

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206152

UNIVERSAL
LIBRARY

Osmania University Library

Call No

T81
L 34V

Accession No. 1212-

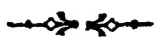
Author

Title

This book should be returned on or before the date last marked below.

అంకితము.

శ్రీ మదభినవభోజండు ♦ మామకపృ
భుండు పీఠపురీందుండు ♦ పుణ్యతముండు
నయిన వేంకటసూర్యరా ♦ యాధిపతికి
నంకిత మొనర్తు నీకృతి ♦ సతిభక్తి.

1891. 7

నే దీనపోషకుని దలంచి శతకంబు
శైలగి తొల్దొల్త రచించినాడ
హొల్లి బుధులు మెచ్చు ♦ దనరు విజయవిలాస
సమ్మ నాటకముగా ♦ సల్పినాడ
సర్వనర్థసములు ♦ సమకూర్చి వర్ణన
రత్నాకరమునాగ ♦ వ్రాసినాడ
రిపుహంత్రి భర్తృహరినబోధంబు నం
చితరూపకముగా ♦ జేసినాడ
లలితభక్తి కీర్తి నొప్ప కృతులు సూ
క్ష్మగతి సూర్చినాడ ♦ స్వామియగు పృ
థ్వీత పితాపురీషు ♦ సతిభక్తి గొల్చువా
డను, సుకవిహితుడ, సుజనసఖుండ.

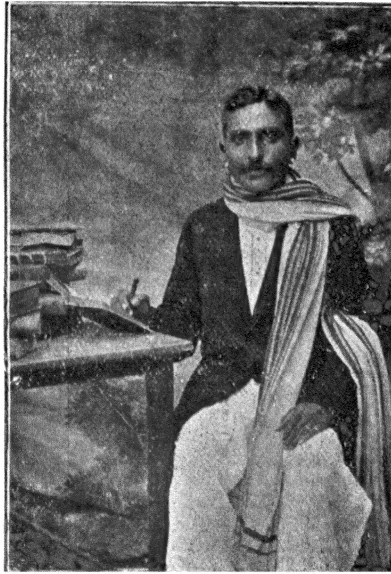

(8)

వర్ణనరత్నాకరము

1-2 భాగములు.

105

గ్రంథకర్త:

డా స రి లక్ష్మణ స్వామి,

పితాపురము, (తూర్పుగోదావరిజిల్లా.)

1927.

పరసరత్నాకరము

ఈ గ్రంథము ద్విగమునకై సాహాయ్య మొసరించి శాశ్వతకీర్తిని
సంపాదించిన భాషాభిమానుల పవిత్రసామములు.

ప్రధాన రాజపోషకులు

మహారాజరాజశ్రీ శ్రీ

చెలికానిధరారావుగారు.

—

(చిన్ననాయనగారు.)

ఎన్నగునాడెను, గోరిపల్లెను ఎన్నెరా ఎట్టిట్ల

జమీందారువారు,

శిరొపురము.

రాజపోషకులు.

మహారాజరాజశ్రీ శ్రీ దామర సీతారామస్వామిగారు, పితాపురము.

<p>శ్రీ చెలికాని చినజగన్నాథరావుగారు } శ్రీ చెలికాని ధర్మారావుగారు, } బాక్. ఎల్. లా. } శ్రీ చెలికాని సూర్యారావుగారు } శ్రీ రాజా కోటగిరి వేంకటకృష్ణారావుబహద్దరుగారు, కుమారజమిం</p>	<p>{ { { { {</p>	<p>ఎరుగూడెము గౌరీపట్నము వస్త్రా యెప్పట్ల జమిందారు లు, చిత్రాడ. దారు, గంపలకూడెము.</p>
--	----------------------------------	---

శ్రీ రాజా వేంకటాద్రి అప్పారావుబహద్దరుగారు, జమిందారు,
 ఉయ్యూరు.

శ్రీ రాజా సూరానేని వేంకటనారాయణరావు బహద్దరుగారు, జమిం
 దారు, మైలవరము.

శ్రీ రాజా మల్లాజి వేంకటనరసింహారావు బహద్దరుగారు, జమిం
 దారు, నర్సరావుపేట.

శ్రీ మంతు రాజా అంకినేనుప్రసాద్ బహద్దరు దొంగారు. B. A.
 జమిందారు, చల్లపల్లి.

శ్రీ రాజా వెల్లంకి వేంకటకృష్ణారావుబహద్దరుగారు జమిందారు
 వూరికూరు.

శ్రీ సూరానేని వేంకటరామ అప్పారావుబహద్దరుగారు జమిందారు
 ఉల్లిపాలెము.

<p>శ్రీ రావు తిరుపతిరాయనింగారు } శ్రీ రావు వేంకటరావుగారు }</p>	<p>{ {</p>	<p>కంచనపల్లిప్రాప్తిబస్స, తిమ్మాపురము.</p>
---	----------------	---

శ్రీ) సికాపురము ఎట్టేటు దివారు కోకా వేంకటసుబ్బారావు నాయకుడు గారు.

శ్రీ) సికాపురము ఎట్టేటు పెన్నెల్ అసిస్టెంట్ సర్జివసు చిల్లరగె జోగ్ య్యవంతులగారు.

శ్రీ) సికాపురము ఎట్టేటు తాణేదారు, ఓ తాలూకా బోర్డు ప్రెసిడెంటు, పిన్నెల శ్రీ లింగబ్రహ్మారావు నాయకుగారు.

శ్రీ) సికాపురము ఎట్టేటు యంజనియరు కె. కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు.

శ్రీ) దోడ్రిణం రాజు రామమూర్తిగారు Assistant Superintendent
Mabarajah's Orphanage.

శ్రీ) రావు సూర్యారావుగారు Commissioner Hindu Religious
Endowments Board, Madras

శ్రీ ఇనుగంటి వేంకయ్యగారు చిత్రాక్ష.

శ్రీ) గాంధీవేంకటరావుగారు. గోదావరి.

శ్రీ) రావు గానూ రావుగారు ఈనాందార్లు పంపిణీ.

శ్రీ) గజరావు చిన్నారావుగారు ఈనాందార్లు పంపిణీ.

శ్రీ) యునుగంటి అచ్చయ్యగారు ఈనాందార్లు పంపిణీ.

శ్రీ) చెలికాని రమణయ్యమ్మగారు ,,

శ్రీ) చెలికాని నీలయ్యమ్మగారు కాంగ్రెసు.

శ్రీ) రాజు అల్లూరి చిన్నారావు గారు, ప్రొఫెసరులు,
చిందినాడు.

శ్రీ) రాజు వత్సవాయ వేంకట జగన్నాధ జగతిబహద్దరుగారు
పద్మాపురము.

శ్రీ) రాజు దాట్ల వేంకట సూర్యనారాయణజగపతి రాజుబహద్దరుగారు.
తులి.

శ్రీ) రాజు వత్సవాయ రాయలగిరి రాజుబహద్దరుగారు, రాజమంగిళి.

రా జ పో వ కు లు.

శ్రీ పంతు వెంకయ్యగారు }
 శ్రీ పంతు సుబ్బయ్యగారు } ల్యాండ్ లాడ్లు, గెడ్డనాపల్లి.
 శ్రీ పంతు వెంకటాచార్యగారు }

శ్రీ మత్స్య శాంబరంగాచార్యులు గారు, M. A. B. L. Prof of
 Mathematics Maharajah's Vizianagaram.

శ్రీ వసుమత్తి వీరభద్రస్వామిగారు B. A. విజయనగరము.

శ్రీ వి. రామకృష్ణగారు I. C. S. దివాను జయపురము.

శ్రీ తంపా వెంకయ్యగారు పితాపురము.

శ్రీ చందనాల వీరాస్వామిగారు ఈనాందార్లు పితాపురము

శ్రీ చక్రవర్తుల పద్మరాజుగారు గ్రామమునలు పితాపురము.

శ్రీ రాజా దాట్ల వేంకట అనంత విజయరామ } శ్రీ వేంకటరామరా
 రాజుగారు, } జూరి పుత్తులు,
 శ్రీ రాజా దాట్ల వేంకటాచార్యులరాజుగారు, } ధర్మవరము.

శ్రీ రాజా దాట్ల వేంకటకృష్ణారాజుగారు, విజయనగరము.

శ్రీ దారా త్రిపురసుందరిలింగముగారు, పొక్కిలిరు బొద్దాంపాండ.

శ్రీ తాడి బుల్లిగంగిరెడ్డిగారు యూనియన్ బోర్డు ప్రెసిడెంటు
 గొల్లలమామిడాడ.

శ్రీ మండ తమ్మయ్యరెడ్డిగారు ఈనాందార్లు గొల్లలమామిడాడ.

శ్రీ దాట్ల వేంకటసుబ్బరాజుగారు ల్యాండ్ లాడ్లు వీరవరము.

శ్రీ బాకురుపండా వేంకటరమణమూర్తిగారు విశాఖపట్టణము.

శ్రీ వీరూప శంకరయ్యగారు

శ్రీ బ్రహ్మేందం వేంకట లక్ష్మీనారాయణరావుగారు శ్రోత్రియందారు
 బాపట్ల.

శ్రీ కలగాని సూర్యనారాయణగారు పితాపురము.

శ్రీ ముప్పిడి వెంకన్నగారు

ప్రధాన పోషకులు.

- శ్రీ విక్రమ దేవవర్మగారు, విశాఖపట్టణము.
- శ్రీ ప్రభల లక్ష్మీనరసింహముపాధ్యాయగారు, B. A. B. L. హైకోర్టు వకీలు.
- శ్రీ భూపతిరాజు నేంకటపతిరాజుగారు, C. I. E. హైకోర్టు వకీలు.
- శ్రీ బొడ్డు వేంకటేశమువారిగారు, విజయనగరము.
- శ్రీ చేపూరి పుబ్బారావుగారు, B. A. L. T. విజయనగరము.
- శ్రీ వరదా కామేశ్వరరావునాయుడుగారు, జూనియర్ of ఫ్రాండ్.
- శ్రీ గొట్టముక్కుల సతారామరాజుగారు, ఈనాందార్లు, ప్రత్తిపాడు.
- శ్రీ కొక్కండ రామశేషగిరిరావుగారు, ,, క్లింఫ్రాడ్.
- శ్రీ తోట సూర్యారావుగారు, ఎస్టేటు తాలూకాబోర్డు చైర్మన్ పేరిట డెంటు, వీరవరము.
- శ్రీ తోట పద్మనాథంగారు, ల్యాండ్ ల్యాండ్ వీరవరము.
- శ్రీ పితాపురము ఎస్టేటు డెవలప్ టర్స్ & మోటారు సూపరింటెం డెంటు ఈయనగారు నేంకట నరసింహచార్యులుగారు.
- శ్రీ పితాపురము ఎస్టేటు డెవలప్ మెంట్ నాయని పెరుమాళ్లు నాయకులు గారు.
- శ్రీ కోలంక వీరవరమువగైరా ఎస్టేట్ డెవలప్ మెంట్ వేంకటరత్నము పాఠులుగారు, పితాపురము.
- శ్రీ రెడ్డిం అప్పారావుగారు, పెత్తనదారు శ్రీ పితాపురము యూనియన్ బోర్డు మెంబరు.
- శ్రీ బొంగు జగన్నాథముగారు, పితాపురము.
- శ్రీ శేషాక వెంకట్రాజు & సన్లు జనరల్ మర్చెంటుస్ పితాపురము.
- శ్రీ బాదం సూర్యముగారు, జనరల్ మర్చెంటుస్, పితాపురము.

శ్రీ ధాన్య పోషకులు.

- శ్రీ ఇనుగంటి వేంకటభుజంగరావుగారు, బాబ్బిలి.
 శ్రీ పసుపులేటి నుబ్బారావుగారు, నేటిపుడక్టరు, పితాపురము.
 శ్రీ అంగర వీరరాజుగారు, ఈనాందార్లు, ,,
 శ్రీ సాగిరాజు గోపాలరాజుగారు, గ్రామముననబు, రాయవరము.
 శ్రీ ఓలేటి రామిరెడ్డిగారు, గ్రామముననబు, నరసింగపురము.
 శ్రీ అరవ గామస్వామిగారు, గ్రామముననబు, భోగపురము.
 శ్రీ చోడిశెట్టి వెంకట్రాజుగారు, గ్రామముననబు, తిమ్మాపురము.
 శ్రీ వత్సవాయ వేంకటసూరపరాజుగారు, ఈనాందార్లు, నొంతిమూరు.
 శ్రీ బండారు సముద్రముగారు, ఈనాందార్లు, చిత్రాక్ష.
 శ్రీ చప్పటి కోటిలింగముగారు, యూనియన్ బోర్డు చైర్మన్ తుని.

పోషకులు.

- శ్రీ నడకుదుటి సీతారామయ్యగారు, ల్యాండ్ లాడ్, పితాపురము.
 ,, ఆర్. డి. నామూర్తి నాయకగారు, పోస్టుమాస్టరు, పితాపురము.
 ,, తణికెళ్ళి వెంకయ్యగారు, మేనేజరు & హెడ్ మాస్టరు రామా
 ఎలిమెంటరీస్కూలు, పితాపురము.
 ,, S. T. నరసింహాచార్యులుగారు, B. A. L. T. Professor of
 Sanskrit, Maharajah's College. విజయనగరము.
 ,, ఇయ్యూణి వేంకటవీరరావుచార్యులుగారు, B. A. క్లాసు ,,
 ,, భాగవతుల వేంకటరామాచార్యగోపాలాచార్యులుగారు, ,,
 ,, దువూరి జగన్నాథశర్మగారు ప్రొఫెసరు, గంధర్వమహల్ ,,
 ,, ఆర్. సంజీవరావు డి నెను, విజయనగరము.

పోషకులు.

- „ సూరంవల్లి రెడ్డిశ్రీశ్రీగారు, ల్యాండ్ ల్యాండ్, విజయగిరిము.
- „ పోచిరాజు రాజేశ్వరిరావుగారు, M. B. B. S. బరిహంపురము.
- „ శ్రీ రాజా పూనపాటి వేంకటసీతారామరాజుగారు, జొన్నవలస.
- „ శ్రీ రాజా వత్సవాయ రామకృష్ణరాజుగారు, ప్రిత్తిపాడు.
- „ శ్రీ రాజా దంతులూరి పెదనారాయణరాజుగారు, ల్యాండ్ హోల్డర్, విజయనగరము.
- „ శ్రీ దంతులూరి సూర్యనారాయణరాజుగారు, ఆనందపురము.
- „ డి. వి. జగన్నాథరావుగారు, ఈనాందార్లు, పాల్తీరు.
- „ చందనాల లక్ష్మయ్యగారు. పితాపురము.
- „ దండా చంద్రరాజుగారు. బెంచీకోర్టుమెంబరు, పితాపురము.
- „ తొండంగి కృష్ణమూగారు, పైలర్ పితాపురము.
- „ నాయక్ నయ్య పులస్పి సాపేబుగారు, బెంచీకోర్టుమెంబరు, పితాపురము.
- „ బాదం సుబ్బారావుగారు, షరాఫ్, పితాపురము.
- „ వాతెల్లగడ్డి కూటన్నగారు } క్లాక్ మన్షెంటుస్, పితాపురము.
- „ జల్లు సత్యన్నారాయణగారు }
- „ పట్నాల కన్నయ్యగారు, గోల్లస్మిత్, పితాపురము.
- „ అంబరపు అప్పారావుగారు, „ „
- „ తాళాబత్తుల సాంబమూర్తిగారు, గోల్లస్మిత్, పితాపురము.
- „ వరిదా గున్నేశ్వరిరావుగారు, ఈనాందార్లు, పితాపురము.
- „ మందరిపు బంగారయ్యగారు, „ „
- „ పోలవరపు వీరన్నగారు, „ „
- „ బావిశెట్టి నారాయణస్వామిగారు, గ్రామముననబు, పొన్నాక.
- „ పిల్లా సూరయ్యగారు, గ్రామముననబు, కందిరాడ.
- „ దొడ్డి పద్మనాభయ్యగారు, గ్రామముననబు, కొండెవరము.

సహాయములు.

—శ్రీమద్విశ్వనాథ—

- కీ) రాజానల్లపరాజు మీర్జాలచ్యుతరామరాజు బహద్దరుగారు, ఆల్ ఇండియా మహారాజా క్షత్రియసంఘసభ్యులు, తుని.
- ,, వంతులూరి బుచ్చిభాస్కరరాజుగారు, మొఖాసాదాద్లు, తుని.
- ,, వల్సేవాయ వేంకటసుబ్బరాజుగారు, ఈనాందాద్లు, వేలంక.
- ,, మామిళ్ల పల్లి సూర్యసుబ్రహ్మణ్యముగారు, వేలంక
- ,, యాముజాల నారాయణమూర్తిగారు, కరణము, నాగులాపల్లి.
- ,, మంచికంటి గున్నారావుగారు, ఈనాందాద్లు, గోకివాడ.
- ,, రావు అచ్చయ్యగారు, ఈనాందాద్లు, కొవ్వోడ.
- ,, సాగిరాజు సుబ్బరాజుగారు, ఈనాందాద్లు, రాపర్తి.
- ,, బొమ్మిడి రుద్రయ్యగారు, కొండెవరము.
- ,, దుర్భ వేంకటలక్ష్మీనృసింహముగారు, పితాపురము.
- ,, మనకపల్లి కామరాజుగారు, పితాపురము.
- ,, మనకపల్లి వేంకటాజుగారు, ,,
- ,, బొల్లు సత్యముగారు, పితాపురము.
- ,, కుకుమారి వీరన్నగారు, పితాపురము.
- ,, అప్పికొండ సూర్యారావుగారు, పితాపురము.
- ,, అనవర్తి సుబ్బారావుగారు, అద్దములవల్లెకులు, పితాపురము.
- ,, సామోజు వీరాచార్యులుగారు, గోల్లొమ్మిట్, పితాపురము.
- ,, ముంతా శోమలింగముగారు, పితాపురము.
- ,, అనవోతు నూకరాజుగారు, పితాపురము.
- ,, పెదగాడి కూటన్నగారు, నేటిపుడాక్టరు, పితాపురము.
- ,, బావిశెట్టి రామమూర్తిగారు, కొండెవరము.
- ,, నయ్యద్ హాసన్ & సన్సు Perfumers & Optician Specialists, పితాపురము.

- ,, చెలికాని చెల్లారావుగారు, విశాఖపట్టణము.
- ,, బుద్ధవరపు చిననారాయణమూర్తిగారు, B. A. B. L. ప్రైవేట్ వకీలు
- ,, చెలికాని అన్నారావుగారు, బాబ్బిలి.
- ,, గావు వేంకటశోధనాధిపతి సూర్యారావుగారు, ,,
- ,, గావు గోపాలరావుగారు, ,,
- ,, రావు వెంకయ్యగారు, ,,
- ,, రావు నారాయణస్వామిగారు, ,,
- ,, సూకురు రామదాసుపంతులుగారు, B. A. L. T. Headmaster
Maharajah's College, విజయనగరము.
- ,, గుండాల రామావతారిముగారు, ప్రైవేట్ మేన్, విజయనగరము.
- ,, మొసలికంటి హనుమంతరావుగారు, B. A. L. T. విజయనగరము.
- ,, చొదిమెల్ల జోగిరాజుగారు, B. A. విజయనగరము.
- ,, దాసరి శ్రీరాములుగారు, బ్యాంకర్, విజయనగరము.
- ,, మోటమట్టి సీతారామయ్యగారు, విజయనగరము.
- ,, దామెర వేంకటరాధగోపాలసూర్యనారాయణస్వామిగారు, పాత్రేరు
- ,, వైశ్యరాజు సూరయ్యరాజుగారు, బరహంపురము.
- ,, దూడల వెంకటనీలయ్యగారు, ఈనాందార్లు, చిల్లంగి.
- ,, దాడి నారాయణస్వామిగారు, ఈనాందార్లు, కిల్లంపూడి.
- ,, తోట వెంకటాచలంగారి పుత్తులు సుబ్బారావుగారు, వీరవరం.
- ,, తోట వరహాలయ్యగారు, పెద్దాపురంతాలూకాబోర్డు పెన్సిడెంటు
- ,, దిడ్డి సూర్యారావుగారు, ల్యాండ్ లాడ్, రామకృష్ణాపురము.
- ,, కట్టి భామిరెడ్డిగారు, ల్యాండ్ లాడ్, గొల్లలమామిడాడ.
- ,, ద్వారంపూడి సుబ్బిరెడ్డిగారు, జవరల్ మర్చెంటు, గొల్లలమామిడాడ

చందాదారులు.

- శ్రీ) బచ్చు రంగమన్నారావు, స్టాంప్ యిన్ స్పెక్టరు, పితాపురము.
- ,, చక్రవర్తుల తాతాచార్యులుగారు, మున్సిపల్ కౌన్సిలర్, విజయంగ.
- ,, కామశుర్తి లక్ష్మీనరసింగరావుగారు } ల్యాండ్ సర్వేయర్, విజయంగరము.
- ,, కామశుర్తి వేంకటనరసింగరావుగారు } యంగరము.
- ,, తాడి రామమూర్తిగారు, జనరల్ మరైంటుస్, ,,
- ,, తాడూరి జోగారావుగారు, ,,
- ,, దోణంరాజు సత్యన్నారాయణగారు, ఫస్ట్ గ్రేడ్ ప్లీడరు ,,
- ,, దారా వీరభద్రస్వామిగారు, విజయంగరము.
- ,, పూసపాటి సూర్యనారాయణరాజుగారు, విజయంగరము.
- ,, నిట్టల అప్పయ్యగారు, పితాపురము.
- ,, టి. వి. శ్రీనివాసరావుగారు, నిశాఖపట్టణము.
- ,, విన్నకోట జగన్నాథగుప్తగారు, ,,
- ,, రామకూరు సీతావతిరావుగారు } ల్యాండ్ లాడ్స్, ,,
- ,, రామకూరు వెంకటరమణయ్యపంతులుగారు } బాబ్బిలి.
- ,, సాకా చిన్నస్వామిస్వామిగారు, జనరల్ మరైంటుస్, బరహంపురం.
- ,, బ్రహ్మపురాంధ్ర భాషాభివృద్ధిసమాజమువారు ,,
- ,, అధికార సూర్యనారాయణరావుగారు, B. A. B. L. వకీలు
పార్వతీపురము.
- ,, గిడుగు సీతావతిరావుపంతులుగారు, B. A. L. T. లెక్చరర్,
పల్లకిమిడి.
- ,, పూడిపెద్ది శ్రీరామమూర్తిగారు, హెడ్ మాస్టరు, V. G. S, పూలు,
కర్లంపూడి.

చందాదారులు.

- శ్రీ నారాయణ విశ్వనాథగారివేంకటరమణయ్యగారు, విజయనగరం,
 ,, పెమ్మరాజు రాజగోపాలరావుగారు, రివిన్యూయినస్పెక్టర్,
 పతాపురంఎన్టీటి.
 ,, బాలనాగుల లచ్చన్నగారు, జనరల్ మన్యోంటిస్సు, పితాపురము.
 ,, కొత్త మాణిక్యాలగారు, ఈనాందార్లు, ,,
 ,, ఏకం రామస్వామిగారు, ,,
 ,, గుంటముక్కుల నుబ్బరావుగారు, ,,
 ,, బెహరా వేంకట్రాయుడుగారు, కరణం, కొండవరం.
 ,, భాగవతుల సరిసింగరావుగారు, విశాఖనట్టము.
 ,, ప్లానాపతి సత్యన్నారాయణశాస్త్రిగారు, ,,
 ,, వృద్ధుల బాలకామేశ్వరశర్మగారు, కల్లంపూడి ఎన్టీటి.మేనేజర్,
 బొబ్బిలి.
 ,, చిన్ని ఆభ్యుదయగారు, పేలనేడక్టర్, ,,
 ,, V. B. జగన్నాథరావుగారు, సబ్ రిజిస్ట్రారు, ,,
 ,, దేవరాజు వేంకటకృష్ణారావుగారు, Proprietor Vegujukka
 Printing Works. బరహంపురం.
 ,, భాగవతుల నృసింహశర్మగారు, Proprietor Vegujukka
 Grandhamala బరహంపురం.
 ,, ఇందుపూరి సరసింహముసెట్టిగారు, ,,
 ,, మద్దురి శ్రీరామమూర్తిగారు, కాకినాడ.
 ,, కొత్త అప్పన్నగారు, వ్యవసాయదార్లు, చిల్లంగి.
 ,, కొమ్మల కొండయ్యగారు, ఈనాందార్లు, ప్రత్తిపాడు.
 ,, కుంచే తమ్మన్నగారు, గామమునసబు, వేలంక.
 ,, జోకా అప్పలరాజుగారు, } కాండ్రికోట.
 ,, జోకా కృష్ణయ్యగారు, }

- శ్రీ చాట్ల వేంకటాచలపతిరాజుగారు, ఓవర్సీయరు, పెద్దాపురం.
- ,, చాట్ల వేంకటజోగజగన్నాథరాజుగారు, ధర్మవరము.
- ,, ఎల్లపు వీరరాజుగారు, కిర్లంపూడి.
- ,, లింగం వెంకటాచలపతిరావుగారు, కరణం, ధర్మవరము.
- ,, తంత్రీవహి జోగిరాజుగారు, కరణము
- ,, కాకర రామచంద్రరావుగారు, గ్రామమునపలు } పెరూరి.
- ,, పోకల అబ్బాయిగారు, రాజుపాలెము.
- ,, వంగా వీరరాఘవరెడ్డిగారు, గ్రామమునపలు, చిక్కవోలు.
- ,, కొత్త నడానందమూర్తిగారు, చిక్కవోలు.
- ,, కజ్జా అచ్చయ్యగారు, రాజమండ్రి.
- ,, దేవులపల్లి లక్ష్మీవతిశాస్త్రిగారు, గురి.
- ,, దేవులపల్లి వెంకయ్యగారు, వకీలు ప్రొత్తిపాడు,
- ,, అవ్వారు బాలయ్యసిచ్చయ్యగారు, జరీబట్టలవర్గములు, పుల్లంపేట.
- ,, R. సీతారామచంద్రరావుగారు, M. A. J. T. కాలేజీలో ఉపాధ్యక్షుని పదవిని నిర్వహిస్తున్నారు.
- ,, బుట్టా బాలకృష్ణశాస్త్రిగారు, Secretary Telugu branch High School, బొబ్బిలి.
- ,, M. V. నరసింహశాస్త్రిగారు, Lecturer Chemists College, Vizianagaram.
- ,, నరవ పల్లయ్యగారు, స్టూడెంట్స్ పితాపురము.
- ,, ప్రతిమిరి గుంపస్వామిగారు, బొబ్బిలి.
- ,, కావ్యకంఠ గొర్రెసూర్యవారాయశాస్త్రిగారు, విజయనగరము.
- ,, కొల్లూరుధర్మారావుగారు, B. A., విజయనగరము.
- ,, పసుమర్తి శ్రీనివాసరావుగారు, తులసీరామాయణాదిగ్రంథకర్తలు, విజయనగరము.

విజ్ఞప్తి.

“ఇచంకవిభ్యః పూర్వేభ్యో | నమోవాకం ప్రశాన్తహే
పం దేమహితాంవాణీం | అమృతామాన్మనః కలాం ”
(భవభూతి)

వినువొకింతయుఁజెందక ♦ విమలమతులు
మామకీనక్సైస మహాశ్రీ ♦ మంబుఁ బెలిసి
సావధానమతిసి గ్రంథ ♦ సార మెఱిగి
ప్రతినాదరింపుఁ డిదియె ♦ విన్నవంబు.

వీకాపురసంస్థాన ♦ విశ్రుతులును
అస్మదీయగుహత్తము ♦ లార్యవరులు
నయిన వేంకటరామకృ ♦ స్థానికపులు
సరసవిద్యాప్రసక్తిన ♦ న్నాదరముగఁ
జూచి యొకదినంబున నిట్లు ♦ సూచనంబుఁ
జేసి “ రీపు విద్యాభిలా ♦ పివయియుంట
మేమొకఁడు మహాకార్యంబు ♦ మెప్పుగలుగఁ
జెప్పుచున్నార మాలింపు ♦ మొప్పుమీఱఁ
బూర్వకవివద్యుల ప్రబంధ ♦ ములను గల్లు
వర్తనాంశములంగల ♦ పద్యరత్న
నివహము శ్చమకూచి ♦ కవిత పేరఁ

గ్రామమును మీపత్రికా రాజమందు
 నెమ్మిమీఱ ముద్రింతురేని గవులకును
 సర్వజనముల కుపయోగ సరణినొప్ప
 గ్రంథమగుగాన శీఘ్ర మ కామ్యముచకు
 యత్న మొసరింపుడంచు మ మామ్యజనులు
 ప్రోత్సహించుచున్నారు పాసగనట్లు
 సల్ప నియ్యెడల నవకా శంఖులేదు
 గాన నీవదిసమూర్తు వేని యాంధ్ర
 భాషనుండు గ్రంథములు భావమెల్ల
 గనగనగు గీర్తివడయుదు వనుచుబల్కు
 త్తమనినే గురులమూర్తి శిరమువందు
 దాల్చి యాంధ్రభాషగల గ్రంథములెల్ల
 గ్రమమునను నేకరించుచు గాలమెల్ల
 దద్విషయమందె కడపుచు దాల్చితోడ
 ముఖ్యవర్ణనముల నేర్చి ముఖ్యలైన
 పండితులకు జూపుచు నభి ప్రాయములను
 గొనుచునుండ మామకభాగ్య మున హితుడు వి
 మర్శకుండు తేవప్పెరు మాల్లయబుధు
 డంత నాకూర్చుగ్రంథంబు సరసిచూచి
 హర్షమున “నాంధ్రవాఙ్మయ మందు నిట్టి
 గ్రంథ మొక్క డుండదగును గాదె” యనుచు
 గొంతసవరించుచుండ నా కోవిదుండు
 దైవవిధి నక్కటా కాల ధర్మమొందె
 చివర బరిశోధకుడులేమి మదిని గుందు

చుంజ నాయదృష్టమున మా • యూర సూర్య
 రాయ సూత్ననిఘంటువు • వ్రాయుచున్న
 కుండితాధ్యక్షుఁడైన శ్రీ • పాదవంశ్య
 లక్ష్మీపతిశాస్త్రి నన్న లా • లనముఁజేసి
 యస్మదీయవృత్తాంగంబు • పంశయుని
 పూర్వసంకల్పితంబగు • పుస్తకంబు
 సాంతముగఁ బరిశీలించి • సంతసించి
 శేషభాగము సవరించి • శీఘ్రముగను
 దమయ్యప్రాయ మిట ద్యోత • కమగురీతిఁ
 బరమపూర్వోడఁ బీతిక • వ్రాసి యెసఁగె
 నమ్మహితునకు వందనం • బౌచరింతుఁ
 దలఁపునఘటించి ప్రణమింతు • భుక్తి సాధు
 మతినిఁ గీర్తిశేషునిఁ బెం • మార్గయబుధు
 సస్మదీయపురోవృద్ధి • నాశ్రమభిల
 పించి నదుపదేశింబుఁ • గావించినట్టి
 గురులు రామకృష్ణకవులకును ముదముక
 సర్వదా కృతజ్ఞుడనౌచు • నుర్వియందు
 గ్రంథపరిశోధనంబునఁ • గరుణతోడ
 నాదినండియు నాకు స • హాయపజిన
 ప్రధితపన్నాలసక్తులూ • ర్ణవపుఘంతుఁ
 డాంధ్రగీర్వాణనిగమ వి • ద్యాప్రపీఠుఁ
 డైన మల్లికార్జునశాస్త్రి • కళికభక్తి
 సతతమున్ శతాధికనమ • స్కృతులొనర్తు
 శశిగినితనె యాంధ్రభా • మాభిమాన

గతిమ ముద్రితాముద్రిత • గ్రంథములను
 ద్వయాచుతినొసగిన • సజ్జనులకు
 లజ్జలియొనర్తు నీగ్రంథ • మందు నర్హ
 నాదికవ్యత్యయము గన • నయ్యెనేని
 గూర్చి యేమియింప విబుధుల • గోరుదు -

ఇట్లు లను

విఠేయుండ

పొన్న • లక్ష్మణుండు.

ప్రేరేక.

ఓంకారవాచ్యమును జగత్కారణకారణమును సర్వవ్యాపకము సగుబ్రహ్మ మానందమయము. ఆనందప్రాప్తికై ప్రాణి లోకమంతయు మహాప్రయత్నములు గావించుచున్నది. ఆనూనంద ముపాసితేదమున భిన్నభిన్నరూపముగ ననుభవింపబడుచున్నది. నిరతిశయమైన నిత్యమై విలసిల్లుచది బ్రహ్మానందము తరువాత గణింపఁదగిరది కావ్యానందము.

కవిబ్రహ్మలు ప్రకృతిపదార్థములయందలి యపారసౌందర్యమును నూచి వాని భావవిలాసాదుల భావనాప్రపంచమున భావించి తన్మయత్వరూపమైననూనంద మనుభవించి తదానందమూలమగు కల్పనావిశేషముల రసము తొణఁకకుండఁగ ఛందోబద్ధంబులఁ గావించి లోకమున కనుగ్రహించిరి. లోకమున ఘస్యతనొందెను భాగ్యముగలవారు గురుకటాక్షమునను న్వబుద్ధివిశేషమునను మహాకవిప్రసాదితమగు సపరబ్రహ్మానందమైన కావ్యానంద మనుభవించుచున్నారు. కావుననే కావ్యప్రకాశికాకారులు కావ్యోపయోగములఁ జెప్పుచు నైహికాముష్మిక ఫలములు కొన్నిచెలిసి తుదకు “కావ్యం...సద్యఃపరనిర్వృతయే” (కావ్యము తత్కాలమున సర్వప్రపంచవిస్మృతిఁ గలిగించుమహానందము నకు హేతువు) అనిరి.

నాగరకతగలచేతములలోఁ దలిదండ్రులు, గాని పోషకులుగాని బాలుర విద్యాభ్యాసశ్రమలఁ గావించి మహాకావ్యములఁ బఠింపఁజే

లోకజ్ఞాన మలవఱుచుటయే గాక మహానందపాత్రులఁ గావించి జన్మంతరములకై నఁ దీర్పరానియంతటి కృతజ్ఞతకుఁ బాత్రులగుట సర్వ లోకవిదితము.

భాషాంతరాక్షరాభ్యాసమాత్రవ్యర్థీకృతవిద్యాభ్యాసకాలులును కఠినసేవాసమాసాదితకతిపయయాపికాపరిపోషితపోష్యవర్గులును ఉభయ భాషాదూరులును సగుజను లానందదూరులగుట ఆశ్చర్యావహము కాదు. అయినను దురస్థిగమంబైన సంస్కృతకావ్యారణ్యంబులఁ జొర నొవశ్యకతలేకుండగ గీర్వాణవాఙ్మయారణ్యసంపాదితప్రశస్తవస్తువులు తాత్కాలికనాగరకతాలతావేష్టితంబులుగావించి యాంధ్రప్రబంధముల వెలువఱించిన మహాకవులు వందనీయులు. వారివారిభావములను సవీన భావములను స్వీయపదబద్ధములఁగావించి క్రొత్తకొత్తగ్రంథముల వెలువఱుచుట యాధునికకవులమార్గము. పాశ్చీనకవుల భావవిశేషముల మూఱుకూపులఁ జూపుటకంటె నిజస్వరూపముననే స్వీయగ్రంథమధ్య భాగమునఁ జొనుపుట మనోజ్ఞమగునని యొకభావస్తువును గల్పించు కొని పూర్వకవులపద్యములను సందర్భానుసారముగ తమగ్రంథమధ్య కునుఁ జోనిసి కృతులనిర్మించుట యొకవిధమగుమార్గము. ఈరీతిగల ప్రబంధ మణిభూషణముఁ బ్రకటించిన మ.రా.శ్రీ మాసపల్లి రామ కృష్ణకవిగా రట్టివానిపేరు నిలువఁబెట్టిరి. ఉద్గ్రంథములనుండి కొన్ని విషయములఁగూర్చి పద్యరత్నములనెత్తి “పద్యరత్నావళి” మొదల గుపేరులతోఁ గొన్నిపుస్తకములు ప్రకటింపఁబడినవి. అట్టివానిలోఁ బ్రకృతీలధ్యములగుగ్రంథములలో నెన్నఁదగినదగు “ప్రబంధకుసుమావళి” యనుపుస్తకమున నీతి, మైత్రి, ధర్మము మొదలగుపెక్కువిషయములను గుఱించియుఁ గొన్నివర్ణనములగుఱించియు ముప్పదిగ్రంథములనుండి కొన్నికొన్నిపద్యములు సంగ్రహింపఁబడియున్నవి.

అంధ్రసాహిత్యసరసకవితాధురీణులును శ్రీమదాంధ్రభాజపీఠి
కాపురాధీశపరిపోషితులును నగు మ. రా. శ్రీ దాసరి అత్మణస్వామి
గారు పెక్కండ్ర పెక్కండ్రిననేల అందఱమహాకవులయొద్దగ్రంథములఁ
జదివి మహాశ్రమమునకోర్చి సాంకర్యములేకుండ వర్ణనాంశములేర్పి యొ
క్కచోఁగూర్చి వర్ణనార్ణవము సమకూర్చినారు. కాని యామహావ్యవము
పాఠకుల కపారముగానుండునని యందలిరత్నములేతి “రత్నాకర”
నామమున నీగ్రంథముఁ బ్రకటించిరి.

వీరు శతాధికగ్రంథములనుండి మహాకవులగుపేటికలైన వర్ణనా
విశిష్టములగుపద్యరత్నముల నిందు సమకూర్చి ప్రతివర్ణనమునందును
మహాకవుల భిన్నభిన్నమార్గములను కన్నులఁగట్టిన ట్లాకచోటనే గనఁ
బఱచిరి. వీరు గ్రంథవిస్తరభీతిచే గొన్నియంశములలో సమానముగ
నుండు భిన్నకవులపద్యములు విసర్జించిరి. మఱియుఁ బ్రకృతకాలంబున
వర్ణీలముగ నెంచఁబడుభాగములుగూడ విసర్జింపఁబడినవి. ఇందుఁ గనఁ
బడని క్రొత్తవర్ణన మాంధ్రప్రబంధములలోఁ గానఁబడవని చెప్పుట
యతిశయోక్తికాదు. సకలగ్రంథసారపూరితమగునీగ్రంథ మొకటి చ
దివినచో ముద్రితముద్రిత మహాప్రబంధములయందలి కవులభావంబు
ల గ్రహింపఁగలుగుభాగ్య ములపడును. రసాధారములగు భిన్నభిన్న
కవుల పద్యరాజముల తారతమ్య మొచుకొనుచు మహానందతరంగం
బుల నోలలాడుభాగ్య మనువుపఱచిన నీగ్రంథ రాజము విద్వాంసులకే
గాక విద్యార్థులకును గ్రంథకర్తలకేగాక గ్రంథకాలక్షేపముఁజేయువా
రలకును మిక్కిలి యుపయుక్తమగునని నొక్క వక్కాణింపఁగలను.
మిథునీనలెఁ గాలక్షేపముఁజేయుచునదియు, గురునిఁబోలె నానంద
మార్గమును జూపునదియు బ్రహ్మధ్యానమునుబోలె సర్వవిషయముల
మఱసింది తత్ప్రయత్నమొందింపఁజేయునదియు నగునీగ్రంథరత్నము

ప్రతిగృహమునకు భూషణమును ప్రతిపుస్తకభాండాగారమునకు నలంకారమునై యాంధ్రులకన్నల నద్దుకొనఁదగినదియై విలసిల్లఁగలదని దృఢముగ వచింపఁగలను.

ముద్రితముద్రితమహాప్రబంధముల సంపాదించి సవిమర్శము గాఁజదివి సక్రమముగ సరసపద్యము లేర్పికూర్చిన యిట్టిగ్రంథరాజము వెలువఱువ భృత్యుని కవకాశముగలిగించిన శ్రీమదాంధ్రభోజవీరికావురాధీశ్వరుని యాదార్యాతిశయంబు సర్వజనప్రీతంసార్వంబు.

ఇట్లు పండితవిధేయుఁడు,

శ్రీ పాదలక్ష్మీపతి శాస్త్రి,

పండితుఁడు, కార్యవ్యవస్థాపకుఁడు (మేనేజరు)

శ్రీసూర్యరాయాంధ్రనిఘంటుకార్యస్థానము,

వీరికాపురము.

ఆమోదము.

అంధ్ర మహాకవుల సుప్రసిద్ధకావ్యములయందు మనోహరములగు నానావిధవర్ణనములతో నొప్పు పద్యరాజములలో నుత్తమములయినవానిని నేకరించి “వర్ణనరత్నాకర” మనుపేరితో నొకగ్రంథము వెలువరింపఁదలఁచిన భాషాసేవకుఁడు జానరి అశ్వుణకవి యొక నాఁడు నాకడకు వచ్చి తగుసాహాయ్యము నొనర్పఁగోరఁగా, నాయా గ్రంథములలోని యచ్చటచ్చటి వర్ణనపద్యములు గొన్నిటి నప్పుడప్పుడు చెప్పి చూపుచు వచ్చితిని.

లెక్కకుమిక్కిలిన గ్రంథములలోని యసంఖ్యాకపద్యములన్నిటిని జదివినఁగాని యందు శ్రేష్ఠములయినవానిని నిర్ణయించుటయు సంగ్రహించుటయు సాధ్యముగాదు, మఱియు నట్టికార్యముకొలఁది యిడరాని విసువును బుట్టించుననుటయు విద్వాంసులకెల్లరకు విశదమే. అయిన నిట్టి మహాశ్రమమున కోర్చి బహువిధనర్ణనములుగల పద్యరాజములను సంకలనముచేసిన యేతద్గ్రంథసంగ్రహకారుఁ డెంతయు స్తవనీయుఁడు.

ఏతాదృశగ్రంథనిర్మాణము లోకమునకుఁ గొత్తది గాదు. “సుభాషితావళి, సుభాషితరత్నాకరము, సుభాషితరత్నభాండాగారము” మొదలగునవి గీర్వాణభాషయందును, “సకలనీతినమ్మతము, ప్రబంధమణిభూషణము” మొదలగునవి యాంధ్రభాషయందును నితః పూర్వము వెలయుచున్నవి.

అయినను కాలము గతించినకొలఁది భాషయు గ్రంథములును వృద్ధియగుటంజేసి గణితములగు ప్రబంధములలోని పలువిధములగువర్ణనముల నేర్చికూర్చిన గ్రంథమునొకదానిని భాషాజిజ్ఞాసువులు గోరుచుండురనుట యత్యుక్తి కానేరదు. కావున నీయద్గ్రంథము వెనుకటివాని కన్న మిన్నయనియుఁ జెప్పక తప్పదు.

ఇట్టిగ్రంథములు, లోకోపకారకములనియు, భాషకావశ్యకములనియు, శ్రీ. శ. 1430 ప్రాంతమునందుండిన “మడికిసింగనమహాకవి” తన “సకలనీతినమ్మతము” న నీరీతి వ్రాసియున్నాఁడు :—

సీ. “ ఆలోలకల్లోల • మగుదుగ్ధనిధిఁద్రచ్చి,
 దేహామృతము తేట • దేర్చుపగిది
 గంధకారుఁడు మున్ను • గలవస్తువులు జోకఁ
 గూర్చి సుగంధంబు • గూడినట్లు
 అడవిపువ్వులు తేనె • లన్నియు మధుపాళి
 యిట్టలంబుగ జాన్ము • వెట్టుభంగిఁ
 దననేర్చుమెఱసి, వ • ర్తకుఁడు ముచ్చైములీడు
 గూర్చి హఠంబుతో • గ్రుచ్చుకరణి
 తే. గీ. గృతులు మునుచెప్పినట్టి స • త్కృతులు ద్రవ్య
 కాంచుకంటెను నొకచోటఁ • గానఁబడఁగ
 సకలసయశాస్త్రమతములు • సంగ్రహించి
 గ్రంథమొనరింతు లోకోప • కారముగను.

చ. మును కవులెల్లఁజెప్పినవి • మున్నొని చర్చితచర్వణంబుగాఁ
 బనివడి వ్రాయనేల కవి • ప్రాజ్ఞులు చిత్తములందుఁ జూడుఁడా
 ఘనుఁడగు పౌఢమాల కరి • కమ్మని పువ్వులుగూర్చి దండగ
 ట్టినక్రియ నీతిదామము ఘ • టింపుదు మీరలు మెచ్చునట్లుగన్.’

కావున నించుమించుగా నాధునిక ప్రసిద్ధాంధ్రపండితులెల్లరును
 నేతత్ప్రయత్నంబునకు సదభిప్రాయంబు లొసంగి యుత్సాహమొనగూ
 ర్చియుండుటంజేసి యామోదమున నాంధ్రమహాజను లీశ్రమము సఫల
 మొనగ్తురని నమ్ముచుఁ బరమేశ్వరుఁ జేతన్ద్రంధనం లసర్వ కితోధి
 కాభివృద్ధియుఁ జిరతరయశంబును గూర్చుఁగాకయని మనఃపూర్వకము
 గఁ గోరి యామోదము దెల్పుచున్నాను.

ఇట్లు ఉభయభాషాభిమాని,
 పన్నాల మల్లికార్జున శాస్త్రి,
 వీరికాపురము.

వర్ణనరత్నాకరము.

పండితాభిప్రాయములు.

1. శ్రీ వీళికాపురసంస్థాన విద్యనృపులు శతావధానులు రామ కృష్ణకవులతోనొకడునగు బ్రహ్మశ్రీ ఓలేటి వేంకటరామశాస్త్రిలుగారు,

క. నిర్ణిద్రావీక్షతో సం

పూర్ణముఁ గావించి లోక • ముసకిచ్చిన నీ

వర్ణనరత్నాకర మా

కర్ణించితిఁ బరమకాళు • కం బుప్పొంగన్.

గీ. చెప్పితిమి హేలగా నిట్లు • నేయుమనుచు

నదియె గురుపదముగ హృద • యముననిల్చి

శ్రీమముసకు నోర్చి వర్ణన • క్రిమములరసి

తుదకుఁ బూర్తిచేసితివి సం • తోషమయ్యె.

గీ. ప్రిస్తుతిం గన్నయాంధ్రప్ర • బంధజాల

మెల్ల శోధించి విసువాక • యింతలేక

దానఁ గలవర్ణనమ్ములు • తత్తదుచిత

ఫణితి నేర్చి కూర్చుటపయి • పయినఁగలదె ?

గీ. ఆంధ్రకావ్యప్రపంచంబు • నందుఁ గల్గు

వర్ణనములెల్ల సరయంగ • పలయునన్న

సరయఁగావచ్చు నీదుర • త్నాకరమునఁ

గరతల సమర్పితామలకంబుపగిడి.

గీ. తెలుగుబాసను బెంపునొం ♦ దింపజేయ
వలయు పనులెన్నయున్నవి ♦ వానిలోన
నొకటి గావించి నీవు ధ ♦ న్యుండవైతి
సూక్ష్మబుద్ధివి దాసరి ♦ లక్ష్మణకవి.

2. శ్రీ వీతికాపురసంస్థానపండితులు వ్యాఖ్యాతలు నగు
బ్రహ్మశ్రీ పురాణపండ మల్లయ్యశాస్త్రిలుగారు.

మ.రా.శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు తెలుగుగ్రంథములన్ని
టినుండి యేర్పి కూర్చిన 'వర్ణశరత్నాకరమ' ను పాత్రమును నేనక్క
డక్కడఁ జూచితిని. ఈపుస్తకమునకు బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద లక్ష్మీపతి
శాస్త్రిలుగారు వ్రాసినయుపోద్ఘాతము నామూలాగ్రముగ మిక్కిలియవ
ధానముతో వింటిని. దీనివలన నీగ్రంథముమొక్క ప్రాశస్త్యము స్పష్ట
మగును. సంస్కృతభాషయందు మున్నిట్టి కావ్యమును బద్యరత్నభాం
డాగారమనుదానిని జాలంగాలముక్రిందటనే జూచితిని. అప్పటినుండియు
దెనుఁగున నిట్టి కావ్యముండునేని యాంధ్రలోకమునకు మిక్కిలి యుపక
రించునుగదాయని తలఁచుచుంటిని. చిరకాలమునకు నేనట్టి కావ్యమును
జూడఁగల్గినందులకు మిక్కిలి సంతసించుచున్నాను. ఈగ్రంథమును మి
క్కిలి జాగ్రత్తగాఁ జూచినచో నించుమించుగా నాంధ్రగ్రంథముల
రచించిన మహాకవులందఱయూశయములు గ్రహింపవచ్చునని నా
యభిప్రాయము. ఇందు శృంగారాదిరసములన్నియు ప్రసాదాదిగుణ
ములన్నియు మొదలగు కావ్యలక్షణములెల్ల నుండఁబోలునని తలంచె
దను. ఇన్నిమహాగ్రంథములను సంపాదించి చక్కఁగఁబరిశీలించి ప్రశ
స్యములగు వర్ణనములఁగూర్చి విభజించి వ్రాయుట మిక్కిలి శ్రమాకర
మని నిస్సంశయముగాఁ దోచును. ఇట్లు మిక్కిలి శ్రమపడి యిట్టి

మఘరతరగ్గింథము నాంధ్రలోకమునకుఁ గల్గఁజేసిన వీరు మిక్కిలి శ్లాఘ్యులని నాయభిప్రాయము.

3. మహారాజశ్రీ కూచి నరసింహముపంతులుగారు బి. ఏ.

రిటైర్డ్ హెచ్. మాస్టరు పితాపురంపైఠానూలు.

దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు నాయొద్దకువచ్చి తనచే సంకలితమైన “వర్ణసరత్నాకరము” నకు బి. శ్రీ. శ్రీపాద లక్ష్మీపతిశాస్త్రిగారు ప్రాథముగావ్రాసిన యవతారికయు, వర్ణనాంశములపట్టికయుఁ జదివి వినిపించినారు. పుస్తకములోని కొన్నివద్యములు నేఁజదివినాను, మిగుల మనోహరముగా నున్నవి. ఇది విశేషవివేచనాప్రయాస సాధ్యమైనపని. లేఖనముద్రాణప్రమాదము లెంతమాత్రము లేకుండ నచ్చొత్తించినచో సిగ్గింథము సమస్తభోగపదార్థము లొక్కచో సమకూర్చిపెట్టినయాపణమువలె విద్యాభిలాషులగు పెద్దలకుఁ బిన్నలకుఁగూడ మిక్కిలి యుపయుక్తమై నాతిశ్రమముతో వారికిఁ జిత్రీవిచిత్రభావభాషానందముల విందిడుననుటకు సందేహములేదు.

నిత్యభృత్యవర్గములోనుండు లక్ష్మణస్వామిగారి కింతభాషాభిరుచి గలుగుటకును, నిట్టివద్యరత్నములు వివిధప్రబంధములనుండి యేర్చి కూర్చుటకును దగివయవకాశమునిచ్చిన శ్రీవీరపురప్రభువుగారెంతయు స్తననీయులు. తమపదవిలోనుండు నితరమహీపతులకు మార్గదర్శకులు.

4. ఢిల్లీసామ్రాజ్యశాసనసభాసభ్యులును ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్కార్యనిర్వాహకులును శ్రీ సూర్యరాయాంధ్రనిఘంటుసంపాదకులును రిటైర్డ్ డిప్యూటీ కలెక్టరుగారును నగు మహారాజశ్రీ జయంతి రామయ్య పంతులుగారు,
ముక్తేశ్వరము.

దాసరి లక్ష్మణస్వామిసంకలితమగు “వర్ణనరత్నాకర” మను గ్రంథ మచ్చటచ్చటఁ జూచినాఁడను. ఇందనేకములు రసవంతములగు పద్యములు గలవు. ఇంకను జేర్పఁదగినవికూడ ననేకములున్నవి. వీనినిఁ జేర్చి కవి కాలక్రమముగా ముద్రింపించినయెడల శాంధ్యికవిత్వము కాలక్రమమున నెట్లుమాఱినదో తెలిసికొనుట కవకాశము కలుగునని నాయభిప్రాయము. ఉద్యమము మంచిది.

N. B.—వీఁడభిప్రాయ సారముఁ గవికాలపద్యాదులు జేర్పఁజేసెను.

5. సనాతనధర్మరత్నాకరమహామహోపాధ్యాయ సర్వతంత్రస్య తంత్ర, వేదవేదాంగశాస్త్రజాలమహోదధి, విద్యాదానవ్రతమహోదధి, పండితరాజ బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేంకట రాయశాస్త్రులుగారు,

చెన్నపట్టణము.

సరస్వతిలోకమున ఎన్నివిధముల విలసించునో కని ఎప్పటికప్పుటి కాశ్చర్యానందము లనుభవింపనతియునేగాని అన్నివిధములును ఊహకు ఎవరికిని ముందుగా అందవు. అట్టివిశేషములలో శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారి మహోద్యమమొక్కటి. వీరికిమున్ను వీరివలెనే బహు గ్రంథగోత్రవిషయములను ఏకత్ర సంకలించి లోకులకొసంగినవారు సర్వ విషయములను సంపూర్ణముగా పరామర్శించినవారు గారు. వీరు అట్లు ఏకదేశమాత్రప్రదర్శనముచే తనియక ఈధాషయందు వత్తనలు ఎన్ని విధముల నెలకొనియున్నవో అన్నిటికిని సమగ్రముగా సకలగ్రంథము లనుండియు వాఙ్మయమును ఉద్ధరించి ఒక్కధర్మహట్టమున నిలిపినారు. ముద్రితానుద్రితములగు పరశ్శతగ్రంథములనుండియు వర్ణనలను కూర్చివారు. ఇన్నిగ్రంథముల యుపలబ్ధికి వీనియందు తోటియూకువ్రాతల లోఁగూడ నున్న వానినిసయితము ఇంత బౌల్యములోనే చదివి రసమెఱిగి సమకూర్చుట నాకు ఆశ్చర్యకరముగా నున్నది. ఈయద్యమముయొక్క ప్రయోజనము కష్టమెఱుంగనివారికి తెలియదు. ఇట్టిగ్రంథ మొక్కటి

కాకు చిరకాలమునకు మున్ను దొరకియుండిన మదీయనై షధవ్యాఖ్యకు ఆముక్తమాల్యదావ్యాఖ్యకును మిక్కిలి సాయమయి యుండును. దీని యందు కవులకాలక్రమమునుగూడ పాటించినాగు. అది కరమపేక్షణీయము. దీనిని ఎంతయేని శ్రమపడి శుద్ధముగా ముద్రింపించిన గ్రంథకోశములందును పండితులకేమి విద్యార్థులకేమి కవులకేమి ఎల్లవారికిని ఇది భాషాదేశతయొక్క పండిన పెరటికల్పకముగా నుండునని చెప్పు సక్కటలేదు.

6. కల్పలతాధిపతులు సుప్రసిద్ధులు నగు మహారాజశ్రీ

ఆచంట వేంకటరాయసాంఖ్యాయనశర్మగారు, విశాఖపట్టణము.

వివిధరత్నములకు వివిధప్రదేశము లుత్పత్తిస్థానములు. అవి యన్నియు లభించుచోటు రత్నాకరము. కావ్యశరీరమునకు వర్ణనములు రత్నములు. ఆంధ్రసారస్వతమునఁగల ప్రబంధరాజము లనేకముల నుండి వివిధవర్ణనములను రత్నములను సంగ్రహించి వర్ణనరత్నాకరమున సులభసాధ్యములఁ గావించినగ్రంథకర్త యెంతయుఁ బ్రశంసనీయుఁడు. సంగ్రహించిన రత్నములన్నియు సమూల్యములగుటచేత నీవర్ణన రత్నాకరమునకు విలువ యింతయనిచెప్ప నెవరితరము. కావలెనన్నంత నే రత్నాలరారుల సలవడఁజేయు నీవర్ణనరత్నాకరము హస్తగతమగుటవలన సాంద్రలోకము ధన్యమగుచున్నది. గ్రంథసంపాదకులగు శ్రీయుతులు లక్ష్మణస్వామిగాడిముణము సాంధ్రులెన్నటికిని దీర్ఘజాలరు.

7. శ్రీ విజయనగరంపహారాజావారి ఆంగ్లేయపాఠశాలా ప్రధాన సంస్కృతోపాధ్యాయులగు మేడపల్లి వేంకటరమణాచార్యులుగారు.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే సంకలితమయిన వర్ణన రత్నాకరమున నే సచ్చటప్పుట జదివెయున్నాను. ఇట్టిగ్రంథ మొకటి

లేడనుకొరత నీమాంధ్రలోకమున కీగ్రంథకర్తగారు పూర్తిజేసినందుకు మిగుల సంతసిల్లుచున్నాను. ఈగ్రంథము కవనముజెప్పువారికి నితరాంధ్రపండితులకు మిక్కిలి యుపయోగకరమని తలంచుచున్నాను. గ్రంథసంకలన మత్యద్భుతముగా నున్నది. ఇది శీఘ్రముగా ముద్రితమయినచో లోకమునకు మహోపకారము జేయును.

8. జాతీయ సుప్రసిద్ధాంధ్రకవులు

మ.రా.శ్రీ వేంకటపార్వతీశ్వరకవులు, కాకినాడ.

మనోజ్ఞచిత్రంబులనెల్ల నొక్కయద్వమునఁ బ్రతిబింబింపఁజేసినట్లు మధురరసంబులనెల్ల నొక్కరసాయనంబున సమ్మేళనంబుగావించునట్లు బహుముఖంబులఁ బ్రవహించుచున్న యాంధ్రకవితాసరస్వతుల కేకముఖంబుగావించిన యీ “వర్ణనరత్నాకరము” మహాత్ములగునాంధ్ర మహాకవులనందఱ నొక్కచోఁ బ్రదర్శించు దివ్యజ్ఞానదీపమువలె నియాంధ్రలోకమున వెలయఁజాలియున్నదని చెప్పుట యతిశయోక్తి కాదని భావించుచున్నాము.

అతిప్రియత్నమున నిట్టిసంఘటనముంగావించిన శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగా రాంధ్రులకృతజ్ఞత కెంతయుఁ బాత్రులై యున్నారు! చిన్నతపమునుండియు నిట్టి భాషావిషయికసత్కార్యములయందే పాటుపడుచున్న వీరికిఁ బరమేశ్వరుఁ డాయురారోగ్యభాగ్యములొసంగుఁగాక.

9. మ.రా.శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు, శతావధానులు,

సందిగామ, కృష్ణాజిల్లా.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారుకూర్చిన వర్ణనరత్నాకరము పఠనార్హమనుటలో సంశయములేదు. మహాకవుల యమూల్యభావములు సుస్వరూపమునొందునవకాశము వర్ణనావసరములయందే తలఁపిం

చును. కాన ప్రబంధసముద్రములో వర్ణనపత్యములు రత్నములై, అట్టి రత్నముల నుద్ధరించి యాంధ్రభాషాసేవకులకు, బంచి యొనంగ సాహసించి కృతార్థుడైన యీలత్మణస్వామిగారు ఆంధ్రలోకమున శాశ్వత కీర్తి గడించిరి.

ముద్రితముద్రిత గ్రంథములనుండి వర్ణనాంశములయందుగల రసవత్తరములగుపద్యముల నేరి కవికాలాదికముల నిరూపించి సంకలితంబానరించుటలో గ్రంథకర్తగారు మిగుల శ్రమపడి యాంధ్రమహాజనకృతజ్ఞతాపాత్రులైరి. భగవంతుఁ డీగ్రంథకర్తగారికిఁ జిరాయుర్భాగ్యములఁ బ్రసాదించి యుత్తమగ్రంథముల రచింప ననుగ్రహించుఁగాక.

10. అనేక నాటకాదిగ్రంథకర్తలు సుప్రసిద్ధవక్తలు నగు మ. రా. శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీచరసింహముగారు, రాజయండి).

వీరికాపురవాసులగు శ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచేత నమకూర్పబడిన “వర్ణనరత్నాకర ” శునుగ్రంథమునఁ గొన్నిపద్యములు విని దానియేర్పాటునంతయు గ్రంథకర్తగారివలన నాకర్ణించి మిక్కిలి సంతసించితిని. అనేక నూతనాలంకారములతో విరాజిల్లుచున్న యాంధ్రసారస్వతమున కిట్టిమహాగ్రంథము లేకపోవుట గొప్పలోపము. అనేక ముద్రితముద్రితగ్రంథములను పరిశోధించి చిరకాలము శ్రమపడి యాంధ్రవాఙ్మయమునంగల యాలోపముఁ దీర్చినందుకు లక్ష్మణస్వామిగారి కాంధ్రులు కృతజ్ఞులయి యుండవలెను. (ఈమహాగ్రంథ మెవ్వని యొద్దనుండునో యాతఁడు సకలాంధ్రకవులమధ్యమున గూర్చుండి వారితో ముచ్చటించినట్లే యానందపారావారమున దేలుచుండును. సకల పుష్పలతాభరతమైన యుద్యానవనమట్లు సర్వరత్నగ్రహితమైనహారమట్లు సకలవస్తుసంపూర్ణమైన యంగడియట్లు పాఠకుల కీగ్రంథము మహామోదపరిదమై యమూల్యమై మనోరథపూరకమై విరాజిల్లుఁగాక.

11. బ్రహ్మశ్రీ వేరి వేరయ్యశాస్త్రులుగారు,
సంస్కృతోపాధ్యాయులు, మల్లాది సస్యలింగం
హైస్కూలు, కాకినాడ.

అనేక గ్రంథసముద్భృతపద్యపూరితంబగు నీ 'వర్ణనరత్నాకర'మను
గ్రంథము మాధుర్యాదిగుణములుగలిగి యనేక పుష్పసముద్భృత మకరంద
పూరితంబగు మధుకోశంబునోలె నర్వకాసంబ్ధకమగుచున్నది.

12. మ.రా.శ్రీ రాజా మంత్రిపైగడ భిషంగరావు బహద్రుడు
జమీందారుగారు, అష్టావధానులు, ఏలూరు.

చ. ఒకనికి నారికేళములు ♦ నొక్కనికి గవళిఫలంబు లిం
కొకనికిద్రాక్ష యిష్టమయి ♦ యుంచుట నందఱికిన్ ఘనంపులు
త్సుకతఘటించు వర్జనల ♦ తో సలతోయముతో సుధార్జన
చక్రికటితక్కిరిసంపద వి ♦ రాజులు నీకృతిరాజమెంతయున్.
మత్తేభవృత్తమాలిక.

ఘనుఁడౌ నన్నయభట్టసత్కవిలన ♦ ద్దానంబుతో నెట్టివా
ర్యనితాంతోన్నతవాక్యపీచికలతో ♦ రంజిల్లునామంత్రి తి
క్కనరమ్యాన్వయసద్గభీరరచనా ♦ కాండంబుతో నల్లపా
తనవక్త్రోదితపద్యరత్నములతో ♦ నాభాస్కరస్తవ్యపా
వనపాదంబులతోడ ధూర్జటిమహా ♦ భక్తిధ్వనివ్యాప్తితో
డను శ్రీనాథసవినశయ్యును జొకాటంబై విరాజిల్లు సో
మునిరాకందగునుబ్బుతో విమలుఁడౌ ♦ మూర్తిప్రతిఘండు రా
మునియాశ్లేషవిశేషోషణముతో ♦ బొల్పొందు తిమ్మన్నదా
రిని బెద్దన్నవచఃప్రవాహములతో ♦ శ్రీరామలింగప్రధా
నినవీరామృతకల్పనేర్థజయశిం ♦ డీరంబుతో వీరభ
ద్రునిసత్త్వప్రభతోడ రుద్రునిమహా ♦ రూక్షప్రయోగంబుతో

డ నృసింహోజ్వలమూరదర్శనపటి ♦ పృథ్వీంబుతో రంగనా
 ధన్యపాలామలశబ్దబ్రహ్మములతో, ♦ వన్మయ్యపూర్ణార్థగుం
 భనతో సూరసనత్సప్తచంద్రశోభాయుక్తసంచారతన్
 వినుతింగాంచుడు లోకజాలమున బ్యా ♦ ప్తింగాంచి యీనవ్యవ
 ర్ణనరత్నాకర మేల్లకాలము బుధా ♦ శలదంబుఁ జేకూర్చెనున్.
 మ. అలరత్నాకరమేమియిచ్చునలవే ♦ యన్ వల్లవేయంగని
 మృలరత్నాకర మిచ్చియిచ్చు నమృతం ♦ బుం బద్యరత్నంబులం
 బలుభంగంబులకాలయంబుది ; విప ♦ ద్భంగంబుఁగావించు ను
 జ్వలరత్నాకరమిచ్చి ; దీనఁదరియిం ♦ పంజాలు లోకంబొగిన్.

13. శ్రీమదుద్యోగసంస్థానాధిపతులగు

శ్రీరాజా వేంకటాద్వైపారావుబహద్దరుగారు,

మహారాజుశ్రీ కాసరి లక్ష్మణస్వామిగారి 'వర్ణనరత్నాకర' ము
 ను జూచితిని. ఈగ్రంథము పండితులకుఁ బామరులకుఁగూడ నుపయో
 గించునది. ఈకవిగారిగ్రంథము లిదివరకు కొన్ని జూచియుంటిని. ఈగ్రం
 థముమాత్రము బహుకన్యముతోఁ బరిశోధించిన శ్రద్ధయొక్క పర్యవసా
 నము. మహాజను లీపుస్తకముఁ బరిశీలించునప్పుడు అనేకగ్రంథము
 లనుండి సారముతీసి తమముందు దేటతెల్లముగాఁ బెట్టిన యేతద్గ్రంథ
 నిర్మాత పరిశ్రమమును దలంతురుగాక.

14. ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలీసంస్థాపకులు అముద్రితాం
 భగ్రంథనరస్వాధికారులును నగు

మ.రా.శ్రీ కావ్యనిధి చెలికాని లచ్చారావుగారు,
 చిత్రాక్ష.

కాసరి లక్ష్మణస్వామిచే వ్రాయఁబడిన 'వర్ణనరత్నాకరము' ను

గ్రంథమందుఁ బొందుపఱచిన వర్ణనల సక్కడక్కడ నే నడిగినవానిని గుఱించి చదువ వింటిని. ఇయ్యది నూత్నగ్రంథకర్తలకు శబ్దరత్నా కరముబోలె సహకారియై తనరారుచున్నది. మఱియు నిందు సుప్రసిద్ధ పూర్వకవిప్రణీతంబులగు అమూల్యగ్రంథ రాజంబులనుండి సముత్క్రమింపవర్ణనాసమంజసములగు పద్యరత్నంబులు స్వీకరించుటంజేసి యమ్మ హామహుల యమృతపచనంబు లొక్కయెడ విరాజిల్లుచు, గంటికద్దము గట్టినట్లు 'ఆంధ్రకవులచరిత్రము' బోలె నీపూజనీయులనెల్లర నొక్క సభామంటపము నలంకరింపఁజేసినట్లు ఎంతయు నొప్పారుచున్నది. ఇ య్యది పాఠశాలలయందును గ్రంథాలయంబులయందును ప్రవేశము గావించిన ఆంధ్రీలోకమున కెంతయు నుపయోగకరముగా నుండును.

15. చాటుపద్యమణిమంజరీత్యాదిగ్రంథప్రకాశకులు ఉభయభాషాకవులు నగు మ. రా. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు,
చెన్నపురి.

అయ్యా సంస్కృతమునఁ బద్యరత్నభాంజాగారమువలె తెలుఁగున మీరుసంధానించుచున్న వర్ణనరత్నాకరము ప్రచారముఁ గాంచఁగలదు. కవులకు, విమర్శకులకు, విద్యార్థులకు నిదికరము సాహాయ్యకరము. కవి కాలము, కావ్యాశాస్త్రపద్య చేర్పుట యత్యవశ్యకమే. ఇది యెంతో పరిశ్రమచేసినఁగాని కానివని. నిర్దుష్టముగా నీగ్రంథము ముద్రితమై శీఘ్రముగాఁ బయల్పడి మాబోంట్ల కుపకరించుఁగాకయని కోరుచున్నాఁ డను. అసామాన్యమయిన మీపరిశ్రమ నభినందించుచున్నాఁడను.

16. ప్రబంధమణిభూషణాద్యనేకసద్గ్రంథసంపాదకులు విస్తృత కవిగ్రంథప్రకాశకులు విమర్శకాగ్రేసరులునగు

మ.రా.శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణకవిగారు, M. A. చెన్నపట్టణము.

శ్రీమద్దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే రచింపఁబడిన వర్ణనరత్నాక

రము నచ్చటచ్చటఁ జూచినాఁడను. ఇందుదాహరింపఁబడిన పద్యములకు మూలగ్రంథముల నామములను విషయసూచికను దిలకింపఁగా వీరు బహుకాలము బహుగ్రంథములఁ జాలఁబూనికతోఁ బరీక్షించి మంచి మంచిపక్షరణములలోని యుత్కృష్టపద్యములనే యేజీయున్నారని తెలియుచున్నది. నేటికాలపుస్థితిసనుసరించి బహుగ్రంథములు సాంతము గఁజదివి నానాకవుల నానావిషయముల మనోభావముల వ్యక్తులెఱుంగఁ జాలనివారికి నిక్కముగా నిట్టిగ్రంథములు నిశిప్రాయములు. ఇందు దేశకాలస్థితులసనుసరించి కవికాలనిర్ణయములును బద్యములు గ్రహింపఁబడిన పక్షరణములును జూపఁబడియె. కాలనిర్ణయవిషయము చాల సందిగ్ధమై యప్పటికి సపరిష్కృతమైనను గొందఱకది రుచించుననుట నిశ్చయము. భాషయందు గ్రంథకర్తగారికిఁగల యాదరణమును నేతద్భాషాసేవయుఁ దప్పక యెల్లరు మెచ్చుకొనుదురని నమ్ముచున్నాను.

...   .
 ...   .

17. ఆంధ్రవాల్మీకిరామాయణాద్యనేక గ్రంథకర్తలగు

మ.రా.శ్రీ ఆంధ్రవాల్మీకి వావిలికొలను సుబ్బారావు
 పంతులుగారు, చెన్నపురి.

మదీయగ్రంథప్రకటనమున నా కిహవరలోకముల శాశ్వతస్థానంబు గలిగించి యభినవభోజుఁడని విఖ్యాతిగడించిన శ్రీ పితాపురమహారాజులవారి కాశ్రితుండును, నాకుఁ బరమమిత్రుండైన గ్రోత్తపల్లి పద్మనాభశాస్త్రిలవారిచే సాహిత్యాన్నప్రాశముఁ గొన్నవాఁడునునైన దాసరి లక్ష్మణస్వామిచే గ్రీథితంబైన వర్ణనరత్నాకరము కవితాకామినికిఁ గ్రోత్తయంకువలు సంపాదించి సాహిత్యమకరాలయంబున దేవులాడువారికిని సాహిత్యరసాస్వాదనతత్పరులకు నుపకారకంబగుట యీవ్రయత్న మత్యంతశ్లాఘ్యము.

ఉపాహృతపద్యముల కాకరములువ్రాయుట యత్యంతావశ్యకము.

కవిదేశకాలనిర్ణయము పెక్కురవిషయమున బురదలోని కంబము. కవితాభాషాపరిణామశ్రీనుజ్ఞానువులకుఁగాక యితరుల కది యనావశ్యకము. కాలనిర్ణయమనుద్దిష్టము. కొందఱుకాలమెఱుంగరాదు. అవిషయమున శ్రీమించుట ప్రయాస మనెకము.

అధునికకవు తాంధ్రీకరించిన సంస్కృతకావ్యనాటకరత్నములు కొన్నిగలవు. ఇందలివర్ణనలు పూర్వసంస్కృతకవులవే కావున నాధునికులకృతులని నిరసింపఁ గారణము కానరాదు. భాషారచనయాధునికము. విషయము కురాతనమే కావున నాంధ్రీకృతములైన ఋషికాళిదాసాది కవుల గ్రంథములనుండియు గ్రహించుటాప్స.

వచనములందుఁ గొన్ని యుత్తమవర్ణనములు కానవచ్చుచున్నవి. వచనములనునెవమున వానినిమానక గ్రహింపఁదగును. వర్ణనచమత్కృతి గ్రాహ్యముకాని యది వచనంబున నున్న నేమి? ద్విపదనైన నేమి?

ఈగ్రంథము కేవలాత్యంతప్రయాసకృతమనుటనిస్సంశయము. దీనికై దీర్ఘకాలము శ్రమించి యముద్రితగ్రంథములను సేకరించి పఠించి పద్యరత్నములేతిన వీరియోర్పు, నోపక, సాహిత్యపటిమయు స్లాఘ్యము. ఇది బాలకవులకేగాక ప్రౌఢకవులకును భావమార్గప్రదర్శనంజునను సూచనలయందును మిక్కిలి లోడుపడఁగలదు. విశోదపఠనమునకును దగియున్నది గావున నిది సమస్తజనులకు నాదరణీయమగు.

N.B.— వీరియభిప్రాయానుసరణమేగాక మఱొన్ని విశేషవిషయములు 2 క భాగమునందు వెలువరింపఁబడును.

18. ఆంధ్రపత్రికాధిపతులగు మ.రా.శ్రీ దేశబాంధవ

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు, చెన్నపట్టణము.

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణకవిగా రాంధ్రలోకమునకు

చిరపతిచితులు. వారు రచించిన నాటకాదిగ్రంథములు వారిరచనా

సామర్థ్యమును తెలుపుచున్నవి. వారు చిరకాలమునుండియును చాల పరిశ్రమచేసి ఆంధ్రగ్రంథములను చదివి పరిశీలించి “వర్ణనరత్నాకరము” అనుగ్రంథమును సిద్ధముచేసిరి. ఆగ్రంథమునందు మహాకవులు రచించిన కావ్యాదిగ్రంథములనుండి కాలానుక్రమణముగ వివిధ వర్ణనలను పరిశోధించి ప్రత్యేకశీర్షికలక్రిందను చేర్చిరి. ఈగ్రంథావలోకనమువలన నాంధ్రవాఙ్మయమంతయును మనోగోచరమయి సహజానందము గలుగఁగలదు. వీరేరితీసిన పద్యములన్నియును రత్నములవలె ప్రకాశించుచు మనోహరముగ నున్నవి. ఈగ్రంథము బహుగ్రంథముల సంపుటిగ నున్నది. గ్రంథమును కలిగియున్నవారందరును మహాకవుల సాంగత్యలాభమును బొందఁగలరు. ... ..

... ..
... ..

19. విజ్ఞానచండికాగ్రంథమండలీప్రతిష్ఠాపకులు బహుగ్రంథ నిర్మాతలు విజ్ఞానసర్వస్వసంపాదకులునగు

మ.రా.శ్రీ కొమఱ్ఱాజు వెంకట లక్ష్మణరావుగారు, చెన్నపట్టణము,

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణకవిగా రాంధులయువయోగార్థము ఆంధ్రవాఙ్మయమునంతను పరిశోధించి కూర్చున్న “వర్ణనరత్నాకరము” అనుగ్రంథమును చూచి చాల సంతసించితిని. ఇట్టితని చేయుటకు నెంతయు సహృదయతయుఁ బొందిత్యమును ఓషికయుఁ గావలయును. ఇయ్యది కవిత్వముచెప్పఁదలఁచినవారికిఁ గల్పవృక్షమువంటిదనుటకు సందేహములేదు. వాఙ్మయచరిత్రయు, ఆంధ్రకవిత్వాభివృద్ధి యెట్లయినదియుఁ దెలిసికొనఁగోరువారికిని ఈగ్రంథము ఎక్కువగా నుపయోగించుననుటకు సందేహములేదు. ఇయ్యది శీఘ్రకాలములోనే ప్రకటింపఁబడునుగాక యని కోరుచున్నాను.

20. శ్రీ విజయనగరమహారాజావారి కళాశాలాపండితులు
శృంగారవైషధవ్యాఖ్యాననిర్మాతలు బహుగ్రంథరచయితలుసగు
బ్రహ్మశ్రీ కేతవరపు వేంకటశాస్త్రిగారు.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు గూర్చిన వర్ణనరత్నాకర
మను గ్రంథమును జదివితిని. ఆంధ్రప్రభంధములనెడి మహాగహనంబు
నఁ బరిభ్రమించి మిక్కిలిగ పరిశ్రమించి మణిఖనిప్రదేశములవంటి యు
త్తమవర్ణనములఁ బరిశీలించి యుత్తమజాతిపద్యరత్నంబులను సంపా
దించి యొకమాలగా గూర్చి యాంధ్రభాషామతల్లి కంఠసీమ నలంక
రించి తదీయకాంతిసంతతులచే నాంధ్రభాషామతల్లికేకాక తత్పుత్రు
లగు నాంధ్రమహాజనులకుఁగూడ వింతవన్నెగల్గించిన శ్రీలక్ష్మణస్వామి
గారి పరిశ్రమకరంబు జ్ఞాఘసీయంబు. ఆంధ్రభాషాగ్రంథములఁ జదువ
లేటికలేనివారికి మనపూర్వకపుల యుత్తమగుర్తనామృతరససారమును
రుచిచూపించినందుల కాంధ్రులెంతయుఁ గృతజ్ఞత చూపవలయును.
పెక్కుగ్రంథములసారమును సులభముగా చవిచూచుట కింతకంటె సు
లభసాధనము మనయాంధ్రమున నిప్పటికి లేదు. ఈగ్రంథ మాండ్రుల
కు నాంధ్రభాషకును మిగుల నావశ్యకము.

21. ఆంధ్రగీర్వాణవిద్యాలయాధ్యక్షులగు

మ.రా.శ్రీ తల్లాప్రగడ సూర్యనారాయణరావుగారు,
గోదావరీతీరము కొవ్వూరు.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే సమకూర్పఁబడిన వర్ణన
రత్నాకరమను గ్రంథమును అందలిపథకమును గాంచితిని. గ్రంథము
ను చదువుటయే కష్టము. చదివినవానిలో సమానస్కంధములగు భాగ
ములను స్ఫురించుట మఱియొకకష్టము. వానినేర్చి కూర్చుట యింకను
గష్టము. వీనినన్నిటిని ఆంధ్రవాఙ్మయమునఁగల పూర్వగ్రంథముల

సన్నిటిలో పరిశోధించి అందంనుగల వర్ణనలను విడదీసి ప్రోవులు ప్రోవులుగా నొక్కచోటఁ గనుబట్టచిన లక్ష్యరాస్వామిగారి ప్రయత్న మంతయు సంస్తవనీయము. మిగిలినవారిపూట యట్లుండ విచుర్యకలో కమున కీగ్రంథమువలనగలుగులాభ మపారము. వీరి మహోద్య మమునకు ఆంధ్రలోకము శృతజ్ఞులు. ఇది శీఘ్రముగ వెలువడి నిర్దుష్ట ముగ నాంధ్రలోకము గాంచుభాగ్యము సమకూరుగాకయని పరమేశ్వ రుని వేడుచున్నాను. ఇంకను ఆంధ్రవాఙ్మయమున కిట్టిమహోపకార మును చేయ లక్ష్యరాస్వామిగారి కాయరావోగ్యములు కలుగుగాక.

22. సుప్రసిద్ధవిమర్శకులు సకలజనమనోరంజనాదిమనోహర ప్రబంధసంధానచతురులు నగు

మ.రా.శ్రీ నడకుదుటి వీరరాజుపంతులుగారు, పితాపురము.

శ్రీయుత దాసరి లక్ష్యణకవివర్య సంకలితంబగు 'వర్ణన రత్నాకర' గ్రంథమును జాలవలకుఁ బఠింపించితిని. ఈయన దీనివిష యమునఁ గైకొనిన పరిశ్రమము మిగుల సంస్తవనీయము ; ఆశ్చర్యదా యకము. అపారమైన యభిలాషముతోఁ, గడుంగడు శ్రద్ధతో నిట్టి సత్కార్యమునకుఁ బూనిన యిక్కవికి నాంధ్రులందఱును మిక్కిలియూ నప్పుపడియుందురని చెప్పఁదగును. శర్కర, తైలము, పిష్టము—వీనిని వేఱుగ ననుభవించుటకంటె వాని నోపికమెయి నొకఖాద్యముగ నొస రించి యుపయోగించుటవలన నతిశయమైనరుచి యొదవునట్లే, యా యాగ్రంథభాగముల నప్పుడప్పుడు చదువుటవలనఁ గలిగెడు నామోద ముకంటె నందందలి రసవత్తరవర్ణనములనెల్ల నేర్చికూర్చిన యీగ్రంథ రాజము తన్నుఁజదువు భాషాభిలాషికి—భాషాభిలాషి కేయనశీల?— విద్యార్థికి, కవికి, పండితునకు—అందఱకును గల్పతరువుంబోలె నతిశ యానందముం గూర్చుననుట యతిశయోక్తి గానేరదు. ఈగ్రంథము

నందలి వర్ణనములలోని పద్యములన్నియు, నాయాగ్రంథములలోని వర్ణనములలో శూలై నవియే యగుటంజేసి పాఠకులకు నినుమంతయు విసువు జనింపనేరదు. ఏతద్వర్ణనసంగ్రహకార్యమునందు నీతఁడుచేసిన వ్యవసాయము మఱి యేయితరశాస్త్రాభ్యసనమునం దుపయోగించి యుండినను గొప్పపండితుఁడను పదవిం గైకొనియుండును. కాని య ప్పండిత్యమును గడియించుటవలనఁ గలుగు సల్పకాలస్థాయయగు, యశముకంటె నీసంకలితగ్రంథమువలనఁ బొడము సమజ్ఞయే యాచం ద్రోర్కముగ నుండునని నిశ్చయముగఁ జెప్పవచ్చును.

ఈగ్రంథమువలన నాంధ్రలోకమున కింకొకగొప్పమేలుగలదు. అది యేదియన, ఏకవిద్యైవ, దేసింగూర్చియైవ, నేదియే నొకపద్యమును రచియింపవలయునను తలంపుఁగొనుచో, నిందులేని కొత్తభావమున కై యాకవి యన్వేషించునట్లు చేయుచు, వినూత్నభావములుగలపద్య ము లాయాకవులచే రచియింపఁబడునట్లు చేయుచు, నాంధ్రభాషాదేవిని సవనవాలంకారకలితను జేయున ట్లీగ్రంథ మొనర్పఁగలదని హృదయా సందపూర్వకముగఁ జెప్పుచున్నాను.

23. ఆంధ్రగీర్వాణభాషావిశారదులు కవిశల్లజులు నగు
మ. రా. శ్రీ శ్రీ వికృమదేవవర్మగారు, విశాఖపట్టణము.
తే. గీ. ఆంధ్రసాహిత్యముకురమ్ము • నాంధ్రకవిత
యనెడిపైఁడివన్నెలఁ గనుఁగొనఁ గవమ్ము
గవులకును రసికులకును • గల్పకమ్ముఁ
బ్రథితవృత్తసరత్నాకరమ్ము సుమ్ము.

24. కవిభూషణ, కవిరాజు, శ్రీరాజావత్సవాయి
వేంకట నీలాద్రిరాజుగారు, తులి.

ఉ. వ్యాకరణం బలంకరణ • వైభవముఁ రసభావప్రపణ
స్త్రీకరణంబు వర్ణన విశేషచతుర్థరణం బసంగ నా
నాకవికావ్యలోకమున • నాలుగుసారములందు నిండు సు
స్తీకృతి మయ్యె వర్ణనవిశేషచతుర్థరణం బశేషముఁ.

25. అభిసవసాంఘవీరు, సామమోహరాధవాది గ్రంథకర్తలును
శ్రీ గంపలనూడెపుఁ గుమారజమిందారుగారు నగు
శ్రీరాజా కోటగిరి వేంకట కృష్ణారావు బహద్దరుగారు,
గంపలనూడెము.

అధికశ్రమంజేసి శ్రీయుత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారు సయకూ
ర్పుచున్న “వర్ణసరత్నాకరము” యొక్క ప్రాశస్త్యము వర్ణనా
తీతము.

ఈయుత్కృష్టగ్రంథరాజ ముండ్రభాషామోహమునికి నూత్న
విభూషణము. విమర్శకులకీగ్రంథము కమగమఁ దోడ్పడఁగలదు. ఆం
ధ్రలోకము లక్ష్మణకవి కెంతయో కృత్జ్ఞత జూపింపవలసి యున్నది.
ఆంధ్రమహాశయు లీకవి కార్థికముగఁ గూడఁ దోడ్పడి గ్రంథముద్ర
ణము సర్వస్సుపరిసమాప్తి నొనర్తురుగాక యని యుపింపమన్నను.

26. ఆంధ్రభారతీకప్రచురము మ. రా. శ్రీ బుష్టా శేషగిరిరావు
గారు, M. A. విజయనగరము.

మహారాజశ్రీ దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారు సమకూర్చి ప్రిమరిం
చుచున్న “వర్ణనరత్నాకరము” అనే తెలుగుగ్రంథములో కొన్ని భా
గములు నాకు వినిపించినాయని పోయియున్నది. ఆంధ్రకావ్యమహాకవియందీ యేరిన జ్ఞాతృత్వము లీవర్ణనలు.
ఇవి పలువిధములై ఆంధ్రీకవితాచరిత్రపరిణామమును సూచించును.
ఈవర్ణనలుగల యనలుకావ్యములు శృంగారప్రధానములగు ప్రబంధము
లు. ఈప్రబంధములు పాడినపాటనే పాడుచుండుటచేత నేవో మనుచ
రిత్ర, వసుచరిత్ర, కళాపూర్ణోదయములవంటివి మాలిమి ప్రిచారి
ములో నుంచి మిగిలినవాటిని “ప్రొయ్యినిడవలయు” నని కొందరు
మహనీయు లందురు. గాని ఆంధ్రదేశమందలి దేవాలయకట్టడముల
నలె ఈకావ్యములుకూడా ఏకభక్తిగా నున్నప్పటికిని సమాదానీయ
ములును, హృదయాశ్లకములును, అగు చిత్రకల్పనలతో భాషాశిల్ప
నై పుణ్యమునందు సృష్ట్యేకతను చూపుచున్నవి. ఈసంగతి యీకూ
ర్పులో విశదము కాగలదు.

పలువురు పండితు లిదివరకే చెప్పియున్న క్లీగ్రంథము కవులకు,
విద్యార్థులకు విమర్శకులకు సాహిత్యపరులకును అత్యంతోపయోగకర
ము కాగలదు. ఈసంఘటనప్రయత్నిము చాలాప్రశంసనీయము.

27. రావుసాహేబ్ గిడుగు వేంకటరామమూర్తి పంతులుగారు B. A.
పట్టాకేమిడి.

మీరు ప్రకటించు “వర్ణనరత్నాకరము” మొదటి రెండుభాగ
ములు చూచినాను. ఇది సుభాషితరత్నభాండారమువలెనే అనేక
విధములుగా ఆంధ్రులకు ఉపయోగం కాగలదని నానమ్మకం.

ఇందులో అముద్రితగ్రంథములనుండికూడా పద్యము లెత్తి
ప్రకటించినారు. తాళపత్రగ్రంథములు సులభముగా దొరకనివారికి

ఈపద్యములు చదవగానే అగ్రగంధముల గురించి కొంతవరకు తెలుసు
కొనుటకు అవకాశము కలుగుతుంది. అంధగీసారస్వతములో ఉన్న
వర్ణనరత్నము లన్నిటిని సంగ్రహించి అంధులకు మారందజేసినారు.
ఈపని ఎంతకష్టమైనదో అనేక గ్రంథములు పరిశీలిస్తూఉన్న వారికి
బోధపడుతుంది. మీపరిశ్రమలవల్ల అంధుల కెంతో మేలు కలుగవ
చ్చునని నానమ్మకం.

28. శతావధానులును శ్రీతిరుపతివేంకటకవులలో నొకరునగు

బ్రహ్మశ్రీ చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రిగారు, కడియము.

శ్రీయిత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారు తాము ప్రియత్నపూర్వక
ముగ బహుగ్రంథముఅనుండి సంగ్రహించి రచించి ముద్రింపించుచు
న్న “వర్ణనరత్నాకరగ్రంథము” నాకుఁ జూపిరి. స్థాలీవులకన్యాయ
మునఁ జదివి చూచితిని. ఈపుస్తకము తెలుఁగుబాసలో బౌండిత్యము
సంపాదించుకోఁగోరు భావివిద్యాస్థులకుఁ గవులకు, విమర్శకులకు సత్యం
తోపకారకంబని యిదివఱకు నభిప్రాయము లొసఁగి పండితుల యభి
ప్రాయముల యందలి సంగతులతో నేను గూడ నేకీభవించుచున్నాను.

29. మహావన్యాసకులును, విమర్శకులు నగు బ్రహ్మశ్రీ

కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు, కాకినాడ.

శ్రీయిత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారు విరిచించిన “వర్ణనరత్నాక
రం” ముద్రగంధరాజము నెక్కడక్కడ వినియున్నాను. ఇది యాంధ్ర
సారస్వతమున కమూల్యాలంకారముగ నుండుననుటకు నేవిధమగు సం
దియము లేదు. ఇయ్యది కవులకు, విమర్శకులకు, చరిత్రప్రియులకు
భాషాభిమానులకు మిగుల నాహాయ్యకారిగా నుండుటయే గాక పాఠు
రజనులకుఁ గూడ నానందదాయకమ్ముచు, వివేకప్రదమ్ముచు నై యుల
రారుచుండును. ఈయగ్రంథమును విరిచించుటకై గ్రంథకర్తగారు
తీసికొనినశ్రమ కడుంగడు శ్లాఘనీయము. సాంస్కృతికవిషయములగు స

శ్వవిశేషములును గల యిట్టి యుద్ధగ్రంథము లిదివఱ కాంధ్రమున లేవు. నేటి కాకొరత తీరినదని చెప్పట కెంతయు సంతసముగ నున్నది.

80. మ. రా. శ్రీ పద్మ మల్లికార్జునరావు గారు B. A. డిప్లూట్ చేత హాజ్మీరు, పితాపురం.

శ్రీయుత దాసరిలక్ష్మణస్వామిగారిచే సమకూర్పబడిన “వర్ణన రత్నాకరము”ను తిలకించినాడ. అయ్యది భాషాయోగ్య కొక యమూల్యభాషణంబుటకు సందియము లేదు. పూర్వకపు లాడుట సభ చేసియుండి యొక్కొక్క విషయము పోటాపోటిగ వర్ణించుచున్నట్లు చదువరుల కీగ్రంథరాజము చదువుపట్ల స్ఫురింపజేయును. ఇది క్రొత్త వారికి నాంధ్రగ్రంథములయొక సభిరుచి జనింప జేయుచుం గవులకును, వ్యాఖ్యాతలకును బరమప్రయోజనకారిగా నుండుననుట నిర్వివాదాంశము. మఱియు వర్ణనలు కాలక్రమము ననుసరించియే యుద్ధాటించబడుటచేత మనపూర్వ లొక్కొక్కవిషయ మెట్లు పెంపు చేసి క్రమముగా వర్ణించినదియుఁ దెలిసికొనుట కవకాశము గలుగుచున్నది. ఇట్లు ప్రాయుట చాల దుర్బలమగు విషయ మనుటలో భిన్నాభిప్రాయముండదు. ఎన్నియోరోజులు శ్రమపడి యెన్నయో గ్రంథములు పరిశీలించి హృదయమగు వర్ణనలయందు సద్రుచి కలిగియుండి వాని నొక్కచోఁ బ్రదర్శింపఁ గలిగిన యీ గ్రంథకర్తగా రాంధ్రీచాతకలోకమునకు మహోపకారము గావించి పారికృతజ్ఞతకు శాశ్వతముగాఁ బాత్రులై యున్నారు.

పూర్వగ్రంథాభిమానము సడలుచున్న యీ కాలములో సారవంతములుకాని స్వతంత్రకల్పనాగ్రంథములకంటె బాటుపడి రచించెడి యిట్టి గ్రంథములే భాషకు పెక్కుమనుగు లుపకారము చేయునని నాయభిప్రాయము. ఇట్టి వింకను విరచించుటకు దేవుఁ డీగ్రంథకర్త గారి కాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధి లోసంగుఁగాల.

శ్రీహేమపురంహైస్కూలుపండితులు

బ్రహ్మశ్రీ పేద్యాల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు.

శ్రీయుతులగు దాసరి లక్ష్మణస్వామిగారిచే గూర్వబడిన “వర్ణనరత్నాకరము”ను స్థలీపులాకవ్యాయముగాఁ జదివితిని. ఆంధ్ర మహాకవుల యల్లిక జిగిబిగువులు ముద్దుపల్కులు పదగుంభనములు నొక్కయెడఁగూర్చిన వీరిపరిశ్రమ మతీష్లాఘనీయము. వర్ణనరత్నాకరముఁ జదివినచో వర్ణనవిషయమునఁ జదువరుల కన్యగ్రంథపఠన మనవ సరమనియు వర్ణనరత్నాకరముఁ జదువనిచో నన్యగ్రంథపఠనపరిశ్రమ ము వ్యర్థమనియుఁ దఱఁతును. భవిష్యత్తున నీగ్రంథరాజ మాంధ్రవిశ్వ విద్యాలయపాఠ్యగ్రంథములలో నగ్రగణ్యమగుగాతమనియు లక్ష్మణ స్వామిగారి కిశోధకమగు పరిశోధనాశక్తి యలవడుగాక యనియు దేవదేవుని నేఁచుచున్నాను.

శ్రీదాట్ల సీతారాఘరాజుగారు, జొన్నవలస.

ఉ ఎన్నిక కెక్కుపద్యము ల / నేకము గూరిచి వర్ణనాభి వి
ద్యన్నికరంబు గల్గొని నె / బా సనున ట్లొనర్చి చెంతయే
ని న్నిను మెచ్చుగా వలదె / నీయుణ మీఁగఁగలేరు పాఠకులే
సన్నుతిఁ గాంచు నీయశ మ / జస్రము దాసరి లక్ష్మణాహ్వయం.

* * * * *

క. పురుషార్థంబులు నాలుగు

కరతలధాత్రియును బోలె / ఘటియిల్లును నీ

వరవర్ణనరత్నాకర

మురుతిరభక్తిం బఠించు / యోగ్యుల కెల్ల.

కృతజ్ఞత.

నే నీవర్ణనరత్నాకరము సమకూర్చుట కుద్యమించి సుమారు పదునాల్గువత్సరములు కావచ్చినవి. పదునొకండవశతాబ్ది మొదలను వదియవశతాబ్దివఱకుఁ గల కవీంద్రవిరచితము లగుముద్రితముద్రిత ప్రబంధము లత్యంతప్రయత్నమున సంపాదించి యందలివర్ణనాంశము లంగల పద్యరత్నంబుల నానేర్చుకొలందియును, కవితావిమర్శనాని కషాయమాణులయిన సహాయసుధీమణుల మనీషావిశేషంబునను సంఘటించుచు నిప్పటి కొక్కదఁ జేసినాఁడను.

ఇందు నేకాభిప్రాయముతోనుండు పలువురకవుల పద్యము లందు ప్రాయోగముగా భావభేదంబు ననుసరించి వర్ణనాంతరములం గైకొంటిని. బ్రహ్మశ్రీ జయంతి రామయ్యపంతులుగారి యభిప్రాయము ననుసరించి కవికాలక్రమమును, మ. రా. శ్రీ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు సూచించిన విధముగ నాశ్వాసాదికసంఖ్యయును సాధ్యమయినంతవఱకు నిరూపించితిని. కవుల కాలనిర్ణయాదికము రావు బహద్దరు కందుకూరి వీరేశలింగముపంతులుగారి యాంధ్రకవులచరిత్రమునం దున్నంతవఱకుఁ దదనుసరణంబునను, తదితరకవులకాల మితరాధారములవలనను గావించితిని. తక్కుంగల కొందఱకవులకాలము దృఢముగ నిశ్చయింపఁదగిన యాధారములు లభింపలేదు. అలభ్యము లగు నధర్మభారతము మున్నగు నయిదారుగ్రంథములయందలి పద్యములను శ్రీకందుకూరి వీరేశలింగముపంతులుగారి యాంధ్రకవులచరిత్రనుండియే గ్రహించితిని. కొందఱ యభిప్రాయానుసారము వర్తమానకవుల ప్రబంధములనుండికూడఁ గొన్నివర్ణనము లేర్పి కూర్పఁదలంచితిని. కాని ప్రాచీనకవిపుంగవులపద్యములే వేలకు మీఱియుండి యనేక

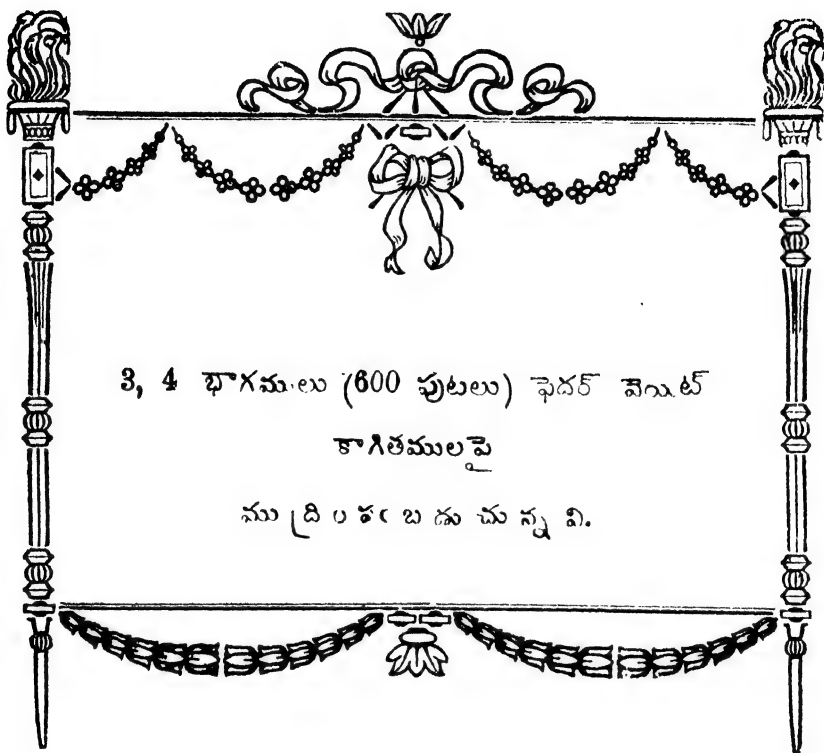
ములు తగ్గింపవలసివచ్చినందున నట్టిది యొదవభాగముగా ననుసంధింప నెంచితిని. కొందఱ ప్రబోధంబుననుసరించి రసభేదంబులును బ్రకీర్ణ భాగంబునఁ గొన్నివిశేషంబులును నవకాశమునుబట్టి చేర్చితిని.

అనేక కవిబ్రహ్మలచే సృష్టింపఁబడిన మహాకావ్యప్రపంచమంతయు నవలోకించి నిర్వచించు తెంతటివారికిని సాధ్యముకాదు. కావున మందఱీయుతుండనగు నాయం దేలోపము నుండదని వాకొనఁజాలను. ఏగ్రంథమందైన నుత్తమజాతిపద్యరత్నంబులు ప్రమాదవశముననాకుఁ గోచరింపనివి కొన్ని మిగిలియుండవచ్చును. మఱియు నా కలభ్యము లగుపాత్రము లింక ననేకములు మిగిలియుండవనికూడ నే జెప్ప సాహసింపను. ఇంకను మాఱుమూలలనుండు గ్రంథముల నేకరింపఁ దలంపుగలిగియున్నను సునూగు నాలుగేడ్లకుఁ బూర్వమునుండియే హాహితులును నభిప్రాయప్రదాతలును దీనిముద్రింపించుటకై పలుమలు ప్రేరేపించుచుండుటంబట్టి యిప్పుడ యీగ్రంథ మార్ధలోకమునకు సమర్పింప సాహసించినందులకు మన్నించి లోపములక్షమింప విబుధుల నేడికొనుచున్నాఁడను

ప్రప్రభూత్తముఁ జూర్ధదేశంబున భాషామతల్లి కూతకటయై సర్వవిధంబుల శ్లాఘ్యతనొంది వర్ధమానుఁ డగుచున్నవాఁడో యా పీఠపురాధీశ్వరుని ప్రాశుఁజేరియున్నవాఁడ నగుటాజేసి యేత న్మాత్రము భాషాసేవ యొనర్పఁగలిగినంగులకు బ్రహ్మానంద మొందుచు శ్రీ మహారాజావారికిని మఱియు నీగ్రంథసంఘటనంబున ననేకవిధములఁ దోడ్పడిన సహృదయులకందఱకును సాష్టాంగనమస్కృతు లాచరించుచుఁ గృతజ్ఞుఁడ నగుచున్నాఁడను

గ్రంథకర్త.

3, 4 భాగములు (600 పుటలు) ఫెదర్ వెయిట్

కాగితములపై

ముద్రితం బడుచున్నవి.

గంధాదిప్రణాళిక.

గ్రంథములనామములు.

గ్రంథకర్తలనామములు.

శతాబ్ది

అచ్చ తెలుగురామాయణము
అచలాత్మజాపరిణయము
అనిరుద్ధచరిత్రము
అధ్యాత్మరామాయణము
అప్పకవీయము
అభాగ్యోపాఖ్యానము
అష్టమహాసీతాశ్యానము
అపాల్యానంకృతసింహము
ఆనందసుందరీచారిత్రము
ఆముక్తమాల్యద [ము
ఇందుమతీపరిణయము
ఇందుమతీపరిణయము
ఉత్తరహరివింశతిము
ఉత్తరహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము
ఉత్తరరామాయణము
ఉద్భూతరాధ్యచరిత్రము
ఉషాకళ్యాణము
ఒడయసంచివిలాసము
ఒఘవతీపరిణయము
కకుత్స్థవిజయము
కళావిలాసము
కళాపూర్ణోదయము

కూచిమంచి తిమ్మకవి [రుక్మ 17
తిరుమలబుక్తపట్టణవేంకటాచా 18
కనుపర్తి అబ్బయ్యమాత్యుడు 18
కాణాద పెద్దనసోమయాజి 17
కాకునూరి అప్పకవి 17
కందుకూరి వీరేశలింగకవి 20
తాళ్ల పాక తిరువేంగళనాథుడు 16
నమ్మల వేంకటకృష్ణస్వనాయ 18
బసవరాజు నాగేంద్రకవి [మ 18
కృష్ణదేవరాయలు 15
కుమారభూషణి 16
మతుకుమల్లి నృసింహకవి 19
నాచల సోమనాథుడు 14
తక్కెళ్ళపాటి లింగన 18
కంకంటి పాపరాజు 18
తెనాలి రామకృష్ణకవి 16
కై ప మాయాకవి 18
అద్వైతపు షేరయకవి 18
అక్కినేపల్లి నృసింహకవి 18
మల్లి అనంతభూపాలుడు 16
సన్నె చోడదేవకవి 12
పింగళి సూరన్న 16

కవికర్త రసాయనము	సంకుసాల నృసింహకవి	16
కవిరాజమనోరంజనము	కనుపర్తి అబ్బయ్యమాత్యుడు	18
కవిజనరంజనము	అడిదము సూరకవి	18
కవిచకోరచంద్రోదయము	అల్లమరాజు రామకృష్ణకవి	19
కవిజనచకోరచంద్రోదయము	నారపరాజు కాంతకవి	19
కార్తికమాహాత్మ్యము	కుందుర్తి వేంకటాచలకవి	18
కార్తికమాసమాహాత్మ్యము	మండపాక కామేశ్వరకవి	19
కాళహస్తిమాహాత్మ్యము	ధూర్జటికవి	16
కాళిందీపరిణయము	శొంతి భద్రాద్రిరామకవి	19
కావ్యాలంకారచూడామణి	విన్నకోట పెద్దన్న	14
కాశీఖండము	శ్రీనాథకవి	14
కీరాతార్జునీయము	గోపాలునిసింగయ్య	18
కుచేలోపాఖ్యానము	గట్టిప్పభూపు	18
కుబ్జాకృష్ణవిలాసము	అక్కినప్రగడ హరిదాసు	18
కుమారస్వసంహమము	కొక్కొండ వేంకటరత్నశర్మ	19
కుమారసంభవము	నన్నెచోడ దేవకవి [కుడు	12
కువలయాశ్వచరిత్రము	నవరము చిననారాయణనాయ	16
కృష్ణకళ్యాణము	అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి	19
కృష్ణభూపాలీయము	చంద్రకవి	19
కృష్ణరాయవిజయము	కుమారిధూర్జటి	16
కృష్ణజన్మఖండము	గోపీనాథ వేంకటకవి [ధాని	19
కృష్ణార్జునసంవాదము	వెలిచెరుకుల వేంకటరామప్ప	19
కృష్ణార్జునచరిత్రము	మంత్రిపెగడసూర్యప్రకాశకవి	19
కృష్ణమాహాత్మ్యము	తాతంభట్టుగురుమూర్తి శాస్త్రి	19
కృష్ణాభ్యుదయము	మండపాక పార్వతీశ్వరకవి	19
కేయూరబాహుచరిత్రము	మంచనకవి	18
కొక్కొకము	ఎఱ్ఱనకవి	16
కౌసల్యాపరిణయము	శ్రీపాద వేంకటాచలకవి	19

క్రీడాభిరామము	వల్లభరాయకవి	15
గణోదయము	చిలకమట్టి నారాయణకవి	19
గయోపాఖ్యానము	రామనామాత్యుడు	18
గాథోపాఖ్యానము	అనంతనార్యుడు	18
గంగాగోరీవిలాసము	వీరనార్యుడు	17
ఘటికాచలమాహాత్మ్యము	తెనాలి రామకృష్ణకవి	16
చంద్రభానుచరిత్రము	తరిగొప్పల మల్లనమంత్రి	16
చంద్రరేఖావిలాసము	కూచిమంచి జగ్గకవి	16
చంద్రదేవోపాఖ్యానము	ధూళిపాళ కృష్ణకవి	...
చంద్రాంగదచరిత్రము	పైడిమట్టి వేంకటపతి	17
చంద్రికాపరిణయము	సురభిమాధవరాయప్రభువు	18
చంపూరామాయణము	ఋగ్వేదకవి వేంకటాచలకవి	17
చమత్కారమంజరి	సింహాద్రి వేంకటాచార్యుడు	17
చారుచర్య	మంత్రి యప్పన్న	13
చారుచంద్రోదయము	చెన్నమరాజు చెన్నమరాజు	16
చిత్రభారతము	చరిగొండ ధర్మన్న	16
చిత్రసీమ	శొంతి భద్రాద్రిరామకవి	19
చెన్నపురీవిలాసము	మతుకుమల్లి నృసింహకవి	19
చెన్నబసవపురాణము	అత్తనూరి పాపయకవి	18
చౌడేశ్వరీవిలాసము	నన్నయభట్టు	11
జానకీరాఘవము	బేతెపూడి కృష్ణయ్య	18
జాహ్నువీమాహాత్మ్యము	వనఁగు లక్ష్మణకవి	18
జై మినిభారతము	పిల్లలమట్టి పినివీరభద్రకవి	14
తపతీసంవరణోపాఖ్యానము	అద్దంకి గంగాధరకవి	16
తారకబ్రహ్మరాజము ✓	చింతగంట రాధామాధవకవి	16
తారాశశాంకవిజయము	శేషము వేంకటపతి	18
తాలాంకనందసీపరిణయము	మరింగంటి సింగరాచార్యులు	17
దశకుమారచరిత్రము ✓	కేతనకవి	13

దశరథరాజనందనశర్మము	మరింగంటి సింగరాచార్యులు	17
దశావతారచరిత్రము	ధరణిదేవుల నాగయామాత్యుడు	18
దాష్టత్రింశత్సాంభంజికాకథలు	కోవలె గోవరాజు	17
దీప్తిపచరిత్రము	కొటికలపూడి కృష్ణకవి	18
ద్రావిడీపరిణయము	తిరుమలరాజ సూరపరాజకవి	18
ధనాభిరామము	నూతనకవి సూరన	17
ధరాత్మజాపరిణయము	క్రొత్తలంక మృత్యుంజయకవి	19
ధర్మఖండము	ఈదురుపల్లి భవానిశంకరుడు	18
ధర్మాంగదచరిత్రము	దాసరాజు	...
భీరజనమనోవిరాజితము	తెనాలి రామలింగకవి	17
నయనోల్లాసము	దేవులపల్లి వేంకటకృష్ణకవి	19
నరసభూపాలీయము	మూరి కవి	16
నరసభూపాలరాజీయము	సోమశేఖరకవి	19
నలచరిత్రము	సిరిప్రగడధర్మయామాత్యుడు	17
నలచరిత్రము (ద్విపద)	చక్కపురి రాఘవాచారి	17
నాగరఖండము	తుర్కారాజకవి, అయ్యంకిబా	16
నాగ్నజాతీపరిణయము	వల్లూరి సరిసింహకవి [లనరస్వతి	18
నాచికేతోపాఖ్యానము	మిక్కిలి మల్లికార్జునుడు	17
నారసింహపురాణము	హరిభట్టు	17
నాసికేతూపాఖ్యానము	దగ్గుపల్లి దుగ్గయ్య	16
నారాయణాచలమాహాత్మ్యము	అల్లమరాజు / లగధామకవి	18
నిరంకుశోపాఖ్యానము	కందుకూరి రుద్రకవి	16
నిర్వచనోత్తరరామాయణము	తిక్కన	13
నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము	వేల్పురి వేంకటకవి	19
నీతిసారము	ప్రతాపరుద్రకవి	19
నీతిశాస్త్రముక్తావళి	బద్దెనకవి	11
నీలకుంఠలాలిలాసము	తులగాన నీలకంఠకవి	...
నీలకుంఠలీలిలాసము	మాపూరి పట్టియ్య	...

విశ్వేశ్వరీయము	కొక్కొండ వేంకటరత్నశర్మ	19
బిల్వగీయము	చిత్రకవి సింగరాధ్యక్షుడు	18
బృందావనవిహారము	దామరాజు లక్ష్మీనారాయణ	19
బ్రహ్మోత్తరఖండము	శ్రీధరమల్లె వేంకటాచార్యులు	19
భద్రాపరిణయము	అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి	19
భరతాభ్యుదయము	మాడభూషి వేంకటాచార్యుడు	19
భర్తృహరిసుభాషితము	ఏనుగు లక్ష్మణకవి	18
భర్తృహరిసుభాషితము	ఎలకూచి బాలసరస్వతి	16
భల్లాణచరిత్రము	పోచిరాజు వీరన్న	18
భాగవతము	బమ్మెర పోతనామాత్యుడు	14
భానుమతీపరిణయము	రెంటూరి రంగరాజు	16
భారతము	నన్నయభట్టాదులు	11
భారతము	అధర్వణాచార్యులు	13
భార్గవపురాణము	కాంచూరి వేంకటదాసకవి	18
భీమేశ్వరపురాణము	శ్రీనాథకవి	14
భోజరాజీయము	అనంతామాత్యుడు	15
భోజసుతాపరిణయము	కోటీశ్వరకవి	18
మత్స్యపురాణము	హరిభట్టు	17
మదనసాయకవిలాసము	చదువుల సోమలింగయ్య	18
మమచరిత్రము	అల్లసాని పెద్దన	15
మహేంద్రవిజయము	దేవులపల్లి సుబ్బరాయకవి	19
మార్కండేయపురాణము	మారన	13
మిత్రవిందాపరిణయము	కుందుర్తి వేంకటాచలకవి	17
మిత్రవిందాపరిణయము	రావుజనార్దనరంగారావుగారు	19
ముకుందవిలాసము	కాణాడ పెద్దనసోమయాజి	17
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము	దంతులూరి బొవరాజు	18
మైరావణచరిత్రము	మాడయకవి	19
యతిరాజవిజయము	దేవులపల్లి సుబ్బరాయకవి	19

యయాతిచరిత్రము	పొన్నికంటి తెలగనాధ్యుడు	16
యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము	గట్టుప్రభువు	18
యాదవరాఘవపాండవీయము	నెల్లూరి వీరరాఘవకవి	18
యామినీపూర్ణ తిలకావిలాసము	చప్పపిళ్ళ సరసకవి	18
రంగరాయచరిత్రము పద)	దిట్టకవి నారాయణకవి	18
రంగనాథరామాయణము (ద్వి	రంగనాథుడు	13
రంగనాథరామాయణము ,,	కాచభూపతి, విఠలరాజు	18
రంభానలకూబరవిలాసము	బండి వేంకటస్వామినాయనికవి	19
రఘురామచరిత్రము	కృష్ణగిరి కృష్ణకవి	19
రసికజనమనోభిరామము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
రసికజనమనోరంజనము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి	20
రాఘవపాండవీయము	పింగళి సూరన్న	16
రాఘవపాండవయాదవీయము	అయ్యగారి వీరభద్రకవి	19
రాజశేఖరచరిత్రము	మాదయగారి మల్లన	16
రాజవాహనవిజయము	కాకమాని మూర్తికవి	17
రాజశేఖరవిలాసము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
రాధామాధవసంవాదము	వెలిదండ్ర వేంకటపతి	18
రాధాకృష్ణసంవాదము	మండపాక పార్వతీశ్వరకవి	19
రాధికాసాంత్యసము	ముద్దుపళని	18
రామచంద్రోపాఖ్యానము	వారణాసి వేంకటకవి	19
రామచంద్రోపాఖ్యానము	మిక్కిలి మల్లికార్జునుడు	19
రామవిలాసము	ఏనుగు లక్ష్మణకవి	18
రామరాయవిలాసము	దేవులపల్లి సుబ్బరాయకవి	19
రామాయణము	భాస్కరాదులు	14
రామాయణము	మొల్ల	16
రామాయణము	గోపీనాథ వేంకటకవి	19
రామాభ్యుదయము	అయ్యలరాజు రామభద్రకవి	16
రామేశ్వరమాహాత్యము	ఏనుగు లక్ష్మణకవి	18

రావునంశముక్తావళి	దేవులపల్లి వేంకటకృష్ణకవి	19
రుక్మాంగదచరిత్రము	పౌంధకవి మల్లనార్యుడు [డు	14
రుక్మిణీకళ్యాణము	జన్నాడ వేంకటరంగాచార్యుడు	19
రుక్మిణీపరిణయము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
రుక్మిణీపరిణయము	సత్యవోలు భగవత్కవి [రులు	18
రెట్టమతశాస్త్రము	అయ్యలరాజు, అయ్యలభాస్క	18
లంకావిజయము	సిండిపోలు లక్ష్మణకవి	18
లక్ష్మీవిలాసము	నాయనము వేంకటాచారి	16
లక్ష్మీనారాయణపరిణయము	శివపల్లి సరోవర్త మకవి	18
వరాహపురాణము	నందిమల్లయ్య, శుంటసింగన్న	15
వరాహపురాణము	హరిభట్టు	17
వల్లవీపల్లవోగ్దాసము	మాడభూషిన్వసింహాచార్యుడు	19
వసుచరిత్రము	రామరాజభూషణుడు	16
వాల్మీకిచరిత్రము	రఘునాథభూషాలుడు	17
వాసవదత్తాపరిణయము	నక్కలంక వీరభద్రకవి	18
వాసవదత్తాపరిణయము	ఎల్లమ్మి, లక్ష్మీనారాయణ	19
విక్రమసేనము	చిమ్మనూరి యము రత్నయ్య	13
విక్రమార్కచరిత్రము	బక్కనకవి	14
విజయసేనము	తిక్కనసోమయాజి (?)	13
విజయవిలాసము	చేమరూర వేంకటకవి	17
విజయనందనవిలాసము	మంగళగిరి ఆనందకవి	18
విజ్ఞానేశ్వరము	కేతన	13
విజ్ఞానప్రదీపిక	చెన్నవీరయ	19
విప్రీనారాయణచరిత్రము	చదలుపాడ మల్లయకవి	16
విశ్వకర్మపురాణము	వీపూరి వేంకటాచార్యుడు	...
విశ్వగుణాదర్శనము	తిరుమలబుక్కపట్టనచినతాతా	19
విష్ణుపురాణము	వెన్నెలకంటిసూరన్నాచార్యుడు	15
విష్ణుమాయావిలాసము	లోసనూరి వేంకటపతి	17

ఐభనాటకము	శ్రీనాథకవి	14
వీరభద్రవిజయము	బమ్మెర పోతనామాత్యుడు	14
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము	దామెర చినవేంకటరాయకవి	18
వేంకటాచలమాహాత్మ్యము	తరిగొండ వెంకమాంబ	18
వేంకటేశ్వరవిలాసము	చళ్ళపిళ్ళ నరసకవి	19
వేదాంతరసాయనము	మంగళగిరి ఆనందకవి	18
వై జయంతీవిలాసము	సారంగు తమ్మయ్య	16
వై శ్యపురాణము	శ్రీగురు భాస్కరాచార్యులు	18
శంకరవిజయము	ఆలూరు కుప్పనకవి	19
శంతనూవిలాసము	అల్లమరాజు రామకృష్ణకవి	19
శంతనూపాఖ్యానము	శొంతి భద్రాద్రిరామశాస్త్రి	19
శకుంతలాపరిణయము	పిల్లలమఱ్ఱి వినవీరభద్రకవి	14
శకుంతలాపరిణయము	రేవుణూరి వేంకటార్యుడు	18
శకుంతలాపరిణయము	కృష్ణకవి	18
శకుంతలాపరిణయము	పెద్దాడ నాగయామాత్యుడు	18
శకుంతలాపరిణయము	ఫక్కి వేంకటనరసయ్య	19
శతకంఠరామాయణము	లింగకవి, గంగకవి	17
శశిరేఖాపరిణయము	ఆప్పప్పకవి	19
శివజ్ఞానదీపిక	నెడపాటి సోమనకవి	...
శివరాత్రిమాహాత్మ్యము	శ్రీనాథకవి	14
శివరాత్రిమాహాత్మ్యము	లోకేశరావు సోమనాథార్యుడు	...
శివయోగసారము	అనియాది గణపతిదేవుడు	17
శివలీలావిలాసము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
శిశుపాలవధ	గోపీనాథ వేంకటకవి	19
శుకసప్తతి	పాలవేకరి కదరీపతినాయకుడు	18
శుద్ధాంధ్రోత్తరరామాయణము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి	20
శుద్ధాంధ్రభారతసంగ్రహము	కందుకూరి వీరేశలింగకవి	20

శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వచనకుశ	మచ్చ వేంకటకవి	19
చరిత్రము		
శుద్ధాంధ్రనిరోష్ఠ్యనిర్వచననైష	కందుకూరి వీరేశలింగకవి	20
శృంగారనైషధము	శ్రీనాథకవి	14
[ధము]		
శృంగారరసమంజరి	గుడిపాటి కోదండకవి	18
శృంగారరసాలవాలము	వెణుతుర్ల వడ్డికవి	18
శేషధర్మములు	అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి	19
శ్రీరంగమహాత్మ్యము	భైరవకవి	15
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము	కట్ట వరదరాజేంద్రకవి	17
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము	నాగన సృసింహాచార్యుడు	18
శ్రీరామస్తవరాజము	ముమ్మిడి మల్లనాచార్యుడు	...
షట్చక్రవర్తిచరిత్రము	మల్లారెడ్డి	16
సంవరణచరిత్రము	తెనాలిరామకృష్ణకవి	16
సకలకథాసారసంగ్రహము	అయ్యలరాజు రామభద్రుడు	16
సత్యభామాపరిణయము	జిటుమస్త్రి సరిసింహకవి	19
సత్యభామాసాంత్యము	కామేశ్వరకవి	17
సమీరకుమారివిజయము	పుష్పగిరి తిమ్మన్న	18
సర్వపురమాహాత్మ్యము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
సర్వకామదాపరిణయము	శిష్టు కృష్ణమూర్తి	18
సానందోపాఖ్యానము	బాంధనకోటి శివరామకవి	16
సారంగధరచరిత్రము	చేమకూర వేంకటకవి	17
సారంగధరచరిత్రము (ద్విపద)	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
సారంగధరచరిత్రము (ద్విపద)	బాణాల శంభుదాసు	18
సావిత్రీపరిణయము	దంతుర్తి దత్తాత్రేయకవి	19
సింహాచలమాహాత్మ్యము	కూచిమంచి తిమ్మకవి	17
సీతారామాంజనేయసంవాదము	పరశురామపంతులగురుమూర్తి	18
సీమంతిసకళ్యాణము	పెనుమళ్ళ సోమకవి	17
సుదక్షిణాపరిణయము	తెనాలి అన్నయకవి	16

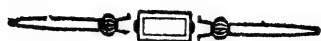
సునందాపరిణయము	చింతకుంట కోదండరామకవి	18
సుబ్రహ్మణ్యవిజయము	త్యాగరాజమొదలి	19
సుభద్రాపరిణయము	కూచిమంచిజగ్గకవి	17
సుమనోమనోభిరంజనము	ఓగిరాల జగన్నాథకవి	19
సురాభాండేశ్వరము	గట్టుప్రభువు	18
సూర్యతనయాపరిణయము	తక్కెళ్ళపాటి లింగన	18
సోమదేవరాజీయము	కూచిమంచిజగ్గకవి	17
సౌగంధికప్రసూనసంగ్రహము	అప్పప్పకవి	19
హంసవింశతి	అయ్యలరాజు నారాయణామా	18
హరివిలాసము	శ్రీనాథకవి (తృతీయ)	14
హరివంశము	ఎఱ్ఱాప్రెగడ	13
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము	శంకరకవి	16
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము	గౌరన	15
(ద్వీపద)		
హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము	రామరాజభూషణుడు	16

N. B — ఈ గ్రంథములలోని పద్యములే గాక మఱియు ననేకగ్రంథములలోని పద్యములు గూడఁ జేర్పఁబడుచున్నవి.

వర్ణనానుక్రమణిక.

	పుట.	అర్థము	
అంగుళ-వీధులు	33	ఆర్థము	429
అడవిపందులు	508	ఆశీర్వాచనము	439
అద్భుతరసము	438	ఆశుకవితానిరసము	439
అనవత్యత	581	ఆస్థానమంటపము	110
అనురూపదాంపత్యము	587	ఉద్దాదుడు (రాజభటుడు)	578
అన్ననత్రిము	487	ఉపనయనోత్సవము	473
అభ్యంగనాదికము	548	ఉడుగాయలు	530
అభినయము-చృత్యము	357	ఎఱుకసాని	576
అభినారికలు	80	ఎనుగులు	67
అరణము	211	కంచరసామగ్రి	503
అరణ్యము	312	కందుకకోకిల	475
ఆరాజక రాష్ట్రము	489	కంపలు	531
అశోకవృక్షము	501	కదళీపాకము	432
అష్టాదశేవర్ణములు	430	కరణము	445
ఆంజనేయస్తుతి	375	కర్ణాటదేశము	519
ఆంధ్రదేశము	518	కరుణరసము	437
ఆకాశగమనము	495	కల్పవృక్షాంతస్తుతి	415
ఆటవికులు	314	కళింగదేశము	519
ఆటవికపల్లి	317	కవితాపాకములు	430
ఆటవికవస్తువులు	316	కవితాప్రశంస	427
ఆటవికస్త్రీలు	315	కవిత్వము	438
ఆదిశేషస్తుతి	388	కవిస్తుతి	417
ఆయుధనామవిశేషములు	524	కాముకీకపటవాక్యములు	466
		కాముకులు	460

పద్య నామకృతి పుటిక.

	పుట.		పుట.
కాయగూరలు	529	గురుశుశ్రూష	442
కార్యసాధకుఁడు	463	గుత్తిపునావరి	496
కావ్యప్రశంస	426	గుత్తిములు	70
కావ్య భేదంబులు	428	గృహవస్థనము	481
కావ్యము	435	గొఱియలు-మేకలు	504
కాసారము	176	గొల్లలు, (మద్దలగొల్లలు)	445, 446
కీర్తి	112	గోవురములు	31
కుకవినింద	422	గోవులు	504
కుక్కుటనామవిశేషములు	495	గ్రామములు	520
కుమారస్తుతి	385	గ్రామదేవతాలయము	493
కుమ్మరి	445	గ్రీష్మర్తువు	292
కుశలప్రశ్న	440	ఘటనామవిశేషములు	524
కూర్మావతారస్తుతి	403	ఘూర్జరదేశము	518
కృతిఘ్నఁడు	463	చండాలుఁడు	447
కృతీసమర్పణము	438	చండాలవాటిక	490
కృష్ణావతారస్తుతి	416	చంద్రోదయము	267
కేళిగృహము	212	చంద్రోపాలంభనము	193
కోట	26	చక్రీవాకములు	516
కోడికూత	233	చక్రీవాకి-వియోగిని	517
కోళ్లపందెము	495	చాకలి	447
కొమాదకీస్తుతి	381	చాకలియిల్లు	486
కర్పిత	210	చామరపరిచర్య	534
గరుడస్తుతి	378	చిత్రినీజాతిస్త్రీలక్షణము	147
గరుత్మాంతుడు	513	చిత్రికారుఁడు	467
గంభీర	225	చిత్రవటములు	457
గురుఁడు	441	చిలుచెట్లు	529
గురుధర్మము	441	చిలుకలు	511
గురుప్రభీషవిద్య	445	చెడువిద్యాధి	417

	పుట.		పుట.
చెడ్డపుత్తుడు	453	దరిదుర్గిడు	453
చెలికత్తె	579	దళావతారస్తుతి	400
చెలికాఁడు	579	దాఁగుడుమూఁతలు	478
చెలిమి	579	దాసర్లు	453
చోరుడు	448	దీపవిశేషములు	531
జంగములు	449	దుప్పలు	507
జంగమురాలు	462	దేవాలయము	492
జంబూవృక్షము	502	దేశములు	517
జలచరములు	517	ద్వంద్వయుద్ధము	341
జలకీర్తి	183	ద్రాక్షపాకము	431
జాతర	404	ధనుర్విద్యార్థులై పుణ్యము	444
జానకీస్తుతి	398	ధాన్యాదులు	525
జారిణీలక్షణము	461	ధూపవిశేషములు	532
జాలరులు	449	నందకస్తుతి	381
జిల్లాలు	520	నక్షత్రములు	263
జేగలపేర్లు	514	నదీవర్ణనము	348
జేరాలు	503	నదీనామవిశేషములు	351
జోలికావిహారము	478	నరసింహావతారస్తుతి	405
తపోవనము	318	నవరసములు	436
తమోవర్ణనము	258	నారికేళపాకము	431
తాంబూలము	545	నింద్యునై దిక్కుడు	457
తిలఘారకగృహము	484	నూరనవధూరులు	218
తీగజాతులు	530	నూలువడకుట	488
తుమ్మెదలు	515	సృత్యము, అభినయము	357
తూ.గుటుమ్మెల	503	నెత్తము	498
తైర్తికుడు	450	నేతగాడు	487
దంపతులు	587	నేతగానియిల్లు	487
దధిమధనము	534	పక్షిజాతులు	515

	పుట.		పుట.
పట్టాభిషేకము	563	ప్రణయతాడనము	522
పతిభక్తి	587	ప్రభాతము	236
పతివ్రత	584	ఫలజాతులు	530
పతివ్రతలకన్యధర్మములు	590	బలిశైశవాము	484
పద్మినీజాతిస్త్రీలక్షణము	147	బలిశైశవేట్టి	450
పరతత్వస్తుతి	361	బలరామావతారస్తుతి	413
పరశురామావతారస్తుతి	409	బాణములు	523
పరిభ్రావర్ణనము	23	బాణసంచు	532
పర్వతము	322	బాలిక	143
పల్లకి	502	బాలికాకీడలు	476
పాంచజన్యస్తుతి	380	బాలెంత	230
పాడూరు	490	బాల్యము	161
పాదతాడనము	522	బాల్యకీడలు	475
పాదసంవాహనము	521	బావి	524
పానీయశాల	487	బావురుబిల్లి	508
పాన్పు	522	బుడబుడక్కివాడు	450
పార్వతీస్తుతి	396	బుద్ధావతారస్తుతి	414
పావురము	514	బేతాళుడు	468
పికాద్యుపాలంభనము	201	బ్రహ్మస్తుతి	367
పుత్రసంతానము	583	బ్రాహ్మణులు	34
పుస్తోత్సవము	473	బ్రాహ్మగృహము	481
పురివర్ణనము	1	భయానకరినము	437
పురాలంకారము	559	భరతస్తుతి	374
పురుషవర్ణనము	158	భర్త	586
పుష్పలావికలు	56	భర్తృవియోగిని	589
పుష్పాపచయము	89	భర్తృసేవ	588
పేదనియోగి	457	శల్లూకము	510
పొదల్లు	503	భక్త్యభోజ్యభోజనాదికము	530

	పుట.		పుట.
భార్య	585	మాధువుఁడు	458
బీభత్సరసము	437	మాస్టీఁడు	452
భూతవైద్యుఁడు	468	మృదంగవాద్యము	356
భూషణవిశేషములు	524	ముష్టిబ్రాహ్మణుఁడు	456
భూషణార్థి	430	మోహలేఖ	580
భోజనపద్ధతి	537	యద్ధధర్మము	343
భృమిలోపాలంభనము	200	యద్ధవర్ణనము	331
మంత్రసాని	576	యద్ధయానము	339
మంత్రాలోచనము	574	యద్ధరంగము	335
మంత్ర	573	యద్ధశేరి	340
మత్స్యవతారస్తుతి	401	యద్ధసేన	337
మధుసానము	187	యనతి	144
మధ్యాహ్నము	246	యనరాజు	572
మనుబోతులు	506	యనావసము	163
మన్మథుఁడు	469	రఘురామావతారస్తుతి	410
మన్మథపూజ	471	రచ్చకొట్టము	489
మన్మథోపాలంభనము	190	రథములు	29
మత్తివృక్షము	501	రవిస్తుతి	384
మలయమారుతము	94	రాగవిశేషములు	354
మలయానిలోపాలంభనము	197	రాచనగరు	111
మల్లయద్ధము	341	రాజవర్ణనము	98
మల్లికార్జునస్తుతి	385	రాజసభ	108
మల్లరు	450	రాజప్రతిపదనము	567
మహారాష్ట్రదేశము	619	రాజసేవకులు	452
మహేశ్వరస్తుతి	364	రాజదర్శనోత్సుకలు	567
మహోత్సము	505	రాజ్యపాలనము	114
మాతంగస్త్రీ	576	రాజమస్తాబు	565
మార్దవానుగతుఁడు	430	రాజపుర్రహారము	566

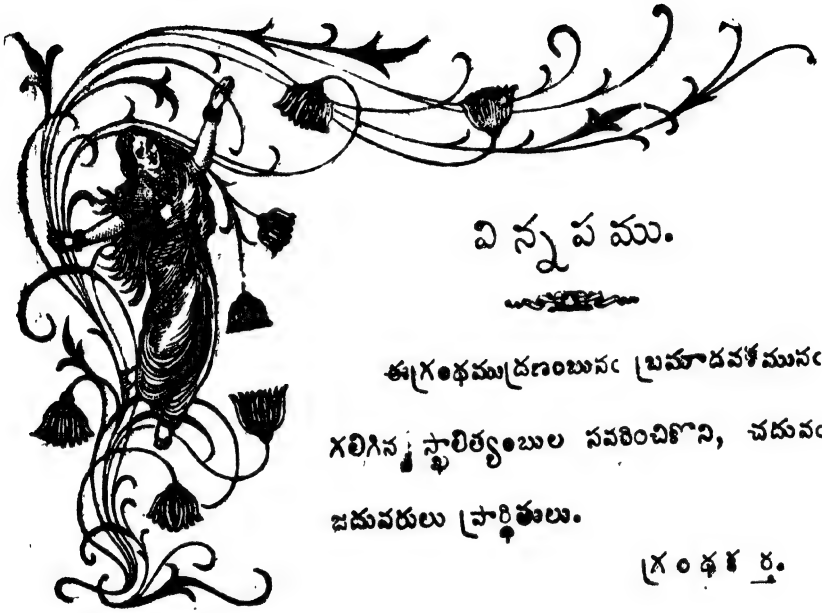
	పుట.		పుట.
రాట్నము	488	వాగ్ధకము	163
రాసక్రీడ	479	విండ్లు	523
రాక్షసులు	468	వికృతస్వరూపిణి	576
రెడ్డి	452	విఘ్నేశ్వరస్తుతి	385
రెడ్డిగృహము	483	విటులు	81
రాచికుడు	430	వితంతువు	589
శాద్రసము	427	విద్య	442
లక్ష్మణస్తుతి	374	విద్యలు - కళలు	443
లక్ష్మీస్తుతి	394	విద్యాశూన్యము	444
లుబ్ధుడు	454	విద్యుద్దీపములు	531
లుబ్ధబ్రాహ్మణుడు	455	విరహి	170
లుబ్ధచైతన్యము	455	విరహిణి	164
లేళ్లు	506	వివాహము	204
వంచకులు	463	వివాహమంటపము	209
వంటపూటియిల్లు	486	వివాహగృహము	209
వందనము	440	వివాహయాత్ర	210
వనవర్ణనము	82	వివాహాలంకృతి	208
వనవిహారము	89	వివేకి	430
వప్రవర్ణనము	28	విష్ణుస్తుతి	362
వరాహవతారస్తుతి	404	విష్వక్సేనస్తుతి	384
వక్షర్తువు	297	వీణలవాదములు - వీణ	354
వసంతిర్తువు	279	వీణావాద్యము	355
వసంతోత్సవము	472	వీధులు - అంగళ్లు	33
వస్త్రవామవిశేషములు	533	వీరభటులు	73
వాచికుడు	429	వీరభద్రస్తుతి	384
వాద్యవిశేషములు	533	వీరరసము	437
వాసరులు	507	వృద్ధ	147
వామనవతారస్తుతి	407	వృషభములు	57

	పుట.		పుట.
వృక్షజాతులు	527	శయనపద్ధతి	223
వృక్షదోహదము	527	శరదృతువు	304
వెన్నెల	275	శాంతరసము	438
వేగినాడు	521	శార్ఙ్గస్తుతి	383
వేగుఁజక్క	231	శాలిపాలికలు	64
వేట	325	శిల్పకుఁడు	430
వేటకాంచు	327	శిశిరర్తువు	310
వేటసాధనములు	328	శిశిరోపచారములు	202
వేటకుక్కలు	329	శిశుపోషణము	602
వేటకుక్కలపేర్లు	330	శిష్యధర్మము	442
వేటధర్మములు	330	శిష్యుఁడు	441
వేదోపాధ్యాయుఁడు	458	శుభలేఖ	580
వేశ్యలు	76	శూద్రగృహము	483
వేశ్యావాటిక	491	శూద్రులు	52
వేశ్యాగృహము	484	శృంగారరసము	437
వేశ్యాకేళిగృహము	485	శైవబ్రాహ్మణుఁడు	457
వేశ్యమాత	154	శ్రీశాసనవాటిక	490
వైదికుఁడు	456	శ్రీకృష్ణస్తుతి	369
వైద్యుఁడు	460	శ్రీరంగశాయిస్తుతి	372
వైశ్యగృహము	482	శ్రీరామస్తుతి	372
వైశ్యులు	47	సంగీతము	352
వైష్ణవులు	458	సంత	489
వ్యభిచారదూషణము	464	సంతర్పణము	565
వ్యాఘ్రిము	509	సంధ్యారాగము	247
శంఖనీజాతిస్త్రీలక్షణము	148	సఖీజనహితోపదేశము	215
శకునవిద్యలు	444	సఖీజననిర్గమనము	217
శత్రుఘ్నస్తుతి	374	సఖీజనపరిహాసనాకృతములు	222
శనివాష్పము	501	సత్కవిలక్షణము	429

సప్త సం తానములు	426	సాధవర్ణ సము	2
సప్త విధకవులు	429	స్త్రీ గర్భాణము	15
సముద్రము	344	స్త్రీ ధర్మములు	59
సరస్వతీస్తుతి	390	స్త్రీ సౌముఖ్యము	14
సర్పము	508	స్త్రీ యుద్ధనై పుణ్యము	34
సవశులకయ్యము	534	స్త్రీ సర్ప సము	11
సవారి	502	స్త్రీ విద్య	60
సవారిజోయలు	460	స్త్రీ శుభాంశ వాసము	60
సన్యవన్దనము	66	స్త్రీ శూన్య గృహము	480
సాతాని	459	స్త్రీ స్వభావము	149
సాలభంజికలు	67	స్వయంవరము	561
సింహము	510	స్వర్ణ కారుడు	459
సుకవిమాహాత్మ్యము	428	స్వారిగుఱ్ఱము	496
సుగంధద్రవ్యాదులు	532	స్నానపద్ధతి	536
సుదర్శనస్తుతి	379	హంసలు	512
సుద్ధులగొల్లలు	446	హయగ్రీవస్తుతి	385
సురితపద్ధతి	223	హరిహరస్తుతి	369
సురతాంతము	225	హస్తి వీణాతిస్త్రీలక్షణము	148
సువర్ణ వర్త కుండు	459	హలికులు	65
సూతికాగ్రహము	485	హాస్యరిసము	437
సూర్యాస్తమయము	251	హేమంతర్తు	308
సూర్యోదయము	239	క్షత్రియులు	41
సేనాధిపతి	575		

విన్నపము.

ఈ గ్రంథము ద్రణంబునఁ బ్రమాదవశమునఁ
గలిగిన స్థలిత్యంబుల సవరించికొని, చదువఁ
జదువరులు ప్రార్థితులు.

గ్రంథకర్త.

శ్రీ

పరమేశ్వరాయనమః.

వర్ణనరత్నాకరము.

పు ర వ ర్ణ న ము.

ఉత్తరహస్తమాళికల నొప్పగిరితః మన్మథంబుఁ గాం
క్షించి నవసారభవనసంతరితనావళి గల్గదాని నె
క్షిప్వరికి దురాసదంబు లగునజమయొన్నతపప్రచారగో
క్షిపురములదాని నయ్యలకఁ బోలెడుదాని మహార్థసంపదన్.

భారతము సభాపర్వము, ఆశ్వాసము 1 పద్యము 172.

నీ. మేలుఁగులఁ గన్నులు మిలుమిట్లు వోయెడు, నహలచింతమణిహస్తములను
దశితః వెలిఁగెడుతరలప్రభాస్పర్శ, వేధికుట్టిమతలవీణికలను
వేదీప్యమాన మై తేజరిల్లెడుసిద్ధి, ఘటికాదినవనప్రగోపురముల
భాభాసితానూనపరిమాషధీలతా, చారురరాశేకఁగోరణములఁ

*గీ. జిత్రవర్ణాతిశయనూత్నఁచిత్రితాంగ, సంకవల్ల(క)బహుమనఁగాంగణములఁ
గలిగి విశ్వంబునకుఁదనఁజెలుఁగుజెలుఁగు, నేయు తేజోమయంబగుశివుఁగుంబు.

మహాసంభవము ఆ. 7 శబ్ద. 987

నీ. రాజమండలపూర్ణఁ రాజమండలవీణి, రత్నగర్భముల రత్నగర్భ
గంధర్వగంధర్వగంధర్వసగరంబు, నాగపున్నాగపున్నాగవనము
మార్గమాగ్గణమార్గణసము, స్థంగభుజంగభుసంగభూమి
కాంక్షకాంతారాతికాంఠసంతప్థలి, పీఠమహామహారసరసీ

* “జిత్రవర్ణాతిశయనూత్నఁచిత్రి, తాంబూలవర్ణీమరాంతాంగణము
లఁ, గలిగె...” అని స్మరింపవలె.

అ.వె. యనఁగఁగబొగడుకొమ్మనలకాపురంబుదే, వేంఁద్రుపురముదానఁవేంఁద్రుపురము
గ్రేణినేయులలితఁగోఁజాంతుమణిబద్ధ, గోపురంబు హస్తీనాపురంబు. 3

అభర్వణభారతము.

సీ. పరపు లోతును గల ఁ చరిఖతోఁ బొడువును, ఘనమును నగుకోటఁ గలిగి తగిన
వాకిట్లు బలుపుఁగా ఁ వలి నొప్ప రమ్యగృహవాతములు గొమఁగారుపీఠు
లందంబు లగుమేటియంగళ్ల నెల్లవ, న్నువులును శోభిల్లు ఁ సుజననిహుళ
మైధాన్యములును ఘృతాదిగద్యవ్యములును నానాయంత్రములును బహువి
అ.వె. ధాయుధములుబిరుదులగుయోధులునుబండి, తులుకులాసెనులనుఁద్యుతముఖ్య
పరిజనములు నెఱయఁబగమోత్సవంబులు, మెఱయఁబురముచెలుపుఁమిగులవలయు.

భారతము శాంతిపర్వము, ఆశ్వా. 2 పద్య 383.

సీ. అఖిలభోగములకు ఁ నాస్పదం బగుట భోగీంద్రునిపట్టనమున ఁ కీడి యనియు
ధనసమృద్ధుల కెల్లఁ ఁ దల్లియి ల్లగుటఁ గు, బేరునివీటికిఁ ఁ చర్చ యనియు
వైభవంబులకు నాఁవాసంబగుట నమ, రాధీశుపురమున ఁ కదక మనియు
నిర్మలస్మృతికి ఁ నెల వగుటను భారతీశ్వరుపోలికి ఁ నెక్కు డనియు

అ.వె. వినుతినేయఁ జాలిఁపిపిఠోర్ననంబుల, నతిశయిల్లి సజ్జనాభిరామ
మై కరంబు వొలుచుఁనన్నగరంబు వి, మృగితనకలనస్తంభాగ్న మగుచు. 5

నిర్వచనోత్తరరామాణము, ఆ 1 పద్య 46.

సీ. ఎందులచరిఖ భోగీంద్రబృందమునకు, భానుగతేనీవాస మయ్యె
నెందులకోట దిఁగేంద్రునిశ్వములకు, సముచితవ్యక్తమస్థాన మయ్యె
నెందులసౌధంబు ఁ లిందిరాదేవికి, నెనకంపుఁబుట్టివఁయిండు లయ్యె
నెందులజనులసమృద్ధవర్తనములు, చరుల క్తమకృత్యఁభంగులయ్యె

అ. నట్టికుసుమపురము ఁ నందు విశ్వంధరా, భారభరణపరిఁ ఁ తోరుభుజుఁడు
రాజవంశజుండు ఁ రాజహంసుం డను, రాజు గలఁడు దివాఁరాజనిభుఁడు. 6

చళమమారచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 3.

సీ. జనపాలసుతసింహఁ ఁ క్రినాలంబు సా, మంతనిగ్మలత్న ఁ మండనంబు
రాజత్వరంగతరంగపయోనిధి, భద్రేభమేఘునంభ స్సలంబు
భూదేవదేవఁబూనదాచలము వ, దాన్యకల్పకదేవతాపురంబు
జహుకళాకర్పూఁభాసికరండంబు, నుజనముక్తాఘలఁకుక్తియము

తే. చతుర కాంతా ప్రమానవంశంతవేళ, రసికవిటజనమధుకరా రానులక్ష్మి

మధురకవిరాజనవహంసంమానసంబు, నాగ ధనవపురంబు వత్సలం దనరు. 7

కేయూరబాహుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 16.

సీ. కనకంపురమెనుంగుట! కనుపీఠిం గడిసంగ, మణిగోపురములు సంగమింపులుగ

బంధుప్రసాదపంపులు ముక్కుంగ, సార్వత్రికేళిలు మనోహార నలర

రాజమార్గం బభిరామంబుగాఁ బణ్యపదము లుజ్జ్వలశిల్పధంగి నమర

నమో సదృశములుఁ ద్రిత్యంబులు నభలును, బ్రపలు నత్సర్వంపురచన మెఱయఁ

తే. కోక జాత్యంబుకంబులు ధనోరములుగఁ, గూపద్వికాసనములు ధనోమయమగుల

గృహకవ్యతోద్యాసంబులరులములుగఁ, బరగుపురమునిర్మించె నధిపతులు గాఁ.

హరసంశము, ఉత్తరభాగము, ఆ 2 పద్య 16.

సీ. ద్విదోపమమదంధిప్రదాననిర్ధార, దుర్జినాయితభూమి ధోహలంబు

హరితులంగోపమ ధారిణురక్షిత హేమ, మట్టిమోక్షితరేణు ధూహితంబు

జలమనోజవహయోద్ధితమణిస్యంపన, విస్తారితానత్యంబులరథము

నన్యస్యవిభవాపహాసమహాయోధ, శరణిచంచానన ధనంబులు

తే. సురవఘోపమయోషిర్నృశోభితంబుఁ, గనకమందిగృహతమేరుగౌరవంబు

నిష్పంగోత్తమ మెంతయుఁ నోప్పు ననుచుఁ, జూచి నెంతస మందిరించూర్జితలర

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 2515.

సీ. గంభీరపరిభాసాగస్త్రీల కశాగ్నింర, కేళీవిహారిండ్రిక యనంగ

మత్తాలసాల మన్యులలుబ్ధి దివిఁ బ్రాకఁ, కేసినదీర్ఘనిశేరి యనంగ

ఒకఁ చాతుర్వర్ణ్యసంఘ మధులపాలి, రాజితకల్పకారమ మనంగ

నాగితసుస్థిత యైస ధవజూటహామిని, భుక్తిమక్తిప్రసన్నాన్ది యనంగ

తే. నెప్పుడును నొప్పురాజమహేంద్రీసరము, ధరణిఁ గల్పించె నేరాజుఁదనదుపేద

నట్టిరాజమహేంద్రీనియమగుచునును, డెసఁగుఁ జారుకృతశ్వునశేష్యరుండు.

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లాస 3 పద్య 94.

సీ. పరిత్యగ్గిరచనాతి ధానురహాసాద, నిర్జితగోత్రావంశీధరంబు

ప్రాకారవిభాగ్రబంధురమణిగఁ, ద్విగుణితభారకాంక్షితమంబు

పక్షాగ్రంధరంబుపరిమిలించును, స్థావరపాతాళభూయహంబు

నగపుష్పసారభావర్జితమధుచశూన్యకృతావారంశేంద్రగంప

తే. మప్పురస్సప్తహణీయరీతితయవి, లాసినిజనశేత్రవిలాసజనిత

కుసుమశరబాణశైవర్యం మనదృశ్యాగ్ధ, నిర్జితాలక ముజ్జయింశీపుగంబు. 11

అమరేశ్వరుని విక్రమసేనము.

గీ. పరిఖ గుడివోలెఁ దనచుట్టుఁగిరిగియుండఁ, బరుల కేరికి గ్రహణగోచరముగాక
విషధరాధీశభాషితవిషమభాష్య, ఛక్రికయుఁబోలె నొప్పె నొప్పట్టనంబు. 12

శృంగారశైషధము, ఆ 2 పద్య 38.

పీ. శీర్షిలీతానూనఁచిత్రరేఖాయుక్తి, గొమ్మలందును గోటఁకొమ్మలందు
నవనసపదయుక్తి యానాథగిరిమలు, రాజులందును గవిరాజులందు
గవిలోకనంతోపకరజీవనస్థితి, సరిసులందును శేలిసరసులందు
నవనపత్రి సుమంజసప్రవాహభూతి, మావులందును సెలఁమావులందు

గీ. గలిగి సముదగ్రసౌధాగ్రతలసమగ్ర, శాతకుంభమహాకుంభజాతగుంభి
తోరురత్నవినున్నశృంగార మగును, సిరుల నొప్పారు విక్రమసింహపురము.

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 7 పద్య 133.

పీ. చంద్రరాగోపలంపాకారరుచిబాల, గంఢూపితవ్యమంఢలంబు
పాతాళజలధురీంపర్యాప్తకల్లోల, సుకుమారపరిఖోపవోభేతంబు
శకగ్రీవీలశిలావిశాలిగోపురగోచి, రసమయజనితమిథ్యాతమంబు
కనకగోపానసీఘ్రినితముక్తాఫల, రాజీవలగ్నతారాగణంబు

గీ. రాజసదనాగ్రదేశరాజమాన, తోరణాలసమణిగొద్యుతివితాన
విభవలక్ష్మీలంబిత యలసగింద్ర, చాపరుచిచాపలము హస్తినాపురంబు. 14

శకుంతలాపదణయము (పి. పిన పీ.), ఆ 1 పద్య 69.

ఉ. సాకవీంద్రచాతకవిశాలసింహుయవృష్టిధార ని
స్సారిరిద్రభారతమంఢనికారణితారధార సం
సారకృతానుతత్తజనశైలికరామృతధార గాక యా
ధార చలంబు నన్యవసుఁగారిమణీశపురోపమాన మే.

15

భోజరాజీయము, ఆ 2 పద్య 45.

పీ. వేదశాస్త్రపురాణవిద్యాజ్యంభిత, కలితధాతీరిసుర కలకలంబు
గబహయాగోహంకారలసందార, మహితరాజకుమారిమండలంబు
సజ్రముక్తాఫలప్రప్రమవర్ణగి, సకలప్రయవైశ్యసంపత్తింబు
నానాయుధాభ్యాసనైపుణ్యధారయ, విభ్రితసర్వార్థసేధమంబు

గీ. కన్యితాసల్పదేవతాగారభూమి, రత్నకీలరథవసాధారావరంబు

* “వైష్ణవ్యము” అని పాఠాంతము. శ్లో (గణపతి ?)

నగుచునమరేంద్రునగరింబునగుచుఘాత్రిఁ, బొలుచుఁబాటలీపుత్తమునువరంబు.

పంచతంత్రము (దూ. నా.), ఆ 1 ప 48.

సీ. వనజగర్భకటాహానధిష్ఠువరణంబు, బలిబహూకృత పుణ్యసంకలభేద
మరుణాంశుకలశభానురతత్వసాధంబు, కుధరభిద్రవహుంబి గోపురంబు
ధనధనాక్రీడ సంద్రాత్యనిష్కుటకంబు, బ్రహ్మనిష్ఠుజంపాంజలంబు
భార్గవశౌర్యవైభవయుతక్షత్రంబు, పాలస్త్యనిధవణిగాభిమరంబు

గీ. పద్మనాయకశుభవిభాభర్త్యమాన, విద్య దావాసమండలీవిహరమాణ
భూరిసంతాపతిమిరంబు పొగడనెగడు, బూర్ణగరిమంబు పాటలీపురవరంబు.

పంచతంత్రము బై. వేం. ఆ 1.

సీ. వీటినితల పాటిండ్లవై గంబూర, నవహారములచిప్పకపుచు మాన్పు
మలయజం బేవీటఁ దొలిచెక్కుడులిచి మే, డలకిడ్ల మిగులుభూములకు డిగ్గఁ
గలచు నేవీటిసింహాళగజంబులగాలి, చైత్రవేళనుద్దిశాగజంబుఁ
దాల్చు నేవీటిప్రాకృతభూపనిర్మాల్య, మరకతంబులు వెఱఁధరణిపతులు

గీ. కపిసరనియుక్తి గిరిసదృశహాననిలయ, గాత్రగౌహితకనక ముక్తాకవాట
గోపురావేనితోచ్చతాక్షోభ్యపప్ర, దనరు దక్షిణమధుర సాంప్రద్రుమధుర.

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 3.

మ. పరుణాద్వివతీతటాంచలమునన్ వప్రస్థలీచుంబితాం
బరమై సాధసుధావ్రభాధవతితప్రాలేయ రుద్ధుండలీ
హరిణంబై యరుణాస్పదం బనగ నాఠ్యావృత్తదేశంబునం
బర మెప్పు న్మహింకంహార తిగిలఁమ్మార్ది స్వడంబించుచున్.

19

పంచతంత్రము, ఆ 1 పద్య 49.

సీ. సాధచర ద్వధూజన దగ్ధణీభవ, ద్విగ్రహాకస్రవంశీజలంబు
రజతవప్రస్థాణు గజచక్రశాలీభ, వత్సరిఖావారి వలయిలంబు
శాతమన్వనశిలాస్థిగితకాంఠీదామ, భానురోపవనాళిపరివృతంబు
పాగ్రప్రతాప విభ్రాణిక్య స్ఫుర్తిహ, స్థలహామణిచిచ్ఛపుటితంబు

గీ. బహువిధామోదమోదాశిషిలకలభ, పిసరపిచ్చుచునిచ్చుంరాణి నీ
సరిసగంబు గానచిఁసంగిశోభి, కంపిత మగునానందికాశ్చపురము. 20

పంచతంత్రము, ఆ 1 పద్య 44.

సీ. కమలాకరములొండఁ గమలాకరములొండ, బలబాహుకామ్యుష్టి తేలియఁబడక
రాజమండలమొండఁ రాజమండలమొండ, గువలయవిప్రియన్మృత్తి వివరపడక

మాణిక్యచయహాట ♦ మాణిక్యచయహాట, గ్రోత్త డాలు సెలంగ ♦ గుఱుతుపడక
యమరదీర్ఘిక లౌట ♦ నమరదీర్ఘిక లౌట, ఘనసువన్ణాబ్జత ♦ గానఁబడక
గీ. గోవురము లౌట మణిమయ ♦ గోవురంబు, లౌట గురుసమున్నతి మెయిం ♦ దేటపడక
ద్వాపరంబున విలసిల్లు ♦ ద్వాపరంబు, గరిమఁ దనరారు మాణిక్యపురవరిం .

నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 48.

సీ. జాతిరూపమనోజ్ఞ ♦ జాతరూపం లైన, కోటచే పలయాది ♦ నోటుపఱచి
మధుసుధారసపూర ♦ మధురనీరం లైన, పరిఖచే వారాశి ♦ భంగపఱచి
నవఁత్తుచిత్రాభి ♦ నవఁత్తుకము లైన, యిండ్లచే గనకాది ♦ యేపుగఱచి
కాంతనిర్మలచంద్రికాంతబద్ధము లైన, కుట్టిమంబుల ధాత్రి ♦ గొంచెపఱచి
గీ. కమలగర్భండు దనస్మప్తి ♦ గాని భువన, కోశగర్వంబు నఱఁగింపఁ ♦ గోరి దీని
బేడ్క నిర్మించె ననఁ బొల్చు ♦ విమతహృదయ, ఘట్టినంలైన సాకేత ♦ పట్టనంబు.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 1 పద్య 103.

సీ. శీర్షిరమారమణవిహారహరిగృహంబు, బహుశోభనాన్విత ♦ పృత్యహంబు
సతతపౌరజనాచ ♦ రితప్స్తృతిమహంబు, దుర్వారచతురంగ ♦ ధూర్వహంబు
శ్రమమారత్నుమగంధసహితగంధవహంబు, దీపితారాతిగర్వాచహంబు
నాయకానాయకోన్నతరహాకలహంబు, సర్వవస్తువాత్రితసంగ్రహంబు
గీ. మహిని రహిమిరు నార పంపానదీత, రంగసంఘఘుమంఘుమాధరపవిత్రాత
బాహువీనిమ్మ గానుధాసాగరంబు, విజయనగరంబు సుజనసంవిత్కరంబు. 2:

కృష్ణరాయవిజయము, ఆ 1 పద్య 43.

సీ. అతులితశ్రీమనోహరవాసమై సగ్ధ, మంగళాన్వితమహామహిమ నెనసి
సూనితవాక్యభురాననస్థితఁ జెంది, విబుధాధినాథసంధ్యిహృతి నెనసి
ధర్మపాలనశుభోదయరీతిఁ జెల్వొంది, భువనైకవైభవస్ఫురణ నలరి
ధనదాతృనవనిధాననదానగతి మించి, పృబలపున్నాగసంపద వహించి
గీ. జగతి వైకుంఠకైలాససత్యలోక, దిగ్విరపురాధిరాజమందిరనిభవృ
భావభాసిత మగుచుసంపదలఁ బొడలు, నఖిలవిద్యాకరం బయోధ్యాపురంబు

ఇందుమతీపరిణయము, (కుమా. ధూర్జ.) ఆ 1 పద్య 141.

సీ. శ్రీభావిశేషమంశ్రీభావిభవనంబు, సారసకలితకాసారసమితి
ప్రాకారవద్రదిప్రాకారహార్యంబు, కుంజరంజితభద్రాకుంజరంబు
రమణీయతావాసధిరమణీయురవిలాసి, కాంచనసౌధాధికాంచనంబు
రాజహంసకులీనరాజహంసకులంబు, బంధురవ్యగ్రహస్తబంధురంబు

గీ. కల్పకానల్పశోభనాకల్పకంబు, గోపురద్వారచుండుతఁగోపురంబు
సింధుజన్మాశ్వదేశీయసింధుజంబు, గజపురం బొప్పు జితమరుద్భజపురంబు. 25
తపతీసంవరణోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 43.

సీ. ఆతరు లమరలోకాలోకమున కెక్క, జగతి గాఁగల దేమొగగనభాగ
మాదంతులు కులాచలాలానముం గొన్న, గుమ్మించునేమొదిక్కుంజరమ్ము
లామాపులాలోహకలఁతి దాఁటులుదాఁట, సరివీధి గనునేమొతరణిహయము
లావీరభటులు సాహసపుసాములఁ బూయ, యైపూతయగునేమొబలపరాగ
గీ. మాచకోరాక్షులకటార్జుమందునేమొసాంగముగఁజూడసామ్రాజ్యమంగభవున
కాపురమ కాణయాచియైయమరునేమొ, కాపురమునేయపీరశృంగారములకు.
కకుత్స్థవిజయము, ఆ 1 పద్య 123

సీ. వరసుమనోభవ్యతరుల కావాల మత్యలఘు కలాపాలి కలరు భరణి
సరిలేని తెలిముత్తెనరులకొటారు క, శ్యాణపరంపరలతోలుదీవి
సురు చిరమణుల కాకరసీమ శ్రుతిసిత, భాసిరద్విజకోటిపట్టుఁగొమ్మ
సకనుల కారామ కరణి శీరంగనే, హక్రొడవాసిని కాటపట్టు
గీ. వెలయు నావరణంబుసంపీతహాట, కాండమోహదపరిఖావృతాంఘ్రివజ్ర
దింతురప్రాంతగంగానిరంతరాగ్రి, భూరివరణం బధిసానపురవరంబు. 27
వసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 94.

సీ. శూలశయాభీలశూలదుర్వారంబు, భూరిమాయుగతి ప్రభూషితంబు
రాజితనానాస్థిరాజిపరికరంబు, నవతిరసాతినందద్విజంబు
ఘననాట్యభూతాలికారవనాచాల, మధిక రక్తాశ్వదీప్తాజిరంబు
ప్రాజ్యభూమిరంతరచితానలవితాన, మనవధికార్తవ్యరాభిభూగ్గ
గీ. మలఘుభూతియగణ్యపుంజ్యజనపాలి, కాసమసనం బయోధ్యధోర్యాసమాన
మంత్రికృత్యోన్మద మనూనమానసాబ్జ, గుంభితాశ్చర్యరక్షకసుంగోనుచువచ్చి.
పారిశ్చంద్రనశోపాఖ్యానము, ఆ 5 పద్య 6.

సీ. ధాతీమహాదేవి తాల్చినమున్నటి, మొలనూరిరత్నంపుమొగ పనంగ
బలధిశేరిపాపతలచుట్టు గలధరి, వీరిమూర్తిశుచిరితిలక మనఁగ
నకురదిక్పతి కట్టినట్టిసాగరమను, పుట్టంపుఁదుది వ్రాతఁమొగడ యనఁగ
వరుణగోపురబద్ధనాద్రితోరణమగ్ధ్య, గుంభితవపపుష్పగుచ్ఛ మనఁగ
గీ. వివిధమణిమయస్మిత్తివిసరవిశ, శోపశోభిత మగుస్వరంకాపురంబు

దవులఁగాన్పించెదనుఁజూడఁదైవవిభుఁడు, వేయికన్నులుఁజూలకఁనొంఁగుపడఁగ.

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 1 పద్య 54.

చ. అగణితలీల నప్పఁజెము ♦ నందు విరాజిలుచుండు సంతయున్
మృగమదలేపచంకముల ♦ మేలిమికోటలు పువ్వఁదోటలున్
నిగనిగమన్విటంకములు ♦ నీలపుమేడలు పైడిగోడలుం
బగడపుటంచుపొంకముల ♦ బచ్చలతిన్నెలు వింతపన్నెలున్.

30

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 114.

సీ. శ్రీకరోదయ వహూలోకాననపరిభా, నాటిరబహుచంద్రినాటనంబు
సమృద్ధగళితభూపారత్నమంజరీ, యోజితరథ్యాప్రంపూజనంబు
తైలానంతైలసంకాశసౌధనివేశ, కాముదీకవచిత్రంగగనతలము
విస్తీర్ణవిచణివిన్యస్తవస్తువృజ, ప్రకటితరత్నగంభాజితరము

గీ. విపులవవమానతాండవవేపమాన, లాంఛనధ్వజపట్టిపల్లవలరామ
మూళిరచితకళాకృత్యహేళిహయము, దీపితం బగుశ్రీకాళికాపురంబు.

31

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 103.

సీ. శ్రీకరానేకరత్నాకరపా్రికార, గోపురపా్రిసాదదీపితంబు
సౌధాగ్రిసంచరజ్వలజముఖీముఖ, మణిదర్పణితచంద్రమండలంబు
కనకనికేతనాంకలితకేతనపటూ, పల్లవాంకితదేశాంపతిపురంబు
ప్రతిమందిరాలిందభాగముక్తాఫల, రంగవల్లీవిభాంజరీరంబు

గీ. నీలవణిరాగకీలితోన్మీలదభి, చుంబిహక్యకదంబసీలాంబుదభి
మపరిదాలోకనర్తితామరవనామి, భుగ్వితానంబు కాంచికాపురవరంబు.

32

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 161.

సీ. మదనాగయాధనంబుగ్రదేశము గాని, కుటిలవర్తనశేషకులము గాదు
ఆహవోర్వీజయహరినివాసము గాని, కేశసముత్కరాంకిరము గాదు
సుందరస్యందనంబుందిరం బగుఁ గాని, సంతతమంజుశాశ్రమము గాదు
మోహనగణికాసంఘాహగేయము గాని, యహాధికానికరసంఘంబురము గాదు

గీ. సరససత్పూజననివాసము గాని, కఠిననిర్దయదైత్యసంఘము గాదు
కాదు కాదని కొనియాడఁగలిగినట్టి, పురవరాగ్రము సాకేతపురవరము.

33

మొల్లరామాయణము, బాల పద్య 2.

చ. కల దొకపట్టనంబు నిహికాకరహాలినివాసహాసివే
శలభకాంతసౌధరుదీపాలగర్భగి తాభిజాతమై

జలరుహమిద్రవంశస్వపంచంద్రయశోలతీకాలవాలముం

బలెఁ బృథువజ్రసాలము సంఘం బొరయంగ నయోధ్య నా మహిమ్. 34

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 63.

సీ. తగఁ గోటఁ దాచిన ♦ మగమానికంబుల, తెలిరంగు లెపుడు వెన్నెలలు గాయ
మేడలపై నాడు మెలఁతలుఁ జొగఁజేరి, కొమ్మలు నేప్రాద్దుఁ ♦ గూడి తిరుగఁ
జలువచామ లగడ్డ ♦ వలినీటిపైఁ దేలి, యొరిమతో ననయంబు ♦ నోల లాడ
మేలిమిబంగారు ♦ మేలిపచ్చలడాలు, మిసిమి మింటికి నెల్లఁ ♦ జసిమి యొసంగఁ
గీ. జడల రాసినకొమ్మలచాలుకరన, మీఁద రారాకయలప్రాద్దు ♦ మెఱుంగుదేలు
గడనులనె రాకపోకలుగా మెలంగఁ, దనరుఁ బడమిఁ బ్రతిస్తానధమనఁగ వీడు.

యయాతిచరిత్రము, ఆ 1.

సీ. గోపుర గోపుర ♦ గోపురప్రతిమంబు, కల్పద్రు కల్పదుర్తి ♦ గౌరవంబు
మానవ మానవ ♦ మానవాధిశయంబు, మణిజాల మణిజాల ♦ మంజిమంబు
సాంగం సారంగ ♦ సారంగ నయనంబు, సుమనోజ్ఞ సుమనోజ్ఞ ♦ శోభితంబు
బహుధామ బహుధామ ♦ బహుధామ చిత్రంబు, ఘనసార ఘనసార ♦ గంధిలంబు
గీ. భస్మ కాసార కాసార ♦ బంధురంబు, జనన సైంధవ సైంధవ ♦ సంకులంబు
బహుళ తేతన తేతన ♦ సుస్థిలంబు, నై విష్ణుంధిం చె నెరి నయోధ్యాపురంబు.

పట్టకవివర్ణచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 15.

సీ. గమణీయ తేజోఽంజులు రాజులు, పటుపరాక్రమ సముద్భటులు భటులు
నిజబలాధరిత నిర్భజములు గజములు, హరిణవేగజితార్క ♦ హరులు హరులు
విషిధకృతుకృత ♦ విబుధులు విబుధులు, కవిశాశిమత మనుత్కృతలు కన్దలు
రతిరాజ కంఠహారమణులు రమణులు, వనధ్యు వర్తకుల్ ♦ వర్తకులును
గీ. గల్గి కైవల్యఫలదాయకతీతీంద్ర, భూమిరుహస్థి యైన యధూమత్తి
కలయమున నశ్వరముగాక ♦ వెలయ నరసి, శాశ్వతంబుగ నేలు సంధిశ్వరుండు.

నై నుంఠీకలాసము ఆ 1 పద్య 48.

సీ. ఆకాశవాహినీ ♦ నీకాశచక్రవర్తి, భూభారయోగి భూసురంబు
పవనభుగ్భామిని ♦ పాథోహార యో, గ్యానేక పరిభాషి ♦ తాన్వనంబు
సౌధ శృంగవృష్ట ♦ జలనిరాగ్రభు, పాటలీకృత దిబ్బుభిన్నంబు
నికట లీలరాసు ♦ వికచనానావిధ, ప్రిసవ సౌరభ్య విభ్రాజితంబు

గీ. కరముఁ గొనియాడఁ నగు సహజకారవైరి, భూభారభరజలన సంమీళనంబు

ప్రవల విభవాకరము పిఠిధటనికాయ, కేసరియోగధరము సాకేతపురము,
హరశృంగదోపాఖ్యానము, శంకర. ఆ 1 పద్య 84.

సీ. మదపులేనుగులీల ♦ మావంసులం దనర్చి, తమ్మివైభరిఁ బెక్కుదళములం గి
కనకాద్రికరణిఁ గాంచనకూటములమించి, మహిబమ్ముమాడ్చిఁగొమ్మలంజలంగి
కమలాకరముగతిఁ ♦ గలువదంబుల మీటి, దివిరీతి విబుధాలిఁ ♦ దేబర్ల
పలుకుఁగప్రపుఁజాయ ♦ చలువతావులమించి, ననుగుఁదొల్కరిమాడ్చి ♦ ఘనులనలరి
గీ. గాంగగాంగేయజలజాత ♦ భృంగభావ, జీవమణిసౌధపాలి శేఖరీవిలోల
లోల మృగశాటిలోచనాఁలోచనపరి, భాలి యగుద్యారకాపురంమాలి మెలయు.
భానుమతీపరిణయము, ఆ 1 పద్య 4.

క. ఆవీడు దనకు నేలుపు, దావీడు ధరాపురాలిఁ ♦ దలఁతురె యనుచుం
దావీడు భోగవతిని ను, ధావీడున్నతయశఃప్రతాపోజ్జ్వలమై. 40
బహులాశ్వదరిత్రము ఆ 1 పద్య 78.

పీ. విసుర నపర మేయనగాయమాన కే, తన సమాకలిత రంభవరిజంబు
పుబల నిర్దరసానుభానులలోపమ, ధారాళ దానవేదందకటలము
పవమాన మానస ♦ జవనిగీఘనిరగ్గ, లోన్నతత్తురంగ సముత్క్రించు
పరవాహినీశ నిర్భరసీరసాగర్జ్య, విలయాగ్నిసంకాశ ♦ బలదేయంబు
గీ. మహిత గంభీర పరిమాయఁగి(వ్యా)?... కన్యకాభయహామినీ ♦ ధన్యతరసు
కేలికా గీర్ణిచాయికా ♦ నేలపుణ్య, పుష్కరిణి రంగధామంబుఁ ♦ పొగపెందరిమ.
గ్రీంగమాహాగ్యము, క. ప. ఆ 6.

కా. చంద్రిప్రస్థర సౌధఫేలనపరిశ్యామా కుచద్వంద్వని
స్తంధ్రప్రత్యహాల్పగంధకలనా ♦ సంతోషితద్యోగినీ
సాంద్రిప్రస్థుటహాటకాంబురహ చంఛచ్ఛంపరిహిత్రుగం
చింద్రిప్రస్థపుంబు భాసిలు రమా ♦ మేలాకళివాసశు. 42
కేయిలెలానము, ఆ 1 పద్య 86

సీ. క్రికగంబు రమావంశికరంబు శుభవరి, జాకరం బనఁగఁ బెంపావహించి
సుందరంబు మువ్వంపందరంబు శుభాద్రి, కందరంబనఁగఁ బ్రాఖ్యాతిఁ గాంచి
పావనంబు మహర్థిభావనంబు బనారి, జీవనంబనఁగఁ బ్రాన్తిమించి
భానురంబు విశిష్ట భూసురంబు హృతాబ్జి, నీనరంబనఁగ వంన్నియ ఘటించి
గీ. కింకరణిగోక న్యూతపాక విభవపాక, కైక నృపలక్ష్మీక సుప్రీక ♦ సౌకర్య

భాకలిత నాకసమసంపదాకరంబు, గైకయపురంబు తనకు భోగైకపురము. 42
ముకుందవిలాసము, ఆ 2 పద్య 41.

ఉ. ఆపురమందుఁ గంపుణిగియందపుఁగోట పయోధికన్యకుం
బ్రాహ్మణ తమ్మిపోలికను ధాసిలెఁ గొమ్ములు తేకులట్లు చా
తై పరగెం దదంతర గళన్నవమాన్తికలీల నభివీ
శీప్రభుశీకరమ్ము లెసఁగెన్ హరి సేసలు చల్లు కైవడిన్.

సత్యభామాసాంత్యనము. ఆ 1.

సీ. జనజితపవననై ధిజయలేసురంగిక, మిందుపాణింధమహేమవరుణ
మధ్యంలిహద్రభవిధిమసాధంబు, పరలోలుపన్యపాల ధాసితంబు
నాగేశయప్రియాభోగగేహము కోర, కత్తారకోద్యాన కలితశాఖ
ఉగ్రీకృతాధికా మరపురీసఖ్యంబు, † పరిమరిమృజమనః పండితుంబు
గీ. గట్టదశిఘటానముల్కట ధి కటకటాహ, జటిల మద్యురీకృతనటీవిటపటుత్వ
నటదహార్యదవార్య శుంధాలబాల, మోదనంబగు నప్పట ధి భేదనంబు. 45

చంద్రాంగదచరిత్రము ఆ 1 పద్య 2.

సీ. సింధురచితపాన ధి బంధురాధవిలాస, సింధురకటదాన ధి గంధలీన
వారవపవమాన ధి సారవజ్జవమాన, గౌరవహయమాన ధి సారమాన
మనమానశరమాన ధి లనమానతేజోన, లనమాన ధరణీనధరనిధాన
మమరనాధవిమాన ధి సమరజయనిధాన, సమరథాత్మ్యతాన ధి కమనయాన
గీ. మమిత గోస్పర్శి ఘనగోపురాగ్రభాగ, నిరతరమణీయ హీరమణికదంబ
శబదకాంతవినిర్మిత ధి దశదిశాంత, ఘట్టము వేంకటాచలపట్టంబు. 46

సీ. రసరసాధికసంత ధి మసమసారగవిహ, యసమసాధున్నతి ధి హస్త్యకంబు
ధరధరార్చకమహీనురనురాజకవైశ్య, వరవరావరవర్ణ ధి గురుతరంబు
మదమదావళిబలాస్పదపదాత్యజికో, విదఃదాశ్వశతాంగ ధి విలసితంబు
నవనవామోద నూనవనవాప్యృత్తై, రవరవాన్విత బంధురవరీజంబు

గీ. వెలయుఁ బారావతారావ ధి కలితలలిత, భావసంభవ కేళికాప్రాథమాధి
పార వారణయానాంఘ్రి ధి వనజరణిత, వితతమణిసూపురంబు తిర్వతిపురంబు.

పరిబంధరాజవేంకేశ్వర విజయవిలాసము. ఆ 1 పద్య 1-608.

సీ. పాదగయాతేత్ర ధి పరమపవిత్రంబు, పురుహూతికాంబకుం ధి బుట్టినిల్లు
యేలానదీజలాశృతతటాకాశిక, మఖిలశక్తలను విహారభూమి

తోరంపులవణ పాఠోనిధితీరంబు, నిర్మల గౌతమి ♦ నికటసీమ
మంతిమాధవజేవు ♦ గురుతరస్థానంబు, విలసిత భీమమండలతలంబు
గీ. నేతు కాశీ ప్రయాగా ద్యుశేషనివ్య, తీర్థరాజంబులందుఁ బ్రతిష్ఠఁగాంచి
సకల దోషావసోదక ♦ శక్తి నలరు, పుణ్యసారంబు పీఠికాపురవరంబు. 48

రుక్మిణీపరిణయము. కూచి. తి. ఆ 1 పద్య 28.

శ్లోకపద. అవనిపై భోగమోక్షాకరంబగుచు, దివిజేంద్రునగరి నెంతేనగఁజాలి
కొత్తడంబులడంబు ♦ కోటలలంబు, కత్తెలానులకోపు ♦ గజములయేపు
కేతనంబులసంచు ♦ గీములమించు, నాతిమిన్నలసారు ♦ నగరులతీరు
పసిఁడి మేడలచెల్లు ♦ పరిఖలనల్లు, కుసుమవాటులసొంపు ♦ కొలఁకులపెంపు
చప్పరంబులవిష్ణు ♦ జగిలెయొప్పు, కష్టరంబులతావి ♦ గాఢాలతీవి
యాపంబులపేర్చి ♦ యనుగులకూర్చి, గోపురంబులయంగు ♦ గోడలరంగు
పుడమివేల్పులపెల్లు ♦ బొజ్జగులఘ్రు, పడకటిశృంగారంగు ♦ పనులమెలుంగు
రాచమొత్తములైక్కు ♦ రాణువయొక్కు, గోచయంబులదిండు ♦ కోమల్లమెండు
రంగపల్లంగచ్చు రసికులపొచ్చు, రంగస్థలులపట్టు ♦ రచ్చలమట్టు
మణికదంబముకల్గి ♦ మాన్యులపట్టి, గణికలపోడి లెంకలనెలవాడి
వనములసొంపు దేవళములమంపు, పెనువజీరులనేటు ♦ ప్రెగడలనీటు
కాపుగేస్తులబోజు ♦ గడితలతేజా, ధూపవాసనమేలు ♦ తొడవులపీలు
గణి లోకాతీత ♦ గరిమఁ జెన్నొంది, తిలకింప శౌతమి తీరదేశమున
నేతు కాశీ ముఖిక్షేత్రంబులట్లు, భారతలఖ్యాతిచే ♦ బాదలుచుఁ గోటి
లింగతీర్థస్నాన ♦ లీలలఁబెంపా, సంగి మార్కండేయ ♦ శంభుపదాబ్జ
పూబావిధపాఞ్చి ♦ జానఁగ నెసంగు, రాజమ సొంపింఁగరంబను పీఠు. 49

సారంగధరచరిత్ర కూ. తి. ఆ 1.

మ. కశికాంతోపలజాలనిర్మిత, మహాసాధాగిభాగోల్ల స
ద్విగదాద్వారముభీ జగాంచితముఖా ♦ విర్యాభ్రమందస్మితా
లిశయప్రస్ఫుటకామదీమదిత హృ ♦ దైతానిశోద్యచ్ఛకో
నశకుంతావర్ణయై తనయ్యఁ జెలువా ♦ రం దత్పురంబెంతయున్. 50

రాజశేఖరవిలాసము ఆ 1 పద్య 41.

గీ. వెలచేని పలుఁదక్రిన్ నైలరాలమాడువుల్, దట్టంపుఁ దరంగమొత్తములుగాఁగ
రంగుభంగరువు మెఱుంగుటరుంగులు, నిష్టంపుటినుకతిన్నియలుగాఁగఁ
గులుకొలఁదాయపురాచ ♦ తలిరాకుఁబోడులు, పగడంపుఁదేవజొంపములుగాఁగ

మేటపల్లొమ్మల ♦ మెకపురా తుటుములు, బలితంపు బఱపు గుట్టలులు గాంగ్
గీ. వన్నియలుమీటిచెలువారు ♦ వారువములుకోమరుచదపుకోత్తుబలుమానికములు సాంగ
బొంకముగ నెల్లసిరులకు ♦ డెంకియగుచు, బాలమున్నీటిపగిది నాప్రోలుదనరు.

నీలానుందరీపరిణయము ఆ 1 పద్య 27

సీ. పెనురాచముంగిళ్ల ♦ బెంపుడుతోటల, మావులు మావులు ♦ ప్రోవుమాణ
నాడెంపు గోటల ♦ నాగవాసమ్మల, గొమ్మలు గొమ్మలు ♦ గొనబుజుప
గరితలతోమ్మల ♦ గడితంపుగోడల, బట్టును బట్టును ♦ బసబొసంగ
దొడ్డిపట్టుదొడ్డ ♦ దొరసానులయెడల్ల, సొమ్మలు సొమ్మలు ♦ సొంపువెఱుప
గీ. నంగడుల జేల చద్దయు ♦ రంగినంగి, ముత్తెనరులును బరువరపు ♦ ముత్తెనరులు
వఱల చరలనిసిరుల బల్లులును మెఱసి, వీడలరు వేల్పురానెలవీడుగాంగ. 52

అచ్చతెలుగురామాయణము బాల. పద్య 32.

సీ. పాకారములడంబు ♦ పరిఖలచెలువంబు, వనములపెంపు జన్మనులసొంపు
బావులరీవి కప్పపుధూపములతావి, జగితెలరంగు రచ్చలహారంగు
గణికలయెప్ప బంగరుమాడువులవిప్ప, గోపురంబులమించు ♦ కోట్లనంచు
తేరులతీరు ముత్తెపులబందిరులసారు, నగరులకల్మి యేనుగులబల్మి

గీ. కత్తెలానులయెపు మేల్కల్కట్లకోపు, మదుగుగోడలమెఱపు వాల్మీగలయెఱపు
తలుపుగమిపీలు నిలువుటట్లములమేలు, చనరవెనుగొందు నాప్రోలుధరణియెఱు.

రసికజనమనోభిరామము ఆ 1 పద్య 36.

మ. వెలయున్ సగ్వపురాధిరాజములలో ♦ విఖ్యాతమై యొక్కప్రో
బలభిద్రోత్సవిమాత్స కాంచనకనకాత్పాసాదరీకీకరా
కలనాకాశలకామినీముకురళంకాకారిరాకానిక
త్పలినీ బాంధవమండలం జపని నిండ్రిచిస్థనామంబునన్.

54.

సుధగాపరిణయము ఆ 1 పద్య 27.

సీ. జలధరాధికనతచ్చాయల చనరిన, గంధగంధిలచంతి ♦ ఘటలచేర
సనిలచిత్తాతీత ♦ ఘనరయక్రియలచే, జాలరంజిలిన తేశీలచేర
రణధాతీనంగజా ♦ రాతియేతెంచిన, కేలిజేసెడి యొక్కట్లచేర
కనకాద్రిశృంగరేఖలనీనడించిన, దండినండిన యొక్కదాలన్.

గీ. గణనకెక్కా ధరాసుర ♦ త్పత్రియార్య, చరణబాఘిల సుధాన్య ♦ శాశ్వత
చంచనాగలేకటక రాజగృహకంజ, రాజసంస్థాని సాకేతి ♦ రాజధాని. 55

వనరథరాజనందనచరిత్రము ఆ 1 పద్య 42

- సీ. శ్రీకరప్రాసాద ♦ జితదేవసాలంబు, రత్నశృంగోచ్చలంద్రవిరళంబు
 ధ్వజపటపల్లవోద్ధతదివ్యమేఘంబు, రథగతిచలితాహిరాట్ఫణంబు
 కరిపుష్కరహృతాభి ♦ గంగానరోజంబు, సప్తివల్లితపతంత్యద్దణంబు
 ప్రత్యట్టహాస నిర్భగ్నాప్తిజాండంబు, గృహవినిర్దితమేరు ♦ మహాధరంబు
- గీ. భూపురంధ్రీమణీరత్న ♦ నూపురంబు, సతతనైపుల్య కబళితా ♦ శాపురంబు
 ధ్వజామాధ్యములకును ♦ దాఁపురంబు, లేజరిలుచుండు నెపుడవంతీపురంబు. 56

మిత్రీవిందాపరిణయము. పం. వెం. ఆ1 పద్య 4.

మ. ఘనజాంబూనదరత్న సాధవిచరత్కాంతాకచాబద్ధ నూ
 తననూనవ్రజవాసనాగత సుధాం ♦ ధస్సింధుకల్లోలినీ
 వనజాతాంతరసంభ్రమస్మగుకర ♦ వ్రాతస్వనోపగ్రతం
 జనబల్లాపురమొప్పు నెచ్చుడు రమా ♦ సీమంతినీవాసమై. 57

ఉ. కోటల మేల్పసిండిజిగిగోడల మేడల జాతికింపు తా
 నీ టలరారు వాకిగుల ♦ నీటికొలంకులఁ గమ్మతావిపూఁ
 దోఁబుల భూరివైభవముతో నమరౌవతిఁ గ్రేణిసేయు న
 వీటికి సాటిఁజెప్పఁగ భువింగలవే నగరంబులెన్నఁగన్. 58

వేదాంతసాయనము. ఆ 1 పద్య 12-16.

మ. విలసత్సాలవిశాలకేతవపటావిరూభతవాతాహతో
 చ్చలితాంభోధరగర్భనిర్గలిత చందచ్చంచలా కేముషీ
 కలనాకర్మదభర్మహర్మ్యవిచరత్కాంతానితాంతప్రభా
 కలితంబై యిలనొప్పు ద్వారవతినాఁగాఁ బట్టినంబెంతయున్. 59

భోజనతాపరిణయము. ఆ 1 పద్య 55.

సీ. ప్యాస్థలములెల్లఁ ♦ బద్యాకరములు ప, ద్యాకరములు మహావనంబు
 లావనంబులు వినోదాగంబు లావినో, దాగముల్ గోపురాగ్రాంఛితములు
 గోపురాగ్రింబులు ♦ గురుసభావధులు స, భావధుల్ దైవాలయములు చూడ
 దైవాలయంబులు ♦ ధామస్థితుల్రుణి, ధామస్థితుల్రుడు ♦ ధర్మ లరయ

గీ. ధర్మలతిభద్రకరులు తత్పద్రకరులు, యాభములనెన్నఁగాఁబ్రమత్కరంబు
 లచటఁ బ్రమత్కరములు ప్రభాసమాన, లనప్రభాసమానంబగునప్పరంబు.

సీ. ప్రాకారమమరేంద్రీ ♦ లోకాంతమన్నచో, హర్మ్యజాలొన్నతు ♦ లడుగ నేల
 ఛామంబులెల్ల రత్నమయంబులన్నచో, నొడలి సొమ్ముల వింత ♦ లడుగ నేల
 పృథివీధియు సుగంధదనసిక్తమన్నచో, సంగరంగములమే ♦ లడుగ నేల

శ్యామంబు లధికత్యధికంబు లన్నచో, వైశ్యవ్య కేళవంబు ♦ లడుగ నేల
గీ. శుకవికాదులు సరసవచోవిలాస, కృతపురాణపరిసరి యోదిరజనాట
లన్నచో విద్యదధికారి ♦ మడుగ నేల, జగదలంకారమైన యన్నగోమనము. 81

కవిరాజమనోరంజనము ఆ 1

సీ. నారుమొక్తమయ ♦ సౌధశోభావళ, క్షీతనభశ్చరదజ్జ ♦ హిరహయంబు
పొందండ్రాగన ♦ స్థితోరణవిభా, శ్యామితామరధునీ ♦ సారసంబు
పృథుశోణమణివ్య ♦ కృతకాద్రిభా నిరం, తరసాంధ్యగాగితాంబరతలంబు
మరకతపాపిర ♦ వరసాలలోలప్ర, భాషలాశీకృత ♦ భవజంబు

గీ. రంగ దుష్టుంగ గోపుర ♦ రజత సింహ, దర్శనాగతభీపునర్ధావదంబు
రాపగానీ పానస్మృహగ తేంద్ర, భద్రగజమొప్పు సారితోపట్టనంబు. 82

సమీరకుమారజయము ఆ 1 పద్య 43

చ. స్థితిమనోవైతానములచే నని మేషవిలోలలోచనో
అగ్రములచే ననర్థమణికామయకూటచయంబుచే నిరిం
గొము పాసంగు పీట నవకాంచనసౌగంధరంపరలో మరు
ద్రివరవైఖరించొలుచు ♦ దివ్యపథం బధరీకృతంబుగాన్.

83

చందికాపరిణయము ఆ 1 పద్య 98.

సీ. సత్కళాపూర్ణ రాజప్రకాశం బయ్య, రాజిల్లం బద్మాభి ♦ రామ మగుచు
పింకంఠీరవ ♦ విభవభూషిత మయ్య, రహిం బూను మత్తసారంగగతుల
సఖుడైన్యహరి సూర్యలోకనంబయ్య, హరినీలఘనతమన్సురణం దాల్చు
భవనాద్భుతోదార ♦ భూరివక్షంబయ్య, గోకిలవాణల ♦ కొమరు నెగపు
గీ. జవన హరిరథ సముచితచరితమయ్య, భోగి సౌఖ్య నివాసమై పొగడుగాంచు
బలుకుచెలువకు నలువకుబలుక నలవి, గానిసిరిఁబూని యారాజధాని నెలయు.

రామకలాసము. ఆ 1.

సీ. చంద్రవర్ణముఖ్యంరమణీవిలాసంబు, లంగనారత్నంబులందు గూర్చి
ఘనవైజయంత విఖ్యాతసౌభాగ్యంబు, పాసాదపంతుల ♦ బదిల పటిచి
కమనీయ సురదీర్ఘికా కభీరత్వంబు, పరిభాషయోరాశి ♦ దిరముఁ జేసి
విమెదుగ్రహణిక్యజేనుదానకనోద, వైతలి రాజులయందు ♦ సంగ్రహించి
గీ. పద్మభవుఁ డనరావతిపట్టనంబు, సారము హరించి యమ్మహిదాగపురము
కాశలంబొక్క నిర్మించెఁ గావయున్న, గలచె తాదృక్పరిగిన్ద శృంగారలక్ష్మి,
ఁ బుష్పచ హస్తయు. ఆ 5 పద్య 7.

సీ పాకారగత్నశాఖాకాంతు లుడువీధి, గంకణగ్రహణ వైఖరులు పూన
సాధాగ్ర నిహిత కాంచనకుంభరుచిమిన్ను, వాకతమ్ములకులైవన్నె యొసంగ
జలదురుద్వజపటానిలమునందనఖేల, చమరదంపతుల కాన్లద మొసంగ
గోపురాగ్రస్థ పంజోపలచ్చుపు లభి, కరిమేనికాంచులు గలసి మెలంగ
గీ. చైత్రిరథ సన్నిభారామ ధరస కుసుమ, సమితి సౌలభ్యలహరినిర్జ్వరమహీజ
చరదళులవిందునకుల్యింబరంగుపుష్ప, పురమునేత్రోత్సవముజేసేభూమిపతికి.

దిలీపచరిత్రము. ఆ 2 పద్య 233.

సీ. హరిబింబరమా విహారకేళిశాంతి, హరితేతనమనోహరి రథము
గంధనాగ ధుతాభంగంధవతీజాత, గంధప్రమాన సంగంధపథము
వాహనైకగతిప్రవాహపాంసులగంధ, నాహ ధూసరితాంబువాహఘటము
వీరసాన్నిద్రపీరభద్రహసద్ద, వీరమాహవమహావీరభటము
గీ. ధర్మ పరధర్మ సాధర్మ్యభగ్న విశ్వ, కర్మ నిర్మిత శర్మపనర్మ హగ్న
నిర్మలాభోర్మి ర్మధాతుకర్మ విమృ, తాభిమధ్యాపుగం బయోధ్యాపురంబు.
దశావతారచరిత్రము. ఆ 7 పద్య 3.

సీ. మంజుల మాణిక్యపుంజరంజిత ఘన, పాకార చుంచితాభిస్థలంబు
చంద్రికాంతోపలసాధపాండురకలా, మేడిత పాల్వెయ్యిఘ్రిణికరంబు
రత్నమధ్యావళీరమ్యాంకుసందోహ, బహుళీకృతార్క ప్రిభాచయంబు
గంభీరపరిఖా సితాంధశృటా తమో, లోకీకృతాధరలోకవితతి
గీ. యామికాహతిజాత దిశాధినాథ, పురభయంకర భేరికాభూరిధంధ
ణంధణధణధ్వనిప్రతిశాదదాయి, గోపురంబొప్పు నుజ్జయినీపురంబు. 68
హంసవింశతి. ఆ 1 పద్య 40.

సీ. ఋఘుసరితోకార్కఘ్రిణిసంశయాపాది, జలజరాగచ్ఛవిచ్చన్న సౌధ
మవితప్తస్వినయ్యుండభి క్రమద సుభ్రూయక్త నీలశింగోగృహాఘ
మైందప మృగత్యుణబృందసందేహ కృద్ధారుడాభృప్రిభాగారచయము
సౌరాగ మధుపాజ్జిశంకాకృదురు నీల, జలఖేయమధురసాంకలితవరణ
గీ. మనుదినచకోరనికరసముగ్రిచంద్ర, చంద్రికాభ్రాంతికారి శాలహీర
మణి గభస్తీపరిభ్రాజమానగోపు, రం బధిస్తానపుటభేదంబు చిసరు. 70
శకుంతలాపరిణయము. పె. నా. ఆ 1 పద్య 69.

సీ. సాధాగ్రతలతేజిగాగ్నిస్త్రిగోరణా, స్ఫుటదృశ్యమానేంద్రిపునవరంబు
జగదీశ్వరశాఖాజగదగ్నిని, శ్వాతయింజన్వచ్చావళిభయ

మబ్బినీకాంతశుద్ధాంతీభవత్ప్రొంత, సంతతోదార కాసారవార
మిందిరానుతభవ్యమందురానీక ర,మ్యామోదకారణామసీమ
గీ. యందమగు మేదుమందరాహార్యమధ్యతల మహీమండలమున నుద్దామశీమ
మేదుతోద్భటభటసింహానాదచలిత,దిగ్గజవరంబు వద్దావంతీపురంబు. శుకన.ఆ1.
మ. కల దుర్విన్ బలగర్వితాహితకచక్రాహోద్యద్భుజా
ర్గళరాజద్విజరాజగోత్రశిఖరద్రాజన్యసౌజన్యపు
స్కలసద్వస్తుసమన్తహస్తి నగరాఖ్యప్రఖ్యరాజన్యతీ
తిలకం బంగకళింగవంగముఖ దిగ్దేశాధిపాశాన్యమై.

72

శకుంతలాపరిణయము, (కృష్ణకవి.) ఆ 1 పద్య 105.

సీ. శ్రీకంఠ జైకుంఠసేనావికుంఠ వం,దారుమందిరము బంధారుపురము
నిరతోత్సవైశ్వర్యనికరాభిభూత బృం,దారకపురము బంధారుపురము
సంతతాయాత యాచకజనవాత్ర మం,దారభానురము బంధారుపురము
నకలవర్ణాశ్రమాచారసంపత్త మం,దారతిథరము బంధారుపురము
గీ. శిల్పి నర్తక వర్తక చిత్రకార, సూత్రకారాది వివిధవిచిత్రకృత్య
దాన ధర్మ పరప్రజోత్కరచకోర, కారవిందారికరము బంధారుపురము. 73

భగ్నాణచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 100.

సీ. పద్మాకరమురీతి బ్రహ్మదాసుల జెలంగి, వనరాశికరణి వాహినుల జెనంగి
హారాళిపగిది నాయకరత్నములమీటి, పుష్పమంజరిభాతిభూతి వెలసి
విష్ణుచక్రములీల విశిఖావహుల మించి, దివిమాడ్కి విబుధనుస్థితల నలసి
కలభంబురీతి పుష్కరసంపదల గుల్కి, కులగిరిగతి దుర్గముల దనర్చి
గీ. తరుణ రాజీవమణిగణస్థిత హేమ,కుంభసంధరితాగ్ర విశ్వంభరాది
నాథసౌధనిధాన రథాధిపవనతి, దనరి వెలువొందు నాప్రోబు ధరణియంభు.

యామినీపూర్ణతీలకావలసము, ఆ 1.

సీ. సకలకళాపూర్ణచక్రమునకు ధాతి, భువనత్రయజ్ఞకు బుట్టినిల్లు
భానురనిగమాళిపాళికి చొరసాని, పరమసౌభాగ్యంపుంబట్టగొమ్మ
నిఖిలప్రపంచసన్నిధికి నిధానంబు, మానసంపదలకు మందసంబు
పావనక్షేత్రకల్పకలతానాంబు, మహిమాళితయముల మనుపుండల్లి
గీ. మహితగుణవిశ్వకర్మనిర్మాణధర్మ,నూత్రకౌశలమునకు దొల్చులనంగ
వరధరణియందు సకలవైపరీతితాన,సుట్టనము వేంకటాచలపట్టనంబు.

75

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 1 పద్య 1.

- సీ. బంగారుకోటల ♦ రంగుపూదోటల, బూచినమాపు లింపులు ఘటించు
నూటి మేడలయందు ♦ నాటచేడియలందు, వెలిచవు లెంతయున్ ♦ వింతకుల్కు
సుజన గేహములందు ♦ గజదేహములయందు, దానగారాపానిజాని మీటు
బలుమందసంబుల ♦ లలితకావ్యంబుల, బహునువణ్ణాచ్చనిభ్రమము మెఱయు
గీ. ధీరులందును రణరంగుపీరులందు, ధర్మగుణశక్తిమహిమంబు ♦ దనరియుండు
సహా యారాజధానియందుగనుసాగనులు, వర్ణనలునేయజెత్తె మివ్వసుధలోన.
సీ. పద్మరాగారుణప్రతిభచే జెలువొంది, ఘనచంద్రిమండలకాంతి మించి
వరమంగళప్రాధి ♦ నిరవొంది నద్భుత, స్థితి గాంచి గురుకళాసిద్ధి మించి
మృకవిస్ఫురదుక్తి ♦ జూపట్టి ఘనగతి, నీలానితద్యుతి ♦ చాల మీఱ
రహిమిఱగను సుధీరతమస్థితి పహించి, కర్మకేతు సంతృప్తి నూని
గీ. గగనమండలగతి జెలుంగగ నమాన, గరిమ పిలన్లు ధనధాన్యకలితెలెత్త
వైభవంబుల మించియు ♦ వసుధ వసుధ, రాజపురమున నలరు నా రాజధాని. 77
కవిచకోరచంద్రియము, ఆ 1.

- సీ. శిలీల రత్నకరాలయోన్నతి గాంచి, హరితెండున లక్ష్మి ♦ కాన్వదమయి
వాళిరీతి సువర్ణవైరి నింపొంది, శతధృతిగతి సరస్వతి నెనంగి
కాళితైసడి రాజమూలినంగతి గల్గి, హరునిచందమున నాన్యప్తి నొంది
తైలానమట్లు దుర్గవిలాసమున మించి, వైకుంఠమట్లు ముక్తాకరమయి
గీ. సత్యపదమట్లు పరమహంసప్రచార, చారుతరములు బ్రహ్మాంబునరణి బరదు
రాపమై మీటు నిత్యేంది రాపదాబ్జ, ఘట్టనంబు వేంకటగిరిపట్టనంబు. 78
రాధాకృష్ణసంవాదము, ఆ 1 పద్య 149.

- గీ. కలిత సద్భాజహంసమండలము గాన, రమ్యపుష్కరకమలాకరప్రపంచు
మణియు గాదేని గురుకవిమకరమిధున, చరిత్రముగాగనేల దంశ్వురవగంబు,
ఇందువలీపరిణయము, నృసిం. ఆ 1 పద్య 14.

- సీ. గారుత్మలవితర్ధికలు కైకములుగా, సౌధముల్ గర్భస్థలైములుగా
శశికాంతకృతచతుస్పథములు ఝరులుగా, గరిఘట ల్మృగకనంఘరములుగా
నుత్తాలసాలంబు ♦ బాల్లోలతతులుగా, దత్తపతకములు మత్స్యములు గాగ
సఖిలాంగనాజనం ♦ బప్పురోగముగా, బురలక్ష్మి కల్మిపూజబోడి గాగ
గీ. సతతమంగళతూర్యనిస్సవము లెల్ల, ఘనతరంగరసంబులై ♦ కడలు కొనగ
యీ వారాజయోధున ♦ జెలువు మిగిలి, హరికి శుభకర్మమైయుచ్చునప్పురంబు.
కవిచకోరచంద్రియము, ఆ 1 పద్య 100.

మ. చతురంతై చతురశ్చిమండలసమస్థానస్థితంతై మహా
 ద్భుతిశోభాస్పదమై యథూతచరమై ♦ పొల్వారి కోశిశద్భయ-
 యరవిస్తారము నౌపురిన్ సపరిణాహస్సూర్తి రాణించు నం
 చితపార్వద్భయ సాంద్ర సౌధ నివహాశీప్రికాశేణికల్. 81

మ. పరవపాప్రవృత్తమై యుదగ్గిళ సుదఃస్వత్స్వయదుగ్ధ దు
 స్తరమై తూర్పున దక్షిణంబున సముద్యద్యద్యంత్రమగ్ధ దు
 గ్ధమాదుర్దమమై పృథీచిని మహాగాథాశ్శాఖాప్రవా-
 హాయాధ్యం ఒయి యొప్పు నప్పురి ముఖేద్యంతై యతేయస్థితిన్. 82

నీ. కమలాస్తబింబంబు ♦ గలశంబుగాఁ జేసి, కొనఁబాలు పడగలఁ దనరు రథము
 లటు కరంబులు సాచియమరఘనీసగో, జములఁ గ్రుంపఁగఁజాలు సామజములు
 హరితేజాబాల ♦ కర్ణపులాయిత, కృమముఁ జెప్పగఁ జాలు ♦ ఘనమాయములు
 పిడికిటిపోటుల ♦ విరుదుకొండల నైనఁ, విండిచేయఁగ నోపు ♦ వీరభటులు
 గీ. కనకకౌప్యవినిర్మితగంగనయంది, మేరు కైలాస సన్నిభాగారములను
 నందనోపమోద్యానవంశచారుల గిరిగి, హిమచు వేంకటగిరినామపురవరంబు. 83
 గోపీనాథరామాయణము, వీతిక. పద్య 55.

గీ. భవ్యగుణరత్నవిహనుధాభననరాజ, మండలోదయనదనంతమహితభోగ
 లసితపురుషోత్తమఃప్రీతిలాసలలిత, మగుచు విలసిల్లె నప్పుర ♦ మధికరణి. 84
 వల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 1 పద్య 53.

నీ. చదలేటిదరఁగల ♦ బాటుచిన్కులనాను, గడు నెక్కుగురుఁజాలుగల్గిగోట
 లలరు నత్తేలిచ్చెన్ ♦ నలమలఁ గేరెడు, ననలీను చెల్లును ♦ దనరుదోట
 లలచందునినింకకెల గల్గియను నాన, లేడు చంచుకొడుకుటాదెనగు నగమ
 లేన్నిక నలయిల్లకఁబొన్నుగిందులఁగ్రాలు, తొగదాయరతనాలఁదోయతొగరు

గీ. బాసన పెంచులకోనలఁబట్టుగాలి, కచ్చెరలకొందు నలయిక ♦ లేచ్చ నడచి
 సిరుల నిలకొన్నెన్దులఁదెలెలంగి, చక్కదనను నయోధ్యసానొక్కమూడు.
 శుక్లాంధ్రనిగోప్యనిష్పచనకుశచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 4

నీ. ప్రాకారములు సుదీప్రాకారములు ఒహి, గ్రోపురంబు లతీతగోపురములు
 కాసారములు నూర్చికాసారములు సౌధ, బాలకంబులు రత్నబాలకములు
 చతురంగములు మహాచక్రచతురంగములు రాణ్ణిలేరనంబులు బద్ధకేతనంబు
 తారామములు నత్కలారామములు లెత్సఃశౌజనములు ధర్మశౌజనములు

గీ. జగతి నలసప్తనగరరాజగతి మిగుల; నెన్నిపురు లొప్పు నన్నిటిఁనెన్ని తనరు
భావనాతీతదివ్యప్రభావనాళి; నౌపురంబు జయేందిరఁకాపురంబు; 87

రామరాయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 80.

ఉ. శ్రీమహితేందుకాంతమణిచిత్రిత నీర్మలహార్యరాజి శో
భామలితాఖిలాంబుజభంజనాండము గావున వార్ధికన్యకున్
నేమపునద్యమైన సితనీరజమా యన విశ్వకర్మ తా
గామ మెలర్పఁ జేసెఁ దగఁ గన్నుల కింపగు ద్వారకాపురిన్. 87

కాళిందీపరిణయము, ఆ 1 పద్య 52.

సీ. నారీకేళులసారు ♦ నారికేళులరీతి, నరసజన్మఫలాప్తి ♦ సంఘటించుఁ
గమలాకరంబులు ♦ కమలాకరములట్లఁ, బటుసారసముల శోభలవహించు
రాజమార్గంబులు ♦ రాజమార్గంబుల, భంగి నద్రీతృసంఘపదలఁ జెలఁగు
వాహినీవరములు ♦ వాహినీవరముల, గతి సింధుకాండసంగతిని మించు

గీ. రామ లారామలాలితఁసీమలవలె, నిత్యసుమనఃప్రమోదత ♦ నెరయ మెఱయు
నహవా తొప్పురి వర్ణింప ♦ నలవియగునె, ధారతైనను గోకర్ణనేత్రతైన. 88

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1.

సీ. మగతొల జిగితూల ♦ నగఁజాలునగఁ గ్రాలు, తెలీదాలుగల మేలుతిన్నెలమరఁ
జెనుగట్టులను రట్టులను బెట్టునునుగుట్టు, గొని తిట్టఁగనుపట్టు ♦ కోట లడర
నలరమ్మచెలవమ్మలలిగ్రమ్మచెలిగ్రమ్మ, మురిపెమ్మనెఱవమ్మముగుడ లలర
నెనలేని గొనబూని ♦ పెనుకోనలను దేనె, తెర లానుదొరలేని ♦ తేట లొలయ

గీ. నెచటఁ గనుఁగొన్న నేనుంగులేపుమాప, నెల్లవోటుల గుట్టంబులెనక మెనఁగ
ముజ్జగంబులఁగల ప్రోళ్లమురువు నవ్వి, యలరుచుండు నీంద్రప్రస్థమనెడు వీడు.

రసికజనమహోరంజనము, ఆ 1 పద్య 29.

సాధవర్ణనము.

ఉ. ఆలఘుతరంబులై తుహినహరిసుధారుచి నిందురోచిరా
కులశశికాంతవేదిప్యఃకుమంజగళజ్వలనిర్ఘరంబులన్
విలసితజాహ్నవీవిమలపీచివిలోల లసత్పతాకలం
బాలుపగుఁ దత్పరీభవనముల్ హిమశైలముఁబోలి యున్నతిన్. 90
భారతము, ఆది. ఆ 8 పద్య 72.

ఉ. సోరణగండ్ల రాఁ గోదమ ధుక్కలు పట్ట సతుల్ కవాటముల్
చేరుప మాక్తికంబు లని ధిల్లులు వుత్తురు దమ్ముటందుఁబో
ల్వారు వితానహరముల యందొకహారత వ్రేలి పొద్దువోఁ
గా రతి పస్ని గాడ్పులకుఁగార దెరువ స్వన విచ్చిమేడలన్. 91
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 13.

సీ. పాండురప్రభఁ గింగుఁడవడిన చీకటివోలె, జగిన్పూ నీలంపు ధుగతి మెఱసి
యాన్నత్యమున మింగిఁగి నట్టినింగులుగ్రిక్కుఁకరణి ధూపము గవాక్షములవెడల
ధారుణీపతి సుగంధద్రవ్యములుదాఁచు, నరలపేటికవోలె ధరిమళమాల
నెలవులై చెలువారునిలుపుల విలసిల్లి, కొణిగఁబారావత కులము వదరఁ
గీ. బసిఁడినీటలిఖించిన ధర్మములమర, నీఁగవాలిననందండయెఱుఁగులొసఁగు
నట్టి సకేసలమంచముల్లాదిగాఁగ, మెఱయు పరికరములనొప్పొమేడిమోద. 92
మనుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 3.

క. పురి రాకొమరులగీర్త్యం, బరవాహిని భుజగపురికి ధువవిడిఁ జని యద
దిరపుకొన నెడముచాలమి, మగలీనతరి బుగ్గలన నమరు సాధంబుల్. 93
పాండురంగమాచార్యము, ఆ 1 పద్య 107.

మ. శ్రీవనోదంచితశబ్దవిస్ఫురణమై ధయ్యావిశేషాలవా
లవినోడాస్పదమై సముజ్జ్వలతరాళంకారమై చిత్రబం
ధవిత్తానస్ఫుటమై సునర్మరుచియుక్తంబై విజృంభించు స
త్సవికావ్యంబును బోలి చూడఁదగు రంగతేజ్వి సాధంబునన్. 94
పట్టుకకృతచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 97.

ఉ. శున్నమరేలఁ దత్పురముఁపొంతనె పో కిఖరాలిఁ చాకీ వి
 చ్చిన్నగతిన్ సుధారసముఁచింది పయిం దిగువాఱ నంతసుం
 డి న్నెల సన్నగిల్లు నదినిక్కము గాదని రేని యా పదా
 ర్యన్నె పసిండిమేడలకుఁగారఁ జని యే మిల సౌధనామముల్. 95

విజయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 72.

కా. చాసల్ మించులు గాఁగఁ జిత్రజయచుల్ ♦ చక్కాయుధక్రిలుగా
 నానారత్న నిబద్ధభూమితల మంతర్వారిపూరంబుగా
 నానందధ్వనితంబు గర్జితముగా ♦ నభ్యంక షాగ్రంబులై
 క్రినించాఁడెడు వీటి మేడలు ఘనఁ శ్రేణిన్ విడంబింపవే. 96

రామవిలాసము, ఆ 1.

పీ. శశికాంతమణిగణఁస్థగితభూములతోడ, నీలపురాల తిఁన్నియలతోడ
 నిలువుటద్దములు పఁన్ని నకుడ్యములతోడఁ, బటికపు గుండ్రకంఠములతోడ
 వన్నెలీ నెడు జాఘఁవాదూలములతోడఁ, గలఘాతమయవిలంఠములతోడఁ
 దీర్ఘ సకెంపులఁహారు మెగ్గలతోడ, మరకతంబులగుఁజుఁపరుపుతోడఁ
 గీ. దగడు మేఱుఁగులద్యారబంధములతోడఁ, బచ్చివగడపుదలుపులఁబారుతోడఁ
 గళలరు వ్రాఁతచనుల మేల్కట్టతోడఁ, జూడఁదగు సంతరంబుల ♦ మేడలోన.
 వాసవదత్తాపరియము, పక్క. పీ. ఆ 1 పద్య 179.

ఉ. మేడలఁ బువ్వుఁబోడులు సఁమేలముతోడ విపంచిగీతముల్
 పాడఁగ గోత్రవైవిధిఁపంబినవేడుక నింద్రనీలముల్
 పాడినిబంఁచెనాఁగ మధఁపంబులు వేలుపుఁజేటినండి యా
 గోడల చూరుపట్టెలను ♦ గూర్చినతమ్మల వ్రాలవచ్చెడున్. 98

కవిజనచోరచందోదయము, ఆ 1 పద్య 57.

క. ఆనగరి సౌధయూథము, లా సగరిపు నగరిదెంతఁయనినగు రుచిరం
 బైన గురుత్వమున నుధా, శ్రీనగు రుచికలిమిఁ గ్రిందుఁసేయుచు నెపుడున్. 99

రామరాయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 63.

ఉ. చక్కని రాచకన్నియలు ♦ సౌధములన్ శ్రవణామృతంబుగా
 మక్కువఁబాడుచున్ లయ సఁమానగలింబడఁ జెందుఁగొట్టుచోఁ
 జక్కల శోడు మైముఱచి ♦ చూచుచు నిల్వఁగ నపురంజనం
 వక్కట తెలులఁబునడి ♦ చూతనిమేనికె గండుగల్గెఁగా. 100

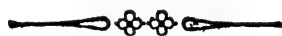
శాంతనూపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 27.

గీ. భాగ్యరాజ్యాధిపతుల సంబంధమునను, ఊరసాధంబులకు రాజయోగమొప్పె
భాగ్యరాజ్యాధిపతులసంబంధమునను, రాజయోగం బొవర్చు జిత్రంబెపుడమి.
సావిత్రీపరిణయము, ఆ 1 చద్య 105.

చ. కుపలయపత్రలోచనలఁగూడి సుఖించుచుఁ గలికారస
ప్రవణనిజాంతరంగులు పథరంగులు నిల్వఁగ నస్తభూమికా
భవనము లొప్పు భూరిబిలవారచరత్సరసిద్ధదంప(తీ?)
నివహములైన తారధరఁజీధరమందరశైలముల్బలెన్.
102
చెన్నపురీపిలాసము, ప్రథమ స్వ.

ఉ. చొక్కపుఁదైడిమేడలను ♦ సొంపగు పచ్చలచూరుపట్టెలం
కెక్కినకప్పుతాలపని ♦ చిత్తరువ్రాతలపారువంబులన్
దక్కెనటంచుఁ బట్టుకొన ♦ దగ్గఱమాఁకుల నుండుదేగచాల్
విక్కుచు నంతది వేగయ ♦ నేరక క్రవ్యుత్తమచ్చ నిచ్చులున్.
103
రసికజనమనోరంజనము, ఆ 1 పద్య 31,

ప రి భా వ ర్ణ న ము.

మ. పరిభం దత్పురకామినీజనము లంభంకేళి సల్పంగఁ ద
ద్దురుచుఁదూహలిప్తసంకుమద కస్తూరీమిశ్చందనా
గురు పంకంబుల సౌరభంబులఁబునా ♦ మంభీనసావాస ని
ర్జరకల్లోలినికందు భోగవతివాఁజన్ సంజ్ఞ గల్గె న్దగన్.
104

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 6.

చ. తనమణులన్నియు స్మృతు ముదంబులార నురల్పరించి రం
దును బరికించి మేరుగిరిదుట్టును జాట్టిక యాకృతిమించెనో
వనినిధి కాండములైఱియొవచ్చి యనిం గననొప్పు నప్పరిం
గనకపుఁగోడచుట్టును బొంగ ద్దకునెక్కి యగ ద్దచక్కఁగన్.
105
పట్టకృత్రిచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 25.

ఉ. లోకము లన్నియుం దనకు ♦ లోనుగ నుండఁగ దన్ను లోనుగా
వైకొనెఁ జక్రివాళ మనిపావక సన్నిధిఁ తాఁ దపంబు ర

త్నాకరమాన నగ్గిరి తథాపరణావృతజేసినిల్పెనో
కాక యజుండు చుట్టు నవఁగాఁ డగు నభి యగడ్డ రూపమై. 106
అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 54.

మ. హరిదశ్వస్ఫురదశ్వఘోరఖురభిఃశ్చా రామభూవారికే
రరసారుట్ఫలనిర్దళద్విమల నీఠరసార్ధధారాధరాం
తర వర్తిష్టుతఁ డోయవూర్తిఁ గవి దాఁసన్ మబ్బుధారాధరా
భ్య రహింపన్ జలరాశివ్యర్థమయి ఖేయన్నూర్తిఁ గొల్పెన్ బురిన్. 107
ఉత్తిరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 55.

క. పురిపరిఖయొప్పునహితా, మరసాక్షీజలవిహారమంగళమహిమా
కరరుచిపరిపూర్ణాంభ, స్సరోలలామంబనంగ డ సత్కవి హితమై. 108
కౌసల్యాపరిణయము, ఆ 1.

ఉ. కైవలనీలముం గమలఃకాలియునైన యగడ్డనీరు ప
ద్రావళివాఁతతోడి కరఁకంచుగ నొప్పుచుఁ గోట శాటిలా
గై వఱలంగ హర్మ్యకనఁకాంశునికాయముపేరఁ దత్పర
శీరివిలసిల్లు నభ్రచరఁసింధువు మాళికి మల్లెదండగన్. 109
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 112.

క. నరవరమణిహర్మ్యవిభా, కరబంధురకనకవరణఁకై తవజాగ్ర
త్పరిధియొత్తమధ్యతలమై, పరిభాషుస్కరము లేటఁపడు నవ్వీటన్. 110
చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 61.

సీ. మారుతోద్ధాతఁగిస్త్రయ తరంగంబులు, మిన్నేటితోడుత డ మేల చూడఁ
గమలనీలోత్పలఁకై రవకల్లార, పుష్పవాసనలర్వి డబులు కొనఁగ
మహదబ్బుతగాఁగిహామత్స్యకచ్ఛపములు, పంతత విశ్రాంతి డ సంచరింప
బకచక్రివాక పట్టదమరాళంబుల, నాదంబు చెవుల కాఁనంద మొసఁగఁ
గీ. బంగ మొప్పఁగబడబాగ్నిఁబాధఁబట్టి, యుదధి యందుండితావచ్చియున్నదనఁగఁ
బరపు నిడుపును లోఁతును డ బరగఁగలిగి, పరిఖయొప్పును సాకేతపురమునందు,
మైరావణచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 42.

చ. తనవయి నొక్క పర్వతము డ దాపయి యుండఁగ లోన నుండున
వ్వననిధికెంత గొప్పయని డ వారక యున్నతమైన కోటచు
ట్టును తనునిల్చి యాద్యవఁధుల్యధి నాథఁ డహరయోగ్య శో

భీన సవిలాశయంబగుచు ♦ భాసిలు చుండును భేయమప్పురిన్. 112

రుక్మిణీకళ్యాణము, జ. వేం. ఆ 1 పద్య 50.

క. నూత్నముగఁ బరిఖ యొప్పెఁ బ్ర, యత్నముగా నచట తటయు ♦ గాబడ్డమహా
రత్నాకరఘనసంపద, రత్నాకర మన గభీర ♦ రచితాంతరమై. 113

మమకుండవిలాసము, ఆ 1 పద్య 100.

చ. నురుచిరమాధురీజలము ♦ చొప్పడెనేని పృథ్వుజ్జ్వలాకాం
బురుహా సితోత్పలపృథివీపుష్పమరందరసానుబంధి బం
భరములు కల్గెనేని, తన ♦ భంగగుణంబు లడంచెనేని, యా
శరనిధి తత్పురీపరిఖ ♦ సాటియొనర్పఁగ వచ్చునెన్నఁగన్. 114

పద్మినీపరిణయము, ఆ 1 పద్య 81.

చ. ఆతులమహాగభీరపరిఖాంబువిహార భుజంగమాంగనా
పృథివీ మహాఘోరద్యుతులు ♦ పల్కలు నారసి పుష్పలావికల్
మతిసరుహాత్పూర్ణకుసుమభ్రమ డాసి తడియ భీకరా
కృతి పరికించి తత్తటిలి ♦ త్రిమృదుచుండుదు రప్పరంబునన్. 115

రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 1 పద్య 54.

గీ. నల్లగలవలు దొంగలు కెం ♦ దామరలును, నీలమణిపక్షి విద్రుమ ♦ లీలఁదనర
శీకరంబులు చూక్షిక ♦ శ్రీవహింపఁ, బరగు రత్నాకరముఁబోలె ♦ బురము పరిఖ,
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శం. క. ఆ 1 పద్య 89.

ఉ. ఆనగరంబునపృథుస ♦ కావృతియైన యగ ద్ద తీరు నం
భోనిధి సౌరు నేర్పలు పం ♦ బొంకము గామిఁ బ్రసక్త శ్రమింపగా,
నానలి నోడ్చువుండు సహా ♦ బాంబు నిధిన్ నలనెలికామపిన్,
బూనిచి ముద్రవేయఁగ సముద్రమునాఁజను వార్ధియిప్పుడున్. 117

భోజనతాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 58.

క. పడమటియదిసాగరమని, యెడు లెద ధ్విలమాటఁదక్క ♦ నేతత్పురి న
ల్లిడలందుఁ బరిఖ లెవ్వియె, జడనిధి యెప్పుడెయొ ♦ తెలియశక్యమెఱిజనున్. 118
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 1 పద్య 85.

కోట.

గీ. అనుగు హాటకమయ క్షవాటములతోడ, గురుతరంబైన యవ్వీటి ♦ కోటగనసు
కుబిశ భాగమందప్పి శైక్ష్మలునువాను, బయటంగొలుపున్న పసిడికొండయునుతోటి

శృంగారనైపుణము, ఆ 2 పద్య 42.

గీ. స్ఫటిక మాణిక్య పాశాణభుజితమైన, యప్పురముకోట యాకాశమంటియొప్పు
నేడ్క బాతాళ భువనంబునెడలివచ్చి, చుట్టినచ్చినయట్టి వాసుకియుఁబోలే.

శివరాత్రిమాహాస్మ్యము, శ్రీనాథ. ఆ 2 పద్య 4.

గీ. శాటిదిగనుచుట్టి హేమరత్నపులసెలంగ, నొడ ప్రకరిముననూర్చు మైపొల్పుఁజూపె
బట్టనము కోటకొమ్మలంపంకి గెగన, మండలక్రీడింపంగి చండవోలే. 121

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 5.

గీ. నీలమణిసాధరుచివేరినిండుకొప్పు, సురగుసీమల్లకాదామ ♦ పరిచిరంగు
దనరచలయెత్తు పురలక్ష్మికొనరమణాల, మొగపుఁదేగయుఁబోలే నొన్నగిరికోట

కపతేస్థపిజయము, ఆ 1 పద్య 113.

గీ. కలభారతేలి నంగంబుగాఁబోలును, చనరుచున్నది శంభుతమనలీల
భువపుష్పచాంపేయధవమది గాఁబోలు, నీలుచున్నది పులిశోలునిల
హరినీలసోపానంబుగనిగాఁబోలును, బగటుచున్నది నల్లపాచువేరు
బసడంపు టలుసొంభాగ్యంగు గాఁబోలు, బాటుచున్నది బటాబాటుచుని

గీ. సానిగాఁబోలు గాగ్రెడుసంరసగతి, నోడగాఁబోలు బోలెడిమడుపతిక
సనిమిపాగిప మానితేయిల్ల పరికి, కోట సడిమిశృంగారపుందోటలోన. 123

చక్రగోపనీంద్రుడు, ఆ 1 పద్య 83.

౪. అహిమకిరపచార మదురానదమై నిబిడాంభకార స
న్నహసము పొల్పుఁ డెల్లమంద చంపర్పు సముద్రమహాదకంబు
నిహిరభివేత్తె తంబగును ♦ భాసిలుఁ దప్పుకకోట మిక్కి లిస
మహామను జగివాళిగిరిపాడ్కిని జూడ్కి కే వేడ్క నేయుచున. 124

కళాపూర్ణాచయము, ఆ 1 పద్య 103.

౫. పరిఖ నిహారియంబుపరిపాటిఁదగ్గర, బదాంబునన్నెం
గరుపుననైన రాజగృహంబునల్లకకోకి గాఁగి గిరిసిరి
ధురములు తేలుచు నుండుకోకి నిర్మల నొప్పులు తాడులగ్నగి

భగవంతునితో మొలచు ♦ తామర పూవన గోట మీటగున్. 125

పాండురంగమాహాత్యము, ఆ 1 పద్య 106.

ఉ. అన్నగరంబుకోట తనరాదు గవాటపటుత్వసంపదన్
విన్నోరియంగ దన్నగర ♦ పెగ్రహములైన క్రిందుగాంగం నై
కొన్నధృతి స్వరోజభవుం గూర్చి తపంబొనరింప బడుము
లన్న సుమేరువోయనంగం గాంచనదీప్తుల నుల్లసిల్లుచున్. 126

పట్టుక వ్రేచిచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 24.

మ. సరిభావారిధి కుంకుమైన సిరి కట్టారంపుటిం డ్లాక్కెడ
న్వీనియు న్నోకప్పు నొకప్పుడంచు మది వానిం జాల నిందించి ను
న్గిరిం నిన్న సంతోనోన్మిషిత చూచెందమ్మిచందమ్మనం
గిగుం బంగుకోట మీటగుంకొమ్మిల్ శేషులై మించగన్. 127

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 58.

చ. లెడపూ ముందుక్రింగ పడంబు పగల్గెను దెలికొంతు నే
చనినాది నంచు నెక్కుకలం బక్క గన్ జట్టి పురారింపాపమ
గ్గినా ఎట్టెఱానగొనియెంచి మినుండ పోలె గా
చిన పునానోటిల్వ యనం జెల్వగు వజ్రపుం గోట మీటికన్. 128

బహుశక్వచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 83.

ఉ. నీసరి యైన వెవరిటినిం గలగించెద, నీవడంపుచూ
నానగ శీషపన్నగ ధంజానిపహంబు నటంచు నెప్పుగన్
పానలు నేనికొన్న పసభాసిలు నాల భాది భేయమున్
మోసమె యైన విష్ణుపదమున్ బలితీమ ముట్టనేటికిన్. 129

విజయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 70.

సీ. పనుమతీపలయాధిపత్య రాజద్రాజ, పరితోవిజృంభిత ♦ పరిధియనంగ
ఒకరిమతియభ్యుతోపక్రమాభోత్తజ, చరణవిస్త్రస్త హంసక మనంగ
నభిల భూధరణ సమద్రయాచ్ఛాయత, మండకీకృత మహామండలియన
భువనత్రయాద్భుత ♦ పురరిమాకటిలగ్న, ధగధగన్మణికాంచితామమనంగ

గీ. యెనగు బహుజీవపరిదాతృత్వవిష్ణు, పద సమాశ్రియతాభోగభానురత్య
భగవంత్ త్వాభిరామశ్లోకపూర్ణగుహా, విమల మోహకవాట ముప్పీటికోట. 130

తారాశక్తాంకవిలాసము, ఆ 2 పద్య 9.

చ. శరధరవాహనుండు గుల్కిశంబున తుక్కలుదుర్చె నంచు నీ
 ర్జరగిరి కిన్నచే నపరఃజన్మముఁ గైకొని వీటి కోటయై
 పరగి కవాటదంభమునఁ బక్షయుగంబున నేకవజ్రబం
 ధరతనువున్ ధరించి విమృతు నైలువం గగనంబుపొంగెడున్. 131

సుమనోమనోభిరంజనము, ఉల్లాస. 1 పద్య 58.

గీ. రాయచున్నఘనపయోధరములుగలిగినదుములొకకొంతబయలుఁ బెడగుమిగిలి
 చూడనొప్పారు రేఖలసాంపుమెఱసి, కోటకొమ్మలమరువీటికొమ్మలట్లు. 132
 ప్రద్యుమ్నచరిత్రము.

వ ప్ర వ ర్ణ న ము.

క్ష. పురవప్రఖిచితమణిగణ, సురుచిరదీధితులవలసఁసొరిదిని దివియుల్
 సదకుగొనఁ చెట్టిరాతులొం, గరమరు దప్పరముకోటకావలివారల్. 133

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ పద్య 66.

గీ. కృష్ణపక్షవిభావరీవేశలఁ జకోర, సమితి చంద్రికలంచు యంతసింహ
 వలిపకొందఱుకు మేల్ వెలిపట్టు బుట్టముల్, గట్టినయట్లుఁదిక్కాంతలలర
 గంగాతరంగ సంఘమువీటిపైఁబొర్లి, యేల వచ్చెనటంచు నిందుగఁ డరయఁ
 దారకాకైరవోధ్యన్నభాకాసార, ముదుటు రాయంచల యునికిఁ దెలుపఁ
 గీ. బరగు శరదంబుధర దిగంబర గురుప్రకాశ పేశల వజ్రసంఘటితవప్ర
 దీప్రవోచిఁ పరంపరల్దివముఁబ్రాకి, పరతమోలొం దూల నఁపుట్టనమున. 134

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 54.

చ. వలనుగ నవ్వరంబు ఘనవప్రసమున్నతి యర్కుతేరికి
 స్తులపున వాఁటరామి వతఁడందలదిడ్డులుదూటి రాకపో
 కల్పనతఱియఁ జేయుటయఁగాదె జగంబునఁ దేటతెల్లమై
 ఘోషన బాలభానుజనఁ బిన్నతనంభాగి గాంచె నంతయున్ 135

మైరాహాచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 41.

చ. ఆరుణగభస్తి రేయి చరఃమాదిక్కినేగుచు నప్పురిం గరం
బరుదగు తుంగవప్రతిభిరాగ్రముదాకి కడిందిరి గందరు
ర్భరమగుమచ్చవచ్చె నిదిబద్దని పల్కె గళించితక్షపా
వరునకు లోన గందు గనవచ్చుటకుం గతమేమి నిచ్చులున్.

128

రామచంద్రోపాఖ్యానము, మి. మ. ఆ 1 పద్య 53.

చ. ధరణిని వార్ధినిందగుఁడంబునఁ జాట్టిన చక్రవాళభూ
ధరమును జూడఁగాఁ దివితి దాఁ జదలంటుచు నోయ్య నోయ్యనన్
దెరిగినదో యనంగ నరిభీకరమై గనుపట్టు నూత్న భా
స్వగ నవగత్తు సంచయ నిబద్ధమహాన్నతసాల మప్పరిన్.

137

మక్కిటికళ్యాణము, జ. వేం. ఆ 1 పద్య 49.

ర థ ము లు.

చ. హరునరదంబు మృణ్మయ మృహస్కరుతేజోబండికంటి దా
నరయ విరూపమైన రథమా దనుజారిదటంచు నెంచి నుం
దరతర నేమినిస్వనమునన్ బ్రహ్మించిన చండ మొంది య
ప్పరి నరదంపు గుంపు దగు భూరి భరాభరి శృంగతుల్యమై.

138

ఇందుమతీపరిణయము, కుమా. ధూ. ఆ 1 పద్య 153.

ఈ. సారథిఛాందసుండు బడిసాగదు చక్రయుగంబు పాఠి పం
చారపుగుఱ్ఱముల్ రథియుఁకొర్వమునం దరమాని సాత్మవి
స్తారము ఖండఖండములుతానటమానరియంచు దత్పరిం
దరులు నవ్వ శంకరునితేజోగతన కింకిణిధ్వనిన్.

139

పాండురంగ మాహాత్యము, ఆ 1 పద్య 115.

ఆ. భగదు సాశ్రయింపఁ దనకు నిరాధార, గతియటంచు గత్తుంగడ్గుజేరి
యభిర రూపములఁ దాదాధారగతును, చొలుచు వుద్భవములుపురిధములు.
నట్లకన్గిచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 22.

గీ. తత్పురస్యందనములయందములుహృదయ, వీధినిడుకొనిమఱినుమీఁదిశ్వకర్మ
కమలవనబాంధవునిశతాంశముగుజేరు, పుష్పకంబునుస్థజియించెఁబొలుపుదొలకన్
పరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకర. ఆ 1 పద్య 95.

ఉ. దారున రత్నకుటీమ శతంబులందోపశ తాంగరీతులన్
హరిమణీశిరోగృహములందుఫలంపఁ మా నలీలన్
హీశపురాలజాఱిచనఁనిచ్చు దనంతట స్వందనస్థితిన్
దీరులు మీఱ నూరఁ దగు ఁ తేరులు పేరులు సార్థకంబుగన్. 142
మునుందలిసము, ఆ 1 పద్య 121.

మత్తకోకిల. చక్రముల్ జరగాడ బంగరుచాయ నింగి చెలంగఁగాఁ
బక్రమాదృతపద్మతన్ శరవన్దణాస్పదవృత్తులై
వక్రగామిత లేమి కైత్రినఁపపితాపఃజ్వంభణో
పక్రమస్థితి మీఱుఁ బేరులుభానుమండలన్ ఖరిన్. 143
తారాశాంకవిజయము, ఆ 2 పద్య 26.

చ. అలఘునిజద్వజాంచిత పటాంచలజాతసమీరహరితా
మల గగనస్థలీయుతఁ మానవిహరనిలింపదంపతీ (?)
సలలిత పంచబాణరసఁసంజనితోరుపరిశ్రమంబులై
యలరుఁ బురిన్ శతాంగము లుదగ్గరివిరోధిచమ్రావిభంగముల్. 144
అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 71.

మ. పతనీలోన్నతి మించుటం దనఁ దీవ్యద్రావిజరాజాప్తి భూ
ధరరూఢిం గననాట శృంగకలనన్ ఁ దళిందెఁ గేతుస్థితిం
గరిమొప్పారుట నభ్రముం దొరసెఁ జక్రమాస్పత్రి వర్తిలుటన్
హరిలీలన్ పహియించె గాంచనశతాంగానిక మాప్రోలునన్. 145
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 69.

చ. సరసపచక్రముమ్ములు బొంగెడి సాంగతురంగపుంగవో
తృణములు పద్మరాగము లుదారకశం దగుపుష్పరాగముల్
మగునపక్రచక్రములు ఁ వాటిలియున్న పురీరథాళికన్
గురధము తున్నతై నపతఁగ్రుంకిన సాటి యనంగఁ జెల్లువే. 146
అచూతృబాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 21.

మ. శివధర్మోన్నతిమించి భూరిరుదులంజెల్వొందిభూభృత్కులా
ద్రవశస్త్రతఁ గాంచినస్థతి హహఃతేజంబు దీపించినన్
147

భువిలోఁ దమ్ము బహూభ్యులత్పరహరుతో ♦ పూనంగ దివ్యోష్ఠతీన్
వివరం బేర్పడ నవ్వు మేరుగిరి నఃప్రీటన్ రథవారమున్.

148

కవిచోరచంద్రాచలము, ఆ 1.

క. చివగిరి రథములకునరిఁ, బూనంగ జేతలయగఁగములు గడఁగి నేరా
నూనగతిజేమి నోడి విమానములను సంభంగ న నమానుషభంగిన్.

149

కృష్ణకళ్యాణము, ఆ 1.

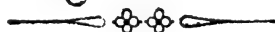
ఉ. బంగరుచెండెకోండలని ♦ చల్కుదు రాద్యులు మిమ్ము మారువీ
రంగులు మాపుమంచు నతి ♦ రాజసమొప్పుగఁబల్కుచానితో
రంగున దాటలేకపుడు ♦ చట్టగతిం గన భూరతారతో
త్తొంగధరద్యును బొందుచుఁగోచె ననం బారి నొప్పుఁ బేర్చిగిన్.

150

కాశ్యపపరిణయము, ఆ 1.

గీ. నూత కంఠాబా ఘంటికా కేసుచక్రి, రత్నచక్రప్రకాశగిరి ♦ రథికవిమ్భ
టంబు లొక ముద్దఁ జేసి నళినర లనఁగఁ, దిరుగు రథములు విరివి నొప్పురము నందు.
కాశ్యపామాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 43.

గో పు ర ము లు.

చ. చివరఁ బురాధిరాజమున ♦ నుజ్జ్వల వజ్రకలాప గోపురా
గగినిహిత హేమకుంభములు ♦ గాంగహిరణ్మయకంజమంజువర
చనరఁగ నిక్కి దిక్కురుల ♦ తండము తుండము సాచునంచు నుం
చిన చెఱబొమ్మలో యనఁగ ♦ జిత్రితసాంద్రిమృగేంద్రియాపమల్.

152

పసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 106.

ఈ. ఆపురి నిండు పేన్నెలల ♦ నగపహుపల సంఘవాంఛా
రా పటలచ్చణామర తఁదంగిణి భేయ పయోధిఁ గూడరాఁ
బూపుగ గచ్చు నిచ్చెనలు ♦ వన్నినవైవడి గోపురావరల్
పైపు పహింప నెట్లునలఁగల్గలే వాకిట లుల్లినిల్లఁగన్.

153

కాశ్యపామాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 62.

మ. పురి నిండ్రోపలగోపురోపరిసముద్భూతపరిభల్ భూనభోం

తరముల్నిండ నకాలసంజనితకృష్ణవ్యంజనచ్చాయలా
హరిదశ్యాశ్వాశ్వాకషత్ఫలీనవివృతాన్యవృత్తదంతంబులం
దరుదారంగనుఁదా ననూరుఁడు తడియాయుఁపరిజ్ఞానమున్.

154

విప్రనారాయణచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 5.

గీ. గగన గంగాతరంగిణీకనక కమల, హరణ గమనాన్ధజన కల్పితాతి హృద్య

విమల శశికాంత సోపానవిత్తులనఁగ, బొలుచుఁగలభాతగోపురములుపురమున.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 1 పద్య 92.

ఉ. ఆపురిగోపురాగ్రము ధీంచితకాంచనకుంభముల్ మహా

ద్దీపితలీలన్ మేఘయు ధీరతనందులనుంచరీజనం

శేపలదంబయోధరము లిపగిదిం దమకంచు నిర్లశం

దూపమచారు వక్త్రలికున్వాయనఁ జూపఁగ నిల్పిరోయనన్.

156

రుక్మిణీపరియము, కూ. తి. ఆ 1 పద్య 40.

మ. అరజాబిల్లి పెఱుంగుబాసికముచాయంబూనఁ గాఁ దారక

ర్మరయన్ బట్టినసేనపాలకరణిన్నిండార సౌవర్గని

ర్ణ రణికంకణయుక్తతేతుకరకంబంబొప్ప తద్రత్నగో

పుర మాగోపురలక్ష్మి పెండిలయియొప్పన్ పార్వతకళ్యాణమై.

157

తారాశకాంకవిజయము, ఆ 2 పద్య 6.

కా. పోరాముల్మణిగోపురాగ్రములనేపార్వద్దున్ నిలింపుల్నితాం

తారామస్ఫుటసూనగుచ్చమకరంబాసారశైవాలినీ

తీరాంధస్సరసీవిహారముల నెంతేనిగ్గతశ్రాంతి నా

యూరన్నిల్వి సుఖంపుచుం ద్రనుదినం బుత్సాహాయుక్తాత్మ్యులై.

158

విజయసంచనవిలాసము, ఆ 1.

ఆ. వ. కనకగోపురాగ్రఫటితగారుత్కృత, రత్నరుములు మునుదొంబ తేడి

తొడరిమెనువఁజూచుచూర్వాంకురములని, చనువృగేంద్రముఖములునిగనుశిరి.

బిల్వజీయము, ఆ 1 పద్య 25.

ఆ. వ. గోపురాగ్రహైమకుంభ స్తనంబులు, కేతనాంకుకంబువారజాత

గుంచలచ్చలమునఁబాటుఁదత్పురలక్ష్మి, విష్ణుపదముఁదేర్చువిస్మయముగ.

160

సమీరణమాలినియము, ఆ 1 పద్య 46.

ఉ. అంబుజతాగరత్నమయః పూటకకుంభకలావగోపురా
గగింబుల నాకలోకకరిః గాంచి వియత్రతిననరోజకో
శంబు లటంచుఁ జేరి తటఃసంఘటితారులఁ జూచి మొగ్గు స్వ
ర్గంబున కేగిన న్నియతఃకారణైవకృతంబు డప్పునే. 161

చేంకడేశ్వరవిలాసము, ఆ 1 పద్య 7.

క. ఆపురగోపురమణి నిజ, రూపము లీశ్వరి రజసూరు ల్పరిహయధిఁ
గోపించి హీరహయలస, నాపట్టునఁ జూచికాచెయటునటులొలంగున్. 162

నల్లవీపల్లవోల్లాసము. ఆ 1 పద్య 82.

క. పుర గోపుర శిఖరంబులఁ, గరమమృత పద్యరాగకలశము లమరున్
జరమాచరమాదులై, సరిపున్నచుచోచుచూర్వఃచంద్రులధంగిన్. 163

పరిద్యమ్న రిత్రము.

వీధులు, అంగళ్లు.

ఆ. నే. నీర నగ్నియునికి పారయ విస్మయం, బనుచు నాడబాగ్ని కడలి యప్పు
రంబుఁ జొచ్చెనొక్కొక్కతాకరముమలు, లనంగఁ దెలుప ముసరునాపణములు,
చిక్కమనేనము.

నీ. పాథోధిజలయుక్తిఁ బ్రానినిఁచుట్టివదిత, చులనాఁడెనుమొకరఘుగరులు
కరుల తొండముసిక్కిరిగబనించుమింగిన, వారులనాచొండమొప్పునఁ డదశ్చ
హరులుగావివతాపలయ నేనుఁగుచోయి, నీ రొద్దునవంజిఁనీటిప్రాంత
క్రీలులతాపవృద్ధిఁజిత్రింపఁజక్రము, లక్ష్మింపుఁడుదెన్నెలఁబరిత్రానించఁ

గీ. బెలుపురశిగృహశీలఁడెంద్రయాద, నవరాజులుగట్టినఁగాని మనఁ
దనరు మణితోరణములతో ద్వారకాని, పరగు వీధులు ప్రతిమాత్రంపట్టిపట్లు. 165

ఆముక్తిమాల్యద, ఆ 1 పద్య 53.

ఆ. ఉచిత సమయ మగుటయునురత్నగర్భ ప్రసూతి నొందియున్నచోప్పు మోయ
వివిధగుణసమృద్ధిఁజేరింపఁగొల్పి, నవ్వుచంబుతోనొనానొనములు. 166

వివిధసహాయము, ఆ 1 పద్య 19.

సీ. నిరత యాతాయాత ధరితుటా నిర్యత్న, నిర్యదప్రమదౌఘనిర్మగములు
 గృహచత్వరశ్రేణి ధిహవిభానోకహ, రాజిఫలసగింద్రసమురములు
 చంద్రకాంతోపల సౌధేందుకర సంభ, వన్సురద్వారి పృథివాహతతులు
 పుష్పవత్కుల సముద్భూత భూపవాగ్రత, ధారాశ దానాంబుపూరములును
 గీ. బహుళ కంఠాణ గతుల జంబాలమగుచు ఘనుల మేనులపై వాగ్విలగంధవడుల
 స్త్రీల మైబారు కాశ్మీరధరేణు పటలి, నాణియింపొందుబ్రతిపిఘలప్సరమున
 పట్టుకొరికి చరిత్ర, ఆ 1 పద్య 20.

చ. అరయ విశాల మీనగర మానని వేటె నుతింప నేయం
 దిరుజెన మేటిమాడుపులు ధౌచ్యగు గచ్చుటరుంగుపంచలు
 స్వరపగు నంగణంబులును నారికెడంపు పిటంపుపందిరలో (?)
 ఎలలగ వీధికాశర మెలరచ్చడిన దతదీర్ఘరేఖయై. 168

చ. ఇరుగడ నొక్క టొంటి కెడమియ్యక క్రిక్కిరియంగ గొండల
 ట్లరుడగు హర్మ్యమాళిక లహర్పతిమాగ్ధము గప్పి యెప్ప న
 ప్పవర వీధులం బనులు పూర్వమభ్యుక్త బగళ్ళ నెండసోడ
 కెలుంగక సంచరింతురు నభినత(?) రెండవ భామ నక్కంగన్. 169
 చెన్న పురీశాసము, పగిలము. స్వ.

చ. లలిత జలోర్ధ్వ యంద్రుడులం బసపాడంగ ధూప భూమ కుం
 తలములు కేతు హస్త కలవన్ నగరేంద్ర విప్పి సామ్రాటం
 దళియల నుంచె బోవులుగనా బొలుపై ననరత్న రానుల
 నిల్వనిలఁ గాంచ నాంచిత వణిగివణి రమణీయ హస్తముల్. 170
 భద్రదాసరాయము, ఆ 1 పద్య 104.

బ్రాహ్మణులు.

సీ. అనపద్య నెడఁబడ్డ లతానిరతికి, వాలవాలములు బిఁబోవ్వంబులు
 గాబిత బహుకళా రాజహంసికలకు, మానస సరములు మానసములు
 చారు సత్యవ్రత సారథ్య లక్ష్మికి, నుచిత వాక్యములు పుష్పోద్యమములు
 సావర కారుణ్య మేదుర బోవ్వన్నకు, మధురాకృతులు శశిమంజులములు

గీ. గా సమస్త మహాధ్వరకర్తృత్వా వి, భూతిఁ దనరి యఖిలలోకఃపూజ్యుఁడగుచు
నిరుపమాన సద్గుణ గణఃసీతనిరతు, జై ధరామహ లోష్ఠదుఃశరప్పరమున. 171
నిర్వచనోద్ధరరామాయము, ఆ 1 పద్య 57.

క. బ్రహ్మస్వము లభు మగు నని, బ్రహ్మయు బిరుదులపదచ్చిపట్టెడు గాకా
బ్రహ్మది కళలఁ దత్పురి, బ్రహ్మజనుల్ బ్రహ్మఁ బిక్కుఁపలుపరె చచ్చన్. 172
భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వభా. పద్య 1600.

నీ. సంతత భువనప్రకృతస్త సంచారులు, సత్కుల గోత్ర కృష్ణారకీలు
లపనీసతిపంగ్రిహార్థసమస్థులు, పరిచరప్రహ్లాద నిరతగుణులు
ప్రకృతి పదక్రమఁ ప్రాకల్య నిరగులు, పరపద భువనప్రాధమకులు
భగదూషణక్షయఁకరత క్తయుక్తులు, కృష్ణవర్మాధికఃకృత్యపరులు 173
గీ కలిత సర్వజ్ఞ విగ్రహుల్ కశిమూప, కన్న శోషేన్ద్ర సర్వకర్మనరులు
నగుచు శ్రీఃస్థానాదులఁననుకరించి, వెలయుచుండురు తత్పుఁవిప్రసరులు. 174
ప్రేంగమపార్వ్యము, ఖై. క. ఆ 4 పద్య 1010.

చ. అల తొడివేల్పురాపగర యాకటిపంటలు వేదజీవమౌ
మొలచినచే లుదాగుణము ద్వినియించిన యింట్లు సత్క్రియా
శులతరులల్ వివిక్తికఃపంజరము ల్లకకల్పి ధాతతా
తల మన శేర్మకారవర్తర్త్యుల్లలు వీటిభూసురుల్. 175
పంచతంత్రము. జై. వేం. ఆ 1 పద్య 85.

చ. చిరసముపాశ్రితాగ్నిరజిఃజెంది నశించునటంచుకో కృతా
ధ్వజతఁ దమగ్ని మై నునికొదాన నొకంగము దాచుచేతనో
పు ధా జీనుని శ్విగమఃపూధరులు జపయజ్ఞులు రా
పరి ధనదేనై న పరిహాస్యము సాచురు వారిధాననో. 176
అమృతసాగ్రద, ఆ 3 పద్య 24.

క. నురుగుము గర్భునింతెన, భానీమగ శాస్త్రప్రకాశఃపింగు దాహ
నునుగము గాదు నాని, నురుగుమంగును వారిఁగినికె వచించన్. 177
నిరంజనోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 48.

చ. అల పారి యాన వాంఛానునందు బనించుటఁజేసి మేము ము
ఖ్యులము తదీయవాళి కమలోద్భవుల దాకెధ మామ నెవ్వధిన్
చరిగిననీడు గాంగులఁదెచ్చినను మఱని ప్రాణిసేయచుం

బాలుతురు విప్రపుంగవులు ♦ పొగ్గిటన వేదరహస్యవేదులై. 178

రామాభ్యుదయము; ఆ 1 పద్య 137.

క: క్రతుభుజులకు గృహపాచకు, లతిగూఢబ్రహ్మనిధికినాంజనికులు భా
రతికిం బేరొలగములు; ప్రతి లేకలరుదురుపురముఁబ్రాహ్మణవర్యుల్. 179

కవికర్తరసాయనము, ఆ 1 పద్య 9.

సీ. తలవాకిటను రాణి ♦ నిలిపి నమ్మతిఁ జెందె, దనరాయనమునకుఁదప్పగాదె
విబుధాహితోక్తులవెలసె నశ్రాంతంబు, తన కవిరూఢి వ్యర్థంబుగాదె
క్షీతి నన్యసంజారంగతి నాడికెలఁజెందె, దన బుధత్వంబు వంధ్యంబుగాదె
చేకొనె శిష్యు డోపాకరుండగువానిఁ, దన గురుత్వంబు నింధ్యంబుగాదె
గీ: యనుచు నభిమాన సవన సమగ్రజన్మ, సాగు శిష్యాదరప్రాధిసహజముగను
వనజధవ శుకృబుధ బృహస్పతుల నగుచు, వెలయు నవ్వీటఁగల మేటివిప్రకూటి.
ఇందుమతీపరిణయము, కు.భూ. ఆ 1 పద్య 145.

సీ. సతతకుఁగితిస్మృతిక్షణయోగ్యతకుఁ దాన, వెలవై సచాచారకలిత మగుగు
సతాసక్యద్రస్యందనవ్యాపారముల తేటగంటి విందులు నడుపుచు
హంస రథాంగ ఒలాలాభిరామ సరోచి, రామంద శరీరమై యంద మొంది
ప్రాధ భుజంగ వాక్పాల్పిబల్యముఖరమై, కమనీయు వనమాల్మికలఁ దనర్చి
ఆ: వింటి కంటె నేమి ♦ చెలితి నా నవ్వుట, జంపుఁ గను నిలానిలింపగణము
చూడమే బహుప్రిమానసన్నిధి నున్న, స్ఫటిక మెట్టు లున్నో ♦ పొద్దదీప్తి:
కకుత్ స్థవిజయము, ఆ 1 పద్య 125.

మ. చతురాస్యుల్ పురుషోత్తముల్ బుధగురుల్ ♦ సర్వజ్ఞమూర్తు ల్మహా
శతమస్యుల్ కుచి ధర్మ పుణ్య జనతాఽష్టాస్యుల్ ప్రచేమల్ సదా
గతు లక్షీణనవార్థకర్తలు కలాకాంతుల్ జగద్బంధు లా
క్షీతిదేవుల్ పురి దేవతామహిమలం ♦ జెన్నొందుటల్ చిర్రమే. 182
వసుచరిత్రము; ఆ 1 పద్య 97.

కా. చాతుర్యాది గతాఖిలశ్రుతిచయుల్ ♦ షడ్గర్భవీపారగుల్
శ్రాంత స్మార్త విధి ప్రసిద్ధ పదవీనంఛారలీలాధ్యగుల్
చేతోనామ విలోచనాచలిత లక్షీనాధసంజ్ఞాదిమ
జ్యోతిర్నిత్యనిరీక్షు లప్పరముల్ ♦ సున్నటి యుక్త్యనుగుల్. 183
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 118.

చ. చదువుల పుట్టినిండ్లు శమనంపదయిక్కలు పుణ్యలక్ష్మికిన్
మొదలిదివాణముల్ సుగంధమాహము నాకటి పంట లంచితా
భ్యుదయనిస్సంభవులు ♦ ప్రోడతనంబులరాణముల్ పురిన్
బాదలేడి భూసురోత్తముల ♦ భూరి పవిత్ర శరీరవల్లరుల్.

184

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 109.

సీ. ప్రికటానురాగసంఘన్ను లెదురు గాని, రమణీయ రుక్మకాంతకులు గారు
శుభపనిత్రోజ్జ్వలఘాతగ్రాహులు గాని, టక్కిరి హాస్యనాటకులు గారు
ఉభయసంధ్యాది విఘ్నకర్తకులు గాని, చర్చింపఁగా నిశాఘటకులు గారు
తిలకించి చూడ పఞ్చజు లెదురే కాని, తలఁపంగఁ బక్షిజాతములు గారు
గీ. బాడిబులు గాని యగ్నిహూతములు గారు, పండితులు గాని విఘ్నలఘిని గారు
ధీవరులు గాని జాతినిందితులు గారు, పరమపావను లాపురిధరణిమరులు. 185

మొల్లగానూయణము, బాల. పద్య 34.

క. గురునకు గురువులు విద్యా, పరిణతి నలబ్రహ్మతన ♦ బ్రహ్మము దెలుపన్
బరితమి గణిని చేసెపుఁ, గరువైనన్ విప్రీషములు ♦ గల విప్రున్.

186

మహావింశతిపరిణయము, ఆ 1 పద్య 80.

సీ. కొమరొప్పు కళ్ళలు రిక్తువగు వివేకజా, లాశాపరుక్మానియట్టిబుధులు
మంటమారులు గాని ♦ మహానియబాడిబు, శలపగదాతలు గానియట్టి భుసులు
కులగోత్రవిచ్ఛేదములు గాని శతచాఖుల్, ఘనవక్రహస్తములుగానిభాగు
లల పుణ్యజనవిరోధులు గాని శ్రీకాంతు, శలపగభుజ్జాని సంయక్తప్రచేతు

గీ. లనగఁ బొగడొందుచుండు గొల్లెంటెనినె, మలఁజనురాననులును సంయక్తజలను
హరి భాషావిశేషతాంధ్రానుకూల, పాపినిలులు పురిలోని ♦ విప్రీషములు. 187

మహావింశతిపరిణయము, ఆ 1 పద్య 18.

సీ. పుణ్యజనాధార ♦ పురభేదియగు భూత, పతికి నశ్వంబులఁ ♦ బట్టెఁగాక
ధీవరులకు డాఁగి ♦ తామరజంతు ప్రచేత, నరయ విద్యావంతుఁ ♦ డయ్యెఁగాక
పద్మినీరతుఁడు పట్టపటదేవఁ దానైనొ, యనురులతోడఁ నొ ♦ రాడెఁగాక
తనయాడువిబుధసంతతిచందే వనియింప. మహి నిమ్ము లేకుండ ♦ మసలెఁగాక

గీ. కాకయుండిన విధిక్యతఁగ్రతిమనెవ, ముతనమాహూర పురుహూతఁగొతిమనన్
దివిజితత్వగ్రాహణివిజయరుల, నాటి గాకున్నె పంకజ ♦ సంభవుండు. 188

విప్రీషనారాయణచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 9.

సీ. చదువుచో నలుదెసల్ వెదకనిప్రప్తులు, పలుకుచో నడుగునఁ బడనిభోగి
 వరు లిరుమాల నిల్వనిద్విజగాజులు, ధీసురాచార్యతఁ బడెనుగురులు
 కగ్రము మెక్కుడై యుగగ్రతిలేని పసుమతు, లూగిమేరనజడుశౌ నునధితతులు
 సత్యోక్తి మాటువేషములేని ధర్ములు, పటుధృతి గండ మేర్పడని యచలు
 గీ. లనఁగఁ జతురాస్యత నహీనతను గళానిధిత్యమున విష్ణుపదసక్తి స్థిరత నూర్చి
 కోస్తవస్థితి భీమాగ్రజన్మభావ, ధీరతల నొప్పదురు ధరాధివిజా లచలు. 189

రాజవాహనజయము, ఆ 1 పద్య 48.

క. చదువులపాలంతి ముదిమది, నెదిరిం దన్నెఱుంగ కెదిరి యెపు డోడెనో యీ
 చదువులప్రోవుల కపు డట, కదలక తన మగనినోటి కావలి యుండున్. 190

నలచరిత్రము, (సి. ధ.) ఆ 1 పద్య 200.

సీ. విషమదర్శనవృత్తి వీడునర్వజ్ఞులు, కావ్యచాతురి మెచ్చుఁ గాంచుబుధులు
 కలయుక్తి వాదంపఁగల చతురాసనుల్, పరమంశ్రముల కానపడని గురులు
 శ్రావ్యసంపద మించఁజాలు మహాశయుల్, ఘనశబ్దవిస్ఫూర్తి దనరు కవులు
 జ్యోతిర్వరస్ఫూర్తి సాగయు కహాధరుల్, సదలంకృతిఘటించిపాదలు సూరు
 గీ. లుర్వి వలెతాపశబ్దము లుజ్జరించి, సభఁ జరించు సరస్వతీతీర్థులు దలఁప
 దృఢచరబ్రహ్మవిజ్ఞానధీమతివరులు, విపదుగిగివిప్రవరులు తండ్రిప్రపరులు. 191
 చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 18.

చ. పలుకువెలందికి న్మనికిపట్టగు చాలుపుమోముఁదామర
 బ్బలిగియుఁ బాత్రపల్కులు చొకాటముగా నుడువంగ నేరకే
 తలఁజగవేల్చులం బడియెఁ గా నొకనేరుపుకాఁడె యంచు న
 న్నులువను మాటిమాటికిని నసవ్వరు రచ్చు నేలవేలుపుల్. 192
 అచ్చతెలుఁగురామాయణము, బాల పద్య 39.

గీ. నాలుగునువేయిపక్షింబులలోఁ గలిగి, శ్రుతులుభాష్యంబునడుపుట ప్రతిభయనుచు
 విధి ఘటిండుల నిరసింపివేదశాస్త్రములువచింతురొక్క రాప్రోలిద్విజులు.
 రసికనమనోభిరామము, ఆ 1 పద్య 42.

చ. మెక్కుముఖంబులన్ జదివె వేదము లంబట నిప్రసామై
 గ్రుక్కున నీటిలోఁ గలిపె కగ్రమృత నేర్పుట సామెఱుంగు నీ
 యెక్కువయ్యేమి బ్రహ్మకని యెకముఖంబున సాంగవేదముల్
 డక్కఁగ నేర్చి బుద్ధి నచలస్థితిఁ దాల్చు రప్పరద్విజుల్. 194
 తారాశాఖాకవయము, ఆ 2 పద్య 15.

మ. కులసంరక్షణులున్ నువాక్కుమహితుల్ ♦ గోత్రాహితుల్ భూతవే
దులు ధర్మాత్ములు భానురాఖ్యభువనాత్మల్ సజ్జగజ్జీవమల్
కలితార్థప్రదు లార్జితార్థులు కసత్కాంతుల్ తమోదారు ల
య్యిల ధాతీనురు లెంతయున్ పిబుభులై ♦ యింపొందుటల్ చిత్రమే. 195
బిల్వజీయము, ఆ 1 పద్య 29.

గీ. అరని జన్మస్థాన ♦ చుగు విఘ్నసాధికి, నూన్యమాముఖమున ♦ నుదయమైరి
అతఁడు నల్పగముల ♦ నశ్వసించినయట్టి, చదు వేకముఖమున ♦ జదువుకొనిరి
అతని రాజసనాధిపతికంటె నుత్తమం, బగు సాత్వికమున శుద్ధాత్ములైరి
అతఁడు మున్ చిరప్రభాగతిగ గన్న హరిని భావితభక్తివనదుఁ గాపించుకొనిరి
గీ. పెద్దసన్నతనంబు యాపించుకొనిన, యథమ లవవచ్చు హంసవాహనునికంటె
సకలసౌజన్యగుణమథాసారనిధులు, భూమిరేంద్రులు గలరు లోకస్థానమునందు.
అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 63.

గీ. అత్రాంతనియమిం బంధాసనస్థితు లెట, భాషాస్రయోదార ♦ భావు లగుట
సర్వప్రవర్తనజ్ఞాన్యుల నెలయును, నాహ్నయవృత్తిచగు ♦ రాస్య లగుట
కలుగుగాగిగ్యతాపిస్సుగర్తించుట, నన్యభాంభోరుహాజనితు లగుట
హంసేశ హరిహితోద్వ్యస్తతి మెలంగుట, సౌమనోధిర్మాగ్నిజన్మ లగుట
ఆ. నలహిరణ్యగర్భు ♦ నపరావతారంగు, లగుట కింత సంకయంబు గలుగ
చిష్టరంగులన ♦ నొప్పారుచున్నట్టి, భూమిసురుల మహిమపాగడ వశమే. 197
కక రాజమనోరంజనము, ఆ 1

గీ. జడజాటికిలతోడ ♦ కడువేడుకలనుండు, ప్రియభవల్లభుని వైరాగ్య మెంత
తెలిద్దివా తెక్కిరింపలు నల్పదగునట్టి, బలజనంభవని యాచార మెంత
తల్ల నాంచుకొని నాలుకలుతోటువడనిల్చు, నురగభూర్వహునినాకృతిధియెంత
పగలె పుష్పిణియై నంపద్మిని గలసి భాసిలుపేళి కన్యసాక్షిత్వ మెంత
గీ. పక్షిణాశయోకవృధుఁ ♦ చరుగనట్టి, కుంభసంభవుగాంభీర్యగుణమదంత
యనుచుడమయోగ్యగుణములెజనులుపాగడఁ, బాలుతురప్పట్టనయిన ♦ 198
భూమిసురులు.

అచలాత్మజాపరణయము, ఆ 1 పద్య 16.

ఉ. వేదములభ్యసించి నుకవిత్వలొనమునేర్పమించి యా
హ్లాదముతో శతకృతువులద్యుత లీలలజేయఁ గాంచి య
శ్యాపరణయతో నభిధియఁకలిఁజేరిన నన్ననిగ్గు ర

య్యాదిముసీందుగ్రిలోయనఁగ ♦ నప్పురి విప్రజనంబు లొప్పుగన్.

199

మైరాసణచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 43.

మ. అకలంకాకృతులై నిరంతరకళావ్యాసంగుల్ చక్కమో

దమలై చర్మితదోషులై మటిలవృత్తసమై యుక్తసే

షమలై యున్నతపక్షపాతఁహితఁవ్యాపారులైయుంట సా

ర్థకమయ్యెన్ ద్విజరాజనామ మన విప్రనాతమొప్పుంబురిన్.

200

మిత్రవిందాపరిణయము, రావు. జ. రం. ఆ 1.

మ. ఋజుభావు ల్వరవర్ణభవ్యశరలున్ స్వప్రవీణాఖాన్సగుల్

వ్రజదాశాంతులు సత్పథప్రసరణఁల్లాన్వర్వరూపు ల్వదా

త్యజదత్యంబంతముఁపచారు లనమఁవృత్తశ్శ్రితస్థాణు లొ

ద్విజరాజ ద్విజరాజవృత్తులు పురిన్ ♦ దీపించుటల్ చిత్రిమే.

201

రఘురామచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 45.

ఉ. వారిసంభవంజచటి ♦ బ్రాహ్మణవత్సలతోడనిడు గా

నేరక తన్నుగెల్పుటకు ♦ నిక్కము వారిటంగుడెంత రం

చారయుచుండునొన లహర్నిశముల్లసుఁ గన్నయట్టియం

భోరుహమందుడాగు నిదిఁపాల్పుగఁ జెల్పఁ దదాన్యవీతముల్.

202

కాళిందీపరిణయము, ఆ 1 పద్య 59.

సీ. శుక్రిపదక్రమలీలఁజూపనేర డటంచు, శేషునిఁ గిందుగాఁజేయఁ గలరు

కావ్యసంపదనించుకయు నెఱుంగ డటంచు, గురునాసికృతిగాఁనెరపఁగలరు

పంచశిరోమణిఁప్రాధిజాలఁ డటంచు, శిష్యును మాటలోఁబట్టిగలరు

కడుపఁభాకరయుక్తిఁగనియడంగునటంచు, ద్విజరాజానొకటఁగుంఁదించగలరు.

గీ॥ సాంగవేదంబు సాహితీ ♦ సంగతియును, తర్కమీమాంసలెల్లసాంతముగఁజెలిసి

చెలయుదురు కల్పతరుపరిఁపుళమలెఱిగి, భూమినురులననవ్వీటిభూమినురులు.

ముకుందవీలాసము, ఆ 1 పద్య 115.

ఉ. తగవున శేషునిన్ శుక్రిపదకృమలీలలు నేరఁ డంచు ది

వ్యగురునిఁ గావ్యగోష్ఠి నినుమంతయెఱుంగఁడటంచు సద్యశ్రితుం

డగుద్విజరాజునం గడుఁబ్రాభాకరుమిమ్మలఁజిమ్మనంచు నెం

ఘఁగఁ గలరప్పురిన్ నిగమఁశాస్త్రకళాచతురుల్ మహీనురుల్.

204

శ్రీరామాయము, ఆ 1 పద్య 108.

గీ. నాల్గమోముల వేదముల్ నాల్గబల్కు, టదియునొకచిత్ర మేయనియచటివిపరీ
ముఖ్యులెల్ల జదుల్వేదములు బరింతు, రెలమి సంహిత తప్పకలలితసరణి. 205
సరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1

చ. ఎన మఱిలేక ప్రాజదువులెల్లను నేర్పుటె కానిలాఱిచే
తను చలకొట్లనొందెనని తామరచూలిని చూటి వేయునో
శృను దుదముట్టగాజదువులంగనుటొక్కటె రెండునాల్కలం
చొనరంగబాపతేని నగియుందురు పోలిని నేలవేలుపుల్. 206
రసికజనమనోరంజనము, ఆ 1 పద్య 40.

శ్రీ త్రి యు లు.

౧. తిరుగరు పలు కన్కలకును, సురుగరు ధనమిచ్చె రితరసంచరీమణులన్
మరుగరు రణమునెఱిఁగి, సురుగరు రాజన్యతనయులొనగరమునన్. 207
భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. పద్య 1802.

౨. ఉయవడి పోరికై కవచ మొల్లరు మంల్రేములందుదక్క ను
స్థినిజక క్రి నెదుపడినెయరుచిత్తినెదక్క మంటికి
పొరల రథీకుడీ కమలయన్ది ఖిలారికడక్క సజగిలో
పరిఖవశీకృతాన్యనరపాలకు లవ్వరిరామమాకుల్. 208
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 25.

అత్యంత బాల్యమునందనికొనితొని, లాశ్చర్య మొందు శౌర్యంబుజూపి
యుజ్జ్వలకాంతి చే నుగ్రధర్మచుడంచి, మహిషనాశయనత్య మహిమబొంది
యాజగమానితమగు మహిషని నెల, య్వును సమున్నతమగు రూఢిఁజెలగ
యతుల గంభీరతనంభోధిలంఘించి, గరిమ సలంకాకలితులగు
స్వప్రగల్భతఁబాలస్త్యజయముఁగాంచి, కుజనవారణలొగ్గకొని యయోధ్య
బలసమగ్రతచేఁబట్టిగదుగ్గిరి, రామకృష్ణశౌర యవ్వరి రాజపరులు. 209
నిరంజనోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 47.

కా. పానః పున్యమచేతఁగాని రిపులంభంజింపలేడయ్య భూ

దానం బొక్కటిగాని మోడశమహా ♦ దానంబులుం జేయలే

డేనీతిన్ జమదగ్నిరాముడు సముంధిద్ధవ్రసిద్ధోన్నతు

ద్దానతూత్రగుణంబులన్ బురవరాంతః త్పత్రియశ్రేణికిన్.

210

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 1 పద్య 10.

సీ. గురుకర్ణహరణ దుష్కర్త మహాధర్మదై, మునుపేడి యనిపించుకొనకయున్న

నొకశిఖండికిఁజాలయొద్దికయై బ్రహ్మ, చర్యవ్రతునిఁ జంపఁజనకయున్న

నాయుధంబులమానిపాఠ్యోపవిష్టుడౌ, పుణ్యాత్మకర మేయఁబూనకున్న

దురములోనొకగొల్లదొర సహాయుడుగాక, కలకాలముస్వశక్తిగలిగియున్న

గీ. మెచ్చుచునువివచ్చు మెచ్చుగాఁగ, ననుచు బ్రహసింతురధిక బలైకరణజి

తారిపీరులు ననహయశూరులైన, రాట్కుమారులు తత్పరీధిరత్నమునను.

211

కృష్ణరాయవిజయము, కుమా. భూర్జ. ఆ 1 పద్య 48.

క. కుధరశరాసను శౌర్యము, మధురశరాసనుని సౌఖ్యమార్యముగలవా

రధికరధికు లధిగతనిర, వధికయశున్ నూర్చిసోమంతశశాలందున్.

212

కసుత్ స్థానికము, ఆ 1 పద్య 128.

సీ. శగై నడఁదెవ్వఁగోల్పడనిరాజులుశరం, బులుచున్న వెలచెల్లబోనిఘనులు

ధూళిశరంగేలుతొడ్డినినాన్వశౌమాంతు, లని వెన్నముందుఁజూడనికుమారు

లతిమెచ్చఁగఁగములుఁగెరసనియినులాల, మున వాలుముఱుననిపురుషసింహు

లనయంబు నడకఁదొడ్డినిగోత్రపతులెప్పు, డునునీదరములేనియనఘభోగు

గీ. తొర వీరన వీరనఁదైకపరులు, వజులుదురువీట బుష్పపద్మంపులగుటఁ

గుపలయాధారకమలానుగుణవిహార, సారసౌజన్యధరులు రాజన్యవరులు.

213

వసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 98.

కా. నానాయుద్ధవిహారశూరులు గుణానందజ్ఞయశ్రీనఖాం

కానూనభ్రమదాయుధప్రణకిణోదంచచ్చరీరుల్ సదా

దానప్రాధియశోవిశేషజిత మాంధారుల్ గభీరుల్ మహా

మానాధారులు రాకుమారు లతిభూమన్ మింతురప్రీతిలోన్.

214

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 119.

ఉ. పుట్టిననాలుగుండియునుబుణ్యులు సత్ఫలమొందునంతకున్

బట్టినకార్యమిశ్వరుడు ♦ పట్టిన నీనిదృఢవ్రతిజ్ఞలే

పట్టిన గర్భముల్విడనిప్రాజ్ఞులతనై జ్ఞులపాదేలుప్రం

1.

జెట్టులు పోరవైదుపదిసేయని శూరులుపీటిరానుతున్.

215

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 110.

సీ. గురుతరాశ్వామోదకర నిరూఢి నహించి, నిగతశౌర్యాసంగగరిమఁగాంచి
ధర్మరక్షణకథాధరసమున్నతిఁ జెంది, దివదినాభ్యుదయపద్ధతల నొంది
దీర్ఘనానాసద్యుతిప్రచారతమించి, ద్విజరాజపోషణసృతిఁ జరించి
యతిదుర్నిరీక్ష్యభాసితతేజమునఁ బొల్చి, పంకప్రసంగసంప్రతిభఁ దాల్చి
గీ. రాజసమృత మితి కింభ్రాజమాన, కరసముద్గండమండలాంగప్రభిన్న
పరచమస్తోమలగుచు నింపుప్రసమున, దనరుదురు వేడగ్గ రాజమాన్యండు లబల.

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 174.

ఉ. రాజులు కంటియందు రతిరాజులు రూపమునందు విహిన్
రాజులు దానమందు మృగరాజులు విక్రమవీరియందు గో
రాజులు భోగమందు దినరాజులు సంతెతేజమందు రి
రాజులు మానమందు నగరిమృత రాజకుమారు లందఱున్.

217

మెల్లరామాయణము, బాల. పద్య 35.

గీ. బాహుచండంబు ధారుణీపద్మముఖికి, విజయలక్ష్మికి శాతానివిడిదిఁజేసి
యాజి సంపాప్తకీర్తిదిగంఠములకుఁ, బనిచిరఁట నెన్నఁదగునెత్తొప్పలను.
సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 81.

సీ. గురుబుధప్రముఖాలంగరుణించి హేతిచే, బర కుజస్యచయంబుమలుముఁజేసి
పక్షిణనాయకశ్వమునఁ జెంపునహించి, కర్బురాదికసమాభ్యును జెలంగి
పాహిన్ శీవనాననరూఢిఁ జెంపొంది, దాక్షిణ్యమహిమ నెంఱియును వెలసి
కరమొప్పు గంజశేఖరమైతిగ్గి పశులని, యశుల సత్వోధ్యత్సతనమరి తీర్పు
గీ. లనఁగ శుచులన సమకర్తృలనఁగ బుద్ధు, జనులనఁగ భువనపులనఁగ గంధ
చమాలనఁగ శీరులనఁగ నర్విజ్ఞులనఁగ, బొలుతురప్పరపుష్పకంఠులజన్మపుం.

మట్టుక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 17.

ఉ. హైమకరాగ్గ, చంశధనలక్ష్మరికొమరున్ పరాకృమో
ములు వారు బాహుబలపద్మమునం బగిఁ బూనికేని సు
(త్రామునినైన హే)ల సమకరంబునఁ బిల్లు దానజ్ఞులిన్
హేమనగేంద్రమొక్కనికయిదురు వైషు మై చెలంగినన్.

220

విప్రీనారాయణచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 10.

ఉ. శత్రుబలచ్చిదాచణులు శౌర్యవరప్రభవత్వభూతికిం

బాతులు దివ్యకల్పలుసంఘగ్రామహావభాగసప్రముల్

మిత్రశుభోదయాశయసంమీహితస్థితిచేర బవిత్రస

గ్గోతులు దూరితాహిత్యకోటులుబొల్తులేందులపృథిక్.

221

ముకుందవిలాసము, ఆ 1 పద్య 116.

క. రాజులయవచ్చు నృపులప, రాజులవిదళింతురతిరయంబునబలువా

రాజుల నవరాజుల నయ, రాజుల దరహానె యచటరాజులబొగడన్.

222

రాజవాహనవిజయము, ఆ 1 పద్య 49.

సీ. వేరంపుల బరునికి వెన్నిచ్చె ననికాని, ఘనుఁడు దధీచియొక్కరుఁడె సాటి

నెఱవైన మగతనంబుఁగొఱంఁచెనికాని, కనకాద్రి ధన్వం డొక్కరుఁడె సాటి

గణులించువఁ గళంకముఁజెం చెననికాని, కమలాభియాతియొక్కరుఁడె సాటి

ప్రతిదినంబును భంగపాటొందుననికాని, కన్నిధిస్వామి యొక్కరుఁడె సాటి

గీ. కాని యితరులు సరిగారుదానశూరు, లతుల విక్రము లకలంకులతిగభీరు

లగుచు నెలసిన రూపజితాధిపుత్త్ర, మారులకుఁ బరిరాజకుమారులకును.

223

నలచరిత్రము, సిరి-ధ. ఆ 1 పద్య 20.

సీ. కమ్మయొంటరిగానిదొమ్మి నొంచు యశంబు, టైటిపల్లెలుగూల్పుబలిమి కలిమి

అనిఁ బాటుపోతురాతునడంచి కొనుగల్పు, పాలుపాపనిదాఁచుప్రాభవంబు

నూనాస్త్రుఁ డెగటారంజూచినవిక్రమం, బంధకుఁడునుము బాహుతిశయము

బొడ్డువీడనిబిడ్డపునుకఁ డెంచినలావు, మొగపుఁగేల్ దానిపైఁడెగిన పెంపు

గీ. మహిని నత్తత్రవరశిఖామణితఁడెలుప, రాజశేఖర నామమృత్తంబెరసకు

ననుచు నగునిండుమగఁటిమిఁహరుననింద్య, బన్యసమితియప్పురమురాజన్యసమితి.

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 20.

గీ. కఱకుఁ జూపక వ్రంతలఁగనక నెత్త, ములఁబోరలు పెనుఁబాములమొగినలుగక

వేల్పుదొరకైన వెఱవకవెలయునచటి, పుడమిదాలుపుగమి హెచ్చుసాగడనరిది.

అచ్చతెలుఁగురామాయణము, బాల. పద్య 40.

సీ. బుధవత్సలులు కళాపూర్ణులు పరచక్ర, హరణులు కువలయాన్లదకరులు

వనుసమన్వితులు సంగర్వజ్ఞశిరోమణుల్, శుభలక్షణులుపరిశుద్ధమతులు

సహజలక్ష్మీకులస్తమితతమస్కులు, మండలప్రభులు సాన్మార్గచరులు

మిత్రానుకూలురుగ్రాభ్యుదయులు జై, వాత్సకు లోషధీశ్వరులునుపగి

గీ. సన్నతాభాస్వరులు పంకభాతవశన, చతురు లతితలద్రవశ్శురులునుగి

మోహనాకారభేదాసముల్లసితలు, రాజులయందు రప్పరారాజమునను. 226

రసికజనమనోభిరామము, ఆ 1 పద్య 43.

సీ. ఒమ్మైన బహువుగోతములువొచ్చిన, తొమ్ములఁ గాయమ్ములెమ్మెవొఱ
దండెముద్దోసినకండెముల్లల భుజా, కాండెముల్లల సానకన్తులమర
గాటంపు వీరకనదాటైన మేనుల, యజుప్రస్థనిగనిగల్గోహరువుమొఱ
వికటారి వీరులప్రకటాహమికమాన్పు, చికటారిపొదచికల్ చెన్నమిగుల

గీ. హల్లకద్యుతి చెంగావించల్లడాలు, డాలుమీతిన వెలిపచ్చడాలు నమగ
నమరనాయకవిధన నిర్రాకులంబు, రాకులంబు చరించు నారాజభాని. 227

తారాశకాంకవియము, ఆ 2 పద్య 16.

మ. అరివిరేచనశక్తి సత్పథచరత్యారాధిలోక్తకమ

స్థిరసోమాజ్ఞసమాఖ్యభూరిచుమనశ్శ్రేణిచనోహదకృ

ద్వరసంపూర్ణకథామిత్రమలగయోత్సాహిప్రసంగం

బుర్రరాజులన రాజుండలము పొంబుంగంచు నభ్యుత్థితన్. 228

విజయంబునవిలాసము, ఆ 1.

సీ. చక్రిములకు గీడుసలుపనిరాజులు, దిరిసెన్ముల భేరింపని యను
లొలగుభృతులకువెన్నెనిమిత్రిసనులు, గోత్రిర్యముబట్టిఁగూల్చునిందు
లరికి మాన్మముగావచ్చింపుపనింపను, లనయంబుమాలనంఁడనిమహేశు
లాకనిదాఁపునఁజేసినొనిద్రీదులు, పుగ్గంబుదప్పనిపుణ్యజనులు

గీ. వాగ వీరన వీరనఁగైక పరులు, చుగడుగు పురి శుచిభానుచంకులగుటఁ
గువలయానంబునంధాయినరుతపోప, సుప్రభృతభులు రాజన్యభులు. 229

విప్రజీయము, ఆ 1 పద్య 30.

సీ. సముద్రచంద్రిహాస కథానోదముల్, ముఖములందు నెఱిఁగిన్ముఖములందు
భగ్గుగుణానుసంధానతాచతురత్, శయములందు హృదాశయములందు
బుధగురు చక్రాంగిసమీపహంబు, లాఖ్యలందు నిజాన్యయాఖ్యలందు
బ్రకటపంచాననకరక్రగూఁధులగుల్, భటులందుకృమాంభటులయందు

గీ. వెలయ వెలయుదు రినినాన్యవీర్యశౌర్య, భగ్గుగాంధీయసమధికాదార్యతుర్య
ధుర్యలైనట్టి దాహుఁగింపులెందు, నెందు నెఱుపొందు నన్నగంధరమునందు.

అనిరుద్ధిచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 64.

సీ. పౌరుషముకొఱంతపౌరవిరోధంబు, గలుగ దీ రాజశేఖరులయందు

చక్షుపారంబుస్వభావకాతన్యంబు, పొరయ దీ గోత్రాధిపతులయందు

నొరుడండనిలిచియేయుటనై రిధాటికి, విముఖమాటెఱుగఁగమిఁవిజయలందు
సత్కులామిత్రత ధీశత్రువుడలచూప, నిచ్చుటఁజూడమిఁవిజయలందు

గీ. ననుచు జనులెంచ మఱియుఁగఁభ్యాణగృహని, వానులైనత్యధగృహిణులైనై య
సంత రాయభోగిష్ఠులై యమితవాహ, వంతులై బాహుజులుప్రపఁర్తింతురచట.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

క. పుడమిం బొటియలు దూఁతుడు, పిడుగులు, నడవులనెఱాఁగుఁబెబ్బలి, గుహలం
దడఁగెడు సింహము సరియే, వడిగలతనమునను రాచఁవారికి వీటన్. 232

కవిజనరంజనము, ఆ 1 పద్య 10.

గీ. రాజరాజును హరిరాజుఁరాజుహరుని, హరిని హరిరాజు నిరసింతుఁరచటిరాజు
లరయ ధనవిక్రమంబులఁసందమునను, శౌర్య లేజోబలంబుల ఁ జగతిలోన. 233

కవిచకోరచందోద్రయము, ఆ 1.

సీ. సవనుధావనుదీప్తిఁనానాటఁ గనుఁగాక, పనుధావనుప్రాప్తిఁ నెనఁగునొక్కొ
రాకరాజకళాప్తిఁరాగిల్లుఁగాకవే, వేగపూర్ణకళాప్తిఁనాగునొక్కొ
పగలై నవెల్వెలఁబాటి నారులనేచు, గాకనైరులనేచఁగారిలునొక్కొ
కువలయంబులకుఁ జేఁకుూర్పుగాక మివ్వ, వలయంబులకుఁగూర్పునలరునొక్కొ
గీ. పానఁగదీనులఁబొంగింపఁబొలుచుఁగాక, దీనులనుబొంగఁజేయంగఁవిపురునొక్కొ
విధునకేటికి రాజనివిధివిధించె, నామ మనుచును నగుదురా ఁ నగ రిన్యపులు. 234

రఘురామచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 46.

ఉ. రాజకుమారు లగ్యమితిఁరాజకుమారులు భోగసత్కృతి

రాజకుమారు లగ్గనిధిఁరాజకుమారులు శిగ్యపాఠ్యశీ

రాజకుమారు లగ్గిరుచిఁరాజకుమారులు హిషభాగవీ

రాజకుమారు లాస్యజలఁరాజకుమారులు తొట్టు రప్పరిన్. 235

నరసభూపాలరాశీయము, ఆ 1.

సీ. సమదారిబలభిదాఁచఁబులై మహాహప, భాగసద్యములొందుఁబరిభోజి
యనుజాతశౌర్యాత్తఁధునతవైశ్వర్యులై, దిన్యకల్పలగుచుఁదేజర్ణి
గురుహితార్థపరిదాఁనరతులై పరిహేళు, రమణీయహాయులొచుఁగమఁకెక్కి
సకలస్తుతపవిత్రఁసన్గోస్తులైపాలి, రాశిలపిఘధులైయటరయిల్లి

గీ. స్థిరసుధర్మాధిగులుయిఁచిరవినోచ, కర సదాఁరంభులగుచు భాఁస్యోతఁదనరి
పాఠతరభోగతతయశఁస్సాంద్రులగుచు, నింద్రులనొప్పచుంద్రురాఁజేంద్రులచట.

భద్రాచలవిజయము, ఆ 1 పద్య 107.

- నీ. చెవులెకన్నులుగాకఁదపు నేలదాల్పరుల్, పలునాలుకలులేనిపజహారలాకొ
పగవానిఁగనిపాటిఁబలుకొండకలుగున, డాఁగనిపసిఁడిపుట్టంపుదాల్పు
లాగిఁబగల్ నేయనిజగముచుట్టంబులు, నడకఁ దప్పనియట్టిఁపుడమిదాల్పు
లాక్కనిఁజేరనిఁకొక్కం పుటాడయండ్లు, నుక్కిమైమటవనిఁచక్కనయ్య
గీ. తొరయని యెల్లవారునునలరుచుండ, నలరుచుందురు తద్దయఁబలిమికలిమి
నాడితప్పక సరిలేనిపాడిగలిగి, కొమరు పాయంపు నెఱరాచకొమరులచట. 237

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 1 పద్య 41.

వై శ్శు లు.

- క. రత్నాకరమై జలనిధి, రత్నము లే నేన దేటిఁరత్నాకరమౌ
రత్నములఁ గొనుదు రిస్తురు, రత్నాకరజయులువైశ్యఁరత్నములు పురిన్ 238
భాగవతము, స్కం 10 పూర్వ. పద్య 1808.
- క. ధనదులు పుణ్యజనేకులు, ననవరతశివాభినందితాత్ములు నరవా
హనులు నిధిపతులు దార, య్యును గారు కుజేరు లచటఁనుండెడు వై శ్శుల్. 239
శ్రీరంగమహాత్మ్యము, శైర. క. ఆ 4 పద్య 1012.
- కా. దంభాపేలవీర్ణతోయములురఁగ్యందొట్టిహట్టిపిర
స్తంభంబుల్చిగురించు చున్నవి యనన్సరైక నిత్యాజ్ఞన
స్సంభూతంబగు వైడికోటికొకటైనానాటికిన్ మెచ్చు చ
య్యంభోధావళిఁ గప్పు కేతువుల వైశ్యశ్రేణి పాల్పుస్ఫురిన్. 240
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 26.
- క. ఇచ్చెదనని సురశైలము, దెచ్చియు శోధించి మిటనఁదీర్చుఁగఁ నడుగన్
బుచ్చుకొనఁ దిరుగ నమ్మఁగ, నచ్చటఁ గల వైశ్యులందుఁనధముఁడె చాలున్ 241
నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 48.
- ఉ. లేకి నిధివ్రజంబు లవఁలేశము కాంచనభూధరంబు ర
త్నాకర రత్నరాసు లడిఁగంట్ల మరున్మణికామఁగుక్కురా

నోకహముల్ కృయోచితః॥నూతనవస్తువు లిట్టివట్టి వ
న్వాకులకందరాని పురఃపైశ్యుల సంపద లెన్ని చూపుచోన్. 242

కపికర్ణిరసాయనము, ఆ 1 పద్య 11.

మ. తనవిత్తంబులమొత్తముల్ నవతఃజెందన్ గిన్నరాహ్లాదియై
తనమితుగిండు దిగంబరత్వ మెనయన్దానుత్తరాశాస్థితిన్
గనువాడై యలకానిరూఢిఁ దగిలెన్దా శ్రీదుఃఖైట్ల నటం
చనయంబుం ధననాథు మెచ్చరు కిరాటాశ్రిసరుల్ తత్పురిన్. 243

ఇందుమతీపరిణయము, కుమా - ధూ. ఆ 1 పద్య 147.

క. ఏలా సృష్టికిఁ బ్రతియనఁ, గా లోఁగిరి గాక రజతకాంచనమణులం
గైలాస మేరు రోహణ, కైలములకు మాటు నేయఁజాలరె వైశ్యుల్. 244

కకుత్స్థవిజయము, ఆ 1 పద్య 128.

చ. చెలిపులిగూడుమానుపని ధీశీరుని గాదని మితుగి నత్తయో
జ్జ్వలనమండ్రేయ మిత్రోననుసంపదకై న ఘనానరోధమన్
చెలివడఁజేయనేర్తురు మఱివిపక్షితపనీయరాశి మే
శలరుచిఁ గోటికోటికలఁసన్నవజ్రకోటిఁ బురీ కిరాటహాన్. 245

వనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 99.

చ. తమతమపెద్దవారు మునుదాఁచిన ద్విప్రము లున్న యట్ల యుం
డ మితము లేక యొప్పెడు ధానంబులు దారు గడించి యుర్వి ని
త్యము సమితంబుగా నవనిధానములున్నచు నప్పురంబులో
ననురెడు కోమటుల్ నగుచురల్ల వుజేరు నిధీశ్వరత్వమున్. 246

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 120.

గీ. బలయు రత్నాకరములు సంఘముగఁజేసి, పొడిఁనిధుల్లెగొనిసంచి॥మొదలుచేసి
బేరమాడెడిపాటి యుదారలక్షి, బచ్చు లప్పురి నున్నారఁపెచ్చుపెరిగి.

పాండుసంగమాహాతమ్యము, ఆ 1 పద్య 111.

చ. అనవరతంబు నెచ్చెలి దిగంఁపరియై బికిరంబు లెత్తఁ దా
భినుడఁడ నంచు నెక్క నోకఁతెట్టువయైనను లేక మానిసిన్
బనిగొనెఁ గల్మి కల్మికిదిమాగ్గము గాదని యెంచి మించి కై
కొనరు వుజేరు మేటిధనఁకోటిని మీటగు నట్టి కోమటుల్. 248

ఘటికాచలమాహాతమ్యము, ఆ 2 పద్య 175.

తిరిపెంపుఁ దెరగంటివొరపంచ వసియింప, ప్రవిజాధిపతియౌట ♦ చడవ నేల
యవ్వలవా రోచ్చియిడ్డగింపుల నుండ, సిరిఁ గన్నవాఁడౌటఁ ♦ జెప్ప నేల
గీ. ననుచుఁ బకపకఁబ్రహ్మసింహుఁనతులమహిమ, హరిహరకు బేరనిమ్మ గాఁవరుల నెప్పు
డొచ్చములులేని సంపద ♦ నుల్లసిల్లి, వీట విహరించు మేటి కిఁరాటకోటి. 255

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 28.

గీ. తనకుఁ దొమ్మిది పాతరల్ ధనము గలద,టంచు జమ్మల తేఁడు గఱియించుఁగాని
లెక్క యిడరాని రొక్కఁబులీడు లేని, కొలుచు గలచెన్న నవ్వీటికోమటులకు.

రసికజనమనోభిరామము, ఆ 1 పద్య 44.

గీ. ధనము బుధులకు నిడి పేరుఁగనిన మేము, ధనదులము గాకయొకమూలఁదనధనంబు
దాచుకొనెడుకు చేరుఁడేధనదుఁడంచు, గేరుదురుమాటికీ వ్వీటియూరుధవులు.

సుధిద్రాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 39.

ఉ. విచ్చలమైన కెంపులను ♦ నీలమణి ల్వరమా క్తికంబులన్
పచ్చలు పువ్వరాగములు ♦ వజ్రములుం బగఁదాలు తూములన్
హెచ్చుగఁ గొల్తురెప్పుడు ధఁసేనునిధుల్ దను యప్పు నడ్డకిన్
పచ్చిన నొచ్చమెంతనుచు ♦ నవ్వదు రవ్వరి లోని కోమటుల్. 258

తారాశతాంకజయము, ఆ 2 పద్య 18.

శా. వాణిజ్యంబొనరించునో ద్విజుఁడు దుఁర్వాస్థిశిన్ వేషేనన్
మాణికావసురత్నముల్ బలులుగాఁమధ్యాహ్న పర్యంతమున్
పాణిం దాలించి వేడ్కలో నిడుదురొభాస్వక్రూపాశీలున్
నాణెంబైన కిరాటకుల్ పురములోనన్ మేటిసంపన్నున్. 259

ఒడయనంబిడలాసము, ఆ 1 పద్య 20.

మ. ఒకశంఖంబునఁ బొంగు న్గపతి యువోగంబు దామున్ భజిం
పక రత్నాకరుతోడి నఖ్యమునకుంబాటించి సంఖ్యాధిక
పక్కిటాఘ్నాధ్యతచే జెలంగి బహుమితప్రసాధిభవా సిద్ధియా
పక సంపద్విభవంబుఁ గాంతురు పురిన్ చైత్యోత్తముల్ వేడుకన్. 260

బిల్వణీయము, ఆ 1 పద్య 31.

గీ. తనలోని రత్నసంతతు లధోగతిపాలు, పఱచుకోఁడేని సాగరుండు సాటి
తన మూలధనముకుఁదగిన లాభము గూర్చు, కొనెనేని ధననాయకుండు సాటి
తనకున్న బంగారముపవక్రలకియ్యఁ, బాలినఁ గాంచనాచలము సాటి
తన మనస్త్రయమునకుఁనెఱుఁగెన భోగాను, భవమండనేని గల్పకము సాటి

గీ. గాని యితరులు తాదృశుల్ గారనంగ, వర్ణసంపదతోడ విభ్రాత సుకృత
సంపద అనంతములుగాఁగఁసంగఁగిపించు, వైష్ణవ లుండుదు రష్ట్రధిపరమునందు.

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 65.

మ. తమకుంజూలిన వ గ్గకంబరనిచేతం గామినో శంఖప

ద్యునుహాపద్యము ల్కృపున్ విడిచి ప్రేమన్ దత్పురీవైశ్యస

తెలుగుల జేరే ననంగ శంఖములు పద్మంబుల్ మహాపద్మముల్

ప్రతిమిత్రాగ్రంథాల పృథ్విః జూంది సిరులన్ భాస్విన్ దధేహముల్.

282

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

మ. అల వీటన్నెలకొన్న నైపు యదుభాభాషేష ద్వీపాంతరం

బాలకుం బోయి సు:సు:కర్మనికరం♦బాల్ నావలం దెచ్చుచో

జెలువొప్ప న్యైలిదీవి నీగి కొని లక్ష్మీ దచ్చుటండేసి వా

రలయిండ్లం గవ:లావఘూటి తిరమొరజియి నెల్లప్పుడున్.

263

రామేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 5 పద్య 20.

చ. కనకము దిచ్చుమెను చెలికానికి నీయఁగలేని లోభికిన్

ధనదసమాఖ్యి చోప్పడునె ♦ తన్నిగు తెన్నగ నాటుమాడ్డునె

పనులను రావటంచు ధనపాలుని మెచ్చురు మిత్ర బంధు స

జైనుల సుదాత్తనిర్నిధిశాసనములఁ జేతురు నైశ్చల్య లప్సవిన్. రామవిలాసము, ఆ1.

క. ఆర్యాగ్రామము నుండి ప న, హార్యాగ్రామం గ్రేడినేయనగు భాండములన్

చూర్యావతీసఖు నెంటు , వార్యమహిమ నప్పురొక్కవాస మహాద్భుతం. 285

265

కవిచక్రోరచంద్రోదయము, ఆ 1.

క. పులిజున్ను పలచి వచ్చినఁ, గల దండురు నష్టరమునఁగల వైశ్యతతుల్

పెరియ ధనదుండు వ్రాసిన, నలభైమూడు శ్లోముల కలవు. నమ్మొగ్గుహములన్. 268

266

చంద్రదేవోపాఖ్యానము, ఆ 1.

ఉ. తొమ్మిది పట్ట ప్రవ్యమలు, శోరముగా నిలనుంచి, చూశి పై

గర్విష్టానబద్ధా వేండిమలఁ గాపర్కెమి పునుకన్ ధరించు భూ

తమ్ముల ఫోనిక్స్ దగు హితంబు లొనర్చెడి పచ్చితంపులే

రమ్మలవారి దేవాలయానికి పురమ్మన నొప్పుదు రాయ్ లీడ్వాలె.

267

భార్గవపురాణము, ఆ 8.

వి. మునుదనపూర్వ లాకులలముల్ దిని కాలము పుచ్చుచుండ మై

కొని యొకదిక్కునకు పరుగున వెళ్ళి సమీపమున కొంచు ని

ట్లొనరు కు బేరుఁ బేరుకొనఁకుండురు బేరులు పట్టనంబునం

దనిశనవాధికార్థనిధులంచిత దానకలాకళానిధుల్.

268

భద్రాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 108.

జ. కలచెలిబిచ్చ మెత్తుకొనఁగఁగనియోరిచి యున్నయూరునుం

గులికెడుదాయపాల్వఱిచిఁకొండలపాలయి మూలబడ్డ జ

క్కులదొర దూటి వీటఁగలఁకోమటు లొప్పుదురెల్ల నెచ్చెలుల్

కలుములనొప్ప నిల్లకడఁలంబనిలేకకడింది పేగునన్.

269

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 1 పద్య 42.

శూ ద్రు లు.

—:0:—

జీ. నృపులపదపాలరేఖల ఁకెల్ల మా భుజాగ్రహలరేఖలే మాల ఁ మనుచుఁ గోటి
కొండలుగ ధాన్యరాములు ఁ పండ వీట, నుజనభజనైకవిఖ్యాతి ఁ శూద్రజాతి.

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 27

జీ. హృద్రమణీయవాజిజడఁరీభ్రమరీభవధీశు లప్పరీ

శూద్రులు విప్రభక్తిజయఁశోభల భదు్రిలు జన్యరంగసౌ

భదు్రిలు ధైర్యనిర్జితనుఁపర్వమహాదు్రిలు దాతృతానిలిం

పదు్రిలు సర్వసన్యబలఁభద్రులు బొల్తురు సమరణీన్నతిన్.

271

కృష్ణరాయవిజయము, ఆ 1 పద్య 50.

మ. హరిపాదోద్భవు లామహాబలులు సాంధ్రామోదపత్ప్రీతిఁ ద

త్సరయూవార్లహరీప్రసారణుల కేదారపరీక్షేణంబులన్

సరసారామవరంపరల్ మెలఁగుచో ఁ సంపెంగలున్ బుష్పమం

బబ్బ(లందొందు)ల రానులై మెఱయు టఁశ్చర్యంబె యాప్రోలునన్.

27

ఇందుమతీపరిణయము, (కుమా. ధూ.) ఆ 1 పద్య 148.

జీ. ఓర్పునాఁగలిఁ నూర్చి యొకకొండఁయెత్తిన, ఫణిరాజాతలగుట్టుఁబయలుపడన్

మొనయుంచి కుముగాడఁమెలలోన వేసిన, జమునిదుంతకు వెన్నుసొందుపడన్

అద్దినేతకుఁజొచ్చినపుడున్నదీవితోఁ, బైయాటుదీపులు ♦ మైరుగావె
యీఁగి చేయాఁగిన ♦ బ్రోవైనపంటకు, జగములన్నియుఁ గడఁజాలుఁగావె
ఆ. యెరుల నొడలు నలయఁ ♦ జొరరుగా కటునేయ, నేలయమయఁ దగిన ♦ నేలపలన
నన్నివస్తులు సెలఁగనిపించుఁద్రైలోక్యభద్రకరులు వీటిఁశూద్రవరులు. 273
కసుత్ సేవిజయము, ఆ 1 పద్య 129.

మ. బలిచూడామణు లందు విష్ణుపదజుల్ ♦ వాటించుధాన్యంపుఁది
ప్పలు చంద్రామృతసాంద్రనేకమునఁ బైఁపుమోను తెత్తంగఁ ద
త్కలమాంకురము మేయుచున్న సెలజింకన్ సారెవారింపువా
రల తోఁబుట్టువు గంగ పద్మముఖిన్ధ్యద్భృంగ నాదార్భటిన్. 274
వసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 100.

క. ద్విజులను శాస్త్రప్రియుక్తిని, భజియింపుచు నిండ్ల సకలభాగ్యవిభవ మ
క్కజమై తనర సుఖింతురు, సుజనులు తప్పురములోని ♦ శూదులు నెమ్మిన్.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 121.

గీ. శ్రీకిరవాప్తి సుద్యత్ప్రీతినిధిఁ గాంచి, విబుధలోకైకసేవాభివృద్ధి మించి
పుట్టినిల్లెన హరిపదాంబుజము వోలె, సాంపు వసీయించు నవ్వీటిఁశూద్రమలము.
చ. హరిపదసేవఁ జెంచి విఘ్నాశ్రయవిశ్వాశజీవనస్థితిన్
దిరమయి నిర్మలాశయ మునించితమై తనరాఁ న్నృపీ
శ్వరసురయైనవాహిని యజ్ఞసము లోకములెల్ల నిండ నో
దరియగు గంగతోఁ దొరయుఁ ♦ చప్పురి నాలసజాతి యెంతయున్. 277

ఘటికాచలహాహర్ష్యము, ఆ 2 పద్య 178-177.

సీ. ఒగి నేరు తలమోచిఁముం బెద్దుబెట్టుక, శివుఁడు మాతోఁ గృపిఁ నేయఁగలఁడె
యొకయావుపాఁడెంత ♦ ప్రకటింప నురలకు, మిగులఁ బాడికి మాకుఁమేరగలఁడె
మాధాన్యరాసుల ♦ మానంబు లెంచుచో, మేరుమందరములు ♦ మించి చనవ
హలధరులము మేముఁహలధరుండఁటె తాను, మనలి మానాఁగోమోయఁగలఁడె
గీ. యనుచుఁదమవాసిఁబ్రకటింతుఁరచటిశూదుల్, లభికబలిశక్తసంఘంగా లమితసంఖ్య
ధేసుసముదయ మపరీతిఁమానధాన్య, రాసు లసదృశభక్యవోఁకృపముఁ గలిగి. 278
షట్పక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 19.

ఆ. వైరివిజయ మగ్గివర్జిత్రయీసేవ, ప్రకటితాచ్యుతైకభక్తినిగతి
శత్రుగుణమేదోఁసన్యాసులనువోలె, యిము శూద్రవరులుఁపాలుతురందు,
విప్రీనారాయణచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 12.

సీ, హరిపదావిర్భూతిఁ నావహించుటఁ జేసి, హరిపదావిర్భూతిఁ నావహించి
హలధరారూఢిచేఁనతిశయించుటఁజేసి, హలధరారూఢిచేఁనతిశయించి
ప్రద్యుమ్న విస్ఫూర్తిఁబరిధించుటఁజేసి, ప్రద్యుమ్నవిస్ఫూర్తిఁబరిధించి
సఫలతుర్యోదయాంశతగ్రహించుటఁజేసి, సఫలతుర్యోదయాంశతగ్రహించి
గీ. నమరసింధువు తోడుగాఁనలరిమనుట, నమరసింధువు తోడుగాఁనలరిమనుచు
దనరు వర్ణత్రయప్రీతిఁగనుచుదాన, స్కాన్ధవిఖ్యాతి నచటఁ జతుర్థజాతి. 280
ముకుందవిలాసము, ఆ 1 పద్య 118.

చ. పిడుగులలీల వైరితతిఁబట్టు గలంచి నలంచి పేర్తు రె
య్యెడ నిజధర్మవర్తనలఁసేమరికుండుదు రథి సత్త్వమున్
విడురక స్వామికార్యహితవృత్తి పహించి తనర్తు రాత్మలో
నుడుగని దానశీలరతిఁనొప్పదు రప్పరిలో జగన్మూలం.
నలఁచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 204.

మ. హల మేపొద్దు భుజాగ్రపీఠమునఁ గాఁయల్ గాయఁగా మోచి యు
త్కణ్ఠికం దిగ్విరుఁగాని కానిపాలముండా దున్నిపండించెనే
మొలకుం జెల్లనిబట్టఁ గానను యిసీముప్పొంగు గల్ దాపునా
హలియంచు నిర్మరింతు రందు నయభాగ్యాగర్వకుల్ కర్నకుల్.
సుభద్రాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 40.

ఉ. ఏరొక టబ్బె రామునకుఁనెట్లుపొసంగవు చంద్రామృతశా
ధారికి నొక్కయెద్దిని విఠితాత నీరము లేమిఁ గావునన్
నీరికి నొంటిపోగుకు విఠిపేషములే శివుఁ డాదిభిక్షు వం
చేరుట నెట్లు గల్గి నుసఁకన్మగ్నిగఁ బాఁజు లంచు రప్పరిన్.
నాంశతాంకవిజయము, ఆ 2 పద్య 20.

క. హలపాణి యొక్కయేరుం, గలవాడని తెల్లఁజేసికడువేడ్కఁగొనిన్
గల విష్ణుపాదజాపశి, యలరాచె నున్నయుత్తిష్ఠనసాయమునన్.
బిష్ణుజీయము, ఆ 1 పద్య 32.

సీ. జన్మస్థలంబు నిర్ధరశిఖాకుసుమగం, ధావానితంబైనఁహరిపదంబు
వైదోడు పక్రకట ధూన్జుటిజటామకుటరం, గదభంగ నిజభంగగగనగంగ
ప్రారంభ మఖిలపఠ్యాశ్రమజన తిర్య, గాదిజీవనవైసఁహాలికంబు
స్వాచార మిప్రకామాగ్ధసిద్ధిదమైన, యనిరుద్ధమూర్తియఁభ్యర్చనంబు.

గీ. బుద్ధిబ్రాహ్మణభక్తియుఁ భూతదయయు, శాంతమును గల్గించెఁబొందుఁ సత్సభయు
గాఁగ సౌజన్యశీలుఁడైఁకడిమి బలిమి, గలిగినుఖియింపుదురుశూద్రులకలఁబడు.
అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 88.

ఉ. అదుర్తిలు ధైర్యవై భవసంమగ్రత బ్రాహ్మణ సేవచే సదా
భద్రులు బాహుశక్తి బలభద్రులు రుద్రముకుండభక్తి ని
ర్మదుర్తిలు సర్వోపాగుణసంమృద్ధిసముద్రులు చారుకీర్తిన
క్షుద్రులు శూద్రు లొప్పమరుఁమాడఁ బురిన్ నుకృతైకముదుర్తిలై. 288
కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

నీ. పారిభాతములు సంపాదించితిమి పుష్ప, మంజురీ గూర్చుటఁ మాకుబరువె
బలుతీగమల్లెలుఁ పార్చించితిమి చాలఁ, గునుములో చులుకఁగాఁగూర్చలేమె
కణజముల్నిండ బంఁగారుతీగెలుగూర్చు, జాలమే మఱిముత్తెసరలుగూర్చ
సగ్గివ్రేమాగంబులొద్దంప నార్జింపఁ, గా నోప మెట్లు గంఁగాజలంబు
గీ. లంచు బహువిధచిత్రధాన్యములు గూర్చి, ధరణీసురపూజనవిధావధానులగుచు
వఱలుచుండుదు రప్పవీరము నందు, నుగుణమాణిక్యఖనలైనశూద్ర జనులు.
కవిజనరంజనము, ఆ 1 పద్య 13.

క. శూద్రు లసమానహాటక, శూద్రులు కోద్రోపమసూరింపమనాదికరా
శ్యదుర్తిలు ఘనవాహద్విష, భదుర్తిలు గలరందు నుగుణభద్రులు మిగులన్. 289
కవిచకోరచంద్రోదయము, ఆ 1.

గీ. భాస్వదురువర్ణశాలి సంపాదించిగమ, మాళి సంచారమునుసద్రమాకరప్ర
శస్త్రకృత్యాంచితంబునైఁకొరిచుణ, భవ పులంపార జనకసంపదవహించె. 289
నుమనోమనోభిరంజనము, ఉల్లాస 1 పద్య 84.

క. హలరేఖలు లక్ష్మీకర, విలసనములు బహుశభద్రవిభవగతులుం
గలిగి హరిచరణసదృశత, నలరుదు రలఘుబలమొప్పవనప్పరి శూదుర్తి. 290
భద్రదాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 109.

ఆ. తతసమృద్ధిశాఠితాన్మూర్తిచే నొప్పు, భూరి శూద్రరీతిఁబొలుపు మించి
తతసమృద్ధిశాఠితాన్మూర్తిచే నొప్పు, భూరి శూద్రరీతిఁపొసఁగువీట. 291
రామరాయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 78.

ఉ. తెల్లనిధాన్యరాశి యొకఁగిక్కునఁ బచ్చని ధాన్యరాశియుం
దెల్లముగాఁగ నొక్కఁడసఁగివీటి లోపల కున్ననాని నే

కొల్లుసేయ ముప్పటికి కొండలుగాఁదగ వెండి పైఁడినం

చెల్లరు నెల్ల మెచ్చఁదగిఁరెంతయు ధాన్యములం బవోద్భవుల్.

292

భార్యవపురాణము, ఆ 8.

క. అదుగిలు ధైర్యంబున బా, లాద్రులు సత్కాంతిచేతఁనంచితముగ సా
ధదుగిలు బలసంపదచే, రుదుగిలు సద్భూతి నందుకూఁగిగూడుగిల్.

293

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1.

చ. తెలతెలవోయి కట్టుకొనఁ డెల్లని బట్టయొ లేక మందలా

పలఁ దగుత్రాగుఁబోతనుచుఁబల్కలువెన్ననియన్న నవ్వ మై

చెలువముఁ జీరలున్ సిరులుఁజెన్నెనఁగన్ మరియూదకల్లియ

గ్గలమగువేడ్కఁ బొల్తురటఁగాపుకుమారులు పొండిపంటలన్.

294

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 1 పద్య 43.

పుష్పలావికలు.

సీ. వెలఁది యీ నీదండఁవెలయెంత నాదండ, మనునెలఁచెట్టి నెఁవ్వనతరంబు

కలువతావులు గానఁమరికదంబకవేణి, కలువతావులు వాడఁకయ కలుగునె

కడివోడు నాకిమ్ముఁపడఁతి యీ గేదంగి, ననకడివోమి ముందటికిఁజూడు

జాతు లే వంబుజేక్షణపద్మినులునైతె, మునునున్నయెడ జాతుఁలునికి యరుదె

గీ. యనుచుఁ దొలినుడి నభిలాషఁలెనయమూఁగి, పలుకుతోడనే నర్థగఁర్థంబుగాఁగ
నుత్తరముపల్లవశ్రేణిఁకొనఁగు చలరు, లమ్ముదురు పుష్పలావకఁలవ్వరమున.

295

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 19.

సీ. బాల నీమోమునఁప్రేలకయున్నె యీ, పద్మముల్ దునిమిన ఁ పాతకంబు

కలకంతి నీకన్నఁగవఁ గప్పకున్నె యీ, కువలయసంతతి ఁ కోయు నఘము

కొమ్మ నీమెడఁ జాట్టుకొనకున్నె యీపోక, పూఁబొత్తి చిదిమిన ఁ భూరికలుసు

మెలసాగ నీదండఁబులఁ చెన్నకున్నె యీ, పల్లవంబులు గిల్లుఁపాప మొకలు

గీ. నని విటాలి నిబాంగమోహనతలెంచి, మరులుకొనితగ్గిస్తరులువల్కి విరులుకొనంగ
మొలకనవ్వల తిసుకులు చోలకక గలిగి, పుష్పలావిక లవ్వరిక బొల్తు రెపుడు.
రామాభ్యుదయము, ఆ 1 పద్య 147.

సీ. కరముల కందిచ్చు విరులబంతులకంటె, వెడలలోచుచన్నులు వేడ్కలెనుప
మన్యంపుగొననెత్తుపువ్వలకంటె, గరమాలరుచిచూక్కిగమిచితిగువ
గోరిన నొసగెడుకొనరుపువ్వలకంటె, మొలకనవ్వలు డెండముల గరంప
నిండారు సరముల నెత్తొవిగమికంటె, నుముఖసౌభములు చొక్కలెనుప

ఆ. జట్టికాండ్ర దమదునరసనుండరపిలా, నములచేర దారజట్టి గొనుచు
బురమువీరులకును భూషణపాయమై, క్రాలుల బుష్పలావికాజనంబు. 297
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 1 పద్య 21.

సీ. చినురాకుపై గంపుసాగనయ్యె బింబోష, యది ప్రవాళప్రాధి నలరు గాదె
అలులు నీచూపుల కలరునే చపలాశీ, నైడిగల్గిననానిపస యడెంత
గోగంటిరినట్టి సారంటు నెలనాంగి, చెల్లెబో నీకేల గిల్ల ననునె
ఆననపరిమళం బమరునే చంద్రాస్య, పలచువారికి లేవె వలపువిరుల

గీ. టంచ భావాగ్నిగూఢనాకృతములు మోయననసాంబాణిపూపవాసనలవిరులు
విటుల కందిస్తురప్పచివీగులందు, బూసపలముప్రసాయంపులబూవులబోండ్లు.
కృష్ణరాయవిజయము, ఆ 1 పద్య 55.

సీ. కొనగోరక జనుగొప్పగుత్తలా యెలనాంగ, కొనగోరకజనుగొప్పగుత్తలలరు
కొమ్మ యాలతకూన క్షిమ్రైవలెయెంత, కొమ్మన్నచో లతకూన యెంత
పున్నాగనుమనోసుభూతి గల్గినె యిట, బున్నాగనుమనోసుభూతి గలదె
చూడవె కలువనిచ్చుటకు నేర్పరి కాదు, చూడవె కలువనిచ్చుటయు గలదె

గీ. అనుచుజాతుర్యమెలయ విటాలి కిలమి, నుత్తరములిచ్చునేర్పుతో నొజపుమొటి
విరులొసంగెడుపువ్వలాంకలు గలరు, భూరివిభవము జెందు దత్తురమునందు.
ఇందుమఠీపరిణయము, (కునూ. ధూ.) ఆ 1 పద్య 156.

సీ. పూవులసరు లెత్తి భజమాలుమండలీ, కాంతిచే జంపకభాగింతి కేసి
విరుల గంటిరె యని పీక్షాచులు నన్న, గాపించి యుత్పలకగ్రిమ మొరల్చి
విలువచే మైబారు కిదలించుకాంతిచే, గుండకుట్టులకంకి గుదురుకొల్చి
హస్తాంబుజంబుల నప్పటప్పటి కల్గి, జలజాతవచికిత్స సంఘటించి

గీ. నోకలాతినుమంబులచేకబారి, కలితనుచునకదంబంబు గా నొకర్చి

వలచి తఱితీపుఁ బుట్టించి ♦ పిలుచు రక్తి, గట్టి వాలుంబడంచు లఁపప్పవనమున.

తపతీసంపరణోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 61.

ఉ. నీవరిదండ శీమివెల ♦ నీసిగ కంపులదండదండనం

గోవయ్యు క్రేవయ్యో యెదురు ♦ క్రోవ్విరియగ్గముగోవఁ బాసినన్

గోవ ఘటింపఁ గన్నెవిరికెంపుల నింప దరస్మితప్రసూ

నావలికేసిన కేసినమఘఁరాధరబింబశిఖాతటంగునన్.

301

కరుత స్థవిజయము, ఆ 1 పద్య 133.

నీ. పొన్నపూ వొడి నేల ♦ పొదివిలే చెలి యది, పొడమె బద్ధిబిడ్డె ♦ బొనువదలచ

దెలువ మాటితి వేల ♦ కలువచా లదియఁ గ, స్వగఁరాద మిన్నులఁబాకడది

మొగడరమ్ముల నేల ♦ మూసిలే సతి మూయఁచగ ద మానసభూనిధానము లవి

తరుణి పూలెమ్మ యెత్తు వదేల యది పేమ, శిఖరిదాపుది బయఁల్నేయఁ దగునె

గీ. యనుచు రసమర్చసరసోత్తలాడునట్టి, జట్టికాండ్ర యధోచితసరిసవచన

రచనఁదేల్చుచు వివేకవిధ్రమము వలల, కరులు కలుగురు పుష్పాంశుకలు వీట.

వసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 108.

ఉ. తొలఁదెడుహాసకాంతుల విఘ్నద్యుతిఁ బోగిని చక్కరివైత్ర శో

కలు మెరియించుకన్యల ♦ కల్కితనంబునఁ బుష్పాంశుకల్

తలఁపులు గొల్లలాడి మిగులన్ బ్రమయించి యుగ్రజంబుచే

వెల లభికంబుగాఁ గొనుచు ♦ తేడుక సమ్మిరి పుష్ప లంగడిన్.

303

ప్రభావతీప్రద్యమ్నము, ఆ 4 పద్య 126.

నీ. కొనుఁ డివే విరులన్నఁగొననేల నినుఁజూడ, మగుఁడురుస్వేదుఁగఁగోర్విరియనుచు

నీపట్టిమాటలఁకా వచ్చుటన్న న, శ్లేఱు రా మిది వెలయింద మనుచు

నిపుడు మీయిట్లంగఁగిం దెవ్వ యనిన నా, కవ్వడాఁచినగుచ్చుకములే యనుచు

నివి చెల్లకవియమ్రోడివిచాలుఁదలుడన్న, నెఱుఁగుదు మిపుడంటఁమేముగనుచు

గీ. బైటివాని నొల్లక తడిపావడలను, బొదివి నెట్టిన యవి దివఁబోవునట్టి

యృవభనుల దంటమాటలఁకొప్పి నగుచు, బుష్పలావక లమ్మిరి ♦ పుష్ప లపుడు.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 19.

నీ. ఈవిరు ల్వేదకియి ♦ మ్రొలనాగ కలయంగ, నీరు ల్వేదకిన ♦ నిపుడు గలనె

యాసరుల్ బూనిన ♦ నెంతోకెంఱయియుండు, నీసరు ల్లేలుపంగ ♦ నెలమి గలదె

యాగవాదుల ♦ కేపు జూపెడ నేల, యాయలగులకొప్పి ♦ యేల వచ్చు

గీ. ననుచు గండువమాటల ♦ నొనర నిటుల, విటుల జటుల పృథివితల వెలయు బలికి
తీవు లెరంగఁ దావుల తావు లైన, పూవు లమ్ముదు రిమ్ముగఁ బువ్వుఁబోండ్లు,
ఘటికాచలనూహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 186.

ఉ. తావులపాటలంబులను ♦ దవ్వగుకల్వలు బొండుమల్లలుం
గావలె నన్న హాసగుచిత్తముచ గన్తోనల న్నటంపఁ గె
పొన్నెవులు పాటలలో తిలకములో గల పున్నవి లేవటంచు బా
రావరిఁ గలిసేయుచు యధిపతియూర్తుల పుష్పలావికల్. 308,
నుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 78.

ఉ. ఉన్నతి మల్లెపూలుఁ గొనఁగో యని పిల్చిన జట్టికాఁదుగ్గి సఁ
పన్నతే శేగి యెక్కి యనఁ ♦ బాణితలంబుల నించు చూప నీ
గన్నెఱుపూవు లేటి కనఁ ♦ గన్నని నవ్వుల వాసన-శయం
బెన్నుచుఁ దీర్చి పూలు లగ ♦ నిత్తురు తొప్పుర పుష్పలావికల్. 317
పట్టకానందచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 28.

ఉ. పొయ్యపు గాయకుల్ వెలఁపాన నెగావఁగ జూడ, నేర్పు తా
రా యివి ! దండ మీఁదఁ గొనఁగం దొడఁగొనఁగి ! మంచినాములే
పో ! యటు లైనచో సరిసఁగములో గద మీ కిపు దంచు నవ్వరిన్
గాయజాతావు లమ్ముదురు ♦ కండువమాటలఁబుష్పలావికల్. 308
జిజ్ఞాసలసము, ఆ 1 పద్య 79.

సీ. కైదండ నొసఁగ లెక్కలునేసిపలికెడు, కైదండ నీదు లెక్కలకు రాదు
నను గుత్తు లూరిక ♦ గనుఁగొనఁ దివితెడు, చను గుత్తు లూరిక ♦ గనఁ దరంబె
నిను నెత్తుకొనువేడ్క ♦ నెనసి చూటాడెను, నను నెత్తుకొనువేడ్క ♦ నెనయవళ మె
వారదచ్చనము నానఁగఁజాలఁ గొనరెడు, వారదచ్చనము నానఁగ ననుద
గీ. యనుచు దరితీపుఁబెనుచు నెఱుఁగినినుచు, కలికిపలుకులు నేర్పులుగలుకరించఁ
బలుకుదురు పల్లవులతోడఁ ♦ దడుకునగవు, చెన్నెల దలిర్పఁ బుష్పలావికలు వీట.
చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 84.

సీ. చెలిమిఁగైకొనియొడఁజెండ్లిన్ము చెలియన్నఁ, గొనుమారుచేరముఁల్కొనరకీపుడు
బొడలెడుచివురునూ ♦ పెదవిదిముద్దియ, పేలనఁ బలుగెంపు ♦ లోలి నింపు
నుమకలంబక్కింక ♦ నమరింపు సఖియన్న, నది నీవివదలింప ♦ కనువు గాద
యొల్లవేళలనుండు ♦ ముక్కికల్లావేడ్క, ననఁగమాపురములోఁ ♦ గొనియనితెద

గీ. ననుచు దముఁజేరికేరకుఁననుపుకాండఁ, గనుచు నెఱుఁపంటపలుకులు వినుచుమదిని

జెనుచు మదమున నలమ్ముకొనుచు మనుచుఁ బుష్పలాపికలుండురః ప్వరమునందుఁ
రుక్మిణీపరిణయము కూచి. తి. ఆ 1 పద్య 54.

సీ. సుసజంబులు సారఁసారెకు న్నయించి

యంబుజంబులు ప్రియంబులరఁ జేర్చి

చంపకమాలికల్ ♦ సాంపెసంగ నమర్చి

విచికిలస్త బకముల్ ♦ విస్తరించి

యత్పలమాలికల్ లోఱపుగాఁ బొసఁగించి

కడు నుకేసరము లక్కఱ జెనంచి

లలిలెలయు నుపజాతులు నాడెముగ నిల్చి

మఱియుఁ బేరగు వనఃమంజరులును

గీ. గరము మెలియించి నుకవులకరణిఁ బెక్కు, చందములనీటుఁ జూపుచు సరనులగుఱ
బంధలీలల నలరింతు ♦ వటువిలాస, భాజనము లందు పుష్పలాపీజనములు 311

రసికజనమనోభిరామము ఆ 1 పద్య 49.

ఈ. ఎనసినతమ్మి మొగ్గులవి ♦ యేగతివిచ్చెను విచ్చుటబ్బిమా

యినకరసంగతంబయిన ♦ నీతోవలో యవి రాజవీక్షణం

బునకును లంకెలందుఁ బురిఁబువ్వలు విల్చును బుష్పలాపికా

జనతతి చల్లవోతుల కంసంబు లెఱింగి చమత్కృతు ల్లగన్.

312

మిత్రవింధాపరిణయము కుం. వేం. ఆ 1 పద్య 24

ఈ. కలువలకేమి నీవిపుడు ♦ కన్ఱొనినంతనె తెప్పతెప్పరా

నలినములెన్నిరావు లలఁనామణి నీవిటు మోముఁ దిప్పినన్

వలసినసంపెగల్ గలుగఁనా మఱి నీ మెయిచాయ డాయ నం

చెలమి విటాలిపల్క విరుల్లిర్తురు నప్పురి పుష్పలాపికల్.

313

తాతాశశాంకవిజయము ఆ 2 పద్య 29

సీ. నెత్తమ్మిజూచెద ♦ నీవిత వదలియ, నీవిత వదలక ♦ నేవిధంబు

నీకుఱ్ఱఁజెండ్లెని ♦ పైకమ్మఁ దప్పించు, పైకమ్మదప్పునే ♦ జేకొవంగ

నీకెదండ ♦ నిచ్చెదవఁ మేలు, కైదండ యిత్తురే ♦ కరిమెడలక

నీమొ ♦ బంధుజీవంబేది, యాబంధుజీవనం ♦ బెందుగలుగు

క్కినుకూల, వచనరచనల మెలఁగుచు ♦ వజలు విటుల

కనుగుణంబుగఁ బలుకుచు ♦ ననుచినంబు, వెలయుదురువీటఁబుష్పలావికలుప్రీతి.

బిల్వజీయము ఆ 1 పద్య 39

సీ. పలువరుసలకుండఁములఁజూడఁబిగ్నిమయ్యె, వెలయిపుసాంపునఁబలుకఁగదవె
వగఁజూపు నల్లగల్పలవిసోదము తొనె, వలపులముంచె నఁవ్వారిగాఁగ
మేలుచేఁ దమ్ముకొల్పిమిన్నలుగుల్కెడు, కూరిచి దయనేయు ♦ పేరుగాఁగఁ
జెంపొండెనాససంపెఁగ నిగన్నిగలచే, మున్నెయ వేఁడెవ ♦ మొగి నొసంగు
గీ. ముచుచు ననుచుముదంబునఁసంటిపల్కు, బానియ నచక్కమత్కృతి ♦ సరణిఁ దెలిసి
తేలివెఱిజునవ్రస్య లూలయంగఁసలరి యలరు, లమ్మురురుపుష్పలావికలహ్నుమన.

అనిరుద్ధచరిత్రము ఆ 1 పద్య 88

సీ. వెలకుఁజూపపుసొచ్చుఁపిరియారగోప్యనా, యదయరంటులలోయఁనయ్యెఁజామ్ము
కప్పనకోనేల బంధుగారమా పుపుబంతు, లవి సునర్థలతోయఁదములు సుమ్ము
మాసిపెట్టెను మల్లెఁమొగ్గలిం తబ్బిమా, యట సుధారాశి దేరువవి సుమ్ము
దాచుకొంటివి యరుదా? సల్లగలువనీ, రవి యగాధనగోసఁహనమునుమ్ము
గీ. టంచు ముసిముసిసగపు లఁనోయ్యవచన, మంజులవ్యంగ్యచాతురీవ్యంజకములు
గా విటులకమ్ముచురు విరుల్ ♦ కాముక్తక, జీవితలు పుష్పలావికల్ సెలఁగిపురిని.

కవరాజమనారంభము ఆ 1

సీ. జాలకమాలికాజాలంగాల్లెట్టు, నుదుటు ముగ్యపుఁజేరు ♦ లొసంగు మనుట
సకనలంధూక గుఱిచ్చునానాపి కఁప్పట, నల పొద్దున్రుంకఁగాఁసలయు ననుట
చళముగాఁ గెంపన్మి ♦ సళముఁగూర్చుట, నీమీఁదనునగ్గి ♦ నెగడె ననుట
చికిలిసంపెఁగఁగల ♦ సెలిమిచేనిద్దుట, గుఱురుచుంకలకొ ♦ పంజ మనుట
గీ. తెలుచుకయ తేల్పికడు నేర్పుఁదేట పెడఁగ, సలరుబొంతులఁదలఁగించియభిలక మన
పాలి తమ చండ్రై గూసఁపడఁగఁ జేసి, విరులు వొప్పరు కుసుమలావికలు వీట.

చంద్రికాపరిణయము ఆ 1 పద్య 105.

సీ. పల్లకాగ్రింబునై ♦ పల్లముగ్గిలఁదేర్చి, బల్లవోష్టము సంగ ♦ బండ్తిఁజూచి
బంధేరుహముల సుఁత్పలములనెరులించి, మొగిమును గనుగోయి ♦ సొగసుఁజూచి
కనకకోరకముచెంఁగటమ్లపిరియించి, నాసయఁ దమ్మపఁటంబుఁజూచి
చిగురుటాకులచెంత ♦ మొగలఁచేపలుగూర్చి, కరతలంబులు నభాగ్రములుఁజూచి
గీ. పరులుగొనవచ్చియువజనుల్యరునిబారి, జనుటఁగనిజాణతనమునఁగొనుఁడుపూల
బంతులని వీలు పక్షముఁపై ఘటించి, పిలువఁ దెమ్ముండ్రు ఘృష్ణలావికలుపురిని.

పాప నిర్మలతలము పుష్ప. పీ. ఆ 1 పద్య 165.

ఉ. మాముఖసేత్రచాహుమచః మంజిమ లిట్టిపయంచుఁ జేర్చుతఁ
గాముకకోటికిందెలుపుకైసడిచి దమ్ములు నల్లఁగల్వలున్
గొమలపుష్పదామములు గుచ్చును లంగటఁ బెట్టి యమ్ముదు
దేవుఁడు బుష్పలావికలు పీటను నర్చనచక్రవీణతన్. కవిజనం. ఆ 1 పద్య 15.

ఉ. వాడనిపూలచెండ్లు గొనవచ్చితి నెచ్చెలి నీదుపజ్జహన్
వాడనిపూలచెండ్లకెనవచ్చిన సొమ్ము సువర్ణశైలమే
వేమక నంతకెక్కుడగువీత్తిము నిత్తు మటంచుఁ బల్క మా
తాడక కొన్ననల్ విటులకమ్ముదు రహ్మరిఁ బుష్పలావికల్. రామవిలా. ఆ 1.

సీ. పొగడవిరుల్లేనె ధృగరాజమధ్యమ, పిటరాజ చెంగల్వ ధిరులు గావె
జాతులేమైనను సంతరించి తెకొమ్మ, నేర్చుకోవలసిన నీటుకాడ
వగలాడి యిచట నువ్వగమల్ గల్గునే, కలయింట్లఁ గలుగును జెలువరాయ
తమ్ములఁజూపకే తరుణీశిరోమణి, యాడఁగాఁజనిరి రేపాడి రమ్ము
గీ. వలయు పున్నాగతతులేనె పన్నెలాడి, యేల యడిగద వియూరఁనేమి కొదవ
యని పిటుల జాణలనముల నపహసించి, పువ్వలమ్ముదురవీట్టఁబువ్వఁబోంట్లు.
ఉత్తరరామాయణము ఆ 1 పద్య 72.

చ. కరకలితారుణద్యుతులు గ్రమ్మిన పాండునగోరుహోత్సరం
బరుణనగోరుహంబులని యంచఁడపాంగవోకనోత్సరం
జొరసిన తెల్లగల్వలసిఁజోత్పలపాలియటంచు డాయన
స్పరి పిలకోటి నవ్వదుగుఁచో చనుగోతులఁ బుష్పలావికల్. 323

శకుంతలాపరిణయము, పే. నా. ఆ 1 పద్య 90.

సీ. కొనఁగోరెదనునాటి మనుమమియ్యచెబోటి, యావనంబునను గోరంటలేదు
కొమ్మ పల్లనపాళి నమ్మవేలనెకాంచ, నమ్ము లొసంగక నమ్మరాదు
నుదలి యిచ్చనుగుడ్డబొడవుమీసీవీ ని, కెచ్చెచ్చ నెపుడైన నిపుడు నిలుపు
బాల నీవలన రఁపాలనశ్వము గంటి, మావిహారములందు మనను గలదె
గీ. యనుచుఁడమతముమీఁదెచ్చికొనుచువచ్చు, పిటులనిటులలితోక్తిసంఘటనపటిమ
నాదరించుచుఁగులుకుటొయ్యారములను, పొలఁతులమ్ముదురంగళ్ళఁబువ్వలచట.

అచటాత్మజాపరిణయము, ఆ 1.

ఉ. అంగన నీపు పువ్వగటు లాపెవె యా మగవారు లేరే
'కంగడిఁ జేరినావె వధు లా వెలసం గొను మోవిలేనే బం
లిం గనకుంచ దాచురఁజె లేరట చూపుదురా పిటుండ కొ

న్నగడి మారుబేరములె ♦ యంచు వచింతురు పుష్పలావికల్.

325

యాధామాధసంవాదము, ఆ 2.

నీ. ఆలిఖచంబు లే ♦ నంటి చూడంగ నానె, కొనగోరు మాటి పైకొనకు బాణ
పెదవింతమొగ్గజూపిన గొండు వగలాడి, ననుపంట నొక్కకు ♦ ననుపుకాండ
సాబగొందునదండజోడుగావలె బాల, వైకమ్ము జూపి చేపట్టు దిట్టి
వెలదింపు నీపొందు ♦ గలున నెమ్మదివచ్చు, నీ విమ్ము కేర మన్నించుదాన
గీ. ననుచుననిచిన నెగొణతనపువచనగచన లలరించి మోహంపురుచుల నించి
మంచివిరులంచు పలపులమచ్చుగొలిపి, విలువగొందురు పుష్పలావికలు పురిని.

యామినీపూర్ణతిలకాలాసము, ఆ 1.

నీ. వెలయ నీనరులేక చెలియ నవిపు డిమ్ము, వేరయి గనుయందు(?)గోరడగునె
కొనంగోరెదను బట్టిగొననిమ్ముననుబంతి, చనుబంటు లంటిచూచినను గందు
ముద్దియ లేతమ్మిమ్మెగ్గ కొనంగననె, పలుగంపు లిడి గొను ♦ వలసి తేని
కన్నిమల్లియలతవెన్న నెన్నడుగల్గు, దండ నుండిన గల్గియుండు నెపుడు
గీ. ననుచువృదువాక్యగచనలననుచువేడ్క, నలరియలరమ్ముపనులనెయ్యములజూపి
సరసవిలులకు నెరియూపునరము కడుచు, బుష్పలావిక లుందురప్పరమునందు.

కవిచకోరిచంద్రోదయము, ఆ 1.

గీ. లలితగుసపుష్పగుచ్ఛవిలాస లగుచు, భువనమోహనకాంతిచే ♦ బొలుపు మీఠ
సత్సంగస్థిత లగుచు జంఛలలరీతి, నెలయుచుందురు పుష్పలావికలు పురిని. 328

మిల్రిపింగాపరిణయము, (రావు. జ. రం.) ఆ 1.

చ. వలఖల నిచ్చు కుండములవంకను గొంకపు మంగనన్ రసో
జ్వల మగు హేమమాలికల ♦ చక్కిని పొక్కపుల బూవుబంతు లే
వలయునటంచు బల్లపులు ♦ వల్కుల బ్రవాళమణుల్ సుచంద్రలే
ఖల నిడికొం డటంచు సుమకాండము విల్తురు పుష్పలావికల్.

329

సుమనోమనోభిరంజనము, ఉల్లాస 1 పద్య 71.

ఉ. కాముడు తత్పరిన్ బహుళకాముకరూపములం జరింపఁ ద
ద్భామినియుం బహుత్వమును ♦ దాలిచి యాతనికై తదీయసం
గ్రామసహాయతన్ శరపరంపర లిచ్చునన న్విట్రాళికం
దామరసాదులైన విడితండము లిత్తురు పుష్పలావికల్.

330

కృష్ణకల్యాణము, ఆ 1.

శాలిపాలికలు.

- నీ. శీర్షిలు దారాట సాక్షిత్వపద్యకర్మికాకృతిఁ జెవు ల్క-మలకఁడ్డికల మెఱయి
నతనుసారథ్యకృత్ప్రతిరేఖ మంచుపై, నదలించు రోదఁ జిల్క- ♦ పదుపు పర్వఁ
దొంగలమొగ్గల వైవ ♦ దూర మేగమిఁ శెట్టు, చుప్పట్లఁ జన్నులు ♦ జడలు గడల
వెడత్రోవ మును చెప్పి ♦ పడినవ్వఁచిరుగున, ధ్వనులకొలఁచి యపఁత్రౌపయు మరల
గీ. నధరరదనపత్రిసాదంబు ♦ నడుగ నోరు, దెఱచనో యన వీర్లి ము ♦ తైములు తోఁచు
చెఱకుజంఘలఁ బోలమి ♦ కరనువాంచు, రాజనముఁ గాచు గోపికా ♦ రాజిపాలించె.

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 164.

- నీ. బలుగుత్తు లేపాటి ♦ ఫలియించెనో భామ, చెప్పినఁ గనరావు ♦ చేలచాటు
బంగారుశీఁగెలో ♦ యంగన తెల్పవే, తగుకులు గనవచ్చు ♦ దారసిల్లిన
కలికి మహాదేవి ♦ కాటుక లేపాటి, తెల్లనిపన్నెముల్ ♦ నల్ల నాను
బొలఁతి మహారాజు ♦ భోగముల్ గనరావు, లోపలి కరుదేరఁ ♦ జూపు గలుగు
గీ. ననుచు నస్వరీపాలముల ♦ ననుదినంబు, లీల లెనఁగంగ శాలిపా ♦ లికలు పాంథ
వరులతో నిల్లు వాక్యోప ♦ చాక్యములను, బలుకుచుందురు సర్వభా ♦ వము లెసంగ.

భాగ్యపపురాణము, ఆ 1.

- నీ. బలుముత్తెసరులసాంపులు చూపుమన నవి, కంచెలమీఁదుగాఁ ♦ గానరాదె
రాజభోగంబు లేయోజనుండునో యన, వరులచాటునఁ జూడ ♦ వాట మగునె
నూఁగారుఁ గన్న విఁనోద మయ్యెను చెలి, గంటె వేమఱుఁ జెప్పఁ ♦ గా దరంటె
అరయఁగ నుపుచూపు ♦ మనిన నవ్వుచును చా, మలలోనఁ జూపుట ♦ కలవి యగునె
గీ. యనుచుఁ బాంథజనాళితో ♦ డను తమదు చ, తురపచనములు బల్లుచు ♦ బరఁగుచుందు
రభిలజనఘనమానసా ♦ హ్లాదగరిమ, పొలముకాపరిబోటు లధిష్ఠరవరమున. 333

కౌసల్యాపరిణయము, ఆ 1.

- నీ. కలికిరో! నీయారుగంటినదే కాదు, వాడెను జనుమల ♦ ననజనయన
పథి కేంద్ర! ఋతు వేఁగి ♦ పరికింప నెలదప్పె, నటుగాన వాడెఁ బయస్సు తేక
పికవాణి! యెదఁ బండు ♦ టకుఁ గాల మెయ్యది, మాకెఱిగింపుము ♦ పాగి కటముగ
యీనినపిమ్మట ♦ యెదఁ పండుటకుఁ గాల, మనియెఱుంగవె రసి ♦ కాగ్గి గణ్య
గీ. యనుచుఁ బాంథజనులతో ♦ డననుదినంబు, హేతుగర్భోత్ప లాడుచు ♦ నెడలా గరఁగ
మఘరగానంబుచే యుప ♦ మనముఁగొనుచు, శాలిపాలికలుండు రా ♦ ధ్రోలియందు.

చారిత్రాపాఖ్యానము, (మిక్కిలీ నల్ల.) ఆ 2.

చ. సోదిని బిట్టలం పుముచొప్పనఁ గేకలు వేసి రమ్మం బ
 ల్మలు గను చేగు సాతులను ♦ మాటికిఁ బిల్చుచుఁ జూడఁ గొమ్మల
 స్నేరయురతిన్ ఫలంబాలను ♦ సేతురె యందుటకంచుఁ బల్కుచుం
 దురు చిలునవ్వు హేములకుఁ ♦ దొరముఁ గూర్వఁగ శాలిపాలికల్.

335

కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 1 పద్య 73.

నీ. ఆక్కులసస్థితి ♦ నలరారుచున్నవి, బలుగుత్తులా యవి ♦ జలజపాణి
 సరసుండ పొదుర ♦ నెరిజాణ వెలుంగవే, గౌరికుంకుమరేఖఁ ♦ గప్పుకొనియె
 గౌరికుంకుమములోఁగాంచినఁ గనరాచె, నెఱిరర్చునరులందుఁనిండి యుండె
 రత్నసరంబుల ♦ రహిలోనఁ గనరాద, బలరామభోగంబునెలపు చెపుమ
 గీ. సామి బంగారుతీగల ♦ చూలులఁ గడ, నిశలఁ దోటలమాటున ♦ నెమ్మిఁ జెలఁగు
 ననుదు సరసోక్తు లాడుదు ♦ ననుదినంబు, రసికవిటశాలిపాలికా ♦ రమణు లచట.

నరసభూపాలురాజీయము, బాల-ఆ 1.

నీ. ఉవిదరో యెటులుండెన్మారు డల్పమటన్న, ననఁటితోటకుదగ్గఁజనుచుఁబలుకు
 మార్గంబుఁజూపవే ♦ మనిరాక్షిరో యన, రెండుకొంపలదండ ♦ నుండు ననును
 నడపావిఁ జూపవే ♦ ననిరాక్షిరో యన, సోపానములచెంత ♦ బరుగు మనుమ
 లలన కొమ్మలచెంత ♦ నిలినిపోయెద మన్న, నిచ్చఁదీఱఁగ నుండ ♦ వచ్చు ననును
 గీ. ఇటుల రసగర్భనిర్భర ♦ చటులపాక్యగరినుఁ జూంఘలమనములఁగరఁగఁజేయఁ
 జాలి యుద్యానసీమల ♦ నెలుచుండు, శాలిహరిక లక్ష్మీటఁజాలఁగలరు.

337

కాలిందీపరిణయము, ఆ 1 పద్య 66.

హా లి కు లు.

మ. బలిమాడమణి గండిగి వియ్యముఁ పలంపన్ లచ్చిగన్నయ్య ని
 ర్మల తోఁబుట్టినవారుఁగంటి యన సత్సర్వజ్ఞావతంసంబు ని
 శ్చందావైకధురంధయండు బుధరక్షాదక్షుఁడల్లండు ధ
 న్ములు గార పురి హరికాశ్రితయ లెంచున్ నాపార్యముల్.

338

చ. అల విబుధాలయాహినిలయంబుల నెప్పుడుఁ గోడఁబుట్టువులో
 చలకొని యుండఁగా గరిశెఱన్ గణజంబుల నెత్తరాడు చే
 నిలిచినకుప్పకావలికి ♦ నిల్పుదు రప్పురిఁ గొంగుబల్కెవుం
 గొలువున కీయకొల్పి హరిఁపల్ బికిరంఱు పొసంగువేలుపున్.

339

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 24-25.

స స్య వ ర న ము.

చ. అలవికి మీఱఁ బండి పురి ♦ హరికనర్పులు వైచిత్ర్య తి
 ప్పులకుడ ధాన్యము ల్కైలనఁ ♦ బర్హుభావమహేతిఁ జిట్టి క్రే
 వలఁ జెదరు న్నమంధర నఁవగ్రహవోపహతాద్విరామముం
 డెలుపఁగఁజాలి సాఁచెనలు ♦ దిక్కుల రాలు నుడువ్విజం బనన్.

340

చంద్రధానుఁచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 73.

చ. కనుఁగొననయ్యెఁ బండి యొఱఁగంబడి యుండెడు రాజనంబు చ
 య్యన హరికు ల్మముం గనినయ్యట్టిమహిమహిళ న్మదనమై
 ఖననముఁ జేయఁజూచెదరుఁగా యని యంతరకైరహానిసం
 జనితమరందహాస్యములు ♦ బాఱఁగ మూర్ఖులీ వాల్మీకిపడిన్.

341

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 39.

జు. నగరాధీశుని సద్గుణంబులకు నాఁసందించి దేవేంద్రుఁ డి
 న్నగరీరత్నముచుట్టునుం గురియు స్వత్స్వగౌరవహృద్గంబునాఁ
 డగు సంచత్సరయూనదీనికటకేఁదారంబులం బండి సో
 యగమై యెన్నులవ్రేగునన్ ధరణిప్రాంతాన్ గ్రాలి నస్యాపహత్.

342

ఉత్తరరమాయణము, ఆ 1 పద్య 74.

సాలభంజికలు.

సీ. బందికృతాన్యరాఽద్భవనలక్ష్మీపరం, పరలు నిష్ఠూరుపు డిష్టాపుకరణిఁ
బుంజీకృతన్నేహాధూరిమోహనశక్తు, లమరాగకళికలఁ జెవఁచుకరణి
నంగీకృతాంగచైతాగ్నిదేవత లాత్మ, నుమనోరుమచ్చంబుమాపుకరణిఁ
బ్రకటికృతానంతరతిమూర్తులు లతాంత, శరశాస్త్రసంచికాన్యమృగద
గీ. యంత్రపాంచాలికలుగొన్ని యగురుధూప, కెతతివెడలించఁగొన్నిదీపియలుపాల్పఁ
గొన్నివిరివనలువీవఁగొన్ని పసిఁడి, తమకుఁజెలనాకులొసఁగ సంతసములెసఁగ.

వసుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 78.

చ. పురపరజానలెంసమున డి భోగ్యతరాకృతివజ్రకల్పితే
నరలసమాహము నిన్ బగఁజంబు గనుంగొని నేలక్రింద డాఁ
గ రయమ వానస్థానఁ జని డి కయ్యములో నుర లోటునెంది బ
వేల్చి పడి నిల్చె నా సాబగుఁమీటి చెలుంగును సాలభంజికల్.

344

కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 1 పద్య 54.

ఏనుగులు.

ఉ. నారుబలాకమాణీకలఁచాడ్చున చాఁచును బొప్ప గగ్గిత
స్ఫారరవంబుల్లుగ నభంగురతం బటుబృంహిరణ్మూలా
సారముమాడ్కి దానబలఁసంతతి గగ్గిమ్మగఁ గాలమేఘమా
లారుచిరంబుల్ల మడిచఁబట్టిపసంఘము లొప్పు నప్పరిన్.

345

నిర్వచనోత్తరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 53.

చ. తరళితచంతకాంతి నముఁదంచితబృంహితనీలదేహము
ల్పరగఁ దటిల్లతాస్తవితభానురవారిధరంబులో యనన్
బారిఁబారి నేనుఁగు ట్టిరిగి డి పుష్కరశీకరదానధార ల
ప్సరమునఁ బెల్లుగఁ గురియఁ డి భూతలమంతయుఁ బంకిలవాగన్.

346

భాస్కరరామాయణము, బాల-పద్య 24.

సీ. ఉపరిస్థజనవారఁజూక్రికిఁ జెవిఁదార్చి, యమ్మెగంటై బయి ♦ ల్చిమ్మి చిమ్మి
గవనివె న్నొరయ మిన్మనియ దట్టించుగో, తగ్గరుబంధపుదాంట్లఁదటిమితటిమి
చలువచే ద్వారవేందులెఱింగి నిల్చి తజ్జనజిఘృక్షకుఁ గేలు ♦ సాచి సాచి
డిండిమంబుల కుబ్బింగండాల్పదానమే, టులుగ దద్వహుతాలఁటువ్విటువ్వి
గీ. వేణుకాహతులకు వీడుఁవడలివెడలి, పరపథగజధ్వనికిఁ బోక ♦ తిరిగి తిరిగి
దృక్పటలు వైరులకుఁ బంపుఁకృత్యలనవ, శానుగతిఁ జేరు వెలిఁ గరులగ్గలికల.

అమక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 24.

మ. అరగంటం గనుఁగొంట మందగతిఁ బూర్ణాహంకృతిం బ్రార్థనా
కరభుక్తిస్థితి ముక్తలోకభయశంకావృత్తి నున్మత్తన
స్మరతి న్నన్తైశమగ్రత స్మృదితపదాభ్యున్నతి స్థంభమం
భరదంతావళికోటి యొప్పు నవధూతప్రక్రియన్ దత్పురిన్. 348

కాశహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 25.

మ. వరుసన్ బృంహితహేషగర్జ్జ తేనగన్ ♦ వర్షంబుధారాగతిన్
వరగండద్వితయూగశతృభురురీవారంబు లుప్పొంగ న
స్మరమందున్ గజబృందమున్ దనరు సంభోధిస్తలోత్థాంతసం
చరదదీంద్రములో యనంగ నవరాజన్నిలమేఘాన్నతిన్. 349
కృష్ణరాయవిజయము, ఆ 1.

చ. పరబలభంగచంగము లభంగురతుంగమతంగజంబు ల
ప్సరిఁ బరికీర్ణకర్ణపుటఁఘోరితభూరితరానిలాహతి
న్విరియఁగఁదోల మేఘములు ♦ నింగిఁ దొరింగి తదంఘ్రిమాలముల్
శరణము నందఁబోలు ననిశంబు పదంబు మదంబు పేరిటన్. 350

సనుసరిత్రము, ఆ 1 పద్య 101.

చ. ఘనమహిమ నృహాప్రతిభఁ ♦ గాంచి లనర్కటకప్రభూతి యిం
పానరగ దాల్చి పుష్కరసంముత్కటస్పన్నలీల మించి పై
నైనయు రజోగుణంబున సన్సేకపరాజము లప్పురంబులో
ననిశముఁ జూడనొప్పు నడయాడుచునుండెడి కొండలో యనన్. 351

పట్నక్రపరిచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 20.

ఉ. చుట్టునుగిట్టియుంచు నొకఁవో నెడ మించుక లేకయుండఁ ద
త్పట్టనబాహ్యభూముల మధావళమండల మేమిచెప్ప ని
ట్టుచెప్పల్పరా కరిభయంకరమై దిప్పి నోడరానుకు

బెట్టనికోటగాదె గజబృందము లెందును రాజధానికిన్.

352

విజయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 74.

మ. పరిభావారిధి మేరమీటి తమ ముంపువన్ ధారుణిన్ దాల్చుచు
స్తరమంచున్ రవి మధ్యవర్తియగు నా ♦ సర్వసహభర్తకున్
హరికోప్పింపఁగవచ్చు దిగ్గజములో ♦ నాభానుపాణింధమో
పరిభాగస్థపరాగముల్యెలయఁ గ♦చ్చుట్టున్నరీనాగముల్.

353

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 28.

సీ. కేలెత్తి సురదంతి ♦ సాలంబునకుఁబిల్చు, పగిదితుండంబులు ♦ పైకిసాచు
కలశభవాచాంత ♦ జలధినించఁగఁజాలు, నివెయన్నగతి వమధువులఁజల్లు
నొంటి నెత్తఁగరావె ♦ యుర్వి నాగాధిప, త్రియధృతననుమాడ్కిఁదాల్చుమట్టి
పుడమియెల్లను నాలుగడుగుల నడుగునం, చనుగతి మందటి ♦ కడుగు లిడును
గీ. కీలుమేలును మదభిరో♦ద్వేలధార, లోనిఁగరియంగ సెలయేర్లఁ ♦ జాల మెలయు
శైలముల లీల నాలాన♦జాలబద్ధ, లైన మత్తేభకుటాఁప్పు ♦ నప్పురమున.

354

తారాశశాంకజయము, ఆ 2 పద్య 23.

మ. పటుదంతప్రచురపరిభాపకటశంపాజాలముల్ ఘంకృతా
ర్చటగర్జనముల్ సమగ్రమదధా♦రాసారవర్షంబులు
త్పటధాటిన్నటియింప భూవిహారలో♦ద్యత్ప్రవృత్త్యాంబుభృ
త్పటిమన్ దత్పుటభేదనద్విరచయూ♦థంబొప్పు సక్రోధమై.

355

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 69.

మ. జగతీధ్రంబులు దేవపావగతనంఛారంబులై నిశ్చలం
బగువృత్తిం నచమాచరించి తతఘంఛారాపనిర్భకయా
సనులోనగ్రత విగ్రహంబెరము లెన్నం దాల్చుటం గల్గెనో
నగసంబంధితాదివృద్ధియనఁగా ♦ నాగంబు లొప్పుం బురిన్.

356

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1,

చ. ప్రితిగజశంకనభ్రనిక♦రమ్ము రదమ్ములఁ గ్రమ్ము దిక్కిరి
ప్రతతుల మార్కొనంబిలుచు ♦ భంగిని బృంహితముల్ ఘటించు న
భ్రతటినిఁ బద్మముతోపెనఁచి ♦ పట్టి పెకల్చుటకుం బలెన్ సము
న్నతకరముల్ నిగుడ్చు గగ్గనమ్మున కప్పురి మత్తుజేనుఁగల్.

357

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 67.

మ. పరసీలాభృచయంబుఁ గన్గొని మహా♦వాలాది విశ్వేషణన్

స్థితితుండఁబడిదుర్పు పూత్కరములం ♦ దేవీప్యహా వాతవే
గరయంబుద్ధితిఁదాకి మింటఁ జననాఁయభ్రంబులం గాంచయుం
ద్విరదానీకము గాదటంచు మదిలోఁ ♦ చెల్వొందు నాయేనుఁగులో. 35g

ధర్మాంగదచరితము, ఆ 1.
గీ. తప్తయును వేలుపులతేని ♦ దాడికోడి, గుంపులనుగూడి పఱతెంచికోర్కులలరఁ
గడలిదాఁగవచ్చిన కొండఁగమి యనంగఁ, గదిసితిరుగు నేనుంగు లఁగడ్డయంచు.
రసికజనమనోరంజనము, ఆ 1 పద్య 34.

గు ల ము లు.

గీ. మనముకిల్పియె తనను విఁన్ననువుమెఱసి, గాలినశ్వరూపంబులు♦గాదరించె
గాకయీజనస్త్వములోఁగలవెఱిగోట, కములకెందునాఁబురిఁదురంగములులుచు.

నిర్వచనోత్తరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 54.

కా. మానిక్రోధవిధూతపత్తిములహా ♦ మాతో సపత్నీర్నిల్లదా
తానిండంచును గేకరాక్షీరుచిమొల్కల్పక్రికలన్ శాస్త్రతూ

తానల్పాహికల్పకండతలం ♦ దాఱున్పురింబొల్పు నా
జానేయంబులు నేనవాసమిచ్చి జావారిలల్లార్చుచున్.

361

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 28.

గీ. కట్టడిఁజెలియలి ♦ కట్టయొకట్టగా, పిగుచ్చమైఁబేరఁచు ♦ వట్టకుండ
లంఘనలాఘవోల్లసనంబుమైమొక్క, లింగిని వాఁగులు చొకఁగించుకుండ
చిట్టుదిగంతములో ♦ ముట్టఁజూపినవిధి, సపమానుగడతెగఁబాట కుండ
భరతాభినయముల ♦ నిరవేక్షగా లోక, దృష్టులచనియ నఁర్పింపకుండ

గీ. రయముచే జల్లెగతులగొల్పియును బతుల, మతులలోనన వర్తింపఁమాటువలసె
ననుచుసిగ్గునఁదలనందుఁకొనినకేటులొ, యనఁగఁదగియొప్పఁబరమత్తఁమాశ్వతతులు.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 1 పద్య 14.

మ. బగతీజానికృతావరోహ మఖిలాశాలంఘనమ్మాస్తియున్
గగనోద్దీనగతంబహీనబలుద్గర్వాపహపౌర్ణియున్
విగర్భితస్తవనీయసంతతలసద్విఖ్యాతిఁ జెన్నొండఁగా
ఖగరాజస్థితిఁ బొల్పుచు దత్తురమునన్ ♦ గంఖాణసంఘంబోగిన్.

363

ఇందుమతీపరిణయము, కుమారధూ, ఆ 1 పద్య 151.

కా. ఛత్రోచ్ఛాయఁ బరిభ్రమించు ననిలస్కంధత్వరా సంగతినన్
తైర్యత్వంబునఁగొంద దేవమణిబాన్వద్భగనద్భావనై
చిత్రిసే నుత్తరీ సాధులన్మనిచి మింఁచెం బంచకశ్యాణులై
గాత్రీమండలిఁ బట్టెద్రులగతిం ♦ చర్మప్రణాస్వీనమల్.

364

తపతీసంపరణోపాఖ్యానము, ఆ 1

మహాస్యస్థాన. పరధూభృతాస్త్రిస్త్రిస్త్రింబడు రవిహరులంఘ్రాక్షిఁ బాటింపసెంగున్
సరగాఁ బద్ధిక్కున్నుల్నించక రజిపారియైఁచాయకున్ రానడంచున్
జరిణోద్వస్థాశిఁ దద్వాన్వతఁదగు హరియున్♦సప్తగాఁ బౌదధారా
స్ఫురణం బేవితరయంచుం ♦ బరిహరులునగుంబూర్జధారానమృద్ధిన్.

వసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 102.

నీ. అడుగంటఁద్రోక్కి నయహితప్రణాపకీ, లములునాఁబసిఁడిలాశములు మెఱయ
జవభీరనిజమృగ ♦ సంతక్షణకుం బౌద, మొందినశశియన్ ♦ నందె సెలఁగ
మహానీయగళదేవ ♦ మణిపార్శ్వసుతీతము, క్తాపాలియనగవృందండ్ దనర
ఘనతాగ్రతాదప్త ♦ కవికాపీనిగౌత, ఖండంబులన ఛేన ♦ కణిక లాలుక.

గీ. బట్టుచల్లంబుఁ గేడెంబుఁ ♦ బట్టియంబుఁ, దరకసంబును సింగిణిసిరిమితఱు
జిగిదొలఁపలేవపాలాసి ♦ మొగనరియును, బూనిసాహిణి యొకకత్తలూనిఁదచ్చె.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 16.

ఉ. వేడుకనప్పరీహుల ♦ వేగముఁ గన్గొని లేళ్లు గాడ్పుతోఁ
గూడి చన స్వలే స్మనము ♦ కూడఁగనోపక యోడిసట్టివా
రోడనివారి మోచు టని ♦ యొద్దికఁ బందెము వైచి కూడలే
కోడెనుగాక మోయఁగ బ్రోయోజన మే మనిలుం గురంగమల్.

367

విజయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 73.

కా. ధారారీతిసమీరపంచకము పాశ్రవశ్రేణికం బట్టఁగా
నారాచంబులునోడి పార్శ్వముల సంఘటంగొల్పఁగా నాత్మపే
గాయాగిం గనున దేవమణిసూన్వత్సరభూసావ్యలం

కారంబుల్ బిరుదుల్ ధరించి బురిలోఁ ♦ గప్పట్టు ఘోష్టాణముల్. 365

ముకుందవిలాసము, ఆ 1 పద్య 120.

మ. అకటా తమ్ముల కాలివేగమున డాఁయన్ లేని పక్షిందుగ్రికా

లికిలోనామిడినాగుహానలకు బాఁలింబొందుగాలి న్నకా

పికలై వచ్చు మనోజభల్లములకుఁ న్నితల్లు చిత్తంబుసా

టికి రానేరని హేష పేరఁబురఘోఁటిఁఘోటకవ్రాతముల్.

369

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 29.

ఉ. అందలికత్తలానిగమింపందఁగ గాడుపుకట్టవాలు వే

పందెము వైచి పర్వులిడుపట్టున ♦ నోడియకాజి లేళ్లుబల్

గొందలమంది పూరిఁదినుఁకొంచును రిల్తయ జంకిచూచుచున్

బందతనంబుమీఱఁ గడుఁ ♦ బాఱఁదొడంగను నాఁటనుండియున్.

370

అచ్చతెనుగురామాయణము, ఆ 1.

సీ. కనవుమోపరిగాలి ♦ గణుతియే మాకంచు, నగినట్లు వదనఁగీనములు రాల్పు

ధర సరి లేచు పాఁతాశమందేనియుఁ, గంచమస్తతి ఖురాఁగ్రమునఁ దగ్గివ్వు

ఇనరథాశ్వములట్ల ♦ మునుఁగుదుమేపూడ్చు, మ్మొలగ్గతిలేచు ♦ నంఘ్రి రజము

తముఁగూడివచ్చుచిత్తమ్ములనల్కఁచే, నదలించుకరణి న ♦ ల్లార్పు శిరము

గీ. లురము లందంబు పలు కంద ♦ ముదుటికన్ను, లరిదివెన్నులు తగనందఁమైయెనంగ

సింధు కాంభోజ శక పారఁసీకధల్లి, బాష్ణికారట్టఘోటక ♦ పంక్తులచట. 371

తారాశశాంకవిజయము, ఆ 2 పద్య 25.

చ. అరివిజయప్రితాపఘనఁయాన మహీభృదుపాశ్రియంబులం

బరగినపొటఁ గైటభవిఁభంజనజంభమదాపహారకుం

జరరిపువిక్రమానుగుణసారతఁ జొప్పడు నప్పురీహరుల్

హరులనునామధేయములు ♦ సార్థకమై యనువొందునట్లుగన్.

372

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

సీ. సతతమానసగతిఁ న్తుత్తవైభవముఁ గాంచెఁ, బ్రకటింప రాజమఁరాశ మేమొ

దేవమణిప్రభాఁదీపితంబై యొప్పెఁ, దర్కింప నభిమాఁతఁగ మేమొ

జవనమాహృతతీవ్రీపవనమై యలరాఁ, దర్వికరకులాపఁతంస మేమొ

తేజోనిధిత్వసంస్థితిఁ బ్రకాశముఁ గాంచె, డంబైసతీవ్యాంశుఁబింబ మేమొ

గీ. యనఁగఁడనరుమనోజవంఁనుతురంగ, మంబుపై నెక్కి - మగువతోఁనునుజవిభుఁడు

తత్పురమ్యున నుండుటఁగదటంచు, విక్రమకృమశక్తినిఁబెడలె నపుడు. 373

వానపదత్తా పరిణయము, (వక్క. వీర.) ఆ 4 పద్య 17.

క. వీటిపటుఘోటకనిరా,ఘాటత్వర కోడి పూరిం గఱచు హరిణముల్
మాటికిని దదారోహకుఁ డౌటం బవమానుఁ డోడు టబ్బుర మగునే. 374

కవిజనరంజనము, ఆ 1 పద్య 8.

నీ. రవగాలునకు సాటిరాక. గాఢ్వుపటాణి, పాదలసిగ్గునఁబోయి పాదలఁజూచుచు జోడనల కొకింతజోడు గానీరక, వేల్పురాయనిలేటి యెల్ల నయ్యెఁ బలనిబ్బరమునకుఁ బ్రతిగాక గరుడి య, నామధేయునివాహనం బనఁదగి జుట్టుఁబర్వులకు నిండుకయు నీ డొందలే, కినుహరుల్ పిచ్చుకుంటునకగపడె గీ. నింకనీవాహముల కెద్దియెన యటంచు, జనులు వొగడ మనోవేగ మెనసి ధార లాలసి లోకప్రసిద్దుల నుని మేటి, సాహిణులకిత్తు నలరు నచ్చటివాయములు.

ఉత్తర రామాయణము, ఆ 1 పద్య 68.

సీ. జాబిల్లిచిన్నంపుఁబాబాహుమారంపు, సగదారుని యుదారఁతరజవంబు
 శతకోటిగరువీటిఁకతిధాటిఁ జని సుధా, ఘమ్ముఁ దెచ్చిన మేటిఁఘనజవంబు
 పలిజక్రవల కించుఁవిలకానియలసంచు, దెలుపు వేల్పుతురంగఁములజవంబు
 బవరంబుభువివింటిఁదవిలించి విడువఁగఁటి యరాతిఁ దుగించుకఁట్టియజవంబు
 గీ. నెంచకనె నంచరించుచుఁనింద్రహయము, పుట్టినట్టితలం బెల్ల ఁ భూరిభూలిఁ
 దార్జునో నాఖురిమ్ములఁగరణిఁ దగ్గిన్, కొనుచు విలఁబ్బు నవ్వరిఁఘోటకములు.

అచ్యుత్కబాపరిణయము, ఆ 1.

క. వీటను గల గుఱ్ఱంబుల, గాటపునడి కోడి గడ్డి ♦ కఱిచెను లేడుల్
మాటికి వడకుచు గాలియు, హోటకన ముడిగి యొక్క-••••• బడియెన్.

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 1 పద్య 35.

వీ ర భ టు లు.

చ. కులగిరులెత్తె నైస పడింగుంభీనిఁ గ్రుంగఁగఁ బ్రోక్కెనై పా
గులఁ గలఁగంగ నైస బయిఁగుఁజ్ఞులగులఁగఁ బోలెనై ప

గ్వలయమజేభకుంభములు ♦ వ్రక్కలుసేయఁగ నైనఁ జాలు గో
 ర్జలముల గెల్తురాజిఁ బరిఁపంఘల నందుల వీరసద్భటుల్.

378

భాస్కరరామాయణము, బాల. పద్య 32.

క. ఫ్రతివర్షంబును ధరను, ధృతిఁ బడియెడు పిడుగులెల్లఁ ♦ చగఁ గూర్చి నరా
 కృతులుగ నొనఁగూర్చెనొకో, శతధృతియనవీటనుభట ♦ సంఘము వొలుచున్.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 1 పద్య 12.

సీ. బేసికొండలుపట్టి ♦ పిండిపిండిగఁ గొట్టి, జలధిలో వేదచల్లఁ ♦ గలబలంబు
 యమకింకరులనైన ♦ గమకంబునణగించి, కృమ్యరింపఁగళక్తి ♦ గలబలంబు
 నెదిరించు కరినైన ♦ బెదరించు హరినైన, గండవంపఁగఁజాలు ♦ గుండెదిటము
 అలమహాబలునైన ♦ నండజాధిపునైనఁ, బరిహాసింపఁగఁజాలు ♦ పటుజపంబు

గీ. బలిబలీయనితమదొరత్ ♦ ప్రస్తుతింప, బిరుదుపంతంబులాడుచు ♦ భీకరగతిఁ
 బటులతరశౌర్యులై భుజసారదళిత, పరభటుల్ భటు లుండు రఁప్పట్టనమున.

ఇందుమతీపరిణయము, కుమా. ధూ. ఆ 1 పద్య 152.

సీ. జల్లులతోడి పెండ్లలైంబు లెగనైచి, పట్టుచుఁ బేరముల్ ♦ పాటువారు
 మెఱుంగులు చూడుకలఁమిలుమిల్లు గొలుపంగఁ, జేక తారులబయల్ ♦ చిమ్మువారు
 * బెడిదంపుటరిగెలు ♦ బిఱబిఱఁద్రిప్పుచు, వడిబిల్లుమిరములు ♦ వైచువారు
 తెగనిండఁదిగిచి నఁద్రైసలకు బొట్టెకో, లలు జూపి పల్లటీల్ ♦ దాఁటువారు

గీ. నొండొరులకభిముఖమైన ♦ నుబ్బువారుఁ, గడలుచాఁపుచు వేడుక ♦ కయ్యమునను
 జేలగి తమదొరలకు నింపుసలపుచారు, నగుచువీరభటుల్ మించిఁరతిశయమున.

(*చూ. శ. ర. ఆరిగ) కళాపూర్వోదయము, ఆ 8 పద్య 41.

సీ. ధర్మగుణస్ఫూర్తిఁ ♦ చనరారుచున్న ప్ర, చేతులై యుండియు ♦ జిహ్వలగుచుఁ
 బరదానరూఢి నెఁప్పటి నుప్రతీకులై, మహిమమించియు నప్రతిఁమత్తులగుచుఁ
 బురుషోత్తమసమాశ్రితఁ ♦ బొసంగినుదర్శనో, ద్యుక్తులై యుండియఁతుగ్రులగుచుఁ
 దేజంబుగల కులఁదీపకులైయుండి, చెలువంపు వర్ణిత ♦ స్నేహులగుచు [తు

గీ. మాధవసహాయసంపత్తిఁమలయుచున్న, యసమాశరయ్యులభద్రులగుచుఁబోలు
 రతులపాహసవిగ్రహోదగిశక్ర, విక్రమాద్భుటు లప్పురీ ♦ వీరభటులు. 382

షట్పక్రవర్ణచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 28.

ఉ. గాశకు లాపురీభటశిఖామణు లెక్కటి యుక్కురున్న లా

భీలతరాశనుల్ చిదిమిఁచెట్టివంటులు వైరికెల్ల బే

తాళుండు పచ్చి దగ్గఱిన ♦ చబ్బర గా దొక దెబ్బ దీయఁగాఁ

జాలుదు రేమిచెప్ప మఱి ♦ సాదన నేటును సాహసమ్మునున్. 383

విజయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 75.

ఉ. బాహుబలోద్ధతుల్ సమరభాగనట ద్రిపుచాతురంగిక
స్యాపావిభేదనక్రమ సముజ్జ్వల విక్రమవిస్ఫురన్మహా
సాహసికుల్ ధనుఃపృముఖ ♦ సాధనధారణకౌశలుల్ సము
త్సాహరసాకృతుల్ సుభటసంఘము లష్వరమం దసంఘముల్. 384

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 72.

క. వాసవవాసవిదీప్త స, వాసిని వాసినిజయించు ♦ నయ్యాయుధముల్
కేసరికేసరినర్జును, భాసుర భాసురపు లచటి ♦ భటు లుద్వృత్తిన్. 385

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

చ. గిరినికరమ్మలైనఁ బిడికిళ్ళనె వ్రయ్యగానర్తు రుగ్రీకే
సరిసట్టైనఁ జేకొని వెంపందెకలింపుదు రత్యయాభగి
స్ఫురదశనివ్రజంబయినచో నొచ్చేతన తట్టివెతు రో
డను హరుడైనఁ బోరులకుఁ ♦ డాసిన యప్పుడు వీరు లప్పురిన్. 386

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 70.

ఉ. భల్లవివేల్లనంబు కర ♦ పల్లవపాళిని మల్లిపల్లరీ
వేల్లనతుల్యమై యనులఁ బెల్లగ నెల్లడ నుల్లిసిల్లుచున్
క్షుల్లకభూమివల్లభుల ♦ కోటలకున్ శతకోటికోటియై
యుల్లిసిలన్ సమాకపటులొప్పుదు రప్పురి నుద్భటుల్ భటుల్. 387

అచలాత్మజాపరిణయము, ఆ 1.

గీ. కూలములుకేలఁగీలించి ♦ కాల్యనైన, నోలఁ గూలంగఁ జేసెడు ♦ లీలగలిగి
భూతిదనరాగ న్నాష్టా ♦ మూర్తు లగుచు, సుగ్రభటులనఁదగుదురండుగ్రభటులు.

కవితోగచంద్రోదయము, ఆ 1.

చ. పటిమణుగోపకంఠతటవాటికల స్వజిబ్బాద్ధిదీప్తి యు
ద్భటసుభటచ్చటాపటలధాటులు రేపును మాపు బాహుసం
ఘటితములొ తుపాకుల చక్రకచ్చకలాప్పుఁ గవాతునేయ ని
ఘటకుటజపృతిధ్వనిగఁఘూర్జిలు మైల్ల థేళ థేళధ్వనుల్. 388

చ. కుదురుగ నందు నందుఁ బురిఁగి నీల్పఁగ వీరరాద్రీసం
పదల నెసంగు పోలినుల ♦ బంటులొగింబడునిర్దరల్పపుం(?)
గుడియలుపూని బాగులును ♦ గుత్తపుఁగంచుకముల్ ధరించువా

రదయతఁ గాలకింకర భయంకరవృత్తిఁ జరింతు రెంతయున్.

390

చెన్నపురీవిలాసము, పృథమస్వర్గ.

క. చటులతరశస్త్రవిద్యన్, బటువగుపిడు గుక్కుతునియలకుఁగూరిచి య
చ్చట విధి నరులుగఁ జేసిన, యటులుందురు బలనమగ్రులగు వీరభటుల్. 391

కృష్ణకల్యాణము, అ 1.

ఉ. పిడుగులకున్గ లన్నగరి ♦ వీరభటుచ్చట లట్లుకానివో
బెడిదముగా నిజేందుశరవృష్టికిమున్నగు శత్రుగోత్రముల్
పొడిపొడిగాఁ గడు న్వడి గుఱుభులుభులంచును గర్జితధ్వనుల్
గడలుకొనం బయింబడి జగద్యదదార్భటి నేపుఁజూపునే. 392

రామరాయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 78.

వే శ్య లు.

పీ. చూపుటకట్టు పూఁదూపులచేపట్టు, నబలలచూడ్కుల ♦ యాయుధములు
తాయంబునకుఁ గండుఁ ♦ గోయిలఁ గూయించు, బాలలపలుకులుఁమూలమంత్ర
మెదిరికిఁ దేఁటుల ♦ నెడయాటలాడించు, నబలయలకల ♦ యాప్తబలము
సవరణలకుఁ జంద్రుఁ ♦ జాలించుమగువల, మొగములనేనకుఁ ♦ దగిన మొగము
గీ. బావభవునకు నటుగాక ♦ బలమె బలము, గాఁగఁ దిరిగెనె పెట్టచేఁగానిఁబడఁదె
యనఁగ సౌందర్యసంపద ♦ లభినవముగ, వఱలుదురు తత్పురలబున ♦ వారనతులు,
వికృమనేనము.

పీ. శుకమంజులాలాప ♦ శుభకరస్థితిమించి, పల్లవసందోహ ♦ భౌతిఁ దనరి
కలకంఠకూజిత ♦ విలసనంబులనొంది, రంభానురేఖుల ♦ రమణ మెఱసి
హరిచందనస్ఫూర్తి ♦ ననిశంబుఁ దనరారి, పుష్పసౌరభములఁ ♦ బాలుపు మిగిలి
సరసాలిమాలికా ♦ సంసక్తివిలిసిల్లి, విషమబాణాసన ♦ వృత్తిఁ జెంది

గీ. లలిత మాకందలైభవంబులఁ దనర్చి, యతిమనోహరాకారత ♦ నతిశయిల్లి
యుద్యదుద్యానవాటిక ♦ లుల్లసిల్లు, వారవనితలు నాపురంపరము నందు. 394

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 88.

సీ. ముడివిప్పనడుగుఁడఁమ్ములపై నెవ్వారులుపె, న్నెఱులుదేంట్లగుటసంఁదియముగలదె
కన నెంతవానిలోఁ గొనుట నాదగ్గఁబూ, నెమ్మొగంబగుట సంఁదియము గలదె
ఇతిగొను మింటిపైఁ మెఱయుటఁ జక్కిద్వి, తయిచన్నులగుట సంఁదియముగలదె
పాలునుదొర్లఁగజూచు ఁ కలికిచూపులమీలు, దెలిగన్నులగుట సంఁదియముగలదె
గీ. పాలనైనె తావి బుగులుకోఁనలరుదీగ, తిన్నని శరీరమగుట సంఁదియముగలదె
యనఁగఁ జెలువొంది నురతవైఁయాత్మనిధులు, పణ్యయువతులుపాలుతురఁప్పట్ట

శమున. 895

అముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 30.

సీ. మొలకచీకటి జలజలరాల్పఁగా రాదె, నెఱులు మించినవీరి ఁ కురులయందు
కెరలించి యమృతంబు ఁ గిలకొట్టఁగారాదె, ముగ్ధమాపెడివీరి ఁ మోవులందు
పచ్చబంగారుకుఁప్పులునేయఁగారాదె, గబ్బిమీఱినవీరి ఁ గుబ్బలందు
పండువెన్నెలలేటఁ బరిధవింపఁగ రాదె, నగవుగుల్కెడివీరి ఁ మొగములందు
గీ. నార కరవాఁడిచూపుల ఁ యాఘశంబు, బాపురే భూరికటితటి ఁ భార మహిమ
చాగు మదమందగమనల ఁ త్తణములనఁగ, నేరుపులమింతు రప్పరిఁవారసతులు.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 117.

క. కాదంబరి స్వాదించియు, మోదంబునఁ గౌముదీసఁమున్నేషము సం
పాదించియుఁ దబ్బిబ్బుగ, వాదించురు రేలు వారఁవనితలు వీటన్.

397

కుసలయాశ్వచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 87.

సీ. తొడనిగ్గులకురంభ ఁ తోడ్తోడఁ దలవంప, శశిరేఖ నొసలికి ఁ సగముగాఁగ
దరహాసమునకుఁ జంఁద్రకళ వెల్వెలఁబాఱ, నెమ్మోమునకుఁ గలాఁనిధి కృశింప
మునుతిలోత్తమమించుఁముక్కుతేటకువాడ, హేమమెచ్చుగనెమ్మొయికిఁగర్దంగఁ
దతపాహుల కనంగ ఁ లతిక కొండలువారిక, నరిదిచూపులకింత ఁ హరిణి బెదర
గీ. ఫలముఁ గొని పల్లవానలిఁ ఁ బాసిపోక, యలఁతిగాక పలుకఁబాఱఁకెలమి పడక
పడకపన్నియదలుగక ఁ వచ్చుడనము, వీగక వలం దగులకుండ్రు ఁ వేశ్య లచట.

బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 88.

సీ. వలుకులు మత్తకోకిలవైఖరుల గొల్పఁ, గురులు చామరములసరణిఁ దెల్పఁ
తమవుకొత్తాపు లఁత్పలమాలికల నీనఁ, జెవులు మంగళమహాఁశ్రిల బూనఁ
జంపకమ్ముల నునాఁసలతీరుఁ దలపించ, గమనముల్ వనమయూఁరములనించ
దరలభావములు నేత్రింబులఁ గనిపించ, నాస్యంబు లంబురుఁహముల మించ
గీ. హృద్యనూక్తిచ్రవీణత ఁ నెసఁగి రొర, చతురనవరసలసదలంఁకృతులు మీఱ

వగ్వనాకారమైన కాశ్యంబువోలె, నగరి వెలయాండ్రొపిండు వశ్యధునిదండు.

నలచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 186.

గీ. సాటిగాఁజూచిమెచ్చరఁచురలఁదలిరుఁ, బ్రాయముననాటపాటలఁగాయకమున
నలరు జారపయోన్మపఁభాళి వల్లె, తాటిదాఁటులు పురి వెలఁబోటు లరయ.

వేదాంతరసాయనము, ఆ 1 పద్య 21.

గీ. పల్లవానందరూఢిచేఁ డబరిఘవల్లి, పరభృతాంచితలీలచేఁ డత్రాఢిఁ గాంచి
మధురకలకంఠమహిమచే డమహినిమిత్ర, నలఘుకరమైనపురవారఁయావతంబు.

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 1 పద్య 23.

నీ. రంజితాధరనుధాఁరససమేతంబులై, ముఖచంద్ర బింబముల్ముద్దు గులక
నవతంసకునుమతాఁరావశీయుతములై, కచభారతమనముల్గరిమఁ జూపఁ
గమనీయమణిమారికార్పూరాంచితములై, కుచకుంభశైలముల్కొమరు మిగులఁ
గంకణేంద్రోపలాంకమిలిండచణములై, పాణిపద్మంబులుపరిఘవిల్లఁ

గీ. గలిత మోహనరూపరేఖావిలాస, విభ్రమంబులు జగ మెల్లఁవినుతినేయ
నతులగతి వారశృంగారఁవతులు వేన, వేలు విహరింతు రెపుడు నఁవీటియందు.

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 67.

కా. ఆపిటంగల వారకామినులు రంభాద్యప్సరకన్యకా
ప్రాప్తివిణ్ణంబులు మెచ్చ రెన్నఁడును నింద్రాహరవీటీలన
దూర్భావిక్షేప సుఖంబులేదనెడు సంతోషంబునంజేసి రా
జీవాస్త్రప్రసవాగుంబులగలిన్ జెన్నొందితారుండుటన్.

403

వద్మినీపరిణయము, ఆ 1 పద్య 65.

నీ. లోకమోహనకళల్చేకొనియుండంగ, నతను బాణములంట యబ్బురంబె
మహనీయలీలలమాననంబలరింప, నంచబోద లనంగఁననువుపడదె
గగనమధ్యమనోజ్ఞఁగతులు కోభిల్లుటఁ, జుక్కలంచు వచింపఁనూటిపడదె
వలపులుగొలుపు చెల్వములు రాజిల్లుటఁ, బుష్పమంజరులనిఁపోల్పఁ దగదె

గీ. వీరిన నూరు విలసనవిజితరంభ, లంచి లేమౌపధీరితఁహరిణలగుచు
నచ్చరలమోఁజాలు నొయాగ్రములను, నెలనెలందుక లుందు రఁవీటియందు.

కవిజనరంజనము, ఆ 1 పద్య 14.

కా. భవ్యార్థాగమమంత్రతంత్రవిధులకఁభావంబుదీపింపఁగా
స్తవ్యక్రికరహోమయాగమహితఁచృందస్సగరద్వ్యత్తితో
నహ్యజోన్నతనైన దద్వగహితవ్యాపారము స్మృత కా

స్తవ్య ల్వారసతుల్ పురిం బొలుతు రెంతవన్ యన్దవత్తు బ్బలెన్. 405.

అచలాశ్మజాపరాయము, ఆ 1.

చ. ఘలుఘలుఘల్లుఘలుఘల్లుఘల్లుని ఘంటలచేతఁ గాల్చె
గొలుమలమందపున్నడలఁకుల్లు అహంకరణంబు లోకమా
పులనిడివాటు వారజపుఁబూనిక లానికలున్ మదోద్ధతుల్
దొలుకఁగ గంధసింఘరముఁబోయనఁ బొల్తురు వారకామినుల్. 406.

రాధామాధవసంవాదము, ఆ 2.

మ. అతులార్థాశ్రియవృక్షుల స్తమితశంకాన్విత లంచత్పదాం
కీత లభ్యంతరిభావగోపన లాఙ్గీర్ణభూతబంధాద్యలం
కృత లక్షణకళాప్రవీణ లతిశీఘ్రీర్ణభూతవర్ణాభిశో
భితలై కావ్యసభావిధంబుగణికాబృందంబు లొందుం బున్. 407.

మిత్రచిందాపరిణయము, రా.పు. జ. రం. ఆ 1.

సీ భము నఖంబున కోడిగినులుమై నిర్వికా, గత వాదిగా మధ్యగతికి నోడి
వినతమై ముఖికలాగివ్యతనయి గతికోడి, నీకలతఁ గలమూరివెలండి తొడల
నిరికోడి కరబహిష్కృతమై మనవృత్తిచే, నడుమ మిన్నుని .....
కాతమఖంబయిసార సాయతలోచ, నావయవద్యుతికవల నోడి
గీ. విపుల మచివృత్తి దుగ్వృద్ధివికృతి విడిచి, యాశుగతినంతమునకగ్రహంబుఁదాల్చి
వె యనిమిపదుకొనియు నొవ్వెలవెలండి, మద్దయనరానినియ్యెఁబోయుక్తిలేక.
రాధాకృష్ణసంవాదము.

సీ పెదవిమెదల్చిరాఁగ్మృదులపల్లవరాగ, సాంద్రీనాభువ్యనిశ్చయద మెలుకుఁ
గేలుమలం దిరాఁకిసలయాంబుజకోశ, లీలాభివయసన ఁజ్జలరుఁ
గన్నలల్లార్చిరాఁగమలకాండాభికో, శ్వలవివిధానుభావములు గురియుఁ
గాలుగదల్చిరాఁగలహంసకాకల్ప, కమనీయలాస్యనైఘంటిలు వజ్రులు
గీ. మేమ మెలగించి రామగుణకానుబంధ, రతమనోజ్ఞోజ్జ్వలాంగహాగములు వెలయు
సిరులనిరవొందుతత్పురీఁగరమునందు, నెలఁగ వెలయునామోస్మరజయశ్రీలుగా
ఇందుమతీపరిణయము, మఱు. శృసిం. ఆ 1 నద్య 19.

చ. పొగరుమిటారి.....భూవరపంక్తివసించి కన్నెముల్
జగిఁదగు కార్ముకంబులుగఁజేసి మనోహరిమైన యార్లు నా
ర్లుగతి నొనర్చి చువల విలోకనబాణము లందమర్చి కె

జిగురుకటారి దాకిగనిశేవ గలంతురు వారహినుల్.

410

నిర్వచనవిచిత్రం మాయము, ఆ 1.

సీ. అమితరసప్రాధికలరెడు సరసుల,

నెనయుటవలనఁ బుష్పినులనంగ

లలితబంధవిశేషముల మహాభోగులఁ

దనుపుటవలన భోగిను లనంగ

ఘసతరాగముల పెంపెనసి పల్లవలాభ

గరిమఁ దాల్చుటఁ గలకంఠులనఁగఁ

దత్తులు వినుతింపఁ దగు నెల లంచుచు

మనుట చే నురుచిఁచుటఁ లనంగఁ

గీ. బ్రజలి తతమంజులాస్యఃభిమసమ్మగ్న

లలరఁబ్రతిభరతరహస్యములను వలఁతు

లగుచు రంభాదులనుగెల్పుసాగనునఁ బరి

వలుచుచుదురువారమఁదరులు భలిరె.

భద్రాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 144.

అభిసారికలు

సీ. శంపాలతికఁ బెంపెసంగు నెమ్మేనులఁ, గన్తూరిచుట్లకోకలు చెలంగ

రంగుబంగారుబొంగురాలఁగేర్ ..... రహిమిఱునగు కప్పులైక లుర

దగమునుందరముఁ జింతరనొందఁజేయు గ, శస్తలి నింద్రసిఁళములు గాలి.

నదనైనఁ బ్రియుల గాఢాలింగనములొప్ప, నెదలగుంపులమృగముదముతెసఁగ

గీ. శ్యామనుంజరవితతి నెంఁచంగ నైన, విరులుతులుమునఁ దుటిమితత్తరముదోప

ననుపుఁ గాండ్రహితమృగ గంనంగఁ జనిరి, ప్రకటమతులై నిశాభిసారికలగుంపు.

సత్యభామా పరిణయము, ఆ 3 పద్య 64.

ఉ. నల్లనిచీరఁగట్టి కడు ♦ నల్లనికాటుక కంటఁబెట్టి ధ
మీల్లముఁ జక్కఁబెట్టి మది ♦ మెప్పుగుకన్తురి బొట్టుఁబెట్టి రా
జిల్లెడు నల్లఁగల్వగమి ♦ చేతనుబట్టి మనోజ్ఞజారిణి
ఫల్లపహాణులుం జనిరి ♦ ఫల్లపకోటి నివాసభూమికిన్.

415

కుబ్జాకృష్టవిలాసము, ఆ 3.

వి టు లు.

—అభిప్రాయము—

నీ. అతిశయోదముగాఁగ ♦ డితుల మెప్పుచు నీ,
శుచ్చులకడియాల ♦ పద్మగంధి
చక్కెరమో విచ్చి ♦ చవులఁ జేలించు నీ
ముత్యాలకమ్మల ♦ ముద్దులాఁడి
తృణముగా లోఁజేయు ♦ నెంతటివాని నీ
నీలాలముంగలు ♦ నీలవేణి
వెలలేనిపొందిక ♦ విడిపడ మెఱయె నీ
కంపులబొగడల ♦ కీరవాణి

నీ. యనుచుఁ జనులోన వెఱజాణితనముమీఱ, పారకాంతామణులమేలు♦పార్త లెల్లఁ
దెలుపుచును వెన్నెలబయల్లఁ ♦ గలసి నగుచు, ఓటులువిచారింతురప్పురీ♦పీఠులందు.

విజయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 81.

ఉ. వాటపు కూనముల్వీడిచి ♦ వాటులఁ దోటలఁ దాము నిల్చి వ
ల్లాటులు నేయఁగోరి తగులాటపు బోటుల రాక గాంచుచున్
బాటులు నిక్కిచూచుచు ♦ పాంథులయల్కిడి గాఁగ నుట్కుచున్
బాటులఁ బొంచుముండిరి భుజంగులపోల్కి భుజంగవర్ణముల్.

417

మ. సొగసుల్లఁగెడు తెల్లపట్టువలువల్ ♦ సొంపొప్పఁ గాఁగట్టి బల్
మగరాల్చెక్కినసొమ్ముఁబెట్టి సిగలన్ ♦ మందారమాలావళుల్
మిగులంజుట్టి విలాసవైఖరిఁదగన్ ♦ మేల్వెండిబెత్తంబుఁ బెం

పుగఁ జేపట్టి భుజంగుతగిరి విట్టిపుంజంబులం గూడఁగాన్.

418

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము, ఆ 8.

- సీ. సారసదళ నేత్రి ధంవకమాలికల్, గూర్చియిచ్చెదనీకుఁ ధోర్మిదీఱ
సమదేభ గామిని పరసిజంబుల నీదు, పేదనఁ గూర్చెదఁ బెంపు దనర
సుత్పలనూలికల్ ధూయలుమీఱ రచించి, యిచ్చెద నీకు నోయింపులాఁకి
మంజుభాషిణి మణిఘాలాదులనునీకు, నొసగెద నొగిఁ జేర్చి పసదల్పి
గీ. నయచు నతిసర్వగర్భవాక్యముల నాడి, వారులగు కోవిదులు రయివారిని
తంబినులఁగూడి వేకువఁడలబుమీఱ, మునుఁగుడిపోవుచుండును సాసఁగిఁబాఁడిని.
కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 1 పద్య 70.

వనవరము.

— — —

- నూరిని. ఏచి తనర్పి తగిల్చిన కోర్కెపుల ధనియగు తాపుల జొంపములన్
బూచిన మంచి యశోకములన్ ముగసాన్నలఁ బొన్నల గేదెగులన్
గాచి బెడంగుగఁ బండిన యా సహకారముల న్నదభీతతులన్
జూచుచు వీనుల కింపెనఁగన్ వినుచున్ శుకకోకిలనుస్వరముల్. 420
భారతము ఆది ఆ 4 పద్య 19.

- సీ. చంచులఁజిగురాకుఁ జించి చూడుచునలి, వెలుఁగించుంగుఁగోయిలసాంపు
నలర్కుఁ జేనియఁగ్రోలియెలయుసోలంబున, మరయుఁ తేటులనునుఁమ్రాతయింపుఁ
దనిపంద్రసమాని తమలోనఁ జెలఁగుచు, బలికెడు రాచిల్కఁ పదుపుంగు
గోలఁకుల కెలఁకులఁ గూడి కీడించుచు, దెడు నంచతండంబు నడబెడంగు
గీ. దరఁగఁజేలుచుఁబూఁదీవఁదగులఁబడుచు, వచ్చుచిటు గాలిసోకును మెచ్చిమెచ్చి
తగిలి కొనియాడుచును వినుతయను గడ్డు, వయసుమున్నటిచేరువవనమునందు.
భారతము అను. ఆ 1 పద్య 181.

- సీ. ఎనసి యుండొంటితో ననఁగి పెనంగెడు, నవలతాతరు మిగులముల సాగు
నసకారపల్లవాఁ స్వాదనకీడలు, నలుపు కోకిలదంపకులు బెడంగు
పొలయలకలను దెచ్చులునటించుచు గ్రాలు, విటకులటాకుల విలసనంబు

నరనదాడిమఫలాఁస్వాదనలీలలఁ, గరమొప్పు శుకవధూఁవరులచెన్ను
గీ. హంసవరటామనోజ్ఞవిఁహరవిభ్ర, మములఁ గొమరారు కమలవంఁడములభాతి
నర్థిఁ జూచుచు హలధరంఁడన్లునల్ల, నేఁగి యొక్కెడ నొకపొడఁగింటి లోన. 422
మార్కండేయపురాణము, ఆ 1 పద్య 180.

చ. చలముగ నెల్లప్రాప్తును లఁతానివహంబుల రాలు పుష్పాడుల్
పులినతలంబులై చెలువుఁ డ బూనఁగ మీఁదటఁ డేలు కేతకీ
దళముల మొత్త మోడల విఁధంబునఁడేలఁగఁ బాటుఁ చెద్దనై
ఁగలరసనాహినుల్ పురియుఁపాంతవనంబులఁ గొన్నివోటులన్. 423.
కేయారదాహుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 60.

నీ. నరనపుష్పరాగఁజైకతంబులుదీర్చి, తేనియకాలుపల్ ఁతెరలిపాఱ
రవ్యమయుఁగ సంఘ్రమలీలఁ గల్పించి, ఘన తమలాంబుడఁకాంతిదనర
లతికాఁలానీఁలాస్యంబు ఘటియించి, చతురమారుతనటఁస్వామివోలయఁ
జారుపల్లవరాగఁసంధ్యామహిమఁజూపి, విమలకోరక తారఁకములు మెఱయ
గీ. సతతవిహరణదంతఁచిఁచారుదేహ, రత్నభూషారుచిహ్నమధరవ్య మగుచుఁ
బొలుచు నారామసమితితత్పరమునందుఁ, గల్పకావలిభువిమిఁదఁగలిగెననఁగ.
విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 89.

నీ. మడపట్టదంబులఁమధుపానభూములు, రాజకీరంబులఁరచ్చపట్లు
పుంస్కృతిలంబులఁభోజనశాలలు, మలయానిలంబులుఁమలయు నెడలు
ననమరయ్యాంబులఁనాట్యరంగంబులు, మకిఁ కేతనుసభాఁమండపములు
వీటపోరేజనములఁతిరులచప్పరములు, ముగ్గులపై నై నద్యఁమందిరములు
గీ. అలవసంతులితలాలివిఁహరసీమ, లిట్టలంబగులపులఁపుట్టినిండ్లు
చిఁ పరిశ్రాంతఁపథికసంఁజీవనములు, పావనము లప్పగంబునఁబాహ్యవనులు. 425
శ్రీరంగమహాత్మ్యము, శైర. క. ఆ 4 పద్య 1013.

నీ. ఉరగపూత్రార్థూఁమోగ్రగంధముఁబాసి, పాలయుఁబోయీతావిఁమలయపవనఁ
డనలాక్షుపెడబొబ్బఁనలమిన తలదిమ్ముఁ, బాయుఁబోయీతేంట్లఁపాటమరుఁడు
ఘగ్గుసామిప్యసంఁకలితదాహస్ఫూర్తి, నాఁగుఁబో యీనీడఁనల్లమధుఁడు
గరిళ సౌదర్యాత్మకర సుధాకటుకత్వ, ముడుపుఁబో యీలేనెఁనోపధిశుఁ
గీ. డనఁగఁ జంపక కురువకఁపనస తినిశ, నిచుల వంజులదాడిమిఁవిచికి లామ్ర
చాటలీ పూగ కేసరఁప్రముఖితరుల, సౌబగుమిఱునుద్యానంబుఁజొచ్చియవట.
మమచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 73. *

లయగ్రాహి.

ఈయిలఁగలద్రుమముఁలీయెడనకూడెనని, పాయకనుతింపననుఁజేయిరులుగగ్గిమ్మన్
తాయకులకర్ణతతుఁలేయములుగానభులు, మోయుచుగుచ్చములఁనాయలనటింపం
గాయజునివాజులకుఁదాయములనందగిన, యాయతరసాలములఁతోయములఁగ్రాలన్
శ్రీయెదలియూటకుఁపాయమయిచెన్నలరు, నాయుపవనంబుజగఁనాయకుఁడు

సాచ్యెన్. 427

జనవపురాణము, పి. సో. ఆ 4 పద్య 224.

నీ. విరహిరక్తముతోడిమరునిబల్లెము లన, నెల్లెడ విలసిల్లుఁపల్లవములు
బాంధమేదనేన్నహఁభరితకామాస్త్రాళి, నా నొప్పు సరస ప్రసూనములును
భావజుమిడివంటఁబాలు నీలపు గుండ్ల, భంగిఁ జరించు పుంపొంధయములుఁ
జేతోజబలనముఁగ్ధాతఁఢూలియనంగ, రాజిల్లు నుమనఃపరాగములును
గీ. ననమసాయకజయచిరుఁదావలీని, పాతవఁపందిజనఘనాఁర్భటి యనంగఁ
గడు విజృంభించు శుకపిఠకలకలములు, నెలఁతకును గుండెగులుజఁనింపఁజేసె.

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 3 పద్య 35.

ల య భా తి.

అలికులము నీలములఁచెలువమువహింపనవ, దళములు సాకిన్మణులఁపాలుపునఁదలిర్పం
దలిరుగమికెంపులుగఁబలుఁడెఱంగుకొవ్వెరుల, విలసనముముఁత్రీయపుఁగుళికలకుఁదక్కుం
గలమణులకుం బసిఁడిఁతఁగులకు నీ డగుచు, వెలయఁగఁబరాగములుఁలలితపువితానం
బులుగ గృహమఖ్యములఁచెలుపుచిత్రిచింబములు, బలెఁ బురమునలైసలఁజాలుచు
ను వనంబుల్. 429

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 115.

ద్వి ప ద.

ననుచు కందములకందములకుందముల, ఘనలవంగముల లుంగములఁ దుంగములఁ
దరులఁ గేళీతైలదరుల నిర్దురుల, సరసకుంజములఁ గంజముల పుంజముల
లలితసాలములఁగోలములనుమాధ, వులను మూవులను రావులను దావులను
గాలి భృంగాలితోఁగ్రాలి నూనాలి, ధూళిమై బోలి మధూళిమై దేలి
మించి యెంతయు సంభ్రమించి రమించి, వంచబాణునివెన్నుబలమైచలింపఁ
గమ్మవిల్పఁడు దాడిగదలంగ నెగయు, దుమ్ములోయనఁ బువ్వుదుమ్ములు నెఱయ
జెడవిల్లు కత్తులవిరహిరక్తములు, వడియు జాడఁ జిగుళ్ళవడిఁ దేనె లురుల
చూరకృపాఘృష్టితేనగునిందుగ్రిపింటి, సరణిఁ బిక్రశేషిఁచదలఁ జూపట్టి
తాలనూరుతచలఁశ్చిగ్గరంభోఘ, మాలోలభోగభోగానిఁ గేలింప

గగనంబునోఁజయుశాఖల మోగగుత్తు, లగణింపదాతలఁచఁజింపుచుండఁ
గనకపునదిపిల్లఁకాలువలనఁగ, ఘనమాతరసములుఁత్కటములై నిగుడ
సతులమోవులఁ గోర్తిలుఁనరములు బోలె, లతలబింబములు చిల్కలుఁగ్రోలు చుండఁ
దరులక్షిహాలికఁతములిచ్చె ననఁగఁ, గరికఁజములు శాఖల నొప్పు నొప్పు
సందీప్తసవనంబునకలయోగీంద్ర, బృందైకభవనంబుబృందావనంబు. 430

అప్రమహిషీకళ్యాణము, ఆ 1.

ఉ. వాడినదేహపల్లులునుఁవకర్మములైన నఖిలసంబులున్
గూడిన పత్రజాలములుఁకులైఁగి ఘర్మమరందబిందువుల్
వీడినకేళభృంగములుఁవింతలుగా విలసిల్లుచుండఁగాఁ
జూడఁదగన్ రతాంతసతిఁచొప్పున నవ్వని యప్పు డొప్పుగన్. 431

పట్నకర్మవర్తిచరిత్రము, ఆ 8 పద్య 29.

నీ. అనిమిషాదీశుసంఘదనవనంబునుఁబోలె, మందారకల్పదుర్గమహితమగుచు
బాణవైరికుమారుఁతూణీరమునుఁబోలె. నవపుష్పకాండసంనాథమగుచు
వనజనాథునిమడఁగ్యనచక్రమునుఁబోలె, దివ్యబృందావనోద్దీప్త మగుచు
గగనగంగాతరంగ ప్రవాహమువోలె, నవిగళామృతఫలఁదారమగుచుఁ
గీ. హృదివ్యవధూముఖాంబుమునుఁ బోలె, జారుతఁకీరమధువాక్పించార మగుచు
నలరు నవ్వివ్రనారాయణాయుధపుష్ప, వాటి సంకల్పభవపటంవానఁజేటి. 432

నైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 పద్య 3.

నీ. తరుణచందనలతాతనుసారముతోడఁ, లద్రినీజాతిఁజెఱుఁగముతోడ
సందీప్తకుంజరాశన ముగ్ధమముతోడ, నవమంజుళచపాటసంబుతోడ
మన్మథబాణ నిస్కరియూపతితోడఁ, యన్నాగకలనాభిపూర్తి తోడ
దుర్వారకాంచనమృతివిశేషముతోడఁ, లటుదంతకీరకంఠకితోడఁ
గీ. దనరి తరుణియుఁబోలె నిఁస్తంద్రసాంద్ర, చంద్రకాంతాలవాళిఁశాలలీల
బాల సురసాల సుసాలసాల వక్షశ్, తాల హింతాల ముద్యన్సజాలమలరు.

భానుమతీచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 18.

శా. ఆమోదాన్వితపల్లవైకగణికాశ్యామాంకమం బ్రహ్మర
ద్దామోద్యద్దశముం బ్రభులబిరుదించిఁజిజ్ఞాసలత్సలబా
లామేయోన్నతమున్ కుత్రిత్రయచిత్రాంబుజంబున వర
శ్రీమతంబుగ శౌర్యవ్యము బొప్పిన్ పట్టనగ్రియనన్. 434

మమదంతీవిలాసము, ఆ 1 పద్య 272.

- సీ. కలకంఠనముదాయములకుభోజనశాల, జగహజారంబు వంశంతయునకు
 నబ్బాలయాసూతికాయుధాగారంబు, గరిడి మండనమీరకాండమునకు
 నలిపోతనమితికినాపాననదనంబు, సంచితధవనంబుకైత్యమునకు
 శుకముఖద్విజరాజులమధగ్మసత్త్రిము, సృత్యగేమాముబద్ధినికరమునకు
 గీ. మానివీజాతనంబాయమానమాన, దానకలచాధురీణ వంశోనిదాన
 శారికానూనవివిధచేస్తావితాన, జీవనం బనందగుచున్నవీవనంబు.

435

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 37.

- సీ. రమణీయతరపత్రినిధవిహారములంది, ఘనమత్తెసారింగగతుల నలరి
 పటుగంధవద్ధరివలనాస్తిజెలుపొంది, మొనమించుదశములవినుతిఁ గాంచి
 శ్రీవిలసిల్లు నానావర్గములమీఱి, కడలికాచలనవైఖరులఁ దనరి
 యురుతరసాలశిఖరములమిన్నంది, పల్లవామోదసంపదలఁ బొదలి
 గీ. పృజలు మల్లులయుద్ధతిఁబరిధిపిల్లి, చంద్రకాంతస్థలీవిలాసముల నమరి
 చారుమహిళాభిశోభియ్యెచంద్రవదన, యీవనముఁ గంటె పట్టనశ్రీవహించె.

మిత్రసిందాపరిణయము, కుం. వెం. ఆ 2 పద్య 85.

- సీ. మరసాలసంతతిమరసాలసంతతి, గతి ఖగానికి ఫలోన్నతి యొసంగు
 మహితకాంచనములమహితకాంచనముల, పోలిక నామోదములుఘటించుఁ
 గలితపున్నాగములొకలితపున్నాగము, లట్ల కొమ్మలతోడనమరియుండు
 రంభాదినటనమురంభాదినటనము, కరణి మరుత్పిసంగములఁబొదలుఁ
 గీ. బసనలెంతయు బసనలభాతి ద్వైజాల, కును బదక్రమనయ్యుక్తిగొమరుమీఱు
 నగము లున్నతినగములఁచగిది నమల, నలరుచుండు పవిత్రంబులగుచుఁబారిని.

బిట్టిణీయము, ఆ 1 పద్య 27.

- సీ. చెలువంపుఁ జిగురుటొకటులుపాదములుగాఁగ, నవకంపుగంధ లూరుపులుగాఁగ
 సూనవాసనలు నెఱ్ఱేమ్రనితావులుగాఁగ, నొణపైన లతలు బొహువులుగాఁగ
 గజనిమ్మపండ్లుచొక్కపుఁగుఁబలులుగాఁగ, గలకంఠరుతులువాఙ్మయములుగాఁగ
 దులలేనిమల్లెమొగ్గలదంతములు గాఁగ, సుమిళిందమాకీలొచూపు గాఁగ
 ఆ. బల్లవితతమాలంపాదపచ్చాయలు, నగనమైన వేణిభగముగాఁగ
 నెన్నఁ దగియె నవ్వంశిందుబింబానన, యీవనంబుబోలియవ్వనంబు.

438

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 45.

- మ. నవనూనాంచితశాఖలాయెడనెడన్ తొంకసానుచిభం
 దవులంజై గుమిఁగూడుకోయిలలు చెంతె స్నేహబృందంబుగాఁ

బ్రహ్మం బ్రాహ్మం లతాంగు లచ్చగలుగాభాసిల్లేడున్ గంటె యా
చివ్రరుంజొంపపుమావి మేరుగిరినాఁజె న్నొందుఁ జందాసనా.

439

ఉత్తరహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ఆ 3 పద్య 18.

నీ. బాలాంబుజతమాలఁమా లాభినవజాల, బాలామృతోల్లోలఁపట్టుతొఱు
రాగాదిపరమాగమాగంతసుపరాగ, రాగాపరణభాగఁరాళపవన
కేళిగృహస్మాశ్రిఁపూనిస్థితిపికాలి, కాలీనగవలోలితాధ్వగాత్మ
రాజీవశరవాదివాజీననితాది, తాజీవనకరాజతామ్రఫలిక

గీ. భవ్యయుతుకాంతకాంతతాత్పర్యస్పష్ట, ఘనవిషమభాణ బాణసంఘాత కలిత
తీలక మధుగంధ గంధసంచులుకీతాశ, కనచచిరధామధామ యివ్వనికఁ గంటె.

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 53.

క. పలపులపాణింధమములు, పులయానిలముల విహారమందిరములు పూ
పిలుతుని యాయృతశాలలు, చలుపలజ్మస్తలము లఁచటిపూఁగోట్రుల్.

441

కవిజనరంజనము, ఆ 1 పద్య 17.

నీ. బాలానినపహంబు ధూనిని, లరలపైనిలిచియా తటలు సేయ
కోయిలజవ్వనుల్ గూడి కుహూకార, కాహళధ్వనులు చొక్కముగఁ బూన
రాయంచలేములు గమి నిల్వఁబొగడంగ, రాచిల్కజపరాలు రాగ మనఁగ
మలయానిలుండును మందమారులమును, నలతాళకునీతి నాటఁ జూప

గీ. సంధ్రిమంబున మంజరీ స్తనము లొగయ, వైభవంబునఁగదపల్లవములుసాచి
తరులతొంగవెత్తులు నల్లనలు నలుప, నంతకంతమ వనలక్ష్మీ యతిశయిలై.

పద్మతపురాణము, ఆ 4.

నీ. గురుతరోజ్జ్వలపుష్ప గుచ్ఛనక్షిరుహ, కోమలవల్లీకా భూమినోజ్జ
కుందకోరకదంత బృంబబింబాధర, శోభిత కాఖాభుజాభిరామ
పుల్లసముల్లసఁకుప్పపసంహతిహాస, చంపకకుసుమాతి చారు హాస
శుకపికకలనాద సురుచిరపట్నాద, చయవేణి కిసలయ చారుపాణి

గీ. కదలికాసక్తికమనీయ కనకకలిత, వేదికాజఘనానూన విలసమాన
యనఁగఁ దనరెడు వనలక్ష్మీకెనగలాదె, మాధవునిపొందుగలదిందుమనకుఁజూద.

ఉపాకల్యాణము, ఆ 4 పద్య 111.

నీ. కలమాజ్జననదళ కాంతినమ్మిత, పరపితంగారుణ హరిత రుచులు
నెరయఁగాఁగలిగిన చరదింద్రచాప ఖం, డాభంబులైనతోయములుగాంచి
యే డాపటనఁబుఁసెగయుపుఁగిడి బాణు, పైట్రవోలెనుసారెమాటుకొనుచుఁ

గాటుకల్లేర్చిన ♦ కన్నులల్లా ర్చెడు, గతి నెల్లగం టెనుల్ ♦ గదలుచుండ

గీ. వెలయుకునుమంబులనునవ్యులొలుకుచుండ, గురుకుచంబులగతి బువ్యుగగుత్తులమర
నలరు కచలీలబుష్పంధయములుదనర, ననితలనుబోలుననపంక్తులొనరఁజూచి.

కిరాతార్జునీయము, ఆ 2 పద్య 18.

సీ. మోహనాకార సృష్టఖిలీసముల్కొప్ప, గాంచనద్యుతులు నల్లడలఁ బర్య
పల్లవాలంకార ♦ పత్తరేఖలుదేర, జిల్లకంచెలరీవి ♦ చిందులాడ

వెలలేని మురపెంపు ♦ వలపులు నిండాఁ, మన్యనహకార ♦ మహిమమెఱయ
జిలిబిలిమన్దుచిల్కలవల్కు లలరింపఁ, గలకంకు లెలమిని ♦ గలసి మెలఁగ

గీ. నిగనిగల్గిపండ్లు వఱిన్నియలుగులుక, తమిని నరసాకు లమిర గీతములు పాడ
నలరు పురలక్ష్మితోడ నెచ్చెలులవంగి, బొల్చె నెల్లెడనుద్యానభూములందు.

గోమినిపూర్ణతిలకాలాసము, ఆ 1.

ఉ. కందములందమై తగు సుంధములంగనుప్పట్టి నుండరీ

బృందవివోదమై దళసమృద్ధిఁ దరచ్చి మయూరసేవ్యమై

సుందరచంపకాది పరిశోభితమై ఘనమర్తకోకిల

నందకరాష్ట్ర నాంధ్రకవనములు మెల్లనసమ్మలంపనన్.

448

పేంకశే శర్వణాలాసము, ఆ 1 పద్య 17.

గీ. ఒనర శాండిల్య ధారేయాయుక్తమగుచు, భస్మకలితజటావాహసేవ్యమగుచు
శారదామోదవిలసన్నిశాంత మగుచు. ననము జీవనజాననావాస మట్లు.

447

ఓఘపతీపరిణయము, ఆ 3 పద్య 150.

సీ. ఘనతరశ్యామాముఖవికాసములుగాన, బల్లవరాగ సంపత్పదములు
మధురసామోదసమృద్ధకరంబులుగాన, మధుపగుణోన్నేష మండితములు
నకలాధికద్విజాంస్పదశాఖములుగాన, బహులాగమాఘవిభాస్వరములు
శలవద్వితానసంబంధంబులగుగాన, వరసుమనోలోక స్తైభవములు

గీ. మతియు సజ్జాతివిలసనమంజులంబు, లతనుసహకారములు మహామృతఘనంబు
లధికరంభావినోదంబులగుచు నలరు, నవ్వరోపననాంతుబాలభినుతింప.

448

ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృ. ఆ 1 పద్య 14.

సీ. ఒప్పడిపుప్పడితిప్ప పీతముగాఁగ, నలరుఁడేనియలు పాద్యములుగాఁగ
నుమపరాగములు ఘోషములుగానుమనోవ్రజములుపూజావదార్థములుగాఁగ
గెండలిరుదుదీపనందోహములుగాఁగ, భ్రీమరనాదములు మంత్రములుగాఁగ
గలకంతరములకలగానములుగాఁగ, దీనియల్ సాగను బంధములుగాఁగ

గీ. జిగురుజొంపముకెంబట్టుచేలగాఁగ, ఫలములుపహారములుగాఁగనెలకొలిపి వ
నేందిర యొసంగు నీకు నమందభక్తి, గన్నులారంగ మాధవంగనుదెయిచట. 448

సుమనోమనోభిరంజనము, ఉల్లాస 2 పద్య 41

మ. సురసాంచుప్పనపుష్పపూరితమునైఁసాంపొంది దృష్టాండజో
త్కరసంచారపటుత్వముల్గలిగి రంగగచ్ఛంగసంగీతముల్
పరగన్ సారససౌరభానిలసగాఁగంగమంబుల్ దగన్ 450
బురి నుద్యాచములున్ సరోవరములుంబొల్చున్ సమత్వంబునన్.

భద్రాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 116.

కా. కామోత్సాహముఁగూర్చు సౌరభములఁగ్లాంతంబులొపశ్రయిముల్
స్వాముల్ మెచ్చఁగజాలు జాతితిలకస్వారస్యముల్ ధీరలో
కామోదప్రదపుష్పముల్ శుకమనోజ్ఞులొపముల్లి యా
రామారత్నములట్టు లెన్నఁ దగి యారామంబు లొప్పుం బురిన్. 451

భరతాభ్యుదయము, ఆ 1 పద్య 54.

వనవిహారము—పుష్పాపచయము.

గీ. మావిలేమొకలమవ్వంపుఁదీవలఁ, జెన్నొండఁ బెండ్లిండ్లునేసి చేసి
పలుదెఱంగుల క్రొవ్వియలనేర్పనాటించి, తొడవులు గావించి తొడివి తొడివి
పతులను బిలియలుగాఁభావించి పొదరిండ్ల, నిక్కలుగాఁజేసియేఁగి యేఁగి
చెట్టులలోనెఱయనించులకబోదలఁ బట్టి, తెచ్చి బిడ్డలుగఁ జెన్నిచ్చి యిచ్చి
గీ. పొదివి పుష్పార్ణసల్లియుఁబువ్వదేని, యలఁ బదింపడి తడిపియునలివనంత
మాడి యాడి యుద్యాన విహారలిల, సలిపి గంభోరుహననంలెలమి మిగుల. 452

నిర్వచనోత్తరరామాయణము, ఆ 8 పద్య 35.

గీ. మానినీగంధూషంబుధువులఁబూచిన, పొగడను సొబగొప్పఁబొగడిపొగడి
నారీపదాహతినినచినకంకేలి, పరువంబునగ్గించిపలికి పలికి
లలనావలొకనంబులఁబుష్పితంబగు, తిలకంబుపైఁజూడ్కితిర్పితిర్పి
ఘనితోపగూహనంబునఁజేర్చు సురపొన్న, మేలిపుణ్యమునకుమెచ్చి మెచ్చి

గీ. మన్మథారామములపొంతఁమలసిమలసి, శుకపికాళివిహారంబుఁనూచిచూచి
నతులుఁ దాను జరించు వఱసంతవేళఁ, బ్రేమదవనమున విశ్వభూపాలవరుఁడు.

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లాస. 3 పద్య 116.

సీ. కిసలయంబులతోడఁగంగెలుడడవెట్టి, విరులపై నఖకాంతివిజృరాల్చి
లేఁదీగలకుఁ దనూఁలీలఁ గానుకయిచ్చి, గుత్తులుఁ బాలిండ్లుఁగొలిచిచూచి
శలిగాలినిశ్వాసఁసారభంబులనాఁగి, యలిపంక్తిఁ గురులతోఁనలుకఁదిర్చి
పుప్పొప్పు నెలగండఁములువియ్యమందించి, పూఁదేనెఁజెమటలఁబుజ్జిఁగించి

గీ. తొడలుననఁటికంబంబులుఁమెడలుఁబోక, బోదలునెలుంగులును బరఁపుష్టరుతులు
మాటలునుగీరభాషలుఁమక్కులించి, చిగురుఁబోఁడులు వనకేళిఁచేయఁజేయ. 454

ఉత్తరహరిపంశము, ఆ 5 పద్య 50.

మ. సహకారాధిపుఁగొఁగిలించుకొని వాఁసంతీలతాకాంతసా
రహరిదాగ్రసగౌరవరములన్ఁరంజిల్లుమాధ్వీకవా
గ్లహానీవ్విదముచూపఁబట్టపగలేఁలాయంతటన్ సిగ్గులే
దహహా యంచుఁ దొలంగి నవ్వెఁ జెలిమాఁతైముద్దరాలయ్యెదన్. 455

మ. ఒకరామాతిలకంబు రత్నరుచితోఁనొప్పారు మందారకో
రకముం గర్ణవతంసర న్నిలుపుచున్ఁరాఁగా లతాసక్తచూ
చుకచేలాంచలయై మెలంగి విడుమంఁచుం గేలు సాఁచె న్నసా
యకహర్షిం దెగగొన్న మన్మథుని పృథ్విత్యాల్లిథపాదంబునాన్. 456

“ “ “ ఆ 4 పద్య 52, 53.

సీ. నుదతి మొల్లులదెచ్చిఁనూడిఁదెయిచ్చినఁ, బలుతెఱంగులనవ్వఁబాడి యగునె
కొమ్మసంపఁగిఁమొగ్గఁగొమ్మరమ్మనిపిల్చి, న్యాయంబె యిదిసాకుఁనానఁజూపఁ
బూఁబోఁడి యిపుడునాఁపూబంతులింక నీ, పాలింటిననుమ డాఁపంగ దగునె
కమలమొక్కటిసేనుఁగానిచ్చినఁ, గనునన్నఁ గ్రేణింపఁజనునె సకియ
గీ. యనుచు విభ్రమాల మేలంబుఁలాడుకొనుచు, నంగ సౌందర్యసంనూచఁనాభిరామ
చాటువాచాచమత్క్రియాఁసరణి మీఱ, గిల్లి రవ్వడు సతులు రాఁగిల్లి విరులు.

రామాభ్యుదయము, ఆ 1 పద్య 188.

సీ. అలదులకెత్తువో నటచేతికెంజాయ, లొదవికొయిలల నోరూరఁ జేయ
నునుమేను లలసి ప్రాఁమలమీఁదనొఱఁగుటల్, తీవలువ్రాఁకినఁతెఱంగుఁదెలుపఁ
జైకీకత్తియలలీలఁ బిలుచునుస్పలుకులు, మదకీరములమద్దు మాటలార్చ
బాగిబాగవలచునూఁర్పులతొపులెసఁగి క్రొ, న్ననఁకు వింతవాఁసనలొసంగ

గీ. నిక్కికొనగొమ్మలందున్ ♦ నీవిజాటి, బయలువడియొప్పునాభిహృదములసాబగు
లంగలతలకు సరవిరుద్ధై చెలంగ, సతులు పుష్పాపచయకేళి ♦ సలిపి రర్థి. 458
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 4 పద్య 21.

నీ. కునుమవాసనలెల్ల ♦ గొల్లలాడితిమింక, బఱచుటామనియెంత ♦ పద్మలిడునొ
చివురుజొంపములెల్ల ♦ జిదిమిస్తైచితిమింక, బగఱకోయిలయెంతయొగసిపడునొ
ఫలవరంపరలెల్ల ♦ నులిచివైచితిమింక, గొడమచిల్కలవెంత ♦ వడరుకొనునొ
కమ్మడేనియలెల్ల ♦ గుగ్గిమృరించితిమింక, గట్టికనకులెంత ♦ చుట్టుకొనునొ
గీ. యెఱుంగరాదింతులారయీ ♦ తెఱవనిచట, మసలఁగానీకతోతెండుమనముగొనిన
కుసుమకిసలయఫలనవ ♦ ప్రిసవరసము, లసమశరునకు సర్పింత ♦ మనుచు వెడలి.
వసుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 151.

నీ. అరవీడుకొప్పుల ♦ విరులవాసనకుఁ దో, రపుటూర్పుఁదావులుప్రాపు గాఁగ
నడలమందితఁబెంచు ♦ బడలికలకుఁ బిఱుం, దులవ్రేఁగుచనువేర్చిఁగుతోడుపడఁగఁ
జెమటచిత్తడిఁగొత్తఁచెలువుగాంచినవశుల్, మొలనూళ్ళకాంతికిబలిమి నొసగఁ
బయ్యెద లాడింపఁ ♦ బ్రభించుకంకణ, నాదమండలమోత ♦ ప్రాదీ సేయ
గీ. మిగులరొదగాఁ గికాకిననుచురతుల, యాయములుసోక నెద్దియొనాడుకొనుచు
సందడింపుచుఁ బుష్పాపచయము సలిపి, యంతఁ గడఁగిరి దోలావిహారములకు.
కథాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 145.

ఉ. పుష్పాడి చల్లుతీవల కఠపూర్వగతిం గరమూలదీధితుల్
కప్పమొసంగుచున్ వలపు ♦ కానుక సేయుచునున్న పూవుబల్
గుప్పకు నూర్పుసంపదలు ♦ గూర్పుచు నేర్పున సంచరించిరా
కప్పురగంధులెందుఁదగుఁగా యితరేతరబంధుకృత్యమల్. 481
సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 3 పద్య 83.

నీ. బొట్టుగు లేమావిఁ ♦ బొడలించెనొక్కర్తు, చూచియుఁ జేనంటి ♦ సాబగుమీఱ
బొన్నఁ బేర్కెగమునుబూయించెనొక్కర్తు, చిఱునవునునుఁచాటఁదుఱఁగలింపఁ
బొగడను గంతేలిఁ ♦ దగవిరుల్ గలిగించె, నెమ్మి గల్లుమిసి తన్నియునొకర్తు
కొసరివావిలిఁగొండఁగోఁగునుననిపించె, మూర్కొనిమాటాడి ♦ ముదిత యొర్తు
గీ. కోవిల బూవులునిండించె ♦ గొమ్మయొర్తు, కదిసికూరిమితోడుతఁగొఁగిలించి
చనుపకంబునఁగొన్ననల్ ♦ దనియనించె, ముదితయొక్కతెతనముద్దుమోముజూపి.
యయాతిచరిత్రము, ఆ 4.

నీ. అల భారతీజేఁగదునే నని నలు, చలరువంతలు చూపెఁ ♦ జెలువ యొకతె

యల రమాలలన నేఁనని హరిసన్నిధిఁ, జేరివర్తించె మిఁటారి యొకతె
యల గట్టుపట్టి నేఁనని నవ్వుచును శివా, లింగనం బొసరించె ఁలేమ యొకతె
యల వహ్నికాంత నేఁనని బర్హిసంగతి, నలరివినిదించె ఁ నతివ యొకతె
గీ. యల మృగాక్షిని, నేననియతిముదమున, మన్మథాలోకనముచేసెఁగువయొకతె
యల యరుంధతి నే ననిఁకెలనిమాని, గదిసి వేడుక రంజిల్లె ఁ ముదితయొకతె.

నలచరిత్రము, సి. ధ. ఆ 3 పద్య 227.

చ. గురుకుచల్లెఁ జూడ నొక ఁ కోమలి సంపెంగఁ జూడఁ జూపులన్
నెరసిన నల్లనయ్యెఁ జెలి ఁ నివ్వెఱయై కన హాసచంద్రికం
గరముగఁ దెల్లనయ్యె నదిఁగాంచి యిదేమియటంచుఁ బట్టెఁద
త్కరరుచి నెఱ్ఱనయ్యె నది ఁ గారడియంచుఁ దలంచి రందఱున్. 464

” ” ఆ 3 పద్య 240.

సీ. కలవు లే వనఁబాలు ఁ గౌఁదీపలుచలింప, వల్లీమతల్లికల్ ఁ వంచి వంచి
సమపీనకుచగురుఁచుములు కంపముఁజెందఁ, గొల్పిరిగుత్తులు ఁ గోసి కోసి
లలితాంఘ్రివల్లవాంఘ్రియదొఁట్రుపాటొండఁ, జిగురుటాకులబారుఁజిదిమిచిదిమి
భుజమూఁతురుచిహేమభుజముబయల్ వ్రాఁక, పలపుఁబుప్పొడు తెల్లఁడులిచిడులిచి
గీ. బాహునాళాళలోపలింబకరకివల, వదనజలజంబులకుమూఁగు ఁ వరమరాళ
శుకపిక శిలీమణాలితి ఁ జూచిఁగి జూచిఁగి, సఖులు పుష్పాపచయకేళిసలుపునపుడు.

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 199.

గీ. కురులు జడయల్లి మంతారఁకునుమ మునిచి, కప్పరపుబూదిమైఁబూసిఁగొప్పమల్లె
విరిసరు ల్దాల్చి తా మహేశ్వరుఁడనంచు, దానినదలించెనొకమత్తఁదంతియాన.

రసికజనమనోభిరామము, ఆ 4 పద్య 62.

సీ. పొన్నగున్నునీడఁగన్నెమాపుఁజూడ, మరియుచు డాఁగిలిఁమూఁత లాడు
వృక్షపుంజంబులవివిధఁజంబుల, నలరుఁ దీవియల నుఁయ్యాలలాఁగుఁ
బుప్పొడులపెరంట్లఁగప్పరంపుటనంట్ల, నొప్పుగా నెన్నెలఁకుప్పలాడుఁ
బొదరింటిపట్టులఁజదరంపునట్టులఁ, బంతుగాగోరింటఁబంతులాడు

గీ. చెదకిపువ్వులఁజదుముఁదుఁమ్రోదలఁగదుము, ఫలరసంబులఁబీల్చుఁజిల్లలనుబిల్చు
సిరులునలుదిక్కులనుదీడిఁచెలులఁగూడి, బాలినుప్పొంగి చంద్రామఁతీలతొంగి. 467

ఉత్తరహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ఆ 3 పద్య 15.

సీ. అలరుతావులఁగూడుఁనలరుతావులఁజూడు, కోరకమ్మలయాసఁకోర కమ్మ
చాలమేలగుపొన్నఁచాలుమోలగున్న, మాఁకొమ్మలపండ్లుఁమావి కొమ్మ

బాలబిల్వముఁజూడఁబాలబిల్వముప్రోడ, రేఁగుమానులకెదుఁ రేఁగుమాను
పచ్చపూఁతలమించుపచ్చపూఁతలనించు, రేఁకొమ్మలఁజూడఁరేఁకొమ్మ

గీ. లార కదసులపైఁ గోర్కుఁలారఁ గదలి, నారికేళీవనాళిఁ జెన్నాని కేళి
కింపుదులకింపునతిహఁకింపు మేఱయ, నాడి రతివలు మరుఁడు వెన్నాడికొనఁగ.

యామిసీపూర్ణతిలకావలాసము, ఆ 3.

సీ. చిగురుటాకులఁ గేలఁజిదిమితి మదిగాన, గండుఁగోయిలలెంతఁగనలునొక్కొ
ఫలసమూహమబుసంఁదులువాపితిమిగాన, గీరముల్పనిసెంతఁగినియునొక్కొ
తేనెవాఁకలు గల్గఁగిస్మరితిమిగాన, భృంగంబులెంత కొఁపించునొక్కొ
యొడలువొంగఁగివిరుల్గెడపితిమదిగాన, మరుఁడుకక్కస మెంత నెరపునొక్కొ

గీ. చూడబలవద్దిరోధంబుఁ గూడఁజెందు, బూతవృక్షలఁ గడుభక్తిఁబుష్పశరుని
సఫరివారంబుగాఁ బూజఁసలుప వలయు, నన నొకకొలంతునకు వారుఁచనిరిదనరి.

ఓసునతీవరిణయము, ఆ 3 పద్య 172.

సీ. చరియించునొకకేళిఁగనురు రావమున భావ, మచలీలఁ గొనుతేట్లనరసికొనుచుఁ
గురియించు నొకచోటఁమగనాటముననాట, మునదిలుకొనలఁబుష్పసృష్టి
స్మరియించు నొకయొరఁపరసౌరవదితీర, మున మును గాంచినభోగములను
దరియించు నొకవంకఁదమిఁబొంకమగువంక, దరివిరిగొమ్మకైఁదండయొసఁగ

గీ. నొక్కచో నిల్చు నొకయిక్కఁ నెక్కి మాచు

నొకట సచివునికేల్వట్టునొక్కచెంత

నుచితసల్లాపములునల్పునొక్కదరిని

బూవుఁదేనియలానునాభూపిఘండు.

శంతనూపాఖ్యానము, ఆ 2 పద్య 29.

సీ. సాంద్రమానీలతాఁసాకర్య మెల్లను

జూచితివేమె యోనుఁదరాంగి

పుష్పసమృద్ధిచేఁబొదలెడియిండ్లపైఁ

గాంక్షించియున్నా వెఱకఁబుకంతి.

సహకారభూతుహఁచారూరుఫలములి

చ్చటను నవేక్షించఁచంచలాక్షి

కాఖోన్నతదళాలసాలవృక్ష శ్రేణి

నిర్మితఁబులునివేసీలవేణి

గీ. పులినతలచిత్రవేదకాశంకెససమును, గడికా పూరి కర్పూరఁగంధములును

... .. తలచితివోలేదో యీ వేళందలిరుబోణి.

ఉ. బాసకిగూడి రామబలభావై కుసుండు సమ్మధిఁజెంది యు

ద్యావముఁజేరి పాదపవిత్రతాతలంబుల మల్లికాలతా

సూనవి శేషము ల్గనుచు సామ్యముఁ గోగకగుచ్చపంక్తి సం

ధాశములైన చంపకవితానములం బరిత్యజి నొందుచున్.

473

పట్టాభిరామాయణము, ఆ 2.

వీ. ఒకకుందరదన చంపకమును వీక్షించి, యునుముక్కున నెకోపమును సహించె

నొకపద్మనేత్రి వేండుకకుందములుదాసి, నటనటపటననిఁపండ్లుగొట్టిక

నొకరాజనిభముభిఁకకసి తాంబుజములఁ, గనుఁగొని వినుపకకాలు దివ్య

నొకమత్తగజయానఁయుత్పల్లనుమాకాళి, పాలిని దిలకించి బార సాఁచె

గీ. సరసభాషిణియొక్క తెఱచక్కనైన, తములపాకులతీన మొత్తంబుఁజూచి

విడనిలోపంబుచే నొళ్లుఁవిటువసాగె, పహజవైరంబుఁ బూని యచ్చటఁగరంబు.

కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 3.

వీ. పడిఱొన్నవిరిఁగోసిఁయొడిఁబెట్టె నొక్కతె, పొక్కిలితోసరిఁపోల్పుకరణి

జెపఁగోసి సంచంగిఁకిరినిమార్కొ నెనోర్చు, ముక్కుతోడనుసరిఁపోల్పుకరణి

చిగురుజొంపముద్రుం చిఁచేతఁదాల్చెనొకయ, పొరిఁగేలితోసరిఁపోల్పుకరణి

మొగతిఁకులంగుటఁచుట్టిగిల్లెనొకర్చు, మిగిల్లేతోసరిఁపోల్పుకరణి

గీ. దొండపండును గొట్టిక నాఁకుకయొకర్చు, పొసఁగఁగె మ్రోవితోసరిఁపోల్పుకరణి

తీతమెయినంబఁజేయెత్తితిగిచె నొకతె, పూనినెచ్చేనితోసరిఁపోల్పుకరణి. 475.

తనికజననోరంజనము, ఆ తె పద్మ 28.

మలయుమారుతము.

వీ. ఘనసారకస్తూరికాగంధము లనన్య, గంధబంధంబులు • గఱపికఱపి

కుమ్మరిమెత్తల్లికాఁలసితేవీగులఁజొచ్చి, గని సరోగృహముల • మునిగి మునిగి

సమధికాహార్యాంగ • పంగీతములతోప, కన్నెతీగల కాట • కఱపి కఱపి

కుముదకుట్టులకుటోకోరకంబులుదూఱి, యలిదంపతులనిద్ర • దలిపి తెలిపి

ఉ. యునునెచ్చు వడ్లుఁగొలికయ్యున గల్లు, వానితోలి విప్రీనరుఁడు వోదె

నట్టువోలెఁ దానునచ్చినచెలివోలె, మలయుచుండు మండమా రుతంబు. 476

విజయసేనము.

ఉ. గండపుఁగొండనెత్తముల ♦ కందువ నేలకితీవయిండ్లలోఁ
గెందలిరాకుఁబాన్పుల నుఖించి నితాంతరతిశ్రమంబులన్
జేందినచెంచుగుబ్బెతల ♦ చెక్కులఁ జిమ్ము జవాదివాసనల్
విందులుసేయుచు నెల్లలఁగె ♦ వేమఱుఁ గోమల గంధవాహముల్. 477

శ్రీరంగమాహాత్యము, శైర. క. ఆ 2 పద్య 258.

చ. సురనదిఁదోగినిరజరజోభసితంబు ధరించి రాలుక్రొ
వ్విరుల శివార్చనల్ సలిపివెంబడివచ్చు మగువృతాళి ఝం
కరముచేతఁబాడి లతికాభుజముల్ కదలంగనాడెడున్
బరిసరపుష్పిశోపవనంబుంధురమంధరగంధవాహముల్. 478

ప్రబోధచందోదయము, ఆ 4 పద్య 43.

సీ. విరహచింతాగ్ని యివివిధిఁగెరల్పుదునన్న, పగిదిఁ బద్యపరాగఁమెగయఁ గొట్టి
కామునిపడవాలు ♦ గానఁ బాజులుసేయఁ, గతిమధువంబులఁ ♦ గదలఁ దోలి
తీచెలేమలచేత ♦ నీవిధిఁగలయంపి, చల్లించుకీయఁ దేనె ♦ నడలనుడిసి
తనపగసాధింపఁ ♦ గనిమెచ్చి బుజ్జగిం, చినరీతి శిఖలపింఁచెములు నిమిరి
గీ. తెరువునడచినదాహంబు ♦ దీర గిరియు, రాంబువులుగోలుకరణిరఁతాంతతాంత
పనిలలపచాగ్రముల ఘర్మఁవారిపూర, మడఁగఁవిహరింపఁదొడఁగెమంఁదానిలంబు.

వరాహపురాణము, నంది. మ. ఆ 3 పద్య 75.

సీ. మదగంధతారతమ్యము యామ్యకరికిఁ ద, త్కరులకుం గనబలెఁగటములూఱసి
సురతశ్రమజమాటఁ ♦ జూపోపకయెబలెఁ, గామినీమృదుగండ ♦ ఘర్మ ముడిపి
పరిమళనాహేచ్చఁ ♦ బ్రాణమీబలెఁజించు, మృగనాభివర్మభస్మికలుమాటి
యహితపన్నగభేదులనిబలె గృహవిటం, కవులఁగలఁపులనోయ్యఁ గఱుల నిమిరి
గీ. వీటిసామగ్రిఁగనుఁగొన ♦ వేగ పడక, నడవఁ దనదిక్కు పుష్పదళితద్విపంబు
నెక్కెనో యనజడగతి ♦ నెపుడఁబోలయు, నందుఁజందనశిఖరిమంఁదానిలంబు.

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 29.

సీ. ప్రణయవాదములు దంఁపతులందు నుదయించి, రంజిల్లునూ నాంకుశములు మేసి
సురతాంతవిశ్రాంత ♦ సుందరీజనముల, వక్షోజరేటఘర్మ ♦ వారిఁ గోరి
వనములు మధుగర్భపతులుగాఁ బూమెగ్గ, మొదవులకౌమారములు హరించి
విషయానుభవకాఁగిముఖవిగత్తుల, పటుతరస్థైర్యవప్రములుగూర్చి

గీ. గంధలోభానుబంధిపుష్పంధయముల, ఝంకృతులచే ఘణిల్లన ♦ అంకె లిడుచు
విషమశరుషేర జన్నియవిడిచి రనఁగఁ, గ్రోవ్యచరియించునవ్వీటఁగోడెగాడ్పు.
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 1 పద్య 25.

ఉ. చెన్నగునన్నదీపులిన ♦ సీమల దాఁగిలి మూతలాడుచున్
వెన్నెలరేలు కప్పురపు ♦ విప్పుటనంటులన్డసీఁగు రా
కన్నెలరోయునన్నలకుఁ ♦ గన్నులుమూయుఁ దదీయవాసనల్
మన్ననఁగాంచి కప్రిపు చుఁమారమురేచు సమీర డింభముల్. 482
వసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 112.

చ. తెలతెలవాఱనొయ్యనరుఁడెంచినిశాంతరతాంతతాంతలా
చెలువలకింపుగా మెలఁగిఁచెక్కులఁ గూరిన చూర్ణకుంతలా
వలి సరళంబుగాజడిసిఁవాడినస్పెజ్జలమీఁదిపాగ్రివిరుల్
దొలఁగఁ బగ్గితవాయువులుఁదోచుఁబురిం బరిచారికాకృతిన్. 483
పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 110.

ఉ. బింకపుగబ్బిగుబ్బెతలఁబిత్తిరిచూపులు మేనితావులున్
గొంకకగాంచి లీల మెలఁగిన్ మలయానిలుఁ డవ్వనిన్ నిరా
తంకమరందసారణులఁదాటుచుఁ దన్నెద మీటిచన్నయా
జింకపదావుమావివటఁజిక్కఁదుగాయని చూచు కైవడిన్. 484
లక్ష్మీవిలాసము, ఆ 3 పద్య 57.

ఉ. సోరణగండ్లకన్నములఁచొప్పుల నొయ్యనఁదూఱి తావిచొ
క్కారసి చల్లి తత్పరినిఁయామినులన్ సురతాంతతాంతకాం
తారుచిరాంగఘర్మకణఁనవ్యవిత్రమణుల్ హరించుచుం
జోరులకై వడి స్మెలఁగుఁజోద్యముగా మలయానిలోఘముల్. 485
వట్చక్రివర్తిచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 31.

సీ. గంధసారమహీజః బంధురోరగరాజ, భుక్తముక్తంబులైపొదలి పొదలి
భూసారజలపూరఁకాసారకుముదార, విందబృందంబులైవిడిచి విడిచి
కోమలమాకందఁకునుమగుచ్ఛమరంద, కణగణంబులసొంపుఁగమిచి కమిచి
భామినీసురతాంతభవఘర్మజలతాంత, గండమండలములఁగదిసి కదిసి
గీ. చిన్నివెన్నెలలేఁగొనల్ చిదిమిచిదిమి, పరువుమరువంపుతావులఁబలసి బలసి
ఘునులతనువునకింపుగాఁ మొనసి మొనసి, మందమందానిలమువీచెఁ మలసి మలసి.
పరాహపురాణము, హరిభట్టు.

మ. వలపుంగొజ్జగినీటి శీతలహారీ వార్షిందువుల్ చిమ్ముచుం

గలయం గప్పురపుం దుమారము మెయిన్ ♦ గాటంబుగా గప్పుచుం

బలవద్దర్పక బాహుపంతులక్రియన్ ♦ దైవై విరుల్లుప్పుచుం

జెలగెన్ మందసమిగఁబండు దితిజ ♦ శ్రీస్తాగ్రభాగంబునన్.

487

సీమాతైలమాహాత్మ్యము, ఆ 2.

సీ. లలితచందనలేప ♦ కలితనుందరనశీ, సాపానములబంగళాపి యెక్కు

ఘనతారహారను స్తనభారగిరినితం, బములపై జీరుకు ♦ బండ లాడు

ససమానవీటికా ♦ రసమానితాధరా, మృతదీర్ఘ కలను జేయూత లీడు

హేలారచితపుష్ప ♦ మాలానిచితకేశ, భృంగమల్లములతోఁ ♦ దెనంగు లాడు

గీ. సురతనాట్యకళాంకుశీకరణకామ, కమలజాతావసరతీవ్రీ ♦ గాఢకేరీ

భవపరిశ్రమలాలస ♦ పౌరయుగతి, బాలకనునీమల సమీర ♦ బాలకుండు. 488

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

సీ. సవిభోపవనమంజులవిశాలసాలంబు, లుత్కటలీలతో ♦ నొరసి యొరసి

సంపుల్లకమలకాసారనీరంబుల, లాలిత్రక్షణన్ ♦ దేలి తేలి

వల్లమతల్లికా ♦ స్వచ్ఛగుచ్ఛములయ్య, నొయ్యన రజముల ♦ నూచి యూచి

విపణివిన్యస్తార ♦ విందకుందాగికా, మ్లాసమాల్యంబులు ♦ మట్టి మట్టి

గీ. ప్రణయకలహపరాశ్రుతిప్రసవహృదయ, కూలములు పెల్లగిల్లంగ ♦ గ్రుమ్మిక్రుమ్మి

మలయు సప్తపీఠం ♦ మందమంద, గళుల మలయాచలాని ♦ గంధగజము.

ప్రౌపదిపరిణయము.

చ. పుగనికటాంచితోపవన ♦ పుష్పితసాలములం గిలల్పుచున్

సరసులజేలుచున్ నుమగజపటలంబుల జల్లలాడుచున్

సురచికుంజపుంజముల ♦ జొచ్చి నశించుచు మందగాములై

కరులపలంజరించు జలీ ♦ గాడ్పులు పట్టుపశ్యంఖలల్ దగన్.

490

కవిజనరంజనము, ఆ 1 చద్య 16.

సీ. తొలుతదక్షిణదిగ్విభూటికిజనియించి, రహితౌనతుల గాఢాము వడసి

కునుమరసంపుటుంగ్గులుద్రాగి వడ్లి, తలిరాకుపాన్పుల ♦ నెలమి నుండి

తేటిబోటులజోలపాటుచే జొక్కి, లీల బూదీనయ్యుయ్యాల లూగి

మురిపెంపునడకల ♦ ముద్దులుమాపించి, యెల్లతావుల విలసిల్లి మెలగి

గీ. సరణిచనుఁగొనిలించుభూబంధులచొదలి, కొలకులనుఁగొనిక్రొవ్విరికికోసలరన్

మల్లులఁజెనంగి విరహాలఁమదమడంచి, మరునిజోడయి పవనకుఁమారుఁ జెనఁగె.

జాహ్నువీమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 110.

గీ. చిలుక తేజీలపాఁజాలఁ ♦ జిగురుతిండి, పులుఁగుఁజేసంగులను తేటి ♦ బోటుబంట్లు
బలముగాఁజేసిమరునకుఁనలుపయిడిన, తేరులనఁబొల్పెమలయాద్రుమాదుతములు.

రామవిలాసము, ఆ 1.

ద్విపద. కలయంపిచల్లిన ♦ గందంపునీటి, చలువనెత్తెపు లెచ్చట హెచ్చియుండి
మలయజామోదంబు ♦ మచ్చికఁ దాల్చి, అలరునెత్తెపుల ♦ నంగీకరించి
చల్లఁగాఁ గొలఁతులఁ ♦ జాడలువట్టి, మెల్లమెల్లనవచ్చి ♦ మీనలోచనల
యుల్లంబు జల్లన ♦ నొరయుచుఁజైఁట, లల్లనఁదొలఁగించి ♦ యలకలల్లార్చి
యెల్లతాపులముట్టి ♦ యింపుఁ బుట్టించి, పల్లవులీలనా ♦ పట్టనంబంబు
సల్లలితోత్సాహ ♦ సంపద మెరిసి, మల్లడిఁగొనుచుండు ♦ మలయమారుతము.

ప్రభులింగలీల, పిడు. బ. ఆ 1 గతి 3.

చ. అలనగతుల్ నుత్తైకరతు ♦ లంగభవోద్ధరణప్రవాగముల్
మలయజసౌరభంబులు ను♦మద్రవగంధము చక్షణాగతుల్
దొడఁరెడు పద్మినీపరిచితుల్వీతధభ్రమణంబు లూర్పఁగా
మలయసమీరణండు విటుఁమాడ్కిఁ బురి నివహరించు నిచ్చలున్. 494

ధీరతాభ్యసయము, ఆ 1 పద్య 55.

రాజవరనము.

సీ. తేజంబుగలఁడు సాధించుకత్తులన్నాఁ, వెండినిండకుఁ జాల ♦ వెఱుచుఁ గాని
యరి నొవ్వఁగొనఁడు తప్పరయు ధర్మరతుండు, భృత్యులంజెఱపఁడు♦సత్యవాది
కలకయుబృట్టభీతి ♦ కలుషమేమటుట మొ, క్కలమువెఱఁగుపాటుచలములేదు
కామినీలోలుండు ♦ గాఁడు సేవకుఁచేత, మఱవఁడిచ్చినయొగి♦మగుడఁగొనఁడు
ఆ. క్రొంగులోభజాడ్య ♦ కపటవ్యసనముల, పొంతఁ బోవఁ డాయఁమునువ్యయంబు
శ్రేణుఁగు నాఁడునాఁటి ♦ కేంద్రియవశ్యుండు, గాక నుజనవినుతికలితుఁడయ్యె.
నాయులదాహుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 200.

- సీ. తపనీయదండైక ♦ ధవళాతపత్రితో, ద్దండతేజఃకీర్తి ♦ మండలుండు
నిర్మలనిజకథా ♦ నిమిషకల్లోలినీ, తూటితాఖిలజగత్కల్మషుండు
విలతనవద్యయ ♦ ద్విపనానాజయ. శ్రీపథూటీసమాశ్లేష్టభుజుండు
నిఖిలవిద్యానటీ ♦ నృత్యరంగస్థలా, యతనాయమానజిహ్వోంచలుండు
- గీ. పృస్తతింపంగదగు సముద్భటకశోర, చటులగుణటంకిరీయాఘనస్తనితఘోష
చాప నీరదభవశరాసారశమిత, బలవదహిత తేజోదవానలుండు నలుండు. 496

శృంగారనైషధము, ఆ 1 పద్య 46.

- సీ. శివునికైపడిమహా ♦ సేనానియాత్ముండు, బలభేదిపగిది నశపవ్యపాయుఁ
డగవిందహితులీల ♦ సధిగ తాభ్యుదయుండు, బుధునిక్రియనజహత్పుష్కరుండు
గంగాప్రవాహంబుకరణిఁ బావనమూర్తి, భుజగాధిపునిభంగి ♦ భోగకాలి
యేనుంగుచందాన ♦ దానధారాశోభి, శౌరిలాగున శంఖ ♦ చక్రిపాణి
- గీ. కర్తయాశ్చర్యములకు నాకరము నీతి, నిఖిలవిద్యాగమములకు ♦ నాస్పదంబు
బగలుతుత్పాతహేతువు ♦ బంధుకోటి, కమరలోకద్రుమంబు హేమాంగరుండు.
- గీ. ఆనృపాలుండు నీతివిద్యానిరూఢి, జారదృష్టియాఁగాని విచారదృష్టి
సమధికైశ్వర్యవైభవోజ్జ్వలతారత, డప్టమూర్తియాఁగాని యనప్టమూర్తి. 498

శివరాత్రిమాహాత్యము, ఆ 2 పద్య 13, 14.

- సీ. తలపోయ బ్రహ్మ విద్యానిష్ఠజనముల, కనయంబుఁ గింకరం ♦ డైనవాండు
నఖిలశరీరగుఁ ♦ డాప్తనుభృజ్జన, తానండకరుండన ♦ నలరువాండు
సంసారఘనకర్మ ♦ సంగహీనులయందు, సంగసంపీఠుండై ♦ జరగువాండు
దుర్మాగ్గ మనుజుసంహంబునకు నుగ్రి, దండధరుండన ♦ దనరువాండు
- గీ. బ్రహ్మతిఘ్నకుకావేళుండైపరగువాండు, భగవదవతారయుక్తుండై ♦ నెగడువాండు
సగురు వర్తించునమ్మాన ♦ మతిశయిల్లఁ, బారుతరమూర్తి యీరాజు చక్రివర్తి.

భాగవతము, స్కం 4 పద్య 458.

- సీ. విశ్వసన్నత శాశ్వతైశ్వర్యపర్యాయ, కుటిలకుండలిరాజ ♦ కుండలుండు
దిగిభకుండాకాండ ♦ ద్విగ్ధాహదండ, మానితాఖిలమహీ ♦ మండలుండు
జనసన్నతానన్య ♦ సామ్రాజ్యవైభవ, క్లాఘాకలితపాక ♦ శాసనుండు
కులశిలోచ్చయనానుకోణస్థలన్యస్త, శస్త్రవిక్రమజయ ♦ శాసనుండు
- గీ. భాసమానమనీషాంబుజాసనుండు, సకలదేశావనీపాల ♦ మకుట నూత్న
రత్నరారజ్యదంఘినీరజయుగుండు, శంబరాఠినిభుండు దుశ్యంతునిభుండు.

శకుంతలాపరిణయము, పి. పి. ఆ 1.

నవనిఁబాలించె శుద్ధాంత ధవనమట్ల, కీర్తిలక్ష్మీకళత్రుఁ డాక్షితివరుండు. 505

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 2 పద్య 57.

సీ. తనకీర్తిసంతానమునకుఁ దారానాథ, నక్షత్రముల్ పృథ్విసములుగాఁగ
తనప్రతాపధనంజయునకు నీరజబంధు, కరములు విన్నులీంఘములుగాఁగ
తనవినిర్మలబోధ ఘనసుధాసరసికి, సజ్జనుల్ రాజహంసములుగాఁగ
తనబాహుజయరమా వనితకు బ్రహ్మాండ, భాండముల్ కాంచనాంజలిములుగాఁగ
గీ. వెలయు వలయాద్రిమధ్యమోర్వీబుధాళి, దానవేహనితాంతహస్తతలవిగళ
దంబు ముదితాద్భినిస్సన న్యాజమహిత, వితతసుతిపాలి యలరఘుక్షితిపమాళి.
ఇందుమతీవరిణయము, కుమారధూ. ఆ 1 పద్య 159.

ఉ. సారవిభూతి రెండవ వృషధ్వజుఁ డాకృతిచేఁ దృతీయబృం
దారకనైద్యుఁ డిద్దఁగుచిత్తగుణమందుఁ జన్మగ్ధపావకుం
డారయ భూమిమోచుటకు నైదవదిక్పతి దానరేఖచే
నాటవకల్పనృత్తమన సన్నరపాలుండు మించెఁ గీర్తులన్. 507

తపతీసంవరణోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 70.

సీ. గాంభీర్యధవకీర్తి కలశపానోరాశి, వాచాలతాకీర్తి వాగ్వధూటి
భూమిభరణకీర్తి భోగిలోకస్వామి, సాహసార్జితకీర్తి శంకరుండు
సంగీతజనికీర్తి జలజాతిధవసూతి, దాతృత్వకీర్తి సంతానకాళి
ధర్మధారాకీర్తి తారాచలేంద్రింబు, వదనప్రభాకీర్తి నవజనైరి
గీ. గాఁగ విహరించు నిఖిలభూతాంతమాళి, పటహభాంకారకారణ ప్రళయకాల
భైరవారానశంకాని బద్ధబుద్ధి, విద్విషిద్విరుఁ డెల్లపుష్కీనరుండు. 508
కమతేస్తపిజయము, పీఠికపద్య 94.

సీ. తనభవ్యధామంబు తనభవ్యధామంబు, కరణిమిత్రోన్మేష కరముగాఁగ
దనధర్మగుణములు దనధర్మగుణముల, ట్లతులితశ్రుతిమార్గ గతుల నెనఁగ
దనమహాహవదీక్ష దనమహాహవదీక్ష, పేగిదినానావనీ పకులఁబెంపఁ
దనయంబకంబులు దనయంబుకములట్ల, పరభీరుమిముఖతఁ బరిధవిల్లఁ
గీ. బరఁగుఁగఠినాద్రిజడలఁజ్జరతమత, కూపకటి గూఢచరణదిక్కిటికరటి
కుటిలతానహభూసౌఖ్య ఘటనభూరి, భుజబలవిహారి యార్వీటి బుక్కకౌరి.
సీ. ఏరాజు భూరితేజోరుణాలోకంబు, లోకంబుతమము నిరాకరించు
నేధన్యుబాహుధారాధరాభోగంబు, భోగింబునవరించు భూమిసతికి
నేపుణ్యనభిరూప రూపానభావంబు, నానందంబు గలఁగించు భూమిసులకు

నేభప్రకృత్యభక్తిః ♦ శోభాఽహరంబు, హారంబు దశదిశా ♦ యశావతమున
గీ. కతఁడు మతిమంతుఁడతిశాంతుఁడదీకృతాంతుఁడనుపమస్వాంతుఁడాశ్రితఁ
పననసంతు

ఉపసృతరకందనోలి ♦ మహాపురీని, శాంతుఁడగు రామమేదిని ♦ కాంతుఁడలరు.

వనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 28, 30.

సీ. వైరిప్రతాపంబు ♦ పడిఁగట్టినట్టిచం, దాన నెవ్వానిశోణధ్వజంబు
కమలసాయకుసోయఁగము మూర్తిగొన్న, కరణి నెవ్వాని యాకారమహిమ
• భుజభుజంగమనాథ ♦ బోగనారాయణ, చ్ఛాయ నెవ్వానికాక్షేయకంబు
అకలంకనలినగోహకు ద్వివీర్యగృహంబు, కైవడి నెవ్వాని ♦ కన్నుఁదోయి

గీ. బరఁగునాతండు నిఖిలభూపాలజాల, నిరుపమాద్భుతరసహేతు ♦ నిజనిటాల
వర్ణితానూనసౌభాగ్య ♦ నర్మకాలి, రమ్యగుణపాళి ఖండోజి ♦ రాజమాళి. 511

ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, వీరిక పద్య 10.

సీ. ప్రాధిసదాదేశ ♦ పదవిభక్తులెఱింగి, సంధివిగ్రహముల ♦ సరణిఁ దెలిసి
వివిధాగమాంగముల ♦ వేడఁబ్రతిష్ఠించి, పరరూపవినిపాత ♦ భంగు లరసి
యనురక్తిగూణవృద్ధి ♦ లలరంగఁబోషించి, ప్రకృతప్రత్యయలీల ♦ బయలుపఱచి
ఘనసూత్రీవృత్తులు ♦ గణకసంజ్ఞలునేర్చి, యవ్యయభవ్యవాక్యములు పఠికి ప్ర
గీ. ప్రకృతభావంబుపూర్వయాశ్రయమునగాంచి, యుద్వేగముచునుండునభ్యుదయమహి
మానవేంద్రులలోన నఘోషరాజ, శబ్దవిస్ఫూర్తి నాహరిశృంగారవృత్తి. 512

పట్టుకొనరిచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 38.

సీ. ఏకముఖంబుగా ♦ నిలనాజ్ఞనిలుపుచు, బ్రజలందును శయకృతముల సరసి
శక్తిత్రయంబునఁ ♦ జాలఁబ్రసిద్ధుఁడై, చతురుపాయంబులఁ ♦ జతురుఁ డగుచుఁ
బంచాగయుతనయ ♦ ప్రాగల్భ్యమునమించి, పద్మణక్రమవిశేషములఁ దెలిసి
సప్తాంగరత్నావళిచక్షుణత్వముగల్గి, యభిభోగసమృద్ధి ♦ వతిశయిల్లి

గీ. నవవిధంబైన హరిభక్తి ♦ సలపుమెఱిసి, దశదిశలఁగిర్తి విస్ఫూర్తి ♦ దశముకొలిపి
యపనిచక్రంబుఁబాఠించు ♦ నట్టివృత్తి, కలిమి జనులకు నధికభాగ్యంబుగాఁదె.

పరమయోగివిలాసము, ఆ 3 పద్య 34.

సీ. కురియించునొకవేళ ♦ శరదమే యసవృష్టి, ధరణికనావృష్టిఁ ♦ బరిహరింపఁ
గాయునెండలు భానుకరణి విల్వరివేళ, నీడుచేఁ బ్రజనొప్పి ♦ నెనయనీక
విసరుఁజల్లనిగాడ్చు ♦ లసమానవపమాన, శాబదై మందువేసపులయందు
పండించునస్యసంపదలొపధికుఁడై, తృణలతానందా ♦ మృతమునించి

గీ. చేరనీయఁడు రుజలందుఁజెనకనీడు, మృత్యువును భూమిజనులధాఁర్మికఁడతఁడు
యోగిబలమునదివిజౌలఁయాగఁడములు, సాగఁగానీయఁడొక్కొక్కఁసమయములను.

శ్రీరంగమాహాత్యము, క. ప. ఆ 7.

చ. దుగ్రిపదుఁడురాజు తత్పురికిఁడుండిలగృత్యధరీకృతామర
ద్రుపదుఁడు సమగ్రిదగ్గర విఠిరోధిశిరోధిమణిఘ్నణీస్ఫర
ద్విపదుఁడు చక్రివాళపరివేష్టితభూభవనారిఘ్నైంధవ
ద్విపదుఁడు శాశ్వతాత్మశమభిన్విపదుండు నృపాలమాతుఁడే.

515

పాంచాలీపరిణయము, ఆ 1.

గీ. అబ్బదానత, శుద్ధపక్షాస్తి, విమల, మానసస్థితి, నడవడిమహితక్తి
పరిచయంబున నాత్మభూభరణశక్తి, రాజహంసప్రభావంబురమణఁగాంచు.

రాజవాహనవిజయము, ఆ 1 పద్య 66.

సీ. కువలయంబునకార్తిఁగూర్చునియినుఁడు చ, క్రావళినొంచకయలరరాజు
గోత్రవైరముఁగూర్చుకొనని యిందుఁడు పుణ్య, జనులఁగాఱింపనిఁచక్రవర్తి
పక్షాత్పాతములేకపటఁగుచుండువిరాట్లు, పాడిదప్పని ప్రజాపరివృథుండు
కుజులపొందు చేకొననిధరాధిపుఁ, దుగ్రిఁడై ప్రజదుఁగింపఁకుండునీకుఁ

గీ. డొరయితఁడనిబుధజనులభినుతింప, వఱలెఁ దేజశశానై భవప్రభావ
జవవచన్పూర్తి ధృతిమహేశ్వర్యములను, విభులగుఁపాళియమ్మహాన్యపతిమాళి.

రసికజనమనోభిరామము, ఆ 1 పద్య 56.

సీ. కుమారావనకళాకుశలఁ డింతియకాని, వివరింపఁ జక్రవిద్వేషిగాఁడు
సతతసన్మార్గసంఘాతి యింతియకాని, రూపింపనోహకరుండుగాఁడు
బుధజనప్రియకరాఘ్యదయుఁ డింతియకాని, శోధింప గురువిపక్షుండుగాఁడు
వర్జితపరిశుద్ధఁనర్థుఁడింతియకాని, గణుతింపమలినలక్షణుండుగాఁడు

గీ. భలిరయితఁడురాజుగాఁకిలనొకండు, రాజగుటకల్లుదగుననిఁరహినినుకవి
రాజులును రాజులును బుధరాజులెన్న, రాజిలెడుతీవి నాధర్మరాజుదనరు.

సుభద్రాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 46.

సీ. కర్ణునిత్యాగంబుగవ్యడిశౌర్యంబు, భీమునిబలిమి శీరాముకరుణ
చంద్రునిప్రభ హరిశ్చంద్రునిసత్యంబు, మేరువుధైర్యంబుశౌరీల
హరునిసర్వజ్ఞతమరునిసౌందర్యంబు, వనధిగాంభీర్యంబువజ్రితీవి
భరతునిన్యాయంబుబలిమహాదారత, తరణితేజము ఫణిపరునిమేధ

గీ. తనకె కలుగంగ సకలవిద్యద్వితాన, సంతతోద్రియమాననిస్తందగీర్తి

యగుచు నగణితలీలలఁజలరె వంశ, పావనుండైన మాధవఁడేవన్మృతుఁడు. 519

సోమదేవరాజీయము.

సీ. సకలభూతహితప్రసాదఁడయ్యునికృత, మత్తారిరాజన్యమండలుండు
జనముఖస్తుతులీయఁకొననివాడయ్యున, పారనిజాంకపరిబంధనేత
యవిదితభావచేష్టాన్వితుండయ్యును, విదితపరాకూతఁవిక్రియుండు
తతగుణస్థితిననుద్ధతుడయ్యుఁ నిజగదు, ధృతవిహారమహాప్రితాపసూర్యుఁ

ఆ. డభిలభువనభవనహారికీర్తిస్వర్ధు, నీతరంగఁ ఘేనఁ భూతతారుఁ
డతఁడు రాజమాత్రుఁడగునె ధీగోదాత్త, నాయకుండు బలిమి నాయకుండు.

మిత్రవిందాపరిణయము, కుం. వెం. ఆ 1 పద్య 32.

సీ. తనకీర్తిచంద్రికాతతినిండి కృష్ణప, తుంబులు శుక్లపక్షములునేయఁ
దనదురాజత్వమింపున సార్వకాలంబు, నందును గుపలయానంద మొనఁగఁ
దనకరంబులు జడఁత్వమునను భువనప్రి, జానురాగంబులునై వెలుంగఁ
దనవర్తనంబు మిత్రసమాగమంబున, సంపూర్ణకళలచేఁ బెంపు వడయఁ

గీ. దనవిలాసంబఖండసౌందర్యమహిమ, నిష్కళంకస్వభావమై నిష్పటిలంగ
జంద్రునకుఁ జంద్రుడనఁదగుసద్గుణముల, చేతననిరుద్ధుఁడుజగత్ప్రిసిద్ధుడయ్యె.

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 105.

సీ. పటుభుజాస్తంభాగ్రఁ ఘటితవిశ్వంభరా, భరలఘువీరుమహాఁ ఘణిఘణుండు
నవకీర్తిస్త్రీకీఁ నాట్యరంగావధీ, కృతచక్రవాళ ధాత్రిగిరుండు
సంతతాదార్య సిద్ధాంతార్థపూర్వప, క్షీభవత్కల్పక ప్రాభవుండు
విరుదాంకరచిత్రగంభీరగీతప్రిసం, గాశాపసంజీవనాంతకుండు

గీ. నిశితనిరుపమనిజకరఁ నీరజాత, నిహితనిస్త్రింశనిర్భిన్న నిష్టారా
పలలనైవేద్యత్వప్రశుంభత్ప్రితాప, ఘోరతరభైరవుండు పురారవుండు. 522

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

సీ. పుణ్యజనప్రియమునమించు నేరాజు, ప్రబలునేరాజవిపక్షగుప్తి
నైకసహస్రాక్ష్యఁ వాప్తకుండేరాజు, సకలాశలేరాజు చక్కఁబ్రోచు
బహువప్రభూపలఁ భాసిల్లునేరాజు, దనరు నేరాజు సత్కవిహితాత్మఁ
బరదేవహరణాతురినొప్పు నేరాజు, బలయుక్తి నేరాజు పరిభవిల్లుఁ

గీ. జైలగునేరాజు నిచ్చయశృంఖలైక, లక్ష్మణులొప్పారఁ దనుఘనుల్బక్తిఁ గొలువ
నహహ యారాజుదనరు దిఁవ్యప్రిణుత్వ, మానితగుణాంశపరిజితాత్మత్వస్వరాజు.

చందికాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 116.

నీ. శత్రునుంచఁడుగదా ♦ తమలోన తమలోన, విడువనొల్లఁడుగదా ♦ వేలకైనఁ
బలికిపోంకఁడుగదా ♦ కలనైనఁ గలనైన, వెన్నఁజూపఁడుగదా ♦ యెన్నఁడైన
మాయఁజేయఁడుగదా ♦ మదినైన మదినైనఁ, గోపముంచఁడుగదా ♦ కుమతు లరసి
కాలుఁదప్పడుగదా ♦ కరమెత్తి కరమెత్తి, యీగిమానఁడుగదా ♦ యెట్టియెడల
గీ. నీ ధరాపాలుఁడని లోతుఁలెన్నచుండ, బాల్యముననుండి కీర్తిచేఁట్రబలె నార
ఖ్యాతచరితుండురంగభూఁకాంతసుతుఁడు, భావజనిభుండునీలాద్రిభూవిభుండు.

నానవదత్తౌపరిఃసము, వక్క. వీ. ఆ 1 పద్య 86.

నీ. తనపుఘకీర్తి ముక్తాచ్చరమునకు స్వ, స్వధరంబు కనకదండంబుగాఁగఁ
దనప్రతాపసమగ్రి ♦ దావాగ్నిశిఖకు వ్యో. మంబు తదగ్రధూఁచుంబుగాఁగఁ
దననిర్దళదాన ♦ ధారాంబులహరికిఁ గైలాసశిఖి కైతముగాఁగఁ
దనకటాక్షస్యంది ♦ ఘనకృపారసవృష్టి, కఖిలాధికోటి సప్తంబుగాఁగ
గీ. మహినిజెలువొంచె మత్తారి ♦ మండలేశ, ముకుటమణిగణశరణాయ ♦ మానచరణ
నఖరపాలి నిజాశ్రిత ♦ నలినపేళి, చారుకీర్తి హరిశ్చంద్ర ♦ చక్రవర్తి. 525

కవిజనరంజనము, ఆ 1 పద్య 28.

నీ. బలకాతపరిపంథి ♦ బలశాసనుండన, స్ఫురణభీషణహేతి ♦ ధరుఁడనంగఁ
ధర్మనిర్మాహర్ణ ♦ దండధారియనంగఁ, బుణ్యజనాన్వయ ♦ పోషకుండన
బహువాహినీశ్వర ♦ పరిపాలకుండన, ఘనజగత్పూర్ణ విఖ్యాతి యనంగ
రాజరాజాహ్వాయాగ్ధ సమన్వితుండనఁ, జారుసర్వజ్ఞతా ♦ శాలి యనంగ
గీ. బ్రస్తుతికినెక్కె సకలదిక్పాలకాంశ, జనిత శుభమూర్తి తేజాహిఁసదృశబాహు
దండ పరిరంభసంభృత ♦ ధరణీయువతి, సమృద్ధస్ఫూర్తి దశరథ ♦ చక్రవర్తి.

రామవిలాసము, ఆ 1.

నీ. తనయాజిభావంబు ♦ గనుపించె సకలన, మృతసత్కృతా ప్రవీణత వహించి
తనగభీరతనూపేఁ దటిసీమనోహర, ప్రఖ్యాత స్యసంఘపదలఁ జెలఁగి
తనప్రభావముఁదెల్పెఁ దపననందనగర్వ, నిగ్గంధనక్రియా ♦ నిరతిఁ దనరి
తనతేజమెఱిగించె ♦ సనిమిషేశ్వరవజ్ర, దుస్సాధ్యదైత్యపంక్తుల వధించి
గీ. రాజమాత్రుఁడె యప్రదిగ్రాజవినుత, రాజతయశఃప్రతాపనిర్దళితరాజ
హేళి రిపురాజధయదాజిఁకేళి రాజ, రాజధనశాలి దశరథ ♦ రాజమాళి. 527

ఉత్తిరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 76.

నీ. తనకలాపస్ఫూర్తి ♦ తనకలాపస్ఫూర్తి, కరణి దివ్యాంబుకాఁకరముగాఁగఁ
దనసత్త్రిసంఘంబు ♦ దనపత్త్రిసంఘంబు, క్షిణిలన్నిబావృత్తంబెఁ దెలంగఁ

దనదానపేభపంబు ♦ దనదానవిభవంబు, గతి సరసాళి సంతృప్తిపహింపఁ
దనపురాకారంబు ♦ దనపురాకారంబు, పగిది బలోత్కృష్ట ♦ పటిమఁజూనఁ
గీ. దనదు దోడ్పడమండితో ♦ ప్పడమండ, లాగ్రిఖండిత చండాహి ♦ తావనీశ
'దలితమార్తాండమండలాంతరుఁ డమోఘ, సాయకుండాదిలీపభూనాయకుండు.

దిలీపచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 85.

సీ. కారుణ్యసుప్రభాకలిత విద్యావాప్తి, గమలాక్ష గమలాత్త ♦ కమలభవుల
వరభోగ సౌందర్య ♦ వాగ్విశేషంబుల, జిహ్వాజిహ్వుకుమార ♦ జిహ్వాగురుల
భూతిప్రతాపసంపూర్ణనైభవముల, భగ్న భగ్నాఘృజ ♦ భగ్నసఖుల
ఘనబుద్ధిసత్కళా ♦ గాంధీర్యగుణములఁ, జంద్రగిరిదన చంద్ర ♦ చంద్రగురుల
గీ. నపహసించువటంచు దిగంతరముల, నకలజనములు వినుతింప ♦ నమృతమున
రాష్ట్రమేలుచునుండె నుగ్రతీతముగఁ, జిత్రపర్వండు పార్థివ శ్రేష్ఠుఁడగుచు.

బ్రహ్మాస్త్రరఖండము, ఆ 3.

సీ. మొలపట్టుకానెలోపల పసిండిమొలూము, చికిలిగూర్చినబాకు ♦ చెన్నమొలయఁ
దళతళలాడు కుండనపుపోషక్కుచూ, యల్మేనిచాయతో ♦ నంటి మొలయఁ
బలుచూరంగలర చెంగులు బాటవిడిచి క, ట్టివ గూరుసారుచూప్రేనమొలయ
భానుకోటిప్రభాభాస దివ్యకిరీట, మున్నమాంగంగాన ♦ హస్త మొలయ
గీ. నింపు చిటునవ్వ నూఁగు మీసంపురేక, కాముదీక్షణంబులకరణి వదన
రాజమండలమునఁగూడి ♦ రాజిలంగ, రాజమండలమునఁగూడి ♦ రాజవిభుండు.

శకుంతలాపరిణయము, ఘ. వేం. ఆ 1.

సీ. తనమహాపవిత్ర ప్రతిష్ఠామూనట్లు నూ, తనమహావనములు ♦ దనరఁ జేసి
తనరసాశయత ప్రతిష్ఠామూనట్లు నూ, తనరసాశయములు ♦ దనరఁ జేసి
తనసదాపృథ్వి ప్రతిష్ఠామూనట్లు నూ, తనసదాపృథ్వులు ♦ దనరఁ జేసి
తనయశంబువని బ్రతిష్ఠామూనట్లాత్మ, తనయశంబుమితమై ♦ దనరఁజేసి
గీ. తనప్రజానురాగోన్నతి ♦ గనుపడంగఁ, దనప్రజానురాగోన్నతి ♦ దనరఁ జేసి
తనకుసములభిమలులేని ♦ ఘనత గలిగి, తనరిన కుమారవిభు నెన్నఁదరమెత్తురణి.

రాధాకృష్ణసంవాదము, ఆ 4 పద్య 92.

సీ. ప్రజలంగన్నను గన్నప్రజలకన్నను మిన్న, గాఁగావఁగాఁజాముకారుణికుండు
వసుమతి నేర్పుమై ♦ వసుమతియగునట్లు, పరిపాలనమొనర్చు ♦ పార్థివుండు
బంధులజేమాను ♦ బంధులఁగావించి, మన్ననఁ బచరించు ♦ మానఘనుండు
భటసమాహము సమగ్భటసమతానూహై, తనగఁ బోషించు ప్రతిభాపశాలి

గీ. కలఁడె యాదృశసాధుణ్యం గణ్యాఁడైన, నృపశిఖామణియంచు వండ్రింప నెసఁగి
రావువేంకటనీలాద్రిఁ రాయఁబుని, మూర్త్యురాయేంద్రుఁడలరె నిఁన్తులనిరూఢి.

రామరాయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 83.

నీ. మన్యగీలునిఁగాని యదిసమ్మహిమతి, యలుగనుగక్షింపఁ డలఁపఁ డెపుడు
దాసపాతునిపైన యాని తత్కౌశల్య, సాదవృష్టులు చక్క యసాగ వెపుడు
పలులక్ష దేశసంప్రాప్తిగల్గియెకాని, శరముయాచకతతి యలరె వెపుడు
ప్రత్యక్షభామినుల్బహుశోకమోదాశ్రు, లురులుకన్నులఁగాని యుండ రెపుడు

గీ. కలుగుఁగలుగ దనితీయాఁఘననిపుడమి, దలఁపులొఁబరసత్యాప్తినిలుపునిలుపఁ
రాత్మగోపాయనంబన్యఁడడుగునడుగఁ, దరనువిభవుండుశంతసుఖీతిభవుండు.

శంతనూపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 32.

నీ. తనదుమన్యధనసంతసమానసౌందర్య, మరులీరనానంతఁబుతువుఁ జేయఁ
దన శౌర్యతపసనిఁస్సంద్రక్షిణ్యంబు, సతలంబునంగీకృతఁబుతువుఁ జేయఁ
దన దాసనాశిదనదీప్రవాహముల్, పితరహవాన్నికఁబుతువుఁ జేయఁ
దనయశఃపరితృప్తఁఘనపటలంబు, సతలంబునన్ శరఁపృథువుఁజేయఁ

గీ. దనదుపరిపంథికర్మకోదాత్తికంప, మతులితంబైనసేవంతఁబుతువుఁ జేయఁ
దనదుశీలలహృదయఁస్థామహిమ, తతసఖాఁకిశిరర్తుఁగాటిఁ జేయ. 534

సావిత్రీప్రరియము, ఆ 1 పద్య 129.

నీ. దాసమానవపనానాసభూమిరుహ, సంకుక్తికృతికి కఠింకవేశ
యాచకబసచకోరాచితాశాస్త్రార్థి, హరికరాకానికాగమఁబండు
పండితజనసురఁమండలీకృతసభా, మండనాయకమహాఘంటుండు
పరిపంథిగృహగణోపరిసముక్షీనా, కంఠస్థ కాలజంఘూనిలంబు

గీ. జ్ఞానిజనతార్థినిమిదవానలంబు, కవిజనామగపాపఞ్జకల్పకంబు
గణికజనహృదయవలసాంబులంబు, రాజమాత్రుండె శ్రీరామఁరాయవిభుడు.

వాసవదత్తాపరిణయము, య. ల.

ద్విపద. రతిరాజరూపునఁగమ్యభోగమున, సురరాజకలవిభాసురరాజు
మరురాజుమానసఁబ్రులముననీగి, ధరనంగరాజనితనుఁబ్రస్తుతింప
గరిమతోనారాజఁకంఠీరవుండు, శాతపేఠినికృత్తశత్రురాజన్య
జాతినిగ్భిన్నభౌన్యన్మండలుండు 535

ప్రభులింగలీల. పి. సా. గతి 3.

రాజనభ.

—:0:—

- సీ. త్రైలోక్యవిజయాభిధంబైన సాధంబు, చంద్రశాలాప్రదేశంబునందు
సచివసైన్యాధీశసామంతసృపవర, సీమంతినీజనశ్రేణి గొలువ
కాస్త్రమోహంసయుసాహిత్యగోష్ఠియు, విద్యత్కపిందులవిస్తరింపఁ
గర్వారకస్తూరికాసంకుమదగంధ, సారసారభము దిక్కురితముగ
- గీ. నిజభుజావిక్రమంబునఁనిఖిలదేశలు, గెలిచి తను రాజ్యపీఠమెక్కించినట్టి
యన్నసోమేశ్వరునియంకమాశ్రయించి, నిండుకొలువుండెఁగన్నులంపండువుగను.
- కాశీఖండము, పీఠిక. పద్య 10.
- సీ. మొగిసలాములొనర్చిముదముతోదవ్వగ, భయముతోడవజ్జిస్తుబాటుదీఱ
సాష్టాంగముగ మొగిక్కిసామంతసృపకోటి, కోటిరమణిఘృణిగుమ్మరింప
మన్నీలుబాంధవులొమ్మన్ననల్గలవార, లొకడండ నంతోపయుక్తి నుండఁ
గానుకల్లానివచ్చిగౌరవంబలరంగ, బాశెంపుదొరగుంపుపగ్గిస్తుతింప
- గీ. దండిభవభూతినీభులైనదండికవులు, సరసవిద్యత్కవుల దనసరసచెలయ
వనితలిరుగడఁజైపావడలువీవ, బగ్గిమదమలరంగఁ బేరొలంగముననుండె. 538
- కృష్ణరాయవిజయము, ఆ 1 పద్య 61.
- సీ. చెవిదండఁజేరి నిల్చినవాయసమువారి, ముదలకమ్మలకొప్పములు లిఖించి
దిక్కులనుండి యేతెంచుమన్నీల మం, తులితోడ నుచితంపుఁబలుకు పలికి
సమయోచితముగ హాస్యములొనర్చువిదూషకులదిక్కుమొలకనవ్వొలుకఁజూచి
యవసరంబుల వారలవధారనుచుఁదెల్పఁ, బొడఁగనివాఱింపులు వెలార్చి
- గీ. సత్కపిందులరచియించిచదువుపద్య, సమితయం దోరపారలుఁచక్కదిద్ది
పౌఢిఁగనిపింపఁజేయు భూపాలుకొలువు, ప్రజలకవ్వేఁగన్నులంపండువయ్యె.
- కువలయాశ్వచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 9.
- సీ. పందిజనస్తుతివ్యాహరములను బాగ్, సంగికుల్ సేయు పగ్గిసంగములను
సచివశ్రేణుల వాక్యాత్పర్యములను బాగ్, బంధికుల్ జదువు పగ్గిబంధములను
సాటిబాంధవులాడుసల్లాపములను బా, రాణికుల్ సెప్పు పురాణకథల
గాయకగళసముద్గతగానరసములఁ, బరిహాసకులపక్కిభావణముల
- గీ. వేదవేదాంతవిద్యావిఠోదములను, మోదమునుజెంది ర్ముల్లరీనాదవిదిత
భోజనావసరండుభూభుండు, మరల నభ్యంతరంబునకరిగెనపుడు. 540
- దిలీపచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 152.

నీ. తెక్కింపనొకమిఠుఁడొక్కజైవాత్మకుం, దొక్కభూతనయుండునొక్కసౌమ్యఁ
డొకగురుం డొకకవియొక్కసూర్యాత్మజుం, దొక్కకేతువు గల్గినిక్కినిక్కి-
మిన్నందె నుడులోకమెన్ననిట్టిదకదా, తమముగ్గిమ్రొడువారిఁక్రమ మటంచు
రోసి యసంఖ్యమిఠులసంఖ్యజైవాత్మ, కులసంఖ్యభూతనయులునసంఖ్య
గీ. సౌమ్యులు నసంఖ్యగురులు నసంఖ్యకవుల, సంఖ్యసూర్యాత్మజాతులసంఖ్యకేతు
వులును వెలయుఁ దమోహరఁకలనగలిగి, డంబు మీఁతెడు కొలువుకూటంబుఁజేరి.

రాధాకృష్ణసంవాదము, ఆ 2 పద్య 5.

నీ. కనకాచలోత్తుంగఁగునమత్తమాతంగ, తమ లొక్కదెనబృంహితములునేయ
పాథోధినుతరంగఁపంక్తిఁబోలుతుగంగ, మములొక్కడఁహేషితములొనర్చు
నతిమనోరథములహరియించురథములొ, క్రైడఘస్ఫురధ్వనులడలు కొలుప
చటులమైది క్షతీపటలముల్పెటలగా, భటులొక్కయిక్కనార్భటులునల్పఁ
గీ. బ్రకటసామంతధీమంతఁనికటరత్న, రుచిరసింహాసనస్థఁడైకుచగజుచర
ప్రచురవిభవ్రుండువరయుఁగుప్రభునిభుండు, సెలయుచభనుండుదశరథోర్వీవిభుండు.

రఘురామసంతోషము, ఆ 1 పద్య 51.

నీ. ఒకవంకనుతులధీయుతభూనురానీక, మొగివేదఘోషములొనరఁ జేయ
నొకచాయభుజవికృతాస్థాతరిపురాజ, బంధువుల్రాజసంమొంది మెఱయ
నొకదారివరభటఁనికరముల్లనకీర్తి, సంతోషహృదియుల్లెసాగి పొగడ
నొకచోటభరతశాస్త్రీక్రక్రిమంబునఁ, జెలఁగి వేశ్యలునాట్యములనొనర్చు
గీ. రాజశేఖరుఁడతులవిభ్రాజమాన, మాక్తికాహరకాంచనముయ వినిర్మ
లాభరణజాలభూషితుండుడుగుదెంచి, యరిది కూర్చుండె రత్నసింహాసనమున.

ధీరజనమనోవిరాజితము, ఆ 1 పద్య 31.

నీ. చెలువంబుగానాడువెలయాండ్రబంగారు, చిలుగజ్జియలమ్రాంతఁచెవులదనుప
విరిబోడులిరుక్రేవంబింజామరలు వేయ, పెడలుచల్లనిగాలివిందుగొలుప
రహిమిఁదాల్చినఁభరతనంపుఁబనిసంపు, లొడవుల తళతళల్కొకడలనిండఁ
బగఁడాలకంబాలపజ్జముద్దినునుల, కెంబట్టుపఱపులొడంబునూపఁ
గీ. గొలువనేతెంచుదొరల్లెఁగుములుగూడి, యదనోదవుదాఁకనందందయొదిగియుండి
యడుగుదోయికి మ్రొచ్చుచునవలనిలువఁ, బసిఁడిగద్దియఁగొలువుండెఁబలియుఁ

డతఁడు. 544

శుభాంధోర్వీశ్వరామాయణము, ఆ 1 పద్య 12.

ఆస్థానమండపము.

సీ. సంచితమణిమయః స్తంభాభిరామంబు, బహువిచిత్రవిత్తానభాసురంబు
ఘనసముత్తేజితకనకవేదికమును, సామ్రపల్లవహేమకమమంభ
ముపకంతగతమదద్విజసంకులంబును, పుణ్యాంగనాగేయపూరితంబు
మంగళతూర్యాదిసంగీతముఖరంబు, వందిమాగధజనానందితంబు

ఆ. నైమనోజ్ఞమైనయాస్థానమండపం, బమర నందు రత్నహైమతుంగ
భవ్య సింహాయుక్తభద్రపీఠంబున, నునిచెదానవేందుగినుత్సహించి. 545

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 2270.

సీ. పగడంపుగుండ్రకంబములు మేలికదాని, దూలముల్ జాబిలితాలమెట్లు
పులుగు తాపచ్చబోజెలు తక్కుమగమాని, కంపుగోడలుతమ్మికెంపు వెడద
తలుపులు పటికంపుచ్వారబంధంబులు, తెగంటిరాచరాతిన్నియలును
వైహార్యనలభికల్వాటంపు గోమేధి, కిపుజలయంత్రముల్ కడిగెనుత్తి
గీ. యంపునేతలుపువ్యరాంగంపుజాల, కములు రవికాంతమణివలీకములు రజిత
ఫలకములుగల్గినాడెంపుఁబనులబల్ హొ, రంగులననాగతంబుఁజెలంగిమఱియు.

సీ. జాలనల్లికలుపచ్చులగద్దెపీటఁగూం, బట్టుతివాసీలుపట్టివేళ్ళ
సురటిలు మేల్పైడిమరిచీలునెత్తంపు, పలకనిద్దాజరబాజుజీబు
చందువామత్యలజాలీలుచికిలికొగ్గి, మ్మించుటద్దములెనమించుతగలు
పాలీసురతసంపుకీలుబొమ్మలుచిటి, చాపలువెడదవింజామరములు

గీ. తమ్మపడిగలు మంచిగండంపుఁగోళ్ళ, చిలుతముక్కాల్లిపీట రాచిలుకపంజ
రములు. చిత్రంపుదివ్వెగంబములు గలిగి, జానుదులకించు కొల్వుహజారమునను.

రసికజనమనోభిరామము, 1 పద్య 60, 61.

సీ. విజామరంబులవిసరుపూఁబోడుల, కంకితములొప్పుతార్కరవము
మురువుగానుతిగూడి మొరయించువైణిక, వల్లకినిక్వణక్వణంపంబు
కడుసాంపుగానాడుకగ్ధాటనాటకీ, కనకమంజీరఘల్ఘల్ఘంబు
ప్రణతపార్థి వశిష్ఠప్రగ్ధంధలోతత దిరుగుతు మ్రోడల ఝంకరజారవము

గీ. మిళితమగునుధారనంగళిత మగుచు, లలితమగుచు మనోరథఘళితమగుచు
నానినాదం బపూర్వమోహనవిలాస, మహిమఁజెన్నొండెత్తభౌమంటపమున.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1.

నీ, పగడంపుఁ బనులఁ బెంఁపగుగుండగంబము, లచ్చంపుపచ్చరాఁగచ్చుమెట్లు
జేజేవజీరురాఁజిగికిటికితనా, బీలతల్లులు నెలఁరాలుగూర్చి
న హారంగుద్వారబంధములువై దూర్యము, ల్లాపినపసిఁడి దూఁలములు పుష్ప
రాగములైక్కినఁరాణించుజాళువా, తీనియ ల్మరకతఁదీప్తకుడ్య
గీ. జాలములు మానికములచేఁజాలనలరు, జాలకములు గోమేధికఁఫగితసఁతి
యంత్రములు చిత్తరువువ్రాతఁలాదియైన, గడిఁదిసాంపగుపెంపులుఁగలిగిమఱియు.

శకుంతలాపరిణయము, ౪. వేం. ఆ 1.

నీ. మితితేనిఁతనముల్ జతఁగూర్చినకడాని, సింగంపుఁబీలహాఁరంగుతగలు
హాంబట్టుచందువాఁడంబునూరతజాతి, ముత్యాలజాలీలఁముద్దుగుల్కు
మొకమాలుబాలీనుఁమురువుతివానీలు, దంతపుఁగురిచీలుఁతఁకుపనుల
నిద్దంపుజిగినిల్వొట్టస్వమువింజామ, రలు గుబ్బగొడుగు మేల్ఁవలపుగులుకు
గీ. చిన్నిపన్నీటియత్తెరుఁగిన్నియలును, బచ్చఁకొక్కలపులుఁగులఁపంజరములు
గలిగిగరితంపునెరిసాంపుఁవెలయు బెంపు, మహిమచెలువొందు నాస్థానఁమండపమున.

” ” ” ఆ 1.

రాచనగరు.

- నీ. మానినీమంజులఁ మంజీరకరరన, కేఁసీసగోహంసఁ కీలితంబు
కామినీకాముకఁ కలహప్రసాదన, పండితశాఠికాఁ భానురంబు
సరసకథాలాపఁ సంగీతసాహిత్య, చతురశుకస్తోమఁ సంచితంబు
అంగనాగంఢూషఁ హాలాలసద్గంధ, వకుళపుష్పావళీఁ ప్రకటితంబు
ఆ. విలసదగరుగంధఁ విస్ఫుటతరగంధ, మైన వివిధమందిఁరాంగణంబు
చూచి నెవ్వనమునఁ సుడిపడ నానంద, మంత కంత కుబ్జెఁ నమృతుండు.
నీ. గళితమదోదకఁ గండస్థలీసంగి, మధుషయంకారాత్తఁ మత్తగజము
హేషారవోద్ధతిఁ పోషితనిస్సాణ, పటహభేరీధ్వానఁ బహళహయము
పాకారచితరత్నఁ బహువిధతరధామ, లిప్త సాధనమూహఁ దీప్తతలము
ఫాలస్థలీకృతఁ ప్రకటితాంజలిపుట, పరిచారికావళీఁ భానురంబు
ఆ. ద్వారఖచితరత్నఁ తోరణోపాంతాప, లంబిమాక్తికోపఁ లసిత్తమైన
నగరి చొచ్చె శౌరిఁ నానావిధానూన, వినుతిలసితవృద్ధిఁవేకుఁ డగుచు. 552

ఉత్తరహరిశంకము; ఆ 8 పద్య 266, 269.

కీర్తి.

శా. లాటీచందనచర్చ, చోళమహిళా ♦ లావణ్యసామగ్రి, క
ర్ణాటీగీతకలాసరస్వతి, కళిం ♦ గాంతఃపురీమల్లికా
వాటీమంజరి, గౌడవామనయనా ♦ పక్షోజహారాల్లియై
పాటింపందగు నీదుకీర్తి రథినీ ♦ పాలాగ్రణీ సాహితీ.

553

భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 828.

చ. సిరజయ్యుడైన కోసనర ♦ దేవు యశోవనరాశి యా సుధా
కరునకు టొమ్ముబంటి కఱకంఠుని కుత్తుకబంటి నాకరా
ద్వీరదమచెక్కుబంటి ఖణి ♦ దేవునికన్నులబంటి శారదాం
భురుహ పితౌలనేత్రతల ♦ ముస్కలునై హరించు మించుగన్.

554

కసుత్ స్థవిజయము, పీఠిక పద్య 70.

సీ. చెక్కునొక్కదెయంచు ♦ దిక్కురిగ్రామణి, యక్కుజేరదెయంచు ♦ రిక్కురాయఁ
డఱుతనొందదెయంచు ♦ హాలాహాలాహారి, కంటికబ్బదెయంచు ♦ దంటచిలువ
యంక మొందదెయంచు ♦ యదుకుల శ్రేష్ఠుండు, మోముఁజూడదెయంచు ♦ మొదటిగిబ్బ
యదుగుదొక్కదెయంచు ♦ నవమృతంపుమున్నీరు, చాయనుండదెయంచు ♦ సారశాఖి
గీ. తనచెలిమి కానపడనొచ్చె ♦ మునికినారిఁ, దెగడి యాత్మనవర్ణలంభికిఁ జరాచ
రంబునఁ జరించుఁ దిరుమల ♦ రాయతనయ, ధీరవేంకటరాయ సత్కీర్తికన్య. 555

వసుచరిత్రము, పీఠిక పద్య 80.

సీ. అప్పుపాలైన శుభ్రాబ్జంబురుచియెంత, మాటమోచినయంచ ♦ తేట యెంత
నీర్లుమోచిన భవానీభర్తకలిమెంత, బిలముచూరిన శేషు ♦ బలిమి యెంత
తమ్ములతోఁ బోరు ♦ తారేకుకళయెంత, తృణమైనశరపుంజ ♦ దీప్తియెంత
పండ్లిగిలించు కల్పకశాఖిదళమెంత, విరిసినమల్లెల ♦ వీరక యెంత

గీ. యనుమఁ దనకీర్తిధవళాబ్జ ♦ హంస మదన, మధనవరభోగివిభుశరా ♦ మర్త్యవిటపి
వికచ విచికిల చాలికా ♦ వితతిఁ దెగడ, వసుధఁబాలించు నోబభూ ♦ వల్లభుండు.

నరసభూపాలీయము, ఆ 1 పద్య 87.

ఉ. వేడుకవీరనేనపృథి ♦ వీవరుకీర్తివధూలలామ యీ
రేడుజగంబులు స్మదికి ♦ నిరిపులొసంగెడు బొమ్మరిండ్లుగాఁ
దోడ నబాండభాండములు ♦ దొంతులుగానిడి బొల్లప్రాయమం

దాడు నటన్నఁ బ్రోడఁజూగు నత్తటి కచ్చెలి యెంత నేయునో.

557

నలచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 298.

నీ. అనిదిండి జడదారిఁచినుకుపూసలకోస, మగతాలువెన్నలఁబ్రాగలఁజేయు
గిబ్బడాల్సొరగుండుకబ్బంబుపోయాలు, లబ్బినబ్బెతయబ్బఁబొబ్బమెకము
విన్నుకేళాకూళివేల్పులబోనము, తడవులవిడువఁడుపుడుకుదొడుకు
తూడుమేపుడుపుల్లఁదూర్పురాయనిజక్కి, టొల్లకొవ్వరియెత్తుఁటెల్లపువ్వు

కీ. నురువులద్దంబుపాలుకఁపురపుబూది, సంకు రిక్కలు శుంచు నీరింకుమొగులు
దనయసంబునకెనగాకఁపెనుపుడింప, వెలసె నవ్వున్నతాలుపువేల్పుఁజేడు,
అచ్చతెలుఁగు రామాయణము, యుద్ధ. పద్య 590.

నీ. కాశకాశాధిపాఁకాశధునీహార, నీహారకలశవాఁర్చిధులఁ దెగడి
సోమసోమామరఁసామజతారకా, తారకాదంబబృంధముల నవ్వి
చంద్రచంద్రాతపఁచందవశారద, శారదాంభోదతేనరులనెన్ని
గోషగోపారదేందూపలసం తాన, సంతానఁఫేనవజ్జిములఁ గేరి

గీ. మీతి తనకీర్తి జగములఁమెఱయ నలరె, నిఖిలభూధరణోదగ్రఁనిజభుజాగ్రి
జాగ్రిదుగ్రమహామండలాగ్రిదళిత, దుష్ట్యద్రవ్యభుజాండు ఋతుద్వజాండు,
రసికజనమనోభిరామము, ఆ 1 పద్య 54.

చ. నురకరిచెక్కునొక్కె గజఁసూడనుకంతమునవ్వి రేవతీ
శ్వరుకటిరోసి రేవెలుఁగుఁవక్షముఁదొక్కి పయఃపయోధిలోఁ
గరిముఁ గలంచి వాణిజడఁగప్పి భుజంగవు రాట్టుణాపరం
పరలనటించి దాసఘనుభానురీర్తి చెలంగి దిక్కులన్.

569

వేదాంతసాయనము, అవతా. పద్య 49.

నీ. కుందమ్మలసి తాఁవిందమ్మల మృణాళ, బృందమ్మలను పయఁస్సృందములను
రంగమ్మల సుధాతఁరింగమ్మల నభస్తు, రంగమ్మల సురసాఁరంగములను
హారమ్మల శరద్విఁహారమ్మలను గాంగ, పూరమ్మల ఘనకఁర్పూరములను
సూనమ్మలఁ గళావిఁతానమ్మల నుడువ్వి, తానమ్మల సురసంఁతానములను

గీ. సోగునుమగరాలనిగరాలఁనిగనిగలను, మిగులనలరారునెలరాలఁతగువగలను
దెగడి పొగడొందు నెల్లెదఁజగతి నతని, పరమహిమహృద్వశోభాపఁభావగతుల
అచలాత్మజాపరిణయము, ఆ 1.

నీ. త్రిపశాయముజొచ్చి తేరెఁదృఢగాగ్రహి, హరికరమంటె గోత్రాంతకా
కాలోదరముఁబట్టెఁగాత్యయనీభర్త, త్మృతలంబంటె గంభాతహాళి

ఘనతారకంబులకరములూనెఁగళంకి, కొలనునీటనుముంచెఁగుముదకోటి
హరికిరస్పర్శ నిర్వర్తరుడయ్యెఁ గరదుండు, ప్రజనంఁటెనమితవర్ణస్వరూపి
గీ. యనుచు వారలఁ దత్సమాఖ్యలజయించి, రూపసంపదలకు మునుఁప్రాపుగొన్న
సారసంగ్రహవైభవోదారలీల, వెలసె మదనాభిరామ భూవిభునీర్తి. 562
యామినీపూర్వతిలకావిలాసము, ఆ 1.

సీ. తారకాచలతారకతారకాపంక్తుల, తారతమ్యముఁగట్టితారసిల్లి
సౌరతరంగిణీపూరామరాహార, వారిజవారముల్ నీరసింది
హీరనీహార కర్పూరడిండిరాస్థి, హరపటీరముల్ నామి దోలి
నారద శారదనారద పారద, శ్రీరదరంబులదూరఁ బల్కి
గీ. శారదైరావతములనుఁమీఱిమీఱి, శ్రీరవారాశిపూరముల్లేరికేరి
సారెఁగములయందునఁమీఱినంగ, మీఱె శ్రీరామరాజ్యణిచాతుర్తి. 563
వాసవదత్తౌపరిణయము, య. ల.

రాజ్యపాలనము.

సీ. పాదపంబులుపుష్పఫలసమృద్ధివహించె, నఖిలధేనువులుఁ బున్నవిసిపిదక
జగతీవధూటిగాఁజన్వలియైమించె, గతమయ్యె నెచటఁ దఁస్కరభయంబు
కనరైపుత్తైశోకమతల్లిదండ్రుల, పాలకులవైధవ్యములుబొలంగె
ప్రోణిజాతంబు నిఁరామయస్థితిఁబోల్చె, నెలనూఁడువానలునిలిచిమరిసె
గీ. దేవతలపడఁబండేధాతీతలంబు, పొదలిధారణపోకకుఁబుట్టెడయ్యె
నన్నివంకలగుర్భిరుఁమడఁగిపోయె, బ్రస్తుతింపఁగఁదగురామరాజ్యమునను.
జైమినిభారతము, ఆ 6 పద్య 9.

సీ. వానలసరవితోనర్చించె సస్యముల్, వేశ్యగొల్పుగ విష్ణువీరిపండె
నారోగ్యశ్రుతిపాత్రైశ్వర్యవంతులై, బ్రదికిరినూఁటెండ్లుఁబంచజనులు
పూవుఁబోడులపతిఁదేవతలై రగ్ని, భయతస్కరవ్యాధిభయములడఁగె
ఫలపయఃకుసుమాదిబహుపదార్థంబులు, రసగంధసామగ్రిసెనకమెనఁగె
గీ. నీత్యుపద్రవమృత్యురాఁహిత్యము క్షి, ధరఁబ్రజాస్వస్థితామగతంపమయ్యె

న్యాయపథమునస్వారోచిషాఖ్యమనువు, శ్రీలఁబెంపొందిపాలించుకాలమునను.

మనుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 120.

సీ. ఆరాజువిమలవిభావ్యతిచంద్రికనిచ్చ, రహితెక్క జాతె జాతరప్రసంగ
మాఘమదానధాఃరాపూర్ణవర్షము, ర్వరఁబర్వ డిగియె నంపగ్రహార్తి
యాలోకహితుప్రతాపాతపం బవిరతో, దయరూఢిఁ దగ నింకెదన్యపంక
మాసద్గణాభి చరామృతంబెల్లనో, దయివాఁడెరలెనామయవిభూతి

గీ. యమృహోతైలదమనురాజ్యముననిట్లు, ఫలములీనెడుచెట్లతోఁబాలవెల్లి
కాన్పుపసితోనఖండభోగములతోడఁ, బ్రజలుగాంచిరిభూరివైభవమృద్ధి. 508

మనుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 98.

సీ. ధర్మంబునాల్గు పాదంబులవర్తిల్లు, వాంఛించినప్పుడేవానకురియుఁ
దరువులేవేళనుద్ధతిమీఱ ఫలియించుఁ, బైదులు దున్నకంపండుచుండు
దిరిపంబువిసర మేసిక్కుననోదవదు, మొదవులుపిదుకకము న్నెపిదుకు
వ్యాధులునఘములుంపలసలైదూరించుఁ, జింతింపఁగోర్కులుంసిద్ధి నొందు

గీ. రాజపగమేశ్వరుండుదైత్యరాజహరుఁడు, రాజసింహుండుదశరథరాజమతుఁడు
రాజసదృశకళాంగుండురాఘవుండు, ఘనత రాజ్యంబుఁబాలించుకాలమునను.

శతకంఠరామాయణము, ఆ 1 పద్య 18.

సీ. మంతులమననుబంబులుడేవితెలిసి దు, గ్రాధినాథులమర్మమరసిచూచి
మన్నీలభేదములోపన్నిపాయఁగఁబెట్టి, సాన్నిధ్యులకుగట్టుసనువులక
కొనుటమానుటనిల్వఁమనుచుట వివరించి, పాటుపత్తెమవారికితీరులెఱిగి
బలములనప్పటప్పటికి నీక్షింపుచు, గ్రాసకృమములడుంగకయొసఁగుచు

గీ. లోకవార్తలుమావల్లలోనఁగొనుచు, ననునినాయవ్యయంబులంగనుచుధర్మ
లీలనేర్పడ నీవు భూపాలనంబు, నేయఁ బ్రజగొడవందునేక్షీతివరేణ్య. 508

నలచరిత్రము, సి. ధ.

చ ప్రిజలకుమారుడుపాల్గొనఁగిభాగముతాఁగొని భూమిదేవతా
వ్రజమునకున్ సమస్తమునంవారణగానిడి పూర్వకాలభూ
భుజులగతిన్ జతుశ్చరణపూరితధర్మ పథానువర్తియై
నిజభుజక్తి నేలె ధర్మజీవలయంబు జనుల్ మఖింపగన్.

568

పద్మినీపరిణయము, ఆ 1 పద్య 81.

సీ. కలలోనఁగన్న జంగంబయ్యె రోగంబు, గొఢ్రాలిదూలయ్యెఁగుటిలవృత్తి
శత్రుజన్యభయంబుఁశశవిపాణంబయ్యె, నలీలాక్షరంబయ్యెఁసస్యబాధ

- ఈ తాత్పర్యమును హూచంద్రియయ్యై, గణపుత్రాపథకమలమయ్యై
 నమమృత్యుపీడపండాంగనాస్పృహయ్యై, గిల్లిపమతిథులిక్షీరమయ్యై
 గీ. దారుణకరారుమృగఘటిచూరుతాగ్ని, తస్కరోపద్రవంబు సప్తమపదార్థ
 మయ్యై గజ్జలకాతన్యమయ్యై లేమి, ధశరథస్వామిపాలించుఁధరణియందు. 570

రామవిలాసము.

- నీ. రాజకీయవిధానయోజనోద్యోగంబు, లంచితస్థితివిమర్శించుకొనుచు
 ననిశప్రజానుపాలనమార్గములయందు, విహితకృమంబులుఁబెడకికొనుచు
 గురువిప్రబాంధవోత్కరములపట్టున, ననువొందహితవృద్ధినిరసికొనుచు
 ధర్మార్థసంగ్రహతత్పరజ్ఞానంబు, తెఱఁగుప్రాజ్ఞులయందుఁదెలిసికొనుచుఁ
 గీ. దశయశశ్చంద్రికలుదిగంతములునిండ, నామృగాంకార్కముగనతండాత్మవంశ
 ముత్తరోత్తరవృద్ధిబెంపించుచుండ, సాంఘదీపింప నవనిబాలింపుచుండె. 571

రంగరాయచరిత్రము, ఆ 3.

- నీ. ఘనకేతువిన్నూర్తిఁఘనకేతువిన్నూర్తి, పగిదిని బరరాజుఁపటిమఁగలఁచ
 వరధర్మగుణపాలివరధర్మగుణపాలి, సరణిని బుధలోకంసమితిఁబోవ
 గురువిభాకరలీలఁగురువిభాకరలీల, గతినిసారసరసఘోషముగాఁగ
 మరుకళావిన్నూర్తియురుకళావిన్నూర్తి, కరణినిజతురాస్యఁగరిమఁబెంప
 గీ. వితతివిజయప్రకృస్తవోర్విపులశక్తి, నవనిబాలించువిజయరామాభిధాన
 గజపతిహృదయతీమణికాంతు శ్రీనృ, సింహగిరివాసికృపమరక్షింపుఁగాక. 572

కాశల్యాపరిణయము, శ్రీ. వేం. ఆ 1.

స్త్రీ వర్ణనము.

- ఈ. పలుకులముద్దునుగలికికొల్లన్నుల, తెలుపును పలుఁదచున్నులబెడంగు
 సలఁకుకాంచీపదస్థలములయొప్పును, లలితాననేందుమండులము రుచియ
 నలిసీలకుటిలకుంతలముల కాంతియు, నెలజన్వనంబునఁవిలసనమును
 కలభానంబునుబొలుపును మెలుపును, గలుగునగ్నిరికనఁతలఁచి తలఁచి

అ. హావభావరూపలావణ్యపారముల్, తిరిభువనముల నేర్చి తేచ్చి నేర్చు
నూపఁదలఁచి యాఁడుకూ పజాఁడొనరించె, నని నులించి నొప్పు నగతనూజ
కుమారసంభవము, ఆ 3, పద్య 283, 317, 321.

క. ఆలీలాన్యసదృశ్యరీచిదివిఖాఁహరచివాహోయక
ల్లోలాసకమహారేఁ బొల్పెసఁగ నాఁలోలాలిరమ్యానిక
భూలిలాస్యాంచితమైనపాగ్వితి ముఖాంభోజంబు నేజాంకిత
పొర్రేయమృతి మండలంబునుపమింపంబోయిశంకించెదన్. 576

కుమారసంభవము, ఆ 8 పద్య 10.

నీ. మదనవశికారముంత్రీజేవతదృష్టి, గోచరమూర్తిగ్గోళినియ నొక్కొ
నితకరిబింబనిఁన్పులితనుధాధారనీ, తంబినరూపంబుఁదాల్పెనొక్కొ
విధికామినీచేష్టవిజ్ఞానపరసీమ, విధిగండరింపంగఁనెలసె నొక్కొ
శృంగారవరసఁకిలివిలాసోన్నతి, నుండరాకారంబునొందె నొక్కొ

అ. కాక యొకవధూటికడుపునఁబుట్టిన, భామకేల నిట్టిరామణీయ
కంబు గలుగుననుచుఁగన్నియపైమహీ, పాలనుతుఁడుదృష్టిఁజలపెనర్చి. 577
విజయసేనము, ఆ 2.

నీ. లక్ష్మీహస్తములకుఁలాంఛనం బబ్బంబు, హస్తంబ యబ్జమిఁయబ్జముభికి
సిరి పురాతనఁడైన పురుషుని మును బొందె, కలెపునిఁ బొందదీచిగురుఁబోడి
జనులకు నిందితాఁసతిపాడచూపదీ, పద్యాక్షి కన్నులపండువయ్యె
నింతప్రాయంబనియెఱుంగము కమలకీ, నాతికి నెలజవ్యంబు మించె

గీ. గాన నీలక్షణంబులఁగమలనిలయ, లక్షణములకుఁ గడు నగ్గలంబు లిట్టి
వనితకన్ను మనంబు నెఁవ్వానిఁదగిలె, నతఁడెకాఁడె మన్మథునకుఁనగులంబు.
దశకుమారచరిత్రము, ఆ 10 పద్య 29.

— డివి ప ద. —

మెఱుంగుఁదీఁగెలువోలుఁ మేనులునలుపు, గిరికొన్నయలినిఁకేళపాకములు
తగుజేందునుపమింపఁదగు లలాటములు, గరివంకబొమలునుఁగ్రాలుకన్దనయ
నుధలొల్కొనుచునుమదంతములు, మధురాధరంబులఁకుండవోసములు
చంద్రిబింబమువొప్పుపరకుఁగాఁగొనక, ...
తమ్మి నెల్లెపులతలఁగింపఁజాలు, కన్నునియూర్పులకంబుకంతములు
బసిడిమించులనొప్పుకాహమూలములు, గిసలయంబులనవృత్తకంఁగెలాగవయుఁ

... ..

రంగనాథరామాయణము, కాళ. విశ. ఉత్తర.

సీ. వైతన్య మొందిన ధన్యనిచిత్రంబు

చిలునవ్వు మరగిన ధన్యనిచిత్రంబు

నడుపాడ శరీరంబు ధన్యనిచిత్రంబు

మురిపెంబు బూనిన ధన్యనిచిత్రంబు

వంకవాలుగ బెట్టి వచ్చిన కొన్నెల

పలుకభ్యసించిన ధన్యనిచిత్రంబు

విలుకడ వడసిన ధన్యనిచిత్రంబు

గై నేసిపోచిన ధన్యనిచిత్రంబు

గీ. నాగ నభిరామమగు నెలనాగయొకతె

మానవాంగ వాసదత్తశబ్దగానిరూపు

మహిమ గలయది నానుష్ఠితుండెరుమున

శేకతమ వచ్చియుండంగ ధన్యనిచిత్రంబు.

కేయూరిబాహుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 80.

ఉ. ఆమదిరాక్షి రూపవిభిన్నవారిశయంబుల దృష్టిసోఁకినన్

సోమనినైన వేయొక ధన్యనిచిత్రంబు

కామని కన్యతెమ్మెరలనైనను వేయొక కన్యతెమ్మెరల్

కామనినైన వేయొక ధన్యనిచిత్రంబు నేచుదు శ్రమి చెప్పుదున్.

581

మ. వనితారత్నము నానీకావదభుజ ధన్యనిచిత్రంబు

వనజామోదపుటూర్పు లంచనడుపుల్ ధన్యనిచిత్రంబు

చనపాశ్వంబులు దృష్టిదోషమున రక్షల్ నామఁ జూడంగఁ ద

క్షనముక్తావలి యుందియల్ వలయముల్ ధన్యనిచిత్రంబు.

582

,, ,, ఆ 4 పద్య 180, 181.

చ. పదములు చారుపద్యములు ధన్యనిచిత్రంబు

రదములు కుండము ల్కచభిరంబులు నీలము లట్లుగాన న

మృదమునఁ గాంతలై నిధులు ధన్యనిచిత్రంబు

సుదితుల కుచ్చవస్త్రిములుఁ జొచ్చినలేములు వాయ వెన్నెడున్.

583

భాస్కరరామాయణము, బాల. పద్య 34.

- సీ. విదియచందురుడైన ♦ వెలఁది పెమ్మొమునఁ, గవిసి నసంపూర్ణ ♦ కాంతినడ ను
వడగాలియైన నభివృద్ధితియు ర్పులచెంతఁ, బరఁగిన మలయాది ♦ పవనఁబోలు
నవనసయిరులైన ♦ నయ్యంతిచిటునవ్వు, సొలపునవెన్నెల ♦ డెలుపుఁ బు ను
నలరియేఱుతువుల ♦ నెలమివా నతి మేలి, పృథ్వీగన్న వనములు ♦ పల్లవించు
గీ. బట్టిబయలైన నానతి ♦ పద్మకేతనీ, కన్నగవయొప్పు జగిసొంపు ♦ గడలుకొనిన
విమలకమలపండంబుల ♦ విధమునొందు, నెఁగుపరివోల్పుఁగలరయ ♦ య్యిందును శిశి.

,, అరణ్య. పద్య 278.

- సీ. సజజఘండర్య ♦ సదనంబు వదినంబు, చారుమధారిస ♦ ప్రాపి మోపి
పరిభూత బిసపద్మ ♦ భాతులు చేతులు, కనలికాయుగళంబు ♦ గడలు తొడలు
ముహురుదంచితకాంతి ♦ ముచములు ....., భూరిమనర్థవిఘ్నాశ్రి, మూర్తి
చతుఃచిలోకనా ♦ సాధ్యంబు మధ్యంబు, తీపారుకందర్పు ♦ తూపు చూపు
గీ. లోలభావ మాచనములు ♦ లోచనములు, ధగ్ధ్రునతిమతియభిమాన ♦ ధనము మానము
కాన యీసతి కెనయగు ♦ మానవతులు, సొరిది మాఁడుజగంబులఁజూడఁగలరె.

నుంద. పద్య 153.

- సీ. తొడవులూడ్చిననైన ♦ దొయ్యలిరూపుతోఁ, శిన్నపోయినపల్ల ♦ చెన్నమీలు
విరులుపుచ్చిననైన ♦ వెలఁది పెన్నెతొలిఁ, బాయనిజవ్యాది ♦ బయలుమెఱయుఁ
బూతరొల్చిననైన ♦ బొలఁతుక మైచాయ, గన్తునెనఱచ్చిన ♦ క్రడుముడెలుపు
మడుఁగుమాసిననైన ♦ మగువఁజిలుందుసో, యగముజూపఱచిత్త ♦ మాఁకగొలుపు
గీ. మురిపమల నుజ్జగించినఁముగుదనదుపు, గలికిచూపుల పీడ్చొన్న ♦ కన్నగవయొ
జిలునగవు నోసరించిన ♦ చిగురుమోవి, నింతిమతిభీతి తెలువీడు ♦ తెఱుకనేయు.

ఉత్తరహరివంశము, ఆ 1 పద్య 57.

- గీ. రాజబింబంబునందు సాధరము హరించి, చేసినాఁడు విధాత యా ♦ చెలువమోము
నడిమిరంధ్రంబునందు ♦ గాఢనంగవచ్చు, ఖనిఖనీలిమయది నిదఁగ్గునము గాఢె.
సీ. జగము లొక్కుమృడి ♦ సాధింపు నెత్తిన, రతిమృగంబు విండ్లధరమణి బొమలు
కాంతి నిగ్గగ మీఁడు ♦ కామయోవనముల, కుంభపల్లము లింతి ♦ .....
నడు మింత యని కేలఁదొడికి పట్టిన ధాత, యంగులిరేఖ లభ్రాన్యవభులు
యూర మనో మృగరాజి ♦ దవిలింపఁ దీర్చిన, మదనవాగుర లిందు ♦ వదన కురులు
తే. బాల్యతారుణ్యసీమా ♦ భాగమునకు, శజాఁడు వ్రాసినరేఖ తత్త్వంగియూరు
భానువరమునఁ బడసినఁపంకజముల, యపర జన్మంబు పూఁబోడియడుగులధిప.

శృంగారనైషధము, ఆ 2 పద్య 13-15.

ఉ. వచ్చనివృత్తువాటికల ♦ పండుల భిక్ష భుజించి నిచ్చలున్
వచ్చి పరింపఁబోలఁ బ్రతిభారముఁ గోలుల బ్రహ్మచారి వెం
పచ్చుడడంగ నీసరసిఁబాక్షి ముఖద్విజరాజునొద్ద వా
ఁబచ్చి లనత్సరినూనశఁగవేదాహనము లైనపల్కులన్.

గీ. పలువ నన్నంబుగా నీనిధివడుము గీసి, యశానమునకు నిచ్చె నాఁకుంక మెల్ల
నదియుపాతానముగఁగ వాఁయినిస్పృశిం చె, నున్నతములైనయేకత్వయోధగములు.

“ “ “ “ 8 పద్య 177-181.

కా. పాచ్చెం బింతయు లేక హంసనడతోఁ ♦ బొల్పొందు లేనప్సతోఁ
ఁబచ్చిపినకుల్కుముంగరలతో ♦ బాగైనకమ్మొవితో
నచ్చులైనమునుంగుఁ బెట్టిచెలితో ♦ నామాటలే చెప్పుచున్
వచ్చెన్ బో.....♦వామాక్షి తా నీశకున్.

583

వీధినాటకము, పద్య 40.

నీ. పల్లవవైభవాఽన్నదములు పదములు, కనకరంభాతిఁగఁస్కారు లూరు
లరుణప్రభామనోఽహరములు కదములు, కంబుసౌందర్యముఁగళము గళము
మహితభావాభాసఁగమధ్యంబు మధ్యంబు, చక్షురుత్సవదాయి ♦ .....
పరిహసితార్థేందుఁపటలంబు నిటలంబు, జితముత్తమధుకఁగళేణి వేణి

ఆ. భావబాగుగములఁపాప్రలు చూపులు, కుసుమకరుని వింటిఁకొములు బొములు
చిత్రతోషణములఁచెలువభాషణములు, జలజనయనముఖము ♦ చంద్రసఖము. 580

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. పద్య 1711.

నీ. సాంద్రశరచ్చంద్రఁచంద్రికాన్ధూర్జితే, రాజిల్లు పూర్ణిమాఁగరజనివోలే
బూర్లేందుబి. బాపఁగీర్ణమై యిలమిఁద, భాసిల్లుపారిణిఁగింభంబువోలే
సులలితమేఘమంఁడలమును నెడఁబాసి, వసుధఁ గుగ్ముగు తటిఁగ్ద్యల్లివోలే
మాణిక్యరచిత సఁస్కృతితచైతన్యంబు, వొందిన పుత్రఁగిబొమ్మవోలే

గీ. లలిత విభ్రమరుచికళాఽలక్షణములఁ, బొసఁగ రూపైన శృంగారసమువోలే
సర్గఁ జరియించుచున్న పఁద్యాయతాక్షి, బ్రకటసద్గుణభద్ర మిభద్రఁజూచి.

“ “ “ “ స్కం 10 ఉత్తర పద్య 1173.

ఉ. శోమునిఁ గోడు తెచ్చుకొని ♦ మృక్కక చిల్కలు శేంట్లు గొల్వఁగాఁ
గాముఁడు విల్లు నమ్ములు సఖిండ్తఁ బట్టినయట్లు దోచు నా
భామమ ఖాజ్జరేఖయును ♦ బల్కును గొప్పకు ప్రూ పపాంగమున్.

గాముని నీవు చంపుటది కల్లనిపించె శకాంకశేఖరా.

592

వీరభద్రవిజయము. ఆ 3 పద్య 64.

గీ. ఒప్పులేయేటి మాటులేకుండబగ్గిన్మా, యంగకంబులుచేసెనంతచాత్త మెచ్చి
యవయవక్రిలుగనుగొనునట్టియిచ్చు, దరుణికన్నులు తలచుట్టువీరిగి వచ్చు. 594
విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 48.

సీ. బంగారుతలుపులు పాయంగదట్టించి

లావణ్యవిత్త మేలవచ్చియించె

లావణ్యవిత్త మేలవచ్చియించును గాక

యతిమాత్రమేలాపక్రియాసపడియె

సతిమాత్రమాయాపకమునుభవించును గాక

విటజనంబులనేలవెడ్డు కొలిపె

విటజనంబులకారితేరంబు నేయఁగా

నేల నిర్మింపఁజొచ్చెనయ్య మగని

గీ. సాముపోక మహాచర్యాసముద్రాక

చక్రిజలచాధ విరక్తకారంభింబు

తలమి సిద్ధింప నేమిగాఁదలఁచు నొక్కొక్క

సరసిజాసనుఁ డీతతోదతి స్పృశించి.

కీర్తిచాళిరాములు, పద్య 287.

సీ. కనులమొక్కట నల్లగల్వలురెంట భృం, గములు పెక్కింట శంఖము నొకంట
బిసకాండములురెంటఁ బసిఁడిపండలురెంట, నొప్పారస్పృశియించెనొక్కసగము
ఘనరథాంగద్వంద్వకంబునఁగమనీయ, రంభామృదు స్తంభరాజయుగ్ర
కమున మేనత్తధశరథగౌరద్వయంబునఁ, బల్లవయుగమునఁజరఁగఁ జేసె.

ఆ. నొక్కసగము రెండుకొనగిఁ బొందుపడఁ గూర్చి, విడికిలింపట్టినదుముఁజేసె
నభిఁడు నాఁగ నింతియవయవోత్పదన, లీలఁ దెచ్చు నవ్యభీతియంబు 598
భీజరాజీయము, ఆ 7 పద్య 148.

ద్విపద.

మఱి చూడరమ్మ యొకమానినీమణిని, దెగవుచ్చనక్షంబుఁదెగ దెడునెమము
జాతిసిలపురంగుఁజడిపించు మరులు, లేతచండరుఁచిసాశించు నెన్నుదురు

దుదచకోరములతో * మలయునేత్రములు, గౌదమశేషకు సిగ్గు * గొలిపెడిమాపు
విరులవిండ్లకునమ్ము * వేసిన బొమలు, సరసచంపకము మెచ్చని వానికంటుఁ
దెలిమొల్లమొగ్గలఁదెగడు పల్వరుస, పులకంప మొలికెడుఁబొమ్మంచుమోవి
చీకటి విరియించుచిలునవ్వు పసిఁడి, రేకులతో నెదిరించు చెక్కిళ్ళు

... ..

గేందామరలనేపగించుపాదములు, నుందరి గాదిది సాబగురాయంక
యంచ గాదిది వడఁపాలు కొమ్మిచ్చుచు, మించు గాదిది రాచఁమెచ్చుల ప్రితిమ
ప్రితిమ గాదిదిపచ్చిపగడంపులతిక, లలిత గాదిదివళిపాద్యుగం
సరసి గాదిది పుష్పచావునిశరము, శరముగాదిది రతిసవరించు చిలుక
చిలుక గాదిది వికసించుకొంగల్వ, కలువగాదిది చంద్రకళవంటిచెలవ. 589

చారిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరవ. భాగ. 2.

చ. కనుఁగవఁ దన్నుఁ గెల్వఁగవృంగం బల నూచున కిందుఁరేకు నే,
నని రుచిదక్కఁ దర్పరిమళాఢ్యత లేమి నరండు గొంకఁ దా,
నినుపఁ జన నృగం దఁదుఁ నెత్తులఁ బొట్టిడుకొంటకాక వా,
సనక యన న్మృగం బమరుఁజానుకు ఫాలము పచ్చికన్నెన్.
కా. వాసా చంపకర నృగంధ మదలన్ ధృంగముల్ గోలె సఁ,
త్రాసం బందియుఁ బల్కెవో నలము వక్రం లేల వా నేల యం,
దే పారభ్యము లేదు కుందములుగా * వే దంతము ల్లానితాఁ,
దాపక్తిన్ బ్రతిబింబ దంభమున నేలా వ్రాలఁ దజ్జాతికిన్.

అముక్తమాల్యద, ఆ 5 పద్య 12, 16.

చ. కలితనుభారసంబు తొలఁకన్ సరసపీయభావణంబులన్
బలికిన కిరకాలమగుఁ * బల్లవపాదము రెత్తి లీలమై
మొలఁగ వసంతకాలమగు * మించుగఘంఘవఁ బాటఁజూచినన్
దలకొను కాలుకాలమగుఁ * దన్నివిలాసము చిత్ర మెన్నఁగన్. 600

కాశీఖరచరితము, ఆ 8 పద్య 72.

సీ అసనిపై నుండుగాఁకనఁటికంబును రెట్టు, లనఁటికంబునులపై * నవని నిలచె
గగనంబు గిరులపైఁ * గనుపట్టుగాకెట్లు, గగనంబుపైగిరులొననయ్యె
జలధరింబులమీఁద * శశియుండుఁగాకెట్లు, శశిమీఁదనున్నది * జలధరంబు
వాళంబుపైఁగాక * నలినకోశంబెట్లు, నలినకోశంబుపై * వాళమున్న
గీ. దనుదుఁజూపరులకువిస్త * యంబుఁగొలుపు, ...

లాననముగొప్ప నాభియు నారనలర, నలరెపమలాంగి నవయాశనాగమమున.

కవికర్తరసాయనము, ఆ 2 వద్య 27.

సీ. కొమ్మవాలెఱతో గుణముగైకొనవచ్చి, కతివప్రదుమము చేకట్లఁ బడియఁ
గోమలియధంబుతో మొనల్పచరించి, యరుచి వింబఫలంబులవిసి పడియె
మృగ నేత్ర పేదవితో సాగనుఁబూవఁగిడంగి, కెంపునీరసముఁ జెక్కించుకొనియె
సతిమోతితోకసంస్థితులు చూపినుగంధ, వికలబంధూకమూరకయెరిగె

గీ. దాయవగడంబునకుఁవగడంబుబింబ, మనకుబింబంబు మెఱయఁకెంపుననుగంపు
బంధుజీవంబునకుఁ దానబంధుజీవ, మూ యీ కుందరదన రిండాంకుకంబు 612

ఉ. ఇంకొమ్మదూకై మా ఘరికినితురసంబెనవోలఁజాలకా
ద్యంతమునోడి మధ్యమగుణాశ్రయమై నెఱకాక నెన్నిజ
వ్రాంతరముల్ వహించియుఁ దళంతనె ఖండములయ్యెఁ గాని యా
వంతయుఁ బూనదెంతవోడి యయ్యునఖండతదీయ సందడన్. 613

కా. నానానూనవితానవాసనల నానందించు సారంగ మే
లా నన్నొల్లదటంచు గంధఫలి బల్కాఁకం దపం బంది యో
మనాసాకృతిఁ బూని సర్వమమనఁస్సార్ధ్యసంవాసమై
పూనెంచేక్షణమాలికామధుకరీ పుంజంబు లిర్వంకలన్. 614

చ. అనయము నీలకంధరమనభిమునన్నసహ ఖ్యవారితో
నోనరియు నింతవేసలికి నోడియనిశ్చితరూపధేయమై
చనియె మొగుల్ నగావళికిశబ్దగుణంబులు నూపువారి నె
ట్టనఁబురివిచ్చవానిదరిఁదాయజడాత్ముల కెవ్వ నిల్కడల్. 615

వసు, ఆ 2 వద్య 32—50.

ఉ. సౌవరమాధురీస్పృహపంసం బికమో శుకమో తక్షియజి
హ్వవిలసత్సరస్వతిఁపాసనఁజేయుచు నగ్రభూమి నిం
పావహీలంగ నేర్చి యుపహారముగానిడినట్టి పల్లవం
బో విమలంపుబింబఫలమోయన వాలెఱ యొప్ప నింతికిన్. 620

చ. నుకపులకిందమీఁదరసిఁచూడక యీడని యాడుకొన్న హా
టకకదలీనిలాస మకటా వివరీతము గాక సాటియే
యకలుప రామణీయక సంమంచితకొమలతద్వఘాదుల
క్షీకి సరిగావ యెంతతలకిందయినన్ గరిరాజహస్తముల్. 621

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 2 వద్య 74, 80.

చ. కమలజుఁ డీవఘాటి యలిఁకం బటు చూచి మునిదురుప్రసూ
నమునోసరించి పోదనిఁనవృతముఁ జెట్లనుగట్టి తొల్లెల్లం
గ్రమమునఁ జేసిన స్వనతుఁరామికిఁకోసి నవోడురాజునం
దమకముతోడ నాకసముఁనవ్వడి బాఱగ నైచె సిగ్గునన్.

625

చిత్రభారతము, ఆ 8 పద్య 88.

నీ. కనులంబు నెమ్మోయఁ గాకున్న వీక్షణ, భృంగపంక్తులు సారఁపెనచు పెట్టు
ఘనఘనాఘనపాలి ఁ పెనుగొప్ప గాకున్న, శృంగారరసము వర్షించు పెట్టు
సాదామినీలత ఁ మైదీవ గాకున్న, కనుఁగవ మిలుమిట్లు ఁ గొనుట యెట్లు
నుధవూది మీఁగడ ఁ యధరంబు గాకున్న, కోరినయపును నోరూరు పెట్టు
గీ. గగన మతిమాత్మ మైందిఁక లికికాను, గాకయుండినఁ జూచినఁ ఁ గానరాదె
యింతి చెలువంబు చెలియంగఁమింతయనుచు, వ్యవలనేయ నలువకుఁవశముగాదు.

చారుచంద్రోదయము.

ద్విపద నీలంపురంగులొఁనికరంపుఁగప్ప, బాసేందులోపలిఁపన పట్టు నొనలు
వలరాజువిండ్ల జీఁనాళము ల్బామలు, కలువలలోని చొక్కములు నేత్రములు
మెలుఁగుకెంపులలోనిఁమిసేమిపల్వలస, చిలుతచెన్నెలలోనిఁచిక్కిన నవ్వు
పసిఁడిసంపంగిఁగొపలితొని నాన, రసముల చిగురుసాఁరమృత మెల్లవి
శ్రీకాంచులలోని ఁ చెల్వులు వీను, లాకంజనమితి మోహనము నెమ్మోము
ఓసపరిసంకునఁమునురు కంఠంబు, పసిఁడితీపల మేలుఁపట్టు బాహువులు.

... ..

అష్టమహిషీకళ్యాణము, ఆ 5.

ఆ. నాన కోలగాఁగఁగఁభాసిల్లు భూనినల్లి, విల్లుగాఁగఁ దొడిగివేసినట్టి
మదిమరాళ గూనఁనుదురు కంధస్పని, యర్ధవంద్రీబాణఁమనఁగఁ దనరె.

631

పట్టుకొనఁచిరతియము, ఆ 8 పద్య 72.

క. తరుణిలూసంచెన్నం, దరమే పరమేష్టికై నందలపఁగఁనోహో
హరి స్వేధ్యంబఁట బంధుర, కరి గమనంబఁట, విచిత్రఁకరమిదిగాదే.

632

ఉ. ఆనలిశాక్షి చూడఁ దమియై కనుపట్టి విభావరీకరుం
డాననశింబ మయ్యెఁ గురులయ్యెనుగండు నుభాధరాధర
శ్రీనిగిపించె మున్ను తనుఁజెందినకెంపుశశ్వ మెల్ల నా
హానమయ్యె దానిదగఁహానము చెన్నెల గాకయిండునే,

విసృనాలాయంత్రము, ఆ 2 పద్య 39, 47.

సీ. గజయానకేలు సాగంధికాహరణంబు, శృంగారతిలకంబు ♦ నెలకనుదురు
కలకాతి మైతాది ♦ కర్పూరమంజరి, కావ్యప్రకాశంబు ♦ కాంత పలుకు
మగువహసంబు చమత్కారచంద్రిక, సతిరూపలంకార ♦ సంగ్రహంబు
మీనలోచనకొప్పు ♦ మేఘసంజేశంబు, రసకళిక మనోజ్ఞగదనమోవి

గీ. యువదమోము ప్రబోధచంద్రోదయంబు, గాగజగములుచదువులు ♦ గాగణించు
తేమి యాశ్చర్యమనిలోకు ♦ రెల్లఁబొగడ, నలరువేడుక నేపుడునఁన్యులరుఁబోడి
భానుమతీపరిణయము, ఆ 2 పద్య 19.

సీ. కేళికానగనిలో ♦ దేలియాడుటజేసి, శైవాలలతకొంత ♦ నాటిపచ్చు
బుప్పమాలికలతో ♦ బొంగునల్పుటజేసి, యెలదేటిగచికొంత ♦ యీడుపచ్చు
గంటికింపగురేఖ ♦ గల్గియుండుటజేసి, మినుకుఁగాటకొంత ♦ దినుమపచ్చు
బిలుగునొయ్యారంబు ♦ మోలయుచుండుటజేసి, చమరికాల మెకింత ♦ సుముచచ్చు

గీ. గాక నీలత్వమున నది ♦ గాన తెలియ, నెటిగశి యొక్క మొత్తమై నిడుదలై ద
శమ్ములై మెర్లులై కారు ♦ కమ్ముచున్న, వికచకమలాక్షిమనుసోగి నెండ్రుకలకు.

జయఃలాసము, ఆ 1 పద్య 100.

గీ. భ్రమరకమనోహరంబాట ♦ బద్మ మగును, తొగకొహృన్యమగుట నుఁగానిధియగు
రెంటిజగ డాలుమోమున ♦ నంటియుంట, నన్యముభియంటలెన్నఱు ♦ మలరుఁబోడి

“ “ ఆ 2 పద్య 115.

సీ. శుశ్ర్మంతపరిచితి ♦ శోభిల్ల శేత్రంబు, లాగనూభ్యాసిక ♦ నమరె...
లనఘపురాణవాసనజెండు మాధ్యమలో, ఘనకల్పరేతులు ♦ గాంచె గురులు
ధర్మశాస్త్రస్థితి ♦ దనరెభూదృష్టులు, జ్యోతిషమూర్తితో ♦ నొనరె నఖము
లమరుపాటలవల్ల ♦ మంకించెమోవులు, కవితాపరిసూర్తి ♦ గనియె నడక

గీ. యలచుహాసీనశయ్యాంకు ♦ దైనయట్టి, హరినదాగుఁడపదభూషణ ♦ దైనహరుఁడు
నూపపాకతఁజెలగువాఁడైనయట్టి, కమల, నయనలవర్ణంపఁ ♦ గలరతలఁచ. 642

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 పద్య 61.

గీ. అరుణపల్లవములఁబోలు ♦ నావదంబు, లావదంబులఁబోలును ♦ నలకజాత
మలకజాతముఁబోలు నిశ్యముఖిలీల, నిత్యముఖిలీలఁబోలు నఁన్నెలఁతనడ్డుము.

మ. బిగువుం ..... గాంచి మాను నలజంబీరంబు బీరంబు గొంగి

జిగిమోములోగని సిగ్గుననందలు రాజీవంగా జీవంబు విం

తగ భూరేఖలు చూచి భీతినిడుఁ గొడఁడంబు దండంబు ద

జ్జగతీమోహను ప్రోలనున్న నెలలం ♦ జర్పింపఁగా శక్యమే.

“ “ ఆ 2 పద్య 43, 90.

క ఒకయేటఁజిక్కె మీన, మొక నెలకేచిక్కె బద్ధు • మొకపగటికె తా
ఒకలతఁజిక్కెను గుముదము, సకి నయనసమంబులగునె • జడగతులెపుడున్. 645

మ గతిమత్తేభిము నాసచంపకమెగిరి • శైశ్వంబు కందంబు సంపదంబు
గతవాక్యంబులు మత్తికోకిలలు దృఢకృష్ణాంబులమయ్యుత్పల
ద్యుతి మో మంబురహంబు దేహరుచి • య్యుత్పలగా మానినీ
తశస్త్వత్తేతు లెన్నఁగాఁ దరమె శుద్ధ్యాగాచిక్షేపం దగన్. 646

గీ. కుంభి...మీనలోచన • గోవితంబ, య్బాధామాస్య హరిమధ్య • యభిశిరోజ
చాపసుభూయ్యుగి సకి • జ ఘనతుల, కన్యసనక్రియలరాశిగాదె జగతి.
మకుందవిలాసము, ఆ 1 పద్య 212, 218, 219.

క. ఒసపరి మెలకై తనకై, పసిమొగ్గె నిన్ద్రపాదమి • బటువై యటపై
గనసౌరభములు గననగు, గునుమముపలెఁ దోచె నపుడు • కోమలి కృష్ణ. 648

ఉ. భంబుగదే సఖ్యవ మిభంబుగదే గమనోన్నమన • ద్విరే
భంబుగదే కచాలి కరభంబుగదే తోడబాగు • పే మకుం
భంబుగదే ..... సఖ్యభంబుగదే యల కాను ద్విజా
భంబుగదే ముఖం బతిశుభంబుగదే తగురీతి నాతికిన్. 651

క. ఒకహరినిశిచెన్ మోమున, నొక హరిమధ్యమున నొడిగె • నొకహరి వాచా
నికరగతి సరిగెననఁగా, నిక నీహరి జిక్కుటరుదె • యాచెలిచూడ్కిన్. 652
,, ఆ 2 పద్య 63, 187, 248.

చ. అతిమధురంబుగా పెదవి • యభిము గానెటిగొప్ప జ్యోత్స్నగా
సతతము లేతనన్య ఘనసారముగా నును తేలుచుట యం
చితదరదంబుగా గళము • చిత్రముగానిలువల్లుశాశి స
వృత్తిఁ గనుగొన్ రసజ్ఞునకు • మందునకుం దగనందమందదే. 653
రాజవాహనజయము, ఆ 4 పద్య 12.

నీ. వెంపారుతననారి • పేరికుంతలములు, చారునిగిణివింటి • పేరిబొములు
మీను జెక్కెము పేరివెలుఁగారునెత్తెమ్మ, లలక తూఁపుల పేరియక్షి యాగము
బేరిన శంఖము పేరి • కెనతకంతంబున, పేరివాహనముల • పేరిబలుకు
మరి తూఁగులు • పేరిటిఁజులు, ములఁముపేరి ముఁయుఁడుపు యను
గీ. ఎమఁది దనచేక్షియి • దభిమగిరి, కెలగి నగ జాపతికెఁజెల్వగల గలి

చూచె నాబాలకిం దనఁసామృతాంగ, వించె వేడ్కలు దైనాఁబంచకరుఁడు.

ధనాభిరామము, ఆ 2.

శ. కమలయగంబుపై ననఁటికంబము లాకదశీద్వయంబుపై

నమరిన సైకతంబు వెనఁ నాపులిసస్థలిపై ననంతిమా

యమరిపథంబుపై నగము ఁ లాకుధరింబులపై శశాంకుఁ డా

హిమకరుపై నలుల్ విలిపి ఁ యీసతిఁ జేయఁగఁబోలు ధాత తాన్. 658

నలచరిత్రము, సిరి. ధ. ఆ 4 పద్య 155.

ద్విపద అమరేంద్రమణియొప్పుననఁదగుకొప్పు, కమలాభిరంబంబంగరుచు నెన్నుచు

అరవిందవత్తములల్ల నేత్రములు, మెఱుఁగుటద్దమజోడుఁ మించుచెక్కిల్లు

కింతుశంఖంబుపొంకింబు కంఠంబు, ...

చిగురుటాకులబాగు ఁ చేతులలాగు, బిగియింప సాధ్యంబు ఁ పేదమధ్యంబు

స్ఫుటమైకతనిభంబు ఁ శోణితలంబు, పటుతరకదళికా ఁ పృథివీస్ఫుటోడలు

తలీరులవొప్పు పాదంబులయొప్పు. కలహంసనడలు చొక్కని నాతినడలు

నింగితలుక్కున ఁ నెగయు మెఱుంగొ, బంగారుబొమ్మయొ ఁ పగడంపులతికొ

కలికరాచిలుకయొ ఁ కాయజా శరము, యలరులబంతియొ యాణిముత్తయ మొ.

... ..

నలచరిత్రము, చ. రా. చతు. భాగ.

శీ. దీపితకనకసంజేహంబు దేహంబు, పచ్చకర్పూరంపుఁబలుకు పలుకు

పల్లవసంపదాఁప్పదములు పదములు, శోభితావర్తనఁ నాభి నాభి

కుంతికలకంఠకంఠంబు కంఠంబు, ముకురవిడంబొచ్చిముఖము ముఖము

సృజితవైభవాకరములు కరములు, విజితనీలోరగఁవేణి వేణి

గీ. నడుములేమికి నెప్పుడుఁనట్టినడుము, లోచనములు కర్ణాంతరాఁలోచనములు

....., నట్టి యాపంబు యాపింపఁనరిది గాదె.

ద్వితీయశతాబ్దంజికాకథలు, ఆ 1.

శ. సారము ముద్దుఁబల్కు ఘనఁసారము నిద్దుపుమేనితావి కా

సారము నాభిరంధ్రము నిఁసారము తేలు మిటారి మాపు శీ

కారము కర్ణయుగ్రము చొకారము నవ్వు మొగంబు పుట్టిదా

కరము కొప్పు నవ్వుఁగవికారము మోవి ఐధూలాలామకున్. 660

రుక్మిణీపరిణయము, కూ. తి. ఆ 2 పద్య 9.

శీ తోగులేమావి కొత్తిజనాది బలుకొని, వలపులదీవి చెంగలవబావి

ముగుడలమేల్పుంతి ఁ సొగసులదొంతి కొంగొ, బొగడపూబంతి యబ్బురపుటింతి

మానికమ్ముఁ మూట * మరుని గెల్వలకోట, పండువెన్నెల కేట * సునిఁడివేట
కపురంపుదివ్వు చొక్కపుఁద్రుక్కీల్బామ్మ, మొల్లంపుదానివ్వు * ముద్దుగుమ్మ
గీ. తేజులకొటారు వలుదను * యపుఁబేగు, కడిదిజగరంగు తొలకరికాల్మొలుంగు
నునుపికలిచెండు పరువంపుఁ * ఒనసపండు, నాఁగఁదగు నెన్న నన్నయ * న్నా
తిమిన్న. 682

అచ్చతెలుగురామాయణము, బాల-పద్య 185.

సీ. కలకంఠి జఘనంబు * కాంచికాస్థానంబు, మధురామృతస్థలి * మగువమోవి
యన్నులమిన్న చుదాగింబు కూర్మంబు, పడఁతుక జిల్లునెంన్నడును మాయ
నీలజీమాతంబు * నెలతెగ్గమ్మిల్లంబు, రాకేందుముఖి రోమ * రాజి కాళి
నలివలోచన నిమ్మ * నాభి కేవాగంబు, ... క్రి * క్రితంబు
గీ. గాఁగ నృపగంద్రనుక్షేత్ర * గరిమనెపుడు, జెలఁగుచున్నది దాని భ * జంపఁగలుగు
పరువుపురుషున కత్యంత * భాసనాన, నిరుపమానందసంసిద్ధి * దొరకకున్నె. 683
రిసిక జనమనోభిరామము, ఆ 2 పద్య 78.

క. నదమా పొక్కిలి జాంబూ, నదనూ మెయిచాయ కోక * నదమా పద మా
పదమా జడ నడుము వియ,త్పదమా నూ * గారు గూఢ * పదమా చెలికిన్. 684

,, ,, ఆ 3 పద్య 68.

సీ. కనకకుంభము లెంత * కాఁచేఁ బెరిగెన, దరము లేతెలుగున * మొరయ్యుచున్న
గరటిలేలెంత వంకరిగా మెలంగినఁ, గడుజక్కిలము లెంత * యుడుకుచున్న
భుజగంబు లేరీతిఁ * బొరలూని పొరలిస, మృగకులాధిపుఁ డెంత * యెగిరిపడినఁ
గళికిలేంలెంత ఝంకారంబు చూకన, మీలెంత పాల * నెక్కి * మిట్టిపడిన
గీ. నౌర యిక్కొవ్వు ... కంఠ * రోరుకర్ణ, రోమనల్లీవలగ్న * క * జనయన
ముల నెరుక్కొని యిక్క * త * గెలువఁగలవె, మునిగొం * బున్నెములికి య *
య్యరిదికలికి, 685

సగ్నపుగనూహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 42.

గీ. కలికి పదియాలునన్నె బంక * గరుడలాక, గావలయు నద్దర * యట్లు * గాక యున్న
నఖిలసంగపరిత్యాగ * లైనయతుల, డెందముల కైన నాన * పుట్టింపఁగలఁడె 686
శివలీలాంబాసము, ఆ 1 పద్య 91.

ద్విపద. కలికివేసలి కెన * గాక మొగిల్లు, వెలచెలఁబాటుచు * విడిమలతో వట్టె
ముద్దియ నిద్దంపు * ముద్దునె మొగము, నుద్దివోలక మచ్చ * యూనె బాల్చి
పనఁబోడి చొమల యంక * దముఁ గనలేక, తునియలై మరువిండ్లు * భూలి నడంగె

కలికిజేసిప లింతిఁకన్నులు నూచి, కలఁగి రెప్పలు మెడ్రుఁ ♦ గానక యుండె
 నానీకదళశత్రు ♦ నానకు నోడి, నీలి సంపఁగి మొగ్గ ♦ వివ్వఁదొడంగె
 తొనకంటి చెక్కులతోఁ దీటు గామి, రవళి నద్దములు ర ♦ రావులఁ బడియె
 పడఁతివీనులచెల్వఁ ♦ బడఁకుంగరామి, నుడుగకెంతయువేగఁచుగడెళ్ళులులు
 తెఱవమెఱుంగు వాఁతెఱ జోడుగాక, తఱిదప్పిచివురులెంతయు గారువాఁతె
 ముగుద్రకొంజిగివంశిఁములకుఁ గిరిందగుట, మగతొలుతొసంబు ♦ మానక పూనె
 నుడురాజముఖియర్థి ♦ కున్నె గాలేక, నుడివడి మొర నేయఁజొచ్చె చిందింబు
 అతివబాహువులకు ♦ నతిచేతులకును, బ్రతి గాక మడువులం బడె బిసాంబుజము

... ..

సారంగధరచరిత్రము, కూ తి. ఆ 1.

గీ. కమలమయ్యంతి ముద్దు మొంగుంబుఁ దొడరె, గెలువఁజాలక రేకెత్తి ♦ నగమలెల్ల
 విచ్చుటయు నీరజుబయి ♦ పిచ్చలించి, తరుణియడుగులు పట్టుకఁతరల కుండె.

సుధదాసరచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 15.

సీ. కస్తూరినెత్తొవి ♦ కలువపునవ్వనించి, మెఱయుకల్వలను నెఁమ్రేనుజేసి
 నొండుచందురుకాంతిఁ ♦ బిండి తమ్మినినించి, కమలంబుచేత మెంగఁబుఁ జేసి

... ..

చగదాలదాలుకెంజిగురుటామలనించి, తలీరులచేతఁ బాదములజేసి

గీ. హస్తకుశలతమెఱును నఁజ్యుభవఁడు, బూనికావించెనేమొ యఁపూర్వస్వప్తి
 కాకయుండిన నిలువంటి ♦ కన్యగలదె, యలరులెఱునుచికటారి ♦ యామిటారి.

కాశీకమాహాశ్మయము, ఆ 3.

చ. కమలదహాక్షిహస్తములు ♦ గన్గొనఁ బగ్గిని కానుచిచెపో
 జిరుఁబరికింప శంఖినియె ♦ నెన్నడ హస్తిని యాఁ బరంగెత
 కగ్రుమరయంగఁ జిత్తినియె ♦ కాకటు పల్కులు వేయు నేటికిన్
 బ్రమదమెసంగ నిక్కలేక ♦ పక్కన నవ్వెన జాతు శేర్పడున్.

673

సీ. ఇది మనోహరకాంతి ♦ కెంపైనబింబంబు, బింబంబుగాదిసి ♦ బెడను కెంపు
 కెంపుగాదిది తేటి ♦ యొంపనిమంకెన, మంకెనగాదిసి ♦ మంచి చిగురు
 చిగురుగాదిది వింతఁజగిహెచ్చు పగడంబు, పగడంబుగాదిసి ♦ పానకంబు
 పానకంబిదిగాదు ♦ పలచనిచెఱుకుపాలి, చెఱుకుపాలిది గాదు ♦ కురుజులేనె

గీ. కురుజులేనెయు గాదిది ♦ కునుమరసము, కునుమరసము నుగాదిది ♦ గొనబుజుమ్ము

జన్ముగా దిది చవిఁగుల్కు • నుధలదీవి, నుధలదీవియుఁ గాదిది • నుదతిమోవి
తారాశశాంకవిజయము, ఆ 3 పద్య 88, 43.

ఉ. సింగములెన్న వీరలకు • సిద్ధముగా మొలఁబడి మత్తమా
తంగశిరస్థులఁబలు పడింపడి తొమ్మలఁగి యంచు సా
రంగచయంబులెల్లను సంగసరిగా నెదిరింపలేక మా
వంగడపువ్వధూమణిల • వారికచూపులకున్ భయంపడున్. 878.

శకుంతలాపరిణయము, రే వేం. ఆ 1.

సీ. మగువ యానముఁ జూడ • మత్తేభవక్రీడ. నఖి నానమహిమఁబు • చంపకంబు
కశీకి కన్నులలీలఁతలఁచ నుత్పలమాల, సాలతి సత్కటి వృద్ధివోసఁగఁ బృథ్వీ
జలజాక్షి కర్ణముల్ • చెలఁగు శ్రీవృత్తి నుల్, కొమ్మకంతము మత్తకోకిలంబు
చాన నూఁగారు భుజంగవర్తయారఁబు, వనిత యొప్పులకుప్ప • వనవయూర
గీ. మార యంగన సాంపుచేసలరువృత్తి, పటిమఁ గాంచి మనోహరఁప్రతిభిమించె
సత్ప్రబంధముగతిని రాజ్యముఁజెలఁగెఁ, జిల్ల జునిధాటి పరమనాచీవధూటి.
సీ. భరణీవిలాసమై • పాసిస్థులెలవొందెఁ, గడుఁబునర్వసురూఢిఁగాంచెమేను
కినదపూర్వాసాధఁ ఘనతఁ గాంచెఁగచంబు, చిత్రసత్కళలచేఁజెలఁగె మోము
ధరణి శ్రేష్ఠసృష్టిఁ • దాల్చెను గడిసేచు, శ్రీవరాసంగతిని నేత్రములు ప్రబలె
నమృతార్ద్రఁభ్రాతఁ • నలకానుఁగమోక్షి, భాషితాష్టమయై • భాష మెఱసె
గీ. శేషనత్రయములు నాశ్రిఁజిస్సనులయి, పద్మపత్త్రాక్షినఖములై • పరిధవలై
ననుచు సిద్ధాంతవేత్తలుఁజనుతినేయఁ, జెలఁగె శుభనామ పరమనాచీలామ.

ఒడయనంబిలసము, ఆ 1 పద్య 106, 109.

సీ. సలినాక్షికోప్పు కృష్ణత్వంబుఁబ్రాపించు, నెమ్మోమువిధురీతి • నివ్వటిల్లు
సజ్జాన్యకన్ను లభ్రాక్షుతిపహించు, నధరంబు మాధవభ్రాతఁ నమరు
నలివేణి ..... యుద్యోతత్వముఁ గాంచుఁ, జేయి పద్మాహితఁస్థితి భజించుఁ
గరియాననూఁగారుహరలీల భరియించుఁ, గౌ ననంతఃభూతిఁగరిమఁ దాల్చు
గీ. నాభి పురుషోత్తమాకృతిఁబ్రాభిపిల్లు, దనువు సేమాంశుకన్సార్పిణి • ననరునిట్లు
భామ యవయవగతిః ప్లభాభావ మొంది, వెలయుచుండు జనావళిఁనినుతినేయ.

బిల్వణీయము, 1 పద్య 50.

సీ. సారంగమదహరి • సంపన్నత వహించు, ఘనసారసచ్ఛాయ • కడు రహించు
సారంగమదహరి • సంపన్నత వహించు, ఘనసారసచ్ఛాయ • కడు రహించు
సారంగమదహరి • సంపన్నత వహించు, ఘనసారసచ్ఛాయ • కడు రహించు

సారంగమదశోరి ♦ సంపన్నత వహించు, ఘనసారవచ్చాయ ♦ కడు రహించు
గీ బాలికామణి తనుమధ్యనీలచికుర, చారుక్షిర్ణులలోచన ♦ సరసహసన
తరుణమోహనమూర్తి సౌందర్యవదన, నవ్యసౌరభమరుచిఁ నఖరలీల.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 2.

గీ. ఉవిద నీకొప్పు నీలోత్పలంబులగుంపు, భామ నీకన్నులు ♦ పంకజములు
లలన నీనాస తీలవనినూనము మధుకములు నీచెక్కిఁగ్గు కమలగంధ
తెలువ నీముద్దువాఁతెఱ పాటలము మల్లె, మొగ్గులు నీదంతఁములు వృగాక్షి
చెలచినీ ..... ♦ విరిచెండ్లు బంధూకములు నీకరంబులు ♦ మధుగుమ్మ
గీ. నెలఁత నీమేను సంపెంగనీపదములు, హల్లకము లింతి నమనోలఁతాంగి నిన్ను
బువ్వఁగమిచేత నిర్మించెఁబో యధాత, ...

,, ,, ఆ 5.

గీ కొమ్మించుతీనయోఁకొమ్మించుతీనకు, నిశ్చలాంగద్యుతిఁనెనయుఁ టెట్లు
జాళువాబొమ్మయో ♦ జాళువాబొమ్మకు, మేనఁ జల్లనితాఁమెలఁగు టెట్లు
మందారవల్లియో ♦ మందారవల్లికి, మందయానంబు పెంపొందు టెట్లు
మరుఁడెక్కు దంతియో ♦ మరుఁడెక్కుదంతికి, బలువాక్యనైపుణంబులగు టెట్లు
గీ. లోర యీవారి చారుశృంగారభంగి, బలిరె యీచాన సౌందర్యవలసనంబు
లహహ యీబోటి బిబ్బోకఁచోవగరిమ, మనచుఁ గొందఱువల్లిం చిరనమమోక్తి.

చందికాపరిణయము, ఆ 5 చద్య 37.

గీ. వర్షాభిలక్షియోఁననిత సముల్లస, ద్ధారాపయోధరోఁదయముఁ జెందెఁ
గురురాజబుద్ధయోఁకోమలికర్ణవ, శ్రాంతదృగంతఁభాగింతి నలరె
వింధ్యభూమూర్తియోఁచెలచి తుంగశ్యామ, ల... సౌభాగ్యలీలలఁ జెలంగె
వానరసేనయోఁమానిని సుగ్రీవ, నీలాంగదాప్తి రాఁజించి యుండె
గీ. గురుకటిద్వయలోహితాధరము వికచ, లోచనోత్పలములు జంద్రోఁచమాన
హాసమును మందగతిభాస్వ ♦ దంఘ్రియుగలి, సౌమ్యతయుఁ గాంచె గ్రహసమ
స్యయొలతాంగి.

వాసవదత్తావరిణయము, వ. వీ. ఆ 1 చద్య 25.

గీ. నవ్యాబ్జకళీనుఁనఖిల ముఖలీల, సఖిలీలమై కానుఁచంద మలరు
నాగరాజముఁ గేసఁనడతీరు జడతీరు, మెడతీరు చందంబుఁమేర మీఱుఁ
గమలజాలముఁ జూపుఁగనుదోయి....., నునుదోయికేలింపులనుహసించుఁ
దొలుకకైమించుఁదోడలింపు నొడలింపు, గడలింపునేయు శృంగారరసము

గీ. పగ్గిన్నుటితపద్మరాగంబుపదము రదము, ధన్యకునసారబింబంబుతావి మోవి
కలితంసభంగములుదృగాఢవగులు, జితలలితకాంచనం బింతిచ్చెక్కుముక్కు.

రాక్తిజీవరిణము, సత్య. భ. ఆ 2 పద్య 19.

సీ. దుర్యోధనధ్వజతులితమా కీల్బడ, కపికేతుశంఖమంఖగళము గళము
లలిఁ బొండురాజకీలాసంబు హాసంబు, ఘనధార్తరాష్ట్రసింఖతులు గతలు
గురుతరగాంధేయ శుంభిసంభవకళా, సందాయ

కర్ణగున్నిధిగ తేక్షణము లీక్షణములు, సౌమదత్తి పృథ్విశంఖము ముఖము

గీ ధృతరాజకృమంబు లాతరుణిబొమలు, ఉభయబాంతయోధులనొకటిసేయఁ
దలఁచి విధిస్వజియింపుఁ గాఢలయఁజామ్ము, గాకతిక్కిన సౌందర్యగరిమకలదె.

పద్మనీపరిణము, ఆ 3 పద్య 131.

సీ. మగ తేటిగరులకంఠగుపముంగురులకు, నేనాటికెన్నె మోయెఱుంగరాదు
యిలఁ జందుగోమున కింతి నెమ్మోమున కేమిగాంపత్యమో యెఱుంగరాదు
కపురంపుఁదానికెఁ గలికెమ్మొలికి, నేయనుకూలమో యెఱుంగరాదు
బంగారుగింజనంబు, నేయనుబంధమో యెఱుంగరాదు

గీ. కర్ణకుమగవీలు తెలిరాఁకనులడాలు, కాంతిజగియపు మరుచేతికలువతూపు
నతిం మైమిండుతళతిళయనెడు మించు, నొక్కచోటనె బుట్టినొదొక తెకొదవ.

రాధికాసాంత్యవము, ఆ 8.

సీ. మేను మించులఁ జేసి వారి చాంచల్యంబు, నాలుగన్నలయందుఁగీలుకొలిపి
శశి నెమ్మొగ మొనర్చిచంగునందలికప్పు, కుటిలాంకములందుఁగుదురుపటిచి
కొంపు చాతెఱఁ జేసికొంపుకాతినగ్నంబు, ...

విరులు గోల్లొనరించి విరులసౌరభ్యంబు, నట్టూర్పుగాడ్పుల పుట్టుపటిచి

గీ. నలువగావింపుఁబోలు నీచేలువనార, యవఁగఁ జెల్వవొందె నాచానఁహంసయాన
యమృశిపుంబొవి యరిదియందములదీవి, యాణిములైమ్మ వలరాజానలరుటమ్ము

కవిజనరంజనము, ఆ 1 పద్య 70.

గీ. మిగుల శశికాంతమైననెఁ మొగముచేత, నెటిమహానీలరుచులైన
జలజరాగములయిన హస్తములచేత, రత్నమయమగఁ గామినీరత్నమమరె. 698

ధర్మచారిసుభాషితము, ఏ. ల. శృం. పద్య 18.

ఉ. నెన్నెల నవ్రసాగఁగ బయివివృ కళంకము కొన్నకన్నగాఁ

జెన్నలరన్ సుధారసవిశేష మశేషము తియ్యమోవి గా

సన్నతచంద్రిబింబగతసారము తోరము గాగ్రహించి పే

రెన్నిక సీతమోము రచియించె పరించి సమంచితద్యుతిక్

700

రామవిలాసము, ఆ 3.

మ. కరయగ్గుంబులు పద్మరాగములు వక్త్రంబుల్ మనోహరించు
దిరకాంతంబులు కుంతలంబులు మహానీలంబులు స్థావునన్
దరుణుల్ రత్నమయంపుబొమ్మలును విభక్త్యంబుగా భోజకు
ల్యరసజ్ఞత్వమవిఘ్నతా మృభివల్లామానినీమస్మథా.

702

భర్తృహరిసుబాషితము, ఎ. బా. శృం. పద్య 18.

ఉ. ఇమ్మెయిఁ బెట్టుచాయలవి యెన్నఁగ నేటికి నైజకాంతిచే
నివ్వుదిరాక్షిమోముసరి యిచ్చట నెచ్చట నేడు చూడ నీ
నెవ్వుది సంశయంబయిన నిక్కము చేసెద నిప్పు డాన నా
తమ్ములమీఁదఁ బెట్టుకొనె డిన్ ద్వజరాజుకుఁ జేయి సాచెదన్.

704

సునందాపరిణయము, ఆ 2.

సీ. మించిదృష్టికి మిఱుమిట్లుగొల్పెడు నిది, తెలియఁగారు మెఱుంగుఁగదీగయే మొ
కామ్రెఱుంగునకిట్టికి శరణదేయిది, సొబగైన వెన్నెల యే మొ
వెన్నెలసోగకీచిన్నెలున్నవెయిది, మరుని రాచిల్ల సాంబాణి యే మొ
చిలుకసాంబాణికే జెలువంపునడలుండు, నా యిది కలికిరాఁయంతు యే మొ
గీ. కలికిరాఁయంచ కీసోయఁగంగా గలదె, యెమ్మెగలనీ జాభువాబొమ్మయే మొ
జాభువాబొమ్మకీలాఁసములు గలవె, మెచ్చ నగు నచ్చరవెలందిమిన్నయే మొ.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 4 పద్య 189.

సీ. పలకారయంచ గావలెఁ గాకయున్నచో, ననరంబు చరణంబు లరుణమగు నె.
కలికిరా చిలుక గావలెఁ గాకయున్నచో, నవనిల్లుని వహించుకొనఁగలదె
కసుకురత్నంబుగావలెఁ గాకయున్నచో, గన్నభూసతిరత్నంబు యగు నె
తొలుకారుమెఱుంగుగావలెఁ గాకయున్నచో, జంచలాలోకముల్ సంఘటిలు నె
గీ. కంతుబాణంబు గావలెఁ గాకయున్న, భువనమోహన శృంగారఘృజ్యయగు నె
యనుచుఁబొగడంగనకలలోకైక మాన్య, యయ్యునుమాన్యయైమించెనవనికన్య
దశావతారచరిత్రము, ఆ 7.

సీ. నెఱిగొప్పు మేఘసంధేశంబు కనుదోయి, యందమా కువలయాఁనంద మరయఁ
బొంకపు మోము ప్రభాభోధచందోదయం, బధిరంబు మణిసారఁమూర చూడఁ
జెలువంపుఁ జిలుకవృద్ధ సిద్ధాంతకాముది, ... రసమంజరి సుతింపఁ
గరరుహంబుల కాంతికావ్యప్రకాశిక, ఘననిశేంబము రసాయనము తలఁపఁ

గీ. దనవలంకార మతనుశాస్త్రములుచూపు, లహహ మధ్యంబునాటకంబననిలోన
విద్యలకు నెల్ల మూల మిలవెలదిఁ గనిన, విద్యలుపతింపఁగా నేలవేటబుధులు.

హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 142.

సీ. బలితంపుఁ బులివంపువెలఁబెంపుజనునంబు, పోడిమెన్నఁగనొక్కనాఁడుపట్టు
విరితమ్మలనుగఁగిన్నుఁగిరిఁజిన్నుచదవమ్మ, చెలువ మెంచుటకొక్కనెలయుఁబట్టు
నిరులేన్నదును గున్ననెఱకప్పు గలకొప్పు, పగిలుతింపఁగానుహంబంబుపట్టు
జితబంధకరికుంధతెడింధ ..... యుగ మెన్నుటకునొక్కయుగముపట్టు
గీ జొక్కటపుటిక్కిమినిన్నుఁజెన్నుజన్ను, నఖములనుతింపఁగల్పకాంతంబుపట్టు
గెంబిగురు సంజకెంజాయఁపుంజఁడెగడు, పదములేన్నంగ బ్రహ్మకల్పంబుపట్టు.

హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 74.

మ. సతి శృంగారగమగ్నిరంతియనఁ జంచద్వేణితైలాలనం
తతి శోభిషిపులిన్సతి న్నయనమీనకిరీవళిధంగసం
గతి నాభీసలిలధిమాన్గిగళశంఘస్ఫూర్ణవక్త్రాబుజ
ద్యుతి ..... గహంగలీలఁజెలువొందుం జుడ్కిక్కి వేడ్కగన్. 710

శకుంతలాపరిణయము, పె నా. ఆ 2 పద్య 78.

సీ. పంకలగ్నతలేనిఁపద్మినుల్ పిరియునిన, ధ్రుంగీకృతునిఁ జేయఁనట్టిసతులు
మధుపానమత్తరూఁపధృతిసందహింప, లమోనశ్యమున నింఁపగు మరమణు
లకృతపల్లనరాగంలగు లతకూసలు, ద్విస్వభావతలేకవెలయు కన్య
నినుని తేజముఁ గుంగఁగినియని యననూయ, లేకళంకినిగూడకెనయుచూచు

గీ. లెంచ విటపాలిసంగతిఁయించుకయిన, లేని కలకంతులు మరాగమానుషక్తి
భావమున లేని భామలప్పట్టినమున, శీలవతు లుందురు గుణానుకూలవతులు. 711

అచలాత్మజాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 16.

సీ. పడఁతిమేల్నడత లాపరమహంసల కైన, సతివఖిశీతులు సంద్వితతి కైన
వనితకన్యకాంతి యనిమిషావళి కైనఁ, గన్నెపెన్నెఱిగుంపు యనుల కైన
వనజాక్షివదన మిశ్వరశిఖామణి కైన, వెలఁచిపల్కులు కుకాదులకు నైన
పాఠాక్షియితిగొనఁ, హరికైనఁ బల్లవా, ధరయూరులు నగనతరుల కైనఁ

గీ. బట్టి నర్జింప నలవిగానిట్టు లుండ, సతివ యాసంపు లాపెంపు ఁ తానెరాయె
యారములు వీరములును శృంగారములును, దరమె లేక్కింపఁ దర్కింప
నరుల కెపుడు. 714

పీ. పడఁతి..... ♦ పద్మంపు మొగ్గలో, పసిఁడికుండలూ వేరుఁగులు పరాదు
 బిందోస్తి కన్నులో ♦ బేడిసమీనులో, కపుఁబుఁతేవులో ♦ కనఁగరాదు
 కమలాక్షి యూరులో ♦ కరిటికఁబంబులో, యరఁటికంబంబులో ♦ యరయరాను
 పూఁబోఁడివదనమో ♦ పూర్ణేందుబింబమో, తపకుబద్ధమో మేలు ♦ దెలియరాదు
 గీ. టెక్కుటూయ్యారియమ్మక్క ♦ చక్కఁదనము, మాయురే జాణయగుననిమాటిమాటి
 కిచ్చఁ దలపోసి మెచ్చిరఁచుయ్యంతి సాబగు, రచ్చఁచచ్చలఁ గూర్పున్న ♦ గసికులెల్ల
 నురాభాండేశ్వరము, పద్య 89.

చ. మగువపదంబు కోకనఁజూ నదమానదమా పుణాభి న
 మ్మంగనగురూపుభాగ్యకరఁమాకరమాకరమా మృమాస్తు తెం
 చఁగఁ గటిసీమ మోహదరిసాదిరిసాదరసాధుకంఠీ ✓
 లగళనినాద మెన్న పిక్కలాఁకిలాఁకిలాకచాలియన్. 719

చ. ఘనకబరీ.....కృతులు ♦ కందగమై దగమై రమైక్యమై
 చనుమదికంఠవక్త్రములు ♦ సాదామో దరమా రమాకమా ✓
 దినునుగవాక్సితాంగములు ♦ తేనెలతో నెలతో లతోక్తితో
 నెనయగు నాభిజంఘగతి ♦ పేముకరిన్ మకరిన్ గరిన్నగున్. 720

యామినీపూర్ణశిలకావలాసము, ఆ 2.

గీ. రమణిమధ్యనితంబదృగ్గమనమహిమ, సగణిసారిధ్యరానులఁక్ష్మ్యులీలస
 మనురి. భారతభాగవతతాదికావ్య, మైనరామాయణపురాణకమాలు ముద 721

పీ. శ్రీరంగధామ మీఁచెలువనుద్దు మొగంబు, తిరళాక్షీ నాభి కేదారగిరిమ
 మానిసీమణివల్కుఁనుధురామృతముఁ జిల్కు, నతివ.....ధిదాగిదిమహిమ
 చంచలాక్షి పిఱుందుకాంచీప్రకాశంబు, పనితొన్న పుఁగొనునారణాశి

గీ. గాఁగ నుత్తేత్రిమహిమచేఁఘనతిమిఱి, వెలయు నీయింతిఁ ..... ♦ విమలపుణ్య
 పరుఁడు పరమచిదానందఁవార్ధిఁ దేలి, బహుళసంసిద్ధి శుద్ధిభిఁపూఁజు గాఁడె.
 వేంకటేశ్వరవలాసము, ఆ 2 పద్య 85, 88.

ఆ. తరుణి మోముఁ జూచి ♦ సరిగాను దానని, కమలవైరి చేరె ♦ గగనసీమ
 దర్పణంబు పోయి ♦ దాఁగెను గరిమతో, నబ్జకాంతి లేయి ♦ నణఁగి యుండె.

గయోపాభ్యాసము, ఆ 1.

పీ. చంద్రమండలనిభాఁస్యంబు గల్గుటఁ జేసి, కమలాక్షి శ్రీలక్ష్మి ♦ కరణివెలయుఁ
 గారివ్య.....♦ గౌరవంబు నెలంగి, గిరిరాజపుత్రికాకృతి పహించుఁ
 త్కాఁగ్తోక్తిచాతుర్యం పాటవంబులు గల్గి, వాగ్దేవిసాటియై ♦ వన్నె కెక్కు

అతి సౌందర్య కళావిశేషముఁ గాంచి, యలరువిల్లనినతి యనఁగ బరఁగు
గీ. విశ్వకర్మకృతామాత్యఁ యిందగత్న, జాలనిర్మిత భగ్రపాఁచాలి యనఁగ
చెలసె సంపాప్త తారుగ్యఁ భవ యగుచు, నిఖిలగుణ సేటి సేమంతిఁ నీధూటి.

బ్రహ్మాస్త్రగ్రంథము, ఆ 2.

క. ఉద్రుములంఘులు పొక్కిలి, పద్మాకర ముక్తియుగముఁ పద్మము కరముల్
పద్మము లాస్యము పద్మము, పద్మాకృతినుమ్ము పుడమిఁ పట్టి తలంపన్. 725

మచంద్రోపాఖ్యానము, వా. పం. ఆ 2 పద్య 73.

క. సరమా పొక్కిలి మాక్తక సమా : పాలి యలికి సరమా జడ పూ
సరమా బాహుయుగము కే, సరమా తినుకాంతి చూపు సమా చెలికిన్. 726

క. కమలాకారములై నే, త్రిము లానన పాదములు కింబలు దనరిన్
రమణీమణి పరులుతిరివి, క్రమత వహించు నని దలంపఁ గానేమిటికిన్. 727

ఉ. ఘడిరినుండలేక ధృష్టైదు వింబళలంబు కాననం
బందుఁ దపించునే జిగుఁ బూసలు తావులు తేని కెంపు లిం
పొండెడు మార్గవాక్యతి సత్తున్నతిఁ బొందనివిమృషి బు లా
చందనగంధిమోక్షరుఁ ఁ చందము లందము లంది నేర్పు నే. 728

గీ ఆటముఁ దైనతోమ్ముఁ గలమితమధుఁ, మము తరుమై నన్వజరాజశివుముఖముఖము
లయిన పంకేరుహంబులఁ నధిసించు, శ్రీలు కోపాలి వీనుల చెలువుఁ గను నె. 729

క సగమా ..... ప, న్నగమా నూఁ గారు పూగఁ గమా మెడనో
యగ మాకుగమా చూపులు, మగమా నికమా రిదాఁ మధురాధరికిన్. 730

మిత్రవిందాపరిణయము, రా. పు. జ రం ఆ 2.

మ. పరసాగంగవిభాతి సేత్రజలజఁ ద్వంద్వంబు పున్నాగనుం
దరిమై యానము మేఘరంజనిరుచిం దాన్పు నున్న శంకరా
భరణాభంబు రోమరాజఘనరూఁ సౌధి కళ్యాణిభా
సురమై యుండును రాగసంపదసహితము వ్యాకారత్తునున్. 731

శివంతిలాపరిణయము, ప. పం ఆ 2.

పీ. కర్ణనేత్రభూయః కములు శ్రీకారాబ్జ, పత్రికందర్పచాఽపముల గెల్పుఁ
గాంతి సౌరభ నీలకంఠంబులు హేమ, పాటలబంధిఁ ప్రభల నడఁచు
గనునభాషణవీక్షణములు గలహంస, కలకంఠమదనాస్త్రముల నడల్పు
క్షాంతి నుస్మితానశుభణులిలాకాము, దీవీణలనుజాల ఁ ధిక్కరించు

గీ. నూనూయీ కాంతరూపంబుననుండు, హాటకము మెత్త గాదంచిత్యమృతరనము
పోసి మెరిచి మహాద్భుతంబుగ నజుండు, నేను మెచ్చుటకై దీసినిలిపె నేమె.

వేంకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 4 పద్య 258.

పీ. బుజుకేశములయందుఁగృప్తత్వమును నిల్పి, ... గిరిశత్యమును ఘటించి
ఘనచతురాస్యత్వమును బలుకులఁ బెట్టి, వరమధ్యమున హరిత్వంబుఁ జొనిపి
గరిమాలకంబులఁగలత్వమును గూర్చి, వపువునఁగర్భరత్వంబుఁ జేర్చి
యధగంబునందునఁ నరుణత్వమును దార్చి, దగహాసమునకుఁచిత్వంబుఁ గొలిపి
గీ జాలయు పాణులనబ్జత్వమును బెనంచి, మోమునవిధుత్వమిడ్రుహృత్కాయునకల
గెలువఁగా నెల్లదేవాంశములహరించి, పూని రచియించియచ్చేఁగాఁబోలుదీని.

కవిజనచకోరచందోదయము, ఆ 4 పద్య 163.

మ. తిలముం జంపకమింతినానఁ గని మైత్రిం గోరి నాంపేయము

జ్వలగంధాప్రి గనం దిలంబు తడలఁభవ్యాధిఁగూల నిస్తా
మలనూ తత్ప్రసనోఘముం బొదివి హేమం బూన్పె నాసాస్తతం
దెలుపన్ స్నేహమునన్ స్వగంధము హితార్తి న్నైఁపు రాద్ధాగితరుల్. 736.
ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృసిం. ఆ 2 పద్య 121.

చ. చెలిమధురోక్తితోన పగ్గఁచేకొని నూనరసంబు గాంచె ని
చ్చలు రసభంగ ముండె విఠిసత్వము త్రోదరనంబు చెందె ని
ఘత ఫలానంబు ముఖభంగము నయ్యుత్పతంబు పూనె ని
మృలఁ దుదినోదె నితరసముం గనుఁ బల్పఁదనం బెసంగఁగన్. 737.

గీ. పాణిపాదాధరములుపక్కివారఁబాణులు, దశననఖరము లమలమృత్కాఫలములు
కవను నీలము తనువెల్లఁ గాంచనంబు, తరుణి కామ్యత్వకరినతలయదె నీకు.
,, ,, ,, ఆ 3 పద్య 43.

మ. మృతతారామలమై తిచ్చే నుముఁచంఁదుగిండ్డొప్ప రోజాయత
స్థితి తారల్ చెడియంజతమ్మలను బొందెన్ వాణిసుగీర్షసం
గతి తారామలమైతి మించుటలు వేడ్కఁగాంచి యొందన్నద.
మృలబొందోనని దోషయోగులకు నమృత్ గావె నద్యర్థనల్. 739.
సుబహ్మణ్యవిజయము, ఆ 1.

గీ. అబల మధ్య మనంతకృత్యాణగుణ, మామరిభాషమానంబుఁ రూపహీన

మగుట సవికల్ప నిర్వికల్పమనాద, ములకు నెన్నుకొనియున్న మై యలరుచుండు.

మమనోమనోభిరంజనము, ఉల్లాస. 2 పద్య 88.

- సీ. కలకంఠి శృంగారశలధి మధ్యంబున, మందరాద్రిగాఁ గుడుడు పఱచి
వెలదివెన్నునఁ దూగుఁజేసినిదరిత్రాడు, గాఁగరంబులఁ బట్టికాంక్ష లూరఁ
దరచఁగా నమృతంబు తఱచుగా జన్మింప, నరవిందశరుఁడు తానాక్రమించి
యందులో నగపాలు నతివహించి జేర్చి, నిలిచిన నగపాలు శేర్వుమెఱయ
గీ. నందనుమరంగఁ దన భుజంబందు నిలిపి, యవనిలోఁ దీయిల్లుకాఁడనఁగఁబరగ
ననుచు మగువలు వినుతంప నాత్మయందు, సంతసిల్లుచునొప్పెనాదంతిగమన.
క. చక్కని మాక్తికహారం, బక్కజమగు రత్నపదక వహించి యౌరమున్
జక్కరదిండివజీరుని, చొక్కపు సింహాసనంబు సాబగు విహించెన్. 743

శశిరేఖాపరిణయము, అప్పప. ఆ 1.

- ఆ. ఉవిద నేత్రసామ్యమొందఁగాఁ గడఁగిమీ, నొక్కయేటఁజిక్కెనొక్కనెలకె
పద్మ మోడె నొక్కపగటికే చెడఁగల్గు, నఖలమగునెక్కెఁజడఁగులకు.
గీ. మ భ...మీనలోననఁగోనితంబ, యబ్జధామాస్య హరిమధ్యయశిరోజ
చాపనుభూయిగనకంజంబు యతుల, కన్యనాసక్తియలరాశిగాదె తలఁప.
మ గతిమత్రేధిము నాసచంపక మొగిన్ శ్రయ కందంబు సం
గతవాక్యంబులు మత్తెకోకిలలు దృగ్దాస్యపార మయ్యుత్పల
ద్యుతి మో మంబురుహంబు దేహగుచిఁ యన్యస్థుల యీమానిశీ
తతవృత్తిస్థితు లెన్నఁగాఁ దరమె తన్వాన్జానికైనన్ ధరన్. 747

భద్రాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 107, 112, 113.

- చ. పవనముగోముఁగాంచి మది వారిజమంచుఁ దలంచి తొక్కితన్
గదలిచి మేనువంచి దుముతకం దమకించి మదించి ముందటన్
గుడురగునాసికాకనకమట్టలమున్ వెనఁగాంచి నిల్చు తు
మ్రొదలో యనంగ ముంగురులు మించె లతాంగి లలాటసీమపై. 740

వల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 2 పద్య 196.

- క. కచజలదగాత్ర చంచలాకమృవదన, కంజశాత్రవ నళితారకావృజముల
నింపు మీఱుచుఁ దనరాతె నిందువదన, లలితమై యొప్పుగగనతలంబుకరణి.
రంభానలకూబరవిలాసము, ఆ 3.

మ. నరహేమాంగలతలో మదాలసలు భాస్వంత్రంజుహోపలో స్ఫుర
ద్ధరిణి నేత్రిలు రత్నమంజరులు ప్రోద్బద్ధాన్యమాలతో సుమో

తృరరంభోయలు చిత్రీరేశశశిలేశుల్ మందదంత ల్పరీ
పగకాంతల్ నురకాంతలై వజులుటల్వర్జింపఁగా శక్యమే.

731

రఘురామచరిత్ర ౮ 1 పద్య 48.

సీ. తామరపూఁబోలుకామినీవదనంబు, పున్నమజాబిల్లి • చెన్న మించె
గలువతేకులఁ, బోలు • కశిక కన్యంగవ, బేడిసమిమలంబింపఁ దోఁచె
మొల్ల మొగ్గలఁబోలు • తెల్లని పలుగమి, రహిమించునట్టి వజ్రమల మించె
నీరపూఁబోలునా • బిడిగము నెమ్మేస, సాదామనీకాంతి • సరణి మించె
గీ. నొద్దులో ముద్దు మోహన • మోహనంబు, జోకలోజోక సాగనులో • సోయాగంబు
నీటులోనీటు లన్నిగంబింప నగుచు. తీవి నాటిలై సత్యభామావధూటి. 732
సత్యభామాపరిణయము. ఆ 2 పద్య 28

క. శఙ్క కందము నడకందము, కడునుందము చిందము న్నంగందగు సాగసా
మెడ కందము రదబృందము, నడుమన్ నడుమన్నసృష్టి • నలువయె మఱచెన్.
గీ. కర్ణములఁ జూడ శ్రీశోభి • గానుపించు, గరములరయంగఁబడ్య నై • ఖరినెసంగు
గనులఁ దెలికింపఁగవలభి • దనరియొండు, లలనమ మాటికినిజమ్మలక్ష్మీసుమ్మ.
క. వనజాక్షి • కడుమవైఖరి, గన మందరు లేనిదైశక్తమన భుజ్ లో
జను లంద అంతకన్న న, వని వగలక్షణమఁ గని నభంజనుట దగున్. 735

రామరాయలీలాసను, ఆ 3 పద్య 34, 36, 37.

ఉ. పువ్వలఁబోలునంగముల • పోలికఁ జూడఁగఁనెన్నఁబోలు లే
జవ్వనిచారయంగ నెట్టిచక్కని రూపము చుక్కఁబోలు నా
కివ్వధ మెల్ల వారయఁగ • నెద్దియు నొండు కొఱంత గానరా
దివ్వనితా లలామ మిపు • డిచ్చుట్టు నుండఁగ హేతు వేమొకో. 736

కాళిందీపరిణయము, ఆ 2 పద్య 70.

చ. కమలజుఁ డాలతొంగి మృదుఁగాత్ర మెనర్చి కదానికిం నుగం
ధమునిడకున్న యాకొఱత • దప్పఁగి జేసెను బువ్వ వీవనన్
విమలినముజ్వలజ్వలను • ఓచుటకై నియమించుపోల్కి నా
కమలముఖమణింబరువశక్రల పాలొనరించె నక్కటా. 737

737

చ. ఇలసయిబట్టు ట్రగములు • హెచ్చుగ నూర్జముక్తౌటఁ జెట్లకుం
గలుమది గాదె పృథ్వీయగు • కాంతలసత్కటిసేమక్రిందటన్
మొలచి తమారుకాండమివ • మోచ లధోగ్రములౌచు జంఘల

నివలసి తక్కువలంబులను వింతగఁ దాల్చె నిద్రజ్జి చిత్రమే.

696

శంతనూపాఖ్యానము, ఆ. 3 వద్య 57, 62.

ద్విపద. నిండుచీకటి నేలఁగిలంపుడాల, గండుఁడు మ్రొదచాలుఁకల్గి మంగురులు
నూతన హేనుంబు నును మెయిలీరు, లేతచందురుఁబోలులేదు నెన్నుదురు
ఇంద్రచాపాగంబులింతి కన్నొమలు, చంద్రునిపిరియినఖుల్ చామ నేత్రములు
క్రికారముల నిరఁగించు కల్లములు, ఆకల్గి నునుఁజెక్కులరయ నద్దములు

697

సారంగధరచరిత్రము, బా. శం. ఆ. 1.

కా ఇవ్వామాక్షి మెఱుంగునాసికముతో నీడొడు మేమంచు నా
నువ్వులువ్వును జంపకంబు కడఁకన్ బోండు మధ్యస్థమై
నువ్వున్ సామ్యముచేసి చంపకముతమ్మున్ నీడనాడంగ నో
దవ్వైపోవుట బంధరావలికి గంధస్వాంతిముం బెల్పుచున్.

698

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ. 5.

గీ. శకుంతయునువీడి పూర్ణతఁజెంది యైన, నెలఁతనీలంబు కనరాకఁగిరజారి
యప్తమితిధి కష్టసఁచాశ్రయముగఁ, గొంకి పేరొందె బాలమ్మఁగాంకుఁడనఁగ.
ఉ. క్రికఁకల్లపఁగతి పురీక్షనునేత్రయుగంబు ధాశధ
హ్యాకృతిమీనకేతనకఁగొని యబ్జరుచిఁ గ్రహించి ము
ల్లోకమునందనోయని విఠ్ఠాలతఁజూచి విధాత మోడు రా
నీక లిఖించుకేళు లనఁనింతికి వింతగఁ దోచె భూలితల్.

700

గంగాగౌరీవిలాసము,

గీ. సరసిజానన తొడలు బిత్తరముచేత, సమదమంజరరాజహస్తముల గెలిచె
నందుచే గాఢ యధికలఙ్గాభరంబు, మించి వక్త్రంబు విడిముణిగించుకొనుట.
గీ. జలనిధితరంగములచెంత చిలువఁజేసి, వైబరుండిన కటికేల్పువగిది దాని
వళులదరి గుల్కు నూఁగారు పాముమోడ, నిండువేడుకతోడఁబురుండవలకె.

నీలకుంఠలావిలాసము.

మ. శశిపక్షుడు మెన్ని యక్షయకళాఁచంపాప్తికిన్ దాతృప్య
ద్యుఁడై దీని సృజించుకాలమున వక్త్రంబయ్యెన్ తా మహా
ర్షిశమార్వస్థితి నుంట రోసి తొలఁగెన్ తోడఁటంచుం దదం
ఘోశయాకాగ్రంథఃఖాకృతిం బాలిచెనోక్తిగ్దైక్యచిత్రారకల్.

702

నన్యసింహవిలాసము, ఆ. 3.

ఉ. ఆతనాలకుప్ప యమ్మతావగ తెప్ప నుమాస్త్రునోటలో
జాకెడిపూలకుప్ప సగంబగు తేనెలతిప్ప ముత్తెపునీ
వారపుఁజిప్ప మామిడులకచ్చుంసమ్మలగొప్ప నాగ నా
సారసగంధియొప్పు మురళిశాసన నాకు వచింప శక్యమే.

703

భార్యవపురాణము, ఆ 4.

సీ. హరిసుధ్యయగుట నొయ్యవఁజూచి....., కుంభములో వయ్యెదఁకొంగు మా
భోగేంద్రపువసమించునూఁగారు గలి ముఖ, చంద్రుండు కురులనుఁచాటుకొనఁగ
గజహస్తములసొంపుఁగలయూరువులఁ గాంచి, చంద్రుపద్మంబులుఁజడిమి నొండఁ
జంపకపగ్గిసచదుర్దయనాసికమునకు, నలీకలూలకములుఁచలనమండఁ

గీ. గంచమట్టెలుచిటి తాళఁతులనెగిసి, మించి మెలి మంగమురిపెంబుఁమిగులఁగమర
నించువిలుకాఁడుఁజేమించిఁపెంచుకొన్న, యంచగతిఁగొల్పుఁజేగనఁయ్యబలవచ్చె.

శివరాత్రిమాహాత్మ్యము, లో సో ఆ 2.

సీ. యామినీ భామినీఁట్రామినీమణిలెన్న, సీమంతినిపాడఁసితనఖములు
ఇందిరా నుండరి మండరంబులుజూడఁ, జందిరానన కిభాంస్వత్పదములు

... ..

నాళామ్మజానాభిఁలీలాకరమునౌ పగ్గి, నాళారుణాధరిఁ వరభుజములు

గీ. ఆహహ యీయింతి సొగసుతాఁహములదొంతి, కాముపట్టపుదంతి చెంఁగల్గబంతి
లలితనాసంతి చెలువు మేలగు వలంతి, మరునిదీముశకుంతి భూఁవరుపడంతి. 769

గీ. కలికికన్నులు కురితిపారఁగములు నారు, శాస్త్రధారాగ్నిరుచిరంబుఁసఖియమేను
కలిత జ్యోతిర్విలాసంబుఁ గాంతతనవు, విద్యలయంబు నడుమె యఁవిద్యకాని.

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 3.

సీ. చిగురులఁగఱకుగాఁజేసినయాణి, తేఁటులఁ జెల్లఁజెంఁగించురట్టు
జిగితొగఁజేటులఁజేరఁజేసినసేగి, యంచలఁగొలఁకులనుంచునగడు
కొన్ననగుత్తులఁగూలఁజేయుకొఱంత, యనఁటులఁజొనఁతోడఁనొనరుచునడి
యేనుఁగుగొంగలఁగాననుంచినయెగ్గు, తరఁగలఁ గుంగఁగఁదార్చుకీడు
గీ. కలికిచేతులఁగురులనుఁగన్నదోయి, నడలసొగను.....దోడలుఁగొనుఁ
దలులు నొనరించికాచెతాదాతనోడరి, చేసికొనెలేకయుండఁగఁజెలగితనకు.

శుద్ధాంధ్రనిర్యాప్తినిర్వచననైషధము, ఆ 1 పద్య 34.

చ. చెలువయెనూచిగున్న యలఁచెల్వపుఁగొమ్మలె చేతులందపుం
దలిరులె తేలుదోయి నెఱతావులమావులె గోస్ట్ల తేనియల్

దొలకెడుపండ్లై .....♦ తగులొత్తియె బొడ్డు పండ్లకై
చెలువుగఁ దొట్టవెల్వడినఁచీమఁబాగులె యారు కన్గొనన్.

708

రసికజనమనోగంజనము, ఆ 1 పద్య 108.

చ. అలతలకట్టు లింతితలులమ్ముకను ల్పిడుద ల్వలంది చె
న్నలరెడు బొడ్డు వట్టునుడినాతుకసైకపుఁగొను నున్న బం
తులు ననఁబోడి .....♦ చొంతిగవిద్దెలు రూపుపూని యీ
మెలత నెసంబావం యిడిమిఁమీఁదను గుగ్గిమృగుచున్న వారయన్.

709

“ “ “ ఆ 3 పద్య 122.

చ. నిలుకడఁగన్న కొమ్మెల్లులుగఁ ♦ సటున మేనును దాల్చి యిచ్చమై
మెలఁగెడు గుడ్డుమావలె ♦ మేలిమిచేతలు పూని మెల్లపై
చెలఁగు పసిండి బొమ్మనలెఁజేగునఁ గుగ్గిమృగుచున్న గోపడిం
గలయఁగఁజూచి పూరిలతుఁక మృనియులు, లనొచ్చి కగిచ్చుటన్.

710

శుద్ధాంధోభారతిసంగ్రహము, ఆ 1 పద్య 163.

సీ. కవజక్కవలఁబోడి తొవ పెక్కువలఁజేలి, ... గిన్నెలుఁ చెన్నుమీఱ
జిగిహున్ను వఱమించితగమిన్నుఁ గులకించి, మేనును గొనునుఁ జానుమీఱ
నిరులసాంపునుమీఱి ♦ తగఁగసంపునుదూఱి, కురులును దరుగునుఁ గొమరుమీఱ
నఁటాకుఁగవిశ్వా ♦ మరుబాకులకురుశ్వి, వీపును జూపునుఁ విలమీఱఁ [నడలు

గీ. జిలుకనలుకులుఁ జెలుగంబుఁ గులుకుచెవులు, నగుతులొడలునునొయ్యగఁ మొలుకు
మొలకనగవును జిగిమోవిఁగలిగి యలగు, వెలఁదిసంగగ్లకూఁతును జెచ్చిఁ పెండ్లిచేసె.

శుద్ధాంధోభారతిరచయణము, ఆ 1 పద్య 127.

బాలిక.

సీ. లీలఁ బొత్తులమీఁద ♦ లేచి కూర్చుండువోఁ, నర్థము వొకకొంతఁముద్దుఁజెలుపు
క్షీతిమీఁద లేచుకెంఁగేలిది తడవునో, మొనలిడి యొండొకఁముద్దుఁజెలుపు
నల్లనల్లన తప్పుటడుగులు వెట్టునో, నిద్దంపు బసవగఁముద్దుచెలుపు
కొదలుమాటలు తేసిఁగులుగుమఁ బలుకుచో, మోహనంబగు వింతఁముద్దుచెలుపు

గీ. కిగిగి యాపాల నవఁపండ్రికి కళయనంగ, దింట నానుచి దనను లేఁదీగయనఁగ
సంచకంతకుఁ బోగిదిచేఁనతితయిలుచు, బుగెఁ జూపితిను గనుఁపండుగగుచు.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 186.

ఉ. ముద్దులమాటలున్ జిలుకఁమోమున నున్నని లేతచెక్కులున్
గొడ్డిగ నున్న వెన్నడును ♦ కూకటి కందక ఫాలవట్టిగన్
బుద్ధమునేయు ముంగురులు ♦ విప్పగుకొనప్పలగొప్పకన్నులున్
బ్రాహ్మణికవంత యై యమరె ♦ బుప్పనుగంధికి బాల్యవేళలన్. 713

అనిరుద్ధచంత్రము, ఆ 2 పద్య 21.

సీ. అగయంగ నెమ్మేను ♦ గురువిందచయ మాట, దంతముల్ పబ్బివిత్తాన మాట
మాటలు నెఱిమిందుమాక్తికావను లౌట, భుజములు మరకతఁజూర్చు లౌట
సగమునెన్నెఱిగుంపు ♦ నీలబాలను లౌట, గుణముల నైహాన్యఁగణము లౌట
గగములు పుష్కరాఁగభ్యాతి గల నౌట, జగణము క్విగుఱిమఁసరణు లౌట
గీ గళకిచెయ్యలు గోమేధికంబు లౌట, వనిత లెల్లను నవరత్నఁబని యబంచు
ముద్దు చేయంగఁ బెరిగె నాఁముగ్గునుమ్మ, ముల్లమగు కల్పవల్లీమఁతల్లి యగుచు.
ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 4 పద్య 76.

యు వ తి.

సీ. నాళివాసాలగుండలమున మొలచిన, తాపింధువల్లిమఁతల్లి యవఁగఁ
దనమనోధివిపుష్పఁధనురంతిరింగునఁ, గట్టిన బంగారుకట్టు లనఁగ
పొందర్యకేళికాసారంబులోపల, మొనసిన నెత్తిమీఠ ముగడ లనఁగ
నిటల పువఁధయఁగిహళకరునిపైఁ, గవిసిన నాఁకాంధకార మవఁగ
గీ. వాఁడువాటికివారుఁగానంగఁబడియె, వరులునోచెఁచె .....వచ్చెగురులు
వారిదె నంగులు నాళిల్లఁచంతవల్ల, బాత్తునంతవ సంపూర్ణయౌవనమున. 715

వరాహపురాణము, సం. మ ఆ 2 పద్య 112.

చ. అనుపమ చంద్రహాసవిపులాంబకముల్ చెలువైనమోమునన్
ఘనశిర చక్రప్రకలఁగనంబు మెఱుంగుమిటారి.....
.....గుప్తలాలనకఁలాపవిలాసమువేణి జోపుచు
నృపసిజకస్త్రకాలయన ♦ మానిని రాజిలు యౌవనంబునన్. 716

నాగరఖండము, ఆ 5 పద్య 27.

సీ. వాతెఱ తొంటిక్కినడి మాటలాడదు, కుటిలవృత్తి వహించె ♦ గుంతిలంబు
లక్షులు నీరులురాఁనఱమాడ్కిఁ గనుఁగొనె, నాశించె బొమగొని ♦ యౌవనంబు
.....లెన్నయ వత్తుముపేక్షగడకొత్తె, బాణిపాదము లెఱ్ఱవాఱదొడఁగె
సాకెన నుద్దంబుఁ బొంద్యములఁజెప్పె, ట్రావ్చర్యకిటులొగఁగజొచ్చె మేను

గీ. నట్టిగాంభీర్య మెక్కుడుఁజెప్పకొనియె, నాభి నానాటి కీగతిఁనాటిపొందు
చవుకయైనట్టియిచ్చటఁజనదు నిలువ, ననుచు జాతినకరణి బాఁకల్యంబుజాతె.

అముక్తమాల్యద, ఆ 5 పద్య 7.

చ. దినసమువోలె శైశవము ధీజగఁ బ్రాయపురేయి నోచుచో

నవకపుమోవికెంపునఁ గనంబడియెన్ నెఱసంజవోలె న

క్కువలయపత్తి నేత్రి నవకుంతలబాలతమోవి తానముచో

గలియఁగ దానఁ జో మరునిగర్వము దుర్వహ మయ్యె నయ్యెడన్.

718

కకర్ణరసాయనము.

సీ. కూకటివేజితోఁ గురులు గూడకొనంగ, మేలినిద్రపుమేను మెఱుఁగెనంగఁ
జిన్నారినగుమోముఁజగివంతకళఁ జెందఁ, దళకుఁగన్న లొకింతఁబెరుకుఁబొంద
మగరూపుఁగన్న నెఱ్ఱుదిఁ గొంతు వగమిఱుఁ, చేటమాటల కొంతఁజేనలూర
నాతెఱుకెంజాయఁసగి మాధుర సహింప, ... నిగ్ధ మొనసి మించ

గీ. నడలుగులుకంగ నూఁగాఁనస్వేసంగఁ, గటి విజృంభింప నణఁకువఁగానిసింప
నల విదగ్ధనృపాలకన్యాలలామ, కిద్దుతఁబుగ యావన మంశరించె.

719

ఇందుమతీసరిణయము, కు ధూ ఆ 2 పద్య 147.

సీ. ఆపిన్నపాప దానంతరై యింతయై, యోలి నొయ్యన బాల్యకేఁదనరె
మగవారియెదుటఁబల్కెఱునుండుటకుఁగొంకెఁ, దాచుగారాదయ్యెఁదండ్రకడకు
నంగకంబులబొగులరిసి యోమఁద డంగె, నడలనీదయ్యె నెఱ్ఱుమను బైటఁ
గేర్పొఁజూపుల కలికితనంబుపసకఁచె, బలుకుచో బొమలార్చుభంగులెఱిఁగె
ముదురుఁబ్రాయపుఁడఁకులఁ ..కథలు, పాదమునొగ్గిచడిపఁటిఁపోవఁజొచ్చె
శైశవముఁబాఱినొత్తుచుఁజవ్వనంబు, కర్మమముతో నంశకంతకుఁ గానుపింప.

కళాపూర్ణదయము, ఆ 6 పద్య 203.

సీ. కవపారిరుచికేళిఁ గవ్వు గప్పినయప్ప, డే పికిలి జల్లి పట్టించుకొనియె
జఘనభారము కొంతఁజనియించినప్పడె, నిరమున కిల్లనఁకొంగిం బమర్చె
మందయానపాఠిఁగి సందుగొన్నప్పడె, నూచనేజీ గట్టె నగవసునకు
గొప్పలు ....నప్పడె శైత్రయాత్రకుఁ బూర్ణమృత లెదుఁగొనియె ననియె

గీ. నింతిహామతీరుఁగనినఁ కిల్లెక్కు పెట్టెఁ, జూపుకొన్యాడిదేటినఁదూపునొగ్గె
బంచబాణునకైదువంటిఁబలిమియెంత, జయముఁగిలించె బాంచాఁకవ్వనంబు.

పాంచాఁకపరిణయము, ఆ 1.

సీ. ఎదఁ దన్మితే ముగ్ధ • లెననీ పై నిల్వెనో, యనఁ..... • నుచువు దేర
 బెడఁగూఁడులనుండి • చిన్నెలపులుఁగులు, తెనులెనా శేతా • చలములు బెఱుకఁ
 గలదులేదను వాదఁకలిగో • క్తి మార్గము, నఁగఁ గడు సన్నపు • నడుము చెలఁగ
 బాల్కపుటే తింక • బాఁజఁగన్నపైడు, నినుముగిన్నియవా • గఁనెనఁగె బిటుదు
 గీ. కొదిమరాయంచయంచల • మెదలెననఁగ, గులుకునడయందమయ్యె • జెఁగల్వ సేస్తీ
 సిస్తఁగ నెమోమునె మేఘ • ముస్తుమీ శౌఁ, గుంబుకఁతికి మి దలిపా • యింబునందు.
 ప్రబంధరాజ వేఁకఁజేశ్వర : జయశిలాసము, పద్య 290.

శా. లీలన్ బాలతలూకము స్వడనీ హా • శిం గల్గన్మగ్గుర
 ల్లోలాపాంగము లంటు • గలిలనదుల్లోలోత్పలంబంచు వై
 వాలభాగింతిని వారుజమ్మునఖ • వ్యాపాగిలీలన్ జేలి
 సోలెన్ మేననిపల్కుఁ గాయవెదిత • శోభి ధి రాయనయై. 723

శృంగారరసమంజరి, పద్య 5

సీ. అకవిందములు మన్మథా • హస్త్రబులైనట్లు, వారుగన్గోనలఁ గ్రా • వ్యాడివొడమె
 హరినీలములు శేరు • లైనచందమున నిం, చుకలైనకురులుపెన్ • సోగలయ్యె
 వీణాక్రతులు మేళ • వింపైనవగ ముద్దు, పలుకులు పౌ • ణసంకడ వహించె
 గనకంపుఁ గణికకుం • డనమైనరీతిఁ జా, యలమేను నిండు తే • పల సహించె
 ... ..

బంధుజీవాధర యతీత • బాల్యముగురు, నిండు జన్మనమున నొప్ప • ముండునపుడు.
 అనిగుద్ధచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 22.

చ. నుటిలములయ్యెఁ గోమలికి • గుంకలముల్ బొకుల్ కనుంగవం
 బుటమరిలెన్ ..... • బోకల రేకలఁ బా • కల బల్కులం
 జటులలిత బులొప్పె సరి • చంచురుచందముఁ జె. దె మోము పొ
 క్కిటగహనత్వ ముల్లసిలే • గంపులకెంపు దలిచ్చె వా తెఱిన్. 725
 అగలాత్మజాపరిణయము, ఆ 2.

క. పదలక్షణసంజ్ఞవ్యయ, పసిగుణవృద్ధిప్రయత్న • పగరూపసూ
 న్నదభావతద్ధితక్రియ, లాదవఁగఁ జెలి శబ్దశాస్త్ర • మో యనఁ దవరెన్. 724

సీ. శబ్దము నెమ్మోము • భావించి యలరాహు, వారులొఁబొం చెనైల్లమునుబొంది
 మాలదాల్ కన్గోయి • జాలవాణుటఁజేసి, జక్కవభూ • మైక్కినొక్కినిచ్చి
 మోపిబింగిపుఁగాని • వావరిపఁగ నంతఁ, జరుపు రాళ్ళు వా • క్తిమితి నొంగ
 నిలనెక్కు మెకపు • క్తికులయానమునుబూనఁ, గనిన్మౌ • దుండుకొనునవసించె

గీ. దనర నవయవములు కానుధ్యక్షాశ్రయ, పద్ధతికి నించుమించు శేర్పాటులేక
ననుపగులైన భువనమోహినివిధాన, చరిత్రమైన యావనప్రాయమును.

నిర్వచనవిచిత్రరామాయణము, ఆ 2

వృద్ధ.

సీ. పసిమిపో నెండిన ♦ కసవుఁబట్టయుఁబోలె, నరచెండుకలబద్ధు ♦ శిరము వలన
సులిగొన్న చెలఁదిపుంధ్యులనూలివట్లునా, నమరెడు ముడుతకన్బొవల వలన
గడుఁ జిట్టినట్టి బంగరుపూతపొక్కిళ్ల, వడువుఁజూపెడిమేని ♦ వరుల వలన
దునిసివేలెడు మార్గికు ♦ తునుకల వలపించు, బాహు.....లంబనము వలన

గీ. ఘోరనములచాడ్చిన ♦ ఘోరనృత్తిఁ, దనరు ఘనకానకుహింహిధ్వనుల వలన
భావజుడువెల్లిపోయినపాడు మేడ, పగిలెఁగాన్పించుదుసలిపడఁతియొకతె.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 3 పద్య 83.

పద్మినీజాతి స్త్రీలక్షణము.

సీ. రాజీవగంధి సంతానేందుబింబాస్య, నీలోత్పలశ్యామ ♦ నిర్మలాంగి
సద్గుణచారిత్రి ♦ స్యోమతాచార, తెరుణకురంగాజ్జి ♦ ధవళశేత్రి
పాటలాధర రక్తిపల్లవమృదుపాణి, గానవిద్యాలోల ♦ దానవిభవ
హంసభాషిణి మణిహారవిభూషిత, మదమదానశయాన ♦ మధురభుక్తి

గీ. విమలవస్త్రంబు పన్నిని ♦ వేడ్కఁగట్టు.....

729

కొక్కోకము ఆ 1.

చిత్రినీజాతి స్త్రీలక్షణము.

ఉ. అన్నవయైనకాను కుటిలాలకపంక్తులు జెన్నుమీఱఁగా
పన్నెలుబెట్టుపచ్చుచురుంపంబును బూయఁగ నేర్చు నయ్యెడం
గన్నులు వాల్చు.....కాకను నోర్వదు నేర్చునేతలం
దిన్నని మాటలాడుఁ గడుఁ ♦ ద్రిమృదుఁ జిత్తిని చిత్త మాకియన్

730

కొక్కోకము ఆ 1.

శంఖినీజాతిస్త్రీలక్షణము.

సీ. అన్నపముగునడుమునువైన యధరంబు, గొండెంబునకుఁ జొక్కుఁ ♦ గోపగుణము
గొంచెపుఁ జూపును ♦ గుడుపుదొడ్డనరాదు, మృదుభాషణంబులు ♦ మేను ననుపు
నున్నత.....భారతిమత్పలదళశేత్ర, కాఠిన్యపదపద్మ ♦ కంఠుకంఠి
లాలితభూరియుగ ♦ నీలాళికచ .....సంకృతిచిత్త

గీ. ప్రియసంబులు గారంబు ♦ పెంపుతావి, వేల్పువట్టినవెట్టియై ♦ విభుని నమ్మా
నీలినన్నలచీరలు ♦ లీలగట్టు, శంఖినీభామ... .. 731

కొక్కొకము ఆ 1.

హస్తినీజాతిస్త్రీలక్షణము.

సీ. నడువనేరదు వంకపాడవును గలవేల్పు, గళపాదయుగళంబు ♦ గళము గుఱుచ
కపిలవర్ణంబైన ♦ కబరీభరము గూర, చేష్టలు వలమైన ♦ చిఱుతయొడలు
కరిమదగంధంబు ♦ .....తనువులు, కటిక పాయము లధికంపుగుడుపు
విపులౌవ్యకఠిన... ♦ .....గడుఁ గూర్పు, గద్గదస్వరము చిక్కినిమనంబు

గీ. హస్తి నీభామ యుగ్రత ♦ రాంతసీమ 732

కొక్కొకము, ఆ 1.

స్త్రీప్రాముఖ్యము.

క. సతియును గుణవతియుఁ బ్రజా, పతియు ననువృత్తయు నైన ♦ వనిత నవ్వా
న్వితదృష్టిఁ జూచునతిదు, గృతి కిహముం బరముఁ గలదె ♦ మతిఁ బరికింపన్ . 733

క. సంతతగృహమేధిఫలం, బంతయుఁ బడయుంగ నోపు ♦ ననుగుణభార్యా
వంతుం డగువాఁడు క్రియా, వంతుఁడు దాంతుండు బుత్త్రీవంతుండు నగున్.

సీ. ధర్మార్థకామసాధన కుపకరణంబు, గృహనీతివిద్యకు ♦ గృహము విమల
చారిత్రశిక్షకా ♦ చార్యకం బన్వయ, స్థితికి మూలంబు సద్ధతికి నూత
గౌరవంబున కేకకారణం బున్నత, స్థిరగుణగుణుల కాంకరము హృదయ
సంతోషమునకు సంజవకంబు భార్యయ, చూచె భర్తకు నొండుగావు స్రీయు

ఆ. నెట్టిఘట్టములను ♦ నెట్టియాపదలను, నెట్టితీజములను ♦ ముట్టఁ బడిన
వంత లెల్లఁ బాయునింతులఁ బ్రజలను, నొనరఁ జూడఁ గనిన ♦ జనుల కెండు.

భారతము, ఆదిపర్వము. ఆ 4 పద్య 81-84.

గీ. అధికదుఃఖుల గార్తున కౌశధంబు, నురుచిరంబుగ భార్యయ్యమావె యెంచు
నొసర భార్యున మేతుఁ డైయున్నవాని, కేంతలయ్యును నాపదలెఱుక వడవు
క. అలసి నెడ జేసి నెడ నాకలి తృప్తియు నైనయెడలఁ కగడుకొని భరిచీ
తలనాథ పురుషులకు ని, మ్ముల భార్యయ పాదుఁ జిత్తమున దుఃఖంబున్. 737

గీ. పురుషునందు దోషపుంజంబు గలిగిన, నెఱిగె యెడ నహించుక సేని భార్య
పురుషునం దభీష్టభోగంబు దేహంత, రంబునందు ధగ్మరతియుఁ బడయు. 738
భారతము, ఆరణ్య ఆ 2 పద్య 73, 74.1-9.

క. పలువుగు కీర్తిడితురు భూవలయాధిప యరయ మంచి నారును గల ర
క్కులధగ్మరతులకతమున, నిల నిరపాయత్వ మొందియెనకం చెనఁగున్. 739
క. పాతివ్రత్యము గలిగిన, నాతి యనఁగ దైవ మన జంబునైత వేతే
యాత్రధర్మాత్మనుఖ, భ్యాకులు సద్భార్యవలనఁ క గాదే కలుగున్. 740
భారతము, ఆను. ఆ 2 పద్య 218, 219.

గీ. సంసారసాగరక్షయగుఃఖనారాశిఁ, దరియింపఁగాఁజేయుతరణితరుణి
హృదయంగమస్ఫూర్తి క సెపుమనా మోదంబుఁ, గలిగిందు తాచిచెంగలువచెలువ
కామితఫలములుఁఘటియించివేలుపు. తేమ పెంచినచెట్టి క రెవ్వుకొమ్మ
కందొగల్ నిత్యజితకాస మొందింపఁగా, మంచిపున్నమచందమామరామ
గీ. సదనమణిమరుదీసికాఁజ్యాలబాల, వల్లభమనోమనావళ క వారిసారి
శుభవరంపరవర్షించు క సోనచాన, పృథులధర్మామణిగణఁ పేటిబోటి 741
దశావతారచరిత్రము,

గీ. కులకాంతపౌభాగ్య కలనంబున నెకగా, ముదిమివీడ్వడిపోయి మొదవుఁ బతికి
గృహిణీమణియదృష్టి క మహిమంబున నెకదా, లేములు విడి సిరులైవులయుఁజేని
కాత్మీయసతినువృత్తాప్తిచేతనెకదా, యదుములు వెదలిమేలెనఁగు భువి
కిల్లాలినసార్వభృత్తిచేతనెకదా, చింతవాసి ముదంబు క చేలఁగుమగన
గీ. కలులుగానజగాననితయతమన్న, కెన్న నుగుణంబు లన్నియు క నెనఁగియుంట
శ్రీహరికృపాకటాక్షవిశేషగరిమ, వఖిల సంపద లొనఁగూడి క యలరకున్నె.
నయనోల్లాసము, ఆ 2 పద్య 105.

స్త్రీస్వభావము.

క. కులమును సహృద్యతయును, గలిగి యొకనిభార్య యై సంగారవలీలన్
మొలఁగును వెలిఁ జుముందున్, లలన పలనెన్న యే మునిం గల దననూ. 743

సీ యోషిజ్జనంబులు ♦ దోషంబులకు నెల్ల, మూలంబు నారల ♦ నేల చెప్ప
నడిగితి గానఁ గఱిన్మంత నెప్పెద కను, పురుషులమేలిమి ♦ పాలఁకు తెలుఁగే
రది గాక నిర్లజ్జులై కుత్సితుల భజి, యింతురు కదిసిన ♦ యంతఃజేసి
వర్జనీయులు లేరు ♦ వారల కెవ్వరు, దండభీతి న పొడిచివచ్చకునికి

అ. యగ్ని గాఢముల ముహూంబుధి యేలుల, సంతకుండు భూతఃసంతకులను
వనజముఖులు పురుషులను దృష్టిఁబొందుట, గలుగ దండ్రు కోవితులు ముసింద్రు.

క. కల చొక రహస్యగోపన, మలఘుచుతీ చినుము పురుషునయ్యని గనినం
బొలఁతులకు నేమి నెప్పుడుఁ, గలుగుఁ బదమతోడికళ్లు ♦ 745

క. కుడుచుట కట్టుట పూయట, తొడుగుటయును వివిధసతఃతులు గూడుట యె
క్కుడు వేడ్క నేయఁ జాలవు, పడఁతికిఁ బరపురుషుఁ గవయఁబాటుటవోలేన్.

గీ. తొల్లి నిర్దోషచిత్తతః ♦ నెల్లజనులు, పలచినశృంగ దేవత్వఃకైభవంబు
నొందఁజాలియుండుదురుమాఁచొ పయ్యక్తి, వనితలకు లేక సాధువైఁయునికిఁజేసి

క. వనితలు మాయావినులై, యనిరూపితచిత్తవృత్తి ♦ సంచితరతుం
బనుపడ కుండుదు రైనను, వనినదికథ యొకటి సెకు ♦ వినిపింతుఁ దగన్. 748

భారతము, ఆను. ఆ 2 పద్య 172-181.

గీ. ఉ పలములకంఠెఁగినింబఁచొక్క వేళఁగునుచుములకంఠెనొక వేళఁగోమలములు
గాన లజ్జాభయంబులు ♦ గలవోలేవొ పుష్పఃబోడులహృదయంబుఁలేవ్వఁ డెటుగు

శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 182.

సీ. ఖండశర్కరతోడఁ ♦ గలహించుపలుకులుఁ, బద్మచిలాస మేర్పఱచుమోముఁ
దుహి నాంకుకళలతోఁదులదూఁగుచెయ్యులుఁ, జెనుటఁగొన్నెత్తురుఁసేయుమేను

నిలు వెల్లఁ గరిగించు ♦ నేర్పులయింపులుఁ, బువ్వుల కరుదైన ♦ పోవిసేతె
తమకంబు రెట్టించు ♦ తరితీపులిఁపులు, నెనసినమదిలోని ♦ యిచ్చగింత

అ. గలిగి కణవ నున్న ♦ కాలాహిపోలికిఁ, జెలఁగు చున్న సతులఁచిత్తవృత్తిఁ
దెలియ వశమె యెంతఁధృతి గలవారికి, నాక కాదు నిఖిలఁలోకములకు. 750

అ. కోరిసతుల కెల్లఁ ♦ గూర్చువా రెవ్వరు, పతుల నైన సతులఁహితుల నైన
బలిమి జెలిమి నైనఁ ♦ బరహస్తమున నైన, హింస పఱతు రాత్మఁహితముకొఱకు

భాగవతము, స్కం. 8 పద్య 516, 517.

ఉ. ఒక్కొక్క వేళఁ బద్మముఖులొల్లమి నేయుదు రొక్కవేళఁ బె
నృక్కున నాదరింతురు తుఁగితుఁడుల్ జవరాండ్రచిత్తముల్
పక్కున వేసిరిఁజనదుఁపాయములం గడు నిచ్చకంబులం

జిక్కఁగఁ జేసి డాసి సతిచిత్తముఁ బట్టి చరింపఁగాఁ దగున్.

752

మానుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 88.

క. జన్మనము రాకమును వెదికి శ్రద్ధచుపం న, మంతయును హృద్యత మొనర్చి యుడఁచి కొందు
రేమియుఁ గనికరణింపి నా జాల్య, చేప్తుఁ బ్రకటింతు రవని రాజీవముఖులు,

సీ గజకర్ణముల కింతఁగల్గినఁ గల్గినీ, కశీకి నెమ్మదికి నిల్కడలు లేవు
కమలమాపునకింతఁగల్గినఁ గల్గినీ, కాంతనెమ్మదికి నిల్కడలు లేవు
చలదళంగాలకింతఁగల్గినఁ గల్గినీ, లలున నెమ్మదికి నిల్కడలు లేవు
కాయమింనునకింతఁగల్గినఁ గల్గినీ, పడఁతి నెమ్మదికి నిల్కడలు లేవు

గీ. జలములకింతఁగల్గినఁ గలుగనిమ్ము, కమల సేత్రిలముడికి నిల్కడలు లేవు
కాశన వసుఁటికిల యచ్చకంబు లెల్ల, పశ్వసించినమగవాఁడు యెట్టివాఁడు.

కుకసప్తతి, ఆ 3.

చ కిటుకదనంగాలుం గనటకృత్య మపశ్యపునాటకుల్గులుం
గుటిలము కూచియగిములు యుత్పత్తిము ల్లిరితీపుమాపులు
స్వరూపనందనంగాలును య జానులబానుల మించియాడ నీ
యాటపటము ల్లిరితి జలబాక్షులకున్ సహజపర్యర్తనల్.

755

పరిభునింగలీల పి. బ. ఆ 2.

స్త్రీగర్భము.

సీ. గజరాజగామిని కంతనూత్రింబులు, కాలనూత్రింబులు గాఁ దలఁపక
పద్మపత్రేక్షణ య బాహుపాశంబులు, కాలసాశంబులు గాఁ దలఁపక
కోమలిసీనశృంగజచక్రింబులు, కాలచక్రింబులు గాఁ దలఁపక
యూడురాజవదనమృదూగుడండంబులు, కాలగుండంబులు గాఁ దలఁపక

గీ. కాలనూత్రింబు లెబ్బంగిఁగడచు నరుడు, కాలసాశంబు లేభంగిఁగడచు నరుడు
కాలచక్రింబు లేభంగిఁగడచు నరుడు, కాలగుండంబు లెబ్బంగిఁగడచు నరుడు
శకుంతలాపరిణయము, పి. పి. ఆ 4.

గీ. కటకుద్గంధభీభత్సవేషములకు, నాలయంబులు చక్రమాంసాస్థిపంజ
రములు నైన వధూశరీరంబులకును, వ్యాధిహముల కింతైన నాని గలరె. 757
ప్రబోధచంద్రోదయము, సం. మ. ఆ 4 పద్య 8.

చ. నలపులు చంచాలతలు య వాపులు పంకములోనికంబముల్
నాలపులు నా నెరిగిములు చూపులు కాలవేషబాలముల్

మేలఘట దలంచి చూడ మిడికి మేలము మేలము లిందగిజాలయలో

తలఁపుటా యత్తమాశ్వములు • తామగ నాక్షణ నమ్మవచ్చునే.

758

తపశీశంసవః శోపాఖ్యానము, ఆ 2 పద్య 74.

సీ: అన్యారీనుభవారి • విశ్వజిల్లుచునుండు, డాల్కెమోక్షుల • మేలు గలదె

నూటిపాటింపక • మృతికుల బల్కులు దాటు, చూపుల నిల్కడఁజూపఁ గలదె

సచ్చక్రికఁగుటన • స్వకృమంబునఁ బొంబు, ... సాధుశ్రీమెన్నఁ గలదె

నాస్తీనాదక్రియోపాస్తీకి నెడఁచుకొన్నధునుల దాక్షిణ్యే • నాడఁ గలదె

సీ: సమిలుచుల్లువులవంశోలటచుటుములు, నిక్కనా లనున్నఘటలముతో • నెవ్వనఁబు

బడిక పాపస్వరూపిణులగుట యరుదె, యంగనలు వారిపై మఱియులుగఁదగదు.

నుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 32.

మ గరువంబుం గవటంబు సాహసము చుంక్కినృతం బవిశ్వాసమున్

దివసా వాచన సందియంగాను మనశ్శీర్ష్యదైవ స్త్రీయంత్రమున్

నరక ద్వాగముఖంబు స్వర్గసుఖంఁబుంబు న్నగతృప్తవ

ల్లరి నెవ్వఁడు నృజించెనో మఱి నుట్టామానినీమనృథా.

780

భగవద్గీతానుభాసితము, ఎ. బా. శ్లోం. పద్య 45.

క. జనకు నయిన సోదరు నైనను నుడువైన నొకవరి గఁవం దగుటలకున్

దను పెక్కును లజ్జపద, మని హరితో ద్రిపదపుత్రి • యనెఁ గదలొలుకెన్.

సారంగధరచరిత్రము, చే వెం. ఆ 2 పద్య 248.

ద్విపద: శిమశ్శు నుగనాతితలఁ బెట్టిదుండఁగమున బొంకులుపల్కి • కారించఁజూతు

గతివలఁదొడఁబులరసి కన్యనఁగ. క్షీణిల్లిన నేరికి • కెల్లదు మహ్య

సాగిసానిటొక్కటి • మరియాడుటొకటి, కదిసియొనర్చుటొక్కటితోయ్యలులకు

కపటంబు కాని నిఁకకం బింతలేదు, చపలశేత్రల నమ్ము • జనదు నృపాల

తియ్యని నైన సోదరునైన మఱియు, జనకునినైన ... ..

తిలకంచుచో మఱి • కెఱవలకెల్ల, జలజల ... ..

హరితోడ ద్రౌపది • యాడవామున్ను, పరికింప నటులె యిప్పడఁతియ్య...

సాగంగధరచరిత్రము, కూ. తి. ఆ 2.

ద్విపద: పాలతోఁదలఁపటి • బాస జేసినను, స్త్రీల నమ్మఁగ రాదు • చిత్తంబులోనఁ

జూలఁతులు చక్కనిఁపురుషులఁ జూచి, వలతురన్ ద్రౌపది • వాక్యంబు విసవె,

సారంగధరచరిత్రము, బా. శం. ఆ 1.

ఉ. చక్కెరపూతపూసినఁగింజులు భామల వాక్యవైఖరుల్
చక్కఁగ వెన్న మెత్తినఁగిల్వీరిబోడులచిత్తము బ్రూణుల్
చెక్కినసంకెలల్ సతులఁజేట్టులు కొమ్మల నమృతచ్చునే
యక్కట మేకవస్త్రపులులంగన లెన్నిట నెన్ని చూచినన్. 763

కవిరాజమనోరంజనము, అ 1

ఘ. శులభూయిష్టపుండ్రోలుబొన్మయగు శోభనం జూచి విద్వాంసుఁడుం
బులివఁజేటి మనోహర.....నవాంభోజాస్య నీబోత్పలా
తీ లతాతన్వీ యటంచు మత్తుఁడుగు హృద్గిరించున్ రమించున్ భరీ
భోయంచున్ విసుతించు మోహవికృతున్ భావింపఁగాఁ జిత్తముల్. 764

శ. తనుఁ డలఁచినఁ బరితాపము, గనుఁగొనఁ జిత్తభ్రమంబు ఁ గడువేడుకము
ట్టిన మోహంబు నొసంగెడు, వనిత దయిత యనుచుఁ బలుకఁగవచ్చునె జగతిన్.
తే. ఎంతలో నింతికన్నుల ఁ యోగులు నిలుచు,నంతలోనింపు వాఁతించునవ్యుత్తమట్లు
కాకలోచనమార్గంబు ఁ గిథచేసేని, గరితమునకన్నుల బాఁగొనఁగటముఁ జేయు.

ఘ. పడఁతి నొక్కదానివిడిచి యించు యన్యు,తంబు లేగు భువిఁగంజుంబు లేగు
ఆమృతలత లతాంగియనురాగవతియైనఁ, గాక మెలఁగె నేని ఁ గరితవల్లి. 765

మ. నరకద్యారము సాహసాకరము పుణ్యస్వర్గిపిఘ్నంబు దు
స్తరమాయాశతపేటి దంభభిధి గోపస్థాన మపరిత్యయౌ
త్కరసుత్రేత్రము కాలమాట మమృతాకారంబు స్త్రీయంత్రమున్
ధర నెవ్వఁడు స్మరించె భూరుపగళోద్బంగకిరీటాపాశమున్ 766

భర్తృహరిసుఖాపితము, ఏ. ల. నీతి 41-45.

తీ. ఘంటలంబులయందె ఁ కుటిలత్వ మన నేల, భావంబులందును ఁ బ్రబలియుండు
.....యందెఁకాతన్య మన నేల, హృదయనీమలయందు ఁ నెనవీయుండు
గీలుకొప్పలయందె ఁ మాల్గిన్య మన నేల, బుద్ధిమార్గములందు ఁ బొడిఁబియుండు
జనుకూపులయందె ఁ చాంచల్య మననేల, మోహంబులందును ఁ మొనవీయుండు

గీ. దలఁచిచూచిన బొహులందె ఁ గర్మగుణము, మాట లేటికిఁ గటినేర ఁ మాకలఁస
ఘనవరతరక్తి యధరంబు ఁ లందెకాని యానినుగించిత్త మన లేదు ఁ మానవేంద్రీ.
దశావతారచరిత్రము, ఆ 2

శ. కాంతల నమ్ముదులే భీమంతు లిసీ మతనులతలు ఁ మాయామృగముల్
ఘాంతలు జగజంతలు నిఘ,ఘంతయు లోకావవాచ ఁ మరయభు మనిలోన్ 770

మ. నిలుచెల్లం గడకంబు మున్నపలుకుల్ని శృంగుభావించుచు
 ల్కాలపు జూపులు చంగిరికారుచులటంచున్న మ్మియున్నట్లులి
 క్కలకింబుల్లుని సాధిమాన లని వక్రకాణించితిం గాని దో
 మతానోహదలై పరివర్తిలుట యోజం గానలే నైతింగా. 77

కుకనప్రతి, ఆ 1.

సీ ఘనతనమునాని కాయమై వెలయు నెమ్మోము పున్నచుచందమాను యనచు
 లాలాకుపూయూపలగ్నమై యుండెడు, గమరువాలెఱి యిత్తుఖండ మనుచు
 మదమెక్కు..... గాంసపుచుగ్గలు, పేమకుంభయులకు కెక్కు డనుచు
 దూసెవ్యగ్రీవునకి కాపూరగా, జనువంబు కళిర కన్నర్జియచు.

గీ. జ్యోతుష్టికనహితాన్త్రులని నిండి, బలయు నూరును లగటికంబంబు లనుచు
 గవులు వర్ణింప మఱి డెరుగిగ గె గాని, యింతి యెంతేని రోతలకిమ్మ గాడ.
 విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 7.

ఆ. మిత్తి యొక్కసారి కిమ్మిగడుం గుంక యా, మ్మికానిని యనమాటిమాటి
 కున్నవఱకు నలులు కన్నుకంఠెను మిత్తి, చాల మేలటంచు సంతపించు 77
 విశ్వకర్మపురాణము, బింబ 5 పద్య 70.

వేద్య మాత్ర.

మ. జరి నోగిసంటిని వృక్షగురుతరకోపి, కోల పట్టుక వచ్చెఁగూతుదగఱకు
 కరిగినరొండియు కవేలు . . . . ., యుటసిహాసనయొల్లు కనూచలుకాను.
 పంగినవడుమును పదలినపండ్లు, పేలచేతులు గూనిపీనుఁగుమోము
 చిక్కఁగ నరికినఁచింపిరితలయు వ్రాలినబొముముడి పదలినమేను
 మెడమీదఁగఁగఁతియు మీఁగాల్లఁ బూఁత, పలుచనిగడ్డంబుపైవఁ బుల్పిరియు
 మాతిమీసపు మొల్కఁముక్కురోముములు, తలపడంకును మాటతల్పిబ్బుముఱపు
 చొల్లుగాఁతెనునో రకుఁగ్గిపుకంపు, కన్నులఁ బునులును గాంక్ష మిక్కుటము
 సొక్కుచు నీల్గుచు కసోలుచువచ్చి. 77

పలునాటివీరవరిత్ర.

సీ నిర్దిద్రాదారిద్య్ర కిరుపాధియుకపిద్ర, సంజాతహృద్భల్లిలంజత్తి
 కమలంబునీల్లి కిల్లెయమానప,ల్లవలెకవడి మిల్లి కలంజత్తి

నీజేశాననోల్లంఘనజన్మకుకామిలో, లతురంగచయభిల్లి * లంజతల్లి

శాంజరీచంగభుజంగకృత్యవివేక, పుంజభూరుహావల్లి * లంజతల్లి

గీ. బహువిధోపాయచణపంచ * భద్రదభద్ర, కుంజరమృగాధిపమత్తిల్లి * లంజతల్లి
నిఖిలవిజనారంభముల్ * నేలఁ గలఁచు, నంజ కరుడెంచు పెనువెల్లి * లంజతల్లి.

నీ. కిడుగుచందమునఁబడి మోఁదు తెరువాలు, కానికైన నొకింతకరుణ పుట్టు
బహుధనాపేక్షచే * బాధించునృపతికైనను జనించు నొకింతకనికరంబు
చేరి కన్నడభూమిఁ * జెఱ వట్టు పాశ్చాత్య, నృపతి కైననొకింతకృప దిరిప్పు
నతిపాతకులనొంచు * యసుకింకరుల కైనఁ, గడఁచు నొక్కింతకారుణికత

గీ. యససుసాయకనమరక * రాత్రింతరాయ, కరణపారీణవాక్కిరియ * గౌరవమున
నఖిల విటకోటిధన మెల్ల * నవహరించు, లంజతల్లికి దయలేదు * లక్ష యైన. 778

నీ. కాలకూటమువందుఁ * గల మేలువిస మెల్ల, రాలలోఁ గల్గు కాంక్షకృత్య మెల్లఁ
దైశాచనమితిలో * పలివికారం బెల్లఁ, గపికోటిలో నుండు * కాంక్ష లెల్ల
సెలయేళ్లలోన వ * ర్తిలేడుపకృత లెల్ల, మయశంబరులలోని * మాయ లెల్ల

ధార్తరాష్ట్రలిలోనఁ * దనరు మచ్చర మెల్లఁ బంచపాతకులలోఁ * బాప మెల్లఁ
గీ. దీని విటకోటరాశిచే * ద్వీగుణి జేసి, యనృతపంకంబులోఁ గల్పి * యనుచిభావ
రసముజిల్కించినర్పించెఁజ్రాహ్మ కృపణ, తరుణపౌష్ఠ్యియగు లంజతల్లిఁ గాఁగ.

గీ. నేము పండ కున్న * విసనమావిష్టంబు, పండ నేని మధునిఁగలయుతంబు
పండ్లు రాలు నవ్రడు * పణ్యవృద్ధివిషంబు, వేశ్యమాతవిషము * వేమువిషము. 779

నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 2 పద్య 40-43.

నీ. భావింపఁ దీర్గపు * లేవుకాటుమొసళ్లు, చెఱకువైఁ గ్రోవ్యాడికఱకుబేళ్లు
గెంటుని తేనియ్యజాంటిపైయొంగలు, పూచినమొగల్గివైఁ * బొదలుముండ్లు
పంటచేలకునాఁగఁ * బడినయోదంబులు, గండంపుడివెల * కాలఘంటలు
కదలకపెన్నిధిఁ * గాదుదయ్యంబులు, రచ్చరావునబొమ్మరక్కనియలు

ఆ. లంజతల్లి లనఁగఁలక్షింపఁగా నిట్టికట్టెడులకు నలుప * కరుణ లేక
బాతిమా లినట్టి * బ్రతుకులు నిపుడుగాఁ, జేసి కలుగుగోడు * వోకితానియె. 780

ఆ. గణికవలనిదెంతఁగన మైనసుఖమేని, దాని తల్లి వలనఁ * దప్పిపోవు
మదిఁ దలంప నెట్టిమధురాన్నమేనియు, నీఁగ దొరలె నేనినించుటెల్లు. 780

నీ భావజావిడిచిన * పాడింటిపై బొల్లి, పాసులుగిగతిమేనఁ * బలిత మొదవ
నం టుండకుండఁ బ్రాయముదుట్టుకొనుసూడ్కి, పడు . . . లేచిదఁపుట్టుచున
ననుభవేచ్ఛానిలా * సాదులఁ దిగిచిన, కోట్ల నాఁ కేలముల * తోల యూఁద

యుండుట గట్టమే ♦ నొల్లమే ననునట్లు, పలుమాట విడువకపడత వడఁకీ
గీ. నున్న లంబతల్లి ♦ గన్నచోనల్లర, గుండె భగ్గు రనుచునుండ దెల్లు
తేరిమాడ వెరచిచోడు మృత్యువు, దానఁ గాదె చావుదప్పి మనుట 781
కఃకర్కరసాయనము, ఆ 4 పద్య 110-112.

నీ. మునుపు జంగాలఁ జేసినభుజంగులఁ గన్న, గర్జించి ఖనక మ్రోకలువచ్చు
దెట్టాకించుకతీసికట్టైనఁ బట్టిచే, దట్టించు పిటునిఁ గంధర్వు నైనఁ
బాదదక్షిణచేతఁబడినదజ్జామాలఁ, బ్రాణులించు విటశిఖామణి యటంచు
ధనవంతుడైనమత్తనివాఁడు చేరెనా, పుత్తిక కొప్పించుఁ బోటిపిలుల
గీ. బయసినూలించుఁ దనపిన్నఁనయమనాటి, పడపుసుద్గులు దలపెట్టి ♦ పాతశోలి
నోరువిడివడ్డఁ బచ్చిబూతే రించించు, వివిధమాయామయోనేత ♦ వేశ్యచాత.
వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 పద్య 84.

క. నల్లిగల శయ్యనిద్రయుఁ, జల్లిగల ఖుటంబునందుఁ జేర్చినరీరున్
పల్లిగల వేశ్యఁ దగిలిన, పల్లవుసుఖములును బోధిపల్లవసఖాయత్. 782
వైజయంతీలాసము, ఆ 3 పద్య 28

నీ. గణికాభుజంగసంఘటననూతనాత, బామాత్మభయదనాచాప్రభూత
విధమామోపాయఁపిరచనప్రఖ్యాత, కర్కశోపలనదృశ్యకృతినచేత
నందనీపల్లవానందదత్తః సూత, జనపాతేశూన్యాంగజప్రపాత
యజ్ఞాతిగోత్రినామాకానిజతాత, యజ్ఞాభుశతసహాయుస్సమేత
గీ. జైత్రీపూజ్యసన్న్యస్తశస్త్రజాత, కలుషపీఠిరస్కృతజ్వలదలాత
పరుషవాచార్భవసమఁ త్వద్వమాన, గీర్ణనిర్భూత యద్దేవదేవిమాత. 784
వైజయంతీవిలాసము, ఆ 3 పద్య 85.

గీ. నఱసి నఱసిన చికిచికి ♦ నెలులు బొలులు, పావములు పెద్దపుట్టంబు ♦ పడగదోడు
పూతదేవాదులకడెంబు ♦ మూతినీట్టి, తెల్లవెండ్రుక వీడెంపుఁ జొల్లు నిగుడ.
నీ. ఒదిగియాత్మవయోఽయోగంబుచే నంచ, నడక నడల్పెనానడ కృశింపఁ
లువ్పంబు లుడివోవఁ బొలుపు వోనాడిన, తీవయో యన మేనిచేవఁ ద్రోవ
మున్న . . . . . న్రాలకశడించు, కమలమోయనమోముగానుపించ
నధిక శరత్ప్రప్తి ♦ సుతిరించుశుభ, మేఘమోయనంగ ధమ్మిల్ల మెనయ
గీ. నొంటి పలుసాంతితలపట్టుంపంటినడక, కంటికాటుకయొడివక్క ♦ కావలిత్తి
వ్రేలి నూ కొత్తఁ జొరయ్యెవలది, తల్లియే తెంచుదిటుకాన్కఁ తెల్లఁ గాంచి

- సీ. చే చొక్కమెత్తి కుంజేరువంతటివానిఁ, గాఁపుఁ జేసి గడించుఁకనిరువాటు
కలవైన బరకాంతఁడలఁచనికాపును, గనువేసి నిటునిఁజేసినగయాళి
రొఁచి వల్లముదోచిఁ గోఁచిఁ జేతికి నిచ్చి, చిటుతనన్నానైనఁజేసినపిసారి
యనలోకములఁ నేర్పొయల ద్విత్తీయనసిప్పు, శిష్టని భ్రష్టుజేసినబజారి
గీ. బిగిసి కూర్చున్న కోమటిఁబిడ్డఁ జూచి, బొమలు ముడిపెట్టి వలదన్నపుఁతఁదిట్టి
తారసిలి కోనపుఁగఁడంకఁడల వడంక, ననియె నప్పుడు పణ్యవృథాగ్రగణ్య
బహులాశ్వచరితము, ఆ 5.

- క. పొయ్యాళితల్లీకూతుఁ, గలఁచి కిటుఁడు నచ్చెనేనిఁ గలుపించినఁ దా
తలతోనె మ్రుంగు నది నిర్మలజల మగు మడుఁగులోనిఁ మకరము నుమ్మి.

ద్వాత్రీతశతస్వలభంజికాకథలు, ఆ 4.

- సీ. కుటుంబదైతతదుగాఁ నెఱసిన వెండుక, లోపపు మీఱఁగ దుఃఖికోప్పు ముడిచి
యాలఁ బాఁతఁచెప్పఁజుట్టిలఁ బోలి న్రేలాడు, ... అంకచేఁ గుదియఁబట్టి
తొప్పిగిన కుటుంబంబఁ వడుపున ముడుత లే, న్నడియెడునొడవీపైఁ బనపుఁ రాని
యెఱఁగునోటను మీఁకయెంతయు మానన, పెద్దపుట్టముచాలఁ గ్రీతిఁ గట్టి
గీ. బొరునునొనరును బంద్రంపుఁబొట్టు పెట్టి, యడుసుకన్నుల గజ్జలంఁడొనన్
బోసి నోటను దిములంబఁ పూనియిటుల, కిటులఁబలుమాటునగఁ జేయఁవృద్ధివేర్చి.
రాజశేఖరకలాపము, ఆ 3 పద్య 71.

- ఆ. ఈ పల్ల లల్లిఁ జెల్లిమాటలుగొల్పి, మెల్ల మెల్ల నిల్లఁగుల్ల నేయు
తల్లి గల్లు లంఠెఁచుల్లోలమతి చేర, పల్లవులకు సొంగుమిల్ల జూతి.

చంద్రశేఖరవిలాపము, ఆ 2.

- సీ. తా నున్న కేకంఁకానికి గజాచారి, పెక్కు ముఖల మోయఁకెన్నవేరి
నేనుకోఁదగినట్టే యహం తేనియుటంకు, పరులకొప్పులకుఁ బొంపుపనిమంకు
కల్లులు పదరించిఁ గడించు టాటోలు, మాని యెక్కరికియఁలేనిజూటు
కలహంబె కూడుగాఁమెలఁగెడు గయ్యలి, నిప్పునన్వయము మానుకొనెఱకాళి
గీ. చేరజపుగట్టికాన పాఁమూరినంత, చలను సాధించు దిట్ల కోసాఁపుట్టు
లోకముల కెల్ల నూచియఁజ్ఞంజిబూచి, యెంచఁగలయుచ్చమల్లీయఁబుంజిగల్గి.
గీ. దాని సుతియంపఁ దనమానెఁ తాటకాప, భూటితల్లియొ పూతఁకొడఁగొనె
కుర్చునపమేనగొడలొఁ మాడలంకి, తీతమాజయె యనఁగవంన్నియకునెక్కె
కుకనస్తతి, ఆ 3.

పురుషవర్తనము.

౯౧

—శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదము—

సీ. శత్రులన్నియు విచ్ఛి ♦ శత్రుయొండజగినిండె, కరమొప్పు తెల్లగా ♦ ముగిల కరమి
నతిలేని నెఱిగి ♦ మెలుగెక్కి నడిమింట, జరియించు సంతాన ♦ చంద్రుని కంటె
నునుదీగజిగిగోగి ♦ నునుపారి నిగ్గరి, తనరు నిక్కరులహస్తముల కంటె
నిగిడి చేరువలెల్ల ♦ నీలోత్పలద్యును, ల్పచరించు హాసీల ♦ నుదులకంటె

అ. నితని కన్ను లొప్పు ♦ నీరాజుమోముప్పు, నితని కరమొప్పు ♦ నితని హేని
కాంతియొప్పు ననుచు ♦ గడువేడ్కనన్నికా, చరికిమగోనిరాహానంగురవేడి
భౌస్కరరామాయణము, ఆర. పద్య 138.

సీ. వదనవృథాతావణ్యాంబుసంభూతి, కిమలంబాలన వీని ♦ కన్ను లంగు
నిక్కి వీనులతోడ ♦ నెక్కనక్కముండు, కనటి నన్నవి వీని ♦ భుసభుజములు
సంకల్పసంభవాస్తానపీఠికవోలే, నెడనయై కనుప్పు ♦ వీని యుగము
పృతిఘటించుచిగుళ్ళపై నెఱ్ఱవాటిని, రీతి నన్నవి వీని ♦ మృదుబదనములు

గీ. నేరతేటియెసల్ ఇచ్చి ♦ నిరబాపు, నానెట్టిసంపాడి ♦ చల్ల మెనప
పదనునుధనిడి చేపెనొ ♦ పద్యభివ్రండు, వీని గాకున్న గెలవె యా ♦ పనికొనితి.
మనుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 38.

ఉ. తీరిచిగట్టు బున్నవిగదే కనుబొమ్మలు కన్ను లంటినూ
చేరల గొల్వ గావలయు ♦ శత్రులయందము చేప్పగిప్పరా
దూరులు మట్టిచేసెనటు ♦ బున్నపి బాపురె ట్రొమ్మలొని సిం
గారము శేషుడే పొగడగ గాలె నితని రూపరేఖలన్ . 801

విజయవీలాసము ఆ 1 పద్య 121.

సీ ఎగుభుజంబులవాడు ♦ మృగ రాజనుధ్యంబు, బుడికెఱుచ్చుకొను నెన్నడుమువాడు
నెఱివెండుగలవాడు ♦ నీలంపునిగంపు, మెలుగుగూమననాళు ♦ మేగివాడు
గొప్పకన్నులవాడు ♦ కోదండగుణకణ్ఠాం, కములైన ముజేతు ♦ లునుగువాడు
బవిగడ్డమువాడు ♦ బన్నిదం బడి డాగి, వచ్చునందపుచెన్ను ♦ పుచ్చువాడు

గీ. గగగరనివాడు సప్త ముగంబువాడు, చూడగలవాడు మేలైన ♦ సోబగువాడు
వావిమేనల్ల కొడుకుకావలయునాను, నర్దునుండు పరాక్రమాపాతుండు 802

” ” ఆ 2 పద్య 104.

సీ. చక్కఁగా సోగఁడు ♦ ముక్కుతోటేరు పెట్టినరీతి సంపెంగ♦టెక్కు దెగడ
లచ్చియన్నకు దమ్ములకును వాదులుపెట్టి, కళకళ నగుమోముకళల నీన
కండెముల్లిరిగి బల్♦గొండలు దాపించి, నటునలె నెగుబుజా ♦ లతిశయిల్లఁ
గమ్మిఁ దీసివలీల ♦ గనుపట్టునెమ్మేని, మినమినల్ కడు మిటు♦మిట్లు గొనఁగ
గీ. నడుగులదెడంగునంచల♦నానగొల్పఁ, జెలఁగి యప్పుక్కఁడొక్కఁడొక్కఁచెప్పులేక
నిలువునీరునఁ బండిన♦ట్లలరవాఁడు, వేయుఁగన్నులు వలయుఁ బో♦వీనిజూడ.

సారంగధరచరిత్రము, (చే. వేం.) ఆ 2 పద్య 42.

సీ. హరినీలములతోడ♦సరినీటు పడరించు, కప్పుఁదేతెడు నును♦గొప్పుచొప్పు
మీ టేరుపడి మంచి♦తోటేరువెట్టిన, మురువు చూపఁజేడు ♦ ముక్కుటెక్కు
పాలుగాలుచుఁజంద్రు♦మేలుఁ గానఁగ నొప్పు, మోహనంబగునగు♦మోముగోము
వాటూ రత్నక♦వాటూ నిగి యనఁ, శాల శోభితేశి వ♦క్షంబు వంబు
గీ. తగుకుబంగరుముప్పిలి♦రరటువోలె, నున్నయని మేరు చూడంగ♦ము న్నితండు
విటుండయిచరించికొన్నాల్ల♦వెనుకఁబసి, యర్చ్యుఁగాకిట్టియంబి మం♦దైనఁగలదె.
వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 3.

ఉ. చేరలఁ గొల్వనచ్చు దయ ♦ చిప్పిలి గొప్పకు గొప్పకన్నునన్
మూలఁ గొల్వనచ్చుఁ గడు ♦ ముచ్చట లిచ్చు నెడందనకుమన్
బాలఁగ గొల్వనచ్చుఁ గచ♦సాళి గొట్టి హరికిన్ సమీపపున్
మేరలఁ గొల్వనచ్చు నిక ♦ మే లితఁ డ్గొని వీరితిఁ దీసివన్. 805
ముకుందవిలాసము, ఆ 2 పద్య 211.

సీ. కిసలయారణకాంతి ♦ బిసరుచాంబులఁగూర్చి, విగించెనో వీని♦చరణయుగము
నీలంపుఁజకచకల్♦రోలంబములఁగూర్చి, కల్పించెనో వీని♦కచగరంబు
క్రొత్తముతైపునిగ్గ♦పుగ్గడిపైఁగూర్చి, చేసెనో వీని♦లాసమూర్తి
తనదుబంధుమృతవ్య♦మొనరఁ గెంపునఁగూర్చి, కావించెనో వీని♦కావిమోవి
గీ. యిట్లు సౌందర్యరససార♦మేర్చికూర్చి, తనచమత్కరమునకు ని♦దర్శనముగ
వీని సృజియించె గాఁబోఁట♦విశ్వగురుఁడు, గాకకల్గు నెలువైయా♦కారమహిమ.
కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 5.

సీ. చివురువా తెలివాని ♦ చిందంబుచందంబు, నం దనరారు కంధగమువాని
నగుమోమువానిఁ బ♦న్నగరాజయుగరాజ, దురుతరాజామగో♦భ్యగమువానిఁ
గొమరుప్రాయమువాని ♦ గోమలశ్యామల, ఘనఘనాఘనకాంతి♦గలుగువాని
లలిమాపువాని వె♦న్నెలవోనిదలఁతె గాలుఁ దెగడు య♦పంబువానిఁ

అ. పసిండి చేల వానిభాగ్యేందిరామంది, రాయతాంబకద్వయంబునాని
నన్నరేంద్రచంద్రు ♦ నాహ్లాద మొదవంగె, జూచి రప్పు డచటి ♦ నుదతులెల్ల.

దిలీపచరిత్రము, ఆ 8 పద్య 157.

ఉ. మారునిఁ గేరు వీని నుకుమారశరీరము నవ్యచంద్రుడా
సారముతీరుహాసము నుసారససారము తొర కన్నులిం
పారెడుగండుతుమ్మెదల ♦ పూరులనేలొకురులొర వీనిసిం
గారము నీరజాసనునిక్తైన మదిం దలఁపంగ శక్యమే.

808

మదనసాయకవిలాసము, ఆ 5.

ఉ. కామునిమేను గాలెఁ బలుఁగాజిజయంతుని రూపు గూలె నా
సోముని నత్కైశోగరిమఁ ♦ జూడఁగఁ జూడఁ గృశింపఁజాలె నీ
భూమి జనించి యాక్షణమె ♦ పొల్పు వసంతునియాకు రానె నో
హో మఱివీనిరీతిఁ జెలువొందిరె వారని యెంతు రంగఁగ్.

809

హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 99.

నీ. చికిలిపిల్లిండిరాళుకు నుప్పునికకప్పు, తొగఁజేని నగనోప్పు ♦ మొగముచొప్పు
తియ్యవిల్కానిఁ గఁదియనొంప నెడినింపు, జడమెకంబదలింపునడుముసొంపు
చిందిమందముఁగోరుఁజీకంతముతీరు, తొవలనుమీఱుఁ గఁనోయిసౌరు
వీనికఁజేల్పనఁ నెలయించుఁ దోడనంచు, రేలీరులనొంచు శాఙ్గముల మించు

అ. నార యామనోహారాకార రేఖయా, కాయసౌమహాగ్యమియ్యెయార
మెందు నైనఁ గలచెయిరనితో రతికేళి, నెనయు నుదతిభాగ్యమన్నఁడరమె.

నీ. అలనీలములమేలుగలదాలుదిలకించు, మెఱుఁగారు నునుసోగఁనెఱులతీరు
దరమునుందరముపోఁదరమనాదగమున, డంబారువీనిగఁజంబుడంబు
మరశాభివరశాభినినవొంద నిరిసించు, భవ్యమై దగుడ్డుఁ బాహుయుగలి
గొనబారుసునమేరువును గేరి హనియించు, భగ నెంచసిరిమించుధైర్యమహిమ
యహహ యిటువంటి విశ్వంభరాధినాథుఁగలసిమెలసివిడెంచిచ్చికొఁగిలించి
మాగుపనుల నలంచకమారు పనుల, దిరుగు నయ్యంతి మిగులఁ గల్లరియకాడె.

కవిచకోరచంద్రికాయము, ఆ 2.

గీ. ఆలిరచికురాసు లధరహాల్లకము పైని, వాఱినానని భీతి నయ్యంతరాశమునను
నిశితశరకార్యుకంబులనిలిపెననగ, నరయఁ గన్నులుఁగనుబొమ్మలలరెహరికి.

గీ. తనరులొనమ్ములను మిళింపదులూ గమిని, గన్నుఁదమ్ములపై దుముకం చలంప

అమ్మవిలుకాడు నడుమసంపంగిములికి, గూర్చెను నానసోగర్మైగులిక పాకికి.

పల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 2 పద్య 39, 40.

నీ. దొరలేని దొరమోవి ♦ వండపండెన్న నే, చిలుకలకొల్కిలోఁదలచ కుండు
పుడమియేలిక మేలిఁబుజము తూడులఁజెప్ప, నేయంచయాన కఁన్నిడకయుండు
నల తేని మోము వెఁన్నెల తేనిఁ గొనియాడ, నేకల్గకంటిలోఁ నెంఁ కుండు
నొడయనిపొక్కిల్లిఁనుడువులె క్కన్న నే, జక్కనచంటిలో ♦ నుక్కనకుండు

గీ. నట్టి జెగజెట్టి జీపట్టునట్టి పీఱు, సొపలురిమ్ముద్దరాలికిఁబొడవె నేనిఁ
"నిలముగఁబరియా"వ్వుఁపసిడితోడ, మంచి కంపునుగూర్చినఁ మా ప్పెయనుచు.
కసికజనమునోరంబనము, ఆ 2 పద్య 82.

బాల్యము.

నీ. కను కెప్పుడో నెఱుంగనిచూప్పెఁజూచుచు, జిగిపీఱువోపఁబోగనిలబడుచుఁ
గరబానువులఁజప్పఁపర్వతాంధ్రై తిరుగుచు, శిశునిదర్శితద్వఱఁన్నే హఁడగుచు
భానుగమిరవఱఁవ్యాసంబుఁ జూపుచు, హరివహరమున దుఁర్యోధుఁ డగుచు
జనకబాసందఁబిఁజన్వంబుఁ గైకొంచు, గూములమునలినాఁ ♦ బ్రాణుతిఁ గనుచు

గీ. వనవనిఁ నేనునిచ్చాఱుఁనర్థి యగుచు, హయనమాకోహంబు నేఁయంగఁ గలిగి
రానుకుండు దన శైవనఁకృమదశావ, తారములచేత బూరుపోర్త మతఁజెలిపె.
కవికర్ణిరసాయనము, ఆ 1 పద్య 55.

నీ. పెరువివాచముఁజూపి ♦ పొదిపెముద్దాడంగఁ, జూచి యల్లన నవ్వుచుండ నేర్చి
నిలిచి జిల్లిలిముచ్చుఁబులు జెప్పనూఁకొంచుఁ, బలుమాటు వింతగాఁబలుకనేర్చి
మునివేర్చెనుసాపిస ♦ మొగ్గిరించుక లేచి, నడువఁ దప్పటడుగు ♦ లిడఁగ నేర్చి
కూర్మితోబోడుగాఁ ♦ గూర్చుండఁజెట్టిన, నవ్వ పాలిమ్మని యడుగ నేర్చి

గీ. యంతకంతకు గడిచేటి ♦ యాటపాట, మాటలనుమీటి నందుని ♦ మందిరమున
కొల్లగజ్జెయిమువ్వలుఁగల్గరవఁగ, రామకృష్ణుని నటియింప ♦ రమ్య మయ్యె.
బృందావనివిహారము, ఆ 1.

నీ. కనులెత్తి చూచుచుఁ ♦ గరముల్లదల్చుచు, మువ్వలతోఁ బొదఁములు దడాల
నం గదఱుచ్చుచుఁగం ♦ యుం గేయలుంబును, నొల్లిగిల్చుచుదు ♦ నెఱ్ఱకొ నెడి
లాగునేడ్చుదు ... .. దీపఁబోకినంబుఁ

జేయుచు నాడుచుఁ ♦ జిలునవ్వనవ్వదు, నంతటఁ గడుపున ♦ హస్తయుగముఁ
గీ. బట్టి ముణుకుల మెల్లన ♦ బంగరుచును, బాలు నుగ్గురుఁ దాగివుచు ♦ లీలఁ దప్ప
టడుగు లేనెడి కొడుకుము ♦ గడ్డఁ గాను, ఓడమినటుగానిచో వెట్టికొడుకుగాఁడె.
భాగ్యపురాఁము, ఆ 8.

యౌవనము.

సీ. తోలుకఁ దు మ్మెప్పలతోఁ ♦ చులఁదూగు నెఱికును, తేరీతి సుగడుఁ గా ♦ మారవేళ
మునుపు తామరలకు ♦ మొనజూపు తెలికన్ను, లేనిధరించుండు ♦ యౌవనమున
మొదలఁబండురునందు ♦ కొనఁతె న్నెడు నాస్య, పద్మ మేగినినుండుఁ ♦ బ్రాయమునను
మున్ను బంగారు పెంపుహనించు నేహమే, నెఱిగినుండు నేహ ♦ వయసునందు
గీ. నీవె తలపోసి చూచుకొన్మూసివేక, నీలు నే న్నవమునముఁ ♦ బాలు నాని
మహిత సౌందర్య లీలలఁచున్పుండు, యక్ష రాజాత్మకండు జయింతుండంచు.

నిరంకుశసాఖ్యానము, ఆ 2 పద్య 10.

సీ. తూటి గొల్లంబువోఁ ♦ గోచి ప్రాచుర్యమున, ప్రియవంతులఁ బా ♦ టించెనరము
బయరమాలంబన ♦ కాన్మై బాహుళ, బాబాను ప్రైవ్యులఁ ♦ నధగమించె
పదనచంద్రునిఁజూచి ♦ బ్రవిదిడు పిక్కలు, గలివనక్కరై రేఖలు బనించె
నగ్నదేవ్యములనై ♦ నడచు కుపుచువోతి, నీళ్ల నొంచలముల ♦ నెల్లరోచె
ఆ. సుందరత్వముననుఁ ♦ జూటిచ్చి బాసందు, నుంచె ననఁగఁ గడుఁగృతి శించెనడుము
జనవరాత్మజునకు ♦ నకలబోకోన్ననా, పావెన్న న యోగఁ నోదయమున. 819

కళకర్ణగసాయనము, ఆ 1 పద్య 58.

శ్రీ. తనుకల్పదుర్గిమకోగికోదయము కాం ♦ తావీతఁడబోర్తన్నమా
తన నానావిధవిభిమర్శిరచిగంధఁ ♦ భవోధి సృష్టాత్మభుజా
ధనురాగోపితగంధలేతర విచి ♦ త్రక్రూరసారాచమ
య్యనవంశాధిపుఁ జెంచె యౌవనధరం ♦ బంతే విలాసంబు నన్. 820

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 131.

సీ. ముఖచంద్రమండలంబునకు నూనూఁగుమీ, సపుఁబాలునహబాలం ♦ భనము గాఁగ
నమరువక్షాకవాటమునకు నేపశం, బాలు చుంచసపుండ్రగ ♦ మోషిగాఁగఁ
జెక్కుటన్దయులకుఁ ♦ జెలువంబుమీఱిన, చిలునవ్వ తేటకొంగింజిలిగాఁగ
సరసమాకం నీల ♦ బలచంబుననునన, పంపదీగితితటిన్వల్లిగాఁగ

గీ. నల జయంతుని చందంగానలునిసౌబగు, జందురుని మేలుగండర్పుచక్కదనము
దనకు సరినేయడగిన సౌంధర్యమహిమ, నతడు శైలువారెనవయోవనాగమమున.

అవిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 80.

వార్త క ము.

సీ. నిర్మలం బనజాల ♦ నెగయుచిత్తం ను, నల్లనికంఠుకల్ ♦ జల్ల నయ్యె
చగుమోహపాశబంధంబు బాటచమాడ్కి, నొప్పి యంగముల్ పడలిజేతె
నిందియింబులకోర్కొన్ నొల్ల ననుగంగి, నుడుగకలెచాల ♦ పడకజొచ్చె
ఒమకంబుప్రాయంగా ♦ దగిలిపోయినమాడ్కి, లోచనంబులమాడ్కి ♦ నీచమయ్యె
ఆ. వగులు క్షేనంకం ♦ చక్కెనెంకంబు, నుక్కి సుచూను డిగ్గం ♦ బిక్కటిల్లె
కిరను నొప్పెగొడంగం ♦ కురె మనంబులె, గడిచెగొన ముప్ప ♦ కాలమునకు.

భాగము, స్కం 6 పద్య 61.

సీ. అంగసంగతేపూర్వ ♦ స్థంగానకాంతిసా, చుగ్గిపూయన ♦ మంద్రేపిద్య
కాంతకాంత ♦ స్థానానాన, కడకునో జేతుమూస ♦ కట్టుమందు
చిత్తిసంభవునిగం ♦ నుగుగుటార్చన, నాటంగినని ♦ బ్రాంగిపోడు
తెరువై నమనో ♦ పయనమున్న పసివ్వి, భద్ర నో నడక ♦ పాకిలంబు

గీ. మించు ముఖపంక సముదయ ♦ మించునాన, యాత్రినిధినిధియూ ♦ నాచ్చుగాలి
యలఘు గోచరమల్లెల ♦ మలిత గాన, రోతెలకురోతెమనమియం ♦ పాడెనొనియె.

సుదీర్ఘకావచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 38.

సీ. ఇంతకన్నను దుఃఖిమికె ♦ వొందులేదని, తెలుపుచందంగాన ♦ ఒల వడంక
గనుగనవ బొరలు గంపెనో లేదో చూడెను, నప్పోక నడలి క ♦ న్నొమలువారి
యావనన్తంభ మౌన్యంబున బేసంగా, నుమినిచూచునా ♦ పుదియె పడగ
శృంగునొని డన ♦ పుంగు ముక్తిములను, భాగి నొక్కటద్విజంపంతు లురుల

గీ. ఘనజంభానిహంకృతి ♦ నెనయ డిగు, నొలనపద్మత్త కన్యవింస్సుగినొగుల
వృక్షభావంగాచచ్చిన ♦ నెనుక జనున, పేరు సౌఖ్యంబు గలను వై ♦ త్యేంద్రచేతును.

నావతాచరిత్రము, ఆ 2.

నిరహిణి.

గీ. అతనుతాపజ్వరంబు మైలలమి ముండఁ, జపలలోచన ప్రిమకథాసరసిఁ దేరి
నామపథ్యంబుననకదా యంతకంత, కలరుబోణికి సంతాప మతిశయిల్లే. 825

పీ. అతివసముఖవాస్తువగువస్తువును గాన, దాత్యయంత్యుఖం పొటఁ జేసి
చెయిన కొమ్మించులేఁజెక్కుటన్లం బొయ్యఁ, బాణిపల్లవశయ్యఁ బవ్వలింఁచె
గోమలి నిట్టారుక్రొవ్వేడినెత్తావి, మొకరి లేట్లును మూతిముట్ట వెఱచె
దరుణిలోచనబాష్పధారాలవంబులు, ముత్యాలనరులతో మున్గురిసె

గీ. బామ శరకాండపాండిమచ్ఛాయనొందె, బోటిమదికింపు గావయ్యెనాటపాట
మృగవిలోచన కంతంత మేను డస్సె, నంతకంతకు సంతాప మతిశయిల్లే.

శృంగారనైషధము, ఆ 2 పద్య 110, 113

పీ. కలికిచేపులు భావగర్భంబు లైనను, బ్రముమిఁదికూరిమి బయలు పడెగఁ
బిడపిడనై లజ్జ మదిఁ బడ నిచ్చినఁ, జెలిమేరఁ బులకలు చెక్కు భాగ్య
మదనాగ్నిసంతప్తమానస యగుటకు, గురుకుచహారశల్లరులు గండఁ
జిత్తంబు నాయకాయత్తమై యుంటును, మఱుమాట లాడంగ మఱపు గడుర
నతివమనమునసిగ్గుమోహంబుభయము, బొడమనునుమంచు నెత్తమ్మిపొదువుమాడ్చి
బ్రథమచింతాభరంబునఁ బద్మనయన, కోరితలచీర వాటింపఁసేర దయ్యె.

భాగవతము, స్కం 10 ఉత్తర, పద్య 330.

పీ. నఖముఖోజ్ఞ తపరాశ్చుఖముక్తబాష్పంబు, పటిమ దీపపుఁజిటఁచిటలు దెలుపఁ
బొరిరహస్యోత్సృప్తపూర్వోత్తుల కృతమగ్ధ్యపార్వముహూప్రకంపములుదెలుప
నొడవెడుగాడ్గద్యమదరుపాటునఁ బల్కరింపఁ బుట్టెడు కేకరింతు దెలుప
వలవంత వినువుకాంతలపుట్టు దూషించు, కారణంబులతోంటి కళ్లు దెలుప

గీ. నలతఁబానుపువై బొరలొటఁదెలుపఁ, దెగున లోలోన సేనవ్వునగఁదెలుపఁ
గలఁకమామిఁదిపనిలేనికనరుడలుపఁ, బొలఁతి రేలునీయున్గియేపులుగుగాడ.

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 5 పద్య 60.

పీ. చనుఁగప్పువొలగ వాసనగాలికెనురేగుఁ, బరువొప్ప నలుఁగులఁపారుకరణి
నిడుదవేదనూనెఁముడి వీడఁ జిగురాకు, పొదఁదూఱుఁ గార్మిచ్చుఁగదియుకరణి
జనిఁడిగాఙ్గుపైకిఁపెనఁదోచి నునుదీగఁ, దెనులించుమరితొగ్గునెమరుకరణి

మొలనూలుబిగియించి వెలచివెన్నెలఁజొచ్చుఁ. బిఱచియకేటిలో నులుకుకరణి
గీ. జడియదగులకుఁగురియుపుష్పాడులమునుఁగు, మావికడనిల్పువిరులనెత్తావిఁగోరిలు
విషమసాయకునేపులవిసివిసివి, తనువుఁదొంగఁగఁదలచి యువ్వనరుహాక్షి.
మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 31.

చ. చిలుక పురోహితుండగుచుఁ జెంగట నుండఁగ నిగ్గుపెంచెరల్
దొలఁగఁగఁదోచి బంధుగతిఁ దోరపుఁ గోర్కులు సందడింపఁగాఁ
దలఁపు లతాంగికన్న మునుతానకనుంగవ దోయిలించి చూ
పులఁ దలఁబ్రాలు పోసె నృపపుత్రునిపై విరహాగ్ని సాక్షిగన్. 830
రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 131.

చ. పులకకదంబముల్ నినిచె ధుల్లముఖాబ్జవిలాసనంపదల్
దొలఁగె మరాళికాగనులు దూరము లయ్యె శ్రీమాంబు పూరముల్
వెలివిరియంగఁజొచ్చె బురివిచ్చి నటంపఁగ నెమ్మి కోరికల్
బొలఁతుకయందు మన్మథుఁడు పూర్వముగా శరప్పైఁ జూపఁగన్. 831
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 3 పద్య 39.

గీ. ముదిత కపుడు శిలీముఖముల్ శిలీము, ఖమ్మలయ్యెను ఖగములుఁఖగములయ్యె
పరిమళమిళచ్ఛరమ్మలు శరము లయ్యె, నార విరహానలంబుమై నగ్గలింప.
ఇందుమతీపరిణయము, కు. ధూ. ఆ 3 పద్య 22.

చ. పరివశరాఖ్యయోగి బహుభంగులభావనలిచ్చి మగ్గనం
జెనఁగఁగ ధాతువేర్చి బలియించి రసంబు నిశాంతమంతయు
స్వప్నువుగఁ జేయ మైమఱచి నాతిగళస్మణిభూషణెన్న దా
ప్తసఖులచే పల్కినను బల్కదు చూచియుఁ జూడఁ జెంతయున్. 832

ఉ. కొంచక యంబుధిం బడిన కొండలవల్లెములుఁజప్పదయ్యె నూ
ఱంచులకల్లి దానియుదుటంతయు నెంతని కంతుచేతినూ
ఱంచులకల్లి హల్లి బసరాతికుఁగ్రుల ముంచె బజ్జిరే
ఖాంచితవైభవంబెడల నాతతబాష్పమహాపయోనిధిన్. 834

సీ. నిడిడుస్సహద్దర్శ నిశ్వాసపవనంబు, పఱచులేటులఁ బరాబరులు నేయ
నుజ్వలావయవతాపబాష్పలికలవేడి, చిపురుజొంపములపై నవసుళింప
లలితాననేందుమండలపాండురచ్చాయ, వనరుహావళివళావళి యడంప
శ్రీమజ్జలాభివ్యక్త సహజసాంకషమదా, మోదంబు చిలుకల మూలకొత్త

ఆ. నెనఁగు భసలములను ♦ గిసలములను నీర, జాతములను గీర♦జాతములను
విగ్రహింపనీని ♦ మఱియుఁ బె తోడుగా, నెనఁది వెడలె వివస ♦ వీనులనును. 835
వసుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 106, 107, 132.

నీ. నెలఁతముక్కరయందు ♦ నీలంబు గాదు నూ, తెలివకుకొత్తు ముత్తియునుగాని
యువిదనందిష్టబాధులపురులు గావు నూ, మితి చూడనిడిన రయాధ్వికలుగాని
నుదతిపాలిండ్లఁ గంఠురినల్పు గాదు నూ, కనునోయికాటుక ♦ కప్పగాని
రమణికర్ణికల వంజ్రపుదీప్తి గాదునూ, పొంగింపుఁదునుకల ♦ రంగుగాని
గీ. యూర్పువేడిమి గృతవాఙ్మోహపయమున, గండపాండిమచర్మతృప్తికారములను
గానఁబడియెడు నోవిహంఘమపురింధి, యింక నీచేర నున్నదీయింతిగురు.
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 3 పద్య 87.

మ. కలలన గూడినవేళ నెట్టిపాలయఁబల్కల్పబైలో యేమి ని
వలనన చప్పునుట్టిబైలో యేమిఁగఁ డిండ్లపూగమానుష్టిపి
హ్వలితస్యాంతయ పోతె నిద్రనెఱయన్ ♦ చరించె యాహ్లాద
క్షు లహారాత్రములందుఁ బుష్కరుముఁడొప్పున్ కడంపింపఁగనీ. 837
" " ఆ 4 పద్య 77.

ఆ. వీణియముట్టుటలో మిగుల ♦ వింతలు పెంపుడుచిల్కలలోఁగిలో
రాణదలిర్పఁ బల్కుట గంగంబపురూప మహర్షిపెంతతయం
బ్రాణసఖీరహస్యముల ♦ భ్రాంతియుఁ గీర్తలు కానినాన యా
యేణవిలోలలోచనను ♦ హెచ్చిన మృగచేత్తి నయ్యడన్. 838
కళాపూర్ణసయము, ఆ 4 పద్య 58.

నీ. కలలోన నాత్మేకుఁ ♦ బలులునువర్చించి, లెన్పైనమెప్పుడుఁ గల్గెముఁ జీని
యతనిసంపార్పికి ♦ నభిలాష మొదరించి, తన్నుకొనఁబని కీర్తనము నలని
యతనిపైఁగక్రిపతికి నిద్రలొడఁచి, రచితానగతిఁ గృతఁవ్వయునుబొంది
యతఁడొక్కఁడేరక్క ♦ నిరంబుముఁగోసి, లెన్పైననావ్యాప్తిఁ డిగిల యాంచి
గీ. యతనిఁగనువాఁడసంతాపఁమతిశయిల్లఁచున్వహుపంబుగాఁగ నెంతయునుజూచి
యిష్టసాయుజ్యమునను న♦ నేకదళలు, గ న వియోగిని యనఁగఁ డిత్కంజవదన.
పట్టుకొర్రుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 74.

చ. తనువుననిండి కాలుకొనుఁతా. ముసోచు నహింసలేక జీ
వనమతిశైత్యకాంక్ష నిజఘనమువెల్వడి కన్గఁగఁపట్టి
తనసరసప్రభులకమఁబిల్వితయంగాన విశ్రమింప వే

గ నటకు సచ్చెనో యనగఁగఁ ♦ గన్నులఁ బ్రాణము నిల్పె లేమపన్. 840

చంద్రిబాసుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 54.

కా. ఆరామామణికంఠభాగమున నాఁహా మించు ముక్తామణి
హారంగాల్ దొలుదొల్లు నీలపుసరా ♦ లై యొప్పె నాపిమ్మటన్
హేరాభంపు మెఱుంగుఁ గెంపునట్లు ♦ యింపారె నల్తోడుతన్
హీరాంచత్సరులై రెన్ను విహగ్నిప్రాభవోదగితన్. 841

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 147.

చ. చందరుచ నీవిటూరికిని ♦ లైసము పోయెద నన్నమాత్రలో
నడటున హేను చిక్కి పలుయంటలు జాతెను నీది యంగరం
బదిగ యొసంగివంగుమునందు భవం నేనఁ గంకణంబుగాఁ
జేదగక యిమ్మటంచు వెలచేడియ నూసె కేటుండు నిల్వఁగన్. 842

శృంగార సమంజసి, గుచ్ఛ 2.

సీ. కొండ పైఁబడినట్లు ♦ కొరవే నేను, నవలేక మిన్ను గఁగ్గోనుచు నుండు
మినులవెక్కు నన్నున ♦ మీ నాకుఁబెట్టెను, లెస్సలికె నార్చివేతి ♦ వెచ్చనూర్చు
కలహంపుఁడునీరెఁగిపోవ నేను నీరెఁగి, నాకుగాఁ దేను నొట్టిట్లు వైను
భవముఁ గోల్పోయిన ♦ గాఁగా గాఁ గుప్పెడి మేఁకంటి కిరీపాపు ♦ మీఁదఁ బోరలుఁ
గీ. కొలఁకొలునుగాని నన్నుఁగల్గిలమీటుఁ, గలకయి నుండునిల్లొండ్రోతోడమాటుఁ
నందను నున్నుఁ గెల్పెటల ♦ నన్నును, కలరునుకొనిచటుఁగాటి ♦ నవ్వఁగాటి.

కారంజి శంకకేజయము, ఆ 4 పద్య 29.

చ. కేరళమునం గొల్లెలనురును ♦ వెన్నెలయెండల నంటి కంఠపూ
కమలవాసలం దికిసి ♦ చందవన్నెలగుఁజల్లి గాడ్పుని
బుగ్గపురదన శ్రమంపడి గఁపం నొనరించుచునున్నదాన నో
నొరర నీకులై యిటుల ♦ నారల హేమని యింక నెబ్బదున్. 844

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 5.

కా. సీతేబాక్షికి హరహాక్షిములన్ ♦ నీలంబులై లైలముల్
బొంఱంగాఁ బగడంబులై పిదప వఁబాగికారము ల్పాని వి
స్తారస్వేదకణంబులం దడిసి సున్నం బయ్యె నాదుగ్గిను
స్మారస్ఫూరితరాగ్ని హేమవటమఁగ్గుచ్చాయ మై తోఁచినన్. 845

పరిసంధరాజ శిరోభూషణ ప్రకృష్టజలరామచరిత్రము, ఆ 3.

గీ. విహఘాండవరతాజ్యోత్స్న ♦ విలసనంబునలను తాపారపస్పాత్తి యలముకొనఁగ

రేయిపగలిదియనియేర్పరింపరామి, ముదితనేత్రాంబుజములరఘోమృగంఛే.
కవిజనరంజనము, ఆ 2 పద్య 26.

చ. మరునిశరాగ్నికీలముల ♦ మాటికి నక్కుననున్నముతైపున్
సరములుగాగి కన్దవను ♦ బాలుగఁజిప్పిలి వెచ్చవెచ్చనై
దొరఁగెడు నశ్రుపూరమునఁ ♦ దోఁగి దగన్ బలుమైననాయెదన్
జరజరపోక్కుఁగాఁదొడఁగెఁ ♦ జొప్పడ నేనిక నేమి నేయుదున్. 847
కవిచకోరచందోదయము, ఆ 3.

చ. నెలకొని మూర్ఖయున్ దమము ♦ నిండఁగఁ దాపపుటెండ గాయ ను
జ్వలముతిఁ బాండురంబనెడి ♦ చందికనిండఁగ హరరత్నభా
వలిజిగిమాయ రేపపలు ♦ వారక తోఁపమి నింతి పీక్షణో
త్పలజలజంబులయ్యెడను ♦ బాయక దా రరమౌడ్పుమై మనెన్. 848
సుబ్రహ్మణ్యవిజయము, ఆ 5.

నీ. హృదయస్థితానంగుఁడెద నేయుములుకుల, మొనలువైఁగోఁచెనాఁ మొలవైఁబులక
లానంగశిఖికెదోఁడైవచ్చుకమ్మవీ, వలులన వలపుటూర్పులు జనించె
దద్యాతనిహతిచేతవియోగజలధియు, ప్పొంగెనా ఘర్మాంబుపూర మొదలె
నానీటివెల్లిపై ♦ నలరుడిండీరకాం, తులు నాఁగ నెవ్వేనఁ ♦ డలుపు వోడిమెఁ
గి. డలుపునకుఁదోడు నీడలైఁనెలయు హగ, కలితమాక్తికములుపెనుఁగాకఁగాగి
బాష్పధారలఁగరఁగి ♦ వైఁదైనిగ్నిచ్చుఁ, గొప్పసాలిండ్లలరెవెండికొండ్లలుట.
భద్రాసురియము, ఆ 3 పద్య 45.

ఉ. కుండనమున్ హసింపఁగల ♦ కోమలికోమలదేహవస్త్రిపైఁ
గందలితంబులయ్యె సితకాంతులు సంతత మమ్ముకుందు నిం
పాండ మనంబులోన నిడియున్న మనోభవుఁడందు నాతనిన్
గ్నిందుగ నేయ పుష్పశరఁగాఘరుమల్పయిఁగోఁచెనో యనన్. 850
శృంగారరసాలవాలము, ఆ 1.

నీ. శారదపూర్ణిమాఁచంద్రమౌ బింబంబు, పంకేరుహంబుపైఁ ♦ బవ్వలింఛె
హరిద్రుచిసాంద్ర ♦ హేటకవల్లికి, బహుళపాండిమము సంఘాగ్నిప్రమయ్యెఁ
జారుకాణోల్లీడ ♦ హీరదర్పణముల, రమణీయముక్తాఫలములు పుట్టె
తైత్తి సారభపూర్ణ ♦ జలజకోశావాప్తి, ననలమాలికలు మాఁనంబు లయ్యె
గి. నెట్టి యుత్పాతములఁ గంటి ♦ మిట్టివేళ, నెట్లులెనను నిక పట్టుపట్టిచూని
పట్టి హృదయమును గనుఁపెట్టి తగిన, దిట్టి మొనరింతమని సఖులొచ్చుయపుడు.
భరతాభ్యుదయము, ఆ 2 పద్య 9.

సీ. మగువకు విరహమేమిందువేసవిదోపల, గామాస్త్రాఖరకరకరములలరె
విడువక చెడలేదు * వేడినిట్టార్పులే, వడగాడ్పు లగుచు వీలవంగ సాగె
తరగనిమధురమధాధార లూరెడు, నధరంపులగులను కూన్యతవహించె
మోహసంతాపసమూహంబులనియెడు, తరులు చిగిర్చి బంధురములయ్యె

గీ. నందుసంపూర్ణముగఁ దనయాశ లనెడు, శారీకాపికభృంగమయూరకీర
సముదయంబులు నిరతంబుఁజాలఁబ్రబలి, మించువేడుకతో సంచరించుచుండె.

సీ. అతివకుమోహమేయతివృష్టికాలమై, పరగ నాశామేఘుపటలిగ్రమ్మెఁ
బంచబాణునిభుష్పబాణప్రవన్నంబు, లందంద కుచగిరులందు గురిసె
విరహప్రవాహంబు * విస్తారతరముగా, సాగిమానసమహాసరసి నిండెఁ
గడునిబ్బరంబనుకట్టగొబ్బునఁ దగి, కొల్లగాఁ దాపంపుచెల్లివరద

గీ. మిక్కుటంబుగఁ బ్రవహించిమించెనందు, పటుతరములైనతనమనోభ్రాంతులనెడు
మకరకచ్చపమంమాకమత్స్యముఖర, జలచరంబులు నిరతంబు * సంచరించె. 853
కుబ్జాకృష్టవిలాసము, ఆ 1.

సీ. తనుభూమి మరుఁడు గుంపినమోహవీజము, ల్యూలకలెలైననంగఁబులక లమరెఁ
బులకమైరునకుఁ బెంపుదలిర్చనలుఁగులఁ, బఱచు పెన్నరసవఱలఁ జెమట
చెమటసిట ననారతము నానుటంబలఁ, గలయఁ బాండిమమలైగాత్రవల్లి
గాత్రవల్లినిటూర్పుగాడ్పుపెన్నోకులఁ, గదలెనాఁ గన్పట్టెఁగంపకలన

గీ. కంపకలనాప్రకంపనాకంపనాతి, వేల బహులతరంగితవిరహదుఃఖ
జలధికదుఃఖాంగిపారలె నాఁగుడితిబాష్ప, సలిలధారారురీరుశంఁగులలుసెలఁగె.
ఇందుమతీపరిణయము, నృసిం. ఆ 4 పద్య 18.

చ. చీలుకలు దాయలయ్యె వగు * చిన్నెలు చూడహులిక్కియయ్యె నె
చేబులసఁగుటయ్యెఁ గడుఁజీడఱ కన్దొననయ్యె నెల్లనో
నలజడిచూడనయ్యె నలయంచలఁదిట్టఁగనయ్యెఁ గొన్ననల్
తలనుగడంగి తాలుచుటలాయరుదయ్యె నెలంతకయ్యెడన్. 855

కుబ్జాంధగిరోష్ఠనిర్వచననైషధము, ఆ 1 పద్య 151.

సీ. పువ్వులుముడువదు * పూబోడి యయ్యవి, తొవవిందునల్లుని * తూపులనియు
యద్దంబుఁజూడదుముద్దియ దానఁ గన్నడుమోచు మున్నీటిపాపయనియు
కురులుచేముట్టదు * విరివోడి యయ్యవి, కొన్నావృకు మెత్త * గుంపులనియు
చెలులపల్కులు విన * దెబనాఁగ యవియెల్లఁ, జిల్కమొత్తంబులపల్కులనియు

- గీ. యంతకంతకు వలవంతఁబింతదోచు, మరుఁడు పూముల్కులఁదరించికరమునేఁట
 నెడఁదఁ గవ్వడివయిఁ గోర్కియేపుచూప, నన్న గాలియు నెమ్మేనుఁచెన్నమాప.
 రసికజనమనోరంజనము, ఆ 2 పద్య 52.

వి ర హి.

- ఉ. లీలయెల్లఁగానబలఁలేఁజగురాకుమబోలె నొప్పు కం
 గేలు కదంబశాఖతుదిఁగీల్కొనఁజేసి వసంతవిభ్రమా
 స్త్రీత్రితపాలవల్లకియఁమేలగు చూడ్కుల కించిపావక
 జ్వాలయపోలెఁజిత్తము నిజంఁచెరియింపఁదొడంగఁజూచితే. 857

భారతము, ఆది. ఆ 8 పద్య 148.

- నీ. పాడనూపినట్లెనఁవడిఁ బట్ట నమకట్టి, పరికించి కానకఁబమ్మరించు
 మెలఁగినయట్లెనఁబలికింపఁ దలఁచి ని, రూపించి లేమి నఁశ్రులువహించుఁ
 గదిసినయట్లెనఁగోరిలింపఁగడంగి, యారసి బొంకైనఁసలఁత నొందు
 నొడబడ్డయట్లెనఁ నడరి వైకొనఁజూచి, చెన్నఁటి యగుటనిఁశ్చేష్టఁబొరయు
 గీ. లలితవిధవిహారంబులకు లతాంగి, యెలసి పొలసినయట్లెనఁనెలమిఁ గలసి
 యభిమతకీడ నలుపంగఁనప్పలించి, వెదకి రిత్తయల్గనిఁబహ్వలించు. 858

భారతము, విరా. ఆ 2 పద్య 301.

- ద్విపద. అస్తోకనిరుపాధికావస్థలివిను, ఖాస్తమితేంద్రియుఁడైయట్లచూపు
 వగపునిట్టూరుపుఁజ్వరము డయ్యటయు, నొగిదిరాహారంబునున్నుత్తపృత్తి
 మాన మూర్ఛలు లేమిఁమదఁబంపంగఁ, దానెన్నఁబడు ననఁగ్గలుగూడఁబదియు.
 పండితారాధ్యచరిత్ర, దీక్షాప్రకరణ.

- త. ఏమెయి నడుగులు లేనిది, యేమటుదోపర్ణశాలయదిగాదోకో యే
 రాముఁడఁగావో. రాముఁడు, రామందెడఁబాసి తుణముఁ బ్రతుకఁగఁగలఁడే.

- కా. ఏమెట్టియధిష్ఠెట్లుగా దిది వనంఁబేరాకుమారుండనో
 సౌమిత్రివిహునీపు రాముఁడవె వత్సా నిక్క మేరాముఁడనన్
 భూమిమిశుండవు రామదందుఁడవు హాభూమిజ చంద్రాదాననా
 యేమే యెక్కవ నున్నదాఁటి రాఁజే యుల్ల ముగ్ధుడేసిన్.

కా. ఈతిగ్రాంతుడు వేపఁజొచ్చె నను లేయేనాట నర్కాస్పదం
 బితండిందుఁడె యానో లక్షణుఁడ నీతేమాదు నేఁ జెప్పుమా
 నాతోఁబుట్టవు గావె నాథ మతియేనాథుండ నిక్కంబుగా
 నీతానాథుఁడ నెందువోయితి నె యొసీతామనోవెల్లభా.

862

చ. తపసుడు వేపఁజొచ్చె ననుఁడమ్ముఁడ వృక్షముకిందఁ బెట్టు నా
 దపసుడు లేయి లేడు వసుఁధావర చంద్రుఁడు గాని చంద్రునిన్
 వృషసుత యెట్లెఱింగితివి నీవు మృగాంకము చూడ నున్మిఁహా
 చపలమృగాక్షి చంద్రముఖి బానికి యొక్కడ నున్నదానవే.

863

నీ. తాళంబ కానవేతాళఫలస్తనిఁ, గుంచంబ కానవేకుందరదనఁ
 దిలకంబ కానవే తిలకరమ్యలలాటఁ, గమలంబ కానవేకమలవదన
 హరిణంబ కానవే హరిణబాలేక్షణ, సింహంబ కానవేసింహమధ్యఁ
 బిక్రాజ కానవేపికమంజులస్వనఁ, గీరంబ కానవే కీరవాణి

గీ. లలితకలభంబ కానవేకలభగమన, బంధుజీవరు కానవే బంధుజీవ
 యైన జనకనందినీతఁననుచు రాముఁ, డచట సచట నీగతివాని నడిగి యడిగి.

నీ. అచె చలత్తన్వంగియనుచు నల్లనఁ జేర, నది చూతలతయైననల్ల నిలుచు
 నదె మంజులాలాస యనుచు నల్లనఁ జేర, నది కొకొలంబైననల్ల నిలుచు
 నదె లోలలోచనయనుచు నల్లనఁ జేర, నది కురంగంబైననల్ల నిలుచు
 నదె నీలకుంతలయనుచు నల్లనఁ జేర, నది మయూరంబైననల్ల నిలుచు

ఆ. నదె మహీజ నన్ను నచటికై చేసన్న, చేసె ననుచు నల్లఁజేర నదియు
 లలిత మలయపవన చలితపల్లవమైన, నల్ల నిలుచు రాముఁడచట నచట. 865

భాస్కరరామాయణము, ఆర, పద్య 258, 260, 261, 262, 263, 275.

నీ. అసక్తి నాలేమయోపనవనములో, నెన్నండు విహరింతునేనలేగి
 లీల నాకోమలిపాలిండ్లకన్తూరి, రొంపిలోనెన్నండుఁబ్రంకుడోరు
 లేవ నాజవరలిలవణ్యపరసిలో, మునుఁగుదు నెన్నండుమునపుదీతి
 నీహ నామోహినిబాహుపాశంబులఁ, దగులక యెన్నండుదగులువడుదు

గీ. నందుఁ జింతించు నున్నురంటంచు బొదలు, మరులుకొని రణభోజనమానివచ్చన
 రచన మారణమంత్రాక్షరప్రభూత, ఘోర విరహభూతమహావికారమునను.

వరాహపురాణము, ఆ 1 పద్య 58.

నీ. నుదతికి నెదురుచూచుచుఁ దోవలక్ష్యంబు, గోచరింపకయున్నవేచెమర్చు
 జీమ నిటునుమన్నుఁ జేలవమత్తైలచప్పుడని చెవిఁ బెట్టి యందందహఃకుఁ

బవమానహతిమిఁదఁబడినతృణంబైనఁ, దరుణిచేయని గరుఁదాల్చుచుండుఁ
గీ. దనవేగిరమునకుఁదరలాక్షి రాకున్న, నిండుగాఁ గన్నులఁ నీరు నించుఁ
బల్లటిలు గాజాపారు మాఁగిన్నడు మృదూక్తిఁ, గొమ్మపేరెత్తిపిచ్చడఁగ్గుతికవెట్టు
దిరుగు గుడివాకిటికిఁ బోవుఁమరలు....., బడిపుష్పశర.....ధరణినురుఁడు.

తారకబ్రహ్మరాజము, ఆ 2.

నీ. ఆదె లతాతన్వియొప్పదలిర్చు కొప్పని, పటు కలాపికలాపఁభరముఁ జూచు
నవె తన్వితరళతఁరాపాంగరుచులని, సారంగదృచ్చకఁచ్చకలు చూచు
నవె జవరాలి మోహనపుఁ బాలిండ్లని, పరువడిఁ గుంభికుంభములు చూచు
నదె కోకిలాలాపఁయసియాడునడుమని, యేనుంగుపగటలేఁగొనుఁ జూచుఁ(గులు
గీ. జూచుడగ్గఱుఁగ్రమ్మఱుజూచుమరలుఁ, బొరలుఁగెరలువియోగాగ్నిఁబొగుల్వ
నెచటి కేఁగితె పాఁజేశ్వరీ యటంచుఁ, జీరు పగఁదారునారఘఁవీరుఁడిటులు.

రామాభ్యుదయము, ఆ 5 పద్య 241.

నీ. బింబోపిముఖమిందుఁబింబమైయుండ నా, డెందంబునకు నేలఁగందు గలిగె
ముగద చన్నులు తమ్మిఁమొగ్గలై యుండ నా, చిత్తమేగతిఁ బొందఁమెత్తపాటు
నతి నితంబము రథఁచక్రిమై యుండ నా, భావంబునకు నెట్లుఁప్రపాణ మొదవె
వబ్బాక్షి పెందొడఁలనఁటులై యుండ నా, యుల్లంబు వై సార్వఁమొందు పైట్లు
గీ. మగువ జిగిమేను కుండనంబగుచునుండఁ, గాఁకదరఁగెడునామనోఁగతులిడెట్లు
వనితయవయవములఁగల్గుఁ పన్నుగుణము, చూపలులయందుఁ బొరయుటఁచోద్య
మొక్కొ.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 3 పద్య 51.

నీ. కాఁబోలు నివిబాలకమనీయపదలీల, లిచటఁ బల్లవజాలఁమినుమడించెఁ
గాఁబోలు నిదిబోటిఁగనుఁగొన్న వనవాటి, యిచటభృంగీకోటిఁరుచుల నెనసెఁ
గాఁబోలు నీవంకఁ గలికిపల్కినపాంక, మిచటఁదేనియవంకఁలేంక కొదవెఁ
గాఁబోలు నీచాయఁకాంతనవ్విసచాయ, లిచట నూననికాయఁమింపు మెఱసెఁ
గీ. జూచితె వయస్య యనుచు నశోకతిలక, కర్ణికారసమేరుసంఘాతలతల
నలరు నారామనరణిలో నరసి యరసి, సరసిజాననఁ గానకఁ సంధ్రమించి.

నీ. గిరికన్య మేననేఁకీభవించినఁగాని, తియ్యవిల్లుని నిశోఁధింపరాదు
సింధుజ నెదనుంచిఁనీరులమించినఁగాని, మిహికాంతుఁ గమనవ్వుమెలపరాదు
శుభవాణియభిముఖఁస్ఫురణఁజూపినఁగాని, పటటుటంచలఁగ్రిందుఁపలుపరాదు
చుద్విని గరముఖఁప్రౌఢిఁదేల్పినఁగాని, రేలముస్ఫురము వాఁధింపరాదు

గీ. నేర్పునవటంచున్యపతియాఁ నెలఁతఁదలఁచి, తలఁచినగమగుసాత్త్వికోదయదశాను
భావములఁ జెందు నున్మదఁప్రసవబాణ, బాణమగ్నతఁగాంచుదాఁపమువహించు.

వసుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 80, 94.

పీ. వరపద్మమకరముల్కరగతంబులు నీకు, సతి నీవి యింతచేఁ నడలరాదె
బహుశతచ్ఛదరాః యథాక్షయగళంబు, వేత్రాంచలంబింత నెరపరాదె
యనఘదివ్యాహరఁఖని నీదు కెమ్మోవి, లేమ ముద్గింత పాఠింప రాదె
తావిగంబూరంపుఁదీవి నీమొగమొక్క, పలుకింత నాపైని జిలుక రాదె

గీ. చక్రవిజయంబొనర్చె నీచన్నదోయి, కంచుకంబేల యింకఁజాలించరాదె
నిర్మలామూల్యగుణరత్న నిధికి నీకు, వనజముఖి తానమదియేలవదలరాదె.

వసుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 84.

సీ. తరుణికంగే లంచుఁదమిఁ బట్టి కటకటా, చిగురాకెయిది యంచుఁజిన్నవోయి
వెలదిపాలిండ్లంచుఁచెననంటి చెల్లబో, పూగుత్తులే యంచుఁబాలుపుఁ దఱిగి
చెలువపయ్యెదయంచుఁజేసాఁచియయ్యోస, రాగోదయ మెయంచుఁరహిదోఁగి
రమణి వేనలి యంచుఁరతికాంక్ష నొడిసి హీ, తేటిమొత్త మెయంచుఁదల్లబాటి
గీ. యకట యనిమిత్తకృపఁ దానయరుగుదెంచి, హితవు నెఱపెడి హంసితోహృద
(యమిచ్చి

పలుకనికృతఘ్ననకునాకుఁ బ్రాప్తమగునె, యట్టియువతిపొందనుచుదా నా
పృభావతీవ్రద్యుమ్నము, ఆ 3 పద్య 21. (తృఙుండు.

కా. ఆప్రోత్తము వజ్రపంజరనిధంబై నిశ్చలంబైన స

ద్భావం బంగనసాహచర్యగుణసంభర్తంబునన్ లోహమై

గాగ్రపంబై దృఢదారువై తరుణవృక్షంబై ఫలప్రాయమై

పూవై తన్మకరందమై కరఁగెఁబోఁబోనీళ్లకుం బల్చునై.

874

వైజయంతీవిలాసము, ఆ 2 పద్య 139.

సీ. ఆహారమింపాకుఁచాగ్రిమానకయున్న, నాహారమింపుగాఁదబ్బవదన
చెఱుకుబా లొదవు వాఁతెఱయినినోగంతు, చెఱుకుపాలొదు నేఁచిగురుఁబోణి
కళలుదేరెడు నెమ్మొగమ్ము ముద్దిడకున్నఁ, గళలు దేరవు నుమిఁ కంబుకంతి
వలఁతేనిదురమున నలరింపకున్న నవ్వలలే నిదురరాదు కలువకంటి

గీ. నేఁడు గాదుగదే ప్రేమఁ నీకు నాకు, నాటియున్నది మదిఁ జిన్ననాటినుండి
యిటుల నేకాంతసమయమెన్నఁటికిదొరకు, నేలఁదప్పించుకొనియొడఁవేలతాంగి

విజయవిలాసము, ఆ 2 పద్య 184.

చ. ప్రతిఫలితామృతాంశువును ♦ భానుముఖంబుని యెంచి నాయకుం
 ఙ్గతులెల్లలమీఁది బరిహాసముజేసిన నింతయేనియూన్
 బ్రతిపచనంబులేమిది గన్పిపైదలి మానముఁ జెందె నందుఁ దా
 నతి పుటకాంకితంబయినహస్తముచేఁ దడవుం బ్రయింబునన్.

878

శృంగారరసమంజరి, గుచ్ఛ. 2.

- సీ. కలికినెమ్మొముజాఁబిలిరంగులూదవక, చెలువంపుఁ గనుదోవల్ ♦ చెలఁగు టెట్లు
 నకియనునైమ్మొవిచక్కెరల్ జుఱ్ఱక, వలకాఁకఁ బెనుదప్పి ♦ వదలు టెట్లు
 లెలనాఁగ బిడికపుంఁగిలిజోడుఁదొడుగక, యెదవంటు బలుతూపుటెడలు టెట్లు
 కొమ్మనింగారంపుఁగొలఁచునం దేలక, బలువిరాలపుటెట్టదొలఁగు టెట్లు.
- గీ. మెలఁతుకలమిన్న నిద్దంపుఁ మేల్ పసిండి, గలుగకుండిన మదిలోనఁ గాటమగుచు
 దిచ్చలును మోచుకలఁకనిఁపుచ్చరంబు, విడుచు టెటులింకఁ బరికింపఁబుడమివేల్చు.

నీలానుందరీపరిణయము, ఆ 2 పద్య 36.

- సీ. ఘనవేణివేణిశృంగారమారసినంత, మోహంధకారంబు ♦ ముమ్మరించె
 హరిమధ్యమధ్యనైఁఖిరి స్మరించినయంతఁ, బ్రకటహృద్యముబట్టబయటఁ బడియె
 నతన్మాభినాభిసాంధ్య మెంచిన యంతఁ, బలువివేకమునుడిబడఁ దొడంగ
 మృగనేత్రినేత్రలఁజ్ఞేని గణించినయంత, నెదలోన చాంచల్యమిరవు కొనియె.
- గీ. బాటలాధర, యధరంబునీటుఁ దలఁచి, నంత నమఁగమంతయాఁనబది మీఁతె
 నింతి, మైవిగ్గులపుడు విశ్రాంతిహేతు, విపుడతిశ్రాంతిహేతువేఁ నెటుల సైతు.
- సీ. పొదలపై మెదలుతుఁ మృదలార మీధాక, చెలికటాక్ష మొకింతకలుగుదాఁక
 గములుగాఁదెములు కీరములార మీజోక, హరిమధ్యచేరి మాట్లాడుదాఁక
 వగలచే బొగులుసంపెగలార మీకాఁక, మృగనేత్రయంగీకరించుదాఁక
 సిరులచే వలులుతామరలార మీవీక, శుకవాణి మొగమెత్తిచూచుదాఁక.
- గీ. నవమునవముగ మెఱయు పల్లవములార, ప్రబలు మీరేఖ కాంత చేపట్టుదాఁక
 లగడు చలమిఁక దైవ మేఘదారి నైనఁ, దలఁపు లీడేర్పఁగా నేర్పుఁదరుణిఁగూర్చు.

తారాశశాంకవిజయము, ఆ 4 పద్య 58, 88.

- చ. మరునిశరారి కోర్వఁదరమా దరమా మఱుమాట లాడ వీ
 వరమదినుంచమంచి తెఱునా తెఱునా మురువార పెఱ్ఱగా
 బురులానరింపుఁ గోయగదఁవే పదవే పదవేగలీల నీ
 దరిగల మేడఁజూప వనితా వనితా జనతాకిరీమణి.

880

శకుంతలాపరిణయము, (ఛ, వేం.) ఆ 3.

సీ. కుంతలదేశంబుకొల్లలాడితి మింకఁ, గరమఁ గైకొనుటెంతఁకాంత మాకుఁ
గాంచిసీమవ్యాప్తిమించితిమింకొక, యూరుచేకొనుటెంతయువిద మాకు
వత్సదేశావృత్తి ♦ పటలితి మింకొక, యధరదేశంబెంత ♦ యతివ మాకు
వతసురాజ్యాభిషిక్తతఁ దనరితి మింక, రుచకాప్తిఁ గనుట యెంత చెలి మాకు
గీ. గురుపయోధరశైలముల్ గొంటి మిఁక ని, తంబములనానుటెంతయొత్తరుణిమాకు
ననుచు నర్చుంబు లాడ నయ్యబలనాన, నాన తానవకంజాతయ్యె సప్తుడు.

నునునోమనోభిరంజనము, అల్లా 5 పద్య 65.

ఉ. సాదునుగంధమివ్వు మిది ♦ చందనగంధికి నంచు సాంకవా
మోదకు మోదదంబునుచు ♦ బూను జవాది నుమాంగి వేణికిన్
బోధియొనర్చునంచుఁ దను ♦ పువ్వులదండలు కంఠమందు న
త్యాదరలీలఁ దాల్చు జలజాతుండు రాగన మేరచిత్తుడై.

882

రక్తిణీకల్యాణము, (జ. వేం.) ఆ 4.

సీ. తొలుదొల్లనధికరాఘవలవృత్తిఁ జెందెను, నుదతి నీకనుదోయి ♦ జూచుతరిని
యాపిదపను సారెకనురాగ మందెను, నుదతి నీకమ్మోవిఁజూచుతరిని
యావెన్న నలీగను ♦ యటుచిక్కి వీడక, నుదతి నీపాలిండ్లు ♦ చూచుతరిని
యాపిమ్మ టట్టట్టులయ్యెను యెయ్యన, నుదతి నీహారంబు ♦ జూచుతరిని
గీ. యావలను శూన్యమయ్యె మంధ్యంబుఁజూడ, నీరజాయతలోచన ♦ నెవ్వనంబు
యెటుల నైరింతు మోసాంబు ♦ యేను నకట, దైవ మీగతిఁ జేసె నిర్ధయతచేత.
సీ. కోవెలలార మీఠూకల నెందాఁకఁ, చికకంఠ ననుఁగూడి ♦ పెనఁగుదాఁక
భ్రమరములార మీఠూవము లింకెందాఁక, వలికచ నాతో మాఠ్లాడుదాఁక
దీరములార మీఠూరము లెందాఁక, శుకవాణి కరుణించి ♦ చూచుదాఁక
రాయంచలార మీఠూపు లింకెందాఁక, హంసయానతోగూడి ♦ యాడుదాఁక
గీ. పల్లవములార మీపడుఁపాటులెల్లఁ, బల్లవాధర ననుఁజేరి ♦ పల్లవాన్తు
కేళియుల్లాసమునఁ గూడి ♦ కృతకశైల, ఛారుసౌధంబులనుగీర్చి ♦ సల్పుదాఁక.

* రంభానలకూబరవిలాసము, ఆ 4. *

సీ. హృదయవాసినియైన ♦ మదిరాక్షి లేనవ్వు, అభినవపాండిమంబులవరింప
స్వాంతసంగతయైనఁకాంతలేఁజూపులు, తనువునఁ జాంచల్యమునువు చటుంఁ
జిత్తరారిణియైన ♦ మత్తకాళినిమోచి, కన్నులనెఱసంజఁగడలుకొలుప
సంకల్పగతయైనఁపంకజాననకాను, తానవంబంతకంతకునిగుడ్చు

* మూలమున నున్నట్లు వ్రాయఁబడియె.

గీ. మానసావాసయైనభూజానిపుత్రి, పిఱుఁదుకోర్కెలకెంతయుఁ బెంపు నెఱుఁ
బలవరించుచు నాచంద్రిభాసుఁ డపుడు, నిలువరింపఁగలేక కఢిన్నియఁదలంచి.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 108.

సీ. నెలఁతుక మోవి తేనియలాసఁగాఁగోర, నేచవియును నాల్కకెక్కదయ్యెఁ
బడఁతుక మైతావి యపసయెఱుంగఁగఁగోర, ముక్కునకేతావి యెక్కదయ్యెఁ
జిలుకలకోర్కె నున్నులుకులువివఁగోర, వీనులకేపాట యెలయదయ్యెఁ

గ్రాల్లంటి నెఱసోయఁగముఁజూడఁగాఁగోర, నొండేదికన్నుల కొప్పదయ్యెఁ

గీ. దలిరుఁబోడి నెమ్మెయి మెత్తఁచదనముఁగోర, నొడలికినిబడదయ్యె వేఱొకటిసోక
నేమిచెప్పుదుఁ గవ్వకియింతినొక్క, దానిఁ దక్కంగమటియున్నవానిమఱచె.

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 2 పద్య 28.

కా సా ర ము.

—:0:—

సీ. కమనీయకమలినీకల్పారదళశేస, రాన్వితజలములఁనర్హ్యవిధియుఁ
దరళతరంగహస్తములఁబాద్యంబును, నృదచక్రిసారసమధుపహంస
రతులఁ బ్రియోక్తులుఁగుచిరవాస్తీరని, వేశనచ్ఛాయల విశ్రమంబు
మందసంచారితమారుతంబుల మరు, తాపనోదనమును దగిలి యెపుడు

ఆ. నాచరించుచును సుమంచితాతిథిజన, సేవనమునఁ దనదు జీవనంబు
ఫలము నొంద నొప్పు పంపాసరోవరం, బెదురఁ గాంచి రన్నరేంద్రమతులు.

భారతము, ఆర, ఆ 8 పద్య 384.

శ్లో. కాంచెన్ శక్తి మహాగభీరముల సుద్ధాధోస్వరోద్భాసిభృం
గాంచత్సంచలనంబు పక్షికలనాద్యత్యంతసంతోషమున్
సంచారనయమీనకూర్మగరయుక్తస్పాదిన ద్వేషమున్
పంచేషాన్నతబాణతూణముల సుదృఢంగంబుఁ గాసారమున్.

చాణేశ్వరీవిలాసము, ఆ 2.

మహాస్యగ్ధర. అరుణాంభోజాతవర్గం బటిలసితేవిభాసాజ్జరాగావినీలాం
బురుహవ్రాతంబు నీలంబుల విమలనవాంభోజముతో శంఖముల్

కరములో ముక్తాఫలాసీకములుగఁదగివిఞ్ఞాతమై భూరిరత్నా
కరమో నానోష్ఠ్య నబ్జాకరమధికజలౌఘఃపృష్ఠాభివృద్ధిన్.

889

సీ. లోలంబుజాలములో నీలాలకములుగా, బాలమృణాళములో కేటగఁగ
దలితాంబుజాతరిబుడలిమోముగా నుత్ప, లములు వికాలసేఠ్రములు గాఁగ
జక్కవకవనింఁజనుఁగవగాఁబులి, నస్థలమురుజఘనంబుగాఁగ
మొలయు లేదరఁగలుముత్తరంగలుగాఁగ, శోభిల్లునుడి నిమ్మనాభిగాఁగ

గీ. నబ్జవనలక్ష్మీ శంభువీర్యమునఁ గొడుకుఁ, బడసి దివిజులకీఁబూని పాపమనమ
నొలసి తనయాపు చూపునట్లుప్పదోచె, శ్రీకరంబగు నాకమృలాకరంబు. 890
కుమారిసంభవము, వన్నె. ఆ 10 పద్య 390, 394.

సీ. కామినీకమనీయ గతి విభ్రమస్ఫూర్తి, రాజహంసీరాజిరాజితంబు
మానినీనక్షోజమండలానూయాఢ్య, వలమానచక్రివాళకలసితంబు
లూనాజనభూమిలాసాపహసిత, రంగరంగదభంగంగంబు
నారీలిలోచననవకాంతిత్సర్గర, వికసదుత్పలవనవిలసితంబు

గీ. పుల్ల కైరవ మకరందపురితంబు, మిలితాంబుజగతభృంగమిఘనయోగముఁ
గూలతరుపతితనుమలాలిలంబు, నగు సరోవర మల్లన నతఁడుఁజూల. 891
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 1644.

గీ. సజ్జననిహృదయముఁ బోలి స్వచ్ఛమగుచు, హరివచాకృతి దివిజవిహార మగుచు
ఘనునిసిరిభరిగి స్వర్ణతీవనము నగుచు, మానవతివృత్తిగతిని నిమ్మంబు నగుచు.
గీ. శశికరంబులుఁబోలె విశదమలగుచు, హరికథలఁ బోలి కల్పవృహరము లగుచు
చహ్నులునుబోలెభువనపావనములగుచు, బొగడఁదగునీరములచేఁబ్రొపూర్ణమగుచు.
భాగవతము, స్కం 4 పద్య 890, 891.

ను. అటఁ గాంచెఁ గిరిణీభుండు నవపుల్లంభోజకర్ణరమున్
నటసిందీవరవారమున్ గమతమీనగ్రాహదుర్వారమున్
పటహింతాలసాలసాల సుమనోవల్లీకుటీరీరముం
బలులోద్ధాతమరాశీచక్రిజకసంచారంబుఁ గాసారమున్.

894

,, ,, స్కం 8 పద్య 42.

ను. అరవిందాక్షులుఁ దాని నిట్లభిమతవ్యాపారముల్ సల్పుచున్
ధరణీశుం డొకచోటఁ గాంచె లఘుశీతస్వచ్ఛవాహురమున్
వరకింపబ్రవచంచుపాటితతలవ్యాకీర్ణమంచార కే
సర మోకండ వినిస్సరత్ఫలరసాసారంబుఁ గాసారమున్.

895

మనుచరిత్రము, ఆ 8 పద్య 83.

మ. అలకాధీశసఖుండు గన్తోనియె గూలభ్యర్ణభాగోద్భదా
 మలకాశోకరసాలపాటలముఖ్యజాగ్రాఖాపన
 త్కలకంఠాపితకంఠపాండురగరుత్కైంఛోరుసంచారసం
 చలదుత్ఫుల్లతాంతవారికణికాసారంబుఁ గాసారమున్.

898

బసవపురాణము, (పి. సో.) ఆ 4 పద్య 227.

సీ. కలహంసపక్షిసంగ(?)ముతీరుగోపుల, మహనీయుకనకచామరలు గాఁగ
 ప్రికటోక్తిబహువిధభకనివాదంబులు, వందిసంతానస్తవంబు గాఁగ
 రతివియోగరథాంగరావంబు లభిరామ, గాయకగీతికాకలన గాఁగఁ

... ..

గీ. ముకుటితొబ్బంబు లననినాయకులు గాఁగ, నమితకవిజీవనప్రదంబు దైనరాజు
 కొలువునలెన్న నొకమంచుకొలనుజూచి, మనమురంజిల్లగొంతసేపునకుఁదోచె.

సానందోపాఖ్యానము, ఆ 5.

సీ. వనజవాసకుఁ దండిఁగింపనిచినముత్యంపు, సరముచాడ్చిన నంచుచాలు మెఱయ
 జలదేవతాపుత్రిఁగింకలు చాల్చునిచ్చిన, గిలుకలక్రియను జేందొపలు దనరఁ
 గాసారపతిభుజాంగదవబ్రహ్మపుల, నరణి నూర్పుల బేడింపలు నటించ
 సమధికసౌరభ్యంసంపదఁ గాపాడు, నారెమలనఁగ స్పృంఘాళి దిరుగఁ

గీ. బత్తేర్నికలపుష్పకిసలయభాగ్యరేఖ, నిండి పొంపిరివోవుచు నీడఁ జూచు
 పగిదిఁదీరితరుకేర్పిణిఁపత్రిఁఫలంపఁ, బొలఁతుకలుచూచితమలోనఁబొగిఁజూగఁజి.

రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 152.

గీ. హంససంసదభీష్టనిహారహేతు, నై బహూపకపూద్యమై యపగ్రరక్త
 మగుచునవ్వంద్యమైపంకశాకరంబు, నోలిచెబిస్మాంబు తెఱంగునఁబూర్ణమగుచు.

క. తమ్ములరజోవికారము, గగ్గిమైదువాసనలు దగ్గమఁగా నెనఁగెడు కో
 శమ్ముల నూర్పులఁ జెలంగఁగఁ, చమ్ముకొలను భనముఁబోలెఁదట్టియునొప్పెన్.

కాశహస్తిమాహాస్మ్యము, ఆ 3 పద్య 195, 196.

జ. ననజముఖు ల్మనంగొని రఁవారికనవారికెరంగరంగ

రసనలీలభ్రమభ్రమణరంగదభంగరథాంగభామమున్

మనసిజహోమకుండనిభమంజులకంబగ తాళిధుమమున్

గ్గనదనగోబధామనమఘామము నొక్కనరలోలమమున్.

901

ననుచుత్రము, 3 3 పద్య 153.

సీ. తనసాములైయున్నఁ ఘనతరపద్మరా, గపృభాపటలి నల్లడలఁ బర్వఁ
దనజీవనస్థితి ♦ మనియెదనని రాజు, హంసమండలము నెఱ్ఱయ్యమనఁ గొల్వఁ
దననిత్యమధురత్వమునకుఁ దక్కినవారిఁ, జొక నేయుచుఁ గవిశ్వరులు పొగడఁ
దనకు నీడై సంతృప్తంబును వికసించి, పుండరీకంబులు ♦ దండిమెఱయఁ

గీ. దన్నుఁ బాయని సిరిఁజూచి ♦ చలఁగ లేక, వేడ్కఁబ్రమదాసులెల్లనే వింపుచుండ
సరసులకునెల్ల మేటియై ♦ సార్వభౌము, చందమున నుల్లసిల్లి యీశ్వరసి మెఱసె.

చిత్రభారతము, ఆ 3 పద్య 3.

ఉ. దూపితకంకణావళులతో పలమానమహార్మికాంతలీ
లాపటలంబుతో సమవళంబింపుక్కుగలిగి మంబుతోఁ
నైపువహించు గోకనదృకాంతులు చెంతల గొంతరింపఁగా
నాపుటభేదనంపుఁ గమలాలాకరముల్ కమలాలాకరాకృతిన్.

903

లక్ష్మీవిలాసము, ఆ 3 పద్య 57.

చ. పాలుపు పహించె నానరసి ♦ పుష్పానులన్ మధుబిందుచంద్రికం
బుల నలతేంట్లఁ గొంగలున్ ♦ పున్వలఁ దమ్ములఁజాలఁజెల్పిమై
యలరులవింటిశోదు ముదిమాఁగఁగఁ దాఁ గొలుపుండు దర్శకం
బలియునుబోలె నాఁకిన ♦ పంకజనేత్రలికింపొనర్చుచున్.

904

సరమయోగివిలాసము, ఆ 4 పద్య 102.

సీ. పుండరీకంబులు ♦ సొందునే యుదుచుండు, సతరంబుసారంగ ♦ సమితితోడ
శాశ్వతశుభానందపక్షంబులఁ గీర్తించు, నానందమునఁ జన ♦ నండజములు
లాలితపద్మజాలకఁజెంపులఁ గూడి, యలరుతావులఁ బొల్చు ♦ హరిచయంబు
శంబరమ్ములతోడఁసన్నైత్రీఁ జరియించు, సంతోషమునకొక ♦ సముదయంబు

గీ. గలిగి యనోన్యనైరమొక్కటను లేక, ప్రసవసంపదమరభిప్రభావయుక్తి
మానిపరునాశ్రమముఁబోలి ♦ కానుపించె, రుచితరలీల నట్టిసఁగోవరంబు. 905

నాగరఖండము, సంపుట 2 ఆ 5 పద్య 78.

ఉ. గాత్రము మోయలేని యుదకంబుల కోర్వకపడ్డమబ్బునాఁ
జైతుని పూవుఁదేవకణజంబున శీతఘృణీస్ఫురన్మణీ
గాత్రీ జనించు దైవతపథపత్రిబింబ మనంగ వచ్చు లో
కత్రీయధగ్గక్తిజము ♦ కాణమనం గొలనొప్పె నెంతయున్.

906

బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 53.

మ. కమలాజ్ఞస్ఫుటచక్రధారణమునన్ ♦ గాంభీర్యలీలాయతన్
 సుమనస్సుత్యశీలీముఖోన్మతజనస్తోమాహిరాద్వైభవ
 క్రమరూఢిన్ ధరణీసురాభిమతసౌకర్యామభావంబునన్
 గమనీయంబగు తార్జ్యపాణికరణిన్ ♦ గాసారము ల్చెల్వబ్బగాన్.

906

విష్ణుమా యావిలాసము.

సీ. నిండు తావుల సోలుమెండు తుమ్మెదచాలు, పిరులొప్ప నీలంపుఁపరులు గాఁగ
 మించు వెన్నెలసారునించునంచలబారు, తీరైన పాఁపిట ♦ చేరు గాఁగ
 బసనివల్పులుగుప్పఁపసిఁడిదమ్ములయొప్ప, సాబగై నబంగారు ♦ సామ్ము గాఁగ
 నేఁపు మీఱఁగ బొంగునెఱ్ఱగల్వలరంగు, జిలుఁగుఁజందురుకావిఁవలువ గాఁగ
 గీ. నార కనుప టైనపుడు కాసారలక్ష్మి, యతులితోత్సాహనవ్యవిఁజారలీల
 విందులై తన్నుఁగఁగఁగోరివేడ్కవచ్చు, నుదతులకు నాత్మవిభవంబుఁజూపెననఁగ.
 నలచరిత్రము, సి. ధ. ఆ 3 పద్య 244.

సీ. యక్ష నాయకునిభాండా గారమునుబోలె, మకరకచ్చపవరమహితమునుచు
 గమలామనోహరుఁకరతలంబునుబోలె, బటుశంఖచక్రవిఁస్సార మగుచు
 బృందారకాధీశుఁమందిరంబునుబోలె, ననిమిషామృతపరిఁవ్యాప్త మగుచు
 గామనీయకతారకాపథంబునుబోలె, ఘనరాజహంససంకలిత మగుచు
 గీ. భూరి దిజ్ఞుండలముఁబోలెఁబుండరీక, కుముదసంసక్తమగుచు నక్షుద్రలీలఁ
 జాల నొప్పారు సారకాసారమొకటి, గాంచి రపుడవ్వొయచ్చరకమలముఖులు.
 రసికజనమనోభిరామము, ఆ 4 పద్య 86.

మ. వనితారత్నములార చూడుఁ డదె యజ్ఞశ్రీసముద్భాసియై
 ఘనవిస్ఫారవిహారవైభవసమగ్రంబై మరుచ్చంక్రమా
 యనమై యాశ్రితహంసమండలసముద్యతౌదసంక్రాంతమై
 గనుపట్టె న్లగ నాంతరాళమన నిఁక్కాసారమింపొందఁగన్.

909

మిత్రవిందాపరిణయము, కుం. వేం. ఆ 3 పద్య 4.

సీ. నాశీకనాశాశనాశీకనదూభరి, డోలీకృతోర్మిరింఁగోలిసహిత
 మంగీకృతాంభోజభృంగీకృతాభంగ, సంగీతమాధురీసంగతంబు
 శీతానిలికిశోరఁధూతాంబుజపరాగ, జాతావృతాప్తదిగ్జాలకంబు
 తీరామ్రకదళిఖిండ్లారామలకముఖ్య, సారాగనుమవారి ♦ సారభంబు
 గీ. చారుతరశీతలాంభోప్రతిపూరమధుర, తానిరాకృతమరగోనుఁధారసంబు
 గ్రొంచ కోకాఘకలకలాఁగవనిక్కిర్ల, మగు నొకానొక కాసారమరసి చెలులు.
 విజయనందనవిలాసము, ఆ 2.

- సీ. ఇందిరిరాలకటబృందసంచదఁ జూపి, చేడిసతతుకుకటస్పృగుమఁ జూపి
చక్రివాకస్తనఁసౌభాగ్యములు చూపి, యరుణోత్పలాధరఁస్ఫురణఁ జూపి
యతులమృణాలబాహువిలాసముఁ జూపి, సౌగంధికాంగవాఙ్మనలు చూపి
లీలాతరంగవళిప్రకాశతఁ జూపి, యరవిందచరణముంఁదరతఁ జూపి
- గీ. యింపుఁ బుట్టించుచున్నదిహృదయమునకు, నిక్కొలఁకువంతచూచితిఁ వేషయస్య
కలితయావనరూపరేఖావిలాస, విభ్రమోదారయా హృద్భవేశ్వరోఽఽ. 911

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 5.

- సీ. కాదంబ కాదంబకాదంబరుచిరంబు, ధీవర ధీవరాధిష్ఠితంబు
భ్రమర విభ్రమరవిభ్రమరవిద్యాంకంబు, గురుసత్వ గురుసత్వఁపరివృతంబు
సారస సారససారసద్విసుతంబు, చక్రాంగ చక్రాంగసౌష్ఠ్యవంబు
పానీయ పానీయపానీయవిభవంబు, నవకోక నవకోకనదయుతంబు
- గీ. రాజలవారితకచ్చపరాజిలంబు, సమకరద్వంద్వపీచికాసమకరంబు
మధురకైరవనిస్సరఁస్మధురసంబు, సారమతు లెంచ నచటికాసారవరము. 912

వాసవదత్తాపరిణయము, (వ. పీ.) ఆ 8 చద్య 10.

- సీ. తృణబిందుకర్దమఁ ధీవరపాతీన, సహితమై తాపసాశ్రమము వోరె
దారుణబకకంకధార్తరాప్తివ్యాప్తి, నభిసుతవ్యాసకావ్యంబు వోరె
చిరకాలయుతమహాజీవనస్థితియందు, వనమంత్రనిర్దేశఁపతయు వోరె
కచ్చపమకరశంఖస్థూలపద్మవి, స్ఫూర్తుల ధననాథుఁపురము వోరె
- గీ. పుష్కరోత్పల్లహాల్లకఁపుండరీక, భరితమకరందవిభ్రమభ్రమరనికర
గాయకోత్తమ బంహిష్ఠగానధూష, రూఢినుఖదంబు పుణ్యసంఘోషరంబు. 913

చద్యతపురాణము, ఆ 5.

- గీ. భావభవకేతనార్హరాజీవజీవ, జీవనాలంకృతైకరాజీవజాల
బాలకామోదపూర్ణప్రసాదసార, సారసాకర మచటికాసారచయము. 914

చేంకశ్రేణ్యరవిలాసము, ఆ 1 చద్య 18.

- క. సల్లలితకమలకైరవ, హల్లకమకరందపరిమళాక్షీర్ణమిళ
తృల్లోలమా లికాంచిత, పుల్లంబగు నొక్కనరసిఁ పాలుపెనఁగంగన్. 915

మైరావణచరిత్రము, ఆ 2 చద్య 75.

- క. కవిచక్రిరాజహంసా, శృంగవనములై సర్వమంగళాన్వీతములై
శివుని తెఱంగునఁ దగుత్తై, రవధవళములగు సరోవరము లవ్వీటన్. 916

మిత్రవిందాపరిణయము, (రా.జ. రం.) ఆ 1.

- సీ. జగివాఁచుఁదీగలు ♦ చిగురుదర్భలుగాఁగ, నలిననాళము లింధఁనములుగాఁగ
 పుల్లరక్తాంబుజంబులు నిప్పుకలుగాఁగ, ఘనకేసరంబు లఁక్షతలుగాఁగ
 మధురసపూరంబుమధురాజ్యధారగా, మధుకరరాజి ధూమంబుగాఁగ
 దీరభూజములు ఋత్విగ్దవంబులుగాఁగ, దత్తగద్దవసులు మంత్రములుగాఁగ
 గీ. దమ్మిమొగ్గులు బలుయాపఁదారుపులుగ, మన్మథాద్వరి గావించుమానీసిజ
 నాతిమానాశ్వమేధమహాధ్వరంపు, నెలవనుతలంపు నింపు నఁకొల్పనిసొంపు.

కృష్ణాభ్యుదయము, ఆ 1 పద్య 83.

- సీ. విమలసన్మానసోపమభంబుగావున, రాజహంసవిహారధమ్య మగుచు
 వరపద్మముఖ్యవిఁస్ఫురితంబుగావున, మృదులహరిశీలీమఁభేష్ట మగుచు
 నురుధార్తరాష్ట్రాభియుక్తంబు గావున, గురురవిజాభంగగరిమ మగుచు
 వర్జితకమలాధివాసంబు గావున, ఘనశంఖచక్రసంకలిత మగుచు
 గీ. సంబరమరీతి నలకాపురంబుభాతి, నిభపురి తెఱంగు నచ్యుతాకృతిహారంగు
 వరుసనిరవొందు నొకసఘోనరముఁ గాంచి, రంచితారామసీమనయ్యజ్జముఖులు.

భద్రాపరిణయము, ఆ 3 వద్య 74.

- ఉ. చారునుగంధిపత్త్రవిలసత్కమలోత్పలైరవాలియు
 న్భూరినువర్ణపత్త్రకవిభూషితచక్రమరాళపంక్తియు
 న్వారిరుహంతరస్థమధుపానమనోత్కటభృంగరాజశృం
 గారనుధాభవారియును ♦ గల్గి చెలంగె సరస్సు లచ్చలన్.

919

కృష్ణజన్మఖండము, ఆ 2.

ద్విపద.

- పగలులేయును బ్రహ్మ ♦ పంపించెననఁగ, దొగలుతోయజములందుమీకాసమొందు
 గమలానవంబావి ♦ కడకుఁబోలేక, భ్రమపడ్డగతిసందుభ్రమరముల్ దిరుగు
 హంసపద్మములకుఁననుబంధి యనఁగ, హంసలు గీడించునందునేప్రాద్దు
 నెలఁతల కుచముల ♦ నీటులుచూచి, జలదుర్గములసొచ్చె ♦ చక్రంబు లనఁగ
 నోరంతప్రాద్దునందుండుఁజక్కవలు, సారసనామంబు ♦ సహజంబుగాఁగ
 లోలదుల్లోలకఁల్లోలఁదోలికలఁ, దేలుచు నందుండుఁదివుటబెగ్గురులు.

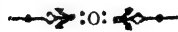
920

ప్రభులింగలీల, పి. సో. ఆ 3.

- గీ. పద్మినీయోగమతిమృదుభావయుతర, జోవలేపపరీకాశమత్వంతమధుర
 రసము లామోదములు గల్గి ♦ రసికు లెన్న, సరసులనఁ దగికన్పట్టునరసులచట.

భరతాభ్యుదయము, ఆ 1.

జ ల క్రి డ.

సీ. ఖచరాంగనల కుచకాశ్మీరపంకంబు, నవజపరాగంబు ♦ నొనరితనర
 శురకన్యకల కుచకురదారుమసుములు, రమణీయహేమాంబుజములు ♦ బెనగ
 నరకామినుల ముఖపరిమళశ్వాసంబు, మెలపారుకొలనితెమ్మెరలు నెనయ
 నహినుందరులకంతహారములకరయంత్ర, గళితాంబుధారలు ♦ గలసి వెలుగ
 గీ. ఏమవిలాసముల్ జలదేశతావిలాస, భాతితోగూడి పరభాగపదవిగాగ్రిల
 నర్థి జలకేళి నలుపుదురఖిలభవన, వరనితంబిను లాసతోవరము నందు. 922

కుమారసంభవము, ఆ 10 పద్య 384.

సీ. నునుగాంతిచొలకెడుభువనకుచయుగళంబు, లదరంగం జలుకులనాడి యాడి
 మెఱుంగులు దూగెడు ♦ మృదుకరవల్లిక, లల్లాడం జల్లుపోరాడి యాడి
 బిగి తొలంకెనంగడు ♦ మొగములు నిక్కుచు, నడంగుచండంగనీందులాడియాడి
 మించెల్లడిక్కులు ♦ ముంచి చెల్లెడుమేను, లలసిక్రాలంగ నోలలాడి యాడి
 గీ. ఏమాలి నిలుచుచుం గరకులంజేలిచనుచు, మునిగిపోవుచు నోగోర్తుముంచిపట్టి
 లోండునను నొయ్యం చనుచునునిరేలేని, యచట మిన్నకయ్యాచుచునాడి రర్థి.

నిగ్మచనోద్ధరరామాయణము, ఆ 8 పద్య 49.

సీ. కలయంగ నలంకాకన్హారి పెల్లంగ, జలయుర జెల్లను ♦ గలుగజేసి
 కుచుచుండలంబు ♦ కుంకుమచన్వల, నీచెల్ల జేవురునరు చేసి
 తనుజ్జినురగిపంకరసక్రమంబున, వారి నెల్లం గానుండువండు చేసి
 మాలుల నపపుష్పమాళికావిరేతుల, ఎనమెల్లం దెల్లువగొనంగ జేసి
 ఆ. యలకలకేకనీధి ♦ నంటం గెన్దవలంగం, పెలయం గానుచిహ్నులెల్లం జెలయ
 నెలరు వాతు అమర ♦ జలకేళి చాలించి, కొలను చెడలి రింతు ♦ లలనగతుల. 924

విక్రమసేనము.

చ. నరులును వీచికావస్తులు ♦ వారిరుహంబులు వక్త్రీపంక్తులున్
 చెలువను నాభులున్ సుడులుం ♦ జేతులు రక్తసరోరుహంబులున్
 జలపలకంబులున్ మధుపజాలము నీడవడం గేలి సల్పి మిం
 చులు గొను చుండుక్కులన్ నతులు ♦ మాతరు విశ్వవృషాలమస్మృతన్. 925

కావ్యాలంకారమోదామణి.

సీ. అరుణారవిందములని మ్రొక్కెనోకాని, చిగురుటాకుల నింతఁచేరరావు
పులినంబులని చాలఁబుజ్జగించెనోకాని, మరుచక్రముల నింత ఁ మరఁగిరావు
చక్రవాకములని ఁ సవరించెనోకాని, కరికుంభముల నింత ఁ గదియ రావు
గండుమీలని చాల ఁ గారవించెనోకాని, పూవుఁదూపుల నింతఁపొంది రావు
గీ. తరఁగలాత్మీయధనముల ఁ దాయలైన, చరణములు నితంబములునుజన్మఁగవలఁ
గన్నఁగవలఁ దోతేర శృంగారజలధి, తరఁగ లింతులు పైకొన్నఁ ఁ దలఁకినట్లు.

ఉత్తరహరివంశము, ఆ 5 పద్య 88.

సీ. ఒకరథాంగంబు కొంకకచంచుపుటి నొక్క, పూఁబోడివలిగుబ్బవొడిచిపోయె
నొక బేడిన వికస్వఃరోల్లాసగతి నొక్క, కలికికన్నులవెంట ఁ బెళుకుమనియె
నొకకచ్చపకిశోర ఁ మొరసి పెక్కులనొక్క, తోయ్యలిమిఁగాలుఁద్రొక్కిపోయె
నొకమిండతుమ్మెదయుఁజీయుక్కుననొక్క, తరుణిధమ్మిల్లంబుతన్నిపోయె
గీ. బోవుఁగాకేమి యీనులఁపొంతఁబోక, యెఱుల మేమేమిపుట్టునోమతియుననక
విభులఁ బురికొల్పుదుర, కానివెడల రైరి, మెలఁత లొకార జలకేళిఁమీఁదిబాళి.

కకుత్స్థవిజయము, ఆ 2 పద్య 88.

కా. ఓలోలాంబక యోల యోల యన నోలో లంచు మేలంబునన్
లోలంబాలక యోర్తు గ్రుంకి చివఁపల్లల్ దున్మి తూఁటాడి కం
గేలం బట్టి తటాలునన్ నెగసె నక్షీణాంబునాథాంబుజా
క్షీలోకంబు జయించి వారలయశఃస్ఫీరి జెచ్చుచందంబునన్.

828

పసుదరిత్రము, ఆ 8 పద్య 182.

లయఁగాహి.

సీ మృగములంగరతలమ్ములఁగుచమ్ములఁగ, చమ్ములనుజూడ్కినయఁనమ్ములఁబరాధూ
తమ్ములును బోలె విరితమ్ములును రక్తజలఁజమ్ములునుగోక మిథునమ్ములును శైవా
లమ్ములునుభృంగనిచఁయమ్ములునుమీననిక, రమ్ములుగలం గెఁజలఁదమ్ములుభజింపం
గొమ్ములపుడెంతయునుసమ్మదకుతూపాలభ, రమ్ములనొనరిరికఁకరమ్ముజలకేళిన్.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 280.

గీ. అక్షిగుమతొళిలాపనిఁబాచరాధ, మోలిని సహింపు మనుచుఁ గాఁబోలు సతుల
కాళ్ళపైఁ బడి పెనఁగి నాఁగండుమీలు, తప్పు గలవారి కది విహితంబుగాడె.
గీ. వనజనేత్రలజిలఁగు శృంగవడలు నీటఁదడియసర్వాంగములుగానఁబడుచునుండె
నల్పగుణముల గలవారిఁనఁటు నట్టి, వారు బైటను బడకుండు ఁ వారె యెచట.

కృష్ణాక్షరవర్ణనరత్నము, ఆ 8 పద్య 100, 101.

గీ. చెరులు కొందఱు తమమీఁదఁజలముఁ జల్లఁమగువలొకకొందఱవికేలఁమగుడనాని
రలఘుజఘనాభిఘాతార్తిఁనరుగు దెంచు, నలలముల కిచ్చిరభయహస్తంబులనఁగ.
చంద్రిభానుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 33.

లయవిభాతి.

మిసమిసనిచన్దుఁగవఁపసలుగని జక్కవలు, దిసదిసదిసప్రసవ ఁ వసతి డిగి పాఱన్
నొసలిపయి ముంగురుఁ మొసపరిరంగునను, భసలవిసరంబులుచుఁదెసలఁబరువెత్తన్
గుమమవిభాస్త్రియుఁగనుమమగడందుకను, మిసెమి సిరి బేజీసలఁనినుపులనదల్పన్
గిసలయవిభాతిరుచిఁలసితపసముల్గునుకి, కసరివిసరన్నగసిమసలిరి కృతాంగుల్ 933
బహులాశ్వుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 55.

చ. కలికియొకర్తు చెల్లకిలఁగాఁబడి యీఁదఁగ దాని గబ్బిగు
బ్బలు గడు రాయుచున్ గులుకుఁభావము గానఁగ నయ్యెఁగ మృతూ
విలుతుఁడు తైత్తిరి దీప్తులును ఁ వేడుకఁ బన్నిద మాడి పట్టి పై
కొలుపఁగ మత్సరంబుమఁదిఁ గూరుచుఁ బోరకు పిట్టగో యనన్. 934
నలచరిత్రము, సి. ధ. ఆ 3 పద్య 250.

చ కరినరయానయోర్తు బిసఁకాండము చిమ్మనగ్రోవి చేసి య
బ్బరముగ నోర్తుమీఁదఁ దన ఁ పుక్కిటిసీరముఁజల్లి నీటితో
సరగ మునింగె దాని కచఁసంతతి యంచును నాఁమఁదీప ని
బ్బరముగ లాగె నచ్చెలునఁపైఁదలు లందఱు నవ్వె రొక్కట్రున్. 935
క. అప్పులఁబడి యొక చేపియ, తెప్పనఁ దేలొగ లేక ఁ తిరుగుడు పడువోఁ
గొప్పాడిసి తిగిచె నొక చెలి, యప్పలఁ బడు వారి బ్రతుకుఁలట్టివ కావే. 936
రసికజనమనోభిరామము, ఆ 4 పద్య 70, 76.

సీ. వాలభారములు తైఁవాలజాలము గాఁగ, మందరాస్యము లరఁవిందములుగఁ
బల్లవాధరములు ఁ హ్లాకంబులు గాఁగ, వాలుఁగన్నులు మగఁమీలు గాఁగఁ
జక్కని పాలిండ్లు ఁ జక్కచకవలుగా, నుతభుజంబులు బిసఁలతలు గాఁగ
లలితనాభులునలిఁలభములుగాఁగ, వగులు నువీచికాఁవగులు గాఁగఁ

గీ. దతనితంబములురుపైకఁతములుగాఁగ, జరణయుగములుతోగరుతాఁమరలుగాఁగ
నరసిజాతాయతాక్షులు ఁ నరసి కరణిఁ, జెలుపుఁ దాల్చిరి జలకేళిఁసలుపునపుడు.
రామవిలాపము ఆ 1.

సీ. మొగములు గానరాఁనిగిడి కామిను లీఁదఁ, గొలనెల్లఁ జంద్రిమంఁడలములయ్యెఁ
గుదములు గానరాఁగొమ్మలీఁదఁ చకోపఁగంబెల్లఁ గనుగోఁతకములయ్యెఁ

గొమ్మడుగ్ గానరాఁగొమిత లీడఁగఁదటా, కంబెల్లగాఢాంధకారమయ్యెఁ
బిటుఁడులు గానరాఁబినరుహానన లీడ, దీర్ఘకాంతరమెల్ల ధీవు లయ్యె
గీ. బాహువుల్గానరాఁబద్ధుఁపాణు లీడ, సరసి యెల్లమృణాల్కైకసదన మయ్యె
నంగములు గానరాఁ గాంచఁనాంగు లీడ, సారసాకరమెల్ల బంఁగార మయ్యె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 8 పద్య 82.

ద. అడుగుల నంటి యూరువులఁనాని నితంబము లంది నాభినిం
బుడికి వళుల్ స్పృశించి నుచఁముల్ వడిముట్టి సరోవతంసమ
ప్పడఁతులఁ గూర్చికానినతఁబంధురకంకణకర్ణికాపరిం
దడవుచు నిల్చి కైకొనియొడన్మయతం బ్రతిబంధనైపుణిన్. 939
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 2 పద్య 168.

చ. కలికి యొక్కర్తు నీట నొరిఁగాలను నిల్చి తపంబుఁ జేసిన
ట్లెఱుక నున్నఁ జూచి సరఁసారి యొక్కర్తు పిటుండ నేఁగి పై
జలములు సల్లి తమ్మిగమి ఁ పొటున దాఁగిల దాని మోముగాఁ
దలఁచి జలంబు సల్లె నొకఁతామరపైపయ నవ్వి రందఱున్. 940
క. బాలామణి యొక్కతె యొక, కేలను కష్టరమొక్క ఁ కేలను పద్మ
శీలను జేపట్టుచు సం, ధ్యాలక్ష్మికి సాటి యగుచుఁ జద్దయు మెఱుసన్. 941
యోమినీపూర్ణలికావిలాసము, ఆ 3.

నీ. స్తనకుంభములనీడఁదలఁచితద్భరమున, నుగుదయొక్కతెమునుఁమున్న మునిఁగెఁ
బ్లవమానలనోరు ఁ లలితమోచలనూతఁ, గొని దానితోడనెఁ మునిఁగె నొకతె
నిజబాహులతలపైఁనిలిపివయస్యకుఁ, గరయగృమున నీతఁ ఁ గఱపె నొకతె
పూఁదెప్పనీడను ఁ పాలఁదని గిలిగింతఁ, గొలిపియొక్కతె తేపఁగిలుబుకొనియెఁ
గీ. బనఁటులగుచంబులనాంచిపట్టియొక్కతె, యనఁటులొక్కతెకురువులఁబెనచిపట్టి
బాహువుల నొత్తు తరఁగలఁపై కుఱుకుచు, నీడి రవ్వేళ నతివేలఁమోద మొదప.
శంతనూపాఖ్యానము, ఆ 2 పద్య 27.

ఆ. చేతులెత్తిదల్ల ఁ జెదిరిన బిందువుల్, కుచము లెల్ల ముంచి ఁ కొన్నఁ గరులు
కుండముల నడల్పు ఁ తోయకణంబులు, కుంభములును బోలి ఁ కొమరు మిగిలె.

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 4.

నీ. జలజంబులను జిమ్మి ఁ చెలియొర్తు జడిపించె, మరుడఁనేననియొక్కఁసరసిబాహి
నదిగాని దెసరించె ఁ నంగనహరుడనే, నని సిల్పాచునిరంగిలిన గరించి

తొయ్యలి యొర్తు కుత్తుకబంటి నుండి యే, శశినంచ భృమయించెఁసకియనోర్తు
నదియు శైవాలావృతాంగియై యలుఁ దేలి యేరాహువని దానిఁయేపణంచె
గీ. నువిదలందఱు నీరీతి ♦ నోర్తు నోర్తు, విపులవేషంబులను జడిఁపించు చుదక
మున మునుంగుచు నటఁదేలుచును సలీల, సలీలకేళి యొనర్చి రుత్సాహలీల. 944

నాచికేతూపాఖ్యానము, మిక్కి. మ. ఆ 2.

వీ. కప్పు కొప్పులనుండిఁకాటు చుండెడు నీరు, చ్చిలలమబ్బులవానఁచినుకు లట్లు
గబ్బిగుబ్బులనుండిఁకాటుచుండెడు నీరు, బలితంపు మలలపెన్వాఁక లట్లు
కమ్మమోముల నుండిఁకాటుచుండెడు నీరు, సొగనుచందురుమంచుసోనయట్లు
కలికికన్నులనుండిఁకాటుచుండెడు నీరు, నెత్తమ్మిపూవుఁదేఁనియల యట్లు

గీ. వాలెఱల నుండి తగజాలుఁవాటునీరు, పలుచనగు దొండపండులఁపాల యట్లు
వింతవింతలఁ దనరెఁ గఱన్విందు గాఁగ, లేమ లట నీటిలో మున్చి ♦ లేచు నపుడు.

రషికజనమనోరంజనము, ఆ 3 పద్య 38.

మ ధు పా న ము.

చ. నురుచిరపానపాత్రమున ♦ నుండరి యొక్కతె కేల నిండుచం
దురుఁడు ప్రకంపితాంగకముతోఁ దిలకించెఁ దదాననాంబుజ
స్ఫురితవికాసవైభవముసాంపు లడంకువ మ్రుచ్చులింపఁ జె
చ్చెరఁ జను దెంచిపట్టువడిఁచేదప్పడి భీతి వడంకు చాడ్చునన్.

946

నృసింహపురాణము, ఆ 3 పద్య 97.

గీ. తొట్టుకొనునడ్డులునుచెడఁగ్రొక్కట్లుఁబల్లు, బుల్లములసిగ్గెఱుంగమియునుఘటింఁ
జవ్వనులకును మఱల శైశవముఁ దెచ్చె, వారుణియు నెట్టిపిడ్డోషధీరసంబా.

వీ. కొంపంబులేక భూమిఁకుటిఁకుటియించుఁ బో, లింపంగ లక్ష్మ్యంబులేక చూచుఁ
బిలువకుండఁగఁనైనఁబలుకునోహోయని, బయలూఁతగొనఁజూచుఁబాఁజూచుఁ
గారణం బొండులేకయు నవ్వు వికవికఁ, గాగ్గిలెడు నీడవైసోలఁ జూచుఁ
జేరువ నెచ్చెలిఁ ♦ బేరెలుంగునఁ జేఱు, మనసు లేకయుఁ బాడుఁమానిమాని

గీ. ప్రస్తుతముగాని వెడతొక్కిప్పుడ ♦ బలుకు పలుకు, మోయు తేటులతోగూడి ♦

ముచ్చటాడు

సుబ్బి బాబిల్లిచిలుచు రాకున్న నలుగు, మగువయొక్క తెమఱుమదో నృత్తియగుచు.

గీ. శశివహఃంబుదీర్ఘమై సంభవించె, వికసితంబయ్యెగగ నారవింజ మపుడు
మధురసాస్వాదనోన్మత్తై మత్త కాకి, నీకలోక్తి ప్రసంగాభిసీతమగుచు. 949

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 4 పద్య 160, 161, 162.

ఆ. ఆకసంపుఁ జిప్ప ♦ నబ్బమండల మను, కప్పవంపు లప్ప ♦ గలిపి యున్న
వింత మధు వటంచు ♦ వెన్నెలఁ గని బయ, లానఁ జొచ్చె నోర్తుఁ మేనుమఱచి.

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 3 పద్య 102, 104.

నీ. తతతతామరసాక్షి ♦ తలపంత మాడకు, వివివివికాంత ♦ వీణఁ దెమ్ము
పపపపాటలగంధి ♦ పాట పాడు మొకింత, కుసుకుమందస్మిత ♦ కురులు ముడుపు
ససససారసహస్ర సరిదానవా నీవు, ననననాతుకనాలి ♦ నవ్వులేల

వవవవారిజముఖి ♦ వలదు నారులు చారుఁ, గొకొకొకొమలియేలఁగోపవేగ

గీ. ఖనుచుఁ దపుదప్పు లాడుచు ♦ సతనిఁ గనిరి, మదననిర్ముక్తుత్తారఁ మార్గఁజోగ్ర
హతుల నలసిరోయనభేచఁ రాజ్జముఖులు, భర్తఁజేల్పిరి మైకయఁపానకేలి. 951

నీ. పవనంబునకు నైనఁ బాయఁ దట్టఁగరాని, పయ్యెద కప్పులుబయలు పడియె
నధరపల్లనకాంతుఁలక్షి పప్రము లందు, వేక్కనో యొక్కింతఁవిశ్రమించె
మాటాడ నేరని మాధ్వంబు విడనాడి, ప్రాధిపు తనుదానె ♦ గాఢ మయ్యెఁ
బరమ యోగికినైన ♦ భావింపఁ గారాని, యానందసంపద ♦ యల్లు కొనియె

గీ. ముఱపు ఘనమయ్యెఁ జేష్టలఁ ♦ తెఱఁగు వికృతఁ, గనియెఁ దొలుతటి కోపమె
క్కడకో చనియెఁ

గావిశాయనమదమత్త ♦ కరివరేణ్య, యానలకు నాభకీలిత ♦ ధ్యానలకును. 952

నారసింహపురాణము, ఆ 2 పద్య 159.

ఉ. వెడవిలుకాఁడ పోకముడి ♦ విప్పకు గుబ్బలు ముట్టరాకు క్రో
మ్ముడి నడలింపఁ బోకు జిగి ♦ మోవియు నానకు మే లయారె రే
యొడయఁడు చూచుచుండ నిది ♦ యోజయె నీకని నిల్వరింపఁగాఁ
దొడఁగె నొకర్తు మైముఱచి ♦ తూరకు మద్యమదంబు పెంపునన్. 953

రసికజనమనోభిరామము, ఆ 4 పద్య 199.

నీ. ఆతులార్కమణిఖచి ♦ తానర్థ తరతప్త, హాటక చమకాంతఁ రార్పితంబు
జూనగోష్ఠీరతఁ మానసీతనులతా, పాకామృదన్త సౌధభగంబు

కలశపారావార ♦ గర్భనంభూత ను, ధారసచాయాద ♦ తానుతంబు
పుంభావరతికళా ♦ రంభజ్యంభితనుద, తీజనమస్మధో ♦ ద్దీపనంబు
గీ. నగుచుఁ బేరి న్నికై న ది ♦ వ్యాసవంబు, సమయ మిది కొనుఁడనుచును ♦ సఖులు దెచ్చి
మదిని భయమును భ క్తి యుం ♦ గదుర నెదుర, నిడినఁజేకొని తాప్రచు ♦ నిందుముఖులు.

మ. ఇదికర్పూరనుగంధబంధురము భో ♦ కేచ్ఛానుకూలంబు ను
స్మదకాంతాపురుషాయితోల్లసనకృ ♦ న్మారపృతాపస్థిరా
భ్యుదయపాప్రప్తఫలంబు నుమ్మనుచుఁ దా ♦ ముష్టాడుచుం గాంతునిం
గదియం జేరి యొసంగి రామదిరవే ♦ డ్కన్నెచ్చెలుల్పాడఁగన్. 955

వాసవదత్తాపరిణయము, వ. పీ. ఆ 3 పద్య 73, 74.

చ. కుశుదదభాక్షియొక్కరితె ♦ గొంతున కానఁగఁ గోగ్రి మత్తుచే
తమహినివ్రాలుటాప్పె నుమ ♦ ధార్మికుఁ డన్నెఱబొమ్మలాటవాఁ
డమరఁగ నాటకంబున హా ♦ యల్ దగఁ ద్రిప్పి ముగించునత్తు వా
లెము నొకప్రక్క కీలు సడ ♦ లించిన జంత్రపు బొమ్మయో యనన్. 956

కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 4.

ఉ. ఆజికి నేఁగు నత్తతిన ♦ యంగజకేళినిగూడునత్తతిం
దేజను వికగ్రమంబు ధృతి ♦ ధీరతయుం గడు సాహసంబునుం
భ్రాజితమైన యావనముం ♦ బ్రాప్తము లౌటకు నై జగంబునం
దేజను లైనఁ జేసెద ర ♦ భీష్టుము దీఱఁగ మద్యపానమున్. 957

సీ. అవ్వీటివిటులకు ♦ నవల సంతంతకుఁ, గ్రమముగా మద్యపానములవలన
రయమొప్పఁ గన్నుల ♦ రక్తిమం బలరెను, వేడినిట్టూర్పు లా ♦ విర్భవించె
మఱి మఱి వాక్కుల ♦ మద్యంపువాసన, లప్పటప్పటికిని ♦ గుప్పఁ దొణఁగె
వింత సౌలపు నావ్రు ♦ లింతలు హెచ్చె దే, హంబులఁబులకాంకు ♦ రంబు లొదవె
గీ. భగ్రమతలు జనించెసరసం ♦ భాషణములు, దొలుగ్గడ సాగె చుమతని ♦ ధ్వరలుగ్రమ్మె
శగ్రమజలము లూరెఁగడునల ♦ సటలుదోఁచె, తనువులాక్కిం తపరవశ ♦ త్వంబునొందె;
కుబ్జాకృష్టవిలాసము, ఆ 3.

మన్త ధో పా ల ం భ న ము.

చ. తొడిబడఁ బాటి పై కుటికి ♦ ధూర్జటికంటికడిందిమంటలో
నడపాడగానరాక తెగటాటియుఁ గాలిన యట్టి మోడుకై
వడి రతిలోచనాంబువుల ♦ వాన నిగ్గిలై పాంధబాధకై
మడియ కనంగ ! యవ్వెలఁది ♦ మంగళనూత్రముహత్త్వమెట్టిదో. 959
మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 46.

కా. నీబాంబులు రాల నీధనువు ఖండిభూతమై పోవ నీ
జాబిల్లిన్ ఫణియంట నీబలము లాశావీధిపాలై చనన్
నీబండ్లొతుకనంబు స్త్రీలయెడనే ♦ నిన్నెవ్వరున్ నవ్వరే
మాబాలామణి నేఁచఁబోకు మకటా ♦ మర్యాద గా దాత్మజా. 960
ఇందుమతీపరిణయము, కు. ధూ. ఆ 4 పద్య 53.

మ. అమమధ్యాతలిమీఁద నంతవిరసంబా చావమున్ సీధుపా
రణమతై గొని సోలునారి శిఖి మిత్రంబైన తేరున్ వనం
గణలభానుగొటిఁబూని వెడలంబా నిట్టి దేధర్మ మే
గుణమే యెక్కుడిదేబలంబు నుమనః ♦ కోదండ సీకెంతయున్. 961
వనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 41.

నీ. భామానిరూఢి గంనడ మండలాగ్రంబు, మెఱయించు మొదటనీమేనమామ
కొమ్మలపైఁ బండ్లు ♦ కొటికి లావులనల్ల, ధాటికన్వించు నీఘోటకంబు
కాంతాలిపైఁ బరాగన్నార్తిఁ గల్పించి, చెనకంగఁ జూచు నీచికిలితూఁపు
నారులమ్రాత నానందించి నిలువెల్లఁ, గన్నులు దాల్చునీకార్యకంబు
గీ. బలిబలీ నీకు బాకై నతలిరుటాకు, లడవి లతకూన లన్నఁబ్రేనంటి నిలుచు
నీవు మామీఁద కార్యంబు ♦ నెరపు టరుదె, మానినీప్రాచోరరఁమాకుమార.
కువలయాశ్వచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 29.

ఉ. ఏయెడ విల్లు నమ్ము లొక ♦ యించుక యేమటకుంట పాంథులం
గూయఁగఁ బట్టి గొంతుకలు ♦ గోయట యీశ్వరునంతవానిపై
సాయక మొక్కఁ దేసి పగ ♦ సాదుకొనం దుది సూడు ద్రిప్పటన్

బోయకు నీకు సంతరముఁ ♦ బొందు నె యెందును శంబరాంతకా. 983

బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 3.

చ. మలినతనంది నీగుణము ♦ చూలల పాలగు నీవిజాతియో
బలమును నెక్కుడయ్యడవి ♦ పాలగు నీదగు గంటధర్మమా
బెలుచుకొనామెదలో చెడియు (9) ♦ పిప్పికీబాలగు నీ జయాంక మో
పలావల పాలుగాడె యిటు ♦ పాంథుల బాధ యొనర్ప దర్పకా. 984

ముకుందవిలాసము, ఆ 3 పద్య 87.

నీ. విషయలిప్తంబులై ♦ వెలయు నారాచంబు, లూరక మొఱయుచు ♦ నుండు నారి
యిలఁబడి నూతార్లు ♦ మొలచునబ్రపువిల్లు, పెల్లార్పి పొదలెడు ♦ నల్లమూఁక
నీళ్ళలో జాడలు ♦ నెమకెడు తెక్కింబు, కడు నగ్గిచాయల ♦ నడరు నురియ
యడవఁగాచుక యుండు ♦ గడసరిసంగాలి, యాలవెట్టిన నొద్దఁనాలు సచివుఁ
గీ. దొరులకేరికి గనఁబడ ♦ కుండు రూపు, దనరఁ బాంథులచిత్తవిత్తముల దోచు
తస్కరుఁడ వీవు ముగుదలఁదఱుముటరుడె, కుంతితామర్వనగచాపఁకునుమచాప
రసికజనమనోభిరామము, ఆ 4 పద్య 140.

ఉ. నారఁట లేఁటిజోకనలి ♦ నారఁటలేరఁటచిల్క సారభో
ద్దారఁటవిల్లు పూతనయ ♦ గారఁట చుట్టము నైత్యపున్ సదా
చారఁట కమ్మగట్టి పరి ♦ చారఁట కోయిల కేతేనీభవ
ద్వారఁట యిట్టి నీకొడుగు ♦ వారఁట లోకు లజేమి చిత్రమా. 986

నీ. కుటిలోగ్గి నిటలదృష్ట ♦ స్థోరాగ్నినీకు ని, ర్బంధపంచత్వంబు ♦ ప్లాప్త మగుట
యాకారహీనుడ ♦ నై యుండియును గాలి, చందాన లోక సంఘాఠి వగుట
వేళఁ గాచుకొని యావేళించియింతులఁ బురుషులఁ బీడపాల్పఱచుచుంట
నీవు సోఁకిన నెంత ♦ నీతికాలికినైనఁ, బుణ్యపాపవివేక ♦ బుద్ధి చెడుట
గీ. యెంచి చూచిన భూతమవీవు మదన, పంశయము లేదుశివుఁడుమోక్షప్రసాద
యతనిచేఁ దురింగియాను ముక్తి ♦ నందలేక, గ్రహమవై తివి విరహులకగ్నవశత.
కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 3.

ఆ. పొలఁటి పాలఁటితోడఁ ♦ పురుషుండు బురుషుతోఁ, బొందునేయఁ దగును
బోరఁ దగును
పురుషుఁ డబలతోడఁబోరాడ రా దిందు, రాకు మార యిందిరా మూర. 988
యశ్చిఁపరిణయము, సత్య. భా. ఆ 2 పద్య 304.

- సీ. ఎత్తిన నీధ్వజం ♦ బేటిపాలైపోను, పాంథుల నేచకు ♦ పంచబాణ
అలరు నీవాహనం ♦ బడవిపాలైపోను, పథికుల నేచకు ♦ పంచబాణ
నీచేతి పెనువిల్లు ♦ నేలపాలైపోను, పడఁతుల నేచకు ♦ పంచబాణ
నీరూపవిభవంబు ♦ నెటిభస్మమైపోను, బలముల విడువకు ♦ పంచబాణ
- గీ. పతివియోగులడాయకు ♦ పంచబాణ, బాల నని విన్నవించితి ♦ పంచబాణ
పాపమున కేల రోయవు ♦ పంచబాణ, పచ్చి బోయవు గదరోరి ♦ పంచబాణ.
- పద్మినీపరిణయము, ఆ 4 పద్య 43.

- క. బలుసాధనములు దాల్చక, నలరుం దైదువులు దాల్చు ♦ నట్టి మత మహో
తెలియఁబడె మాకు నుమకో, మలగాత్రుల నేచఁ గాడె ♦ మనసిజ నీకున్. 970
- కవిజనరంజనము, ఆ 2 పద్య 37.

- ఉ. ఉల్లము చల్లగాఁ గనిన ♦ యొప్పులకుప్పపయిన్ నుమాస్త్రమల్
పెల్లుగ నేసినట్టి కడు ♦ పెద్దవు నీకొక లక్ష్మమా నవో
ఝుల్లపరోజలోచనల ♦ పొంక మడంచుట మన్మథా ధరన్
తల్లికి ముక్కుఁగోసి పిన ♦ తల్లికిఁ గమ్మ లొసంగ నేర్తురే. 971
- మదనసాయకవిలాసము, ఆ 4.

- సీ. తాపకంబగు బాణ ♦ పాపకంబును బట్టి, కన్నీటియేటిలోఁ ♦ గలపి వైతు
భవదీవు సాహాయ ♦ పటుమందపవనుని, వేణీభుజంగికి ♦ విందుఁ జేతు
నీకరాసనమును ♦ నిపుణత ఖండించి, రసనకుఁ బండునన్ నైన నొనర్తు .
త్వత్సహకారి నూతా ♦ త్నాంబుదంబుల దీర్చి, నిశ్వాసభవమున ♦ నిగ్రహింతు
- గీ. చంద్రిబలమున్నదనుచు నుత్సాహమేల, దీప్తరోమాళిరాహువుం ♦ చెలియఁజాల
వబల యని నన్ను వెఱపింతు ♦ వసమనయన, గోచరతనొందవెఱచుటే ♦ గుణముమదన.
- ఉషాకళ్యాణము, ఆ 2 పద్య 84.

- గీ. అతనుడవు నీవు పాంథులఁగణఁపఁ దలఁప, వైనదోషాకరునిసహాయమునఁ జేసి
యేఁచెదవు దుష్టసహవాన ♦ మెట్టిశిష్టుఁ, జెఱుచుననుమాట తప్పునెఁగరనిజాస్త్ర.
- మిత్రవిందాపరిణయము, (రా. జ. రం.) ఆ 3.

- చ. అరయఁగ నీకుఁ డీవు నన ♦ మాంబకు లౌదురు గాన వేగ నీ
యురుతరబాణబాఘవము ♦ నుగునినైఁ బ్రకటింప కిష్టఁడో
సరసిజబాణ నన్నబల ♦ సారెకు నేచఁగ నీకుఁ బాడియే
- పరిణయము నివ్వబాదమును ♦ భాసిలుఁ దుల్గుల కం చెఱుంగవే. 974

- నీ. ననుధం బద్ధాప్తుని ♦ వలన నుద్భవమాట, ననలాక్షపదహాతి ♦ నంటం బడుట
ఘటితన త్యాధారు ♦ నంటం జేరకుండుట, నతులిత నీలమేఘాంగుండగుట
దక్షిణాశాస్పర్శ ♦ నాక్షేప మొందుట, గాలాంతమున మతికికానం బడుట
సుమనోరసాప్తి భామరధర్మగుణుండౌట, నేవేళ హింసల ♦ కియ్య కొనుట
- గీ. హరికుమారక నీకు నన్యంతకునకు, భేదమింక నెన్ని ధర్మవివాదలీల
మొనసి జీవులబాధలు ♦ పఱచు వేళ, దలంప నంతకునీ వెయ్యంతకుండ నైతి. 975
- విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 4.
- క. సానగర్భుడు మాకె, న్నావురు నడలుండ జేయకుండ ♦ నలయునని మమున్
నారుల జేసిన నరినై, యేరీతిం దారనిలితి ♦ విత్తుశరాసా. 978
- భరతాభ్యుదయము, ఆ 2 పద్య 79.
- క. మదనా, నడనాహరదోర్మదనానాకుసుమబాణ ♦ మండలిసాశే
రెదనాటుటకదనాని, కదనాతిశయంబుజూప ♦ గమనింపకురా. 977
- సర్వకామదాసరిణయము, ఆ 2.
- క. కలువలదొర యల్లుండనై, కలువలె తూంపులుగం దాల్చి ♦ కర మలరెడునీ
కలుకమెయి నక్కటకటా, యగు కొందిన కలువకంటి ♦ నలందుట తగునే. 978
- రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 32.

చంద్రోపాలంభనము.

- నీ. విరిహిణీవధమహా ♦ ముతపంకకళంక, కలుషితాత్మకుండైన ♦ ఖలుండు వీండె
గరళకూటకతోర ♦ కల్పాంతపహ్నికె, దోయిట్టువైన ఘాతుకుండు వీండె
చండదీధితికరంజ్వులమండలములో, బోగిరినొందిన మహాగ్రుండు వీండె
బాడబంబునుదాను ♦ బాధోధికుక్షిలో, సరింబొత్తుమన్నదుర్జాతి వీండె
- గీ. సైంహికేయనిశాతదంష్ట్రావిటంక, విషరసప్రతిపాకభావితుండు వీండె
గగనము రుద్రభూమినేకతమలిరుగు, నదరులును పెడికొవిడయ్యంబువీండె.
- శృంగారవైషణ్యము, ఆ 2 పద్య 122.

ఉ. కందరి తానురాగములు ♦ గావు మనంబుల విన్న యంతలో
 నందలు పారవశ్యపదముందురు చల్లదనం బొకింత లే
 దిందున శంకరాభరణముల్లయి తీవు శశాంక నీపదద
 బుం దుది సంతశూన్యమగుచో వివరింపగమాట లేటికిన్.

980

పంచతంత్రము, (బై. వేం.) ఆ 4 పద్య 160.

సీ. తొలుదొల్లఁ గమలమిఁ ప్రసవంకరూపాట, దక్షాధ్వరధ్వంసి ♦ తన్నుఁ గనుటఁ
 బరివేషమిషమునఁ బాశంబుఁ దాల్చుటఁ, గప్పుదేహమునందుఁ ♦ గానఁబడుటఁ
 గాలనశంబునఁగాని తోఁచకయుంట, సతతనీపురగదాన్వితఁ గనుటఁ
 బూని పొందుక్షేత్రమునఁ బ్రవర్తింతుటఁ, బ్రకటానురాగతాఁరకుండగుటను
 గీ. సంతరంబెన్ది యాత్మలో ♦ నరసి చూడ, రాజ నీకును నలభర్యుఁరాజానకును
 బ్రాణిలోకంబుబాధలఁబలుచునపుడు, ధగ్ధగపథమొక్కఁడెక్కఁడాధన్యనందు.
 మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 37.

శా. రాజీవాక్షుల నేచుపాతకిని చంఁద్రా రాజవా నీవు నీ
 రాజత్వంబునఁ జక్రియుల్బనియెనో ♦ రంజిల్లి సత్సంతతుల
 తేజంబంచెనో డిందెనో యహిబయోఁదెకంబు తాఁ జెల్లలే
 రాజై పుట్టుట రక్తిమాత్రఫలమే ♦ రాజుట గోస్థమే.

982

ఉ. ఇంతుల నేచు పాతకమఁపెంతట సంతటబోరు పాంథులో
 కాంతక నిన్ను ఘోరరమఁమ్రాసునమై యజహత్కరంక నై
 వంతలఁ బెట్టియూంపది ♦ వక్త్రము నీయక పూర్వపక్షపుం
 గంతులకేమిమాచెదపుఁగా తుని నీబహుభార్తి ఖేదమున్.

983

వసుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 27, 28.

సీ. శ్యామకంఠలలాట ♦ సామీప్యపరిరెప్ప, మానంబులుగఁ గళలో ♦ మార్చి మార్చి
 సింఘాచకాంతస్సమిధనబడబాస, లోగ్రాశీలదగ ♦ నూని యూని
 ప్రత్యమావాస్యసంధివచర్కనంయోగ, కలితాధికోష్ఠిమఁగ్రాఁగి గ్రాఁగి
 విప్రయోగోష్ఠపాంథపరానిపరిపాన, భూమజంబగు కాఁక ♦ బొంది పొంది
 గీ. కాలకూటాప్యయభారితపాలుపట్టి, పుచ్చుకొనుదాహకత్వంబు ♦ బోచిచిప్రోచి
 యింత వేడిమి సాధించితేమి చంద్ర, నన్ను నేచుటకేప్రయత్నంబుతోడ.

ప్రభావతీప్రద్యమ్నము, ఆ 4 పద్య 153.

శా. తావుల్లుల్కెడు మేనితీవకుఁ బరీతాపంబుఁ గావించునీ
 జీవశీవమనోహమూర్తి యకటా ♦ శీతాంతునా కాదు శో

భావై రూప్యమునన్ జనభ్రమదమా ♦ భస్మావృతానంగతే
బోవై శ్వానరవిస్ఫులింగము సుమీ ♦ చూడన్ దశానాయకా.

885

చారుచంద్రోదయము.

గీ. రాలునీరుగఁజేయు కఠిరమ్ము నేర్చు, దవరు నీకెంత యింతి చిత్తముఁ గలంప
నబ్బ గుడిమింగ నేర్చిన ♦ యట్టివాని, కండులో లింగ మొక వడియింబు గాదె.

నాగరిభండము, ఆ 5 పద్య 90.

సీ. మొదలవన గామిమున జన్మ మొందుట, పొడయె మ్రొ నెప్పేనఁగడలు కొనుట
పాంధసంఘములకు ♦ భయమింతచూపుట, గట్టిగా వృగి ననిఁ ♦ బట్టు కొనుట
పశుపతి శీర్షంబుపైఁ జొరకఱించుట, నఖరవాదాహతి ♦ నాటుకొనుట
మునుపు సత్సంతానమున వాసిలోఁ గొంట, పుండరీకవరాశ్శ్రాంబూనుకొనుట

గీ. బెబ్బులికి నీకు నింతైన ♦ ధేవమేని, పదరి కన్నుల ముందఱు ♦ బడ్డవాని
గాని చెనకనిగుణ ముండు ♦ దానియందు, నొకటికారుణ్యరహితయోయుత్పలహిత.

బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 42.

ఉ. ఆగగనాంతరభ్రమణమందుట నుత్పలస్కైఁ జెందుటన్
యోగము భూతభర్తకడ ♦ నొందుట మైచటయు క్కై బొందుటన్
హా గణియింపఁగా గ్రహముపొట నిజంబగుటన్ నిశాట నీ
వేగతి పాంధవేధ పుటి ♦ యింపక నుందువె యుంటిసిక్కిరన్.

988

ముకుందవెలసము, ఆ 3 పద్య 72.

శా. సాయంసంధ్యకు రావొకప్పుడని నఁజ్ఞంజైన మభ్యాష్టానం
ధ్యాయోగం బొక యింత లేదె కద పాత్రసన్సంధ్యకున్ సింధువున్
దాయంబోయి మునింగి పైటఁగనుచుట్టంగానమేమీ తమీ
శా యీషన్నియమంబులేదు ద్విజరాజత్వంబు నీకర్హమే.

989

పాంచాలీపరిణయము, ఆ 3.

సీ. కువలయపిరియుండని ♦ కొనియాడుటకుఁ జాలఁ, జక్రాహితత్వంబునలుపకున్న
బుధవత్సలుండని ♦ పొగడుట కెంతేని, గురువిరోధంబునఁ ♦ గొఱుట కున్న
సోత్రాభ్యుదయుండను ♦ కొనుటకు నాత్మసత్సంతతి నడఁగింపఁ ♦ దలఁప కున్న
మనుమాగ్రవర్తియంచు నుతించుటకు రాజ, కాంతావలుల బిట్టుకరఁప కున్న

గీ. రాజశబ్దంబునీకు సాధ్యముగఁ జెల్లు, గాక యూరకె లోకాపకారివగుచు
నెఱయు నీరాజశబ్దంబు ♦ నేతిబీర, కాయ చందంబుగాదె ప్రాశస్త్యకిరణ. 990

రసికజనమనోభిరామము, ఆ 4 పద్య 134.

- పీ. శ్రీసుహజోన్మత్తిఁ ♦ జెలువొందుటయె కాఁక, శ్రీసుహజోన్మత్తిఁ ♦ జెలువుఁ గంటి
 పత్కళానిధివై ప్రశస్తిఁ గాంచుటగాఁక, పత్కళానిధివై పృశస్తిఁ గంటి
 కువలయహితవృత్తిఁ ♦ గొమరుమీటుటగాఁక, కువలయహితవృత్తిఁ ♦ గొమరుఁగంటి
 హరిణలతృఖ్యత ♦ నందియుండుటగాఁక, హరిణలతృఖ్యత ♦ నందఁ గంటి
- గీ. కదిసి బిషమాంబకుని కాస్త ♦ గరిమగనుట, గాఁకవిషమాంబకునికాస్త ♦ గరిమఁగంటి
 తనెనీవిత నీవిత ♦ ఘనుడ వయ్యుఁ, జందమా మాచెలిసంతఁజందమామ.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 3

- పీ. దోహకరసమాఖ్య ♦ తోనుండుటయె కాదు, సత్ప్రభాహరణంబు ♦ సలిపినావు
 సత్ప్రభాహరణంబు ♦ సలుపుటయే కాదు, చెలియలింటికిఁ గీడు ♦ దలచినావు
 చెలియలింటికిఁ గీడు ♦ దలచుటయే కాదు, కుముదాశ్రయాకృతి ♦ నమరినావు
 కుముదాశ్రయాకృతి ♦ నమరుటయే కాదు, రాకాసివై మిన్ను ♦ పాఠికనావు
- గీ. ఇంతరాజవు నిదు మెచ్చ ♦ నెసరి తరము, విరహిణీమారణోద్యోగ ♦ విభవమెల్ల
 నీక చేకూడె మద్యక ♦ లోకపూర్వ, జన్మదుష్కన్తవశమున ♦ శర్వరీశ. 992
- వాసవదత్తాపరిణయము, (వ-వీ) ఆ 3 పద్య 90.
- గీ. కాలమహిషాధిరాధతఁ ♦ గదలించి, కిరణ పాశమృలను గూర్చి ♦ విరహి జనుల
 గాసిఁ జేసెదవిష్ణుడు ♦ దోసకారి, రాజవా నీవు యమధర్మ ♦ రాజుగాని. 993
- రాధికాసాంత్వనము, ఆ 2.

- మ. తోలుతన్నీప్సలకుప్పచందమునఁ దోన్దోనెంతయుం ఘోరకుం
 డలితాహీంద్రముచాడ్పునన్ సహజచండత్వంబు నీరూపమే
 యిలలై జెప్పకచెప్పె బాంధతతికై ♦ యేతాదృశం జంద్ర ని
 స్మలరం బోవునుటంచు వేడఁదగునా ♦ యస్మాదృశుల వీలుండుల్. 994
- కవిజనరంజనము, ఆ 2 పద్య 45.

- పీ. వసములోసతతంబు ♦ వాసంబుఁజేయు తన్ముల సిరుల్ గొన్న దుర్మధి వీచె
 నిందకు నొడిగట్టి ♦ నిర్భయంబున గురు, రమణి జేకొన్న దుర్మయుడ వీచె
 విబుధసేవితుడైన ♦ విశ్వేశ్వరునిమస్తకంబు ద్రొక్కినదురా ♦ గ్రహుడ వీచె
 దినమొకరీతి యప్పునఁ బుచ్చు చక్రివిధి, జతతి నణఁచెడు దుష్టుడ వీచె
- గీ. వసుధ రాజునటంచు దైవజ్ఞు లిచ్చు, కమున కకూర్చు డందురు ♦ గాడెరికు
 గురె యకూర్మత్తి నీ ♦ చెలిమి కతక, శశి జన్మమృజే క్రూరఁ సంస్కందనకె.
- దిలీపచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 40.

- సీ. నీకరంబులపయి ♦ నిలిపిన కమలాకరములైన మనుపటి ♦ క్రమముఁ దప్పె
నినుఁగన్నయంతన ♦ నీరధి జడగతి, యంతకంతకు భువి ♦ నతిశయిల్లె
నీ ఘనాలోకంబు ♦ నెరయ నాకసమనం, తాఱుమయ్యునుసాంతమగుదుఁదోఁచె
నిన్నంధఘాతకునింజెంది రాతిరి, యవ్యయదోషాఖ్య ♦ నధగమించె
- గీ. నార నీ యుత్పలాశక్తి ♦ నధికమగుచు, రాత్రిచరభావ మెంతయ్యెఁగరిక జమలు
నిత్యపరిపూర్ణ లగుఁగాక ♦ నీకనింద్య, భావమేరీతిఁజొప్పడు ♦ బహులహౌస్య.

సగ్యకామదాపరిణయము, ఆ 2.

- ఉ. కొంచక నీవు సత్కృతులకుం దెలివొందఁగఁ గాముదిఁబ్రసా
దించితి నంచు మిన్నెగసి ♦ తెంపునముగ్ధులనంగఁ జంద్రబా
ధించెను సంధిచేయుమని ♦ తీరి నభోమణి కర్తవచ్చినన్
గొంచెము కాఁకయుందుగద ♦ కోరి కశానిధి పోటఁ బూర్ణత్.

997

విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 4.

- గీ. ఒకటి రెండు నాఁడులుచెల్లియున్న నాఁడె, చూడరాదనినినుఁ బెద్దఁలాడుచుండఁ
పెద్దవాఁడవై మిన్నంది ♦ మెలఁగు నిన్నుఁ, జానలకుఁజూడవచ్చునేఁచందమామ.
రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 వద్య 38.

మ ల యా ని లో పా ల ం భ స ము.

- ఉ. అక్కట గంధవాహ తగఁవా హరిణాంకునిఁ గూడి పాంఘలం
బొక్కఁగఁ జేయఁ బావమని ♦ పొందోనరించి జగమ్ము తేర్చు నీ
యక్కొట గామిమానవని ♦ యట్టిద మల్గునిసృష్టి దుష్టనుం
డొక్కనిఁ జొచ్చి క్రిందుపడు ♦ నొండ్లకుఁ గీడోనరింపఁ గల్గినన్.

999

మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 50.

- ఉ. కీరియు నీవుఁగూడి యుడికింతురు లోక మటంచు నెప్పుడున్
మూలల వైచె మిమ్ము నలుఁమోముల వేల్పుట వైచినం జనం
జాలక హవ్యవాహనుని ♦ సంగతినుండి జగంబుఁ గాలుపం
గాలుపదంబుచేరితి ప్రికంకున నీననుకంప చాలమిక్.

1001

అ. నివిడతతానుబంధమహానీయ మహామహిభాతమైత్రిమైః
బ్రుబుళనైశ్చరుండ వతిపాంసుల నీవిక భీకరాకృతిం
గబళముఁ గొందుగాఁక త్రిజగంబు నడంక బెడంక నిత్తువే
యబల జీవనానిలము ♦ లన్నియు నార్పుషకేతుసంగతిన్.

1002

వసుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 48, 50.

జీ. అంతకాశాసమాయాతత్వ మరసినఁ, జలువకు నీకును ♦ బాల దవ్వు
రాద్రీక్షూర్తిత్వవార్తలు విచారించినఁ, జలువకు నీకును ♦ బాల దవ్వు
దహనసారధ్యతత్త్వగతభాషించినఁ, జలువకు నీకును ♦ బాల దవ్వు
శీఖిండవిషగరోచ్ఛిష్టత యెంచినఁ, జలువకు నీకును ♦ బాల దవ్వు
గీ. చలుకు లేటికి నీఁజుండు ♦ మలయపవన, చలువ గలదనునట్టి సంశయము దగదు
వనుధ నెందైనఁ జంఁడాలపాటిలోన, బ్రాహ్మణగృహంబువెదకుటభ్రాంతిగాద.

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 4 పద్య 160.

ఉ. పూనిపరీచేతుని స్మృతియుఁ ♦ బ్యాజసేశ్వరు నోడు గూడుటల్
మాని యమా నియుక్తి నసమానికాటకానుసంగతిన్
మానకమాని మానిమల ♦ మానము నొంచితి పొర దక్షిణా
శానిల మందవృత్తులకు ♦ నక్కటభూరివిచారమున్నదే.

1004

మకుందవిలాసము, ఆ 3 పద్య 127.

జీ. మున్ను మహాబిలంబున సముద్భవ మొంది, తైలాగ్రమున నుండి ♦ బైలువెడలి
ఘన వనాంతరముల ♦ ననయంబు మెలఁగుచు, నమితనికుంజగుల్మములఁదూటి
జంతుకోటికిఁ బ్రభంజనలీలఁ జూపుచు, విస్ఫుటమృగచరచృత్తినలరి
పాంథుల గుండియల్పగులంగ నడఁకుచు, వితతమహాబలోద్ధతి నెసంగి
గీ. చెలఁగి విహరించు గచ్చిబెంబ్బులివి నీవు, దాడి మెఱయంగభీరులఁదఱుముటగుదె
యజ్ఞులెల్ల జగత్ప్రిణుండంద్రు గాని, కామినీమారణోత్సాహ ♦ గంధవాహ.
రసికజనమనోభిరామము, ఆ 4 పద్య 148.

క. ఫణిరోమరేఖయగు న, గ్గణికాంగనమీఁదఁ బోవఁగానెఱచి నమి
రణ మమ్ము సేచఁ దగు గా, రణమేమి తెలంగునత్వగత సద్బుద్ధిన్.

1008

చంద్రరేఖావిలాపము, ఆ 2.

చ. శమసుని దిక్కునంబోడమి ♦ సర్పముఖంబుల బైలువెల్లి ని
త్యమును బలాశసంగతులు ♦ దప్పక త్రిమూరు నట్టి నాలిభూ

తేమ పవమాన నీకుఁ గలదా మఱిభూతదయాద్గ్రస్తు యు
క్తమకద నీకుఁ గొమ్మల నందల్పుట నీవఱి భూలిపాలుగాన్.

1007

కవిజనరంజనము, ఆ 2 పద్య 47.

చ. ఘనులఁ దొలంగఁ జేయవె ప్రకంపము నందఁగఁ జేయవే మహా
ఘనతరువులో నదాశుగతఁ డైకొనవే హుతభుక్తియుండన్
త్రినయనమూర్తి భాజివయి యెండవభూరమస్తే ప్రభంజనా
నిను వినుతించినన్ విరహిఁజీతితులన్ గరుణించ నేర్తువే.

1008

చిలీచరత్రము, ఆ 4 పద్య 81.

నీ. మానహీనప్రాధి యుభుదనంగతిఁ గూడి, పుష్పాభ్యుదయవేశఁ భూగిలీల
నమరు కొమ్మలలోడఁ ననమాతనుకీడ, లాసరింపుచును బాడ్యమునఁ గృకరిచి
ఘమ్మను వాసనలోఁ గరిమ్ము నీవెటు మెల్ల, మెల్లన నచ్చుటే మేలుసోఁకు
దయ్యము వట్టి యాధరనున్న లతకూన, తెల్లను తలఁదిప్పు యేమిజెప్ప
గీ. మారుక్రియ సల్ప నెరవఱిమద్విభుండు, ముగ్రమేమియుఁ యోచకమాన్వితండు
పంచమార్గఙ్గినిటుజూడు యైకములకు, నీకు నుఖమెందు లేదిటురాకుపోవు.

ఉపాకల్యాణము, ఆ 2 పద్య 91.

గీ. ఒడలు నుడువు నిల్గడ కనఁబడుటలేని, జడునినినుగడుసులవిడిస్తవమునింద
బడఁతినడిఁజేసి మందినా యెడిచి వెడలి, యడవినడుచునునడలినకడిఁదిగాఢె.
ఆ. లేఁడివాపానంబు యేఁడివాఁ డొకవచ్చి, వేఁడివాఁడునచివుఁ డాడి పాడు
చేడెమనుమరాలు యేఁడినినాడిని, వ్రాడి యెగులాడి యేడనేల.

1611

గజోదయము, ఆ 2 పద్య 37, 38.

నీ. నీవెప్పటికే చుస్యభావుండ నౌట నీ, సదనంబు దొలుతఁ బాపాణ మయ్యె
నతితరక్మాండఁ పౌటచేఁ గోమలంబైన నీయావనంబుడవలఁ గలసె
బరులను బాధించు యాపకర్మండ పౌట, త్రొంగుపాములునిన్నుఁ దగిలికఱచె
గడుఁ బతివ్రతలను గౌఁగిలించుటఁ జేసి, మెయి లేకనిటువలె మెలఁగవలసె
గీ. నిన్ని శివుల బొందితి వింక నైన, భక్తపథతి సమయొచితంబెఱింగి
మెలఁగవలెఁ గానివిరహంపుఁ చెలులలోటి, చలముసాధింపఘలమేమివలయవవన.

కుష్మాకృష్ణిలీలాసము, ఆ 3.

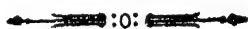
గీ. గంధహానివు బద్ధకంకణాండవగుచు, యలక జీవనభంగము లాచరించి
దిగ్విమృదుటనేకదాయలతమిత్రమాలి, యనిలునిగఁజేసె నల్లైననణఁగవకట. 1018

సర్వకౌముదాపరిచయము, ఆ 2.

చ. జగమున కీవు కీడుఁ గడుసల్పుదు వంచును దమ్మిచూలి నె
వ్వగనిమ నొక్కమూలఁ బడవైచెను దాన నడంగకున్న నిన్
దగ మెనవంగఁ బొములకు ♦ నాల్గులు రెండొనరించి వానికిన్
జగమున వేయియేడులు ముగ్ధనన్ బ్రదుకిచ్చెను గాదె పయ్యరా. 1014
రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 48.

భవరోపాలంభ నము.

ఉ. మిమ్ము జయించు మించుగల ♦ మేలిను న్నెలిగొప్పచంద్రివే
మమ్ము మనోభవప్రకట ♦ మర్గణజాలము పాలు జేసి తాఁ
గిమ్మనకేఁగె దానిదరి ♦ కేఁగరు చంపకగంధియంచునో
తుమ్మెదలార మీరిచటఁ ♦ ద్రుశ్చేద రక్కట శౌర్యహీనులై. 1015
చంద్రికావిలాపము. ఆ 2.

సీ. సారెకు యువ్యుని ♦ సంగీతములు సేయ, విభవమావలరాజ ♦ సభయుఁ గాదు
జలరేఁగి కదిసి ని ♦ శ్చింతతో వ్రాలంగ, మకరందయుక్తతా ♦ సరలు గావు
జాతివిరోధంబు ♦ సాధింపనుటకంగ, మద మెక్కియున్న తు ♦ మ్రొదలు గావు
తైవారములుసేసి ♦ గాల్ నిలుపంగను, వీచీసరస్సుల ♦ నాచు గాదు [దు
గీ॥ యాఁడువారలకూటము ♦ లాననములు, నవీచికురంబులును గొప్ప ♦ లరయుఁడిపు
దెలియఁజాలకమీరిందుఁ ♦ దిరుగఁదగునె, పదుఁడిబేవేగమింక ప ♦ ట్పడములాగ.
బృందావనవిహారము ఆ 2.

గీ. గమనవిష్ణు మృతేయనామమువహించి, మధువుఁద్రావుచుఁ బలుకును ♦ మమిల
[యందు
శమరుచును రెండుమాల్గపా ♦ దములు కల్లు, నీకుభృంగమయేరీతి నెగడుఁగరణ.
భార్గవపురాణము ఆ 8.

ఉ. తుస్మదనంచ నేమిపని ♦ తోడకయుండగ నీడ మాతలలో
దిమ్మలు గ్రమ్మి గూసెదవు ♦ కేటి యజేటి ఎటలృత్తియో
తమ్ముల నమ్ముదానవు గ ♦ దా మఱికన్నుల జూచినట్టి యే
కొమ్మలైనఁ బట్టి రస ♦ గుంభముతో హరించుచేకదా.

1018

కాళిందీపరిణయము ఆ 3 పద్య 15.

వి కాన్య పాలంభ నము.

సీ. పద్మగంధి యటంచు ♦ బదరకుమ్మగుపంబు, చాంతేయనాస యీ ♦ చారుహాస
పల్లవాగ్నియంచు ♦ బదరచోరు పికంబు, పద్మబలవేణి యీ ♦ పనజపాణి
జ్యోతేన్నీగ్నియటంచు ♦ జ్యోచ్చిరాకుచకోర, నిటలేనభూషయా ♦ చటులభాష
తా రేశముయంచు ♦ జేరకో హరిణంబు, హరిమధ్యలీల యీ ♦ యధిపబాల
గీ. ప్రచురకన్య సేత్రప్ర ♦ గ్నాంగవముల, హితుల రటుగానఁ దెల్పితిమిం తెమిరు
కూర్మివనరేని తిరుగుట ♦ కూలెలిడుట, సుక్కియందుట యుడుగుట ♦ నుమ్ము

[ఫలము. 1019

ఇందుమతీపరిణయము కు. పూ ఆ 4; పద్య 58.

శా. ఆహా కోవెల మీకు మాధవుఁడు భాగ్యంబిచ్చుటలో పాంథవీ
డాహంకారతకా ప్రివాళచయము ♦ క్లాంచద్రీపానల్పతీ
లాహారంబులఁ బూనఁ గొమ్ముల మనోల్లాసంబునం జేరఁ గే
శీహన్ మాత్రల నెక్కఁగాక భువిలో ♦ గేతుల్ (?) విజాత్యున్నతుల్. 1020
కవిరాజమనోరంజనము; ఆ 3.

సీ. మోముఁ జూడక యింత ♦ మోసపుచ్చెద వేర, సోమ శీతలకరఁస్తోమభీను
మానసంబున నిల్చి ♦ మమ్ము నేచెద జేర, మార పుష్కరశరా ♦ సారధార
జీవసంబంధసంధ్యానంబు విడనాడి, వరుస పీచెద వేర ♦ వాయుదేవ
స్వనభిక్తియు మాని ♦ చిటుతనంగతిఁ బూని, వదరి యాచెదవేమె ♦ పరభృతరణి

గీ. యనుచు శశిసుమక రానిల(?) ఖిఁగాదిగగన, చరుల నిందించి యాదిత్యఃజలజగంధి
కడిమి రాజేంద్రనందను ధవయఁ గోరి, మదనసంగ్రామకౌతుకోన్మృత్యుగనుచు.

చంద్రిదేవోపాఖ్యానము, ఆ 3.

సీ. ఒరుల పంచలఁజేరియున్నట్టికోయిలా, యెందుకునీకింతయోగిరిపాటు
నిలువఁ జోటునులేకనింగివ్రేలెడుచంద, మామ నీ కేల దిగిమ్మరితనంబు
చచ్చి చాననివానిచాడ్పుననున్నట్టి, మరుఁడ నీ కేటి కీమండిపాటు
కదిసి కొమ్మలపాలఁ బ్రదుకఁగాంచిన తుమ్మె, దా యేలనీకింత యచరిపాటు

గీ. మీకుమునుబోలెనిపుడుమామెలతతోడి, యొక్కమాటనుంటయునుమోమోట

[మియును

లోనినుట్టటికంబునుజానుమీటు, చూపుచెలికారమును గొంతఁచూడవలె. 1022

రసికజనమనోరంజనము ఆ 4 పద్య 31.

శి శి రో ప చా ర ము లు.

సీ. స్వర్ణకుంభములకు ధవళేపనముగఁ, జన్ములఁ గుంకుమం బలఁది యలఁది
వెడవిల్లు నలుఁగులు వొడయుటగాఁ గన్న, లెడపక పన్నిటఁగుడిచి గుడిచి
లేతతుమ్మదలకు మేతగా విరిదమ్మి, పుష్పాడి గురులపైఁ బోసి పోసి
యనుఁగుఁజుట్టములతో నాలింగనంబుగాఁ, బడకగంబులఁజిగుళ్ళనిమి యదిమి

గీ. కచ్చరపునూలి మేనిపైఁ గుప్పి కుప్పి, విపుల కచదీదళంగాల పీచి నీచి
విరహపరితాపపతియైనవెలది కపుడు, చెలులు శిశిరోపచారముఁజేయఁజేయ.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 3 పద్య 123.

సీ. జనరాలి యడుగులఁ జివురాకులంటించి, పొలఁతియూరులనంటిపొరలఁబొదివి
కొమ్మ చేదోయిచెందమ్మల హత్తించి, లేమబాహులుమృణాళికలఁబెనఁచి
యతివ గుత్తెపుగుబ్బిలలగుగుత్తులఁ గూర్చి, కాంత చెక్కులఁజంద్రింపఁడనులఁది
కలికి కేరిగన్నలు కలువఁజేకులఁ గప్పి, లలన పెన్నెలులవాంలంబు ముడిచి

గీ. నవనవగుణానుబంధబాంధనములైన, చలువ లెన్నేనిఁ గావించిచెలువ చెలులు
నెలఁత కీననులూభంబానించుమంచు, నించువిల్కానిమణులఁబొగ్గించుటయును.

వసుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 182.

సీ. కలికి చన్నులమీఁదఁ ♦ గర్భుర మిడుచు జంబీరఫలభాగ్రింతి ♦ బెదర నొకతె
పికవాణి కురులసంపెంగడండఁ జుట్టుమఁ, జంచరీకభాగ్రింతి ♦ జడిసె నొకతె
యింతికన్నులయందు ♦ హిమజలంబునుపును, కిచాంబుజభాగ్రింతి ♦ వెఱచెనొకతె
చెలి మోవి మధురాంబువు లొసంగుచును మధు, సారపూర్ణభాగ్రింతి ♦ జంకెనొకతె
గీ. యతివ కుచచార మపచార ♦ మయ్యె ననుచు, దాప మెచ్చుటకుకిస ♦ ద్వస్త్యఘటన
మాని రుచ మేయములనుప ♦ మానములుగ, భ్రమసిముగ్ధసఖుల్ తదం ♦ గములయందు.

కవిరజమనోరంజనము, ఆ 3.

సీ. మన్మథదైవత ♦ మంత్రోదకము లట్ల, నెమ్మేని మీఁదఁ బున్నీరుఁ జిలీకి
మరుమన్నుగన్నెల ♦ నెరపూత బూసిన, గెలిపచంబుల మంది ♦ గంధ మలఁది
మనసిజాగ్నిని రవభాగ్నినఁజేయుచు డ్డిప్తీ, నులలోనఁగవుంపుఁబలుకుటాఁది
వలకేని తిమ్మముఁబుల్లుకునెత్తెల్ల నా, నడుగుఁదమ్ములఁ జగు ♦ శ్లంఠనొత్తి
గీ. పరిపతిధన్యుడొధ దేవతల కెల్ల, మెనఁగుపసఁగల యుచహాగ ♦ మెనఁగు లీలఁ
గురుల పైఁ ద్రవ్యపుష్పాపివీరిమఁ జన్ల, కిసఁగ దొడఁగిరుసీరస ♦ ద్విజనములు. 1026

రుక్మిణీకల్యాణము, (జ. వేం.) ఆ 3.

సీ. పదములుపల్లక ♦ చ్చదములఁ గదియించి, కిమిలగర్భములు నిక్కలనుబొదివి
యలములఁ గదలికాచారుచుల్ సోకించి, వీఁపున నరఁటాకు ♦ దాఁపు చేసి
కడుపున నటన స్థితికంగా నాచ్చాగించి, నవమృణాళములుపా ♦ హువులఁ దార్చి
మిఁచుము నీరజఃస్ఫులంబులుచేర్చి, నెమ్మల న్నముల్ ♦ చక్కఁ గూర్చి
గీ. యోనియుగమునఁ జిగురాకు ♦ లొగినమర్చి, కన్నులనుగల్ప కేటపలక్కఱను బేర్చి
కుంగులను నాచుదా ♦ ర్గిస నొనర్చి, నీరశిశిరోపచారముల్ ♦ చేసెనెట్లు 1027

బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 1.

సీ. చేకియ యడుగులఁ ♦ జిగురాకు లుంచిరి, యింతి చన్నులఁ బూవు ♦ బంతులిడిరి
సొలతి తొడల నంటి ♦ నొగిల నంటించిరి, ముగుచిహ్నికొటబొన్నుపూవునిడిరి
యువిద నాల్పన్నులఁ ♦ దొనరేకు లచ్చిరి, చాన కెమ్మోనిఁ బూఁదేని యిడిరి
తొయ్యలి చేదోయి ♦ దూండ్లను బెడఁచిరి, కొమ్మ కేల్లర విరిదమ్ము లిడిరి
గీ. యతియడుగులోనగువాని ♦ కవ్వసాటి, కాహసరిహాసోయనిచూచుకరణికె లు
చెలులు కావించి రొక్కటఁజలువ పములు, వానినొనిని బోలిన ♦ వాని గ

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 20.

వివాహము.

—:0:—

సీ. భక్తి ప్రియక్షణిఁగఁ పరకృమంబులఁజేసి, రాశుకుక్షణికి నుఁ పాసనంబు
నంకుకగ్రింథికఁ లాఘాక్రియాచారి, మాచరించిరి మండఁ హాస మెసఁగ
నట్లైతిమాచిరి యాకాశమండలా, స్థానరత్నంబు నాఁ త్తొనపాదిఁ
దైలోక్యపతిదేవఁ తాఘాలతలకంబు, దివియందుంధ్రీఁదేవిఁ గనిరి
గీ. బ్రాహ్మణోత్తమపుత్రపుఁ రంధ్రవర్త, మంగళాశీర్వాచాయుక్తఁ మహిమ శోభ
నాక్షతాఠోపణంబులఁ నాదరించి, రంబుజాక్షియు నిమగ్దఁడౌతాధిపతియు. 1029

శృంగారశైషధము ఆ 6; పద్య 101.

శా. కట్టె న్మంగళసూత్రమున్ శరధశంఁ ఖిలమంబొమ్మలం
గట్టం జాలెడు కంఠపిఠినిఖిలఁ ట్లెభద్ర శోణమ్యునుల్
దట్టంచై నఖికోరకోత్కరిము తఁ ద్రైపదుహైమస్ఫుర
త్పట్టపాపిత పద్మరాగముల పంఁ తంబుల్విడంబింపఁగాన్. 1030
వసుచరిత్రము ఆ 5; పద్య 88.

ఉ. లేజనరాలి పాణియుగఁ భీపరిరంభణపాటలీభవ
ల్లాజవయంబు భాషినిఖిఁ లకృతుభుక్తి నిమంత్రిణాక్షర
శ్రీజనకంబుగాఁగ మనిఁ చెన్ శిఖి నా శిఖియుం బ్రసన్నుడై
యాజితతిత్తిభూరతులఁ కాగతులిచ్చె బ్రహ్మజీవార్చులన్. 1031

మ. జనకోత్సంగనివాసనాసననో రాఁ జన్య సహస్రాభిమ
ర్జనసౌఖ్యామృతపారపశ్యమునవోఁ నైఁచెన్ శిలామోజనం
బని సాధ్యుల్పొగడం బిరియాంఘ్రసనకఁ స్వాత్మింఁచె భూజానిర
ద్భవభాగ్యంబు నిుభంధుభక్తలక్ష్మణకరఁ త్నంబుల్ ప్రిశంసించఁగన్. 1032

చ. సీరులుఫలింపదంపతులుఁ చెంతనరుంధతిఁజూచుకోఁ బర
స్పరనయనాంఘ్రముల్పదియఁ బాశికచూపులు చర్వెనవ్వచన్
స్పరమనతీపదాబ్జములఁ పై భవదీయసునాసిశీర్షనై
ఖరిఁ గరుణింపుమంచుపిరిఁ గల్పలఁ బూజలు సల్పెనో యనన్. 1033

వసుచరిత్రము ఆ 6; పద్య 31, 32, 33.

ఉ. బంగరుపెండ్లివీడు మహిఁ పాలశిఖామణి సంవనింప శే
పాంగదసన్నిభుండు సురఁ డాధపుఁ డాత్మపహుటి పచ్చులా

లం గరమొప్పు నిద్రపు గ ♦ శంతిజలంబులు వంప భక్తి లీ

లం గడిగెన్ దిదింఘ్రియుగ ♦ శంబు గళత్త్రమదాశుస్థూరుడై.

1034

సుదక్షిణాపరిణయము ఆ 5 పద్య 153

ఉ. కాంతయుఁ గాంతుఁడుం గనక ♦ కంకణనిక్వఱముల్ చలంగ నే

త్రాంతముల న్నవీనదర ♦ హాసరుచుల్ ననలెల్ల హాసం

క్రాంతమనఃక్రసక్తై దలఁ ♦ బ్రాతుఁ బరస్పరహాళివీధులం

గంతుని కీలుబొమ్మలనఁ ♦ గా ఘటియించిరి నోయిశంపుచున్.

1035

సుదక్షిణాపరిణయము ఆ 5 పద్య 160.

గీ. భైమిచూపునునిపదభూ ♦ పాలుచూడ్కి, తారసిల్లిపనగఁ దరచు ♦ ధ్యస్తమగుచు
గదిసిపాయంగఁ క్రోచె ని ♦ మృపటపృథ్వి, వెలయునుణశాలియున్నట్లెఁగలహ

[మగునె. 1036

క. జనపతి భీమకంకం, బున మంగళసూత్రమపుడు ♦ పొందుగఁ గట్టెన్

మననిజుని గల్గి తప్పర, మన నిల్వెడు తోరణంబు ♦ మురువుదలిర్పన్. 1037

క. వనబాషి ఐకచక్రచమనఁ, దనదోసిలిను త్తియములు ♦ ధరణిపుఁ డిడినం

గనుపట్టె నవియుబాటుచు, ఘనగర్భమువలనవెడలు ♦ కఠక లనంగన్. 1038

క చమయంతియుఁ బ్రశిరిమున, నమరఁగ నిడినట్టి ముత్తి ♦ యంబులు రాలెం

బ్రమదమున నియతిరతియా, సుమకరుశిరమునను నిడిన ♦ సుమము లనంగన్.

షట్పత్రివర్తిచరిత్రము ఆ 5 పద్య 66, 67, 68, 69.

సీ. కులదేవతను దెచ్చి ♦ నిలిపిరి మాణిక్య, చక్రచక్రన్ గల పెండ్లి చక్రక దండ

స్థైరీని గొనిపచ్చి ♦ రైగునల్ పాటలు, పాడుచు శుభవేళ ♦ నేడుకలగఁ

బాలుగడిగిన ముత్తై ♦ ములు బాసికంబులు, సుఖిం గెట్టిరి నేర్పు ♦ సంఘటిల్లఁ

నలగ్రామ పుష్పము ♦ క్తిమఃపల్ నించిరి, పసిడిన శ్చేముల సం ♦ భ్రమిమమిఱుఁ

గీ. బలవంశధనామిదా ♦ పటవాకాహ, భంగివంబులు వెలసిరి ♦ బోలు కలగఁ

సకలదీని మోగములజనుల్ సమతె గాఁగ, నంతిపు మునమర్చనం ♦ బయ్యెనపుడు.

జయనిలాసము ఆ 3 పద్య 94.

సీ. యుగముల్ల చంద్రుడెల్ల ♦ లగుచారి నెల్లగఁ, బ్రహ్మకర్మచనచే ♦ బిలుచువారు

పౌమక్రియాసాధ ♦ నొచిత్తద్రవ్యసం, పాదనయ్యగ్రంథ ♦ బగులవారు

నయన సుమపల్ల ♦ వాని తోగణములు, తీర్చి నెల్లదలఁ గ ♦ ట్టించువారు

కన్యామణికి నలం ♦ కాంబునకు నెంత, యాలస్య మగునంచు ♦ నడుగువారు

గీ. నింక నెడలేదు సుముహూర్తఁ ♦ మింద్రినేన, తనయుఁ బిలిపింపుడని ధరా ♦ ధ
[పునితోడఁ

జతురత వచించువారునై ♦ సందడిలిరి, కుశలరాజపురోహిత ♦ ఊణీసురులు.
సీ. రత్నోపఖచిత నీ ♦ రాజనపాత్రంబు, లాయితంబులుగాఁగఁ ♦ జేయువారు
కళ్యాణవేదిపై ♦ ఘనవృత్తిఁ గ్రొత్త ము, త్రేపురంగవల్లికల్ ♦ దీర్చువారు
సరసమంగళగీత ♦ చాతురిఁ బ్రకటింపఁ, దలఁచి యన్యోన్యంబుఁ ♦ బిలుచువారు
రత్నభూషితయైన ♦ రాజేంద్రకన్యకఁ, గాంచి దీవనలఁ గా ♦ వించువారు
గీ. మంగళద్రవ్యపాణులై ♦ మసలువారు, పూర్ణకుంభంబులు భరించి ♦ పాలుచువారు
నగుచువేల్లేతవిద్యుల్ల ♦ తాంతురముల, చెలువుఁబూని సువాసినిల్ ♦ మెలఁగిరపుడు.
ఉ. ఊణీసురుండు దల్ప నృప ♦ సూనుండు మున్ను ననేకరూపక
కళ్యాణగుణాప్తీచే నలరు ♦ నంగనకంఠమునన్ నవీన క
ల్యాణగుణంబుఁ గూర్చి మది ♦ నబ్బిరపున్ బ్రమదంబు గాంచె బూ
బోణిప్రియోపలభము ల ♦ పూర్వవిలాసకళాసమగ్రముల్.

1043

సీమంతినీకల్యాణము ఆ 3.

సీ. భివ్యనీరాజన ♦ పాత్రసంగతలైన, సతు లుదంచితతిటిల్లతలుగాఁగ
లలనామనోజ్ఞుమంగళగీతనాదముల్, బృగ్వి కేకారవా ♦ ర టులుగాఁగ
సూతమాగధజన ♦ స్తుతిఘమంఘమలును, స్థలైవారిధరగర్జి ♦ తములుగాఁగ
సర్వాంగనల్ వెద♦చల్లుపువ్వలజల్లు, సముదితానారవ♦స్నంబుగాఁగ
గీ. వర్ణనము నేయఁ దగు న వ్యోవాపావేశ, నప్పు డపగతదుర్దినం ♦ యైనయట్టి
ఘనఘనాగమసమయంబు♦ననుకరించె, జూపఱును బ్రహేద ♦ కిన్సూర్తియొడవ.

ధరాత్మజాపరిణయము. ఆ 4; పద్య 48.

ఉ. వచ్చి పసిండిజారిగల ♦ వారి యిడెన్ ధరణీశురాణి లో
మెచ్చుచు నల్లుబాదములు ♦ మేలిమిపచ్చెమునం గడంగి దా
గ్రచ్చర ధారఁబోసెడన ♦ కన్వయనొచ్చుచులేనవన్నియన్
నిచ్చలు హెచ్చువాద్యముల ♦ నింగి బొరింబారి బూరిటిల్లఁగాన్.

1045

గీ. చెలయఁధ్యుక్తుమగ దొంగఁప్రేల్మిత్రంత, నాఁకబలిహమ్మకట్టుముల్ ♦ నవ్యమిఘన
వీటికలు నెమ్మకమ్మలు ♦ విన్నబోవ, నప్పగింతలు కట్టుంబు ♦ యైనపదవ. 1046

ఓఘవతీపరిణయము ఆ 3 పద్య 236, 242.

సీ. లోలానిసంవ్యాప్తి ♦ బాలాతపావాప్తి, సప్తస్వరపాదాంబు ♦ జములకిడిరి
తతమ్మగాంకపిఘాతి ♦ సుతచంద్రికాభాతి, పటపి రుద్రంధ్రతీ ♦ పదనశశిరి

విమలసన్ధానత్తి ♦ నమూనాసంపత్తి, నడరించిరిసతీ క ♦ రాక్షతలస
గునుమాంజలివృత్తి ♦ వసుమార్జ్యసంపత్తి, నడసిరి భగవంతు ♦ నమ గౌరీపునకు
గీ. మొక్కి కని వల్య గట్టి శేట్రాడ్వికచక్కి, రీటరుచిదృక్కునలపుండరీకగోచి
ధవళవసనాంచలన్పుర ♦ ద్రొత్తునిభ న, ఖాంగుళీయకదీధితి ♦ నతివ పతియు.

ఇందుమతీపరిణయము మ॥ నృ॥ ఆ 6 పద్య 56.

కా. దైవజ్ఞుల్ దరియంగఁ జొచ్చి నుముహూర్తం బిప్పుడే యంచు మే
ధావైశద్యమెల్వఁగఁ దెల్పఁగఁ బురోధశ్రేణిలగ్నాప్తక
వ్యావృత్తిం గుడజీరకంబులు శిరోభాంగాంతరస్యస్తముల్
గావించెన్ వెన నన్వహుపరులచేఁగఁగఁగ్యానసంస్థిగన్. 1048

నీ. బౌడలపైనుంచినప్పడు జీమూత, బాతెబాతెభ్యాతిసంగ్రహించి
వేణీభరమునుండించెలునడుచున్నప్పు, డహిసంభవత్వంబుగొనవహించి
కనుకొప్పలందుండియునువొప్ప గాటులో, మత్స్యసంభూతసంపదవహించి
గళసమీపమునుండిగళితంబులగురటి, శంఖోద్భవభ్యాతిసంతరించి
గీ. వరుడు దోయిప్పఁ గీలించివడిగ నించు, సేనుముత్రైంబు లత్తన్విశిరము నందు
గగిమ మెల్వఁగఁ జన్మదేశములనుండి, యుష్మదప్పడు వెలువడుచొప్పదోచె.
రామరాయవిలాసము ఆ 3 పద్య 166, 168.

నీ. ఒకచెంత భూమినుఁ గోల్తమాశీరావ, మొకసొంత మంగళాష్టకవిరావ
మొకయొర నర్తనీనికరవాక్యాస్పటి, యొకమేర శాస్త్రీశాస్త్రోదితంబు
లొకతోవ వివిధ నాథుకకథానైభవం, లొకతోవభక్తవాదకనివాద
మొకచోట వసయాచకయాచనాఘోష, మొకబొంబొద్ధగాఠయక సుగావ
గీ. మొక్కెడఁ గవీంద్రకవితాప్రియోగగరిమ, మొక్కడెనవందిమాగధాఢ్యత్వన్వ
[నంబు
లటులవై నాహికోర్వనంబుభిలజనుల, కనుపమానందమునుసూన్యైవతిశయముగ.
భరతాభ్యుదయము ఆ 4; పద్య 113.

క. మదిలోని లంగలహరిమి, నిదె నేలయిచేయిగుడుని నయేనగుచున్
పదలకకనుడనుక్రియ వా, హృదుఁగక శలఁద్రాటుపోసిఁచొండొరులసయిన్. 1051
రసికజనమనోరంజనము ఆ 4; పద్య 97.

వి నా హా లం కృ తి.

—:0:—

సీ. యావకద్రవమునఁ నరుణాంఘ్రినశుసంర్తు, లభ్యక్తములునే నెఁనతివ యోర్తు
నయకలవేర్కొమ్మియలుఁ బిల్లం ద్లేడి, పాయవట్టముఁ బెట్టెఁఁ బ్రెన్దొకర్తు
నెఱికనట్టి పసిండిఁనీటి వ్రాతఁచెఱంగు, వెలిచట్టు రహిఁ గట్టెఁవెలదియోర్తు
కటిసీమఁ గనకమేఘలఁజేర్చి తాగహా, రములు గీలింఁచెఁ గంఠమున నోర్తు
గీ. కటకములుహస్తసరములఁగదములంగు, శీయకములునుభాహుమల్లికలవేర్కొమ్మ
నిలిపి తాటంకనాసామణుల నమర్చి, చొనిపె నీమంత్రవీధిఁ జేర్చుక్కుయోర్తు.
ఆముక్తమాల్యద ఆ 6; పద్య 128.

సీ. అంబరం బొకభామయతివకుఁ గట్టె బ, యోధరాకారనిగోధకముగ
నంజనం బొకలేమఁ మంజువాణికిఁ దీర్చె, ఘనసువర్ణప్రభల్గంగనుపడంగఁ
దిలకంబు నొకయింతి ఁ చెలికిఁ గస్తురి దిద్దఁ గనుగొన నుమనఃప్రకాశ మమఁగఁ
గుంతునుగంధంబు ఁ కొమ్మ యోర్తు ఘటింఁచె, సునిరత హృదయరంఙనము గాఁగఁ
గీ. గాంత కొకరామ కుచసీమఁ గండపాలిఁ, గలితగోరోచనాచిత్రకములు నిలిపె
నొక సగోరుహగంధి యఁయుత్పలాక్షి, చరణతలముల లాక్షరంబుననించె.

ఆ. మెలత యోర్తు నేర్పుఁమెఱయంగనం పెంగ, విరులుచుఱిమితరుణికురులుముడిచె
నప్పు డొప్పెఁ గొప్పఁగొప్పయై తనలోన, మెఱుపులుంచుకొన్నఁ మేఘమనఁగ.
షట్చక్రవర్తి చరిత్రము, ఆ 5 పద్య 37, 38.

సీ. మదనుని మోహినిఁచూచినిమణి మాడ్కిఁ, జూడ్కికి నేడ్కఁగ్గఁసాంపు తెనఁగ
నొగిగంధసౌరభఁయొక్కరితె యలంగి, యొనఁగఁగాఁ గనకాంగియొకతె దొడవి
పూఁబోడియొకతె కొఁప్పునఁజుట్టి యొకపథూ, తలకంబు బలుమరుఁదెల్లి తీర్చి
యొక్క మా క్తికదంతఁయొరపుగాఁడిపించి, ముకురాస్యయొక్కతెఁముందునిలిపి
గీ. పెండ్లికూతును జేయ సంఘిప్రితిదోఁచు, గరితి యొకరితె నీకోర్కిఁతరువు గొరత
పడనియెనగొని గొనకొనిఁపల్లఁపించి, యిపుడుగలియించెననిపల్కిఁయింపుఁగూర్చె.
ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 3 పద్య 217.

వి నా హ గృ హ ము.

సీ. యామవేదండకఙ్గినిలస్సాలన, విలసిత్ భూవల్లి ♦ వేల్లనముగఁ
దోరణమాళికాహీరాంకురచ్ఛాయ, వెలది లేజలునవ్వు ♦ మొలక గాఁగఁ
బ్రోది రంభాస్తంభముల మోనుటాకులు, లలిఁబచ్చపట్టుచేలంబుగాఁగ
వీలెంచు మృదువేను ♦ వీణానినాదంబు, కలికి తియ్యనినున్న ♦ పలుకుగాఁగఁ
గీ. వేదఁటాండ్రురు షా స్థసంకీర్తనములఁ, బూచి యెత్తినకనకంపుఁబూజగుండ
లున్నతస్తనములు గాఁగి నొప్పుమిగిలె, దరుణియునుబోలెనృపగృహాద్వారభూమి.
శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 82.

సీ. సత్తత్త్వములతోడ ♦ నభనుమహాక్షి కా, నలులతోఁ గొప్ప పండిలి దనర్చుఁ
దరణిచండ్రములు విఠానంబుజై లగ, నరుణసితవిలాస ♦ పరములొప్పు
భవమిశ్రుఁ డంపెనోనవనిధు లన ధన, వాితముతో గృహారాజి వెలయ
నంబుధిశేశు ♦ యాంకురములునాఁగ, సల్లనతోరణ ♦ పల్లలమర
గీ. భూచలస్వర్గవాప్యముఁబ్బాతిమిఱ, నొక్కనో మోసె ననఁగనుఁధక్రమరజ
భేరికాదులు మోయిఁగా భూరమణుఁడు, (దనర?) గావించెనంతట, సురలు మెచ్చు.
భౌగనపురాణము, ఆ 4.

వి నా హ మ ం డ ప ము.

సీ. సల్లలితాశ్వశ్శి ♦ పల్లవమిశ్రిత, చారుపల్లనరత్నతోరణంబు
అనన్యకమంతుమందనలి ప్తరిలబరి, వశితముక్తారంగ ♦ వల్లికంబు
ఫలపుష్పశుక్తి బంధప్రాలంబమాళికో, దారవిచిత్రవిఠానకంబు
రమణీయమంగళ ♦ ద్రవ్యకాంచనపాత్రి, కాకారపుణ్యాంగ ♦ నాకరంబు
గీ. విశదవేదభూషాపూర్ణ ♦ విపగిణము, దీప్తమణికాంతిశ్చిత్ ♦ దీపచయము
నగుచుఁ బరిణయమండల ♦ మహరి యుండ, రాష్ట్రీ పనుపున రాజునుఁబూజనుతయు.
కేయూరవాహుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 183.

వి నా హా యో త్రి.

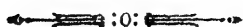
- సీ. పట్టకుండీ కొన్నిపాండుగళత్రముల్, కటిక చీకటి నిండఁ ♦ గ్రమ్ము కొనియె
వీవకుండీ కొన్నివింజామరలు వాత్య, లడరి యాత్రీపునంత ♦ రాయ మయ్యె
మరలింపుండీ కొన్ని ♦ కరుల సాంద్రీకృతః, నేకదానయురంబు ♦ లీల లయ్యె
మాటునేయుండి కొన్నిమరకతాలంకృతుల్, తేరులెల్ల వనసం♦దేహమయ్యె
- గీ. వంచు గంచుకినిచయంబు ♦ లాడనాడ, గణన యిడరాని రాజన్యగణముగదలె
వింద్రీనేనవసుగధరా♦ధీశతనయ, పరిణయాలోకనైకతృప్తరతఁ గాంచి. 1059
- సీ. బిరుదు పెక్కైములుగ్రిక్కిరిసిచుక్కలచాలు, రాజునోయంచుసంభ్రమముఁగాంచి
పుణ్యాంగనాగీతములచేత నిల మోయ, మునుచునో ఘటియంచుమదిఁ దలంచి
బహుభారమొకచోటఁ ♦ బరఁగ భూతలమెల్ల, నొఱుగునోయనియాత్మనూహనేసి
నమితపాద్యముల నాశాంతిదంతిశ్రీణి, కలఁగునో యంచుఁ దృక్తమువహించి
- గీ. వందిబృందంబు సుతివిరా♦నంబుచేత, నబ్జభవుచిన్త మదరునోయంచు నెంచు
శ్రీకరచరిత్రుడగు నింద్ర♦సేన పుష్టు, సరియోత్సవమునకేఁగుబహుజనంబు.
- సీమంతికశ్యామ, ఆ 3.
- సీ. రవ్యవయోరాశి ♦ రంగదుర్తుంగ త, రంగముల్పోలు శుభరంగ చయము
బలిమిగా శుక్కులుగల నాటికొండల, తండముల్ పోలు నేకసింహాసనంబు
శారదసముదగ్గిసారసిరిదమున, బృందంబుఁ జోలినన్యంబునములు
వెలివెల్లి విరిసిన ♦ బలుపాలవెల్లి నాఁ, బాండుపట్టాంబర ♦ భటగణంబు
- గీ. నడువ చుక్కలు భూమిపైఁ ♦ గదలు కొనిన, భంగిగరదీపికాకడంబుంబులెఁగ
మేటి వారవిలాసిసి ♦ కోలు లమర, దశధరుడు బెండ్లి కవ్వేభంబుగలి వచ్చె.
- సరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1.

క ౧ త.

- సీ. హాసచందికలతో ♦ ననగి పెనంగెడు, చూటాండు ముత్యాల ♦ పొలి తోడ
భూరికారిన్యవ♦క్షోయహ ప్రితిభట, క్రియసారితే భృలముల తోడ

కేళి గృహము.

- సీ. బండికృతాస్యరాఙ్గస్థపనలక్ష్మీచరం, పరలునిట్టారుపుల్ ♦ పఱపు కరణిఁ
బుంజీకృతన్నేహాధూరిమోహనశక్తు, లనురాగకళికలఁ ♦ బెనఁచు కరణి
నంగీకృతాంగచైత్రాధిదేవత లాత్మ, నుమచోరుమచ్చంబు ♦ చూపు కరణిఁ
బ్రకటికృతానంత ♦ రతిమూర్తులలతాంత, శరశాస్త్రసంచికల్ ♦ నాఁచు కరణి
- గీ. యంత్రపాంచాలికలుగొన్ని యగురుధూప, వితతివెడలించఁగొన్ని దీవియలుదాల్చు
గొన్ని విరివీవనలువీవఁగొన్ని పసిఁడి, తరుకుఁదలనాకులొసఁగసంతసములెసఁగ.
- వసుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 73.

- సీ. పటుకీరశారికా ♦ పాపశ్మయనక, రాశాస్త్రసౌప్తవాఙ్మలంకృతంబు
నాయాతియాతవాతాహతవల్లకి, సంగీత భంగీతభంగితింబు
స్వర్ణకుడ్యవిచిత్ర ♦ చతురశీతివిభేద, బంధనిబంధన ♦ బంధంరంబు
శుంభస్మణియఁస్తంభసంభవభవ్య, దీప్తిపరీధిప్తికా ♦ దీప్తితంబు
- గీ. కలిత ఘనసార ఘనసార ♦ గంధసార, ఘుస్మణ మృగమదవంకసంకుమదముఖ్య
సురత సముచిత. వస్తుభాసురమునైన, కేళిసహంబుఁజేరె భూపాల నరుఁడు.
- పట్నకర్షి చరిత్రము, ఆ 5 పద్య 98.
- సీ. మరునిగెల్పులకథా ♦ మహిమంబు విలసిల్లు, నొఱపుజ్జ్వలతీవి ♦ నల్లసిల్లు
వీనుల కమృతంపు ♦ సోనలై వర్తిల్లు, శారికాముఖిమూక్తి ♦ సందడిల్లు
కస్తూరి కాదినఁపన్దులబ్రభిల్లు, పరిమళమ్ములజోకఁ ♦ బరిభ్రష్టులఁ
జెప్పఁ జూపఁగ రాని ♦ సింగారము ఘటిల్లు, పెక్కు శయ్యలసొంపుపిక్కిటిల్లు
- గీ. వింత హరువుల పనులచే ♦ విస్తరిల్లు, దివ్య మాణిక్య కాంతులఁ ♦ జేజరిల్లు
నందములకెల్ల నందమై ♦ యతిశయిల్లు, పాపజవరాలి బంగారుఁ ♦ బడకటిల్లు.
- విజయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 187.

- సీ. పవనసంగతిరాగ ♦ పద్ధతీదమతామె, యొగిఁబల్కు వీరె లొక్కొక్కచోట
మలయానిలాంకురా ♦ మలులు పైకొని వీచు, నురువీజనంబు లొక్కొక్కచోట
శరదీపికలఁ బూని ♦ కదిసి వెంబడిఁజాగె, యొప్పుకల్పితమలొక్కొక్కచోట
సంతతార్థవరత్న ♦ చయకీలతములైన, యున్నతాసనము లొక్కొక్కచోట

గీ. నొక్కచోదోమతెరమంచఁ మొక్కచోట, నొరపుటయ్యలమంచముఁ లొక్కచోట
బలుకునకినలమంచముల్ ♦ గలిగితనరు, తద్విలాసంబుఁ గనిపఱిమోదమునఁ జొంగె.
నలచరిత్రము, (సిరి-ధ) అ 5 పద్య 5.

సీ. కెలఁకుల గుజరాతి ♦ కెంపుజంత్రపుబొమ్మ, లలఁతివాయించు ముద్దెలరవళి
కెరలి కుందనపుఁ బంజరము వెల్వడి చిల్క, లొయ్యన సూళాదుఁ బుగ్గడింప
నెడనెడ గొరపంక ♦ లివురుఁడైచువుజోదు, బిరుదుపక్కాఁగించి ♦ పేరువార
లయఁ దప్పకుండ మెల్లనె సోగపురివిచ్చి, నెమ్మిబోదలు పేరఁ గమ్ముఁ దొక్క
గీ. వానిఁ గనిమింట పెలయంచఁ పదనముంచ, దానిజగిక్కవలు పఱిమోదంబుగాంచె
నందులఁ జకోరి వెఱఁబడి ♦ గుండ నద్భుత, తావహంబగు కేళిగృహంతరమున. 1070
చంద్రాంగదచరిత్రము, అ 6 పద్య 131.

సీ. ఘనతర స్తంభసంఘటితమాణిక్యముల్, దీప్తదీపావళిఁ స్థితి వెలుంగ
వాతాయనాయాత ♦ వాతపోతంబులు, చామరవిఠ్ఠేపఁ సౌఖ్య మొసంగ
నపరంజి మెఱుంగునిఁ ద్రపుఁ గీలుబొమ్మలు, పరిచారికలఁ తిలఁ ♦ బసులు సేయ
ముత్యాలపంజరంబులఁ గీరశారిత, శృంగారకథలు పఁచింపు చుండ
గీ. వజ్రసౌపావనీలకఁ వాటచంద్ర, కాంతమట్టిమరురకతఁ ఖితితమడ్య
పుష్కరాగవితర్దికాఁ న్నూర్తి నధిక, నుండరంజన కేళికామందిరమున. 1071
కవిరాజమనోరంజనము, అ 5.

సీ. రతిఁ జొక్కి కేళినీఁగమణిగుల్బలమీఁద, వ్రాలిన నలరాచఁ వాని సొగసు
కినిసికీల్లడను గొట్టిన గఁ హిణికి ముక్కి, మమరఁ జూపెడి చంఢమామవలపు
పారుమంబున మించి ♦ హలోమి నద నుంచి, యలరెడు వేల్పురాఁ యని విలాస
మధగంబుఁ గొలిపిఁ మృగిరంభచురుకంబు, బట్టివేడుక నేంద్రుఁ పట్టిహాయిలు
గీ. కలయ వ్రాసిన కరుమగొండల మెఱుంగు, పేలుముక్తింపుఁ దలపులఁ బూలచందు
హతెగులు ధూపధూమంబువలపు లుదరి, గిండ్లుమొలచిలగల కేళిగృహమునందు.
ఉత్తరగామాయణము, అ 6 పద్య 159.

సీ. వెలయుటాగులుదీర్చు ♦ నిలుపుటన్దంబులు, బలతాపనివంత ♦ చందువలను
వింతచిత్తగువుల ♦ విలసిల్లునకినెల, నలరెడు తూఁగుఁ బయ్యలలహంస
తూలికాల్పముల్ ♦ కీలుబటుతలాడి, లలకన్నమన్నులు ♦ లలరు తెరలు
కపురంపు సురటులు ♦ గంధంపుఁ జిప్పలు సరిమఁ పేసలు ♦ పైఁడిగడ్డ
గీ. సొగసుటడపంబు ముత్యపుఁ సన్నగుమక, తిమ్మన కెంబుచేసి నెవ్వఁ బొమ్మనలెల
కళనములుపాడుకలు గల్గి ♦ వెలయు కేళి, మందిగంబులు మఱియునుఁ బొందుపఱచి.
కీరాతార్జునీయము, అ 3 పద్య 148.

సీ. వగడాలకంబాల ♦ జగినీలభిత్తుల, సగునసాదామనీసారు జేరఁ

జవులఁ దీర్చిన మ్రుగ్గునాఱురత్న నిబద్ధ, ధరభర్తృపాత్రాపింఢగతి గదురఁ

గెంపులవలభికాఘృణివిధూచలవేది, వెండిపత్యేపుదివ్య ♦ విధము రోఁచ

మరకతద్వానీప్తి ♦ మగజాలతలుపుల, నిలుపుటద్దపుజవంపాలుపుఁ డెలుఁచ

గీ. నలినరాగపుబొమిడికంబుల మెఱుంగు, లలితవై దూర్వ సౌపానముల మహాస

రోంబురక్తాబ్జముకుశపుహారుపు నెఱవ, హవణిఁ బెంపొందుశయ్యాగృహంబునందు.

రామచంద్రోపాఖ్యానము, (వా. వేం.) ఆ 4 పద్య 114.

సీ. మంజులస్తంభాగ్నిరంజితమాణిక్య, కాంతులు దీపాధికత భజింప

శృంగారమైన మెఱుంగుబంగరుకీలు, బొమ్మలు కొమ్మల ♦ పోల్కిఁ దనర

సోరణగండ్లను ♦ సోఁకెడు తెమ్మెగల్, చామరవిత్తేప ♦ సరణి నెలయఁ

బోలుపొందపంజరములఁజిల్కఁ పల్కులు, శృంగారగాథలైఁచెన్నమీఱఁ

గీ. బద్మరాగపరీవాళ సౌపాననీల, మణికవాట పరీథితవజ్ర ♦ మహితకుద్య

మరకతాంచితవేదికాఘృణ నమరు, చారుతరమైన కేళికా ♦ సౌధమునను.

ప్లువీపల్లవోల్లాసము, ఆ 3 పద్య 187.

సీ. వగడంపుఁగోడుల ♦ పందిరిపట్టెమం, చము రోమతెర సేము ♦ చక్కిపలక

తాంబూలసామగ్రి ♦ తమచేతిప శ్చేరం, గాల నిడు రతనంపు ♦ బొమ్మలఁగని

హంసశూలపుశయ్య ♦ యందిమరిచినగ, లీలులూడిచినబాఁలీనులొడ్లు

అత్తెరుబన్నీరు ♦ లానినగండ్లీలు, పటములద్దంబులు ♦ వాలుసేడ్లు

గీ. చిత్రకంబళములు తినాఁసీలబరుపు, కీలు బొమ్మలువేయుపంకాలగాడ్పు

పీకిదాను పొందానులుఁ ♦ బిన్నచాప, చందనపుఁజందుగులును దళాపతా8.1078

క. బంగరపు గొలుసు లుయ్యెల, శృంగారపు బొత్తములును ♦ సిరిసాగటాలున్

రంగుచతురంగపాళిక, లం గని ఘనసౌధమందు ♦ లోలతనీలిచెన్.

1077

సావిత్రిపరిణయము, ఆ 4 పద్య 163, 164.

సీ. కమ్మతావులుగ్గిమ్ము ♦ కపురింపు విడెములు, పసిండిపల్లెరములఁబొసఁగనుంచి

కస్తురి జన్వాజి ♦ గండంబుఁ బన్నీరు, రతనంపుగిండుల ♦ రమణనుంచి

పటికంపుగోడల ♦ పజ్జనిగ్వంకల, నిలుపుటద్దంబులు ♦ నెలపు కొలిసి

పగడంపునుఁగోళ్ళ ♦ పచ్చలపీటపై, పట్టివేళ్ళనురఁటి ♦ కెట్టియుంచి

గీ. ఔండి తమకులఁబండ్లు వేళ్లవైపెట్టి, గొప్పరతనంపునివ్వెలు ♦ మదురుపఱిచి

మేలిచొక్కపు బంగారు ♦ మేడలోని, వింతగదిని సింగారించి ♦ రింతులంత.

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 102.

సఖీజనహితోపదేశము.

మ. పొదియై నాథులు దారుగాఁపురము లింపుల్ మీఱఁగాఁ జేయుచుం
గదిపెండ్రోసికొ మాళ్ళఁగూఁతులఁదగంఁ గన్నట్టి యిల్లాండ్రోకున్
మది అజ్ఞాగులు లేవె నీకు బలె సత్త్వానంబుతోఁ జక్క వ
చ్చెదో యేమేఁగలచేయటంచుఁ దిగిచెం ♦ జేపట్టి యాయంగనన్. 1079

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 7 పద్య 119.

సీ. మా యిందుముఖ సగ్యమంగళ నీశరీరంబుగాఁ జూడుమి ♦ రాజమాళి
మా యింతి శ్రీకాంత ♦ మన్నించి యక్కునఁ, జక్కఁగాఁజేర్చుమిఁచక్కవర్తి
మా భామ యంజనమంజులోచన సరసచురఁ జేపట్టుమి ♦ సార్వభౌమ
మా సతి మృదువాణి ♦ నీ సముఖము గల్గఁజేలుమి లీల లో ♦ కేశభర్త
గీ. యనుచు ననుచుఁదమమదిఁకనుచుమండ, నెనరుదొరలిసదొరలునుఁవినయ మొనర
నప్పగించిరి నిపధదేశాధినతికి, నంతికంఠునఁ జను ధమయంతిఁ జూపి. 1080
క. దమయంతిఁ బలికి రయ్యెడఁ, దమయంతికనీమఁ జెలులు ♦ దార్కొని కేలీ
సమయముల విద్య మాపెడు, సమయములను సిగ్గుపడఁగఁ ♦ జనునె లతోంగీ.

పట్టుకొన ర్తిచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 80, 119.

సీ. ప్రియముతో రమ్మని ♦ పిలిచిన జేఁబోయెదవుగా కూర కుంఁదెదవు నుమ్ము
చెంతఁ గూర్చుండగఁ ♦ జేఁజూపఁ గూరుచుం, దెదవుగా కూరకుంఁదెదవునుమ్ము
విడెను చేతి కొనంగఁవినయంబుతోడ్రవం. దెదవుగా కూర కుంఁదెదవు నుమ్ము
మధురోక్తి వినఁ గోరిమాటాడ మాటుప, లెదవుగా కూర కుంఁదెదవు నుమ్ము
గీ. కాక విభుఁడైనఁ గొంతిసిఁగ్గరితనంబు, గడకుకొనియున్నఁగ్రక్కునఁగడకురాక
చక్కఁగ నొకింత నేపటుఁసన్నుతుమున, నిలువుమీరత్న పాంచాలిఁచెల్లవుమీటి.
సీ. ఏలుక నీచేఁగాక ♦ చెలిచేత నుండదే, నిమిరి యిప్పుడె మాటఁసేర్పవలె నె
యెదుటఁ గొనెన జేయ ♦ కిడినారు చెప్పుని, వీణ యిప్పుడె మేళవింపవలె నె
చటముగానుకఁ దెచ్చిపట్టిన నిప్పుడే, చిత్తర్థనకు హర్షు ♦ దెప్పవలె నె
మంచిమాటలు దోఁచెనంచును బలకలో, నిప్పుడె కవిత వాఁగియింపవలె నె
గీ. గంట సెప్పిన వారిఁగ్రేఁగంట గనెదు, లెండు పోదమటన్న నటటుండుచు నేడు
వడిగ రావమ్మ కంచియోపడుకటిల్లు, కన్నియలఁగంటిమిటులెందుఁగాననుమ్ము.

విజయవిలాసము, ఆ 3 పద్య 197 198.

- సీ. మనసు చూచినయట్లు మగనిరాగభరంబు, మొనసిచూడక చూపు మొనల నీవు
మనసు పల్కినయట్లు మగనితో బలుమాటు, బలుకకే నెయ్యపు, బలుకు నీవు
మనసుచేరినయట్లు మగఁడుపిల్వక మున్న, చేరకే యతిపూసెజ్జ కీవు
మనసుచేరినయట్లు మగఁడుజేసినఁగాని, నేయకే..... చెయ్య లీవు
- గీ. మనసు వేవేలకోర్కుల మలఁగులన్ని, నాన వెలిగానఁగాఁజేసి మానవతుల
పతుల వలపించుకున్న నోపద్యుఁడ, పంచశరుతూపులెందఁక బలముచూపు.
- గీ. అంతరంగంబు లొకటియై నంతదాఁడ, నంగనకు లజ్జ భూషణంబగుచునుండు
నంతరంగంబు లొకటియై నంతమీఁద, మిగులఁజౌధినుభూషణంబగుచునుండు.
- సీ. ఒకమాటచెప్పి వేఱొకపరాకు ఘటించి, యొకచంద్రిసాలచేరికనుఁదార్చి
యొకచిత్తరువుమీఁదనుత్సాహమొదలించి, యొకయంచనడఁజూపుటకుఁదెరల్చి
యొకపద్యమన కర్థమూహించు మరి పల్కి, యొకముద్దుఁజిల్కిచెంతకునుఁదెచ్చి
యొకమంతనముఁ జెప్పఁనోజనన్నయెనర్చి, యొకవిరిగుత్తియంచుకొనఁజేర్చి
- గీ. మతియునీరీతి నాయాయుమా యపన్ని, కన్నియప్రమించిప్రోధలొకంజముఖులు
జనవరకుమారకేలికా చంద్రిశాల, సన్నిధికైఁదేర నంతనానన్నయెఱిగి. 1086
- ఆ. నవకీరీపమునకు నవమానమగు నింతి, మేనిమార్దవంబు మెచ్చుచోట
మరుఁడు నిర్దయాండు మదిరాక్షి నేలుమీ, కరుణతోడ నీవు సరసవగ్ధ. 1087
- నీమంతినీకశ్యామము, ఆ 2.

- మ. విలసద్రావము విద్యయున్ ధనము దోర్వీర్యంబు తారుణ్యముం
గల పాఠశాలఁడు గల్గినట్టిసతి భాగ్యంబు యమేయం బిఁకన్
దలమే నీనుకృతంబు దెల్పుటకు నీతా! పద్మజైశ్వర్యసం
కలితున్ శ్రీరఘునాథు సంతతము వేడ్కఁ గూడి కీర్తింపఁగన్. 1088
- రామచంద్రోసాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 2 పద్య 188.
- సీ. విభుఁడుదండనె యిదివినుచున్న వాఁడెంత, గల్పివే యిదిలజ్జక్రమమె యనియు
నతఁ డిది సరకునేయమిగ భావించిన, నపు డేమి యగుకు పీఠబల యనియు
రసికేశఖరుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు ప్రయుఁడు నీ, కొలఁదిన నడుచు భీతిలకు మనియు
సతిగోప్య మీశుభావాప్తి దేనికి నింత, తడయు టొప్పుమి యెట్లుదలఁచు పనియు
- గీ. మతియు నెన్నియొ బిసిబిసి మాటలమర, బ్రయముచెప్పియునదరవైచియు హి
తాను, వృత్తిఁ దెలిపియు నొక కొంత మెత్తిఁబడఁగ, జేసి కేల్వట్టి తిగిచె నాచె
లువఁ గదల. 1089

క. మనుజేంద్ర మా నెలంతుక, పను లేమియు నెఱుంగఁజెలమిం ♦ బాదుకొనంగఁ
జనపిచ్చి దినదినంబును, గొనబుమెఱయినీనె దిద్దుకొనవలయుఁ జామి. 1090

కవివకోరచంద్రోదయము, ఆ 4.

సీ ధవుండు ఉగ్రతీలంగ ♦ దవ్వేఁగెదపు నుమ్మ, భీరుత్వమింతుల ♦ తీరటంచు
సరసోత్తు లాడంగ ♦ సొశయిం చెదు నుమ్మ,మితభాషణముదగు ♦ మెలఁతకనుచుఁ
జేతను మరుచేతఁ ♦ జేయకుం డెగునుమ్మ, మృగపంబుచితంబు ♦ మగువకనుచుఁ
జెలఁగెని పైఁ బక్కి. ♦ తీరఁ గొంకనునుమ్మ,ప్రిద యలంకృతి ♦ చెలఁది కనుచు
గీ. వశండు వృగునిఁడెఁగినింపింపలయఁజేయఁ,దటలుఁ గాకున్నునుమ్మపుండందుగాక
దమ్మనుచు సేర్పు మీఁగిఁగమ్ముబట్టి, బుద్ధిగలచుచు మెల్లన ♦ సెట్జెఁ జేర్చి.

శంకరా పాఖ్యానము, ఆ 3 పద్య 175.

— ♦ సభీదసన్నిమనము. ♦ —

సీ. అదె యెవ్వరే పిలిచెద? రిదియేమొక్కో, యంపి వచ్చెద నంచు ♦ సరిగె నొకతె
ఓలుకయాఁకలిని దిద్దింప రైతిరెయదె, కూయుచున్నది యంచుఁబోయెనొకతె
మనజాలవల్లక ♦ మఱిని వచ్చితిఁగొంచుఁ, జనుదెంతు నదె యంచుఁజాతెనొకతె
యదివఁచి యెంతసేపయ్యెఁజూచితె తోడు,కొనివత్తు నేనంచుఁజనియెనొకతె

X X X X X X

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 7 పద్య 48.

సీ. మృగవాభి నేఁ దెత్తు ♦ మృగరాజ మధ్యమ, పుష్పలు నేఁ దెత్తుఁ ♦ బువ్వబోణి
గంధంబు నేఁ దెత్తు ♦ గంధవారణమాన,కంబులు, నేఁ దెత్తుఁ ♦ గంబుకంతి
తారహారముఁ దెత్తు ♦ దారకానిదిదేహ,యుతుంబు నేఁ దెత్తు ♦ ముతురవదన
ఘనసార మేఁ దెత్తు ♦ ఘనసారతగికచ, కంజముల నేఁ దెత్తుఁ ♦ గంజనయన
గీ. యనుచు జనులెల్లఁ బనిలేనిపనులు వలికి, వెనుక ముందరఁగికురించివెనుక వెనుక
జాతి రందలు వచ్చిన ♦ జాడ వట్టి, ధావనంబునఁ బల్లవాఁధరను డించి. 1093

పట్నకృపర్తిచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 124.

చ. కలయఁగ మంచులగ్న మిది ♦ గట్టిగ నేగడె లన్నియయ్యెనో
తెలిసెద నంచు నోర్తుఁ జనుఁదేరి డ చేమిని యొర్తు నెచ్చెలిం
బిలిచెద నంచు నోర్తు నొక ♦ పే రిడి వా రిలు లేఁగి రంద అ
చ్చెలియలవెంట నే సగము ♦ స్గిరిగెన్ దరుణీలూమకున్.

1091

ఓజయఃపిలసము, ఆ 3 పద్య 218.

సీ. నాగవల్లీదళానయనము గావించు, నని బయలెక్క నొక్కయ్యారి యొకతె
చిలుకల కావోళము లొసంగవలెనని, యరిగె మెల్లన నీఁజూపి యొకతె
నన్నెల పిలిచితె సలిపాపి యిదె వత్తు, బదపదమునియేగెఁబడఁతియొకతె
తన కొక్క పని గలఁదని విన్నవించినేర్పునజాతెనెలమితోఁబొలఁతియొకతె
ఆ నర్తనఖలులు దమ మునమున లజ్జాభరము తేటపడఁగ రథసగతిని
జరిగి రల్లు ఒకచుసరసీరుహాపి లజ్జాసనాథ యయ్యెఁ జకితగతిని. 1092

వాసవదత్తాపరిణయము, ప. పీ. ఆ 5 పద్య 102.

క. అని బోధించి తటాలున, వనిశిం గను మొఱంగి చెలులుపరునకుఁ దిటిగాఁ
గను గిటిపి యొక్క రొక్కరె, చనిసం దలవంచి నానసతి యుండంగన్. 1093
రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 2 పద్య 187.

సూత్రనవధూవరులు.

సీ. అంబాజాంబకుపూన్కినతి నిమ్మలస్సాగా, ప్రస మించు నామాధ్యతమ వనంగ
మోహనాగ్రణియత్నమునఁదోచిమగుడఁగం, బముఁజేరుజంత్రపుఁబ్రతియనునఁగ
సహకార తరు పరిఁగగిహమునఁ దగి యొప, పూర్వాపతి దెడలనిశితవ యనఁగ
మావంతు పార్థసామహిమ నాలానంబు, దరలి వచ్చు మనోజ దంతి యనఁగ
గీ. నట్టి రమణుండు దివియ నుహార్యతనయ, విధు మణిస్తంభమున నరఁవెడలిబయట
పడిపేసంగుచుమతికంఠముక తేల, నూనియూతయుఁదక్కిపాఁస్పియ్యఁజేర.

క. పృక్వతిజ్జయు హితనిర్వాహికయు నగుట నల్లనల్ల సేనుఁగుఁ గంభా
నకుఁ దగిచి న్నియ త్నాధికతం జెలి తెచ్చె నా సంతిం బతికడకున్. 1094

క. అనయము చెరికయగుతి, ననివార్యప్రీడభయభారాకులగతియై
తనుచెనుక నొడుగ నొడుగఁగ, వనితాహణిఁ దేర్చి తేర్చి వల్లభుఁ జేర్చున్.

ప్రభావతీప్రద్యున్నము, ఆ 5 పద్య 29, 31.

ఉ. లేవఁ బెసంగ వేడియును లేమ విభూపల మోయియ దోడనే
యీవిధి మోతె లైన శరఁదిందుముఖీ వినువారు నిన్ను వీ
డావతి యంద్రె యంచు దను డాయఁగ హస్తము వట్టికొంచు గో
తావిభుఁ డొయ్యఁ బత్రిక జెడివండఁ బెసంగఁ దలంక సెంతయున్. 1095

చ. కదలఁగ రా దొకించుకయు ఘల్లున మ్రోయఁగ నంచు నందియల్
మొదలుగఁ గొంతసొమ్మపుడు ముద్దియ యొయ్యన కీ లెడల్పి మే
లొడవఁగ నూడ్చి వల్లభుఁడు నోసతి యాయితపాటు లెస్స యం
చు చురుతోఁ గనోలములు సోకఁగ నుంతన మాడె నభ్యుచున్. 1097

ఉ. ఏకలకుం జెడిం బడంగనీక పెనంగుచు మోము దవ్వగాఁ
బాపుమఁ దోర్పు లాడునతిఁ పాణితలంబుల హేళనంబు ను
ర్వీపతి క్రిందభోగవటు ఁ వేడ్క నొనర్చు ముఖాబ్జముం గడుగు
బాపంగ నాలకించుటయే ఁ బ్రహ్మసుఖోదయ మన్యో నర్హోదయ. 1098

క. పూర్వోదయము, ఆ 7 పద్య 149, 170, 152.

గీ. మగని పీఠించి దేహఁ మధ్యసీమఁ, ద్విపయునెనుకకుఁ బ్రేమముఁ జటికిఁదిగుప
భామగుపటై నాల్గఁ పాదయుగుచు, మరునితో బోరినిలుచున్న ఁ మహిమ మోలయ.
పట్టుక గ్రహిచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 114.

ఉ. తాళిమఁ గుంగఁ దోర్క్కి నానిఁ ఁ దత్తరమున్ దమయన్ భయంబు హే
రాశము గాఁగ మై జెమట ఁ గ్రమ్మఁగఁ గొంతుచు మెల్ల మెల్లనే
బాక యేఁగుదెంచె విభుఁ పాకీఁ బ్రాణసఖు లైహల్పఁ గా
యోక మోలకున్ మనఁ పిఁ గడునయ్యభిమానిపోకన్. 1100

ఉ. చుచలనేత్ర రాఁ గలుగుఁ సంధిమ మే వానవచ్చు వానవల్
ముంచుకొనెన్ సమస్తగృహముల్ మిలుమిట్టులు గొంచు నడల్
ముంచుకొనెం దమారుచులు ఁ మంగిటి కించుక రాక తొల్తనే
ముంచుకొనెన్ నృపాలనను ఁ మోహముఁ గోర్కులు నెన్నవంబునన్. 1101

వియజవిలాసము, ఆ 3 పద్య 128, 129.

గీ. కరితెఱంగున భారమై ఁ దరులమీటు, ఝరితెఱంగున నడమై ఁ సమదమైన
కరితెఱంగున నెదిరిభీకరముగాఁగ, సిగ్గుచుది సగ్గలింప నాఁ విగురుబోడి. 1102

గీ. మాటుకొనియును వెచుచిక్కుఁ మరలిచనియుఁ, గూడికేల్వెట్టితిగి దిఁ నీడిగిలియు
నలిగి బొమముడి చూడెయ్యఁ నానలిడియుఁ, బాలదరలతఁగనియురాఁ బాలకున్న.
నీమంతినీకళ్యాణము. ఆ 3.

సీ. కనకపంజరశాఠికల ముద్దుగుల్కుప,ల్కులు విను నెపమునఁ ఁ గొంతనేపు
నంజనోదల నడల్పఁ గాంచి సంతోషించు, కొను విదం జేగ్గడఁగొంఁగనేపు
నిలనేనులనాటఁ నెఱపు నెమ్ములఁ జూడఁ, గోరు జూడదిర్పఁ ఁ గొంతనేపు
హాసశాఠిక విలోకలాయ తేక్షణముల, వింతిలుగిమరీతఁ ఁ గొంతనేపు

గీ. గాలమాపన నేయుచుఁ గాముఁడవుడు, ముందటికిలజ్జనెనుకకుఁ ముననీతిగియుఁ
శామికత్తియ కిరుపంకఁ జేర కొలుచు, సచ్చె విభుఁడున్న యోవరికిఁ కితి.

గీ. పుకరించినఁ బలుకకఁ బలిమిచలుము, కొనినఁ జిక్కఁ ప్రితికూలఁ కనునటించు
నంబుజానన విభున కత్త్యంతకామ, దోహద ముఖంబెచెన్న సంతోషముదన.

చ. కినుక యొకింతపూని గిలగింతలు మాని నిజేశ్వరుండు వం
చనఁ గనుమాయుచో నిది నిజంబగునో యిఁకఁ బల్కరింతునో
యని కనునిచ్చిచూచు విభుఁడంత నెఱింగి దరస్మితంబుతోఁ
గనుఁగొనఁ గన్నుమాయుఁ గలఁకంతి తటిచ్చులనంబుకై వడిన్. 1105

వాసవదత్తానందాయము, వ. పీ. ఆ 5 పద్య 98, 105, 106.

గీ. సఖులు పార్థిండు తఱిని లజ్జానవంతి, బద్ధగంధకి మోఁకాళి యిట్టి యయ్యెఁ
బడక యిలు సేరుతఱి మొలఁబంటియయ్యెఁ, బతిని డాయంగఁబుక్కిల్ యిట్టియయ్యె

గీ. సఖులు ముందరిచెన సులజ్ఞావహూటి, వెనుక చెనకును దోయి నఁవ్వేళ యందుఁ
గలికి నవరత్న మయిదోల్కయును బోలి, భూతలాధిపు చిత్తముఁజ్ఞాతలూఁచె.

సీ. అన్యెందుచిని శశాంకాశ్రమద్యనుల్, గగఁగు నంచునో నెమ్మొగంబు వంచె
మహితలజ్జాపరివృత్త యగుట నేమో, వరుని మాటకు మాఱుంబలక దయ్యె
భావినఖిల్లతి భయము గీర్వాసుటనో, కలకంతి నెమ్మేనఁ గంప మందె
గొల్పివాడిచూపుముంబుల కోవ్వొడంచునో, నుదరిపతిఁ జేటిచూడదయ్యె

గీ. భూవరసంతసంపరగ్గమున లఠాంగి, నుంగలత కోరకెత్త మయ్యెననఁగఁజాడఁ
బటుతగ నేవ్విడకణములు యవ్వ మేన, సారసాయత నేత్రికా సమయమందు.

క. పిలిచినచో మాతాడమి, తలయెత్తెమి తేటిచూడఁ యదలపోయమి ముం
గల నయ్యెడు జలజానన, సొలయలుకలపొలుపుఁ దెలిపె భూపతి మదికిన్. 1109

కఃజనరంజనము, ఆ 3.

సీ. ననుడించి మీరెందు ననియెదరిపుడంచు, గునిసిపయ్యెదకొంగులెనసిపట్టు
వలవగ్గలంబుగా నొలసె నెమ్మది గ్రమ్మి, గాంతునిమిగుల క్రేఁగంటఁజూచు
నిజుజాగు సేయదులెయరుఁ బలికిన, యన్న మిన్నలకను సన్నఁదిట్టఁ
జెలిమిమైనడుగుఁదిమ్ములఁబెనంగొనెడు రా, యంచబోదలనడలించిపెంచు

గీ. బలితమైనోచుకినుక నెచ్చెలులవెనుక, కగుగఁదలంచు నెమ్మదివరుని నెంచు
తలిరుఁబోడికి వలపుముందఱికిసిగ్గు, వెనుకకునుదీయనోయ్యనఁవెంపునూరి 1110

కవిచకోరచందోదయము, ఆ 4.

గీ. చెలువ లజ్జాభరంబును శృంఖలంబు, దవులుకొనియంటఁబడముగఁదల్పదయ్యె
మేటి వల పను ముప్పిరితొలిఁ బట్టి, ముంగలికిలాగఁదొడఁగెననంగుండంత.

రామచందోపాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 2 పద్య 181.

- గీ. విప్రుల మందాక్ష భావంబుచేనుక కీడ్వ, ధవునివైగలకూర్చి ముందటికిలాగఁ.
ద్రొక్కలాడుచు నున్నవంఠాటిమనము, లీల బంగారుడోలిక పోలి కయ్యె.
గీ. కేళికావాసమునకు నేఁగెది నటంచు, ముందటికి రెండు మూడంజులందినడుచు
లజ్జ పెనఁగొన్న యట్లు లఘ్వుజ్జఁ జేరి, నిలతునోయంచుచేనుకకుఁదోలఁగినడుచు.
ఉ. చందనగంధి యెంతటచెఱసం జనుడెంచునో యంచు నున్నచో
నండెలసందడు ల్వినఁగ పై చెలి రామి తొపానుణంబుగా
డెందమునం దలంచి గడుఁగితి దిల్గినఁగ మ్రోల కేఁగిన
స్సందరి నాన నానముఁ జూపక పయ్యెద చెంగు మాటిడన్. 1114
శకుంతలాపరిణయము. ఘ. వేం. ఆ 3.
- చ. ఎదుట మహీకుఁ గాంచి తగలేక్షణ మేను చెమర్చ నమృదం
బొదవియు సిగ్గు పెంపునఁ బయ్యెజదళాక్షుల వంపుఁబాత్రముం
దుదల నదల్పివైచి కరఁతొయజకేళ సరోరుహంబునన్
బదరుచుఁ దిగ్ధిపైచె విభుఁపార్వ్యగతం బగు రత్నదీపమున్. 1115
- ఆ బాలకేలు గేలఁ గీలింప నెదుటికి, వీఁగ చెనుక కతివ పీఁగుటలరుఁ
బూచి యున్న వాఁలఁభూపాలుఁగని లోఁగి, మగిడిమన్మథుండుఁదిగిచె ననఁగ.
గీ. అధికగంభీర మైనయఁయ్యసనినాథు, శలఁపు బల్కెపద్మజ్ఞాత్రంగెలిచివాయు
భూరివిజయాంక మా లికఁగొల్పెఁ జరణ, నఖముఖంబుల ధర వ్రాసెఁనలిననయన.
చ. కురు లనునీలరత్న ములఁగుంపు కపోలవిలోలఘృశ్రీ
కరనవమాక్తి కాలి.....కాంచనమంభయుగంబు నబ్బివం
దిరుగక రాజాకేలు నుదఁతీమణికాంచి హరించునాన న
య్యరవున కేఁగి పట్టువడియెంగడిచేరని చోరుఁడుం బరెన్. 1118
నుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 5 పద్య 182, 184, 186, 190.
- క. పొడమిన లజ్జాభరమున, నడు గామడ యైనముగద యపు డీడిగిలం
బడి పడకయిల్లు సారక, పృథ్వీల వెనఁ గనరి యిల్లు పలికెం గలఁకన్. 1119
- ఉ. అక్కట ! నన్ను మీర లిపుడందఱు నాఁడివెట్టి మాయలం
జిక్కఁగఁజేసి కన్మోఁగి చెచ్చెగ నేగఁ దలందినార ల
మృక్కరో ! మీవిచేకములఁహా ! తెలిసెన్ మిముఁ బాసియుంటిమై
నొక్కనిమేపమున్ మెలఁగఁనొల్లఁజాడీ వెనువెంట వచ్చెవన్. 1120
- ఉ. హనువు నొంద కప్పడు త్రిపాభయసంచలితాంతరంగయై
మానిని మోహసంధిమసఁమగ్నిత మైపులకింప ఘోరసం

ద్రావిడమయై కనుంగవ ముదకులు గగ్గిన్ము వినిశ్చస్వముం
బూనుచు నిల్చె దివ్యమణిపుత్రికకైవడి శౌరియందటన్.

1121

భద్రాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 88, 89, 95.

గీ. చెలిమికత్తెలు ముందుకు, ధన్యుకెంత, వెనుకకునుదోయి మెల్లన ధన్యునడిచి
పడకయిలుచేరుతటి మొలకబంటిసిగ్గు, మంచిజాలువాణుచుండలమున్నయ్యెయ్యె.
రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 100.

—♦ సభాపరిహాసవాక్యములు. ♦—

సీ. చలుగర సేయక ♦ పనువును సలిపించుకొనక మొగంబు ముగ్ధము లేక
పరిశుద్ధవస్త్రంబు ♦ ధరింపక కచంబు, లొగిఁజిక్కుచుచ్చి కొత్తగముడువక
పృథ్వీగృహికధాన్యంబు మొనర్చక సవీ, నముగఁ గాటుక లోచనముల నిడక
తగునట్టి సొమ్ములు ♦ దాల్చక దినముఖ, నియమపుణ్యంబు లెఱ్ఱియొక జలుపక
గీ. నీవు తడయుట చోద్యమో ♦ నీరజాక్షి, ఘనముగాఁబోలుశ్రీమమల్లు ♦ గాక...
చిన్నె లింపునఁ జూచుకొంటున్న దాన, వేమి విఘ్నమై వచ్చితి ♦ మెఱుంగకేము.
ప్రభావతీప్రభువుము, ఆ 5 పద్య 68.

క. రావే ముద్దులగుమ్మా, రావేబంగారుమ్మా ♦ రావే కొమ్మా
నీవిభుఁ డిచ్చినవస్త్రపు, లేనే యని పిలిచి దాడు ♦ లింపునఁ బలుకన్. 1124

సీ. అర్థవందునిమీద ♦ సమిది యున్నవి తేలు, లలితేజి యిది కన్యకాంబుగాదె
యటకొచ్చి వాడిన ♦ వంబుజంబులు పగిలఁగన యిదియె చోద్యంబు గాదె
బింబంబు పైఁ గెంపు ♦ డంబుగా నుదయించె, దరుణిరోయిదివిచిత్రంబుగాదె
కరికుంభములమీద ♦ గనుపట్టె నెలవంక, తరలాక్షి యిది యదృశ్యతంబుగాదె
గీ. యనుచుఁ జెలవలలోఁ బ్రోథఁ మైనయట్టి, భామకనుగీటి తనతోడి పడఁతితోడ
నాయకనుచూపి కేలిచ్చి న్నుములుకొన్ని, బయలుపడవండ్లధ్వనియొప్పఁబలికెనపుడు.

క. ఇవి యేమిచిత్రమే చెలి, కువలయములు కెంపు మీఱు ♦ కొనియొరడంగ
వివరింప విని విచిత్రం, బవునా యని యటలు పల్కె ♦ సదియున్ మగుడన్.

సీ. పూడిన యేటి కింపుదొలంగి వాడెనో, వాడచే యినకరఁపీడనమునఁ
గరికుంభముల కేళి ♦ గాయము ల్లలిగనో, కలుగవే యతనుసంగరము నెలయఁ
బత్త్రంబు లేటికిఁ ♦ బస దప్పి నడలెనో, నడలవే యతిశయఁస్సర్వమున
ఁగ్గనకన తెల ♦ సత్కౌంతి వాసెనో, పాముదే రాజవిభ్రమము మోయ

గీ. ననుచుఁ బెలువలు కడుఁ బెలువమరమిగుల, నగుచునల్లంపములుచాలఁ నగుచునరన
సరసగుతులను సొరిపినఁ పరసములుగఁ, దలఁచె నాయొక వగృథేందములు గాఁగ

పట్టుకొనివరిచరిత్ర, ఆ 5 వద్య 1534-160.

శ్రీయనాపదలి.

- అ. కుక్కి వడిన మిగలఁగొంగోడు పోయినఁ, గలుచు యైన విజగిఁగొంచె మైన
మలిన మైన వేలఁపలచ వైనను నల్లులున్న నల్లుమంచఁమొప్ప వంద్రు. 1128
- గీ. పట్టె మంచలబా నలగడఁపటుపు చోయు, మేలుకట్టును బొడవైనఁ పేడమీదఁ
జల్లు గోయు భూపవాంసనలు నున్న, యట్టిశయ్యకుఁ జని నిద్రొనఁద వయ్యు.
- గీ. తూర్పు చక్కిణములలోనఁ గొరకనట్టి, దిక్కు తలగడ గాఁగ నిచ్చించె నేని
పేలు తెల్పిన దిక్కులుఁ పేదినీశ, యధిక గోగంబుఁ గావించుననిర బాగులు.
- విష్ణుపురాణము, ఆ 4.

సురతపదలి.

- క. పగులును సంద్యుఁ బర్యయ, లగ దినములనికలు నాశియన్వపురాతుకీ
మిగులఁగఁ నెమికిము నేయికి, తగు నస్త్రోదినము లెఱిగి తరుణులఁ గనయన్.
- నీ. సుతిలు సేంభగిమున పర్వతయలు, సంగఁ నెమ్మ వేలునాశనిపురంధ్ర
బంధువునిలాలఁ బాపిష్టాశాంతిముఖాగ్ర, చెఱికానిపడఁతి పీఠలఁ దలంప
మాశ్వుసమా నలుఁమనువు గిప్పియింతి, కన్నియ మునిసినఁకొంత రూప
కీలగుణములఁచేత నిందిత యైన, మగువయ్యుఁ దనబాతిఁ మాత్రకంఠె
- గీ. నతిశయంబగువన్మంబు, నతివ గొడ్డ, చాయ మేనిది కడుఁబల్లఁచాయపడఁతి
పెద్దవంతుది కడుగోగి తద్దెడుగు, గేడి గుర్తనఁబడువీరిఁగూడఁ జనదు.
- చ. నలికెపుఁగొను చారుజఘంబును పలుకెవనల్ల.....లున్
బలుచనినీలదీర్చకచభారముఁ బెన్నుమొగంబు పాలుగ
న్నులు మెఱుఁ గాఠినన్న మయిఁనున్నగు చామనచాయ గాత్రమున్
బలికెపుసిగ్గుల్లు నెలఁచొయపునుందరిఁబొంద మేలగున్.
- గీ. మేలుగనవచ్చడుక్రొక్కొరఁ మెలుగుఁబోలి, ప్రాంతముననిల్చినప్పడుఁప్రతిపాఁ
బోలి, యురముననుకీర్చినప్పడుఁపిరులదండ, పోలుతిన్ననికొమనిఁబొండు పులు,

చ. ఒడవగఁగూర్చి కేనియును నొప్పుదు మస్కన కేలిపెమ్మటన్
మదతులగాత్రముల్ గదిసి ♦ నుప్పి యొనగ్పంగ రాజకోటికిన్
నిదురలఁ జెందియున్న రమణీతిలకంబులయూర్పుగాడ్పులన్
చెదరి తొలంగు నండు కడుఁ జేసిన నాథుల మేలిపుణ్యముల్.

కా. ఇరుపొద్దు న్నరుఁ డల్పభోజి యయి తా ♦ నేపొద్దు శుద్ధాత్ముడై
చరణత్రాణములందు నేమరక యోగం ఒర్వవర్జ్యంబుగాఁ
బరనారీరత మాపధంబుకియి నిర్వాణాచారములం బొంది యొ
క్కురుఁడున్ నిద్రాభజించు పీఠభయం డాశ్రియం గాంచు శీయుఁడై.

చారుచర్య, పద్య 56-62

గీ. అనఘపురుషనతుత్పింబున జ్యేష్ఠ, మెదలుగాఁ గల నత్తుత్పింబులన యుగ్మ
కముల నైనను బుతుడివంబుముల నైనఁ, చనకులాంగినఁ గనయట ♦ ధన్యమగును.

సీ. పరకాంత ముట్టెన ♦ పడితి నన్యైస్త్వదైవతాయ్యలి దుఃఖియైనచెలువ
సంతసం బెలుంగనినతి ననాచారింపు,టిభియాన బాలింబియునురుబోడి
నివృత్తి మానినలేమనిర్మలమగుకొమ్మ, కలహంబు పెట్టెడికములగన
రతుల నేరుపు లేనిరమ బాగయం జోగ,కుమతీయకా నెలనాఁగి ♦ కూటిచేద

గీ. యైన మృగకేత్రీ పరితుష్టయైనయవతి, తన్ను మెచ్చని తిన్వంగిఁడవృత్తులంబు
సీనివద్రాస్య కడురోగియైనయవతి, రతి కనర్పలు మానవతతికి జగతి. 1137

సీ. రతితంత్రములయందు ♦ పౌర్ణమి తనమీఁది, సత్యంతభయభక్తులతిశయిల్ల
సౌకుమార్యముచేతి నే కొడవయు లేక, నుందిరాకారతంసంపు గలిగి
సరసశృంగారవేదముల నెంతయు మించి, యచిత్తప్రియాలాపనచన తెఱిగి
విషయవిధేయవివేకశీలతచే, సనుపాలమగు నెఱుఁగినము నేర్చు

గీ. నిగ్రలాంగియు నిపుణయు ♦ నిగ్రలాభి, బాత్తయనుబుణ్యవతియును సతియునైన
తన కులాంగన రతికేఁ ♦ చనిపె నేని, యతని కైహికలోక సౌఖ్యములు గలగు.

గీ. అనఘ నను పౌర్ణమానుల ♦ ననువసలఁ జతుర్దముల నష్టములను పృథోవములను
సంకల్పములయందును ♦ సతులరీతుల, సనుభవంపంగరాచనిర్వార్య లెల్ల.

గీ. వైభవచత్వరగోష్ఠశృంగారతీర్థ, వారిశృంగాటకారామంబాహినిను
రాలయగ్రామమగ్ధంబులందుఁ బగలు, సతులఁ గివసిన దోషంబు ♦ సంభవించు.

శ్లోపురాణము, ఆ 4.

- గీ. పగట నువవాసదినములఁ ♦ బర్వతిగుల, సంధ్యలను గాదు రతిపల్ల ♦ సజ్జనులకుఁ
బాయనాయువు పగఱచేధంగమొందుఁ, దలఁగు సంకుద దుప్తసంతతిజనించు.
- క. అతిసురతము రోగపద మతిమోహము సకలహానికయగు నీరెండున్
కతిపయదినముల నరునికి, సతికష్టముఁ జేయునందుఁ రాయు ర్వుదుల్.

మల్ల. నాచరితి, ఆ 2.

సు ర తాంతము.

- సీ. కొమ్ముడి న్ముడిచిన ♦ కునుమము ల్వేడిబాటఁ, జెక్కుల మకరికల్ ♦ చెమ్మగిల్ల
సరులమత్యంబాలు ♦ యుల్లనఁ దెగిబాట, ఘనమైందువులు వక్రమునఁ జల్లఁ
బలుగెంపు చిమచిమల్ ♦ బలసి నెమ్మదినింప, నెలయ గా నావనితలు నెలంగ
నదుగుల రతనంపు ♦ బంపియ ల్వడితెఱియ, గడగడనకేకంపుఁ గౌను వడఁకఁ
- గీ. బట్టె చెయ్యని యల్లనఁ ♦ నాను, చీగ కుచ్చెల్ల విరాడివిందులాడ
నానఁ డిలవంచి తనప్రాణ నాయకునను, వెక్కి గాఁజేసి నిలిచె వైలఁదిమిన్న.
- కీ. పోరవోరవోరము, ఆ 4.

గ ర్భిణి.

—అంతః—

- సీ. చంద్రికవైఁ బర్వచారువల్లక వోలె, వెలఁచి నీ యంగిఁబు ♦ పలుకఁ బాతె
హేమకుంభములవై ♦ నిందినీలములట్లు, కాంత నీ చనుమొనల్ ♦ గప్పు మిగిలె
వెడవాడు లీలాఁగిందయుగ్రము మాడ్కి, నుదతి నీ కనుఁగన ♦ నోల మండఁ
తెన్నిధిఁ గాంచిన ♦ వేదచందంబునఁ, బొలఁతుక నీకను ♦ పొదిలు కొనియ

ఆ. లలన నీడుచెయ్యులలనంబు లయ్యె ల, తాంగి నీడు మండయూసలీల
జడకు దాల్చె గర్భసంపదకలిమినీ, యందుఁ దేలుపడియె ♦ నిందువదన.
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, ఆ 8 పద్య 88.

బు. నిలిపెన్ తెప్పల బృందిమన్ విశదమన్ ♦ నేత్రంబులం జూచుకం
బుల నాకాలిమ మేఖలం ద్విధిమ నెఁమొ మారఁగాఁ బాండిమ
స్థలిమిం జన్ముల శోణిపాలి గరిమఁనృధ్యంబునన్ బృంహిమ
న్దలితాత్మన్ లఘుమన్ మహామహిమ మేఘనన్ గర్భగుర్వాఁయై.
భాగవతము, స్కం. 8, పద్య 496.

మ. పలుచంబాటుటఁ గోమలస్మితరుచుల్ ♦ పైఁనోచెనా గౌరకాం
తులగండస్వితయంబు పాల్చెఁ బ్రిమదాఁగ్గోరాశిఫలన్ననో
త్కలికాభంగవరంపరోపరిసము ♦ ద్యత్వాండుడిండ్డిరపం
త్తులు నాఁ జిట్టుము లుల్లసిల్లెఁ దఱుచై ♦ తోడ్తోఁ గురంగాక్షికిన్. 1133
మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 120.

నీ. కాను దొడ్డతనంబుఁ ♦ గని చింత పడుగతిఁ, గుచముఖంబులు నీలఁగుచి నహించె
మండస్మితంబున ♦ మరఁగిరాచనముగ్గుఁ, బలుచని చెక్కులు ♦ పలకఁ బాఁతె
ఫలరసంబుల కెవ్వ ♦ ప్రతిరామి నొల్లదో, యన జిహ్వకన్నిట ♦ నరుచి పుట్టె
గర్భస్థఁడగుబాలు ♦ కమనీయగుణభార, మహిమనా నడలతి ♦ మంచి మయ్యుఁ
గీ గలికి బేడిసమాలతోఁ ♦ గలహ మాడు
వారుఁజూపుల దాఁటలు ♦ నీలుపడియె
మంటికమ్మనితొఁపిపై ♦ మనసు పాఁతె
నాఁడు నాఁటికి బాలికానలినముభికి.

రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 86.

గీ. తెల్లనగు మేను కుసుమిత ♦ వల్లి గాఁగ
గురుకుచంబులు పుష్పమంజులు గాఁగ
నంగునుం డెడి నలుపు నింఁదిరిములు
గాఁగఁ జెలువొందెవాద్యః ♦ గర్భమహిమ.

కాశహస్తమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 80.

ఉ. బాలకురంగలోచనకుఁ ♦ బాటిలు మోహననాభిమండలా
వాలమునం జనించి పరువంబున మీడికిఁ జాగ్రతు రోమరా
జీలతనుద్యవిల్లి విలసిల్లు కుచస్త్రబకద్వయంబునన్
వ్రాలిన గండు తేలులనఁపర్తిలుఁ జూచుకమేచకప్రభల్.

1136

రామాభ్యుదయము, ఆ 3 పద్య 83.

సీ. ఎలకుండలకు రెంటి ♦ తెక్కడఁ గల్గెనో, నీలకిరీటముల్ ♦ నీలవేణి
మూసిపెట్టి రదేమొ ♦ ముకురంబు లొకరెండు, తెలిజల్లుపావడఁ ♦ గలువకంటి
చిగురులు రెంటికే ♦ తగవున బాడమెనో, యందంపుదొట్టుపొటించువదన
నిదురకుఁబడఁజొచ్చె ♦ సత్తమ్ములొకరెండు, తెలుగిదియెట్లొకో ♦ మెలుఁగుఁబోడి
గీ. యనుచువలచన్నఁగవకప్పుఁ మొనలుగండ, పొందిమముపాదములనడఁబడలికయును
నెల్లపుడుశయ్యఁగనుదోయి ♦ నెలయు నేర్పు, నేరువున నెచ్చరింతుర ♦ నైలలతనగఁగ.

కకుత్ స్థవిజయము, ఆ 4 పద్య 30.

మ. కడుఁ దోరంపుఁ బయోధరంబులమొనల్ ♦ గప్పారుచుం బర్వున
ప్పుడు తద్వక్త్రస్థాంశుబింబమనయంబుంబాండురక్తగనం
బడియెన్ గార్తికపూర్ణిమాతిథి బలెన్ ♦ భావించి చూడంగ నె
య్యెడనున్ స్థానగుణంబునం గలుగవే ♦ యేమేమియుం జిత్రముల్.

1138

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 124.

క. తొలిచూలులేటివ్రాలుడు, నెలప్రాయపుడీఁగయించు ♦ కించుక గదలెన్
జలజలారెడు పువ్వులు, బలెఁ జిట్టము లుప్పరిల్లెఁ ♦ బంకజముభికిన్. 1139
గీ. లేమి నెడబాయుటేకాదుఁబోమ్మగాఱీ, కానుబలిబంధనన్నూర్తిఁ ♦ గాంచెబూర్తి
వింత గోరంత యైన యఁవిష్ణుపదము, మీఁది పాడవులఁబడినాక్రమించువాడ.

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 95, 97.

కా. మించెం బోరచికోకిల్ గడువిజృంభించెం దనుగ్లాని గా
న్పించె స్నేచకకాంతి చూచుకములన్ ♦ శిక్కుల్తగన్ దెల్పురె
ట్టించెన్ గోర్కులు సందడించె నడచంఁడించెన్ మృదామౌదమున్
గాంచె వ్యాతెఱ యోసరించెఁ దిగివభుల్ ♦ నానాఁటికిన్ బోటికిన్.

1140

సారంగధరచరిత్రము, (చే. వేం.) ఆ 1 పద్య 35.

ద్విపద. పరిపూర్ణ సోమని ♦ బడలించు మోము, దొరకొని వేగుచంఁదునిరీతినుండె
ననవిల్లుపూచెండ్ల ♦ నందగు చనుల, మొనల నల్లని వర్ణములు గానిపించె
మృదుబింబముల పన్నె ♦ మెచ్చని మోవి, కదిసినమలిసంబు ♦ గప్పినట్లుండె

జడచికల్ మేనువల బిర్యే నందంద, నడుమనుండంబాయె ♦ నాభి గన్నకియె
సవరనికల్లపూసల పేరుల బోలె, నవిరళంబగుచు నూఁగారు జూపట్టె
గలికిచూపులచందిరికల్ పర్యే ననగల, బలుకలబాటెను గండపాళికాయుగళ
మలివేణి ముఖచంగుఁగింపపుతంపునము, చిలుకుచందంబునఁజిట్టుములెనగ
గగనభాగంబుసాకార మైయుష్ట, పగిదిల గౌదీంగ చూపట్టె నానాట. 1141
నలుచరిత్రము, (చ. రా.) ఆ 3.

ఆ. చిన్న బుకియల బోదలె ♦ జఘనంబు ఘనచుయ్యె, పలకనెన్నుదవరఁనలుపుపుట్టె
రాజ్యయోగ్యమైన ♦ రత్నంబు దాచిన, పసికఁపెట్టెయనగఁ నెనగలగడుపు.
ద్వాత్రింశత్యైలధండకాకిలు, ఆ 3.

ఆ. కాంత గర్భభగముఁ ♦ గాంచి కాంచి చలించె, నంగదేశమెల్లనలుపు నొండ
మధ్యసీమ యలరె ♦ మంజులలాటంబు, చెంత వాసెనసెల ♦ గుంతలంబు. 1143
రుక్మిణీపరిణయము, (స. భ.) ఆ 4 పద్య 128.

నీ. మేరుశృంగములపై ♦ మేఘముల్ దిగురీతి, నాతి చూచుకముల ♦ నల్ల నయ్యె
దోహుదక్కినిన్ని ♦ ధవళాంబుజము పోల్కిల, దెలిగంటి నెమ్మొత్తు ♦ దల్లనయ్యె
గృతదైత్యబాతిసర్థిలు నిటులను రీతిల, గలకంతి లేఁగొను ♦ బలిత మయ్యె
గర్భగార్భకతనాకాంతి పైలగు లీల, విమలాంగి నూఁగారు ♦ విపుల మయ్యె
గీ. నలరుబోడికి నొకయడు ♦ గామ డయ్యె, గీరవాణికిఁజిట్టుముల్ ♦ దోరమయ్యె
నబ్బపాణికి మంటిపైఁనాస యయ్యె, నైకతశోగ్రణికిఁ బ్రసూతి ♦ సమయమయ్యె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 2 పద్య 137.

కా. కప్పల్ వీడ్చొన భూధరేంద్రముల సౌకగ్యంబున స్మించునఁ
దప్పె స్థాంతపయోధరమ్ములు కనఁగౌరావతారమ్ముపై
నుచ్చాంగెం జెలువారు నిర్మలత సన్మోక్షమగ్యభాగంబునం
దొప్పెన్ హంసగతుల్ ప్రియంకరశరద్యోగంబు రా నంతటోన్. 1145
అచలాత్మజాపరిణయము, ఆ 2.

నీ. తరుణోత్పలాక్షి నేత్రద్వయద్యుతు లాని, పుండరీకచ్ఛాయ ♦ మెండుకోనగ
ఘనముకురాస్యనందనరుచిప్రాశీమ, మహిమరీచిఖ్యాతి ♦ నెనగు చుండ
నైవలరోమాధి ♦ చారుతనూరుహస్థితి నారదన్నార్తి ♦ నతిశయిల్ల
చగుచ్చకుచచారు ♦ వక్షజయగళంబు, పద్వతోన్నతిమించి ♦ పరిభవిల్ల
గీ. సారమృదువాణివాక్సుధాసారభూతి, యల శుకావాప్తీనలర నాహస్తియాన
చూన మొగిరాజసంసవిధానమైన, నమరె మునివృత్తిగర్భభగమున సతికి. 1146
ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 4 పద్య 57.

సీ. అరుచులుచెన్నాడె ♦ సన్నాదిభోజ్యచ, యమ్మునందునభిత్తి ♦ యమ్మునందు
నతులితగతిమహా ♦ రతిమీఁతెమ్మద్భిన్న, యమ్ములందాభరణమ్ములందు
పెంచఁగావలెనన్న ♦ ప్రేమలుజనియించె, హితులయందతిశతా ♦ హితులయందు
రాజమణీస్ఫుటీ ♦ రాజి రాజిలె లోచ, నమ్ములందగ్రస్త ♦ నమ్ములందు

గీ. మరుచుగాచ్యుతలేజోతిశోభిగర్భ, పృథుకసంయుక్తిమైప్రతిభించితేందు
బింబగంగాఝరోర్వివిడంబనంబు, లోకులకుఁదెల్పునాచలాలోకనలకు. 1147

రాఘవపాండవయాదవీయము ఆ 1.

సీ. గతితోగళస్వరోఽర్పతిసౌమ్యముభజించె, జఘనంబుతోఁ గౌనునవతు గొనియె
నెమ్మొము చెక్కుటఁజ్జమ్ముల కెనయయ్యె, జవిమేలుకలలనే ♦ స్తము పహించె
జడిచుతో నిరురహస్త్వనభివ్యముఁ బూనె, నోపికిమేనుతో ♦ నుచుఁ జెంచె
లలితహాసము పృగ్విలాసంబు సరియయ్యె, వలయాశిఖులతోఁ ♦ దులకుఁ ద్రాకి

గీ. మందమయి ఘనమయి పాండి ♦ మప్రకాశ, మయి సముదితము నయి సాంద్ర ♦
మయి కృశంబు

నై రహితమై చ్యుతంబునై ♦ యనుదినంబు, మహిళఘనగర్భముపచేభిమత సెనంగ.

ఇందుమలీపరిణయము, (జ. స్తో.) ఆ 1 పద్య 47.

సీ. గగనమధ్యముమూర్తి ♦ గగుఁగొనఁ గప్పచే, నొప్పారెప్పఘటపయోధరములు
వరకంకజోర్మికానభులు జూఁగఁజారు, వేణివిశదగర్భ ♦ వృద్ధి నెరసె
గురుమీఁతెలువాణు ♦ కువలయావళిహల, హలికసంపూర్ణమై ♦ నలుపుకెక్కి
భ్రమరకాకిర్ణమై ♦ సుముఖనీరజపాశి, వెలనెలనై మీప ♦ కలన దటిగె

గీ. వర్షబుతుశంకఁగల్పించు ♦ వనరుహాషి, గర్భగౌరవ మీలాగు ♦ గరిమఁ గాంచ
నిండెఁ దొమ్మిది నెలలును ♦ నిఖిలభువన, గర్భగౌరవవత్కిర్తి ♦ కాంతఁబోల.

సుబ్రహ్మణ్యవిజయము, ఆ 1.

మ. నవగర్భోద్భయవేళయన్ తొలుకరిన్మందంబులై హంసయా
నవిశేషంబులు వొల్చె నూర్పుగములన్వ్యాజంబునన్ దూర్పుగా
డ్చునెన స్మించెఁబయోధరంబులొగి నుప్పొంగెన్ వివీలాంతతన్
నవకంబేర్పడెమించెఁ జిట్టుములు సోనల్కఁ గురింఁగాకికిన్.

1150

భద్రాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 26.

చ. ధన్వడిఁకముద్బరాదనుచు ♦ దర్పకుండపుడుమచ్చకంటిచ
స్రవపయముద్రించి సేసిటు ♦ కజ్జలయుక్తి ననంగఁజూచుక

చ్చవినలుపెక్కెభావినుత ♦ సర్వనమస్కృతయానటన్నతీ
 క్త పరిసివక్త్రసీమపయి ♦ దేరెననందలుపెక్కెదద్ద్యతుల్.

1151

సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 1.

చ. నకుమిది పేద చంద్రకలఱనం బచలోన్నతి మావిధంబునం

బడిసెనెయంచు దన్ను నగువక్త్రము జన్మవెల్లెఁబాట న

ల్పదలెడుమోములం దనర ♦ నయ్యెడ నందలు వేడ్క జూడఁ జా

లెడు నభివృద్ధి గాంచె నిలఁలేములు కాపురముల్లుటించునే.

1152

మహేంద్రవిజయము, ఆ 4 పద్య 109.

క. చేడియమేనుకృశత్వము, తోడం గూడికొనెఁ గౌను ♦ తోరపులీలన్

బోడిమిఁ గనె నపు డొకచో, నోడల బండ్లగును బండ్లు ♦ నోడ లగుఁగదా.

క. అతి సూక్ష్మమైన నెన్నడు, మతిపకు నపుడంతకంతకభివృద్ధిఁ గనెన్.

క్షీతిలో నునుకు భాగ్యోన్నతియొగదశాగమంబునం బ్రబలు గతిన్.

1154

నయనోల్లాసము, ఆ 1 పద్య 79, 80.

మ. వనశాస్త్రం డిపు డింతి మై విడచిపోవం బైనముం గట్టి స్వం

దనమార్గంబునంబుం జేసి రహితెందంబ్రగ్గమున్ సాచి కం

దన వట్టించెనొ బండిగండ్ల ననఁగాఁదీఱున్ వలీభంగముల్

ఘనరోమాపళి సాగె జూచుకములంఁగన్నట్టె వైల్వం బొగిన్.

1155

శంతనూపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 104.

క. అతినూత్నమధ్యదేశము, తతమై విలసిల్లె సతికి ♦ తతకుదకటినం

గతిచే నన పృథ్విలనం, గతి స్వల్పుల కైన వృద్ధి ♦ కరమున్ గాదే.

1158

సావిత్రిపరిణయము, ఆ 2 పద్య 37.

బాలెంత.

—:0:—

నీ, పోలుబ్బుదిగువుగుంబుల నెమ్మనలతీవి, పసవంటుపయ్యెదఁపై నటించు

గాయంపు ముద్దులకారంపుఁదావులా, న్యనిసర్గవాసనలలమి కొనఁగ

నదుమున దిలముగావడిఁజాట్టి కట్టిన, బంగారుమైజారు ♦ కొంగు దనర

నొల్లపూగుల పేరుఁ పండుమంజుమత్యాల, కుడికంటుదాపునఁ ♦ గొమరు మిగులఁ

గీ. బ్రసవజనితపరిక్రాంతిఁ ♦ బడలి యున్న, యంగకములనొక్కొకవింతఁజూఁ

మొనఁగఁ

జూడఁ దగి యుండె నప్పడానుదతి యందు, లాలితంబైనపాలింతఁ రాలితనము.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 2.

నీ. తారహారములతోఁ ♦ బోరాడు నెల్లట్లే, పూసపేరులు కంఠమునఁ జెలంగఁ

బద్మరాగంబులఁచగిదిఁ జొక్కపువీడి, యములతో నెనసి దంఠములు మెఱయ

ధగధగ వెలుంగు నిష్ఠపుజెక్కుటద్దము, పొంతఁగాటుకయుక్కబొట్టువెలుంగ

ముఖచంద్రమునిమీఁద ♦ మొనసిన కార్మబ్బు, గతి నీలి వాసెన ♦ కట్టు మెఱయ

గీ. సంత నయ్యరితిపచ్చి బాఁలెంతసాబగు, భువనమోహనమగు వేఱమునఁబొసంగఁ

దరుణు తెల్లను వృద్ధోద్యోగపరీకార, మునఁ బరిటివైధవమునేయు ♦ వెనుక వెనుక.

వాసవదత్తైపరిణయము. వ. పీ. ఆ 2 పద్య 59.

చ. వడఁకెడు కాసురంగు తల ♦ వాసెనఁ గట్టిన కొంగు పుక్కిటన్

వీడియపుఁ జొంగు ♦ మెలగొని ♦ వ్రేలెడు చేలచెఱంగు పాలచే

పుడుచనుదోయి పొంగు వసఁపూసల వింతబెడంగు నూనెకొ

మ్ముడిరుచి చుక్కబొట్టమర ♦ ముద్దయ యొప్పెను బిడ్డకాన్పనన్.

1159

హంసవింశతి. ఆ 2 పద్య 95.

నీ. మెఱుఁగారు రవనూనె ♦ కుసులబాణముడితోఁ, బాల పెల్లుబ్బు గుఁబ్బుకవ తోడ

వదనాగ్రికటుతిక్తఁవస్తు సౌరభముతోఁ, గాటుక కనుదోయి ♦ నీటు తోడ

నలరు మేదావిక్రిందగు భూతిలేఖతోఁ, దాంబూలరాగాధారంబు తోడ

నునుఁదైట బిగియఁజుట్టిన లేరనడుముతోఁ, బసపునల్గిడిన మైమిసిమి తోడ

గీ. భుగభుగలఁ బర్వ సాంబోధి ♦ పొగల తోడ, జటిశిఖామణినిజపద్మ ♦ సదనసీమ

బరిఁగెఁ గాన్పన రంగదఁపొంగవిచిత, చరితబాలకురంగియా ♦ చంచ లాంగి.

శకుంతలాపరిణయము. పె. నా. ఆ 3 పద్య 90.

వే గుఱ జు క్క.

నీ. సకుటుంబముగ వీఁగి ♦ చరమతైలముఁజేరు, తుహినాంకుదుముదారుదోర యనంగి

జూసేర మైవచ్చు ♦ నలినపాంథపు కెక్కియంట్లుపై దీపించు ♦ నద్దమనఁగ

నరుణాగ్నిబీడవాఙ్మయములలోఁ గనుచున్న, సమయశాంఖికుచేతి ♦ శంఖ మనఁగ నినుఁ జప్పడఁజూడౌట ♦ మునుమున్న పడివాగె, కొనినచ్చురాయంచ ♦ కొదమయనఁగ గీ. నుచియగిరిమీఁదఁ గోపురంబుండి నిగుడు, నహితరవిరశ్మితే బద్ధుఁడగుచుఁ దోడి బలఁగ మైనట్టియక్కల ♦ పలనత్రోవఁజూపనేతెంచెననఁజేగుఁజుక్క వొడిచె.

మనుచరియము, ఆ 3 పద్య 54.

మ. అన్యతాండుండు నిశాసతిం గలసి శిశువచ్చుదిక్కికాగంధశి
ల్పముతోఁ బుష్కరశయ్యఁ బాసిచనవేళి ♦ మాతి తత్కృతలం
భ్రమసంశ్లేష్కరొడుచుఁబుణివాఙ్మరంబేరి తానొక్కనొ
గుమిగాఁ బోనెనొ నా మినుక్కురను వేగుంజుక్కఁ గంటే చెల్లి. 1163

సమచరియము, ఆ 4 పద్య 128.

గీ. తన పగతుఁడెంతదూరంబు జనియెనొక్కొ, యనుచునిక్కుచుఁగనధపంశాఁపింపి
మనఁగమినువాఁకనంతరఁత్యంతతొంత, కటులునిద్రాపటిమఁజొక్కవేగుంజుక్క
రాజవాసానవిజయము, ఆ 3 పద్య 24.

గీ. చక్రదంపతిసుకృతభూజంబుమొక్క, బాశశాంతల ములందుఁజేరు సెక్క
సిరిఁ జనరు పూర్వనిక్కాంతఁచేరుదుక్క, విమలగతిసంపదగననర్యైవేగుంజుక్క
సీమంతిసేక శ్యామము, ఆ 3.

గీ. కాలమనుసింహమాకౌశ ♦ గంధగజముఁ, చేరి గెల్తుంభమధ్యంబు ♦ సింహసంగుఁ
డెల్లివిఁ గన్నడు గొప్ప ముఁత్తియమనంగఁ, జొక్కమగునట్టివేగురుంజుక్కవొడిచె.
శతకంఠరామాయణము, ఆ 1 పద్య 164.

క. చల్లెలెలుఁగు గలీయవోరే, సెలఁదుక వెఱిగొప్పవలన ♦ సెస బాటిన నెం
గలుపకరి నాఁగఁ దిగి చు, క్కులతెరువనవేగుంజుక్క ♦ గనుఁగొననర్యైవే. 1168
అచ్చతెలుఁగురామాయణము, అయోధ్య, పద్య 37.

గీ. చక్రిపరిపాలనమొనర్ప ♦ బగముపిందు, చుట్టి వచ్చును నీకంక ♦ చరుగు మంచు
మరలు శతకంబుమెల్లింబుగిరిపుఁగప్ప, దుట్టినఁగనద్రమునవేగుంజుక్కవొడిచె.
రసికజనమనోభిరామము, ఆ 5 పద్య 103.

గీ. చక్రవిద్యోవివైన గుఁడ్లనుఁడ వీవు, రాజనాయుండునిలుసంగరాదు తెలఁగు
మనుమఁజంగుని కెఱిఁగింపఁనినుఁడుపంది, మాతయనవేగుంజుక్కప్రాచుర్యవిం చె.
సుభద్రావిజయము, ఆ 5 పద్య 122.

ఉ. తను నెడఁబోయ లేక బహుతాపముఁ పొందుచు నున్న పద్మినీ
పనిలేల రుక్మిణులొ దుసుమ ♦ పచ్చి నంచు నినుండు బూని వే

క్కును మహితప్రభాత మను ♦ కంచుకిచే భువి నానవాలుగాఁ

బనిచిన మూలరాల్పటపు ♦ భంగిని వేగురుజుక్క భాసిలేన్.

1169

మిత్రీవిందాపరిణయము, (రా-జ.) ఆ 4.

గీ. నలిన నలినీమలినగాత్రి ♦ నవతుమార, పూరబాష్పద్గ్రకుచకోశ ♦ మూరడింప

మూరుఁ డంపిన సంకేతఁచూరుఁడనఁగ, వేగముదయించెఁదమిచ్చిక్క ♦ వేగురుజుక్క.

రుక్మిణీపరిణయము, (స-భ.) ఆ 2 పద్య 259.

గీ. సమయఁగోచేశ్వరుఁడుచక్కిత్రతురచిత, భువనజాతార్తి మాన్వవిఁస్ఫూర్తి నొసఁగు.

లోకపాంగులవనిభుత్వైకకాసనం బనఁగ వేగురుజుక్క మింటను నలరై.

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 2 పద్య 110.

గీ. పద్మములసాంపుఁ మాలించి ♦ పటుకరాసి, చేతఁ జక్రంబులనుగుండఁజేసి తంచుఁ

గినిసిగ్రహరాజుచంద్రుఁడొమ్మనుమఁబంపు, పోవుదారసరిహివేగురుజుక్కవొడమె.

కృష్ణార్జునసంవాదము.

మ. బలితాపాండువిభావిశేషుని వేళాగోపి గాఢోదయా

వలభాతుంబ్రయునన్ మగించి గగనఁచ్చదాత్ర్య పాత్రీంబునన్

తెలయింపం దిమిరాద్యతుండు గొని వేదవేగ స్థైర్యత్రా

కులమై యొప్పెడు నెన్నముద్దయన వేగుం జుక్కవోడెప్పగి.

1173

నర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

గీ. ఆరుణకిరణుండు పద్మినీ ♦ నరణమునకు, పద్మనెడఁ గాల మనియెడుబాణకారి

తొరికామండలము నేయఁడనరెనఁగఁజక్కగాఁదూర్పుననువేగురుజుక్కవొడమె.

నల్లవీపల్లవోల్లాసము, 2 పద్య 113.

గీ. బడపు నే తీనితోడను ♦ దనరియుండి, నెడలఁబోయెడుతటిని రేఁజెలఁదివిష్ణు

కొప్పునందుండి దిగబాటి ♦ కూలినట్టి, విరులబంతి నాదోతెంచెవేగురుజుక్క.

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 114.

కోటి కూత.

—:0:—

దీప్తిపన. తొలుకోడిశనువచ్చి ♦ నిలిచి మై వెంచి, బలబల తెక్కటఁపడలించి నీర్తి

గర్జితున కాలార్చి ♦ కంతంబు విచ్చి, ముక్కున నీకెలు ♦ జక్కొచ్చి కడుపు

పెక్కించి మెడసాచి ♦ నిక్కి మిన్నుచి, కుక్కుల్తో కుట్టిని ♦ కూయక మున్ను
 ప్రిబ్బతనాథ ప్రిబ్బతనాథ యనుచు, నుట్టినిరోగ్గొట్టుకూయుడుగకమున్నె.
 పండితారాధ్యచరిత్రము, పు-రా. ప్రక.

ఉ. కోమలతామృతాశికల ♦ కొివ్వెనసంజకు బోదిపెట్టి ని
 స్సీమకతోర తారమతి ♦ జెట్టుపలార్చుచునట్టులెత్తి వి
 శామమపోలె గూసె విలసచ్చరమాచలకూటవక్కణ
 గామిటికాకుటీరశిఖిరంబులగుక్కుటచక్రివాళముల్. 1177
 శృంగారవైషధము, ఆ 8 పద్య 153.

మ. సకలాశాగతి నగ్మకోపవిరతి ♦ శౌరితక్రియారంభణ
 త్త్రకవర్తయికిన్ మదుచ్చరితశబ్దజ్ఞానమేమూల మిం
 తకుబోలన్ వినుడంచు దెల్పుగతి జెంతం గొండపై బల్లెలం
 గృకవాకుల్ మొరపెన్ గృహోపరిధిభంగిన్ భుగ్గుకంఠస్థనిన్. 1178
 మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 55.

క. ఇక్కువగతి పతిపాలికి, జక్కవజవరాలుచేర ♦ సంకేతరవం
 బొక్కటియొసంగెనోయన, గుక్కుటములు పక్కణముల ♦ గోంకృతిసలిపెన్.
 రామాభ్యుదయము, ఆ 2 పద్య 103.

మ. సమయాభిజ్ఞతగుక్కుటంబు “వివిధచ్ఛందస్మియామంతురం
 తిమయామోధగవాన్యసి కునుమధస్త్విదేవతామానినీ
 రమతాయాంవినియోగ”యంచు నిదియాభిరంభించెగావోలునా
 నమరెం దస్థని మానినుల్ రతికి దామై నాథులం పైకొనన్. 1180
 ప్రభావతీప్రద్యమ్మము, ఆ 5 పద్య 56.

గీ. కోడితపశపతెక్కులు ♦ గొట్టుకొనుచు, గుయక్రమమొప్పమిటెనేపయనియెడు
 కనమగట్టినధూమాన ♦ ధనముందోచు, నెమశరుడుపట్టెగొట్టియా ర్చననగ.
 కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 24.

మ. కమలాశ్మండిట బ్రహ్మగ్ను యభిలముం ♦ గల్పింపఁగా నిమ్మహూ
 ర్తముబ్రాహ్మంబన బొల్పు నేతదనుసంధానంబు నించున్ తా
 ధిములంచున్ జనకోటికిం బెలుపుచుంబంబొప్ప ఘోషించె ద
 త్పరుయా రాధనజాతనాప్తిపిమమిం ♦ ఎం దామ్రుచోశాధుముల్. 1182
 ఉండ్రాధినుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 139.

గీ. చక్రవిభుడగు రాజశాసనమువలన, నెంచి మారుండు పాంక్షలనేయఁ జూగఁ
గావ రావే యటంచుజంగంబువిందుఁ, గూర్చి మొఱచేసెననఁగఁగొక్కుటములఱచె.

రసికజనమనోభిరామము, ఆ 5 పద్య 104.

గీ. విరహిణిగాంచినులఱచె వేట లాడి, గెల్పుఁ గొని యేగుచో మీసకేతనుండు
హాలిఁ బుట్టించుచుంకాఁబూలిననంగఁ, గుక్కుటముగూసెఁగుక్కురోకోయటంచు.

సుభద్రాపరిణయము, ఆ 5 పద్య 121.

చ. తనువు గుఱుగ్రియాస్తఁడగు తామసరాజుసాత్త్వికాశ్వి నే
మనుజున వైవర్చో నధరు తుష్కపు నుల్తమ(?) రీతి నొప్పు నీ
మనుకులసాగ్వధౌమునకు మత్స్యరత్నైఖరి నిట్టలంచు వే
గునిసి త్రిభంగియుక్తిముగఁ గూసెను నప్పడు కుక్కుట ఘముల్. 1185

ఉత్తరసారిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 47.

క. శైక్యలువిదలిచియొచ్చెలు, ముక్కునఁజక్కంగదిగ్ది ముందటికిఁమెడల్
నిక్కించిమిన్నఁజూచుచుఁ, గొక్కురోకోయనుచుఁగూసె గొల్లనకోళ్లుల్.

సురాభాండేశ్వరిము, ఆ 1 పద్య 115.

ఉ. నాయెచ వేటు నేయకిఁక నాయెచి ప్పెట జేరి నన్ను ర
మామనునట్ల పిల్లులఁయంగని చక్కటిలాగలాగ్నపై
రోయుచుఁ గాచె నౌ మనఁగోధుల కిమ్మగు వేళ కొక్కురో
కోయనినట్లు పెల్లుఱచె గూటను గుక్కుటకోటి వేకునన్. 1187

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 5.

గీ. చక్రపరిపాలనమునేయుంభ్రమమునఁ, దరలిచను దెంచులోకబాంధవుని బిరుదు
కాహళిలనంగఁ జారులకిశలుక్రుంగ, గూట వేకున నెందుఁ గుక్కుటము లఱచె.

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ2 పద్య 118.

క. శైక్యలు విదలించుచుఁ దన, ముక్కున చరణములు దీటిపాలుపుగగనముల్
ముక్కువ ముందఱఁ జూచియు, గొక్కురోకోయనుచుఁగోడిగుంపులు గూసెన్.

గయోపాఖ్యానము, ఆ 1.

క. కాలగ్ధానముదెలియని, దేలీలన్ నరులునేతలెఱుంగ రనుచు వే
మేలుకొలిపినట్లులన, క్కాలంబునఁ గుక్కుటములు గడు వడిఁ గూసెన్. 1190

ఓఘపతీపరిణయము, ఆ3 పద్య 130.

మ. తమిసంకేతగృహంబులన్ విటుల మోదంబొప్పుఁగాఁ గూడి కా
సుమభాణాననకీళిఁ జేలు కులటాస్తోమంబుతో నయ్యివా

గమ మాచన్నతః జెంజె నింక నిలువం ♦ గర్జంబుగావంచు గూ
రిమి ముమ్మాటికిఁ దెల్పె నాఁగ నలరాఁరెందామృతాహ్వయమ్.

1191

నుమనోమనోభిరంజనము, (ఉల్లాస) 5 పద్య 74.

ప్ర భా త ము.

—:0:—

శీ. తాలియున్న పుష్పపరీకఃరము విదిరిచ్చి, చెన్నుగా నున్నచేసిన ♦ పెజ్జ యనఁగ
వేఁగుటయుఁజుక్కలన్నియుఁవిరిసివిశద,భాతిఁజెలువొందెఁజూడనంబరతలంబు.
భారతము, (విరా) ఆ 2పద్య 238.

పీ. లెక్కింపఁ జూలకనై ♦ చుక్కలాకనమునఁ, బాఁతముత్తియముల ♦ పగిది నుండ
నొదవెడు కెంజాయ ♦ నుదయాచలముమీఁద, మాణిక్యవేదితో ♦ మచ్చరింప
నాతాళనదికేసిన ♦ నమృతభానుఁడు మేని,మించుఁ గోల్పడి ముదియంచబోలఁ
జలిగాలిసోఁకునఁ ♦ చెలిసికొండొకవడి, కవలెల్లజక్కన ♦ కవలఁ బెరయ

గీ. వెలరువాలుచు గృహదీప ♦ వితతి యొప్పు, విరులపైనఘల్ గోరంటంబిరులదొరయ
నలిసములుకుముదములనవ్వ(?) ♦ నలుదెసలను, జాలచెరయంగఁబ్రత్యూషఁవేళయయ్యె.
కేయూరబాహుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 28.

చ. అభికుల మల్లనల్ల నవఁహుల్లక మొల్లక కేసరోల్లన
ద్వళదరవిందమందిరవిఠానము చేర నగాధదీర్ఘ
జలజనవీనగంధములు ♦ చల్లచుఁ జల్లనిగాడ్పు లిమ్ముల
నొలయ గృహప్రదీపముల ♦ పోడిమిఁ దూలఁ బ్రభాతమొప్పినన్. 1194
భాస్కరరామాయణము, (ఆయో) పద్య 25.

శీ. కుముదంబులర్థమర్థము మొగింబు మొగిఁజెప్ప, నర్థమర్థంబు తోయజము విరిసె
స్యందనాంబంతి ♦ సంతనుంజరియించె, నింతనింతఁ జకోరఁమీక విరిసె
విధుకాంతశిలచెడ ♦ నెడనీరిగిరితీసె, చెడమార్యకాంతంబు ♦ చెప్ప నయ్యె
నిసియించుకొంచుకఁదెసల యంచుల నిల్చె, నిందుకొంచుకదివంఁగిరికత్తెఁత్రయును
గీ. దొలగిపోయెడు కుముదబం ♦ ఘడ్యతియును, దోచుచున్న సరోజంఁధుడ్య
శశశ మై శ్వేతరక్తముల్ ♦ సంకరిమించె,నకలదిశలను బ్రత్యూషఁసమయమునను.
శకుంతలాపరిణయము, (పి. పి.) ఆ 3.

చ. అనిశము నధిసంతతికి ♦ నాత్మధనంబిడి పేదవడ్డదా
తను విడువంగఁ జాలరు గఁదా ధర నర్థులు కొంచె మీగిసన్
జెనుకొని వత్తురంచు శశివెన్నెలపుల్లల నవ్వినట్లు పృ
న్నన నునుఁజాయచెన్నెల దఁనర్చెఁ బృభాతమురాక చేరువన్. 1196
తారకబ్రహ్మరాజము, ఆ 2.

చ. దలమటిపోవుచెన్నెల విధంబది రక్తపటీరచర్చగాఁ
జాలకని తారకావళి విఁనూత్రితహారమణివృజంబుగా
నలుతొలుసంజకెంపుపద ♦ యావకచిహ్నాలు గాఁగ నంబర
స్థలియలరాఁచేకువనిశాశశిభుక్తవిముక్తశయ్యనాన్. 1197
కవికర్తరసాయనము, ఆ 4 పద్య 184.

సీ. మునువిలూనంబైన ♦ దినపాదపము మొదల్, మగుడఁజిగిర్చిన ♦ చిగురనంగ
గతనిదృశశేభశక్తతాళానిలే, రితమంభసిందూర ♦ రేణు వనఁగ
ధ్యాంతజాలముమీఁద ♦ దండెత్తుభానుమం, తుని వెలిగొల్లెన ♦ తోఁపనంగ
మార్తాండపథరోధిమం దేహబలవదో, ధృతపూర్వనగధాతు ♦ ధూళి యవఁగ
గీ. వనజరంగస్థలిని నాట్యమునకు నచ్చు, సిరికిఁబట్టిన కెంబట్టు ♦ తెర యనంగఁ
బ్రాగ్దిశాలిప్రభుసృణాంగఁరాగ మనఁగ, మెఱసెనరుణోదయపుటిప్తిమింటికెలన.
పృభావతీప్రద్యమ్నము, ఆ 5 పద్య 58.

గీ. ద్విజకులమ్ముల కూతలు ♦ దెసల నెగసె, నింకె స్వణతేజముల్ ♦ పంకజాత
మటు విజృంభించె గువలయంబట్టిటు వడె, నట్టులగుఁగాయరాజకంబైరయెడల.
సారంగధరచరిత్రము, (చే. వేం.) ఆ 2 పద్య 187.

చ. చిరతరపుణ్యశీలతన ♦ జీవిత నాఘఁడు వచ్చు భానుఁ డం
చరయఁగఁ బ్రాగ్దిశారమణి ♦ యంబుజరాగమణీసమంచితా
భరణము లెల్ల యానుబయం ♦ భాసిలు దజ్జనితపృభాసము
త్కరమట నిండఁ బర్వె ననఁ ♦ గా నరుణోదయమయ్యె కెంతయున్. 1200
నలచరిత్రము, (సి. ధ) ఆ 4 పద్య 7.

సీ. భూరితియామికాభోగిని తొలికొండ, పుట్టపై నిడిన నిశ్శ్రీక మనఁగఁ
బృత్యూపకృష్టనిశ్శ్రీతాంధకారాభి, రహిఁ దోచునవమధూలహరియనఁగఁ
బక్ష్మినీమిత్రుఁడు ♦ బ్రహ్మవేషముఁ దాల్చు, తఱినిఁ బట్టిన వెల్ల ♦ తెరయనంగఁ
గుముదంబులకుఁ గలు ♦ కొివ్వను గుగ్గిల, సాడి యుండుదీపఁబు ♦ పుటిక యనఁగ

గీ. వెలయ వేగురుజుక్కను ♦ వెన్నుచున్ద, చెంతఁజూపట్టుకాను ♦ స్థిగయనంగ
ముచ్చువేడుకకల్లెల ♦ మోము లెల్ల, వెలవెలనువోవదూర్పున ♦ కాలుపు దోచె.

తారాశశాంకవిజయము, ఆ 4 పద్య 125.

నీ. వనవాటికలయందు ♦ వరివిహంగీవిహంగనమాజకూజిత ♦ కలరవంబు
పొసాదములయందు ♦ బాఠకోట్టిశభూ, పాఠాదిగీతికా ♦ బాహుళరవము
గోస్థానములయందు ♦ గోపకాహ్వనోత్స, కారంభనురభికాం ♦ భారవంబు
సలిసాకరములందు ♦ నవనవోత్సాహర, విందబృందచలన్మిలింపదరవము

గీ. సన్ననఘట్టంబులందు ♦ ముజ్జనవిధాన, నిరతవిశ్వంభరామరనికరచరిత
సుప్రసిద్ధాఘమృణ ♦ మాక్తరవము శ్రావ్యమైయొప్పెనయ్యుపస్సయమునను.

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 5.

నీ. పొండరీకసమృద్ధి ♦ బాపఁగా శశికిర్తి, మలఁగెనా వెన్నెలలో ♦ కలకఁక బాటెఁ
బలివివర్ణతమృక్కు ♦ సతులకన్నులపోల్చి, రాజుచెన్నఱఁజకోరములు బడలెఁ
బద్ధిమలో వెతఁజెందఁ ♦ బరిహసింతినదోష, మన నాఁగఁ గుముదినులో ♦ మురుపు
దోఱఁగె

బాంధసంహారపాపమున మూర్ఛిత మారుఁడన గతిమచముల ♦ నలసి తూఁగె

గీ. నిదుర లుడిగి పునారతి ♦ కెదల వ్రాలు, వాలుగంటులయాణిముత్యాలనరుల
వైశ్యమున నుక్కిపడి రథోపమున లేచు, లెత్తుతుల నవ్వ దీపికిలో ♦ ధవళరుచుల

ఉత్తరరామాయము, ఆ 4 పద్య 242.

నీ. తురగరింఖాముఖోద్ధూతరేణువులీలఁ, గలయంగ నుదయాఁగంబు పద్వ
మేదురమాగధ ♦ నాదంబుగతిఁ బద్మనిర్గతసారంగ ♦ నినదమలర
సకలవాద్యములఘోషములీల నెల్లెడ, హాగారవంబులు ♦ వెలయు చుండ
రమణీయకాహళి ♦ రావంబుగతిఁ దామ్రచూడఁద్యములు మిన్ను ♦ సోడుముట్ట

గీ. బలసి తనుఁ గ్రమ్మినడతెంచు ♦ బలములీలఁ, గిరణనిచయంబునిగుడుచు ♦ జారిగొనంగ
నడరి దినరాజు రేరాజు ♦ నంటఁ చటుము, కరణి నెంతయు నుదయాదిగి ♦ మె

అసెనపుడు.

కిరాతార్జునీయము, ఆ 3 పద్య 159.

నీ. సారసశ్రేణిక ♦ సత్కాంతిఁ జెన్నొండె, వైరవంబుల కెల్లఁ ♦ గలిగె దిగులు
చక్రినాకంఠులు ♦ సంతోష మందెను, భయమదృశు జకోర ♦ పటలి కెల్ల
భానుజేజులు న ♦ పరిహార మయ్యెను, పలుచవై చుక్కలు ♦ బలసె మింట
మీనతేనుసాము ♦ మేనెల్ల నిండెను, పక్షులరవములు ♦ ప్రబల మయ్యె

గీ. స్వప్నండల మస్తాదిరియందు నిలిచె, దానవారాతికీర్తనల్ ♦ తఱచుగాను
పఠనచేసిన ధర్మల ♦ పరిధన మన, దిశలు తెలుపెక్కె నంతట ♦ జెల్లనాటె.
గయోపాఖ్యానము, ఆ 1.

మ. దివి నంతంతకు దారకల్ వడంకె బొంగిగ్గిగ్గగరాగవ్రజం
బవియం జొచ్చెను దీపకాంతులు మతాబారంగులన్ దేలె యా
పననుం చల్లనఁ బల్లగాలి కనరెన్ ♦ బొంతంబుగాఁ జంద్రుడున్
రవి తేజంబును జంకి ట్రంకె ననఁగా ♦ రాత్రింతమై యొప్పినన్. 1205
బృందావనవిహారము, ఆ 3.

చ. పలవల నైన చీకటి ప్రిభాపరిహీణత దోచు తారలున్
గలఁగు విటివిటోత్సరము ♦ గందినచంద్రుడు మూతిపెచ్చు శ్రీ
కులవిలసిల్లుతామరలు ♦ గూళ్లను మేల్కొను పక్షులున్ రుచుల్
పలికిన చెందోవల్ గడిగి ♦ వేరువ దా బొడనూపె నంతటన్. 1206
ఉద్భటారాధ్యవరిత్రము, ఆ 1 పద్య 46.

ఉ. పిట్టలు గూసెఁ జీకటులు ♦ పెంపెడఁ బాసె మెలుంగురిక్కచాల్
బిట్టగ మాసె బక్కవలు ♦ వేడుక నొంకొరు డాసెఁ గల్వలే
పట్టునఁ దెచ్చి వాసె పెతవాసిన తమ్ములు పొంగి లేంట్లకున్
నెట్టిన విందు చేసె విలు ♦ నేర్పునమూసె మరుండు వేమవన్. 1207
రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 50.

సూర్యోదయము.

గీ. నీరజాకరములు ♦ నిష్కమైఁ జేసిన, భవ్యవంబులు ♦ ఘట మనంగ
దివసముభాభినంధితచక్రయుగ్మకంబుల యనురాగంపుఁబోవనంగ
హరిహరబ్రహ్మమహానుభావంబులొక్కటిగాఁగఁ గరఁగిన ♦ గట్టి యనఁగ
నగులవేదత్రయ ♦ లలిత వియము పెను, పొంపఁ బాట్టెడుమూల ♦ కంచ మనఁగ

- గీ. నఖిలజగముల కన్దైఱ ధి యగుచు జనన, మాజకరపుటహృదయసఃరోజములకు
ముకుళనంబును బృంభణంబును నొనర్చి, భానుబింబంబు పూర్వాద్రిఁపైవెలింగె.
భారతము, (విరా.) ఆ 2 పద్య 241.
- అ. అంత నుదయశైల ధి మను నశోకదుగ్ధము, సమితియందుఁ గాంతి ధి చారుభంగి
నెఱయ విరిసి తొలుత ధి నెగసిన యుజ్జ్వల, స్తబకమనంగబద్ధుఁసఖుఁడువొడిచె.
భారతము, (ఉద్యో) ఆ 2 పద్య 113.
- సీ. ప్రాచీనశైలాగ్రభాగస్థమగు నశో, కంబునఁ జిగురుజొంఁపంబునంగ
వర్షాధిపతీయనిఁవాసువుఁ గొలువఁ జేరినయింద్రగోపకశేఁశ్రీణి యనంగ
శురుతరపూర్వభూధరము నెల్లంబునఁ, బొలుచు గైరికగండ ధి శిల యనంగఁ
గాఢీరపటమునఁ ధి గావించి సురపతి, విడిచి యాడెడు తూలుఁబడంగయనంగ
- గీ. నరుణకిరణుండు గోతెంచె ధి సంబుజాత, నర్మసచివస్మితాపాద ధి సంబునందుఁ
జతురుఁడై యొడ్డుకరములఁజక్రవాక, తాప ముడుపుటవాశ్చర్యధాముడగుచు.
దశకుమారచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 128.
- మ. తనతేజంబున నన్యతేజముల విధ్వంసంబునొందించి యెం
దును సన్మార్గము నుప్రకాశవిగళధ్వోషంబుగాఁ జూపియి
త్యమరక్తోజ్జ్వలమండలుం డగుచుఁ బూ ధి రావద్దీప్తిద్రవద్రావనం
బున నోప్పెన్ గ్రహరాజు విశ్వముకరంబుల్ మోడ్చి నేవింపంగన్. 1211
హరివంశము, (ఉత్తరభాగ.) ఆ 3.
- అ. అంతరకాంతిఁ బద్మినిఁ బ్రియాతిలకంబు మొఱంగిపోయి రే
యెనసినవేడ్కనొందుదనంబుచ్చుమెయిన్విహరించి మేనఁ గం
టినవరాగలీల జిగిఁజేరంగ నోడి యొదింగి యొయ్యనొ
య్యనఁ బొడచూపెనా నుదయంబుయ్యెఁ బతంగుండు పాశ్చాత్యుఖంబునన్. 1212
నృసింహపురాణము, ఆ 3 పద్య 116.
- మ. కుమలమోదమెల్ల నేత్రనిఖుదాకారంబు రంజిల్ల ను
త్తమవందారుశివంకరత్వ మెనంగన్ ధి ధర్మార్థకామక్రియా
దిమమాలంబన నొప్పు మిత్రుం డుదయోత్సేకప్రభావంబుచే
నమఁ డద్దేవున కిందువంశజుఁడు తఁచుచుచుద్భుతశ్రేణులన్. 1213
కావ్యాలంకారచూడామణి. (ఉల్లాస.) 3 పద్య 114.
- గీ. ధరణీధరములందు ధి ధాతుపాషాణులు, పాదపంబులయందుఁ బల్లవంబు
పాఠానిగులయందుఁ పడఁడింపులేఁడిగ, కాలాభిములయందుఁ గోలమెఱువు

హరిదంతసాగంబులందు సిందూరంబు, భూమియొడలియందు ♦ హేమభూమి
యాకాశవీధియందు పరతంపరత్నంబు, నబ్జజాండగృహంబు ♦ నందు దివియ
గీ. యగును బాలతపముజగంబాకృమింప, నంధకారము దిక్కుల ♦ నస్తమింప
భానుబింబము వొడిచెఁ బ్రభాతలక్ష్మి, కబరిభారంబుమీఁది వెంంగలువకచ్చు.

కాశిఖండము, ఆ 3 పద్య 238.

సీ. పోలోమిదనబాలు ♦ బాన్సుపైఁ గనువేట్టఁ, బన్నినబవడంపు ♦ బంతి యనఁగ
నాయుర్ధములవ్యయంబు లొత్తిలి చాటు, కాలజాంఘికుచేతి ♦ ఘంట యనఁగ
ఘనజంతుజీవిత ♦ కాలరానులవిధి, కొలువ నెల్లిన హేమ ♦ కుంభ మనఁగఁ
బచ్చిమదిక్కాంత ♦ పరగఁ గై నేయావో, ముందట నిడుకొన్న ♦ ముకురమనఁగఁ
గీ. గోకతాపోపశమదివ్య ♦ ఘటిక యనఁగఁ, బద్మినీకాంతనోముల ♦ ఫల మనంగ
మాండుమూర్తులసారంపుముద్దయనఁగ, మిహిరమండలముదయాద్రిమీఁదనొప్పె.

భాగవతము, స్కం 10 పూర్వ, పద్య 1302.

సీ. నలినదళంబుల ♦ కలకొని నెలయించి, కువలయదళముల ♦ కొర్రవ్వణించి
కునుమబాణుని పెంపు ♦ కొంత విచారించి, విరహాలఁ బట్టిన ♦ వెట్టిఁ దెలిపి
యంధకారము నెల్ల ♦ హతమును గావించి, చుక్కల తేజంబు ♦ చక్కఁ బెట్టి
మదచకోరంబుల ♦ మదములు విడిపించి, నిఖిలజగంబుల ♦ నిద్ర మిచ్చి
ఆ. వెండిదీప్తి దిశల ♦ వెనచల్లి మునులును, నమరపంఘములును ♦ నర్ఘ్యజలము
లొనఁగఁ బూర్వశైలఁ దెస నభిరమ్యమై, తామ్రకిరణుఁడైన ♦ తరణి వొడిచె.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 3 పద్య 122.

సీ. మొగుడుతమ్ములఁజిక్కు ♦ మగ తేఁటియలుఁగులు, సడలిపోఁజేయు విశల్యకరణి
కాలవశంబునఁ ♦ గడచన్న వాసర, శ్రీఁగ్రమ్మటించుసంజీవకరణి
రేయనువాలునఁ ♦ బాయలైనరథాంగ, తతుల హత్తించు సంధానకరణి
తిమిరంబుచే సొంపు ♦ సమసినదిశలకు, వన్నియనొసఁగు సౌవర్ణకరణి
గీ. మించు బీరెండ నన్నిఁ బుట్టించు నరణి, కలుషఘోరపయోరాశి ♦ గడపు తరణి
తోఁచెఁ బ్రాచీమహీధరోత్తుంగవరణి, పాఁజిదువుమానికంబుల ♦ బరణి తరణి.

పాదిబాతాపహరణము, ఆ 4 పద్య 49.

సీ. తనుఁబాసిశశిదవ్వు ♦ చనిన నెవ్వగఁబోలె, దొలిదిక్కుజవరాలుచెలుకఁబాటెఁ
బ్రభమాద్రిసభయందుఁ ♦ బఱచిన కంఠట్టు, జమకాణమనఁగ రాగము జనించె
ధవుఁగూర్చి కొనరుచున్న వివోలెముఖరాశి, ననరుహస్యముఁ బొద్దినులుతెఱచె
భానూష్మభీతిమున్నడిన చుక్కలభంగి, దొరలె నేకువ గాలి ♦ దరులమంచు

గీ. కాలగుణయుక్తి మింటిచక్కటికి నెగయ, వాసవునిపట్టిపాడువుగా ♦ నైచియాడు
గచ్చుచమరినదారుచక్రంపుబిళ్ల, వోలె నొయ్యనఁ బ్రాచిలేఁ ♦ బొగ్గు వొడిచె.
మనుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 40.

ఉ. ఏఁగలలోన నొండెఱుఁగ ♦ నీవెవిభుండవు సందియంబునా
పైఁ గలదేని చూడుమని ♦ పొగ్గిశ గౌతమదార జారునిన్
దాఁ గడు నమ్మఁ జేయుటకుఁ ♦ దాగఁగ నెత్తెడు నట్టి యెఱ్ఱఁగాఁ
గాఁగిన మడ్డుచందమెసఁగం గనుపట్టె నినుండు నుత్తతన్. 1219
ప్రభావతీప్రద్యమ్నము, ఆ 5 పద్య 80.

సీ. మిలితభూగగనాంతముల సందువిచ్చినఁ, గాన్పించుబ్రహ్మాండ ♦ కాంతి యనఁగ
దిశలెన్నుచిదిపూర్వ ♦ దిశయని బ్రహ్మాని, ల్పినయట్టి మొదటికి ♦ లెక్క యనఁగ
నుదయాచలాధీశు ♦ నుత్తమాంగంబున, భాసిల్లు హొంబట్టు ♦ పాగ యనఁగ
గగనాఖ్యపనసవృత్తుపరికాండోపరి, భ్రాజితంబగు పక్ష్య ♦ ఫల మనంగఁ
గీ. దారకాభర్తచండికాక్షీరభోజ, నాంతమునఁ బూర్వసంధ్యయన్మాంత వెలిచి
లీలఁ జేర్చిన పసిడి పల్లెర మనంగఁ, దరణివిశ్వంబు గాన్పించె ♦ వరుసతోడ.
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 34.

శ. పదలకపద్మరాగమణి ♦ వల్లువగ్రాలఁగఁబట్టి నేర్పుపెం
పాదవఁగఁ దూర్పుకొండపయి ♦ కొప్పుగఁ దెచ్చి జగద్గురుండుదాఁ
దిగ్దశవరేణ్యకటైదురఁ ♦ దేకువ నిల్విన దర్పణంబునా
నుదయమునొందె భానుండు సముజ్జ్వలకోకనదప్రదీప్తులన్. 1221
మొల్లరామాయణము, అయో. పద్య 23.

ద్విపద. తలిరువోడులమానఁగనములఁదివియు, నలినాస్త్రవోరుకన్నపుఁగత్తియనఁగ
నామీనసతిదాల్పు ♦ నట్టి తోనంక, నామమోయనఁ దోచె ♦ నలినారియపుడు.
అష్టమహిషీకళ్యాణము, ఆ 2

ఆ. తప్పులేక రాజు ♦ ననుడించియపరఁజెం, దుటయుఁ దాను మిగుల ♦ దోషయగుటఁ
ప్రాచిలోక మెఱుఁగఁబాలఁబుట్టెడువాని, పోల్కి నెఱ్ఱనగుచుఁబ్రాగ్గువొడిచె.
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 4 పద్య 186.

శ. పసిరుపాచైరి పద్మినిని ♦ వావి దలంపకపాదతాడనం
బున నడరింపఁ గాగ్యమును ♦ బొందుచు రక్తములోననుండియు

య్యనఁ దలపంచెఁ దస్యవలఁయంబుహసింపఁగ నంచుఁగొక్కుట

ధ్వనియనుదూత పల్కు విని ♦ వచ్చెననన్ రవి దోచెఁ దూర్పునన్ 1224

పట్టుక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 74.

ఉ. శంకఁ దొలంగి చంద్రుఁడను ♦ జాజులపొట్టము పైవఁ బూర్వది

కృంకజగంధి తత్పతికిఁ ♦ తైనివసంతముసల్లఁ దెచ్చెనాఁ

గుంకుమగంధసారరస ♦ గుంభితచర్మవిశేషభస్మినాఁ

బంకజబాంధవుం డలరెఁ ♦ బాగ్గిరికూటశిఖాతటంబునన్.

1225

భాసుమతీపరిణయము, ఆ 3 పద్య 87.

చ. క్రమమున మిత్రమండల ముఖండితపండితధామధూమచేఁ

గోమరు వహించెఁ బూర్వగిరికికూటచుహొన్నతపీఠవాసియై

యమరకులాధినాథసముదంచితపట్టనసౌధపాళిపై

నమరెడు కుండనంపుగడియారపుగంట యనంగ నెంతయున్.

1226

చమత్కారమంజరి, ఆ 3 పద్య 40.

సీ. తిమిరకుంచీవిదారఁజమునకు నుదయాద్రి, దరినిర్విమంచు శేఁసరి యనంగ

శీతాంశుకిరణమూర్ఛితపద్మలక్ష్మికి, సముచితజీవనోషధమనంగ

యామినీవిరహివిఁహంగదంపతులకు, సాంగత్యమొనరించు ♦ సఖాఁ డనంగ

భువనాంతరక్షేత్రమున నంశుబీజముల్, వెదవెట్టుకర్ణక ♦ విభుఁ డనంగఁ

గీ. బరమ మునిపుణ్య పరిపాక ♦ ఫల మనంగఁ, బాగ్గిన్నతీపద్మరాగదర్శనమనంగ

బంధరిపు సౌధకాంచనకుంభమనఁగ, సూర్యుఁడుదయించెనభినందితార్యుఁడగుచు.

వరాహపురాణము, హరిభట్టు.

క. ఘనతిమిరోగకబళిత, వనజాసననిర్మితాండ ♦ వర్ణితసంజీ

వన మిది యన నుదయించెను, దినకరుఁడునురాధినాథ ♦ దిగ్భాగమునన్. 1228

మత్స్యపురాణము, ఆ 4 పద్య 80.

సీ. తరణివచ్చునటంచు ♦ గురుతమోనారాశి, మగ్నులందఱును సఁమృద్ధము పూన

హంససమాగమంబయ్యె నంచుఁ బ్రబోధ, కాములెంతయుఁగొతుకమువహింప

మిత్రసంగతివైన ♦ మేలు గల్గె నటంచు, నతిబాధ గనువారఁలాదరింప

నినుఁడు గల్గెనటంచుఁఘన తస్కరాదిక, భీతిఁ జెందినవారు ♦ ప్రేమ పూన

గీ. గగనమణి యబ్బై ననుచు శ్రీకాంతుఁ గన్న, మనుజులందఱునానందఁమనుభవించ

నిభిలభుపవప్రకాశోన్నిద్యోరీల, భానుఁడుదయించె నా తామ్రభానుఁడగుచు.

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 3.

ఉ. ఆవనజాత్తుఁ డద్రుపయిఁనంబుధి స్వప్రీతిబింబముం దగన్
గేవలమైన యద్భుతము ♦ గీల్కొను చక్రీయుగంబుగా మయా
భావనినూత్రోసంహతియొక్కగా భువిఁ బాంథుల మేలతూరుపన్
జావిలిఁదెల్పి ధక్క యనుచున్నాడు నొప్పె విచిత్రీధంగియై. 1230

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 121.

మ. బిసినీకాంతవియోగసంజనితగర్భభూతతాపజ్వరో
ల్లసదార్తిం గృకియించుచున్నయెడఁ గల్యణప్రాజ్ఞవైద్యుండు నే
త్సేనఁగన్ దత్ప్రబలోపతాపముడుపన్ ♦ హేలాగతిం దెచ్చు బల్
రససిందూరపుటుండయో యనఁగ మాత్తాండుండు దోచెన్ దివిన్. 1231

రసికజనమనోభిరామము, ఆ 5 పద్య 114.

చ. సమయవిరోదిమిన్న నెడి ♦ చక్కని రంగమునందు సర్వది
గ్రమిణులు చూడ గారడము ♦ రక్తిని జూప విధుండనెండున
గ్గము నొక కర్ణమం దునిచి ♦ దాపలికర్ణమునందు హేమచ
క్రము వెడలంగఁ దీసిననఁగా రవి దోచెఁ బ్రభాప్రభావుండై. 1232

బిల్వజీయము, ఆ 3 పద్య 187.

మ. తమముం బాయఁగఁ జేసీ రాగగుణముం ♦ దప్పించి సన్మార్గవ
ర్తిమతంబోప్పఁ దపంబుపెంపుననువర్తిష్టాత్మముం గాంచి లో
కములెల్లంగనుఁగొంచు సజ్జన సమస్కారార్ఘ్యదానంబులం
బ్రమదించొంది శలింగె యోగికరణిం ♦ బ్రహ్మోత్తమం దయ్యెడన్. 1233

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 89.

చ. తొలతటిదిక్కుదీవులట ♦ తోడన భూధవుశాజ్ఞ చేకొన
స్మలయకనిల్పుతద్దవలి ♦ మంబను తెల్లనిశానిచేరువన్
వెలిఁగెడు పద్మరాగయత ♦ విశ్రుతకాంచనకుంభమో యనన్
జలరుహబాంధవుం దుదయ ♦ శైలముపై గనుపట్టె నయ్యెడన్. 1234

ఉత్తరహరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 53.

ఉ. వానెడవాసి గువ్వలరఁపంబులనెంతయు మూర్తిమూర్తి గో
త్రాసురమంత్రితాంబువులు ♦ శ్రావి సమీపదిశన్ నిశాదర
గ్రాసముగా ననూరురుచి ♦ రక్తజలాన్నములెత్తిచల్లఁ బ్రా
సీసతిగాంచె బుత్తు నతిచిత్రీచరిత్రుఁ బుత్తు మిత్తునిన్. 1235

కుక్తిజీపరిణయము, స. భ. ఆ 2 పద్య 288.

ఉ. కాలము దా విభుత్వమును ♦ గన్నది గాన సభిప్రదేశమా
 లీలను దోచ మైత్రికిని ♦ ప్రేమయొసంగిన పద్మరాగమో
 యేలికరాకఁగాంచ మది ♦ హెచ్చివెలింబడు పద్మరాగమో
 నారవియుం దదాభగఁ గ ♦ సంబడెఁ దూర్పున మింట నయ్యెడన్. 1236

పార్వతీపరిణయము, ఆ 5.

చ. కలవలసాంపుదాతొ భుజంగంబులు పుట్టలఁ దూతొఁ దారకా
 వలి రుచిజాతొ జక్కవల ♦ వంతలు దీతొఁ జకోరకవ్రజం
 బులనుఖమాతొఁ దమ్ములకు ♦ మోదము లూరె నిశాకరద్యుతుల్
 వెలవెలఁబాతొఁ దూర్పుడెన ♦ బెల్లడిగాఁ దెలవాతొ నయ్యెడన్. 1237

భల్లొణచరిత్రము, పో॥ పీ॥ ఆ 1.

సీ. హరిదిగభికరగ్రహణతేది గౌరోదయము నిశాభవ్యపీఠము వళక్ష
 ఖమ్మురత్నోల్లాభ ♦ కాయమానముఖగ, పంక్తిసత్వీరణ ♦ పృథిలీనీల
 కంఠధ్వనులు ఖీరకాహళరావముల్, తతపక్షీనినదవాఁద్యములుభృంగ
 సంభావనాద్విజుల్ ♦ చక్రవివాహప,తులుకాశ్యపిపురోహితుండు గాఁగఁ
 గీ. గల్యబాలవరుని దివాఁకన్యఁ గూర్చి, హారతులొసంగఁజన్నలాఁస్యాకరదశ
 శతమణీదీపవర్తికాంఛననుపాత్ర, యన సహస్రకరుం డొప్పె ♦ నంబరచున.

. గౌరోదయము, ఆ 2 పద్య 45.

చ. అలయక బాలసూర్యుఁ డుదయాదిశిఖాంగణమందు నాడుచున్
 జెలువుగఁ బారుపద్మినులఁచే ససరోరుహవక్త్రహాసమున్
 గలఁగగ వీక్షితుండగుచుఁ ♦ గమృఖగద్యనిఁ జేరఁ బిల్చున
 ట్లలరు నభోంకమందునిహితాగ్రకరుండయి యొప్పె లీలతోన్. 1239

శిశుపాలవధ, ఆ 3 పద్య 36.

సీ. ఆకాశవాణీనోయ్యనఁదాల్చు తమ్మి కేరి, పుల గొప్పనింబోలి ♦ పూస యనఁగ
 వేలుపుదొరకొమ్మ ♦ మేలి ముత్తెపు పేర్లనొగి కొల్కిఁబెట్టిన ♦ పగడ మనఁగ
 విమలరంభాలలాటమున చుక్కతెఱంగు, సచుకూర్చినట్టి కంఠకుమ మనంగ
 సముచిగూడనుక్రిొన్ననతోటలోఁబూను, గొరలు దాల్చివృక్షాగ్నితియనఁగఁ
 గీ. బూర్వదిగ్భామినీమణి ♦ పుష్పఁబోండ్లఁ, గూడి యాడెడు తరిమూలనూడి పడిన
 రాజ తారుణవికచ సఠరోజ మనఁగఁ, బ్రాక్కిఖరిదోఁచెనంభోజబాంధవుండు,

నీలకుంతలావలసము.

ద్విపద. తనయుని పెండ్లికి ♦ ధరణీధరారి, ఘనతఁ గట్టిన మేలుకట్టో యనంగ
 నిందీపరాక్షితో ♦ నెలమిజయంతుఁ, దంది వరుంతంబు ♦ లాడెనో యనంగ
 * నిల ధరేంద్రములతో ♦ నిండుండు పోరి, జలజల రక్తంబు ♦ సల్లెనో యనంగ
 నరుణోదయంబయ్యె ♦ నంతలోపలను, వరవై భవంబున ♦ వాసపుడిడిన
 కొలువులో జగజంపుగొడుగోయనంగ, జేలువొప్పపూర్వాద్విధికి ఖరంబుమీఁదఁ
 జలమున హరివేయు ♦ చక్రమో యనంగ, జలరాశిపుట్టంబు ♦ సతిధరియించు
 పొలుపొందు పాపట ♦ బొట్టో యనంగ, బలభేది మెడనున్న ♦ పతకమోయనంగ
 నటనతో నిందుని ♦ నాతివై నున్న, పటువైన చెంగల్య ♦ బంతియోయనంగ
 భానుడప్పడు తూర్పు ♦ పర్వతంబునకు, మానుగాఁజనుడెంచెమహియెల్లబొగడ.

సలచరిత్రము, చ. రా. ప్రథ. భాగ.

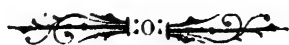
ఆ. వెచ్చకాండ్రీమదుల ♦ వేడుక డిందంగ, పాటు లలరి పగటి ♦ పనుల కడర
 వడిగఁ గాఁపువారు ♦ పనిపాబలకుఁ బోసి, తూర్పుకొండమీఁదఁ ♦ నోఁచెఁబ్రాద్దు.
 రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 51.

మ ధ్యా హ్న ము.

—:0:—

సీ. పద్మినీపద్మాత ♦ పత్త్రీంబు శిథిలవ, లోగ్ర మ్మే రాయంచ ♦ యాశ్రయించెఁ
 చాలుప్రప లేన ♦ జాలంబుతోఁఘోడి, పంచలగొంపిగ ♦ లంచియాడె
 దూరోద్దమద్దావ ♦ ధూమమంబుచుట్టి, నెమ్మి లోపాదనుండి ♦ నిక్కి చూచె
 జతరస్థజలము సా ♦ సా నాశమునచీల్చి, సానుజంబిరుపక్క ♦ జల్లు కొనియె
 గీ. సరసివైసీరు పలసల ♦ దెరలె విపిన, సకలవీక్షణనిర్మలగో ♦ చ్చయము లయ్యె
 ముట్టిమధ్యాహ్నమిదినుఁగా ♦ మధురవాణి, యన్దమిన్సోబధశ్రమ ♦ ముపనయించు.
 పొందురంగమా హాస్యము, ఆ 1 పద్య 136.

సంధ్యారాగము.

చ. నురుచిరతారకాకుసుమం శోభి నభోంగణభూమిఁ గాలమ
స్వరువపుసూత్రధారి జతం నంబున దిక్పతికోటిముందటన్
సరసముగా నటించఁగ నిశానతికెత్తిన క్రొత్తతోపులెం
దెరయన నొప్పు సాంధ్యనవఃపీఠిలి పశ్చిమదిక్కుటంబునన్.

1244

సృసింహపురాణము, ఆ 3 పద్య 78.

గీ. వామనానేకపముచక్రవారీకుగర, ధాతుతటముగోరాడుచో
కూలుటయు మింటికెగసినధూలి వోలె, బర్వ నెఱసంజపడమరఁ బట్టకొనుచు.
ఓకమసేనము.

చ. తరువులయందుఁ బల్లవపరిధితి నదులయందు ధాతుబం
ధురగతి నంగనాజనవృత్తు నస్తవమండలిఁ గుంకుమంబునై
పరఁగుచు సాంధ్యశోణిమవిభాసురమై జలనాదదిక్కుట
ద్విరదము కుంభసంభవనం పీనగళద్రుధిరంబునాఁ దగెన్.

1246

భాస్కరరామాయణము, యాద్య, పద్య 2633.

చ. ప్రియదమదాదిరేకమునఁ బాసివిలాసవతీకదంబకం
బుమిసిన తమ్ములంపుఁగఱఁయోయన నింగిలికంబుఱాయచేఁ
గమిసిన దాసనంపుఁబుఱుకాంతికిఁదాసిన కూర్మిచుట్టహ
కొమరున సంజ యంబరముకొంగుననూనెచ్చె గునుంధరాగమున్.

1247

శ్రీమేల్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 29.

క. నుండగసాయంసంధ్యా, వందనవిప్రార్జ్యుతోయ
స్మందేహోనురరక్త, స్వందముకియఁ గెంపుసాంఘ్యనంగనపరదిశన్.

1248

భాగవతము, స్కంధ 10 పూర్వ, పద్య 1289.

చ. తనువున నంధకారపుమండం బలమి వ్వునుభద్రదండకి
న్మౌనసినఁ జిందరేగి తపఃకుండనుమాపుతుఁ గుంకుమెట్టలో
య నురులనైచినన్నొగిలి యచ్చట నెత్తురు గ్రీక్సెన్-నో యనన్
గినుఁగపగోరగింపఁ బొడకట్టెనముజ్జ్వలసాంధ్యరాగముల్.

1249

పారిజాతాపహరణము, ఆ2 పద్య 32.

- సీ. రవిబింబపతనదీప్తపయోధిగర్భని, గ్రతశేషఫణిఫణాః రత్నరుచియో
నివసాపసానసంధిప్తాన్దగిరిశిఖా, జ్యోతిర్గతాప్రతాపాతపంబో
తపనధూర్దండనిన్ద్రతిదిక్తటదృశ్య, కమలబాండకటాహః కనకఘృణియో
చండీశతాండవోత్సనసంభృతక్షపా, హస్తాగ్రిదీపగః భస్మిచయమో
గీ. దాగ్నిదాహచ్చిదాతనిన్ద్రాణమదప, దంజనాలానమూలకః య్యావిధాన
వారుణాఢోరణాః ల్పితోరుశోణ, మృత్తికారాశియో యనః మేఘసే సంధ్య.
మనుచరిత్రము, ఆది పద్య 17.

క. తొట్టుకొని సంజకెం ప, పుట్టున రవిఁబాసి నితగః భస్మి నెదురుకో
నట్టై నిరిపచ్చుటకు నై, పట్టిన కెంబట్టుదిడ్డిపాలకఁబోలెన్. 1251
రామాభ్యుదయము, ఆ 2 పద్య 92.

- సీ. వనజాలయముమాసి యినుజూడఁ దిలకించు, లలితాబ్జీనిరాగః లక్ష్మీయనఁగ
ఘనవదాయనపట్టికఁదమోంజనముపట్ట, నవరాశయిడిన దీపార్చి యనఁగఁ
గప్పుచూపుచుఁ బాంధః గణము నేచుపగ్గిదోష, కరిమేనిధాతుశృంఘర మనఁగ
ద్విజనూక్తిఁ బతిరాకః దలిసి మోమెత్తిరా, త్రిసహించుకాశ్మీరః తిలక మనఁగ
గీ. సమయమృగవృత్తరవిరఘూత్త మునిసతిఁబ్రి, భామయిఁదమోనిశాటుండుః పరవకుండ
ననలదామంబులోఁదాఁచి యమరులిడిన, వంచనాగౌరగాతినినాః వణలై సంధ్య.
మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 7.

మ. ఇనుఁ డత్తుత్కటలేజాఁడై మెలఁగి భూఁయిష్టానురాగంబునన్
దనుఁ జేరం జనుదేరఁగా నపరిదిక్తన్వీరిరోరత్నమై
త్రినసీరాజనమో యనం దదనుపక్తింబుట్టురాగంబుత
త్కనదాశాసతిమేనఁ బల్వీరిసెనాఁ గన్పట్టై సాంధ్యద్యుతుల్.
ఘటికాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 106. 1253

- సీ. పాటలంబులనన్నెఁ తేటమంకెనలబింకము.....విదుర్ఘమములసాబగు
పద్మరాగంబులఁ పసపిఱియంగుచ్చాయ, కుసుమమొప్పిదముకుంఁకుమముచెలపు
లత్తుక చెన్ను పల్లినసముల్లాసంబు, కాశ్మీరజాంగరాగంబుఘాత
చక్కఁదనంబుహంఁసములచంచున్నార్చి. పటుపలాశద్రుమఁ ప్రసవకాంతి
గీ. బింబఫలవిభవము చండిరంబుగీవి, యాదిగాఁగలరక్త(పద్య)గ్ధసమితి
నలువకేలికినొకచోటఁనలమికు(రృ), ననఁగఁజెలువొంక నెఱసంజయపరదిశను.
ఉద్భటారాధ్యచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 35.

సీ. తపనుఁడప్పన నేయఁ డద్యనుగ్నిహణాగ్ధ, మటుదోచుఁచటులార్థఃటార్చియనఁగ
నర్ముండు విష్ణుఁడై యరుగుతోడనఁ జను, పతగ శేఖరుగరుఁత్పృతితి యనఁగ

లోకబంధునకు రఘత్వాకరుం డెదురేగి, బడిసివైచినమణిపర్యచి యనంగ
నినునిరాకకు దిగంఘనసాంగ చెలిఁజిమ్ము, తదనురాగరసాంబుధార యనంగఁ
గీ॥ దరుణతారాతికన్యాను ♦ సరణకరణ, సమయకాముకసముచిత ♦ క్రమవిరచిత
జపమనశీతసపదిసాంతాత్మతారు, జాపయవదివ్యశక్తి నా ♦ నలరె సంధ్య.
లక్ష్మీవిలాసము, ఆ 4 పద్య 88.

గీ. అజ్ఞబాంధవవిగహాభారార్త మైన, జలధివల్లభదేశయను ♦ చంద్రముఖికి
నపుడొనర్చినకిసలశయ్యయును బోలె, సుంజపుంజారుణశ్రీల ♦ సుంజ దనరె. 1256
చరమయోగివిలాసము, ఆ 3 పద్య 227.

చ. తిమిరపుదాడికాఁడు చనుదేరఁదొడంగెను నాకెదుర్వఁగా
సమయముగాదు గూఢతర ♦ చర్యనువరిలి వేగవచ్చెదన్
రమణఁదమోసుదాశ్రయము ♦ నన్నిలుమంచును నైజలేజమున్
గమలహితుండునిల్వెనఁగాఁ బొడకట్టెను సాంధ్య రాగముల్. 1257
విప్రనారాయణచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 23.

చ. సమయభీషగ్వరుండవరఃశైలపుఁగుప్పె దినేంద్రుఁడన్ రసేం
ద్రము నిడి పైఁబదూర్ధ్వకరఘాతామ్రశలాకఘటించి వహ్నియో
గము నొనరింప సిందురముగాఁ బయికిం బ్రసరించెనాఁగరం
బమరెను సాంధ్య రాగము నభింతరదంతురితాంశుభాగమై. 1258
ముకుందవిలాసము, ఆ 3 పద్య 41.

గీ. రాజు కువలయ మలరింప ♦ రాఁడలంచు, టెంచి సమయాధికారి గఱియించినట్టి
భవ్యకన్హారతోరణ ♦ పంక్తియనంగ, సాంధ్య రాగమువిలసిల్లె ♦ సాంద్రముగను.
రాజశేఖరవిలాసము, ఆ 1 పద్య 127.

సీ. చరమాద్రిశిఖరసంఘచరదభ్రచరవధూ, శ్రేణిగట్టినతోపుఁ ♦ జీర లనఁగ
నంబరారణ్యభాగంబునఁ దఱుకొత్తు, గుఱ్ఱలేమావిచిగుళ్లనంగ
నంబుధీశ్వరురాణి ♦ హర్యాగిభిత్తిపైఁ బాలుపారుజేగురు ♦ పూతలనంగ
దిక్సతీమణులుమత్తిలిచల్లలాడెడు, గడితంపుబగ్గండి ♦ పాడు లనంగఁ

గీ. దిమిరమస్తేభరాజముద్వృత్తి బయలు, వెడలుచో మేనఁ గనుపట్టు ♦ వితతగైరి
కప్రభాచ్ఛటలనంగనఖండలీల, సంజకెంజాయలలరె దిశాముఖముల. 1260
రసికజనమనోధిరామము, ఆ 4 పద్య 94.

గీ. సవిధలబ్ధిదేశ్యోఃప్రపత్తప, వితతనిత్యందపశ్చిమోర్వీధరస్థి
తప్రథాకరకాంతతాఃమగ్నిప్రదీప్తి, మెండుకొనెనో యనన్ ధాత్రిమెఱసెసంధ్యః
రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా|| తే|| ఆ 4 పద్య 107.

చ. దినకరుచెంగట న్వరణః ♦ దిగ్గణికామణిరూపవైఖరుల్
గోనబుగఁ జూపి యంత రవికూరిమి మేచ్చికునుంభచేలమి
చ్చిన నది మేల్మనుం గిడుచుఁ ♦ జెన్నువహింప బహిర్గతంబులై
యొనరు తిదీయశోణరుచులొయనఁ గన్పడె సాంధ్యరాగముల్. 1262
కృష్ణార్జునచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 145.

మ. ఆపరాద్రీభవిభుండురాకతటిఞాఽయానకృసంగస్తదే
హపరార్థండగుచున్ విరావయుతుఁడౌటాలించి మేలెంచి కా
లపయోజాత్తుఁడు లీలఁ దద్గ్రహము దూఱన్ సూర్యచక్రింబువై
చి పడంగొట్టఁగ జిమ్ము రక్తమవ మింఁచెన్ సాంధ్యరాగం బొగిన్. 1263
కృష్ణార్జునదయము, ఆ 1 పద్య 75.

అ. ఇనసమాగమమున ♦ కెంతయు రాగిల్లి; పరుణదిగ్విభూతి ♦ వన్నెమీఱఁ
గటితటంబునందుఁ ♦ గట్టిన కానుంభ; వస్త్రమో యనంగ ♦ పఱలె సంధ్య. 1264
గోపీనాథరామాయణము, యుద్ధ.

ఈ. వారిజసంభవాఖ్యవనఽపాలకనిర్మితమా వియత్తల
స్సారతరాటవీసలిని ♦ బశ్చిమదిక్కును పేర నొప్పి పెం
పారెడు చూతజాతము దిఁనాంతపసంతపువేళఁ దోఁప నఁ
ధ్యాయచిహ్నాలక్తపముఁనం జిగురించి తనరె మెండుగన్. 1265
నయనోల్లాసము, ఆ 3 పద. 100.

చ. భువిఁగలవీరులందఱు నభోమణియుంజనఁ జూచితాళిమిం
బవిసితోఱంగి వాఁగిజొరఁబాఱువిధంబునఁ గ్రుంకుభానుపై
గవిసినరక్తధారలనఁగా జరతాతపముల్ చెలంగుచున్
భువనములెల్లనిండెఁ గులఁభూధరగైరికమండలద్యుతిన్. 1266
విశ్వకర్మపురాణము, ఆ 5.

గీ. లేవనపుడునిశానర్తకీవధూటి, నాట్యమొనరింపఁదలఁచిముంధరనుతోఁపు
దేయమర్పించెనోనాఁబగ్గిదీప్తమగుచు, సాంధ్యరాగంబుపాగ్నిశాఙ్గపరణిఁబర్య.
దౌఢిపదీపరిణయము.

- పీ. పాటలంబులవన్నె ♦ తేటమంకెనలచింకము.....విద్రుమములసాబగు
పద్మరాగంబుల ♦ పసపియంగుచ్చాయ, కుసుమ మొప్పిదముకుంకుమముచెలుపు
లక్ష్మక చెన్ను పల్లవసముల్లాసంబు, కాశ్మీరజాంగరాగంబుపూత
చక్కదపంబుహంసపులచంచున్నార్తి, పటుపలాశద్రుమ ♦ ప్రసవకాంతి
- గీ. బింబఫలవిభవంబుచండిరముతీవి, యాదిగాఁగల రక్తపృథ్వీసమితి
నలువ కేలికినొకచోట ♦ పలమిమూర్త్యై, ననఁగఁజెలువొందె నెఱసంజ ♦ యపరదిశను.
ఉద్భటారాధ్యచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 35.
- క. హరిదశ్వకరగ్రహణ, స్ఫురయగుపరాశఁగని విబుధసంతతియం
బరముననసంతములనిం, చిరినాసంధ్యప్రభాఁ ♦ శేషమువొలిచెన్. 1269
సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 3.

సూర్యస్తమయము.

- ద్విపద. అంచితకతినపుంభాస్త్రాంశుతతుల, మంచి రావణనితమోగుణం బణఁప
భీమప్రతాపసంస్థీసుడై యున్న, రాముడేచాలుదు ♦ ర్వారుడన్మాడ్కి
ఘనతరంబగుతన ♦ కరములు ముడిచి, ననజాప్తుడవరదిగ్గవనధిలోమునిఁగె. 1270
రంగనాథరామాయణము, రంగ యుద్ధ.
- గీ. కమలినీకాంతయెంతయుఁ ♦ గందివంద, వారుణీసక్తుడై పసువ్యయము చేసి
యరిగినట్లు పరాగియై ♦ యంబరంబు, దొఱగి చల్చిపజులధిలో ♦ నుతికొఁదరణి.
విక్రమసేనము.
- గీ. విభ్రుతరమైనకమలినీ ♦ విగహ మంది, పల్లవారుణభానుర ♦ పటలమమర
నంగజాగ్నికి నోర్వని ♦ యట్లపోతె, కనజినీపతివారాశి ♦ మునిఁగె నంత. 1272
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ, పద్య 2634.
- సీ. కడపంగరామన్న ♦ కాలఖడ్గముచేతఁ, బగలింటితలనేలఁ ♦ బడినయల్లు
సాయంతనంబున ♦ జాలరిజులధిలోఁ, చరింప వలడిగఁ ♦ బాటినట్లు

జాడవైనయాకాశ ♦ భూరుహంబున సంధ్య, గొనయంగ గొలచెర్వొ ♦ కూలినట్లు
 చరమదిశ్శ్చతాశ ♦ కరమునవరుణుండు, గడివెట్టె బొలపాట్లు ♦ నడచినట్లు
 గీ. క్రుంకుగుబ్బలిపారకి ♦ కొప్పరించి, పట్టజాలక వైచిన ♦ బ్రద్దపరికి
 బాటియగుచు ముగురపొత్తు ♦ పల్లెరంబు, భానుమండలమంతఃజా ♦ పట్టదయ్యె.
 ఉత్తరహరివంశము, ఆ 4 పద్య 271.

గీ. గగన యానవేగంబున ♦ గలమరించి, కడుపునిండంగ గ్రోలిన ♦ కమలమధువు
 గ్రొక్కెనోనాగ గగన మాధ్యంబునందు, భానుబింబురక్తాత ♦ పంబు గానె.
 శివరాత్రిమాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 92.

మ. గగనారణ్యచరాంధకారగజమున్ ♦ గాలాహ్వయవ్యాధుడ
 యొగ్గె బట్టం గమకించి మచ్చిడుటకై ♦ చూతాంకురశ్రేణిచే
 నొగిం గల్పించినకందుకంబనగ నూర్జ్యండంత వీక్షింపగా
 దగె మందపరిభలోడ బల్పిమహుహా ♦ ధాతీధరేంద్రునన్. 1275
 భాగవతము, స్కం 10 పూర్వ. పద్య 1286.

చ. ఉదయమునం దలిర్చుదిశ ♦ నొల్లక తస్వనుహీనుఁజేయుచుం
 గదిసిపరీక్షించె దిన ♦ నాధుండు భూరమణుండు సంరతా
 భృదయము గోరుచున్న సతి ♦ నొల్లక తస్వనుహీనుఁ జేయఁగా
 మదిం దలపోయు వారసతి ♦ మక్కువఁ జెందిన లీల నత్తణిన్. 1276
 విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 8 పద్య 108.

ద్విపద. భవచండతాండవ ♦ భ్రమణవేగమున, దివినుండి పడినయం ♦ దియయనఁబోలి
 కిరణజాలంబుల ♦ కెంపుసాంపెనగ, నరుణబింబము పశ్చిమాంబుధిఁ గ్రుంకె.
 హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, (గౌరన) భాగ 1.

కా. శ్రేణుల్ గట్టి నభోంతరాళమునఁ బా ♦ తెంబుతులు స్థాంశుపా
 హానాతము కోన్ల మయ్యె మృగతృప్తి వార్ధు లింకెం బపా
 శోణంబయ్యె బతంగబింబము దిశాస్తోమంబుశోభాదరి
 ద్రాణం బయ్యె సతోజవండములు నిధానింబు లయ్యెం గడున్. 1278
 మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 12.

మ. వికస్మిల్లంబ్రజ చక్రిపాలనము గా ♦ వింపెం గరవ్యాపృతిం
 కనుబంతంబుల నాకరిమించె యోధగం ♦ గానోర్చె వర్తాలిం గాం

తికిఁ బాపెం బెఱరాజకోటిఁదుది శాంఁ తిం బొందె ధైవంబునేఁ

తకుఁ దాపం బిఁక నేలనంగ నిమఁడఁ స్తపాప్రొడయ్యెం గడున్ 1279

” ” ఆ 5 పద్య 32.

గీ. కలువచెలిదొంగరాయిడి ఁ గలుగు నింక, ననుచు మునుమున్న పద్మిని ఁ దనవికాస
ధనమునిచినీటనిడురాగిఁ తార్చువోలె, బడియెఁబడమటికిఁడలిలోఁబద్మహితుఁడు.

రామాభ్యుదయము. ఆ 2 పద్య 91

ఉ. అంబుధిలోని కంతటను ఁ హంనుఁడు డిగ్గె దిసాంతముజ్జనా

ర్థంబునుబోలె నట్టియెడఁ ఁ దత్తటినాఱంగఁ గట్టినట్టి ర

క్తాంబరమో యనంగఁ దనఁరారెఁ గడుం గడసంజటివి యం

తం బొడనూపెఁ దారకలు ఁ తత్పదనోద్భవించులోయనన్. 1281

ప్రభావతీపద్మము, ఆ 4 పద్య 117.

గీ. సరగ మిన్ననుకమ్మరి ఁ సంజకోలిమి, బెట్టుగాఁ గాల్చి బంగారు ఁ చుట్టువాలు
పదునువెట్టంగఁ గొనిపోయిఁపట్టలేక, విడిచె ననఁ బొద్దుపడమటికడఁడిమునిఁగ.

యయాతిచరిత్రము, ఆ 2.

క. కమలినిఁ బొమ్మని కరముల, నిమరుటఁ దనదయివారఁజీపరిచయదో

పమునకు రవిప్రాయశ్చిత్తమొనర్చుకొనె నన నపరఁ ధరమునఁ బడియెన్. 1283

చిత్రభారతము, ఆ 8 పద్య 103.

గీ. అపరదిగ్వారసతి రవి ఁ యనెడు వెటుని, రాగయుతుఁడైననేకాంబఁరంబుచిక్క
నిర్వసునిఁ జేసి కడురశ్మి ఁ పర్వ రాజు, వేగ రాఁదెల్సి తనయిల్లఁచెడలఁద్రోచె.

పట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 41.

చ. ఉదయధరాధరంబుపయిఁనుండి హుటాహుటి నేఁగుదెంచువో

నొదవినదప్పిఁ బశ్చిమమఁహోదధిలోయముఁ జూచి శీఘ్రులన్

గదియఁగనీ డ్రెసేమొ తురంగంబులుతదృఢమంచు భూజనులొ

మదిఁ దలపోయ వ్రాలె రవి ఁ మఁడలమజ్జలదీక్షుదిక్కునన్. 1285

పరమయోగివిలాసము. ఆ 3 పద్య 225.

చ. తరుణవయస్కుఁడైనసోమఁధామనిమిఁద మనంబు నిల్చి యం

బరసతిదన్నువృద్ధునుచు ఁ మానఁడలంచినఁ జాల సిగ్గునన్

ద్వరితగతిన్మృనింగినవిఁధంబునఁ బశ్చిమవార్ధఁ గుంక భా

స్కరుఁడు గుమద్వృత్తితతి నఁ గంగ వికాసకళామిషంబునన్. 1286

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక ఆ 1 పద్య 221.

గీ. ప్రామిషమనుకమ్ములు ♦ భారమైనఁ, దరణిశరనిధిమునుగఁగా ♦ సరగఁ దిగిచి
వేయబోల్ పైపనుతతిసా♦రాయణుండు, కాకది కృపీబజాతాప్తిఁగాంచనేమి.

సారంగధరచరిత్రము, చే॥ వేం॥ ఆ 3 పద్య 24.

గ. దోషాకరముఖదర్శన, దోషమునకు భీతి నొంది ♦ తొలగినమాడ్కిన్
బ్రోపితుడై యఖిలజగ, దూభషణుఁ డర్కుండు గ్రుంకె ♦ దోయధిలోనన్.

మత్స్యపురాణము, ఆ 4 పద్య 69.

మ. పరసీజోద్భవరుక్మకారమఁడు ఘృస్మిశ్రీమణిం బేమితో
గర మింపొంద నలంకరించుటకు వేగం గాచి తానీటిలో
బరగన్ ముంచినయట్టి మేల్మీయగుబల్బంగారపుంబూదెయ
స్కరణిన్ భాషఁడు పశ్చిమాంబునిధిఁజక్కం గ్రుంకె నొక్కమ్మడిన్. 1289

రాజశేఖరలాసము, ఆ 1 పద్య 126.

చ. సమయభటుండుపూర్వనగ♦సానుతటంబనుకొత్త శంబునన్
ప్రమదముమీఱనిల్చి యల ♦ పాపపుఁజీకటిసోఁకుమాఁకృపై
నమరవడిన్నిగుడ్చిన విధున్మయమైనపిరంగిగుండునాన్
గమలహీతుం డఖండగతిఁ ♦ గ్రక్కునఁ బశ్చిమవార్ధిఁ గ్రుంకినన్. 1290

విష్ణుమాయావిలాసము, ఆ 1 పద్య 190.

మ. స్ఫురితాంభోరుహజాతభావముదయం ♦ పున్ జోకలన్ చెల్చి యు
ర్వర కొక్కుమ్మడిఁ బిట్టు పట్టపగలుగ్గిస్సూర్తి నూచించి సా
గరకాయిత్యము వాసరాంతమునవేడ్కంజూపఁ జింతించియో
యరవిందాప్తఁడు వేగఁ జేర్చెఁ దన మేనంభోధిమన్యంబునన్. 1291

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 45.

మ. అపరాష్టాంబనుపర్ణకారుఁడు ప్రితీవ్యంభోజపత్రాక్షి క
చ్చుపడన్ జందురుకావియంబుదపటస్తోమంబున న్నించఁగా
నపరాభిధ్ధలి నుంచు కుంకుమరన ♦ వ్యాకీర్ణకుంభంబునాఁ
దపమండస్తవసుంధరాధరముచెంతన్నిల్చి గుంకె న్నడిన్. 1292

పబ్బింధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 58.

గీ. రిక్కరాయఁడు దమిమిఱరేవెలందిఁ, బెండ్లి యగునని కడయనుపేరటాలు
మొనసి యైరేనినీటికైముంచు పసిఁడి, మండయనఁబ్రొద్దుమున్నటఁగ్రుంకెనంత.

అచ్చతెలుఁగురామాయణము, ఆయా. పద్య 12.

చ. చరమనగాగ్రశృంగపటు శంకషణ్ణికియలన్ లసద్వనూ
త్కరములు చిందగా వెదక తత్ఫలభూములడిగ్నోయనన్
సరసిరుహోద్ధమండలము జాతెనువిష్ణుపదంబువీడి యె
వ్వరికిందరంబు? కాలకృతవంచనకున్ వెలిగా మెలంగగన్. 1294
కార్తికమాహాత్మ్యము, ఆ 4.

మ. స్వకవిద్యోతవనుప్రజంబడరసార్వంబున్ బరహ్నిణిభృ
న్నికటోద్వత్క్రటకంబుఁ జేందియఁ ఘనానీకానురాగాదియై
సకలార్ద్రజనసేప్త్యఁడయ్యె నినుఁ డెంచు భూరితేజిండు శ
త్రుమలాంతస్థితుఁడయ్యుఁ బూజ్యుఁడె కదా రూపింప నెవ్వారికిన్. 1295
భోజనుతాపరిణయము, ఆ 5 పద్య 4.

మ. ఖరణీభీమతమంబుమాపి కుముదాధారప్రభల్వాపి దు
స్తరభీచక్రము లేపి పద్మినికిఁ బాంచాలత్వముం జూపి భా
స్వరలీలన్ వనురా జనందగి సదా సన్మార్గవృత్తి స్మృహో
విరతిం బూని యినుండు సేరె దుదఁ బృథ్వీభృద్వరావాసమున్. 1296
రుక్మిణీపరిణయము, స. భ. ఆ 2 పద్య 285.

చ. సరసిజపాంథవుం డవుడు చక్రధరత్వముఁ బూని వేగమే
శరనిధిచెంతఁ జేరఁజని చాఁగిలిమొక్కి గృహస్థుగా ననున్
గరుణనుబోవుమం చని డొకారముచొచ్చెనొ నాఁగ మెల్లఁ ద
త్పరిసరభూముల నెవ్విలిగి తట్టరమ్మనఁ గుంకె గొబ్బుకన్. 1297
పార్వతీపరిణయము, ఆ 5.

చ. అవికిరణాభిముఖ్య మపుడందక నూలును వేయునైకరం
బు వెలయుకుండునట్టి దళముల్ గలయాశరజాతముల్ చెడిం
గువలయ మంతలోఁ దెలివిఁగూడెను రాజమహాదయాధిప
స్త్రువునకు మేలుగాదె మఱి సాంపటిపంకజనుల్ కృశించుటల్. 1298
లంకావిజయము, ఆ 2 పద్య 126.

గీ. అరసిచూడ రజోరుణావరణదీని, నంటగాఁగూడదనక లోలాత్ముఁ డగుచు
పగలు పద్మనిగూడిన పాతకంబు, దివసమణికప్రకాశతఁ దేకయున్నె. 1299
రంగారాయచరిత్రము, ఆ 3.

చ. సమయమహేంద్రజాలకుండు ♦ సారసమిత్తుండనేటిపద్మరా
గము నెస మాయజేసి కుతుకంబున హేయని నీలపంక్తులన్
భ్రమిపడజూచి ఝూయనుచు ♦ బల్కినుపాణులజేసి చూపెఁ జి
త్రమనఁగ బొద్దుగుంకెఁ దిమిరంబెనఁగన్ దివిసాష్టే దారకలో. 1300
హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 173.

ఉ. వాఙ్మిత్రసింహము దివన్వతిదిక్కురీ నీర్గమించి డై
త్యారిపదాటపీఠలిదిశాఖ్యమదేభమువెంటనంటి తే
త్సగమదం వెసంజరతు ♦ తైలతటంబునఁ జెంది నక్తర
క్తామణదేహమై యరగ ♦ నగ్గిరిమాటునకున్ రయంబునన్. 1301
చెన్నబసవపురాణము, ఆ 2 పద్య 256.

క. వనజరుచిఁ గొనఁగ నుమయం, బనుచోరుండు రోదసీగృహముఁ జొచ్చి భయం
బునఁ బఱప నడచుదీపంబును బోల్పంబడుచుఁబ్రొద్దుపొటుకునఁ గ్రుంకెన్.
శకునస్తతి, ఆ 2.

చ. కరమనురక్తుండై పరుష ♦ కాంతి వహింపక భర్తచల్లసో
కరముల బుజ్జగింప వినఁగానక పద్మిని మోమువాంచెనో
కరమనురక్తుండై పరుష ♦ కాంతి వహింపక భర్తచల్లసో
కరముల బుజ్జగింప వినఁగానక పద్మిని మోమువాంచునే. 1303
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 2 పద్య 188.

చ. అడనను లోహకాగుఁ డసమాంబకధారికి పుష్కరాగ్రగింప
పదలీడుచకృహారశిఖిపాకమొసర్చి మయూఖదంశికా
స్పృశకలనంబునంగమిచి ♦ పట్టిపయోధిమహోగ్నిధారలో
పడనిడఁ గూర్చెనో యనఁగ ♦ భానుండు గ్రుంకె గృమకృమంబునన్. 1304
యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 4.

గీ. సరసతరపద్మనీదివా ♦ సంగమంబు, నేసి తద్గోపవరిహార ♦ నీడ్చి కొఱకు
స్నానమొనరింపఁగాఁబోవుచందమునను, బల్చిహంబుధిలోఁగుంకెభానుండపుడు.
బృహత్తరతిలకము, ఆ 2.

నీ. అబ్జభాంధవుఁ డిట్టులపరాభిఁ గ్రుంకఁగ, నపు డహిగిరినుండి ♦ నట్టి లక్ష్మీ
మోతులైన సతులను ♦ ముచ్చటగాఁజూడ, హేమాంబరము ధరియించిపద్మ

రొగభూషణములు ♦ రక్తిచందనమును, బనువుఁగుంకుముఁ దాల్చిభక్తిమెఱయఁ
బట్టిమాతాంత ♦ పయనమై వచ్చెనో, యనఁగ సంధ్యారాగ ♦ మతిశయిల్లే
గీ. నందుచేఁ బార్వతీప్రముఖాబ్జముఖుల, మణులభూషణములరక్తిమములుమించెఁ
బక్షులారత్నములఁజూచిఁఫలములనుచు, మెక్కుటకుఁబొందుగతిచెట్లమీఁద్రవాలె.

వేఁకటాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 5.

చ. కుముదిని యందమెల్లఁ జెడఁగొట్టె నితండని తన్నెఱింగినన్
గుముదహీతుండు రాజగుటఁ ♦ గొట్టునొ తిట్టునొ యరచు భీతిఁ బ
చ్చిమగిరిచాటుఁజేరె సరఃసీజహీతుం డిల నున్నవేకదా
కుమతులు రాజభీతులయి ♦ కొండలఁ గోనల డాఁగియుండుటల్.

1307

కృష్ణార్జునచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 144.

సీ. కాలమాంతిక్రికుఁ డస్తఃశైలసీతంబున, రవిబింబకక్తియంత్రంబునిల్చి
కుశ్రితిహితద్విజరవాఃకృతిమంత్రము లెసంగ, ఔరహమాచ్చాయనిఃర్రాల్మముడిపి
హరిమారందఢాఃరానందబాష్పముల్, దోఱఁగఁ దామరకన్నులఱముడించి
కుసుమసంధ్యారాగఃకుంకుమాంజలినిచ్చి, తిమిరోడుధూవదీపము లొనంగి
గీ. చంద్రుఁడనువెండిగిన్నెతోఁజుం దిక యను, పాయసంబు నివేదించిఁభ్రమరగాన
మమర కల్పారపంత్రపుష్పము ఘటించి, శివునపుడుగొల్పనరపతిఁచెల్వఁగాంచె.

రాధాకృష్ణసంవాదము, ఆ 2 పద్య 130.

ఆ. వృద్ధి నొంగి రాజు ♦ పనుకొని చనుదేర, నులికి గ్లానిఁ జెందియున్నయినుండు
యాత్రులేజమెడలిఁయపరభూభృవృణి, మఱుగుఁ జొచ్చె నది క్రమంబుగాదె.
గోపీనాథరామానుజము, యుద్ధ.

మ. అనుజన్నేహీతులైన కోముదులకాఁహ్లాదంబు లేకున్న నె
మృతమందుండఁపోసికోసి నిజభృగర్మక్షేత్రనిస్తందిగ్రసం
జనితోఁబృథ్విత్కిరణాళికాంతముగఁ దాఁజర్పించికోపంబుతోఁ
జనె నస్తాదిగ్ర కనంగ భూనుఁ డరిగెన్ ♦ సారస్వముల్ గుండఁగన్.

1310

కృష్ణార్జునసంవాదము.

చ. మొదలఁ బురందరాశఁ దగ ♦ ముట్టితి రాగముతోడఁ బద్మినిన్
బిదపఁ జమత్కరించితివి ♦ వేడ్కఁగరంబులు సాఁచి యింకనన్
బొడువకు మంచు దూఱుచు నశ్రునృపిశాంగనకాలఁ దాఁచినన్
నదిమికయావకద్రినముఁ ♦ దాల్చెను నా నినుఁ డొప్పె రక్తిమన్.

1311

జ. ఉదయమునొండెసానులకు ♦ నొద్దిక బద్ధినిఁ దేర్చి తద్దహం
బదపదనేసెఁ దత్కువలయప్రభఁ దూలిచె నట్టై వారుణిం
దుదిఁ గనె నంచుఁ దన్ జనులు ♦ దూలఁగనాడిన నింద యోర్వకో
గొదగొని పశ్చిమాంబునిధిఁ ♦ గ్రుంకె సరోరుహమిత్తుఁ డత్తటిన్. 1312

ఉద్భటారాధ్యచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 33, 34.

ఉ. వేటతమిన్మహానయము ♦ వీరుఁడు జెల్వడి సంతసంబు బల్
పాటిలచందనంబునల ♦ పశ్చిమదిగ్నభసామజంబునుం
వ్రేటిడ దాని ప్రిక్క దిగి ♦ వీడనిచాయల మందుగుం డనర
దేటతనంబుతోఁ జరమదిక్కు నకున్ రవి సేరె నప్పుడున్. 1313

కవిజనచకోరచందోదయము, ఆ 4.

ద్విపద. ఆకాశలక్ష్మీకర్ణావతరసంబు, పా్రికటంబుగ జాతీఁపడినచందమున
నరుణమాకిరణంబు ♦ లల్పంబులగుచు, తరణిపశ్చిమపర్వతంబున కరిగె. 1314

నలచరిత్రము, చ. రా. ఆ 1.

క. పడమటిమల కడగుహలో, నడఁగిన యిరులను గడంక ♦ నవలికెఁ దలుమున్
వెడలెడి పడువున నడిచెను, బడమటి కొండకుఁ బ్రొద్దుపడిఁ గెం పడరన్.

చ. అదనదితప్పి వేడినెలుఁ ♦ గత్తమిలన్ దడమెత్తుపాముగా
ముదొరవిసంపుమంటలనఁ ♦ బొల్పుగుఁ బడ్డరసంజకాపి, పైఁ
గుదిరినసందెచీకటి తగుంబొగయట్ల, చెలంగు నల్లత్రొఁ
చుదడములట్ల చీకటులు, ♦ చుక్కలొగిం దలమానికంబులౌ. 1316

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 3, 4.

త మో వ ర్త న ము.

—:0:—

చ. ఇనుఁ డొడఁగూడింకకుదధిశుదింగనరాగమొండెనో
యన నెలసంజపర్వె నమోరాధిపదిక్పతి దానిఁ జాచి వం
దినదనుకాంతిమా సెననఁ ♦ దెల్పఁ జీకటి గప్పె నంబుజా
సనహరివిశ్వరూపయుగ ♦ సంగమలీల నభంబు వొల్పుగాన్. 1317

కుమారసంభవము, నన్నె. ఆ 8 పద్య 90.

ద్విపద. ఖలుఁడైన యద్దశఁకంకుని చేటు, డెలుపుటకై నిశీఁశిని కచభరము

విభదమైయుల్లన ♦ విరిసెనో యనఁగఁ, బరపొంది చీకటి ♦ ప్రబల్మమై వర్షె. 1318

రంగనాథరామాయణము, రంగనా. యుద్ధ.

చ. తనకరయంగఁ దండ్రియగు ♦ తామరసపిరియఁ డంతరించినన్

మనమున శోకవేగమది ♦ మానుపఁజాలక భిన్నమూర్తియై

వెనుకనవచ్చు నయ్యమున ♦ వీచులఁ బోలు తమంబు తెల్లనో

మునుకొని నిండఁబర్వె నతిమోహతగ్ధస్థితిభాసమానమై.

1319

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. శద్య 2639.

ఉ. కాలకిరాతపాదతల ♦ ఘట్టవఁజేసి వియద్వసీమహా

కాలఫలంబు భాస్కరుఁడు ♦ గ్రక్కున నస్తమహామహీధర

క్షూలశిలాస్థలింబడియెఁ ♦ దోరములైన తదీయచీజముల్

నీలరుదుల్ వడిన్ జెడరె ♦ నింగినచచ్చతమశ్చలంబునన్.

1320

శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 164.

నీ. అభ్యుతాపింశవఁన్యాఘోణిరోదసి, కాపాలికమషీది ♦ లేవనంబు

దివసాబ్జముకుశనోఁగ్ధితభృంగతతివారు, జీపరిపాప్రసూఁర్యపక్షిర్తి

చక్రదాంపత్యవిఁఖముగజన్యభిసారి, కాలనుమేచక ♦ కంఠుకంబు

కాలగోపాలక ♦ కంబళంబు రమాకు,మారనాసీరఘాఁగీరజంబు

గీ. నిఖిల నిక్కందరాముఖ ♦ నిర్దలపృ, సుక్తకరిఘటానటనభృమప్రదోష

నీలకంఠకలాపంబు ♦ నిండఁ బర్వె, గౌళికపిరియతమమైన ♦ గాఢతమము. 1321

వరాహపురాణము, సం. మ. ఆ 4 పద్య 141.

నీ. దినవారిరాశిమా ♦ పనుమానిగ్రోలంగ, నడుగునఁగనువట్టు ♦ నన లనంగ

గ్రుంకు మెట్టడవిగా ♦ లొక్కినినసంధ్యాసహ్నిఁ, బొడమినదట్టంపుఁబొగ యనంగ

దనమణివడిపోవ ♦ ధరణీతలంబున, సెమకంగవచ్చిన ♦ నింగి యనఁగ

సలచుక్కులనియెడి ♦ వలరాజుగెలుపువారి, దైలియఁ బూసినమషీ ♦ లేవ మనఁగ

గీ. వృద్ధవారవిలాసిని ♦ విసరమునకు, నఫలితంకరచోపధంబనఁగజార

నలీలముఖులకదృశ్యాంజఁనంబనంగ, నంధకారంబు జగ మెల్ల ♦ నాక్రమించె. 1322

పారిజాతాపహరణము, ఆ 2 పద్య 34.

క. బహుళజలప్లవమాన, ద్రుహిణాండముచెమ్మయుటికి ♦ రూక్షార్కవిభా

రహితైతఁ గాటుకపట్టెను, రహి చెడియన నంధతమన ♦ రానులు బెరసెన్. 1323

మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 18.

ఉ. కాలసమాఖ్యచేసలరు ♦ కంచరవాఁడొక తామ్రపాత్రము
 ద్వేలనుధారుచిందనరు ♦ వెన్నెలసీసముఁ జేతు నంచుఁ బ్రా
 ల్మాలక తోమఁగా వెడలుమచ్చన సర్వదిశాంతరంబులన్
 మూలతమస్సమాహములు ♦ ముంచుకొనెన్ మఱియు న్నమగ్రతన్. 1324

సానందోపాఖ్యానము, ఆ 5.

క. కలయికలెడసినజక్కవ, చెలువల కన్నీటిపదనుచే నెల్లెడలన్
 మొలచెననఁగ నలుగడలన్, బలిసి తమోలతలుబయలు ♦ పండిలిప్రాంతెన్. 1325

రామాభ్యుదయము, ఆ 2 పద్య 93.

సీ. కలయిండ్లకరిగెడు ♦ కన్నపుదొంగల, నీలికాసెలదీప్తి ♦ నిండెఁ గాక
 గద్దించిచనుదుండఁగపువేడ్కకత్తెల, మైలచీరలచాయ ♦ మలసెఁ గాక
 ముకుళితవికసి తాంబూరుహోత్పలములకు, నెడయాడునలికాంతు ♦ లెసఁగెఁగాక
 విటులకై మెండాడు ♦ వీధులజంతల, వెనుఁగాటుకలకప్పు ♦ బెరసెఁ గాక
 గీ. వాడఁబాటెడు విరహిణీ ♦ వదనసమితి, కందుపొందునగునల్పు ♦ గలసెఁగాక
 కాని నాడింత దట్టమిఁగలదెమొదల, ననఁగఁ జీకటియంతంత ♦ కగ్గరించె.

కవికర్ణరసాయనము, ఆ 4 పద్య 90.

సీ. తమినహల్యాజార ♦ తారతాశయఁడైన, జంభారికిదిరత్నజాల మయ్యె
 వల్లవీతతిఁగూడి ♦ మల్లాడు మాయగొల్లనికిది చూడ కలూపమయ్యె
 దారుకాపనమాని ♦ దారకాముకుఁడైన, పశుపతికిది గళాభరణ మయ్యెఁ
 దారాభిసారసా ♦ దరతఁద్రుగ్గురిన తమ్ములదాయకిదియుఁగోముద్ర యయ్యె
 గీ. నభిమతనవీనవరనిధా ♦ నాప్తిహేతు, దివ్యసిద్ధాంజనంజైన ♦ దీనివంటి
 యనుఁగుఁగనుఁగవనెత్తుటే యరుదటంచు, గులటలునుతింపఁదిమిరంపుగుంపులెసఁగె.

వసుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 13.

క. ఇనుఁ డెత్తిపట్టఁబోలుం, దనకరముల మున్ను మిన్ను ♦ దానికి గుఱు తా
 యన చన్న నదియు నిదిగో, ననయము వ్రాలె ననఁ దిమిర ♦ మడరె న్నిగులన్.

పరమయోగివిలాసము, ఆ 3 పద్య 228.

చ. తఱియను లోహకారకుఁ డు ♦ దగ్గితఁ బశ్చిమశైలశృంగమున్
 గుఱిగొని వేలుపుంచెరువు ♦ గొప్పపిరంగునఁ జాయమంగులో
 గొఱలెడు విన్నుమానికపుగుండు ఘటించి యగాదు చేసినం
 దఱుగుఁగ గగ్గిమ్ము కొగ్గింబొగల ♦ నంగ జగంబునఁ బర్యేఁ జీకటుల్. 1329
 రసికజనమనోభిరామము, ఆ 4 పద్య 95.

నీ. రేరాయనికేబొమ్మ ♦ తారావధూమణి, కటిచాయనునుబట్టు ♦ గాధరింప
వేయకన్నులవాని ♦ దాయ నెంచు నహల్య, నీలాలనరులంచు ♦ బాలి దాల్చ
దహను నాత్మ దలంచు ♦ తపసిరాయిల్లాండు, కప్పుకుప్పనములు ♦ గాఢుటింప.
శివునిమరుల్కొన్న ♦ వివిధతాపనకాంత, లిందీవరములుగా ♦ నెంచి ముడువ
గీ. నిగిడె జగముల గలకంత ♦ నీలకంఠ, కంఠకాదంబకరదంధ ♦ ఖంజనాధ
కజ్జలద్యుతిహరినీల ♦ ఘనతమాల, ఘోరరుచిపూరమగు నంధకార మపుడు. 1330

భోజనుతాపరిణయము, ఆ 5 పద్య 19.

క. ఇను దరిగె ననుచు సమయాంగన నీలపటంబు దాల్చి ♦ గలయాశలమే
కొనియెడుజారిణివై వడి, ననఁజీకటి పుడమిఁ జెలంగ ♦ నతిబహుళంబై. 1331
బిల్వణీయము, ఆ 2 పద్య 22.

చ. దలితతమాలజాలముల ♦ దాయ నిశాచరకోటిమేలు క
జ్జలరుచితోడు ధూమవిధు ♦ సారథి రేయెలనాగచూర్ణకుం
తలతతి రాజునొల్లక వెఱతంబడు పద్మిని శాపమూర్తి ది
స్కూలఁ బచరించె జీకటి యింకంఠితలీల నిలాతంబునన్. 1332

వాసవదత్తాపరిణయము, వ. వీ. ఆ 3 పద్య 62.

నీ. యమునాపయఃపూరంమనఁగ నిమ్నోన్నతస్థలములనెల్లడ ♦ సమము పఱచి
గంధాంధనిధుర ♦ ఘటయననిశ్శంకఁ, బంకజాతమృత ♦ పొంక మడఁచి
యసితాంబుదకదంబంమనఁ గారుకొంచును, విరహిణీబాష్పంబువృష్టి గురిసి
యనుపమాంజనపుంజ ♦ మన నభిసారికా, జనముకన్నులఁ గప్పికొనఁ దనర్చి
గీ. స్వచ్ఛశిఖిపింఛతాపింఛ ♦ గుచ్ఛభాను, రచ్ఛవిచ్ఛటఁ జెగడు నీరంధ్ర వృత్తి
నఖిలదిక్కుహరంబుల ♦ నాకొనించి, కానిపించెను గటికిచ్చి కలులగుంపు. 1333
శవిజనరంజనము, ఆ 3 పద్య 67.

మ. తమిసాయాహ్నవిరోధిహేలిపయి సంధ్యా రాగరక్తప్రవా
హముగాఁ బోరుచు పట్టి హస్తగిరిదుర్గాంతంబునన్ వైవ త
త్కృమమాలించి వియోగచింత నతి కాఠ్యం బొందుచున్ బద్మినీ
రమణీరత్నము నించు నూర్పులనఁగా ♦ రాజిల్లుఁ గొంజీకటుల్. 1334
రంగారాయచరిత్రము, ఆ 3

క. రవియనెడు కాలచక్రము, దివసాంతప్రళయవేళ ♦ దీపాన్నులచే
దివిఁ గాల్చి యడగ నమృషి, నివహంబనఘోరతమము ♦ నిండె న్నెలుచన్. 1335
హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 131.

- సీ. కకుబజ్జముఖులకుఁ ♦ గస్తూరిపూతలై, భూభృవోఘముల కంబుదము లయ్యె
భూరిఘోరారణ్యములకు గజంబులై, యారామములకుఁ బిఱకాళు లయ్యె
హర్యవంతులకు నిర్వర్ధమామరేఖలై, వరసదంబులకుఁజై ♦ వలము లయ్యె
భవసంబులకునీలి ♦ పట్టుఁకుల్కట్టులై, కొలఁకుల కెలదేటి ♦ గుంపు లయ్యె
గీ. ననఁగ సకలజగద్భీష ♦ జాయమాన, లీల వన్నియలనుకొక్క ♦ నీలిమింగె
ననుటనిజమైయ శేష పఠ్యంతరములఁ, గవ్వకొనియొప్పచిమ్మచీకటులు నెఱసె.

శుకసప్తతి, ఆ 1.

- ఆ. గగన మెల్లఁ గప్పి ♦ ఘననీలరుచి నొప్పి, శీతభానుకరవి ♦ ధూతమాన
పూర్వమగుచుఁ దమము ♦ వొల్చెశంకరకన్, చూసనాగచర్య ♦ శోభగలిగి. 1837
కిరాతార్జునీయము, ఆ 3 పద్య 130.

- సీ. అరుణవృధాపాలి ♦ కామ్లానకైరవ, శ్రీమహాభోగసంజీవకరణి
సమయావలోక నానన్తమానసనాయి, కానాయకాభినందానకరణి
ప్రత్యసాన్ముర్వ్యసంభవ హేతుయుక్తిని, ర్వరణఖన్యోతపాచర్ణకరణి
విప్రాధ్యబాణఁచిన్నమందేహజై, భిల్యకల్యాణఁశల్యకరణి
గీ. సకలభూతపరేపంచవిశ్రమవితరణి, జారచోరచకోరసంఛారసరణి
తరణిజాకార రేఖానిధానధరణి, ధరణిఁ జరియించెదమితరఁస్కరణికరణి . 1838
యామినీపూర్ణతిలకావలీనము, ఆ 4.

- గీ. మిత్రుఁడవనుత్వమునన స్తంమింప నపుడు, సరసులవ్రపుల్లజీవన ♦ జాతములు ర
జోవిహీనతనత్వసంశూన్యతఁ గడు, విన్నవై యుండ నావిర్భవించెఁ దమము.
రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. పేం. ఆ 4 పద్య 108.

- ఆ. భానుదీప్తియనెడు ♦ పరతత్వవిజ్ఞాన, మంతరించుసమయ ♦ మాతృ నెఱిఁగి
యావరించినట్టి ♦ యజ్ఞాన మనఁగ లో, కంబునందు నంధకార ఎడతె. 1340
కృష్ణార్జునచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 166.

- సీ. తాతాంబునిధివత ♦ నాతతభేదత్వ, రాపతద్యమునాల ♦ హరియనంగ
గృహసమారోహణ ♦ కంపితాకాశ జం, బూలతావిగలత్సంలాళి యనఁగ
జైత్రయాత్రాక్రియాసంభ్రమస్మధన సే, వాయూర్ధ్వనవప్రియచయమనఁగ
స్వవిరోధ్యదర్శన ♦ సమృదావనిచర, స్త్రందేహదేహరుగ్స్పృందమనఁగ
గీ. నిజనిలయ సలిలరుహాళి ♦ నియతభంగ, కారిసంధ్యాసమయపరాక్రమవిధాన
కలితమతినిర్వచనిపరాఘంబనంగఁ, దిమిరసంతతిజగదంతఃకరమునఁజెలఁగె. 1341

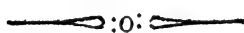
సర్వకామదాపరీణయము, ఆ 2.

క. ఇరు లెసఁగె విభుని రాకడ, నరసి నిశిధని జలంబులాడి వెసమ్ముం
గురు లాగ్వుఁగ వేసినబంధురమగు సాంబ్రాణిధూపం ధూమమనంగన్. 1342
నయనోల్లాసము, ఆ 3 పద్య 101.

సీ. గగనవేధూటిసోయగపుఁబిఱుండన, రంజిల్లు నీలాంబరంబనంగ
నెఱిజగత్కరిమిఁది ధీలంపుజాలీల, పసమించు మిమ్ముటంబారి యనఁగ
సంతసమొప్పు వంసంతుండు గాడిఖ, డాయించు గళ్ళుజెండా యనంగ
నంగజరవీకాహులపైఁ బన్నిన, లలిసీలిపట్టుజాలారనంగ
గీ. నమృతకరునకు రజనీనుధాధరికిని, పరిణయంబని సర్వదిక్పరసిజాస్య
లుడుగరలొసంగుకస్తూరిబొడులనంగ, తలుకుననుగ్రమ్ముకొనెదమఃపటలమపుమ.
నీలకుంతలావిలాసము.

గీ. గొండ్లి సలిపెడి యురవడి ధుబ్బులల్లు, జడలగుంపులు వీడి యీపుడమి నెల్ల
నలముకొనియె ననంగను నలుపుమిగిలి, కటికిచీకటి యెల్లడఁగ్రమ్ముకొనియె.
రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 5.

నక్షత్రములు.

ద్వీపద. కృతకృత్యుడగురాము ధీర్తిపుష్పములు, చతురతమై వెదచల్లిన యెట్లు
కిర మొప్పుఁ జాక్కలుకాన్పించె నంత, ,, ,, ,, 1345
రంగనాథరామాయణము, యుద్ధ.

ఆ. నురతనాటకంబుదొరకొన రాతిరి, కరపుటమునఁ జల్లువీరు లనంగ
నెఱిసె సంబరమున ధీఁదారకలువియ, జ్వలధిఁ బెరుఁగు ధీనమిలియనఁగ.
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ, పద్య 2036.

మ. నభమెల్లం గలయంగనిండఁ బొడిచెన్సంధ్యానశేషాదృత
గభటీడంబరతొండవప్రమరికారంభంబున స్వాంభవీ
పృథుపాదాహతియొడికిన్నెగయుచున్ బ్రహ్మాండగోళంబుతో
నభిసంబద్ధములయ్యెనోరజతైలాశ్మంబు లన్నట్లుడుతో. 1347
శృంగారవైభవము, ఆ 3 పద్య 160.

అ. భూమి నిండి మింటఁ ♦ బూర్ణమై కర్కట, మకరమినరాశి ♦ మహిత మైన
హరియశస్సుధాన్తియందలి తుంపురు, లనగఁ జాక్క లొప్పె ♦ నాకసమున.

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ, పద్య 1281.

ద్విపద. కొమరారు నభమను ♦ కొలనిలో విరియు,

కుముదజాలంబు బాగునఁ జాక్క లెనఁగ.

1249

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. భాగ. 1.

నీ. కార్కొన్న కటికిచీకటిమొగుల్ మొత్తంబు, గురిసినపడగండ్ల ♦ గుంపులనఁగఁ
గవజక్కవలుపాయఁగరనాశములఁజందు, రుండుఁదుపటికంపుటండ లనఁగ
నెల్లెడమిన్నేటియినుముననచ్చర, కొమలిడ్ల వెన్నెల ♦ కుప్ప లనఁగఁ
దెలివెన్నెలచెండితీగలు నిగిడించు, చదుకమ్మచ్చుబెజ్జములనంగ

గీ. జగము శెల్వంగ దండెత్తుమగనిమీఁది, లీల రతిచల్లు దీవనఁజాలనంగ
వేడివెలుఁగండఁగాఁగినవిన్నుమేన, నెక్కొనుచెమటబొట్టునాఁజాక్కలమరె.

పారిజాతాపహరణము, ఆ 2 పద్య 36.

క. తలమాపె నప్పు డభిలాశల దట్టపుటిరులుచిలవ ♦ జవరాలు సభా
స్థలమండపకోపరిసీ, మల నిడిన సితాండపటలిమాడ్కిం జాక్కల్.

1251

మనుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 34.

చ. నురపథమాదిమార్గమునఁజొప్పడి పండిన భానుడన్ ఫలం
బరుదుగఁ బశ్చిమాద్రి శిఖరాగ్రమునంబడి పెక్కు ప్రక్కలై
యురువడిఁ జెట్లపై నెగయునుజ్వలబీజములో యనంగ బం
ధురతరభంగినల్లడలఁదోచె నభోదితసాంధ్య తారకల్.

1252

నానందోపాఖ్యానము, ఆ 5.

నీ. నటదీశ హాసవిస్ఫుటితవేధోండరేఖలఁ దోచు వరజాంబుకణిక లనఁగఁ
చెల్లుబ్బునిర్దపెన్వెల్లిన్వెల్లపదార్థ, ములుమున్నబొడముబుద్బుదము లనఁగ
రవికిముందహనిశ్చిరభనసాధనములై, వచ్చిన ద్విజమంత్రవర్ణము లన
హరిపదంబునునీశుశిరమునైన నభంబు, న నభోగతులనించు ♦ నన లనరిగఁ

గీ. బరమగిరియను మరకాడు ♦ జలధి సరణిఁ, డరణిడించిన సతఁడు తత్సలీలమగ్ను
విమలముక్తాఫలంబులు ♦ వెలికిఁజొరపె, ననఁగ నవతారకానికాయంబు లడగె.

వసుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 15.

ద్విపద. కడిదిమున్నమృతంబు ♦ గరుడుండు గొనుచుఁ, గడువడిఁ జనఁగఁదంత్రిల

శంబు తొలఁకి

పెదరి యాకసమునఁజింది చూపట్టు, తుదలేని యమృతంపుఁదంపురు లనఁగ
వికసించుచేమంతివిరులచందమునఁ, బ్రకటంబులై కనుపట్టెఁ దారకలు. 1354

అప్తమహిషీకళ్యాణము, ఆ 5.

క. ఆలరెను దారలు సంధ్యోజ్జ్వలనశిఖాదహ్యమానఁచరమాద్రవనా
గులఁ బెటిలు వంశపటలం, మల నెగసిన గొప్ప వెలఁది ♦ ముత్తైము లనఁగాన్.
చిరమయోగివిలాసము, ఆ 3 పద్య 229.

చ. దిన మనుగ్రీపృథ్వీ యేగ జగతిన్ నిశ నాఁగ ఘనాగమంబు దా
యొనఁ గొనసాంధ్యరాగపు మెఱుంగు మెఱుంగుగ మబ్బు మబ్బు గాఁ
దనఁగ దదంబుదాంతరగతస్ఫుటమా క్తికముల్ గ్రహించి య
య్యనిమిషరాశి రాశి నిడి ♦ రా దివి నాఁదనరాఁరె దారకల్. 1356

ముకుందవిలాసము, ఆ 3 పద్య 44.

గీ. రాజు సనుడంచు నని నిశాఠరమణి యుప్పుడింద్రనీలపుమణిపాత్ర ♦ నిడినసోబ
సంపుటారతితెలిముత్తియంపుగుంపు, లనఁగ నభమునఁ దారకఁలతిశయిల్లె. 1357
ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 82.

గీ. రవళిఁ గువలయహితుఁడగు ♦ రాజు స్వారి, వచ్చునెడల విభావరీ ♦ వనరుహాక్షి
చెలఁగి చల్లిన ముత్తైపుఁసేనఁబ్రా ల, నంగఁ జుక్కలు దట్టమై ♦ నింగిఁ బర్యే.
రసికజనమనోభిరామము, ఆ 4 పద్య 96.

క. కుదురుగఁ జుక్కలు మిక్కిలి, పొదలెం దటి యనెడుకాఁపు ♦ పొరిఁబొరినివియ
త్పదకేదారాంతరమున, వెదచల్లిన తెల్లజొన్న ♦ విత్తు లనంగన్. 1359
సుభద్రాపరిణయము, ఆ 5 పద్య 66.

చ. శరనిధి సాంధ్యరాగము ♦ చక్కనిబచ్చెనయొడ నెక్కి దు
స్తరతరశ్చిబద్ధరవి ♦ జాలికు నీటను ముంచి మాక్తిక
స్ఫురదురుశక్తిల్లొని సభోధరణిన్ సమయంపువేరి ని
బ్బరముగఁ గొట్టి రాలుచునుఁపాబులన న్విలసిల్లెఁ దారకల్. 1360
మిత్రవిందాపరిణయము, కుం. వేం. ఆ 5 పద్య 11.

కు. ప్రతిజన్మంబునుమంగలీత్యగరిమన్ ♦ బ్రాపించ నింద్రాణిను
ప్రతచర్యవ్యరుణానికెన్ రవిపారిద్రాచూర్ణరాశిన్నభ
స్తతశూర్పంబున వాయునంబొసఁగఁబ్రత్యక్సింధుచీచీటా
పృతియు పృథ్వీచల్లునక్షత్రలునాఁ ♦ బెంపొండెదాశౌఘముల్. 1361
దాంశకాంకవిజయము, ఆ 4 పద్య 110.

చ. అపరసధాటికామణికినై యతిమోహముఁ జెంది డాయు చో
 క్కపుసిరిగల్గిమంత్రఘటికాతతివిచ్చిన పూలు గొన్ని యం
 దపుఁగపురంపుఁబూసలు ముందంబున వశ్యముఁగాఁగఁ బంచేనా
 నపుడు సరోజజాండమున ♦ నంతట బాదులు దీరెఁ దారకల్.

1362

బిల్వలీయము, ఆ 2 పద్య 23.

గీ. అర్కకరతప్తకమలభావాంజనిష్పృతద్రవత్స్వర్ణబిందుసంతాన మనఁగ
 విరహినఖదూతఘృశీకరము లనఁగ, ముందు వెన్నలఁదారలఁప్పుడు చెలంగ,
 పార్వతీపరిణయము, ఆ 5.

చ. అనువుగమిన్ననుంగడితపాశేతమంబునఁ గట్టిపట్టు శో
 భనతరచంద్రదీధితులఁపంక్తి జమాఖరుచుల్ గణించి యిం
 తనుకొని కాలమన్ గణకుఁ డప్పుడు తీర్చి లిఖించినట్టి యా
 దినవహిరేఖవాలనఁగఁ ♦ దెల్విగఁ జొక్కలు పర్వె నత్తఱిన్.

1364

హంసవింశతి, ఆ 1 పద్య 142.

గీ. విభులనీలాంబరమునిండ ♦ విమలమౌక్తికముల గుమిఁగూర్చి కేవలఁగంబుపైని
 గట్టినటువంటి చందువాఁకరణిఁ దార, కంబు లంతంతకునభంబుఁగాఁగ్రలెనపుడు.
 వేంక షేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 170.

ఉ. తారకరాజిరాజితె నితాంతపరిష్కటదీప్తి దద్ద సాం
 పార నిజపీఠ్యాగమన ♦ హర్షితయామవనీవిలాసిని
 స్ఫారవిసీలకమృకచ ♦ భారవిచిత్రపరితసాంద్రశృం
 గారితమల్లికానుమనికాయ మసంగ విహాయసింబునన్.

1365

రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 4 పద్య 109.

సీ. తిమిరమన్మథుఁడురాతిమహిళ బాబిలి, నంటుకై యేయుబాణమ్ము లనఁగ
 పున్నరాయనమహాంబుధికళానిధికోనఁగంగనెత్తినమాక్తికంబులనఁగ
 నటనోచ్చలస్మహా ♦ నటజటాచ్ఛటదేవ, తతినించుకుభ్రాతృతమ్ములనఁగ
 చంద్రికాసంగార్థసంతుష్టలగు దిశా, సతుల యానంద బాష్పంబులనఁగ

గీ. రాజమార్గంబున జకోరఁరాజియెల్ల, కమలదీర్చి యొనర్చిన ♦ కాంతిసెడని
 పృగులతరసురరత్నదీపికలనంగ, గ్రహస మేతంబుగాఁదార ♦ కలుదనర్చె.

1367

స్వాకామదాపరిణయము, ఆ 2.

గీ. అంబరంబను కాయమానంబు నందు, నల్లకొన్న తమంబను మల్లెతీగె
యసమకుసుమాభిరామమై యెసంగెననంగ, జొక్కముగజుక్కలెడల విక్కటిలె.
నయనోల్లాసము, ఆ 3 పద్య 102.

ఉ. అల్లన కాలవర్తకుడు నయ్యెడ గెంపును ముత్తయంబులున్
మెల్లనఁ దూస్కె చూచుటకు మేలిమిత్రానునఁ బెట్టి తూచఁగా
ఝల్లనివ్రాలు ముత్తెములచాడ్పునఁ దారలు త్రాను బిల్లజా
బిల్లియనంగ మించె మణిఁ పేరిటిసూర్యుడు గుంకించుండగన్. 1369
శక్వకశ్రుపురాణము, ఆ 5.

చంద్రోదయము.

సీ. నలువచెందొవలతేకులకు నన్నువువెట్టి, గోరి కావించిన నులిక యనంగ
నఖిలద్విజశ్రేష్ఠమగు చకోరచయంబు, తపమునముల్లసత్ఫల మనంగఁ
జగురుజొంపము నునుజిగియొప్పుమదయాదిగి, బొలుపాయనకల్పభూజమనంగఁ
బూర్వపయోరాశిపాంతఁ గెంజాయచె, న్నొదవినపనడంపుఁ బొదయనంగఁ
గీ. నరుణరుచి దనమండలమతిశయిల్లఁ, బొడిచి దివిబ్రాహ్మి దీధితుఁ ఁడరఁ జేసి
యంతకంతకు నెక్కుచు సంతమసము, గాగిలుకొననీకచంద్రుండుఁ గాగిలెనధిపు.
భారతము, దోగ్గి. ఆ 5 పద్య 275.

సీ. ఘనతమిస్త్రోద్యతకరిరక్తజలములఁ, జెలువాగఁ దోగిన సింహ మనంగఁ
బూర్వపయోరాశిపాంతున నుండక, వచ్చు బాడబమహా వహ్ని యనంగఁ
బ్రథమాద్రిశ్రంగంబు పైఁదెచ్చిపెట్టిన, ఘనపదరాక్షక కలశ మనంగఁ
బ్రాచీపథాకర పల్లవతిలమునఁ, గొమరారు విద్రుమ గుచ్చ మనంగఁ
గీ. భానుఁ డుదయించె రాఘవ మానవాధి, పతి మనోరథపరిపక్వ ఫల మనంగ.
భూరితేజఃబెలుగంగ భువనభువన, తిమిరహతిఁ జేయఁ జూడనదీప మనంగ.
భాస్కరరామాయణము, యథ. పద్య 1803.

ద్విపద. ...., చిరకాలములసీమ ♦ శిశువులమాచు,
 పాలుపొందుకలువల ♦ పోరానివిందు, కలసినజక్కవ♦కవఁ బాపు మందు
 పాలవెల్లని ద్రచ్చిపడసినవెన్న, శూలియాఁదలపువ్వు♦చుక్కలనవ్వు
 నెరిచకోరములకు ♦ నెలనెలచంట, యురవేదివిరహుల♦నుడికించుమంట
 గగనంబుతోడవు దొంగల గుండెదిగులు, నోగినట్టి బొంగించు ♦ నూటపట్టి
 హరిహరబ్రహ్మల ♦ యానందదృష్టి, సరసిజరిపుఁడైన ♦ చంద్రుండు వొడిచె.
 రంగ నాథరామాయణము, రంగ. యుద్ధ.

ఉ. వెన్నెలవెల్లపచ్చడము ♦ విచ్చినయంబరశయ్యమిఁదఁచే
 రన్నుననుండిదిగ్వినితలాదటఁ జుట్టును గొల్వ రాత్రియన్
 కన్నియఁగూర్చిచిక్కఁ దనకొఁగిటఁజేర్చి సుఖించు నాఁడవన్
 జెన్నవహించెఁ జందురుఁడు ♦ శీకమనీయకళంక రేఖతోన్. 1373
 నృసింహపురాణము, ఆ 3 పద్య 89.

సీ. ధరవియోగులనెల్లఁ ♦ బరిమార్చఁబూని హృద్భవుఁడు గట్టిన వీరపట్ట మనఁగ
 విరళులవైదండు ♦ వెడలువోమదనున, కెత్తినకెంజివుఁరెల్లియనఁగ
 నలిఁ బోషితులమిఁద ♦ గొలిపెడుమరుకరి, ఘనస్వరూపంకాంకితమంభ మనఁగఁ
 జొత్తిల్లిపథిమల♦నెత్తుటఁదోగిన, శంబరద్విమితేతి ♦ చక్ర మనఁగఁ
 ఆ. దూర్వుకొండతుట్టతుదిమాఁకుననువేలుఁ, గొమ్మనలుదపూవు ♦ గొలకవోలెఁ
 గందుబెరసిరాగ ♦ కాంతిదర్శింపఁగ, మవ్వమెప్పుఁ జందమామ వొడిచె. 1374
 పిక్రమసేనము.

చ. ఆవిరళతారకానిబిడ♦హరము లోలి ధరించి చంద్రికా
 ధవళవినూతనాంబరము ♦ దట్టముగాఁగ మునుంగు వెట్టి కై
 రవధుధురస్త్రితంబమర ♦ రాత్రివిలాసిని యెప్పె శీతరు
 క్షవిమలరత్నదీపములు ♦ గల్లనజాండనికేతనంబునన్. 1875
 భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 458.

మ. అదె రాద్రాకృతిఁ జూచెఁ జంద్రుండు మయాఁఖాటోపమేపారె న
 ల్లదె, మున్నాడెఁ జకోరసంఘమదె జ్యోతస్సైవానసంకీర్తనై
 యదయుండంగజుఁ డెట్లుగాఁ గలఁడొ! నీయాలోకనేందీపరా
 వేదఁదూలించెడు చంద్రప్రసంశజాని నొప్పంజాతు రహ్మ సఖీ. 1376
 కావ్యాలంకారచామణి, ఉల్లాస. 3 పద్య 110.

గీ. శుద్ధకాంచనపిండంబుఁ నూర్చుఁ దిగిచి, పూర్ణశశిపూతబంగారుఁ బూచెనొనఁగి
సాయమనుధూర్తువంచించెఁ జగమునెల్లఁ, చెల్లఁబాఁతెడునచెమాఁకుఁ తెఱవఁగిఁడు.

శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 167.

గీ. అర్ధమండలముదయించునమృతభానుఁ, దుదయరాగంబుతోఁ గూడఁ నొప్పమిగిలెఁ
బ్రకటతాంబూలరాగసంఘక్తమైన, బ్రాగ్విశాకాంతబింబాధారంబు వోలె. 1378

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 2 పద్య 40.

సీ. మఱచినవీరహాల ఁ మానంబులడరించి, యిరన్నెనచ్చీకటి ఁ యిండ్లకనిపి
మఱిఁగోకములనెల్ల ఁ మఱువులుగాఁవోలి, నీలోత్పలంబాల ఁ మేలుకొలిపి
వెలయఁ జకోరకాఁవలికివిందులు వెట్టి, నీరజాతంబుల ఁ నిద్రపుచ్చి
వనధులనుబ్బించి ఁ వలరాజునెగయించి, మందమారుతముకాఁనంద మొనఁగి

ఆ. తనదు తెలుపుచేతఁ ఁ దలకొని నిఖిలంబు, తెలుపుగాఁగఁదూర్చుఁదిక్కునందు
జల్లదనముఁజూపి ఁ జగములొందొరులకు, మామయనఁగఁ జందఁమామవొడిచె.

వీరభద్రవిజయము, ఆ 3 పద్య 120.

సీ. పాంథలోచనవారిఁబడసినమర్చిన, సంతప్తపరశువు ఁ కంఠునకును
బ్రాచీదిశావతిఁపావడంబనిచిన, మవ్వంపుఁజిగురెల్లి ఁ మన్మథునకు
నాత్మప్రీతాపాగ్నిఁనవతారమొందంగ, సంగారఖండమఁనంగునకును
గొముదీజలధివేఁడ్కునుండఁదెచ్చిన, పవడంపుఁగుంభంబు ఁ భావజానకు

గీ. ననెడు విచికిత్స జనులకు ఁ నావహిల్లఁ, జక్రివాకములెడఁబాయ ఁ జారసతులు
దాయ నబ్జవిలాసంబు ఁ దాఁపరీఁడు, పాచికొనరించెఁగునుమహాఁబంతిచెలుపు.

శకుంతలాపరిణయము, పి. పీ. ఆ 3.

ద్విపద. నురుచిదలీలమై ఁ నురరాజుదేవి, ధరియించుకర్పూర ఁ తాటంక మనఁగ
మెల్లన ననలాత్తు ఁ మించులఁ బొదలి, చల్లనైవటువ ఁ చంద్రుండు వొడిచె.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, (గౌర) భాగ 1.

చ. దినపరిణామలక్ష్మికే బ్రీఠీచిదగంగయినేయుపేడుక
స్వరుహమిత్రబింబమను ఁ వర్తులలాక్షికపట్టికం బయో
ధినడుమఁ దోచి సాంధ్యనవ ఁ దీప్తిరసంబు హరించి పాటవై
చినవెలిదూదియో యనఁగ ఁ శీతకరుండుదయించె నగ్రతీన్.

1382

పారిజాతాపహరణము, ఆ 2 పద్య 44.

శా. ఆరూఢస్థితిఁజందికాధవలితా ఁ జాండంబులోఁ జంద్రుఁడొ
ప్పారెం గాలభిషగర్చుండవిరతంబై కాముకఁజేణికిన్

మాకోత్సాహము నిల్వఁ బాదరసమున్ ♦ బంధించి గ్రాసార్థమై
క్షీరస్థలికఁజెట్టినట్టిగుటికాన్ధిష్ఠాషధంబోయనన్.

1363

మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 25.

మ. జలజాతాహితమాంతికాగ్రణి కళా ♦ జాలాధ్యుండై దీపికా

కలికాభీలవిషానలాలిలతమః ♦ కాలాహిమాగ్నో వియ

ల్లలనాదేహముతారకానికరతా ♦ లాబిందువై యుండ వె

1384

న్నెలమందుల్ పయిఁ బూసి తేచ్చె ననఁ గాన్పించెన్ బ్రసన్నద్యుతిన్.

రాజశేఖరచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 141.

సీ. వాహుంగభామినీశ్వామధామాళియుఁ, గంతహాలాహు ♦ కాలిమంబు

నాకాశరేఖపాశాసిరచ్చాయయుఁ, జూలికాసింధుశై ♦ వాలరువియు

గరకృష్ణసారాగ్ని ♦ ఘనధూమనీలిమ, శేషధూషణాశాన్తీమనలుపుఁ

గటితటకిలితఃకనటిచగ్మద్యుతి, మేచకశూలశోభాచయంబు

గీ. భువనలోచనుపై నెత్తి ♦ పోవునంధ, కారబృందంబునకుఁ దోడుఁగాఁగఁ గూర్చి

చెనుక నేతెంచుభూతేశుఁధముదనరఁ, జందుఁడుదయాద్రిపై నొప్పెఁసాండ్రలీల.

కాశహస్తీమాహాత్మ్యము, ఆ 4 పద్య 40.

మ. హరిదంభోరుహలోచనలో గగనరంగాభోగరంగత్తమో

భరనేపథ్యము నోయ్య నోయ్య సడలింపన్ రాతిగ్నిశైలూషికిన్

పరుసన్ మాక్తికపట్టమున్ నిటలమున్ ♦ వక్త్రంబునుం దోచె నా

హరిణాంకాకృతివొల్చె రేకయి నగఁబై బింబమై తూర్పునన్.

1388

మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 17.

చ. కళలకు నిమ్మ ; సామ్మ నెగఁకంటికి ; మింటికిఁ జెన్ను ; వెన్నుతో

య్యలిసయిగోడు ; కూడు దివిజాలికి ; హేలికి జంట ; తుంటుల్

గలదొరవిందు ; పొందు విఠిగల్గుకు ; జల్వకు నిక్క ; రిక్కరే

వెలఁదుల నీవి ; బావి రుచిఁబీచికి ; బ్రాచికి వచ్చె జెచ్చెరన్.

1387

హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, ఆ 4 పద్య 16.

చ. పనుపడవేణునాశముఁ ♦ బగ్గములంబలెఁ గిందిబరుద్యో

భనకిరణప్రకాండముల ♦ భాసిల జందురుఁ దొప్పె నెంతయున్

మనసిజాఁ జెల్లపొలిల మునంబులు చేలుగ రాగబీజముల్

పెనుజతనంబుతోడ నెఱుఁచెట్టెదురొప్పపుజడ్డిగంబనన్.

1388

ప్రభావతీప్రద్యము, ఆ 4 పద్య 124.

ఉ. భానుసహస్రస్కందః ♦ పంక్తులనుద్యవమైనయోబృహి

ద్భానునివెట్టఁ బెల్లుడుకఁ ♦ బడ్డనుధాంబుభిమిది మిఁగడన్

పూనినమిరుచేఁడరలి ♦ పూర్వదిశంగనువట్ట దానిపై

ఫేసమనంగనొప్పె శశిబింబము తూరుపుఁగొండపైఁడగన్.

1389

మొల్లరామాయణము, అయో. పద్య 18.

గీ. నలువయసుకాపు గగనంబునల్లనేలఁ, దారకావారమను మేలి ♦ పైరు నించి

నింగిదిగుపాటుటయుఁజూచినించుదృష్టి, కుండయునుబోలెఁబూర్ణేందుమండలంబు.

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 139.

గీ. వీణె యక్కున సొత్తించివిన్నునాఁగ, పలుక జేన్నునిగొలుపంగనచ్చు చివ్వ

కూటితబిసియుంబలఁ గందు ♦ గొనబుమీఱఁ, జందురుం డల్లనల్లనఁవదలఁబ్రాకె.

యయాతిచరిత్రము, ఆ 2.

గీ. తనభానుసంతతి ♦ ధరిమిఁడివెలయింప, భువిగాధిపతిగురుఁన్పురణఁబెంప

రిహిఁబాదమహిమచే ♦ తాతినాతిన్ నర్ప, నభవోగ్నిధర్మ మొప్పాగఁజేయ

మానితధరణిజాతానందమొనరింపఁ, బాంధరామాత్మదర్పంబులడఁప

ననభూరికమలపార్థస్ఫూర్తి మాయంపఁ, పోరేశరూఢివర్ధన మొనర్పఁ

గీ. దేవెలాయని గర్వించు ♦ గానుపింప, సమధికపలాశపరిచక్ర ♦ సమితిహింప

సమితకువలయుపరిపాలనముగ మెలఁగఁ, దూర్పుదెనరామచంద్రుఁడుఁతోఁచెనపుడు.

కువలయాశ్వచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 18.

బు గోదయంబందును నంబుజాననతే ♦ నొప్పెన్ నువ్వర్చ్యుతిన్

బిడపన్ సోముఁడు గాన శోభనరుచున్ ♦ పెంపొండె నామిఁదటన్

గుణగట్టించి సితేతరాంగుఁ డగుచున్ ♦ దోచెన్ విధుండోటఁ ద

ప్పదుమూర్తిత్రితయోగ్యుఁ డొననఁ డగం ♦ బద్ధురి ప్రత్యగ్నిశన్.

1393

లక్ష్మీవిలాసము, ఆ 4 పద్య 18.1

చ. ఇనుండపరాంతదేశమున ♦ కేఁగినఁ డిద్దరిఁ దాల్చి రాగియై

ఘనుఁడగు రాజు వద్దినిని ♦ గైకొనఁ గోరి కరంబు లాశఁ జూ

చిననది మోయు మోడ్పుటయు ♦ జీంతఁగుముద్రతి బిగ్గనవ్వినం

గనుఁగొని తెల్లబాతొల ననఁ ♦ గైకవబాంధవుఁ డొప్పె దూర్పునన్.

1394

పట్టుకొనవర్తిచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 44.

చ. నలినభవాండకోటగము ♦ నం గనుపట్టినయంతరిక్షమం

డెరు ము నెనంగనామయగుటని బ్రక్టటాంకము నెలరేఖగాఁ

గళలు కరాళజిహ్వకలుఁగాఁగ మదోద్ధతి నెత్తునట్టి పృ

జ్వోతచహ్నఁబం బనఁగఁ జంద్రుఁడు తూర్పునఁ దోచె నెంతయున్. 1395

భానుమతీపరిణయము, ఆ 3 పద్య 14.

ప. కమలవిరోధి కామజయఁకారి కరద్యుతికీర్తనీయుఁడున్

సుముదహితుఁడు మాటమృగఁగోప్తకృతాంకుఁడు కృష్ణసత్కళా

కృముఁడును శేశవేక్షణముఁ కైరవణీకుఁడు కోకభేదనా

గమసుఁడు కాముదీకరుఁడుఁ కంధిభవుం డుదయించెఁ దూర్పునన్. 1396

గీ. తారకారాజవాలంబుఁ తారకిరణ, దామ మంకాచ్యుతప్రపతిఁమామహితము

కలువఁతేఁడనువటువఁ గాలివటము, సమయశిశువభృమధ్యతల్పమున నాడె.

రాజవాహనవిజయము, ఆ 3 పద్య 18.

క. ఖగళురకిరణస్ఫుగణన్, బరితప్తంబైనజగముఁపైవీవఁగ నుం

దరరజనీకరమునఁదగు, నురటి యనన్ జండుగ్గి డలరెఁజూపఱ కిమ్మై. 1398

విష్ణుమాయావిలాసము, ఆ 1 పద్య 203.

గీ. సరసమై వసుగంధనిఁస్తంద్ర మగుచు, నురుతరంబుగ ఘనమార్గఁయుత్తమగుచుఁ

దోరమైనకలామయఁహరియగుచు, నొనరె నెంతయుఁ బూర్ణవంఁద్రోదయంబు.

రుక్మిణీపరిణయము, కూ. తి. ఆ 3 పద్య 83.

చ. కలువలనిద్రలేపి రతిఁకాంతుని మాంద్యము వాపి పుష్కర

స్థలిఁ దిమిరంబుఁ జోపి రతిఁచాలని బాల నూఁపి దేవతా

వలి కమృతంబుఁ జేపి యలఁవాసవదిక్సతికుండలంబుఁనై

కలువఁతేనిమండలముఁ కాంతిలచున్నది తూర్పుకొండపై. 1400

ద్విల్వణీయము, ఆ 2 పద్య 52.

నీ. భూసభోంతరములఁ బూర్ణీభవించుత, మంబుల నుచ్చాటఁనంబు చేసె

వసతులఁమెలఁగుజీవంజీవవిహగక, దరిబరిబునాకర్షణంబు చేసెఁ

గవగూడి చేలఁగు జంక్రవలకీర్ణావిలా, సంబులు సంస్తంభఁనంబు చేసె

సలిలమధ్యంబులఁ జెలువొందు కైరవా, రావంబులవశీకరంబు చేసె

గీ. నలినవంక్తి ని విద్వేషఁగాంబు చేసెఁ, దమ్మిచేరాశకలమారఁగామ్మై చేసెఁ

బొసఁగ వెన్నెలమంత్రవిఘాతిఁ జల్లి, మహిమఁజూపి నుధాకరఁమాంత్రికుండు.

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 18.

మ. ఉదయోర్వీధరవన్యఁడైనవకరీఁషాఘంబునం గూర్చి యం

దు దినాంతంబున నిధివద్యుఁడు నిజఁవ్యోతాగ్నిరాఁజించి నె

చ్చందగస్సినపుబిళ్ళచెండిగఁగొనన్ ♦ చాదొక్కమందాకుచే

వదనంబిండుచు నెత్తిమీటుగతి సాధరంగాంకుఁ దొప్పెన్ వడిన్.

1402

పార్వతీపరిణయము, ఆ 5.

చ. తదనసరంబునందుబాధ♦దారకుఁ డా రజనీశరుండు సాం

పొడవఁగ మింటనుండి తనయ్యధితిఁ జూపఁగ నేమిచెప్ప నం

గదనలమైనవాతినము♦ఖపముఖార్థహరప్రజంబుమే

లుదనకుఁ గాంచరామిఁ దనలోఁ బసమాలి మునింగ నెంతయున్.

1403

లంకావిజయము, ఆ 2 పద్య 282.

ఉ. ఖ్యాతమహీధ్రసంగతద♦వాగుల నిచ్చెనదీపముల్ చురో

రీతతిపేరఁటాండుగి దివి ♦ తెక్కలు నీలపుపాత్రనేనఁబాగి

లాతతెరాత్రియన్ సరసిజాక్షీవరించ గజాధిరోహణం

డై తనరారె నాఁగ నుదయ్యాదిప్రయన్ శశివోచె వింతగన్.

1404

చెన్నబసవపురాణము.

నీ. ఉదయించుచుండెడు ♦ నుడురాజవింబంబు, గలితాంశుకానన♦క్రమతఁ దనర

నింఁగారుతెత్కాంతి♦నెవ్వేననలఁదిన, కుంకుమగంధంబు ♦ కొమరు డెలుపఁ

గలయంగ నించు చు♦క్కలునివ్వుక్కిల్కొప్పు, చివ్వుముత్తియముల♦చెలుపుమీఱ

నంతకంతకుజాణు♦నంధతమిసగింబు, వీడెడు నునుసిగ్గు ♦ విధము గాఁగ

గీ. రజనిగనుపట్టెనతిత్ప ప్రిఁబ్రజలుచూడ, పాసఁగనిడినట్టియామేలు♦ముసుఁగునాటి

మోముగనువట్టి నొకవింత ♦ గోము మీఱ, సిగ్గుచే గొంతు నూతన♦స్త్రీవిధమున.

కిరాతార్దనీయము, ఆ 2 పద్య 135.

నీ. బలధినుప్పొంగించి ♦ బలరుహపంస్తుల, నీక్షించి నోళ్లమూ ♦ యించి మించి

కుముదనంతతులను ♦ బ్రమదంబు నొందించి, తొలఁగకశుభ్రకాంతులను బెంచి

విరహులనలయించి ♦ విరసముల్లరిగించి, చక్రవాకులవేడ్క ♦ లాక్రిమించి

చీకటి గబళించి ♦ చిగురుటాకులదీప, ములమాడ్కి వెల్లించి ♦ మొనసియెంచి

గీ. చలువచీరలు పానుదేశముల నిండఁ, బఱచినటువలె తన్నెల ♦ బ్రబలఁ జేసి

పూర్వదిక్కుంఁగ నీక్షింపఁబొసఁగుకరణి, సరగవచ్చుచునుండెనా♦చంద్రుఁడంత.

వేంకటేశ్వరమాహాత్మ్యము, ఆ 5 పద్య 171.

ఉ. గౌరవకాంక్షియై సమయ ♦ కాంచనకారుండు వాసవాగ్ధిఁ ద

హ్నారికిఁ గొల్పి పొమ్ముల నొనర్పఁగ నిచ్చు శుభాయనన్.

గారపుమృతృదేయనఁగాఁ బరిపూర్ణకళాభిరాముడై
కైరవబాంధవుండు వెలుంగంగఁ దొడంగను దూర్పుకొండపై.

1407

కృష్ణార్జునచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 169.

క. ఉదయాచలవస్త్రికా, భృద్విలసమయభోగిభోగఁమా యనఁ జంద్రుం
డు దనర్చె దత్కళంకము, మృదురుచియగుకృష్ణపాదఁమేకాదుగదా.

1408

కృష్ణాభ్యుదయము, ఆ 1 పద్య 169.

కు. సరతారాంబుకణాలివర్వఁగ నభోఁవారాశిఁ దర్వంగ శ్రీ
కరలీలాయతిఁ బుట్టి పాక్కితరంగస్తోమమున్ బాయు నుం
దరలక్ష్మీమణిపట్టుపాలముఖముల్ ఁ దర్కిందుచున్ దోచె నా
పారిదాంకుం దుడయించె రేకయి నగంఁదై బింబమై తూర్పునన్.

1409

సుబ్రహ్మణ్యవిజయము, ఆ 5.

గీ. గగన మొప్పురె నీలోదఁకంబు కరణిఁ, దారకాప్రకరంబులు ఁ కైరవముల
పగిది విలసిల్లెఁ జంద్రుండు ఁ భాసమానుఁడగుచు హంసవిధంబున ఁ నలరెనపుడు.
గోపీనాథరామాయణము, మందర.

గీ. గగనరమ లీలదాల్పు నక్షత్రమాల, కతరునాయకవిస్ఫూర్తిఁయని సుప్త
కారకత్వముఁగాంచి యక్కాలమట్లొనర్చె నన నట యోషధిఁనాథుఁ డమరె.
సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

సీ. నూలుతీకులననల్ నోరు లెత్తఁగనోడె, నోలిఁ జెందొగచానఁహళిఁ గూడె
ఱంకులాడికి నెడఁజంకు నిందుగఁ దాఱె, జీజీలకాఁకలి ఁ నిలుగు దీఱె
నెడకాండ్రితేగగ్రచ్చఁవెడలంగ నొచ్చెజో, శైవయుదిట్టలదాఱులడలఁజొచ్చె
గొల్గదిరేయండతిఁకల్లదారిఁనొక్కెదే, రికలుఁకెక్కలదారియొకట స్రుక్కె

గీ. నేచిలెఱగంటియేమఁగు ఁ నేలునాటు, జిక్కిఁడెగడుచునత్తైతఁచానకూన
దీటితిగకంటి నాతని ఁ తేరునూరు, నెనయుఁదగ్గులఁజందురుఁజొనరుటయును.
శుద్ధాంధ్రనిరోఽప్యనిర్వచనశుకచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 8.

ఉ. వేడిని వీడువాఁడు వినుఁబీధిఁ బరించెడువాఁడు గల్వలే
చేడియ మేలువాఁడు సరఁసీరుహగేహకుఁదోడువాఁడు మున్
వాడనివాఁడు వాడికిని ఁ వాడనివాఁడు మనోజావాడికిన్
గూడెడివాఁడు వేల్పులకుఁ ఁ గూడగువాఁడు జనించె దూర్పునన్.

1413

సాక్షిపరిణయము, ఆ 4 పద్య 140.

మ. హరిఃచ్ఛాయుఁడు తారలందలఁచి సుహృదృమోహనమౌదమతో
 బరగం దానుదయాచలం బనెడు శ్రీఁడాతైలపునైట్టలన్
 వరుసం దప్పక యెక్కుచుండె నన బింబంతై తీన్ జూపడెన్
 బరకై పాతికయై సగం బఖిలమై ♦ పొగ్గిజ్యోతింబం దొగిన్.

1413

భరతాభ్యుదయము, ఆ 2 పద్య 65.

ద్వీపద. సురరాజు దేవిభాఁసురలీలతోను, ధరియించు కర్పూరఁతాటంక మనఁగఁ
 గలువలునవ్వ జిక్కువలు చింతింపఁ, దలఁచుచు విరహాలు ♦ తల్లడం బంద
 ఘనతతోఁ బూర్వసిఁగ్వాహ్నినొందఁ, జనుడెంచెనోయనఁబండ్రుండువొడి నె.

నలచరిత్రము, చ. రా. ఆ 1.

ఉ. చుక్కలఁతేఁడు చీకటుల ♦ నూడు వెలుంగులఁతీని బోడు బల్
 జక్కవపుల్లుమొత్తముల ♦ సారెకు శేఁచెడువాఁడు చక్కనా
 మిక్కిలి కంటి దేవకకు ♦ మేల్చుగయై తగువాఁడు కల్వలన్
 మక్కువఁ బోయి చుఁతేఁడు మరుమామ కనంబడె దూర్పుకొండపై.

1415

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 9.

వెన్నెల.

సీ. గంగావ్రీహహంబు ♦ గాఁబోలునని పశి, హేమ లన్మహాన ♦ మాచరింప
 నవ్యుత్తంబుచెల్లువఁయని నిలింపాదులు, మునుకొని గోసిశృంగుమంచిక్రొల
 రుద్ధాంబునిధియనిఁబోయజాక్షుఁడు శేష, పర్యంక మిడుకొని ♦ కవ్వళింపఁ
 బరమేళ విశ్వరూపంబని బ్రహ్మాదు, లమర దండవ్రీణాఁమములునేయఁ

గీ. దలఁచు భూసభోంతరములఁకొలఁది చెలిసి, యెరసి యెన్నిదిదిక్కులఁబొరలిపారలి
 దట్టముగ నంతకంతకుఁ ♦ చనరి తనరి, యిట్టలంబుగ వెన్నెలఁనిట్టి వొడిచె.

1416

విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 8 పద్య 89.

ద్వీపద. మనసిజాండనియెడు ♦ మటుమాయదొంగ, జనులపై మంత్రించిఁచల్లనయట్టి
 మోహనభస్మంబు ♦ మురుపున విరిహి, దాహక మైపుర్వె ♦ దక్కువెన్నెలలు.

పారిశ్చదోపాఖ్యానము, గౌరన. ఆ 1.

శ్రీ. తనకునుపాణిము ♦ త్ర్యలమించుట మించి, మెయ్యచుక్కల మేని ♦ మెలుగుదటిమి
కలికిరాయంచ తెుక్కలలేవ గిలుమాడి, విరిమల్లెగుత్తుల ♦ మురువుల డగడి
చగువుతోయ్యలిమేని ♦ చాయనల్లన మాడి, వెలిదమ్మ ముగడల ♦ తెలివి గలిచి
జగిమీలుతోగ తెుక్క ♦ సిరులకుననమిచ్చి, పాపరాయనినన్నె ♦ కేపు చూపి
గీ. పాలమున్నటితరగల ♦ పసల నంది, కొండయల్లనిమైతెల్పు ♦ కొంచెపఱచి
కుప్పతిలుచుట్టుగొండపై ♦ గొనలు సాగి, వెలుదివెన్నెలలెల్లెడ ♦ వెల్లివిరిసె. 1418

శ్రీరంగ సుహర్షము, ధైర. క. ఆ 3 పద్య 255.

శు. అమృతరసంబుచేతనమ ♦ యంబనుసంయమి పూర్ణచంద్రుని

బమను వినిర్మలస్ఫటిక ♦ పాత్రములోనఁ గణంక బాణలిం

గమునభిషేకములో సలుపఁ ♦ గాఁ బ్రపహించెననంగ నిండబ

ర్వ మహి నభోంతరాళమున ♦ వెన్నెల వెన్నెల నెల్లఁ గప్పుచున్. 1419

పరాహపురాణము, నం. మ. ఆ 4 పద్య 149.

మ. అమృతాఖ్యాసనసంగరాగ ముదయో ♦ ద్యత్కాంతిచేలంబాచి

హ్నమునుంగా శశి రేసతీరిమణుఁ దు ♦ న్నాదంబుమీఱుం దమో

యమున స్సంగము నొంది పాణుగగనీ ♦ రాలోడితంజేయన

చ్చ మరుద్వాహిని దానిఁజేర్చనన మిం ♦ చంజందికాపూరమున్. 1420

గీ. తారకాభీక్షికిరణక ♦ దంబకంబు, చిలికెఁ బలుచని పలివంపు ♦ జిలుగుమంచు

గైరవక్రీవఘాకర ♦ గ్రహణవేళ, వెలికిఁ గ్రమ్మిన సాత్త్విక ♦ స్వేద మనఁగ. 1421

పాతిబాతాపహరణము, ఆ 2 పద్య 47, 48.

శ్రీ. కలయవెల్లువగట్టి ♦ జలబలఁ బ్రపహించు, శశికాంతవాంతని ♦ ర్మజలము

మలఘానిలముచే దు ♦ మారంబురేగుసొ, గంధికంబురజంబు ♦ కఱకుదుమ్ము

నిండ్తారవిరిసిన ♦ బొండుమల్లెలనుండి, పడియు మరందంబు ♦ గుడగనంబు

తోలఁకి మింటికిఁ బొంగు ♦ గుగ్గపాధోరాశి, కరడులమీఁది మీ ♦ గడల మెలుగు

గీ. తనకు రసవర్తములుగా ను ♦ ధాకరుండు, సారెసారెకు గరములు ♦ సాచిచాచి

యచ్చ దెలుపుగ నవుడు బి ♦ హ్మండమండ, పంబువెన్నెతి నన్ను ♦ న్నంబుసేసె.

మనుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 38.

శ్రీ. మిత్రాధికారంబు ♦ మీఱరాదనికాక, వెనఁ బట్టవగలుగా ♦ చింపలేదె

నూఁకులకింది సో ♦ మరులెంతయనికాక, మలసి నీడలరూపు ♦ మాపలేదె

బాదబాక్షేపపాపమున కో ♦ పకకాక, యౌర్వాగ్నివైసఁ జ ♦ ల్లార్పలేదె

రాజకాంతకృతి ♦ ప్రతిస్కంధునికాక, శిలలెల్లసరసము ♦ లేవలేదె

గీ. జగతినిదియనిజగములుఁవొగడ నెగడె, హరునితలయొక్క వెలిదమ్మి నదంగఁద్రొక్కి
కలశవారాశి నె మ్రేనఁగలయఁబ్రాఁకి, కుముదరుచి నేలఁ గొముదీఁసమునయంబు.

వసుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 22.

చ. నెలయును వెండికుండఁగడుఁ నించి నిశాఖ్యచకోరనేత్ర యిం

పలరఁగ నంబరాహ్వయమహానటమూర్తి మహాభీషేకమున్

జలుపఁగ నెల్లదిక్కులవెంసం బ్రవహించెడు పాలవెల్లి నాఁ

బొలిచె నమస్తముం జలువఁ బొంద నమందతసాంద్రచందిక్రికల్. 1424

ప్రభావతీప్రద్యమ్ము, ఆ 4 పద్య 125.

క. తనఁ దనుదొంగ విరహుల, యతులితనిజహనగనముఁ హరియించుటకై

క్షీతిపైఁ జల్లిన మంత్రాగ్రైవ్యతభూతిప్రభ లనంగఁ జెన్నెల లెనఁగెన్. 1425

పట్టుకృపరిచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 70.

గీ. బలిధామమెనసినఁబట్టిబంధింపదే, చీకటిదళమేదిఁ చెదరెఁ గాక

యడవులుబలసినఁ నడఁపజేరీడ ప్రికంపనాకులవృత్తిఁ

రాజుచేరినఁ గావఁరముమాన్వదేయంక, మవినిశ్చితాకృతి యయ్యెఁ గాక

ద్యురేశుఁ డంటినఁ దునుమదే యలకప్పు, మదమేదికదలకఁ యొదిగెఁగాక

గీ. రోచనీపూర్ణవిధుపాదఁగోచమాన, విమలధారావిశేషమైఁ జెలయుదీని
మహిమచేఁ దూలవెయ శేషఁ మలిసగుఁము, లనఁగనెన్నెలజగమెల్లఁ నాక్రమించె.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 78.

క. నుగలకిడి ధరణిసురలకు, వెరవున నిడకున్నఁ బ్రజలుఁ ద్విజరాజకొగిం

బరుఁ డనఁ గని న్విజాలకు నుధ, విరివెన్నెల గురిసె ననఁగఁ జెన్నెల బన్నెన్.

రాజవాహనవిజయము, ఆ 4 పద్య 43.

చ. శమనుని దుంతఁబట్టుకొనెఁ శక్తిఁగడు దా శెలియేనుఁ గంచు వే

గమునఁ బురారి నందియనిఁ గాడుపునెచ్చెల్లి మేఁకపోతుపైఁ

దమకముమీఱనెక్కె నలఁధాతి కుమారునినెమ్మిఁగాంచి పాం

సముగఁ దలంచె సాంద్రితరఁ చంద్రికలోకము లెల్లఁ గప్పటన్. 1428

రుక్మిణీపరిణయము, కూ. తి. ఆ 3 పద్య 88.

క. ఇందీవరబంధుండా, నందము డెందమున నెనయఁ నవ్వచు రజనీ

సుందరిమేన నలందిన, చందనగంధం బనంగఁ జంద్రిక మెఱసెన్. 1429

మధుదాశ్రిఫరిణయము, ఆ 5 పద్య 70.

గీ. సమయగోపాలకాగ్రణి ♦ చదలుచేరి, నుగభిజాబిల్లిపొడువునఁగరమెసంగు
విమలచంద్రికాదుగృహారములు పిదికి, ఘనతరచకోరవత్ససంఘముల మనిచె.

శకుంతలాపరిణయము, పే. నా. ఆ 2 పద్య 190.

గీ. చంద్రతారాకసాలభూ ♦ ముములమరు, హరుని శీరముననుండి సాగరము చేర
నల్లగంగాప్రవాహతోయములపగిది, బండువెన్నెల దివినుండి ♦ నిండె జగము.

వేంకటేశ్వరవిలాసము, ఆ 2 పద్య 65.

నీ. కొమ్మలవై మేలి ♦ సొమ్మలవై పోవు, జారచోరులకిది ♦ మాటుతల్లి
తముఁబాసి పతులవ్యతరుణులఁ జెందినఁ, గనలొందునతులకు ♦ గన్నమాత
జారిచీజారులఁ ♦ గూరుప మదిఁ గోరి, మెలఁగు దూతికలకు ♦ మృత్యురాత్రి
యిక్కల నెక్కుడు ♦ రొక్కము గలిగిన, పెనుధనికాభికి ♦ బెండవేళ

గీ. పణ్యరమణీజననిమనో ♦ భయవిధాయి, పనులఁజరియించువారికి ♦ భాగ్యలక్ష్మి
హీనదీపాలయులకు లక్ష్మీనిధాన, మగుచు జాబిల్లివెలుగవృండుతిశయిల్లె. 1432

గణోదయము, ఆ 2 పద్య 14.

నీ. ఇవిగదా సౌబగుల ♦ సెసగించునట్లుచింద, ముగ్ధుల క్కహారము లయ్యె
నివిగదా గచ్చిపొలిండ్లగుబ్బలులకు, గంధసారస్థానకంబు లయ్యె
నివిగదా కెంజాయలీ సెనునడుగుద, ముగ్ధులకు హీరాశ్రమాపురము లయ్యె
నివిగదా పొంజిగినింపులుపచరించు, మైదీవియలకు త్తేమంబు లయ్యె

గీ. నివిగదా నీలిదాలుచే ♦ నిరులు కొలుపు, కొప్ప మొయిలకు మల్లికాకుహలయ్యె
ననుచు జ్యోత్స్నాభిసారికలో వినుతిఁజేయఁ, బండువెన్నెలతరగలుఁగనిండెదిశల.

సుమనోమనోభిరంజనము, ఉల్లాస 5 పద్య 50.

గీ. కటికచీకటులనుభూతఁగణముమీఁద, జందురుండనుమాంతికి ♦ సాహసుండు
జల్లు వీధూతియనఁ బ్రజలుల్ల మలరఁ, బండువెన్నెలదిశలెల్ల ♦ నిండుకొనియె.

సాగంధికప్రమానసంగ్రహము, ఆ 1.

గీ. పూర్వభూధరశిల్పియఁఖర్వకర్బు, రాండసాధదికాకుడ్య ♦ కాండమున ము
ధాకరఘటంబుచేబూనియందులోఁ ద, నర్బు వెన్నెల పాలనున్నంబొనర్చె.
సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

నీ. వనజారియుదయించుటనుబొంగిపారలిజ్జా, స్త్రీసుపాలకదలివెల్లియ యనంగ
విధుమండలంబను ♦ విరిగుత్తినుండి చెల్వడి క్రమ్ముకొనెడుపుప్పొడి యనంగ
యామినీకాంతై ♦ సోముండుచల్లిన, పటవాసధూళికా ♦ పటల మనఁగ
భూతిదబ్బముఖులు సొంతపలరఁ దాల్చినమంచి, చలువమడుంగుల ♦ చెలువ మనఁగ

గీ. హారసీహారహీరమంధారమంద, శరశరత్కందబృందమందరత మోహయః
బంధువెన్నెలజగ మెల్ల ♦ నిండి పిండి, యారఁబోసినకరణి నింపారు చుండె.

నయనోల్లాసము, ఆ 3 పద్య 105.

గీ. అపహ్నుజుకోటిపస్తుండె ♦ ననుచు నాత్మ, నెంచితడగ్గ్యరుండుచేయించిభూవ
భోంతకటమునఁబోయించి ♦ నట్టికుసుమ, బియ్యపుఁబ్రపాదమోయనఁవెన్నెలలరె.

భరతాభ్యుదయము, ఆ 2 పద్య 190.

సీ. నా తావులుఁదెలంగ ♦ నిండారవిరిసిన, మల్లెపూవులతోడ ♦ వెల్లి విరిసి
కప్పరంపుటనంటి ♦ విష్ణుఁబొరలరాలు, కప్పంపుఁబొడితోడ ♦ గలసి మెలసి
కమ్మవిల్తునిదాయ ♦ కాపురంఁదైతగు, వెలిమిల జిగితోడ ♦ వియ్య మండి
కఱివేల్పునిల్లాఁలిగని పంపుఁ గాంచిన, పాలమున్నటితో ♦ మేల మాడి

గీ. నిండికొనియుండె భువినిండ ♦ నెండికొండ, కొండపిండులఁజండెడుఁదండినాత్తి
పిండికలకండె వెలిఁదమ్మి ♦ దండదెగడి, పండురేయెండదండులు ♦ నిండుజిగిని.

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 13.

వ స ం త ర్త వు.

లయఁగాహి. కమ్మనిలతొంతములకు మ్రొవసివచ్చు మధు, పమ్మలను గీతనిన ♦ పమ్మ

లెనఁగఁజూ

తమ్మల లసత్కిసలయమ్మలనుగంధివకు, శమ్మలను నానుచుమందమ్మననానా
లమ్మలగు కోకిలకులమ్మలరవమ్మ మధు, రమ్మగుచు వీచె ననిశమ్మ నుమనోభా
రమ్మననశోకనికి రమ్మలునుజంపకచ, యమ్మలునుగింతుకపనమ్మలనునొన్నె

భారతము, ఆది. ఆ 5 పద్య 138.

సీ. కమనీయకమలినీకల్లోలవీధులఁ, గదలరాయంచల ♦ గతులయొప్పు

లహుపుష్పపల్లవప్రకరచిత్రములై, తనరారు తరులతా ♦ తరులసాంపు

మకరందరసపాన ♦ మనవిలోలంబులై, క్రాలెడియెలఁదేటి ♦ గమలయఁగివుఁ

బరిపక్వమంబులఁగల సోధలేములై, పలుపంచుకల ♦ పటరవంబుఁ

అ. బ్రీయుఁడు వేటువేఱఁ ♦ బ్రీతిమైఁ జూపుచుఁ, జెప్పుచునుజనంగఁ♦జిగురుబోఁడి
కనుచు వినుచు నిర్వి♦కారసల్లాపంబు, లార నతని తేఱఁగు ♦ సరయు చుండె.

భారతము, ఆర. ఆ 7 పద్య 212.

ఉ. పల్లవపుష్పసంపదలఁ ♦ బంచి వసంతుఁడుకాఁపురాకన్తై
యెల్లవనంబు సఁకటము ♦ లేదఁగఁ దారొడికంబుమీఱ న
ల్లనఁగ్రోలికొల్లిమల♦యానిలుడందుఁ బురాణపత్త్రముల్
డుల్లగఁజేసె సత్క్రియఁ బఱుత్వము కాముఁడు పిచ్చలింపఁగన్. 1441
విజయసేనము.

చ. చిలుకలపిండునొప్పిదము ♦ చిత్రసురాయుధలీల యేపునం
జెఱఁగు మధువ్రతౌవలుల ♦ చిక్కినిమోగితను గర్జ లుల్లన
తృలరనపూరిముం దెరలఁ ♦ బర్వుట సాదులుగాక మేఘుం
త్తులక్రియనొప్పుభూరుహతృతుల్ మధువేళఁ బయోదవేళలన్. 1442
నృసింహపురాణము, ఆ 2 పద్య 72.

చ. నననివహంబులెల్ల మృదువల్లుల నామృదువల్లు లెల్ల లే
గొనలఁ దనర్చులేగొనలు ♦ గుత్తుల గుత్తులు లేజిగుళ్ళఁదెం
పానరుచిగుఱ్ఱుఁ గ్రొవ్విరులఁ ♦ బొందగుఁ గ్రొవ్విరులెల్ల దేఁటులన్
మునుకొను తేఁటులెల్ల నునుఁమోఁతల నెంతయు నొప్పె నామనిన్. 1443
కేయూరబాహుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 47.

సీ. కామినీగండూష ♦ కాదంబరీధారఁ, బులకించెసారామ ♦ భూమిఁ బొగడ
చివురాకుచవిమాచి ♦ చవిమాచియెలుఁగించెఁ, బంచమస్వరమునఁ♦బరభృతంబు
సంఘల్లకొరక♦స్తబ్ధకోచితంజైన, కొరవిపై బ్రమయించెఁ ♦ గొదమతేఁటి
పరిపక్వసహకార ♦ ఫలరసాస్వాదన, ముదమునం గీరంబు ♦ చదువఁ దొఁడగె
గీ. పిటపిటసముదయములు ♦ నివిధవిధుల, నుచననక్రీడసల్పిరి ♦ యుబ్బు మిగిలి
యభిలషనులకు సంతోష ♦ మావహించె, మాసరములైన మధుమాస♦వాసరములు.
వేరాల్కిమాహాత్మ్యము, శ్రీనాథ. ఆ 3 పద్య 118.

సీ. ముక్తిపత్రవ్యాజమునఁ జీరసడలించి, కళికలన్బలకలఁ ♦ గలుగఁజేసి
పాలివోనితావులఁ ♦ బూలదండలఁ జుట్టి, కడతేనిమధుసాత్వికమునఁ దేల్చి
రఁదలిరుంకార♦మణితమల్ ముటియించి, దీవిచక్కెరలాను ♦ మోవి యాని
సరఁగినున్నతృఫల♦స్తనములఁ గబళించి, కళి దేబుతనువల్లె ♦ గొగిలించి

గీ. కలికిరాచిల్లపల్కుపల్కుల నలర్చి, సురభికస్తూరిరజములు ♦ సాంపాసన్లు
కలితనలక్ష్మిఁ గూడి రాఁగమువహించె, మాధవుఁడుహృష్టవిభిలతుఁడుధవుఁడు.
పంచతంత్రము, బై. వేం. ఆ 3.

చ. ప్రియపరిరంభణద్రధిమ ♦ పెల్లిఁకఁ జైత్రుఁడు వచ్చి చేయుఁ గా
వ్యయమని సీతునందచెలు ♦ వల్పసప్తలడుపంగవచ్చెఁ దా
రయమునఁ బేర్చి యాబుతువురాఁ జలివిచ్చిలోఁగిరియ్యత
స్థయుచితమేకదా విపదిఁదైర్యమనం జనుమాట యింతకున్. 446

ఉ. ముప్పసముల్వదల్చి రితిఁగుబ్బలనొత్తిలి హత్తి వేఁగుబా
మిప్పలలగుఁగాడ్వల కఁధీశుఁ గ్రమంబున ఘర్మశంకమై
నుప్పతిలంగ దోమతెర ♦ లుప్పరమెత్తిరి దక్కరూప్యము
దైప్పరమైనలోహశకఁధీప్రకటకరణంబుఁగామినుల్. 1447

ఉ. నైపుణిఁ జందనాబ్ధిగహా ♦ సద్రుమసౌరభవీచిఁదామ్రుప
ర్ణిపరిల్లదూక్షి కమఁణిప్రకరంబులు గోచి దక్షిణా
శాపవనుండు నల్లుపెదఁజల్ల జనించెన కాక వీనితే
లాపాడమంగనప్పాలప ♦ ముప్పుదునా పనిఁదోచెఁ గ్రొన్ననల్. 1448
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 5 పద్య 99, 104, 114.

నీ. సానవేటిపాటమరించి నెఱివాసినయట్టి, యామరాలుపుగండ్లయందుదొఱగి
యతిబాలకీరచ్చ ♦ దాంతురాకృతిఁ బోల్చి, కరవీరకోరక ♦ గతిఁ గ్రమమున
నరుణంపు మొగ్గలై ♦ యరవిచ్చిపికిలియీ, కలపండలట్లుగుండ్లపులయి పిదప
శేఖలేర్పడఁగ వర్ధిలి వెడలై వెన్నెముక, పసరువాఱుచు నిక్కఁ ♦ బసరుక ప్ప
గీ. పూటపూటకు నెక్కఁగఁగప్పువకుఁదగిన, మెఱుఁగునానాటికినిమీఁదఁగిఁజిగొనంగ
సోగఁయుయామవాలంగఁజింపమగుచు, జిగురుఁదళుకొఁజ్జెఁదరులతాఁక్రేణాలందు
మనుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 27.

చ. ధవునినమాగమంబున నుదారతదిప్తవశాప్తఁ బూని చి
త్రవితతభూషణాశులను ♦ దాల్చివెసం జిగిరించె నల్ల మా
ధవునినమాగమంబున నుదారతదిప్తవశాప్తఁ బూని చి
త్రవితతభూషణాశులను ♦ దాల్చివెసం జిగిరించెప్పగముల్. 1449

ఉ. మాధవుశాసనంబునను ♦ మాద్విజముఖ్యులపవిత్రాత్రియై
తాధరణింజెలఁగుగతిఁ ♦ ధర్మ వనీరమయొప్పియప్పధా

మాధవునాజ్ఞసద్వైజసమాజమునందు ఫలప్రదాత్రియై

తాధరణింజెలంగెను నుధారససత్ఫలవృక్షరాజియై.

1451

శకలకథాసారసంగ్రహము, ఆ 3.

సీ. తరుణారుణాంశుబంధురరసాలకిసాల, పటలివక్షఃకాస్తుభంబుగాఁగ

సౌవర్ణవర్ణభాస్వత్కర్మికారాభ, రమణీయహేమాంబుధురముగాఁగ

వికసజ్జపానవీనకనద్భుతిస్ఫూర్తి, కురువిందకోటిరంగరిమగాఁగ

నతికోమలశ్యామలించత్తమాలవ, న్యాయుచినెమ్మేని సౌరుగాఁగ

గీ. సంతతశ్రీసమాయుక్తసహజలీల, మదనజనకత్వనిజమహామహిమ వెలయ

సగ్గదికూర్చునువిలాస సరణి మెలయ, మాధవస్ఫూర్తి చూపట్టెమహినిరసీని.

ఇందుమతీపరిణయము, కు. ధూ. ఆ 2 పద్య 42.

సీ. లలనాజనాపాంగ పలనావసదనంగ, తులనాభికాధంగ దోశప్రసంగ

మలసానిలవిలోలదళసాసవరసాల, ఫలసాదరశుకాల పనవిశాల

మలినీగరుదనీకమలినీకృతధునీక, మలినీసుఖితకోక కులవధూక

మతికాంతసలతాంతలతికాంతరనితాంత, రతికాంతరణతాంతసుతనుకాంత

గీ. మకృతకామోదమరవకావికలవకుల, ముకులనకలవనాంతప్రమోదవచిత

కలితకలకంఠకులకంఠకాకలీవి, భాసురము పొల్చు మధుమాసంవాసరంబు. 1453

వసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 128.

సీ. చైత్రీకుండైరాగసామగ్రి నెఱిపి త, పస్యాంతమైఫలప్రాప్తి నడరి

మధునై ననామోద మహిమఁ దార్కొనికాలగురునై యశేషాద్యగులంగలంచి

నుమనఃప్రసూతియైకుకలీలఁ దనరిమాధువుడై పలాశభేదనమొనర్చి

యామినియై భూజనైకదుర్గతిఁ బాపి, నురభియై ఊరిహయస్ఫురణ వెలఁగి

గీ. సారసవనప్రయోక్తయైసకలవిప్ర, వరశుభప్రదనానాసంవములఁ నెసఁగి

యవని సలరె వసంతమత్స్యంతమధుర, పంచమస్వరపూర్ణతాభవ్య మగుచు. 1454

హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 86.

సీ. అలమింటఁ జెలఁగురాచిలుకలచాలపుల్, వేలపుమన్నినివిండ్లుగాఁగ

బూఁదేనియలఁజాలఁబొదలు తేటయలఁజూత, రహిమించునులుములఁగవలిగాఁగ

మూఁకలై పొడవైన చీడకటిమాఁకుల, చాళ్ళు గార్కొన్నమొగుళ్ళుగాఁగ

తెలుఁతురీయకఁబాలుఁవిడిదేనియలసోన, వదలకఁజూరియె పెన్వనగాఁగ

గీ. వేడుకలుమీఱు చోటలఁనాడు కొమరు, వెలఁగులెల్లను మేలుఁగుదీఁయలుగాఁగ
గ్రమ్మి యుప్పొంగుచునుదొలికొరువోలె, వలపు సేఱపునుమామనిఁపాలుపుమీఱె.

యయాతిచరిత్రము, ఆ 4.

చ. జలవముపాచునీటఁ దముఁసంతతమున్ మనుపుచ్చుకున్నయ
ప్పులకయి యడ్డఁగింప ఫలఁపుష్పము లయ్యెడలేమి లేమివా
టిలి గతిలేక పత్తిములిఁడెన్ తరుకోటియనంగ సంతతా
నిలహతిపండుకొకుగమి ఁ నిండెనభోంగఁగనీమ నానునీన్.

145౪

చారుచంద్రోదయము.

నీ. అచ్చంపులేఁజిగుఁరాకుజొంపముకొంపు, మేలిచెందిరపుఁగంఁధూళిగాఁగ
గుచ్చిచ్చనల్లుగఁబాఁచుకొన్న మొగ్గలగుంపు, పగిటపాటలబిందు ఁ పాళిగాఁగ
విచ్చినపరువంపు ఁ విరులతండముపెంపు, శోభితభూతిరింఁచోళిగాఁగ
నిశ్చలంచైన తేఁనియవానజడిసొంపు, లాలితదానధాఁరాళిగాఁగ

గీ. నునుపరాగముల్కేలిపాఁనుపులుగాఁగ, భ్రమరపంపులుపైపరఁపలుగాఁగఁ
బుడమి నెల్లెడ వాహ్యలి ఁ వెడలుమదను, మదపుటేనుఁగుఁబోలెనామనిదనశ్చే

రాఘవపాండవీయము, ఆ 2 పద్య 5.

నీ. చిలుకబాపనకొలంఁబులబందుగులకెల్లఁ, గలితామ్రఫలకొటిఁగ్రాసమొసఁగు
నెలదేఁటిరాచగుంఁపులమట్టిములకెల్లఁ, బలుకుదేనియపల్లె ఁ బట్రొలొసఁగుఁ
జలిగాడ్చుకొమటి ఁ చాలుసజాతీయ, ములకుఁ దావులసంచి ఁ మొదలొసంగుఁ
గోయిలనాలవకొలముదాయాదుల, కొలుకోఁ జిగురారుఁసేల యొసఁగు

నీ. కొమ్మలునెలర్చు సాలజాఁలయ్యులోనఁ, జిలుకసాంబాగిణితేజీవఁజీరుఁడనుప
దానెమున్న వసంతుని ఁ రాణులెల్లఁ, గన్నగుట్టెడు కడుపుంజింగమటకతన.

కువలయాశ్వచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 98.

గీ. బలుగుబ్బగుత్తులఁపైరజంబులురాలఁ, జిలికీవకన్తూరి ఁ చెలువుమీఱ
మేలుఁగారుకొదనుఁఁ మృదగోదలో నిగుడంగ, ననలేనెచెలువసొంపలుచెలంగఁ
గమ్మనియూర్పులేఁ ఁ దెమ్మెరల్ వెడలంగ, వికసితనవపత్త్రీ ఁ విధములెనఁగ
లలిరత్నకనకాపఁథులు పెనఁగొనియుండఁ, బారావతర్షవి ఁ పంతమెఱయఁ

గీ. దళుకుఁగఁమ్రొవిపంటరేఖలు దలిర్చు, భుజుతొలింగనంబునఁ ఁ బొసఁగమదన
కేలినల్పును వనదేవఁతాలతొంగి, శుభమెలర్చవసంతపల్లభునిఁగూడి.

1455

భానుమతీసరిణయము, ఆ 2 పద్య 38.

గీ. పరిగవిటపొలిగూడియుంబహుపలాశ, మయ్యనెంతయుంబహుకోశ
భూజనంఘంబునుమనోవిభుత్వమొందె, నహహమాధవనేవనిధిర్థ మగునె. 1460
చమత్కారమంజరి, ఆ 1 పద్య 46.

కా. శ్యామాశుల్ పురుషప్రజంబునుమనోహ్యప్తిన్ కలగ్రిలచే
నామోదింపఁగ నమ్మహోపనిభుంధై మాధవుం డొప్పె నొ
శ్యామాశుల్ పురుషప్రజంబునుమనోహ్యప్తిన్ కలగ్రిలచే
నామోదింపఁగ నమ్మహోపనిభుంధై మాధవుం డొప్పెఁడై. 1461
ముకుందవిలాసము, ఆ 1.

ఉ. తావులవెంబడింగదలి తార్కొనె దేలుగు తేటితెక్కలన్
బోవకనాటె బుప్పొడియుం బుప్పొడితోడగె బూవుననయా
పూవులసోనతోమిగులఁ బొల్పెను గల్పతరుప్రసూనమా
ద్వీపనరంబు నానెనుక పీచెను జల్లని కమ్మతెమ్మెరల్. 1462
సత్యభామాసాంత్వనము, ఆ 2.

జీ. నవజాతవివిధపల్లవజాతరుచివిలా, నముపల్లజడలకెంజాయగాఁగ
నుదనభీమశుంభ్రభీమరమరీచిచయంబు, గళహాలకాలకాంతి కలనగాఁగ
ప్రత్యగ్రివిలసితంప్రసవోచ్చలచ్చాయ, మహితవిగ్రహపాండిత్యమంబుగాఁగ
నమితమరందపూర్వములయాసారంబు, పటుదయాపరుషభ్రమముగాఁగ
గీ. నందితారానులక్ష్మినిత్యానపాయి, భూమిధరరాట్కూమరీలంలామగాఁగ
సకలభువనజనానంద జనకుడైన, మాధవుడుమాధవునిపోల్కిం మహిమందనరె,
నీమంతినికల్పాణము, ఆ 2.

చ. చిగురులచాలుడాలు పెనుచిచ్చజకన్నగఁబుష్పరాశియ
త్తిగ చెలికానిజాగులుగఁ దోరపుదీజెలపాపపేరులై
తగ నెలఁదేటిపిండుమెడఁదాల్చినకప్పుగ నీకుపోల్కెఁ బెం
వగువనరాశిమాధవసంకూగమలీలపహించె భూస్థలిన్. 1464
నలచరిత్రము, సి ధ. ఆ 3 పద్య 196.

నీ. భరి పాండుకుత్తైఘ్నములునేలకుఁజొలుంగ, ఘనవనస్రియలీలకడ వెలుంగ
బాగురే వేమారు శరముల వికసింపఁ, నుపలయంబొకవింతకొమరుఁ గాంచ
నాపురే యెండయ్యేర్పడ లొక మొలపొంద, వనిసారనవనంబుపెనుపుఁ జెంద
నయ్యారె పక్షికనంపాతిపక్షంకఁ దొడంగ, నిల దోపుఁబచ్చడంబులుచెలంగఁ

గీ. గనదమితజాతివిన్నూర్తి ♦ కణకుఁబాయ, బువమిఁగనుపట్టిమిగులనఁగ్గుత మొనఁబ్బఁ
జారుతరమూర్తి సకలర్తుచక్రవర్తి, మధుఁడు తనయందు సకలర్తుమయతఁదోచు.
చంద్రాంగదపరిత్రము, ఆ 4 పద్య 72.

గీ. పవనదుశ్శాసనుఁడు వనీపాండవేయ, లలనజీర్ణచ్చదాంతుకంబులుహరింపఁ
గలికికుకసూక్తి జేరఁగింసలయమేతు, మయపటములీఁడెయ్యెడఁమాధవుండు.

నీ. శుకనాదములద్విజశ్శ్రుతిఘోషములుగాఁగఁ, గనకకొరకములశ్శ్రుతిలుగాఁగఁ
జేఁటిపాటలుపురంధ్రీగీతములుగాఁగఁ, గిసలములతోరణవిసరములుగాఁ
బలుకప్పురంపుఁదింపులువిలేర్లులుగాఁగఁ, బుష్పదుల్యలిగందంపొడులుగాఁగఁ
జలిమొల్లమొగ్గచాఁల్పులుతలఁబొల్లఁగ, విరితీసెదలుపంఁదిరులుగాఁగఁ

గీ. బుష్పితపలాశనికురంబములునివాళి, పశ్యేములుగాఁగ నిర్భరంపవనచలిత
తరురవంబులుభద్రవాఁద్యములుగాఁగ, వనపథూమణిఁ జైత్రుఁడుఁద్యాహమయ్యె.
రసికజనమనోభిరామము, ఆ 2 పద్య 10, 14.

నీ. గున్నలేమామిడిగుంపులచిగురాకు, గాసంపుగమికి తేనెఁభా లాసంగి
పూఁబొదలోవిరిచేనె ♦ పొట్టజీతంబుల, నల్లమూఁకకు మొకాఁబిల్లచేసి
పరువంపుదాడింబుతరువులఫలలాభ, కారిశూరులకుఁజాగీరు లాసఁగి
పూవుపుప్పొడిదిన్నె ♦ తావులెల్లను సదా, గతివేగరులకు భిల్లరులుజేసి

గీ. యొక్కమొగిఁ దనపాజులు ♦ పిక్కటిల్ల, క్రొత్తపూగుత్తికత్తిచే ♦ వాత్తివరహ
చిత్తన్మత్తులడంప దంఁడెత్తివెడలె, కంతుఁడుద్యోలీలనఁసంతవేళ. 1483
తలంకనందనీపరిణయము.

నీ. కుంజఘనాఘన ♦ కోర్కెగల్గోక్కర, కనికాయపటుకర ♦ కానికరిము
తరునుమాగ్గవనీపఁతన్మఘాళితవన్న, కలికాతనుమగజఁకర్ణమంబు
అరుణకిసాలకంపాలాకననికృత్త, విహితీచిత్తనఁకృత్తిగఁగఁ
నానాపరిసవమాలికానగారికరాస, గటపశీరమమయంఁకన్వంఁగఁ

గీ. కోకిలకుఁబూగ్రవజ్జనినిఁన్ఘోషదళిత, మాలతీస్వచ్ఛతరుగుచ్చ ♦ మత్తహంస
కింబయిఁలంగెవర్గర్తుకరణిముతుల, మిసరింబగునాసంతోవాసరణం. 1489
మిత్రీవిందాపరిణయము, కుం. వేం. ఆ 2 పద్య 75.

నీ. శీశిరర్తుగెలిచి నిఁకృత్తతద్దవమెత్తె, గనుపట్టు పద్యరాఁగంబులనఁగఁ
దద్బలంబులఁగొట్టి ♦ తతిమిమేనులుడుల్చి, జైకొన్నబంగారు ♦ రూకలనఁగ
తనభుజాభుజగతంఁతస్యమానంబులై, గాగ్రిలుప్రతాపాగ్ని ♦ కీలనఁగ
తనమీఁద వనదేవతలుజల్లనెల్లెడఁ, దగుకుఁగ్గమనసంత ♦ ధారలనఁగ

గీ. విరహి నైత్తుటఁజొత్తిల్లు ♦ శిరసులనఁగ, నరుణతరుణప్రవాళంబు ♦ లచటనచటఁ
గ్రొమ్ముఁబుతురాజానిండోలగంబుఁజేసె, మదనసేనాధిపత్యసంఘదలువొదలి.

గీ. ధరములనునట్టిపచ్చరాంతల్లులందు, మొగ్గముత్యప్రసవస్థికంబులుఘటించి
తలిరుజోతు లమర్చి మాధవునిఁగూర్చి, తీగయెలనాఁగ లారకుల్ డ్రిప్పిరపుడు.

కార్తీకమాహాత్యము, ఆ 4.

శా. అంత నాప్రింతవనాంతకాంతరఙ్మతాంతాశాంతవాతాంకురా

హంతాక్రాంతనితాంతతాంతమృదువృంతానంతసంతానశా

ఖాంతర్ధంతుగకాంతపల్లవలతాంతాలోకచింతాకన

త్కాంతాస్వాంతము వింతవింతగ వసంతంబెంతయుం బొచ్చినన్. 1472

యాదవరాఘవపాండవీయము, ఆ 2 పద్య 7.

మ. కమలామోదముసంఘటించి శుకవాక్యంబర్థినాలించి యా

నుచునకాండము లెల్ల బోధముఁగనన్ ♦ శోభిల్లఁగాఁజేసి ని

త్యమహాభూతిఁబలాశ భేదనకళావ్యాపారియైమాధవుం

డు మహిం గౌరవజాతి నేపడఁచియుండున్ సద్విజు లైచ్చఁగన్. 1473

బిల్వణీయము, ఆ 2 పద్య 6.

గీ. సద్విజులిప్రసంగంబు ♦ సరనతరము, ప్రణవవిస్ఫూర్జితముబీజబంధురంబు

పల్లవాలంకృతము ♦ ఫలప్రదమువైన, యాగమస్థితి నొప్పె సర్వార్థగమములు.

అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 40.

ఉ. అత్తటిఁ జిత్తజాతవిజయాంబుజమందిర కాటపట్టునాఁ

గొత్త మెఱుంగుఁగ్రొన్నవల ♦ గుంపుల చక్కిలిగింతనాశుభా

యత్తతనొప్పెఁ బుష్పసమయంబు సమంచితచంచరీకలో

కోర్తరవత్తమై వనసంఘజ్వలపైకవధూసరుక్తమై. 1475

చ. ననవిలుపాదుసాపనుపునన్ మధుఁడన్నరులస్కరుర్విజా

లను పెనుగుత్త దారులవంశాంతరసీమలలో మరుత్కృశం

గొని చివురాకు నెత్తురులు ♦ గుప్పఁగఁ జైకముఁ గూర్చుదాఁక మొ

త్తినమయిపట్టెత్తినగతిన్ దెరవైవగుడాకులత్తతినన్. 1476

సూర్యతనయాపరిణయము, ఆ 2.

పీ. ప్రబలకుంజప్రజఘటమందిరములోప్ప, నుమనోమనోవితానములు మెఱయ

మలయసమీరడింధుకు లూడిగము నేయ, నవ్యకాంచనధూపఘణములు వెలుగఁ

బరభృతమాధవఃప్రీతతులుగొనియాడ, లలికాంగనలసాట్యః * గతులు చేలంగఁ
దతభృంగగాయకఃప్రీతతి గానమునేయ, శుకశారదాద్వైనికులు గొలుప
గీ. వనధరాస్థానమునమాధవచీఢండు, నిగ్రహానుగ్రహక్రియా * నిపుణుఁ డగుదు
మధుపమా లిన్యజాతుల * మదమడంచి, యధికతరులకుఁ బచ్చడాంలపుడు గప్పె.
వాసవదత్తాపరిణయము, వ. వీ. ఆ 2 పద్య 87.

గీ. పథికనిశ్వాసదంభమునజేడిమిఁ జూపి, సవినయన్సూర్తివేసవిభజింప
గళదురుమమరసఃచ్ఛలమునజడిఁజూపి, వాఁక నేవింపఁవన్నఁబుతువు
వ్యాకోచముమకై తంపమునసి తాభివై, భవముఁజూపిశరద్యఃతువుగొలువఁగఁ
బాటిరగిరిశీతఃపవనమిషమునతై, త్యముఁజూపిపేమంత * మనునరింప
గీ. శుకపికగరున్మరుద్ధాత * సుద్రభపుష్ప, రజముపేర హిమానిదోఁరముగఁ జూపి
యవిరతంబుగ శీశిరర్తు * వాశ్శిరింప, సకలఋతురాజమయిన వంసంత మలరె.
కవిజనరంజనము, ఆ 2 పద్య 12.

గీ. సరససహకారశుసుమకేసరసమూహ, గురుతరామోదమయదిగంఠతరముధుర
మధువిధురమధుపముమధుమాససమయ, మేవ్యనికీవేడ్కవాటింపఁదిజ్జగమున.
భర్తృహరిసుభాషితము, ఏ. ల. శృం. పద్య 86.

క. కనునీయవసంతప్రియ, సమాగమప్రభవహర్ష * శతుధికపులకో
ద్దమకలనఁ బూనె లలికా, సముదయమన నూత్నముమళ * బాలము లెసఁగన్.
బాహ్నవీమాహాత్యము, ఆ 2 పద్య 108.

చ. తలీరులు సంజ కోకిలవిఠానము చీకటి పూలబారు చు
క్కులగిమి యేచిపూచినచోకారిపుమల్లలనాయ లేన్న స
న్నెలులుగ మా లశీవిరిహితోదదనాబ్జసుఖున కారిన్.
నెలకొనియెన్ వసంతరంజనీనసమయంబు సుఖోన్నతస్థితిన్. 1481

రామవిలాసము, ఆ 1.

క. తమజరఁ బోరిగొని తరుణ, త్వము కర్మమృత నొసఁగుమనుచు * ధరణీదేవిన్
గ్రహమునఁ బూజించినగతి, యమరంగఁ డరులెల్లఁ బండుటాకులురాల్చెన్.
సునందాపరిణయము, ఆ 4.

గీ. కలకంఠనాదంబుకాశాశ్శద్ధనిగాఁగ, దగుమరందమువసంఠంబుగాఁగఁ
జిలకపల్కులుద్విజాశీర్వాదములుగాఁగ, వ్రాలుపువులుదలఁచ్రాలుఁగాఁగఁ
దుమ్మెదలోహోమాగ్ని * ధూమాశేఖలుగాఁగ, లతలుపుణ్యాంగనాతరులుగాఁగఁ
తెలుయలేజిగురుటాపంజ నివాళులుగాఁగ, గుసుమరంజంబుభంగుండిగాఁగఁ

గీ. స్థలనరోచాతతతులుగంధచపకములు, గాఁగ మీనధ్వజాఁడుయాజ్ఞాకతవహించి
కడిమిమీఁగఁగ గావించె. ఘనవివాహ, విధులు మాధవవరమామిగునమునకు.

దిలీపచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 6.

కా. కంతుండన్నవజీరుఁడౌగ్రహసమగ్రసూర్తిలోకత్రియా
కాంతాకాంతమనోధనపృథితిదాతైకోదలంఘనదు
గ్ధాంతప్రక్రియదండయాత్ర చనుమాంగబంటుఁడైతృస్ఫుర
ద్వాంతారామమరత్తవస్త్రగృహాభోధంతేసి చెన్నారెడున్.

1484

వాగ్జజితీపరిణయము, ఆ 2.

సీ. నలువంకఁదగుకాండనములపూమొగ్గలు, ప్రజ్వలల్ స్తంభదీపములు గాఁగ
పొన్నకొనిననకమృతపుష్పాపినిన్నియ, డంబు మీఱినదాశిమంబు గాఁగ
దసుకుఁగెందలిరుటాకులగుంపులందండ, చఱచుహరిద్రహస్తములు గాఁగ
కలకలకంఠికాంకలకలధ్వానంబు, లల్ల నేరెడిపాటయనువుఁజూపఁ

గీ. బ్రేమమీఁగంగలతకూన ధేరఁటాండ్రు, కొమరకొనివ్యరినెండిపల్కెములఁదేటి
యలతిఁడిమ్మలిహయనమంగుకొనఁగ, బ్రభుమఘ్నుకువయ్యెనవలక్ష్మిప్రాభవమున.

దశావతారచరిత్రము, ఆ 9.

చ. ఘనతరులాశ్రితద్విజనితాయహృదిస్తఫలప్రదాతృతా
తనునుమనశ్చటారుచివిత్తానము పేరునుకీర్తిలాభముం
గనుఁగొని రాగసంపదనంతవదంబుభజించి యెంతయున్
మనుటయుఁబాతృదానమహిమంబదియట్టిదకా గణింపఁగన్.

1486

శకుంతలాపరిణయము, పె. వా. ఆ 2 పద్య 15.

సీ. కలకంఠములునోరు కాయకచడిగుయ్య, పమ్మినలులమీఁద
ఘరిమశనుమశ్చలభరముచేఁ దిరులొప్ప, దేటుదాటులమోఁగఁజనలఁగప్పఁ
గునుమాయుఁగుఁడపుప్ప కోదండముధరింప, వలిగాడ్చుపుష్పాశివనుధనింప
చారికాశుకహంసంసారములుమీర, పూఁదె ననోనలు పొంగిజూ

గీ. జాతిగడుఁగుండఁబాంధులుభీతినొంది, జీష్ణవర్ణినిరాల లేఁజిగురుగాలి
మంచు తెఱవీడ శృంగారముహిమతోడ, జాతిదగెకాంతనానంతసమయమంత,

చెన్నబసవపురాణము, ఆ 4 పద్య 18.

సీ. కమనీయకాధికతరులకుసరాగ, పల్లవయోగంబు పావ్రస్తుయ్యె
మృదులుత్పన్నైకకపినుమనోరంజితోద్భూతనరతోముక్తిఁజెందె

బంచమసహితమై ♦ వరభృతద్విజకోటి, హంభపీడనమ సుప్రకమించె
 నకలరసజ్ఞాళి ♦ సమదయం బతిమాత్ర, మధుపానవశముచే ♦ మదముఁజిందె
 గీ. బాతికి విరోధి యగుచు వంసంతనాముఁ, డైన యన్యాయవృత్తిసంనాంతభూమి
 యావరింపఁగ నిటు లకృత్యములు సాఁగెఁ, బ్రజలురాజానువర్తకపరులుగాఁ.
 ధరాత్మసాపరిణయము, ఆ 3 పద్య 2.

ఉ. చిరైతరప్రసూనమధునీవనల్గుమనోజ్ఞచంచరీ
 క్రతము పల్లవగ్రసనకామపికాళివిషాదవల్లీకా
 చాత్రము కామినీజననితానమనోగతమానధీరతా
 తైల్రము పైత్ర మొప్పెనుమసాయక కేళిర సైకపాత్రమై. 1489
 కృష్ణజన్మఖండము, ఆ 3.

ఉ. అంచముగానిదీర్ఘదళ ♦ నాంబరమున్విడ నాడి వేడుకన్
 గండలిరాకువల్వఁ దులకింప ధరించి మిలిందహాశమున్
 బొందుగఁ దాల్చి మాధవుని ♦ పొందున వాసకసజ్జలీల నా
 నందమెసంగ వన్యము ♦ నవ్యరుచిం దనరాఁరె నత్తఱిన్. 1490

చ. కనదరిపాళిచూచుకవి ♦ కన్వరగుచ్చకుచ్చకాశతన్
 ఘనశుక రాజవాక్పటిమఁ ♦ గాంధీలావళిభూపణంబులన్
 దనపరిరాగిగంధమును ♦ దాల్చిన నావనికాంతయావసం
 తున కనురాగ మొప్పుఁగను ♦ దోడెను దత్సమయాగమంబునన్. 1491
 పల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 1 పద్య 110, 111.

మ. వనవీరిం బవనామీతుండికుండు శాన్తివ్యంజనభృంగావళి
 స్వనతుంబీరవ మొప్పుగుచ్చపణయుగ్వల్లీభుజంగాలి నా
 మనిమ్రోలన్నటియింపఁజేయ నిడె శుంభద్విద్రుమశ్రేణికం
 దనకుంగల్గినవెల్ల నిచ్చునుగదా ♦ త్యాగాభిరస్తుండిలన్. 1492
 నయనోల్లాసము, ఆ 3 పద్య 91.

నీ. వికచగుచ్చప్రసేనకసమాధరమైన, పువ్వఁగొమ్మప్రవాళముగఁ దనర్చి
 ధవళపుష్పంబులన్ ♦ దంతపు మెట్టపైఁ, దతచంచరీకాళి ♦ తంతు లమర
 వల్లీకాబాహుమృతల్లికాగ్రంబునఁ, జెలఁగుకంజగురుటంకగుళులఁ జేర్చి
 పవనలేవనమునఁ ♦ బల్కలు మీటుచుఁ, గలకంఠరవి ముపాంగిఁగఁబుగాఁగ

గీ. సాగనిగరిమమా చనిశరిసరిధని, మగనిగనిమానిసీపగమా యటంచు

మించిమధులక్ష్మీపీణవాఙ్మించుసాగె, బ్రీణయకుపితలమనువిహ్వలతనొందు.

శంతనూపాఖ్యానము, ఆ 2 పద్య 9.

సీ. ఎనలేనిరంగుల ♦ వనలగుత్తులఁదగు, నీరాలుసాగ సైన ♦ యిండ్లుగాఁగ
గాలితాఁకుడులచేఁగఁడునూఁగుదీగియ, రొడిగాలొనరించు ♦ జేడియలుగఁ
గొలకొలవంచలు ♦ గోరింక లొనరించు, రొదలులగ్గులొసంగు ♦ రొదలుగాఁగ
సరిజేటిఱంతులు ♦ చక్కనిగాణీల, తందనాలనెసంగు ♦ క్రందుగాఁగఁ

గీ. దేటుగలకోయిలలు గాణతెగలుగాఁగఁ, జిలుకదాఁటులు నేలజేజేలుగాఁగ
హళిగొనిననకారను నేలఁజేఁడు, గానసిరిచేయిజేకొని ♦ కడుఁదనరె. 1494

శుద్ధాంధ్రనిరోప్యనిర్వచనకుశచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 34.

చ. విటపితలో వసంతశుభవేళను మున్నుగఁ బండుటాకులన్

దటుకునరాల్చి పల్లవవిఠానముదాల్చెను బచ్చిమొగ్గలన్

దటశిరమందుగ్రాలగఁ ముఁదంబునజీర్ణపటాలివిప్పి క్రొం

భటములఁ దాల్చి యక్షతలు ♦ పైనిడగ్రాలవధూవరుల్గతిన్. 1495

సావిత్రీపరిణయము, ఆ 3 పద్య 5.

మ. తమకుంబోధియొనరెభూతరుణి శ్రీతింబాలదర్శన్వికిం

విమలంబాపరిధానభూషణములే ♦ వేలొందఁగాఁజేసీశే

మముగైకొందుమటంచుఁబాదపములన్ ♦ భాసిల్లవల్లినమే

తములైపుష్పితమయ్యెసాంగముగ నిత్యానందసంశీలతన్. 1496

పట్టాభిరామాయణము, ఆ 2.

మ. కలయంగాడ్పునఁ దూలుపుప్పొడి దివింకగప్పారుమారుండువే

డ్పులనారామరమావసంతులఁగఁడంకంబెండినేయించుచో

వెలయంబట్టినయల్లభంబుపగిదిన్ ♦ వేమాటుఁదమ్మాభిమైఁ

జెలువొందించుచు రాలఁ బుష్పవితతిల్ ♦ చేసన్నబ్రాహ్మోయనన్. 1497

పర్యయముచరిత్రము.

సీ. చిలుకగోర్వంకకోయిలలమొత్తపుముద్దు, లొడిసెడుసుడులుప్రాంసుడులుగాఁగ

వికసించినట్టివాళికనునుసంపంగి, తుటుము బన్నంపుఁదమ్మఁటులుగాఁగ

గాలిచేసటునిటుఁ ♦ గదలితూ డెడుపత్త్ర, సముదాయములధవిత్రములుగాఁగ

శాకులరాశిన ♦ స్రూఁకులు పనులను, బండ్లంపనిడిన యూఁపములుగాఁగ

గీ. ననఁటిమాక్రికులక్రిందరాల్వినకపురపుఁ, దిప్పలువెలుంగుయజ్ఞవేదికలుగాఁగ
మారుఁ డనియెడుసోమాసిఁమఖముఁజేసి, పొంగులనియెడుపశువులఁబట్టిపాఁగె.
కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 2.

గీ. సకలసరసాతిశయరీతి ఁ సంఘటింపఁ, బాలువడియును శుకశిశువుకరియుక్తిఁ
బిక్షుపాతానుషక్తిఁదాఁఁబ్రబలె ననఁగ, నమరిచెనంటుండిలమన్మఁధాతిశయము.

నీ. తుమ్మెదలమనోగిఁగమ్ముఁగొనలరుల, కమ్మఁదేనియలెల్లఁ గుఱివృత్తిఁచెఁ
గీరవారంబులఁకారివేరంబుగా, ఫలబాలములనేలఁ పాలుచేర
దొరలునంటునఁ జారు ఁ తరులనంటిపెనంగు, నలలతకూనలఁ దొలఁగఁగోఁడె
పని నిచ్చఁ దమయిచ్చువర్తిల్లుఖగముల, కన్నులపైఁ బరాఁగములునల్లి

గీ. విరహిజనమానసమునేర్పు ఁ కథమునేర్పు, భావభవులేకొక కేళియాపహింపె
గాలియావేళ దాక్షిణ్యఁదాలియ్యుఁడగఁకన్యఁసించఁడగపె. 1500
గాగ్గేయోపాఖ్యానము.

నీ. సల్లలితామోఽ ఁ సల్లలితారు , పటకుఁదీరమ్ముల ఁ ప్రమరవాద
గీతంబురంజిల్లఁగిగపికాదుల, రవముమ్మదం గాది ఁ రవముగాఁగ
మందానిలుండుపిఁఱుండుననించెడి, గాయకుండుగ లతాఁకాంతలెల్లఁ
జివురుచేతులఁదిగిప్పి ఁ చెలఁగి నాట్యము నేయఁ, బూవింటిపాదుపాఁపువ్వనీతి.

గీ. వలలఁజేసి వసంతభూవరుఁడు పుష్ప, రజముమకగందమునుగంధఁరజముఘనవ
సంతమునుగా నమర్చి లఁతాంతహఁగ, సంతతియొసంగెననఁగ వఁసంతమలరె. 1501
భాగవపురాణము, ఆ 8.

నీ. పొన్నగున్నలచాలు ఁ పొంబట్టువలువతో, గములైనపటకుఁదీరములుగాఁగ
నవరసాలచ్చటాఁనవపల్లవవాత్ర, మమితమంగళతోరఁగములుగాఁగ
పికపికిపంచమ ఁ ప్రకటనిస్వానముల్, వేణువీణాగాన ఁ విధులుగాఁగ
కేకకేకలుశతుఁగిలోకభీకరతాప్ర, దములైనజయకాహంభములుగాఁగ

గీ. భ్రమరగానంబు శుకములభగతవిద్య, వరకపోతమ్మదంగనిస్వనముచెలఁగ
గణికలునటింపఁ జూచితే ఁ కమలనయన, కొలువుఁ దీర్చెనసంతభూతలవిభండు.

నీ. మనుమబృందములపై ఁ ముసరి గుంపులుగట్టు, భ్రమరదంష్టులుమేఘఁనమితిగాఁగ
మహిఁబాటపాటవారిలుఁమకగంఁబిందువుల్, వర్షగమోత్కర్షఁహర్షమెనఁగ
మలయానిలోఁధూతఁమహిరుట్పతప్త్రీనూ, నములువ్రాలినకరఁకములుగాఁగ
దనలగ్రమ్ముచు వారిలుఁతేనెవాకలచాలు, ఘనములొనెలయేళ్ళగములుగాఁగ

గీ. బుప్పాడులతోడమిలితమాపుష్పరసము, పంకసంకలితములైన ♦ పదము గాఁగఁ
యీపసంతర్ముఖిఁచి తేవధూటి, నేడువర్షర్తుధర్మముల్ ♦ నెరపెనవాహ. 1503

కుబ్జాకృష్ణవిలాసము.

సీ. మదనునియాసానముంటపంబు లనఁగఁ, జూతపోతంబులు ♦ సాంపుమీఁజె
నంగజరాజాసింహాసనస్థులులనఁ, బున్నాగములచాలు ♦ పాలుపుమిగిలె
ననవిల్వశృంగార ♦ నాట్యకాల లనంగ, వకుళంబు లెంతయు ♦ వన్నెమాపె
నతనునికీడాగృహంబులోయన నొప్పి, మాధవీనివహంబు ♦ మహిమఁదనరె
శంబరారాతిపటుశస్త్రాకాల లనఁగ, లీలఁ గన్నప్రేజాతిమల్లీనికుంజ
పుంజములుమించె మంజులపుష్పలతల, శ్రీకరంబును సకలసౌఖ్యాకరంబు.
నగుమ విలసిల్లె నంత డైత్రాగమంబు. ... 1504

ధనాభిరామము.

గీ. మాధవవరప్రసాదసామగ్నివలన, యామ్యునిక్రాంతనికటపఁనాగజ్జీ
పర్వచిత్రపరిస్కార ♦ పటలి నడలి, యనిలడింభకగర్భిణి ♦ యగుటఁ దిలిపె. 1505

క. తలఁచ నుదాహరణాకృతి, గలకల రంజిల్లవరస ♦ కపికావ్యమనుం
బలె నెడలమత్తకోకిల, కలయన్మధువేళవనికాయం బలరున్. 1506

రామాభ్యుదయమా, ఆ 1 పద్య 160, 170.

క. భ్రమరకమలుముఖసంగతి, నమరమధుస్వేదయుక్తఁడైవనలక్ష్మీ
కమలాననయు పరతిచే, తమాధవునిఁగూడినట్లు ♦ దగునవ్వేళిన్. 1507

సగ్యకామదాపరిణయము, ఆ 2.

గ్రీష్మర్తువు.

—:0:—

మ. హరి యంభోనిధి పోచ్చె శంభుఁడు తుహాఁరానిగ్రభంబొక వా
గ్వరుఁ డుద్యమకరందదుర్గివసముగ్రంభైవయుత్కుల్లపం
కరుహంబున్ భజియించె దీనిముసుగల్గంగంచియేకాక యె
వ్వరి నింకేలసహించుగ్రీష్మమనఁగా ♦ వర్ధిల్లె దాపోద్ధతుల్. 1508

హరివంశము, పూర్వభాగ. ఆ 6.

చ. మలయజవారిసేకముల ♦ మాక్తికనూతనహరలీలలన్
వలిపెపునన్నకావులను ♦ వారియహతులవీగుజన్నులన్
గలిగినచన్నిరింబరికె ♦ గాకజనావలియిట్టివేసవిన్
గలదేశరణ్యమన్య మనఁగాఁగడుఁ బేర్చె నిదాఘదాహముల్. 1509

నృసింహపురాణము, ఆ 3 పద్య 68.

చ. పరిమెయిమెట్టితోల్లబహుభంగులఁ గాగ్గిలెడు మిత్రు జైతునిం
జారిగొనవచ్చె గ్రీష్మ మను ♦ పొచ్చపుఁజేరఁబురారిఫాలభా
సురపటుపహ్నియంచువెఱఁజొచ్చిన మన్మథుఁ గాంచె నత్తజీన్
సరసశిషి కేసరలఁసన్మహిళావృదులాలకాగ్గిముల్. 1510

నృసింహపురాణము, ఆ 3 పద్య 98, 72.

కా. ధారామండితసాలభంజకలచేతన్ జిత్రయంత్రోద్భవ
త్సారామోదతుమరపూరములు విస్తారంబులైపర్వఁగాం
తారూఢ్యఁగడి ప్రితోడనచఱుక్యాధీశుపైఁ జంద్రపం
కారాధ్యుండని చంద్రికారసమునింపైకాగ్గిలుచందంబునన్. 1511

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లాస. 3 పద్య 100.

ఆ. వాఁడిరుచులుగల్గు ♦ వానివేడిమిగీర్షి, కాలమందు జగము ♦ గలయఁ బడియె
బ్రహ్మ జనులకొఱకు ♦ బ్రహ్మాండఘటమున, నుష్టరసముఁ దెచ్చియు నిచెననఁగ.
భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. పద్య 716.

సీ. నిగ్ధరప్రభలవేణికలింకఁజట్రాలఁ, బేరిన ప్రాచిపెఁగ్గిట లెగసె
నెఱుకులుపడియనీరిపురగువ్వలఁబట్టఁ, బోయునీరాడాడఁ బొలమునెఱసె
మరగాలిదినదృఢితరుప్సితతిరేవఁ, బావురాలనిడేగ ♦ శురుపుదూఱె
నిద్రిత్రుచ్చాయ ♦ నిలుపక జరుగవెం, బడిగనధ్వగపంక్తి ♦ పొడలువెట్టె
గీ. త్రేతపాలునికుదికిన ♦ చీరలాఱు, చాకిరేవులగములయ్యె ♦ సకలదిశలు

జెలుపులుగఁదోఁచెనెండమావులబయళ్ళు, గందెనివియెండనదిజ్యోతిములురాఁజె.

గీ. ఎసఁగుకట్టావిక్రియనాఁగిరెగయఁబగటి, యెండయుడుకారకుండభూమండలమునఁ
బాలించె మాపటిపండునెఁన్నెల చకోర, పోతవిరతికిఁ జాపట్టువోసినట్టు. 1514

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 37, 51.

ఉ. ఎండెగొలంకులెల్లనుమహీధరముల్ దవవహ్నికీలన్
మండె ధరాతలంబినుపమంగలమున్నలెనుండె గాలి యా

యెండలసేమిసెప్పఁ బరఁమేశ్వర యావరణాంబురాశితే
కుండిననాఁడె పొక్కిపడఁకుండునె పద్మభవాండభాండముల్.

1515

కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 123.

మ. బిలనిశ్చేష్టజరద్భుజంగముతదాఁభీలాలిపూత్కారకా
దశఘోరానలభావదాయకదనఁనాత్రంబుఁ దచ్చాంతివీ
క్ష్యులనచ్చైవలినీధవిష్ణుయ్యగత్యఁస్థాలీలమై నుర్వసం
గలయంబర్వే నిదాఘకాలమునమంగిక్లాంతదిగ్దాలమై.

1516

కుసలయాశ్వచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 94.

మీ. చండభానుఁడుకక్కఁసముఁడేసి మున్ను దా, మహికిచ్చునప్పలుఁ మరలఁగొనియె
నారిపూర్ణములైనఁ పనుధాగకలశముల్, శివలింగమూర్తులఁ శిరము లెక్కి
నృపమందిరములఁబాఁసీయకుంభంబులు, వెసమట్టెఁగట్టుకఁ వేలఁదొణఁగె
భువిన్లెల్ల జనులదఁపులుమాన్ముతక్రంబుఁ, దాదప్పిఁగొనినీఘంఁద్రావఁ జొచ్చె.

గీ. హరుఁడు వైలాసకుధరనాఁధాగ్రవనతి, విడిచి చటమూలతలమునఁవిశ్రమించె
సతతనిజద్దీప్తతాతనూఁకృతినిశాపత్రి, హరములగునట్టిగ్రీష్మవాఁసరములందు. 1517

వైజయంతీవైలాసము, ఆ 1 పద్య 57.

మీ. అన్యన్యభిజ్ఞశఁమాధ్యన్యసంఘంబు, ప్రతిపద్ధతిపత్రిపాఁపరికరంబు
పల్వలోదస్వయంఁపచ్యమానఘంబు, బహుభిదేశమిఁగిఁపటలరుదక
మున్నముస్తావిహస్తస్థైర్యోమంగు, కీచకనికషణోద్ధీర్ఘరవము
పరితోవిభిన్నభూపదదృష్టపాతాళ, మానాభిగళనీరఁ సాచ్చభల్ల

గీ. ముదరఖాగప్రపూరణోద్యోగవిముఖ, వమధువిరహోన్నమత్కరఁవ్యక్తవిటప
కించిదాతపహృద్వనీసంచరిష్ఠి, మదగజేంద్రంబు వేసవి యెదురుకొనియె. 1518

విప్రనారాయణచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 49.

గీ. అట్టివేఁవిబెడిదంపుఁవెట్టకతన, నేలనందందఁబెరిసినఁ నెఱియలందు
ధరణిపాదంబు లెడనెడఁ దవుల మెల్లఁ, దివిచికొనిపోవ దివసంబుఁదీర్ఘమయ్యె.
వాత్మీకిచరిత్రము, ఆ 2.

గీ. ఏమీచెప్పెదనయ్యెండఁదామరసభ, వాండభాండముల్లెనుండఁదసాల
బాలక ప్రాశనకరాళఁకీలద్రుగాల, గుమ్మరావమ్ముకరణిజఁగమ్ము దొరసె. 1520
రాజవాహనవిజయము, ఆ 5 పద్య 99.

ఉ. ఉడుగనిబాడబాగ్ని సెగఁగోర్చియు నోర్వఁగ లేక వేసన్
 జడమయుఁడయ్యు శియ్యపలే * సాగరుఁడున్నన నూర్పువేడిమిన్
 బడమటి గాడ్పు లుప్పతిరెఁ * బారముగాకనిదాఘవేళలన్
 గడు సెగ చేత మేహమయఁగాత్రజనుల్ తపియింప తుందురే. 1521

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 4.

కా. మాయాసంస్మృతిసత్వసంస్మృతిజనింపఁజేసి షేరానలం
 గాయక్లేశమునొంది లోకులుతలంకన్ మించుకాం లేక్షణా
 చాయంబోలినబాలినాఁగమృతతృప్త్యంజూచి సారంగముల్
 తోయభ్రాంతిఁ దపించెసంగఘలమెందుందప్ప దెవ్వారికిన్. 1522

ఉ. రేదొరసంపాసంగి చువఁగించినకల్వల జీవనోన్మతిం
 జొరికియొసర్పెనం చుకఁకఁపుట్టి కొలంకుల నింకఁజేసెఁ గా
 కాదెసఁ బద్మినుల్ గనులయంబుగనండినుఁ డెట్టి బంధువుల్
 ఛేదలిశన్ విరోధు నబ్ధిలించకమానయగా మహాప్రభుల్. 1523

సమీరకుమారిజయము, ఆ 2 పద్య 90, 92.

ఆ. క్రమముతోనగాధవిమలాదకమహాహృ, దమ్ము లింకెఁ దపనఁతాపమునను
 బోరినసంఖ్యకోశఁపూర్ణసేహములు డు, శ్శిలస్వపునిచే నశించుభంగి. 1524
 బాహ్మవీమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 124.

ఉ. పవలనువర్తకాగ్రణి నభిశ్శలసాగరమధ్యతుంబులో
 రవియను నోడమీఁద నపఁతక్షితిభృత్పరితేరరా మరు
 జ్జనగతిసుఖ్యఁ డెట్టి నదిసాగక చిక్కినమాడ్కి నూర్చుఁ డ
 య్యోసనరమందు మందగతులొనిన దీర్ఘమొలయ్యె ఘన్రయల్. 1525
 హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 155.

కు. తురగాస్తోత్త్రమకృత్సహృదతమహాధూమాంబువాహంబువే
 చరమాకాగతమైన గాలికెదురై * సౌరోజ్జ్వలస్యందనం
 బురహింక్రాలం నుమాగుగాలిపటముంబోలెం దివి స్మృల్లనై
 తిరగంగా నిటులయ్యెనాఁగ దినముల్ * దీర్ఘంబులయ్యెం గడువన్. 1526

చ. పడమటిగాలిపట్టనొకఁపారియుఁ గ్రోలమి నీరసంబులై
 బడిసిన సిల్వగుంపు నొకఁపారియుఁ మ్రింగమి సొమ్మసిల్లి మా
 న్నడినగుతాల నొల్లని ధణ్డాయునికిం దనవాహనంబులం
 బడిబడియం పెనోయమరంభర్త యనం దగ దాసఘామముల్. 1527

మ. జలజాప్తోగ్రమయాశ్చిపుంజెకుముకిన్ ♦ సప్తాశ్వకాంతోపల
ముల్లు సోకించి తదుద్ధతాగ్నిలవముంబోధించివాత్యాననా
నిలవేగమునఁ గాలుకొల్పిపతకా ♦ నీకంబు పాకంబుగా
నిలరించె స్సమయాశ్చిపాచకుఁడు భూతాచారసంప్రాప్తికిన్.

1528

శుకసప్తతి, ఆ 3.

ఆ. పగలుపైస్థరించిమిగులవేడిమిసూపు, తపనుజొరకచాయతరులనీఁగె
బరమసాధ్యయయ్య ♦ భర్తవెన్నాడె నే, తగనిశిక్షసేయఁదగదు పతికి. 1529
గీ. నూర్యఁడునిజప్రతాపంబునూపనూర్య, కాంతములరేగినిప్పులుగ్రక్కఁదొడఁగె
నినుఁడు కోపింపఁ బరివారమినుమడించి, కడిమి నూపుటధరణినిక్కింబకాదె.

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ, ఆ 1 పద్య 33, 34.

నీ. మృదుతరచ్ఛాయాప్తి ♦ మీతియుండుటెకాని, మృదుతరచ్ఛాయాప్తిమీఱదయ్యె
భువనబంధుప్రీతి ♦ బూనియుండుటెకాని, భువనబంధుప్రీతిబూనదయ్యె
మిథునసంగతిగల్గి ♦ మించియుండుటెకాని, మిథునసంగతిగల్గి ♦ మించదయ్యె
నుమనోవికాసంబుఁజూపనోపుటెకాని, నుమనోవికాసంబుఁ జూపదయ్యె

గీ. నెయ్యెడలనంచుజనులెంచుటిరువుగాంచు, సామ్రాజ్యమించుటుడుకులుగ్రుమ్మరించు
బడలికలునిందు భోగులపసలడంచు, నెండలరించువేసవి ♦ దండఁగాంచు. 1531

యామినీపూర్ణతిలకవిలాసము, ఆ 3.

క. బాడబటహ్నిచ్ఛాయలల, వేడిమిచేబడతనొంది ♦ వేసవితీనిన్
దాడివి(న?చాడిన?)యపరపయోనిధి, వీడిననిట్టూర్పులనఁగవెలనెన్ గాడ్పుల్.
వల్లవీపల్లవోల్లాసము, ఆ 2 పద్య 182.

గీ. ఇనునిసత్కృపవనలక్ష్మి ♦ హెచ్చుటరసి, నిశలనానాఁటభృశకృశఁదశలఁగాంచె
నొరులసిరులకుఁ జూపోకఁకున్నదనదు, పెంపుడటుఁగుటగాకన్యశృద్ధి నెడునె.

గీ. ఇచ్చుఘనులుండిని యప్పులిచ్చనడసి, పొంగి పొరలిన సరనులపాలుపుదటిఁగె
మున్నగులకీర్తి పారముల్ ♦ పోష నచ్చు. డప్పులనుజొప్పుడినయొప్పుముప్పుగారె.
మహేంద్రవిజయము, ఆ 2 పద్య 88.

క. ఇనతీర్ణ పాతపాతయై, నను భూసతిరక్తయయ్యెననుటకునరుదా
వినుడవిక్రమయేకాదే, యినపదతాడవముసతికి ♦ నెగ్గేతలఁపన్. 1535

సాక్షిప్రసరిణయము, ఆ 2 పద్య 18.

వ ర ట వు.

—:0:—

క. ఘనతరనైతమంబొకొ, యనఁగ ఘనాఘనతమిసగ్గిమవిరళమైక
ప్పిన జనులకునమ్మవిభా, వన మొక్కొకమాటుగలిగె ♦ నైదుత్తరుచులన్. 1536

చ. పిరిసవీనకందళక ♦ చింబకచంబక కేతకీరణో
మిలితనుగంధబంధురస ♦ మీరణఁడన్ సభుఁడూచుచుండఁగా
నులియుచు మొల్లగుత్తులను ♦ నుయ్యలలోప్పఁగ నెక్కియూఁగెను
ల్లలపిసీకులంబుమృదులధ్వనిగీతమువిచ్చరించుచున్. 1537

క. నురచాపచిత్రగగన, న్నుంబురచించునట్లు ♦ భూపనితనిరం
తరచిత్రితయైయొప్పెను, నురుచిరనవత్పఱిలీంద్ర ♦ నురగోపములన్. 1538
భారతము, ఆర. ఆ 4 పద్య 136, 188, 139.

ఆ. దిశలఁ బోలయ మెఱుంగు ♦ దృష్టిలుఘుర్గుర, గర్జనంబులలియ గజపగతుల
ఘనపయోధరములు ♦ దనరంగ జన్మని, వోలె వచ్చెవానకాల మర్థి. 1539

కా. ఆకొల్పిరనురాజుమోల నిబరా ♦ వానంతగేయాభ్రనా
దైకాతొన్యమఁగూర్చిమోయ నురగోపాంభోదరాగత్విషా
నీకోద్యుద్ధిదశ్మికస్థలస ♦ నృత్యోరంగస్థలిన్
గేహిత్రము లాడె భావముగనుక్షిప్తాస్మింభంబులై. 1540

కుమారసంభవము, ఆ 6 పద్య 752, 760.

నీ. ఉదధిసమేతపీతోద్వాంతబాహు, జ్వాలయితోగ్రశంపాలతెలు
నిన్వీరిరవనరంధ్రీకృతాజాండబ, హిర్జలభిమదధారోజ్జితంబు
నిర్జాడ్యగర్జితంఘ్రి ఛూర్చిత్త, ప్రిశయభైరవరటత్పరిహరవము
ఝంఘాప్రభంజన ♦ జాతసంఘట్టన, పరిగళత్కారకత్కరకగణము

గీ. నగుచు ఘనఘానుసంఘు ♦ మవ్వధమునఁ, బూనిహోరునజెడిదంపు ♦ వానగురియఁ
గరము భూపభోంతరముచీ ♦ కట్లుగొనియె, నఖిలలోకంబునుడిక మయత్వ మొండె.
కహిపూగోదయము, ఆ 4 పద్య 88.

మ. నుమనద్రంగము కృష్ణభూమదిల మన్జాత్మనువ్వంబు నీ
లమహాధగ్నిని లాచలావోలి మాంబుచ్చుజ మిందీవర

కుముదశ్రేణి పికద్విహంగము దమస్తోమద్వహార్కప్రభా

సముదాయం బగుచుం డెలోక మలఘుశ్యానాద్రథము ల్వర్జినన్.

1542

భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 382.

మ. చపలాలోకములున్ బయోధరగర్భిష్ఠకీర్తియు నవ్యోల్లస

ద్విపులానందము నంబరాభరణసంధ్యేషంబునుం గంకణ

స్థపుటారావము సాంపుమీఱఁదగువన్నావేళ విశ్వేశ్వరా

ధిపునేవించుప్రగల్భకామినిగతిన్ ♦ దీపించు భావించగన్.

1543

కావ్యాలంకారమాడామణి, ఉల్లాస. 3 పద్య 102.

క. వన్నాకాలభుజంగుఁడు, హర్షముతోనిడినవవసఖాంకములని యు

త్కర్షింపభూమిసతిపైఁ, గర్వకపాలరేఖ లమరె ♦ గహనాంతములన్.

1544

క. చెలువుఁడు స్రావ్యట్కాలుఁడు, పాలసినఁ బులకించుభూమి ♦ పులకము లనఁగా

మొలచి తలలెత్తి నిక్కుచు, సలలితగతిఁజాలువాఁతె ♦ సస్యములధిపా.

1545

భాగవతము, స్కం. 10, పూర్వ, పద్య 753, 754.

కా. ధారాశాంబుదబృందనిర్భరనిరోధవ్యాప్తి నాశాంతముల్

భూరిధ్యాంతమయంబులైనజనులేప్రొద్దున్ రవిం గానమిం

దారూహించుచు నుండు రాకొనుట మధ్యాహ్నంబునద్దామని

ద్రారంభంబునరాత్రిటంగబలబోధావాప్తిఁ బ్రత్యూషమున్.

1546

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, శై. క. ఆ 2 పద్య 236.

సీ. ఎలగోలుజల్లుమున్ ♦ పెళపెళ నేటవా,ల్పడి గాలినట్టిండ్లఁదడిపి చనఁ

నటైతోవడగండ ♦ కట్టావులుదుమార, మాపులురేచిరెండవదియుఁజన

మఱిఁఁడవదినిల్చి ♦ మెఱసిబిట్టుటిమిశీ,కరవారిసృష్టిఁజేఁకటిగనలమ

నుయ్యెలచేయల ♦ యోజఁ బైపెచెండి, జల్లుపెజల్లుపెల్లల్లుకొనఁగ

గీ. భూభిదాపాదిమర్భరాంభోభరంపు, వడిమరు జంఘుఁడెరలకకడవవంచి

నట్లు హోరని ధారాఘమైకృ మొంది, విన్నుమన్నునుకటిగాపృప్తిబలసె.

మ. అలపర్జస్యఁడుకేకపాత్రములగుంపాడించువో మేఘమం

డలపుక్ మద్దెలగుంగలేవనుమరున్మాద్దంగికుండర్థిసె

త్తలలిన్నేలకువ్రాలుచున్నెగయుచుండా రాడునలైజ

ల్లులుఁగెండుచ్చలునయ్యెధారలునుదల్లొలేంద్రగోషంబులున్.

1549

- సీ. రవిఁజూచికుడుచువాఁరలకును గృకలాస, ములకునుదృష్టిమిఁన్నులనె నిలిచె
సంధ్యాఘృష్టదాయిద్విఁజశ్రేణి కిలుసేరు, మొదవులకునుభ్రాంతిఁమది జనించె
పాలజీవసందోహఁములకు బలాకికా, విసరంబులకుమంచి ఁ చెదలుదొరకె
నెలమిఁబొల్పుగుయ్యాధిఁకలకు సంతలకూట, ములకును మఱివిచ్చుఁమొగ్గలొదవె
గీ. నలిఁసంఘంబునకునీనిఁనట్టియెనుచు, కడుపులేఁగలగమికివాఁకట్టు లెనఁగె
మఁటిమిద్దలవారికి ఁ మరుపనులకు, నెలఁతవాసినవారికి ఁ నిదుర చెడియె. 1549
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 91, 92, 123. (చేత
గీ. మెఱుఁగుతఱిత్రాడు పెనఁకుపఁమించు మొగులు, చాలుకవ్యపుమలమరుఁచ్చయము
భృమణమొందించినాత్మమా ఁ నమృతమూర, వినుకడలిఁగల్గజేసెఁబ్రాఁవృణారారి.
గీ. సాగరవిపంబుఁ గ్రోలి ధూఁర్జటియుఁ బోలే, నాత్రివిక్రమగతి దివిఁనాక్రమించి
విధియుబలెశాదిసృష్టికాఁవించికారు, మొగులుదలఁపించెనపుడుత్రిమూర్తిమహిమ.
కా. ధారాశుద్ధిఁ బ్రసిద్ధిఁగాంచి ఘనశఙ్ఖస్ఫూర్తివర్తిల్లఁగాఁ
దోరంబైన రసస్థితిన్ దరశవిఁద్యున్మాలికాలక్షణో
దారంబై కవిసేవ్యమా వనమయూఁరారాధిఁబ్రాపించి వ
హారంభంబు ప్రబంధమట్లుఖిలవఁద్యాకాఁంతమయ్యెందగన్. 1552
సీ. హరిహరాయుధరేఖలనుగడల్ వేయించి, యలముధారారజ్జుఁపులనిఁగించి
జలదంబులనునీలివలెల్లెడలనిల్చి, వివిధగర్జావాద్యఁగరముగొల్చి
తేవమీఱఁ దటిన్నఁటివంక్తిఁ బ్రేరించి, కోఁపుగామెఱుములుఁగొనఁగ జేసి
సరసులకొకసాంపు ఁ సంధిల్లఁగావించి, పెక్కుదిక్కులవారిఁ ఁ బెంపుఁజేసి
గీ. యలరెఁ దొలకరితఱిపేరిఁయాటవాఁడు, మీఱువాటిల్లవలరాచఁమెచ్చునడసి
పథికజనమానధనము లఁపారలీలఁ, గొల్లలాడెనుభువనంబులుల్లసిల్లి. 1553
రామాభ్యుదయము, ఆ 6 పద్య 8, 8, 13, 18.
క. కుంభీనసములుఁజేరిన, గుంభనమునఁ గుంభిసాన్త ఁ గురుతరధారా
రంభమున రేయుఁబగలున్, గుంభద్రోణములువట్టి ఁ కురిసెవ్వానల్. 1554
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 6 పద్య 23.
చ. కరములుచాఁపివడ్డిదుటఁకై బుధశుక్రలసాక్షివెట్టియ
య్యర్థులుఁడుభూమిచేతఁదగఁనప్పులుగైకొని యియ్యకున్నవో
ధర తనమూలవృద్ధులకుఁదక్కక సాగిన వారిఁ గూర్చియ
క్రమగుడివానియిఁగెననఁగాఁబరివేషము పుట్టెనత్తఱిన్. 1555
చిత్రభారతిము, ఆ 2 పద్య 18.

- సీ. బ్రహ్మాండమగలంగఁ ♦ బటపటధ్వనులతో, నులుములంతంతకునులుముచుండఁ
గడుభయంకరముగాఁగవడిమోగెనుమోతలఁ, బిడుగులాడాడగుభిల్లుమనఁగఁ
గ్రముకంబులంతేసికణములతోఁగూడఁ, గరడుగట్టినవడఁగండ్లురాలఁ
గొఱవిదయ్యంబు ♦ నెఱపించుతెఱఁగున, విద్యుత్ప్రకాశముఁవిన్నరిల్ల
గీ. మునుఁగువేసినచందానఁమొగులుగప్పి, మీఱినలుపెక్కి చీకట్లుకాటుకొనఁగ
మించి కడవల నుదకంబు ♦ ముంచితెచ్చి, కుమ్మరించినగతివానకురసెనపుడు.

మెల్లరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 9.

- దీప్తిపద. కడలిపైఁ బొరలెడుకరడులోయనఁగ, నుడువీధిబకపంక్తులురుగతినడఁచెఁ
గలిగినపక్షిసంఘములతోనెల్ల, దలయెత్తిచూచెఁబాఁతకనికాయంబు
తిరుపుగట్టెడుమరఁశ్రీలకానియల, మురువున శితికంతఁములుపురువ్వొచ్చె
నలసస్యగర్భయానచలపానిండ్ల, చెలువున నీలాగ్రశిఖరులు నెలసెఁ
గాలాభ్రభూతముల్ ♦ కళపెళనార్పు, పోలికె గర్జింఁబులుమింటఁ బొదలెఁ
బొలుపునవెల్లునల్ ♦ పొదలెనంతటను, బలసికుంభద్రొణపాతంబుగాఁగఁ
గారుకమ్ముచునేర్లుకాలువల్పెరయ, ధారాధరోదార ♦ ధారలునిగిడె
నిలకును మింటికినేకనూత్రములు, గలిగినట్లుండెఁ దఱ్ఘనధారలపుడు
జలజాస్త్రహారకామిజనమాంసఖండ, కులములో యన నింద్రఁగోపంబాలమరె
ధారుణీపహరఁతతులో యనంగఁ, జారుతైలాగ్రనిర్ఘ్నము లింపొందెఁ
బచ్చనూన్యపుటంబుఁపగిది నద్దెనలఁ, బచ్చికల్మామచిహ్నఁపట్టనంతటను. 1557
అష్టమహిషీకల్యాణము, ఆ 2.

- ఉ. భోరున నక్షమాత్రజలఁపూరనిరగళధారలున్నికిన్
భారముగాఁగముంచి జడఁపట్టినము న్వెలివెల్లీరీతిఁగా
వేరిదరుల్వహించుకొనిచెల్లనఁజూపఁగనోడికుండలన్
నీరెడలించినట్టికరఁజింజలదంబులు జేరె నోయనన్. 1558

శ్రీరంగమాహాత్యము, క. వ. ఆ 4.

- ఉ. అంచలుపాతెఁ గేకులకు ♦ నాటలుగేరె ఘనంబులూరఁగ్రొ
మ్మించులుగూరె శీతలసమీరమువారె మరుండుచేరిము
న్మంచుగజాతిజాణతెతిఁనూతె నటం బధికాళి ధైర్యముల్
గ్రించుకజాతెఁ మాతె నలఁగ్రీవము మీతె జబాగమంబిలన్. 1559

అధ్యాత్మరామాయణము, కిష్కిం.

సీ. హలధరహృదయప్రియాపహారంభణం, బాశాంతవిహితాంతహృదయహమ
శాంబరాడంబరచ్చన్నాబ్జహితబింబ, మచిరాంశురుచిదీప్తితాంబరంబు
నసనవారచితార్జునవికాసగరిమంబు, ధార్తరాష్ట్రనిరాసదాయకంబు
శిశికంఠబాంధవప్రతిపాదనోచితం, బాయతశక్రగోపావనంబు

గీ. విలేతఘనఘోషపోషణంబతిశయోదయాశ్రితకంబమాత్మమహావనాగ్ర
జాతికమునై తనర్పి వర్షాదినంబు, దేవకీనందనునితీవిఁ దెలిపె నపుడు. 1560

చంపూరామాయణము, ఆ 6 పద్య 51.

ఉ. ధాకఁదలిర్చుమబ్బు డుబ్బుడక్కమెఱుంగుమెఱుంగుపట్టునం

జోకబలాకికాసమితి యుక్కులనామపురేకసెమ్మిబ

లేక్కసరోజభేకముల కీడునుమేలునుచెల్వకూఁకగా

జోకఘనాఘనంబు రహిఁ జొచ్చెమహిన్ డుబ్బుడక్కనాఁడనన్. 1561

చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 8.

సీ. ధూళిపర్వఁగవడిఁదూర్పుపాతెడుగాడ్పు, సారతురంగపరిసార మనఁగ
సంపూర్ణజలమదశ్వామలాకృతులైన, యంబుదంబులు గుంజఁరంబు లనఁగ
భూరిగర్జితములుభేరిగవములన, మెఱుపులాయుధముల మెఱుంగు లనఁగఁ
కీకినాడములు మహాకాహళములనఁ, జాతకంబులు భృత్య సంఘమనఁగఁ

గీ. జక్రివాకమువిజయధ్వజంబనంగి, నొప్పి భూగోళహితజీవనోదయమున
నవనినాయక నీదువాహ్యశిఘాక, ననుసరింపుచుఁ దోచె వర్షింగమంబు. 1562

ద్వాతీర్థింశ తృణభంజికాకథలు, ఆ 3.

గీ. మెఱయఁస్రావృట్టిమయలక్ష్మిమేఘములను, నీలమయచాలనులనుముత్యాలనించి
పట్టిజల్లింపరానిన బటువులైన, ముత్యములనంగఁ జనుకులఁమొదలు దొరఁగె.

సీ. ఆకాశనీలపార్వత్యధాన్యుగనిష్ఠ, కాశ్యపనాగమవాస కార్యపాడమ
ఘనఘనాఘనమత్త కరికరాగ్రివిధూత, జుహికరములునాజల్లనిగుడ
తపనృపోపరికాల ధన్విముక్తాశుగా, సాగంబులనమహాధార లడర

స్తనితనిర్భిన్నాబ్జజాంఘసప్తహి, గ్రహరులోయనంగఁ బూరములపొగల

గీ. పల్లమిది మిట్టయిది మెట్టిపట్టులివియటంచుఁ దోచఁగనీక నిట్టట్టు చుట్టి
కొట్టి పిడుగులు రాల్పుచు గుట్టలకును, బట్టెనలజడులపుడు చూపట్టె జడుల

మిత్రవిందాపరిణయము, సం.-వెం. ఆ 1 పద్య 82, 83.

వ. శరచాపోన్నతిసంస్కృతాంబరమణిచ్ఛాయాప్రకాశంబునన్

హరిసారంగచయప్రచారవిదితఃఖ్యాతిన్ మహాసారను

స్థితత్వన్ శంబరభంగరమ్యతనుభాతిన్ మీటుసారస్వత

స్ఫురణంగాంచెను సార్వభౌమవిధవంబున్ వానకాలం బిలన్.

1585

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 4.

క. బహువక్షోపేతంబై, యహహా కృతయుగమురీతి

రహినింబదచాపయుత్తమై, మహియైప్పె నిష్ఠాదేవు

1586

పద్మినీపరిణయము, ఆ 1 పద్య 83, 89.

గీ. సమయమనునాట్యకారకజనుఁడు మేఘయవనికాంతర్ధిజపలామృతాక్షిలాస్య

మునకు ననురూపముగనొనర్చినవృదంగ, శబ్దములరీతి గర్జితస్వనము లొప్పె.

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 4.

చ. జలదము నీలిచల్లడము

రలు తెలిజల్లు వేగుబకరాజి వహించిన బూజిపూతల

గ్గలపుమెటుంగు లాయుధపుఁ

దొలుకరివరముప్తికడఁ

1588

మ. తగఁజేజంబనుబల్లిరంగిజలభృత్సంగంబుమందుంచి పొం

దుగ శంఖంబనుగుండువేసి పటుఁద్యుద్వహ్నిచేభ్రాప్తి మం

టఁగఁ గాలంబను యంత్రకారకుఁడునూఁడన్ మ్రోయునామోత్రై

జగము ల్లంపమునొంద మోసె ఘనముల్నంభేషణాహంకృతిన్.

1589

సీ. గగనమండలధద్రాకాయమానంబున, ఘనపంక్తులనుమేలు

ధరణీవేదికమీఁదఁగరకానికాయమా, క్తికములరంగవంట్లకలు దీర్చి

ఘనఘోర భేరికాధ్వనులుబర్హిగగళ, న్భావకానాళనినాఁడములుమ్రోయఁ

దెగనిమెటుంగుల

గీ. పృష్టిజరాజగామినీభిఁడు సమయ, పురుషుడయ్యెడ నిమ్మగాఁపుత్తికలను

గాంచి పెంచిప్రమోదంబుగడలుకొనఁగఁ, బరిణయమొనర్చె శరధికిభవశరధికి.

హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 55, 57 62.

మ. అలపాథోనిధిజీవనంబునెడకాఁడైతెచ్చి మేఘుండు ని

ర్గళదంతస్సగభీరభావరసలై

జలజాతాక్షుల కిచ్చి ప్రాణవిభునిన్ • సర్వంకషపాిధిమన్

గలయంచేసె ఘనుల్ పరోపకృతిఁఁభ్యాతపశింనుల్ గదా.

1571

శకుంతలాపరిణయము, పె. నా. ఆ 3 పద్య 44.

క. దళమయ్యై వష్ట మంబుధిఁ, దలకిందుగఁబట్టినట్లఁధారాశ్రేణి

ఝుళఝుళలున్మృతపులబ,ల్లఝఝలున్ స్తనితఁఁఘళఁఁఘళిలసిల్లన్.

1572

శుకసప్తతి, ఆ 3.

కా. అన్యాయంబున హెచ్చి గీప్తయుతురాఁజశాన్తింతుమున్ భోజనో

దన్యాతాపము నేర్పరింపఁగనిక్రోధన్ముర్తిగర్జిల్లిప

ర్జన్యంఁడభ్రరథస్థితిన్ మణిగఁఁచ్చాయల్ దలిర్పన్ మహా

జన్యనేమము నూపెనో యన శరాఁసారంబు పర్యెన్ పడిన్.

1573

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 1 పద్య 142.

గీ. నవరసాన్వితమగుచునుండరమనోజ్ఞ,తరళజలధరలక్షణోదారవృత్త

మైప్రబంధలీలఘనశఙ్ఖబ్రయుక్తి, మహిమ నలరారె వర్షాగఁమంబు మహిని.

రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. శేం. ఆ 4 పద్య 58.

సీ. కలమాంకురాశోపకరకాలిపాలికా, స్త్రీపారికిపరస్వంతీప్రసన్న

మాత్మక్షీతికృషికిరియాధవృద్ధనియుక్త, హరికబాలరకనంధ్యయనపర్వ

మన్యసంపసదపరియాణప్రయోజన, పరిపణపరిజలకెల్ల • గ్రహణకూల

యర్కసందర్శనానంతరాభ్యవహార, శీలురకేకాదశీత్రతంబు

గీ. నిజనివాసగృహాన్యమంఁదిరియియాను,శుగసమాహంబులకున్మెల్లఁజగురుఁగండె

నిఖిలపశుయాధములకెల్లఁనిగళబంధ, మెడతెగనివానజడినప్పుడెసఁగెమునురు.

మహేంద్రవిజయము, ఆ 2 పద్య 88.

చ. కమలధవాండశేహమునఁగంధగభాండగళజ్జలంబుచేఁ

గ్రిమునునన్కియల్గి,కగఁకాకులమాక్తికరంగవల్లకల్

కగ్రిముగఁదీర్చితిర్చిచపఱిపటలీఘనదీపజాలముల్

విమలతఁజెట్టిపెట్టివెడఁలెన్ ఘనకాలపులక్ష్మియెంతయున్.

1578

సావిత్రిపరిణయము, ఆ 2 పద్య 7.

సీ. నీలమేఘంబునునీలాంబరముఁ గట్టి, పూర్వాస్తగిరులను • బూర్ణకుచము

లందునమింతులేఁపొందమిరణికఁగాఁ, బొందుగానూర్చి సంక్రందనధను

రాభరణంబులు • శోభిల్లవృష్టికా,లత్రివిక్రముఁగూడి • లలితగగన
 లక్ష్మీజలాశ్మజాఽలస్ఫురన్మాక్తిక,ములురాలగర్జితములునుమణిత
 గీ. ములువిరాజిల్లుఁ గీడించిఁమోదజాశుఁ, జలము లిలకునుబాఁగఁజల్లుఁదనము
 గాఁగనెలివిరోధంబుఁగాకయుండఁ, జెలఁగెనన డంబుమీఁతవాఁనికదినయు. .
 భార్గవపురాణము, ఆ 6.

శ ర దృ తు ఘ.

—:0:—

- ఉ. భూసతికిం నివంబునకుఁ • బొల్పెనఁగంగ శరత్సమాగమం
 బాసకలవ్రమోదకరఁమైవిలసిల్లెమహర్షి మండలో
 పాసితరాజహంసగతిఁభాసిపగిసన్నసరస్వతీకమ
 బ్జాసనశోభితంబగుచుఁనబ్జజాయాసముతోసమానమై. 1578
- ఉ. శారదరాత్రులుజ్వలలఁసత్తరతారకహారపంతులం
 జారుతరంబులయ్యె వికఁసన్నవక్తరవగంధబంధురో
 దారసమీరసారభముఁ • దాల్చి సుధాంశుపిక్వమాణక
 రూర్పరరాగపాండురుచిఁపూరములం బరిపూరితంబులై. 1579
- చ. స్ఫురదరుణాంశు రాగరుచిఁ • బొంపిరివోయి నిరస్తనీగదా
 పరణములై దళత్కమలఁవైభవజ్యంభణ ముల్లసిల్లిన
 గ్ధరతరహంససారసమఁధువ్రతనిస్వనముల్ నెలంగఁగాఁ
 గరమువెలింగ వాసరముఁఖంబులు శాగదవేళఁ జూడఁగన్. 1580
- శా. దానాంభోపటలంబునం బృథుపయోఁధారావలం దాల్చి గ
 గ్గినిర్ఘోషముబృంహితచ్చలనఁ బ్రిఁచ్ఛాగించి పాగివృట్టయో
 దానీకంబుశరదృఘంబుననిగూఁఢాకారతన్ డిగ్గెనాఁ
 గా నొప్పారె మదోత్కటద్విరదసంఘంబు ల్వనాంతంబునన్. 1581
- భారతము, ఆర. ఆ 4 పద్య 141, 142, 143, 144.
- పా. మనువన్నోదకధారలన్ ముదముతోఁమూర్ధాభిషేకంబుఁగై
 కొనిశుభ్రాక్రెక్కోటశోభియియి సంఘభ్యస్తరాశావళుల్

ఘనవాలవ్యజనంబులై మెఱయఁగాఁ ♦ గాంతేందుబిరిపాతప
త్త్రీనిరూఢిన్ శరదంబరంబులై నుఁద్యదాజిహ్నుంబులన్ .

1583

హరివంశము, పూర్వ. ఆ 7.

కా. సోమన్నార్థి కరంబునిర్మలనదీస్తోమప్రవాహంబు ని
ర్ణీమూలంబు నిరస్త కర్ణమధరిత్తీకంబు శుభీకృత
వ్యోమాశాంతముపుల్లకాశముఁదుహఃశోధ్ధారియున్మీలితో
ద్దామింభోజనశోవికానముశరత్కృతంబు గానంబుడెన్ .

1584

భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 404.

కా. సోమశీలకువన్నెవెట్టునుఁఘనస్తోమంబునంబర్వసా
శామాలిన్యము నోలఁ ద్రోచు నవరాజదాజహంసావరిన్
శ్రేతుంబుం బచరించు మానసమునంబెంపైశరద్విభ్రం
బామోదపదమైనవిశ్వవిభునన్యత్కీర్తికిన్ సాటియె.

1584

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లాస. 8 పద్య 104.

ఆ. నీరదములులేక ♦ నిర్మలాకారమై, యాకసంబుచూడ ♦ నతిశయిల్లె
విగ్రహంబులెల్ల ♦ విడిచి సొమ్యజ్ఞాన, యుత్తరదైవద్యయోగిబోలె.

1585

ఆ. తొల్లివిడిచియున్నతోయజాకరముల, యంచు మఱలఁ జేరె ♦ నంచపిండు
పూర్వసంచి తార్థములకుయోగజ్ఞాను, లందమగుడెనిల్వన్వనవ్యధమున.

1586

విష్ణుపురాణము, ఆ 7 పద్య 220, 222.

ఉ. రాజమరాశిల్భగిరి ♦ రంధ్రము శాలివనీశరావలీ
వైజననంబుయజ్వహతఃపాబహుతాశముభాస్వదిందిరాం
భోజనమాగమం బుదితఃభోధభుజంగశయోపచారనీ
రాజనపుల్లపాల్లకసంరంబుదయించె శరద్దినంబిలన్ .

1587

చ. అలిగరుదంచలామలతఃదంతరబింబితయయ్యుఁ బాకనీ
ద్ధిలితమహాభ్రోఘహరితచ్చిదకర్మరికావనాలిసాఁ
గలమవనభ్రమచ్చుకనికాయములోపలసాంధ్యరక్తిమం
బలఁతిగఁదాల్చి మింటఁ గననయ్యెవిహండుపయోదఖంఢిములో.

1588

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 137, 141.

గీ. బగత్తీస్థలముపట్టుఁచాలమి పరికించి, చాలించులీలపత్నములువెలిసెఁ
క్షకాన్ననీతెల్లఁగిక్రిందిరవిసాక, విడుచులీల మొయిల్లఁగిఁదియఁ పాటె

బ్రాహ్మణ్యననితోడఁ జూసి నబ్ధిదై, పెంపేది నదులుతోఁపించఁ జొచ్చె
రాజులదండయాత్రలఁ దొక్కుడగుభీతి, నిలఁజొచ్చెననరొంపులివురఁబాటె
ఆ. జలముకలఁకదేతెఁ జనన్యముల్పక్వంబు, లగుచువచ్చెఁ దెల్లనయ్యెఁ దెసలు
తెల్లుపూచె నంచఁలెల్లదఁ గొలఁకుల, నుల్లసిల్లె శారథిదోదయమన. 1589
కవికర్తరసాయనము, ఆ 2 పద్య 80.

గీ. కలితగాంధేయమహిమంబుకలశజోద, యప్రభావముపొందుపక్షాధికతయు
ధార్తరాష్ట్రాభివృద్ధియుఁదనర జగతి, శరదృతువుమించె భారతసమితిగాంచి.
ఇందుమతీపరిణయము, కు. ధూ. ఆ 3 పద్య 114.

ద్విపద. కాలతోయములోనికరవుమీలకును, గాలంబుగతి శరత్కాల మేలేరఁ
గమలాకరంబులుఁ కడులేట లయ్యెఁ, గమలాకరశ్రీలుకడు విస్తరించె
గనుములువింటసారసపునారసము, పాసఁగించి విరచులఁబొంచె మన్మథుఁడు
విరిసె చిక్కుటల కాఁవిరివిరివొదలె, సరిసవాసనలతోఁజల్లనై యలరె. 1591
అష్టమహిషీకళ్యాణము, ఆ 2.

సీ. దుష్కునియునుబోలెఁడుహిసనిపాతవై, ఖరులన్నిదిక్కులఁ గలయనుంచి
కుటిలభూపతిబలెఁగునలయకమలాభి, వృద్ధిదుర్వ్యాపారవిధినిగాంచి
యాతలాయవలెనెఁయతులితదోహతి, శయములోక మెటుంగఁసంతరించి
కాకోదరుఁడుబలెఁగునకంచుకంబులు, లలివచ్చటచ్చటఁ వెలయనించి
గీ. బహుళపానీయశాలలుఁ పాడుచేసి, తాళవృంతకదంబముల్ఁ మూలకదిమి
యెల్లములు తల్లడిల్లంగఁనుల్లనధ్ద, నాంతికంబగుచెంత హేమంతమెదిరె.(?) 1592
షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 7 పద్య 9.

సీ. కార్తికచంద్రవిఙ్గార్తివస్త్రముతోడఁ, జంద్రికామందహాసంబుతోడ
హరిదంతరాఛవిఙ్గాజాంబరముతోడ, విమలకల్పారణ్యేత్రములతోడఁ
దారావళీస్వచ్ఛహారవధులతోడ, నతులరాజమరాశిఁగతులతోడ
నభ్యివిభ్రముకళాఁద్రభ్రమధ్యముతోడఁ, గమలకోమలపదాఙ్గములతోడ
గీ. వితతనత్కాచచామఁ ప్రతతితోడ, సకలకవిరాజసంస్తుత్యవికలుప్తక
జీవనస్థితి నెఁ ననాఁనావనీత, లముల శారదసమయవిలాసలక్ష్మి. 1593
వైజయంతీవిలాసము, ఆ 3 పద్య 78.

సీ. ఆదిసములనుపక్ష్యాత్మయోచితముగా, ఏలమైననానలుఁ వెలుచునంతఁ
దెల్లవాఁడెనయిట్టిఁ తెఱఁగుననావే, డిశన(?)దెల్లిఁ బనులువొగడ

హంసనాదములు గాఢాశులు గాఢ దిత్వము, లఘుచాలనములు తాళములు గాఢముదమునఁ గ్రాలుతుం మృదలఘుం కారంబు, లమరినీవీణాస్వరములు గాఢ

ఆ. యోగనిద్రఁజెందియున్న విష్ణునిమేలు, కోలుపఁ గడఁగుగాయఁకుండవంగ
బంధుజీవహర్షఁ పదమాచుఁ దదాగ్రీ, మయముగా శరత్కృమయమునయ్యె. 1594
ద్వాత్రింశత్యైవభంజకాకథలు, ఆ 7.

కా. అంతన్ బ్రాంతనగస్సమగ్రచిననాఁగౌహానీలాపరి
బ్రాంతానంతమరాళికానిచయనుశాన్తిస్వనాకర్షనా
శాన్తితాత్వంతకుతూహలోల్లసితభాస్వచ్ఛానిపాలీన
స్వాంతంబైశరదాగమంబు దనరెన్ యస్యంసహామండలేన్. 1595
సర్వప్రమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 22.

సీ. మదహంసగమనసంపదిలందివిలసిల్లి, కాశచ్ఛవిచ్ఛటాఁకలన మొససి
చంద్రముఖస్మిదంబందిక త్వేదచల్లి, నక్షత్రమాతికోన్మృతఁజెలంగి
స్వచ్ఛాంబరద్యుతిఁచాచక్రము నొంది, భువనపంకములెఱచి యోవఁజీసి
యజ్ఞోద్భవప్రభాఁవాన్మిత్రాకాశించి, బహుశక్తిభూహంబుఁ దాల్చి
గీ. లోకవిత్తులు నిజకుక్షిలోభరించి, సితపయోధరకళలచే నతిశయిల్లి
విలసితోత్పలమాలికావృత్తితఁ గని, యలరె శారదవలె శాఁదాగమంబు. 1598
మిత్రివిందాపరిణయము, కుం. వేం. ఆ 1 పద్య 88.

క. సముదితకలశజరుచిత, కమధినిష్కల్మషోదఁ కవిజ్యంభితశా
లిమనోజ్ఞతేత్రవిశా,లమగుశరత్కాలముజ్జ్వలంబైవోచెన్. 1597

సీ. అలమహానీలఘనానీకమడరెన,నంతమందునవలంబారె శ్వేత
తారర్ష పతినుకంఠోరుద్యుతుల్ పృథు,నలకుముదన్గుట యిలసనములు
పటుచక్రమేఘపుష్పగవయస్వనములు, సుముఖగజ్జభం ప్రమదలీల
లున్మనోహరశరంభోన్మేలదుధిము,భార్యగచాక్షివిహారకృతులు
గీ. పనసవయ్యో భారంభంభవ్యగుతులు, ప్రియలె నానత్యగ్గర్జుణరాజరాజ
తనుభవసహావిజయయాత్రలుదనరె, నాశరన్యోగమతివిస్మయంబు మొఱయ.
లంకావిజయము, ఆ 2 పద్య 29, 31.

గీ. రాజు మిథులఁ బ్రసన్నుడై తేజరిల్ల, వాహినులుచాలనిర్మలత్వమువహించె
క్షీతినిగర్జుంబురాజానుగత మటంచు, నార్యు లాడిన మాట యథార్థమరయ.
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 4.

గీ. రాజహంసలకును రాజహంసలకును, ధారాధరావరోధంబులంగె
సన్మార్గసీమల సన్మార్గసీమల, సత్యంతనైర్మల్యముధగమించె
శరకలాపములందు శరకలాపములందు, గణనమాజీనరుమల్ గాననయ్యె
భూదేవమణులకు భూదేవమణులకు, సాంద్రమహాహవోత్సవము పుట్టె
గీ. ధరణిఁగాంతారములును గాంతారములును, సరసభావంబుఁగాంచి ప్రశస్తికెక్కె
గోవిదారద్రనూనప్రభావిభాస, మానమైనశరత్కాలము హిమవోఁప. 1600
దిలీపచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 97.

ఉ. కాశదుకూలమింపెనఁగఁ గట్టి విధుండనుమోముభాసిలం
గా శతపత్త్రముల్ వెడఁద కన్నులుగా నలహంసముల్ గతుల్
గా శతపత్త్రకోశములు కమ్మకుచంబులునై కడుండగం
గా శరనాథ(?) సైకతవికాసనిలంబముతోడ రాజిలెన్. 1601
భార్గవపురాణము, ఆ 8.

క. పులిసములు మెల్ల మెల్లన, పొలుపునఁ గావ్పించె నదులఁ బోలఁతులుమరుకే
ఘలఁ బ్రియులఁ గూడి సిగ్గున, వలరంగ జఘనములకరణి నాసమయమునన్. 1602
వల్లవీపల్లవోన్లసము, ఆ 3 పద్య 28.

హే మ ం త ర్త ము.

మ. తరుణీయావనగర్వజ్యంభితకున్ దగ్గోష్ఠగంధంబులన్
వరకాశ్మీరససాంకవాగురురసశ్యాపత్తులం బట్టి కాం
బరమాంజిప్థపటాదులన్ హిమగతిం బ్రాపింపరీవిశ్వభూ
వరు మెచ్చించినసత్కవీండుగిలతుల వాసంబులందిమ్ములన్. 1603
కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లా. 3 పద్య 106.

క. కలవింక కలకలామల, వలభీగర్భములు సాధనాబుములుపురం
బులుయందుఁ దుహినవేరలఁ జలి గులగులకూయునట్టి చందంబొందెన్. 1604
శివరాత్రినూహాత్మ్యము, శ్రీనాథ. ఆ 4 పద్య 21.

క. ఆన్నులచన్నులదండవి, పన్నులు గాకెల్లవారు ♦ బ్రదికిరిగాకీ
చన్నులుమీసేనవలినా, పన్నులుగాకుండదరమె ♦ బ్రహ్మదులకున్. 1605

ఆ. పొడుపు గొండమీదఁ బొడుచుట మొదలుగా, బరువువట్టియినుడు ♦ పశ్చిమాది
మఱుంగుఁజొచ్చెఁగాక ♦ మనులినఁజలిచేతఁ, జిక్కఁజిక్కననఁగ ♦ జిక్కకున్నె.

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ పద్య 800, 801,

వీ. నేలయంతంతయు ♦ నెఱిఁజంద్రికాంతపు, తాలఁగట్టించిన ♦ లీలమెఱసె
నింగియంతంతయుఁ ♦ బొంగిదుగ్ధాంభోధి, నిట్టిదొట్టినమాడ్కి ♦ దట్టమయ్యె
సకలజివులమీదఁ ♦ బ్రకటమైహరికీర్తి, కలయఁబర్చినమాడ్కి ♦ దెలుపుచూపె
నక్కజంబుగనెల్ల ♦ దిక్కులునొక్కటఁ, దెరుచీరలెత్తిన ♦ కరణి నోచె
గీ. నగములెల్లనునీహారఁగము లయ్యెఁ, దరువులెల్లనుఘనసార ♦ తరువు లయ్యెఁ
బక్షులెల్లను రాయంచ ♦ పదుపు లయ్యె, గురుతరంబగుపెనుమంచుకరియుకతన.

పద్మపురాణము, ఆ 1 పద్య 78.

ఉ. ప్రిక్కులువంచు వంచి మునిపండ్లునుపండ్లునురాచు రాచిత్రా
మృక్కిలఁజేయుఁ జేసి తలఁయల్లనఁ గాఢులనందు సందిలో
చక్కిలిసొక్కు నొక్కి యిరుఁచంబడ గుమ్మడిమూఁగఁగట్టివీ
పెక్కి దువారిచేసి చలియిక్కడనక్కడఁ బెట్టువేకువన్. 1608

క్రీడాభిరామము, పద్య 46.

గీ. హిమము చేనంబరంబెల్లనిమురుగొనఁగ, నుష్ణకరుఁడునుగరములొయ్యెయ్యసాంచి
తానునలాంశధరియింపఁబూనెనఁగ, నెంతయనవచ్చునింక హేమంతమహిమ.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, శ్రై. క. ఆ 2 పద్య 241.

క. చెప్పనశక్యంబగుచరి, యుప్పతిలంబాలవృద్ధ ♦ యువజనములకుం
దప్పకళరణము లయ్యెం, గుప్పనములు ముద్దురములు ♦ గుచకుంభములున్. 1611

కవికర్తరసాయనము, ఆ 6 పద్య 30.

చ. అనిజఘోరిసారములొయారముతో మధుపారికిచ్చి యో
రల ద్విజరాజు మెల్లనకఁగంబులుసాచినమోముగందియా
కులతఁజెలంగుపద్మినులఁసన్ సిరులెంతయుదూరమయ్యె భూ
స్థలినిపాత్రచాతలకు ♦ కాశ్యపమేరమణీయసంపదల్. 1612

క. చెలువగుజనహస్తంబులు, చెలువడియొకచోటఁ దాళవృంతము లుండెన్
బలుపడి నుడిగము చేసిన, యలయికనుఖనిద్రీలందు ♦ నందముమీఱన్. 1613

చమత్కారమంజరి, ఆ 1 పద్య 39, 41.

గీ. చరికిబెగజొందిమేరుపుచాటుజొచ్చి, యెట్టకేలకుఁగాని రాఁజినుఁడువెడలి
వెడలిపరువెత్తియపరాదిఁజెనుకకేఁగు, నితరజనములకీతార్తి యెన్న నేల. 1614
కవిరాజసునోరంజనము, ఆ 4.

పీ. దినముఁబ్రాతెన్నాసఁమొనరించుద్వైజాలకు, నగు కర్మలోపభయంబుకంటెఁ
బ్రాచివనుల్ నేయఁలేచుకోడండొకా, నత్తలవలని భయంబుకంటెఁ
గడువులోదూరమేఁగఁగనున్నచరులకు, నధిపుచేనొదవుభయంబుకంటెఁ
గర్వణంబొనరింపఁ గడఁగుకాఁపులకార, యమిఁబైరుచెడునన్ భయంబుకంటెఁ
ఆ. గడిఁదియ్యె సీతుఁఖగమ్మగపకునర, ప్రిముఖజంతువులకు భావములను
జాల మించె మిథునంసంపర్కసౌఖ్యంబు, శిశిరమహిమవినుతి నేయవశమె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 5 పద్య 283.

గీ. హైమకంకణభూషితఁబైనఁగాని, సరసులనుగూడిముఖసారఁసములయందు
దేబర్లపుశీతఁబొన్నినులు(?)యుక్త, మినకరస్పర్శనములేమి యేమి నుఖము. 1618
సాత్త్రీపరిణయము, ఆ 2 పద్య 13.

లి లి ర ర్న వు.

—:0:—

చ. వెరవుననాత్మవంశ్యుడగు యశ్వనరేశ్వరుమొదిపీరిఁజం
దురుఁడుతుపారసంహతుల యొడ్డుగఁబంచిన వచ్చి యచ్చటన్
బరిగొనఁబోలునంచుఁజెడి పాటినవైరులుభీరిఁగానలోఁ
దిరముగనిల్వ నేరొకఁడే యని చూతురు పంద లాత్మలన్. 1617

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లాస. 3 పద్య 108.

క్ష. పన్నీటిజడికినామని, వెన్నెలకంభోదవేళ వీడ్కొలుపుపయో
జోన్నతికి ధాన్యలక్ష్మీప్రసన్నంబగు నెరవు శిశిర సమయము దోచెన్. 1618
కవిరాజసునోరంజనము.

పీ. ఫాలభాగంబునఁ బ్రాతేయకరమాలి, శితభీతి వహించె వీరిహోతుఁ
బాన్వయఁజూఁగావించె బలభేది సతతంబు, చలిమిరిభయమున శ్వసనసఖాని

గర్భదేశమునందుఁ గల్గోలిననుండు, చలకుక్కుడబాగ్నినిలుపకొనియె
సాయంపృథ్వాతాపశుసరములఁజరిదీఱఁ, బ్రజ్వరిల్లఁగఁజేయుఁజ్య జ్వలను

- గీ. వారెటులుండిరింకేసివలనటంచుఁ, బ్రహతభూమాంచవంగారశహితప్యఃసహ
సంతికాయంత్రసేవకాశనక్తచిత్తు, లైరి ప్రజలెల్ల నాశిశిరాగమమున. 1619
రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 3 పద్య 118.

సీ. హరిలోకసంచారఁనిర తాభిలాషపూ, రుషవయాభీష్టదఁచిరపథము
తరుణతాతిగదకాఁపరిపూర్ణకాలీక్షు, సారానుభవమోది ఁ సర్వజనము
దినదినానూనసంధిపృత్తిహంపతి, నుప్రభావటలాలి ఁ శోభితంబు
పటుతరభూమిరుట్టల్లేవదంతుర, తృండువర్ణద్యుతి ఁ భాసితంబు

- గీ. ననుదినవివర్ధమానస ఁ వనసముదయ, మూలకారణవిస్ఫూర్తి ఁ లాలితంబు
నగుచుఁడనరాకెఁజూడనఁయ్యవసరమున, భానురంబగుశైశిరఁవాసరంబు. 1620
కాసల్యాపరిణయము, ఆ 2.

గీ. కొన్ని హేమంతచిహ్నముల్ గొనలుప్రాకఁ, గొన్ని వాసంతచిహ్నముల్లుదురుచెంద
శైశిరంబొప్పుననుయొనిసమభియాయి, బంధుసమసేవ్యమానార్యఁపర్యపగిది.

సీ. వాసంతపంచకఁవాసరంబులకెల్ల, సగ్రగణ్యతఁగాంచి యలరు నెద్ది
పరిణయోపనయనఁపముఖభక్రియో, త్వవరత్నములనునిధానమెద్ది
రవిదీప్తియొక్కింతఁరాణించిపరిబలఁగా, నాత్మమృత్యుతకాణఁమైనదెద్ది
వైవలిం గాంతురంబావిర్భవమునొంది, పెరుంగంగదొల్కరిఁవేళయెద్ది

- గీ. యుభయసంధ్యాసమానముఁపూర్ణమెన్ది, యెద్ది గనుపట్టుబుతువులకనుఁగఁడప్పుఁ
డగుచునాశ్వుష్ణునివసమైఁనాతిశిత, రిజనియైధాత్రిపైశైశిరంబుమిగుల. 1622

ఉ. వచ్చికపైరులుం బెరుంగఁబండినధాన్యపునూర్వుకశ్శిశుల్
పొచ్చెములేనియిత్తువులఁబూనికఁబానకనుడుగానుగల
హెచ్చుగనొప్పుచప్పరముఁబెల్లెడఁ జల్లినీటికాలువల్
యెచ్చటదీరఁగన్నుఁడనుఁపున్ శిశిరర్తువునందుఁజేలలోన్. 1623

సీ. బలితంపుటాకుఁదోటలమనీ రత్తేనే, తముదోడుజనులగాఁనముల సొబగుఁ
బాలిహెచ్చికొలతురాఁగొలుచుకళ్ళమునూర్పు, కాఁపుబిడ్డలగీతికన్యనంబుఁ
బండినపేరత్తఁ ఁ బసరుపైరేడఁగా, వలియున్నచెలలగీతులరవంబుఁ
జేలుకుగానుఁగుటెట్లఁజాలుకుగానడిపించు, వైతనికులొనర్చుపాటనులేవుఁ

- గీ. గూడిచిటుచలినెద్దురి ♦ వీడలేని, పాంథజనములమేల్కొల్పిపైసములకు
 హెచ్చరికఁజేయుఁగ్రామబహిర్వితర్కి, కాతరులనుండిమాగధ ♦ గీతులగుచు 1624
 రామరాయచిలాసము, ఆ 3 పద్య 113, 114, 120, 122.

అ రణ్యము.

- సీ. కతుభాశ్యకర్ణతింతుక చిల్వఖిదిగము, ఘాకపాటలసాల ♦ దుర్గమంబు
 కంకషిల్లబకక్రాంచఘూకానేక, కాకకులస్వన ♦ కలకలంబు
 నూకగపూర్వక్షుశుండాలశార్దూల, శరభాదిమృగకుల ♦ సంకులంబు
 సాయతలహుతరచ్చాయానిరస్తస, మస్తతీవ్రాంశుగధస్తచయము
- గీ. సంధకారీకృతాశాంతేరాంతరంబు, దుర్నిరీక్ష్యంబుజనలోక ♦ దురవగాహ
 మఖిలవనమృగగణాశరణ్యంబునీయ, రణ్య మాయ నెవరియరణ్యమనిన. 1625
 భాస్కరరామాయణము, బాల. పద్య 230.
- సీ. అనఘలోకవిలోచనాలోకమహిమాభి, వృద్ధిరోధికుజన్మవిటవపటలి
 యప్రతీపాశ్రయాంశులకల్పితకన, తక్కుమనీయఘనధూహగంధచేటి
 బహువిధజంతుసంబంధపరస్పరా, తనుసంగరకీయాస్థానధూమి
 యున్నత్రిరూపవయోవిశేషోద్ధాత, నాదమంజులతాకనన్ద్యహాళి
- గీ. సన్మదాన్మదమధుపాంగనానినోద, గీతలోలభుజంగశంకిర్ణమగుచు
 వేశ్యనాటికప్రతివోల్పువలసినట్టి, కాన వీక్షించె ధారుణీకాంతుఁడెలమి. 1626
 పట్టకైవర్తిచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 94.
- గీ. కనిమహీశుండుకంటిరే ♦ వనఁలొస, మధికసత్వసమ్మద్ధిసమాశ్రితేంద్ర
 మానిఖచరావనస్థితి ♦ మదనజనక, మగుచు హరివోలె నిదిచాలనబ్రమిసగ.
 నలచరిత్రము, సి. ధ. ఆ 3 పద్య 28.
- సీ. శిశులుమేఘములుకింకరకదంబమువాన, కీచకధ్వనులుఘోకిరవములు
 ఘోచుముద్దురులమేసిరులుపెలుంగులు, మణిఘృణాల్ హరిధనుక్రంశురుచులు

చమరికావాలసంఘలనములో పవనములో, మృదులసాంకవమృగీమసముబురద
కపురంబునురువుసింఘపుబొబ్బలులుములు, హిమజాలపూరమింఘపెనఁగువఱద

గీ. హరినఖరదారిలో న్నదఁబ్బిరదకుంభ, గణితముక్తావళులో వడఁగండఁగములు
గాఁగవర్షాగమంబువైఁఖరిని దనరు, నవ్వనస్థలిదాఁటియఁత్యాశుగలిని. 1828

రుక్మిణీపరిణయము, కూ. తి. ఆ 4 పద్య 7.

నీ. శక్రరంభాపారిఁజాతకైరావత, భ్యాతమై నాకలోఁకంబుకరణి
గాలవశాండిల్యఁకాశికకపిలాది, చానమై ధాతృనిఁవాసమట్లు
వృషకుమారకళివాఁప్రియశివాపరికలి, తంబయిరజతభూఁధరముమాడ్కి
మదననువర్ణకఁమాధవలక్ష్మీన, నాథమైవైకుంఠ ఁ నగరిగరిమ

గీ. సంతతానందనాగేంద్ర ఁ సహిత మగుచు, విలసితంబగు నలరసాఁతలముపోల్కి
నెనఁగు నక్కాననంబుమఁహీతలేశ, కుంజరునకాత్మఁబ్రమదంబుఁగూర్చెనపుడు
రసికజనమనోభిరామము, ఆ 1 పద్య 100.

నీ. హరితశుకళారిఁకారవాక్రాంతంబు, షరభృతకూజిత ఁ భ్రాజితంబు
సరసగానకళాని ఁ శభృమిద్భృమరంబు, ప్రమదనృత్యస్మృత్తఁబర్జిణంబు
నికటనశోహంసఁనిస్వనాకీర్ణంబు, సాంద్రపుష్పవరాగ ఁ సంకులంబు
ఫలభారకుసుమస్త ఁ బకలసద్భాజంబు, మృదులమరందరుఁరీపరీత

గీ. మతితరామోదమేదురాఁత్యంతకీత, లానిలకిశోరవారసఁమాద్యతంబు
వైనయక్కాననంబుభూఁజానికపుడు, మోదమొనఁగూర్చెగడితంపు ఁ నేదఁదీర్చి.
సర్వపురమాహత్యము, ఆ 2 పద్య 32.

నీ. పాగ్రిత్రిటభాగఁభాగహరివరాగ, రాగదూతఘనాఘఁనాగకులము
దారితాద్రభశతారఁతారదంష్ట్రోచార, దారయుగ్మభారఁదారకంబు
మాలారహింతాఁతాలతూలరసాల, సాలకేసరసాల ఁ సాలయుతము
శబరయోషాచండఁచండరుక్మరకాండ, కాండఖండితగండ ఁ గండకంబు

గీ. పిండితాజాండగండఁభేరుండనివద, సంశ్రవణమాత్రవిల్లిస్త ఁ శరభసరభ
సాగమనదర్శనోద్భాసితఁసారివరేణ్య, మపుమహారణ్యమొకటిరాఁఘపుఁడుగనియె.
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 7 పద్య 221.

నీ. ఘననిషాదస్వనంఘనెయబోధిద్రుమ, చ్చదములుగబలింఁచుఁమదగజములు
సటలుపైఁగ్రమ్మనుఁదట్టవృత్తి చంగున, నవనికిదాఁటుసింఘావ్రజంబు
సెలపులఁబ్రోవులైఁవలనొప్పనురుగులు, గుక్కెడుఘనభల్లఁకపృతఁకులు
శృంగసంఘట్టనఁన్నిఖితిరాజంబుల, నరిమిగోరాడువాఁహద్విసములు

- గీ. చటులగరళజ్వలనఘనః జ్వాలలాలయః, చందనద్రుమకోటరః స్థలలఁగ్రిమ్మ
 ఘణిగఁబలుల పూత్కృతాః ర్భటులుగలిగి, ప్రిబలునక్కాననముఘలఁభరితమగుచు.
 సీ. మల్లికార్జునఘనః మహిమంబునఁ జేలంగి, శుకవాక్యరచనచేఁశోభితమయి
 గంధర్వరాజనంఁకలితమై ప్రభఁజెంది, పుండరీకప్రాప్తిఁ బొలుపుమిఱి
 గాలవకాండిల్యఁ కాశికయుక్తమై, నీలకంఠస్ఫుర్తిఁ నివృట్టి
 యైరావతస్థానఁమనఁగఁ బ్రకాశించి, హరిబలిమిళితమై ధరణిమించి
 గీ. శ్రీగిరియుభాగవతమునుఁశీర్షిపురము, నగ్నిదిశయమునిపదంబుఁహరుఁడుదివియు
 ద్వారకయునియెన్నఁగాఁనరుసతోడఁ, దోరముగనుండునచిటికాంఠారవనము.
 కవిచకోరచందోదయము, ఆ 2.

అటవికులు.

- మ. అగరుక్షైరుహకాష్ఠఖండముల సర్వాంగంబులం జేసి మై
 మృగనాభిన్మసిఁబూసి చామరము ధమ్మిల్లంబుగాఁజాట్టి యే
 నుఁగుకుంభమ్ములలోనిముత్యములఁ గన్పొందున్వినిర్మించి భి
 ల్లగజేంద్రు ల్వైఅబొమ్మలందవిదచేలం జేయుదుర్గాపుగన్. 1634
- క. వీనుఁగులతలల కొమ్ములతో నారబములకుదృష్టిఁ దోషమువాయం
 గా నెత్తురు రెఱుకులు తమ, చేనికి బసరంబుతలలఁ చెలువం బెనఁగన్. 1635
- క. కొండలలోఁజేసిన తమ, పండినచేలకు వరాహఁపంక్తులు చొరరా
 కుండం బెల్లనిచామర, ఖండంబులు ప్రోఁగుదాశ్శృంగగట్టును రెఱుకున్. 1636
- కాశఁహస్తిమాహాత్యము, ఆ 3 పద్య 7, 8, 9.
- సీ. చిలుకంపపొదికిఁ దాఁర్చిన నెమ్మిపురిజల్లి, చేనెక్కిడిన చేగఁసెలనువిల్లు
 గట్టిగాదట్టిగాఁ గట్టినపులితోలుఁ, గుడిసంకదోఁపినఁ కుఱుచపిఁడెముఁ
 బేరెదఁజేర్చినఁ పికిలిపూవులచేరుఁ, గుడిసందిగురింజఁ కుట్టుదండ
 జంఁజుఱుసికమీఁదఁజాట్టినతలముఱు, దట్టిలోపలనఱుపెట్టుచుట్టె
- గీ. కొరమీసల మిడిగ్రుడ్డుఁగునుకునడుపు, బెదరుఁజూపులుఁగఱిమేనఁగదురుకంపు
 పలుదయోరచ్చులునుగర్జింపచ్చెనెఱుకు, పాశేగాఁడొక్కఁడాచంద్రఁభానుకడకు.
 చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 2.

సీ. గొఱకయ్యాఁటెలుమేటి ♦ కఱకునారసములు, వంకకత్తులుపెడ ♦ వంకవిండ్లు
నడునెత్తిసికలుగీర్నామంబులెకువారు, మెట్టుబుక్కోన్వాడి ♦ మెఱుంగునురెలు
కావిలాంగులు నీలికాసెలు వాగురుల్, గుడ్డుకత్తులు నల్లగొంగడిలు
నలుపుమీసినకారుములుచయొడన్లు జాం, జారుగడ్డములు బలుకులుచదుగ్గు
గీ. వలుదసాఱకాయదిప్పలు ♦ తులసిపేర్లు, గండ్రగొడ్డండ్లుచిక్కముల్లండికోఱ
మానముల్లల్లికొందలు ♦ మృగయులెదుటఁ, జేరిపాడఁగనిమిగులతోహారులొనఁగి.

రసికజనమనోభిరామము, ఆ 1 పద్య 63.

సీ. కోర్ధరసంబుపేరుగుణానవీనిలోఁ, గాఁతెనాజేపురు ♦ కన్నులమర
నాననంబునవేరిల ♦ నఘసంతగుల్మంపు, మూలమ్ములన గడ్డములు జెలంగ
హత్యలనెన్నెన్ని ♦ యనిగీచినవితాన, ముండ్లజీరలు దేహమున జెలంగఁ
బల్కుటంగనఁ దమఫలై నేనిలనీని, పాచిదేతినకప్పు ♦ పండ్లతోడఁ
గీ. బందిబల్లెలుతలయుంట ♦ పాటికోయ్య, లలసితడవిండ్లు గోటితోనంపపొదులు
నీలిదట్టును జెక్కిన ♦ నిడుదనూరు, నడర నగభిల్లులొకకొందఱుగుచెంచి. 1639

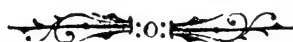
పార్వతీపరిణయము, ఆ 6.

ఉ. క్రొవ్వుమెఱుంగుగబొలయు ♦ గుజ్జగుమేనులతోడ నోఁగగా
దువ్వొసిగల్తలలోముడిచి ♦ దొడ్డగు నిత్తడిపోగులంజెవుల్
గవ్వలపేరులన్ నుదురుగప్పగ వంకరబొట్టుదిద్ది పై
గువ్వల వన్నెచేలమిడి ♦ కొందలు చెంచులు వచ్చి ముందటన్.

1640

చిత్రీసీమ, చళ 3 పద్య 78.

ఆటవికస్త్రీలు.

సీ. స్తబ్ధకోమవిషాణలబ్ధిమాక్తికమలఁ, బాటెంపుదురు రేఁగుపండ్లపాటి
ముక్తకంచుకమస్త ♦ ముక్తాఫలంబుల, మందలింతురు కురువింద లట్లు
సమదసామజకుంభజములైన ముత్తియం, బులఁజాతు రసికాఁయలవిధమున
వేణుజాతములైన ♦ యాణిపూసలనెంతు, రూడుగపండ్లకు ♦ నీడుగాఁగ
గీ. గంధసారాగురుద్రుమ ♦ కాఘ్నిండ, చయము దమయొంటివంటకట్టియలుగాఁగఁ
జేయుదురు కాపురంబులు ♦ నేయునపుడు, చెంచెతలు చెంచులనుగూడిచిత్రలీల.

ఉ. సంకుమదంబుమం బునుఁగుఁజూచును గన్తురియుం ఘటంబులం

బంకముఁ జేసి యిండ్లలికిఁ ప్రత్యహము న్నెలివైవ మార్గహ
లంకప గోమయప్రతతులం బురిడించుచునుండు గుప్పలై
యింకఁ దదీయభూతినిదఁమిత్రమటంచు నుతింప శక్యమే.

1643

సీ. పట్టుచీఱలఁగట్టఁ భాగ్యంబు గల్గియుఁ, బారుటాకులఁగట్టఁ భార మనరు
రాజాన్నభోజనఁ ప్రాభవశ్రీగల్గియును వన్యధాన్యంబుఁ నొల్ల మనరు
మాణిక్యభూషాసఁమాజంబుగల్గియు, నెఱ్ఱనికురువిందఁలేటి కనరు
మంచిమెచ్చులతూఁగుఁ మంచములగల్గియుఁ, జాలుఁబూదీగ యుధ్యాయాల లనరు

గీ. ఎంతసంపదగల్గియుఁ నెట్టివారుఁ, దమకులాగతధర్మకర్మముల విడువఁ
జాల రటుగానఁ దత్పురీకబరసతులు, మహిమగఁగియు మానరుఁసహజవృత్తి.

మీ. కఱకుజంజాఱు వెండుఁకలకొప్పుగాధత,రంబుగా నెమలిపింఁచంబుఁ జుట్టి
తట్టుపుస్తనవన్నెఁ పెట్టినట్టిలలాట, పట్టికజేగురుబొట్టు పెట్టి
కురువిందపేర్లకుంఁదెరువీనిపాలిండ్లఁ, బారుటాకులుగూర్చిఁ వైఁటఁదీర్చి
జమలియొడ్డాణంబుఁసండున నితీయంగ, బర్హంబరముఁగటిఁ బదిలపజీచి

గీ. వీఁకఁగలకుఁగునపులఁ వెదురువింటఁ, జాఁగపురిఁదాల్చి నారిగాఁసంతరించి
గసికకోలలుగొనిభిల్లఁబిసరుహాత్ము, లడవిఁదిరుగుదు రాత్మవాఁయకులఁగూడి. 1643

కాళహస్తి మాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 4, 5, 6, 15.

చ. కుదురుగజంగసాఁచి చనుఁగుబ్బలుమీటుగఁ బాటుటాకుఁబ

య్యెదపాదలఁగ నెన్నుదురొకింతచెమర్చఁగ మేచకాలినే

ర్పుదొరలఁ బాడిచందనపురోలున నేనుఁగుగొమ్మరొకటన్

బిగిదిలెడుకొప్పతో వెదురుఁ బియ్యముగుప్పనిజప్రియాంగనన్.

1644

వార్హికచరిత్రము, ఆ 2.

ఆ ట వి క వ స్తు పు లు.

సీ. నివ్వరిపాళిలు తేనియపాలపండులు, కారెనుములపెద్దఁ చాఱుపప్పు
పునుఁగుచట్టంబులుఁ పునుఁగుకణ్ణజవాటి, కమ్మకన్తురిపచ్చకమ్మరంజ

నేకలంబులకోరఁజేసుంగుకొమ్మలు, పురుడుజింకలుపెను ♦ పులులగోళ్ళు
హరిచయికలునెమ్మి ♦ పురిజొంపములుతెల్ల, సవరముల్ జల్లులు ♦ జాగిలములు
గీ. పికిలిపిట్టలు డేగలు ♦ బెట్టుడుతలు, పట్టుజిట్టలుఫణిఫణా♦భద్రకుంభి
కుంభవరదంష్ట్రిదంష్ట్రికా♦కోటిగలిత, కలితముక్తాఫలంబులు ♦ కాన్కజేసి. 1645
శుకసప్తతి, ఆ 1.

సీ. అట్టులవీర్వరభటావలుల్ దనివోక, వేడుకలెదమీఱ ♦ వేటలాడి
కరిదంతములునుగన్దురిపీణియల్ వంది, కొమ్ముముత్తియములు ♦ నెమ్మికుత్తు
కలు పుల్లఁబిల్లులు ♦ ఘనచామరంబులు, పులిగోళ్లు మేలిరాచిలుకపిల్ల
లింపగుమంచిగంధంపుఁదున్నులు పచ్చ, కఠ్రంపుపల్కులు ♦ గంధవొడులు
గీ. చక్కారల్ దియ్యతేనెలు ♦ చాఱపప్పు, లోనుగల మేలివస్తువుల్ ♦ పూనితెచ్చి
పొచ్చి మెచ్చులుగాధరిత్రీశ్వరునకు, నర్పణ మొనర్చిరెంతయుఁన్నేర్పుమీఱ.
కవిచకోరచందోదయము, ఆ 2.

ఆటవికపల్లి.

:0:

సీ. అలరుకన్దురితీనెలలికి వాకిళ్ళచెంతలవైచిపోయిన ♦ తట్టుపునుగు
గోడలపూయంగఁగుగ్రమ్మిగందంబున, మేదించినట్టిజంవ్వాదియడును
నాడాడసరిజేను ♦ లాడిపోవిడిచిన, ముదురువెదుళ్ళలో ♦ ముత్తియములు
బలుపుటేనికొమ్ము♦బలపలవైద్రోవఁ, దవిలింపికట్టిన ♦ సవరములును
గీ. వంటకట్టెలకనితెచ్చి ♦ వాములిడిన, యగరుద్రాఁకులపైనిండ ♦ వాఱఁబెట్టు
కప్పురంపుటవంటులు♦గలిగిమెఱయు, నెఱుకుపల్లియలొకొన్ని♦యెదుటఁగాంచి.
యయాతిచరిత్రము, ఆ 1.

సీ. తోరణంబులుగ వీధులనారగట్టిన, యుష్పగండలకునొండొండరుగు
పులుగులఁజొక్కగా♦ద్దులఁజాలనెగి నెడు, పసరంపుఁబొలకంపుఁముసురుకొనఁగఁ
బసివట్టినలుగడఁ ♦ బఱచిన మెకముల, పచ్చితోళ్ళనుబండ్లఁ ♦ గుచ్చిపెఱుకు
బలుజాగిలంబుల ♦ భౌభౌరవంబులఁ, గొంకిపంకములోన ♦ ఘుర్గురించి

గీ. పరువులిడునూరబందులముటికిగవులు, చేపతట్టలంగడురుతోఁ $\diamond$ జెనసిచుట్టఁ
గూతపట్టినజనులవాఁకొలుపఁజేయ, భయముఁగొల్పెడునొకబోయఁపల్లెఁగాంచి.
వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 2.

గీ. పాసఁగఁగొప్పులవాస $\diamond$ పోయంగ మిగిలిన, దంతంపువందల $\diamond$ దొంతరలును
దగుకొత్తుగుప్పి నేఁతలు నేసివిడిసిన, జల్లులవాముల $\diamond$ మొల్లములును
గుమ్మి ముద్దులచేసి $\diamond$ గోడలవేయంగ, నున్నకస్తరిగొప్ప $\diamond$ తిన్నియలును
జగివారనున్నముత్తేసిడించినకొమ్మ, ముత్తైలప్రోవుల $\diamond$ మొత్తములును
గీ. జలికినెగడులువేయంగ $\diamond$ నిలిచినట్టి, మంచిగంధంపు మ్రాఁకులఁమంచెలగు
మ్రాఁకుమంచెలగలిగివిస్మయముగొలుపు, చెంచుపల్లెయలొకకొన్నిఁగాంచెనృపతి.
పట్టకగ్రంథిచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 85.

త్ర పో వ న ము.

—:0:—

గీ. శ్రీసానుఖంబుగాఁసామగానంబులు, నదివెడు శుకముల $\diamond$ చదువుదగిలి
కడలకవినుచుండు $\diamond$ కరులును గరికర, శీతలచ్చాయఁడఁచ్చీకరాంబు
కణములుచల్లనిఁగాడ్వాసపడివానిఁ, జెందినుఖంబున్న $\diamond$ సింహములును
భూనురవ్రసరులు $\diamond$ భూతబలుదైచ్చి, పెట్టు నీవారాన్న $\diamond$ పిండతతులు
గీ. గడఁగిభక్షింపనొక్కటఁ $\diamond$ గలసియాడు, చున్న యెలుకలుబిల్లులుఁనొండుసహజ
వైరివర్గంబులయు సహవాసమవుడు, నూచి మనిశక్తి కెంతయుఁ $\diamond$ జోద్యమంది.
భారతము, ఆది. ఆ 4 పద్య 23.

గీ. ఆవులునాకఁగఁన్నరమోడ్పు పులులును, బాలుల చన్ గుడువంగఁబోవులేఘ్న
లేళ్ళపెల్లాట రంజిల్లెడుహరులును, హరులుగోళ్ళనుగోఁక $\diamond$ నలరుకరులు
కరులకటాళివైఁఖరినాడు పాములు, పాముల లాలించు $\diamond$ బభ్రుతతులు
బభ్రుతతులవ్రక్కఁబాయనియెలుకలు, నెలుకలఁబెంచుపిల్లులునుగలిగి
గీ. యపుడు వెఱఁగొనరించె నాఁయంగనలకు, గీరభాషితపోషితాఖిలతపస్వి
శటలతారకబ్రహ్మఁభావనంబు, భావితకుభావనంబు తపోవనంబు. 1651
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 3 పద్య 10.

- గీ. చక్రగీఁగమాఁగ యుల్లగీఁగుంకార, వల్లకీకలనాద యేజ్జీతంబు
పరమహూకంబిఁగి వనాగ్నికంఠీర, వత్రిస్త పథికేభ యలయతంబు
శుకశారికాదగ్ధి నురుచిగళుతిత్తగ్ధ, మూలవచోయుక్తి ముఖరితంబు
శింజానమంజీ మంజుగుంజితంబంస, సారసోత్సుకసార సారసంబు
- గీ. పాద్ర్యమంత్రస్వగయుతదీప్రభృహోమ, ధూమధూసరకేసరద్రుమవిభాగ
మాచుతీరితశిఖిశిఖావ్యాకులంబు, నైవ యాశ్రమమండల మదిదనరెచ్చ. 1652
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 1625.
- గీ. నాచంయమోత్సంగ నత్సలసారంగ, మురుఘులసూల యూపశతము
ప్రాగ్వంశబంధుర బహుగంధసాన్నాయ్య, చూగ్నిధిముఖ్యర్తివ్యాకాశ్రయంబు
నుత్రామపఖయాయజాకసామాజికం, బాతి ధేయమయోట బాజిరంబు
పటుధవిశ్రావిత్రీపవనోజ్వలత్రేత, మఘుమర్షణజ్ఞశౌకాంతంబితంబు
- గీ. సంతతవిహృతవర్చసన్నాతకంబు, పరమయోగినిరాకృత పాతకంబు
హస్తీకైతిహ్యసహ్యపంచాననంబు, బదరికాకాననంబుచూపటై నెదుర. 1653
- గీ. పవనవేగవికీర్ణపాదపాగ్నింబుల, జడియకుండగఁజట్టు సామజముల
పూజార్థనియమిత పుష్పవాటికలపై, మధుకరంబులఁజోపుమర్కటములు
నవభృథసానపఠ్యంతెనిర్మలతకై, కాసారములఁగాచు కాసరములు
నిజనిజోటజభాగ నీవారసీమలు, సారిక కావలయుండు నూకరములు
- ఆ. గగిని కంపనైరి కన్నులపండువై, చెలువై మిగిలెఁ బూర్ణకలశవిగళ
దాలవాలవారి హరితెన్మనిదారి, కాశ్రమంబుబదరి కాశ్రమంబు. 1654
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 2 పద్య 108, 109.
- ఉ. సమృదలీలతోఁజుడున సామములేడును గండుఁగోయిలన్
తుమ్మెదలాలపించుచుఁబరితోపమునంబ్రణవాక్షరంబులన్
సమృత్తిఁ ద్రైస్త్వించు శుకశారికలాగమభాషితంబులన్
నెమ్మదిఁజెప్పుకాస్త్రముల నీలగళంబులుతద్వసంబునన్. 1655
హరవిలాసము, ఆ 5 పద్య 31.
- గీ. కదలుపాదపములు కల్లోలములు గాఁగ, విరులమంజులుపెంనురుపు గాఁగ
హోమధూమంబులుజీమాతములు గాఁగ, ధవళాక్షతములు ముత్త్యములు గాఁగ
దేవపూజావిత్కల్పకలదీవులు గాఁగ, గ్రీకుహవ్యవాహమాఁగ్వంబు గాఁగ
బద్ధకాలుగుఁగఁపర్యతంబులు గాఁగ, జనువులు సహజఘోషములు గాఁగ

గీ. తూలఁబట్టిననీర్కావిధోపతులు ప్రవాళలతికలు గాఁగ గైవల్యలక్ష్మీ
పుట్టినట్లే సుధాంభోధివోలెనత్వ, మహిమములమించుపుణ్యాశ్రమంబుఁగనియె.

వరాహపురాణము, సం. మ. ఆ 4 పద్య 80.

సీ. ఉచ్చరించు మయూర ధముపనిషద్వాక్యంబు, పారావతేంబు శబ్దంబు నొడువు
శారికతర్కశాస్త్రంబు వక్కాణించు, గలకంఠములు వడంఁగముల నేఱుఁగు
హంసంబు లుభయమీమాంసలు చరికించు, రాచిల్కశ్రౌతమాధ్యములు దెలుపు
నలఘు పురాణార్థములకుఁజొక్కుఁగురంగి, సామగానము విను ధ సామజంబు

గీ. ఖంబరీటంబువై శేషిధికమువిధించు, గొంగుచమిధునంబు యోగ్యులై ఖరిభజించు
దరమె కొనియాడ ఘటజన్మతాపసాగగ్గి, గణ్యపుణ్యతమాశ్రయాధ్యభూమి.

రామాభ్యుదయము, ఆ 5 పద్య 118.

సీ. మును లిష్టస్థలపథముననున్నఁ జెంగటఁ, జంచరీకము ఝంకరించవెఱచు
దపసులపైరంచుఁదలపాలంబునఁబోవు, మెకము నీవరిచేసు ధ మేయ వెఱచు
వ్రతులుకామాయవస్త్రములారఁగట్టినఁబ్లవగపోతముచెట్టు ధ పాగ్రిక వెఱచు
మాసులమణులువోదీననున్నవియంచు, నంచ తామరకాయ ధ చించవెఱచు

గీ. నేమనఁగవచ్చు గొనియాడ ధ నెవ్వఁడెఱుఁగు, నజభవాదులైననత్వద్భుతంబు
బదిరికాశ్రమజాస్తవ్య ధ పారికాంక్షి, వివిధనియమోపచితతపోవిధవమహిమ.

కకుత్స్థవిజయము, ఆ 1 పద్య 157.

సీ. మొకరిలేటులుమూతి ధ ముట్టపు లేనియల్, శ్రీమధుశాసి కర్పించికాని
కోకిలమ్ములు చివురాకులు గొఱుకవు, క్రివనమాలి కర్పించికాని
లేబచ్చికల్ గబళింపపు హరిణముల్, శ్రీనీలమూర్తి కర్పించికాని
ఘలభుజక్రియలకుఁ ధ జిఱవలు దలఁచవు, శ్రీమాధవునకు సర్పించికాని

గీ. యితరజంతువులునుహరిఁమతిఁదలంచి, కాని యేవర్తనములకుఁ ధ బూనవనిన
నాతపోవనచూహోత్త్యంమభినుతింప, నలవియే వేమొగంబుల ధ చిలువకైన. 1659

ఘటికాచలమహోత్సవము, ఆ 1 పద్య 13.

సీ. చెఱఁగిహారేర్నకించుద్వ్యతిరక్తమస్తియటంచుఁబల్కురాచిల్కగములు
వరుసమై వాసుదేవస్సర్వమితియని, సతతంబుఁబలవించు ధ శారికలును
నచనచనారాయణాత్మరంమంత్రంబ, నిసరఖిమోయునింఁదిందిరములు
మోదముతోనమోవేదాంతవేది నేయనియెఱింగించు ధ పికావలియును

గీ. నాపనులుసర్వవేదశాస్త్రములుచదువు, నపుడు గవుసులుపోయినఁ జేర్చి నెఱవఁగఁ
దీర్చి చదివించునట్టి సుద్వైజయలంబు, గలిగి వెలసిల్లు నవ్వున్యకా ననం జగి. 1660
చిత్రభారతము, ఆ 1 పద్య 68.

సీ. ఎదురిండ్లుపలుసాలఁబెససివర్తింపఁజూచినమేలివర్గశాఁటికలుకొన్ని
యాగమాంతంబులయందలియర్థముల్, ప్రకటించుకీరశాఁటికలుకొన్ని
హవిరన్నసంభృమివిగకోలాహలాంకములైన యాగనాటములుకొన్ని
దున్నివిత్తకపుట్టి యెన్నులఁజేరిగన. వాగిలునివ్వరివారిలఁ చేలుకొన్ని (కొన్ని
గీ. తోఁపులాకొన్ని తెలిసిటిదొనలుకొన్ని, కొలఁచు లొకకొన్ని పెంపుమఱపులు
మొదలు లొకకొన్ని చేమంతిపొదలుకొన్ని, బెరఱుఁగఁడపోవనంబు గల్గిం
చియపుడు 1881

కువలయాశ్వచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 77.

సీ. మలినతయాగధాఁమములయందు నెకాని, మునిచరిత్రములపై మొనయ బెపుడు
రాగంబుపీఠవక్త్రములయందు నెకాని, ఋషులలోచనములఁ నెనయ బెపుడు
చలనతచలవిశ్చయములందు నెకాని, మానిచిత్తములపై మలయ బెపుడు
భృమణంబునిత్యకృత్యములయందు నెకాని, వృషులుగఱయందు వారిల బెపుడు
గీ. జావ్య మెంతయు శీగంధసారితుల, యందెకాని, యతీంద్రులఁజెందబెపుడు
నార యయాశ్రమస్థుల మరయ దాని, మహిమవర్ణింపనలసి తొమహునివశమె.
పట్టుక్రవర్తి చరిత్రము, ఆ 2 పద్య 121.

చ. గురుతఃసోమధూమముసొంగుఘగఁ గెంజిగురు శ్రేయంగులై
పరగఁగ నాబ్రహ్మహుతులఁ పంతులు పుష్పఫలంబులై తగన్
కగటిఘటాదిబృంహితము గర్జగఁ గొగ్గివ్విరి తే నెసావలై
గురియఁగనొప్పు నవ్వనము క్రొత్తైఘనాగునవేళయోననన్. 1883
నాగరఖండము, సంపుట 1 ఆ 1 పద్య 67.

సీ. కర్మసాక్షికిమున్ను గామునిందులమఱు, బుట్టినోచులుభిక్తాన్ధుటరవములు
జడవాల్మీకిగ్రంథానిఁ పుడవత్తునినెల్లన్, నల్లేఁగుకొలఁతులఁ కంచవిండు
హరివదార్పితులమిఁకై వత్తుగని తెల్పు, గతిసుమంబులనుభృంకములుచేరు
సురముఖులమవావిఁస్సులకురమ్మనిపిల్పు, నల్లేఁగుదివికెవిఁకాంగవిభు

గీ. నవ్యదర్శనంబులములఁ నంబుఁగొంద్రు, లరుగుఁడంచెడు తెఱఁగులుగఱపుకొఱకు
బనెననఁగఁగెనుమ్మగములఁచుటగిరులకు, విసులొనర్పంగ వానరఁద్రభమందు
నివ్వచనవిచిత్రిరామాయణము, ఆ 1.

ప ర్వ త ము.

—:0:—

- చ. సురవరవాహినీధరుఁడు ♦ శుభభిశరీరవిభాసి నీలకం
ధరపరిశోభితుండు గుణధాముఁడు దుంగతనుండు భూధరౌ
భరణఁ డుమాసమాన్వితుఁడ ♦ పారవిభూతిసమేతుఁడై మహే
శ్వరుఁడును బోలె నొప్పు హిమఃపంతుఁ డనంతమహత్త్వసంపదన్. 1865
- సీ. ఉరుతమఃపటలంబు ♦ నున్కిపట్టిదియని, నెఱిసిల్లగొనునిండ్ర ♦ నీలరుచులు
పున్నమవెన్నెలఁపొగ్గిదిపట్టిదియని, కాంతంబులగుశశిఁకాంతరుచులు
నెలుఁగొందురేయెండఁబీడుఁబట్టిదియని, రాజితంబగుపద్మఁరాగరుచులు
క్రొక్కారు మెలుఁగుల ♦ యిక్కపట్టిదియని, తారమత్తావార ♦ తరలరుచులు
- గీ. ప్రియరమాధవోద్యానంబు ♦ పసిమికెల్ల, నాటపట్టిదియని గరుఁడాండరుచులు
మెచ్చిచూచుచువేమలుఁబిచ్చలింతు, రమరకన్యకలతులసొఁమాచలమున. 1866
- కుమారసంభవము, నన్నె. ఆ 3 పద్య 247, 261.
- మ. చెలువారున్ నవరత్నపాదకటకఁశ్రీచేతగంధర్వమం
గళశాదంబులతోడనొప్పుగునభంగఁగఁజైర్యవృత్తిన్ మహా
బలఁజైనంబ్రహ్మసింహు భూధరణశోభండాల్పిమిన్నందుచున్
గులఁజైలంబుల పెంపువిశ్వవిభుతోఁ ♦ గూర్పందగున్ ధీరతన్. 1867
- కాన్యాలంకారి మాఢామణి, ఉల్లాస, 3 పద్య 99.
- చ. కదిసితి మంత చంతపరిఁభుద్విషఖండిరదేవదారుపున్
మదనవినోదకందలిత ♦ మానసమానసవాసభీరువుం
బిగిదిరపదాద్యుతక్రికచ ♦ పాటితలస్తక దేశచారుపున్
ముదితచమూరుపున్ ఫలిత ♦ మూలినమేరువు సా సుమేరుపున్. 1868
- ఉత్తరసారివంశము, ఆ 2 పద్య 38.
- చ. అటననికాంచెభూమిసురుఁడంబరచుంబిశిరస్సగ్గి
పటలముహూర్ముహూర్ముతఁభంగతరింగమృగంగనిస్వన
న్ముటనటనాసురూపపరిఁపుల్లకలాపకలాపిజాలముం
గటకచరత్కరేణకర ♦ కంపితసాలముశీతశైలమున్. 1869
- మనుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 3.

సీ. జరకచ్చపరాజుచరమాంగగృహమేధి, భోగివేష్టనరేఖఁ ♦ బొలుచుబాణ
కులములోఁదరితీపుంగలిగిమించినమేటి, మైనాకునారసిన ♦ మాసటిఁడు
తొలువేలుపులవేలు ♦ పులవనుల్ గొనుఁజేఁడు, కవలిరాయలలోఁతు ♦ గన్నగల్పి
సురరాజునకుఁబాండు ♦ కిరి జేర్చు మరకాఁడు, కల్పకంబులపంట ♦ కమ్మతీఁడు
గీ. కంటెమధిలనుధాధాతంకటకబాత, చంపకవనపక్రికంపనాకంపఁనగ
చిఖరముఖరవమధుకర ♦ ముఖగళిఖర, నందనమంసగంబగు ♦ మంచరంబు. 1670

మనుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 47.

చ. సురగణనేష్యమృతపురి ♦ చుంబితశేఖరముల్లసగం
బరమసి జేతగద్యుతిః ♦ సుహృదాశ్రితసర్వచంగం
బురుచిరభద్రినాగపరిపూజితభూరిమునై నిశేష్యుం
బురహుం బోలుచున్ రజితభూధరి మీధరం కృష్ణ నొప్పగున్. 1671

జనవపురాణము, పి. సో. ఆ 1 పద్య 3.

సీ. మునిమనోమోహనమున్ నీనటినాట్య, రంగంబులగు సేమశృంగములును
గనకాగ్నిరవంకల్పాగ్నిపూరిభో, హారంబులగు జలాధారములును
గ్రీడాగ్నితాగ్నింకరిస్తగీపరిచిత, స్నేహంబులగుహా ♦ హేమములును
గుంబస్థుకాగ్నినీమంజులమంజరీ, పుంజంబులగులతా ♦ మంజములును
గీ. నలరి పెంపొంగుం బూర్వాపరాంబునిధులు, నడుమధురణిమానదంజంబువోలె
దేవతాత్మధరాధీశనిగ్విభూష, పుణ్యనిలయంగునహరిభూధరంబు. 1672

శకుంతలాపరిణయము, పి. ఓ. ఆ 2.

ఉ. సీలమెయి నృహరిమయఁ ♦ దెక్కిను నిశ్చలనమృదేవతా
నాలముఁ గంధస్థసురి ♦ చారణవంపతిగానవీచివా
నాలముఁదుంగశృంగతిట ♦ సక్తమణిపునరున్ తాగకా
జాలముఁబారిజాతవన ♦ సంధితిమూలము సేమలైలమున్. 1673

కళకర్తసాయనము, ఆ 2 పద్య 280.

చ. పాలుపగుతారకాప్రసవ ♦ పుంజములన్ సిగఁజాట్టి ధాతురే
ఖల ఘనస్థానం బలంపి కటకంబుల వేఖలల న్వహించి త
జ్జలధరనూత్నచిత్రపటసంగతిసానులతోడిహుటముల్
గలిగి తనర్చు నగ్గిరి యొకానొక కామురేఖచూపుచున్. 1674

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 125.

ఉ. పీఠియొనర్ప నగ్గిరి నిశీర్షయొనర్ప దరీసగత్సప్రసం

తీతటజాతయాపధరణీగమణీయమణీసమగ్రిమై

స్థితసుధాంబుపూరసరః సీరుహశీకరశీతలానిలా

నీవ్రవిహార దేవతర్కణీహరిణీకరిణీసమూహమై.

1675.

సీ. ఈదాపునీలంబులెల్లఁ దు మ్రొచలుగాఁ, గంపులుచిగురాకు ధ గుంపుగాఁగఁ

గ్రిమ్మినమగమానికమ్ములువెరులుగాఁ, జంద్రకొంతములు గుచ్చములుగాఁగ

నలరుగో మేధికంబులు తేనియలుగాఁగ, శృంగముల్ కొమ్ములఁ చెలువుగాఁగ

నవ్వురికాదిధాతువులుపుప్పొడిగాఁగ. గిరిజగంధముపుష్పపరిమళముగఁ

గీ. గిన్నరస్త్రీలవలుసులుగీరభాష, ఇములుగా నిచ్చుచుక్తః ధములకమృత

ఫలము లొసగుచు మహితకల్పకమరీతి, భాసురంగానమండు నఃపర్వతంబు.

నాగరఖండము, సంపుట 1. ఆ 1 పద్య 91, 92.

సీ. అలరుఁదీవియలఁబాఁయకమించుకొంగింజేటి, భోటిమోత లూయారిపాటగాఁగ

స్థలకంజనీకంజంములగాడ్పుదారిఁజై, ఒర్లుపుప్పొడిపచ్చపాపడులుగఁ

గనకశృంగగ్రిసంగతపాండుకాంఠదా, సకముల్ నవపుండ్రీకములుగ

నతిచలచ్చదయుక్తిం నలరుంభాస్తింభ, బాలంగాజయపతాకాలిగాఁగ

గీ. భోగవతికావతంసముల్ ధ పుణ్యతగులు, రాజభాగ్యాలసంఘముల్ ప్రాంతపీఠి

గొలువఁ బేరోలగంబున్నఁ చెలువుఁబూనె, నీధరాభ్యవృత్తినిగఁగఁ టెభూధరేంద్ర.

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 17.

క. గంగోత్తమాంగమై సా, రంగధరంబులు పరంగరాజాస్పదమై

రంగుగ గిరిగననోప్పెను, గంగాధరుభంగి నీలకంఠయుతండ్రి.

1676

రామచంద్రోపాఖ్యానము, మి. మ. శుంభర. ఆ 5.

సీ. తతసరిజ్వరఘృతగర్వగరు, ద్భవమరుర్వచసరః క్షణజవా

మతిలసద్భదినసన్మతిమిమిత్విహస, స్పృతివేనప్రతిహసన్మృతమజాత

మఖిలద్ధరదలఁపుభవలక్ష్మముగల, నృగుమిల రఘలఁమృహజబాల

మమలఘృత్పికగహఁద్ధుమిబృహత్కుసుమభృ, త్కలుషహృద్ధరణీభృత్కతిసన్ధి

గీ. మవ్యయానందగాయకత్రావ్యగాన, భవ్యసౌధాగ్రనిర్మితవవ్యకాంతి

ధీవ్యదింద్రశిలాగారధివ్యభీరు, నేవ్యజనమాజగన్నాధః సీమఁగాంచి.

1677

నర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

క. పరుణాడుదుర్జయధరణీ, పరునాజ్ఞకుపెఱచిమృగని ♦ వాగణమునకున్

బురికొలిపి శరధులెత్తిన, తెరలనఁ దెరలెత్తి రఖిలఁగిగ్భాగములన్. 1880

క. వీరినివల లొడ్డిరి హే, రాశముగా లోకపాలఁరమణులు మృగయా

లీలఁ గనుఁగొనఁగఁజేసిన, జాలకజాలములు గలదిఁబాభిష్టులనన్. 1881

పరాహపురాణము, సం॥ మ॥ ఆ 4 పద్య 77, 78.

సీ. ఒకనాఁడు తెరవేటఁగుగ్రసత్త్వంబులఁ, బుడమిఁజెఱచఁగాఁగ్భుఁపడవధించి

యొకసారి సారమేఁయొద్ధతినుద్ధర, స్తబ్ధకోమంబుల ♦ సంహరించి

యొకమరి దీమంబుఁలాడ్డి పాదులు దీర్చి, బహువిహంగంబులఁ ♦ బట్టితెచ్చి

యొకవేళ దేగవేఁటకుఁజని యెగఁజొఁపి, నానాండజములపాఁగిణములు గడపి

గీ. ముంగివేఁ లేఁదువేట సిఁవంగివేట, యిట్లేవేటయు గంటవేఁటెద్దువేట

మొదలుగాఁగలవేటలఁబడు నెఱింగి, తిన్నఁడొక్కొక్కతూమఁర్పింపఁదొడఁగ.

కాశహస్తీమాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 47.

సీ. ఓడముల్ ద్రవ్యించియురులాడ్ల నియమించి, యివ్వలవ్వలఁజేడఁగఁ బంచి

యడుగులెత్తించి చొఁప్పడ బాడ వేయించి, యాయయిలెంకిపట్లరయఁబంచి

పోగువారింది గొఁప్పనఁజోఁపు వెట్టించి, కొండలేఁజగురాకుఁగూండ్లనించి

యక్కడక్కడఁగొప్పలికట్టఁ జెప్పించి, వాకట్టుగట్టించిఁవైపు లెంచి

గీ. యెచ్చరికమించి తెరవేటఁయెద్దువేట, గంటవేటయు మొదలుగాఁగలుగువేట

తెన్నిగలవన్నియుఁఘటించియన్న రెండ్రుఁడుగ్రహ్మగభంజనక్రియోఁద్యుక్తఁడయ్యె.

రామాభ్యుదయము, ఆ 2 పద్య 29.

సీ. ఒకచేత సలుఁగొంట ♦ నొకకొండ గొరియఁగా, నొకఁడు త్రిప్పెడుత్రిప్ప ♦ డొ

అపు గొలిపె

నొకచేతఁ బులిసొంట ♦ నొకచేత లేడిగా, నొకఁడెత్తునెత్తి కోఁలొఱపునిలిపె

నొకచేతసలుగొంట ♦ నొకదుప్పికొదమగా, నొక్కఁడూఁచినయూఁపుంలువృత్తిలై

నొకచేతఁ బోలొంటఁనొకమన్నఁబెంటిగా, నొక్కఁడార్చినమాటఁలొప్పించెలై

ఆ. నొకఁడు నొకటఁ దెగకఁయొకటికిఁ దెగకొక్కఁ, డొపి రిట్లురెంటికొకఁడచాలి

వలలఁగలమెకాలఁవలకేలుడాకేలు, బిరుదుగిరుదుఁ బంచిఁపెట్టుకొనఁగ. 1884

కకుల్ స్థవిజయము, ఆ 4 పద్య 93.

సీ. సారంగదానముల్ ♦ సలుపుధీరుడుగాన, సారంగదానముల్ ♦ చాల సలిపె
హరిదానమునృజించు ♦ హరిపంశమణిగాన, హరిదానగతులసంఖ్యలునృజించె
ఖడ్గదానమొనర్చు ♦ ఘనపుణ్యనిధిగాన, ఖడ్గదానము లనేకము లొనర్చ
భూదారదానమింపుగ జేయుపతిగాన, భూదారదానము ♦ లూఢరిచేసె
గీ. నిజపురోహిత సంకల్ప ♦ నీతిచెలయ, సాంగములుగాద్విజాళి యుంపొంగనృపతి
వేటలోపలధర్మంబుడడువఁ డయ్యె, క్షుత్రియుడుగాననిజకులాచారమరసి.

ఆ. భల్లములనుబూని ♦ భల్లముల నణంచె, ఖడ్గముల ఘరించె ♦ ఖడ్గములను
బోరిలోని తెఱఁగె ♦ పానఁగించె వేటలోఁ, బ్రభుపుధర్మయుద్ధపరుడుగాన.
పట్చక్రివర్తిచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 104, 105.

చ. బలువిలుకాండ్రుమెచ్చ నరకపాలకుఁ డేసిన యాశుగం బన
ర్గళమదనాగతేసరిని ♦ గాడి రసాస్థలిఁదూఱఁబాటెనా
వలఁ దనపేరుదాలించిన ♦ వాయువుఁగ్రోలుటయెట్లుభోగిరా
ట్కులమని నాగలోకమునకున్ బగదీర్చఁగఁబోవుకైవడిన్. 1687
సారంగధరచరిత్రము, చే. వేం. ఆ 1 పద్య 97.

గీ. హరియవిశ్వాసమునుభవ్యతరలవంచ, నయుమధుపమైతిగిరిగిసాంధ్యతరమదము
కలిమిమేను తెఱుంగని ♦ కరటులనువ, ధించె బతి యది రాజవృత్తియ తలంప.
శకుంతలాపరిణయము, పె. నా. ఆ 1 పద్య 135.

సీ. తాటుచు నీరముల్ ♦ దూఱుచు నొండొరున్, జీటుచు మగటిమిన్మీటువారు
దాటుచు నోరుని కన్గీటుచు కూసల, మాటుచు జింకల ♦ మీటువారుఁ
ద్రుంచుచు బలులమై ♦ నొంచుచు నోర్పరలు, జించుచు పెంపునమించువారు
నేయుచుం దెలిగొవ్వు ♦ గోయుచు నేపులం, దూయుచునురముగాఁజేయువారు
గీ. సింగములడుంగమత్తి మాతంగములకు, రంగములభల్లకంబులనంగములను
నిసితసాయకజాలముల్నించిత్రుంచు, వారునై వేటసన్నిగవ్వరభటులు. 1689
కవిచకోరచందోదయము, ఆ 2.

గీ. జివురుగండెలు నురులునుదవులజేసి, పక్షిజాతస్వరమ్ములఁ ♦ బలికిపలికి
చేరనచ్చెడిపులుగులఁజెలఁగిపట్టి, చిక్కములఁదెట్టిరొకొండఁజుముగ. 1690

గీ. గుంజాపిట్టలుకాఁజుపుల్లలునుడేగ, పక్కితుటుములుపూరేండఁ ♦ బట్టి నైజ
పద్ధతులవేటలాడించి ♦ పలుతెఱఁగుల, నోలిమైఁ బట్టుకొనిరి నీఁడోడ్చవముల.
శకుంతలాపరిణయము, ఛ. వేం. ఆ 1.

కా. చెంతన్నీ ల్చినదవ్వవోయినను నిశ్చేష్టంబునైనస్వదీన్
గగింతుల్లాటినదృష్టికన్నమును లక్ష్యంబంటుభూమిశున
మృంతరవత్సనవప్రసూతేసురతవ్యాసక్తముంజూచి క
ణ్ణాంతాకృష్టమానయ్యసాగదురునుం తాగిదివ్రబద్ధంబనన్.

1692

శంతనూపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 53.

వేటకొండ్రు.

సీ. విండ్లుగోలలను జుండ్లుండ్లుబల్కెములుకేలనుబూనిమొనలు గాఁజ నెడివారు
గదులుచేకత్తులు ధగండ్రగొడ్డండ్లు సయ్యనబూని యెడలేక యరుగువారు
చిక్కిముల్వలలును జివురుగండెలు నురుల్, బోనులుగొనిపడి బోవువారు
కొంజుపిట్టలుజలాంగండెలు పూరేండ్లు, డేగలు గైకొని యేగువారు
గీ. పటకుటిరంబులకు రుచిపాకములకు, వలయువస్తువులెల్ల గాఁవడులండ్లు
నెడతలమోపులనుపీకనెత్తి యెత్తి, మించువేడ్కులవడినడిపించువారు. 1693

సీ. తుండముల్పట్టివేదండరాజంబుల, నెనుకకుంబడంగోతు మనెడివారు
వెంగునదాటి చెలంగుసింగములతో,దనె దాటిపడంగూల్తుమనెడివారు
పలుతొంగుల బెప్పులలతో,దెనగిక్తులను కుక్కలుగోతు మనెడివారు
శరములేటికి గుంట్లంకారముల వరాహములు గూలంగజేతు మనెడివారు
గీ. లేస్తుతోడెన్న మతయుఁ గుంఁబేర్చినంగ, నెంత పదములరాపునంగంతుగొనున
టంచుఁ బలికెడువారులు నగుచువీర,వరులు కొండలు నడిచిరి పరుసమెఱిసి.

శకుంతలాపరిణయము, ష. వేం. ఆ 1.

సీ. గాలిబం టెగుఁబోతుకాటరి పసిగాఁడు,నను బాగిలములతో నరుగువారు
దీముపెంట్లదనులుదీర్చినడేగలు, వడిఁబట్టుకొనిపర్వు లిడెడువారు
వివిధవీరధములు వేడవపుట్టకులును, బడిబడి బట్టుచు బాటువారు

గీ. రండు రండనువారలు ♦ రాజానెదుట, బదుఁడుపదుఁడనువారలు ♦ గరియువారు
గృహము వెల్వడువారలు ♦ గెరలువారు, నగుచు నడచిరి వేగమధ్యధిపుభటులు.
శంభుపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 42.

సీ. డాసియేనుఁగులతోఁడముమీఁదనుండి యు, యెల్లలూఁగునీచిన్నియొలుకవాడు
లేచిగఁ బులికిఁ గఱఁగ్గెముఁబెట్టి వయ్యళి, దోలుఁ గాఱడవి నీఁడుండగీడు
కరిఁజంపిపోవు సింగమువెంటఁజని గోళ్ళ, ముత్యముల్ దెచ్చు నీఁముగుదశిశువు
గండ భేరుండంబు ♦ రెండుతలల్ రెండు, చేతులనించు నీ ♦ చిన్నివాఁడు

గీ. వేడుకలఁజేరియరకాలఁవీడఁదన్ను, నడవిపండుల కోట లీఁపడుచువాఁడు
తక్కునెలుఁగులగులుగుల ♦ లెక్కనేయ, నేటికిక నీవెచూచెదుఁవేటలంచు. 1698
ఉత్తరరామాయణము, ఆ 7 పద్య 39.

వేట సాధనములు.

చ్చిపడ. బోనులు నురులునుఁబులులుఁ బండులును, కుక్కలు ముంగులుకుంజేటివలులు
చిక్కింబులును తెరఁచీరలుజంక, లెద్దు లిట్టులు బడియేనుఁగుల్ పెన్ద
గిద్దులు డేగలుఁగేరిజంబులును, మున్నెనసన్నాపాముల్ వెంటరాఁగ. 1697
ప్రభులింగలీల, పి. సో. గతి. 20.

సీ. పలకావళ్లు చివ్వంగులబండులు, తిరుచుట్టుబొంగుకాఁబురులు చీరె
తెరలునుగ్గంబులుఁదీచుము ల్మౌగము, లెక్కదారికత్తులు ♦ మెకముబోను
లోఱపైనగొడ్డండ్లుఁ మెఱుఁగుఁబల్కెంబులు, తట్టగొమ్ములు పులిఁచెట్టుమందు
బలువిండ్లఁ బొట్టిగోలలు తోలుమోకులు, గొరకత్తల్ గొమ్ములు ♦ కరకణీలు
గీ. నాదిగావేటలకుయోగ్యఁమై తనర్చు, సాధనంబులుసఁపరించి ♦ సరభసమున
నాటవికసైన్యమేతెంచి యధిపుఁ గాంచి, దండములుపెట్టినిలిచిప్రతాపమలర
రుక్కాంగడిచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 70.

సీ. పంకులుగుదియలు ♦ వలత్రొళ్ళు మోగికులు, బిసలు మాఱుమ్ములుఁపెడ్డవిండ్లు
చచ్చకట్టెలగుదుల్ ♦ బలురుపాకులు నెద్దు, లేనుంగులు సివంగు ♦ లిట్టిపోతు

పెడుకకుంపటు లాకుతడికలు పోగుత్రా, వ్యాడిగొడ్డండ్లు మువ్వంపుటురులు
 పాదిగువ్వలు మోటుపలకలుపోటుగుం, బలు చిక్కిములు నురుజ్జొగిలములు
 గీ. జిగురుగండలు గాలపురం జివ్వచెదురు, లాదియగు సాధనంబులు నలవరించు
 కొనిమూటాచుటినడలతోఁబినుంగుల్లెఁగదిసినడిచిరియప్పుహీకాంతునలుత.
 శుకసప్తతి, ఆ 1.

వేటకుక్కలు.

:0:

మ. చిగుచట్టేళ్ళమరించి నేటకు భటుల్ శేర్వార నంకించి ము
 ద్దుగఁదిల్లన్ మురియున్ బయల్ పసిగొనున్ మాంటున్ దెన్నెక్కి నీ
 లిగి కాల్చివ్వు నెలుంగిమన్ జెరికవల్తోఁజిక్కించు మైవ్రాకుఁ బా
 ల్పుగఁజల్కొల్పుచుఁబోవు దిస్స మొలవేల్పుంపత్తడుల్ మొత్తమై. 1700
 రామాభ్యుపయము, ఆ 2 పద్య 21.

నీ. ఆలదుగ్గయొక్కిరింతలవెక్కిరింరలా, డెనురీతి నాలుకఁద్రెడలఁబాచు
 నిట్టిగుట్టపుకాతు శిక్కినక్కెములాడు, గతివాలనిక్షేపకలనఁదాల్చుఁ
 దొడరికొండలనేత్తియడవఁబూసెడుమాడ్కిఁ, బడరిచివ్వునఁబూర్వంపదుములెత్తు
 గర్జిరంబులసాచిఁభరించువైవడి, మొలుంగు నార్చుటముగా మోరలెత్తి
 గీ. బలిమికలిమినిజవముసంశువను దిట్టి, రెనము పెంపున దారుణఁగ్గనినిరూఢి
 జూగిలంబులుమ్మగియులఁచుంపురబసిడి, పట్టెడలఁబట్టివెలింమఁనట్టియెడను.
 నీ. ధర నల్పనకుఁబ్రభుత్వంబువచ్చినచును, స్థూల వికారపుఁజూడ్కిఁజూచినట్లు
 పల్లవులతోచుదిలేముపడి యింటిఁచూయరా, మొగిలంజెరల్లులు మూగైనట్లు
 పగజీశి యతిలోభంపరునియింటికిఁబోవఁ, యికోఁతినలెనుగఁగ్గించినట్లు
 పంతువాసికిహీన ప్రశ్నలు సమలోన, నేకంబుగాఁ గలఁహింసట్లు (తలిమి
 గీ. తెరలియొరుఁడొక్కటినియొత్తఁదృష్టిఁజూచు, గొఱగొఱమమ్మాలు గల్గించువటిమి
 కవిసికలహించి భంకృతికిలకలముగ, జూగిలమ్ములు రోషభీతిఁబూములగుచు. 1702
 కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 2.

వేటకుక్కలపేర్లు.

చ. పులియఁడు బూచిగాఁ జనురఁపోతులరా జనుమఁతిగాఁడు చెం

గలువ సివంగి ధైరవుఁడు ♦ గత్తెర సంపంగి పెండిగుండు మ

ల్లెలగుది వాయువేగి చిటిలింగఁడు సొప్పుఁడు వత్సవాభి యే

కలములమిత్తి గబ్బియనఁగాఁ గలవాని గ్రహించి యుద్ధతిన్.

1703

మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 32.

చ. పాలుపరివేటమానికము ♦ పోతులరాజు తుపాకీపైరి బె

బ్బులి నుడిగాలి చల్పిడుగు ♦ బోదఁడు వాఁడగు పెక్కునామమా

ల్లరిగిన జాగిలంబులను ♦ గావలివాండు పసిండివేకపుం

గొలుసులఁబట్టి తెచ్చిరి యశుంతితభౌంకృతు లుల్లసిల్లఁగన్.

1704

పట్టుకృప ర్తిచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 82.

వేటధర్మములు.

సీ. మృగయురెడు మృగములన్ గొనిబోంచివెనఁజెంపుఁ గానకుండఁగఁజెంపుఁ ♦ గడఁ

కఁజెంపు

విముఖంబులైయుండ ♦ వేచంపు మఱిసమ్ము, ఖరిబుననురడఁగఁ ♦ గడఁగిచంపు

పలబోసులాదిగాఁ ♦ బలుయంత్రములఁజెంపు, వడిమీఱుకునకాలి ♦ విడిచిచంపు

మఱియొక్క-మృగముతోఁ మలసిపోరఁగఁజెంపు, దీమంబునకుఁజీర్చిఁ తెగువఁజెంపు

గీ. సెన్నిభంగులనయిన మాంసేచ్చమృగము, నరులు చంపుదు రిల దానఁదురితమొంద

రఖిలధర్మార్థకోవిదులైనరాజునరులు మృగయాభిరతులైన ♦ వారుకారె. 1705

భాస్కరరామాయణము, కష్టము. పద్య 258.

యుద్ధవర్ణనము.

—:0:—

చ. ఆతులరణాంతరంబున నిశితరంధ్రమత్పటుబాణదారినో
చ్చితదనుజాంగనిగ్గళదశస్యగ్ధారలునూడనోపైనా
తతగిరిశృంగసంగదళితపచలజ్వలవాహజాలసం
తతగళదంబుధారలవిఘంబుననంబర మెల్లఁ గప్పచున్.

1706

భారతము, ఆర, ఆ 4 పద్య 65.

కా. గీర్వాణప్రవిముఖ్యబాణపటలశ్రీదావిలానంబులై
గర్వోన్నతమరారిగ్గములుపీఠకన్ డొల్లెఁ గల్పిచ్చిదా
నిర్విక్టాంబుడమండలోద్ధ్రతమహానిర్హితపాతాపహూ
తోర్విభృష్టనగండలైలమలతో నూహింపఁదుల్యంబులై

1707

“ “ “ ఆర. ఆ 5 పద్య 276.

కా. దేహోత్తేకమెలర్ప నుత్థితమదాంశ్శీఘ్రాత్తుడైయాహవో
తృసూర్యగులు విగ్రహంబుమిగులన్ సంగంభశంభస్తతీన్
బాహుబాహులఁ బోరునప్పు డమరెం బ్రాహ్మద్యపద్యంద్వపే
లాహస్తద్యయగాఢకర్ణఁ బఠణోఽంబువిస్పృష్టై.

1708

“ “ “ ఆర. ఆ 6 పద్య 384.

సీ. కరులఁ దుగ్రించెడువేళఁగిరులఁదు న్నాడుసంక్రందనుకైవడిఁ గానవచ్చు
నరదముల్ దెరలించునప్పుడుపఱ మొగుల్, విరియించుబలుగాడ్పువిధము మెఱయు
హయములఁజెండాడఁనరుగున్లొనులేళ్ళ, గమిగిట్టుతోల్పుల్లికరణియొలయు
భటులకునరుగున్బలువేసవినిగాన, దరికొనుచిచ్చుచంఁచంబుగలుగుఁ

గీ. గసిమసంగినయంతకు కరణి యంత్య, కాలరుద్రునిదగ్గమృతాండమృత్యు
ముఖమునుగ్రభావముచొందు మోనయువీర, సమితిఁ దెగటార్చునప్పుడాశల్యునందు.

“ “ “ శల్య. ఆ 1 పద్య 232.

కా. తౌద్రోల్లాసముమూర్తి సంకలనఘోరంబై పారింజీరెచెనా
నుదిగ్విక్రంబగునూత్నైక్తమునమగ్నోన్మగ్నతంబొచ్చిత
ర్జదూపోగ్గదాయుగంబువిసరత్సింధ్యాంబుడవ్వంద్వభా
స్వదేగ్భాలలితంబు చెన్నువడసెన్ వారిద్దఱుంబోరఁగన్.

1710

“ “ “ శల్య. ఆ 1 పద్య 233.

సీ. గతిగాననాడఁబులఁవిటిగెడునస్త్రముల్, దొలఁగుసంధులకిచ్చు ♦ మొలలుగాఁగ
బలువిడి మైగట్టు ♦ పాశముల్ దెగిపాయు, నంగములకుఁగట్టు ♦ లై పెనంగ
నెనకఁబుతోఁదాఁకునీ తెలుగుమిసిన, పలువోటులకుఁబలువొసలలుగాఁగఁ
దెడులుగంటులఁదూఱు ♦ భిండివాలంబులు, గ్రమముననిడునొప ♦ ధములుగాఁగ

ఆ. నలవులెన్నిగొనిన ♦ నప్పటికప్పటి, కలవుబలముఁ బలము ♦ న్నగ్నంప
నుభయబలములందు ♦ నుభటోత్తములువోరి, రాహవమునవిజయ ♦ దోహలమున. 1711

సీ. ఉరుపాశములు మృదుకరపాశములుగాఁగఁ, జక్రముల్ పృగ్గకటిచక్రములుగ
బాణముల్ నుతదృష్టి బాణంబులుగఁ గామ్యకమ్మలుభ్రూకార్యకమ్మలుగాఁగ
మండలాగ్రిములాస్యమండలమ్ముగఁ గుంభి, కుంభముల్ గురుకుచకుంభములుగ
వజ్రముల్ సితదంతవస్రములుగఁ దత్ప్రస్ఫుట్టినఁబలుగతి ♦ ఘట్టనముగ

ఆ. విక్షతములు బహు నభిక్షతములుగాఁగ, రక్తగ్రసమువొడము ♦ రాగరసము
గాఁగ నుభటవరులఁగలిసిరణాంగన, సౌగ్ధి మెఱసిచేసి ♦ బరవసులుగ. 1712
కుమారసంభవము, నన్నె. ఆ 11 పద్య 892, 749.

సీ. కమనీయమణిచిత్రకాంచనచాపముల్, శక్తిచాపంబుల ♦ చాడ్చుగాఁగ
సారెసారెకులీల ♦ సారించుమార్వలు, పటువట్టిల్లతికల ♦ పగిదిగాఁగ
భీషణతరవాజి ♦ హేషగ్గిఘోషంబు. లురుగర్చితంగాలకగణిగాఁగ
మేనులనిగిడెడు ♦ మేచకరోచులు, దిమ్మలఁబికిట్ల ♦ తెఱఁగుగాఁగ

గీ. భూనభోతరమద్రువంగనేనతోడ, మేఘునన్నిభాకారముల్ ♦ మెఱయఁదటిమి
విప్రులగిరికల్పఁడగుకపి ♦ వీరుమీఁదఁ, బరుషసాయకన్దముల్లరిసిరపుడు. 1713
భాస్కరరామాయణము, సుంద. పద్య 369.

సీ. ఇరువాఁగుదెరయంగనెగయు పెంధూఘలు, తెలుచు మేఘంపు మొత్తముల తెఱఁగు
సారఘులఁగూలఁసరిఁ బాటు తేరుల, మోతెలుపెన్నులు ♦ ములవిధంబు
నమ్ము లేదినరఘులంకించినడివైచు, చక్కాదులుజ్వలఁశనుపాలుపు
కుండాలములనుంచి ♦ జోదులుతోరఁగించు, వాలంపజాలంబు ♦ వానపడువు

గీ. ఖడ్గరోచులు మెఱుంగులగతియుగుంభ, కలితమౌక్తికములువడంగండ్లచాడ్చు
నెత్తువఱదలేర్ల పగిది నెఱయ మెఱయ, ననిపయోధరసమయంబు ♦ ననుకరించె.

” ” ” యుద్ధ. పద్య 525.

మ. ఘనశస్త్రాస్త్రమహాతివర్షమునొగిన్గర్జ్వామహాడంబర
ధ్వనిసంగీతఘనాఘనాఘనిషతధ్వారాశధారామహా

శనివర్షంబులద్యుంధ్యమొందఁబయిపై ♦ సంరంభకుంభద్వలిన్
వనధుల్ ఘూర్ణిలబిట్టువాసవిపయిన్వర్షించె నొక్కుమ్మడిన్. 1715
హరవిలాసము, ఆ 7 పద్య 159.

సీ. చెఱకుపన్నిదమాడు ♦ తెఱగునగొడ్డండ్ల, నడుములురెండుగా ♦ నటికినటికి
యంత్రమాడెడుభంగి ♦ నట్టలుదలలును, విడిసినధారల ♦ వ్రేసివ్రేసి
కఱకుట్లుగ్రుచ్చుసంగతిసల్వురేపుర, గుదులుగాగొరకల ♦ నుచ్చికుచ్చి
దొంతులకుటుకురీతులనొడ్డణములతో, శిరములకొడల ♦ జడిపిచిడిపి
అ. ప్రల్లదమునఁబల్కు ♦ పంతంబనొకఁడుగాఁ, బోటుగఱపుగన్న ♦ పోల్కెఱాపు
శివములెత్తినట్లు ♦ చేతులతీటవో, బోరి రింగు నందు ♦ వీరభటులు. 1716
కవికర్ణరసాయనము, ఆ 2 పద్య 169.

సీ. కరికరస్థులరక్తవంబుధారలు, బలసి జోరున జడి ♦ వట్టిగురియఁ
దరుణమేదఁఖండంకరకానికాయముల్, బేతాళభక్ష్యంబునైతొఱంగ
ముఖహంకరణతేజఁముఖరమస్థకములు, పిడుగులై పలుగొండలడరఁబడఁగ
నలఘుబాహూరుజంఘలువెల్లిపాముల, బలగమై బెలుచుఁగఁపృలుగరాల
గీ. నద్భుతాపహమైనవర్షిగమంబు, భూభువన మెల్లనెఱుంగంగ ♦ బాప్తైశయ్య
నరసురోరగహితముగా ♦ ధరణివిభుండంగనమునఁజూపుసంగ్రామకౌశలమున.
కకుత్స్థవిజయము, ఆ 2 పద్య 108.

చ. ధనువులమోతమేఘునినదంబులుగా శరదీప్తిజాలముల్
ఘనతరిచంచలావగులుగా మఱిమాక్తికదీప్తిధాత్రీమీఁ
దనువడగండ్లుగా తుతజఘారలుసంతతవర్షధారిగా
ననయమఁ జెప్పనొప్పె విపులాహవమప్పుడు వానకాలమై. 1718
మొల్లరామాయణము, యుద్ధ. ఆ 3 పద్య 62.

సీ. దుష్టచిత్తులశేవఁ ♦ దుదిధగ్రములుగుంచి, కృతులట్లగణములుఁకుఁతులఁజేర్చి
జలధరింబులమాడ్కి ♦ శరములుసంధించి, సత్కవులనఁగఁ బ్రాసములుగూర్చి
జనపాలకులలీలఁశక్త లేర్పఱిపించి, రథములకరణిఁ జఙ్గములఁదనరి
శరనిధుల్ బలెవహు ♦ తరవారులుధరించి, వైద్యులగతిగదా ♦ పథులుగాంచి
గీ. ప్రబలదుర్వారగర్వకుంభత్వైతాప, దరులుగంధర్వవరులుమాంధాత్మసుతుఁ
జుట్టిముట్టాడిరనికి విఙ్గురణమలర, ఘనతుషారంబులవిభాకరునిఁబోలి. 1719
పట్నక్రవర్తిచరిత్రము, 8 పద్య 81.

గీ. విల్లుకొంగంటివిల్లుగఁగఁగింటిమోఁగఁ, లులుములుగఁగల్గు మెలుఁగులుఁమెలుఁగుదీవి
యలుగ నెఱరాచతోలిమబ్బుపాలనుదిండి, కొండపైనంపజివానఁగురియుచుండె.

అచ్చతెలుఁగురామాయణము, యుద్ధ. పద్య 518.

వీ. నరసింహయమళంబుశరనిధిద్వంద్వంబు, కనకాద్రియుగముదిక్కురియమంబు
తలపడువీఁకనుద్దండకాండప్రకాండగతులువారించి డగ్గఱంగఁ
జఱచుచుసవ్యాపఁసవ్యవిక్రాంతుల, వలయితగతులను వలనుమీఱి
తెగిదివ్యకాండమలోనిగుడించికొట్టుచు, దనువులురక్తసిక్తములుగాఁగ

గీ. నమరవరఘనపత్తైరఁగఠాతిగతుల, డాసి, చెఱుచుచుఁజేరియుద్ధతినినొంచి
మించి బడవేసి మూర్ఖులముంచఁదేఱఁ, బోరిగొక్కటనిద్దఱ డ పూర్వలీల. 1721

యాదవరాఘవపాండవీయము, ఆ 4 పద్య 87.

వీ. నగములైకూర్పఁన్నగములై హలహల, గరములైప్రళయసాగరము లగుచు
ధరములైకాలాంబుధరములైయసిపత్తై, వనములైబంగ్గూపఁవనము లగుచు
ఖరములైద్విగదశేఖరములై పటుపాద, రసములై కఱకునాధరసము లగుచు
జలములై రక్తపింజరములై, దుర్వార, తమములై సైంధవోత్తమము లగుచు

గీ. వెఱపుఁబుట్టించిపోనీకఁవంబడించి, కహకహర్భటిచాలదిక్కులునించి
వేగనానావిధాయుధ వృష్టిముంచి, కదనమొనరించిరిట్టిలగ్గలికమించి. 1722

తారాశశాంకవిజయము, ఆ 5 పద్య 42.

వీ. తతతురంగమపవోద్ధతిచేతజనియించి, త్మైపరాగంబుమేఘ మనఁ దనరె
త్మైపరాగంబుమేఘచ్ఛాయఁదనరారఁ, బ్రబలమై బాణవర్షంబు గురిసెఁ
ప్రబలమైబాణవర్ష మువిరాజిల్లిన, గలహభుక్పాతక త్మైమ మెడతఁ
గలహభుక్పాతకత్మైమంబుదీక్షిన, నమరకాంతావివాహంబు లయ్యె

గీ. నట్లయద్భుతమొదఁజెయూఁగాధిపతులు, పరశుపట్టినముద్గఁగొప్పొసఁచక్ర
భల్లకరవాలఫలకఁబ్రాజమాన, హస్తలై డాసి చెలఁగిపోరాడునపుడు. 1723

వాసవదత్తాపరిణయము, వ. వీ. ఆ 4 పద్య 91.

వీ. ప్రళయకాలోద్వేలజలధిసప్తకతరం, గావశీఘమఘమాఁరావ మనఁగఁ
బుష్కలూపర్తకోద్భూతజంగ్గూవాత, ఝాంకృతిఘోషఁగోజాత మనఁగఁ
గల్పచైత్యానరాఁనల్పలీలాజాల, భవమహాచటచటాఁరవ మనంగ
సంపర్తకాంభోదఁసందోహభీషణా, శనిపాత పెరపెరశ్శన్య మనంగ

గీ. సంగరాంగణరంగమృదంగమృత్యు, తౌర్యనినదంబుగజబృంహితములువీర
సింహనాదముల్ జగములుఁ చెవుడుపడఁగ, నొక్క పెట్టుగదురమునఁకుదయమొందె.
రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 3.

ఉ. ఆతతజృంభమాణనిబిఁదార్థటిజన్యము చెల్లుచుండగాఁ
భీతియొకింతలేక యరిఁభీషణబృంహితముల్ చెలంగ వి
ఖ్యాతనగాభవారణచయంబు బృహత్కృషీసీమనుండి దా
నాతులవర్షముల్ గురిసెన్ నద్రుచుగిన్ సెలయేలులంబలెన్.
1725
శిశుపాలవధ, ఆ 4 పద్య 181.

ఉ. హెచ్చగుకోపముల్లదురఁ నిర్వృత గాటపుఁ గార్మకంబులన్
జేచ్చముల్కల్కలోక్ మొగిఁజిమ్మఁగసాగిరటంచుఁ జెప్పఁగా
వచ్చునొ చిచ్చుబుడ్డలను ఁ వారకచేకొని రంజకంబులన్
జిచ్చులమర్చి పట్టిరని ఁ చెప్పఁగవచ్చునొ సందియంబగున్.
1726
చిత్రసీమ, దళ, 3 పద్య 59.

యుద్ధరంగము.

గీ. తలుచుగాఁడెగిపడ్డఁగనశఁచామరముల, డిండీరమాలయొప్పుఁ బుండరీక
ములు మరాశంబులఁపాలుపును గగవాల,ములు మీనభంగియుఁ దలలు శిల
చాచ్చును గేశముల్ ఁ తైవాల లేఖయు, మాంసంబు పంకిసఁమానతయొను
దాల్చు భటాశ్వచూఁతంగంగభగ్గుర, గములతిట్టలు వైకఁతములుగాఁగ
గీ. భీరవగొటిద్రెల్లినఁపీఠతికి, సంభ్రమముపుష్పసంభ్రతోఁతాహళీల
నుద్భి భూతిచేతాశంబు ఁ లోలలాహ, నిట్టలంబగుశైలరుఁటేలువలపె. 1727
భాగవతము, దోగ్గి. ఆ 1 పద్య 146.

ద్విపద. సురుచిరామృతవాఙ్మితయనుబోలె, హరియుక్తమైన నిఁజాంగంబుగలిగి
చారువసంతమాఁసంబునుబోలె, నారక్తపుల్లపఁలాశాళి గలిగి
వరదానశీలుని ఁ చాసంబుఁబోలె, గరిమెంపు నధికమాఁగ్గణకోటిగలిగి

దీపించు నేకేడు ♦ దీపియించోలె, రూపించ నవఖండ ♦ రూపేరిటు గలిగి
వలచి నవతియొద్ది ♦ వనితయొందోలె, నిలలితరాగ రఙ్గసంగులు గలిగి
కడఁదియొందోరాని ♦ కానయొందోలె, గడునొప్పుపుండరీకంబులుగలిగి
నడలనిమ్మడునివాసంబునుబోలె, గడఁగియాడెడుభూత ♦ గణములుగలిగి
కమలాస్తరుచి నొప్పుగగనంబుబోలె, గ్రమముదప్పినతారకంబులుగలిగి
సరభసంబైనవేసవియునుబోలె, సురుచిరాంబరమణిమ్మగణంబుగలిగి
కలిసినశివుఁడునుగోరియుందోలె, డలపోయఁగానర్థతనువులుగలిగి
పెక్కుచందంబులఁబెంపుసాంపడరి, యక్కజంబయ్యె రఙ్గావనిస్థలము. 1728
రంగసాధరామాయణము, యుద్ధ.

సీ. రథయానపాత్రంబు ♦ పృథుదక్రిక మతంబు, శవమకరంబును ♦ శయభుజంగ
మురుతరచుమనో ♦ త్కరఁగేననితతితు, రంగతరంగంబు ♦ రాజదస్త్ర
బడబాగ్నిదుర్గంబు ♦ బహురత్నసహితంబు, సంభ్రమావర్తంబు ♦ సామజాది
కలితంబుడాకినీగణహాసఘోషంబు, సాంద్రీశోణితపూరఁసలిలమయము
అ. నగుచు నల్లిబోలె ♦ నతిదుస్తరంబు న, గాథతరము దుర్విగాహమంత
రహితపారముదితఁరసవాసీసకంబు, దుర్నిరీక్ష్యగతినుదీర్ఘమయ్యె. 1729
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. 11 పద్య 1984.

సీ. ఖండితకుండాలంగండముల్ నక్రముల్, భూరితుండంబులు ♦ భుజగసమితి
పదతిలంబులకచ్చు ♦ పంబులు దంతముల్, శుక్తిలుకుంభనిర్మలమూక్తి
కములు రత్నములువాళిలములుజలూకముల్, మెడలు భేకంబులు ♦ మెడదురొంపి
పేర్చులుపవడంపు ♦ దీవులునరములు, నాచుమజ్జంబుఫేనంబులస్థి
అ. నైకతములరక్ష ♦ చయముతోయంబులు, నోటఁగునెడలనొరలు ♦ మొఱులుఘనత
రంగరవముగామతంగజాయోధన, స్థలముజలధిబోల్పఁదగ నేంద్ర. 1730
భాగవతము, స్కం. 10 ఉత్తర. పద్య 884.

సీ. కొండలనలేనేల ♦ గూలిరమదగజ, ఘనకదంబములు మేఘములుగాఁగ
మోకాలిలంటితో ♦ నేకమైయాడాడఁ, గినుపట్టు మెదడుపంకంబుగాఁగ
నలుగులతాకునతినిలబడు మాంసఖండములు దామింద్రగోపములుగాఁగ
బలువిడి నెడ నెడఁబోతితిరక్తంబు, లంబుఘ్నతప్రవాహంబుగాఁగ
గీ. హాహినులగుంపుశరములవానగాఁగ, మొనలహంకృతులవియలు ♦ ములుగుగాఁగ
చర్మకాలంబుచూడ్చునవారికన్ను, గవలకునుగోచెనవృషధంకృజముగాను. 1731
శతకంఠరామాయణము, ఆ 4 పద్య 108.

- సీ. చెలగిపికాచమండలి కపాలములతోఁ, గొనివేడ్కరక్తంబుఁ $\diamond$ గోరించుచుండ
శునకజంబుకతతి $\diamond$ యెనసిసీనుఁగులపైఁ, బ్రాంకిక్రిశ్నేవులు పీఠకివైచుచుండ
భగచయంబులు మాంసఁఖండకాండంబులు, చిందజవందజ $\diamond$ నేయుచుండ
నీఁగలతెట్టియఁలేకమై మెడడుపై, మునుకొనిజుమ్మున $\diamond$ ముసరుచుండ
గీ. గుట్టెయొన్నశవముల $\diamond$ కుల్కిముఱిగి, గప్పగప్పనమిగులయఁగ్రంథములను
పల్కలునుగుప్పచుండఁ జూపఱులకెల్ల, రణమహీనలి భీభత్సరసము దొంచె.
కుబ్జకృష్ణవిలాసము, ఆ 1.

యుద్ధసేన.

—:0:—

- ఈ రయచలస్తరంగమతఁగములన్ మదనాగనకగ్రం
చయములఁ జంచలచ్చటుల $\diamond$ పైనికమత్స్యములన్ మహాన్నతం
బయి కురురాజచంద్రునిపఁయంబునఁ దప్తయుఁ బొంగఁ బ్రస్ఫుర
ద్భయదమనోహరప్రకటఁభంగులఁ దద్భటవార్ధియుద్ధతిన్. 1783
భారతము, ఆర. ఆ 6 పద్య 58.
గీ. అమరులొడవులసజ్రాంశులంచపిందు, కరణి హరినీలములఁబేర్చుకాంతియగుల
పగిది మాణిక్యరుచిపద్మఁభంగి మోయఁ, గురుబలంబుగఁదామరకొలనిఁబోలె.
,, ,, ,, భీష్మ. ఆ 1 పద్య 86.
క. అరదములాదీవులున్నర, కరులుగిరులుహరులువీచిఁకలునుభటసము
త్కరముగగ్రస్తైవుములుగా, తరనిధిగతిఁ బొందుపుత్త్రైవైన్యంబొప్పెన్. 1783
,, ,, ,, భీష్మపద్యము, ఆ 1 పద్య 181.
సీ. పృథ్వీలాంకుశంబులఁబిగువులుడించినఁ, గొంకక బాడించు $\diamond$ కుంజరములు
కింకిణిలొగయలంకియలకోడకమెండు, కొనుచుఁగరాళించు $\diamond$ ఘోరికములు
హస్తలగదురున $\diamond$ కడరి నిల్వకఁజేర్చు, సనుపాయంబులమణిఁస్వందనములు
తేరికిఁగరికిఁబోఁ, సరుపికఁహేవాక, కలితులై తెలు మొక్కలపుఱిలులు

ఆ. నురుపులురులచెడఁడు నోళ్ళనోడుత మోర, లెత్తి కొనుచువేఁడుఁ శైత్తి నట్టి
లుబ్బులేఁగియున్న యుష్ట్రములునుసేన, కుగ్రీలఁజేయుచుండఁగడఁగి. 1730
భాస్కరరామానుజము, యుష్ట్ర. పద్య 517.

సీ. కరటిఘటాకోటి కటినిగ్గళ్ళన్మదా, సారంబుదోలుకారుఁ జేరఁబిలువ
రథసేమినిర్భిన్నపృథివీపరాగంబు, నీహరసమయంబు నేర్పుఁడగడ
నుభటభుజోద్భటఁతురికాపృథాభంగి, మండువేసవితోడ మాటలాడఁ
దురగధట్టఖిలసమతఃసేనతారకా, వలిశరత్కలంబు పరుసఁజూపఁ

గీ. బవనచంచలవ్యజపటఁపల్లవములు, నవవసంతంబుఁదెలుప సఁన్నాహితరశ
ఖడ్గలతికలుశిరంపుఁ గడఁక నెఱప, హంసడిభకులసేన యేఁడవఁగ నడిచె. 1731
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 4 పద్య 223.

సీ. ఎడనెడవడిఁగూడి సుడిరీతిఁదిరుగుచుఁ, చలవడిదర్పంబుఁ దెఱపునవియు
జనువెన్నకోక్కింత చనియొక్కటొక్కటి, పితములో భేదిల్లఁదాఁకునవియు
చెడవాయనీకబంట్విడినంటఁగదుముచు, నట్టిట్టువడిఁద్రోపులాడునవియు
మావంతులనోస్యస్యమశ్శితులైకూలినఁ, బూఁపుదప్పకయల్కఁబోరునవియు

గీ. నగుచు నపుడగ్రజేంద్రింబు లతిశయిల్లె, దంతఘట్టనసృరధ్యానములను
ఁటాలఘంటాఘణఘణఘట్టములను, గతినఘీంకారములనుదిక్టటములదర. 1732
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 79.

సీ. మదచండవేచండఁమండలుల్లోండలు, ఘోటకచ్చటలూర్చి ఝూటకములు
దరదములైయొప్పు నరదమాలీదీవులు, పడవాల్లకిడిమిగన్వదుమొనగ్లు
కరవాలచయము ఘోతరవాలమీనములో, చక్రిసంహతితోయ చక్రివివతి
చంద్రార్ధచంద్రాంక చక్రములోకూర్చుము, లాయడగద్యుతిబాలఁమార్గకీట

గీ. లగుచుఁ గనుపట్టుచెత్త సేనాన్యవంబు, భూరిచంద్రోదయంబునఁ బొంగిపొరలి
తరలి శరలీలవఱలంగఁ దరలివచ్చు, నమరవాహినితోముదంబమరఁగపిన్. 1733
తారాశశాంకవిజయము, ఆ 5 పద్య పద్య 13.

సీ. కోటశేరిటిక్తిఁగుగ్గిడెట్టిగావింపఁ, బొరిఁబొరిరాలునిఁపులూ యనంగ
రణదుర్గమోదనీఁరంధ్రంబుగాఁజల్లు, రాజిల్లురాచాశలాజలనగ
గడిదుర్గమనియెడి కాలాహిగక్కిన, కొగ్గివ్వేడివివిసంపు గులిక లనఁగ
రంగరామశూరమణాభ్రమునఁబుట్టి, తొఱఁగిడుపిడుగుక్కుఁ తునుక లనఁగ

గీ. లెక్కకెక్కుడుగాదూఁడు ♦ రేకలాలు, గుంటికోపులు జబరుజంతులుఫిరంగు
లొక్కమొగి గాతుఁ గావింపఁనుమ్ముమొససి, గుండ్లగుంపులుజడివానఁగురిసినట్లు.
రంగారాయచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 56.

యుద్ధయానము.

—:0:—

- సీ. సమదసింధురకచంబములుగావివి నిర్ఘోరచిరచరదూభధరములుగాని
రంగదుత్తుంగతరంగముల్ గావివి, కనుపట్టుజపనాశుఁగములుగాని
కమనీయమణిశతాంఁగములుగావివి సముత్కటరత్నమయపుష్పఁకములుగాని
పటుసముద్యుటభట ♦ ప్రవతులుగావివి, యతులితసింహసంహతులుగాని
- గీ. ఘనచమాడంబరములివి ♦ గావ్రవాయు, చలితచతురర్థవప్రభుఁగములుగాని
యనుచుఁజూపఱులన్బురంబందుచుండ, దండిఁబురుసువృషపహాళిదండువెడలె.
పట్టుకొవర్తిచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 8.
- సీ. ఖేలాభవాభీల ♦ కోలాహలముజలొ, ద్వేలారవాగ్ధుఁడీలీల లీన
పేలాగతాలొల ♦ నాలావలీగతుల్, కీలాళఘణులతో ♦ మేల మాడ
కేలీధుతాలీన ♦ తాలీనరదకాంతి, జాలీభవతేన ♦ పాలిఁ దెగడ
వ్యాశేశ్వరాళిక ♦ రాశీకృతకరంబు, లాలీభగగనోర్ముఁగొలి గాఁగ
- గీ. తాత్రవద్వీపములయంచ ♦ జనెడుకల్ప, సమయముమఘుమగనదీర్ఘజలధి యనఁగ
వని మెరక కొండ పల్లమేర్పఱచకుండ, నదులుమీఱంగగజస్త్రైన్యమెదుటనడచె.
రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 3.
- సీ. మరగజంబులమీఱు ♦ సాగనుగుల్కెడుమత్త, మాతంగవరములు ♦ మలసినడువ
రవిహయోత్కటపేగ ♦ మవలీలనిగసించు, హయములెల్లడఁ బర్వి ♦ హూయలుగులుక
మేరుమండరశైల ♦ సారముద్విదళించు, నందహా రథములు ♦ సందడింప
విచ్చుకత్తులచేత ♦ విప్రుపీనువేగ, బయలుదేఁతుడు పీఠభటులు సెలఁగ
- గీ. వీరశృంగారములతోడఁ ♦ బేరులొలయ, నుంతిపుంగవులొఁగూడిమత్సరమునఁ
దండ్రమీఁదికిదండెత్తి ♦ తనయుండపుడు, వెడలెఁగగవాలహస్తఁడైఁవినయముడిఁగి.
ధీరజనమనోవిరాజితము, ఆ 1 పద్య 80.

- సీ. చతురంగబలవేగఁగఁపన్నాహపదసము, ధృతరజః పటలంబు ♦ దిశలఁ గన్పె
గంధసింధురఘటాఁకన్గతాశోధూత, ప్రవహంబుతద్రాజః ♦ పటలి నడుప
బహువిధ స్తంభకుంభద్రత్న తేతుకాం, తులునభంబునఁ జీకఁటులుగఁ జేయ
యురుఖడ్గసంఘ్నఁగఁగోధూతవిస్ఫులిం, గములుదిక్కులకుఁ బ్రకాశ మొసఁగ
గీ. ఘోటకాటోపహేషిత ♦ మంజరీగ్ర, మహితఘంకారఘోషభీమప్రతాప
కారుక్ జ్వారవంబులొక్కటఁ జలంగ, సిరులఁ జెంపొందయారాజఁసేననడిచె.

వైశ్యపురాణము, ఆ 6.

- సీ. భేరీమృదంగధృత్కారావమొలయంగ, జయదుందుభిధ్వాన ♦ సంకులముగ
రాజవేషముఁ బూని ♦ రమణ సహస్రబా, హేమండితంబయి ♦ హేమకుట
కటకఁజేయూరకంఠకణధారియై ఘోర, దంష్ట్రిక లాప్పార ♦ దహననదృశ
తేజంబుతో బహువాజినంఘటితమో, కుంగత తాంగమంధున ననించి
గీ. తూర్పుదిశ కేఁగెఁ బూర్వమంధునఁ దడీయ, నైన్యకోలాహలంబుచేఁ ♦ జకితజగము
దళితనభము వికిర్ణ గోత్రంబుభీత, భూతబాతంబు నయ్యెఁబ్రభూతముగను. 1745
వేంకటాచలమహాత్మ్యము, దా. చిన. వేం. ఆ 3 పద్య 30.

యు ద భే రి.

—:0:—

- సీ. రోదసికుహరంబు ♦ మేదురంద్రైయుండఁ, దిగ్గజ కేళిణియుం ♦ మొగ్గతిలఁగ
ధారుణీచక్రింబు ♦ తల్లడమందంగఁ, బృథుగోత్రశైలముఁబెల్లగిల్లి
సప్తార్ధవంబులు ♦ సరవిలోఘూర్జిల్లి, దినమణిగతిదప్పి ♦ తిరుగఁ బడఁగ
గొంకొనురకోటి ♦ గుండెలపగులంగ, కేమహిమలుఁచెపుడుపడఁగఁ (నఁగఁ
గీ. బరగబ్రహ్మాండభాండంబుఁపగిలెనఁగఁ, బ్రళయరుదుండువాయింఁచుఁపలహము
ఖిడుగులొక్కటపడిపోయి ♦ పెల్లుదోఁచ, భీమంబుగఁబ్రస్తానఁభేరిమోసె.
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 1822.

ద్వ యుద్ధము.

—:0:—

ఉ. నింగియు నేలయుంబగుల ♦ నిష్కరభంగిఁ జేలంగియార్చుచుం
బొంగిపంగిగిఁ ఘట్టపల ♦ భూమిచలింపఁగఁ బాటుతెంచుచుం
జంగమభూరిశైలముల ♦ చాడ్చునఁ జేరుచు ఘోరమత్తచూ
తంగయుగకృమంబుల ముడంబుననొండొరువీకఁదాఁకుచున్.

1748

భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 179.

సీ. పంచాస్యయుగళంబుఁ బాధోధియుగ్రంబు, ఘనగిరిద్వంద్వంబు ♦ గగనయుగము
భాస్కరద్వయమును ♦ భావకద్వికమును, గవిసిహారుచున్నగతిదలిర్ప
సామజభేరుండ ♦ శరభోరగంబులు, నప్రతిభటములై ♦ యసికెగడఁగి
ప్రతేంద్రులును ఫాల ♦ నేత్రగజానురుల్, చటులతరాహున ♦ సంభ్రమంబు
గీ. సల్పనట్లుగ నిరువురుఁ జలముబలము, మెలయనన్యోన్యబయకాంతు ♦ మిగులుచుండ
రఘుకులాంబుధిచంద్రుండు ♦ రావణుండు, నొరసివేల్చిడిఁదలపడిఁరుక్మమిగిలి.

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 2017.

మ ల్ల యుద్ధము.

—:0:—

సీ. చెయ్యిచ్చియొకకొంతఁ నేపు నేర్పున బల్కి, యినుమడింపఁగఁజొరఁగీకమలశి
యొక తెలుగునఁజొచ్చి ♦ యొండొండఁగా నెలు, దొడికిపట్టుకొంతఁ తడవుపోతి.
యదిమాని కొంతపొత్తివనినూఁదినకాఁపు, పెకలించిపఱవై వఁ ♦ జెనఁగి పెనఁగి
మఱికొంతపడి మెదఁగినిరుభుజమ్ములఁ, జిక్కించి యక్కున ♦ నొక్కి నొక్కి
గీ. నడుములనొడిసి కబళించిఁ పుడమిమీఁద, నీనుము గావ్రాటిబలపరాఁత్రమములెనఁగ
హెచ్చుగుండేమియునులేకఁ యాశ్వరుండు, హరిహయమతొండ్లు మల్లసంఘగరమొనర్ప.

కాళహస్తిహాహత్యము, ఆ 4 పద్య 191.

తరల. ఔనగిక్రిట్టుదులెమిఁజేతురు ♦ జేయిచేయునువీడ్వడన్
 ఔనవి పట్టుదురుదరఁద్రోతురు ♦ భీమహంకృతు లొప్పుగన్
 మొనసిపారుదు రంటితిగుతురు ♦ ముప్పిముప్పియుమీఱగన్
 గినిసితాకుదు గొండ్లొరున్ రణకేళిచిత్రిము దోఁపగన్.

1750

మైరావణచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 85.

స్త్రీ యుద్ధ నైపుణ్యము.

సీ. తఁగ్గివిసోదంబు ♦ తడవుపైపనివేర్కొ. గొనయంబు తెగలమై ♦ గోరికనుట
 యద్దంబుపిడిముట్ట ♦ నలయుపాణితలంబు, లస్తకంబిఁజేయించులొవుకలిమి
 చెలికత్తెనొత్తి ♦ చీఱలేనియెలుంగు, సింహనాదంబుచే ♦ జెదరకునికి
 ప్రమదనర్తనకేలి ♦ బంతవింపనిపదం, యైదురాణంబుల ♦ నలఁతఁబడమి
 గీ. సోయగపుఁజిత్రరూపంబు ♦ జూచుచోట, వేసరు విలోచనంబులు ♦ వికృతజైత్ర్య
 లక్ష్యమీక్షించుటలు మొక్కలంపుగెలుపుఁ, గైకొనియెనత్యభామసంఘ్రామసీమ.
 మ. అరిఁజూచున్ హరిఁజూచుఁ జూచుకములం ♦ దందందమందారకే
 సరమాలామకరందబిందు నలిం ♦ స్వందంబులందంబులై
 తొరఁగం బయ్యెదకొంగొకింతదొలఁగన్ ♦ గోడ్తోశరాసారముం
 దరహాసామృతపూరముం గురియంచుం ♦ దన్వంగికేళిగతిన్.

1752

ఉత్తరహరివంశము, ఆ 1 పద్య 161, 162.

సీ. సావర్ణకంకణ ♦ రుణరుణానినదంబు, శింజినరవిమతోఁ ♦ జెలిమి నేయఁ
 చాటంకమణిగణ ♦ ధగధగఁజీవులు, గండమండలరుచి ♦ గప్పికొనగ
 ధవళతరాపాంగ ♦ ధశ్శధశ్శోచులు, బాణజాలప్రభావటలినడఁప
 శరపాత ఘుమఘుమశబ్దంబుపరిపంథి, సైనికకలకలస్వనమునుడుప
 గీ. పీఠశృంగారభయరాద్రీ ♦ విస్మయములు, గలసిభామినియయ్యెనో ♦ కాకయనఁగ
 నిషుప్రదోడుగుటదివుచుట ♦ యేయులెల్ల, నెలుంగ రాకుండననిచేసెనిందువదన.

మ. పిరుఁజూచున్ పరుఁ జూచు నొంపు నలరింపన్ గోషరాగోదయా

విరతభూమికుటిమందహాసములతో ♦ వీరంబుశృంగారమున్

జరగన్ గన్నులఁగెంపు సొంపుఁబరగన్ ♦ జండాస్త్రసంగోహమున్

సరసాలోకసమూహమున్ శోభపుచున్ ♦ బందాస్యహేలాగతిన్.

1754

భాగవతము, స్కం. 10 ఉత్తర. పద్య 177, 178.

నీ. నెలపంకబోమలకుఁదలఁకి మొక్కుచునున్న పగినినా నమితచౌపములు మెఱయఁ

గలికిచూపులకు భీతిలిడాఁగె నిలిచిన, కైవడిఁబొదులమూర్ఖణము లమరఁ

గుచుండలములఁగన్వోనిభయంబందెను, రేలిఁజక్కములు పురిభ్రమింప

నలువొందుగోచూపఁ సులకుఁగాకనడంపు, కరిణిఁబట్టెంబులు ♦ గంపమొంద

గీ. వీరశృంగారములు మేళవించినట్టి, చెలువమున నిందుముఖులు తేజీల నెక్కి

పచ్చి రాహుడ మొనరింపఁవారిలోనఁ, బడఁతియొక్కతె మున్నాడిపాటుతెంచి.

కైమినిభారతము, అ 5 పద్య 111.

యుద్ధధర్మము.

—:0:—

క. ఊరుతరబలదర్పంబునఁ, బరిపంశరణంబునేయఁ ♦ బైకొనిపిలువన్

బీరుడఱిత్తోలఁగుటకంఠెను, మరఁంబంతయునుమేలు ♦ మగవారిలకున్.

1757

భాస్కరరామాయణము, కష్కిర. పద్య 214.

క. దూతసేవధకంఠేఁగెనా, ఘోరమునురడవమునంగ ♦ కన్తనమంకెం

పొతతెదండములెందును, దూత యవధ్యుడని చెప్పఁకును దన్వృనిధులో.

1758

“ “ “ నుండ. పద్య 458.

చ. పొచినవాని దైన్యమున ♦ వేఁదులునొందినవాని నిద్రఁజే

మఱచినవాని సౌఖ్యమున ♦ మద్యముఁద్రాగినవాని భగ్నుడై

పఱచినవాని సాధుజడ ♦ భావమువానిని గావుమంచువా

ఱచినవానిఁ గామినులఁ ♦ బంపుట ధర్మముగాదు ఖల్లానా.

1759

భాగవతము, స్కం. 1 పద్య 150.

క. హీనునితోఁ దగు రణము న, మానునితోఁజేయఁదగు సుఘాధానము సరి
ధానరణంబులుదగవ న, మానునితోఁ దోలఁగి కోలిచి ఁ మనుటయొప్పున్. 1759
ఉత్తరరామానుజము, ఆ 2 పద్య 8.

స ము ద్ర ము.

క. శరసిధి గత్తు రిబులు దివి, కరిగెనొ యనితొరకముల ఁ నతులార్మికరో
త్కరములఁ దెమల్చి తెచ్చిన, పరునునవవిపులఁసెన ఁ పంతులు నెలుంగున్.
గీ. వనధి నీరెల్లఁగొనిపోవఁగని నుపింప, కబ్బతఱిఁగిట్టి పట్టిన ఁ నరుగనోప
కోలిదొంతులుగొనిపడియున్నకారు, మొగుఁగులనఁజూచితటభూమిఁ మొగుఁగులమఁలే.
మమారసంభవము, ఆ 1 పద్య 117, 120.

కు. అతిగాంభీర్యముగోత్రగోపనమునఁ త్యాటోపమా పోత్యమున్
హితలక్ష్మీసదనత్యమున్ సతతపృథ్విప్రభావంబు ను
న్నతనగోష్ఠతరజీవనోదయమునాఁనావాహినీసౌఖ్య శా
లితయుం బేర్చుఁ జరుక్యనాధునకుఁబోలెన్ జూడనంభోధికిన్. 1762
కావ్యాలంకారమౌహుణీ, ఉల్లాస. 8 పద్య 96.

కు. పోస్రగ్ధర. కనియెన్ గల్గోలమా లోత్కరజనితటాఁకాఁగింతడిండీరపుంబం
బును ముక్తానజిసీలాంబుబుమరకతనంఁకుస్ఫుర్తిసంకోభితబున్
వనకోలక్రూరదంతంఁకుశమకరఘులీఁవ్యాళమైనాకయొక్కం
బును గృష్ణాబహ్మకన్యాఁముఖునలటినీఁమూర్తి భద్రున్ సముద్రున్. 1763
రుక్మాంగదచంత్రము, ఆ 4 పద్య 127.

సీ. రంగదుత్తంగతఁగంగసంఘంబుల, సరసాభినయకరాఙ్గములుగాఁగ
బహువిధప్రదలనఁపొసినపంతులు, ధవళఁ లోలనేత్రములుగాఁగ
సురుచిరస్నిగ్ధసౌంధ్యోసేనపటలంబు, చారుతరాట్రుపోసంబుగాఁగ
టాలితభూరిబాఁలప్రవాళంబులు, విరిసిన ఘనబటాఁధరముగాఁగ

గీ. ఘమఘమధ్వనివాద్యఘోషములు గాఁగఁ, జండతొండవాడంబరశంఘమూర్తిఁ
బోలునని తన్ను జనములు ♦ పొగడునట్టి, వర్ణనకు నెక్కియొప్పు మఃహాన్వనంబు.
పంచతంత్రము, దూ. నా. ఆ 4 పద్య 5.

చ. కనియొ నగన్మృడమునినికాయముతోఁ బునరుక్త పానసం
జనితకుతూహలాగమన ♦ సంభ్రమవిభ్రమవన్నిశావలో
కనతరళోర్మిహస్తధృత ♦ కమగ్నికణత్పైసవావళీసము
గ్చననియ మైకధీనిధి దిశావలయావధి సమృహోదధిన్.
తారకబ్రహ్మరాజము. 1765

నీ. దరిఁదన్ని తిరిగెడు ♦ తరఁగలుచనుదెంచు, తరఁగలునొండొంటిఁ దాఁకురవము
గుములుగూడుకకంధరములకసముడిగ్గి, నీరంబుఁ గోల్లెడుఁనిబిడరవము
మబ్బునఁగనరెత్తి ♦ యుబ్బియంతంతకుఁ, చొరలంగఁబడియెడుఁభూరిరవము
సనుదినపూర్వాపరాస్తావేళలఁబోటు, పొడిచివిచ్చిననీటి ♦ భోరురవము
గీ. దశదిశాభాగములఁ బ్రతిధ్వనులనీన, వలయవైలాదిగిరిహఃవాససింహ
శరభశార్దూలహృదయభీకరము లగుచుఁ, దనకు వైజంబులుగమించువనధిరాజు.
కాళహస్తిమాహాత్మ్యము, ఆ 4 పద్య 80.

నీ. పరితఃప్రకీర్ణమై ♦ పటిచినట్లున్నవై, వాలజాలమునీలి ♦ బాలుగాఁగఁ
బ్రబలిపైఁబ్రాకిన ♦ పవడంపు లతలింపు, దగ్ధవైచినపసిండి ♦ తాగిన్లుగాఁగ
బ్రహ్మాండపాటనోద్భటములై మినుముట్ట, ఘోరఘోషములుఘోషకారములుగ
వేలాగహనపక్షికోలాహలములెల్ల, నారిగట్టినపొఁజ ♦ నదలుపులుగ

గీ. నెగసిరావెడుజలజంతు ♦ లెక్కనెక్కఁ, గూలవిసరినఁబటుమాపట్టిలుగాఁగ
నూర్మిరేఖాకరంబుబిట్టాఁచికొనుచు, గంధగజలీలఁగాలిసాగరముఁగాంచి.
రామాభ్యుదయము, ఆ 7 పద్య 38.

నీ. అంజనగిర్వర్ణిత్యకశాద్యలస్థలి, పచ్చరాశోణిగెలోఁ ♦ బారువంబు
బలుతుంగమడుపులోఁపల్కరేణువువట, చ్చదములోనినువైన ♦ శౌరియూర్తి
దాననారియురంబులోనిశ్రీవత్సంబు, భానుజాంతరవద్ధు ♦ పత్నీసమితి
కాదంబవనిదోఁచునాదిమశ్యామిక, మింటనంటినీల ♦ మేఘురేఖ

గీ. యనఁగ నిజమధ్యమున ధాత్రిధనర మెఱయు, బహులవాతుల జనముచూ
య్యహురుదగ్గ
లహరికాబాలడోలికావిహరదంబు, నరవితానంబుజలనిధానంబుఁగనిరి. 1768
చంపూరామాయణము, ఆ 6 పద్య 88.

సీ. మిన్నందఁబెరిగియుఁ మేరఁదప్పకపెక్కు, భంగముల్లియుఁబాటలేక
 నుల్లెన్నిగలిగినఁ నుజ్జినస్సుకక, యశువయ్యుఁబరులకుఁ నలవుగాక
 సరివారిలోపలఁ నురువులఁగ్రమ్మక, నేలపైఁ బొరలియుఁ జేలగాక
 తనలోన బడబాగ్నిఁ దరికొనిమండియు, వడగాలిమీలపైఁ నుడియనీక
 గీ. బయలుపడియునుదనలోఁతుఁబయలుగాక, దిగులుపట్టిచియునొండెడఁదిగులులేక
 యినుకకంటెను గుణముఁలెనకఁమెనఁగ, ననమరసమయమైనవెక్కుననువాని.

ద్వాత్రింశత్సాలభంజికాకథలు. అ 2.

సీ. గోత్రాధిపఖ్యాతిఁ గొమరారియుండుట, నుర్రైలరాజభూఁనురులబోలి
 మకరాంకసంపత్తిఁ మహిమఁజెన్నొందుట, గగనకిన్నరవరాంఁగజాలబోలి
 ఘనరసాలంకృతుల్ గనుపట్టియుండుట, హరజటాసిద్ధకావ్యములబోలి
 హరిచరణప్రభూఁతాభిమఖ్యంజొట, బలిదానవననాకములనుబోలి
 గీ. రంగదుత్తుంగచటులతరంగనటన, భంగకల్లొలజాలసంభ్రమినినాద
 పూరితాశాంతరాళమైపాలుచ్చుచున్న, పశ్చిమాంబుధిఁగనియెగోపపశ్చిభండు.
 అనిరుద్ధచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 51.

ఉ. ఊరకమోయుచుండెనలఁకుద్ధతిఁదుంగతరంగచాస్తముల్
 బారలుచాఁపుచున్ నురుగుఁ దైపయిఁజూపుచు దుంపురల్ పడం
 బాటుచుఁ బొంగుచున్ బయలుఁప్రాఁకుచు గట్టులుదాఁకుచున్ నుధా
 నీరధిమింఁచెఁ జూడు తరుఁజీజడభావముమానదెయ్యెడన్.
 సమీరకుమారవిజయము. 1771

సీ. ధరణిధరాధిపతనయాభిరామమై, తారాద్రికై వడిఁ దనరుదాని
 మకరకుళీరాదిఁమహితమైనీరదా, యనముచందంబునఁ నలరుదానిఁ
 బ్రబలానిమేషపరంపరాధరితమై, విబుధలోకమరీతిఁ నెలయుదాని
 సర్వతోముఖమహాసంపత్సమృద్ధమై, యలకాపురముపోల్కిఁ జెలఁగుదానిఁ
 గీ. బ్రహ్మరత్నలఁకఁజోర్చికాభాసమాన, మగుదు లక్ష్మీకరంబట్లఁతగినదాని
 చారిరాశిని జూచి భూవరునితోడ, నలరుచును నర్మసచివుఁడెట్లనియెనపుడు.
 దిలీపచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 45.

సీ. జగములుమాంపంగఁ నమకొన్నకై వడి, నుద్వేలముగనుబ్బుచున్నదానిఁ
 బాతాళనాగములైఁదేలియాకాశ, గంగలోఁవిహరింపఁ గడఁగుదాని
 నింగిమింగెడుభంగిఁ నెరయుసముత్తుంగ, భంగసంఘంబులఁ బరగుదానిఁ
 గూలకఁమెటోపఁకుటిలెరగాహ, బడబాగ్నిఘోరమైఁ పగిలుదాని

గీ. నురుఘనధ్వనినుడుగక ♦ మెఱయుదాని, నాతఁబావర్తభీకరమైనదాని
నిబిడవర్ష ధారాపూర్ణ ♦ నిఖిలసింధు, భూరిజలసముత్సేధినంభోధికేశ్వి. 1773

భాస్కరరామాయణము, కిష్కిం. పద్య 760.

ఉ. శ్రీకరబృందమెంతయు నశీతమరీచిమరీచిజాలమై
తీక్రృతధాళధళ్యమయి ♦ తేజదిలన్ నిజధర్మమైన ర
త్నాకరభావమిజలధియంబుజలోచన చూచితే కడుం
బాకటమై తనర్ప దనభాహ్యవిభాగమునందుఁ జూపెడున్. 1774

ఉ. ఓలలితాంగిచూడుకడున్ పొప్పెడునీరమునిండుగాఁగఁదాఁ
గ్రోలి తిమిప్రకాండము శిరోవివరంబున వెల్లరించును
ద్యేలపుటూర్ధ్వధారయలఁజేలుపుటేటిపయిం గుతూహల
శీలమరున్నదీవిభుఁడు ♦ చిమ్రేడుచిమ్మనఁగోవిసీరనన్. 1775
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 4 పద్య 193, 194.

సీ. ఈతనిగాంభీర్య ♦ మెట్టిదోకవ్వమై, తిరిగినమందరగిరియెఱుంగు
నీతనియాదార్య ♦ మెట్టిదో యజరామ, రత్నంబుఁగనుమరఁప్రతతియెఱుంగు
నీతనిసంపత్తి ♦ యెట్టిదో సిరిఁగూడి, యిల్లర్కమున్ననఁశ్వేకుఁడెఱుంగు
నీతనిప్రాభవంబెట్టిదోవజ్రిని, గణనసేయని నశాఁఘంబెఱుంగు

గీ. గాక యీతని నొరులశక్యంబెఱెలియ, నప్పులెక్కువ భంగముఁలెప్పడఱుచు,
లోనిచిచ్చార్పఁగానోపఁలేనివాఁడు, నిక్కమని కొందఁ తాడినఁ దక్కు వగునె.
వాసవదత్తాపరిణయము, వ. వీ. ఆ 4 పద్య 45.

సీ. ఆమృతస్వరూపత్వముమరియుండియుఁదన్ను, భంగజీవనుఁడంచుఁబల్కుకొదవ
ఘనసారసత్వసంకలితుఁడై వెలసియు, జడవృత్తి నలబడిఁబడుకొఱంత
సర్వతోముఖవికాసస్ఫూర్తి పొగడొంది, యునుగబంధత్వమొందినతెఱుంగు
భువనోన్నతఖ్యాతిఁ బొంది లచ్చికెఱుట్టు, చోటయ్యునుడివడుచుండువిధము

గీ. మదిని దలపోసి తలపోసిఁచూటిమాటి, కట్టైనిట్టూర్పునిగుడించుఁనటులచటుల
తరతరంగంబులెడనెడఁ దనరనొనరు, వారినిధిఁగాంచరప్పడఁవ్వారలెడుట.
రఘురామచరిత్రము, పద్య 221.

న దీ వ ర్ణ న ము.

మహాస్రగర. ఘనుల రాజస్యనూనుల్నినిరెదురగ్నతాకాశగంగాపరిష్కం
గను రంగస్తుంగభంగంగలితజలవిహంగస్పదాశంభుసంగన్
మునిగోహాపాంచరంగన్ ♦ మురహరపదసంభూతపూతాంబుసంగన్
జనతాంహోభంగచంగన్ ♦ సగరవృషనుత ♦ స్వర్గ సోపానగంగన్. 1778

భాస్కరరామాయణము, బాల. పద్య 343.

ఉ. ముందటఁగాంచె నంత బుధముఖ్యుఁడు హల్లకపుల్లపద్మని
వ్యంధమరందపానవిలసన్నదభృంగజలత్తరంగమా
కందలవంగలుంగలతికాచయసంగ మరాంగనాశ్రితా
నందితపుణ్యసంగయముసన్ భవభంగశుభాంగస్మిలిన్. 1779

భాగవతము, స్కం. 3 పద్య 167.

ఉ. ఉన్నతరంగధామలలితోభయపార్శ్వములన్ బసినన్నమై
యన్నది యుబ్బిపాలుఁగలి తాయతకంకణమాక్తికద్యుతి
చ్చన్నమృదుప్రవాహములు ♦ సాచి చిరాగతుఁబాణినాయకుం
జెన్నుగనిండుఁగొఁగిటికిఁజేర్చిచెలంగు మృగాక్షికైవడిన్. 1780

శ్రీరంగమహాత్మ్యము, భైర. ఆ 1 పద్య 89.

ఉ. జీవనమెల్ల సత్కవినిషేవిత మాశయమెల్ల నచ్చతా
పావనతాగభీరతలపట్టు ప్రచారములెల్ల విశ్వధా
శ్రీవలయశ్రీకాలఫలదేశికముల్ నవకంబులెల్ల ము
క్తావలివిభ్రమాస్పదము ♦ లానదిపెంపు నుతింపశక్యమే. 1781

వసుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 105.

ఉ. ఘోసమాహముల్ రుచులఁజెంపగుగొజ్జఁగిపువ్వుగుంపులై
కానఁబడంగఁదుంపురులు ♦ గమ్మనిమల్లియలైతనర్పఁజెం
పానిననుస్టుమొల్లవిరులైవిలసిల్లఁగ నింపుప్రట్టియో
పూనె హరుండులేనగవుఁపొందఁగఁడుదగునిమ్మహానదిన్. 1782

చిత్రభారతము, ఆ 4 పద్య 43.

సీ. ఉబ్బుబుగ్గలుగబ్బిగుబ్బలుగాఁగ బిత్తరమైనతరంగలు ♦ తలులుగాఁగఁ
జాలగుతోగలుముత్యాలపేరులుగాఁగ, మురువగువెలిదమ్మి ♦ మొగముగాఁగఁ

దోరంపుఁదామరఁతూండ్లుచేతులుగాఁగ, నలతేఱిచాల్పునూఁగారుగాఁగ
బలులొఁతునుడియెఱొక్కిలిగాఁగవిక్కిలి, కొమరై నచిందంబు ♦ మతికగాఁగఁ
గీ. గర్వగలనాఁచుగొప్పై నఁకొప్పుఁగాఁగ, మేఁతలిడినంచలిరునంక ♦ మూతిగఱవ
రాణఁదులకించుపూఁడిఁగెఁవీఁజెఁగాఁగ, బలుకుటెలనాఁగయునుబోలెఁనలరిమఱియు.
యయాతిచరిత్రము, ఆ 2.

సీ. బహుపుణ్యవితరణోద్భటములుతటములు, శ్రితలోకనాకనిశ్రేణివేణి
యీషణత్రయజయోన్మేవంబుఘోషంబుఁ, బ్రశమితాఖిలభక్తభయమరయము
దమిలోపతాపసంతానంబు ఘేనంబు, సంసారశమనఘేశలముజలము
జ్ఞానదాతపటుప్రసంగముల్ భంగముల్, ఘనమోక్షలక్ష్మీనగ్నమున్లు
ఆ. శంఖములకుఁబాండుజలజకుట్టులములు, మహితవత్సమునకు ♦ మధుపసమితి
వీరవననమునకు ♦ బృఘపరాగంబునై, మీఱినెలయు నీక ♦ వేరకన్య. 1784
పరమయోగివిలాసము, ఆ 2 పద్య 96.

సీ. వికసించునెత్తమ్మి ♦ విరిమోము బాగుగాఁ, గలువలుకన్నుల ♦ చెలుపుగాఁగఁ
గప్పుమీఱిననాఁచు ♦ విప్పుపెన్నెఱులుగా, జక్కవల్గుబ్బుల ♦ నిమ్మగాఁగఁ
లుప్పొడినెమ్మేనఁబూయుకుంకుమగాఁగ, డెల్లనితెరలుకుఁచెప్పుగాఁగ
బెఱుకుబేడినలుచూపులమిటారంబుగా, జవ్వాడునురుగు లేనవ్వగాఁగ
గీ. బహుళవిహగారవముమధుఁపానమత్త, కలకలాయిత మధురవాఁక్యములుగాఁగ
మగనికాఁగిరియాసించి ♦ మగువపచ్చు, తీరుఁగనుపించిమించెఁ గావేరియపుడు,
శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క.వ. ఆ 2.

సీ. కనునీయతిరక్కఁపములుమీఁగార్లుగా, నైకతస్థలికటిస్థలముగాఁగ
భానురావర్తకఁబ్రమమది నాభిగా, పరకోకముఁకుచఁవ్యయముగాఁగ
విదితశంఖములయొప్పిదముకంతంబుగా, నొగిపద్యములౌంపుఁమొగముగాఁగ
దఱుకుబేడినమీఱుఁధవళ సేత్రములుగా, నవకమాఘేనంబు ♦ నవ్వ గాఁగ
గీ. ఘనతతనయందుపుణ్యముల్ లిలుగునంచు, వీచికాహస్తములుసాఁచివేడ్కఁబిలుచు
మేటికామినివిధమున ♦ మెలఁగుచున్న, సప్తగోదావరిని గాంచె ♦ శంబరారి.
ధనాభిరామము, ఆ 2.

సీ. కంజాతవిమతశేఖరజటాకోటీర, కాబేరవారిజాఁకరమరాళి
ప్రకృతికైతవగవీధితశివాలయ, శ్రీతిథిరోధక్షరక్షీరలహరి
కపిలకోపజ్వరగ్లపితసాగరసము, ద్భృతనవ్యదివ్యౌషధీమతల్లి
జాతిమజ్జనకుజ్జనాతిపాతకజాత, దర్దరీసంబోహదందకూకి

గీ. ఆహరిద్వారవాధిపతిర్వంతచార, జటిహితనిమిత్త విధిక్యతఃస్ఫటికరధ్వ
యగునిది శరణ్యకృష్ణవేణ్యాదిసింధు, జలజదృష్టాలమూర్ధస్యజహ్నుకన్య. 1787
చంపూరామాయణము, ఆ 4 పద్య 89.

సీ. సతతధూభృత్యేవసలుపునర్థాపేక్ష, గలుగుహేలావతీతిదనర్చి
తతకబంధమ్మర్రిఁ దనరారు రామసం, గామభీమస్థలికరణినలరి
వేళాభివృద్ధిగాఁపించువాసరముఖ, లక్ష్మీవిలాసలీలలఁజెలంగి
ముఖభంగవిధిమంబులుగాంచు నరితర, కృద్ధవృద్ధాంగనశరీరిమెఱసి

గీ. విమలకమలాంతరభ్రమద్భ్రమరమధుర, ఝంక్రియాగీతతానసంజననహేతు
భూతతటరుహకీచకోదూభితకీత, పవనగతిఃబొల్పునాసరిత్పరిభువధూటి. 1788
వాసవదత్తాపరిణయము, వ. వీ. ఆ 2 పద్య 8.

సీ. ఆలోలకల్లోలజాలదివ్యామృత, నీకరాచ్ఛాదితఁ కీనభంబు
తటసముత్క్లిర్ణసంతానాగశీతల, చ్ఛాయాశ్రయానేకజనకులంబు
గంభీరకుమదుపుష్కరసౌరభాగత, బంధరఝంకార గుంధనంబు
నవమృతాశ్చేదనవ్యాజవిభ్రమ, కలహంసమిధునవాక్కులకలంబు

గీ. విమలనైకతవేదికాసమదయంబు, సక్తలతైవాలబంబాల సంకులంబు
గౌతమీవామధేయప్రకాశితంబు, గంగ గమపత్రై నధికమోక్షప్రదంబు. 1789
యాజ్ఞవల్క్యచరిత్రము, ఆ 3.

ఉ. తోడిప యాతఁడమ్మధరకుటాభిఖాంతరమందు గాంచె న
క్షీణజలోచ్చలస్మదజశీకరబంధురసింధురార్థక
శ్రోణిని హంసకోకబకచిత్రితరమృవికాలనైకత
శ్రోణిని దీర్ఘవేణిని బంశుప్రభురాణిని గృష్ణవేణినిన్. 1790
ఆనందసుందరీచాతుర్వ్యవిలాసము, ఆ 2.

సీ. ఏపుణ్యపదిపీచికాపరంపరసాగ, రస్వర్గసోపాన రాజియ్యె
నేపావసతరంగిణీపయోర్ధుర మిందు, ధరునిచేసాదలఁ బాల్వఁబడియె
నేపవిత్రతరామఁలాపగాంబులవంబు, సోకినంతన యఘస్తోమమణిఁగు
నేపరిశుద్ధవాహినిముజ్జగంబులఁ, దరియించుజాల్కొని తనరుచుండె

గీ. నట్టియమునాసరస్వతీయమశనంగ, రంగదనుపమభూరితరంగపద్మ
రంగనటనానుషంగసారంగతుంగ, గంగవాతండుముదమెసంగంగఁగనియె. 1791
బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము, ఆ 2.

కా. ఆవర్తోపమనాభియై కమలయై ♦ యబ్జస్ఫురద్దేహయై
శ్రీవిజ్ఞానసమగ్రయై కలుషరాజీవార్తిదజ్జోత్సన్నయై
యావై రించితభార్యయై తలఁపఁబ్రత్యక్షంపువాగ్దేవయై
యేవిశ్వేశ్వరియై ప్పెఁ గృష్ణ ధరలో ♦ నేఁగొల్పఁదద్యాహినిన్.

1793

కృష్ణామాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 301.

సీ. తటయాధకుటవారఁచటులాలిపటలాఖ్య, నటజాలగానముత్కటముగాఁగఁ
గమనీయవిమలాబ్జఁగమసాఢ్యతమహంస, రమణీరూపము ♦ త్కృమముగాఁగ
లహరీచరహితాప్తి ♦ సహసోద్ధబహుచక్ర, మహిళానినాదమాఁగగ్రహమాగాఁగ
నిరతోదకరతాగ్రసరరామతరుణప్ల, వరప్రపంచమత్తరముగాఁగ

గీ. నలికియాయునినుకది ♦ న్నైలఁజరించు, మోనిమాణవులొప్పవొత్తైనదాని
గౌతమీనదిఁగాంచి తేఁకమలముకుల, సద్భవక్షోరుహద్వయా ♦ సన్నుతాంగి.
సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

నదీనామవిశేషములు.

సీసమాళిక. గంగ సరస్వతి ♦ కాళింది గౌతమి, చిత్రోత్పల విశాల ♦ శీత చంద్ర
భాగ కావేరి విఁపాశి సితాలక, శీతలవాహిని ♦ సింధు సరయు
గిరి విరావతి గండఁకి దశార్ణ కృష్ణతేజిక శంఖమాల దేవిక తృణఘ్ని
బహుళ విశాఖిని ♦ బ్రహ్మభాగసురస, వాలుకావాహిని ♦ వర్ధమాన
శోకావధూత పిఁసాకినీఋఘుతామ్ర, పర్ణివలనితామ్రవతి విశద్రు
సర్వదబాహుక ♦ నందచిత్రిత యుత్పలావతి కపిల మాఁల్యవతి త్రిదివ
లక్షణ హరిణి కఁలాంగలిని త్రిశామ, ద్యుమతి కుముద్వతి ♦ కుంగభద్ర
ఋషితజితాపగ ♦ ఋఙ్మభద్ర సునంది, భృగువరగండకి ♦ భీమరథి మ
హాజలగోమతిఁహంసావభీశ్వర, గండకహరిగండఁక శతభద్ర
బృహ్మగండకనీల ♦ పద్మావతీశావతి హిరణ్యకాఖావతి హిమక్రాంచ
హరితలమానస ♦ హంసకంబు సుమేఘ, సౌభద్ర కాశికి ♦ చక్రధార
శ్యామమహాత్కటఁసోమమహావక్త్ర, శౌక్లిపాశావతి ♦ చంద్రమత్త

పంచగం ధ్యరుణప్రభాంజని పలరవ, వజ్రవాలుకశూక ♦ వరుణవక్త్రీ
 పంచమహామాయి ♦ ఫల్గుణిసురకర్తృ, షఢసుష్మతి వితస్త ♦ చంద్రవక్త్రీ
 స్కందావతి సమాల ♦ చక్షుకదంబక, పుండరీకపయోష్ణి ♦ భూతపాద
 కూటవైఘయః జిత్రీ ♦ కూటవేదవతిన, క్రవతి వేగవతి వేత్త్రీవతి గర్భ
 వతి యింద్రీనందియుఁ ♦ గృతమాలకృష్ణపాదజయంతవందశా ♦ త్రాఖ్యశుక్తి
 మతిహరిధృతిసువ ♦ ర్ణతటిమణిప్రభా, ప్లక్షు మజల పిష్ప ♦ ల శుచిసీంధు
 వర్ణకాశ్యపి మణి ♦ కర్ణిక మంగాకి, ని మలప్రహారి సా ♦ నుమతి క్షీర
 కామోదకీ సఖీ ♦ మోదితకరతాల, వేదత్రయి మయూఖ ♦ విలయవిదిత
 భవనాశనియుసర్వ ♦ పాపహకటికక్షీ, పోదవేదస్మజం ♦ బూరకుంభ
 కరణీత్రీసంధ్యయు ♦ గాయత్రీబుషిమల్య, ప్రభవిష్ణుపువికూట ♦ రత్నకృష్ణ
 తోయపాపఘ్నవి ♦ ద్యుతదౌర్వ్యసర్వదా, వైర్ణవృష్టిద్యుతి ♦ వందవార
 శీఘ్రోదయః బ్రహ్మతీ ♦ చెయ్యేరుగుండక, మ్మయుఁగుండ మొదలుగా ♦ మహిందనర్పు
 గీ. పుణ్యకూలంక సాబృంద ♦ ముల నమంద, వికసదరవిందగంధిల ♦ విమలకమల
 ర్భురరవంబుల నురుభక్తి ♦ జలకమాడి, సకలదానాదిసత్త్వియల్ ♦ సలిపెనంత.

హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 205.

ఆ. శర్మ కృష్ణవేణి ♦ నర్మద గౌతమి, గంగ పెన్నయలక ♦ తుంగభద్రీ
 సవ్యాతనయయమున ♦ సప్తగోదావరీ, తీరముల మునింగి ♦ తిని వెలంది. 1795
 సత్యభామా పరిణయము, ఆ 2 పద్య 49.

సం గీ త ము.

సీ. అమృతంపుసోనపై ♦ నడరినక్లేపాట, చెన్నున మోరళ్లఁ ♦ జివుభులొత్తై
 మారుతాహతిపేర ♦ హ్రాఃకులు దలయూఁపఁ, దొడఁగె మరందమా ♦ ఘర్వమునకు
 నింపులగనియైన ♦ యీరాగరసమదీ, గలకుఁ గోరకపులకముల నొసఁగె
 సేలయేరులకునకు ♦ జలములుదొరఁగించె, గిరులునుమంజూల ♦ గీతఁగరఁగె
 ఆ. ననినబోలుఁబొసఁగఁగనగుఁ దగు ననఁగ స, చేతనంబులెల్లఁ ♦ జిత్రరూపు
 లట్లుసోగినిలువ ♦ నంగనయొక్కతి, పాడఁగల మనోజుభంగు లలర.

నృసింహపురాణము, ఆ 2 పద్య 88.

క. లేనియమునుగో యమృతపు, వానయొ పుండ్రేక్షురసము ధ వజ్రోడిన పే
ల్లో నాఁ దుంబురువారద, గానరసం బభవునోలగంబునఁ బర్యేన్. 1797

నన్నెచోడ కుమారసంభవము, ఆ 9 పద్య 235.

నీ. ప్రాధితో సరిగముపధనిస్వరంబుల, ప్రతినియతశ్రుతి ధ క్రమములెఱిగి
రాగభేదములనర్థములఁ దొలంగించి; లయతాళశుద్ధినెంతయుఁదలిర్చు
గామివేషముఁగర్చనలేర్పడఁగమంద్ర, మధ్యమతారసామగ్రిదనర
ధాతుమాతువులగీతప్రబంధములందు, నసమానలీలమై ధ నతిశయిల్లఁ

గీ. దోరమగు డేమిరసమునఁ ధ దోచితోచి, వీనులకునింపుఁజలునయుఁవిన్నరిల్ల
నాకరణిఁదనకాంత యశేకగతుల; నాత్మగుణగానములునేయ ధ నచ్యుతుండు.
కథాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 33.

నీ. బహువిధాలంకార ధ పర్యాప్తిచిర్తముల్, గరఁగించుటను వారకాంతఁబోలి
పటుతరలాపనంబంధప్రబంధని, కృపాఁజనై ఖరిఁగని ధ చాణిఁబోలి
మహితాంగరాగసంఘటిగామిన్నుర్తి, బహుళమైపువునివై ధ భవముఁబోలి
వరతారకాంతరఁస్ఫురితనానపౌధిఁ, దగిమహాయోగికృత్యఁబూఁబోలి

గీ. నెండియుభుజంగమోహనోద్వేలరక్తి, బాలమాధుర్యగతిమించి ధ రాలువేటయ
పొరవత్తైకహేతువై ధ పవనసూను, మానితానూనవల్లకీగాన మమర. 1799
సమీరకుమారవిజయము, ఆ 8 పద్య 209.

గీ. సరసవై ఖరిపద్మమన్వరసరాగ, సరణిఁ బొడిన మది భయ ధ సంభ్రమములు
గలిగిఁజ్రమసెందువున్నగంగణములెల్ల, న్యాయముననప్పుడరయనఁ న్యాయమయ్యె.

నీ. సరససారంగాతి ధ శయనిరూఢిఁదనర్పఁ, బున్నగనైభవసన్నుర్తి నలరే
రమణీయరూపవరాళిసంగతిమించె, శంకరాభరణసౌభ్రవముఁజూపె
గరిమకళ్యాణవై ధ ఖరులుగానఁగనయ్యె, ఘనమేఘరంజని ధ కృమిత నమరే
మంజులక్ష్మిరాగ ధ మంజరిసియలఁబ్బె, హితజగన్మోహనాఁకృతివహించె

గీ. గలికిదృష్టాభిచూర్ణకుంతలవితాన, రోమరేఖాపఘనకచస్త్రోమకుదవి
లూసమహిమాతిశయముల ధ లలితగీత, కృతకవిద్యాధిదేవతా ధ కృతికటించె.
యామినీపూర్ణతిలకాలాసము, ఆ 2.

మ. అనురాగాంకురకందమై కృతమనోజ్ఞానందమై మాధురీ
ఘనసంపత్పరిణిందితామృతఘరీ ధ కల్పప్రసూనాలి సు

తనసంజాతమరందమై శ్రుతిపుటాంతిఃప్రీణనామందమై

దనరున్ మంజులగాన మెవ్వరిది యుత్సాహంబుపుట్టున్వినన్.

1802

సుమనోమనోభిరంజనము, ఉల్లాస. 1 పద్య 101.

రా గ వి శే ష ము లు.

—:0:—

- సీ. భైరవి మాళవి ♦ బంగాళ హిందోళ, రాజమంజరియు శ్రీరాగగౌళ
భూపాల తిన్నిది ♦ పురుషరాగంబులు, దేశాక్షి ఘోర్వరి ♦ దేశతోడి
దేవక్రి యాందోళి ♦ దేవగాంధారియు, గౌళ గుండక్రియాహరిసలలి
త బిలాహరికురంజి ♦ ధన్యాశి పూర్ణగౌళ వరాళి నాట భిల్లాతిక మల
గీ. హరులు సారంగరామక్రియలు ననంగ, గన్నదయనంగ మంగళకౌశికియన
వెలయు నారాయణియుఁజతుర్వింశతివిధములనుదనరాత్మీరాగములనుమఱియు.
సీ. కాంధోజి కేదారగౌళ శోకవరాళి, పున్నాగ గుమ్మకాంధోజి శంక
రాభరణము మేఘురంజి తోడి వరాళి, నాదనామక్రియ ♦ నాట రీతి
గౌళ రామక్రియ ♦ మేళరామక్రియ, గౌళ నారాయణ ♦ గౌళ మధ్య
మావతియు ముఖారి ♦ మలహరి సామంత, పంతువరాళియు ♦ బాళి రాగ
గీ. చెంచుమలహరి దేశాక్షి ♦ శ్రీవరాళి, మాళవియుఁబాండిసింధురామక్రియయువ
సంత సామంతకుప్థవసంత గుప్తి, రియును హేజిజ్జివీలాంఘరియు ననంగ. 1804
గీ. పాసంగ ముప్పదిరెండునపుంసకములు, మాళవక్రియనంగను ♦ మలహరి యన
దేవమలహరి రేగుప్తి ♦ నిరముకుంద, మలహర నైదుమిత్రతీ ♦ మర్కమరసి. 1805
హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 123, 124, 125.

వీణలనామములు—వీణ.

—:0:—

ద్విపద. రావణహస్తంబు ♦ బ్రహ్మవీణయును, లావణ్యవీణ కైలాసవీణయును
యాకాశవీణ ♦ నాకవీణయు వివేకింపసారంగ ♦ వీణయుఁ గూర్చు

వీణయు స్వాయంభు ♦ వీణయు గౌరి, వీణయుఁ గిన్నర ♦ వీణయు జనక .
యనునవి మొదలుగా ♦ నందులోమున్ను, ధ్వనియించినట్టియా ♦ దండియడిగిచి.
బసవపురాణము, పా. సో. ఆ 4.

సీ. తరుమనీలపుదట్టములువోలెనీడలు, గానంగఁదగుగుబ్బకాయ లమర
రతనాలపూసల ♦ రాజిల్లెడుసిరాజి, పగడంపుమెట్టుల ♦ జిగిదొలంకఁ
బ్రచురరాగలతాంకురములువ్రాఁకినలీల, మెఱుఁగారుతంతుగిలు ♦ మోటుచూప
ఘమఘమధ్వనినించు ♦ కొివ్వినయవరంజి, కరుకులయనునులయొఱువదనర
గీ. జీవరత్నంపుమేరువు ♦ చికిలికంపు, బిరడలు గరుడపచ్చల ♦ కరివెజీని
వాఁతహొంబట్టుగవిసెన ♦ రాఁదనరు,పీణయొకయింతినిల్పెన ♦ వెలదియెదుట.
వాత్సక్యచరిత్రము, ఆ 3.

వీణావాద్యము.

సీ. తతనితంబాభోగ ♦ ధవళాంకుకములోని, యంగదట్టపుఁగాంతిఁగంగులన
శశికాంతమణిపీఠి ♦ జాజానాటంగఁగాయ, లుస్తుంగకుతపాళి ♦ సత్తమిల్లఁ
దరుణాంగురీధూత ♦ తంత్రీస్వనంబుతో, జిలిబిలిపాటముఁద్దులునటించ
నాలాపగతిఁజొక్కి యరవెఁడ్డుఁగనువోయి, రతిపారవశ్యవిధిమముఁదెలుపఁ
గీ. పౌఢిఁబలికించుగీతపరి ♦ బంధములకు, గమకరపంకరుహరత్నకటకర్పణరూ
ణధ్వనిస్ఫూర్తి తాళమాఁనములుగొలుప, నింపుడుకొత్త వీణవాఁయింపుచుండి.
మనుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 27.

సీ. వలుదగుబ్బలుప్రసేవకవృత్తిఁ దగుగుబ్బ, కాయలకపరంజి ♦ చాయ లొసఁగ
లలితాంగురీదళంబులుసమేళములైన, సారెలపైఁగా ♦ సంపద లీడఁ
బాణికంకణరుతుల్ ♦ ప్రాణానుబంధంబు, గలతాళగతికను ♦ గ్రహములీన
నాలాపభంజియత్వత్తనంబాది స, మన్వరంబులకు గాఁగిమంబు లునుపఁ
గీ. బ్రచురతానామృతములమూర్ఛనలచే న, చేతనంబులు చేతన ♦ రీతిఁ దనరఁ
జేతనంబు లచేతన ♦ భాతినొనర, వీణవాయింపు నొకయలివేణిఁగంటి. 1809
పనుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 30.

- సీ. తతకాంతికుముదబాంధవకాంతమణిగణంబుబసాంద్రవిమలాంబువులుజనించు
వననీమసంచరంబ్వరమరుత్కామినీ, వితతులునిశ్చలా ధృతులుగాఁగఁ
శయకంకణోత్పన్న ధృణుధృణారావంబు, తాళమానంబులై తనరుచుండ
సకలభూజోల్లసచ్ఛాంకాశుకపికా, ఘటకుసంహోష్ణమై చెలఁగుచుండ
గీ. సారెసరిగమపధనిసంజ్ఞాస్వరముల, కలితలలితాపరూపరాగములనెల్ల
వెలయనాలాపములనల్పి చెలులచెంత, నెలమిఁగొలువంగవీణెవాఁయింపుచుండె.

రంభావలకూబరవిలాసము, ఆ 3.

- సీ. కొవ్వాడికొనగోళ్లఁ గ్రుచ్చి తంత్రులుమీటు, నందంబు మదిజల్లుమని కలంప
మురిపెంబుగాఁబుట్టు ముద్దు వెలుంగన, కల్లనఁగోయిల లరుగుచేర
సారములుకలిపించి సాగనుగాఁ బలికించు, వింతకు తాళెల్లనెనఁ గరంగ
హౌయలుగాఁచాడెడు నొత్తపైసపాటకుఁ జేరుపమెడులు చిగురు వెట్టె
గీ. దాసునెవ్వడిఁవ్యడి డైనిమున్ను, గూరిచిన తేటపాటను గూర్చి మీఱ
వీణెమీఁదను ఘోషిగా వెలఁదిమిన్న, వింతగాఁబాడఁ జొచ్చెను వీను లటర,
రిసికజనమనోరంబనము, ఆ 3 పద్య 43.

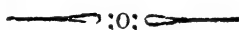
మ ద ం గ చా ద్య ము.

- శ్లోకపద. ఆరీడివచ్చినయల్లవప్రభువు, గారిమద్దెలయ్యారు ధలకంబునంగు
సంధించి బంధించినపత్తతాళముల, బంధురగతులుతప్పకయుండత్రుతులు
కూడంగఁ గుడిచేతఁ గొట్టుచుముద్గ, కూడువాపటికంటఁ గూడసాత్తించి
పరిపాటిగాఁపెట్టె పైరాతఁబొడిచి, కరవేగమునవాద్య కాశల్యమెనఁగ
నంది తేళ్ళునట్లు నాల్గుదండలను, బొందుగాఁగ బ్రమాణములు వినుపించె,
పరీభులింగలీల, పి. బ. అ 1 గతి 4.

- సీ. తత్తరిదొడుగుదాంతరికిటిదొడుగుదాం, దొడుతకతకతకతోంధిమికిటి
ధిక్కతోంధిమిధిమితక్కుఁఁగుంతరికిణ్ణి, ధింధిమద్ధినుధిమధ్దేయటంచు
సరవివేకిత్తర తతతాళగరిమయు, నూశాదిభేదఁనుస్ఫూర్తియుఁడగఁ
భ్రాస్తారతావ్యాప్తి పారీణతలుమీఱఁ, జక్కిణిప్రాబంధ సరణులల్లర

- గీ. నుర్దళంబులు మోయించి ♦ మతియు వేణు, వాద్యవిద్యావిశేషంబు ♦ నలుచుండ
గానములు చేసిరపుడేక ♦ కాలమున నె, వెలసెబుతుపట్కనన్నిధి ♦ విరళగతిని.
కిరాతార్జునీయము, ఆ 3 పద్య 83.

నృత్యము—అభినయము.

- గీ. శృంగార మేపారంభంగవల్లకయందు, గీతసామగ్రియం ♦ గీకరించి
కరితలామలకంబు ♦ గారంబుజముల, నగ్నచూద్యంతంబు ♦ నభినయించి
భావింపనరుదైన ♦ భావమర్కంబులు, మెఱుంగుజూపులలోన ♦ మేళవించి
తాళమానములతో ♦ దాళనిర్ణయలీల, జరణపల్లవముల ♦ సంగ్రహించి
గీ. యభిలమును మెచ్చు చిత్త్యక్ష ♦ మైనయట్టి, నాట్యవిద్యాధిదేవత ♦ నాచనర్చి
భరతకామ్రమర్కజ్ఞతా ♦ ప్రాధిమెఱి, నూర్వశికాంత వేల్పుపే ♦ రోలగమున.
విక్రమార్కచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 91.
- చ. చెనుకమ మొగ్గవారి కడువిన్నను వొప్పగఁ దొట్టి నీళ్ళలో
మునిగి తపంతగనమగు ♦ మంగర ముక్కునఁ గుచ్చుకొందు లే
చెనురసనాట్రీవాళమున ♦ శీఘ్రము గుచ్చెను నల్లపూసపే
రనుపమలీల నిప్పడు చు ♦ పాయము లిట్టివి యెట్లునెచ్చెనో. 1815
- క్రిడాభిరామము, పద్య 146.
- గీ. సవ్యకూస్తంబధ ♦ చంద్రాభినయముతో. గౌనంటికటితటి ♦ గదియఁజేర్చి
కొనగోళ్ళనుదుటఁగ ♦ మ్మినపెంజెమటమాటి, మాటికిదిగిచివో ♦ మీటికొనును.
జనుకట్టవిప్పజా ♦ ట్టునుఖునస్తనకాంతి, చల్లించియుగముపై ♦ వెల్లివిరియఁ
గోపఘూర్జితమైన ♦ కొదమనాగమువోలె, నలఁతనిట్టూర్చునంధంబనినడ
గీ. నలనవళితంబులైన క ♦ టాక్షవీక్ష, తాంచలంబులు యువచైత్ర్య ♦ కంచుకములు
చించి చీకాకుపఱచి వి ♦ సండుఁజేసె, రామ నర్తనకేళీవి ♦ రామవేళ. 1816
- వైజయంతీవిలాసము, ఆ 1 పద్య 91.
- గీ. అర్థాభినయవేళ ♦ నంగరేఖారూఢి, గల్లకెల్లవిజాతి ♦ గానికోపు
కడకట్లరెమత్త ♦ కారగౌరవముకై, మొరయుగ్గడించువో ♦ ముద్దుపలుకు

- లయగయి కొనువోటి ♦ లాస్యహావపొగ్గి, యాదిగూడినవోటి ♦ యందగింపు
జతియెత్తి కోలుచో ♦ జతగన్నపాదలిక, తీరుమానముచోటి ♦ తేటసాలపు
- గీ. కాంక్షగనువారిసీరుగాఁ ♦ గరచివైచె, నున్నయన్నాట్రపాటవంబుండనిమ్ము
పాటలూమోదయొకపాటఁ ♦ బాడఁబాడఁచూటకమృగోమ్రాటుమాన్ ♦ తేటలొత్తె.
- సీ. చరణానుచితవాద్యమురజి నెఱ్ఱగఁజూచు, వాల్చుపుమరుతూఁపు ♦ వాఁడిదిద్దఁ
దెత్తెయ్యటంచు ధాఁత్రికిఁజూపు పదఘాత, మెంతనెప్పికుండైన ♦ నెదకుఁగోరఁ
బదవాక్యస్పృహస్వ ♦ బాహాభినయలీలఁ, దముఁబిల్చుటయొకాఁగఁగమనులెంచఁ
గదలెనో గదలదో ♦ నుదతిపుటాలమే, నపురంచుఁబ్రజమాడ్కికొఁగిలింపఁ
- గీ. జేటికాశయధాటికాఁధేదగళిత, లలితతాళాపసానోల్లలత్కపోల
ఘర్మజలకణైంకర్యఁకలనకొప్ప, నతనుండత్తన్విన్యతైన్విఁతతఁజెలంగె. 1818
బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 5.

- సీ. సంయుతాసంయుత ♦ సంజీవహస్తముల్, పదుమాఁడునొకయిరుఁపదియునాల్లు
త్రింశద్దణంబున ♦ నృత్తహస్తంబులు, నైదువత్సంబులు ♦ నైదుఘటలు
స్కంధంబులామున ♦ గంధరలోతొమ్మిది, జానువులేడు పాఁన్వ్వంబు లేడు
నుత్తమాంగంబులేకోనవింశతిదశ, బాహులోతి్రికుటులఁ ♦ బదము లాము
- గీ. స్థాయిదృష్టతేనిమిది సంఁచారిభావ, దృష్టులిరువది రసదృష్టతేనిమిదియును
బొంకముగఁజూపివింతకోపులు నెలంగి, నాడఁగలిగినఁగలపించఁ ♦ బాడినీకు.
వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 3.

- క. రాణంగురుజులుశతముఖి, బాణంబులు మఱియుఁ జక్రిఁబాణంబులుఁ దే
ల్పాణములు గాల్పభోగము, గాణలునాట్యంబునలుపఁగాహూయలారన్. 1820
కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 4 పద్య 209.

- సీ. భారదంబును కుద్ధఁపద్ధతిబహురూప, లక్షణంబులుపండఁలాస్యములును
దెక్కణపద్ధతి ♦ పేరణాపద్ధతి, కుండలీనృత్తంబు ♦ భాండికంబు
రాసకాఖ్యము నాటరాసకంబును జిత్ర, పద్ధతియును దేశ్యఁపద్ధతియును
జర్చకందుకఁచానరికోలాటములు నాఁగఁదగుపేళ్లఁ ♦ గలుగునట్టి
- గీ. హేడశంబగునృత్తంబుచోరవలెఁజిగి, సరవింజంచుపుటంబునుబాంపుటమును
ధృవము మధ్యము రూపకఁతిపుట జంపె, యేకతాళాటతాళాదులెల్ల నెఱిగి.
హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 122.

- సీ. అన్యోన్యహస్తదంఢావృత్తులెసంగనొం, డోరులసామ్యఖ్యంబు ♦ లొందియుంది
యావలావలవచ్చి ♦ యితరేరకముదొల్త, నిల్చిననెలవుల ♦ నిలిచి నిలిచి
కంకణమంజీర ♦ కాంచికల్మషోయ స, వ్యాపనవ్యసూర్తి ♦ చూపి చూపి
తాళవాద్యరవాను ♦ కూలంబుగామంద, దృతమృదుగ తులను ♦ దిరిగి తిరిగి
- గీ. యనుచుమరసోదయంబున ♦ నభినవాతి, చిత్రవర్తనభంగుల ♦ జేలఁగి చెలఁగి
విడివడినమన్మథోన్మద ♦ ద్విరదములన, సఖులహల్లీశకముసల్ప ♦ సంతసిల్లి. 1822
- ఉత్తరరామాయణము, ఆ 6 పద్య 140.

- సీ. అలఁదినబోనంపు ♦ బాలసంగుచే ధిమిం, ధిమిశబ్ద మెలయుమ ♦ దైలరవంబు
ఖంగుఖంగునమోయు ♦ కాంస్యతాళధ్వనుల్, కలమంజులవిపంచి ♦ కావిశేష
కాకతీకలనంబు ♦ లేకలీలగ నెంచు, కలయుపాంగశ్రుతి ♦ గలసి మెలసి
కంకణఘంటఘంట ♦ కాంచికా యుగయుగల్, గజైలఘటఘటల్ ♦ గడలుకొనఁగ
- గీ. నాగవాసంబుమోసల ♦ నాగవాస, నాకవాసవిలాసిను ♦ ల్నాంగ వాసి
సరసలాన్యంబురసములా ♦ న్యములఁదోఁప, నెఱవనరపాలనర్యుండు ♦ నిరుపమముగ.
- రామరాయవిలాసము, ఆ 3 పద్య 181.

గ ద్య.

శ్రీ పరమేశ్వర కరుణాకటాక్షలబ్ధ సుకవితావిలసిత
చరణజకులసంజనిత, దా స రి కొండయాఖ్య
సుజనుసుత, వీణికాపురప్రభునోషిత, సకలజన
విధేయ, లక్ష్మణనామధేయ సంకలితం
జై స వ్యసరత్నాకరమునంను
ప్రథమభాగము
సంపూర్ణము.

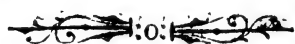

కీర్త
హరిమేశ్వరాయనమః

వర్ణనరత్నాకరము

ద్వితీయ భాగము.

ప్రకీర్తకములు.

ప్రతత్వస్తుతి.

యన గారి నాంబరగు ధీ చెల్వకుఁ జిత్తము వల్లవింప భే
దాయితమూర్తియై హరిహరంబగురూపముఁ దాల్చి విష్ణురూ
పాయ నమశ్శివాయ యని ధీ పల్కెడు భక్తజనంబు నైదిక
భ్రాతృత కిచ్చ మెచ్చు పరతత్త్వముఁగొల్పెద నిష్ప్రసిద్ధికిన్. 1824
భారతము, విరాటపర్వము. ఆ 1 పద్య 14

విష్ణు స్తుతి.

ఉ. వీంగునపారస త్వగుణ విష్ణురణఁ బరమేశ్వతోరువా
మాంగమునందు మున్నుదయఁజేసి నియమశీతిఁ గొల్చి తద్దయం
లోంగని పేర్చితో నఖిలఁలోకములుం దగఁ గాచు చున్నవే
దాంగు నశంతు విష్ణుఁ గమఁలాధిపుసంస్తుతించేలి సమృతాన్.

1825

సన్నేహోడ. కుమారసంభవము, ఆ 1 పద్య 4.

సీ. పన్నగంబులరాజు విగవాఁడుఁగూడి నీ, శయనంబుఁ బయనంబు విసంతరింప
దుగ్ధవారాశికూఁతురు నాలుఁ గూడి నీ, శరణంబుఁ బరణంబు విసవదరింపఁ
దామరపగవాఁడు పయితుండుఁ గూడి నీ, బడిచూపుఁ గుడిచూపుఁ బరికరింపఁ
జందురుచెలికాఁడు పైదోఁడుఁ గూడి నీ, యుల్లంబు మొల్లంబు విపచరింపఁ
గీ. గంపమానమనోధ్యాన విగతులునూన, కేకతెంబున్న మునులయ వికతెంబు
లేక పాడగానవచ్చు నీ లీల గాన, నన్యతేనాఁటి ధన్యతే వియంబుజాక్ష. 1828
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 1 పద్య 119.

సీ. తొమ్మిందుకొడుకులఁ గొల్వేలుపులఁ జేయఁ, గొడమించునే నేవు బోడ్డుఁడమ్మి
మూఁడుత్రోవలఁబాటి మున్నీటిగరితగాఁ, బరగు నేదేవుని పాదతటిని
పండ్రెండురూపులఁ పగలింటిరాజుగా, వలఁతి యేదేవుని విలసికన్ను
వేయిమానికపుటివ్వలతోడఁ బడగలు, చూల్చు నేదేవుని విలసికన్ను
గీ. మునులకెల్ల నేదేవుని మూర్తిదెలుఁగు, హృదయగేహంబులో దీప విమెత్తి నట్లు
హరి మురారి నద్దేవు మహిమభావు, మనసులోఁ గంటి భవములుమానసుంటి.

సీ. పుండరీకములతోఁ బరచించుకన్నులఁ గారుణ్యమున లేన విగలుకొనఁగ
మందారశాఖతో విలయఁజాలెడుకేలఁ, బాంచజన్యంబును పండు మెఱయ
నుదయాదిత్యులముతో నుద్గించు నుదమునఁ, గొస్తుభం బను దివాకటఁడందోఁడు
నాకలోకంబుతో నవ్వపాదంబున, నాకాశనదియను నమృత మొప్పు

గీ. శమృతధారాగగముమాటలాడినట్లు, భాగ్యదేవతకూపుచే పట్టినట్లు
లలితగతినున్న సద్గుణాలంకరిష్ఠ, విష్ణుబొడఁగంటిభవముల విడుకొంటి. 1828
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 2 పద్య 144, 146.

చ. కలుములకొమ్మనున్ సతముఁ ♦ గాంచంగ తొమ్మన నుంచి యామెపై
వలపుదలిర్ప హారము లళవారణతో సవరింపు నేర్పునం
గులుకుమిటారిగ బ్బివలిగ బ్బుచనుంగవఁ గేలఁ గూర్చి తాఁ
గిలకిలనవ్వు శౌరి మముఁ ♦ గేవల సత్కృపఁ బోర్చుఁగావుతన్ . 1823
ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 1 పద్య 18.

సీ. దండంగా శార్దూల♦దండోగ్రకాండప్రకాండఖండిత స్తత్యకాండ నీకు
జోహారు మదగజఁద్రోహగ్రిహవహఃగ్రాహచ్ఛిదాహవోత్సాహ నీకు
వందనం బరవింద ♦ మందిరామందిర, త్సుందరోన్మథ్లాశింద నీకు
జేజీ హరాబాది ♦ రాజీవపూజాస, మాజీచితాంఘ్రిపంశజ నీకు
గీ. బహుసమస్కారములు చక్ర ♦ పాణి నీకు, కైకసాస్త్రాంగములు జగన్మాథ నీకుఁ
బ్రతికతములు నురసార్థశైమ నీ క, కంత వేవాంజలులు సదానంద నీకు.
ఉల్లేగరామాయణము, ఆ 1 పద్య 322.

ఉ. ఎప్పుడు ధగ్మహానియగు ♦ నీధరణీపతి నాతఁడంబునం
దప్పక చూటిమాటి కవఁతారము లెన్నెడు సాధుకోటిమే
గాప్పగ నుచ్చరించి శుభఁనోన్మతమాన్నిన విష్ణుమూర్తి మా
యప్ప కృపాపయోవిధి నిఁగిరంతరసౌఖ్యము మాకు నీవుతన్ . 1831
బ్రహ్మాత్మైరఖండము, ఆ 1.

ఉ. హరికిరీంద్రవిగ్రహవిహారికి నాశ్రితబృందదుఃఖసం
హరికి ధూతదేవనివహారికి కాన్తుభసంస్వలన్మణీ
హరికి హస్తీశుద్యగమహారికి సాగరరానికామనో
హరికి వానానర్థుణవహారికి శౌరికి గేలుమోడెచ్చదన్ . 1832
రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1.

సీ. వందన మిందిరా ♦ సుందరీహృదయార, విందమధ్యచాన్మిశింద నీకు
నంజలిసజ్జన ♦ పుంజదుస్తరపప, బ్బంజవాగ్దీనహృత్కంజ నీకు
దండము భుజగజ ♦ శుంఠామృతాశత్ప్రచండిరక్షోగళ ♦ కాండ నీకు
జోహారు వైగమహాహారవారము, క్రూహర హరినీల ♦ తరల నీకు
గీ. సతిజితహృషీకయతిలోకతతికృతాప, చితిసమంచితరణరాజీవనీకు
నమనముపిచండగోళశభ్రమదనంత, లోయజాతభవాండనికాయనీకు. 1833
మమనోమనోభిరంజనము, ఆ 2 పద్య 138.

శ్రీ. దండఁ బఖండమాన్తందమండలవిభా, మండితాబాండ పిచండనీకు
వందనం బజత తానందసంకందన, వందితచరణారవిందనీకు
జోహారు దానవత్ప్రహరుర్యోహచే, ప్రహారి సాహసోత్సాహనీకు
వభివాదనము జగత్ప్రభవాంతకర్తృతా, విభవాశ్శ్యచిద్విలాసభవనీకు
శ్రీ. జగదధీశ్వరభక్తవత్సలముకుండ, పరమపూరుష గోవింద పద్మనాభ
ఘనమనోనాథ మాధవ శిష్యుఁడనుబు, మాన్వి వేగమెకావవే మహిమవెలయు,
శేషధర్మములు అల్ల నుల్ల. ఆ 4.

మ హా శ్వ ర స్తు త్రి.

శ్రీ. రమణీయశృంగార శతపత్రపత్రమునా, శోభిల్లు నిర్భవిస్సూర్తిమూర్తి
ఆపర్వతాగ్రీషోమైశశృంగంబునా, నమరు జటామకుటాతిభారి
ఆరుంగశృంగశిలాపూర్ణసరసినాఁ, బొంగారు బాహువిభూరివారి
ఆవిష్టుసరసి విహారఘరాళికా, పంక్తి నా నొప్పు కపాలలీల
ఆ. యామహాఘరాళి కాబర్హిజాంభోజ, పుష్పనిభసముద్ధ భోగిభోగి
సమితిఁ దాల్చి హల్లు శంకరుండంబికా, ధర్మఁడు మా కభీష్టదాతగాత. 1835
భూతసంభవము, నన్నె. ఆ 1 పద్య 2.
శ్రీ. తరుణవల్లవరాగ తామ్రవిద్యుల్లతా, భానుతంబగు జటాభార మెఱిగి
నిబిడసంతమసాతి. నీలబాలతమాళ, పరిపంథియగుకంత భాగ మెఱిగి
తారముక్తాహార ధవళేశ్వరధనీర, దాకార మగు నిర్మలలాంగ మెఱిగి
ద్రవళాతకుంభగాఢిరకుఘంబక్షునుఘ ఖం, ధనశీల మగు ఫాలసయన మెఱిగి
శ్రీ. యెఱిగిఁగొనవచ్చు నటమిందఁ, హృదయకఫలకర్ణికాభద్రప్రసవంబుఁగగదియఁజేర్చి
వరసుధాభిషేకంబునఁ, బరమయోగి, సార్వభౌముండవగునిష్ఠుఁడంద్రమాలి.
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 2 పద్య 174.
శ్రీ. కుజముకుంజరముచేఁగిగూలునో కూలదో, కూలు గుంజరము నీకుజముగూర్చె
ప్రూణుపేరేటిచే ముడంగునో ముడంగుతో, ముడంగు బేరేటినిమాన్విమడఁచెఁ

శాలునో యొకనిచేఁ ♦ గాలనోసాలంబు, గాలునీసాలంబు ♦ గాల్పెనొకనిఁ
దునియునోపరశుచేఁ ♦ దునియదోవృక్షంబు, తునియునీవృక్షంబు ♦ తునిమెఁబరశు
గీ. పనుచుఁదమలోనఁజర్పించునమరవరుల, కభిమతార్థఫలార్థమై ♦ యందవచ్చుఁ
పారిజాతింబునామోగిలఁబండియుండ, నందఁగంటి నాశోక్కులఁనందఁగంటి.

ఉత్తరహాశివంశము, ఆ 2 పద్య 176.

గీ. జయ విరూపాక్ష యాశ్వర దివ్యలోచన, జయ వజ్రహస్తదిశానివాస
జయ పినాకేష్వాస ♦ శాశ్వత నిత్య య, నిత్య నిత్యానిత్య ♦ నిరుపమాన
జయ చింత్య జయరుద్రి ♦ జయ మహాదేవయ, చింత్యచింత్యాచింత్య ♦ చిత్స్వరూప
జయ పాదభక్తార్తి ♦ సంహారకారణ, జయ ముకుందప్రియ ♦ జయగిరిశ

గీ. దివసమాసార్థమానసద్విశ్వరూప, కల్పయుగపర్వరాక్షస ♦ కాలఖేట
రుండ బళురూప చండిక ♦ దంధపాణి, జయ నమస్తే నమస్తే ప్రళయన్నమూర్తి,
ఘరణిలాసము, ఆ 6 పద్య 72.

గీ. క్రీభీమనాయక ♦ శివనామగేయంబు, జింతింప నేర్చిన ♦ జిహ్వ జిహ్వ
దక్షవాటిపురాధ్యక్షమోహనమూర్తి, చూడంగ నేర్చిన ♦ చూపు చూపు
దక్షిణాంబుధితటస్థాయీసావనకీర్తి, చేనింప నేర్చిన ♦ చెవులు చెవులు
తారకబ్రహ్మవిద్యాదాతయాదల, విరులుపూర్వంగ నేర్చు ♦ కరము కరము

గీ. ధవళకరశేఖరునకుఁ బ్రీతిదక్షిణంబు, వర్జిం దిరుగంగ నేర్చిన ♦ యదుగులడుగు
లంబికానాయకధ్యాన ♦ హర్షజలగి, మధ్యమున, దేలియాడెడు ♦ మనను మనను,

గీ. గరళకూటవినీల ♦ కంఠాయ శంభవే, మదనాంశకా యోన్న ♦ మశ్శివాయ
తాబ్రీవేయాధిప ♦ గ్రీవేయభూషాయ, మధుభిత్సభా యోన్న ♦ మశ్శివాయ
కుంభినీధరమతా ♦ కుచకుంభ పరిరంభ, మహలోలుపా యోన్న ♦ మశ్శివాయ
వేదాదినశ్శేష ♦ విద్యావధూమాళి, మణికఫాలా యోన్న ♦ మశ్శివాయ

గీ. గంధదంతావళజలంధ ♦ రాంధకారి, విబుధపరిపంథివాహినీ ♦ నివిడవర్గ
బంధఘోరాంధకారసంభారకిరణ, మాలినే శాశ్వతా యోన్న ♦ మశ్శివాయ,
భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 3 పద్య 197, 210,

ఉ. వాలినభక్తి మ్రొక్కెద నశివాలితలాండవకేలికిన్ దయా

శాలికి శూలికిన్ శిఖరిఁబాముఖపద్మమయూఖమాలికిన్

బాలశశాంకమాలికి గంపాలికి మస్త్రధగర్వపర్వతో

మూలికి నారదాధిపతిఁముఖ్యమనస్సరనీరుహాలికిన్.

1841

భాగవతము, స్కం. 1 పద్య 2.

ద్విపద. శ్రీగిరిజాడకు ♦ శ్రీగిరినాథు, నాగచర్మాంబరు ♦ నాగకేయహరు
 బాణవత్సలుఁ బంచ ♦ బాణసంహారు, వాణీశవినుతు గీర్వాణేశవంద్యు
 గంధర్వకేశ్వర ♦ గాంధర్వలోలుఁ, గంధరశ్యామల ♦ కంధరోదారు
 దారుణాంధకదర్ప ♦ దళనప్రిచారుఁ, జారుజాంబూనద ♦ శైలకోదండుఁ
 గాతుణ్యజలధిగం ♦ గాధరు నభవు, శారదాచందన ♦ శారదాంభోద
 మల్లికాకర్పూర ♦ మాలికాయశుని, మల్లికార్జునజేవు ♦ మమితప్రభావు
 మాపాలనేపట్ట ♦ మువ్వేలువేల్పుఁ, బాపాలిఁబాపసద్భక్తిఁబూజించి. 1842
 హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. ఆ 1.

వీ. కడలేనిసంసారజడధిలోమునిగిన, జమలపాలిఁటిసావ ♦ శంభునేవ
 కడుదురమైయున్న ♦ కైవల్యసీమకుఁ, జక్కనిపెనుతోఁగివ ♦ శంభునేవ
 యతిభోగభాగ్యంబులనుముల్తీయంబుల, సతులఁగూర్చినకోవ ♦ శంభునేవ
 సకలాశమజ్ఞాన ♦ సారమహీజాత, జాతంబులోచేవ ♦ శంభునేవ
 గీ. నిరవధిహృదిపాతక ♦ దురపగాహ, గహనదహనసముద్విద్ర ♦ గంధవాహ
 సఖిఖామాలికలలేవ ♦ శంభునేవ, పద్మణలతాంతములతీవ ♦ శంభునేవ. 1843
 రాజశేఖరచరిత్రము.

చ. కడుకఠినంబు లద్రులు జగంబున వందున సంభవించి పెం
 పడురునినుం గరంప వశమా యని నన్నిపుడంటివేకదా
 వడిఁ గనకాదిచాపముగ ♦ వంచిననీకు హిమాదిజాతయౌ
 చుడఁతిఁ గరంచుటెంతయును ♦ పార్వతి మెచ్చు శివుం దలంచెదన్. 1844
 అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 20.

చ. పనితరొ జెండికొండనెలవంకలు పెక్కు వహించె జూచితే
 యని పరస్పాక్షిఁ దా ననిన ♦ నచ్చుగుండపుఁబూఁతగుబ్బజా
 తిన సునుఁజైటకొంగు సవరించుచు నవ్వినగౌరిఁగౌఁగిటం
 దవిపెడు చంద్రశేఖరుఁ డుగారకృపన్ మముఁ బోవుచు గావుతన్. 1845
 ఉత్తరరామాయణము, వీరిక. పద్య 3.

బృహస్పతి.

జ. అమితరజోగుణస్ఫురణః శాపహమైపరమేశుడక్షిణాం
గమనజనించిభక్తిః జిరకాలము సద్విధిగొల్పితత్ప్రసా
దమున నజాండలోకజని తత్త్వమవేదకళాగజూది వి
శ్వము సృజయించిపొల్చునజువాగ్విభు సంస్తుతిచేసి సన్మతిన్. 1849

కుమారసంభవము, ఆ 1 పద్య 5.

ఉ. ఆతతసేద జేసెద సమస్తచరాచరభూతసృష్టివి
జ్ఞాతకు భారతీహృదయః శాఖ్యవిధాతకు వేదరాశిని
ద్వైతకు దేవతానికరః సేతకుఁ గల్మషజేతకున్ సత
త్రాతకు ధాతకున్ నిఖిలః తాపసలోకపథప్రదాతకున్. 1847

భాగవతము, స్కం. 1 పద్య 3.

ఉ. నాలుగుమోముల న్నిగమనాదము లుప్పతిలం బ్రచండవా
తూలహతిన్ జనించురొదః తోడి గుహవళి నొప్పుమేరువుం
బోలెఁబయోజనీతిముని ముఖ్యులుగొల్వంగ వాణిఁగూడి పే
రోలగ మున్నధాత విభవోజ్జ్వలుఁజేయుతఁ గృష్ణరాయనిన్. 1848

మనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 3.

చ. తనజనికారణంబయిన తామరకున్ హితుఁ డాటచే విక
ర్తనువకు వేయిఘృష్టలిడి దానికే శత్రుఁడు గాన సేచి
హ్నునకుబదేనుజేసి యవియున్ శిఖిభానుముఖామరాచే
దినమొక టుప్పుగొనను దిద్దనుజేయ విధాతఁ గొల్చెదన్. 1849

అప్పకవియము, ఆ 1 పద్య 18.

చ. అలింగితభావతీనత నిజాంఘ్రీలపై నిటలంబుఁ జేర్చి యం
దలపడు యావకాంకములు హల్లక సాయక సాయకక్షి లో
కలనము గాఁ దలంచి దముఁ గోంగిటఁ జేర్చుచు సంతసిల్లు న
జ్వలరుహసూతి మా కొనఁగు సమృతభూతి చిరాయురున్నతుల్. 1850

భోజనుతాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 5.

చ. కరిరథవాజిమ్యములు * గాక మరొకము మీకు యానమై
పరగుట తేని హేతు వన * భారతి నీగమనంబుదీనికిం
దొరకుట మాకు నిచ్చులు నమనము పేమనపల్కుధాతయో
దరమున నిచ్చుఁ గాకనిరంతంబు మడియమనోరథార్థముల్. 1851

మూర్తిత్రయోహాభ్యాసము, కృత్యాది: పద్య 3.

చ. భవసములంబ్రసిద్ధిఁ గని * భూరితకోర్మివరప్రభావ మొం
దీ విధునీరాక కుబ్బుచు నుదీర్ణగుణాంచిత రత్నరాశియై
కేవులు సమాశ్రయింపఁదగి * కర్బురగర్భతశ్శిగురుత్వముం
జవులు సరస్వతీశ్వరుఁ డుదారతమాకుఁ జిరాయు వీవుతన్. 1852

ఉత్తరరామాయణము, పీఠిక. పద్య 5.

కు. తనకన్ హేమల నిల్చి పల్కుచెలియు * క్షప్రాధిసూచించుటన్
ఘనులన్ విఘోపదప్రవేశులుగ సంకల్పించి యుత్కృష్టప
ద్మినులం దావుల సెప్పడున్ నరనులం దేలించి చెన్నొందు న
వ్వనజాతాసను విశ్వనిర్మితకళావ్యాపార మూహించెదన్. 1853

స్వసింహలిసము; ఆ 1.

చ. ప్రజలస్మరించి వారలపురాకృతకర్మఫలానుభూతులన్
నిజముగ ఫాలదేశముల * నెవ్వరి లీఖింపఁగ నేర్పు గల్గు వా
రిజభవుఁ డెప్పుడేత్రుఁడు విరించి సురాసురమానిసన్నతుం
డజుఁడు విభుండు మా కోసగు * నాయువు శ్రేయము నర్థసిద్ధియన్. 1854

బ్రహ్మోత్తరభుండము; ఆ 1.

ఉ. జాతునిరస్తనర్గవిధి * జాతుని వీడితెభ క్తలోకజీ
వాతుని దానవాంబుధరజాతుని తోపితదేవమాని సం
ఘాతు నిరాకృతేంద్రియవిఘాతుని నిర్దరపూజ్యవత్సరో
జాతుని విఘ్ననాభినలజాతుని * కేతులు మోడ్చి మ్రొక్కెదన్. 1855

రాఘవపాండవయాదవీయము; ఆ 1.

చ. అనుపమమైనయాత్మచతురాననూఢికిఁ దోడు నత్యవ
ర్తనము మొలుంగుటెట్లు విబుధపరీకరంబుల కేల్ల బెద్దయై
మనుమనిన న్నళాకలన * మానితుఁడేసిననద్దయాద్దీపృ
ద్వినరహుఁడో మహామహుఁ డి * తామహుని న్నుతియింతు నెంతయున్. 1856

మహేంద్రవిజయము, ఆ 1 పద్య 5.

హరిహరస్తుతి:

- సీ యజ్ఞరక్షకుఁడును ♦ యజ్ఞవిధ్వంసియు, నై లోకనుతులఁబెంపారువారు
కందర్పజనుండు ♦ గందర్పదర్శక, దమనుండు, నై లీల ♦ దనరువారు
భువనసంభర్తయు ♦ భువనసంహర్తయు, నన నాప్తగుణకృత్యులైనవారు
భూధశోధారియు ♦ భూధరావాసియు, నగుట నిత్యప్రీతి ♦ నెగడువారు
- గీ. విషధిబాతంబులగు రత్నశివములరము, గిష్టకంతంబునై నేయనోభవారు
భుజగతయనుండుభుజగతిభూషణుండు, నెపుడుగరుఁతోవరదులయ్యెదరుమాడు.
- హరివంశము, ఆ 0.

- సీ. అశ్రుంకపందైన ♦ యాలపోతునితండు, శ్రుంచి నాఁడితండు ♦ పెంచి నాఁడు
సాధుసమృతముగా ♦ సామజంబునితండు, గాచినాఁడితండు ♦ దోచినాఁడు
బర్హిశ్రుత్యుఁడై ♦ పర్వశేఖునితండు, దాల్చినాఁడితండు ♦ వాల్చినాఁడు
భణపరంపరతోడి ♦ పన్నశంధ్రు నితండు, మెట్టినాఁడితండు ♦ చుట్టినాఁడు
- గీ. నేఁడు నాఁడును నాఁడును నేఁడువి ననీ, నా పంజెప్పంగఁజెప్పంగఁజూకఁగలిగి
ననుచు గొనియాడుసంయమి ♦ జనులొకటెరచితిగిరిమీదపాహరాఁరాధనంబు.
- ఉత్తరహరివంశము, ఆ 2 పద్య 160.

- సీ. బవరాననూతుఁడై ♦ పాథునకాతండు, నచ్చినాఁడితండు ♦ మెచ్చినాఁడు
చంచత్కృపాన్పాత్తి ♦ బంచాస్త్రునితండు, పెంచి నాఁడితండు ♦ నొంచి నాఁడు
శేషవన్నగరాజు ♦ నెజ్జగానాతండు, వ్రాచ్చినాఁడితండు ♦ దాల్చినాఁడు
హాలాహలముఁజూచి ♦ యల్లంఠనాతండు, చంగినాఁడితండు ♦ మింగినాఁడు
- గీ. శక్రియాతండు వసుచుట్టచక్రియితండు, నవనవరుఁడారణితండు ♦ హరణపరుఁడు
కర్ణమయుఁడారణితండు ♦ కర్ణనాథుఁడనాచు హరిహరనాథులకళినుతింతు,
- పద్మావతీ 27.

శ్రీకృష్ణస్తుతి:

- సీ. ప్రాణంబుతోఁగూడ ♦ గక్కనిచన్నుల, పాలుదాగినప్రాణ ♦ బాలుఁడితఁడి
పేర్పొడిఁబానూరు ♦ విటిదిలోకములపేచ్చింపిన యాచగఁజెట్టియిరఁడి
దుర్వృష్టుఁడునకంసుఁ ♦ దునిమి యారనితండ్రి, గట్టంబుగట్టినప్రభుఁడితండు
సర్వభూమకుఁ బారి ♦ బాతంబుపైఁగల, కోర్కెగీర్చిన రసికం డితండు

గీ. పల్లవులునుగోపికాచిత్తఃపూర్వములును, నరసి ముచ్చిలనేర్చినఁ పారి యితండే
 కృతిఁగోభాగములఁదనఁకుభగవదరణ, సరసిహమోదమునుగూర్చుచతురుఁడితఁడె,
 భారతము, ఉద్యో, ఆ 3 పద్య 175.

కా. ఓవారాయణ ! యోమురాసురహారా ! యో భక్తచింతామణి !
 యో నీలాంబుదవర్ణ ! యో గుణనిధి ! యో లోకరత్నామణి !
 యో నీరేకుహపర్వత్రాసేత్రి ! కృప నాఁయుల్లంబులో నుండవే
 యో నావేధవబంధములో చెటుచవే యో దేవకీనందనా ! 1861

కా. గోవిందాయ నమోనమో భగవతే యో హలభక్త్రాసమో
 దేవకాయ నమోనమో మురళీదేవకాయాకర్త్రాసమో
 భావజ్ఞాయ నమోనమో మదవ్యాతేపాపవృత్తాసమో
 తేవస్థాయ నమో యనంగ శుభములో చేతులు మా కెప్పుడును . 1862
 ఉత్తరహరివంశము, ఆ 2 పద్య 129, 130.

కా. శ్రీరైవల్యపదంబుఁ జేరుటకునై యింతించెదన్ లోకర
 యోకారంభకు భక్తపాలనకళా సంగంభకున్ దానవో
 దేవకస్తంభకుఁగోలింపలనొద్ద్యుగ్ధాలసంభూతనా
 నాకంజాలభవాండకుంభకు మహానందాంగనాడింభకున్ , 1863
 భాగవతము, స్కం. 1 పద్య 1.

సీ. వీడఁజేరకన్నసి యెగతీవంగజన్ము, బాలు ద్రావిడమేటి యాలకుండు
 వీడఁజే నందునినెలఁదికి జగమెల్ల, ముఖమందుఁజూపిన యుద్ధులఁడు
 వీడఁజే మందలో నెన్నలు దొంగిలి, దర్పించి మెక్కిన యాపరీఁడు
 వీడఁజే యలయించి వ్రేలెలమానంబు, చూఱలాడిని లోక సుందరుండు
 గీ. వీడులేకున్నపుర మటఁజేఱులంబు, వీనిఁ బొందని జన్మంబు యెగతఁగము
 వీనిఁ బల్కని నచనంబు యెవఁగయతము, వీనిఁజూడనిచూడ్కులఁజేర్చుగ్రులం.
 భాగవతము, స్కం. 8 పద్య 1249.

మ. జయ గోవింద ! ముకుంద ! చక్రధర ! కంఠస్వప్న ! సాత్రాజిత్
 క్రియ ! నారాయణ ! కాన్తభాధరణ ! కుంభిత్రాసిహరీణ ! కా
 రియదర్పఘ్న ! చితంగవాహ ! వనమాళి ! కృష్ణ ! వైకుంఠశా
 ల ! యశోదాతృణ ! భక్తవత్సల ! మురాళి ! గోపికావల్లభా . 1865
 పారిజాతసహాయము, ఆ 2 పద్య 56.

జీ. కొఱమాలి విసమిడ్డకఱకురక్కసిఁజెండి, పఱపుమిఁకొడుబండివిలుగఁద్రొక్కి
 వెఱగొప్పవేళలఁ మొఱగి నెన్నలు మెక్కి, తఱమాది మధులుఁపెఱికివైచి
 యఱచేతఁగొండఁజూపఱువొగడఁగఁబూని, నెఱిగిబృహత్ లివేల్పుఁముఱియడంచి
 చిఱుసపాయపుగొల్లఁ తేఱపల వలపించి, మఱపకవసులఁ బల్కఱును గాచి

గీ. వెఱపెలుంగక మడుపునఁ నుఱికికడిమి, మెఱయఁడక్కరివినదారిఁబిఱునుఁదఱిమి
 మఱియుఁ దేరగు కులవలఁసుఱుము చేసి, పఱలు కఱవేల్పునెడఁకుఁగుఱిదఱిర్వ.
 నీటానుందరీపరిణయము, ఆ 1.

కా. శ్రీప్రదర్శివివాహవేదిక విరింఁచిస్థానిశకాగ్రిదివిం
 బావిర్యాచనమస్తభూపణమణిఁ చోరప్రభాహరియై
 యావేళన్ దరమాయఁద్రోయు నిశ విశ్వాకారతన్ కోయ న
 ద్భావం దెన్న నెలుంగు కృష్ణఁడు కృపన్ చాలించు మమ్రెచ్చుదున్. 1687
 యాదవరాఘవపాండవీయము, ఆ 1.

మ. పరపుంభావకళానిరూఢి ధరణిఁ చామఁజీ కీర్తిచించి యం
 త రతిత్రాంతిని వ్రాల వక్షిమునఁ దుల్యైత్రచ్చుఁస్సూర్తిమే
 దురమై నెమ్మెయియందునిండ విలసన్ ద్వారాంకురగ్రాహియా
 హరినీలంబనఁ పొల్చు కృష్ణఁడు మఱియఁభీష్ట మిచ్చుం గృపన్. 1668
 భోజనులాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 3.

కా. శ్రీలక్ష్మీజలబాక్షియంశములచేఁ జెల్వొందువారిం బదా
 క్షేలస్త్రీల ననేకరూపములచేఁ శ్రీమీఱ నుద్యాహమై
 యాలోలఱ్ఱుల నేకరూపముగు సాహర్దంబుతో నేలు గో
 పాలుండెట్లు వసించు మామకమనఃఁ పద్యాంతరాళంబునన్. 1669
 మూర్తిరమ్యోపాఖ్యానము, కృత్యాది. శద్య 1.

కా. శ్రీరాధాధరచింబమున్ దొరయురాఁచిల్కన్ నిశోరన్సస్థి
 రారాజన్మణికాంతిరాఁచిలిచి తద్రదాతేందుబింబాననా
 న్మేరాంకురముచేఁ గృతార్థుఁ డగుచుం జెల్వొందు గోపాంగనా
 జారగామణి కృష్ణఁ డీవుత మహైశ్వర్యంబు మాకెప్పుడున్. 1870
 ఉత్తరరామాయణము, పీఠిక. పద్య 1.

శ్రీ రంగళాయస్తుతి.

- సీ. అపవర్గకాంక్షతః నాకోన్నవావికిః, పంగటిజున్నశ్రీరంగళాయి
నిర్వాణదారిద్య్రః నిర్విణ్ణుఁడగువాని, మంగిటిసేవకః రంగళాయి
సంసారమలవిమోచనము నాకాంక్షించు, పంగువుపైగంగ రంగళాయి
పరమాథ్మభారత్యరుఁడైనవానికి, మంగొంగుపసిడి శ్రీరంగళాయి
గీ. బెదరకాకటియున్మృతంబుఁబిసికికొనంగ, శృంగములులేనిమొదలశ్రీరంగళాయి
కోరువారలకోర్కుల్లీఁగోరినమ్ము, జంగమామరతరువు శ్రీరంగళాయి. 1871
కవికర్ణకసాయనము, ఆ 1 పద్య 92.

- సీ. శ్రీభూమిశివః చిరమధురాధర, రసమధుచాయ శ్రీరంగళాయి
ఘనతపోధనమనోఘనజాతపముదాయ, రమ్యచ స్థాయి రంగళాయి
కయానుతాగ్రజః ఘనఘటామండల, రమ్యరత్నకళాయి రంగళాయి
నిజపదాశ్రితభక్తినివహకామితమనో, రభకలనాయి శ్రీరంగళాయి
గీ. రాజితోత్తంగమఘనాయ రంగళాయి, రాఘవార్చనానముదాయరంగళాయి
రావణానుజవరదాయి రంగళాయి, రక్షరక్షరయూచి రంగళాయి. 1872
పద్మీపరిణయము, ఆ 2 పద్య 48.

- సీ. పంకజబంధుబింశాయి త్రైలోక్య, మంగళళాయి శ్రీరంగళాయి
సకలకళానందసంధాయి గరుడంబ, రంగమరూప శ్రీరంగళాయి
సహృదన్యాతటా చలకులాయి ప్రపంచ, రక్షణోపాయ శ్రీరంగళాయి
యభిలషితసంసృతికాయి యగిత, ప్రహ్లాదకాయి శ్రీరంగళాయి
గీ. నిఖిలశగదింద్రీబాలంబు నెఱుపుమాయి, యచ్చులకు నెల్ల మొదల నశ్చైవ్రవా
కొలుచువారల పాలిని తలఁపుగాయి, రావణానుజదాయి శ్రీరంగళాయి. 1873
వాక్త్రకపరత్రము, ఆ 2 పద్య 82.

శ్రీ రామస్తుతి.

- శా. శ్రీప్రదీపానతన్ భృగూద్యహజయశ్శీనబ్రభృచ్చాపరీ
బాహుస్త్రివ్యగియించి సక్కుశలకత్వామూల్యమాంగ్యదీ

తే. వాలంబగు సాపక్రహయగంబన్యోన్యహార్దంబునన్
నేవింపందగు రామచంద్రుడుకుభిశిరిచ్చ మాకెప్పుడున్. 1874

హరిశ్చంద్రఃలోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 1.

కా. శిరిరామాంశజయైవజానకి యుగస్సీహంతరాత్మంతరి
స్తారప్రోజ్జ్వలహరనాయకనాటి సందర్శితంబా నిజా
కారం బాంసి యన్యకాంతయను శంకం జెందునం చెంచి త
హ్నారీత్తుము నంకపీఠ నిడు సీతాభర్త నన్ బ్రోవుతన్. 1875

హంసచింతి, ఆ 1 పద్య 1.

చ. కనుగొనఁ జేరెదని బాడెమి కనుపుచన్దనకుంక మద్యుతిన్
బంగోను పుట్టియున్నదియపుడెరు సముద్వలసాంధ్యోక్తియం
జెనెనినతారకానిన నింజెనెలారు దెసేంద్రవంశచా
వ్వినుడెగు రంమచంద్రుఁ డెనఁగిద్యౌపానసన్వృజ్జి బ్రోచుతన్ 1876
శకుంతలాపరిణయము, పె. నా. ఆ 1 పద్య 8.

కా. శిరీశాసతికేలియం దభిముఖాశీనసింహాస్థల
దానిపగిమ్మటహరత్నకలితాశ్మచ్ఛాసానీక్షించి య
న్యాసం దేహముఁజెందఁ చు శనునంబాహారముం బూన్పు శ్రీ
కానల్యానినయుండు మత్తనుగదాశిగోష్ఠీశతుల్ మాన్పుతన్. 1877
ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృ. ఆ 1 పద్య 3.

కా. శిరిగంబల్ల నొనర్చుఁ గావుత తిలాశీవపగిభానప్రథా
శ్శారంధర్యముఁ గాంచి దారుశకలఁద్యంధ్యంగునుం బాడుకా
కారంబూని భజింప భూభరణభాగ్యస్ఫూర్తిఁ గల్పించు నీ
తారామాంఘ్రియుగంబు మాకు స్వసుఖోదారాయు రైశ్వర్యముల్. 1878
మహేంద్రఃజయము, ఆ 1 పద్య 1.

తే. శ్రీకమనీయదర్శనుడు సేవకమానసమోదక్ష్విగ్ధసా
లోకుండు రమ్యతారకుండు లోకచయాభయదాంబకుండు భ
వ్యాకృతిభావిభాసితుండు నై తనరాఁడెడు రామచంద్రుఁ డ
స్తోకకృపాకటాక్షములఁ జూచి సదా మముఁబోగ్గించు గావుతన్. 1879
నయనోల్లాసము, ఆ 1 పద్య 1.

లక్ష్మణస్తుతి.

మ. నిజనిద్రాలసతావగాన మెడలన్నిర్నిద్రితావృత్తిఁబూ
ని జగత్ప్రభృతిపరిచానముడుగన్విశ్వావసోత్సాహియై
యజరాఠాతివిఘాతికిన్ వనవిహారాధారమై పొల్పు నూ
రిజనద్రస్తుతశేషభావనిరతున్ ధీలక్ష్మణున్ శ్రవన్.

1880

హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 4.

ఉ. కంటికి శుభ్రవోరెఁ దనకంటె మఱివ్యరు సేవకుల
రంటకుఁ బాత్రమై వదిలె యన్నయు సంతసిలంగ భారమ
న్నింటను దానె పూని కడుఁ నెమ్మదిఁగావఁగఁగొల్పదంటయున్
బంటునునైన లక్ష్మణునిఁ బ్రార్థనఁ జేసెద నిష్ఠసిద్ధికిన్.

1881

నయనోల్లాసము, ఆ 1 పద్య 3.

భరతస్తుతి.

ఉ. అంచితరాజ్యరక్షకభిలాషసహసన రామపాదుకల్
గాంచినమేటిగావుననఁ కంటకకోమలతాయుతాత్మని
శ్చంచలభావనానరణి సారెఁజరింపఁగ నమ్మహాత్ము సంత
ధించితచాత్మతప్తను సుధీనిరతున్ భరతున్ స్ఫులింఁచెదన్.

1882

హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 3.

మ. భగవద్భక్తియుఁబోలె భాగవత సేవాయుక్తి భక్తాభికిం
దను నమ్మాటకు నూటిగాఁగ భగవత్సంబంధమా పాదుకా
యుగళం బొడలయందుఁ దాల్చికొని యాశ్రయ్య లైచ్చఁ బూజించి భ
వ్యగుణక్రిగణనీయుఁడైన భరతుం బ్రార్థింతు నశాంతమున్.

1883

నయనోల్లాసము, ఆ 1 పద్య 4.

శత్రుఘ్నస్తుతి.

మ. లవణోదాత్తకర్షకర్షహృతిశిఖాధీరసారాచలా
ఘనమాతృత్రేరామభద్రదండధృత్తొలక్ష్మీయుంగార్ముకా

రవనిర్భర్తృతమేఘవాదతయుఁబోరంబూని త్రైలోక్యసం
స్తపనియాగ్రభవత్రయూచరితుఁడౌ ♦ శత్రుఘ్నఁబ్రార్థించెదన్. 1884

హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 5.

కా. స్వామింగొల్పుటకంటెఁ దచ్చరణ గాఢసశ్రేణి సేవించుటెం
తే మేలంచుఁ దలంచువాఁడగుటచే ♦ భృత్యానుభృత్యత్వను
స్థమత్సేమతస్వాదా భగతుసంస్థిన్ సాహచర్యక్రియా
సామీచీన్యమునన్పజించు ఘనుఁడౌ ♦ శత్రుఘ్నఁ బ్రార్థించెదన్. 1885
నయనోన్మోసము, ఆ 1 పద్య 5.

ఆంజనేయస్తుతి.

సీ. తరుచొక్కకబళనోఽర్థతిఁజూపె నెవ్వఁడు, రుచులచే శలమోహాఁ రుచులచేత
నకలంకరామ ముద్రికఁ బూసె నెవ్వఁడు, శయముచే వృక్షుల్ శయముచేత
మున్నీరు పల్వలంబుగదాఁటె నెవ్వఁడు, జపముచే నుగళగాఢార్జవముచేత
నత్సశిఖాప్రౌఢి ♦ సలరాఁర నెవ్వఁడు, రణముచే నియమభాగముచేత
గీ. ధరణి నెవ్వఁడు దానపద్మిరవదన, విహ్వలిఁ దనకేసరికిఁగోరంబృత్తిఁదలిచె
నతనిమత్కృప్యభవ్యవాఙ్మృతఘటన, మంజులస్వాంతు హనుమంతుఁమడిఁ దలంతు.
వనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 8.

చ. కమలదళాత్ భస్మిల కంఠాగ్రభవార్ద్రమింతబంటియ
సృమణిఁగట్టిసిలంబునఁ శృంగంబిడి రాముఁడె సర్వదైవతో
త్తముఁడని చాటుచుండెడి శృంగంబున దక్షిణపాణి నెత్తి ని
త్యమును బ్రతాపమునగ్గి సలరాఁరు సమీరకుమారుఁ గొల్చెదన్. 1887
చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 8.

చ. తిరముగ వింటు వేచిలుఁగుఁజేపునిఁ గన్గొని పట్టియాస ని
బ్బరముగ నేగిచేఁగడిమిఁబట్టి నావరి నేలచెల్వకూఁ
తురిచెలువంపుఁతేనియొదఁకుండుడుకెల్లను దీర్చినట్టి యా
కరువలిపట్టి నాదుమదిఁగల్గినకోరిక రెల్ల నీవుతన్. 1888
బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 8.

ఉ. పాయక కొల్లు రామజనపాలుఁడు బానకిఁ జూడ సంపువోఁ
దోయధిగోష్ఠ్యదంబుక్రియఁదోఁపఁ జీనాలున దాటి లంక క
త్యాయతలఁబోయి దివిజారుల దోఘలఁబోలె బట్టి బా
హుతశక్తి గొట్టి సతివారసి తద్విభుఁగన్న మరుతిన్.

1889

అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 15.

ఉ. ఎక్కడ రామకీర్తన మొక్కించుకయే విసనైన వేడ్క దా
నక్కడ వచ్చి రంజిలి కృతాంజలియై ప్రమదాశ్రుపూఁసుల్
పిక్కటిలంగ పైఁ బులకఁబృండుము బాదుకొనంగఁ బాడుచున్
జొక్కుచు నాడు నయ్యనిలఁనూనుఁ బ్రభాసతభానుఁ గొల్పెదన్.

1890

వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 1.

ఈ. దంతనిశాతహేతినిరు • దంతనిశాచరకోటిధాటిదు

ర్దంతనితాంతవిక్రముని • దాంతుని శాంతనిశాంతమానసున్
సంతతభక్తి మద్వనన • సంతనిశాంతనుక్తిన్ నెంతయున్
మంతుకునెక్కువీరహను • మంతుఁ దలంతు నిరంతరంబుగన్.

1891

తారాశాంకవిజయము, ఆ 1 పద్య 10.

సీ. వనరాకిభంగంబు • గనఁజేసె నెవ్వఁడు, కరముచేఁ బర్వతోత్కరముచేత
ఘనవలాహకశక్తి • గఱిించె నెవ్వఁడు, రుతముచే వేగమాదుతముచేత
నరిపురవిన్నూర్తి • బరిమార్చె నెవ్వఁడు, హేతిచే నిజనఁహేతిచేత
తలమహామిత్తవర్ధన • మూసెనెవ్వఁడు, తీగముచే మధురపితృగముచేత

గీ. నవని నెవ్వఁడుజానకీ • స్వాశ్రమూచ, నాంజనాత్మజఃఖ్యాతి • నధిగమించె
నతనినూమకకృతిచమత్కృతికిఁదలఁతు, మహితధీమంతుశూచమంతుమానవంతు.

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 8.

సీ. శైశవంబునసె భాంక్కురు మ్రింగె నితనిలే, జమునకే ఘనుఁడింకఁసదృఘఁడనుచు
సూతులతోద్ధతిసజ్జముడ చె నీతనినను, దధిమతేమిఁకఁ బోల్పఁదనునటంచు
సురుధాటిఁ గడలిలో • మెఱసె నీతని గభీరతను నెయ్యదియొంకఁబ్రతియటంచు
హింసగ్రమన గిరుల్ • వ్రాల్చె నీతనిస్త్రోత, సంపదకిఁక నెవ్వ • సాటియనుచు
గీ. జానకీరామచంద్రులె • శౌర్యవంతు, చటుగుణస్ఫుర్గులప్పటఁప్పటికి నెంతు
బాహుహాంతునతిదాంతు • సనకృతాంతు, నతులమతిమంతుహనుమంతునభినుతింతు.

ఉత్తరరామాయణము, పీఠిక. పద్య 8.

ఉ. తాపకపాదపన్నముల ♦ తాడన మొక్కటిదక్క నేపమలో
గావు మదీయపాణులకు ♦ గావునఁ జూడము వీనినందు నీ
తావిభుమోలినిల్చి ప్రమథంబునఁ జూపెడురీతి మోడ్చుఁగే
ల్పావనభక్తిఁబూనెడు కృపావని పావని నెంతు నామదినన్. 1894
హంసవింశతి, ఆ 1 పద్య 7.

సీ. ఏవీరవర్యున ♦ హీనప్రతాపంబు, తాపంబుఁ గల్పించె ♦ దైత్యతతికి
నేమచేయఁజూ దివ్యనామసంతానంబు, తానంబుగా జగన్త్రయముఁ బాడె
నేజిష్ఠపాదపంఠిగోపరాగంబు, రాగంబు భక్తజిహ్వాజి కోసఁగె
సరవినేకక్షకుఁజ్జ్వలదహిపాంబు, పారంబుఁ జూపె నుదారభంగి
గీ. నట్టిగుణవంతు సామంతునరికృతాంతు, నాంతుపరిపదస్వాంతునితాంతశాంతు
రక్షితసమంతుభువనఁకాంతుఁ గాంతు, నచలపరికుంతుహనుమంతునాశ్రయింతు.
నృసింహవిలాసము, ఆ 1.

మ. ఉదయాస్తాచలశిఖర నిల్చిచి యయ్యున్దాంతునింజీరి నె
మృది నాచార్యునిగా పరించి సకలామ్నయాపిద్యాధ్యుడై
కడనక్షోణిని దైత్యపీఠపరులన్ ♦ ఖండించి శిశిరామతా
గృదియాఘంపగు నాంజనేయుని దగన్ ♦ శ్రాద్ధంతు నశ్రాంతమున్. 1896
బ్రహ్మోత్తరఖండము, ఆ 1.

సీ. శోషితాంభుజపూర ♦ శుంభదంభోధిరాద్దంతాలపరిలుకృజ్జలవరములు
తతదపీయఃప్రేషితామితవ్యల్యస్త, సంజరగోహగణాంభ్యంచితములు
బంభోమృతాదనుభవరకందుకచ్చటా, దధ్రుధ్రమభూమి ♦ ధరవలములు
భూనభోంతరపరిఁస్ఫుటపలనస్మృతీతా, పరికరాయమాణధారాధరములు
గీ. వనశిలఁకుననమయభాంస్వనమృతమృతమూరజంఘాసముదూభృతమూరలములు
ప్రాగ్భవారధిదుర్భరంప్రకరతూల, విసరములనెల్లఁదూలంగఁవిసరుఁగాత 1897
కృష్ణభూపాలీయము, పద్య 6.

సీ. కలుము లీనోపఁడే ♦ కమలాప్త సుతరాజ్య, సంఘటనోపాయ ♦ చతురమంత్ర
యిష్టార్థము లొసంగఁడే జానకీంఘ, వానోన్యవ్యకుశలవాన్తైక దూత
చిరతంయుర్వృద్ధి ♦ జేయఁజాలండ్ లక్ష్యుణజీవదానభిషగ్గవ్యండు
కళల నీనేరఁడే ♦ ఘనమూని సంపూర్ణ, రామ సత్తైక పౌరాణికుండు

గీ. పాపనాకృతితైవాంశభవుడు శ్రీహరిస్వరూపుడు భావివింశతుండు
నిరపధికకీర్తియగు నాంజనేయమూర్తి, తత్ప్రసాదవనములు జగత్పాపనములు.
మహేంద్రవిజయము, ఆ 1 పద్య 7.

పీ. త్రిజగద్విభుత్వవండ్లితచరిత్రస్ఫూర్తి, దగు నమరేందురైడెద్దానిఁజెచ్చె
సర్వజంతువ్రాతఁచైతన్యహేతునై, తగుజగత్ప్రియఁడెద్దానిఁజెచ్చె
లోకభీకరదైత్య లంటాకపటిమచే, దగు రాఘవేంద్రుఁడెద్దానిఁ గొనియె
బ్రతితసంపూర్ణసంఘతప్రదానఖ్యాతి, దగు మహితనయ యెద్దానిఁ బడసె

గీ. నట్టి హరంబు నలుతపఁట్రాభిషేక, సమయసత్కారముగదాల్చి యమరునట్టి
యాంజనేయుండురామరాఘాధిపతికి, భోగబలవిక్రమైశ్వర్యములనొసంగు.
రాఘనంశముక్తావలి, ఆ 1 పద్య 8.

గ రు డ స్తు తి.

ఉ. ఆయతచండతుండనిహతాహినికాయుని దస్త హాటక
చ్చాయుని సర్వవేదమయఃసన్నతకాయుని దేవదానవా
జేయుని నప్రమేయుని నశేషవిహంగకులాధిపత్యధా
రేయునిఁ బ్రస్తుతింతు సుచరిత్రవిధేయుని నై నతేయునిన్. 1900

శ్రీరంగమహాత్మ్యము, ధైర. ఆ 1 పద్య 8.

గీ. నామదిఁ దలంచెద నుపన్యసామగ్ధేయు, మురహరవిధేయుసమరసఁమూహగేయుఁ
గనకనిభకాయు భక్తితఁకాద్రివేయు, వక్త్రకాంతిజితాత్రేయునై నతేయు.
అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 13.

చ. తన తనుకాంతి కాంచనకృతంబులరీతి రహించ సూరుతా
శనవరభూషణౌఘములసారెంగనుంగొని చేయిసాంచి కై
కొనఁ బటు పూర్వమృతుల్ నిగుడు ఘోరఘటావళు తెత్త భీతిచా
లనమువహిరయి నైజనతులం గని నవ్వు సుపద్మ వేదదేవన్. 1902
వాంపరిశితి, ఆ 1 పద్య 2

మ. జననీకాపముఁ బాపఁగాఁ దలంచి యిచ్చన్ కచ్చపేభంబులం
దనకాశ్వుందవిలించి మోనికులజాతస్థితభూజాతకా
ఖిను యుక్తస్థిడించి వైవతపతిం గంపింపఁగాఁడేని గ్ర
మ్మన దివ్యామృత ముర్విపైనునుచు తాత్పర్య స్ఫుక్తితోఁ గొల్పెదన్. 1903
భాగవపురాణము, ఆ 1.

కా. దానుండై సఖుండై ధ్వజంబయి సమృద్ధ్యద్వాహమై యాననం

బై సద్వీజనమై వితానమయి యుద్ధ్యజ్జలయాకాంతును

ల్లాసం బొప్ప భజింపుచుండినమహాత్రయ్యాత్మకు నివ్విష

త్త్రాసాపాదిబయన్ బ్రహ్మాంతుని గరుత్మంతు స్థలంతు న్మదిన్.

1904

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 1 పద్య 4.

మ. ఆగవిందపరిభవాండభాండనికరంబబ్రంబుగన్ దుండకం

దగమందూని మెలంగు శీరమణు నుద్ధ్యల్లలమై పీపునన్.

సరవిం దాల్ప ననల్పశక్తిగల యాఘంధోమయాకారుడో

గరుటామంతుడు సూర్యరాయధరణీకాంతాగ్రణింబ్రోవుతన్.

1905

యతిరాజవిజయము, ఆ 1 పద్య 8.

సు ద ర్శ న స్తు తి.

సీ. ధైర్యమహావీర్యధమ్మిల్లములతోడ, విరులనెత్తావికి వీడులొలు

దనుజుద్ధాంతకాంతకటాక్షములతోడ, గణికకాటుకలకుం గానినావి

దానవహాసినీస్తనకుంభములతోడ, బసుపుంబయ్యెడలకుం బాయు తెరువు

య్యసహాధనంబుతాధరములతో, సాబగువీడెములకుం జాక్కయెదురు

గీ. చేసి నుననుంధరికశాంతాల, వృంతచలితాంతకుంతలవిలసదిండ్ల

కులనధూదీలలాటికా కుంకుమంబు, బదిలపలుపల జక్రంబ నీధిరమకాడె.

మ. సతతంబు స్తుతియింతు జంతుమయసంసారక్రియారక్షణా

క్షతశౌర్యోపతారిపక్షమగుటన్ సంగ్రామభీమభ్రమా

గతగోహంతికదీర్ఘకాతలలుకత్కంఠచ్చిదాచ్ఛాదన

క్షతజడలితతేలితామరసరక్షశక్తిముం జక్రమున్.

1907

ఉత్తరహరివంశము, ఆ 3 పద్య 147, 149.

చ. అడరు గల్గొనెగొలు మహాముఖ వాంత సుధాంబుధారలు

నొప్పడవగు పక్షి కీలములు పొంగునుగాఁ బెట ధైర్యకోటికి

స్పెడిదవుం గిన్నలో నెనరు చెట్టిన పెద్ద పసంటి వోలె నె

క్కుడు వెన రాహు మస్తకము గొన్న సుదర్శన దేవుం గొల్పెదన్.

1908

అమక్తమాల్యద, ఆ 1 పద్య 9.

మ. హరిపీనోన్నతబాహుదండకృతసాహాయ్యంబునం దుర్నిరీ

క్ష్యరయస్సార్తులతోనవిభ్రమముమించంగానరెవఁఖ్యయు

ర్వరః జ్యేష్ఠర నజాండభాండతతి నశ్చవ్యగ్రంబుగాఁజేయును
స్థిరచక్రింబు మదీయ దుర్దశల సంశ్చీఃంబుగాఁ జేయుతన్.

1809

ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృ. ఆ 1 పద్య 13.

మ. అనువేలంబుననంతకోటి హరిదళ్యాభాసమాహనుమే

యనితాంతపరిభాసముజ్వలసహస్రస్కరితప్రదీప్యచ్ఛిశా

ఘనమై శత్రుకరాళమయ్య హరిభక్త శ్రేణికల్లన్ మద

ర్భనమై యార్తులఁబాపు చోక్ర మొసఁగున్ శాఖ్యంబు మాకెప్పుడున్. 1910

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 1 పద్య 6.

చ. అనువుగ దేనిఁ బూని వనజాక్షుఁడు సజ్జనరక్షణంబు దు

ర్జనగణశిక్షణంబును నిధిరంతరముం బొనరింపుచుండు న

య్యనుపమతేజమా బుధజన్మకనుదర్శనమైన శ్రీసుద

ర్భన మొనగూర్చు నూర్వమహిజాని కనూనజయోచ్చయింబులన్. 1911

యతిరఁజనయము, ఆ 1 పద్య 3.

పాంచజన్యస్మృతి.

మ. హరిపూరింపఁ దదాస్యమారుత నుగంధాకృష్టమై హాళిపం

కరుపాక్రోడమిలించుబృంద మెదురెక్కం చుష్కియాపంక సం

కర ద్రత్యాను పరంపరం గమచు రేఖం బొల్పు రాకా నిశా

కర గౌర ద్యుతి పాంచజన్య మొసఁగుంగిశ్యాణ సాకల్యమున్. 1912

అముక్తమాల్యద, ఆ 1 పద్య 5.

మ. దినమున్ మొక్కెద దుప్తపంచజనద్రుతేయోదతోచ్చేదన్య

త్రిని జన్మించుట దుప్తపంచజనద్రుతేయోదతోచ్చేదనం

తెనయుంజూడ మముం గలంచుటిదినీకేధర్మమంచాడురే

ఖను గొండల్ ప్రతిమోయఁగా మొరయుశంఖశ్రేణికామాళిన్. 1913

ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృ. పద్య 14.

మ. కమలావల్లిభుఁ డుల్లమం దలరువేడగై దన్నుఁబూరింపఁ ద

త్కమనీయామలసస్మితాధరసుధాధారస్ఫురతేనపుం

జమెకోనా విలసిల్లమం బుధులకున్ శాఖ్యంబులం గూర్చు శం

ఖము మాకీవుత సంతతంబులమాంగగళ్యంబులత్యాప్యతిన్. 1914

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 1 పద్య 7.

క. ధన్యంబై హరిపూనుట, మాన్యంబై సకలసకల ♦ మండలికి నసా
మాన్యమగు పాంచజన్యము, జన్యములం గలుపు మార్య ♦ జనపతి కొనంగన్.
యతిరాజవిజయము, ఆ 1 పద్య 6.

కౌమోదక్రీస్తుతి.

ఉ. యాదవ సార్వభౌమ భయభూత బాహునియుక్తి జేసి యం
చే దనుజేంద్ర సాశ్వపుర ♦ హేమమణీవరణంబు సంగతం
బై దివి నాత్మ కంకణములందొక కంకణ మయ్యె నట్టి కౌ
మోదకి మోదకీలిత సముద్వల కల్పకమాల్యం గొల్చెదన్.
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 1 పద్య 7.

ను, సృష్టితాండవనకింకిణీగణఘనా ♦ రావంబు గర్జనము
బృహద్రథోద మురారివారిడమనా ♦ భాసిల్లె దగ్ధోర్మరు
ప్రణవప్రసాదైర్బ్రహ్మచరులపజ్జరిప్రకిరయంగాడి గీ
టణంగంజేయు గదాయుధంబుడచు నుచ్చస్మదదౌర్ధత్యమన్.
ఇందుమతీపరిణయము, మ. స్తు. పద్య 15.

ఉ. సాదగలీల నాత్మనయ ♦ నాంచలచాలనసంజ్ఞ సేసమా
సాదితవేగమై యమర ♦ సంఘము లుబ్బగలేచి శత్రుహృ
చ్చేదన మాదరించి హరిచిత్తము నుల్లసిల్లంగజేయు కౌ
మోదకి మమ్ము నిత్యముఁ బ్రహ్లాదిత చిహ్నులజేసి ప్రోవులన్.
రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 1 పద్య 8.

క. అరిదగళలనాస్పదమై, హరిమైదవకరసరోరుహంబువితానం
బఱిగెడు నల కౌమోదకి, నిరతముఁ గృతిపతి కొనంగు ♦ నిఖిలకుభంబుల్.
యతిరాజవిజయము, ఆ 1 పద్య 4.

నందకస్తుతి.

మ. పృథతోద్ధౌధరభాగ పీత యుగళీ ♦ భాస్వత్స్వరుస్తంభ సం
స్థితఁ దీండించెడు బాళువా మొసలివా ♦ దీప్తార్చిగా కట్టలా
న్విత ధూమాశిత రేఖ వైయలుగుగా ♦ విఘ్నాన దీపాంకురా
కృతి నందం బగు నందకం బఘు లతా ♦ శ్రేణిచ్ఛిదం జేయతన్.
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 1 పద్య 6.

మ. తనునీలాభసమిత్ప్రభూమితవిభూఃప్రసోర్యహామకే
 తునితాంతోత్థితభూమరేఖగతి స్వస్థగ్రద్ధామకేతుద్యుతిన్
 గవి రక్తాభతదృద్ధతార్పియన మంగింబయ్యఁ దా నందకం
 బవఁ జేర్చొన్న మహాద్భుతాసిమదరి ♦ వ్యాపాదముం జేయుతన్. 1921

ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృ. పద్య 16.

ఉ. స్పందితచిత్తదుష్టరీపుఁసంచయకంతవిలుంతనక్రియా
 నందితదేవతార్పితఘనమ్మటకల్పక పుష్పమాలికా
 బృందనుగంధముక్తమయి ♦ శైంపురహించు సమస్తసజ్జనా
 నందకమైన నందక మఁనారతమున్ మముఁగాచుఁగావుతన్. 1922

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 1 పద్య 9.

క. బృందారకబృందావన, సందర్భవినిర్భరైక ♦ శక్త్యాకరమా
 నందకము విహితమహితా, నందక మగుఁ గాత సూర్యఃపరనాథునకున్. 1923
 యతిరాజవిజయము, ఆ 1 పద్య 5.

శార్ఙ్గస్థితి.

చ. పిడికెడు కానుఁ గొప్పఁ గని ♦ పేరీమఁ ద్రివక్ర సమాంగి కేసిలేఁ
 తిడికెడు కానుఁ గొప్పఁబయిఁ ♦ బెచ్చు గుణంబును గంటి నంచు నే
 ర్పడక నిజత్రివక్రతయుఁ ♦ బాఁపఁగ మ్రొక్కెడునానుమాలిపైఁ
 జడిగొన నమ్ములీనుపారి ♦ శార్ఙ్గ ధనుర్లత గాయఁ గావుతన్. 1924

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 1 పద్య 8.

మ. ఋజుభావాద్యతమయ్యు వకిరీమగుణోపేతాత్మకందై పర
 ప్రజజీవైకవికర్షణకృమకళా ♦ పృవ్యక్తమయ్యున్ సదా
 నిజజీవైకవికర్షణకృమకళా ♦ నిర్విద్రమా తచ్చతు
 ర్భుజాశార్ఙ్గంబు మదంగసంగతమహా ♦ భూరివ్యధల్ మాన్యుతన్. 1925

ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృ. పద్య 17.

ఉ. భండనకేళిచండతర ♦ భావవిజృంభణశైలవిద్విమ
 త్తండనలోల విష్ణుకరఁతామరసంబున సారయుక్తమై
 తాండవమాచరించు విబాధగ్రసమదావహమైన శార్ఙ్గకో
 దలిడము మాకు నిత్యమశుభదం బగుచున్ విలసిల్లుఁగావుతన్. 1926

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 1 పద్య 10.

చ. ధృతిసేడ నాత్మచిత్తము జయించిన కల్ములనూలుగంటి భూ
లలికల సామ్యముం గని చెలంగుట గెల్పు ఘటించు నంచు సొం
తతమును శౌరి కోరికను ♦ దాలుచు శార్దూ మురుప్రతాపదీ
పెరునిగఁ జేయుఁగాత నుకవిస్తపనీయుని నూర్వరాక్షసిన్.

1927

యతిరాజవిజయము, ఆ 1 పద్య 7.

ఆదిశేషస్తుతి.

మ. శయనంబై యుపధానమై నిలయమై ♦ సభ్యత్రమై పాడుకా
ద్యయమై మంగళపీఠమై మృదులవంశస్త్రింబై సమస్తాచిత
క్రియలం జక్రికి నిత్యసన్నిహితమూర్తిన్ బొల్పు శేషాహి న
క్షయమేధానిధిఁ గావ్యలక్షణకళాచార్యున్ బ్రశంసించెదన్.

1928

శ్రీరంగమహత్త్వము, ధైర. ఆ 1 పద్య 2.

మ. పారిశాభిన్ జనియించు నబ్జజాండు బాంధ్యక్రీడనానక్తి బం
ధురభోగాగ్రిచిరత్నరత్నరుచిసంహృదోహైవాంఘాష్టిత
ద్ధరణోద్యుక్తతచే రచించినఫణావ్యాసక్తపద్యపరిగా
భరణశ్రీరహిఁజెందు శేషుండు వచః ♦ ప్రాగల్భ్య మిచ్చుం గృపన్.

1929

భోజనూతాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 8.

మ. స్థిరదీప్రప్రతిసీరలౌమణిఫణక్రీడితైలన్ భోగమం
దిరలీలారతి లక్ష్మీవల్వగొను దైతేయారికిం లబ్జనాం
దు రమాదేవికి మోద మల్కయు మదిన్ ♦ శోద్ధోడఁ బర్యాయవృ
త్తిరహింజేయుఁగణిండుఁ డీవుత మహాధీవైభవోశ్మేషముల్.

1930

ఇందుమతీపరిణయము, మ. స్త. ఆ 1 పద్య 10.

మ. ఘనశయ్యాసనపాడుకాంకుకసమగ్రిచ్చత్త్రముఖ్యోన్మల్లస
న్ను భింబులచే రిమాధవునయన్ ♦ దా శేషమైయుండుటన్
జనులెల్లం చను శేషుండంచు వినుతింబన్మించు నత్యంతశాం
తు ననంతు స్వరభక్తిమంతు ఫణికాంతుం గొల్తు నశ్రాంతమున్.

1931

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 1 పద్య 1.

చ. ఇలనుభరించు నెవ్వని యహీనఫణాఫలకంబు లేనిమే
సలరులసెజ్జయె యలరుశాహరి కట్టి యనంతమూర్తి ని

స్తులతరక్తి పూర్తి నిడితోరపుఁగూరిమఁ బోయఁగాత ని
ర్మలసుగుణాంతు వేంకటసుమారమహిపతి సూర్యరాడ్విభున్.

1932

యతిరాజవిజయము, ఆ 1 పద్య 6.

విష్వ క్షే న స్తు తి.

క. శ్రీరమణచరణసేవా, చారనియాధావదాను • సత్కిర్తిజయ

శ్రీరాజమానుదానవ, వీరభగన్వేనుఁడలఁతు • విష్వక్సేనున్.

1933

శ్రీరంగమహాత్మ్యము, ధైర. ఆ 1 పద్య 4.

ఉ. త్యాజ్యజనాఘకాసనఁ ధానము మాశ్చలనక్రియామహా

పాశ్చాతగోన్నవేత్రము కఠంబునఁదాల్చి యజాండభాండసా

మ్రాజ్యధురంధరుండయి రఘూవరభుక్తవిముక్తశేషమే

భోజ్యముగా గ్రహించుమాతఃపున్ద్యతి సైన్యపతి స్ఫుజించెదన్,

1934

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం, రం. ఆ 1 పద్య 5.

మ. ఇభవక్త్రాఢికపారిషద్యపటలం • బెల్లప్త నుద్యత్తటి

త్పృథ పాణిప్రచలత్సువర్ణమయవేత్రప్రాప్తసంజ్ఞన్ జగ

త్పృథవద్విఘ్ననివారణార్థము హరిఁదాభగంబులం బర్వ స

త్పృథ. నన్వర్థసమాహ్వయంబు గను విష్వక్సేను సేవించెదన్.

1935

ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృ. ఆ 1 పద్య 9.

వీర భ ద్ర స్తు తి.

ఉ. కేలు మొగిడ్చి గొల్చెదను • కేవల దీపజనావనక్రియో

క్షేలదయాసముగ్రు రిత్తువీర మహాప్రళయోగ్రుగ్రు భ

క్తాశిగ్రహీతభద్రు రుచిఁరాత్మముభోపరిగ్నభద్రీకా

శీలనాకపోలయుగ • లీనహరిద్రుని వీరభద్రునిన్.

1936

రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1.

ర వి స్తు తి.

చ. అనుపమదివ్యమూర్తియను • సంతియకాదు భవాప్తమూర్తులం

దును వరమూర్తిదాన ప్రభితోడ బగ్గజనరాజిల్లు నిం

దనయు దాన దృష్టియను • సంలియకాదు త్రిలోచనాదీల
చినములు దానయైన రవి • చారునిజప్రభమాకు నీవుతన్.

1937

కుమారసంభవము, ఆ 1 పద్య 6.

కు మార స్తు తి.

క. తనజనకుఁ దురుస్థాణువు, జననియపల్లెఁగ్గ దా వింకాఖుం దనఁగాఁ
దనరియు నిభిమతఁఫలముల, జనులకు దయ నొసఁగుచుండుఁపల్లెఁగ్గ గొలుతున్.
కుమారసంభవము, ఆ 1 పద్య 8.

మ లి కౌ రు న స్తు తి.

మ. అమలజ్ఞాననుదీపవర్తిఁగొని వృద్ధాచారుఁడై వేదకా
స్త్రములందున్న సదర్థ మెల్లఁ గొని వింధ్యతీర్థీరిఁ గావించు వా
ని మహాత్ముండవఁబోల్పు పుణ్యనిధి వాణీమఘుని నర్వజ్ఞ జం
గమలింగంబగు మల్లికార్జును నదా • కల్యాణుఁ గీర్తించెదన్.
కుమారసంభవము, ఆ 1 పద్య 15.

హ య గీ వ స్తు తి.

కా. ఓ రాంభోధిలసత్తరంగపటలే • శీతీకృతాస్తాపహో
దారాశ్వర్థమహీజయూతమునఁ బుష్పస్థాయియై శిష్యుల
త్యారూఢస్థితికాస్త్రముల్ చదువఁగా • వ్యాఖ్యానముదార్శినియగు
డై రాజిల్లు హయానసుం గొలుతు విద్వాజాలమౌద్యానసున్.
మ. అకలంకస్థితి శంఖచక్రవిలసత్పద్మభ్యానముదార్శినువు
స్తకయుక్తాచారీ చతుష్టయండు పరపఃపృథ్వీండు కుభ్రాంకుమం
శ్యకృతావాసుఁడు జ్ఞానదుండు హయవక్త్రస్వామి నిత్యంబుమా
నుకచిత్తంబుననిల్చి తోర్పు మృదుశుంభద్యాకృత సందర్భయన్.
రత్నచీకల్యాణము, జ. వేం. గం. ఆ 1 పద్య 11, 12.

వి ఘ్నై శ్వ ర స్తు తి.

చ. తను వసి తొంబుదంబు సితఁదంతయుగం బచిరాంకు లాత్మగ
ర్జన మురుధర్జనంబు గరఃసద్రుచి శక్తిశరాసనంబు వై

చన మదవారివృష్టి హితశస్యసమృద్ధిగ నభ్రజేల నాఁ
జను గణనాథుఁ గొల్తు ననిశంబు నభీష్టఫలప్రదాత గాన్.

1942

కుమారసంభవము, నన్నె. ఆ 1 పద్య 7.

ఉ. అల్లన తుండమెత్తి శివుఁ నాఁదలయేటిజలంబు పీల్చి సం
పుల్లతఁ బాదపీతమున, ఛాంతనయెన్న సహస్రనేత్రుపైఁ
జల్లి శివార్చనాకమలశంహతిఁ బోక్షుట నేయనట్లు శో
భిల్లు గజాననుండు మదభీష్మితసిద్ధికరుండు గావురన్.

1943

విజయనేనము, ఆ 1.

ఉ. గ్రక్కున నేత్రయుగ్మము కఠిరద్వితయంబున మూసిపట్టి యా
మిక్కిలికంటికిం దనదు ఁ మిక్కిలిహస్తము మాటుచేసి యిం
పెక్కెడు బాలకేలిఁ బరమేశ్వరుచిత్తము పల్లవింపఁగాఁ
దక్కక ముద్దునం బొలుచుఁదంతిముఖం గొలుతున్ బ్రసన్నుఁగాన్.

1944

దశకుమారచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 5.

ఉ. తనరంగఁ గ్రుచ్చి యంతిక ముదంబునఁ గాఁగిటఁ జేర్చుచో ఘన
స్తనయుగకుంభయుగ్మములు ఁ దాఁగొని యొప్పునకై యనూయమైఁ
జెనకి కనంగ నొందొకటిఁ జేరినలాగున మల్లనీల్లఁ బెం
పెనసినవానిఁ బ్రీతి నుతియించెద నేనికమాముజేలుపున్.

1945

నృసింహపురాణము, ఖీక. పద్య 5.

ఉ. పరముండు కంధరస్థలముపై నిడి వేడుక ముద్దు లాడఁగాఁ
గరమునమాలి గంగయుదళకంబులు మెల్పునఁ బీల్చి యూఁడిశి
కరములు భూషణేందునకు ఁ గారవతారకలీలఁ జేయు త
త్కరివదనుండు మత్కృతికిఁ ఁ దానుముఖస్థితితోడఁదోడగున్.

1946

విక్రమసేనము, ఆ 1.

శా. జేజే యంచు భజింతు నిష్టఫలసంసిద్ధుల్ మదిం గోరి ని
ర్యాజప్రోహకృపావలంబునఁ గటఁపప్రస్యందిదానాంబునిం
బూజాతత్పరదేవదానవకదంబున్ బాలకేళికళా
రాజత్కృతుకరంజితోరగపతి ఁ పొలంబు హేరంబునిన్.

1947

శృంగారనైషధము, ఆ 1 పద్య 4.

సీ. కలితకుండాదండ ఁ గంఠూషితోన్ముక్త, సప్త సాగరమహా ఁ జలధరిమహా
ప్లవక్రియాశేలి ఁ పశవతీర్థనుభర్త, మేదినిధరరత్న ఁ మేఖలములు

చక్కజంబూఁఫలఁద్రుకటసంభావనా, చుంబితభూభృత్కందంబకములు
వికటకంఢూలగంఁడక దేహమండలీ, ఘట్టిత్రబహ్మండ ♦ కర్పరములు
గీ. శాంభవీశంభులోచనో ♦ త్వనకరములు, వాసవాద్యమృతాశన ♦ పందితముల
విఘ్నరాజమదోల్లాస ♦ విభ్రమములు, మించి విఘ్నోపశాంతిఁగాఁగించుచుఁగార్.
హరవిలాసము, ఆ 1.

ఉ. ఆదర మొప్ప మొక్కిడుదు ♦ నద్రెనుతాహృదయాసురాగసం
పాదికి దోషభేదికిఁ బ్రీతిసన్నవిసోదికి విఘ్నవల్లికా
చ్చేదికి మంజువాదికి న♦శేషజగజ్జననందవేదికిన్
మోదకఘాదికిన్ సమదఁమూషకసాదికి నుపగ్రసాదికిన్ . 1949

భాగవతము, స్కం. 1 పద్య 5.

మ. లోలుమొక్కులో గొనువేల్పుఁ గొల్తు శళభృత్కోటిరుఁ గోటిరట
త్కలభూషుంకితగాతుఁ గాత్రమరసంఘస్తోత్రవేదానిర
ర్గళధారాళకటప్రదానతటినిఁరజన్విరేఫాలికా
కలికాలోలవిచారుఁ జారుహరి భుక్పాలింబు లంబోదరున్ . 1950

శైమినిభారతము, ఆ 1 పద్య 4.

ద్విపద. సారంబుగా వేడ్క ♦ సమకొల్పు బీజ, పూరంబువలకేలఁబాలుచురత్నాల
హారంబు డాతేల ♦ నాదిత్యమకుట, హీరంబు నెదఁగల్గఁ హీరంబుఁ బొగడి.
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరస.

ఉ. అంకముఁజేరి శైలతనఁయూర్తనగుగ్ధము లానువేళ బా
ల్యాంకవిచ్చేర్చు దొండమున ♦ నవ్వలి చన్దబలింపఁబోయి యా
వంకకుచంబుఁ గాన కహింవల్లభహారముఁ గాంచి వే మృణా
ళాంకురశంక నంటెదు గఁజాన్యుని గొల్తు నభీప్రసిద్ధికిన్ . 1952

మనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 4.

చ. అరుదుగ వామభాగలలఁనాకలనాచలనాత్ముడైన యా
హరు గురుఁ గాంచి తానును దఁదాకృతియాగతి నేకదంతుడై
కరికరిణీగుణంబులు మొగంబునఁ చాల్చి జగంబు లేలు నాం
తరకరుణాసనాఘ గణఁనాఘ మరుద్గణనాఘఁ గొల్చెదన్ . 1953

నరసభూపాలీయము, పద్య 8.

సీ. చంద్రఖండకలాపుఁజారువామనరూపుఁ, గలితచంచలకర్ణుఁ ♦ గనకపర్ణు
మోదకోజ్జ్వలభాహుఁనూషికోత్తమవాహు, భద్రేభవదను సఁదృక్తపదను

సన్మన్యతాపాత్రులైసంభవపుత్తురి, నమది నామోదు విఠ్ఠాపరీసాదుఁ
 బరకువరాభ్యామఁ బాశాంకుశోల్లాను, నుతుతరభ్యామ నాఁగోపవీతు
 గీ. లోకసన్మతగుణవంతుఁ సేకదంతు, సమితహేరంబు సత్కరుఁడావలంబు
 విమలరవిజోటితేజా త్రివిఘ్నరాజఁ, బ్రథితవాక్పాఠి కెప్పుడుఁబ్రస్తుతింతు.
 మొల్లరామాయణము, ఆ 1.

శ. నిజదంతప్రసవంబు హస్తమధుపోఁస్తేషంబు హారావళి
 భుజగవ్రాతలలాసమేతము మదాంభోనారమారందమున్
 భుజశాఖాశ్రుతివత్త్రముల్ ఘటఫలంబుల్ గల్గి సాంపాందు నా
 గజరాజాదన కల్పభూజ మొసగుం గవ్యోణసాఫల్యమున్. 1955
 బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 7.

శ. తమఁ గని యొక్క యెత్తుననెఁ దక్షజయ న్నిటలాత్తుఁడు న్మదం
 బువ నిరుచెక్కులం గదిసిఁ ముద్దు గొనంగ నొకింత నెమ్మొగం
 బనువుగ వెన్నకుం దిగిచి యత్నవిహీనపరస్పరాస్యయం
 భవములు దల్లిదండ్రులకుఁ బన్నుగఁ గూర్పు గజామ్య నెన్నెదన్. 1950
 అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 22.

శ. ఒండురదంబు పోవితచి యుక్కునఁ జక్కని మొక్కఁడనన్
 రెండవ కొమ్ము తొండమునఁ నేర్చున మాటి మతంగశృంగవే
 దండములన్ గ్రహించి తనఁ దాసుల కీబరికించి హస్తిన
 క్తురిండియి మాయబోయదొరఁకుం గొడుకై తగు వేల్పుఁ గొల్పెదన్. 1957
 పాంచాలీపరిణయము, ఆ 1.

శ. మోడకహస్త హస్తీముఖఁ మామకవాహన యేకదంత లం
 బోదర తప్తకాంచనశఙ్ఖముజ్జ్వలవిగ్రహ బాలచంద్రరే
 ఖాద్యతమాధి యంచుఁ దనుకనచ్చపుభక్తిఁ దలంచు వారలన్
 మోదముమీఱఁ బ్రోచు గణముఖ్యుని విఘ్నపతిం దలంచెదన్. 1958
 వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 1.

శ. మొక్కులానర్దుఁ గేలుఁగవఁమోడిచి బొక్కపుఁగొక్కుజక్కివై
 నెక్కెడుబల్బజీరునకుఁ నిమ్ముగ నమ్మినవారి మేల్పసుల్
 చక్కఁగఁజేయు దేవదత్తుఁ జక్కెర గొల్పెరవండు లుండ్రముల్
 మొక్కెడు పాపజండములఁ మేటికి బత్తిని మాటిమాటికిన్. 1959
 నీలాఘంబరీపరిణయము, ఆ 1.

మ. హరజూటానటదాప గాంబుర్పురిఁ దుండ్డాగ్రంబునం బీల్చి సా
దరితం దజ్జలజంబు తల్లికి సముద్యత్తుప్పక్కరాకృప్తసా
గరగౌర్యగ్రజకంధరాంతరఫణి * సైగ్రీవేయకం బద్భుత
స్ఫురణం దండ్రి కొసంగి ముద్దుఁగొను డేవుం డిచ్చు నిర్విఘ్నతన్. 1960
తారాశశాంకవిజయము, ఆ 1 పద్య 17.

మ. కలుషేభావలిసాఁప నంకుశము విఘ్నక్షృద్ధరశ్రేణి వ్ర
క్కలు గావింప వరస్ఫురత్కులిశమున్ * గర్వప్రమత్తారివీ
రుల బంధింపఁగఁ బాశమున్నతమనోరుక్మిణువుల్ మాన్వఁ బు
ష్కలదానాంబువు లూను శేల్పడఁచు ముత్తావ్యాంతరాయచ్చటల్. 1961
ఉత్తరరామాయణము, పీఠిక. పద్య 7.

ఉ. సంతత మేను లోఁ దలఁతు * సంతస మొప్పుఁగఁ గాంతిఁ బట్టినీ
కాంతుని పాలితత్రిదశ * కాంతుని సర్వకళాతి కాంతునిన్
కాంతుని భక్తహృన్నలని * కాంతుని నిష్ప్రతిపాదకోక్తివే
దాంతునిఁ గీర్తిపూర్ణహరి * దంతుని దంతుని నేకదంతునిన్. 1962
రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1.

సీ. విలసిల్లాబ్జధరాతి * కలనాభిచర్యుండు, వరవిసతానంద * వర్ధనుండు
రాజితానందాభిరణతతచర్యుండు, మహితామలినతుండ * మండితుండు
కళ్యాణధామస్వఃస్థునపక్షునున్నుర్తి, వర్ణనీయనుముఖ * వత్సలుండు
విదితవేగాభోగ * లిలపదచరణుండు, సమరసోత్కటదాన * సౌరభుండు
గీ. నగుచు నగణితమగుఁత * నతిశయముగ, నలరునట్టి విషయముఁ * డస్మదీయ
నిర్భరగ్రంథసందర్భ * నిఖిలయుక్తి, పటిమఘటనాగరిష్టాఁడై * పరఃగుఁగార. 1963
కృష్ణభూపాలీయము, పద్య 5.

పీ. తనకన్దయుగ్మచాఽలనవిలాసంబులు, చామరాందోళన * సరణిఁ జెనుపఁ
దనరదనాగ్రిముద్దామతరై కాత, పత్రమహానై భవంబుఁ జూనుపఁ
దనపుష్కరాగాఁబు * ధారాప్రవాహంబు, లమితరాజ్యాభిషేకములఁ ధన్యువఁ
దనగణనాదుకృత్యము సంగరాభంగ, చతురంగపైన్యప్రశస్తీ మనుభుఁ
గీ. దన పృథమపూజ్యభావంబు * ధరణివలయ, నాథ లోకవరాగ్రిగణ్యత్వ మనుప
వనుపమపేమహేరంబుఁడనిశ మొసఁగు, రామరాయేంద్రిరాజకార్యముల్ఫలము,
రావువంశముక్తావళి, ఆ 1 పద్య 7

నరస్వతీస్తుతి.

క. వేదాగమరూపమున మహాదేవునపారగుణ మహాసంస్తుతిసం

పాదితయగుభారతిసే, దాదిగ మత్కృతికి నెలయు ♦ నది గాక యెన్. 1965

కుమారసంభవము, ఆ 1.

చ. కరకమలందెసంగబటికంఠుఁ గమండలుపంటికాంతిభా

నురమగు మాక్తికంపుజవఁనూత్రముదాల్చుట బ్రహ్మవాదమై

పరగిన హంసమున్ బిలిచి ♦ బాలమృణాళముఁజూపుచందమై

సిరితిలకింపనొప్పు బుధఁసేవితమూర్తిఁ దలంతు భారతిన్

1986

నృసింహపురాణము, ఓతిక. పద్య 8.

పీ. సింహాసనము చారు ♦ సితపుండరీకంబు, వెలికత్తె జలువారు ♦ పలుకుఁజెలుక

శృంగారకుసుమంబు ♦ చిన్నిచుక్కలరాజు, పసిడికిన్నెరవీణె ♦ పలుకుఁదోడు

నలువ నెమ్మాముఁదఁముల్లు కేలిగృహములు, తళుకుటద్దంబు సత్కృపులమనను

వేదాదివిద్యలు ♦ విహరణస్థలములు, చక్కనిరాయంచ ♦ యొక్కిరింత

గీ. యెపుడు సేదేవి కాదేవి ♦ యిందుకుండ, చంద్రచందనమందార ♦ సారవర్ణ

కారదాదేవి మామకఁస్వాంతవీధి, నిందువేడుక విహరించు ♦ చుండుఁ గాక.

శృంగారనైషధము, ఆ 1.

పీ. రాజీవభవునిగా ♦ రాపుఁబట్టపుదేవి, యంచబాబానెక్కు ♦ నలరుఁబోజి

చసిడికిన్నెరవీణె ♦ బలికించునెలనాఁగ, పరునాల్గవిద్యల ♦ పట్టుఁగొమ్మ

యీరేడుభువనంబు ♦ లేలు సంపదచేడె, మొలకచందురుఁ దాల్చు ♦ ముద్దరాలు

వెలిచాయకొదమ రాచిలుకనెచ్చరికత్తె, ప్రణవపీఠికుండు ♦ పద్మగంధి

గీ. మందరాచలకందరఁమధ్యమాన, దుగ్ధపాథోధిలపారికా ♦ ధూర్తయైన

లతీతసాహిత్యసౌహిత్య ♦ లక్ష్మీనొసంగు, వరద యై మాకు వినతగీర్వాణివాణి.

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 1.

ఉ. తోణితలంబు నెన్నరురు ♦ సోకఁగ యొక్కి నుతింతు నైకత

శ్రోణికిఁ జంచరీకచయ ♦ నుండిగవేణికి రక్షితామర

శ్రేణికిఁ దోయబాతభవ ♦ చిత్తవశికరణైకవాణికిన్

వాణికి నక్షదామకుకఁభారిజపుస్తక రమ్యపాణికిన్.

1989

భాగవతము, స్కం. 1 పద్య 8.

- డి. ప్రణవపీఠమున మంత్రపరంరలు గొల్పవలయు నేదేవి శేఠోలగంబు
భావజ్ఞులకుఁ బఠాపశ్యంతిమధ్యమా, జై ఖరులేదేవి ♦ వర్ణసరణి
జవహరకీరపుస్తకవివరించుమంచి, తంబు లేదేవి హంస్తాంబుజములు
కుండేందుమందార ♦ కండలీబృందంబు, చంద మేదేవి యానందమూర్తి
- గి. కాంచె నేదేవి కాంచన ♦ గర్భచతుర, పూర్వదంతకవాటవిఘ్నటమనోజ్ఞ
చంద్రకాంతశిరోగృహస్థలవిహార, మమ్రహదేవి వాగ్దేవి ♦ నభినుతింతు. 1970
జైమినీభారతిము, ఆ 1 పద్య 5.
- ద్విపద. వల్లకీమృదుపాణిఁ ♦ పరసీలవేణిఁ, బల్లవారుణపాణిఁ ♦ బరమకళ్యాణిఁ
జారుహరశ్రేణి ♦ మైకతశ్రోణి, వారిజానసురాణి ♦ వాణిఁబ్రార్థించి. 1971
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన.
- డి. చేర్చుక్కగానిడ్డ ♦ చిన్నిజాబిల్లిచే, సిందూరతిలకంబు ♦ చెమ్మగిల్లి
నవరంసకుసుమంబునందున్న యెలదేటి, రుతికించిదంచిత ♦ శ్రుతుల నీన
ఘనమైన రారాపుచనుదోయిరాయిడి, దుంబీఫలంబు తుండుడుకుఁ జెందఁ
దరుణాంగులిచ్చాయ ♦ దంతపుసరికట్టు, లింగిలీకపువిత ♦ రంగు లీన
- గి. నువనిపత్తులు బోటులై ♦ యోలగింపఁ, బుండ్రీకాననమునఁ గూర్చుండి మదికి
నించువేడుక నీణవాఁయించుచెలువ, నలువరాణి మచాత్మలో ♦ వెలయుఁ గారత.
మనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 5.
- కా. కాసారంబులుసాహిణంబులు సరిఁతొంతుండు పూఁదోట వి
ద్యానీమంబులు రచ్చపట్టు మరకాంతాలోకనీమంతభూ
హసిందూరముపాడలాక్షయగు భాహదేవి మత్స్యేభుజి
హృసింహానన మూనుఁగారఁ గృతియుఁత్రైలంక్రియాహంక్రియన్. 1973
కవికర్ణరసాయనము, పీఠిక. పద్య 5.
- మ. రమణీయాక్షసరాకృతింబొలుచు నట్లొక్కేణివిజానలే
పముచేతంగరఁగించి యందునిజవింబుంబొప్పనచ్చామృత
శ్వమునాత్మ ప్రితిపాదకత్వమును పద్మర్థానియందెల్లఁ బూ
ర్ణము గావించినవాణి తిర్మలమహా ♦ రాయోక్తిఁ బొల్పుంగృహన్. 1974
మనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 4.
- డి. ఒకటి యక్షరవిలాసోల్లాసమునమించు, నొకటి తాళప్రాధి ♦ నుల్లసెల్లి
నొక్కటి నారితోగోన్నతిఁ దాల్చి నొక్కటిగోస్తనీగుచ్చ ♦ కలనఁ దనర

నొకటి నువ్వత్త భావోన్మేష ముంద నొక్కటి వల్లకీతుంచి ♦ కలనఁ జెలఁగ
నొకటి భారవశేషము క్తి బెంపొంద నొక్కటి గిరిశమతాను ♦ కారిగాఁగ
గీ. నసమసాహిత్యసంగీత ♦ రసము లనెడు, గుబ్బపాలిండ్లుదాల్చు పల్కులవెలండ్లి
సరసగుణమనోబయ ♦ నరసధీయ, నవ్యకృతినాయకునిగా నొనర్చు గాత.
నరసభూపాలీయము, ఆ 1 పద్య 4.

మ. పరమప్రాధినశేషవర్ణరచనా ♦ పారిణుడొ భర్త ప్పా
త్సరణీన్ డాయుడు సేన యేన యను నోజన్ వర్ణసంధానభా
స్వరవృత్తి న్ననుమూర్తులై యొరయునాసంగీతసాహిత్యబం
ధురవత్తోజము లూను తెల్లని భజింతుం చత్వరీసాదాస్తికిన్. 1976
చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 4.

కా. వీణాతంత్రలనద్దుణంబులు ముదావిర్భావముం జేయఁగాఁ
బ్రాణంబున్నలె టొమ్ముడించుకనుధా ♦ ప్రాయాసులాపంబులన్
బాణింగూర్చుచు సారెసారెకు రుచుల్వాటింపఁ బల్కించు న
వ్యాణీదేవి నటించు మద్విమలజోహ్వరంగమధ్యంబునన్. 1977
జయంతీవిలాసము, ఆ 1 పద్య 8.

కా. క్రిచింతామణిమంత్రేదేవతజగత్ ♦ తేమంక రాపాంగవీ
త్తచంద్రోదయ భక్తశేషధిమహా ♦ సంగీతసాహిత్యవి
ద్యాచారస్తనకుంభకారద మదీయస్వచ్ఛజిహ్వస్థాన్
వాచాన్యత్యయ సల్పుఁగావుతఁ గవిత్వస్ఫూర్తి వర్తిల్లఁగన్. 1978
కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 1 పద్య 8.

చ. తనవృద్ధియాంబుజాతమునఁ ♦ దార్కొనునాథగ తేనురాగనా
హీని వెలఁగ్రమ్ము జేసెనొకొ ♦ యీగతి నాఁగ విధాతేచెంగటన్
దసరి జపాప్రసూనసవిధస్ఫటికాకృతిరక్తిఁ గుల్కునా
గ్వనజడశోషీ మాకొనఁగుఁగాత వనోరచనాదమత్కృతుల్. 1979
ఉత్తరరామాయణము, పీఠిక. పద్య 8.

గీ. వాణి నజారాణి ఘననీలవేణి మధురవాణి బల్లవసంకాశ ♦ పాణిబృగల
నైకత్రోణి నాత్మలో ♦ సన్నుతింతు, సుమధుమధురమధావఢస్ఫూర్తికొఱకుః
హంసవింశతి, ఆ 1 పద్య 5.

ఉ. చే విలసిల్లు రాచిలుక ♦ చెచ్చెర చింబమనీష నొక్కఁ గ
మృదిన దలిర్చుగంటునలు ♦ మోములవేలుపు గాంచి నవ్వఁ జ

శ్చాన మెఱింగి సిగ్గుతడఁ ♦ బాటున మో మరవంచు భారతీ
జేవి యొనంగుఁ గాత పరిధిప్త కవిత్వవగోవిచిత్రత్వం.

1981

శకుంతలాపరిణయము, పె. నా. ఆ 1 పద్య 6.

చ. ఎలమి నమస్త భాగ్యనుమఃసీశుఁడు స్రష్టయు వేల్పుపెద్దనాఁ
జెలఁగుచునుండుబ్రహ్మ మఃచిత్రముగాఁ దనమాటలోపలన్
మెలఁగఁగఁజేయుభారతి సమిద్ధకళావతి పెద్దతిమ్మభూ
తలవతి వేంకటేంద్రునకు ♦ ధన్యతరొత్తు లొసంగువేడుకన్.

1982

రత్నమతశాస్త్రము, ఆ 1 పద్య 1.

చ. హరి కనకాంబరుండు మదనారి హిరణ్యగిరింధ్రచాపుఁ డ
య్యురుపురు భాగ్యవంతులు సశేకద వారలకంటె వెక్కుడై
పరిగితి పీఠ నీకడుపు ♦ బంగరుబొక్కనమంచుఁ గాంచన్
దరు సలరించునాణి కవిచాచణురత్నము మా కొసంగెడుకన్.

కృష్ణాయనచరిత్రము, ఆ 1 ప:

ఉ. అంచలతరుపైని గమలాలసనుతోడ ససించి నేత్రిప
బ్రాంచలచారుపీఠకృష్ణపామ్యురధార శ్రీశిఖినిఁడ నం
బంచల నించి వోరక లఘాత్మిముం నియునేయుభారతీ
నంచల శేత్ర హుట్యములు ♦ సల్పుచి మద్రస నాంగణంబునన్.

రఘువంశపాండవయాదవీయము,

క. రాణులొప్పుగల్గిని గంధంబులు మో దెప్పడఁ జూడువైకత
త్రోణికిఁ జంచరీకచయి ♦ నుండు వేణికిఁ బల్లవప్రభా
పాణికి జంఘకావిని ♦ భావజయూణికి చిన్మభూషణ
ద్రావిడ గీగవాణికిఁ జిత్రిగల్పవేణికి వాణి యొడన్.

1985

గణోదయము, ఆ 1 పద్య 2.

గా. పీఠాపున్నకపాణి నట్టుల సశ్వేణీన్ బృహత్సైంధవ
త్రోణిన్ బట్టజురాణి స్వానుగుణకరోణిన్ బురాణి న్నతేం
బ్రాణి శ్వేత్రైత్రేణి బాదగంగీర్వాణిన్ బ్రహ్మభాగతి
త్రోణి స్వాని వభీష్ఠసిద్ధిని మదిన్ ♦ నేవించు సత్రాంతమున్.

1986

గోపీనాథరామాయణము, బాల. పద్య 6.

క. అన్యవిధిని యర్హవరఃమాంకునబాహ్మయయోగశక్తి స
ద్వైమ్యని సత్త్వనామిని ♦ జెర్మిన్ పర్వి స్వరాస్తవతుర

పాద్యుఁ బ్రకాశసామునొసంగింబొనరించి విమగ్నరూపమై
పూద్యత పీఠయ్యశరఁ డి శోభింయూ నల వాణి నెంచెనన్.

1987

బిచ్చేశ్వరీయము, బింబ. 1 పద్య 133.

- సీ. ఘననీలములచొప్పులనుబోలఁగలకొప్పు, చిన్నిజాబిలిపువ్వు డి చెన్నుమీఱఁ
గపురంపుమగమానికపురంపునగుమేని, తళతళల్లలుఁగువెన్నెలుగాయ
నరవిందతత్వంబు డి వరసుందరతనిండఁ, బరచుకన్దనతెల్వి డి బాదుకొల్పి
పసమించు నలమంచు డి హసించుపందలపించు, తెలివట్టుపుట్టుంబు డి తేటగులుక
గీ. నల సనలువైననలువాలఁ డెలుపు మెఱయ, విలసగానున్న పలుకులఁబెలఁదిమిన్న
క. సభానాథుండగురామకృపతివర్యు, రసనకసమానసరసవాగ్విసరమొసగు.
రావుపంశముక్తావలి, ఆ 1 పద్య 6.

ల క్తి ను త్రి.

లఁ దనరూపు డి దోఁప నేవాసన్న, కాంతాంబరమనీష డి గప్పుకరణి
గాన భూజనుల కచ్చయసౌఖ్య, విభవంబు లిమ్మని డి వేడుకరణి
వేళ సంధిలు ననంతాచంక్ర, మణ భూరివిశ్రాంతి డి మడఁపుకరణి
ములు మాని డి యశ్చురకగద్రకా, శోన్నతాల్లములు గైకొన్నకరణి
గురూలచేలాంకి డి తొంకపాళి, సంబునోదరుపదవల్లవంబు లుంచి
సుసంవాహమొనరించుకలిమిచెలువ, చిగ్గరైశ్వర్యములుమాటుఁ డి యు గాత.
చంద్రభానుపరిత్రము, ఆ 1 పద్య 2.

కమలగర్భాండభాండము లఖండజ్యోతి, సెనయు బంగరుబొమ్మ డి రండ్లుగాఁగ
నీరేడులోకంబులెడ నెడఁ జెన్నారు, పన్నారుదొంతుల డి బాగు గాఁగ
జగ్గిహస్తానీకాన్వితానంభుము తెల్ల, నాడించు బొమ్మల డి జాడ గాఁగ
జ్యోతిభారణి డి ప్రముఖాదికత్తులు, స్రయమిచ్చు చెలిమికట్టియలు గాఁగ
గీ. దలఁపునజనకు నింట నుఁదాగ మహిమ, గాలలీలు నలిపె శోభామ యట్టి
రత్నగర్భయనుంగుగా డి రావులట్టి, మమ్ముఁ జీపట్టి సుఖలీల డి మనుచుఁగార.
వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 1.

ఉ. కమ్మని తెమ్మచెమ్మెరలు డి గ్రమ్మగ నిమ్మగు తమ్మిమేడలోఁ
దుమ్మెడకొమ్మలెమ్మెలను డి తూకొని నీటుగఁ బాటఁ బాడఁగా
గొమ్మని పూపుఁడేనియలఁ డి గూరమి నామెల లిచ్చి నిచ్చలున్
నెమ్మద నుండు పొల్కడలి డి నెయ్యగుఁగూరారు మమ్ముఁబ్రోసెనన్. 1988
నీలానుందరీపరిణయము, ఆ 1.

మ. తతః బాహుపురమాతరత్నరుచిగఁ స్తంభస్ఫురత్కృష్టభ
 గ్యుతినంతానవితాన హరిలలితాఁ ధ్రువ్యస్థుమస్మిగ్ధహ
 వతివత్సంబునఁ బొంది గిందిలు రమాఁపంపజపత్త్రైక్ష మా
 కతులైశ్వర్యము లిద్దుఁ గాపుత దయాఁవ్యాపాదపారిణాస్. 1922
 భాగవతాదరణయము, ఆ 1 పద్య 4.

సీ. కన్నూరిలకనంకలితానవార్జుంబు, బాయమానశశాంకఁ శంకః
 నతిరాగయోగద్యుత్యాధరాధగనీమ, నుహితపరివార సామగ్రిహావ
 నతికృత్యోచితభాగఁ గలవనచయంబు, నలలవీచితాఁపంబుఁగూర్చి
 రభకాంతిమిలితాఁకరమందిహసంబు, నమచ్చిన్మహిమిమిమింపఁ
 గీ. బిశ్వసమాతృస్వయాపన్నుఁ యతులబాగ్య, లక్షణముఁగన్న శ్రీహహలక్షిత్త కమా
 నేత్రనక్షస్థనీతిత్వనిలయ యెపుడు. తిరిముగ వసించు మద్యహంతరమునందు.
 మా ర్చిన్మియోపాఖ్యానము, కృత్యాది. పద్య 4.

సీ. పుష్కరవిహరణఁస్ఫురణంబు పహియించి, యచలానుగుణవృత్తియవధరించి
 యార్యభేదాన్యసౌకర్యంబున రహించి, పరిజలహరణ్యవృద్ధనతిమించి
 త్రిభువనాంచితరూపఁపభవంబుపొలిపించి, భృగుకులంబువవతిత్రిముగజనించి
 యుభయధిధంగిఁగీతానన్ద్యి చ్చందించి, కామపాలనరీతిఁ ఖ్యాతిఁ గాంచి
 గీ. పుణ్యగనముల పూజనఁములు గ్రహించి, కలికినమెందునిట్టిదిఁ గలదె యనఁగఁ
 జెలుపుచెలుపుననలుపొందుకీలమిచెలువ. మెచ్చినవచ్చలుమాకోర్కులొద్దుఁగాత.
 ఉత్తరరామాయణము, వీతిక. పద్య 2.

సీ. ఏనుంచిరాంగిసాఁజేటిరా మాలన, నమృతంబుతోఁగూడఁ నవతరించె
 నేభామినికటాక్షిఁమెనఁగిననజగుద్ర, మఘపుల కట్టె సాఁత్రూజ్యపదవి
 యేచకోరేక్షణఁతేహిగ్గు సేవిజ్ఞు, నక్షస్థలంబు నివాస మయ్యె
 నేదేవిధగనంబుఁ హిరమణిఁగావించఁ, జలియించి లేములుఁ తొలఁగిపోవు
 గీ. శారదయు శంభురాజియుఁ శత్రునతియు, నేజగన్మాతసఖ్యంబునిచ్చగింతు
 గట్టి పట్టుపధూటి భాగ్యములపేటి, శ్రీమహాలక్ష్మి మమ్ము రక్షించుగాతి. 1995
 బ్రహ్మాత్మరక్షణండుము, ఆ 1.

సీ. అబ్బారిధారుండుఁ నబ్బారిధారుండు, మగఁడును మనుమఁడైఁ మిగుల నెలుఁగ
 హైమవతీనతిఁ హైమవతీనతి, చెలికత్తె మాతృరైఁ చెన్నదనరఁ
 గమలసంభవుఁడునుఁ గమలసంభవుఁడును, దోబుట్టు కొడుకునైఁ తోడరుమిగుల
 విషధరనాథుండుఁ విషధరనాథుండు, బావయు నెజ్జయైఁ పనఁబొసంగఁ

గీ. డమ్మి పూ యిక్కయై కడుఁ ♦ దనరుచుండ, నెల్లజగములకును దానెత్తల్లి యవఁగ
నలుకఁజుములచెలి మదిఁజూలఁడుమున, నొప్పుగా నెల్లకాలంబు ♦ నుండు గాత,
కవిచకోరచందోదయము, ఆ 1 పద్య 2.

చ. అంబలవిల్లుతల్లి చరఁజాశ్రితపోషణకల్పవల్లి ని
రత్నలగుణరత్నరత్నముల ♦ రాసులగల్లి నిజార్చనాకుతూ
పాలితసుగీమతల్లి కడుఁనక్కటికంబులపాలవెల్లి వే
డక్కలఁదగుతల్లితల్లి మదఁగారమునందు వసించుఁ గావుతన్. 1997
రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1.

మ. ఆకలంకస్థితిచే నజనన్రనుకాంఠాలింగనారంభకా
తుకశుంభద్యుజతా ఖిసానకలనఁదుబ్బజంబునందిచ్చుమా
ర(7) మచప్పారగుమచ్చునె పెరుగు నాఁలత్రీమహాకల్పవ
ల్లిక మమ్మెస్వడు సత్కృపాశ్చురదృగాఁగింజూచి గఱించుతన్. 1998
దుర్భేణికల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 1 పద్య 1.

చ. లలితచరాక్రమక్రిమఁజలానకలాసముదాయభాగధా
గలఘురరాచ్చలక్షణము ♦ లాదిసి యారసికుండె యర్హుడం
చెలమిని రామరాడ్విభున ♦ కిందిర నుండర మందిరంబుల
న్నిలిచి యనేకరాశ్యపడి ♦ నిశ్చలముక్తి ఘటించుఁగావుతన్. 1999
రావునంశమంతాపలి, ఆ 1 పద్య 2.

పార్వతిస్తుతి.

చ. మునిమనుజునురాహిసురఁమన్యులు మున్నగ సర్వజీవులన్
దనవళ మర్గిఁ జేసి మనుజులకు నోర్చి నీరరాగి జి
ద్దనలను సేతునాల్మకుభఁగన్గిరి మైవెయి గర్భనారిఁజే
సిసనగజాత మల్మతిని ♦ జేకొని తత్సభగత్వ మీవుతన్. 2000
కుమారసంభవము, నన్నె. ఆ 1.

చ. అమరనదినమేత కమలాత్తుభవాదువిశేషభూభరి
త్తమరమణీయనీలజలఁదద్యుతివైభరి పెల్లదీవిపై
నమరిన సింధురాజతనఁయాధిపదీపిత దీప్తిమీఱుచున్
రమణుని యర్థదేహమున ♦ రంజిలు గౌరి శుభంబు లీవుతన్. 2001
బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 4.

చ. పరిణయ వేళయందుఁ దనఁపాదముఁ బట్టియు నన్నెకంటిపైఁ
దిరముగ హొపి కంటునకుఁ ♦ దీఁతెఁగదాపగ యంచు నీలకం
ధరుఁడు దరస్మితం డగుటఁ ♦ దద్వలయాహిఘణాగ్రతన్నుం
దరముకురంబునం గని యెఁద న్ముదమందు భవానిఁ గొల్పెదన్. 2002
అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 21.

ఉ. పరిణయవేళ నాగునికఁపర్వముపైఁ దెలిమించు ముత్తెముల్
కరముల నించి నించి యొడిఁకంబుడగన్ దలఁచాల్సి వోసి యా
హరుమెయిజాణుచో నలినుఁరాపగసిగ్గున డిగ్గ నంచులోఁ
బడిహసనంబొసర్చు నల ♦ పార్యతి మాకు శుభంబు లీవుతన్. 2003
వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 1.

సీ. అలరుపెంగడిమిలోఁటలనాడు పూఁబోడి, పూపవెన్నెలఁజేనిఁ ♦ బూనుచాన
కోరి యేనుఁగుమోముఁ ♦ గొడుకుఁగాంచినతల్లి, చిలువదాలుపువేల్పుఁవలపుటింతి
తెలిబొబ్బమెకపు మేఁల్తేజి నెక్కెడి దంట, చెడుగురక్కఁసిమాఁకఁజదుముదిట్ట
తోలుపల్కుగిల్కుటంఁచెలు గల యెలనాఁగ, యెల్లమేటైంకియైఁయెనఁగుచాన
గీ. యొనఁగఁ జెఁగంటితెరవల ♦ యొడిగములకు, నడరియొడివోనిబలుసిరుఁలిడెదనట్టి
గట్టుదొరపట్టియె నలేనిఁకనికరమునఁ, బొడలుచునుమున్మనయంబుఁబ్రోచుఁగాతి.
నీలానుందరీపరిణయము, ఆ 1.

కా. శ్రీనాణికరచామరద్వయరుచుల్ ♦ చెన్నొండుపక్తిస్సుర
ల్లానఞ్చాఖ్యుపయోగ్ధిపీచికలలేలన్ బాల రాణింపఁగా
వైవాంకస్థలధద్రపీతపసతిన్ ♦ సాఖ్యోన్నతిం గాంచు నా
ర్యావామాషీ యొసంగు మా కతులఁజెల్వెల్వగ్యసత్కీర్తులన్. 2005
భోజనులపరిణయము, ఆ 1 పద్య 1.

ఉ. గాంగపయోరుహోత్సవముఁ ♦ గగన్ ని మాళినిగూఢయైనయ
హ్యంగననేత్రలక్ష్మీయని ♦ యగ్నిన నీకుఁడు తాపకీనద్ర
క్యంగివీక్టీకాంతియిది ♦ సత్యము కన్నులు మాయు పాయు నాఁ
బొంగుచు నట్లచేసి నగుఁభూధరకన్యక నన్నుఁ బోయితిన్. 2006
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, కృత్యాది. పద్య 5.

ఉ. ఊరక చుట్టకొన్నఁ గమఁలోత్పలపంక్తులు వాడు నంచునో
యెఱును గూర్చి చుట్టితివ ♦ యెంతటిబాణవు మేలు మేలు నీ

నేరుపు మెచ్చవచ్చు నని ♦ నిచ్చలు మచ్చిక శంభుఁ గేరునీ

హారగిరింద్రకన్యక దళియామతిఁ గోర్కులు మాకోసంగుతన్.

2007

ఉత్తరరామాయణము, పీఠిక, పద్య 4.

క. హార్యనుకంపాముదితమ, హార్యను నిజజనకశీత ♦ లాహార్యను సౌం

దర్యకళార్థాంగీభవ,దర్యను గుణవర్య నార్య ♦ నాత్మఁ డలంతున్.

2008

రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1.

ఉ. స్నానజలంబు ఛాతవసంబనులేపన మోగిరంబుఁ దా

నే నెఱిఁగూర్చి నాథు వెనఁదియించును బెండిఁకూఁతు రంచు సం

వ్యానముఁ బూని యవ్వరుని ♦ యవ్వనటంచు నటించు భృంగిచం

దానకు నెచ్చెలుల్ నగిన ♦ వచ్చెడు శాంకరి మమ్ముఁ బ్రోవుచున్.

2009

మహేంద్రవిజయము, ఆ 1 పద్య 4.

సీ. సర్వమంగళ గాన ♦ సర్వమంగళదాన, చాతురీకలనంబు ♦ సంతరించి

దుర్గ గావున మహాదుర్గ వనస్పృహ, నిరతతాత్పర్యవిష్కర్షణఁగాంచి

యార్య గావున సమస్తార్యసేవాకర్మ, స్థిరచిత్తపరత్వపుత్తిని ఘటించి

యచలాత్మభవ గాన ♦ యచలాత్మభవమాన, నీయసంపదగరుణించిమించి

గీ. రాజరాజేశ్వరీదేవి ♦ రావురామ, రాయరాజ్యోగినిరంచరామరీతి

రహిదగనితోధికాఖండరాజ్యలాభ,ములనొసంగుఁగానభూప్రతిమోదయగుచు.

రావుసంకమక్తానలి, ఆ 1 పద్య 4.

జానకీస్తుతి.

సీ. సకల లోకాభినంద్యకలాకలాపంబు, దొరయునెమ్మోముచంబురునితోడ

బహుదివ్యఫలపరిపాక సౌభాగ్యంబు, నెఱుఁపుకెమ్మోవిమానికిమణోడ

నవవయస్కీనిధానంబులై తగునుటో, భవనుభావూత్సవంభములతోడ

నమ్మననుమమాణికాభిరూప్యముఁదాల్చు, లలితభుజాకల్ప ♦ లతలతోడ

గీ. నడరి జనకాబ్ధిసీమరామాభిధాన, హరికపీనగుణాపూర్ణహారరాస

గిరిమథనయత్నమునఁదోచునీరియశేష,రాజ్యములొసంగుఁదిరుమఁదాయమణికి.

వసుచంద్రము, ఆ 1 పద్య 2.

సీ. నిఖిలలోకానందఁదీయస్థిరోద్భూతిఁ, బొలుచుననాదృతాంభోజపాణి

యంభోధిమథనాసంహయశౌర్యవరాస్త్ర, జాలమించుననాస్త్ర ♦ సంశ్శిల

పంకదూరకృషీట ♦ భవనివేశప్రాధి, బరగునప్రతిపన్నభంగధామ

యతిలాలితాక్షిణ ♦ మతసంపదదనర్పు, నకశంకిసహజకళాధిపసతి

గీ. సుదతులు నులించనభినవ ♦ మరుచిరమణి, యెనయకుండనిజాధీశహృదయపీఠి

వెలయు నీతాభిధాన నశివలక్ష్మి, నిశ్చలైశ్వర్యములు గరుణించుఁగాత. 2012

హరిశ్చంద్రనలోపాఖానము, ఆ 1 పద్య 3.

ఉ. కాలికిఁ గలుసాచి యుడిగంబున మొక్కిమ్ము రాచమిన్నయి

ట్లాలికి నాడెమైన జనరానికి దోసపుదీరుతాబ్బుపెన్

గాలికి జోగిసూటుననిగారభుడెందపుడమ్మిజంటము

కల్పినికి వేరమిఁకొడు జంగంబులమేలికి నేలమాలికిన్.

అచ్చతెలుఁగురామాయణము, యుద్ధ. పద్య 470.

చ. తనకిది కేళిసద్యమయి ♦ తస్యయుఁ బద్మనహించి తొల్లిలో

చనముఖపాస్తపాయగసామ్యముఁ జెంది నుగంధసంపదన్

దనరఁదొడంగ నిష్పదనితా నయమీఱఁగఁ జేరఁ బట్టె నో

యన ననబాపాణియగుఁనట్టి మహీసుత మమ్ముఁ బ్రోవుతన్.

2013

హంసపంశలి, ఆ 1 పద్య 2.

నీ. మున్నీటోవలనూలి ♦ ముగుడగర్భముచల్ల, నిదియన్నయెన్నికఁబోదలఁ జెంచె

కెండ్లెగులేరుల ♦ పండిరాతొలిచూలి, కనువుగా నిలుఁతీనిఘోతనము నిలిపె

కెక్కంటి దొంగింటిచిగ్రువలు దనన నుం, నవయని జగమాడికొనఁగ వెలసెఁ

గొంఁమన నోచు నోములపంటనాకిది, యని తండ్రితనుఁగొనియాడ మెఱచె

గీ. మెగులుతెగఁ బాయని మెలుఁగు ♦ మెత్తి మటులు, మగనిదాచక్కివెలసెనేసా

గమఁదిమ్మి

గీమదొరసాని య రాముఁగెన్నరాలు, ఘడమికానుపు సిరులిచ్చిపోయిఁ గాత.

శకుంతలాపరిణయము, పె. నా. ఆ 1 పద్య 4.

మ. ఒనగన్ ధాతిగ్గి బనించి సంభృతినయి ♦ పోగ్లాసముం గాంచి స్ప

ర్శనమాత్రోష్టలితాసమాంబకధను ♦ స్సంభావితామోదవ

ర్ధినరీవ్యాగమసంస్థివాన్విశ్రమహా ♦ రామాభియోగార్తి మిం

చిన స్త్రీదేహి యె సంగుఁగావుత బలశ్రీసంభృతాశోగ్యముల్.

2015

ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృ. ఆ 1 పద్య 4.

మ. ఎన్నుకొని యుగంక ♦ వంశము నయ్యనవంశ మింపుసాం

పెనఁగ నమన్నతత్వము సహింపఁగమించిన సీత శీతవృ

కృషిసరణము ల్బుధారస పురంపరలై యలరారుఁ గాత నేఁ

డనదృశదోహదన్ఫరణ • సస్మదభీష్టలతాఫలాప్తికేన్.

2016

మహేంద్రవిజయము, ఆ 1 పద్య 2.

చ. నుకవులవాక్కులన్ నృపుల • చూడ్కుల సాధ్యుల మోములందు గో

షకరములం బయోజవసఃవాటికలందునుబోలె లీల మా

మకమగు మందిరంబున సఃమగ్నిముదాస్పదయై వసించి బా

నకియగు లక్ష్మీ మమ్ముల నఃనారతసంపద లిచ్చి పోవుతన్.

2017

నయనోల్లాసము, ఆ 1 పద్య 2.

ద శా వ తా ర స్తు తి.

మ. గురుపాతీనమనై జలగ్రహమనై • కోలంబనై శ్రీస్మృతే

సరినై భీషుండనై హయాననుండనై • ష్మౌదేవతాభర్తనై

ధరణీనాథుండనై దయాగుణగణోదారుండనై లోకముల్

పరిరక్షించిననీకు మొక్కిక్కడ మిలాభారంబు వారింపవే.

2018

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. పద్య 100.

నీ. నీటిలోఁ జివుకకఁనిలిచి కృమ్యులుపూన్కిఁ, గతినకర్పరపుఁజాఁకాన్మనబిగువు

దంష్ట్రసెత్తి నమహీతలపుగాడుపుఁజీర, యరుదారుకలనయంఁకుడుదయ మగుట

పరులకుఁ దనపట్ల • బలమిచూపువిధంబు, పులిమిన నెత్తుగుఁగ్గిలపునూనె

ద్రోపాంతరమునకుఁ • తెగువమైఁ జను పెంపు, చేమ్మట్టినాఁగంటిఁజీనుతగులు

గీ. సౌగతాగమమాలిమి • శాస్త్రసరణి, పల్లవల్లనచిత్రాఘాతనముగల్గి

నిన్నుఁ దరిచేసి భవవాఙ్మినిస్తరించి, దరిఁ దలఁయుకున్నఁ గలద మోద ముసురారి.

పాండురింగమాహాశ్మయము, ఆ 2 పద్య 66.

క. భువనగకచ్చపకటిమా, నవసింహాద్యభృగుజఃనసరాఘవయా

దవబుధకల్కులను గే, శవుపదిరూపములు మది నఃజునముఁ దలఁతున్.

2020

అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 9.

మ. సరసుల్ మెచ్చుఁగ మీసమై కమతమై • సత్వోత్తియై మర్త్యకే

సరియై వామసుండై శ్రీరామతనుండై • సర్వజ్ఞుండై కల్కియై

ధర జన్మించి భయంబు మాన్చి భువనతాత్పరకదీక్షాధురం

ధరుండై యొప్పెడు దైవతం బొసంగు భక్తశ్రేణికేన్ సౌమ్యముల్.

2021

బాహ్మవీమాహాశ్మయము, ఆ 1 పద్య 2.

మత్యవతారస్తుతి.

- క. మీనముతానతలగతం, తైనిగమచయంబుఁదెచ్చి ♦ యజ్ఞనకుసోదగం
గా నేర్చిన నుమనస్సన్మానితవిగ్రహభజంతు ♦ మత్యవత్యుహరిన్. 2071
భారతము, కాంత్రి. ఆ 2 పద్య 39.
- గీ. కపటమత్య్వంబునై నీవుగడలినడుమఁ, బుచ్చ మల్లార్ప నెగనీన ♦ భూరిజలము
మింటఁ గడుఁడెల్లనై పాటుచుంటఁజూచి, యధ్రనదియంచువర్తింతు ♦ నఖిలజగము,
శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 120.
- ఆ. ప్రకటమకరవరుణఃపాశంబులందుల, జలములందు నెందుఁజూలియకుండఁ
గాదుఁ గాక నన్ను ♦ ఘనుఁ డొక్కఁడైనట్టి, మత్యవత్యుమార్తి విద్యఃమానకీర్తి.
భాగవతము, స్కం. 6 పద్య 301.
- చ. మితి గడవం దిమింగిలత ♦ మెమ్మెయి నెంచిననీదువాతఁగు
త్పితపలరాశియైనచిలుఁజేఁపదిద్రోల్లుటనీవుమ్రింగుటే
శ్రుతులగు నూరుపు ల్మగుడఁజొచ్చుతటి న్నవజేధనైదై
ధితజవశక్తి నీడ్చుకొని ♦ తెచ్చుటకాక తదల్పుతాల్పరన్. 2025
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 19.
- ఉ. వాలముతాఁకున న్విగులు ♦ పజ్జనిపాతముసంస్కరింపఁ బెన్
వారుగనై మహాగ్ధ్రవమునం దొలుఁబుల్కుల దొంగరక్కనున్
వాలికనంకవాఁడిగటిఁప్రచ్చి వెనన్నిగమాలిఁ దమ్మిపూ
చూలికీఁ దెచ్చియావె త్రిదశుస్థానియాడ మురానురాంతకా. 2028
పారిజాతాపహరణము, ఆ 3.
- చ. విలయతమిసృజేళ నతి ♦ వేలమహాంబుధిసూధ్యలోకవా
సులు నతులై కనుంగొనెడు ♦ చాడ్కుల కార్వహుతాశనకిరీయా
కలితగతిన్ వెలుంగు ఘనఁకాయవిజృంభణఁ జోలమీననై
కలయఁగఁ గ్రాలునీవెడఁద ♦ కన్నులు ప్రోచు మమున్ మురాంతకా. 2027
మనుచరిత్రము, ఆ 6 పద్య 106.
- ఁచ. ముదమున సోమకానురుఁడు ♦ మ్రుచ్చిలి యచ్చలమూరఁగొన్న ప్రాఁ
జగువులుతెచ్చి తస్వరఁసాంద్రితరాంత్రములంటనంటు బల్

గదుకుదొలంగఁ గీర్తియను నంగంఁ దొలంగి విధాత్మవిస్మర

ద్వదనసరోజగంధలలితంబులు చేసితిగా జగన్నిధి.

2028

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 56.

సీ. మొగము శంఖము మీసముల్లదాఖడ్గము, లొలనుచక్రమువాలమునుతశార్జ్య
మునుబూని మగమీనము ర్తివై మెఱసి పా, తాళమెఱసి తటస్థలి దొఱసి య
రసి “స్వయంతీర్థః పురాంస్తాయతి” యని, నోజగానీడి “యత్పుచ్చియఃప
తనహేతు” వనిసోమకుసుకుఁ దెల్పు నుభాల్లు, భాల్లుభాల్లు నెగసిపడుచుఁగడలిఁ
గీ. గగ్గిచ్చుకొనివచ్చుమృచ్చుమైవ్రచ్చిక్రతులు, చెచ్చివిధికిచ్చినట్టిసీహెచ్చువినుతి
నేతు వైకుంఠనాథ ! లక్ష్మీసనాథ !, రక్షణపరాయణుండ ! నారాయణుండ !

రుక్మిణీపరిణయము, స. భ. ఆ 4 పద్య 102.

మ. ప్రళయాపూర్ణజలార్ణవాంతరవివర్ణాక్షిర్వధానత్తిమిం
గిలయాత్రానుగతస్వతాలుయుగఃక్షేపాంబునిగ్భోషని
ర్గలితామ్నయ సనత్పునః పతనకృద్భాగింతిప్రదాత్మస్వరూ
పలసత్ప్రభవమూర్తి మధురు చరఃప్రహృంబవీవహరీ.

2080

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 6.

మీ. హీతమతస్యకృతిఁదాల్చి యభిఁబడి పెంపేపారదోర్వీర్యవి
క్రతురుడ్బానురుసోమకానురు గతామంజేసి మున్నంచిత
శుభ్రతికాంతామణి మధురించినగతివ్ శుంభద్బలారాతిసం
హతిఖండించి ననుగ్రహింపుము మహాత్మా దేవకీనందనా.

2031

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. పేం. రం. ఆ 4.

కూర్తావతారస్తుతి.

క. అమృతమథనమున మంథనగములీలోద్ధరణకేలిఁ గైకొనిసురసం

ఘమునకు బ్రియమొనరించిన, యమేయఁగూర్తాత్మ నంబుజాత్మగోలుతున్.

భారతము, శాంతి. ఆ 2 పద్య 40.

క. గతభువనసర్గసముదయ, ధృతభూవలయాంకసదృశః దృఢచరమతనూ

వితెతబహుచక్రిచిహ్నముఁ, బతగధ్వజకపటకచ్చపమునినుఁగొలుతున్. 2033

శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 121.

మ. జలపూరప్లవమనమృత్యుయమహీసంరక్షకై గారయా

బలె, ముక్తమణిశుక్తిశంఖనికురంబంబెల్లఁ జూర్ణంబుగా

బలభిద్యజనదృష్టిజోచరిచరి ♦ భ్రామ్యన్మహామందరా
చలనంఘ్రస్థిఘరట్టమైనకమతఃస్వామి న్నినుం గొల్చెదన్.

2034

ఆముక్తిమాల్యద, ఆ 4 చద్య 20.

చ. చటుల కృపీటసంస్థితరఃసాన్ధివీరీలకయండ గారయి
చుట్టకునుబోలె శంఖమణిఃశక్తికదంబము నుగ్గుగా విశం
కటచరమాంగమంధగిరిఃఘట్టనఃజేసి ఘరట్టమైకృపా
పటిమ జగంబుఁబోయె నల ♦ పాక్కిమఱింబు వినున్ భజించెదన్.

2035

మనుచరిత్రము, ఆ 6 చద్య 107.

ఉ. కోపనకాచనవ్యతిభి ♦ గోర్మనఁగం గనుగండిమండి త
త్రాచమునాఁచలేకతిమిఃధామజలధ్రమిఁగూలి తూలుజం
భాపహరాజ్యలక్ష్మీచెరఃవారఁగఁదేల్పవెయితకాయమా
వైష్ణవకర్పరంబమర ♦ నాకితరక్షణదక్షిణేక్షణా.

2036

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 2 చద్య 57.

నీ. ఆమృతవారాశి ఘటము మందరముఁ గవ్వము ఫణి రజ్జువుఁజేసిఃపూర్వదేవ
తలు దేవతలుఁ బట్టితరుసగా ఘనఘనము, ధ్వనుల బ్రహ్మాండముఁతల్లడపడ
నపుడు“పనోపకాఃసార్థ మిదిం శరీర”మని కూర్మావతాఃరమునఁగ్రుంగి
నగిరికిందనిచి ♦ “నాన్నోదకసమదాన”మని యింద్రదాదులఁకమృతమిచ్చి

గీ. నిరుపమానలక్ష్మీరమఃఃజీమణీమణిలు గొలుప విలసిల్లితా ♦ నలఘుదాన
శిల ! వైకుంఠనాథ ! లక్ష్మీసనాథ !, రక్షణపరాయణుండ ! నాఠాయణుండ !
రుక్మిణీపరిణయము, స. భ. ఆ 4 చద్య 103.

మ. నుచిరాలఙ్గమధూచగూహనకశౌఃత్వకృష్ణవస్త్వదీ
ద్విచరయైకరసాద్ధ్రీకేళిపథిసౌఃశీభూతమందాచలా
ధ్వచరత్రుస్థరధూర్వహాభగమధాంధసాస్థనౌషధ్యదా
బ్రచనాఘట్టఘరట్టపృష్ఠకమతఃబ్రహ్మాంబ వీచే హరీ.

2038

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 6.

చ. విగతరజస్తమోనుతుఁడు ♦ విశ్వమయుండు ననాది రూపుఁడై
నెగడినయెవ్వఁ డీశురీతుల ♦ నేర్పదలిర్ప నృజించిమించె ని
జ్జగతి నజస్రముం గమత ♦ సత్తయుఁడై భరియించె నెవ్వఁ డ
య్యగనిలయఁపియన్ హరి సఃనంతుని నే శరణంబు వొందెదన్.

2039

కృష్ణాభ్యుదయము, పద్య 50.

మ. అనురాదిత్యకృతోరుమంధరమహీః ధ్రాలోడనోద్యత్ప్రకృత్య

త్యసకృద్భూవికర్షణభమితడుః ధాంభోధిమభోధ్యధృ

వ్యమభోత్తుంగతరంగసంగతమహావర్తోద్భవన్ లక్ష్మీనిం

పెనంగన్ కైకానినట్లు జేకొనుము నఁన్నీకా నముల్లాసివై.

2040

రుక్మిణీకల్యాణము, జత్నా. వేం. రం. ఆ 4.

వరాహవతారస్తుతి.

క. వారాహరూపమునఁ బెం, పారిసదనంప్రసాదకటం నవనిసగిరికాం

తారంబుగ నెత్తినయా, శౌరింగ్రోదాత్ముడలఁతుం నమ్యగ్భక్తిన్.

2041

భారతము, శాంతి. ఆ 2 పద్య 41.

ఖ. క్రూరుండైన హిరణ్యనేతుడను రః పోషిరుం దక్షోభ్యుండై

జేయఁ జేడఁగఁ గ్రుంగఁదొక్కిన మహాభివ్యంభరాచక్రమున

వారాహస్వతి నుద్ధరించి నుచిరావాప్తిఁ బ్రతిష్ఠింపఁగా

గారుగ్ధాం బొనరించి తెవ్వనికి శత్రుం బిట్లు క్రీడింపఁగన్.

2042

హరివంశము, పూర్వ. ఆ 8.

గీ. చించి చెడలిన తనురుహః క్రేడిచేతఁ, బద్మజాండంబు కడపపూజంతిఁ బోలఁ

పెరిగియున్నట్టి కిటిరూపః ధరుని నిన్ను, ఖరచతుష్టయబలచతుఃశ్రరథిఁగొలుతు.

శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 122.

చ. అరయుఁగ నెల్లలోకములు నంకిలి నొంద మహార్ణవంబులో

నొరగి నిమగ్న మైనధరఁ నుద్ధతిఁ గొమ్మున నెత్తినట్టియా

కిరిపతి యగ్నికల్పుఁ డురుఃఖేలఁడు నూర్జితమేదిసిమనో

హరుఁడు గృహవిధేయుఁడు సదాధ్వముల న్నునఁ గారుఁ గాపుతన్.

2044

భాగవతము, స్కం. 8 పద్య 804.

చ. ఒకమటి బుడ్డగింప విలయోదకము ల్పయివచ్చి చిప్పవ్ర

చ్చుకొని మహాభ్రీవీధిఁజనఁ నూకరత స్మయివెంచి వెండి క్రిం

దికిఁ గయివారిని తత్సలిలఁ నిర్మలధారవతః పరమృగ

త్ప్రకృతికి నీయజాండమును బంగరుముంగలఁగా నొనర్చవే.

2045

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 21.

ఉ. ఆపెనెవల్లిఁ దెగ్గి మకరాకరమేఖల నీవు దేర్చి

జ్ఞాపదటంకవిభ్రమణిఁడంబినియా నిజదంప్రతి గూర్చు త

ద్రూపము దీపితంబగు సఖిరోరుహలోచన ! సప్త జిహ్వజి

హ్వోపరిభాగధూమపలయోపమమై విలయోపల్భులన్.

204౮

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 5 118.

సీ. హిమగిరిఁ గేరుజేఘామవజ్రములతీరు, రోమములుఁ బ్రళయాఁర్కులసరి కనుఁ
గవయు బ్రహ్మాండముఁగబలింపుముపైపా, తాళముఁ బెకరించుఁదంష్ట్రయొప్పఁ
గ వరాహమూర్తివై ♦ కదిసి హిరణ్యాక్ష, గర్భనిచ్చేదివైఁధూర్భవస్సు
వర్భయచ్చేదివై ♦ వారాశిమగ్నభు, గ్నవనుంధరోద్ధరఁగప్రమాది

గీ. వై జగతి “యతో ధర్మస్తతో జయ” యను, వచనము నిజముఁ జేసినవర్ధమాన
కీర్తి ! వైకుంఠనాథ ! లక్ష్మీసనాథ, రక్షణపరాయణుండ ! నాఁరాయణుండ.

రుక్మిణీపరిణయము, స. భ. ఆ 4 వద్య 104.

మ. ఖరకృష్ణణ్యహిరణ్యదైత్యహరణోగ్రిప్రక్రియాకల్పకో

ద్ధరణాంభోజభవాండభాండఁచనాఁగ్ధనీకృతస్వర్ణమృ

ద్వర్ణపిండోపమ మేరుమండితదిగంఠతత్తోణిచక్రాద్యని

ర్భరశంకూకృష్ణస్థానకాంతురకిటి ♦ బ్రహ్మాంబ వీవే హరీ.

2049

యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 6.

చ. నురరిపుఁడునున్ ఘణివాసము డాసియున్న యి

ద్ధరణి సముద్ధరింప నిశితక్షురనిష్ఠారభికరస్ఫుర

క్షురనికరక్షుతిన్ దనుజకోటులమీటి కిటీంద్రయావ మే

హరిఁధరియించె నయ్యజాన ♦ నంతుని నే శరణంబు నొందెదన్.

2049

కృష్ణాభ్యుదయము, పద్య 51.

నరసింహావతారస్తుతి.

ఆ. నారసింహవపురుఁడార భావమునొంది, ఘనుహిరణ్యకశిపు ♦ ఖరనఖముల

ప్రచ్ఛిదీప్తమూర్తి ♦ వరలున్మసింహాత్ము, నాత్మభవుని భక్తి ♦ నాశ్రయింతు.

భారతిము, కాంతి. ఆ 2 పద్య 42.

క. మెచ్చి ప్రియభక్తునకునై, ప్రచ్ఛితి ఖరనఖరముల హిరణ్యకశిపు న

య్యచ్చెరువు నృసింహాకృతి, యిచ్చుఁ దలఁచి తలఁచి కొలుతుఁ మేము నిను హరీ.

హరివంశము, పూర్వ. ఆ 6.

మ. అతిగంభీరహిరణ్యదైత్యహృదయాఘాంకారకూపోదరా

శతితస్వర్గరూనువర్ణకలశఁప్రత్యుద్భుతిప్రక్రియా

యతపంచాంగులలోహయంత్రమగునీ ♦ హస్తంబువర్ణింతును

ద్వితకంతగ్వనికుంతతారిహృదయోత్కం తానృకంశీరవా.

2052

శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 132.

చ. అడవుల సంకటస్థలు ♦ నాజిముఖంబుల నగ్నికీలం

దెడలుల నెల్ల వాకు మతి ♦ కెక్కంగ దిక్కగుఁగాక శ్రీనృసిం

హఃతు నురశతుర్యూధపవః♦ధోగ్రుఁడు విన్నురితాట్టహాసవ

త్తుఁడు ఘనదంష్ట్రపావకవిః♦ధూతదిగంతరుఁ డప్రమేయుఁడై.

2053

భాగవతము, స్కం. పద్య 303.

మి. అనురేంద్రాశయకుండికాచ్ఛరుధిరః♦వ్యాప్తస్వకచ్ఛాయఁగాం

చిసముద్యత్ప్రీతిసింహమత్సరమిశః♦చ్చేష్టన్ దదుద్దామన్

ర్ఘసటార్ఘాటముఁ బెల్లగించుగతినాం♦త్రశ్రేణిఁగిన్మంజరం

జానీతక్రూరభవన్నభావశులుప్రో♦చున్మర్త్యపంచాసనా.

2054

మ. మునుమీన్ దెల్పును దూఱదూఱమతికెంపున్వెండియుందూఱగం

దనగాయంగల నల్పుఁడోపనఖకోః♦ణశ్రేణిచే విక్రమః

బుసవాఁడుగృతఁగొన్నయట్టి విలసః♦న్మూర్తిత్రయీ

గొనులీలన్విదరించువేయనురవః♦క్షోభిత్తిమిథ్యాహరి.

2055

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 22, 23.

చ. అలఘుజగద్విపద్విపఘటాంకుశశాతనఖాంకురాగ్రలాం

గలములమున్ను నీవనుర ♦ ఘస్మర ! వైరిభుజాంతరాళజాం

గలమహిఃజాలువట్టివయిఁ ♦ గ్రమ్మెడు నెత్తురు నీరువెట్టి యం

దలఁకవేక్తిర్తిపూర్తికలఃమాంకురమింద్రమాఘలాగ్నివై.

2056

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 59.

నీ. ఎంతఁ జదివిన రఃవంతకులాచార, ధర్మ మెఱుంగఁడనిఃతనకుమార

కుఁడయిన ప్రహ్లాదు ♦ నొడిసిపట్టి తెగనఱుకవచ్చినట్టి హిఃరణ్యకశిపు

కట్టెదుట నిమవఃకంబము పటపటఁ, బగులఁబొగ తెగయ ♦ భగభగ మను

పెనుమంటఁ జిటజిటఁమనుమిడుగురులు బ్రహ్మాండము నిండ బ్రహ్మాదులు గడ

గి. గడ వడఁక నల్లడ లడలఃజడలి కెప్పు, నార్చి రిచ్చ నేర్చి పటు నేలినట్టి శ్రీనృ

సింహ ! వైకుంఠనాథ! లక్ష్మీసనాథ! రక్షణపరాయణుండ! నాఃరాయణుండ!

దుష్టిచీపరిణయము, స. భ. ఆ 4 పద్య 105.

మ. సదనత్సంశయవాదభేదనపరిశ్రమారంభకుం ... ..
 భద్రయస్తంభనిగుంభితాత్మనుఖచిత్ప్రహ్లాదగుర్వత్యతా
 స్పదదోస్సారవిచారలోకసదసఃచ్యుతార్థనిర్దర్శిత
 త్వద్యభీభూతయుగప్రభావన్యహరిః బ్రహ్మంబ వీవే హరీ. 2058
 యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 8.

ఉ. ప్రోదిచెడన్ హిరణ్యకశిపుకృతుభుగ్రిపురాట్పుతారధా
 రాదృతవత్తు మగ్నినఖంరప్రకరంబుల గుచ్చిప్రచ్చిప్ర
 హ్లాదున కేదయానిధి హితావహుఁడయ్యె నృసింహమూర్తియై
 యాదనుజవ్రజంతకు నఃసంతుని నే శరణంబు నొందెదన్. 2059
 కృష్ణాభ్యుదయము, పద్య 52.

మ. చటులన్నూర్తి విశంకటప్రకటదోస్సారస్ఫురత్ప్రశిమో
 త్ప్రటితస్తంభవినిగ్దమోద్భటమహాదీప్యన్నృసింహకృతిన్
 పటుబాహుబలుఁడౌ హిరణ్యకశిపున్ భంజించి ప్రహ్లాదమా
 త్కటనదృక్తిరమన్ గ్రహించుగతివన్ కైకొమ్మ లక్ష్మీశ్వరా. 2060
 రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 4.

వామనావతారస్తతి.

క. వామనరూపంబునను, ద్వామబలున్ బలినడంచి తైరిలోక్యాతి
 క్రామతవేర్చిన యద్భుత, ధాముంగ్రాంతాత్ముఁ డలఁతు డామోదరునిన్.
 భారతము, శాంతి. ఆ 2 పద్య 43.

క. వామనరూపంబున నీ, వామెయి బలివేడఁ జనుట యటవిరాడ మహా
 ద్వామమహిమ యటఁజూపుట, దామోదర మాదృశులకుఁ డరమె నుతింపన్.
 హరివంశము, పూర్వ. 6.

గీ. భోగి సహవాససంబంధములు భజింతు, భువనదారహస్తంబునఁబోయెనునుచు
 రెంటమాటల బలిఁ బ్రతాపించినట్టి, దంభవామన మామనస్తాప ముడుప. 2063

మ. రతీనాక్రాంతసమస్తలోకబలిదైత్యధ్వంసి యోడేవ నీ
 యఱకాలుద్ధతి రాహుమండలము బ్రహ్మాండంబుతోనొల్తినం
 గుఱుగుఱ్ఱిఁచెడనంది విట్టొరలు నఘ్నోరాహినీయంఘ్రికిన్
 గిఱుఁజెప్పైనవిధంబు నామనములొకఁ డగీలించినట్లయ్యెడున్. 2064

గీ. తింజోహట జొంబవంతుండు ♦ దేవనీకు, దైత్యబంధనవేళఁ బ్రతిదక్షిణంబు
దధ్యమీచక్రపలయంబు ♦ దంభపటుక, యుచితబంధనరజ్జునై ♦ యుండకున్నె.

శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 124, 125, 126.

క. పటుండు సమాశ్రితమాయా, పటుండు బలిప్రబలశోభ ♦ సప్రతిఘటనో
దృఢుండు త్రివిక్రమదేవుండు, చటులస్థలమందు నన్ను ♦ సంరక్షించున్. 2068

భాగవతము, స్కం. 6 పద్య 302.

మ. బలిదైతేయ భయాంధకారభరిత ♦ బ్రహ్మాండగోహంబులలో

శలఁ బైనుండెడు తత్ప్రేతాపమయదీపబాహుల డింద స్థం

దలమై మింటికి గ్రమ్మిన న్నెగయు నుద్యత్తప్రహాచ్చాయనాఁ

గలనీలాంగము కింకుమారమొరయంఁగాఁ బెంపవే వామనా.

2067

ఆముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 24.

క. దండితబలివై జగములు, నిండఁబెరుగుచున్నవేళ ♦ నీయడుగున భూ

మండల మతిసూక్ష్మాకృతిఁ, గొండిక మచ్చయునుబోలెఁ ♦ గొమఱొందు హరి.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 11 పద్య 80.

సీ. అదితిశశ్యపునకు ♦ “నఱగవృమాత్రాపురుష”యనుపచనము ♦ రూఢినేయ

వామనమూర్తి నశవతరించి వడుగనై, గొడుగు జండెముఁ బచ్చుఁగోచిపంచె

పంచశిఖలు మాంజి ♦ పాలాశదండము, కృష్ణాజినము చెంబుఁనిట్టివేష

మమర “నణోరణీయాన్మనాతో మహీయా”నన్న వేదవాక్యము ప్రసిద్ధి

గీ. పడ బలికడను బుడమి మూఁడడుగు లడిగి, త్రిభువనములకృమించువర్ధిష్ఠువనిభ

జింతు నైకుంఠనాథ ! లక్ష్మీసనాథ !, రక్షణపరాయణుండ ! నాఁరాయణుండ !

రుక్మిణీపరిణయము, స. భ. ఆ 4 పద్య 106.

మ. కృతదీక్షాధ్వరదేశకాలఫలము ♦ క్షిజ్ఞానసత్పత్రస

త్కృతిదానప్రదదానవేంద్ర విభవశ్రీమూర్ధబుద్ధోద్భవా

మితతత్పూర్ణ యశోలతాసముదయోఽన్యేషస్వవేషోత్సవ

వ్రతసంపర్జిత విశ్వకాశ్యతపటుఁబ్రహ్మాంబ వీవేహరీ.

2070

యామినీపూర్ణలిలకావిలాసము, ఆ 8.

ఉ. వేలుపుఁబోలునెలుట కవేలపులీల పొసంగ వామనుం

డై లఘురీతి నబ్బలిగృహంబునకేగి త్రిపాదమాత్రమీ

నేలవరించి యేఘనుడు ♦ నేర్పడలిర్పంగ మూడులోకములొ

హాళి హరించె నాహరి నళనంతుని నే శరణంబు నొండెదన్.

2071

కృష్ణాభ్యుదయము, పద్య 53.

మ. పటులీలన్ జనుగంచి యంతట మహాబ్రహ్మాండసంపూర్ణ వృ

త్త్యటదంగద్యుతిచే నెసంగి బలిపైత్యాధీశభాస్వచ్చిర

స్తటివైజాంఘ్రినిహృక్కి-స్వర్గమ నిచ్చుంగొన్నచంచాన నన్

బటులీలంగయికొమ్ము వేగ పసుడేసెద్యౌధరాజాత్మజా.

2072

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ4.

పరమహామావతారస్తతి.

మ. పరమరాముడనగ ♦ భిస్యండుజమదగ్ని, కుష్మంధుచియిరువ ♦ దొక్కమాటు

మనుపవనల నెల్లందునిమనబోగ్గొర్రు, నధికభక్తి తార్జి ♦ నాశ్రయింతు. 2073

భారతము, శాంతి. ఆ 2 పద్య 44.

గీ. నేయిచేతులకొల్పిన ♦ పరం దుగ్గింప, మర్వివేగెగువో నిత్యవియొక్కమాటు

రాచప్రప్రల నూలువను రామమూర్తివై ననినుఁ దెచ్చుదురు మనులొదిదేవ.

హరివంశము, పూర్వ. ఆ 6.

క. రాముడు రాజత్వలైకి, రాముడు స్వగనస్ఫురాధి రాముడు సుగుణ

త్వముడు వసుధాధిపతి, ప్రియోన్నయగు హృత్పిఠములందున్. 2075

భాగవతము, స్కం. 6 పద్య 305.

గీ. త్నత్ప్రబాతికి నచేయికారణం న, నతోత్తయంబున కనియ నిదాన మయ్యెఁ

గారిణమునంచి పిలయంగా గామ్యునవన, ననుటయుచిత్రంగాదెరామావతార.

శృంగారవైషణము, ఆ 8 పద్య 127.

మ. శమితత్ప్రకళత్రసేత్ర ఒలవన్దావేళ నిక్షేపిం

సముక్రొంచున్పుటతేవకాంబకసుషింబాగంగ నీక్షించి వ

ర్షమురా నంచలునందనేడుఁ జనునిచ్చ న్నాటితచ్చేప్రవా

యమిఁ దిర్యక్తిదా గతానుగతికంబౌఁగానుచారీ హరి.

2077

అముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 25.

ఉ. మాతృకగోగకంకబిలం మాగ్గగశద్రుధిరారుణాననం

వై తగుకొత్తుగోపరకుంబాంసిఁ మేత యొసంగ వేరిపు

తృతీయనాథ మేచకకళాచానుచహారమృణాళనాళసం
 ఘాతము నూతనైతనిమదళకర్దమవర్ణన సంప్రభూతమున్.

2078

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 61.

మ. జరతాభావ మిహాతయాపమవపుశ్శాఖాసహస్రాంకుర
 త్వరితంకావహాబాహుబాహుజమలోత్తంసప్రళంశాలిపి
 రరసావేశరసైకవింశతికపఃర్యాయాపహృద్విశ్వరా
 ట్పరశుస్వీకృతమార్గభాగ్దవపరఃబ్రహ్మంబ వీవేహరి.

2079

యామినీపూర్వతిలకావిలాసము, ఆ 8.

నీ. జమదగ్నిగర్భవాంసమునఁ బుట్టి వివిధ,విద్యాతపోధనుఁబ్విద్యలకధి
 పతివై ప్రబలి“ఇదం ధి బ్రాహ్మ్య మిదంక్షాత్రీ”,మనిమునిరాజచిహ్నములశాప
 చాపనైపుణిఁ జూపి ధి పాపభూపతుల శ,తారికతోరకుఁతారధార
 సప్రధారాప్రవాంసములు గా శతధా స,హస్రధా ఖండించి ధి యాసదులను
 గ. దిర్వణముభూమి భూనేపఁతార్పణముగఁ, జేసినపరకురామవేషి వని నిను ధ
 జింతు పైకుంఠనాథ ! లక్ష్మీసనాథ!, రక్షణపరాయణుండ! నాఁరాయణుండ !
 రుక్మిణీపరిణయము, స. ధ. ఆ 4 పద్య 107.

చ. క్షీతిపతులం బరశ్వధముచే వధియించుచుఁ డిత్క్షీతీశ్వర
 క్షతజబుంబుచేతఁ బిశ్చకర్మ మొనర్చి తనర్చె నెవ్వఁ డ
 వివ్రతపరాక్రమాకరు నఁవేలవిభావిజితప్రభాకరున్
 హతసతపాపసంతతినఁనందుని నే శరణంబు నొందెదన్.

2081

కృష్ణాభ్యుదయము, పద్య 54.

మ. నతసంరక్షక తొల్లి భాగ్దవకులీనఖ్యాతిచే నేకవిం
 శతివారంబులు హైహయప్రముఖరాజనాతమున్ ద్రుంచి యం
 చితదోశ్యక్తి తిలిలోకనన్నుతజయఃకీర్తిగొన్నమాడ్కిం దివ్య
 త్ప్రీతతీన్మాన్వి ననుంగ్రహింపుము జగత్ప్రభాతి వాటిల్లఁగన్.

2082

రుక్మిణీకల్యాణము, జ. వేం. రం. ఆ 4.

రఘురామావతారస్తుతి.

క. క్షత్రాత్ముఁ గొలుతు దశరథ, పుత్రున్ శ్రీరాముఁ డనఁగఁ ధి బాలిచినదేవున్
 శత్రుభయదు రావణు నొక, మాత్రిందునుమాడినట్టి ధి మధునూదనునిన్. 2083
 భారతము, శాంతి. ఆ 2 పద్య 45.

చ. నిలిపితి నేతు వధి నవిసీతు దశాన్యు సబాంధవంబుగాఁ
గలహమునం బగిదీప్త పటుకాండములం గడలేర్పి తెల్లవా
రలకు వినంగఁ జెప్ప నభిరామము నీరఘురామజన్మయం
గళగుణవై భవంబు బహుకల్మషపంకపయోధి మాధవా.

208.

హరివంశము, పూర్వ. ఆ 6.

సీ. తనుస్సజించినవిధాతకుఁ బూర్వరామండు, లీలాధ్యసనహస్తలేఖనముగఁ
దనవిశ్వభూషణత్వముతోడ ఖరదూషణాచ్చిదాకేళియన్వయము నొందఁ
దన్నుఁ జింతించునధ్యాత్మవేదులు రావణానీకహృన్మోహనానపడఁగఁ
దనఖడ్గధారఁ ద్రెంచినశంబుకునికీర్తి, కడలికంబుకదంబకంబు గెలువ

గీ. దివ్యరామసహస్రప్రతినిధి యనఁగఁ, దారకబ్రహ్మమనఁ దనపేరు మోస
నలిశయిల్లిన నీసప్తమావతార, మహారహంబును వర్ణింతు నాదిపురుషు. 209.

సీ. జనకాష్టకును లోకజనవాచమునకుఁగా, నుర్వీజయగు లక్ష్మీకృష్ణజగించి
తజాని బుద్ధునిఁజేసితితటి నెయ్యముపొంటె, నజానిపొత్తుండవైయనతరిలితి
ధాత్రి నిత్యైకుసంతతినుచ్చనంబొంది, యాశ్రయించినవారికమ్ముత మిస్తు
వాలాయముగ విశ్రవసుకూర్మకన్నెకు, విశ్రవస్త్యముగూర్చు నేడ్గ పడితి

గీ. పెద్దకాలంబు వానితి ప్రియపూటి, ననుజానొకనాడువానిదేహంబుదొడఁగి
తెవ్వఁడెఱుంగును నీచందమిట్టి దనఁగ, రాజితానేకగుణధద్రరామభద్రులు.

గీ. కామసమ్మోహితకాంచంఘాతమునకు, వగచి నీచాటుకవిచెంచువానిఁగి
గామసోహితయగునింతిఁగన్తి పలువ, ననుజాని గుర్రొల్పిదిసీకుఁజనునెడ.

శృంగారవైషధము, ఆ 8 పద్య 128, 129, 130.

సీ. తాటక మర్చించి తపసిజన్మముఁ గాచి, హతుబిల్లి విఠీచి హైయమున పో
ప్రబలులైనట్టివిరాధకబంధగి, ఖరదూషణాది రాక్షసులఁ దునిమి
వానరవిభు నేలివారిఁ గూలఁగ నేసి, జలరాశి గర్వంబుఁ జక్కఁకీసి
నేతువు బంధించిచేరి రావణకుంభ, కర్ణాదివీరులఁ గడిమిఁ ద్రుంచి

గీ. యలవిభీషణు లంకకునధిపుఁ జేసి, భూమిమతఁ గూడి సాకేతపు నునఁగ
రాజ్యనుఖములుగై కొన్నరామవిభుఁడు, వరుశననుబ్రోచుచుండుఁబ్రభవాస

భాగవతము, స్కం. 8 పద్య 3

మ. పవిధారావతనంబుఁ గైకొనని యప్సాలన్యమైనప్రధా
తులలందూఁడ బరిశ్రమంబునకునుదోగించెనా సప్తసా

లవిభేదంబొసరించి నిర్విక డెసల్ చన్నటి యుష్మన్మరు

జ్జవనాస్త్రం బొసఁగున్ సిరుల్ రఘుకులంసావిమి రమావల్లభా !

2089

సీ. న్యందనస్థితబిడంజుడు త్తబాడ్యకన్జంఘూమరుద్ధరుఁబ్బాత్కృతములు

క్రవ్యాశిరాడ్డాత్రంకనదస్యగ్రాహన, న్నుటశల్కపావ్యభుక్త్యుత్కృతములు

యోధపత్రితహృత్సుంట్ తాన్గింలనిజపాల్, సాలాశ్మకృతము హుస్థాన్త్రతములు

పతితోగ్రిరక్షకంబంధభారభృతాల్, భుగ్నభోగఘోంప్రపూర్తితములు

గీ. శ్రాంతరథ్యనిరంతరచ్చాయగములు, నివ్వ శావకరార్యులొత్పేర్పరములు

కలుషము లడంచుఁగాత లంకాపురాంగ, నొంబకన్జంబకములు.

ఆముక్తిమాల్యద, ఆ 4 పద్య 26, 27.

ఉ. దారుణబాణపాతమదధారలుగాఁగఁ గాల్గుదోగ్ధను

ర్వారణరాజఁగొత్తి దశవక్త్రముఖంబాజపాటిఁగూర్చి ప్రిం

శారక హృత్సరోజములు డాసనచేసి నికాసనానిగ

కారతనొందఁజేసిన ప్రంగల్భుల నీకథిగున చగున్ హాసీ.

2091

పాండునింగమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 82.

సీ. సూర్యవంశము పరిఁకుద్ధమని దశ, సెఁడు కుమారనవరంగం నెని భగత

లక్ష్మణశత్రుఘ్నంబను నన్నవైపుట్టి, సొందర్యచారుర్యసౌకుమార్య

శౌర్యచైర్యాదార్యవీర్యసత్యోచిత్య, గాంభీర్యకర్తృమంకర్తృమన్య

ధాకర్తృ మతిసమర్థత్వసత్త్వానుట, సుట నాసకయ స్వస్థిగుఁడనెట్టి

గీ. సౌఖ్యసఖ్యదయాముఖ్యశాలి నైన, రామని సరియైన దయా శ్రీధరము ననుభ

జితు నైకుంతనాథ లక్ష్మీననాథ, గణ, గురరామండు నాచారయనాండు.

రుక్మిణీపరిణయము, స.భ. ఆ 4 పద్య 108.

మ. నవజిద్భుక్తవిశిష్టదోష్టచిరసూత్మత్వేచ్ఛనమ్మేళనో

ద్భవసంపద్యశదిబ్బుభోద్దతభోహ్రామావలభాంతిర్య

ద్భవసద్విద్యశకంకంబదశసంహృత్కంఠామనై

భవనిరోఘశ రోఘరాఘవపరఃప్రహుంబ వీనే హాసీ.

2093

యామిసీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 6.

సీ. మిత్రమలుండనై డమించితాటకఁద్రుంచి, మునియాజ్ఞమారీచంఘననుబాహు

లనుగొట్టి యజ్ఞపాలన మొనర్చి యహల్యఁబోషించి జనకుని డపురినివిల్లు

దునిమి నీతనుగొనింజనకాజ్ఞ పనికేఁగి, యాలినిగోల్పోయి డవారిఁ గూర్చి

కడలినిగట్టి లంకాపురికేఁగి రా,వణుఁజంపి యల విభీషణున కలమి

2094

ధ్యయరూపాపయశోపమా ప్రకృతి సీతాదర్శనోపాయ ని
ర్ణయలీలాహల సాధనోజ్జ్వల పరభిరహ్మంబ వీవే హరి.

2102

యామినీపూర్ణతిలకావలాసము, ఆ 6.

ఉ. హంసబకాఘకంసనరఃకాది స్పృశంసవతంస సంఘ వి

ధ్వంసన మాచరింప యద్యువంశమునం జనియించె గృష్ణఃడై

హంసోపవచ్చవిశ్రవకఃచాబ్జరుచి ప్రియరామ్యుః డెవ్వఁడా

హంసనమున్ లనద్యకు నశివంతుని నే శరణంబు నొంచెదన్.

2103

కృష్ణాభ్యుదయము, పద్య 57.

మ. ధరణీకాంతభరంబు మాన్పుటకు నీ ధాత్రీస్థలిన్ దేవకీ

వరపుత్త్రైత్వముఁ దాల్చి మించి త్రిజగద్వాహమనోహరి నుం

దరూపంబుననున్న నీడు ఘన సౌందర్యంబు వీక్షించి యే

తరుణుల్ నిన్ను పరింపకుందురు ముకుందా! కృష్ణ పద్మేక్షణా!

2104

రుక్మిణీకళ్యాణము, జ॥ వే॥ గం॥ ఆ 4.

బుద్ధావతారస్తతి.

గీ. బుద్ధ, నీగట్టిహృదయ సంఘటముఁ దాకి, కుంతితము లయ్యె మరునంపఁజోల లెల్ల
మొద్దువోయికదా యిపు యురవిరోధి, యలరు లెల్లను వర్తలాన్యంబు లయ్యె.

గీ. ముఖ్యచతురాననుఁడ నీవు యునిశరణ్య, గౌణచతురాననుఁడల యమలభవుఁడు
నీవు సర్వజ్ఞుఁడవు బుద్ధుడేవ నిజము, శంభు సర్వజ్ఞుఁ డనుట లాక్షణికవృత్తి.

శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 138, 140.

మ. తడఱత్యత్సుత బాణపంచకమునం దైత్యాబలాశ్రేణిత

ద్వరసందోహము యుష్మదాత్మకజరద్బాణంబొకంట నైడన్

ద్వరఁగావించితి వేటికో యహమా బుద్ధంబయ్యె నీభావ మ

త్తరుణీశితనుత్ర మేరికి నసాధ్యంబొటఁగా కేశవా.

2107

ఆముక్తమాల్యద, ఆ4 పద్య 30.

చ. ప్రతిదినకేశలుంఘనపురాయిడి నెట్టిన బట్టగట్టి వైఁ

బుత్తుతమంచునున్న కుటుంబోడతలన్ ధరియింప నోడియున్

సతముగ సొమ్ముగాన నిడఁజాలవుగా శిఖిపింఘవల్లి సొ

గతమతథ్య! దానిఁ గటిఁ గట్టుము పుట్టము మిన్న కేటికిన్.

2108

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 2 పద్య 64.

- సే. త్రిపురదైత్యులను మిత్తికి బుత్తిఁ జేయఁ దలఁచి తదీయాంగన ♦ లయలిజ్యంభ
కుచకుంభపరిరంభ ♦ గుంభనరంభాత, రుస్తంభశుంభదూ♦రుఘనజఘన
బింబబింబాధర ♦ వీడనతాడన, దంతక్షతనఖత్త♦తప్రముఖ ర
తుల నతులగతుల ♦ గలసి మెలసివిల, సిత తద్వితక్షతుల ♦ జేసి జేసి
గీ. కంటిగొంటమ్మవైమింట ♦ గంటకలి, పురచరుల గాల్చికాల్చిన ♦ బుద్ధ! నుణస
మ్మద్ద! వైకుంఠనాథ, లక్ష్మీసనాథ, రక్షణపరాయణుండ! నా♦రాయణుండ.

రుక్మిణీపరిణయము, స. భ. ఆ 4 పద్య 119.

- మ. త్రిజగద్భిత్తిపురాశ్రీనాశ్రితకుల ♦ స్త్రీలోకలోకోత్తరా
త్మజిత ప్రాగ్జ్యోతి భంగసంగర సమ♦ర్థస్పర్థసర్వార్థమో
హజుగుహ్నిదయ ధర్మకర్మబలనిర్భయత్పణ్య చైతన్య దా
ర్థ్యజయార్చిష్ఠపరిశుద్ధ బుద్ధతమ భృ♦ద్రుహ్మంబ వీచే హరి.

2110

యామినీపూర్ణతిలకాపిలానమ, ఆ 8

కల్కవతారస్తతి.

- క. కలకాలచలితధర్మము, నిలుపంగలయట్టి విష్ణు♦నిం గల్గ్యాత్ముం
దలఁతుఁ దురగివాసాను మ్లేచ్ఛుల నెల్లం గీటడంచు ♦ శుభచారితున్. 2111
భారతము, శాంతి ఆ 2 పద్య 48.
గీ. జ్ఞానకర్తృంద్రియోపాధి ♦ సంపద్రీభూత, దశమహాకల్కనీహార ♦ దశశతాంసు
దశమదివ్యావతారు నత్యంతనియతి, గల్గిదేవుని నిమఁ గొల్తుఁ ♦ గైటభారి.
క. విశ్వవ్యాప్తయశోని, త్రైశ్వర్యసమ్మతి విష్ణు♦యశుఁడను నామం
బీశ్వర కల్కిసమాప్తయ, నిశ్వసదర్శముయి చెల్లు ♦ నీజనకునకున్. 2113
శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 141, 142.

- కా. ఘోరాపారమహాఘపంచకముఁ జెక్కుల్నేయఁగానేర్ప నా
ధారాపంచకధావనం జెలఁగు గంధర్వంబుఁ ద్రోక్కించుబల్
వీరంపున్నెఱరాతు కీటకశరా♦లీ వారవాణీధన
ద్దోరుద్భాసిత కృపాణికాద్వితయ వి♦ద్యుద్గ్రంథి నిం గొల్చెదన్. 2114
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 31.

- చ. కలి హిమవేశ శోభనపుఁ ♦ గమ్మవిరుల్ సకలంబు దుల్చి భూ
వలయవనంబుఁ గప్పికొని ♦ పర్తిలు జాడ్యపుటిః దః షష్వగాఁ

నలరుల కారులీల భవదాగమనంబటఁ గల్గ గోపహ

టలమగునీ కనుంగడల ♦ డాలునగున్ జిగురాసు నాకృతిన్.

2115

పాండురంగమాహావ్యము, ఆ 11 పద్య 65.

- సీ. కలియుగాంతమున గుఱ్ఱురము స్ఫురతురగుఱ్ఱు, చండాలుపతితపామండమండ
 లీమండితాఖండ ♦ భూమండముఁజూచి, కమామృపిష్టాన్య ♦ తామ్రపర్ణి
 తటమున బ్రహ్మనిధిద్రావ్యప్రాణునకుఁ బట్టి, నై పుట్టి యుత్తిమాత్యాధిరూఢుఁ
 డనయిజోడుఁదొడిగి ♦ డాలకల్తి కమానుఁ, బూని పూనిక మీఁద ♦ బుడమిఁబట్టి
 గీ. నట్టిదుప్తులఁ బుడమిఁ జెంతాడ నున్న, కటిలిమూర్తి! గుఱ్ఱుమూర్తి ♦ కలిరకౌర్య
 కీర్తి! నై కుంతనాథ, లక్ష్మీసహస్ర, రక్షణపరాయణుండ! నాఁరాయణుండ.

గుప్తిశీపరి యము, స. భ. ఆ 4 పద్య 111.

- మ. అసకృన్యైచ్చయత ప్రపంచకృత పంథిచ్చాఘాతామిన్ద్రై
 జసధారాగతి పంచకస్ఫుర రుపాంతిచత్పూచ కళ్యణేరూ
 వ్యసమాహూధ భవత్పూరాచి రుగ్మిఁజ్ఞాన ప్రసాదాన ని
 ర్వ్యసనారణకరణనదీం కలితి ♦ బ్రహ్మరూపితే కా

2117

యామినీపూర్ణలిలకామిణము, ఆ 11 పద్య 113.

- ఉ. చండరసస్వయాపుండ్రయి ♦ సర్వసుఖాపహసత్క్రియాంగ నా
 పండ కలిపగ్రభావ కలుషస్వకులాశ్రమధగృమండపా
 పండ నిఖండనాథము వెఱసం గొను నెవ్వఁడు కల్మిభావము
 య్యండపరాజవాహు నంసంతుని నే పరిణంబు నొందెనున్.

2118

కృష్ణాధ్యక్షయము పద్య 58.

క షాచతామృతి.

- మ. యదునంశంబున వాను దేవుడైన శ్రీఁడాంధంబు జన్మించి చు
 ర్మదపై త్యాపలీఁగూల్చి పాథునకు సాఁరధ్యంబు పైఁగిలోక్యన
 మృదమారంగ నొనర్చి దేవముని సమ్రాన్యోధృతిన్ భూభరం
 బు దొలగించినచక్రి నంబురుహ నాఁభుం గొల్తుఁ గృష్ణాత్మనిన్.

2119

భారతము, శాంతి. ఆ 2 పద్య 47.

- చ. పలపలికన్ను నీకు రవివారిఁబలోచన చందురుండు దా
 చలినయనంబు; కర్ణుండును ♦ బాధుండుఁ దత్ప్రియనందనుండుఁ ద

క్కులబుడ; పీఠాకండాకనితోఁ గలహింప సహించితెట్లాన్ ?

వలపలి లోచనాబ్జమును ధామద్భుజము వేట యుచుతా.

2120

శృంగారనైషధము, ఆ 8 పద్య 133.

ఉ. ఆయత యువృదాకృతి కఠరాగ్రనగాంచలవాంతవారిధా

రాయుత చంద్రకాంత ఫలకావలిబింబితయై వెలుంగ నా

రాయణమూర్తి మత్కపచరత్నముచేఁ బరిరత్నఁ గాంచె నా

నో యదువీర వృష్టిఁ బసియుంజడఁ బ్రోవచె నస్తరాత్రముల్.

2121

అముక్తమాల్యద, ఆ 4 పద్య 29.

సీ. బగ్గెను గన్నపఞ్చరబగ్గెమూర్తివై, యాద్యంత శూన్యండవయ్యు “ధర్మ
సంస్థాపనాథాయఁసంభవామి యుగే యుగే” యటంచును దేవకితనయుండ
వయి బల రామసఞ్చోహయండవై శిష్ట, రక్షణమును దుష్టశిక్షణమును

సలుపుచు రుక్మిణి ధ సత్యభామ నుడంత, భద్ర కాలింది జాంబవతి మిత్ర

గీ. వింద లక్షణయునుబదాన్వేలనూర్పు, గంగవలు గొల్పి వెలయుకృష్ణావ్యయప్ర
సిద్ధ! వై కుంతనాథ! లక్ష్మీసనాథ! రక్షణవరాయణుండ! నారాయణుండ!

రుక్మిణీపరిణయము, స. భ. ఆ 4 పద్య 129.

ఉ. క్రిధర చక్రపాణి సరసీరుహపూర్ణసువర్ణశేఖరి స

త్యాగిప గోపికామదన ధర్మమయాత్మిక దానదాస ము

ద్రాధిని కంధరాగ మగధాగృతహోతానిదానయోగ వి

చ్యాధర రాజభావ్య వనతల్ప సన్నిహాగ్గవాంఛిత.

2123

యామినీపూర్ణతిలకాపిలాసము, ఆ 6.

క వి స్తు తి.

క. వాక్తామ్రపద్మకనితా, మోక్షికమయ కావ్యహేమమండలగుత

తాప్తిక్తననుకవుల నియమా, త్యక్తుల శాస్త్రీక కాళిదాసులఁ గొలుతున్. 2124

దశకుమారచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 9.

కా. సందీప్తార్కసమపరికాశుజలదళ్యామాంగుఁగొలిపిస్తాఖిల

చ్ఛందోబృందవిభాగుఁ బావనయశస్సందోహునస్పందధి

సందర్శించితు భారతాగమకథాసద్భావు లోకత్రయా

నందిపూర్ణి కరుం బరాశరనుతున్ ధర్మజ్ఞగీర్తిచందన్.

2125

మ. చతురోద్యస్తతివాతపోతకమహాసాంయాత్రితందై తగన్
జతురాహ్నయపయోధుల స్త్రేలగి భాస్వదృత్తుమల్ రామస
న్నతిరూపంబుగఁ గూర్చి విశ్వజగమున్ భూషించె నేధన్యుఁ డా
ప్రతిముఖ్యుండు ప్రసన్నుఁ డయ్యెడుఁ గృపన్ భాల్మీకి మాకప్పుడున్. 2126
హరివంశము, పూర్వ. ఆ 1.

ఉ. భానురభారతాధముల భంగులు నిక్క మెఱుంగ నేరమిన్
గానట బీసటే చదివి గాధలు దృష్టలేసుంగు వారికిన్
వ్యాసమునిప్రణీత పరఃపార్థము తెల్లఁగఁజేసినట్టి య
బ్రాసనకల్పలం దలఁతు శాద్యుల నన్నయ తిక్కనార్యులన్. 2127
సృసింహపురాణము, పీఠిక. పద్య 9.

నీ. వ్యాస వాల్మీకి సంఘమువాక్కుధాంభోధి, లోలోర్నిపంక్తుల భోల లాడి
భట్ట బాణ మయూరభారతీ సందర్భ, సౌభాగ్యగరిమంబు సంగఁగిహించి
భాస సౌమిల్లక ప్రతిభాసమున్నేమి, హేలావిశేషంబు నిచ్చుగించి
మాఘ భారివివహామకరంద నిష్కంధ, మాధుర్యమునకు సమ్మదము నొంది
గీ. కాళినామమనంబులోఁ గాంచి మొక్కి రాజశేఖరుఁగవిరాజఁ బ్రస్తుతించి
ధీరమతి నన్నపార్యుని తిక్కయజ్వ శంభుదాసుని గరమర్థి సన్నతించి. 2128
శృంగారనైషధము, ఆ 1 పద్య 7.

మ. వనబాహీపమ వామలూరుతనయున్ దైవపాయనున్ భట్టభా
ణుని భానున్ భివభూతి భారవి సుబంధున్ బిల్లణుం గాలిదా
నుని మాఘున్ శివభగ్గు మల్లణకవిన్ జోరున్ మురారిన్ మయూ
రుని సౌమిల్లిని దండిఁ బ్రస్తుతులఁ జేర్కొందున్ వచశ్శుద్ధికిన్. 2129
ఆ. వ్యాసగదిత భారతాహ్నయ మాంధ్రభాషగ నొనర్చి జగతిఁ బొగడుఁగనిన
నన్నపార్యుఁ డిక్కనను గృతకృతు శంభుదాసు నెఱ్ఱనుకవిఁ దలఁతుభక్తి.
మనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 7, 8.

నీ. భువిఁ గవితాకన్యఁ బుట్టించె నెవ్వఁడు, బడినాగమము తెల్ల నడచె నెవ్వఁ
డేను నీవనుమాటఁ తెనయించె నెవ్వఁడు, కోమలపదలీలఁ గూర్చె నెవ్వఁ
డనఘు తులాకోటి నలరించె నెవ్వఁడు, నిఖిలగుణంబులు నేర్చె నెవ్వఁ
డినకరసంపాప్తి నెసఁగించె నెవ్వఁడు, రహినించె నగ్ధగౌరవము నెవ్వఁ
గీ. డట్టి వాణీగురుత్వమహత్వైఖుల, ఘనులఁ బ్రాచీతసవ్యాస కాళిదాస
దండిభవభూతి మాఘసత్కవిమయూర, భారవులభారవులనాత్మఁ బ్రస్తుతించు.

మ. మహి ము న్వాగనుశాసనండు సృజయింపం గుండలీంచుండు ద
 స్మహనీయస్థితి మూలమై నిలువ శ్రిం నాథుండు పోన స్మహా
 మహాలై సోముడు భాస్కరుండు వెలయింపన్ సాంపువాటించు నీ
 బహుశాంధోక్తిమయ ప్రపంచమునఁ దత్త్వగల్భ్య మూహించెదన్. 2132
 వసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 9, 10.

సీ. ఎవ్వఁడు మొదలఁ దా నిలకు భారతిడించెఁ, దగభగీరథుఁ డభ్రీతటినిబోలే
 భ్రీమరకీటన్యాయభాతి నేకవిరాజు, వాగ్దేవిదానయై వన్నెకెక్కె
 పరవృత్తములుమాని వాణి యెవ్వనికై, వలచి నానాశ్లేషములకుఁ జిక్కె
 నెవ్వని వాక్యోత్తమిమని ధాత్రికిఁ దెచ్చి, పేర్మిత్ గరములంబించుకొనియె
 గీ. నట్టి మహిమాధికులఁగొల్చి యభిలమనిపి, నోనుపమరక్తి భృతపురాణార్థవితతు
 లనుఁగఁ జనుఁగనుభవ్యదివ్యాంజనమునఁ, గనుఁగొనఁగఁజీయు నాంధ్రసత్త్వపులఁ
 నరసభూపాలీయము, ఆ 1 పద్య 8. (దలచి.

ఉ. ఏయెడ నర్థగౌరవసమృద్ధియు శబ్దవిశుద్ధియుం దిరం
 టై యనవద్యతం బరగఁ నాంధ్రవచస్థితి భారతంబు రా
 మాయణమున్ రచించిన మహాత్ముల నాత్మఁ దలంచెదన్ జగ
 ధ్లేయుల నన్న పౌరుషునినిఁ దక్కనుగ్ధమణి నెట్లునెత్తవిన్. 2134
 రాఘవపాండవీయము, పీఠిక, పద్య 4

క. పుట్టకుఁ బుట్టెడు వేశం, దిట్టపు నునుపచ్చి పుట్టతేనియచవితోఁ
 బుట్టె నన నమృతముట్టెడు, పుట్టనినును సగ్గవిత్యములు వర్ణింతున్. 2135

క. ఇట్టాడరాని యాగమ, ఘట్టమునకు నడవ యచ్చుకట్టిన మునిరా
 ట్పట్టాభిషిక్తుఁ దపముల, పుట్టిననెలనయిన వ్యాసముని వర్ణింతున్. 2136

గీ. వ్యాస వాల్మీకి ముఖసూక్తిఁ నై భవముల, నేర్పుమీరంగ నిజకార్యదర్శణములు
 నరసమానసముల నేఱుంపఱుచుకీర్తిధవుల నన్నయ భట్టాది కి పులఁదలఁతు.
 పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 10, 11, 12.

సీ. శారదోన్మేషంబు జగతి సంధించియుఁ, బరమవారదమైతిఁ బరగునుకృతి
 నుపమైకధన్యుడై యొసరియు ననుపమ, ప్రఖ్యాతిఁ గాంచిన భవ్యచరితు
 నసమబాణాంకతంబలరారెయ నలిక, నేతుమెప్పించిన నిర్మలాత్ము
 ఘనశబ్దవిస్ఫూర్తిఁ దనరియు హంసన, మాగమక్రీఁ గాంచు ననఘకిలు

గీ. మఱియు నగణితనుమనస్సమాజమునకు, నక్షరామృతధారార్ధసారమున
 నామెతల నిచ్చులనొనర్చు! నలఘుమహిమ, నెఱపినపవిత్రసత్కారానిధులఁదలఁతు.
 చంద్రిభానుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 5.

- సీ. ఘననాకుభవభుజంగప్రయాతంబెన్ని, మకతాతవింబసంఘస్థి వొగడి
యలకాళిదాసుని యార్యసన్నతిచేసి, దండివంశస్థవృక్షము గణించి
యిల మయూరకుమారులగితసంగతిమెచ్చి, బాణపుష్పిలతలఁ బ్రస్తుతించి
భవభూతిశశికాభానురత్నంబెన్ని, మఱి ధనంజయు వసుమతి నుతించి
గీ. పౌండిరగాంచుకవిత్రయాఁప్రణవమహిమ, సార్యభౌమనిపున్విభాఁస్సరనికాంతి
భీముమల్లేభబలమును సోముహరిణి, నటులనమరేశ్వరుని ప్రజాపతిమఁ దలఁతు.
బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 1.

- ఉ. ప్రీతరరానుభారత విశేషకథాజలరాశిఁ జేలి య
స్తోకపదార్థరత్నములు దోరముగా బుధకోటి కిచ్చి ను
శ్లోకరుచుల్ దిగంతముల లోకములన్ బ్రసరింపజేయు నా
త్మిక పరాశరాత్మజాలఁమేటికవీందుగిలఁ బ్రస్తుతించెదన్. 2140
దశరథరాజనందనచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 7.

- సీ. ఎవ్వఁడు సాహితీఁసేతుభూతుం డయ్యె, నెవ్వఁడు శ్రుతిచిక్కులెడలఁజేసె
నెవ్వఁడుకావ్యంబులెలకుదుగొనఁబూన్పె, నెవ్వఁడురసవృత్తులెమిఁబఱచె
నెవ్వఁ డాంధ్రకవిత్వముల వెలుంగఁగజేసె, నెవ్వఁడుతెజ్జాతు లిరువు గొల్పె
నెవ్వఁడు శృంగార మిదియని తెలిపించె, నెవ్వఁడు పదశయ్య లేర్పరించె
గీ. నట్టి వత్రికజానివ్యాను ననఘకాళి, గాను బాణుని నన్నార్యుతత్కృతిపరు
నైపధాధారు పెద్దన నతులభక్తి, నరసి నేవీంతు ప్రార్థింతు నభినతీంతు.
శంకరవిజయము, ఆ 1.

- సీ. వాక్యనిర్జితశేష వాల్మీకి చాల్మీకి, హరిభక్తియుక్తి ధీవ్యాను వ్యాసు
ఘనభావకాళిదాసును గాళిదాసును, బారుచాధుర్య వాఁవోరు జోరు
దివిజేంద్ర ధనదనైభవభూతి భవభూతి, ధగ్గుబుద్ధి నవీన దండిదండిఁ
గవితాభిస్సృప్తాఁధవమయూరు మయూరు, భానురాకృతిపుష్పబాణబాణు
గీ. మానితాచారమథితాన మాఘు మాఘు, ధ్యానబద్ధమురారి మఠారి గాత్ర
పటువిభారవి భారవిఁ బ్రస్తుతీంతు నర్వశబ్దార్థవిజ్ఞాన సరణికోటకు. 2142
హంసవింశతి, ఆ 1 పద్య 10.

- సీ. పదపదార్థజ్ఞాన భాషావిధానముల్, వ్యంగ్యనానావస్తు వన్యనములు
బహువిధాలంకార భావకమంబులు, శబ్దప్రయోగరసజ్ఞతలును
ఘంధోవిశేషలక్షణలక్ష్యభేదముల్, కవినమయముచమత్కారములును
గ్రహశతుమిత్ర సంస్కరగ్రహఫలములు, రీతిశయ్యాపాక నీతివిధులు

గీ. గద్యపద్యచతుర్భద్రఖండచక్ర, మురజగోమాత్రికానాగముఖ్యబంధ
కావ్యరచనల నెఱిగిన ధునుల నాది, కవుల నభిమతిఁజేసి తత్కర్మరూపెఱిసి.
వైశ్యపురాణము, ఆ 1.

సీ. శబ్దశాసను శబ్దశాసనం డని కుండ, లీండుని మొగిం గుండలీండు డనియు
శ్రీనాథకవిచంద్రు ధ్రీనాథుడని భాస్కరుని దగభాస్కరుం డనియు రంగ
నాథుని శ్రీరంగనాథుడనియు మల్లికార్జును లలిమల్లికార్జును డని
రామభద్రకవిని రామభద్రుండని, సోమకపిందుని సోమం డనియు

గీ. నవని బెద్దన్న బెద్దని యలలు ధూర్జటికవి ధూర్జటియని యనంకవి యల
సంతుండని యమ్మహాత్ముల నెంత మదిని, నేఁబలుకుకబ్బుమననిపై నెగుడుకొఱుకు.
ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 1 పద్య 16.

సీ. రామలీలాభిషేకననించె నెవ్వఁడు, దగధర్మగుణలీల దాల్చె నెవ్వఁ
డొగి నెత్కళారచి నొప్పారె నెవ్వఁడు, విజయాగ్రజిభ్యాతి చెలనెనెవ్వఁ
డార్యానకులుండె యలరారె నెవ్వఁడు, పృథ్వితత్తమావాప్తి బరగె నెవ్వఁ
డగ్రసంగ్రహణకియలమోతె నెవ్వఁడు, ఘనవిభ్రమముఁగాంచి దనరు నెవ్వఁ

గీ. డట్టి భాస్కరభానుసోమాఖ్యభీమ, సూరిశంకరశ్రీనాథ చోరకతి మ
యూరులను సారవచనప్రచారలను సుశ్రీరు నుదాహలను భక్తిమీఱఁ దలఁతు.
కవిచకోరచందోదయము ఆ 1.

చ. కవులురచించు గ్రంథములు గన్గొని తర్జుణముల్ సభ స్మహా
రవమున నేర్పరించి యపరాధము లున్న గుణంబుగా గ్రహిం
చి పనభిజాతచంద్ర విమలేశ్వరభోగ్యపదార్థశోభియా
శివునిగతిం జెలంగు, కవి శేఖరులం గొనియాడఁగాఁ దగున్.
భాగవపురాణము, ఆ 1.

శా. వ్యంగ్యాలంకృతి వృత్తిరీతి గుణశయ్యాపాకనానాభిదా
శంగ్యాపద్ధిమనోజ్ఞవాక్యము నదిభిప్రజ్ఞవీక్షించి న
ప్రాంగ్యాసమ్మితి మానటంచు రసయోగ్యత్వంబుచే దోషమై
సంగ్యంబొప్పెడు సత్కవీశ్వరులకున్ సన్మానముం జేసెదన్.
శ్రీరంగమాహాత్యము, నల్లా. చ. పృ. ఆ 1.

సీ. పట్టికజవ్యాసవాగధ్రగంగామ, హోయిచూలికలలో నోలలాడి
కాళిదాసమురారి కావ్యనవ్యామృత, తారావరంపలో దనియోగ్రోతి
భవభూతిమాఘభాగవినచోరచనాచ, మల్లారములకు సమ్మతముఁ గాంచి
బాణమయూదను బంధుప్రబంధమ, రందరసాప్తికానంద మొంది

గీ. భానుసామిల్లిల్లెణఁ శ్రుతిభ మెచ్చి, సారమతి నన్నయార్యుని శంభుదామ
దిక్కయత్వాని శ్రీనాథుఁ ధీరుఁ డెద్దకవిని భీముని సోమభాస్కరులఁ దలఁచి.

కృష్ణకళ్యాణము, ఆ 1.

సీ. చక్రకటరాహీనఁపద ధురంధరుఁడైన, యనఘువల్మికజాతుని భజింతు
వరశక్తిజాతి విఁస్ఫురిత తేజఃపరా, శరసముద్భవున కంజలియొనర్తు
లాలితాత్యుపమోజ్జ్వలాలంకియా భివర్ణితకాలిదానధీనిధిఁ దలంతు
రహినకలార్థగౌరవ పారదర్శితా, తతభారవికి నమఃస్మృతులొనర్తు

గీ. జితవిమతబాణు, బుధజనఘోతమయూరు, ఘనునిగుర్వచోపహృతిదంఢినినితాంత
కలితభవభూతినుగుణమాఘులఁదలంతు, సూరినిమురారినిభజింతు ఁ సాంపుమీఱు.

కృష్ణభూపాలీయము, పద్య 7.

మ. కవనాభ్యేతువనంబునాటి జగతింఁగాండ్లోన్నతిం దెంచి ప

ర్వవితానస్థితిసంఘటించి రససంపన్నాధురీసాధురీ

తివిశేషంబు రసజ్ఞజాలమునకుం ఁ దెల్లంబుగాఁ గూర్చి గౌ

రవముం జెందినవారి భక్తిఁదలంతుం ఁ బ్రాచేతసవ్యాసులన్.

2150

మహేంద్రీవిజయము, ఆ 1 పద్య 9.

చ. గురురుచి మూఁడుమూర్తులును ఁ గూడిత్రయీమయమూర్తిఁగోచిన

ట్లరుదుగ మువ్వరుం గలసి ఁ యంచితపంచమవేదభారతి

స్ఫురణముఁ జూపెనట్టి పరిఁశుఘల నెన్నెద నన్నయార్యు భా

స్వరమతి నెఱ్ఱ పెగ్గడనుఁ జక్కఁగఁ దిక్కనసోమయాజినిన్.

2151

రామరాయవిలాసము, ఆ 1 పద్య 10.

కు క వి ని ం ద.

చ. పలుకుల పొందులేక రసభంగము నేయుచుఁ బ్రాంతపక్ష మా

టలఁ దమ నేర్పుమాపి యొకటన్ హృదయం బలరించలేక యే

పాలమునుగాని యట్టిక్రమముం దమమెచ్చుగ లోక మెల్ల న

వ్వలఁబోరయం జరింతు కుకపుల్ ధర దుర్విటులట్ల చూడఁగన్.

2152

నిర్వచనోత్తరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 8.

చ. నెస వసుధాస్థలంబునఁ గఱివీందుగ్గులు గొండలు శేషమీమషీ

రసము మనకటాహకుహారంబుల నించి కలంచి జిహ్వాకా

కిసలయ తూలికంగొని లిఙ్గింతురు కబ్బము దెన్నఁగా మహా

వ్యసనముతో నిజానవఃకృత్తుల తాళపలాశ శేఖలన్.

2153

భీమేశ్వరపురాణము, ఆ 1 పద్య 12.

ఉ. తోల్లిటి సత్కవుల్ కృతులు ♦ దొంతులు పేర్చినమాట లూతగా
జల్లిపదంబు లూడుకొని ♦ సంఘులు దూటుచు నొక్క జాదుగా
నల్లిన కబ్బముల్ సభల ♦ నార్యులు నవ్వఁ బఠించు దుష్కవుల్
మొల్లము వారిచేతఁ గుడ ♦ ముట్టునె భవ్యములైన కావ్యముల్. 2154

శ్రీరంగమహత్త్వము, భైర. ఆ 1 పద్య 16.

మ. భరమై తోచు కుటుంబరక్షణకుఁగాఁ ♦ బ్రాల్మాలి చింతన్ నిరం
తరతాదీదశసంపుటసృకరకాం ♦ తారంబునం దర్శపుం
దెగువాటుల్ దెగికొట్టి తజ్జపరిషద్విజ్ఞాత చార్యక్రియా
విరనుండై కొఱతం బడుం గుకవి పృథ్వీభృత్సమిపక్షితన్. 2155

మనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 8.

కా. భావం బెక్కడలేక వృత్తనియమాపాయంబుఁ జింతింప కెం
దే వర్తించి పరార్థవంచనలచే ♦ దీపించి మూర్ఖాభిసం
భావింపం గుకవిబ్రీడితకృతి సామాన్యాకృతించూని పై
పై వన్నెల్పుదరింప దానిఁ దిలకింపంబోరు ధీరోత్తముల్. 2156

మనుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 11.

ఉ. పైకొను కాంక్షచేఁ దగిలి ♦ పల్కలుభీకరలోభిగోహవ
శ్రీకములందుఁ బాయని యమేయమదోద్ధత దుష్కవీంద్రద
ర్శికరరాజకి నివివిధవిశ్రుత కావ్యకళావిశేషదీ
క్షుకుశలార్యతంత్రములు ♦ గారుడమంత్రము లెందు నారయన్. 2157

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంకర. ఆ 1 పద్య 14.

సీ. శబ్దదర్శికుండై ♦ తారదాధ్రముఁ బోలుఁ, బ్రాసంబువిడిచి సంత్రాసెఁ బోలు
నపహృతాన్యాలంక్రియతఁ దస్కరునిఁబోలు, బృగులార్థ దూరుండై ♦ పేదఁబోలు
విగలితాజమృండై ♦ పగలింటి నెలఁ బోలు, నవిదితద్ధనికుండై ♦ చెవిటిఁబోలు
పద్యానభిజ్ఞతాభంగిఁ బంగువుఁ బోలు, భిన్నమాధుర్యుండై ♦ పిస్పిఁ బోలు
గీ. ముక్తిసూక్తప్రసాదుండై ♦ మూర్ఖుఁ బోలు, జీర్ణపాదత నదియొకఁచెట్టుఁ బోలు
లుప్తసముదాయభావుండై ♦ లోభిఁ బోలు, సుకవివాసరథవదివాంధకవి కుకవి.

బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 1.

గీ. ఛంద మెఱుంగుట శబ్దశాస్త్రముచదువుట, బహువిధుంటుపరిజ్ఞానంపాటవంబుఁ
గాదు కుకవులకవిత్వంఁగారణంబు, లుచిత లజ్జాపరిత్యాగంమొకటిగాని. 2158

సీమంతిసకల్యాణము, ఆ 1.

మ. పరపాకశబులఁగోరి యెండుకయనం ♦ బ్రాహ్మలివృత్తార్థమై

యొరుపాదంబులనంటి యర్థకలసాఁయోగంబు లేమిన్నిరం

తరచింతెన్ జగురీతిదోచక వివర్ణత్వంబునన్ దీనులౌ

నరులంజూచి నుదృగ్దనంబు రసవత్సమోత్పలం బల్కునే.

2160

తారాశకాంకవిజయము, ఆ 1 పద్య 20.

గీ. జల్లు పాల్లల నొకపద్యముల్లుఁగాని, తవిలికృతి నెప్పఁగలఁడె కాఁకవి తృణాంకు

లములు గైకొని యొకపూఁయముఘటించుఁ, గాని గిజిగాఁడు మాఁడువుఁగట్టఁగలరె.

విజయనందనవిలాసము, ఆ 1.

చ. గొనకొని జల్లుపాల్లులొనఁగూర్చి యొకానొక పద్య మల్లునే

ల్పిన పుకపింద్రుఁ డంచితివి శేషపదార్థసమృద్ధిఁ గావ్యక

ల్పిన నుతిఁగాంచునే పుడమిపైఁ బులుఁబోచలగూఁ డమగ్నఁబూ

నిన గిజిగాఁడు గట్టెదగు నేమణికొంచన సౌధరాజముల్.

2162

వేదాంతరసాయనము, అపతారిక. పద్య 7.

గీ. సత్కవీశ్వరు నెఱుఁగంగఁజాలకవలఁ, డెందుకూతలెకూయును జెనఁచి మొఱకు

మత్తెకిరుంభవిదగ్గఁగోదృష్టపూరిని, మొనయలేకను గుక్కలు ♦ మొఱుగునటుల

భోజనతాపరిణయము, ఆ 1 పద్య 13.

ణ. సంధులుజూఱ సత్కవులసంగతిఁ గానక హీనవృత్తినం

సంధములే యొనర్చుచుఁ గుఁపంకిలజీవనరూఢిఁగాంచి హృ

ద్బంధర సౌమనస్య పరివాటియొకింతయఁ గాంచరన్నకు

హ్మంభులే నిక్కమౌనరసఁగూఁ తలఁపం గుకపింద్రు లెందునున్.

2164

వానపద్యైః పరిణయము, ఆ 1 పద్య 15.

గీ. మహితవిశ్రమపదనియఁమం జెఱుఁగక, శబ్దరూపంబులందుసౌప్రవము లేక

నుదరవివరైకపూర్తికై ♦ యొదగి తిరుగు, కన్లుల వివరించిమాచినఁగవులుగారె.

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, కృత్యాది.

ణ. నిబ్బరమైన యక్కరము ♦ శేర్చినవారలపోలె వట్టిత

ల్పిబ్బలునాలుగల్గి తమభీకరవేషవిశేషపుష్పైకై

యబ్బి భ్రమల్గొన న్గదిసి ♦ యొంటరిపాటున మూఢసన్నిధిన్

డబ్బులుగొట్టు దుష్కవులు ♦ డాయఁగనోపుదులే రసజ్ఞులన్.

2166

రంగారాయచరిత్రము, ఆ 1.

గీ. సతము శబ్దావశబ్ద మెంచకను రంధ్రములను బెడకును నన్యార్థములగ్రహించి
ప్రాసముల మోసమొందుచుంబరగు తుకవి, చోరుల నిరాకరించెదసారిదిమదిని.

కవిజనవకోరచంద్రోదయము, ఆ 1.

క. విటసంప్రాప్తాభరణ, స్ఫుటనం దనరారువేడ్క ధూంబోడివలె
న్నటియింతురు తుకవులు తొ, ల్లడినల్కవిరాట్పరిబంధితస్కరవృత్తిన్. 2168

నిర్వచనవిచిత్రం మాయణము, ఆ 1.

గీ. శుభ్రవస్త్రలసత్పదఃస్ఫురితగతులు, నుకవిమణివోలె గాకవిఁ నూపఁగలఁడె.
శుభ్రవస్త్రలసత్పదఃస్ఫురితగతులు, నుకవిమణివోలె గాకవి ఁ నూపుటెట్లు. 2169

కృష్ణకళ్యాణము, ఆ 1.

చ. వికలవచఃప్రగుంభనలఁవేములు మూర్ఖజనాళికేంతయన్
బ్రకటముదంబుసేయుచును ధండితనిందితమైనయట్టి యా
తుకవినమాఖ్యఘాతతి ధూంబిదుఁడౌ కవిభానుఁ డొప్పునో
నొకనిముసంబునున్ దనదు యగ్రితఁ జాపుచు నిల్వసేర్చునే. 2170

కృష్ణానూహాప్రయము, ఆ 1 పద్య 12.

గీ. రమణీయకృష్ణార్ధగతుదరీతి చ, మత్కొనెత్కొప్పు ధూంబిమనెన్న
నతులితనరసుఁహాగమాధిపతి, రంహితసత్త్రిసంఘచరణకలిమి
మలినహీనమవస్థఁబలితపగమఱిం, సావరితోడ సఖ్యగలికేమి
తమినిగళానిధిఁదాము జూడఁగలేక, తుజనులతోబొందుఁగోరుకతన
గీ. బహుమృదులదర్శనాభావఃపటిమవలనఁ, దద్ద్విఘటితపటుప్రబంధపుఘనస్వ
తక్తి హీనతనభలోనఁచలితగతిని, కావుకావను కవులుకాకవులెచుడ. 2171

కాసల్యాపరిణయము, ఆ 1.

చ. గడియకుఁ గావుకావుమనఁ గాఁచిని దోలినఁ డూలేపోవుచుం
గడు మలినత్వ మొంది గుణఁగౌరవమందక నేకదృష్టిచే
నుడుగక దోషకీటముల ధూంబిక నేర్చుచుం బక్షపారమే
క్కుడఁదగఁగల్గి దూఱుపడుకాకవికాకములం దలంతురే. 2172

ఆ. ఇంటియింటికేఁగి ధూంబురుచుఁ గీచకేచ, హాసమొదవఁగాఁ బునాగ్ధములను
సంగ్రహించి నుకవిజనులపై దుముకు నా, నరులు గారె ఖనవి ఁ నలులు దలఁప.
భాగ్యవపురాణము, ఆ 1.

మ. తమకావ్యాదుల సత్కృతుల్ “నుకవినింపఁజేసి” యంచొక్కభా
గముఁగల్పించి రకారణంబ యది నిఁష్కార్పణ్యమాత్సర్యభా

మ కాకాఁగును బుండువన్న నలజేవానాంప్రియశ్రేణిక
 వుమరుం గీర్తివిశేషపూర్తియిల గావ్యాపారపూర్ణమై.

2174

మహేంద్రవిజయము, ఆ 1 పద్య 11.

గు. ధ్వనినాచస్వడటంచు శయ్యయనఁ దల్పించుచు దోషంబునా
 గనుబాపంబను చర్థమన్న సమభాగంబంచుఁ బూకం బటం
 చనిన న్వంటయటంచు వృత్తియననఁన్వాప్యపారమానంచు నే
 ఘనబుద్ధుల్వివరింతు రక్కవల వత్కాణించఁగా నేటికిన్.

2175

రావువంశముక్తావలి, ఆ 1.

—♦ సప్తసంతానములు. ♦—

క. తనయుఁడు చెలువును గావ్యంబు నిధానము గుడి వనంబు ♦ భోజేవస్థా
 పనమును ననునియ్యేడును, జను శాస్త్రములందు సప్తసంతతు లనఁగన్. 2176
 అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 15.

సీ. శిఖిసాక్షిగాఁబ్రాణసఖియైన కులకాంత, యందు నారసపుష్కరింజెందుటయును
 మధువైరకై న మున్మథపైరికై న మందిరము నుందరముగ ♦ నిలుపుటయును
 శ్రోత్రియద్విజవర్యపుష్కరింబావనగుహం, చితచరితునిఁ జెండ్లిసేయుటయును
 పూర్వమహారాజపుణ్యకథాలీల, వెలయుఁ గావ్యంబు నిర్మించుటయును
 గీ. ధనము హేతుట పుణ్యసాధనముగాఁగ, వనము నిల్పుట పుణ్యజీవనముగాఁగ
 జేలువుఁద్రవ్యటయనఁగ నఁచెరువుమీలు, సప్తసంతానములుజగన్సంపాదును.
 సీమంతినీక శిశుణము, ఆ 2.

—♦ కావ్యప్రశంస. ♦—

క. ధర్మములలోన నొత్తము, ధర్మము కావ్యము నిజంబు ♦ ధర నెవ్వని కా
 ధర్మము చేతులు నతఁడు ను, ధర్మము వసియించుఁ బెక్కు ♦ దైవత యగముల్.
 గీ. దుష్కృతము లెన్ని చేసినఁ ♦ దుదినసప్త, సంతతులలోన నొక్కటింజలుపునతఁడు
 కుతుకమునఁ దననూటొక్క ♦ కులమువారి, నరకములఁబాపము క్తికిండుపునిజము.
 క. ఇల సప్తసంతతులలో, పలఁ గావ్యము దక్క దేవభవననాచుల్
 స్థిరము లగుఁ గొన్నివర్షంబుల కని చంపువు రచించె ♦ భోజం జేయుకన్. 2180
 గీ. నిలిపి రెక్కడ నచటనె ♦ నిలిచియుండు, నగ్రహారాదిసంతతు ♦ లరసి చూడ
 నవియుఁగృతిముఖరచనచేసఖిలవిశల, నెగడుఁ గావున గావ్యమున్నిటికిఁదొడవు

- క. పురిపటచనీరు గోదా, నరిక గలపిన యోగ్య మైనవడువునఁ గడుచు
శ్రుతిం దైనను గావ్యాం, తరమునఁ జెప్పఁబడి పాపవచరిత్రుఁ డగున్. 2182
- క. క్షీణి నెవ్వని నామము స, త్కృతి నెన్నిదినంబు లుండు ♦ దివి నాపుణ్య
న్రతుఁ డంతకాలముండును, ధృతి నింద్రద్యుమ్ను నునికి ♦ దృష్టాంతముగాన్.
- క. తనకు హితార్థము తెలిఁగిం, చు నఘంబు లడంచు ధనము ♦ శోభనము యశం
బును గూర్చు నఖిలసురలన్, గవఁబడఁ గాఁజేయు నెపుడుఁగావ్యము కవికిన్.
- గీ. మేటి బ్రహ్మర్షి యయ్యె పత్మీకభవుఁడు, గాంచెరవినిమయూరుండుఁగడియలోన
హరిహరోగము వాసె శ్రీహర్షజనకుఁ, గావ్యమునఁ జెందరాని సంధ్యతులుగలవె.
- చ. అలరఁ బారాణకావ్యముల ♦ నాయులు చెప్పినవారు దక్కఁగాఁ
డెలియఁ జదుర్వగంబులను ♦ దీవుల నేడిఁట నెందఁ తెందఁటో
యిల జననంబు నొంది మని ♦ యేగిరి పుణ్యచరిత్రు లందులో
పల నిపు దొక్కఁడేనియును ♦ బ్రస్తుతి కెక్కుఁ బెటుంగ మెక్కడన్. 2186
- గీ. రామకథలోనఁ గపులు వాఁరాశిఁ గట్టి, రమచు వాల్మీకి చెప్పంగఁనఖిలజనులు
నేను ననుచు నెఱిగిరి చెప్పకున్న, నదియు నొకసోగదీవి యటండుగి గాఁ.
- క. పినరించె యజుర్వేదము, కవి యగువెప్రండు కుచి జంగంబుల నేత
త్ప్రేమియలకావ్యము మిక్కిలి, పవిత్ర మగుఁ గపిలగోవుఁపాల తెఱఁగునన్. 2188
- ఆప్పకపీయము, ఆ 1 పద్య 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25.

—♦ కవితాప్రశంస. ♦—

- గీ. విబుధలోకంబు “కవితైసంవిద్య” యనుచుఁ, జదువువచనార్థముననుసంశయముగలది
విద్యలను నెల్ల ముత్తమంవిద్య కవిత, దానిఁ డెలియుట విశ్వ మంతయునుగనుట.
- క. ధారుణి నాకుజమారతి, సారాశర్యులు చరిండుభావుకశిప్తా
చార మవశ్యక మని కవి, తారతమతులైరి కాళిదాసప్రముఖుల్. 2190
- మ. జననాథాగ్రిణి యాత్మరాజ్యమున నిచ్చల్ పూజ్యుఁ డాసీమఁ బా
సినఁ దా గవ్యయుఁ జేయఁ డన్నికడలన్ ♦ శ్రేష్ఠుండు విద్వాంసుఁ డా
యనకన్నం గవి మేటి యా “నుకవితాయద్యస్తై రాశ్యేన కి”
మృనువాక్యంబు నిజంబు దీని గని కావ్యంబుల్ రచింపం దగున్. 2191
- క. పవిత్రయుఁ గవిరయుఁ దానై, చనుడెంచుట గలుగునేనిసరసం బగు ధా
త్రిని బల్కికోలు గావించిన విరసం బగు నటంచుఁ ♦ జెప్పిరి విబుధుల్. 2192

క. ఘదోలంకారాదుల, యందలిపాల్లెల్లఁ దుదెనివ్యక్తము గావే

నుందర మగువాక్యంబుల, పొం దెఱిగి రచించుబుద్ధి పుట్టకయున్నన్. 2193

క. విరచించుకొ క్తి వుట్టిన, పురుషునిచదువులు ప్రికాశములు గావు ననుం

ధరదీపరహితసదనాం, తరమున రేయి బడియున్న ధ్రువముల క్రియన్. 2194

గీ. ఆశుధారాకవిత్వంబులందు శయ్య, లుపమ లుత్కృష్టలును లేకయుండుఁగాన

సెంతయోజించినను బద్ధమంత సార, వంత మగుఁగాననిలకడవలయుఁగృతికే.

అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59.

— కావ్య భేదంబులు. —

సీ. ఉచ్చారణక్రియ నిష్పారు వర్ణంబు, వర్ణపంచయమున వలలు బదము

పదవితానముచేత భాసిల్లు వాక్యంబు, వాక్యభేదమున నివ్యటిలు నధ

మగ్గవశంబున నమరును భావంబు, భావసంగతిఁ గనుపట్టు రసము

రసనువశిస్తచే బాసఁగును బద్ధంబు, పద్ధరాశిని గూర్చుబడును గావ్య

గీ. మట్టికావ్యంబు ద్వివిధమైయున్నది, బరువడిఁబ్రబంధచాటుప్రబంధములన

సర్వములసంస్కృతమున నాశ్వాసములను, దెనుఁగునఁబ్రబంధమునునదితనరుఁగృప్త.

సీ. పురమును ఋతుపట్టమును బ్రయాణంబును, వైలంబు వేటయు సాగరంబు

మానీంద్రపుణ్యాశ్రమంబును మంత్రంబు, ద్యూతంబు పిదన నశ్మశరణంబు

విజయంబు మద్యపానవికారంబును, వనవిహారంబు వాకికేళి

కన్యాంగసౌందర్యకథనంబు హేమకరాభ్యుదయంబు పులకభోదితంబు

గీ. పద్మమిక్రోదయంబును బరిణయంబు, సురతమును దౌహృదంబును నుతజననము

ననఁగ నిరుపదిరెండు వర్ణనలు గూర్చి, చెప్పవలయుఁ బ్రబంధంబుఁగ్రీనివాస.

క. కనుఁగొన సంఖ్యాబద్ధంబు నసంఖ్యాకంబు నాఁగఁగఱవి నిరుదేహుడై

తనరారుఁ బూర్వకవిమతమున నాచాటుప్రబంధములు జలజాతై. 2198

గీ. నాల్గుదెగలయుదాహరణములుముక్త, కాదిపంచాదశమును సంఖ్యాన్విత్తములు

గద్యరగపద్యపదపదకములు మంజు, రులునుసంఖ్యారహితచాటుపులునృసింహ.

అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 27, 28, 29, 30.

— సుకవినూహితృము. —

గీ. మణివలనఁ గంకణమును గంకణమువలన

మణియును బ్రకాశ మగునట్లు మణి దలంచ

సుకవివలన నాయకుడు నాయకునివలన

సుకవియుఁ బ్రసిద్ధిఁ గాంతురు ♦ సకలదిశల.

2200

తే. నానుజాతునిచే రఘునాయకుండు, వ్యాసుచే బాండవులు కాలినానుచేత
భోజుండు ప్రసిద్ధి నొందిరి ♦ భువినిదమదు, నడక తెల్లను గడలుగా ♦ నుడువ్రకతన.
క. ఇమ్మహిని మనులచే చెల, నెమ్మను గావ్యములు “నాన్మృషిః కుసుతే కా
ప్య” మ్మనువచనాగ్ధంబే, నమ్మతి గలివేళ నుకః జనులై మానుల్. 2201

అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 41, 42, 43.

—♦ సత్యవిలక్షణము. ♦—

క. ధరణీనురుండు ప్రశాంతుండు, గురుభక్తుండు శుచియుఁ గల్పమండు పూర్వకపీ
శ్వరవాక్ప్రయోగదత్తుండు, గరుణామతి యెప్పడెత్తుండు ♦ కవియనఁ బరగున్.
క. కుఠితాస్త్రాంగపురాణ, ప్రతితియు నితిహాసకావ్యభరతాగమముల్
స్మృతిసంగీతరతికళా, గతుల నలంకృతుల నెఱుంగఁగఁ దగుఁ గవికిన్. 2203
అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 44, 45.

—♦ సప్తవిధకవులు. ♦—

ఆ. వినుతిఁ గాంతు రిల వివేకివాచకరాచి, కాగ్ధశిల్పభూషణార్థు లనఁగ
మార్గవానుగతసహవాప్యయుండు ననంగఁ, గవులు సప్త నామకములతోడ. 2204
సీ. గణవర్ణశబ్దార్థగుణదోషనికరంబుఁ, బరికించి కూర్చుఁ గల్పము వివేకి
బహుతరానుప్రాసపదబంధనియమంబు, వడలక కృతిసేయువాచకుండు
మృదుమధురోహితు ♦ వెదకి కావ్యంబెల్ల, రచియించుఁ బదపడి రొచికుండు
మితశబ్దములలోన ♦ నతివిపులార్థంబు, నిమిడించు నగ్రాశ్రి ♦ నెనఁగునతండు
తే. నెప్పుయమకంబులెప్పల్ల ♦ శిల్పకుండు, పొందుపఱుచునలంకృతుల్ భూషణార్థ
సరళపదవిరళార్థవిష్కరణముగను, జూపు రస మెందు మార్గపఃస్ఫుటకరుండు.
అప్పకవీయము, ఆ 1 పద్య 46, 47.

—♦ వాచికుడు. ♦—

క. శలవర్ణగుచ్ఛపిచ్చిల, లలితపదాడంబ గావళంబనకవితా
నులభవిరచనాచతురుం, డలవడు వాచికుండు నా నుపగ్రహిణిన్. 2208

—♦ ఆర్థుడు. ♦—

క. మితశబ్ద మయ్యు నర్థము, పతతవ్యాఖ్యానలాలంకరమువిపుల
శీతి నొప్పఁ గవిత నెప్పెడు, నతఁ డార్థం డనఁగ నెగడు ♦ నార్యులనభున్.

—♦ శిల్పకుండు. ♦—

క. మహితమశబ్దార్థంబులు, బహువిధయమకార్థబంధ ♦ బంధురరచనా
విహితవిచిత్రముల్లే చన, విహించుచున్ శిల్పకుండు ♦ విశ్రుతకృతులన్. 2208

—♦ రాచికుండు. ♦—

క. ఒడచెడుకృత్తిపైఁ గలసాబ, గడలక యెందాఁక నిష్ప్రమగు నందాఁకన్
మృదుమధురరచన మవికారదుండై సాగించునతఁడు ♦ రాచికుం డెందున్. 2209

—♦ భూషణార్థి. ♦—

క. తివుటనడి నొడువునప్పుడు, వివిధాఁకారసరణి ♦ విడువక చవి గా
నవహితుండై కృతించెప్పెడు, కవి యెందును భూషణార్థిఁకడుఁ బొగడొందున్.

—♦ మాన్దవానుగతుండు. ♦—

క. సరళము లగుశబ్దములను, విరళము లగునర్థములను ♦ వీనుల కింపం
దరళత లేక రసాఘము, లరుదుగఁ గృతించెప్పు మాన్దవానుగుఁ డెపుడున్.

—♦ వివేకి. ♦—

క. శ్రుతకాస్త్రాఽలంకార, ప్రతిభుండు శబ్దాదిదోషఁపటుగుణఘటనా
చతురుండు వివేకి నాఁ జను, నతఁడు మహాకవిశతంగులందుఁ జరించున్. 2213

కావ్యా॥ చూడా॥ ఉల్లాస॥ 3 పద్య 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87.

—♦ అస్తాదశవర్ణనలు. ♦—

మ. పుర వారాశి మహిధరర్తు శశభృత్సూచోద యోద్యాన పు
ష్కరకేళీ మధుపాన మోహన వియోగ తేమయాన స్వయం
వర పుల్లొత్సన మంత్రీ దూత్య రణదోర్భైక్రాంతి సంకీర్తనా
కర మహాదశవర్ణనాన్వితము తత్కావ్యంబు భవ్యం బిలన్. 2214

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లా॥ 3 పద్య 92.

కవితాపాకములు.

క. పాక మనంగా నర్థని, రాకులగంభీరయుక్తి యుది యిరుడెఱుగై
లోకమునఁ జేర్చు దాగ్రహ, పాకంబును నారికేళిపాకము ననఁగన్. 2215

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లా॥ 4 పద్య 55.

ఉ. పాక ముదీరితార్థపరిపాక మనం దగు నందు గోస్తనీ
పాకము నారికేళిఫలపాక మనన్ ద్వివిధంబు గోస్తనీ

పాకము సంవృతార్థపరిపాకనివేద్యము సారీకేళ పా
కాకలనంబు గూడి నిబిడాధ్యపిచార్యము వీనిలక్ష్యముల్.

2216

సరసభూపాలీయము, ఆ 2 పద్య 85.

క. తెలియఁగ ద్రాక్షపాకము, కలితంబుగనగ్రబోధకంబై తగనా ;

నిల సారీకేళపాకం, బలరును మతిగూఢభావమై కృష్ణస్థపా.

2217

కృష్ణభూపాలీయము, పద్య 106.

ద్రాక్షపాకము.

కా. లీలా మన్మథ మంధరంబులుఁ గచాఁగి లాలిత భూలతా

కూలశ్రీలుఁ గపాల ఘోల దుచి తాఁకూతాసురాగంబులున్

సౌలస్యంబులు వైవకాతుకపరీతాలోకజాలంబులన్

బాలారత్నము గీలుకొల్పె ముద మొప్పన్ విశ్వభూపాలుపై.

2218

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లాస 4 పద్య 57.

క. వాలిక లై వెలిదమ్మల, పోలిక లైచందమామపులుఁగులకును దా

మేలిక లైననిరీక్షణ, మాలికల నృసింహుఁ జూచె మదవతి వేడ్కన్.

2219

సరసభూపాలీయము, ఆ 2 పద్య 86.

మ. ఆవురా వాతెటలేటి ఖూబు పిలు దొయ్యారంబు మజురె గ

నవతక్కుల్ భరి దంతకాంతు లరరె కన్నెక్కు లప్పప్ప కొ

ప్పువిలాసం బహమా తనూరుచి బలాఁబొ మృంద మయ్యారె యూ

రువికాసంబు సెబాను చెల్వ మని వేఁగొగల్గె నిక్కామినిన్.

2220

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము.

క. అందములై, వెలిదమ్మల, చందములై, కునుమచాప క సరసవిలాసా

మందములై తగువీక్షణ, బృందములను గలికి కృష్ణానిభు వీక్షించెదన్.

2221

కృష్ణభూపాలీయము, పద్య 107.

సారీకేళ పాకము.

కా. హృజ్జాతుండు నటుండు నోలె నద య్యేకత్వమాధర్మకున్

లజ్జాకాండపటంబుచాటున వహుఁలావణ్య లాస్యంబులన్

సజ్జాతంబులఁ జేసి చూపెడు లసత్సారాంగహారాళిచే

బజ్జం గొంపలు కామినీమణులు కుంభవద్ధర్మలై చూడగన్.

2222

కావ్యాలంకారచూడామణి, ఉల్లాస 4 పద్య 58.

మ. వరభూషాదులపై మనఃవిడక దృఢ్యాపార మెంతే బరా

. పరసందర్శననాతిభిన్న మయి చూపటంగఁ గార్యాంతర
స్మరణం చేమియు లేక నిశ్చలత నీసాంగత్యముం గోరి మా
హరిణీలోచన యాత్మయందు నరసింహ నిన్నె భావించెరా.

2223

నరసభూషాలీయము, ఆ 2 పద్య 87.

సీ. సారవత్పరవోజ్జ్వలదంఘ్రిశృంగార, నూపురంబలిబిలి ♦ గోపురంబు

గణదుర్గదమణీగణఘృణిదుందిత, గోపురంబలిబిలి ♦ గోపురంబు

ఘనమునిజనచిరంతనపుష్పనరణికి, దాఁపురంబలిబిలి ♦ గోపురంబు

క్రిందిమహాక్షేత్రీపత్మలాక్షికి, గాఁపురంబలిబిలి ♦ గోపురంబు

గీ. కాంఠచిత్రప్రవర్ణనితాంతకాంతియుతన, నీచధమధులిక్కుకపికానికరకలక
లారవాప్యత వ్యభాచలాగ్రమునకు, మూఁపురంబైన యలిబిలి ♦ గోపురంబు.

కా. బంధుద్యేక్ష దవాగ్ని గంధవహముల్ ♦ బాపావలంబాజ్ఞతా

గ్రంథుల్సందితవత్తిభూరుభాతుతారంబుల్ సుసంసారజీ

ర్ణాంధుప్రస్ఫుటపాతహేతువులు వేదాంతజ్ఞధైర్యాబ్జీ

గంధేభంబులు వారకామినులపీఠుల్ నీ వవేక్షింతువే.

2225

సీ. ఉత్తమం దురుతత్వవేత్తయు నిర్జితేంద్రియుఁడు దుర్గవజయాధికుఁడుసర్వ

శాస్త్రార్థపారఁగుఁడప్రకృప్రవినోది, సకలభూతహేతుండు ♦ శాంతచిత్తుఁ

డతిథిపూజాపరుండాంతావనుఁడు దయాశాలి సముండు సుజ్ఞాననిష్ఠుఁ

డగ్ధవంతుండు సుదాచారసంపన్నుఁ, డీపరాత్రయదూరుఁడింగితజ్ఞుఁ

గీ. డన్నదానచణుండు మహానుభావుఁడు పితృభక్తికల్పండునిఁకృపటగుణుండు
సత్యవచనుండు నిఖిలలక్షణతనుండు, శౌరికిర నయుతుండు సజ్జనుఁడుగాని.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయపిలాసము, పద్య 22, 681, 682.

మ. హరికాండాంచితకాండజాత పటుకాండావార్యవిఘ్నార్థికిన్

హరికాండప్రధితావరంసకరకాండాభంగురప్రాధికిన్

హరికాండస్ఫురితప్రచారముల కావో ఖిన్నయై యున్న మా

హరిణీలోచన నేలుకొమ్ము గుణహారా కృష్ణభూషల్లభా.

227

కృష్ణభూషాలీయము, పద్య 106.

—♦ కదళీపాకము. ♦—

కా. వేవోద్ధౌరకవేణువాచకుతుకావేల్లక్కపా వీక్షణా

వేదాంతాటన వేదనాపరహితా ♦ వేత్తకృతాబ్ధిసలా

చేద్దిశోణిరమేశవేదశకాః వేదస్ఫురద్విక్రమా
వే(ధోం)దావన వేంకటాచలపతీ వేదండరత్నాకృతీ.

2228

మ. కరిసంరక్షణకామపాలసహితాః కంజాక్షకాకోదరే
శ్వరతల్పాకమనీయరూపకనకాక్షద్వంసకాయణ్యసా
గరకళ్యాణమయాంబరాంతకటిభాగాకంపసంహారకా
తరసందోహభయాపహరికలితాః తామ్రైశ్శిఖిగోత్రాధిపా.

2229

చ. శరధిశయాన శార్ఙ్గధర శంఖశశాంకదివాకరాక్షశం
బరహర శౌరి శక్రమణి భాసురభాసిత తాటకేయశం
కరసఖశాశ్వతాశరవిఖండితవాసవిశౌర్యధుర్య శం
బరజభవాండపాలక శంమప్రదభద్రమహీంద్రవల్లభా.

2230

చ. నరసఖ నవ్యరూప నరనాథశరీరగనకక్రమంజలా
భరణ నగాత్మజావీనుకపావననామక నందనందనా
నరహయమిత్రచాపహరనారదగానసకౌతుకానతా
దర నవనీతవోర నయదానవినోదర నాగభూధరా.

2231

చ. పరద పరాహయాప పనువాసవశీకృత లోకవాధిభూ
పరవరుణాలయోన్మదసింహారణపండితమానిజాలవా
సరమణిపుత్రికాన్మదయశాసన సోదరవాసుదేవవా
ర్ధరతనుకాంతిశోభిషన్దంత్యవనావరనీలశైలపా.

2232

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, పద్య 379, 380, 381, 382, 383.

క వి త్వ ము.

చ. సరశముగాంగ భావములు జానుడెనుంగున నింపుపెంపుతోఁ
బిరిగిన వర్ణనలో సుణితిపేర్కొన నర్థము లొత్తెల్ల బం
ధురముగఁ బ్రాణములో మధుమృదుత్వరసంబునఁ గందళింప న
క్షరములు నూత్న లార్యులకఁ గర్తరసాయనలీలఁ గాగ్రిలగాన్.

2233

కుమారసంభవము, ఆ 1 పద్య 35.

క. తెలుఁగుకవిత్వము చెప్పం, దలఁచినకవి యర్థమునకుఁ ధియుండెడుమా
టలుగొని వసులుం పొసంగు, బులు నిలుపక యొగిని బులిమిఁపుచ్చుట చడురే.

క. అలపడ సంస్కృతశబ్దము, తెలుఁగుబడివిశేషణంబు వేటపడంగఁ
బలుకునెడ లింగవచనం, బులు భేదింపమికి మెచ్చు బుధజనము కృతిన్.

2235

గీ. ఎట్టికవికై నఁ దనకృతి యింపుబెంపఁజాలుఁ శాపునఁ గావ్యంబునరసు లైన
 కవులచేవులకు నెక్కినఁ గాని నమ్ముఁ డెందుఁ బరిణతిగలుగు కఃపీశ్వరుండు.
 నిర్వచనోత్తరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 7, 8, 9.

సీ. పాసఁగ ముత్తైపునరుల్పహంశించినలీలఁ, దమలోన దొరయుశబ్దములుగుర్చి
 యగ్గంబు వాచ్యులక్ష్యవ్యంగ్యభేదంబు, 'తెఱిగి నిర్దోషత' నెనఁగఁ జేసి
 రసభావములకు నర్హంబుగ వైదర్భి, మొదలైనరీతు లిమ్ముగ నమర్చి
 రీతుల కుచితంబులై తనరాఁడెడు, పొణంబు లింపుగాఁ బొందుగొల్చి
 గీ. యమర యుపమాదులును యమకాదులు నగు, నట్టియగ్ధశబ్దాలంకరియలుఘటించి
 కవిరఁ జెప్పంగ నేర్చు సత్కవివరునకు, వాంఛితార్థంబు లొసఁగనివాడుగలరె?
 కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 186.

మ. తనగన్ వ్యాకరణజ్ఞుఁ డండియనుచుండర్కజ్ఞునిం భ్రాతయం
 చును మీమాంసకునిన్ నపుంసకుఁ డటంచు న్వీడి దూరంబునం
 గని యస్పృశ్యునిబోలె గాండనునివేడగ్గం గావ్యలీలారన
 జ్ఞు నిజేచ్ఛం గతితావధూమణి పరించున్ భావగర్భంబునన్. 2238
 ముకుందవిలాసము, ఆ 2 పద్య 227.

చ. అరసివిశుద్ధశబ్దములునగ్ధములన్ ధ్వనినైభవం బలం
 కరణమరీతివృత్తులును కల్పన పాకము శయ్యయున్ రస
 స్ఫురణము దోషదూరత యుచుంబితభావము లొప్పు చిత్రవి
 స్తరమధురాశులీలకచిత్రల్ రచియింపఁగనేర్చి నంతటన్. 2239
 తారాశాంకవిజయము, ఆ 3 పద్య 54.

సీ. నకలార్థతత్వజ్ఞశబ్దశాస్త్రజ్ఞునిఁ, గన్నతంద్రగనెంచి గౌరవించు
 ఘనతరపాహిత్యకల్పకు లైనట్టి, తార్కికులందు సోదరత నిల్పుఁ
 బరసుపుణ్యమాంబులపడనలెర నంట, రానివారినిగదూరతఁజరించు
 మహితధీయులు మీమాంసశాస్త్రజ్ఞులఁ, బుం స్వహీను లంటంచుబుద్ధి నెంచు
 గీ. భూరివాటకావ్యశృంగారభావ, కనదలంకారశబ్దలక్షణము లరయ
 వానికడఁజేరి మనలోన పలపులారఁ, దొడరి పరియించు గవితావధూలతామ,
 యామినీపూర్ణ తిలకావిలాసము, ఆ 1.

ఉ. ఆశుకవిత్వమన్న నదియౌ గణికాకృతి చిత్రకావ్యమౌ
 శేషలచిత్రలేఖనమంతకు గర్భకపిత్వ మన్ననో

కోశగతాస్థితోధన మగుం గనబంధమెబంధమందమే
కోశవసంభవాపగగఁ ♦ గీర్తితనూధ్వనికావ్య మేకమే.

2241

బిల్వేశ్వరీయము, బింబ. 1 పద్య 199.

కావ్యము.

చ. పరగ మవగ్ధబంధమృదుభావము గల్గియు లోమచూడఁగాఁ
బంగమ చిత్రయాబమునుభోలే ననత్కలికావ్య మిమృహిన్
బరగు నువగ్ధబంధమృదుభావవిశేషము లొప్పు దెల్పవన్
సరియగు రత్నపులికయు ♦ సత్కవికావ్యము నొక్కరూపమై.

2242

కుమారసంభవము, ఆ 1 పద్య 37.

క. లోకోత్తరగుణపుణ్య, స్లోకకథామధురిమధురభవాజ్ఞయర
త్నాకల్పం బగు కావ్యం, బాకల్పంబగుఁ గృతార్థఁ ♦ డగుఁ గవివరుఁడున్.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 13.

గీ. తరుతటాకాదిసంతతుల్లరణి నెచట, నిలిపి రచటనె యుండు వానికిని గృతిము
ఖంబుననె విశ్వవిఖ్యాతిగానఁ గృతియె, సంతతివతంస మదిమాకుసంఘటింపు.

ఉ. కేవల కల్పనాకథలు ♦ కృత్రిమరత్నము తాద్యసత్కథల్
వావిరి పుట్టు రత్నము లఁవారితసత్కవికల్పనావిభూ
షాపహాపూర్వవృత్తములు ♦ సానలఁ దీరిన జాతిరత్నముల్
గావున నిట్టి మిశ్రకథగా నొనరింపుము నేర్పు పెంపునన్.

2245

పసుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 18, 19.

మ. పరమహానలతాలవాలము జగత్ప్రఖ్యాత విఖ్యాతసా
గరచంద్రోదయ మిప్తసంఘటనఁ ఁఖాదివ్యధేనూత్తమం
బురుకార్మణ్యదశానిశాదినముఖంబు ద్వేలనిర్వాణభ
వ్యరసాస్వాదరసాయనం బనిన గాఁప్యం దెన్న సామాన్యమే.

2246

నరసభూపాలీయము, ఆ 1 పద్య 26.

నీ. తనయన్వయమునందుమును జనించినవారి, శరీరమంతయుఁ బ్రశస్తి ముగఁజేయుఁ
దనమాత్మవంశంబు ♦ జనుల పౌరుషలీల, లాస్థానవర్ణనీయములు సేయుఁ
దనకు సద్బంధులై తనరెడవారి సద్వృత్తింబు లన్నియు ♦ వెలయుఁ జేయుఁ
దానోనరిన్ మహాత్మమపౌరుషంబులు, ధరిలోనఁ దగఁ బ్రసిద్ధములు సేయు

గీ. వివిధశబ్దాధనాతురివిన్నయంత, కవిజనులు మెచ్చు కావ్య మెఁక్కటియకాదె
యట్టికావ్యంబు రచించుటసతఁడెవిపుల, భాగ్యవంతుండునిజవంశపాపనుండు.

సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 1.

సీ. రాజవిద్యత్సభాఁరంజనం బగు నెద్ది, పరదేశసంతతభంగు వెద్ది
సకలసంపద్యహంసౌఖ్యదం బగు నెద్ది, ముక్తిసాధనశుభిమాల మెద్ది
పాపపుణ్యజ్ఞానభాజనం బగు నెద్ది, తఱుగునోనిమహాపదార్థ మెద్ది
పటుతమోజలదప్రిభంజనం బగు నెద్ది, తనుభూషణంబయి తనరు నెద్ది

గీ. అట్టి యనవద్యహృద్యవిద్యావిశేష, మెలమిగని కవితాలీల నలరుచున్న
నుకవికావ్యము విరచించిశుభచరితుఁడు, క్రికళత్రున కొసగగర్వక్షింపలేఁడె.

కాసల్యాపరిణయము, ఆ 1.

మ. తెనుఁగుంకావ్యముఁ జెప్పవయ్య మృదువైదేకియమై భావమై

విననింపై పరసత్వమై విరళమై విఖ్యాతమై కీర్తియై

జనితామోదకహృద్యపద్యకరమై సద్ధర్మమై చోద్యమై

తనరం బల్కువె చింతయేల యనుచుం ధర్మజ్ఞ భాషింపవే.

2249

జైత్యపురాణము, ఆ 1.

ఆ. భువి యశంబును దివిభోగంబు నిచ్చును, సరసకావ్యకన్య వరకవులకుఁ
చదనువల్లభనకుఁ దండ్రికి నిహపర, వివిధనుఖము లొసఁగు వెలఁది వోలే.

శారాయణాచలమాహాత్మ్యము, ఆ 1 పద్య 13.

ఉ. ద్వైతముభూతిఁబెంపుగనె పట్టిపెవంగక బాహ్యవృత్తి న

ద్వైతమురీతిస్వీయమనుభావమే మాన మటంచు సంగ్రహం

బూతగఁబట్టకందుపయి దూదకయేదకసాంఖ్యపద్ధతిన్

ఖ్యాతిగఁజేయుకావ్యమె జగన్నుతమా హితసత్వసంపదన్.

2251

చిత్వేశ్వరీయము, బింబ. పద్య 204.

—◆ నవరసములు. ◆—

క. ధర శృంగారము హాస్యము, కరుణయు వీరము భయానకముచీభత్సం
బురుకౌద్ర మద్భుతము శాంతరసంబును రసము లనగఁ దనరుం గృతులన్.

సీ. మరకతానీకదంభమున శృంగారంబు, హాస్యంబు ముక్తాఘ్రౌఘరులులఁ
గరుణవిద్రుమవర్ణగౌరవచ్ఛలమున, రౌద్రంబు కురువిందగర్భకలన
వీరంబు గోమేధికాకోపితస్ఫూర్తి, భయము వైదూర్యశోభామిషమున
భీభత్స మింద్రదనీలాభాగుణంబున, శాంతి నిర్మలహీరకాంతిగతుల

తే. సద్భుతము పువ్యరాగరాఘవదేశ, విలసితంబున సాకారవృత్తిఁ గాంచి
సవరసంబులు వొల్పునీభవనవీధిఁ, బ్రబల నుబలనృసింహ యోబయనృసింహ,
సరసభూపాలీయము, ఆ 3. పద్య 6, 153.

—♦ శృంగారరసము. ♦—

ద. ఇల వలరాజురూపునకు ♦ నెక్కువ యయ్యెడు విశ్వామేదినీ
లలనునిరూపయావనవిలాసములం జెలిమాటు చేరి య
గ్గలికపుసిగ్గు వేడుకలక్రందన కడ్డపడంగ నిమ్మలన్
మెలఁతుక వాలుఁజూపులకు ♦ మేపులు వెట్టెడుఁ జూచితే సఖి. 2254

—♦ హాస్యరసము. ♦—

క. లీనాచారుల బహుకౌ, లీనాత్ముల సతతసవ్యలీకులఁ జూడం
బూనెడు విశ్వేశ్వరుని న, వీనదరస్మితము లచ్చవెన్నెలఁ బోలున్. 2255

—♦ కరుణరసము. ♦—

క. అనిఁ దృణము గఱచి జే యని, నినదించుచుఁ బొరలు విమతఁనికరముఁ గరుణన్
గనుఁగొని కాచుట నైజము, గొనకొని యరిరాఁగఁడఁగోపాలునకున్. 2258

—♦ రౌద్రరసము. ♦—

క. రుద్రుం డగు విమతనరో, వద్రవకరణములఁ గుపితఁబలధద్రుం డగున్
ముద్రణితకదనగతి ను, న్నిద్రాకృతి విశ్వమేదినీపతి చూడన్. 2257

—♦ వీరరసము. ♦—

క. అరివీరుల నమరావతి, కరిగించుచు వివిధ ధనము ♦ లగ్ధివరులకై
యురవడి నొసఁగుచుఁ బరఁగెడు, నిరతోత్సాహంబు విశ్వసృపునక యొప్పున్. 2256

—♦ భయానకరసము. ♦—

క. రిపునృపులు విశ్వనాథ, ప్రపటుధ్వజదంష్ట్రుఁ జూచి ♦ పరఁగినభీతిన్
విపినపరాహంబుల నిల, నిపుడుం గనుఁగొనఁగ వెఱుఁగెట్టివలఁపులొ. 2259

—♦ భీభత్సరసము. ♦—

మ. అతిదృవ్యత్సరగండైరవభుజోద్యత్తడకృతైహిత
చ్యుత భూరిక్షతజప్రవాహములలో ♦ శుండాలరుండావలీ
కృతలీలాచరయానపాత్రములలోఁ ♦ గ్రీడించు నాయోధన
క్షీతి భూతంబులు మజ్జమాంసరసమస్తి స్కప్రచుత్తింబులై. 2260

—♦ అద్భుతరసము. ♦—

క. సమధిక మగు నచ్చెరు వ,చ్చముగా విశ్వేశుదానజలధారాపూ
రముచేతఁ జేతి కందును, విమలాంబర కనకహరులు ♦ విద్వంస్త తికిన్. 2261

—♦ శాంతరసము. ♦—

క. విశ్వేశుమహిమ విని కని, విశ్వంభర విడిచి మదమునీడ్చొని విమరుల్
శశ్యద్దమేశమయుక్తి న, నశ్వరులై నిలుతు రమర ♦ సగముల నదులన్. 2262
కావ్యా.చూడా. ఉల్లా॥ 5 పద్య 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68.

కృతినమర్పణము.

నీ. ఆయురారోగ్యనిత్యైశ్వర్యములుగల్గి, విభవంబుతో ధాత్రి ♦ చెలయుకొఱకు
ధనమునకై నరాధముల నన్నుతి నేయఁ, బొడమినపాపముల్ ♦ చెడుటకొఱకు
హృదయంబు లశ్రీకృష్ణ ♦ పదపంకజములందు, నిశ్చలవృత్తితో ♦ నిలుచుకొఱకు
రౌరవంబులఁబాసి ♦ రయమున వైకుంఠ, సదనంబునకువేడ్కఁ ♦ జనెడుకొఱకుఁ
గీ. బరమవైష్ణవజనులెల్లఁ ♦ బ్రస్తుతింప, మత్స్యతంబయ్య హరికథామాన్య మగుచు
నుత్తమం బగు విష్ణుధర్మోత్తరంబు, రంగనాథున కర్పింతు ♦ రాణమెఱసి. 2263
మత్స్యపురాణము, ఆ 1 పద్య 7.

నీ. వరతతోత్పేక్షలంపకప్రమాదాత్మవిభావనాలంకార ♦ పటిమతోడ
శయ్యాచతుర్ముఖ ♦ శబ్దస్ఫురణపదావృత్తి పాంచాలికాశీతితోడ
నుపమానపదగోపనోత్త్యన్నతనవయ,మకగతదీపక ♦ మహిమతోడ
సురసప్రధానపంక్తుపరిధానపదార్థ,పక్వమద్వీఫలపాళితోడ
గీ. సకలశృంగారలీలాభిసరణితోడ, వృద్ధిబొందినకృతికుమారిక వివేక
హీనధనిభూతమున కిడఁ ♦ బూనుటెన్న,బూడిదెనుబోయుపన్నీరుపోస్తే గాడె.
కాసల్యానరణయము, ఆ 1.

నీ. మత్తేభగామిని ♦ మత్తకోకిలకంఠి, శ్రీకర్ణవరసరసనిరుహనదన
పృథ్వితతనితంబుబింబ చంపకనాస,లలితపదాలాపజలదవేణి
యుత్పలగంధి ♦ ద్యుస్థానికాంగి శిశి,ఫలవృత్తి పక్షోజిపాలితరశ
సయనమదన దర్పణ కపోలతలశంఖ,గళభుజంగోరువింగిహరుహళి
గీ. యగుచు విలసిల్లుకావ్యకన్యకను సుకవి,లనదలంకారశయ్యార్థ ♦ లలితహర్ష
కలనఁ జేలుసరనున కీవలయుఁ గాన కృతిపతినిజేతు నీమహోన్నతసుకృతిని.
ఓఘవతీపరణయము, ఆ 1 పద్య 71.

ఆశుకవితానిరసనము.

- క. నిరలంకృతియును నవరస, వరపాకపక్రియానిఁవారితశయ్య
విరహకృతివాధహీనము, ధర నాశుకవితదనరు విధవకాంతవలెన్. 2266
- ఆ. ఆశుకవితయందు ♦ హావభావాదులు, శేషకల్పనలు ♦ జేరకుండఁ
జేసి కవులశక్తి ♦ వాని దొలంగును, అటులఁగామి కీర్తి ♦ యధిక మగును. 2267
- క. ఆశుకవిత్వంబందున, సౌశబ్ద్యం బుండఁచెపుడు ♦ సభలో దానన్
బాగ్యశస్త్రహానిగలుగఁడె, యాశనముండైన వానికెప్పుడు భువిలోన్. 2268
- క. ఆలోచించని కవనం, బాలోచించంగవలయు ♦ నందఱు విబుధుల్
ఆలోచించినకవనం, బాలోచించంగవలయు ♦ నాలోచించన్. 2269
- క. స్వపనము కవనము కవులకు, నువచారతకలిగెనేని ♦ శోధింపంగన్
స్వపనము స్వపనము కవులకు, నువచారతకలిగెనేని ♦ శోధింపంగన్. 2270
- (?)గీ. రసము లేనట్టి కవిత వ్యర్థంబు గాఁడె, ఫలములేని కూపంబు ♦ చగిది గాన
రసము కలిగిన నుకవిత ♦ తానుభవము, గలిగియుండును ధరణిశ్లాఘ్యంబుగాఁడె.
- క. మండనమిశ్రియంతటి, పండితవరుననుయతియై ♦ భంగం బయ్యెన్
కుండలీపతులూ మఱి యా, ఖండలవరులూ దలంప ♦ కవులాధునికుల్. 2272
- సావిత్రిసరిణయము, పీఠిక.

ఆశ్చర్యచనము.

- సీ. శ్రీరస్తు శుభమస్తు ♦ ధీరస్తు విజయోస్తు, పుత్రైరంజనమస్తు ♦ పుణ్యమస్తు
ధనమస్తు ధాన్యమస్త్యవపద్యసుఖమస్తు, చిరతరసంకల్పసిద్ధిరస్తు
సత్యమస్తు మహోస్తు ♦ శౌర్యమస్తుయశోస్తు, స్వస్త్విస్తు నుగుణోస్తు ♦ శక్తిరస్తు
సామ్రాజ్యమస్తు శాశ్వతధర్మఫలమస్తు, వృద్ధిరస్తు మహాప్రసాదిధిరస్తు
- సీ. జ్ఞానమస్తు శ్రీయఃపతి ♦ ధ్యానమస్తు, గురుచరణభక్తిరస్తు సత్కుశలమస్తు
కాంతిరస్తు నిరంతరైశ్వర్యమస్తు, భాగ్యమస్తు మహాసౌర్యభౌమ నీకు. 2273
- హంసవింశతి, ఆ 1 పద్య 47.
- సీ. తలమన్నితాంతసంతపమండు తపమండు, రంజితసన్నైఃకరాజురాజు
ఘటితమహానుమంగళుండు మంగళుండు సం, పూజితపృథులవిబుధుండుబుధుండు
చితనభస్వంచారఃజీవుండు జీవుండు, దృఢదళదామాయభృగుండు భృగుండు
నఖిలాశుద్రుమహాశనిశనిసుకర్మనిహితసత్పతిగ్రహముగ్రహము

- గీ. నీతపరిపూర్ణమజనతాః కేతుకేతు, వలమిఁ దగనిల్చి బ్రోతురఁహీనరాజ్య
పూసపాట్యన్వయాభిరాఁకానుభాంకు, విజయరామావనిండ్రునఁబ్రదిభవసాండ్రు.
కౌసల్యాపరిణయము, ఆ 1.

కుశలప్రశ్న.

- గీ. మాతామహుండైనఁ మనకూరుఁడున్నాఁడే, మంగళమే మనఁమాతులునకు
మోదమే నలుగురు ఁ ముగురుమేనత్తల, కానందమే వార్షియాత్మజులకు
నకూరిరకృతవర్మ ఁ యాస్పమేతులే, జీవితఁడే యుగ్మననవిభుఁడు
కళ్యాణయూక్తులేగదసారణాదులు, మాధవులమ్ములు ఁ మానధనులు
- గీ. నందతుమవసత్వకృపందమనకు, భద్రమే శంబరాసుర ఁ భంజమనకుఁ
గుశలమే బాణదనుజేంద్రుకూఁతుపలికి, హర్షమే పార్థమునలికిఁపాలికిబలికి.
భాగవతము. స్కం. 1 పద్య 347.
- గీ. శౌనకా మఖమే విశ్వామిత్రేలెస్సలా, కణ్వ మంచియె భాగ్యవతుభందె
సుత పరిణామందె ఁ సుతిపసంతోషందె, చ్యవన సేమమెపరాశర శేవందె
కపిల మంగళమే మాఁగర్కండేయ కుశలమే, నత్ససౌఖ్యమేకాత్స్యయాత్సవందె.
మాండవ్య భవ్యమేమైత్రేయ భద్రందె, సుబలమేలె వశిష్టశోభనందె
- గీ. కృతుభరద్వాజగౌతమకశ్యపాత్రి, కలశసంభవ కౌండిన్యగర్గమంద
పాల జాబాలి రోమశఁప్రముఖులార, యీరలానందముగ నున్నఁవారెయిచట.
వాస్మీకిచరిత్రము, ఆ 1.

వందనము.

- గీ. చేమోద్బులగునీకు ఁ శేషశయాన జో, హరులునీకుఁబరావరేశ
వందనంబులునీకు ఁ వాసుదేవ, రమేశ, దండమూలనీకు వేదండవరద
చక్రిణతులునీకు శ్రీరంగరాజముకుంద, సాష్టాంగములు నీకు ఁ స్వప్నివాధ
దాస్యములో నీకు సుధాస్యనిర్జితచంద్రి, నడియండనీకు భువాభవేశ
- గీ. చేరినెంచెదము నిన్నుఁజిడచిదీశ, యంజులు నీకు సర్వహృదబ్జవాస
కడునమస్కారములునీకుఁగమలనాభ, మ్రొక్కులోనరించెదమునీకుఁజక్తనయ్య.
భార్గవపురాణము, ఆ 2.
- గీ. చక్రిపాణికి నమఁస్కారంబుఁ గావించి, కార్దపాణికిఁ గరాంజలి ఘటించి
కుంభేశ్వరునకు మ్రొక్కులుగూర్చి యలసోమ, వాఘులకభివందనములు నేసి

సాగనాథునకుఁ బ్రజామంబు సవరించి, విశ్వనాథునకును ♦ వినతి నలిపి
అవిముక్త శివునకు ♦ సాష్టాంగదండంబు, లాచరించి ముత్యము ♦ నవటఁ గలుగు
గీ. దేవతాతతికెల్లను ♦ భావశుద్ధి, చెలఁగుచుండ నమోవాక ♦ మలవరించి
యగ్రసభఁజూచు కుతుకముగభ్రలీల, నలర నష్టానిపుంగవులవలదాఁటి. 2278
వాల్మీకిచరిత్రము, ఆ 2.

గురుఁడు.

క. గురుఁడే తల్లియుఁ దండ్రయు, గురుఁడే దైనంబు బంధుకోటియు పీఠులుం
గురుఁడే యని నమ్మిన సుస్థితభావుల కన్య మున్న ♦ చే చిక్కన్నా. 2279
నీలకుంతలావిలాసము, ఆ 2.

క. గురుఁడే యుత్తమదైవము, గురుఁడేగతిపాపములను ♦ గూల్చుం గురుఁడే
నరుల కది గాన సద్గురు, నరసి ప్రయత్నమున నవ్యునగు నిరతంబున్. 2280
వేంకటాచలమహాత్మ్యము, చా॥ చిస॥ పేం॥ ఆ 3 పద్య 209.

క. విద్యోపదేశగురుఁ డన, వద్యమతిసుబోధకత్వపథతి వైశా
రద్యుఁడు జాతివయోమహి, మార్యన్నతిపంపనీయుఁడై యొనరవలెన్. 2281
మహేంద్రవిజయము, ఆ 2 పద్య 32.

శిష్యుఁడు.

చ. వినయవిగేయవర్తనుఁ డశిష్టప్రశాలి యసంకయాశయూరి
డనితరసక్తమాననుఁ డపార్థవిదూరుఁ డధీతపాకచిం
తనపరుఁడున్ ముఖగ్రహణధారణగణ్యాఁడు మాతృబ్రుద్ధి ను
ర్యనుఁడు గురుప్రియుఁడు నగువాని నె శిష్యునిగాఁ గొనం దగున్. 2282
మహేంద్రవిజయము, ఆ 2 పద్య 32.

గురుధరము.

కాశాంకార బంచక, ద్వేషవిద్యావోరధూషకులకు
♦ పతితకార్యకృతేష్టు, కలహపిత్రియ విషయగర్వితులకు
ప్రటనమారణ, శత్రుకూహకవిద్యువాదులకును
గామ్యకరులకు, వోదకోర్వనియట్టి ♦ సోమరులకు

గీ. వినయభయభక్తి శ్వాసఃకుసితచేత, గురులకుశూనిషచేయని ♦ కూర్మరుకను
స్వస్వరూపోషదేశంబు ♦ సార్వభౌమ, యేన్నివిధములకైన నియ్యంగరాదు. 2282

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

క. సరగున కిష్టలపాపము, పరిహరణమొనర్చి పుత్రప్రిభావ మునిచి స
త్కరుణను ధన్యులజేయుట, ధరణిని గురువులకు సవాజ ♦ ధర్మముగాదే. 2284

కుష్టాకృష్టలసము, ఆ 4.

శిష్యధర్మము.

సీ. జడివానబట్టిన ♦ చూడ్చున వాదించు, వట్టి చనువుపోరు ♦ గట్టిపెట్టి
యందరపోషణకొఱకొడిగట్టినట్టియా, భయరూపములనెల్ల ♦ బడటంగలిపి
నానావిధన్యాయ ♦ నటనలు తనచేటె, గాన యొండొరులది ♦ గాని దెఱిగి
యేలోకనుఖములు ♦ ధైరుపచారము, లోను లోతారమన్ ♦ లోఁతెఱింగి

గీ. దేహవర్ణాశ్రమాచార ♦ దేశకాల, రూపరేఖాభిమానమర్ ♦ రోసి ఓడిచి
పిన్న పెద్దతనంబులు ♦ పిండి గలిపి, యాగ్యకుశూనిష నేయ మోష్యార్థిడ డగును.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

గురుకుశూష.

సీ. నాల్గుకుశూషల ♦ నడకల వేర్వేరి, విభజింతు వినవయ్య ♦ పినులచరిత
ఆర్యాభిమతపదాధ్ధానుకూలుముసేయు, నది యాత్మకుశూనిషయందుబుధులు
ఆపాదమస్తకాధ్యంజనాతిభ్యము, లం గడున్ శుశూషణలనగఁగ నొప్ప
తేత్రగుహారామః సీమలవరయుటల్, స్థానమన్ కుశూనిషబాస లాయె

గీ. తాత దైవంబు తల్లియుఁ ♦ దండ్రీ కర్త, యేడుగడయును గురుఁడంచు ♦ నెంచి
నేయ సద్భావకుశూషాసిద్ధ మిట్టు, లెఱిగి నడుపంగవలయును ♦ గురునిఁ

శ్రీరామస్తవరాజము,

— ♦ వి ద్య. ♦ —

సీ. కమనీయవిద్యదాఁగామధేనుపుభంగిఁ, గామితార్థంబులు ♦ గె
సజ్జనవిద్వాంసఃసంఘంబులోపల, మానుగాఁ దను బెట్టమాన
సెన్ని దేశంబులకేఁగిన సాయమై, తల్లిచందంబునఁ ♦ దన
బన్నుగాఁ దనపుణ్యపాపము లెఱిగించు, సాధించ

గీ. నగ్నిఁగాలదు రాజులకలవి గాదు, నీళ్ల నానదు చోరులఁజాలుగాదు
అన్నదమ్మలపాళ్లకు ♦ నలవిగాదు, చెలఁగి విద్యాధనమునకుఁ ♦ జేటు లేదు. 2287

పంచతంత్రము, చూ॥ నా॥ ఆ1 పద్య 58.

ఉ. హర్తకు గాదుగోచర మఘాన్నిశమున్ నుభుప్తప్రేజేయు న
త్కిర్తిఘటించు విద్యయను ♦ దివ్యధనం బభిలౌకికోటికిం
బూర్తిగ నిచ్చినం దెరుంగుఁబోదు యుగాంతపువేళనైన భూ
భర్తలు తద్దనాధికులఁపట్టిన గర్వము మాను లొప్పగున్. 2288

ఉ. భూషలు గావు మర్త్యులకు ♦ భూరిమయాంగద తారహరమున్
భూషితకేశపాశమృదుఁపుష్పనుగంధజలాభిషేకమున్
భూషలు గావుపూరుషుని ♦ భూషితఁజేయుపవిత్రనాణివా
గూర్చుమే నుభూషణము ♦ భూషణములో నశియించు నన్నియున్. 2289

ఉ. విద్య నిగూఢగుప్తమగు ♦ విర్తము రూపము పూరుషాళికిన్
విద్య యశస్సు భోగకరివిద్యగురుండు విదేశబంధువున్
విద్య విశిష్టదైవతము ♦ విద్యకు సాటిధనంబు లేదిలన్
విద్య నృపాలపూజితము ♦ విద్య నెఱుంగనివాఁడు మర్త్యుడే. 2290

ధర్మహరిమభాషితము, ॥ ఏ॥ ల॥ నీతి. పద్య 14, 16, 17.

విద్యలు-కళలు.

సీ వేదంబువాదంబు ♦ వీణాదివాద్యంబు, లాలేశ్యకర్మంబు ♦ లాగమములు
మంత్రితంత్రంబులు ♦ మందులు మాయలు, సింధురగంధర్వ ♦ శిక్షణములు
జూదంబు మ్రుచ్చిమిఁజోస్యంబు గానంబు, ధర్మాగ్ధికామశాస్త్రములు కవిత
కావ్యనాటకములు ♦ కథలుపురాణంబు, లాయుననైపుణ్యంబుంజనంబు
రాదిగా నన్నివిద్యలు ♦ నన్నికళలు, నభ్యసించిరి యావనఁమమరె నలరి
కృమారులఁ గనుఁగొనియిష్టిభండు, నమ్మదాంబుధిలోఁగేళిసలుపుచుండె.

దశకుమారచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 118.

యగ్యజాఁస్సామాదివేదంబు, లధికరించెమతద్రాహస్యజాత
లక్షణాసీకముల నెల్ల, నధిగమించెను పడం ♦ గాంగములను
రాదభాష్యమీమాంసలు, తెలిసె వ్యాసమతంబు ♦ లేటపడఁగ
మోగములనుగ్రములెల్ల, నాకళించెను పురా ♦ తాదికముల

గీ. నేర్చెఁ దెల్లముగా దండఁనీతిశాస్త్రు, మరసె నాద్యంతముగను నైఁద్యాగమంబు
నెఱిగెనాంగధనుర్వేదఁ మెల్లనపుడు, సోముఁడుద్యత్కృతాస్త్రమఁ ధాముఁడగుచు.

తారాశశాంకవిజయము, ఆ 2 పద్య 53.

ధనుర్విద్యానైపుణ్యము.

చ. దొనపయిఁ బాయకెప్పుడును ధూపు లెడల్పుచు నున్నరీతిఁ దాఁ

జనుమరచేర్పు నందెపుడు ధూరకయస్మరిఁగోనియున్నచా

ద్వన శ్రవణాంతసీమనెపుడున్ పలయాకృతచాపమై నశిం

చినగతిఁదోఁచెఁ దత్కరముఁ జిత్రరయంబునఁ దెక్కురూపులై.

2293

కళాపూర్వోదయము, ఆ 8 పద్య 122.

శకునవిద్యలు.

పీ. గౌరిపంచాంగంబుఁ గౌళిపంతులపంచ, సక్షులశకునముల్ వైడికంటి

పలుకులరీతులుఁ బుశ్పభాగంబులు, గల్యలు గూయంగఁ గలుగు మేలు

కీడునుబోచిశృఙ్ఖలాడెఁగడినేర్పు, దిక్కువిదిక్కులుఁ దెలిసినుడుపు

దుమ్మలక్షణములు ధోదరు కాకరవంబు, సాముద్రికస్థితిఁ జతురమహిమఁ

గీ వినునేర్చిన యొకమహాధీరవరుఁడు, శకునవిద్యావివక్షఁ బొఁగికుండు సోకు

మర్యరేఖలమాగటఁ మారుఁడైన, యవనదివిజౌండు మతిమంతుఁడనెడివాఁడు.

హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 46.

విద్యాకూస్యము.

ఉ. గద్యము పద్యముం బెనుపఁగైకొనుటొండె ధునివాప్రిబంధసం

పద్యుతుఁడౌటయొండె నృదుఁభావల పొద్దులుపుచ్చుటొండె లో

లోద్యమలక్షణంబెరుగఁటొండె గడున్ భజించుఁగాక యే

విద్యలు నేరఁడేని పరుఁవాతఁడెగాడె గణించిమాడఁగన్.

కా. సంగీతంబుఁ గవితృతత్వమును సౌజన్యంపుభావంబు న

త్సాంగత్యం బెఱుఁగంగడేని భువి నాశ్చర్యంబుగా వాలమున్

శృంగద్యంబుములేని యెద్దతఁడనన్ జెల్లుం దృఢం బాతఁడ

య్యాంగీకంబున మేయఁడా పనులభాగ్యం బిచ్చటం గల

ద్యాతింశతా

—♦ గురువులేనివిద్య. ♦—

అ. తల్లిదండ్రులేని ♦ తనయుని పోలిక, సతికి పతియు లేని ♦ చందమునను
గురువులేనివిద్య ♦ కూడ దెందులకైన, నజానకైన నిజము ♦ యగనిమాడ. 2297
కిరీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

కరణము.

చ. తెలితలపాగ చొక్క మొలకొత్తి భుజంబునఁ జల్వపచ్చడం
బల చిటివేలిలముద్రక యొకయారము మీఁద బొగాకుచుట్ట సొం
పలరెడు కావినోపతి పొదాజ్జయుగంబున ముచ్చె బొప్పగా
నల కింఛం దంత గ్రామకరణం బటకై చనుదెంచి వేడుకన్. 2298
హంసపంశతి, ఆ 3 పద్య 93.

కుమరి.

పీ. ఆదివరాహంబు మేదిని యెత్తిన, మాడ్కిఁ జొప్పడఁగఁ దామన్న మోయుఁ
బ్రథమవేళల స్మృతిబ్రహ్మ చేసినయట్లు, ఘటకొట్టు లుత్సాహగరిమఁ జేయు
కల్లుపు చక్రంబువేడుకఁ ద్రిప్పెడు, చాడ్పునఁ బలుమాటు సారేదిప్పు
బయలిపురంబుల భర్తండు గాల్చిన, డంబు నూపట్టికావంబుఁ గాల్చు
గీ. గపివరుఁడు పర్వతంబులు గమిమితెచ్చి, కుప్ప కిడుగీతిఁ గుండలుకుప్ప చెట్టు
నవి దివియు ధాత కాండంబులడఁచుసరికి, సాధుపదిపర్తి ఘటకారిచక్రవర్తి.
గీ. తీర్చి పూచెలు కులుకులత్రేటగట్లు, గరలమరువులు వడికట్లు ♦ కిరుదుకట్లు
బొద్దుటినలు నునువులు మొదలుగాఁగఁ, కనులు నిర్మించుఁ గుండలివై నతండు.
హంసపంశతి, ఆ 5 పద్య 10, 13.

గొల్లలు.

తెల్లనిపట్టెనామములు ♦ దీఁగెల్ల నెత్తెములుం బడింబాలన్
చెప్పలున్ తెవులఁ ♦ బింఱుములున్ మొలనున్న క్రొత్తకం
వన్నెగాఁ దెరుగుఁ ♦ బాలును నేతులు వీడి వంకికా
చి శౌరిఁ గనఁవచ్చిరి కొండలు గొల్ల లర్థితోన్. 2301
కొండగోగంబువ్వలచాయ, దీవన్నెగోర్పడంబెట్లు గలిగె
చాయమించు నీ తెల్లని, గురువిందపే యెందుఁగూర్చుకొంటి

నిగుణగప్పనిచండ్రునిప్పుకైవడి నున్న, దీక్షాస్థూన సీతకవ్యః డిచ్చెఁ
బొలసిన గబ్బుకంఠులు సోడుముట్టెడు, నీనల తిరునామ ధ మెచట దొరకె
గీ. జడలు మెడమీఁద వ్రేలేడు ధ జల్లితోఁక, నేడనవరించుకొంటివి ధ బోడకోడె
యనుచు నాడెడుమాధవాఁకృములకలరి, సీధరుఁడువారిఁగృపనాదఁగిరించెనపుడు.
జైమినిభారతము, ఆ 3 పద్య 71, 74.

సీ. కీట్టుచెప్పులు గొప్పగీరునామంబులు, మొలచెక్కుకత్తులు ధ నిలుపు సిగలు
కుడిముక్కుఁగ్రమ్ములు ధ గురువిందపేరులు, పిల్లగ్రోవులు మేటి ధ వల్లెత్రాళ్ళు
లొరగట్టుపంచెలుఁబెరనుఁబచ్చడములు, గార్కొన్నలోవంకఁకటియొడవు
గుండపోగులు చిప్పగొడ్డండ్లు పెలగోల, లొప్పారు పలువంకఁయంగరములు
గీ. గడిగి వాటంబుగా నెల్లకడలనుండి, వెల్లువొంగ గిబ్బలపించ మడఁచి
కోక్కె లిగురొత్తఁ గన్నజేఁకొనెద మందు, మొల్లముగఁ జేరిరచటికిఁగొల్లరెల్ల.
నీలాసుందరీపరిణయము, ఆ 3.

సీ. కంబలి తలదుడ్లు ధ కవ్యము మజ్జిగ, బాసగొడ్డలి నుచ్చుఁపాఁతలగుడి
కావడి యుట్లు చిక్కము సందికడియంబు, నూకలతోఁప పొగామతిత్తి
బొప్పి మజ్జిగముంత ధ బొటమంచపిల్లల, గూడు దామెన్రతాడుఁకోఁతకల్లి
తోడ్పగట్టెయుఁ జలఁగుబ్బ చిల్కుడుగుంజ, బూజబించెలు వెన్నఁపూసచట్టి
గీ. పాలబుడిగలు వడినెలఁప్రాతమెట్లు, మలపమందులపొడిగుట్టఁమన్నెముల్లు
తోలుకుక్కాయితోపునుఁదొడ్డికంప, చుట్టుచుఁరెయుఁగొమరొప్పఁసాలయునకఁడు.
హంసవింతలి, ఆ 2 పద్య 73.

సుద్దులగొల్లలు.

ఉ. కొమ్మలు పీఠణాలుజిగిఁగుక్కెడువారితల కృష్ణగీలం
గ్రమ్ము గుడాల్లు పీరుఁడగు ధ కౌటమరాజుకథానులాసముల్
బవిస్తనపుస్తకాలు ముఖఁపట్టికకట్టురుమాలలు నైవౌ
సాములు నామముల్వెలయు ధ సుద్దులగొల్లలు పచ్చి రెంతయున్.
సీ. డెళ్ళెళ్ళపీఠణాల్ ధ ఖలిపెలివాయించి, పోటుబోకొమ్మలుఁనాట న
దొనకొండగంగనుఁదొలుత సన్నుతిఁజేసి, కృష్ణున కతిభక్తఁ ధ గోల
యాదికాలపు గొండ్ర ధ నందఱఁ గొనియాడి, తాతతండ్రిలఁజే
చిరుదులనరుదుగాఁ ధ బేర్కొని మొలయించి, దీపించి వీగ

గీ. కులము పెద్దలకథ లామిఁకొనఁగఁ జెప్పి, శివము పుట్టింది పుత్తులఁజెందఁగలరఁ
వీరులను గొల్వఁ దని తెల్పి ♦ వీడుకొల్ప, జనిరి మద్దులగొల్లలు ♦ సంతసిల్లి. 2808
హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 87, 88.

—♦ చండాలుఁడు. ♦—

గీ. నడునెత్తిఁగొప్పఁ గంగ్గములఁ గీలించిన, తెల్లనిముడునుఁ జెందిరపుజొట్టు
మొలఁగానె బోసెనముటికిపాఁరయు నందు, నడుముబిగించిన ♦ నరపవాలు
దలనిట్లునట్టుగాఁనలపెయ్యెల్లమిగాఁగఁ, జెనచిచుట్టినకావిప్రేలికయును
తైదిప్పికప్పిన ♦ పొందోలుపాయయుఁ, జేనున్ననీలయస్త్రియునుగలిగి
గీ. కోరి పసరపునంజాటిఁగుదియుఁ గల్లు. బుంగయునుఁ బూనితనమేనిపాలనుకంఠ
లలముకొన వీరదాహనుఁనాహ్వాయమున, గవటచండాలవేషసంకిలితుఁ డగుచు.
హరిశ్చంద్రపాశ్వానము, శంక ఆ 4 పద్య 218.

—♦ చాకలి. ♦—

ద్విపద. మాసివప్రముల ♦ మటివెసికొనుచు, వేపుజాముననేగి ♦ వేటొక్కరేపు
గావించి యుచుకుచు ♦ గడియలు చేసి, శస్త్రునమేతుఁడై ♦ సద్భక్తివిఠరి
వప్రముల రజత పద్మరథభాతిఁ దాల్చి, పరిగొనివచ్చునో ♦ బురవీధిభవులు.
బసవపురాణము, పా॥ సో॥ ఆ॥ ౬.

ఉ. వేళ మె కోడికూతయగువేళలఁ జగ్గీభుజించి బండ్లుగం
గాళముకూడునీరుచవుకారముఁ దేవిడియంపుఁ జొక్కుతో
మైలలవెపు వీఁపున నమర్చినరేపు గుటాని నెక్కి వ
య్యాలిగఁబోవు వాఁడు విమలపరతటాక సమాపభూమికిన్. 2809
శుకనస్తతి, ఆ 3.

—♦ చెమవిద్యాస్థి. ♦—

గీ. నన్నయ్యవారలో ♦ నామాలు దిద్దుకొమ్మలినవోఁ గడుపు నొప్పనుచు నేడ్చి
దండమ్ము నను గుణింతము పెట్టెరమ్మర, నంగులివ్రణమాయె ♦ ననుచు జుడిగి
స్థలచేఁ గాలుఁసేతులు గట్టించి, తెచ్చి పద్యముఁ జెప్పఁ ♦ తెమల కుండి
వాయునటంచు ♦ బడి కెక్కుకొనిపోవ, బలపంబు లేదని ♦ పలుక కుండి
చేమండ బుగ్గలు ♦ నుడిమిరిట్టి, తొడలు నడిపెట్టి కోదండ ♦ మదరఁ గట్టి
స్థలబట్టించు ♦ తేపుమాపుఁ, గొట్టుచెట్టుగనజ్జనఁకొలడగను. 2810

- గీ. గద్దించి వడి దిట్టి ♦ దిద్దుతుంచును వ్రేలు, వేటింప నచట శేఁబెట్ట గుండుఁ
బలుమాటు లోయని పల్కుమంచును గొట్టి, పెప్పిన శిలవృత్తి ♦ దప్పకుండు
నొకటికి సెలవియ్య ♦ నుటి కి చీకటి దాక, బనుల గాపరుల వెంటబడిన పోదు
జనని యడుక్కుని ♦ చదువుకోఁ బొమ్మన్న, విసక వేములు వెక్కి-వెక్కియెడు.
గీ. సారపద్యపు బలుక వైఁజమురుతూతు, నెప్పుడును బెద్దపలక పొక్కైత్త జేతు
బాలర మా యణముపుస్త ♦ కాలు దాతు, వేయునజ్జవకోలలు ♦ విడిచివైతు. 2311
క. చరికుండ పగులఁగొట్టుదు, బరువడినూత్రంబు వ్రెంచి ♦ పారగవైతు
నృతిమఱి బలపములిచ్చినఁ, బారి దినమును బగులఁగొట్టి ♦ పోయెనటందున్.
గీ. నన్ను బింగీలు పెట్టించునాడె యధ్యు, వాయు నిద్రింపఁ గాఁజూచి ♦ చేరి యచటఁ
జింతవ్రేల్కొమ్మనంచుక ♦ సిగనుగట్టి, విడిచియుటికితినయ గారు ♦ విడికికూయ.
హంసపింశతి ఆ 3 పద్య 141, 142, 143, 144.

—♦ చోరుడు. ♦—

- చ. పొయిదలనీలిదిందోలిపి ♦ బూడిద ముండులబంతి గాలచీ
రయు సెలగోలకత్తి భ్రమశ్రమ్యులక్రోలలు మైలమందుగో
య్యయు సురిగొంకి నారసము ♦ నాదిగఁ గల్గిన పాధనంబుల
న్నియు సమకూరఁజేసికొని ♦ నేర్పున నేఁగితి ముచ్చుప్రార్థనన్. 2314
దశకుమారచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 72.
ద్వి. మొఱకువెండుకలును ♦ ముదురుమీసములుఁ, గఱకునల్లని మేనుఁగలవోరునొకని
దడయక పుట్టించి ♦ ధాత్రితలేశు, పడఁతిఁ గంపింప నుపాయంబుఁ గఱపి
పొరిఁబొరిఁ బొమ్మన్నఁ ♦ బోయితల్లూపి, చిరముండ్లబంతియు ♦ సెలకట్టై కత్తి
బలపంబు భ్రమరాఁల ♦ బట్టినకోవి, యెలికిలోపలిభూతి ♦ యొగి మెలయందు
కుఱునీలికాసెయుఁ ♦ గొంకినారసము, నొఱపు గాఁబూని వాఁడుక్కున నేఁగి
యావారణాసిపురాధీశునగరు, వాఁరిఁ గన్నంబు ♦ వడివేసి నొచ్చి. 2315
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శౌరస. భా. 2.
క. మొల నీలికాసెయును బడముల నోరచ్చులు ధరించి ♦ ముదము దలిర్పన్
సెలగోలయు ములుబంతియు, బలపముఁ గత్తియును బూని ♦ పలుసాహా
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక ఆ 5 పద్య
గీ. కఱుకై నకన్నపుకత్తియు బలపంబు, వన్నెమీజినయట్టి ♦ సన్న ?
హూటయంతలయర్థు ♦ మునుకు నల్లనిచీఱ, కుక్క వాకట్టులు ♦ న

- భూతయంత్రమునొక్కఁబూదయు గడ్డగో, రాకుమట్టయ నొంటియట్టఁజు
లరగోల గొలును కత్తెర యదృశ్యపుమాలి, కలు గల్లు తాయతుల్ తలనుదాల్చి
గి. కజ్జలమురీతి గాఢాంధకారమైన, యధరాత్రింబునందు తాఁరరుగఁ దలఁచి
సన్నసన్నగఁడికటిఁచాటుచేసి, తెగువతో నేఁగఁ బనువని నగరుకడకు. 2317
- నీ. ఈవళ నాతలంఁపిడేర్చి బోచితే, భూమరాంబకు మన్నఁబలి యొసఁగుదు
నీశ్వరిని కార్యఁనింపుగా పొసఁగితే, నూకాలతల్లికి నేక లిక్తు
నీవళ నాకోల్కెఁ లింపుగా పొసఁగితే, పోతురాజుకు బలి పోతు మాడు
నీతటి భయములేఁకింటికిఁ జేరితే, కొల్లాపురీడవి నొక్కొచ్చి దీర్తు
- గి. ననుచు శివుల వేర్వోఁ నాత్మఁ దలఁచి, నైవగణములనెల్లఁ జిత్తమున నిల్చి
లిలముఁ ద్రవ్వెడుకట్టి యంగ్గళకఁబట్టి, పిడియురంబునఁగదియించివడిగఁదిప్పె.
నీలకుంతలీవిలాసము, ఆ 1.

—♦ జంగములు. ♦—

- నీ. కరుపాలలు మైఁడికట్టఁబెత్తెంబులు, శంఖసంఖ్యలమించుశంఖములును
పిడిగంటలును గోకిపింఁపుఁగంచెలు, నాశ్రము ల్బులితోఁపుఁచామరములు
యోగదంపంబులొకయోగపడైఁజలును, గిండ్ల పెండేరములొక్కండలములు
తనువుల భూతిపూఁతలు కావనస్త్రముగో, మేలైన రుద్రాక్షమాళికలును
- గి. శ్వేతశేతనములు రుద్రఁబీణీయలును, బాత్రునుగునట్టి రజతంపుఁబాత్రికలును
గోలఁదామరబలున్దఁబూలములును, మొలకబంగరు గిలుకుపావలును గలిగి.
రాజ శేఖరివిలాసము, ఆ 1 పద్య 167.

—♦ జాలరులు. ♦—

- కాలు మొసల్ల వాఁకట్టునుండేలు చర, జాంగుశంబాలఁ దాఁకుటంగరములు
డతనినడ గట్టిపడిన పిక్కలు చుట్టి, చెక్కినమెలతొట్లఁ చిక్కములును
నల్లొడుగోఁచులు తండుఁగోలల, నెట్టుకొల్పిన మీలఁపుట్టికలును
నందోలికాఁభృతి నల్పలై పెండ్లుకలు నిండి కాయలఁగల భజములు
యలుకులుఁబ్రాంతఁచెపులనాగు, పడిగప్రోగులు మెలిగొన్నపచ్చడిములు
జాలరులగురుఁడెంచి, రలరుమొగములతోఁదాఁటివలలు గొనుచు
పంచతంత్రము, ప్ర॥ పేం॥ ఆ 1 పద్య 103.

—♦ ప్రైధికుండు. ♦—

శ్రీ. కావడైవై నంటుగట్టిన యొక కావి, శాటికంబరియాత్రసంచి యలర
 నేతిలడ్డగనీ యించిన సోఱకాయ, బుట్టి లిర్యంకలఁ ♦ బొసఁగి యుండ
 నేగ నెత్తి పులు చగా ♦ బిగియఁగట్టిన పంచె, వై బిగించినపొత్తెట్ట యుప్పు
 ముగ్గుమలఁటోపి ♦ ముణుంగఁజుట్టినవల్లె, కొనల మారుతలొల్లమునహరిరపు
 గీ. గెవనజవమున నుట్టాడుకావ డదరి, కిట్టాట్టని భుజమునఁ ♦ గేలి సల్పు
 గొడగద్రాక్షమాలికల్కంఠసీమఁ, దనరవచ్చెను వేడ్క నఁత్రైర్నికుండు. 2323

హంసపంశతి, ఆ 2 పద్య 172.

—♦ బలిపైశ్చెట్టి. ♦—

చ. సరిపెనఁగోడిసజ్జ బలుసందిటితామెరు లంగపక్ష్యముల్
 సరిగచేఱంగుపొగ విలసన్నజీమదిక్కి లంచుకమ్మలన్
 మెఱుంగులుగుల్కదోవతియు ♦ మిన్నగు నీలపునోగుజోడు బి
 త్తరపుపేఘాతిరేఖ లఱుకెనె రుదురక్కలు గల్గి భాసింపన్. 2324
 హంసపంశతి, ఆ 5 పద్య 95.

—♦ బుడగ్గివాఁడు. ♦—

శ్రీ. నొసల్పిపైజుక్కలవిసిమినామపురేఖ, లనువొంద భుజముపై ♦ నసిమి సంచి
 పాలుపీనులగాజు ♦ నీలాలపోగులు, నై నొప్పువప్పలి ♦ పచ్చడంబు
 మెఱిగొనఁ జుట్టిన ♦ తలపొగ చేఱఁ గుంచి, పైటపేటాచుట్టు ♦ పట్టునేలు
 కడిదిపొఱుగఁ జంకనిడిన బొట్టియఁగోల, డాకమోకెడు దుబుడక్కతేల
 గీ. పఱల దిక్కుల నెంచి దుర్వార్జమైన, కీడు మేలును నెల్పుచుఁగేక రిడుచుఁ
 గెల్లికొనుచును దనపేరుకేరకొనుచు, వచ్చె నచటికి దుబుడక్కివాఁ డొకండు.
 హంసపంశతి, ఆ 2 పద్య 28.

—♦ మల్లురు. ♦—

శ్రీ. కంబము కొణిచెలాంగనుడొల్లతొటిదం, డములు త్రోయంగ రెట్టలగవ
 సంగ డాలోపూన గొజాలపురాయంబు, బరిలోడుద్రిష్టమేలోబర
 బలుగోతమయిరలింపఁగ నురంబులటోకు, పడితొళములు నేయ
 మెరిపుగ తిరుగుతైక్కురుచ రెత్తెగ పొంచు, ములలాడ హ

- గీ. బలిమి గనిపెట్టి గంధపెట్టై రెఱుమట్టి, కావలిమకాశదట్టులు ♦ గావుబొట్టు
మొల్లనరులొప్పు చరిత్రాటిపిల్లజాట్లు, పెన్దచేత్రాళ్లుగలజోడుబిరుదుజెట్టు.
- గీ కడగి దిశలుపరిధిధ్వయోబాడమునటులు, గామిగులుమల్లబఱచిసంలాముడును
ముందఱను నిల్వఁగాదసండుదితల్క, రమ్మ లిరుగేలబూని పరాకటంచు. 2325
- చ. విడిచినయంత మల్లు లటువెన్నకుఁ జెంగునఁగడింపుచున్
బడిబడిమీసలంటి మెల్లెట్టుచు దండలనిచ్చి కమ్ముచున్
బిడికిసు లూచిపట్టుకొని బిట్టుగఁగేకలు వేయుచున్ బొమో
ముడిగనఁ బండ్లు గీటుచు సంముద్ధతిచేఁ జెయిసోక మీటుచున్. 2326
- క. భూయ యిదెముకనుడిలో, మాయమపించెదనుమాను ♦ మాయనికరిమై
చాయగని అొమ్ముగుర్చిన, చాయగుర్చుటనుపెట్టు ♦ సరిగాఁ దాకెన్. 2327
- సీ. అత్తెఱిఁ గలఁబడిబిత్తురులను హత్తి, చేతులదట్లకాశాలనుశేర్చి
సుతిగాలితిరిగెడుచదువునవడిఁజుట్టు, కొంచునైకనలాగించివేరీయు
వేల్పులోలాగించివేరీసిసముక్కుగాఁ, బడయిపైఁబడియంటులిడకలేచి
మెడలపైఁ గర్పరుగిలిడి పులువో పతెత్తొటఁ, జిక్కిపఱుమ్ములఁజిమ్ముకరణి
- గీ. తమ్ముచును సొంచుములు గూర్చిరెండుకుడల, నిరికిగళక తైరలుగట్టు ♦ మెఱిగిహూడ
తిరుగఁబడి కురులతగరుతోదికొనుగతి, నురిగితలఁచఁదాకించునొకరికొకరు.
- ఉ. కొక్కెసచేరిగింపమడఁగొల్పునకేల్వడిఁజెట్టి దీసి మే
ల్కొక్కితెట్టి త్రిప్పి తెయిఁగావునదున్నక నెడుప్రక్కలన్
దొక్కరసందువేరీయఁ దొడఁగొమ్ముచు సం దడఁదేసి త్రోసి వెక్
జక్కినురాట మెక్కి పడిబాటికడంబడఁకింకఁ బొర్లఁగన్. 2329
- సీ. వడిగడ్డమునకుఁవచ్చి చక్కఁగకాట్లు, వెనుకకు నినుడింపఁవెంబడిగను
మోకాళ్ళువంచి తెచ్చినబొటవేళ్ళచే, తిరుకాశమాన్వి యెత్తిసారలించి
పరనుకయోరరాఁబరిబడి పొరలించి, యొక కేలఁగుమ్మక ♦ నొడిసిపట్టి
ముడిగిగడ్డముక్కింద ♦ ముడ్డియానించి యంకిణిఁజెట్టి నీసాన ♦ కినినిలువఁ
కలను దేతు లునిచి పైఁచక్కినెత్తి. తలకు సందిలితప్పించి ♦ తొలఁగిలేచి
ఁగయించఁజూచి యావీణబెట్టి, కెలమి బిరుదులొసంగి వీడ్చొల్లిపియంత.
- ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసము, 82—88.
- గలుపలు ♦ బడిపంపు గతివన, సరకునేయని యుదఁస్సలులతోడ
♦ కంబాలతో మాటు, మలయుబాహువులయఁగ్గలికతోడఁ

బరమల్లజయలక్ష్మి ♦ బిరుదమాల్వములతో, బరగు ముంజీతుల ♦ గరిమతోడ
నగనాతువప్రక్రియాతోభిగజలీల, నగు నెచ్చుపట్టి మై ♦ విగుప్రతోడ.

గీ. బొలుపు మీటుచు నెగుఱుజం ♦ మలునుగట్టి, జమిలిమాంపురములతోడ ♦ ననుమల్లు
రంపుటాంబోతులును బోలె ♦ బెంపుమీటు, జెట్టుచనుడెంచిరాన్మపు ♦ నేవకొను.

పరమయోగివిలాసము, ఆ 3 పద్య 48.

—♦ మా స్త్రీ యు. ♦—

శిలము
పల్లము

సీ. తలపాగపారమీడె ♦ జెలగెడు నాయధాన్యన సల్పినట్టివా ♦ సవపుబూవు
నెడమచే గొలునును ♦ దొడపుంగత్తియు, బూల, బిరుదొందు కుడికేల ♦ బెడ్డకత్తి
డట్టితో, జెక్కునిధ్రావంకి కునుమపూ, వన్నియదుప్పటి ♦ వల్లెపాటు
భుజములు విరులచే ♦ బూజించు బోడిక, ల్మరునైన ముందటి ♦ విరుదుడవిగా

గీ. దండహంపీరతలగుండు ♦ గండహనుచు, బద్ద్యము పఠించుశీతంబు ♦ బంట్లుఁజూడ
మూగికోనుపొరబనులగుం ♦ పులు జెలంగ, నతఁడువొరకొల్వచేసిగో ♦ హమునకరుగు.

తుకన ప్రితి, ఆ 3.

—♦ రాజనేవకులు. ♦—

చ. అలఘుతరాఘవోగకలి ♦ యందును నైజపు ధర్మపథతిన్
నిలిచి పృథుత్తత న్నడలి ♦ నిశ్చలుగ్ధి బహోపకారున్
చెలిమి బహుప్రజాననము ♦ నేయాటయందునె బద్ధదీక్షున్
కొలుతురు పీఠ రాజుల నతిమతితసౌఖ్యనిరాసభావున్.

2333

సీ. అమికలంఘనసంధ్యావిధి వీరికి, లేశమాత్మిన్లై ♦ లేదు మిగుల
నచ్యుతసంగంబు ♦ నైనలేదు కణంబు, స్వస్వకాలమునందు ♦ సవననియమ
ముల నొనర్చుటలేదు ♦ తలఁపనొకప్పుడు, వేదాధ్యయనచింత ♦ లేదు చూడ
సన్నహనాదులు ♦ నాకటిసమయాన, నవకాశ మేచాల ♦ దాహరింప

గీ. నిలిచి నుఖనిద్రఁ గావింప ♦ నిమిషమైన, సమయమేకల్గకుండునే ♦ సమయము
ఇప్పులనుజూచి భాషించు ♦ టేటుపడదు, మహిపతులనేవఁగావించు ♦ మానగ
విశ్వగుణాదగ్గము, తి. బుక్క. చిన.

—♦ రె డ్డి. ♦—

సీ. కమ్మిపచ్చడమును ♦ గంటిలపొంగులు, మొలఁజీటికమ్మలు ♦ మా
నిండుచల్వరుమాలు ♦ రెండొంకుటుంగరం, బులుఁజుక్కబొటా

గందంపునునుఁబూత ♦ కర్ణయుగంబున, నేర్పుగాఁ జెప్పుగఁ జేసెనుపూలు
కత్తెగండంబు ♦ గజ్జెలు నందెలు, నాదించుజిగిపకఁలాపిలిల్లి

గీ. పాదములఁ గిట్టుకెట్టినిఁపలుకుమెట్లు, గుచ్చుటద్దాలుచేపట్టుఁగోల యమర
రెడ్డిప్రియురాలివాకిటఁజేరిను నిలిచి, వాకిలి నడల్పునునుచుఁబిల్వంగనపుకు.
— మాంసవిఁశతి, ఆ 3 పద్య 90.

—♦ దరిమ్రుఁడు. ♦—

సీ. చేయప్పలనుచునిచ్చినవారు కటువుగా, నడుగ నుంకించి నోఁరాడ కరుగ
నెవరైనచుట్టాలఁనునుచు వచ్చినవారు, బడలిక చేతఁ జెప్పకయే చనఁగ
నాయవారంబునఁకనుచుఁ జేరినవారు, పరిహాసింపకమున్నె ♦ తిరిగిపోవ
నెక్కరెజోగందు ♦ నేతెంచువారు మా,టాడిమాడక వేగఁనువలి కేగ

గీ. శిశువు లెల్లను గలవానిఁచిన్నవాండ్రు, తినెడివిటులిండిగని యదిఁతెన్నుటంచు
గీజుపోరుటకెడఁ జెల్లఁగిల్లఁబోగిలిపాలఁతియూరార్చనలఁడు కాఁపురమునేయు.
శుకనష్టతి, ఆ 3.

—♦ దానన్లు. ♦—

సీ. చేమాకుతాళముఁల్పెలగ నొండుల జేసులుంచి యందఱ వెక్కిరించుకొనుచుఁ
బల్లధూపమున దీఁపపుఁగోలరాఁజ నా,స్తము నాచి జీగంట ♦ చూచికొనుచుఁ
దలయోరిగిలఁ గుంకి ♦ తప్పెట్లగతికి నా,యిచ్చిగం గెట్ల నాఁపించుకొనుచుఁ
దిరువశిసానుల జెరసిగంటలు మోయి, బోడచప్పగములఁ నాడికొనుచుఁ

గీ. వ్రోవఁగూర్చుండిబొంతలుఁప్రాలఁబఱచి, ముదురు పెండలకోరఁ గాఁముసుఁగుఁజేర్చి
శుట్టేదండలు మొఱియించి ♦ పాడుకొనుచు, నలరు దానన్లనీక్షించిఁచూకఁజుమున.
చంద్రిభానుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 45.

—♦ చెడ్డపుత్తుఁడు. ♦—

రుడివీఁదఁ బడురావిఁకడిలోని చెడు గీఁగ, పుణ్యనదీతీర్థమునను మొసలి
కిలోఁ గొంచెంఁటుకయు రచ్చుచుట్టిని, బ్రహ్మరాక్షసి కాపురము నేయు
నును ద్రాచుఁసాము కల్పకుబంబు, కడ గచ్చపాదపాల ♦ కడలివినుము
జచ్చు నిఁవొప్పగికినిఁ బుప్పి, బ్రతుకు పోలెడునిటఁబరకురాయ
గురుడ్డు సంస్థమున మల్లె,జీవితతికి రోగంబు ♦ చెఱకు వెన్ను
శునందుఁశూర్దసంబు,పుట్టుచందానబ్రాహ్మణపుత్తుఁడొకఁడు.

గీ. వాఁడు నానాటి కభివృద్ధివలలఁ బెఱిగి, కావలనుదేటి గడిమిఁగట్టిపాఁ
రాలుఁగాయతనాన బేరిజపువారి, నాటిలేటియఁ బలుగుంటఁచూరి యయ్యె.

మ. గుఱమా సెబ్ర వివేకమా నరీ మనోగూఢశ్వమా లేదు భా
పణమా కల్ల విచారమా రవలి పంశాఢారమా నాస్తి మా
గ్గణమాభ్యాసనశీలమా శశక శృంగపాఠ్రియ మాప్నాది తో
షణమా దబ్బర సత్త్వమా హుళి గఱింబన్ వానికద్రెస్తనీ.

2340

రీరమా లిక. ఆకతాయువికారియశిబండగుండడుఁ, ముండిక ట్టైగులముఁ మొప్పెగోపు
పోలెవాఁ డగచాల్లపోతు గుర్మార్గుండు, పడినేటు నుగరానుపంద లండి
కొయ్యదిగిప్పు ఖరాబుఁకూశ బండెలమారి, ముందటిపాపాలఁముష్ట ధగిడి
వోగు దూబరదిండిఁ వోచవాఁ డవలక్షణము లాడుగోల వ్రాఁతుఁడు బబారి
పలువిత్తు పలుగాకిఁ పొగిడ్వాకుఁ డుచ్చిష్ట, మొందునుద్దలమారియులిపికట్టై
పాపిష్టిబజగేడిఁ పంచమహాపాత, కియు వ్యతీపాత పోకిళ్ళమారి
డరబేసి చెడుగొట్టుఁ జెరికి డగాకోరు, విషపాలపిత్తు చిక్కినము దగులు
బాజి హరాంకోరుఁ వ్రాజప్రక్కలముచ్చు, చీవాల్లమారి పొగిచీనపిత్తు
మూసినమరికి నిఁగొక్కిరి స్వామికోకిలి, దుష్టుకోతలమారిఁ గోసకా
బడిమకూళ్ళకుమిల్లిఁ పడిన యెంగిలికాయ, బడుపుగూడెనగొట్టుఁ పాడెగట్టు
గుండెకు శ్చేడము తాఁక్లమారియభాసి, కడుపేర నడసెనుఁ గలపడింపు
దూబదర్శన మాఁడుకోకనుక్కన నుల్ల, నుష్టాల గోవోతఁ కొరుసు బల్లి
గీ. కొంటె కనుకూళముకు ధూబఁ కొంపచెఱుపు, చేడిగేరియ చెరపనఁచేటగోను
బడియ టుర్బీజముకు భరిష్టుఁనుడియచేట, పెయ్యకల్యచ్చుచెడుగుసాఁపనలమారి.

క. అనుచుఁ బొగుగిరుగువాయం, దనవాయం గానివారుఁ తక్కినవారున్
దనుఁ దిట్టఁ జేము దుడుసులు, మనమున లజ్జింపకతఁడుఁ మఱియున్నటియొక.

గీ. వాని కెరిమియేండ్లనిఁ మేరమాను, హఃతుఁ బెండిలిచేసినఁ కొడెయను
పాక ముట్టాతలఁగెడుఁ భావ్యునిఁ, మనసుచాలించిమ రాత్ర్యంతరితరహి

హంసవింశతి, ఆ 5, పద్య 103, 110, 111, 113, 114, '

—♦ లు భూఁ పు. ♦—

గీ. పగిస్తుకంబనిపదాఁకములు రాజులవేడికి, కొనితెచ్చి యమ్మిండు
మూసి ముల్లడిది నుత్తములకొబ్బుపైమెత్తు, బూర్వండు ప

యెట్టిచుట్టం చేసి యింటి కేతేర శం, దవనూతకముఁ దెల్పియవలఁ జూపు
మును పత్రిశ్రీతముచేసినపైఁడిరాకున్న, ముచ్చిచ్చునను వేఁగు పచ్చు దనుక
గీ. వనరు "శాకాయలవజాయఁవా" యటంచు, దెనఁగుఁభూతిఁపరిగృహఁదృపి' యనువాస
ముంచియొగకుఁగాటుపాఁమునకుబలియు, నొసఁగఁడనిభక్తై పొక్కుఁనుగిరమిని.
పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 4 పద్య 220.

— యుభయౌహృదయః. —

గీ. సంతలోఁ బ్రితి విఁశ్చము లెత్తి నూటాటు, వగల జన్మిదములుఁచడికి వడికి
నికట కానన భూములకు నేఁగి మట్టియా, కలు దెచ్చి విస్తరిల్ యగుర్చిగూర్చి
శాకపుష్పముల్ చల్లి బావులనీరు, చేడిపోయెచు దైరుఁచేసిచేసి
వేకువ సంగళ్యఁకరియవేళల, జాతిన మిరియఁబు యేఁజేయేటి
గీ. యన్నియునుకైయించిభాఁర్యాకుమార, ముఖ్యలాఁకటమొగ్గినఁమొగముజూడఁ
తానపడి యేమికోరినఁనాగ్రహించు, బం దెములుత్రెంచుకొనిదన్నిఁజన్మఫలఁడు.
శుకసప్తతి, ఆ 4.

— యుభయౌహృదయః. —

గీ ద్వాదశవనాసంక్రాంతిఁకరినిగ్రహణ, మప్సడన్గోదయఃపహోదయములన్కన్
కాను భూసురునకునీడుఁగానిగడన, గోరుధనపంతుఁడయ్యునఁయ్యూరుజాండు.
క. ఆదాయమునకుఁబెరిగినది, లేదాయెన్ వెచ్చ మంతఁలేదాయెనమా
టాదాయోదనిధీయను, లేదాయ గదయ్య యక్కఱినచిత్తునకున్. 2247
ఉ. కట్టఁడు యోగ్యశాటిఁబోహఁకట్టఁడు రాచనగళ్ళకుం జెవిం
దెట్టఁడు కీర్తి తారమిడి యేర్పొనుచో నరకాసువేరముం
దెట్టఁడు భర్తచింత సరిఁపెట్టఁడు గట్టిమనంబు దిట్ట డ
కట్టిడివై శ్రుత డన్యల కఁగగ్యముగాఁగఁ గణించె రొక్కమున్. 2248
న మొక కూర గాని మితిలేకుఁడు శాకము లంచుఁ బల్కు పం
పలు గూరఁ గాంచి జగఁడింపఁగఁజొచ్చునటంచు వాని నొం
నియింపఁ దెట్టి కడఁనిచ్చ భుజించెద రింటివారల
శాకానుపకలఁమాన్మఘృతౌరుల హఁడఁజుంగమిన్. 2249
గీ. మిటికిని, కనరు న్నెయిగొనఁడు పండుగఁను గొయకూరే
గల్గెయే, మె సరుంగనఁ దినినిలోభఁమును వేమందున్. 2250

- క. శుచ్చనీయాకుం దానికే, బుచ్చినగొంటాకటి నమలుఁబోమెఁబూనం
దెచ్చ మామనోయని తెలి, పచ్చడ మటుకెట్టి యుంటిఁపంచెనె తిరుగున్.
- మ. కరఁగుందాఁబారుగమ్మకాన కడురిం ♦ గళ్ళం గొనంబోవ దృ
క్కరసంజ్ఞన్ మదిలించి వారలకిడున్ ♦ గాపెచ్చుగా బేరముల్
తెరవాటిందటి వీడు వెచ్చునుసకున్ ♦ లేకున్న నేమాయె ని
త్తురుగా కొయ్యన నంచు బోక యడకొత్తుం జేతి కిచ్చున్వడిన్. 2352
- మ. పడికొంచెంబుగ రాచు నుప్పుడులకుంబానీయ మర్పించు ద
క్కడ గట్టుం దిన మెచ్చు గుండులుగఁ బూఁస్కెన్ నేతిలోనూనియల్
మిడుచు న్నూనియ నాముదంబుఁ గలపున్ ♦ మేలాముదంబందు నె
త్తిడి నించుం గదియించుఁ బొందఁగడు హఁళిం గొత్త బియ్యంబునన్. 2353
- క. తా బేదకప్పు వెట్టెడి, బోఁబాతిక వడ్డిఁగొలుచు ♦ నుమ్మడ్డుగకున్
ప్రాఁబిచ్చపడిని గాసక, టేబోఁడీతఁడుగ వెచ్చ ♦ మిడుగుదు వడుగున్. 2354
- క. కాంతుల సామ్యుల వెలచే; గొంత పడింగొంత కొలను ♦ గొంత హణాచిన్
గొంత హరించుఁగుచాశ్రమ, దొంతర నైశ్యండు పశ్యఁతోహరుఁడుగదా. 2355
- గీ. క్రొత్త తిరువాదిఁగనిప్రాతఁకయాంచుఁ, బ్రాతహణఁజూచినా దెంపుఁబణమటంచు
నాణె మొరయంచు నొరయైనఁ నాగరంబు, ధవళి నెడవెట్టిటంచుపట్టంబుఁదివియు.
బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 5.

—♦ ముప్పి బ్రోహ్మణుఁడు. ♦—

- సీ. దేవురించుచునాజెఁదేతుడు మొగమును, బడఁ బాటుచుం డెడిఁబడుగుటొడలుఁ
బాలుపేది మెదుకకంపునునీను సిగయును, బల్లమీసములును ♦ బిల్లకనులుఁ
జేంబోతుగడ్డంబుఁ ♦ జెడ్డయాపులుఁబాలఁ, జిపికినకోలయుఁజింపిగొడుగు
బాఁతదోపతులును ♦ బంచాంగమును ఘోల,తలమునఁ బట్టెవఁగ్గనముఁగలిగి
- గీ. ముప్పి యెత్తిన ధాన్యముల్♦ముడిచినట్టి, ముటికిబట్టలు మూఁపుపైఁదలచువేరి
నేవ మొనరించు మాయామఁహీనుపర్వ, గాలకాకికుఁ జూచెఘాఁపాలకఁ
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 4 పద్య

—♦ వైదికుఁడు. ♦—

- సీ. అఱుతఁ గీర్కొన్న ముత్తరముల ఘవళి, మంసాగ్రిమునగోనెఁ
కట్టిన ముతకనీఁకొఁగఁగోవళియు నా, వైదిగించినయతిఁ

తలచుట్టుకోన్న చింతలులవైవాసంబు, చెరుటచే గరగెడు ♦ సేనబొట్టు
మా శేడుబుట్టులో ♦ మంత్రాత్మతంబులు, పదముల విజ్ఞోడు ♦ పాదరత్న
గీ. లొడిసిపంచాంగ మొకశేలఁబొడుపువ్రేల, వెండియుంగరమును మెడవ్రేలుముటికి
జందెములునవ్యయాచ్యుతస్మరణమాన్య, సీమంగమపింపఁ బఱతెంచెఁజేనికడకు.
శుకనప్తుతి, ఆ 2.

—♦ నింద్యనైదిరుఁడు. ♦—

గీ. పంచాంగములు నెక్కి ♦ బాజారులోపల, రంజిల్ల యాయవాఁడంబు లెత్తి
తలవొడమంఁతొత్తఁజేయుచుచి కలకాఁపు, టిండ్ల సుతూదానఁమెత్తి తెచ్చి
గ్రహణవంకృమణాఁజింకలంబులను రాచునగి రాత్రయించి దానిములు పట్టి
తిలలు దగ్గులు పూని ♦ తీగనన్నిధిమంత్ర, యులుపెచ్చి నీరుకాఁములు గడించి
గీ. జన్నిదములమ్మి గ్రహవాంతిఁబయలుఁజేసి, శవములను మోచి దుర్గానశమితికొన్
పచ్చనాదాయములు గ్రాపఁవాసములకు, గాఁగ గనములు గడపె నశక్తాలమునను.
హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 152.

—♦ పేదనియోగి. ♦—

గీ. పరకతలగుడ్డ యొకపాటి ♦ పచ్చపంబు, ముగుక సీక్తఁజిహ్వాతి ♦ మొలనునంటి
తిత్తి వెండుంగఁమువేల ♦ హత్తియొప్ప, నుండు శకుండలుపేదనియోగి యొండు
గీ. శేత్రభూతంబులఁగిరులు వర్కణించి, సావ్యగణితోక్తఁసంశ్రితఁజేసి
మిళితగణితార్థ ♦ మిళితచునన్కుండ్రై, శాఢప్రక్తి కఁగణిత పెటేగి
త్రైరాకాద్యంతఁసారాంశము గ్రహించి, సూత్రిగణితమునఁ ♦ తొచ్చి కలఁచి
మఱిగిన్నగణితంబుమార్గ మెల్లను గాంచి, పఠగణితంబులు ♦ పారఁజూచి
గీ. నిఖిలసిద్ధాంతసూత్రముఁజేర్చి జగతి, గణకమలసార్వభౌమత్వగణనకుఁ దగి
గణితమర్మజ్ఞుఁడైతఁడనిఁగును మెచ్చఁ, దెలిసియతఁడెంతలెక్కినఁజేటలును.
హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 28, 27.

—♦ శైవబ్రాహ్మణుఁడు. ♦—

గీ. పంచాక్షరీపూతఁభసిత్రపుండ్రాంకి, తాంకభాగములున్నాన్తాత్రిశిఖయు
గ్రమకృతగ్రంథిసూత్రవాఁతదుదాగ్రీ, భూషణంబులు శైవభూషణములు
నాగుల్బలంబదూఁసాంబుతోఁదైన, తోత్రంబు నుపవీతఁసూత్రీయలును
గగన్మహితాభిషేక గీరసంపూర్ణ, భాండంబు బుట్టుకఁజేదకంబు

గీ. గుండభృజయు నొకపాటి ♦ గుజ్జురూపు, నుత్తరీయంబుఁడనరంగ ♦ యోగిహృదయ
గోచరునిఁగొల్పఁగవచ్చు ♦ గోచరాంకుఁ, డొకఁడువచ్చెనెవఁబ్రాహ్మణ్యోత్తముండు.

కాశీహస్తమాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 94.

—♦ మ ర్థు డు. ♦—

గీ. మెలిఁబెట్టి చుట్టిన ♦ తెలిపెఱిసీ పాగ, చెవిసందిపాగలోఁజెక్కుకలము
దొడిగిన వెఱచల్వొనడగు నంగీవోడు, జీరాడునడికట్టుచెఱఁగుకొనలుఁ
బడతలంబుల నెఱ్ఱిపాటు పాపోసులు, టెక్కుగాఁ జంకఁ జీటిలితీ
నడికట్టులోమెలఁనిడినకలందాను, పొస్తాగ్రిమునవేలి ♦ దస్తరంబు

గీ. మించుబాహువుమీఁదఁ గాఁగ్గిరకాలుఁ, జెవులముత్యాలపొసులుఁజెలువు దవర
నలఁతి నీ రాఁగివిధోవతియమరి నటకుఁ, బానుపత్యంబునీయు వ్యాపారి వచ్చె.

హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 23.

√ —♦ వేదోపాధ్యాయుడు. ♦—

గీ. పదవర్ణస్థాపన ♦ ప్రకటనంబెంతయు, నింపుమీఱంగ రుఁగ్వచ్చిచ్చిచ్చి
తగనుదాటైది ఖేదములు గెంటకపర్వఁ, గనుబొమ్మచేర్చుల ♦ గుఱిపికఱిపి
యెడ నెడలఁ గవర్ణఁడడబడకుండంగ, గుఱుతులు మదిఁ బాదుకొలిపికొలిపి
నిజశిక్షలోబుగ్గి ♦ నిలక విస్వరములు, పఠికిన బుగ్గలు ♦ సులిమిసులిమి

ఆ. యొక్కమండపమున ♦ సుజ్జ్వలబ్రహ్మవర్చసముతోడ బ్రహ్మచారులకును
బరమనియమన్పత్తిఁపరత వేదముఁ జెప్ప, చున్నయట్టి యొక్క ♦ యొక్కఁ గంటి.

కాశీహస్తమాహాత్మ్యము, ఆ 4 పద్య 41.

—♦ నైష్ఠవులు. ♦—

గీ. శ్రీమహితాష్టాక్షరీమంత్రజపపరా, యులు నారాయణధ్యానపరుల
దేవతాంతరచింతనావిదూరులఁ గామ, గోపాదిరహితుల ♦ రూఢమతులఁ
జిదచిదీశ్వరతత్త్వవిదులఁ ద్రైలోక్యపావనచరిత్రుల బుధఁవంద్యపదుల
నకలంకశీలం ♦ నఖిలకుశిన్యతి, శాస్త్రపురాణవిజ్ఞానఘనులఁ

గీ. దమకుఁ జకిరికి నిత్యసింధంబులైన, శేషశేషిత్వములుచింతఁజేసికొనుచు
నతనిదాస్యంబుగతి గాఁగ ♦ నరయూపరమనైష్ఠవులఁగంటిసభయై ప్రిపర్తిలంగ.

కాశీహస్తమాహాత్మ్యము, ఆ 4 పద్య 33.

గీ. కరుణాసముద్రులు ♦ గమనీయమూర్తులు. ఘనజనమతులు జంగత్పవిత్ర
చరితులు దేవతాంతరభక్తిగొనుతులు, సర్వేశ్వరైకేశ్వరచతురమతులు

క్రీనడప్టేక్షరీనామమంత్రో జపాశ్చ, రామలు సద్భక్తాము లమల

చారులు శ్రీమతేనారాయణాయనమో యని సతతంబు ♦ గేయముగను

గీ. బల్కువారలద్రావిడప్రహృతత్వ, బోధకులు శేషశేషిత్వపూర్తి కలెత
జీవరమాత్మవేదలు ♦ చిదచిదీశ్వరజ్ఞులై నట్టి వైష్ణవాగ్రణులు వేద్యు. 2368

భాగ్యవపురాణము, ఆ 4.

—♦ సూత్రాని. ♦—

నీ. పట్టుబుట్టముఁ జాట్టినట్టి బోడిశిరంబు, వై నొప్పు నకయఁపొనినొకటి

యిరుకక్షములలోని ♦ తిరునామములపుస్తకమునను దాశవ్యంశమున రెండు

స్కందపటేప్రాంత ♦ శునకభీతినిగుడి, కేలఁదాల్చిన తిరుక్కోలనొకటి

తాచేతిదారుఖండపుఁ దాళయుగి రెండు, స్వప్రసీకంబులఁ ♦ బడియు రెండు

గీ. రమణ నప్టదశోర్ధ్వపుండ్రములుదమకు, నమరనత్కర్ధనైష్ఠవత్త్వము ఘటిల్ల
కికర మొత్తంగసాతాని ♦ పిండు దిరుగుఁ, చగధనుర్మానవాసరాంతముల నపుడు.

మహాప్రవిజయము, ఆ 2 పద్య 100.

—♦ సువర్ణవర్తకుఁడు. ♦—

ఉ. మైనపుటంటుపల్లగుల ♦ మచ్చులచా లొరగల్లుకట్టెలున్

దూనికనాలుశేష్పారలతోఁ దగువట్రములోన నున్ననా

నానగిరోచ్చరంబులగు ♦ నాణెము లుండెడుసంచిఁగొంచు వే

రానకువచ్చు నన్నయధుఁరంధరుఁ డంగటికిం గణించగన్,

2369

శుకసత్తతి, ఆ 1.

—♦ స్వర్ణకారుఁడు. ♦—

చ. కమటముకట్లసంచి యొరంగల్లును గత్తెర నుత్తై చ్చేముల్

ధనునియు శాశిరణంబు మొలఁత్రాసును బట్టెడ నీరుకారు కా

ణము పలుకారు మాన బలునాణెపరీక్షలమచ్చు లాదిగా

నమరంగ భద్రకారక సఁమాహ్వయుఁ డొండొకఁ డుండు నష్టరిన్.

2370

చ. కరుంగను బోతఁ బోయంగను ♦ గ్రాఁచి కదించును గమ్మిదియఁగా

నొరయఁగ వన్నియ ల్మిగుల ♦ నుండఁగఁ జూపఁగ బూదగట్టితే

కరయఁగనీరఁజెక్కఁబడి ♦ యచ్చునవేయఁగ ముప్పగించఁగా

సొరిదివిచిత్రచిత్రముగ ♦ సొమ్ములుసేయ సతండు నేరిచెన్.

2371

హంసవింశతి, ఆ పద్య 181 182.

—♦ వైద్యము. ♦—

శ. మెలివడుతీగఁబుట్టు జగిమించినపాగ జమంగపచ్చదం
 బలచిటివేలిముద్రిక యొయారపు గంధపుబూఁత దొల్లుపో
 గులఁ మణిముద్రిక ల్వలపుఁగుల్కెడుపీడ్యము చంకవట్ల మం
 ఘోరితడముచ్చెలున్ తెలయ ♦ గుప్తగుణుండను వైద్యుఁ డొప్పుగన్. 2272
 హంసవింశతి, ఆ 1 పద్య 232.

—♦ సవారిబోయలు. ♦—

శీ. వైశాఖమారడిఁబలిమికం బొద్దిక, ముల్లడితాకుఁడుఁజల్లకట్టు
 మైనగ్లు పెడగుడుఁమారువెంబడి బిట్టు, జరుకునమాధానఁజలెనమధుగు
 లోదాటు నడ్డకాఁలున పాదబెళత ని,బ్బరము నీరడికందు ♦ బలిమిదిరుగు
 నువ్వులిపెల్లపుపాఁదొత్తుకలు ధుతాలి, తొడిగట్టయుం గాలఁజడుపులూపు
 గీ. హోయలుబూరుగవన్నాగఁహోయలుకిగుపు,బొట్టుడేగురులేకప్పు ♦ బెట్టడిసుము.
 బటసు తాకుడు మెగవోయఁలృదిలమదిగో, హెచ్చడిటంచువడిబోయ ♦ లేగుచుండ.
 శ. సంచపురేకుదుప్పులులు ♦ జారుణగ ల్పిగిచల్లఁదాలు వా
 సిం చెడిగంధపట్టియీలు ♦ బిటురుమాలలు సందితాయేతు
 తెంఱుచుగ సానచిమ్మునును ♦ మీసలు డీటుచు మీతి కేరి గి
 క్కెంచువటంచు గుంపుగొని ♦ లేకలు వేయుచు వచ్చు వారిలోన్. 2373
 హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 163, 164.

—♦ కాముకుఁడు. ♦—

క. హరిఁ నలంపఁడు నిందల,కై బెళవఁడు త్రాణహానిఁనైనఁ జకిరుండై
 పోపఁడు కాముకుఁ డెందును, భావజునిప్రమానబాణఁబలమెట్టిదియో. 2574
 మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 2.
 పీ. కూర్మిగో నొకవేళఁ ♦ గుడ్డాంగనకు శౌరి, మనుమచూలేకలలోఁగొప్ప ముడచు
 కాత్తిగతి యొకవేళఁ ♦ గలికిమతింబునఁ, దేటకస్తరిబొట్టుఁతీర్చి దిద్దు
 న్ముఖించి యొకవేళఁ ♦ నువ్విదకన్దోయికె, గాటుకలనకొనఁగోల నిధును
 ముడచుచే నొకవేళఁ ♦ ముగుడచక్కని హేనఁ,బరిమళచందనఁపంక మలఁదు
 శీ. మగున కొకవేళఁ వైటచుక్కంగ నమచ్చునతివ కొకవేళనొడ్డాణముమరఁబెట్టు
 డైలియాకొకవేళఁభరమలో ♦ చిక్కుచీసి, వత్తుముఁవైయె వలపుచే ♦ వత్తుఁడగుచు
 కుబ్జకృష్ణలీనము, ఆ 4.

సీ. హితవుచెప్పిన నాగి, హిందు బాంధవమిత్ర, తతి దక్కుదక్కు సత్సంగగరిమః
 ధ్యాయంబుదోలుగునధమువోకఁదెలియఁడు, పతితార్క మేచురుఁ గృతము ముఱచు
 నఁకీర్తికిని. లోఁగఁగఁదోఁ గాము లెఱుంగఁడు, లజ్జాభిమానంబు లుజ్జగించు
 బొంకు నోయఁడు పాఁనునకు శకించుడు, కులకలముల పోకకలయఁ దలఁడు
 నీ శోగులనుగూడునత్యంబు చూటుడుచు, భయమువొంధఁడురిపులచేభంగ మొందు
 దొంతనము నీతినియమంబు ధూలఁ గలపు, నంగనాజనలోలుఁడైఁనట్టివరుఁడు.
 రుక్మాంగదచరిత్రము. ఆ 5 పద్య 149.

సీ. లలనాముఖాంభోజ కలనాదికానక్తిఁ
 గమలాకరింబులఁ గానఁడయ్యె
 పరివేణి... యాన్నత్య మెన్నుచుఁ
 సునంబుల బర్వతంబులమేలుఁ చల్లఁడయ్యె
 విడిచివేసె మేయఁ సిరిమెచ్చుసంఘడి
 నునులతావలను జూడఁడయ్యె
 పగలాడిచూడుకలఁజిగిలిగిఁగాంచుచు
 మృగములబలుహోయలో పొగడఁడయ్యె
 గీ. వెన్నదవిలిసయర్జును నెన్నఁడయ్యె
 బామినీసక్తచిత్తుడై పరఁగియుండ
 నడుగుగాఁగోచె కౌంకి నామడయను
 గామినీసక్తులకు వెఱుగలద యొందు.

కాలిందిపరిణయము, ఆ 2 పద్య 186.

జూరిణిలక్ష్మణము.

సీ. మాలకరి దాసి సైరంధ్రమాటుదల్లి
 మగఁడువిడిచిసతి దూతిమంత్రసాని
 జోగురా లాకులమ్రొడి జోటి విధవఁ
 గలనీ వర్తించునది బారఁగా నెఱుంగు.

జైమినిభారతము, ఆ 3 పద్య 30.

సీ. ఆనువోనెడు దాసిహస్తంబురీతిని
 గుండెదీనెడుదాని కోమరుమిగుల
 జడచిక్కుధయ్యంబుచందంబునను జెట్టు
 విడిచినభూతంబు కడకలోడ

మదైలలో నెల్లొమర్యాదనెఱగెత్తి

గనవిల్కొనన్యాసి యనువుమీఱ

వల్లంబుతోనాడువైకున్తీశవసు

గాలుగాలివపిల్లి కగ్గినుముదోచు

గీ. గంతుమాఱుల సుమ్మెత్తకాయఁదినిన, వెట్టిరెఱుగున వెసనంపువెఱువువొడమి
చికిరినెఱవన్నెకాండ్రకు సీమమరెత్త, నెనసి చరియించువీట నాఁహేమరేఖ.

హంసవింశతి, ఆ 1 పద్య 220.

కా. నీవీబంధము చక్కదిద్దు నెఱివేఱిన్ లెస్సగైసేయుఁ గ

మోరిం జిల్లు దరస్మితంబు జగిమాపుల్యాఱగాఁ జూచుమఱ

గేవి ల్లన్నడఁజేయు నెచ్చెలియతోఁ కేల్కేలదట్టించి వా

చావైచిత్రిని ముచ్చటాడు నకి తన్ బాదు ల్విలోకింపఁగన్.

హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 183.

నీ పూటపూటమెఱుంగు నీటుగాఁబెట్టుచుఁ

గమ్మలుకొమ్మించుకాంతులీన

మాటిమాటికినూనె పాటుగాఁబదనిచ్చి

తలదూర్చు కొప్పిడు వలపుగులుక

గడెగడెకునుబెట్టె నిడియున్న గడితంపుఁ

జబువలుగట్టును జెలువుదనర

తివడినంబును వింతఁ దేఱఁజొక్కటపుసా

మ్ములు బాల్చు నెమ్మేనఁదగుకులొలక

గీ. గళముననుబూయుగండంబుగండవడియుఁ

గొమ్ముడినిజెక్కునవరంబుఁ గొవ్విరులును

సొగను దనరార విటకొటిపాక్కిరియగఁ

జిత్త బాఱుత్త చిత్తయై చిగురుబోడి.

2885.

హంసవింశతి, ఆ 3 పద్య 77.

— * జంగమురాలు. * —

నీ. వడునెత్తి మట్టిపొలిడి తాలికలొనర్చి కడలుకొల్పినగొప్ప జడలదిండు

నలిక భాగమునఁ జింతాకునెడల్పుగఁ, బొసగించుకొన్న విఘ్నాతిరేఖ

సందిట నిరువంకనొందుకై డికుమల్ల, నందంబు నొందు రుద్రాక్షపూస
కటితటిగానెపై గట్టిగాఁ బిరుదుట్టు, గట్టివ కుటుమాపురం గావికోక
గీ. నాగబెత్తంబు దామ్రపునంద ముద్ర, యుంగరము నిద్రిచవువాటా యోగపట్టి
యమరజంగమురా లయ్యె నఖిలచల్ల, వాసవకృతసకాశ్రయ యయ్యె శోధ. 2386
శుకసప్తతి, ఆ 2.

—♦ వంచకులు. ♦—

సీ. కల్పితపరిణయవిగ్రహకాల వైద్యుల, జనితమాయాతాపసంభ్రమంబు
ప్రతివాక్యశపథసాపరిపూర్ణ, తాత్పర్యకృతకామోహతిశయము
దంభేతరానుబంధనిబంధనిహ్వన, జల్పిత సూక్ష్మతశపథశయము
కపటనిద్రాజాతతైతవోత్సవప్రణామవాచామృతసామధ్య
గీ. మురుతరచ్చద్రుసప్రయతోపగూహ, సనకపరులేకృతపశాంగరదశంబు
సౌఖ్యముఖ్యత్వపంచనాసమ్మదం బభిండగతి నుండి నవ్వంచకద్యయంబు.
శుకసప్తతి, ఆ 2.

—♦ కృతఘ్నుడు. ♦—

సీ. తన కార్యమునకు నర్థం బొసంగిన వాని, కలధనంబు హరింపఁగాఁ దలంచు
దన శత్రుతోడ కాత్రవ మొనర్చిన వాని, శత్రుతో నతిమైత్రిసంఘటించు
దను సర్వదిశలఁ గీర్తన మొనర్చిన వాని, చరిత మెల్లెడల దూఁకణము నేయు
దన పాఠభయ నివర్తన మొనర్చినవాని, ఏవిఁచిరింపఁగాఁదలంచుచుండు
గీ. దన సమృద్ధికి మిథుల సంతసము నందు, వానియభివృద్ధిగనియాత్మకరకులొందు
వనజ నయన కృతఘ్నుండువానితోడ, నీడయినయట్టి దుర్జనుండెందుగలఁడు.
నీమంతినీకల్యాణము, ఆ 2.

—♦ కార్యసాధకుడు. ♦—

మ. ఒకచో నేలను బవ్వలిందు నొకచో నొప్పారుఁ బూసెజ్జపై
నొకచో శాకము లారగించు నొకచో నుత్కృష్టశాల్వోదనం
బొకచోఁ బొంత ధరించు నొక్కొకతటిన్ యోగ్యాంబరశ్రేణి
క్కును రానీయఁడు కార్యసాధకుఁడు దుఃఖింబున్ సుఖంబున్ మదిన్ . 2389
భక్తప్రసాదనుభాషితము, పల్లి 11. నీతి. పుష్ట 74.

—♦ వ్యభిచారదూషణము. ♦—

ద్విపద. ఇంతటికై యొడఁగెఱుఁగమిఁజేసి, యింతులఁగోరి పోయెడి దురాత్ములకు
మానభంగం బొండుఁగానమి రెండు, నానఁ జెడుటమాఁడు ♦ నగుబాల్లు నాల్గ
మనసుతానం జైదుఁగనహాని యాటు, బెనువగుముక్తికిఁ ♦ బెడఁబాయు జేడు
నెప్పొటనైనఁ దానియ్యేడుజేట్లు, తప్పునె నెలయాండఁ ♦ గగులువారలకు.

పండితారాధ్యచరిత్రము, పురా. పృకి.

సీ. ప్రాణేశుఁ డెఱిఁగినఁ ♦ ప్రాణంబునకుఁదెను, దండించు నెఱిఁగిన ♦ ధరణిభుండు
మామయెఱింగినఁమనువెల్లఁ జెడిపోవుఁ, దలవటియెఱిఁగినఁ ♦ డగునేయుఁ
దిబిదండ్రులెఱిఁగినఁ ♦ దలలెత్తికుండుదు, రేరా లెఱిఁగిన ♦ నెత్తిపొడుచు
నాత్మజు లెఱిఁగిన ♦ నాదరింపరు భాతి, బంధువు లెఱిఁగిన ♦ ఒహి యొనర్తు

ఆ. రితరు లెఱిఁగిరేని ♦ నెంతయుఁ జాల్కుఁగాఁ, జూతు రిందు నందు ♦ నశియు లేడు
యశములేదు నిర్భరానందమునులేదు, భారుఁ జేరఁజనదు ♦ చారుముఖికి. 2391

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. 978.

౮. గుఱితప్పిపోవు ముంధటివచారములేదు, సావడికుడుగు ముచ్చరము పుట్టు
నగరివారు హసించుఁగఁజూపు విన్నపెద్దలకుఁ జాల్కున తల్లిదండ్రులోర్వ
రింటికి నేగియూ ♦ వెవరుమచ్చరు లేని, గర్వంబునొట్టుఁ జేకాను డుల్లు
నొడ లోడుగాఁజొచ్చు ♦ నొడుపులపాలగు, సందులుమాలు విశ్వాస మెడలుఁ
గీ. జిన్నపనిగాదు లంజెర్కఁమన్నచినుము, ప్రజలు మీటొక్కటైనమా ♦ పయికినచ్చుఁ
బడుచుండవునీవుమాబిడ్డఁపరుస మెగ్గ, మ్రొక్కెదము రాకు నీవిది ♦ మొదలుచేసి.
నిరంపుతోపాఖ్యానము, ఆ 2 పద్య 129.

సీ. అత్తమామలు గన్నఁ నారడివుత్తురు, బాప పరీక్షింప ♦ నేనగించు
మఱుదులు శాంచినఁ ♦ గఱకటిసెంతురు, వదిలె లెఱింగిన ♦ హాని చెడును
బంధువులో గనినహోఁ ♦ బరఁగ నిందింతురు, తోడికోడలుమాడ ♦ నాడికొనును
బతి గమఁగొన్నహోఁ ♦ బ్రాణహాని యొనర్చు, వాడచారెఱిఁగి ♦ వన్నెదలుగు

గీ. నరయ నిదిగాక యన్నిట ♦ నాఁడుపుట్టు, పుట్టఁ బాపంబు పుట్టినఁబుట్టిరింటి
కేని మఱి సొచ్చి నింటికిఁగిర్తిఘనత, దేక యివకీర్తి జెత్తురే ♦ తెఱవ లెచట.

ఆ. పతిహితభక్తిచే వెలయు ♦ పద్మదళపత్రిమాననేత్రమున్
వృతములచేదె లేటికి ధృతిఁవంబుగఁ బుణ్యము లబ్బు నెవ్వడుం
బతిని దిరస్కరించి పరభర్తలఁ జెందినభామపుణ్యములో
గతజలనీతుంధములుఁగానె పదింపఁగ నెంతనో చిననీ.

క. లలితాగ్రీష్ణస్వప్నముఁ, పులను మనోవాక్పరీక్షములచే నేనే

శల సై న సతులు పరపురుషులఁ గోరిన వన్నెఁజూచుచు ధరితిన్. 2885

సీ, పంక్తికంఠునిమోహఁ పరితాప మెంచెనే, భువనమాత జగత్ప్రభుఁ పూతసీత
యల పులిందునిఁబొందినానక్తిఁ జెందినే, ప్రియహితామితనయఁభీమతనయ
నహుషుని విగహంపుఁదహతహుల్ని చేనే, సాంద్రసద్గుణదర్శ యింద్రభార్య
మఱి సీంహబలుని పెంపూయలఁ జిక్కెనే, యాఱడిపనిఁ బూనియబ్బసేని
గీ. మునుపటి పతివ్రతను నుహాఁమూర్ఖునిత్తుఁడైన దుర్జను లతిఘోరఁనూనసాయ
కాస్త్రబలఁగిరితాత్మకైఁ గూసఁపడిన, మాన ముడిపుచ్చుకొనిరఁజే మచ్చకఁటి.

హంసకంఠి, ఆ 1 పద్య 127-129.

సీ. దశకంధరునిమోహఁకళ విచారించెనే, సకలజగత్పాతజనకజాత
నహుషభూపాలుఁడన్నన కొప్పకొనియెనే, ప్రీతిత్వమైశఁచీపురంధ్రి
యల సింహబలునిమాఁకులఁ జిక్కెనే, విభులసద్గుణమాన్య య్రుపదకన్య
శలరాధిపునిదురాశలని లోనయ్యెనే, రతినిభాకృతిభీమఁ రాజపుత్రి

గీ. తొల్లిటిమహాపతిఁ, తిలఁదుర్మదాంధ, కాపురము లంగభవశరాఘాతవికల
చిత్తులై తమ్ముఁడే యాసించినపుడు, సిగ్గు వోనాడికొనిరఁజేచిగురుబోడి.

మకసప్తతి, ఆ 1.

క. పరదారగమన మొప్పదు, పురుషుల కది యెల్లసాపఁములకంటె నశే
శ్వరపర యాయుస్సంక్షయ, కరంబు దవ్వర్జనంబు గడు మే లవయన్.

భారతము.

మ. ఎంత తన్మదిలోననైనఁ దలఁపఁకొల్పఁగలుగు మఃఖంబునున్
బరివాదంబును నొంది ఘోరినరకఁపాపిప్రవృత్తలఁ పెక్కువ
త్సరముల్ చెందుదు గర్భవృత్తనృపనితాసంభోగవోసంబు దా
నరసాధోత్తమ యింతయంతయుని యొన్నన్ వచ్చునే యోకిన్.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4.

చ. పరులకు నవ్వపట్టు తనఁ బంధుజనంబుల కెల్ల నింద య
స్థిరముల కాలయంబు గడుఁ సిగ్గులచేటున కాస్పదంబు స
త్సరముమోవగాక కడుభానుగక్కిఁజూలచోని యె
వ్వంకఁ బరాంగనం గలియఁపర్చినమే బలమెంతకట్టినన్.

2837

మైంపణచరితము, ఆ 1 పద్య 107.

క. వివవమ్మ నీలకుంతలీ, మును ముగగురుతగుణి తారకనాదంబునఁ జం
ద్రుని వలచి మోసపోవుటకువినలేదే జారవాంఛ : డువఁగరాదే. 2400

క. సారంగధరునితోరతిఁ, గోరివచిత్రాంగి వగలఁ గుండుదు మడిసెన్
భారుణిలోపలదుర్యోక, కారణ మగు నిందపాలు : గారేదె నభి. 2401

నీలకుంతలీవిలాసము, ఆ 3.

ఉ. చీను చిటుక్కుమన్న వెఱఁజెందెచిత్తముతోడ జారతో
నేమినుఖంబుఁ గాంచు విటుఁడేటికి నీధిమ పట్టిపాప మిం
తే మాటియేమిలేదు వెఱఁతెవ్వలఁ బోవుట గాడటంచు నో
కామిని నేడు నామనవిఁగా వినిపింపు నిలింపభర్తకున్. 2402

అహల్యాసంక్రందనీయము, ఆ 3.

—♦ కానుకీకపటవాక్యములు. ♦—

నీ. వోవెట్టిరే బాడఁబాలు సగాశగుఁబట్టి, దాశకన్యాకేళిఁ దప్పఁజేపి
వలయులో వన్నె తిక్కఁ నున్నోనే గాధ, పట్టికి మేనక : చుట్టటికము
నమపుకాడై వేల్పుఁనాగనానుఁ గూడి, మహిమఁ గోల్పడియ నేమాండకర్తి
స్వారాజ్య మేలంగ : నీరైరె నురి లనా, ల్యాబారుఁడైవజంభాసురారి
గీ. వారకంటెను నీ మహాత్మ్యంబు ఘనమె, పవనవర్ణంబు భయ్యులైఁవని యినుప
కచ్చడాల్ గట్టుకొను మునిఁ ముచ్చలెల్ల, తామగన నేత్రలిండ్ల బంఁదాలు గారె.
మనుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 73.

క. నరకమని చరివి చెప్పియు, ధరణీవతి దండధియముఁ దగిలించియు మా
స్తరుగాక యాధమపురుషులు, వారియొత్తలెల్ల రమింపఁగరా పరనితులన్. 2404
తారకబ్రహ్మరాజము, ఆ 2.

ఉ. లోకములోనఁగొందఱులలో నతులన్ దనియఁగోయ
ప్రోకమరీచనన్యపురుషుల్ తమకాంతల నంటకుండఁ దా
టాకులలోన వ్రాసిరి శఁరాంగనఁగూడినఁ బాప మంచు న
య్యాకులపాటుమాచి యిపుఁడాకులపాటానరింప నేటికిన్.

నీ. కన్నకూతు రటంచు : నెన్నక భారతీ, తరుణిఁ గూడఁడె నీతిఁతామహండు
మేనత్త యను మేరఁమీతిరాధికతోడ, నెనయఁడే నిన్న నీయనుఁగుబావ
బది నెయంచు నొకింతఁ పావిలేకను జ్యేష్ఠ, నెలఁతతోఁ బొందఁడేనీగురుండు
మరిపత్ని యన కహాల్యను పట్టఁడేనిదు, సహపాతిమగు పాకఁశాసనుండు

గీ. యిట్టి మివారిసడతలు ♦ గట్టిపెట్టి, యమ్మ నేచెల్లవ్యాయంబులాడె దొర
కడకు నీటంకు నీచెటుంగనివితాన, దూతెదవు నన్ను చలపోరి ♦ దోసకారి.

తారాళశాంకవిజయము, ఆ 3 పద్య 59, 72, 81.

క. గౌతమపత్ని నరత, పీఠాత్ముడు దివిజపతికి ♦ బ్రేమగురుస్త్రి
పాతివ్రత్యముఁ జెటిచిన, శీతాంకునకేమి హాని ♦ నేకుతొల జెపుమా. 2408

శకుంతలాపరిణయము, పె. నా. ఆ 2 పద్య 163.

సీ. క్రీడింపదే శర్వశ్రీవల్లభునితోడ, నార్యసన్నతమరాచార్యభార్య
భోగింపదే మధాభుజ్జ్వానుతోడ గౌతమతాపసోత్తము ♦ ధర్మపత్ని
రమియింపదే వేడ్కు ♦ రత్నాకరునితోడ, హరకపర్వాంతర్విహారిగంగ
వరియింపదే శూపావరశిరోలంకారు, భువదారుకావని ♦ మునివనితలు

గీ. నారలెల్ల మహాపతిప్రతలు గారె, సరససౌభాగ్యసౌందర్య ♦ పురుషుఁ గనిన
సంచలింపదే భువి నెట్టి ♦ సాగ్యియైనఁ బాలు నీనిపు లేల న ♦ స్నేలుకొనుము.

౫౦౪౬

రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. వే. ఆ 4 పద్య 143.

సీ దాదోశ్చ లోక ♦ దాపసస్త్రిలతో, పహించె మన్మథుఁ దహనకారి
గౌతమమునిభాగ్యుఁగని మోహమునఁజెంది, కలియఁజే నురరాజుకాంక్ష చేత
గోపికాస్త్రిలపైఁ ♦ గోరిక జన్మించే, కేలిఁజీయఁగ లేద ♦ కృష్ణమూర్తి
గురుభాగ్యుల నెడు సంకోచిం ♦ క, లారెనుగూడె ముఠాకరుండు

గీ. అట్టివారిలు నీవలె ♦ నధకినియె. ఎఁగున్నారో ధర్మాధికరుడవేము
గాక యుండినట్టి టిక్కలుబుద్ధి, గలుగు బనిలేదు సద్భక్తి ♦ కలిమిగాదు. 2410

నీలకుంతలీవీలాసము, ఆ 8.

—♦ చిత్రీకారుడు. ♦—

గీ. హితహరిద్రీకృష్ణగౌతావదాత, శబలపాటలధూమలశ్యామకపిశ
వన్యములఁగూర్చి చిప్పలవాగెలునిచి, చిత్రరుపువ్రాయుగుళ్ళలోఁజిత్రఘనుఁడు.

హంసవింశతి, ఆ 3 పద్య 8.

—♦ చిత్రీపటములు. ♦—

సీ. ఆమరపల్లభుండుగౌతమకూర్మయిల్లాశి, జీకటితెప్పసేసినవిధంబు
సితభానుఁడాచార్యుఁజిగురాకుబోడిపైఁ, గన్నవైచినకన్నెకలుపుమరులు
నట్లేట దాశకన్యకకు నువ్వును లూరి, బాలిఁ బొందిన పరాశరువిరాళి
గారాపుగుండుపైఁగాఁగొని పనిఁ బూను, పనబసంభవుని నెఱ్ఱునము వెలితి

గీ. దారువనవీధికి తాంతుఁగఱునింతు, శౌరిగోపాలకామిని ♦ చార్యకేలి
కామరసభావములుమించి ♦ కానఁ బడఁగఁ, దీర్చి యిడుపులయంగుఁజిఁగించినారూ
శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 151.

—♦ భూతనై ద్యుఁడు. ♦—

ఉ. భూతియఁ గావుబొట్టు మెయిఁబూనినమాల్కెలు నుక్కుకల్కెముల్
చేతఁగఁడెంబుఁదాయెతులఁ ♦ జేర్చినమందులు మంత్రితంత్రతో
పేతపునాగబెత్తమరఁ ♦ బెట్టెలునొప్పఁగ రౌద్రకర్మఁడెన
భూతచికిత్సకుండొకఁడు ♦ పాల్పుగ నచ్చటనుండుమానిన. 2413

సీ. మై గాలిసోఁకిన ♦ బాటుఁబిళాచక, తండెంబులెల్లను ♦ చల్లడిల్లి
పాలఁకువఁ దనుఁ గొన్నఁ ♦ బోవుదయ్యంబుల, విసరము ల్బీతిచే ♦ విస్తరిల్లి
పేరు విన్నప్పుడే ♦ దూరమైచను భూత, చయములు దిగులున ♦ సరభసిల్లి
తొడరినిల్పినయంతఁ ♦ దొలఁగుదుప్రగహ, ప్రిచయము భయమునఁబరిభవిల్లి
గీ. యులుకు నారాద్రకర్మని ♦ కరము సోఁకఁ, బ్రేతపేతాభిమాని ♦ శ్రీశితిభక్త్యు
కామినీ కాకినీ ధాకినీ మదాంధ, భయకరబ్రహ్మరాక్షసుల్పల్లటిల్లి. 2414

శృంగారనైషధము, ఆ 3 పద్య 62, 63.

—♦ బేత —

సీ. పయనవిజౌంజాలు ♦ పల్లచెందుకలజ్జె ♦ సూరుతమానఁగఁపుంబు నొంద
విలయమేమాకృతిఁ ♦ దలఁపింపఁగాఁయు, నొడలిపైఁ జీకటి ♦ ముడిపడఁగఁ
జంద్రనిప్పులకంటె ♦ వేండ్రంబు లైనట్టి, కన్నుల గోపాగ్ని ♦ కణము లురులఁ
బేర్చులువరములుఁ ♦ బెంచినతలకాయ, పేరులగళమునఁ ♦ బెనఁగొనంగ
గీ. నుడుగ కందంద త్రావుచోఁనురముమీఁద, వలదలైకొత్త నెత్తురు ♦ గిటికొనంగఁ
గతుముల నున్నకుంపంబుఁ ♦ గణచికఱచి, పలకలభంబు మెనఁగుముఁభయదభంగి.
పాఠశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 3 పద్య 91.

—♦ రాక్షసులు. ♦—

సీ. వికృతాననంబులు ♦ విరళదంతంబులు, నిడువైనచోడలు ♦ నిక్కుమెడలు
ముడిపడ్డబొమలును ♦ ముమ్మాలముక్కులఁ, బల్లచెందుకలును ♦ బటికెతలు
బొక్కితొమ్ములు లోతుఁగొట్టలు మిడిగ్రుడ్లు, గూనిపిఁపులునిడుఁగ్రొంకివేళ్లు
బూరకాళ్లు సీవఁగొనినచేతులఁ, గోతమూపులు గుడిగొన్నతొడలు

గీ. నతిభయంకరగతి నూపునట్టహాస, కహకహహావములతోడఁ గాన నయ్యె
దాపపావకథునఖిలాదగ్ధతాల, సాలసంకాశ మగుపితాచద్యయంబు. 2418
చ. పిరిగొనఁ దాల్చి నెట్టముగఁ జేరేవులు చుట్టి కపాలపాత్రలో
ఁగియుఁ గలంచుఁ గొప్పెదడు ఁ వెండుగిక లేటి తొలంగవైచునె
మ్మగుచవిచూచుఁగండలు మఱిగూ యని కాయఁద్రెశూలధారలం
జెరిపినప్రేతమాలికలఁ జిమ్ముఁ బితాచఁభుండు వెడుకన్. 2417

ఉత్తరహరివంశము, ఆ 2 పద్య 122, 124.

సీ. కొఱవితో జగడించుకఱకునల్లనిమేను, మిడిగ్రుడ్లు గడితంపు ఁ మిట్టనుదురు
వెడదనోరును దుట్టపెడవులు గొగ్గికో,రలు బుట్టముక్కు నిట్టలపుఁ జెవులు
గుఱువంపుచేతులుఁగుంటటొమ్మునుదొట్టై, కడుపునిడుపు గాల్లుఁబొడుపుమెడయుఁ
బల్లవెండ్రుకలుఁ దోల్పచ్చడంబును నల్లపూతగండమ్మునుబుట్టలయు
గీ. నెముకకోలయుఁ బ్రేవుజంచెమును బునుక, చెంబుఁగలవానిఁడిండికైఁవెంబడించి
యలఁతి బూచులు గొలువంగఁవలఁతి యగుచు, గండఁడగునొక్క బ్రహ్మరాక్ష
మనిఁగాంచి. 2418

మహేంద్రవిజయము, ఆ 6 పద్య 106.

— మచ్చగుఱు. —

సీ. పృథులవిశ్వంభరాఁరథమున కెదురుగాఁ, బూన్పించె నెవ్వఁడుఁపువ్వజేరు
కాండవాచలకాన్యకమునకు సాటిగాఁ, జేపట్టె నెవ్వఁడు ఁ చెఱకున్లు
నవిగళపాకుపతాన్త్రమునకు వాడి, విగిలించె నెవ్వఁడు ఁ చిగురుఁదూపు
ననులితామరదాన ఁ వానిబలంబుల నెగిరించె నెవ్వఁ డయ్యళిబలంబు
గీ. నట్టి జగజెట్టి మన్మథుంఁదళిలలోక, ములకు హెగొంగ జేవుల ఁ మాళకంచ
మతని యిలుఁ జొచ్చి వెడలని ఁ యతఁడుగిలఁడె, యతనియమ్మలఁ డెడుకన్న
యదియుఁగలడె. 2419

కళావలసము.

సీ. మకరందమాని మైముఱచినగొనయంబు, వెడత్రయఁగడివోనిఁటిగోడ
జలజతేనరరాజిఁ జల్లెడుమూఁకగా, దాటునతారిరథ్యములతోడఁ
గర్జికారపుమొగ్గఁ కనకంపుగుబ్బగా, గోయిలనోరూరు ఁ గొడఁగుతోడ
రతికన్నుఁగవమచ్చరమునేయుఁజెక్కెంబు, నడక వీతెంచునేవకులతోడ

గీ. వలపుదూఁపులు కరసానఁవాఁడిచేసి, మండునెలతోడఁ దనమేనఁమామయైన
నిండునెలతోడ వలరాజుఁనిష్టరేందుగ్గి, సభకునేతెంచెభజబలోఁతాహమెనఁగ.

ఉత్తిరహరివంశము, ఆ 2 పద్య 194.

సీ. కామినీమానమేఁగుశ్రేణి విరియంగఁ, దొంగతెల్లుగుంపులు ఁ దొంగలింప
సాంధ్యరాగావిలఁచంద్రికాంబులు దేఱి, నిలులమొత్తపుటసఁగివురఁబాట
యవజనరాగపఁమోరాసులుప్పొంగ, వెలెదమృకాజివుఁవ్రులు ముడుంగ
మదచకోరమరాళఁమండలి చెలరేఁగఁ, బటచు చెడిపెలను ఁ మెలపులడఁగ

గీ. నభినవశరత్సమాగమంబనఁగమించు, నట్టిరాకానికావేశఁ ఁ నలరువింట
గొనయమెక్కించి కలరాజుఁకినుకమీఱి, విరహిజనములపై దండుఁజెడలెనపుడు.

పారిజాతాపహరణము, ఆ 2 పద్య 50.

సీ. కందమ్మితూడు చిఁకిలినాళముగఁజేసి, చెఱకుతుంటియమాన్మిఁసరణిఁగూర్చి
నేదంగిదళములఁమీఁదికట్లమరించి, యందంపుఁబుప్పొడి ఁ మందుఁబోసి
కుందకోరకముమేల్ ఁ గుండుబారుఘటించి, తొగతీవగజమున ఁ దొరయనెత్తి
రహిమించుజివురామఁరంజకం బొనరించి, వెన్నెలసివ్వుఁగీవిం దవిల్చి

గీ. యించువిలుకాఁడ గాదుఁగాఁవించునంత, చంచరీకోగ్గిఘామంబుమించియపుడ
మించుఁబోడికి కంచెలఁచించి గుంఘ, శ్రీయనుచువచ్చిపొచ్చిగుంఁడియలనాటె.

శకుంతలాపరిణయము, ఘ వేం. ఆ 8.

సీ. చెంగల్వవిరులజోఁపంగీలు తోడిఁగి క్రొం, దఘకులమరుసమ్మ ఁ దట్టిగట్టి
పొగడపువ్వులసాలు ఁ పొందుగాఁ జైగప్పి, పరువంపుమల్లెల ఁ పొగఁజుట్టి
చిలుకగట్టుమునెక్కి ఁ చెఱకుసింగిణిఁబట్టి, తలిరుటమ్మలదొనఁ ఁ దాల్చియార్చి
యలిబలంబులమొన ఁ నెలగోలుగావించి, వనజారిపెనుదళఁవాయుఁజేసి

గీ. కొదమకోయిలగుంపులు ఁ గూచినేయ, మదమరాళోత్కరముచుట్టికదిసికొలువ
మలయపవనుండఁజాత్యుఁడై నెళవుఁజెలుప, దగ్గకుండనుహుమాపుఁదండునెడలె.

పద్మినీపరిణయము, ఆ 4 పద్య 18.

సీ. గండుకోయిలదండు ఁ మెండుగా పకవికల్, వాటించి విరిపికఁవాదుగఱప
చెలరేగి తొగరుముఁక్కులపులుంగులబాతు, లాలితంబుగ పహారాలు దీర్చ
కడువేడ్కచే వసంతుండు సారెడగట్టి, కుశుకమాపెన్మనఁలతుగఱింప
ననురాగమొదవి జఁగ్యునఁ గేసులెడనెడ, గఱులెత్తి యంగఁకఁగఱమెనర్చు

గీ. పాపఁగువేడుక తేంటుతంఁబూర్చివేయ, మారుతముచేంటఁగదలీహాఁమరిఁదెల్ప
వేడ్కపాంథులపై దాడిఁవెడలె నైదు, తూఁపులుంగొనిమారుడఁద్యుతముగాఁగ.

సత్యభామాపరిణయము, ఆ 2.

చ. చిగురుఁగటారినుటి వెడఁసింగిటి కేల నమర్చి నూరెలం

దగిగొరవంకపొఁజగడు ♦ దాడిగరా వడినారిదీటుచుం

బొగరునఁ జిల్కఁతేజిమఱుపులొ రుమికింపుచుఁ దేటు లార్వఁగా

జగములమొడికి న్నెడఁలెఁ ♦ జక్కెరవిల్తుఁడు మచ్చరంబునన్.

2425

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 2 పద్య 12.

—♦ మన్మథపూజ. ♦—

సీ. ధ్యానంబు హృదయవాఙ్మస్తవ్యకుటుంబికి, నావాహనము జగఁద్వాప్యవకునకు
నర్హ్యపాద్యములు నాఁరాయణప్రియనూతి, కభిషేక మభిజిత్వాంకకాయ
కలరునోయిల్లు పుంపులవింటిదొరకు గంధము గంధగిరిమరుఁద్బాంధవునకు
ధూప మప్రతిమప్రతితాపోఽఘ్నమరభికి, దీపంబు తిమిరభయూపహానకు

గీ. మధురసఫలౌపహారంబుమధుషకీర, పరిజనపరాయణునకంచు ♦ భక్తి నొసఁగి
మానమథనాయమదనాయఁమధుసఖాయ, మనసిజాయనమోనఁజాయయచుఁమొక్కి.

వసుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 170.

సీ. గందంబు వెట్టిరుత్కటనీలశరజాల, శరజాల హృతవారఁస్వాంతధృతికి
విరిచాలు నించరి ♦ పరియోజితనయాన్య, తనయాన్యమితమోహఁధాతృమతికి
ధూపమర్పించి రఁద్యుతసంపదబలాప, దబలాపహృతవిష్టు ♦ దర్శనతికి
దీపమెత్తిరి నైజఁతేజ్జీలపారిభావ, హరిభావయుక్తఘఁస్రాధిపతికి

గీ. తలియ వట్టిరి నిత్యసంతాంతమధుప, కాంతమధుపవనాద్యాప్తఁకాండవృత్తికి
విసతి సర్పిరి శృంగారజనికి రతిప, లే నమో భవలే యంచుఁ దెజుప లపుడు.

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 82.

చ. శరధిసుతానుతాయ నుమఁచాపధరాయ రతీశ్వరాయ శం

బరమధనాయ గంధపవఁనూనమదద్విరదాయ పాంథసం

హరణచణాయ లోకభయఁచాద్యుతపిక్రమభానురాయ సుం

దవతరమానితాయ మదఁనాయ నమోనమయంచు మ్రొక్కుచున్.

2426

విజయనందనవిలాసము, ఆ 2.

ఉ. తామరపచ్చదంబున ముత్యదంబున కాగిరి చేసి రిన్నెటిన్

గాముని కామరీయమును ♦ గానిలిచిల్క ముమానుమాళమున్

పోముని సోమనస్యమును ♦ శక్కులరుక్కులనంబు చందనా

రామలలామలైలికిరన్నుదాతతవాతపోతమున్.

2429

ఉ. మొల్లల మెట్టిదామరలమోదువు మొగ్గుల బొన్న పూవులన్

మల్లెల గన్నెగన్నెరుల ♦ మామిడిగుత్తుల రాచకల్వలన్

హల్లకమాలికావధుల ♦ నంబురుహాళిని హాళి గళిని

వల్లభుల బూజచేసి రభివంధన పూర్వముగాఁ దలొదరుల్.

2430

శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణ. ఆ 2 పద్య 174, 178.

సీ. రతిమనఃకాంతాయ ♦ రాజీవకుంతాయ, మలయానిలగరాయ ♦ మన్మథాయ

సత్కిరవాహాయ ♦ జగజ్జేకమోహాయ, మస్తకీరరథాయ ♦ మన్మథాయ

పద్మాకుమారాయ ♦ బాలికాధారాయ, మహానీయ విబుధాయ ♦ మన్మథాయ

మాధవప్రభావాయ ♦ మాధవసచివాయ, మానితాత్మకథాయ ♦ మన్మథాయ

గీ. మంజువార్షపవ్రోధాయ ♦ మన్మథాయ, మధుపగణగుణచాపాయ ♦ మన్మథాయ

మతోపహరనిరోధాయ ♦ మన్మథాయ, మనసిజాయతుభ్యం నమో ♦ మన్మథాయ.

రాధికాసాంత్వనము, ఆ 3.

—♦ ససంతోత్సవము. ♦—

ఉ. కమ్మనితొవులంబొలుతు ♦ కప్పరమున్ మృగనాభిపంకమున్

గుమ్మలు చందనం బగురు ♦ కుంకుమగుర్చిన యవ్వసంతముల్

చిమ్మనగ్రోవులం దునిచి ♦ చేడియ లొండొరుమీఁద నవ్వచున్

జిమ్మిరి పయ్యెడ లెప్పదర ♦ జెమ్మలఁ జెమ్మటబొలువాఁగన్.

2432

పద్మినీపరిణయము, ఆ 5 పద్య 83.

సీ. పసిఁడికొప్పెరలందు ♦ పన్నీరుజెప్పించి, కుంకుమపూపందు ♦ గూర్చిజేర్చి

చిమ్మనగ్రోవుల ♦ చెలరేగి చెలరేగి, గంధేభయానల ♦ గౌరవమునఁ

గంసారివైజల్లఁ ♦ గంజదళాక్షిండు, కర్పూరగంధులఁ ♦ గదనబట్టి

హేమపాత్రలచేత ♦ నెలమితోపైనింపఁ, బద్మాక్షులందఱుఁ ♦ బద్మనాభుఁ

(ఆ. జుట్టుకొన్న నతఁడు ♦ సుందరాంగులమీఁద, సౌరు మీఱుమతియుఁబాస లెల్ల

సరభసంబు మీఱఁ ♦ జల్లుపోరాడుచు, హన్షమున వనంత ♦ మాడిరపుడు.) 2433

గియోపాఖ్యానము, ఆ 1.

—♦ పుస్తోత్సవము. ♦—

- సీ. వ్యాకోచపీఠకావ్రాతబాతేయ గంధ, సలిలాభిషేకంబు ♦ సంగ్రహించి
యతిరాగకలితదంధులను జనవ్య, హవ్యముల్ మదనాగ్నియందుఁ దెల్చి
చక్రద్విజానేక సమదయచృమదసం, భిమదకన్యాప్రదానము లొనర్చి
శుద్ధకోరకబృందంబుంధీకృతమిళింద, సందోహముల విహాచనము చేసి
- గీ. పద్మగర్భాండమను మహాభవనసీమ, సమయభూజాని ప్రాగ్విశాఠమణియందు
నతులించి బాలమార్తాండంబును తునిఁగాంచి, యుచితగతిమీఁదే సేవాత్తోత్సవంబు
సీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 3.

—♦ ఉపసయనోత్సవము. ♦—

- సీ. శిర సంతె నొకనువాంసిని నెన్నుదుట శోభ, సంపుబాట్టిడి దీపనల నొనరిగి
నలుఁగి డె నొకవిఘ్నాతిలకంబు గంధామ, లకముతోఁ బనుపు మేళన మొనర్చి
చిక్కు వాఱక యుండ ♦ నొక్కసీమంతిని, యటకలిపెట్టెఁ బాఠ్యలుగ దువ్వ
జలకంబు లాడెంచె ♦ గలశంబులను ముంచి, యొక్కపురంధ్రకవోన్మేషవారి
- గీ. నొకకుటుంబీని ప్రాంశుశీతికను నిల్పి, పల్కె సీర్వాపిమడుఁగు దోవతిచెఱంగు
సమిరిస్తైతడియుల్లికైత్వంబుఁ దుడిచి, తొనముఁగుటించెనమ్మానితినయమణికి
చ. తిలకముఁ దెల్ల నెన్నుదుట ♦ దీరిచె గాటుక లోచనంబులన్
లలి నిడెఁ గొక్కఁ దెక్కిటనులూడెఁ బసంబులయందుఁ బూసె మైఁ
గలప వలంచెఁ బూసెరుల ♦ గంధర్వస్తచెను బచ్చగోచియున్
మొలఁ గదియించె నొక్కసతిపాంచుగ నమ్మనిపట్టి కంఠటన్. 2436
- ఉ. ఆమునిదంపతులగ నంహకృణునందుఁ గృతాభిషేకులై
తొమవసానులై పృవిలవత్తిలకాళికులై సగంధచ
ర్మామహితాంగులై సుతుకృతమృలఁ దమృలము న్నలంబులు
క్షేమ మెలర్పఁగా నునిది ♦ నిల్పిరి పందిట వేది ముంచటన్. 2437
- సీ. సఫలతాంబూలహస్త ద్వయంబుగ సభోద్యోనమ యంచు సభ్యానుమతిని
బ్రాధ్వింపఁగా వాద్యంబుమహూర్తస్సము, హూర్తాంతంబుఁ బీఠోపవేశ
మున కియ్యోగోనగఁ దాంబూలఫలములు బుగోధచేసరించి పుత్రులందును బత్ని
వరుస సవ్యంబుగాఢపనియింపఁ గూర్చుండి, యాచమనత్రయం బాచరించి
- గీ. యాతఁడుని ఘోషపూజపుఁజ్యోహవచ, నములఁ గావించియు పనయానక్రియాగ్ధ
మంతనంకల్పమొనరించి యాత్మజానకుఁ, బనుపుఁ బ్రార్థించియుంపించెఁ బంచశిఖా

గీ. ఆతఁడు పునశ్శుభోదకఁన్నాతుఁడైన, నుతుని దగ సంభృతబ్రహ్మఁనూత్రుఁజేసి
యంకురార్పణ మొనరించియటలనకల, నాందిముఖకృత్యసంవిధాఁనములఁదిర్చి.

గీ. బ్రహ్మచారులఁ బూజించిఁస్వసుతువారి, పంక్తిఁగూర్చుండఁచెట్టియఁవ్యరతపస్వి
యేర్థ స్వోర్తి తాభ్యసఁహాయఁడైన, వానిలేవంగ నెత్తె సత్త్వరమాగాంగ. 2440

మ. ఉచితాచారముగాఁ బురోధయను దానుచ్చావచాశీర్వాదో
రచనాసంభిములై సదస్య లగు సర్వబ్రాహ్మణగ్రామిణుల
ప్రచుగప్రక్రియనానతీసుతునకున్ ధి హస్తాపదేశంబు మా
నిచయాధీశుఁ డొనర్చె చజ్ఞ సుమనోనిర్ణీతలగ్నంబునన్. 2441

గీ. అంత నాతఁడు మౌంజిక్యస్థాజినంబు, పుమపుగోచియుదండంగాఁబంచశిఖుఁ
దనర జనంబుత్రియొద్దఁ బ్రాధమికభిక్ష, గొని పిదపఁ కైకొనియెభిక్షఁజనకున్ద్య.

క. మహదాశీర్వచనధ్వని, ముహూర్తక్రతథాన్తు వాదఁముగ ముగియ మహా
మహు లగు సాధ్యులకు ద్విశో, ద్వహుఁవతఁడెప్పుడుఫలప్రదానములొనఁగెన్.

ఉ. మున్నుగఁ దామె కైకొన సఁముతుక్కు లయ్యెను వారిలోన వా
య్యున్నుగ మీరు కొండు మఱిమున్నుగ మీరలె కైకొనుం డటం
చు నిజము న్బలెం బిఱియఁజూపుచు సభ్యు లొకింతవంతు పో
కున్న నొసంగి రన్యమనొకొక్కని కగ్రీఫలప్రదానమున్. 2444

సీ. స్నాతాంతోప విప్రస్వస్తి వాచనో, తుక్కుక బుభుక్షుద్విబిత్తమపంక్తి
యాస్తీర్థమాకాతివిస్తీర్ణ సాగ్రాంశు, మత్ఫలాతరు దళాఁమత్ర పటపు
పాత్రాభిషూరాదిపరిశేపణనియుక్త, సాత్త్వికాచార విచ్ఛాత్రగణము
తారతమ్యగృహీతితాంబూలదక్షిణా, ప్రితినివృత్తీత్రమబ్రాహ్మణంబు

గీ. నగుచుఁ గనుపట్టె మధ్యాహ్నంబుండు హాని, భోజనావాసకాయమానాజిరంబు
బాంధవాతిథివిపరీసంబాధకలన, వలన మిక్కిలి గన్నుల ఁ పండు వగుచు. 2445

సీ. పుచ్చుకొన్నవి తోడిఁబడుతల కిడి వెండియును దమ కండుగైకొనెడువారు
బాల్యంబునుండి యభ్యాసంబు లేదంచుఁ, గొని వేటొకనిచేతనునుచు వారు
గడులేత వివి యంచు ఁ నిడిచి పశ్చిగమందు, ముదురు వక్కలకునైవెదకువారు
గనలు వోవంగఁ బోకలు సున్న ముడికింప, నెసటఁబోసిరటంచుఁ నెంచువారు.

గీ. నై యనాహూతజానపదాతిపూత, నైస్తికశ్రోత్రియబ్రాహ్మణప్రవగులు
పీడికాదాతల కొకింతఁకనువుఁ జేసి, రంత నొకకొంతపడిఁ జవ్వఁరాంతర్ఘ్నున.

క. తద్వాసరాంతమున నవ్విద్యత్యులశేఖరుండు ♦ విక్రతు శాస్త్రా
ద్యద్విధిసంధ్యావందన, సస్విధము నుపక్రమించె ♦ స్వతనూజానకున్. 2447

చ. ఘనమతి నాతఁ డాభ్యుదయి ♦ కంబుగ మూడవనాడు కూర్మివం
దనునకుఁ గల్మివొఱుగ స♦దన్యులనెల్లర గారవించి దీ
వన లొనరింపఁజేసి మణి♦పస్త్రునువర్ణవిభూషణులం
దనిపెఁ దపోధను ల్లలఁచి♦నం గొదయే వివిధార్థసిగ్ధిన్. 2448

క. ఘనమతి నాలవనాఁ డమ్మువిపతి తనతనయునకును ♦ మునుకొని మేధా
జననం నొనరిచి బంధుల, ననిపెఁ దగ బహూకరించి ♦ యనుపమ గరిమన్. 2449

క. ఈవడువున నమ్మునిపతి, యావడుగు ద్వీపవ్య మొంది ♦ యభివృద్ధి గనం
గా విధిగ నుపాకర్మము, గావించెం గోపదస్మికాండ యుతుండై. 2450
మహేంద్రవిజయము, ఆ 4 పద్య 135--150.

—♦ కందుకొర్రు. ♦—

సీ ఒక యెలగోటలో ♦ నొకపీఠి నొకనీడఁ, గురుకుంధములమొందికొంగుదలఁగఁ
గబరికాబంధంబు ♦ గంపింప నుడుటిపైఁ, జిహ్వబాలంబులు ♦ సిక్కు వడఁగ
ననుమానమై మధ్యమల్లాడఁ జెక్కులఁ, గర్జకుంతలకాంతి ♦ గంతు లిడఁగ
నాగోహధిగమున ♦ నడుగులు దడఁబడ, చృగ్గీప్తి సంఘంబు♦దిశలఁ గప్ప
గీ. వాసుకరమున జాతిన♦వలువఁ బట్టి, కనకనూపురయుగళంబు ♦ గల్లనంగఁ
గంకణంబుల ఘటఘటాత్కారపానఁగ,బంతి చేనాడుప్రియంపు♦టింతిఁగనియె.
భాగవతము, స్కం. ౪ పద్య 391.

చ. ఎగసిన బంతిఁ జేనొడయు ♦ నీవగలాఁడి చెలంగుపొంగు మే
నొగియల ధైరిడేగనలె ♦ నుండెడి గుర్తెపునుబ్బ లప్పడా
మొగమునకోక్క మొనెగయు ♦ ముచ్చట చన్దనజమ్మన ల్వడిన్
సెగిరిచనంగబోవుగతి♦నిం పలరెన్ బళి దృగ్విలాసమై. 2452
విష్ణుమా యావిలాసము.

—♦ బొల్లకొర్రు. ♦—

సీ. చిట్టపొట్టాకాయ♦నిరిసింగజావత్తి, నుడుగుడుగుంఱాలు ♦ నుండెనగుడి
డాగిలిముచ్చలాటలు గచ్చకాయలు, వెన్నెలకుప్పలు ♦ తన్నుబిల్ల
తూర్జనకుంకాలు ♦ గీరనగింజలు, పిల్లదీపాలంకి ♦ బిల్లగోడు
చిడుగుడుద్వలపోటి ♦ చెండుగట్టినబోది, యల్లియుప్పనబట్టె ♦ లప్పశాలు

గీ. చిక్కనాబిల్లలోటిల్లు చిందజాది, యొన శైశవశ్రీదాశః హరసరణి
చెంచుకొమరులతోడనున్దించుకాడు, నిన్నడభినవబాణ్యసంపన్నుఁడగుఁడ
కాశహస్తమాహాశ్మయము, ఆ 3 పద్య 28.

—♦ బాలికాకీర్తలు. ♦—

గీ. శేర్వరబొమ్మల ♦ పెండ్లిండ్లు సేయుచు, నబలబ్రతోడఁ జూయ్యంబు లందు
గుజ్జెనగూళ్ళను ♦ గొమరొప్పవండించి, చెలులకుఁ బెట్టిండు ♦ జెలుపు మెఱసి
రమణీయమందెరా ♦ రామదేశంబులఁ, బుష్పదీగలకును ♦ బ్రోదివెట్టు
సదమలమణిమయ ♦ సాధభాగంబుల, లీలతో భర్తృహోళికల నూఁగు

గీ. జాలికలతోడఁ జెలరేగి ♦ బంతులాడు, శాసికాకీరపంక్తికి ♦ జరుపు సెప్ప
బర్హిసంఘములను మురింపములు గఱపు, నుదమరాశంబులకుఁజూపు ♦ మందగతులు,
భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ పద్య 1885.

గీ. ఒకనేరత్నాల ♦ చెకచెకతోడెనజల్లు, బంగారు తమ్ముపేతో ♦ బంతిఁ గొట్టు
నొకసారి మిక్కిలి ♦ యొర్యారికగమిణి, మువమొప్ప కాఁగిలిమూత లాడు
నొకపరి యానంద ♦ ముస్సాంగఁ జెలరేగి, మెప్పును వెన్నెల ♦ కుప్పలాడు
నొకమరి కెల్పొందు ♦ శురులీలఁ దరకుచు, గొమలతో నామన ♦ గుంట లాడు

గీ. దోయములో పరిచేసులు ♦ దొరయు నాల్గు, గంబములయాలబచ్చన ♦ గండ్లు మొదలు
కాఁగ శైశవగరిమశృంగారమలర, బాలికలతోడ నాడుఁజూపాల పుల్లి 9. 2455
ఇందుమలీపథియము, కు. భూ. ఆ 2 పద్య 143.

చ. శురుసవిద్రవదేశమునఁ ♦ గోమలకల్పకపుష్పసూళిచే
ధరసత బొమ్మలి ట్లిలిపి ♦ తనస్మృగుపల్లవపాలరేపంక్తిఁగో
సరములు ఖాద్యము ల్బ్రగుర ♦ సంబు ఘృతంబు ప్రసూసపుంబ మో
గిరమి పెట్టె నన్నియు సఃస్థితతి కట్టెనయోఁ బ్రియంబునన్. 2456
వసుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 30.

గీ. ఆచ్చనగండ్లు దోయాలను డాఁగిలి, మూతల నాలుగు మూలలాట
శుజగుజరేకులఁ గుజ్జెనగూళ్ళను, బొమ్మల పెండ్లిండ్లు ♦ నమ్మనములు
నర్తగోడలియాట ♦ నాలుగుగనియాట, తాటిచెట్లాట కోలాటములును
ఫింపిల్లుఁ జెందుగోరింపులు నామన, గుంతలు వెన్నెలకృష్ణ లాది (గూడి

గీ. మఱియుఁబాడికిన్ మొదలుగా ♦ మనకునచ్చు, నాటలన్నియుఁదోడితోయ్యలులఁ
ఘడ్డుఘనమున వేడుక ♦ పడుచునాడు, ముద్దరాంభోజు నల్లారుముద్దుగాను,
ద్రశావతారచరిత్రము, ఆ 3,

సీసమణిక. దూచియు బాల్గిబూచి కన్నులకచ్చి, గుడిగుడిసంచాలుకనుంచెనగిరి
 చీకటి మొటికాయ ♦ చింతకుమరులు, పులియాటలును జిట్లబొట్లకాయ
 తూరనడుక్కాలు ♦ తూనిగతానిగ, చిడుగుడు మొకమాటచిట్లకట్టె
 దానిలిమూతలు ♦ తనుబిల్లయాళాకి, గుబ్బట గురిగింజ ♦ కొండకొడి
 చిక్కణబిల్లయు ♦ జెల్లెము గొడుగును, బిల్లబిడ్యము లక్కిచిక్కడండ
 గడ్డెనబోడియొక్కసికొక్కు బరిగాయ, పోటుగీరనగింజ ♦ బొంగరముల్క
 పెంచులసేరిదోపిల్లుగాలిపటంబు, సరిబేసి పుటచెండు ♦ చాకియాట
 గోట దొడ్లుదాకాయ ♦ గొబ్బిమ్మమోపిళ్లు, నీగపోగిసబంతిమాగిలాట
 చెన్నెలకుప్పలు ♦ వేలిబొట్టగ సిరి,సింగన్నవత్తియు ♦ జిందుపలుపు
 గచ్చుకాయలు కిట్లు ♦ గానుగిత్రిప్పస్లు, గుట్టపెక్కుడు మంటిగూమ్మూర్పు
 కాళికంచంబును ♦ గట్టెగుడ్డము వినాయకుతిరితూనె కొట్లాటచెమట
 కాయుత్తుగొడుగు బొంగరమురామన్నాట, పాడుగుమ్మ నయ్యలబోద్రపక్క
 బండ్లికలును జొప్పచెండ్లమంచంబులు, గంగెద్దులాటలు ♦ గనికెతుండ
 వీవెగాజులు పోతుట్టి నెగుడ్డుంబులు, నాల్గుకంఠాలాట ♦ నట్టకోతి
 దంటికిన్నరమంటి ♦ గంటిపోట్లాటలు, సింగన్నకాంటులు ♦ బిగుసురాతి
 దాబాటలను మంచితాటాకు చక్రచక్రాలత్రిప్పడుతోచిగాయపడుపు
 పాడుపాల్గమామ్మపాణిగల్ బంతులు, చివ్రువగ్రోవులు ♦ చ్చిన్నబాణ
 టాకువీకలు బండ్రులటలు చుండ్రాస్లు, గిలకలు చిటుకలు ♦ కీమణులు
 కొట్లాటములుస్లిగ్రోవులు గుమ్మరి, క్రోవకూతలు నూచుకొరిసలొడ్డు
 విడుపు నెట్టునుగాయ ♦ విండ్రమ్మలాటలు. పులిసూచులుకట్టెపుట్టెచెండ్లు
 దాయాలు సోగిటాలుకాటామ చింగిరి,మునుబోటుగల్గుమునాతేపాడుపు
 నామనగుంటలు ♦ వడిగుప్పిగంతులు, డెయిలపంచెమట్ ♦ చివ్రువాయి
 తుమ్మిదలేపుమ్మమ్మగసారెలు, బందారుబసచన్నశక్తికాయ
 తిరుగుడుబిళ్ళల ♦ తిరిప్పు బసగుమ్మ, చటితాళమీశలు ♦ నెటికెత్తలు
 గీ. తాటియాకుల చిరుకలు ♦ తాళ్లపాను,లకటయగచాట్లప్రాతేనైయాడుకొనుచు
 జదువుపై సంధ్యపై నాథ ♦ చాలలేక, పొలతి యీరీతి నేపొద్దుపుచ్చుచుండ.

హంపవెంకట, ఆ 3 పద్య 146,

సీ. బొమ్మలపెండ్లిండ్లు ♦ బువ్వలపుబంతులు, పుణికిమ్మనిట్టుక్కి ♦ బొమ్మరిండ్లు
 గుజగజరేకులు ♦ గొబ్బిమ్మనీగేగే, గుడిగిమ్మ బాబ్లి ♦ పుక్కటిల్లు

గుజ్జెనగూడులు ♦ కోలుకో లన్నలు, గీరనగింజలు ♦ పారుపట్లు
 పిప్పిప్పు త్రొక్కిళ్లు ♦ బేడిసె తిరుగుప్పు, నచ్చనగండ్లు దాఁయాలు పొన్ను
 గీ. లడరు వామనగుంట లాఁదైనయట్టి, యాటపాటలఁ బొద్దువోఁననుఁగుఁజెలులఁ
 బాయకఁచరించు బాలకీఁపొయి మేల, వచ్చెవరహోగ్నియిటులేలఁపొచ్చెననుచు.
 పొంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 155.

—♦ దాఁగుమమూఁతలు. ♦—

సీ. తరుణులు తనతోడఁదాఁగుమూఁతలవాడ, వారికై పొడిరిండ్లుఁబడి పెదపను
 పెదకి యొక్కొకరిని ♦ పీపులపై కొంగు, లానగాఁ బర్యెత్తి ♦ తాను గెల్పు
 గెల్పితి నేనని ♦ కేరింత లాడుచుఁ, బొదరిండ్లలోపలఁ ♦ బొంచి దాఁగు
 దాఁగితివాక్యప్థ ♦ తరిమిపట్టెద మంచు, చెలులు వెంటాడిన ♦ చెవరియురుగు
 గీ. దొరకునొక మాటుతనజాడఁదోఁపకుండ, దాఁగునొక మాటు వెలసెఁదీతా నెవచ్చు
 తన్ను పెదుకంగ నింతులఁదా నె పిలుచు. దాఁగుమూఁతలకృష్ణుఁడుఁరరుణులలర.
 బృందావనవిహారము, ఆ 3.

—♦ డోలికావిహారము. ♦—

సీ. కమ్మాలితావికేఁగిమ్ముళుమ్మెదగమి, తూలెడుకురులలోఁ ♦ దొడిబడంగఁ
 జలితకన్గోత్పలఁదలముల కాంతిన, పొంగదీపులురెంటఁ ♦ బరపు గాఁగ
 నీమంతమునఁబొల్పు ♦ నేనమ్మి యములు, పెగయుగున్మృశికమృఢవిరులుదొరుగ
 నాందోళనశాంతి ♦ నమరుపాలిండ్లపైఁ, బెనుటఁబొట్టులు హారఁసమితిఁబ్రోవ
 గీ. పరులలావుననలికాను ♦ బలీసినిలువఁ, జూచువారిమాడ్కికినొప్పఁచూర లిడుచు
 లీలఁబాడుచుఁదీఁగయుఁయ్యాలనెక్కి, పోయియుఁచుఁగనొప్పారెఁగొలఁతియొత్త.
 నృసింహపురాణము, ఆ 2 పద్య 85.

ప్రమ. తమిఁబూఁదీఁగెల తూఁగుటుయ్యలలఁ బఁతొలాడుచుం మాఁగు నా
 కొమరుంబ్రాయపు గల్పిగుచ్చెతలయంఁఘ్నిలో చక్కఁగాఁ జాఁగి మిం
 టిఁజుగంబై చనుచెంచు తీవఁగనుగొంఁటే దివ్యమానీంద్రీ నా
 కమ్మగీఁతేలిమిఁదఁ గయ్యమునకుం ♦ గాల్ దాఁచులా గొప్పెడున్. 2482
 కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 147.

ప్రక. చెలి తీవయుయ్య లూఁగఁగ, కలరుంజడయన్ మొగంబు ♦ నలుక మెయిన్ బా
 విలి దంపిదగుల నెలయన్, దులగుల వెనుకకును గడిమి ♦ తోఁపాడు రహిన్.
 యయాతిచరిత్రము.

శా. పుష్పందీవెలకూగుటుయ్యెలసాంపుల్ గాఁ దూఁగు న
 పుష్పంబోడుల గల్మిగుబ్బవలిపెంబుల్గొలిపి వర్తింపఁగా
 నవ్వేళ న్నరిదూఁగ రమ్మనుచు భూసారావభాషురభటిం
 గొప్పవ్వ ల్మీఱఁగ వేల్పుజవ్వనులకుం గొం గిచ్చినట్లాపైడిన్. 2464

రాజవాహనవిజయము, ఆ 3 పద్య 90.

క. చరణసఖముఖసరోజము, లురువడి నుడువిధుల నొరయ ♦ నుయ్యెల లూఁగె
 న్విరిదీఁగె లెక్కి యొకచెలి, గరుణిం గనువారి కెల్వఁదాఁ జనె ననఁగన్.

మిత్రావినదాపరిణయము, కుం. వెం.

క. మిన్నంటఁ బడములుం దల, యన్ను య్యెలమీఁదనుండి ♦ యటునిటుఁదూఁగెన్
 వెన్నునిపాదము మదమునఁ, దన్నినదోసంబు దొలఁగఁ ♦ దలమోచె ననన్. 2466

బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 32.

చ. నల్మిరి డోలికాబహుతి ♦ సాటికి బేటికి నింతు లిద్దఱం
 దుల నొకకన్నె లెన్నె నొక ♦ తొయ్యలి యుయ్యెలతీఁగపగ్గ మ
 స్వలఁదియుఁ దన్నె నన్నెలత ♦ వేసరిఁ జూడక త్రాడురన్నవా
 రలతలఁదన్నవారలది ♦ రా మదిరాక్షి చెలంగి రగ్గఱన్. 2467

రామాభ్యుదయము, ఆ 1.

ఉ. బంగరుగిల్కుటండియలు ♦ మై కగఁగ్రోచి మెలుంగుపాదవల్
 చెంగు లమర్చికట్టి పయిఁజేలము కాంచితల నిగించి యు
 ప్పొంగుచు నాత్మసచ్చరితముల్వడిఁబాడుచుఁ దీవయుయ్యెలం
 జెంగటనూఁగు కిన్నరుల ♦ చిన్నిపొలంతులఁ జూచె వేడ్కతోన్. 2468

ఉ. ఉన్నని యూఁగఁ గాంచితలు ♦ నూడఁగ నందెలుజారి ఘల్లునం
 నుగిస్సినకానులాడ నెఱిగుబ్బలనైయెడలూడఁగా నరుల్
 ద్రొప్పినకొప్పుజాణ మయి ♦ దీవలన్నేదములూర వారుభూ
 యన్నరరేప్రస క్తలకియన్ నృపమాలి కొనర్చి రింపులన్. 2469

శంతనూపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 59, 60.

—♦ రాసక్రిడ. ♦—

ఉ. ఆనమయంబునన్ కేభుడ ♦ నంతుఁడు కృష్ణుఁడు చిత్రమూర్తియై
 చేసెను మండలభ్రమణఁబరిపరస్పరస క్తబాహుకాం

తానుబిలాసమున్ బహుఁడై పురితానవ హస్తపాదవి
స్వాసము రాసముం గృతవిఁచుచున్నారేత్రమనోవికాసమున్.

2470

చ. నడుములు వీఁగి యాడఁ జిలువనస్థలు నివ్వటిలంగ హాగముల్
నుడికడ మేఖలల్ వదలఁజూడ్చి మెలుంగులు వర్వ ఘర్మముల్
వొడమఁ గురుల్ చలింప ప్రతిఘోషణముల్ మెలుయన్ సక్ష్మజై
వడఁతుక లాడుచుం జెలఁగి పాడిరి మేఘతట్లతాపగ్రభన్.

2471

క. అంకరహితేందువదనలు, పంకజలోచనునిఁ గూడి పరఁగ నటంపం
గింకిణుల నూపురంబుల, కంకణముల మోఁగితె లెనఁగఁగి గగ్గోత్సవమై.

2472

క. పరిణీతయనలతోడను, హరి రాసక్రిడ నేను నంబరవీధిన్
సురనాథులు భార్యలతో, సారిది విమానందు లెక్కి చూచి రిలేశా.

2473

క. కురిసెం బువ్వలవానలు, మొరసెన్ దుందుభులు మింట ముదితలు దారున్
సరిసన్ గంధర్వవతుల్, వరుసన్ హరిఁ బాడి రపుడు వసుధాధీశా.

2474

క. రామలతోడను రాసము, రామానుజుఁ డాడఁ జూచి రాగిల్లి మనో
రాములమీఁద మెయచ్చగ, రామలు మార్చిల్లి చడిరి రాజకులేంద్రు.

2475

క. తారాధిపనిధవదనలు, తారాధిదనంధ్య గూడి తారు నటంపం
దారలతోడ సుధాంకుడు, దారున పీడింప రేయి దడవుగ జరగన్.

2476

పు. యమునాకంకచారియై వనజపుష్పమోదసంచారియై
రమణీఘగ్గునివారి యై ఘదవతీరాసశ్రీమోతైరి యై
చక్రిమదామానసనవ్యభవ్యసుఖసంపత్కారి యై చేరి యా
కమలాక్షుం డలరంగ గాలి విసరెం గల్యాణభావంబునన్.

2477

చ. ప్రమద యొక్కర్తు మాధవుఁడు పాడ విపంచి ధరించి తేల సం
భ్రమమునఁ దంత్రి మీటుచుఁ దిరంబుగ గానము నేసి యొక్క రా
గము దగ నాలపించి సుధంగస్వరజాతులు వేలువేలికా
నమరఁగి బాడె దన్ రమణుఁడౌ నన దాయపు లంకురింపఁగన్.

2478

క. అడుచుఁ బాడుచు నందొక, చేడియ మంజీరమంజు శంజిత మమరం
గూడి హరికరము సమఁగవ, పై దాయఁగ నెలిపె జఘనభారాలపల్లవి.

2479

క. చందనలేళ్లంపై యర, విందామోదమున నొప్పు విపులభుజము గో
కేందుఁ డొకతరుణిమాఁపున, బొందించిన నది బెనుల్పి పులకించె నృపా.

- సీ. చెలువయొక్కతె చెక్కుఁ జెక్కుతో మోపిన, విభుఁడుదాంజూలచండ్రితమువేట్ట
నాడుడు నొక లేమ • యలసినఁ బ్రాణేశుఁ, డున్నతదోస్తంధముఁతనేపెఁ
జెమరించి యొకభామ • నేరినఁ గొనగోరఁ, జరుగుఁడుకుచుఘర్మజలము వాఁజె
నలకంబు లొకయింతిఁకలికితేఁజెక్కుల. నంటినఁ బ్రియుఁడువాఁయంగ దుష్టైఁ
అ. బడఁతియొకతె పాటఁవాడి డస్సిన నధ, రామృతమున నాథఁఁడాదరించె
బోర మొక్కసతికి • సంసృతం బైనఁ, గాంతుఁ డురముఁ జేర్చికాఁగిలింఁచె.
క. మానంబులఁ గరతలవి, న్యాసంబుల దర్శనముల • హలాపములన్
రానశ్రాంతల నాపారి, సేనన్ మన్ననలు కరుణ • నేనీ నరేంద్రుఁడా. 2483
క. హరి తనుసంగనుఖంబునఁ, బరవళ బై ప్రేత లెల్లఁ • బయ్యెడలు నిజాం
బరములు పెఱుఁగమి చోద్యమె, నురసకు లీక్షించి కరణి • చొక్కిరిమింటన్
భాగవతము, 10 స్కం. పూర్వ పద్య 1080—1085.

గృహవృత్తనము.

- సీ. నగిసీపనులమించు • నిగినిగజిగిగుల్లు, గంజము జ్జూలముల్ • గణిగివింత
సంతనదనుచాక • చక్కంబువల్కల, జిగిసరంబీక్కింద • జల్లుమే ల్కు
లంకారిచాదినీ • లాంతరు ద్వేలుఁగ ముక్తామాగ్ధపరిలిత్త • ధాగధగ్య
భిత్తిభాగాదిశోభిత గోపగోపికా, బహుళకేళీచిత్రపటము లమర
గీ. తగుట లిఁజెల్కు నిల్వటఁదగ్గమాతగములు, శుజిహమిరుఘనందైన • శరుమగల్గి
చెలఁగుగృహములుగట్టించి • యెలమినందు,మించియయ్యంతిలోఁబ్రజేఁజించియంత.
కవిచోరచంద్రోదయము, ఆ 4.

— బ్రాహ్మణగృహము. —

- సీ. ఆరఁగులనున్నపుటెఱుమట్టిపట్టెలు, దీర్చినగోడలు • లేజరిల్ల
నిండునున్నపుటూరి • నెఱచాలు బోదెలు, దిద్దినదేవరమిద్దెదనర
సారికేళపుమట్ట • తీరుగానలేకిన, ముంగిలిమలెసాల • ముద్దునలు
బంచవన్నియఁముగ్గవద్దముల్నించిన, బృందావనములోఁగిలందె వెలయు
గీ. నుదికినమడుంగుదోవకులు • చివట్టిదండ మాపాసనమునేయు • కుండ మమర
ఒడలేక లడంచువనపాకు • పండిలర, నెండునా బ్రాహ్మణనిగృహంజుత్పలాక్షి.
హంసభంకరి, ఆ 1 పద్య 151.

- సీ. బలకంచుగుబ్బబోర్తలుపులు తీసెల, వాకిలి నడవ చావడియు మగుల
 నలిలనన్దుచుల ధాన్యమలకణంజలు, దేవతాగృహమిదై ♦ తావిపడక
 యిలువంటకొట్టంబు ♦ పలుగాఁడి పసిదొడ్డి, పసపాకు పండి ♦ బావి తోట
 మడిసంచుగోపతి ♦ పడతవేల్లిం దెంబు, ధమనికుండంబు బృంధావనంబు
- గీ. నక్షతలచిష్టసాన చిత్రాన్యసమును, గిండినిటిచావపశ్యేంబు ♦ గిన్నె పెట్టై
 కుకసమిశ్చములుపెట్టెగొప్పయటక, యమరఁగాఁపురముండునఁయ్యగ్రజాండు
- శాంశపింతతి, ఆ 2 పద్య 137.

- సీ. అలిక ముగ్గులుపెట్టినట్టితిన్నెలు కంచు, బోరుతల్పలు పాలువోసిచాల
 యూర్చునచ్చుననంగ ♦ నొసరు చావడితాగు, వారంబు చిన్నిగఁనాక్ష లమకు
 పంట కొట్టము చిలఁవాన మించినమిదై, పట్టెమంచముతోడ ♦ పడుకట్టిల్లు
 పడసాలముంగిలి ♦ పండిరపసి గాఁడి, కాయధాన్యములన్న ♦ కణఁజములును
- గీ. బెరటిలో నాకికేళజంబీరముఖ్య, నిఖిలఫలవృక్షములు మంచినిల్లబావి
 నమర నయ్యంట నిత్యకృత్యాణములును, బచ్చతోరణములుమించఁబరఁగునతఁడు.
- కుకసప్తతి, ఆ 8.

— వైశ్యగృహము. —

- సీ. గొడియబీగములావు ♦ గొలుసులోపలియడ్డ, మౌనుబోర్తలుపులు ♦ మగులుగోడ
 గాయధాన్యంబుల ♦ కణఁజము ల్బియ్యంపు, గరిసెలు దినునులుగల కొటార్లు
 మిదైచిల్లరలు నఁమ్రొదదుకాణము బచ్చు, మలిగె బొక్కగపిల్లుమచ్చులు యల
 కపణములో నాజెముల్లకట్లసంచిగో, తము లెక్కకడిలెంబు ♦ దడము భరణి
- గీ. తక్కడి సహస్రవస్తువుల్లనరూపముక, బావినుగ్గులకుచ్చెల ♦ పాఁడిపనుల
 గాఁడిజాలాదిదివెగూఁడు ♦ గాముతోట్టి, యొప్పధనచిత్తఁడను జేరియుండునచట.
- సీ. జాజికాయలరాప్న ♦ జాపతియోహరిద్ర, నాగరగంధక ♦ నాభిరసము
 లతిమధురంబుధౌత్యభక్తాశిలా, జిత్తులు మురుదారు ♦ సింగు హింగు
 పన్న భేదియు వశయకృతకరపంచ, లవణచవ్యములు బోళము మణిశిల
 పిప్పళ్ళు కోష్ఠపు ♦ ప్పలీమూలంబు, హరిదళనాగకేశసరము లింగ
- గీ. లేకము సదాపవేస్సు ధాన్యాకములును, గట్టుకరోహిణి పటిక జంఘాలపచ్చ
 కర్పరియుఁగారవియుఁ కేళిక మతివనయొక, దాళకముమాంసనఖము శేఘ్రములును.
- సీ. ఊరపాపాణములు నర్థకంబు లైదు, గ్రంథి తగధంబును యవానికాద్యయంబు
 కచ్చురములునురాటి మొల్లలుకుఁకుట్టె, శునుమములుకుందురువృక్షములెనఁగలవు.

- సీ. గంటుభారంగియుఁ ♦ గంకుప్పమును మెంతి, మంజిప్ప జలకట్టుఁమ్రానిపసపు
విషకంటకాలాష్ట్రు ♦ వేతసంబునునీరు, చించలంబును బులి ♦ చించలంబు
జీరకంబును నల్లజలకట్టుపుష్కర, మూలంబు కాంపిల్వమునుసముద్ర)
ఫలంబు ధాతకీఁనూనంబు సానువులుబ్బులును గుఱిసిప్పలియును
- గీ. గాకమాచియుఁజ్ఞానేయఁకంబుచిత్ర, మూలగోరోచనములుఁ గాఢాపాతతాక్ష్య
వైలసావీరరసముఖాంజనములు వెలి, గామును గల్గి యుండు నఁజ్ఞేరీయింట.
- సీ. వింతగాఁ బుండీర్థవించి నానాధాన్యములరాను లుండెడి ♦ నీలయములును
నకలరత్నకరఁఫలములై యేకీర్థ,వించి స్మయ మిచ్చు ♦ సత్కృతకులు
నఖిలదేశంబుల ♦ నమరునాణెములపుంభీర్థవించిన చిత్రిగోహములును
జీనిచీనాంబరాఁనూనబృంహంబుల, మందీర్థవించిన ♦ మంజి ములు
- గీ. సర్వసర్వములు టంకఁసాలవేయు, చాండి ప మాదిమనుమేలుఁసరకుఁగలిగి
నాన్బదిక్కుల వేటల ♦ నగరజనుల, కలర నమ్ముచు ధనచిత్తుఁడవట వెలయు.
- హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 226, 227, 228, 229, 231.

—♦ శూద్రగృహము. ♦—

- సీ. ముంగిటఁ బూజాదఁగములుగీచియుండిన. రచ్చపండులు గొప్పఁపూరిగోడ
పంచదన్నెలు చాదుఁపట్టెలు ముమ్మాట, నూండ్లుదీర్చినయట్టి ♦ గోడ లలరు
దేవరచవిక పండ్లిరి కోళ్ళనూండులు, గొట్టుగుంటుక కాడిఁక్రొత్తపల్పు
లట్టువగల గాడికొట్టంబు పలుగడి, కంపపాతినలేగఁకదుపుదొడ్డి
- గీ. ప్రతి గూటంబు తొట్టి యుఁ ♦ బలక పీఠం, బాపి పిడకలకుచ్చెల ♦ పనులమేపు
మంగలము దాలి తోలుక్కిఁమానుసండు, గలిగివిలసిల్లునాతనిఁనిలయమెపుడు.
- హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య ఆ 4 పద్య 124.

—♦ రెడ్డిగృహము. ♦—

- సీ. అచ్చమై వాకిట ♦ రచ్చతాయి మెటుంగు, పంచెతిన్నెలు గొప్పఁపూరిగోడ
కంపతెట్టులును రాఁకట్టు ముంగిలి మల్లె, సాలెదేవరయఁజ్ఞాచవిక యొకటి
కోళ్ళనూండ్లును గొట్టుఁకులుగాఁడి యేడికో, కాడి పలుపులుఁగలుగునటుక
దూడలు పెనుమావఁకోడెలు కులుగాఁడి, గిత్తలివినమెటిఁగిడ్లదొడ్డి (మురుబ్బ
- గీ. యిటుకుమాగ్నిపెరంటిలోఁనెక్కుబావి, మునుగలను బొప్ప పెనునామి ♦ జను
తోలు పిడికలకుచ్చెల ♦ దాలిగుంఠ, దనర నిరతంబు వెలయు నాఁతనిగృహంబు.
- కుకనప్తతి, ఆ 2.

—♦ బలిజెగ్గహము. ♦—

చ. తొగము లామకంటములు ♦ తండిగముల్ సలకల్ దడెల్గుతూ
గణములు తొక్కుగుంపు లడిగంబులు పంబులు తాగిడుకల్లు మం
కనములు గోతము ల్నుగలు ♦ గెంటెపుబోరెము లాతనింటిలో
గణన కళకల్మయై వెలయు ♦ గంజసమానవికాలలోచనా.

2494

శీ. గూటపుతిరుగుప్పుకొలికిదా మెనత్రాళ్ళు, కందలికముకలికదురుకోల
మణిగజమును మోడి మెఱుగుగాడిసిన, పిల్లుచుట్టులు నల్లబిళ్ళ వల్లె
త్రాళ్ళుచే యిరికొనల్లిబృనములును నీ, గంఠలు నట్టెనకట్టెలశిమ
బలుపాన్ను లలరారు ♦ బసినగూటంబులు, వెనుజోగిపట్టెళ్ళు ♦ పిల్లవట్టె
గీ. డలును బూవులకోర్గి న్నెలువిభూతి, పండ్లు గంగాళమును నుసిగెండ్లిపాల
మర్దిబరణియు రుద్రాక్ష మాలికాస, మాహయులుగల్గి యుండు ♦ దృఢహముననా.
హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 97, 98.

—♦ తిలఘాతకగ్గహము. ♦—

గీ. గానిగ కడెంబు మోతులు ♦ గడ్డపార, కాడి సిద్ధలు గూటంబుకడవజ్జి
గంప కనుగంతు తక్కుడి ♦ గట్టియెద్దు, మట్టుచవికెము సవ్వపండ్లుపుల దనరు.
హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 205.

గీ. చెల్లగిసెనూ వె కురునూనె ♦ చెట్టినూనె, నల్లనూ నిప్పనూ నెయు ♦ చెల్లనూనె
కుమచిగానుగ మండుగతో బ్బెరయును, నూనెపొగనూ నెలిగిరెన ♦ నూనెమఱియు.
కుకపత్తి, ఆ 5 పద్య 208.

—♦ వేళాగ్గహము. ♦—

శీ. బళ్ళదారులూకదారి ♦ శుకచారుతెనముమా, సకెదారి చెల్లెండ్రనిలయు మమరు.
ముంగిట నిడు తిన్నెమూయనిమదైల, కుట్టదండియఁ గుడి ♦ కూటిగూడ
కోటె తెక్కెంబు ♦ గుడ్డవాసెన కాగు, కుంటెన కొండిగాండెంటిబంటు
బొభాగిడ్డతావలి ♦ బుదురెగొడుంగుల, గల్పిగుండెడు రసమబ్బునెజ్జి

గీ. ముందు బొద్దాసఁ బాఁతిన ♦ మునుగుజాటు, చిరుచల్లనిబులుపూతఁ తచెందిరంపు
వాస్తవోకట్ట శేస్తురాఁలు స్తరించు, నూరబవిసేడుగల. గృహంబొరసివీటుండు.
బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 5.

—♦ వేశ్యాకేళిగృహము. —

- సీ. ముడుగుఁదామరకింద ♦ నడఁగుక్రొంబఱపుతో, సకినెలపట్టిమంజుపుగుటంబు
డక్కరినేస్త కాంక్షకునిడ్డ జగపీఠ, తఱుకుబంగరుకాసెం ♦ దగులుతగులు
వే తెయొక్కందుకై ♦ విటమోహమున నూలు, బాగాలు వైచు కశప్రంపుబరణి
తెల్లజిల్లెడువేలు ♦ పిళ్ళారిదివెగూడు, గాజుటద్దము కాపుకరవటంబు
- గీ. పట్టుపుట్టంబు సొగటాలంపాళి నేత, ప్రాతచిటిచాఁప మంచినాచుంచుచు
నుతులుగూడినదండియ ♦ సొంపుగన్న, పడుకయిలుసాచ్చెనవ్వడంపుగ్గామహేశ.
- క. ఆలరుందావియుగందపు, వలపున్ సాంబాళిధూపంవాసన యిలువా
శిలి సారముంచిన విటమణి, కలకాలం బిచట బ్రదుక ♦ గాఁదగు ననియెన్.
- మ. రణనాదీకచరాలుతత్కలపీ ♦ రంగద్విటంకంబు డెం
కణలభాంగణవేదికాధవనధంకత్కల్కీరిమామోదనా
చణకయ్యాలతలపీతకుభ్రవటవాంసభాజిపేటీక ము
గ్గణికాకేళినికేతనంబు విటపర్లనన్ద్ర మీక్షించుచున్.

2501

బహులాశ్వచరిత్రము, ఆ 5.

—♦ సూతికాగృహము. ♦—

- సీ. మణిగణద్యుతికి మాన్మలయందీ పులరేయుఁ, బగలునువెలుగుదీపములగమలు
నిరుచక్కియలదారి ♦ కలమిఁ గాఁపుగ నుల్లి, పొట్టుగప్పిన యగ్గిపాగలతెగలు
ద్వారమాలముల సంఘముగ నుంచినదిగ్గి, శాఖోటనుటసమిశ్నముదయములు
విడిసందుదినమందురోదనేయఁ దగదని, పలుకువృద్ధాంగ నా ♦ పరిజనములు
- గీ. గలిగి తత్తత్ప్రదేశసంఘటితపూర్ణ, కుంభరంభాలియన్దంభ ♦ స్పంభమాణ
పితవితానపతాకాభిమతవిభూతిఁ, గాంచి యెప్పురెఁ జత్సూతికాగృహంబు.
పానవనంతాపరిణయము, న. పీ. ఆ 2 పద్య 58.
- సీ. ఉల్లిపాట్టావాలు ♦ నుముక రాఁజెడుపొగ, ల్లడపల పొదిగిశ్శృంగ్రమృతొనఁగ
గుమ్మంపుఁదైచుకఁ ♦ నుచ్చినపచ్చిభూ, తులసిమాచీరతోఁ ♦ గలసివేలి
బాగ్యద్వయమునందుఁ వ్రాసినిగోమయా, పృథిమలస్పష్టాంగ ♦ భంగిఁదోప
నింగివపొంగింపు ♦ తెనఁగింపఁబొసఁగిన, కటుగందంమెల్లదఁ ♦ గడలుకొనఁగఁ
- గీ. జమరు ముంచి వెలింగించిశుంజ నిడిన, దృష్టిదిపాలవెలిమి ♦ తెల్లై లలర
గాఁపుగూర్చిన తత్సూతికాగృహంబు, నాగ్రిహంబున నేగ్రిహంబునాపహించు.
మహేంద్రవిజయము, ఆ 4 పద్య 124.

—♦ స్త్రీసూన్యగృహము. ♦—

- వీ. చంద్రికలేని నిఠాగగనముమాడ్కి, కారికలేని పంజరముకరణి
 నలినపంతలలేని ♦ కొలనికై వడిరేయి, దీపికలేని మంధిరముపగిని
 నూనైకఫలరాజిలేని యారామంబుగతి నానలేని ♦ క్షిప్రముగ
 తెలగుజోయిలలేని ♦ యెలమావిచాడ్చున, నిసద్వికృతిగ నున్న
 ఆ. చారుమాడ్చిలేని ♦ చాపదండమునోజు, లలితతంత్రిలేని ♦ యోగిగుహలే
 నవనితనయలేని ♦ యావాస మంతయుఁ బాడుచాటియుండఁ ♦ బార్థివుండు. 2504
 భాస్కరరామాయణము, ఆర. పద్య 254.

—♦ వంటపూటియిల్లు. ♦—

- ఈ. కప్పురభోగివంటకము ♦ కమ్మనిగోధుమపిండివంటయునొ
 గుప్పెడుపంచదారయును ♦ గొత్తగఁ గాచిపయాపునే పెన
 వ్వకన్ను గొమ్మనల్లనఁటి ♦ పండ్లును నాలుగునైదునంజాలునొ
 లప్పలతోడ గ్రొమ్మెఱుగు ♦ లక్ష్మణయజ్ఞిలయింట రూకకునొ. 2505
 కీర్తీడాభిరామము.

- గీ. కంటిఁగ్రాంధజనాహ్వనఁకారి మృదుల, వాతపోశచలశ్చట ♦ కేతనాంక
 మై మదీయకృమచ్చిదాహరియగుచు, నలలు నొక వంటకూర్చె య్యార్థియిల్లు.
 వీ. హరిపుట్టించె సద్యఃకల్పితానల్పరసపూర్ణ గాధా దుఃఖంతపటిమ
 రక్తిగల్పించె ధాఁరాశవాచానుధా, మాధురీధుర్యసంఘీతకీర్తిఁ
 జలియఁజేసె ననేక ♦ దేశసభాంతరా, రాశికాంతరనికరప్రపంచ
 మన్నురం బానఁగెఁగఁబార్థవైచిత్రిని, బంధనోజ్జ్వలగద్యఁపద్యసమితిఁ
 గీ. దద్దహులకన్న కల్పితఁతారకాయ, మానసోమనమానీతు ♦ తైనపథిక
 కథికగాయకచారుసత్కపులయుడర, పూర్వగంతరనల్లాపములు నశేంద్రి.
 శుకనస్తతి, ఆ 4.

—♦ చాకలియిల్లు. ♦—

- మ. బహిరభ్యంచితరావభోత్కరము భోభోరావభాక్కుర్కురం
 బహిశోదయకాలభాతవపనాఁయతాచ్యుతాశీర్వహ
 బహుశంఘాయతకుంభకంబు గిరికాఁబాధార్థిమార్గైలమై
 గృహమొప్పునొ రజకాగ్నిగణ్యునకు దూఠిభూతదారిస్యమై. 2508
 శుకనస్తతి, ఆ 8.

—♦ అన్న సత్రము. ♦—

- సీ. ఆజ్య ప్రివాహానోయః మద్భుత వితపతే, మాపస్య సౌవర్ణః ♦ రూపమస్తే
కాకాస్సమీచీన ♦ పాకాస్సమానతే, భక్ష్యశిశర్కరాః పరిచితాని
పాయసమాధురీ ♦ పరమేశ్వరోవేద, జయతిర్నావళి ♦ సౌప్తజేన
శాల్యన్నధవళిమాశక్యతేనగదితుం, దధిష ధామాధురీ ♦ మధికరోతి
గీ. యనుచు సకలదిగంతరాః యాతవిపు, లాడుచు భుజింతుక్రిపారికత్పితముగ
వేంకటాధీశునింగవృత్తీవరుండు, రమణ నర్పించు నన్నసత్రములయందు. 2509
మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, కృత్యాది.

—♦ పానీయశాల. ♦—

- సీ. లవణకుంఠీజంభ ♦ లరసానుయౌక్తమా, నీరుమజ్జిగమంజ ♦ బూరు లలర
లఘువృత్తైలానూన ♦ లలితసౌరభమిశ్రి, శీతలజలకుంభజాతమమర
జీరకక్షౌడగ్య ♦ చారుగంధము లొల్క, పలుచనియంబళ్ళ ♦ పంట్లదనర
రవయుష్వ నీరుల్లి ♦ రసము నించితకోఝ, గంజి కాంగులగుంపుకడు రహింప
గీ. గంధవ్విప్లలామజ్జితప్రిశస్త, కాయమానము హుర్ముమా ♦ రాయమాన
మందపవమానఘనసారి ♦ బృందవేది, కాలయనితాన పానీయశాలయొప్పె. 2510
హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 159.

—♦ నేత్రగానియిల్లు. ♦—

- సీ. కుంచె మగ్గపుగుంత ♦ గూటంబు పగ్గంబు, పరిటె ద్రొక్కడుబుట్టై ♦ పలకదోసి
చరిచరియచ్చులు ♦ చరికుండ యూడిత, చీడుదబ్బలుదండె ♦ నాడెకోవి
కోతిపుల్లలు నాల్క ♦ కుడుతరికొయ్యలు, జొప్పయూచలుఁ గోతమారుకత్తి
కారంపుఁబడుగులు ♦ గండెలకపైగ, గోలములాకలు ♦ నీలికడవ
గీ. గంప డొల్లకల్గెసంబు ♦ కడురుచెమికె, నూలురాట్నంబు జాలంబుఁగ్రాలగ్రోడ
వజల నాకుభధదుని నివాసభూమి, యప్పరంబున సంతతం ♦ బొప్పుచుండు.
హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 11.

—♦ నేత్రగూడు. ♦—

- గీ. గొప్పకన్నులు చిటునవ్వు ♦ గులుకుమోము, ఒడిగడ్డము చక్కనై ♦ పరగుముక్క
నెగుభుజంబులు పిపులత్వం మెసఁగురొమ్మ, జిగిమిగులఁతీలగుపట్టుఁ ♦ దొంగటసెట్టి.

శ్లో. ఆటవి సేర్పతో వగల ♦ యందముఁ జందముఁ జూపఁ బూని కో
 తాటము వేర్చుముకై వడిని ♦ లాలితదృక్తరశపరిభావభుల్
 పాటిగఁబోఁగుటెంబడిని ♦ చూర్వములం జరియింప వస్త్రముల్
 ఛాటిగ సేయు నప్పలుకఁతట్టునఁ బెట్టు ఖణిల్ ఖణిల్లనన్.

2513

హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 12, 13,

—♦ రాట్నము. ♦—

క. పరిహారముచెల్వలుండొ, క్కుడుపలకయు దిండుకదురు ♦ గుంజలునుండొ
 క్కుడు బొమ్మయురుండ్రిచ్చుడు, పుడకయునుంగలుగురాట్నములుగైకొనుచున్.
 హంసపత్తి, ఆ 2.

—♦ నూలువడకుట. ♦—

సీ. పోగువెంబడిఁబర్వి ♦ సొల్చునాల్చుపుల, ధళధళల్పాదండ ♦ కళలననఁ
 బుంజుపుకట్టుదెంపుటకుఁబల్లెల్లుచో, మద్దైల ఖణఖణఁబెట్టుమోయఁ
 నేత్రైపువోబాకుములజారపర్జి, చకచకల్పైఁడి వంసంఠమాడఁ
 బరిటఁదిగ్రీవుఁగబాటు ♦ పైఁటలోఁ గన్నట్టు, గుబ్బలమిసమిసఁజ్జొబ్బలాడ
 గీ. వింతవగకన్న నెఱిఁగొచ్చు ♦ పీటమొయు, నిగనిగల్జాతి నీలాట ♦ నిగ్గునింపఁ
 గుచభరంబున నడుముకొంతుచువడంక, నూలుఁదోడునువేడ్కనఁవ్వాలుగంటి.
 హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 22.

శ. కరడులఁగంకతాళిఘట ♦ ఘటనరాట్నముఁ ద్రిప్పవేళఁజైఁ
 టతదిగబాటు వెల్కఱుకు ♦ నబ్బరపు స్వలి గల్చి గుబ్బపై
 నరులీనుమంతచింధుగొనఁ ♦ నక్కని చూడ్కులు జూచుచారిపే
 రరమున గాడనవ్వెలఁది ♦ యొర్పునఁ గండెలునుట్టు నేర్చునన్.
 హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 23.

గీ. ఎడకుదెనదొడ్డుగానై చి ♦ యేకులెల్ల, గెలనఁ బలువగవేపుడుగింజలునిచి
 చేపఁటలమీఁద నాఁసీనులైన, వారలైనావి వరనలు ♦ వదరికొనుచు. 2517
 పీ. గుంపునంపునులేక ♦ కొనసాగఁబ్రోగువెం,ట మెలుంగుఁ జూపువేఁచెములువారిఁ
 బ్రాయంపుఁబడుచులఁ ♦ బనిగొంటివేదూది, యనెడిపాటలఁదేనె ♦ చినుకులీన
 నేకుతోఁజెలఁగుకేఁతెన్నునో భుజమాల, కాంతులుబయలుబం ♦ గారునేయఁ
 బుడుకఁదిగ్రీపెడురయఁబునఁజైఁటబాటుచో, మినుకుగుబ్బలుతెల్లఁక్కునిరిహింప

- గీ. ముసిదికొన్నట్టి తెలిగంజి * పడతచీర, లరిది తొడగిన్నచే బసుంపంటినట్లు
సాసంగంబరణాభతోక్తుడు-దుబ్బామృమీండ్రుబచ్చెనఘటించపడికిర * పృథ్వుముఖులు.
- గీ. ఎన్నికలుపట్టి పుంబంబు * లేగ్పరించి, పంటకట్టుబుమతితోడు * పడగలూచు
కండెబొనరించి నాలించికాంపుటించు, బున్నయవ్వేళనద్భుతంబుట్టిపడగ.
- శుకసప్తతి, ఆ 2.

—♦ సంత. ♦—

- శీ. కలనమోపపుటూళ్ళ * కాంచునల్పేకలని, నృకీకి నాకర్షింప * మంత్రోద్య
బచ్చుల్రాయపుంభ * భవ్యహములకెల్ల, నడలంగ నుమిగూర్చ * నల్లత్రాడు
చిల్లినచతుల * కట్టు చేరాలకిం, పుగలాభ మొందింప * బూటకాంపు
పెనుకోలుకాండ్రు * దనసమాహార, గణితిదూ పెడనాయకప్రభుండు
- గీ. ముచ్చగిరిటియభుజమై * మెండుయడెట్టి, ఘంట ఖంగనిప్రాయనం * గల్లబడిని
మరిగితిరుగునశానికి * పణియకాండ్ర, కననిడికాంపు సాంంత * వలరునంత. 2520
- హంచనంతతి, ఆ 2 చద్య 48.

—♦ రచ్చకొట్టము. ♦—

- శీ. కంబళాకాగ్నిమిత్ర * ద్భాగనకభంజ, శిరువారలతోడ * బోయవారు
నిజచేహుహువర్ణ * గీయఁ జిగ్గిముల్, చెవాంగనారితో * కెన్నవారు
నాగామిగిచుగి * న్నపురాధ్వజరిహరి, మదకెఱింగినవారి * నడుగువారు
క్షీరకైయపరా * ధోనాగోట, తోడ నవ్వలు లేగ * మాదువారు
- గీ. నగ్గి గొనితెచ్చి * గ్గిసృజాగ్గి, నీమతిమిగ్గి * తికింబునారు
నైనవానావనసన * యాతపథిమ, లమరె గనుపట్టు * దచ్చకొట్టమునకరిగె. 2521
- శుకసప్తతి, ఆ 3.

—♦ అరాజనరాస్త్రిము. ♦—

- చ. అవని యరాజకం బయి * యన్నది భూస్త్రియ సర్వస
గ్గువలుఁ బొడంగు గేవముని * ముఖ్యులు వాయుగు నోలి వృష్టి లే
దను హణి యర్హు * ధూగ్రంబును గాననం గాలయాపనం
బవిధవాక్యచేయక * గయంగ రాజ్యము నిల్పు మిగ్గి * 2522
- శుకసప్తతి, ఆ 4 చద్య 248.

- శీ. పాపంబునచేత * నాగ్రిపించె మరకంక, రాజు నకంబిన * రాజ్యమందు
బలవంతుడగువాడు * బలిహీనుపగుదార, పాయసువర్ణ * నుల * నపహరింపు

జారవోరాదులు ♦ సంఛఠింతురు ప్రజ, కనోత్యన్యకలహంబు ♦ లలిశయిల్లు
 తైదికంఠైయున్నవర్ణాశ్శిశూచార, ధర్మమించుకలేక ♦ తప్పిపోవు
 ఆ. సంతమీద లోకు ♦ లగ్ధకామంబులఁ, సగిలిసంచరింప ♦ ధరణీనెల్ల
 వర్ణసంకరములు ♦ వచ్చును మర్కట, సారమేయపలము ♦ మేరఁబుత్తి. 252శి

భాగవతము, స్కం. 2 పద్య 483.

శీ. జగతి య రాజకంఠబగుపట్లఁ బ్రజలందు, సకలకర్మంబులు ♦ షికల మగును
 నర్ణాశ్రమాచార ♦ నిర్ణయంబు చొలంగు, నామాయం బమితంబుగా మెలంగు
 జారవోరాని నిశ్శృంకఁ బ్రవర్తిండు, సస్యసంశూన్యమై ♦ తమ గపంగు
 నేదకాస్త్రంబులు ♦ విడుతు రుద్విసురుల్, విఫలంబులై యొప్పు ♦ పృథతేనులు
 గీ. ధర్మము నశించు నర్థంబు ♦ తఱుగు నీతి, చాధలు ఘటిల్లునన్యతంబు ♦ పరిఘోషింఁ
 గాన నీవింకఁ బట్టంబుఁ ♦ గట్టుకొనుము, భూతలాంకితసముద్రగ్రభుజాఁడపగుచు.

రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 3 పద్య 72.

—♦ పాడూరు. ♦—

మ. పరగంగూలినయిండ్లు శేషస్య గరిశెల్ ♦ పల్లెలు లు మ్రొత్తెలు
 జటిపెంకుల్ చిగిరింతలున్ గునుకలున్ ♦ జిల్లేడులున్ మూషకో
 త్కరముల్ దున్నినపెంటవిబ్బలును నొక్క ల్పందికొన్నుల్ దరు
 ల్లొరుగంబూడినపాతలల్ పడినగుంట్లున్ గల్గు పామరీలొన్. 252శి

హంసపంశతి, ఆ 5 పద్య 29.

—♦ చండాలవాటిక. ♦—

శీ. బహువిధపశుకళేబరసమాకీర్ణంబు, దుర్గంధలహరికా ♦ నర్థశంబు
 పులభక్షణమతూహలసారమేయంబు, కాకగృధ్రానీక ♦ కలకలంబు
 మక్షికాచ్ఛాదిత ♦ మాంసతోదారాణి, చత్వరాస్తరణాగ్రి ♦ చర్మపటలి
 పృబలవిట్పరఘ్నధ్వంధ్రధావనపూర్ణంబు, సజెభక్షమాభాగంసంభృతాన్ధి
 గీ. వారుణీపానకృత్యదుర్వారబనిత, మదభరాలస చండాల ♦ మండలేశ
 రేతరానర్థకలహంస ♦ జాతరవము, గనియె మాతంగవాటము ♦ మనుజవిభుఁడు,

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 5 పద్య 8.

—♦ శృణానవాటిక. ♦—

శీ. దుర్గంధలహరికానర్థశవాని, కీకసనిర్మితా ♦ కేకకేది
 శవధూమధూమసంఘాదితానురపీఠి, శోణితపద్మపానారాతి

శిశిరఃపటశాన్వితీవరభివ్యూహి, యతతత్త్వీకరాఽలాతపటలి

మనసముద్ధూతపాండుభసితరాసి, కేనలవ్యాకీర్ణః కేశవితతి

గీ. కాకబంబికాకాశేయఃకపగ్విరూప, భూగవీతాశకహకహోద్భూతఘోష
బొద్దిముదాద్రుదినిర్మిటః రుద్రభూమి, యస్మాదాజాని యద్భూతంబందికాంశే.
బట్టకగ్నిర్నిచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 167.

నీ. పృథ్వీశిఖాస్తంభసంభృతమైనయీమరచె, నవరత్నసింహాసనంబె నీకు
నరశిక్షితినబంధురకపాలంబులు, మంగళాచారమంభములె నీకు
కూలోగ్రహనవంశులకేశంబులు, రమణీయమగు చాతురములె నీకు
భూవబేతాశజంబుకనినాచంబులు, కవిగాయకప్రసంగములె నీకు

గీ. నురుచరిత్రమహాశృతాన్వితకంఠ, శాకినీలోకభయదశృతానభూమి
పకలరాజ్యరమానివాసంబె నీకు, స్యృగుణవంశదభిరామః సాగ్వశౌమ. 2528
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 5 పద్య 100.

—♦ వేశ్యావాటిక. ♦—

గీ. మృంగిలబాహుసహస్రాంకుః గూడలేక, చెరుకజిక్కినజరదంశువితతివోలెఁ
నొలుగుపర్వతేనఃసంస్థగమునందు, భానురాలేపకాశ్రితపణ్యపీఠి. 2529
శృంగారరైషధము, ఆ 2 పద్య 40.

నీ/ పతిగళార్చివభూటాటకల్లి రతికేలి, యలపార్వముంగిర్భూమెలగువారు
నోగియేఁగుచుఁద్రియున్నీలిపిన నిజభుజం, గీభావ మేర్పడఁ గెరలువారు
వరులొండుకడకేఁగఁగూరువభూమికలూని, తెరువాఁగిభంకింపఁదివ్రరువారు
రాకుమాటులయింట్లఁకేకలెంబునఁ చదా, పులవెంటబుడిబుడిఁ బోవువారు
గీ. మచినమంత్రోహస్యముల్నడనవలభి, నిభృత పారావతములకుఁ నేర్పువారు
వైన వెలయాండ్రచే నవప్రసాధిరాజ, వేశవాటికచూషికిఁ జేడ్క యొనఁగ.
మచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 65.

చ. అమరంగ వింశనింపాసగుఁ నందు కిటాలికి వేశవాటిహ
శ్మయములు విమానమానవారోహశిరోగృహభాగభోగభా
గమగభుజంగసంగహృదయంగమరంగదనంగసంగగ
కగ్నిమరమణీమణీమణితీకల్పన నేర్పినపారువాలచేసె. 2530
కళాపూర్ణోదయము, ఆ 1 పద్య 124.

గీ. మాట్టపంతుల మన్నట్టి ♦ యజ్ఞముఖుల, యాననంబులు వాస్తవ్వు ♦ బంబాజముల
కలవలును దోరంబులు ♦ శ్రిష్టినట్లు, భాసిలంగ గన నెక్కడ ♦ స్వస్థావీధి. 2533
పట్టుక ప్రసక్తి చరిత్రము, ఆ 1 పద్య 27.

సీ. వారట ధ్వజధమర్త్యరటద్భృంగుల, ఘోటఘోటఘోటకయా ♦ సంకులంబు
లంజకావిటమనో ♦ రంజక స్ఫుటచ, శృంభీ సంభ్రమోజ్జ్వలభంబు
కున్దవేశ్యాంబికా ♦ రుద్ధప్రజప్రియా, యల్ల కావనిలుతంపులవంబు
గోత్రీశాలాదివా ♦ రాత్రీయూర్తీధన, లాప్రీసవేష్వాసధి ♦ రాత్రీసనంబు
గీ. హరిలావణ్యగణ్యపక్ష్యాంగసాక, దంబకృగార చేప్టె ♦ డంబకేశధ
భేలనాసాంద్రీమదసేంద్రీశాలకపట, వాటకము ♦ గాంచెలారివేశ ♦ వాటికంబు.
ప్రజయంతీశిలాసము, ఆ 3 పద్య 68.

జ. రతిపతి పువ్వనోట యొన ♦ రంగ భుజంగుల కొడ్డుమీట నం
తరుమదనజ్వరంబునకు ♦ గట్టపుమండులనూట సౌఖ్యసం
హతులకుబల్కరాట మిర ♦ నై తగు నస్సరి నక్కచోట శో
భితగతి ♦ జెంది వేశ్యతతి ♦ పేలు బుధు ల్ను తీసేను నేటగునో. 2534
రాజశేఖరశిలాసము, ఆ 2 పద్య 47.

—♦ దేవాలయము. ♦—

గీ. కుముదమిత్రోపలగోపురంబులచేత, విద్రుమపాకాగ ♦ గతి చేత
మరకతహరిశిల ♦ మండపంబులచేత, బహుశాతకుంభకుంభములచేత
జాలదీపించుము ♦ త్యాగమ్రుగ్గులచేత, గనుపట్టుపల్లవమేల్కల్లట్లచేత
గమనీయపద్మరా ♦ గచ్ఛత్రీములచేత, వృషరాజకేతన ♦ శ్రేణిచేత
గీ. మహితకర్పూరభూపహా ♦ మములచేత, నవ్యమాణిక్యనీరాజ ♦ నములచేత
శంఖభేరిమృదంగహా ♦ మములచేత, తెలయు నవ్యవ్వనాభుడే ♦ సఖము ♦ గాంచె.
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 4 పద్య 20.

సీ. తప్తకాంచననిర్మితమృదాంచితరత్న, దీపితోన్నతభవ్య ♦ గోపురములు
శాతకుంభస్థంభ ♦ సకలభేదవినోద, మణిచిత్రపుత్రికా ♦ మంటపములు
చక్రనిర్మితదిశా ♦ పతివిరాజితపరి, వారదేవాలయ ♦ భావుకములు
తిలసియథగధగ ♦ ధ్విగతకాంతివిచిత్ర, మగ్ధప్రకృప్తసన్మందిరములు
గీ. సవ్యభృంగీశ చంక్షిత ♦ నందికేశ, కలితపారిషదాహ్వన ♦ గౌరవములు
సైనికసర్వోగమోక్షప్రకార మగుతు, మహిమ ♦ జెలువొందె మల్లేశ ♦ మందిరంబు.
ఒపయనంజీలాసము, ఆ 5.

సీ. డంబైవగర్భగృహం బంతరాళికం, బును ముఖమంటపంబును జేలంగ
గాలిమంటపము ప్రాకారంబులోలీలు, బోడెలు చుట్టలు ♦ పొందుపడంగ
గప్పటచట్టముల్లనకోపురములు, జగతియుఁ జప్పటఁజూగనుగులుక
గచ్చుగోడలు రాతి ♦ కంబును ల్పాలను, న్నము సున్నము ద్వారకసమితి వెలయు
గీ. దృష్టిపాత్రపుహమ్మలు ♦ దేజరిల్ల, నులుకుసింగంబాలఁగూర్పు మెటుఁగుఁదోర
ఁములు చిత్తర్వుక్రొంబనులోరమణకెక్కి, దేవళముమీఁదెనత్సంతఃనివ్యయగము

హంసవంశతి, ఆ 1 పద్య 180.

సీ. రూఢిగాబహువిధంబుద్రుమాక్తంబుల, శివునభిషేకంబు ♦ సేయువారు
గంధపుష్పక్షితాంగరుధూపదీపవై, వేద్యంబులిచ్చి సేవించువారు
శివునిసన్నిధిఁ బ్రదక్షిణపూర్వకంబుగా, మునుకొని పలుమాటుఁ మ్రొక్కువారు
స్కందపురాణాది ♦ శైవాగమముల్లెల్ల, వీనులకింపుగా ♦ విసేనువారు
గీ. నీలగళుపాటవినుచుమై ♦ సోలువారు, శంఖమర్గళధ్వనములో ♦ నలుపువారు
నగుటఁ గని చోరుఁ డలరులకరుగుతఱిని, లలితమైనట్టి యాశివాళియమునందు.

శివరాత్రిమాహాత్మ్యము, లో. సో. ఆ 2.

ఉ. నీలకవాటము త్రొలుఁగు ♦ నిద్దపుపచ్చలమెట్లు రిక్కిరా
రాలహారంబుగూర్చు మగరా శ్రీసులం దపులించుచుట్టువే
ఁదాలు జగావెలుంగువగఁడా ల్గునకంబము లొప్పొట్టి దే
వాలయ మొక్క టిమ్ముగ ధిరాధిపుఁ డెత్తితేఁ గాంచె మెచ్చుకుచే. 2539
శివంతలాచరిణయము, ప. వేం. ఆ 2.

సీ. కుంభస్థలీమయస్త్రింధగుంభితశాత, కుంభపాంచాలింశంధకాంతి
రుర్వాపర్వా ♦ గర్వనిర్వాపణ, ఘోర్వాహచ్ఛరాశ్రయోర్వోల
డిండిరిఘనఖండ ♦ మండలీఖండకోస్త్రుడముక్తోల్లాభమండలాభ
కాంచనమంటఁగ్రంధయాధ్యంతి, చంచలబోచనా ♦ చంచలనిచి
గీ. వెలయుఁ జెలువందుకోనెల ♦ నలరు సకల, సురవరనికరపంఠతఃపరదుదలిత
జలజదళతలైతనయనుజగదధీశుఁ, గని నుతించి మునీంద్రులుఁసనిరి వేడ్క. 2540
సర్వకామదాపరిణయము, ఆ 2.

—♦ గాగ్రమదేవతాలయము. ♦—

సీ. కాంచునుజ్జ్వలంబు హంసగల్లువెట్టినపాల, కడవచాఁకలపొక్కల్పదాలు
చోరలుదెప్పించి బంతులుగట్టి యర్పించు, పొట్టెల్లెనెత్తురుఁబుగదకొంపి

శ్లో ౧౦౦

కోక్కిచ్చేనభుజంఁగు లొసంగఁబెట్టికన, కుక్కుటపటలంబు ఁ తొక్కగుంపు
మంత్రముల్ ఫలియింపఁమాంత్రికుల్ పయిశోతి, వన్నెయుంచినపంచఁవన్నెకోర్లు
గీ. పరగ గుల్లగురుమాప ఁ పరిమళంబు, కాకినీడాకినీధూత ఁ సంధ్రమంబు
చరదితపాణిమృత్తి కాఁతురగవయము, నలమసాగంగగుడిఁజేరఁనరుగునపుడు.
శుకసప్తతి, ఆ 2.

—♦ జాతర. ♦—

క. ఆతఱిఁ దన్నగరిపతి, జాతరసాటించె బభువిసర మవితరసా
ధ్యాతతవాతామయని, ధృతవాతిఁ చూల గాలి ఁ గంగల తల్లన్. 2543

నీ. గోర్వెచ్చచమురంటుఁకొనిరి మస్తకముల, జలక మాడిరి నిశామిలితవారి
కట్టిరి చిటుతచాఁకముల క్రొంబుట్టముల్, కాటుకదీర్చిరి ఁ కన్నుఁగవల
దిద్దిరి సిందూరఁతిలకంబు బటువుగా, నిక్కుఁగొవ్వలవియల్ఁగుక్కి రథి
నింబచగివాళ్ మాఁల్యంబులు వైచిరి, చిట్టిపొట్టిగిరించి ఁ రిట్టనట్టు

గీ. తరుణధావన దగధగఁద్వశనమణుల, హర్షకోటిపరి లేతపిఁద్యములదాలు
పర్యవసములఁ బామరఁప్రమదలుచిత, నియమసంభావనారంభినివృత్తుబుద్ధి. 2544

క. ఎడైతనపుగయి సెతల, రడ్డులు నడచిరి పూససృరభాగ్యముగా
గుడ్డంబుచక్కి గట్టం, బడ్డమహాశక్తి దివ్యఁభవనంబునకున్. 2545

నీ. అంభోదరముక్తిందఁనసియాడునైరస, తియుఁబోలే నిడివేలెఁదెజవ యొర్తు
చెందమ్మికోలవ రఁజిల్లునంచయుఁబోలే, నిర్వహింపఁ జరించె ఁ సెలఁత యొర్తు
తొలుసంజయఁడఁసర్దిలునంచయుఁబోలే, నెఁగెఁబండిగుండఁమింతి యొర్తు
చలినీడెపై నెక్కుఁకలువ ముగ్గయుఁబోలే, ననఁటాకునర్పించెఁ నతివ యొర్తు

గీ. కాంతయుక్కుర్తు మూపునఁగండ లిచ్చె, మారుగాలిచ్చె నొకమధాఁమధురవాణి
లలనయొక్కుర్తు నోరితాఁకంబు లిచ్చె, శక్తి జాతరసద్భక్తి ఁ శక్తు లెనఁగ. 2546

క. బట్టలు నునువాకన్తుల, మొత్తిరి పగుసమజయండఁములు చండములె
నెత్తురుధారలు ఘోషవి, వత్తిమిరనవామఁప్రభలు ప్రబలంగన్. (డఁగెఁదమము

గీ. పెలుచఁ గలుచొక్కు, చెలువల ఁ తలకు నెక్కఁ, దోననిక్కుల తల కెక్కఁ ఁ బో
దేవిగుడిలోననొక్కొక్కఁనివియదోఁపఁ, నోననొక్కొక్కఁచుక్కయుఁదోఁచెమింట.

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 73-79.

నీ. శోభనదేవతల్ఁసాంపుగానందంద, వాద్యభేదములజఁవ్యాపిసెలఁగ
పసిఁడికొమ్మువాపు ఁ చారులుదీరిచి, భూత్కరరపముల ఁ భోరుకొలప

సాటకాంగనలు కఠార్థాటకంబులధీరి, ధిమితథితాధిమిధిమితయనఁగ
వరుసగొల్లులుదలఁవంచి చేరళ్ళతో, చెటచెటధ్వనులుకుచ్చించివేయ
గీ. కనకతప్పెటనాదముల్ గంగిందుకొనఁగ, తగనగారాలధవధణాంధణుజేలఁగ
వరుస నూహరిమాఁకలఁవారుకూడి, సంధిపుముఁజూడనొప్పెనాఁసమయమరచు.
బృందావనవిహారము, ఆ 2.

—♦ ఆకాశగమనము. ♦—

గీ. బడివాయకిలనగఁపత్రితతో తిప్పున, సెగిరినక్లెతోఁచు ♦ మగువలార
నైవైసమీగఁజాఁగ్గటినింగిబోరున, నలుచినక్లెతోఁచు ♦ నతివలార
నిఖిలభూములు జవఁనికవానిచారున, నెదిరినక్లెతోఁచు ♦ నింతులార
చనఁజన వెడఁచయై ♦ శశిమేను గ్రక్కునఁ, జెరిగినక్లెతోఁచు ♦ దరుణులార
గీ. కొండలచ్చనగండ్లయి ♦ నిండుచెఱువు, లెల్ల నద్వంపుబిళ్ళల్లియేర్లుముత్తి
యంపునరులై యరణ్యంపుఁగుంపులెల్ల, వారులై తోఁచుఁ బోజీవునఁవారులార.
వనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 59.

—♦ కోళ్ళపండెము. ♦—

క. అంతటనితాంతహర్ష, స్వాంతయతద్యూతజనఁవత్సానితహరి
స్థంతిశుక్రియు నగరి, పాఠంతంబున కోడిపదువు ♦ పండెము సాగెన్. 2551
గీ. కావిపాఠిఁతలు దారలఁకట్టుముగ్గు, ముష్టిలును నీళ్ళముంతలఁమాటికలును
గత్తులపొదుల్లు మంత్రముఁల్కట్టుపసగు, లెనయ వచ్చిరి పండెగాఁళ్ళేపురేఁగి.
గీ. జేగ నెమిలి పింగలి కోడి ♦ జేగకాకి, వన్నెల్ల సింటికిరులందుఁవన్నెలందు
రాజ్యభోజనగమననిఁదామరణము,లను విచారింపి యుపజాతులను వదించి.
చ. చొరఁబడికాంచిప్రాత్రులునుచుట్టియుఁ గత్తులు వేగిని సందిటం
దెరయఁగఁబట్టి చెక్కు గఱఁపించి గి రేర్వడ గీచి నిల్చి కొ
క్కెరయఁగ జూచి పందియపుఁటెంకున దిగ్గుచుఁ జిక్కెవేసి న
ల్పిరి మఱివో యటంచునుఖిఁజేపెపుంజులు చిన్న లాడఁగన్. 2554
హంసవింశతి, ఆ 3 పద్య 211, 212, 213, 216.

—♦ కుక్కుటనామవిశేషములు. ♦—

గీ. పట్టెజాట్టుదిమైఁపుట్టమిట్టుది గూబ, బిలుకజాట్టుది మాఁగఁబిట్టుకోడి
పట్టుమార్పుది యరఁజాట్టుది బోరది, బూడిదవన్నెది ♦ పాడది నెల్లు

కాబుది గుజ్జుది ♦ గాజులగాడునో, గలది పండ్రెడ్డిది ♦ గడ్డకోళ్లు
 దెబ్బనిదురగతి ♦ దీకెలదారెము, నల్లది కొప్పుది ♦ తెల్లయ్యరగ
 గీ. పిల్లవేళ్ళది మొద్దుది ♦ నల్లయ్యరగ, లనగదగు కట్టి కాల్పురజులందులోన
 బసపుపాపప్పు కాండెలెనగునట్లు, రావిరేకులుబిరుదులు ♦ తీని గలుగు. 2555
 నీ. గరుడండు కరిభంబు ♦ కంచడచారము, శనిభేరి కార్పియ్య ♦ రాతిబొమ్మ
 రాముబాణము మిత్తి ♦ రాహుత్తి కిడుగు హ, వీర్యండు పుంజుల ♦ వేరువిత్తు
 గండగత్తెర నుండెగాలంటి మాన్యేడు, పట్టభగ్గుండె బెట్టిభ్రవపుండు
 కత్తులపాది సింహాగానీ సేతాబుండు, పమలపాతర పాదరసము చిలుకు
 గీ. టమ్ము సుపిగాలి చక్రంబు ♦ నలనడసరి, శూలము పిరంగి చెల్లెనక్క ♦ సాలువంబు
 కాళరాత్య్రాంతకుండుపండు ♦ గాండ్రు మెచ్చులనెడు వేరులపుంజు ♦ గొనిముగించి.
 హంసవింశతి, ఆ 3 పద్య 214, 215.

—♦ స్వారిశ్శుము. ♦—

నీ. పచ్చనిహురుముంజి ♦ పనివాకెపక్కెర, పారసిపల్లంబు ♦ పట్టమయము
 రాణ నొప్పారు పై ♦ రాణంబుసింగిణి, తేరుకులరోరుల ♦ తాకనంబు
 మిహిపసిండిపగుంజు ♦ మొహదా కెలంకుల, రావుగుజ్జరినేత ♦ కేనడంబు
 డాకెలంకునసిరా ♦ బీక రాచురకత్తి, కుటుంబుల గ్రోవ్యాడి ♦ గొరకలపాది
 గీ. పీలికుంచెతలాటంబు ♦ బేరంబు, ముంజుల మొగముట్టు వన్నిసా ♦ హిణి యొకండు
 కర్తరుడుటికి ♦ గొనివచ్చె ♦ గంధవాహ, బాంధనంబగునొకమహా ♦ రంధవంబు.
 మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 28.

నీ. వినుకెంపు నడకెంపు ♦ నునుకెంపు పల్లంబు, దీపింను పచ్చకా ♦ దృష్టిదండ
 కరుకునీలంపుసిం ♦ గంపుడలాడంబు, నుండినైదూర్యంబు ♦ నిండువాగ
 నిగరంపుబగడంపు ♦ జగిదొట్టు మొగముట్టు, రంగారుమదిరిటి ♦ సింగిణిలు
 గోమేధికంబుల ♦ గొమరొందుకల్లెంబు, వజ్రాల మేలంక ♦ వన్నియలును (సముల
 గీ. గొర్రెముత్రెంపుచెలల ♦ దుల్కొత్తుబాన, మురుమరకలాళి మెలుగొండు ♦ తరక
 బసిండితలునుగలెసా ♦ పెసక మెసగు, సుత్రమాశ్వంబు ♦ గొని తెచ్చెనొక్కసాది.
 ఉత్తరరామాయణము, ఆ 7 పద్య 897.

—♦ గుట్టపుస్వారి. ♦—

చ. బడలు మలంచి చొక్కెముగ ♦ సన్నపుబాగ లడంగ జుట్టి చ
 ల్లడములు ప్రాని మీదల బసి ♦ లంబుగ గట్టివమట్టికాసెలం

విడియము లంటదోఁపి పృథ్విభీషణబాహుల సాకువంటున్
దడవి కెరల్పుచుం జనిరి ♦ నాథునిమోలి నృపాలనందనుల్.

2579

మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 30.

చ. తనహృదయంబు వెంబడిన ♦ తప్పుక ఘోటక మంతనంతనే
పనుపడ నిల్చి ముందటికిఁబాటి కలంకులకుం బొలంగి తా
బెనుకకు నేఁగుదించి కడుఁజేడ్చి యెవర్పఁగ బంతి యాడ నె
మ్మిని గనకంపుఁగోల నడిమింటనెత్తిమ్యురఁ దారి కొట్టుచున్.

2580

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 2 పద్య 29.

చ. ఎగురఁగ వైచి కొట్టు టదియెంతభరం బని బంతి యగ్రగా
మిగ వడిఁ బాటవైచి పుడఁమిం బడనీకయె దాని మాటి చి
త్రగతి హయంబుఁ దోలుచును ♦ గగిమ్మట మీఁదికి గొట్టియాడ విం
తగఁ దనచేతిరత్నమయఁదండము కాంతులు గాఁడి పాఱఁగన్.

2581

సీ. తొలుదొల్ల నయ్యెకఁతురగంబు మండల, గతిచారియగుచు నిశ్కంబు తోఁచె
నాబెనుకను సహఁపాశ్వాలి చెదరక, చక్రాకృతినిబయ్యసరణిఁ దోఁచె
నంతట ననతిన్ముఁటానయవంబుగా, నెనసి యేకాంగవేఁప్తనత తోఁచె
దుదఁ దద్విభూషణఁద్యుతి రాజిమాత్రంబై, కొఱవిఁ దిగిప్పినరీతిఁమెఱిగి తోఁచె
గీ. నంతకంతకు నతివేగ ♦ మగ్గలింప, రాఁగ వాగె యెచ్చరిక పఠాకు జియ్య
యనుజనులు తిచ్చనడితమఁపని మఱవఁగ, బరగునమ్మేటి నెఱరాకుఁ ప్రాధికతన.

ఉ. ఉరుజవశాలియత్తురగఁముల్ముకచక్రనయావలంబియై
తిరుగు రయంబుచేత నెడఁతెన్నక కుమ్మరిసారెచాడ్చునన్
బరగఁ గడున్ ధృతాభివవఁభాండతకుం దగ నుచ్చిఁచట్టుదాఁ
దరలక పైని దచ్చిఁమణిఁదండగతిన్ హరిపుత్తుఁ డొప్పఁగన్.

2582

క. వల్లితముఖగతిపఱచక, వల్లవిహారముల హైంధఁసము నలయించెన్
నల్లావిభాగకుశలత, వల్లత్కుండలమరీచి ♦ వల్లరు లెనఁగన్.

2583

కా. నానావీధిగతిప్రభేదవిహృతిన్ ♦ సంతృప్తుఁడై కంఠుఁడిం
పూనక వాగె గుదించినన్ బురువకఁప్రోన్నమపూర్వాంగమై
కానంగఁబడియెన్ మురుజ్జవనమా ♦ గంధర్వమర్కాశ్వసం
తానస్పర్ధను మిన్నువారికెక్కుక్రియంఁదా నెంతయుం జూడ్పికిన్.

2584

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 2 పద్య 31, 34, 36, 37.

మ. అనిచింతింప యోహృచ్చ నచ్చెలువ తఱ్ఱావేళ నీక్షించినన్
ఘనపైన్యంబులు గొంతమించడన తుఱ్ఱాణంబు లేజిజువు
క్కునఁ దాటించి గురించి చిత్తరువుబాగులీట నాడించె శో
భనతద్వల్లనవల్లదగ్గరుచిఁస్సాయత్కిరీటంబుతోన్.

2566

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 5 పద్య 111.

ఉ. పక్కరలొక్కడంబిగియ ♦ బాగు తగు లమర్చి వానిపై
నెక్కటిఁగల్గముల్నిలిపి ♦ యింతెనఁగ నొక్కపట్ట లంచి పెం
పెక్కిన కత్తలానిగము ♦ లెక్కి శలీనము లూని చేతుల
న్విక్కుచు వచ్చి రత్తతని ♦ వలకొలందిగ సాదిసంఘముల్.

2567

కాసల్యాపరిఃయము, శ్రీ. వేం. ఆ 2.

—♦ నెత్తము. ♦—

సీ. కయ్యధికంబుగఁ ♦ గల్గసారెలువైచి, యెక్కుదాయంబుల ♦ యెడలు గడపి
యనుచైనదాలకఁతనము పాసికలను, వలసినదాయంబు ♦ నైచికోసుచు
తప్పనాడినఁగని ♦ తప్పార్పనచ్చిన, లేదు లేదని తుది ♦ వాడువెట్టి

... ..

గీ. ఘోషనకుఁ దెగింఁతియ ♦ సంభ్రమించి, సత్యములు చేసి సభికుల ♦ సాక్షి గోరి
యంతఃబోవక తన్వద్యు ♦ లైనవారిఁ, బాడియడుగుచు మందట ♦ లాడియాడి.

సీ. బలియుఁ డోడిన ధనములుగొనఁజాలక, పుడుకుమాఁకనియాసఁయుడుఁగువారు
నందలు గెలిచివాఁగడిగిన నేమియు, విడువక ధనములు ♦ వడయువారు
నోడినధనమింక ♦ నాడినం గాఁయేఁ, బెట్టఁజూపొమ్మని ♦ పెనఁగువారు
గెలిచినధనమెల్ల ♦ బలక పెప్పనప్పడ, పెట్టక పోనీక ♦ కట్టువారు

గీ. భక్తుగా నాడి యొటమిఁపొత్తువారి, మీఁద లెక్కించి వంచనఁ మొఱయువారు
లంచములు గొని యెడఁబొరఁబలంగఁబలికి, పెద్దవెలయాటదెగ గెలిపించువారు.

దశకుమారచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 84, 85.

ఆ. వాగులూనితోడ ♦ వాట్లీంతోడను, బూతుతోడఁ దిండిఁపొతుతోడ
పటమచీనితోడ ♦ నడియిరితోడను, వెలకు నెత్తమాడఁ ♦ వెరవు గారు. 2570

సీ. జేసితి గొనగి వైఁసిన వెట్టి పలకపై, సారలు వోయించి ♦ సరముచూచి
తనకు లాగయిన నెత్తములై కొని పన్ని, పాసిక దాళించిఁపాఁడెఱింగి

- లోహటంబులుమానియులిం గన్నఁ బడకున్నఁ, బర్దాళ మనిపోవుఁబలకయిచ్చి
 తప్పార్తుఁ జూ కెండుఁదాయంబులును గని, వారింపకుము పొటుఁవార్జిలగలవు
 గీ. కుంతమడిగిననీవలె ఁ భాగమింత, బోరఁ బెద్దదాయంతాడి ఁ బోరుపుచ్చి
 వైచునదిదనమునికిపోవచ్చు ననుచు, బేరుకొని పాటుతఱిసరిఁబేసి యడిసి. 2571
- క. అత్తివందితిగ దుగ, సత్తా దచ్చాక వంచ ఁ చాపం చీరై
 దత్తిగ యిద్దుగబద్రలు, చిత్తంబునఁ దలఁచినట్లు ఁ చేతికిఁ దెచ్చుకొ. 2572
- పీ. దుగుణంబుసేసినఁతోడ నే మాఁడని, వారించి లేదని ఁ పలుము సేసి
 యూరకెత్తకు దాయఁముగ్గడించినఁగాని, పట్టివేయకుమని ఁ పటితలించి
 వెదలినసారెలు ఁ నెనుకముందఱచేసి, యెత్తి నపారెపోఁసినకయార్చి
 సమమాయెరమ్మనిఁసరసవారికినిచ్చి, గెలుపునుమాళంబు ఁ గెరలఁజీయ
- గీ. బడిసియీరై దుపూజించిఁపలకమీఁద, బలుపమునవార్జిసివెల్లివ్రాయిఁవొలంగవై చి
 పన్ని కుంచియొక్కటివాడఁబంచివార్జిలుఁ, దప్పనోపత్రవయమునఁదానశెలిచె.
- పీ. చేయదు దుగుణంబు ఁ సెలవు లేకుండిన, నెక్కినపలుకఁ బోఁనిచ్చుఁగాని
 పలుకదు రోపించి ఁ పడసిపాసకలతో, నపదాయ మైనను ఁ నాడుఁ గాని
 యొల్లదు గోపించి ఁ యొండునెత్తము వన్న, నెచరంబు నేర్పనిఁయొన్నఁగాని
 వడుకెడు వంచించిఁచినయ మెక్కు డడిగిన, నిలుత మింతట నన్నఁనిలుచుఁ గాని
- గీ. పలకదలుముక బైసికఁపల్లటిలక, బోటి దూఱక యాతావుఁపుచ్చుమునక
 క్త్రిందగెలిచినవార్జిలు లెక్కింపు మనక, తప్ప నాడక తొల్లింటిదాక ఁడక.
- పీ. ఒకదాయ మాడిన ఁ నున్నదాయం బాడు, మనక వాటులు రెండుఁగొని చెలంగి
 కాననియాటఁదాఁగఁగడచిపోయినఁజెప్ప, నెత్తంబు వడదని ఁ నేర్పుకొగడి
 యొకదాయమునకును ఁ నొంటిదాఁకినఁబోయి, యింకవై చెదననిఁయినుముకించి
 పోయెడి నని వేఱియఁబూఁచిన వారించి, మాచిపో నివ్వుని ఁ నూట చెఱిచి
- గీ. సారెమోపును బారలును ఁ సదరనిదర, మెఱిగి లాగె నఁగై కొనిఁయిందుకంత
 పాసఁగ కుండినయక్కిణిఁబొంకుబొంక, శౌరిఁ బలుమలు గెలిచెనాఁసత్వభామ.
- ఉత్తరహరివంశము, ఆ 3 పద్య 112—12౪.
- గీ. వాహనంబులుసారెలుఁవాడిశరము, లూర్జితాక్షములనుపులెఁయొడ్డనములు
 గాఁగఁబోరెడునీద్యూతఁకగృమందు, నెఁగఁజముమునునపజయఁ మెవ్వఁడెఱుఁప.
- భాగవతము, స్కం. 6 పద్య 414.

ఉ. అడితె నీదుపందె మనిఁహస్తనఖపరీసరిచ్చుచుచ్చట
 మ్రేడితిపాండుఁద్యుతి సఁకమ్మిది గెలం బమరఁగఁ బాచికల్

వేడుకతోడఁ బుచ్చుకొని ధ్రువేశ్వరునిట్లు నటున్ బోరల్చి వి
భ్రాండకలంకకంఠానివిరామము మీఱఁ గదల్చివైచుతున్.

2577

- పీ. నిలుమహాబొంకకున్ శ్రేష్ఠమృత్యుయందుఁ బుత్రులుల్కెడునోయ్యఁ బలుకుమనుచు
జిక్కి నీసారె వాఁచేనంచుఁ జిక్కినా, దీనిపాలిటికూడు ధిన్నననుచు
నదె దుగ తిరుకుమి! నుదతి నీవంచునా, నిదె సారెదాఁక నీయిచ్చయంచు
నినుమాటుదంచిన యెనటిపోతలటలంచు, నానట్ల యుడికెడుఁ గానియంచు
గీ. నీటి దంటమాటలు శేర్చి యెచట ననుచు, దంటనేనాట నీసంగతమున నంచుఁ
దనుపరస్పరసహృద్యములు దనర, నెలఁత తనవిభుఁడును దాను యెత్తమాడె.

చ. తువఁ గవ వాపికుందుటను యజ్ఞమహోత్సవమనోమరాగ మే
ల పొగడ నక్షపాతిశయఁబల్లమనంగమకారికల్ తుణు
బపుడ వియోగ మొంది యహఃపాప జెనఁ జావఁ దొడంగఁ దుల్యరా
గపుఁబనయనన్ జరిన్పుటఁకు యాదైత్యదీయమ యెల్లవారికిన్.

2579

ఉ. సారెకుఁబోటు దాఁకినను యాద్యము నొందక జోడు విచ్చి పో
సారెఁగడంకతోఁబొడిచి యాటుచుఁ దీవరణస్ఫురశ్శుచో
కారిఫలవృక్షుట్టవలఁ జాలఁగ మచ్చరమెక్క నర్వ్యదనీ
వారలు జోడులుంబల్కె నొసర్చిరి జాదఁపుఁబోరు మీలుచున్.

2580

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 119—122

- సీ. వినుచక్కపగడాలకును జగదాలేటికవునె సతాహరఁవైతి వబల
తీవంచయరఁగుతై నీవన్నెచూడనె, యెంతభారామచ్చఁగించినడువ
బట్టుగానీమాట యాటెంపుఁజెల్లునె, యిత్తిగంబలుకవే మెత్తు నిన్ను
బదిలంబుగావాడుఁపట్టుపొటెలుఁగవ, యిఁకఁదొమ్మిదేటికే యింపుగాదు
గీ. ఇచట నీదుంపగఁము చాఁగఁనిత్యనింక, వెరయదచ్చాక మన యాటసరికివచ్చె
ననుచు నెల్లావములు పడిచోపగతులు, వెలకుజాడంబులాడిరచ్చెలందు లెలమి.
పట్టుకొనన్ రిచరిత్రము, ఆ 8 పద్య 70.

పీ. జోడుకట్టిన గెల్తునుదరిలో నిను లీల, వై జోడు గూడినప్రతివ దగునె
సారె వండఁగ మేలుఁసమకూరు మాకింత, కాయక పండుటే కరణి గలుగు
నిమ్మొయి గుంకుమ యిది యంటె వాల్గంటి, పెనఁగెద నలుపులవిడువ నేను
మేలుగ సత మాయోమితి పోఁజూడకు, కొసరక ముందుగాఁ గూడి పత్తు

గీ. ననుచు నరొక్కై చాతుర్యముమరనపుడు, కవరలురురత్నకంకణారవ మెసంగఁ
బంచెములుగోరి వైచుచుఁబగడసాల, తారతో నాడు హరిణాంకుఁజేరిమొక్కి.
తారాశకాంకవిజయము, ఆ 4 పద్య 166.

—♦ అశోకవృక్షము. ♦—

సీ. అరుణపుష్పావళి ♦ నగ్నిగా సంధించి, యలులనల్లెలుగాఁగ ♦ నావహించి
దండడి వీతెంచు ♦ దక్షిణపవనంబు, భస్మాగ్నిలంబుగాఁ ♦ బరిధవించి
చిలుకలుఁబికములుఁ ♦ జేదోడు నేయఁగ, మాధవుఁ డనెడి కఙ్కమృతి కడంగి
యంగజాండను పతి ♦ యానతిఁ బనిపూని, మొగడలన్మృతుకులఁమొనలుచఱచు
ఆ. కొలిమియొక్కొయనఁగఁ ♦ గురియుపరాగంబు, విన్నులింగములుగఁబిరహులులక
సేచిపూచియున్నఁమీయశోకమహీరు, హంబుఁగంటి మాళఁబాధినాథ. 2583
వికృమసేనము.

—♦ మట్టివృక్షము. ♦—

సీ. తనపలాశశ్రేణి ♦ ధరి కంఠటికిఁ బచ్చ, పట్టుబుట్టంబు మేల్కట్టుగాఁగఁ
దన యూర్ధ్వకాఖావిఁతానంబు మరలకు, మరకత రచితహార్యముట గాఁగఁ
దన వ్రేలుఁగొమ్మలు ♦ మునులకుఁ గల్పిత, పర్లకాలకలాపములు గాఁగఁ
దన నిశాంతధ్రాంత ♦ ఘనవిటపచ్చాక్షు, వలయాదిహరిణికాఁద్యులము గాఁగ
గీ. వాలఖిల్యమునీశ్వరాఽవాసమైన, రోహణిమరీతి పితృముక్తి ♦ దేహ మగుచు
గయఁ బ్రసిద్ధివహించు నక్షయవటంబు, చందముననున్నయొకమట్టిఁక్రింతికేఁగి.
కాళహస్తి మాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 198.

సీ. సద్విజరాజసంక్రయమహాస్పదలీల, శాఖలు కకుబంఠఁదయముఁ జాగ్రిక
సాంద్రీవర్ణకృమఁస్థాయిత్యమునమించు, జటలనంతానాప్తి ♦ సజ్జిమ మెఱును
విష్ణుపదార్పితఁవిహితవృత్తిఁ దనర్పుఁ, నగ్నిము ల్నస్తాభ్యు ♦ ననుకరింప
నహిలోకరాహుఁగఁజాధారమై యొప్పు, మూలంబు కండలియుఖ్యుఁ దొరయఁ
గీ. దన మహాగమవిఖ్యాతి ♦ ధరణిలోన, నఖిలజనులకు నద్భుతం ♦ కావహిల్లఁ
దేటపడఁ గానుజాపెడు ♦ తెఱఁగుదోఁప, మలసిచూపఁజైఁబఱిసొక్కఁమట్టిఁచెట్టు.
హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 116.

—♦ శమీనృక్షము. ♦—

సీ. నెగసినకొనలేచినింగి యంతంతకు, నవులఁద్రోవఁగఁ దనఁరారుదానిఁ
జాగినశాఖలాఽకాచక్రమునకొలం, దుష్టి బారెఁపెట్టంగఁ ♦ బొమ్మపూనిఁ

గవతులొండొంటితోఁగఁగియుచు నెడములు, మ్రింగిప్రబ్బఁగసొంపుమిగులుదాని
 లోనిజొంపము చవఁలును బెనుఁజీకటి, నొదవించిపాదలంగఁగొప్పదానిఁ
 గి. గనియెఁ బవమానవిధనఁ ద్రవకఱాను, వర్తిఁగాకఘాతారవఁన్నూర్తి జాత
 భీతిశరిసరవర్తి నాఁభీలభుజగ, చండమూర్తికమితరుఁ చకఱవర్తి. 2586
 భారతము, విరా. ఆ 1 పద్య 162.

—♦ జంబూవృక్షము. ♦—

మహాస్థగర. అటఁగాంచెస్మానసాజ్జంబలరమరనగఁపొంగిత సంతాంతజంబూ
 తులదాయాద్రవభావాంఘరిత కిసలయాఘంపి తాత్ప్రీయకాభా
 శటలచ్చాయా కులాయాఘృకటిత మరరీఁగాంధవాయాతకీర
 స్ఫుటవాఘృధుక్య ధుర్యాఘృతమగు నొక జంబూధరితీరుహంబున్. 2587
 స్త్రీ. ఛాయామనోహరఁసాభాగ్యమునహచ్చె, భాస్వదాకృతిచేతఁ బ్రబలుటరుచ
 లాలితా నేకపల్లవవిలాసముఁగాంచె, విటపశేఖరరూఢిఁ బెలయుటరుచ
 భునపత్రివైభవఁభ్యాతిఁ జెన్నలరాఁ, రాజమానోన్నతిఁగ్రాలుటరుచ
 అక్షీసమగ్రీలీలనొప్పె నలవిష్టు, చదనేవ నేప్రాద్దుఁబొదలుటరుచ
 గి. యనివినుతినేయఁదగు లతాంఘ్రామరక్త, ధనలదాయాద నిజవిభాఘాసమాన
 ఫలరసాస్వాదసంతోషఘరిత భూరి, కారికాకీరవార మాఘూరుహంబు. 2588
 వానవదత్తైపరిణయము, ఆ 2 పద్య 18, 19.

—♦ నవారి. ♦—

స్త్రీ. ఘటితంబులగుతక్కుఁపటికంపుఁ బిడిగుబ్బ, లలరొండు పొల్పుతల్పులబెడంగు
 వాసినమ్మగపక్షిఁ ఫలపుష్పతరులతా, ప్రతిమలతోడి యఁపుతిమభంగి
 ముత్తెంపు మొత్తంపుఁ గుత్తుల గుత్తంపు, జాలరుల్ వేలినుసస్తరులడంబు
 నుద్దిగానఁగరానిఁ నిద్దంపుటద్దంబుఁ, గవగూళ్ళముంగిటికడఁహొరంగుఁ
 గి. బైకి దోసినగవిసెనఁ పసిఁడిమొనలి, వాలదండెలు బాలీనుఁపరుపుడిండ్లు
 బాగువాసందెలయును గూఁజాకటారిఁ, బరగు నొక కోత్తరంగుసంవారిఁదెచ్చి.
 రామరాయవిలాసము, ఆ 2 పద్య 35.

—♦ పల్లకి. ♦—

మ. తళుకుంగెంపులపైఁడియడ్డలును నిధ్రాపచ్చడాల్దండెలుం
 గిలుకుం దంతపుఁగోళ్లు వింతపనిచక్కీల్లెంబరిపింబరి

బలు రాయంచగరు త్వలంగు పరుపుం ♦ బాలీనునుంగూర్చి బె
స్తలు కళ్యాణముఁ బల్లకీనిలిపిరంతఃకక్ష్యయం దయ్యోడన్.

2590

రామరాయవిలాసము, ఆ 3 పద్య 149.

—♦ తూఁగుటుయ్యెల. ♦—

సీ. బంగారుగొలునులు ♦ పవడంపుఁదర మెన, కోర్పును వింతబాగులబొగడలు
రత్నంపుఁజీలుకలు ♦ రాయంచక్రవతిమలు, పసిఁడిపువ్వులవ్రాఁతఁపమలసాబగు
వివిధంబులగు చిత్రవిరచనలునుదసి, లీనూలుపట్టెయిల్లక బెడంగు
పలు తెఱంగులపట్టు ♦ తలగడబిల్లులు, మవ్వంపుఁగుంకుమ ♦ పువ్వుపటపుఁ

గీ. గలిగి మెఱుంగులదిక్కులఁగడలుకొనఁగ, మించుదంతపుటుయ్యెలఁమంచమునను
బొలుపుమీలుచుఁదనయంతిఁపురమునతుల, యూడిగంబులుగైకొంచునున్నకొరి.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 2 పద్య 15.

చ. అలఁతిగ నంటికం బొలుచు ♦ నారజపుంజగజంతరీరొధన్
గులుకు మెఱుంగుఁ గెంపుతేటిఁగోళ్లనమర్చిననాగవాసపుం
గొలుకులజాభువాగొలునుఁగోళ్లఁ దగుల్కొని వేర్లు పచ్చతా
చిలుకలతూఁగుమంచమున ♦ శీరమణుండు వనించు నత్తఁబన్.

2592

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 91.

—♦ డేరాలు. ♦—

చ. సమముగ మిట్టపల్లములు ♦ చక్కఁగఁ జేయుచుఁ జుట్టి నీరువా
టముఁ గని నాల్గునంకిల గుఁడారము లెత్తిరి చీనిపట్టుప
గ్గములు బిగించి గూటములుఁ ♦ గట్టినరాతులగూర్చిముందటం
గొమరగువైఁడితివపని ♦ కుట్టులచప్పరము త్వలంగగన్.

2593

వాత్సకిచరిత్రము, ఆ 3.

—♦ పొదరిల్లు. ♦—

గీ. కొివ్వి కలహించు తుమ్మెద ♦ కొదనుకదుపు, రాయడినిగడుదళముగాఁరాలినట్టి
పసినపదళములు పటవనిఁపటపు లగుచు, కెనఁగ నింపొందునాపొదఁకింటిలోన.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 196.

—♦ కంచరసామగ్గి. ♦—

సీ. ఘర్జరకలును చీంఁగాండ్లు తాబాణాలు, గిన్నెలు తబుకులుఁగిండ్లు తపర
పొత్రలు చ్చును ♦ బాసపాత్రలు మేలు, చట్టువంబులు మంచిఁకుట్టుగిండ్లు

సంప్రేతంబులు గొప్పప్రసాదాలు తబుకులు, కంచము లట్లు గంఠాశములును
 శ్చైంబులు పడిగముల్ ♦ చిప్పలు హస్తావ, శులు కంకణములు ఘంఠలును గజ్జె
 నీ. లాదిగాఁగల్గు దీవులయందు వలయు, కంచరపుజాతివగవగల్గించఁ జేసి
 నట్టిసామగ్రిబహువలఁబెట్టికొనియె, గాంతభూకాంతములకుఁగాన్మ్రజేయ.
 హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 353.

—♦ గొటియలు మేఁకలు. ♦—

చ. కుటుబలిదోరచారసలగుండ్లగొండిలి మూలబొట్టినిన్
 నటిగివి నెట్టుబోడు వ్రలి ♦ నల్లని చెఱ్ఱవి పుల్ల చిల్లవిన్
 బటిగివి మొట్టివిన్ గరకపల్లవి నాఁదగుపేళ్ల నొప్పెడున్
 గొటియలు వేవేలు గలగుంపు లసంఖ్యము లుండు వానికిన్. 2596
 నీ. భోద పాడమట్టి నామంబు ♦ బొల్లిపూరి, బాలసల పుల్లచెరబట్టచార బటిగి
 కలుగు గడ్డము తెలిమొట్టి ♦ గారదోర, వనెడు పేరులమేఁకగుంఠతని కుండు.
 నీ. మట్టెఁబేమటె కరపస్పృమైలబట్ట, కోరతలభూజ చెఱ్ఱనిచార పోడ
 పాడకపిలి కన్నబొలిదుక్కఁపుల్లవియను, పేళ్లనొప్పొరిమందలోఁబెక్కుగలవు.
 హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 76, 77, 78.

—♦ గోవులు. ♦—

నీ. వానాసహస్రసంఖ్యానంబులై సంత, తానంద విగతభయత్వలీల
 సక్కాననమున శేఁదిక్కునూచిన నతి, సంకులంబుగఁ గుండఁశంఖచంద్ర
 హరినీహరడింఁడీరవజీరము, క్తాహరహీరసంకాశములును
 నాదంబకాలేయకాదంబినీసీల, జాలతమాలికా ♦ సన్నిభములు
 నీ. పొగ్గిభంధుకపల్లవభాసితములు, వికచకాంచనచంపక ♦ విస్ఫుటములు
 నైనవర్ణంబు లొప్ప శేఁత్రాభిరామ, భంగి నలరారు గోకదంబములఁ గనియె.
 భారతము, ఆర. ఆ 5 పద్య 375.

ఈ. పాయనివేడ్కతో నునికి ♦ పట్టులకుం జని గోవు లెల్ల నం
 బేయని నీరి హుమ్మనుచు, బేరిచి మూఁగొని పంచితిల్లి పె
 ల్లెయితిరేకమై పొదుగులం దెడలేక స్రవింపు చున్నవా
 లాయెడ నాకుచున్ సుముఖులై యొనగెన్ నిజవత్సకోటికిన్. 2598

చ. ముదమున హంకరించుచును ♦ మూఁపులపై మెడ లెత్తి చాచుచుం
 బవములు నాల్గు రెండయిన ♦ బాగునఁ గూడఁగఁబెట్టి దాఁటుచున్

వీధనములన్ వికాలతరఃపాలములన్ వడి నెత్తి పాతీ యా

మొదవులు సన్నులం గుడిపె ♦ మూఁతులమ్రొంగెడిధంగి నాకుచున్.

2599

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ 518, 522.

—♦ వృషభములు. ♦—

క. పొగరెక్కిన మూఁపురములు, దెగగలపాలములు శైలఃదేహంబులు భూ

గగనములు నిండు అంకెలు, మిగుల మెఱయు వృషభగణము ♦ మెల్లన నడచెన్.

భాగవతము, స్కం. 10 పూర్వ. శ్లో 898.

ద్విపద. అని వీడుకొలిపిన ♦ నంతంతవారు, పేరుపేరున వానిఁ ♦ బిలిచిరీతి

నందెలబనువన్న ♦ యాదిసాగుండ, నందులపిడి ఘంట ♦ నాగవాసయ్య

గోవుల విటకాండ ♦ గోగుబయ్యన్న, వంటరిపలిజంకు ♦ వరపెరుమాళ్ళు

కట్టనికలుకోట ♦ కరినందిఅంకె, అకలంకగాత్రుండ ♦ అంబుధిశయన

బిరుదుగరుత్మంత ♦ భీమునిగజమ, గోవర్ధనాచల ♦ గోపాలదేవ

కరినందిబనువన్న ♦ కంచివరదుండ, నెలబాలచంద్రుండ ♦ నీలవర్ణుండ

జల్లుల దర్దజ ♦ జయకంతనాద, వైకుంఠవానుండ ♦ వాసుదేవయ్య

పుట్టలభూపతి ♦ పుండెల్లపెద్ద, ఇంద్రునివజ్రము ♦ యిప్పగిరీశ

గోగుఛైరవమూర్తి ♦ గోవిందరాజ, చెంచులయోబయ్య ♦ చెన్నమల్లయ్య

కంచి యేకాంబర ♦ కాలికానాథ, మధురాపురిప్రియా ♦ మానందినాథ

రామండా సోమండా ♦ అంకెలుసలుపు, మిటువలెఁ బిలిచిన ♦ సేపువూఱంగ

వచ్చినయెద్దుల ♦ వరుసతోఁజూచి, వన్నెలు చిన్నెలు ♦ వడిఁజెప్పికునుచు

సెత్తురుకొమ్ముల ♦ సేవైనవాని, గణపుతోఁకలుగల ♦ కరిబొల్లివాని

నచ్చగాఁగరివన్నె ♦ లమరినవాని, మూఁపురంబులతోడ ♦ మొనసినవాని

నుడుటఁ జుక్కలుగల ♦ నునువైనవానిఁ, దెల్లనివన్నెలఁ ♦ దెలివైనవానిఁ

బచ్చని వన్నెలఁ ♦ బ్రబలిసవాని, నిటుపంటి యెద్దుల ♦ నెంతయునేర్చి

గంటలు గజ్జలు ♦ గణగణమోయ, గ్రమ్మనయెద్దులఁ ♦ గాండఁగట్టించి

మూఁతులబంధించి ♦ ముందుగానపుడు, ... 2601

పలునాటివీరచరిత్రము.

—♦ మహారోక్షము. ♦—

ఉ. తొరకసీదుపట్టమొగఁముట్లతలాటము జల్లు వేరుచిం

బోరయఁ గంచుకుప్పెలును ♦ బూచెలగొల్పును బెద్దగంట సిం

గారపుదృప్తిదండి మెడగజ్జెలపేరులు నందె లొప్పులా

జేరిన దొక్కపస్సె యొకిరింతమహోత్సము పొల్పు వానికిన్.

2802

హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 96.

—♦ మనుబోతులు. ♦—

గీ. నల్లనేసపుగుండులు ♦ నడచినట్లు, మంపుగొని మేయెటుంగక ♦ వలసిమలసి
సెనరువారికినుటుకంగన్గొక్కిమన్ను, బోతులెడచొచ్చెదాఁటెడుపొదలువోలె.

ఉత్తరహరివంశము, ఆ 4 పద్య 28.

గీ. వలను కుక్కలఁ దువంగ ♦ వలవదేయ, నడచి మొలపిడియమ్మనఁబొడువవచ్చుఁ
బంకము గొరిజ దగఁబడఁబజవలేవు, మన్నులివ్వేళ్ళ రేగటిమన్నులందు.

2804
మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 20.

—♦ లేళ్లు. ♦—

గీ. రుచిరవై దూర్యంబు ♦ రూపార నచ్చున, పచ్చినఁధమున ♦ వదన మమర
భర్తనిగ్నితపద్యపత్తివత్తింబు లలవడ, సుత్తి నక్రియఁ గల్గెయుగము మెలయ
లశితమాణిక్యకలాకలలాగు మై, కొననమర్చినభంగిఁ ♦ గొమ్మ లొప్పు
నింద్రనీలములవాగేర్పడ ద్రచ్చివై, చినగతి గొరిజలు ♦ చెలువుమిగుల

గీ. నుదుర నిందుబింబద్యుతి ♦ నుల్లసిల్లె, గనక కేసరాంతురలోమ ♦ కాంతి నిగుడ
వొక్కమా యాతురంగమై యొయ్యనోయ్య, జనియెనిలుచుచునాపర్ణశాలకడకు.

గీ. నెలలోని యిట్టికి ♦ నీలకంఠునిచేతఁ, బొలుపారులేడికిఁ ♦ బుట్టెనొక్క
యఁజ డిన్నిరత్నంబులందును గలుగుక్రొవ్వింతులదీనిఁ గల్పించెనొక్క
రోహిణాచలము మేఘువుఁ గుండయురుతర, ప్రభలనీహరిణంబుఁబడ నెనొక్క
కొక్కాగు మెలుగులుఁజుక్కలయొలుపును, గలసియీవృగమయిఁచెలనొక్క
గీ. దీనిఁబోలంగజంతువుల్ ♦ త్రిభువనముల, యందుమటికలవొక్కొయనియాశ్రయమెచ్చి
క్రితీ వనచేవతలు నూడఁగీతదృష్టి, మార్గమున కల్లఁజేరె నమ్మాయయిట్టి. 2807
భాస్కరరామాయణము, ఆర. ఆ 2 పద్య 24, 25.

గీ. నీర మంచిన సాగకాయ ♦ నెనసినట్లు, చేరుకొనివైచు తెల్లంటిఁచీరవోలె
సుంకుకంఠుఁధంబున ♦ సుత్తరించు, తములపాప నిక్కడుక్రియ ♦ దాఁటె నిట్టి.
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 4 పద్య 27.

ఆ. చలము లొడవ ముండ్లఁగలమాఁకుదీమలఁ, గెరిలి తాఁకి కొమ్ములురులఁదగిలి
వాని రేవ నీడ్చి ♦ కానకే కొనిపోవుఁ, బోతరించి యిట్టిపొతు లవట. 2808
మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 22.

సీ. నవశేనరుచినవృత్తి ♦ ధవళాననంబును, నల్లగల్వల గెల్పు ♦ నవనములుచు
బద్ధరాగపద్ధతి ♦ బంగారు కర్ణంబులు, కాంచనదీప్తిమించు తనువు
మాక్తికకాంతుల ♦ మఱపించు చాటలు, తుహినంబుతోడుతదోరయు కడుపు
మరకతదీప్తుల ♦ బురడించుఖురములు, పచనంబు దలకించు ♦ పటుజవంబు
గీ. గలిగి లీలావిహారంబుకారణముగ, నవనిఁ జరియించు పంకరుహార యింక
మృగముగతినుండుటయునయింకామిశ్రమండు, దానిఁగన్తోనికడుసమ్మదంబుఁబొంది.

పారిశ్రామికపాఖ్యానము, శంక. ఆ 2 పద్య 41.

—♦ దుష్టులు. ♦—

క. పాడనెదిరి బోదచూచిన, యొడభృతతో నాల్గు రెండు ♦ నొకటియుఁ బ్రంగల్
వెడలిన కొమ్ములబరువున, నడు గిడఁగా లేవు బలిసి ♦ యందలి దుష్టుల్. 1610
మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 189.

—♦ వానరులు. ♦—

చ. మదమునఁ దూటి పాటి పెనుమాక్రికుల బ్రాకుదు రిట్టినట్టు దాఁ
టుదురు లతాంతగుచ్ఛములు ♦ డుల్లరు ముందటి గండ్రైతముల్
పదములఁ బాఱఁజిమ్ముదురు ♦ పాశ్రంతమహిమహాశాలం బెనం
గుదురొగి నుప్పరం బెగసి ♦ కూలఁగనాఁతురు తైలశృంగముల్. 2611

క. ఒకరొకరిమాఁపు లేకుదు, రొకనిపయిం దోగితు రొకని ♦ నొక్కఁడుదినపం
డొకఁ డొడిసికొనఁగనడుమన, యొకఁడనిపడనడువననియునొక్కఁడుమింగున్.

ఉ. పండినభూజము లైతికిపట్టి ఫలంబులు దించు నన్యఁ డ
పుండులు వేడినం దనదు ♦ పండిలిఁచు నొకం డొకండు చే
పం డటు చూపవాఁడు కరకపల్లన మల్లనఁ జూపఁ మింగి బ్ర
హ్మాండముఁబోలె నున్న తనయంగిలిసూపుచుఁబోయె బొమ్మనున్. 2613

సీ. వృథులహాసంబులు ♦ పెన్నరువులధంగిఁ, బఱపువాలములు పగ్గివారల
కై వడిఁ జెలువార ♦ ఘనబాహుశాఖలు, బహుశవీచీపరంకపరలరణి
విలిసిల్ల నుద్బట్టివీరసంచారము, బ్రిటిలతగ్రాహ ♦ ఘోరగతుల
చాడ్పున నొప్పార ♦ సందడిపలుకుల, యలిపఖండస్వనియోజ నిగడ

గీ వివిధవాహినీసంగతి ♦ జెలయ నినజా, వాజ్ఞ చెలియలికట్టయై ♦ యడర రామ
చంద్రునుదయముదంతితోత్సవముఁజేయ, నొప్పెఁగపిబలాధ్ధతివాధి ♦ కుద్దియగచు.

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 25, 26, 27, 31.

—♦ బాపురవిల్లి. ♦—

ఉ. మీతినమిట్టగుడ్డు దెలిమీనలమొత్తము నీక్కుపీనులున్
గోరలు దీర్ఘపాలమును ♦ గోల్పలిచాటులు గల్గి ధాత్రిఁ బ
ల్కాటును ద్రువ్వచుం బదతలంబున బాపురుఁదిల్లిరూపుతోఁ
దాటుచు గోచరించె నలఁదైత్యుఁడు కన్నియరూపుఁ బాయుచున్. 2615

విజయనందనవిలాసము, ఆ 2.

—♦ సర్పము. ♦—

ద్విపద. కాలకంఠకతోరకరకంపితోగ్రి, తూలాగ్రనిగ్గతఃస్థూలకీలాభ
లోలజిహ్వయగ్ధలోచనం బగుచు, గాగ్రిలెడుఫణము భీకరముగా ముడిచి
యాలోన నడఁగిన ♦ యమృహాభుజగ, మాలోహితాన్యసి ♦ నదరంటఁ గఱచె.
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌర. భాగ 2.

మ. పృథ్వీయారంభకృతాంతభీకరకరాజ్జనులపాశంబుతోఁ
దులఁదూఁగం గలయాకృతిం బొదివి వాత్సలాలాశనస్వామి నా
ల్కలు పెల్లార్చుచుఁ బుట్టలో వెడలి యుగ్రస్ఫూర్తిమై గోప మ
గ్గలమై పర్వఁగ రానుతుం గఱచె పూతాకారంబు తోరంబుగన్. 2617
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 5 పద్య 34.

—♦ అడవిపండులు. ♦—

సీ. ప్రబలదంష్ట్రాగ్రపశ్యస్తముస్తాస్తంబ, జంబాలశబలవేశంతపంక్తి
ఘనఘశాఘననీలఘనవనపృతిఘాత, ఘనఘర్షణావభగ్నద్రుమంబు
ఘురఘురారపఘోరఘోణాపృఘాణవి, దాగిచ్చదాచ్చన్నతాంతలతము
శననఘరాత్కరిఘరఖురోత్పతతి, హల్యధాతీధ్వస్తయవసరాజి
గీ. ఘోటభటభావణోద్భటాఘటచటుల, కుటిలకటుకటాక్షేత్రఘోభబధిర
మతిరధశభాసమాసయాఘాభిమాన, రౌమవిక్రియాకులము పఠరామాకులము. 2618
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 4 పద్య 24.

సీ. కందూతికై రాయఁ ♦ గర్కశంబగుతుంటిఁ, బీటవెట్టినమానుపెల్లగిల్లఁ
జెవిఁదార్చివిని చీమఁచిటుకన్న నోకపారి, సెలవి వెంపరలాడుఁజిట్టలెల్లఁ
జప్పరించువెదుల్లఁసటలుబ్బుదంష్ట్రాగ్ని, చొంగపైబడి చుంయిఁచుంయిమనఁగఁ
జండని ద్వలువోలెఁదీండిఁమకనుఘంచు, లెనఁగనొంజొంటిపైఁనెక్కఁబాఱు

గీ. పెట్టదినముల మడుగులఁమట్టిగలఁచు. బుడబుడధ్వనివెడలు బుద్బుద్దమలుందు
జలువచిలుపని నేతులుజిడ్డుదేలు, నేమి చెప్పుదుఁ గ్రోవైన యేకలములు.
మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 17.

క. పొడిచినకైదువునకుఁ జమురిడఁగా వల దగ్గికాక యింనుక యిడినం
బెడుగజ్జిలగుచ్చిననం, జాడు మంటలఁ దగిలి నెయ్యిజోటజోటవడియొన్ .2820
మనుచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 18.

నీ. జంభారిభిరురసంభంభంబు వీక్షించి, జరుగునంజనమహాశైల మనఁగ
ఝంఝాప్రభంజనాస్సాలనంబునకుల్కి, యరుగుసంవర్తకాలాభ్ర మనఁగఁ
గఠినకంఠేకాలకంఠమాలమువాసి, వెన వచ్చు నుజ్జ్వలశ్రేష్ఠ మనఁగఁ
గలుషధూర్వహులొత్కరముపైఁ బఱతెంచు, దండధర కూర యందమనఁగఁ

గీ. ఘుర్ఘురారావసంఘాతఘూర్ణమాన, సప్త పాథోధిపాథశబ్దచండనక
తిమితిమింగలమగుచునభ్రమనుమహియుఁ, గ్రమ్మకొనివచ్చునొకయేకలమ్మఁగనియె
మనుచరిత్రము, ఆ 8 పద్య 87.

నీ. ధరణిపై స్నేహంబుఁ బెరయించె నన నేయి, యడుగువెంబడిబడివడియొ చుండఁ
దోడు రమ్మని హరిఁత్రోడంబుఁబిలిచె నా, ఘుర్ఘురారావంబుగుబ్బతిలఁగ
వడిఁ గ్రొవ్వు సెలవులఁచెడలెనో యన నర్థ, చర్వితపడనముస్తములు చెదర
బంటుతనంబునఁ బాటిల్లకీర్తుల, చెలువునఁ గొమ్ములజిగి దలిర్పఁ

గీ. గాంతపాపాణయుతనూచికలవిధమునఁ, గవ్వగందంపుఁగొనవెండుశికలుదనర్పఁ
బదరుచూపులమిణుగుర్లుపాఱఁజిమ్ము, వీరక గల యేకలమ్ములమాఁక యొకటి
మదక్షిణాపరిణయము, ఆ 3 పద్య 188.

—♦ వ్యాఘ్రము. ♦—

ఉ. గల్బునమక్షికంబయి మొ యంబడువస్తరుపర్ణముల్పడం
ద్రొబ్బుచుఁ గార్మిగిల్ల రొద యోఁ బురడించెబాబ్బిరింతగా
డ్డుబ్బివినంజ్ఞాగాఁగఁ జెవు యాదినవల్లపుఁడుర్విఁగూలఁగా
బెబ్బరిగొంతుకోర్కొల్లఁచి యెల్ల నూమౌడ ద్రెళ్లదాటుచున్ 2825
ఆముక్తమాల్యద, ఆ 2 పద్య 19.

నీ. జావరకిభిభాజాతధూమంబుల, చాడ్చున నల్లని చాఱ లెనఁగఁ
గ్రోధదుగ్రమాగ్రసంఘాతఫలవముల, చెలువున నిక్కిన చెవులు దనర
సకలమ్మగానీకకాననోద్ధతవేత్ర, వల్లకచందాన వాల నుమర
నాస్యగహ్వరరసహాహీంద్రవిషలతా, చ్చటలునాఁగఱుమి నలు వడంక

గీ. నావులించుచు గల్బన ♦ కడగు నీఁగ, మూఁకఁగమియుచు సెలవులు ♦ వాకికొనుచు
భూరిభీకరభాంకృతు ♦ ల్పదలఁ గొన్ని, పాదలనడుచక్కి బెబ్బలి ♦ గదిసెనొకటి.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 39.

సీ. కులిశ ధారలఁబోలు ♦ కోఱలుగలనోరు, దెఱచినఁ జూపఱు ♦ దిగులు బొంద
మువ్వ న్నెచాఱు ♦ మొదుకనకెనమైన, మేనిచాఁ పత్యుగ్గి ♦ మైనటింప
దండభరోద్దండ ♦ డిండిమధ్వనిబోలు, రసలిరొప్పలసృష్టి ♦ చెపుడుపడఁగఁ
గొలిమిగూఢులవంటి ♦ భరోరంపుఁగన్నుల, జోరున నిప్పులు ♦ కారుచుండఁ

గీ. బేర్చి కుప్పించి వాల మల్లార్చి నేల, గగ్గతిల్లంగ నిజపాదఁసుట్టినమున
వాలనాఁకటికినుక కాఁర్థుల మొకటి, ధాటి వెన్నాడు నొకచిన్న ♦ లేటిబోటి.

సుదక్షిణానరాయణము, ఆ 5 పద్య 58.

— ♦ సింహము. ♦ —

చ. నృపవర చూడు మల్లదె ద ♦ రీకుహరాంతరదంతదంతర
ద్విపలిపత స్మృతేంద్రమతి ♦ దీర్ఘభయంకరవాలమున్నట
ద్విపులసటాభిరామతను ♦ దీధితిభవ్యమ దీనిరూపు ని
శ్చపలతవ్రాసిమాడఁగ నశక్యము చిత్రిపటాంతరంబునన్

2626

మ. అదిగో వేటొక సింహశాబకము దం ♦ స్త్రాగ్భీలీలన్సట
ల్లదలించె న్నతురశ్రద్ధృభయదా ♦ కారంబుతోఁ దిన్ననై
పదము ల్మీదికి నెత్తి నాద మెసఁగన్ ♦ భద్రేభరాజంబుపైఁ
బొదవెం గ్రౌర్యముతోడ దీనివిధము ♦ ల్బాహిశ కన్గొంటివే.

2627

వాసవదత్తాపరిణయము. ఆ 2 పద్య 13, 14.

సీ. క్షేపాధ్వనులచేత ♦ క్షితిధరమత్రేభ, ములు గుహాముఖముల ♦ మొర లిడంగ
రూక్షేక్షణంబుల ♦ నక్షుద్రతరలిమి, రద్విరదంబు లా ♦ రక యడంగ
దంష్ట్రానఖచ్చవిఁ ♦ దాపించనగుప్త, వారణంబులు గడు ♦ భయ పడంగ
సంచలద్భవసటా ♦ చ్చటల గాలినిదూలి, కయిగల మొగములు ♦ గుయ్య లిడంగ

గీ. వాలహస్తాహతురఁ బృథ్వి ♦ వడి చెడంగ, నల్లనల్లనఁ జెరలాడ ♦ నటఁ గడంగ
నన్ని మెకములు నోలము ♦ నం దడంగ, నల్లసింగంబు వెలుఁగొం దొనగపడంగ.

బిశ్వేశ్వరీయము, బింబ. 2 పద్య 98.

— ♦ భల్లూకము. ♦ —

మ. భల్లూకంబులఁ జూచితే తిమిరసం ♦ పల్లాలితాంగప్రభో
ద్యుల్లిలన్ ఘన నీలనీలఘన స ♦ క్షింబెప్పుడుం జేయఁగా

వల్లీవేల్లిత వామలూరుపులకేశ్వరం గొంటుజంటిగలం

దెల్లంగుయ్యడఁ దేనియల్లా నెడు భూమిశావిచిత్రంబుగన్.

2629

వాసపదత్తాపరిణయము, వ.పీ. ఆ 2 పద్య 15.

—♦ చిలుకలు. ♦—

క. శుక మొకటి చంచుజితకిం, శుకమై హరిహయ శరాస ♦ సురుచిర వపురం

శుకమై కుసుమాకరకిం, శుక మానందమున నంద ♦ సుతుగుడి బెరుగున్. 2630

పాండురంగమాహాత్మ్యము, ఆ 4 పద్య 220.

చ. అడుగులు గెంపుతాఁ గిలుకు ♦ టందియలందము బచ్చటామెఱుం

గడలగఁ ద్రొక్కు తెక్కలప ♦ యింగలరంగు బలాశకోరకం

బడుగునఁ ద్రోయఁ జాలిన ము ♦ భారణకాంతియుఁ జూచి నెమ్మది

నడుఁ బ్రియ మావహిల్లఁ జిలు ♦ క న్నెసఁ బట్టి కొనందలంపుచున్.

2631

విజయనందనవిలాసము, ఆ 2.

సీ. గగనలక్ష్మీచారు ♦ కరతలవిన్యస్త, కాంచనమయకందు ♦ కం బనంగ

మధ్యాహ్నకాలార్య ♦ మవిభిన్నమందేహ, మస్తకచ్యుతహేమ ♦ మకుట మనఁగ

హరిసభానాట్యవి ♦ హరిరంభాపద, గళితజాంబూనద ♦ కటక మనగఁ

నందనోద్యానవ ♦ నస్థచంపకభూజ, సంత్యక్త కుసుమగు ♦ చ్ఛం బనంగ

గీ. పూషతురగనికాపింఛ ♦ పుష్పరాగ, సురధగురుతమకాంతివి ♦ స్ఫురణఁ దనరి

మిన్న దిగజాణి పద్మిని ♦ మేడకడమఁ, దేజ మలరంగ వచ్చె నాఁ రాజశుకము.

పద్మినీపరిణయము, ఆ 3 పద్య 147.

గీ. నీ లసక్వేగము సువర్ణ ♦ లీల నలరు, నీ లసన్మూర్తియు సువర్ణ ♦ లీలనలరు

నీ లలితసూక్తియు సువర్ణ ♦ లీలనలరు, నీ సువర్ణతద్విజలీల ♦ నెఱపు టరుజి. 2633

ఇందుమతీపరిణయము, నృసిం. ఆ 3 పద్య 15

సీ. అపరంజి మెఱుంగుటం ♦ దపుమఖిద్యుతీసంచు, జలజరాగచ్ఛాయ ♦ నెళపునేయఁ

గలికిచిన్నారినో ♦ క్కపు తెక్కల బెడంగు, మరక తాళిచ్చాయ ♦ నెఱుకనేయ

నాకంతనృపదయప ♦ ర్యంతకాంతిచ్చటల్, పుష్పరాగచ్ఛాయ ♦ పాండునేయ

నలుదిక్కులీక్షించు ♦ నయనమరీచికల్, చక్రనీలచ్ఛాయ ♦ చనువునేయ

గీ. దివ్యమణిమయమో యనాఁ ♦ దేజరిల్లు, సుందరస్ఫూర్తిగఁవఁగొన్నఁ ♦ జూచువార

తొ ననంగ జగన్మోహ ♦ నాంగమైన, యొక్క రాచిల్కఁగనియెదాఁమోదరుండు.

ముకుందవిలాసము, ఆ 2 పద్య 5.

శీ. కందుండు చైత్రుండు ♦ పంచెంబుచెట్టి జో, కగనాడుచచ్చబంగరము లనఁగఁ
మరుఁడును రతియు స ♦ మృదమున నాడెడు, పచ్చలుగూర్చిన ♦ బంతు లనఁగఁ
గదఱఁబాటుట చేతఁ ♦ గానకన్నియమిన్న, సిగబాటుమరువంపుఁ ♦ తెం డ్దనంగఁ
గల్పకమునఁబండ్లు ♦ గైకొనరాల్సి, త్రోయంగఁబడువచ్చి ♦ కాయ లనఁగ
గీ. దెరువరులమూఁకపైకి నేఁడ్డెఱుజేసి, దర్పకుఁడుదోలుగుట్టాల ♦ దం డనంగ
మిగులఁగొల్పవనమింటికి ♦ నెగసిడిగుచు, సున్నచిలుకల మొత్తంబునువిదచూడు.
కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 3.

—♦ హంసలు. ♦—

శీ. విలసితజంబాలపులినభాగమున నుద్దండపద్మాతపఁత్రింబునీడఁ
గమలకాండకతోరఁకంటకాంకురపంక్తి, నొయ్యనఁగంధరంఁబారసికొనుచు
నొంటికాల నెనిల్చియుూర్చి మారుతములఁ, జిగురు తెక్కులరేకులెగయుదుండ
వికడ మైవత్తుతిఁద్వితయంబులెడబాఱఁ, జంచులొకించుకాఁకుంచితముగ
గీ. పరుణరాజునకిడివచాఁమరమువోలెఁ, బొడుపుమిగిలిన వెలిదమ్మిపువ్వుఁబోలె
నిబిడనిద్రాభిముదిరితఁ నేత్రమైన, రాజహంసంబుఁ గాంచె నాఁరాజనుతుడు.
శృంగారనైషధము, ఆ 1 పద్య 98.

శీ. మరునశ్వగతి మెచ్చిఁనురలునైచినవైడి, వాఁతెకొమ్మడుఁగుదుఁవ్వలువలనఁగ
దర్పకునెఱరాతుఁతనముపేర్చికిఁగొమ్మకొను సతేజశ్శిర్షిఁపునము లనఁగ
హయశేనధావశ్యఁయాఘ్నార్థమైవ్రాలు, తటిదమగతసితాఁబ్లంబు లనఁగ
వాజివిభ్రమజితావర్తతఁ దొలఁకుది, ప్థలమేటిసాజ్జరేఁబూర్వు లనఁగఁ
గీ. గనకరేఖలతోడి తెక్కులబెడంగు, చూపఱుకఁ గనుపండునైఁసాంపుమిఱు
జలదపథముననుండిభూఁస్థలికి డిగ్గు, హంసములు వర్ణనాసీమనతకరించె. 2637

శీ. ఇట్లు గన్పట్టెను ♦ నేతెంచి యంచలు, వసుధచేరువ నేటఁవాలు గాఁగ
నతినిశ్చలవ్రసాఁగి తపతత్రంబులై, డిగురుఁ గానునిముందఁటికిని గొంత
సరిగఁడవఁగఁ బాఱిఁముఱిబోరలుదెట్టి, గిలనొక్కఁడవంచి ♦ మలపుదిరిగి
యొకలంతటరెండుఁ నెఱయఁజక్కఁగఁజూచి, యవని గాలొప్పి తెఱక్కార్చిముడిచి
గీ. మొగములొకవిత యొయ్యార్థముగమలంచి, యొకనువిదిర్చికొనుచునొక్కెం
త దడపు

హైమరేఖావిచిత్రనిఁబాంగరుహవి, నిర్మలతఁజూడ్కులకునింపు ♦ నింపుచుండె.
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 2 పద్య 41, 42.

- సీ. మొనరెండు గాఁగఁ ద్రొవ్వి నవిదుగ్గుదుగ్గుకం, దమునేలు ముక్కునఁ దడవితడవి
మొగవిచ్చు పుసిఁడిగేఁదఁగి తోకుగమి మించు, విశదచ్చదములను విదిగి విదిచి
నగు మొగంబులదాసఁ నపుఁగొవ్విరులనవ్వు, చిగురాకునడుగులఁ జిమ్మి చిమ్మి
నిద్దంపుఁ బండు వెఁన్నెలగుత్తి కడకొత్తి, మలయు మైముంపులఁ గలఁచికలఁచి
- గీ. కార్జ్యసాధప్రమాణకాఁసారసార, సారసామోదమేదురఁవారిఁ జేరి
వచ్చియాయంచగుడిలో నఁజొచ్చెనొక్క, నాఁడుపవలింటిబీ తెండఁవేడిఁదలఁకి.
- పాండురంగమాచోత్త్యము, ఆ 4 పద్య 220.
- చ. పగడపుఁజాయముక్కులును బాదయుగంబులఁ బైడిఁజొక్కలున్
జగినునుసోగవెన్నెలలఁ జిమ్మెడుమేనులు మించ నంచ లీ
గగనతరంగిణీవికచఁకాంచనకంజవనీ గృహంబులన్
సాగసి రమింపుచున్నయవి చూచితె చారుచకోరలోచనా.
- 2640
- వాత్మీకిచరిత్రము, ఆ 3.

—♦ గరుత్మంతుఁడు. ♦—

- మ. హరిదంతద్విపదంతకుంతశిఖరాఁహంకారనిర్భీతని
ర్జరరాజార్జితవజ్రిజర్జరితవిఁచ్చాయైకరోమచ్చవి
స్థిరవిద్యుత్ప్రీతిపక్షపక్షుఁడయి పఁచెన్ వైన తేయుండు భా
స్కరబింబపత్రిబింబమంబరము మింగఁగం బాటుచందంబునన్.
- 2641
- ఉత్తరహరివంశము, ఆ 2 పద్య 105.
- సీ. వజ్రంబునకు నీఁకఁవయించినబలకాలి, గజకచ్చపాశనఁ ఘాతుకుండు
జననిదాన్యంబు నీఁగినకులశ్రేష్ఠుండు, దుర్లభామృతపశ్యతోహరుండు
కమలాపుసారధిఁ గారాబు దమ్ముండు, కశ్యపకృతపుణ్యఁకర్మఫలము
సకలశకుంతోఘఁ సామ్రాజ్యధారేయుఁ, డహిమృగయావ్యసనాశలుండు
- గీ. మింటిపాలెంబులేరు ముఁక్కంటితూపు, గఱినిపాలితరోహిణిస్కంధుఁ డనల
మానసాతీతవేగసంపద్ధనుండు, తాఱ్ఱుఁ డేలేంచె దానపఁధ్వంసికడకు.
- 2642
- పారిజాతాపహరణము, ఆ 2 పద్య 72.
- సీ. కుప్పించు మరవడిఁగుంభిని వడిఁ గుంగి, సర్పాధిపతితలఁ తదియ నదును
నెగయు నూఁకున మీఁదిఁకెత్తిపాటిన తరు, శ్రేణులు చుక్కలఁజెనర నదువ
నెఱకలు బాడించు నేపున గడలెత్తి, యేడువారానులు నెడము లొత్తె
బలుచు బల్వడి న్రభఁపంతులు నుడిగొంచు, వలయుంపుఁ గొందయఁవ్వలికేదూలఁ

అ. బర్హశ్రములు పడఁకఁబ్రహ్మాండకోటర, మదునివ గగనపీఠిఁనరుగుజెంచె
రఘుకులేంద్రిబంధం విఘటనత్వరితాంత, రంగుఁ డగుచు నవ్విహంగవిభుఁడు.

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 625.

సీ. శ్రీమహానాథాశిఖాపమానమై, చాలించుమణికిరీటంబుతోడ
సతులఁ జామణిఁద్యుతులచే నసియాడు, పన్నగకుండలప్రభలతోడ
నాబానుద్భూతఁ హాసగీర్ణమరకత, కమనీయమణికంకణములతోడఁ
గాంచనాచలము పైఁమించుబాలాతప, శీలీలను చెంగావి చేలతోడఁ

గీ. జకచకలు జల్లుయిత్తేపుం నరులతోడ, నాత్మమణి మేఖిలాపలయంబుతోడఁ
గనకమండీరచరణయుఁగ్మంబుతోడ, నక్షరుఁడు తాన్మృత్యుఁడవుఁడైఁగ్మయ్యె.

శ్రీరంగమాహాశ్మయము, క. చ ఆ 1.

సీ. అది సుధాకరబింబఁచూనోకో కావోకో, కాదు చక్కని నమ్రోగంబు గాని
అది సురయుతమేరుఁచానోకో కావోకో, కాదు సందీర్ఘఁగ్రహము గాని
యచ కల్పనగుళాశిలెనోకో కావోకో, కావు మాభువనాగ్రములు గాని
యచ మణిస్తంభంబులెనోకో కావోకో, కావు స్పృహరయఁబ్రయంబు గాని
గీ యనుచు ఒగములు గొనియాడఁనాత్మణమున, శౌరి చివలంపఁచిపాతిజవనరేఖ
పై నతేయుండు పరమపాఠవనిధేయుఁ, డరుగుఁడై పనుంధరాఁగ్యక్షణకదట.

మహాకవిపరిణయము, ఆ 4 పద్య 113.

—♦ పావుగము. ♦—

సీ. సాధకేతనపటాంబులనాత్రుఁడనిర్రతగాంగడింగీర ♦ ఇంక మనఁగ
సితమానిపూర్వాసఁసితభూపునర్దన, యిగ్గతేంద్రాగలతాంత మనఁగ
సవహారసంఘట్ట ♦ సగ్రస్తపతియాశు, గగనలక్ష్మీచూక్తికిం బనఁగ
మధ్యందినానంతఁమణిలూనమందేహ, సంస్యక్తబిరుదైక ♦ శంఖ మనఁగఁ

గీ. బంకయహసంభవకళతఁపత్తిపుత్తి, సురకులభరీణకంఖాణకరికృపాణ
రమ్యధావళిత్రైపాఁరావతంబు, రాచోడఁగఁ జిక్కఁదొనిపడ్డక్రమముదోఁప.

సారంగధరచరిత్రము, చే. పేం. ఆ 1 పద్య 127.

—♦ డేగలపేర్లు. ♦—

గీ. కలుజ సాధుపమును బలంకడై, లగుడు, బాలి డేగయు మొదలైన ♦ మేలిడేగ
తెగలడగ నేర్పరించియ ♦ ట్టెములనుంచి, కదలెన్మృపునెంబడినయాడిగములగములు.

ఉత్తర రామాయణము, ఆ 7 పద్య 402.

—♦ పక్షిజాతులు. ♦—

సీ. గరుడుండు సంపాతిగండభేరుండంబు, చీమరా యాడేలు ♦ చెవులపంత
వాల్లెము ఖైరిజావళము సాశ్వము డేగ, గూడ బాతుల్లంగి ♦ కుండలీల
పాల నాంయణుపక్షి పాములమింగు, డంచనెట్టుము గొద్ద ♦ క్రాంచ మాబ
లగు లోద గొరకు తెల్లనివంశజలసత్వై, నూబ శంబరకాకి ♦ గబిలీగాడు
సామాలతేతడు ♦ నల్లస కప్పెర, కాకి యంబలితాడిగాడు మూగ
చిందర లకుముకి ♦ చిలుక తిగువకోడి, కాగుకో డేవల ♦ నారిగాడు
మునుగుకోడియు డాలఁమున్న కోడియు బోద, పొన్నంగి కకశోభిల్లకోడి
గొంగడి కక్కెర ♦ గొక్కెగ గొరవంక, పూలేడు కనుపెంబి ♦ పీరుకాకి
పేలిపేలావుకపిట్ట చిలుక నీమక కాజు, పెరిసెట్టు డబ్బు తెలనెమిలి
బట్టువ మునుగ పూజిట్టువ గినిగాడు, కల్లడ పొడిపిట్ట ♦ రంగపండు
ఒరెయు కోకిల ♦ పసురికె తింకేడు, గొంతుక బక్కెర ♦ చెలువైకోడి
పట్టుడేనువు కొంగ ♦ పానేరు నిచ్చుక, పోలిక పిక్కిలి ♦ మాలముచ్చు
చిలుక చుక్కెరెంబు ♦ జోప్పటాయ పోయూ, కొండపిచ్చుక వానకోకిలయును
మ్రానుపొక్కటి గాడు ♦ మాలకాకి తెనాసి, పొదెగ గొరవంకపంపి కైం
గబ్బిలంబును జాతకంకు కంకచిటిచేల్వ, పొనుపెంటయేటికిక ♦ భూతపోతు
గున్నంగి కనకాక్షి ♦ నుడిక బయ్యకపుల్ల, నీసగు పొగ్గుడు ♦ పట్టుతుకుక

ఆ. పికిలివేల నెమిలి ♦ వెనగవ్వ కదలి, పొదెరాయి సిండు ♦ నలుంఁరింత
చదలుకోడి గువ్వ ♦ వదరుతో కలవేసి, కూదిపైన పడఁలతడు దీర్పు. 2848
మొనకంతటి, ఆ 3 పద్య 12.

సీ. కంజాలు కొక్కెర ♦ లాగురుకోట్టు నెమిల్లు, పూదెట్టువగ్గుడుబొన్నగులును
పసిడికంటె నలాక ♦ పల్లడ ప్రింగుడు, పాలపిట్టలు పేటికేలనెమిలి
కాటుక పిట్టలు ♦ గజిట్ట లిగురొంగు, పోలుసుర రవంక ♦ పులుగుగములు
బాతులు పిచ్చుక ♦ కంజాలు పావుగలో, పులుగుపిట్టలు మంచిపక్షిగములు

గీ. లకుముకు ప్రికిలిపిట్టలు ♦ లావుకలును, కక్కెరలు దోయవార మొదట్లగునట్టి
పిట్టబారుల వెనబట్టి ♦ బుట్టలందు, నెట్టికోగినందు కొందఱు శైట్టిమగలు. 2849
కవిచోరచంద్రోదయము, ఆ 2.

—♦ పృథ్వీజాతులు. ♦—

సీ. పరువంబుగాక చొప్పడని మామిడితేనె, లాన నాసానన ♦ త్తాడునకయు
దమకించి చిగురాకు ♦ గమిచి నో రొగరైన, గడంగిగొడ్డంగిసీట ♦ గడుగునకయు

సంవంగిపొదరింటిచక్కె శోరఁటఁగాంచి, యనురంచుమగిడినోరూరుసవియఁ
గలిగొట్టుపసరు మొగ్గలఁ గోర్కి పాలివోయి, మనుపటి మొల్లలఁమూఁగునవియ
అ. నగుచుఁ దేటికదుపుఁలామనిఁ దలనూపె, జూపుదనుక నెల్లఁచోట్లఁదోట
యందుఁ దామ యగుచునమ్మరు నెలగోలు, పాఁజాలనఁగఁజాడ్కిఁపండువగుచు.
పాశజాతాపహరణము, ఆ 3 పద్య 51.

చ. కంకరి గూఁటఁ గజ్జయిడఁగా మొఱవెట్టెడులీల బాలభా
స్మరకరకాండకందళఁవిఘట్టన నించుకవాయిపడ్డతా
మర మొఱవెట్టిపెట్టి పలుఁమాటును వాఁకిలిదాఁటి యాఁగుచున్
మొరయ విపంచిమీటుగతి ఁ మ్రోసి యభు ల్వెడలెం గొలంకులన్. 2851
మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 60.

చ. అడరు నవీనభానుకిరణానల మంటినఁ గూడుకొన్నపు
ప్పొడికొలు చెల్ల మొచికొనిఁపొయెడిసంధ్రమ మొప్పఁ గంటివే
పడఁతి భవద్విహారవన ఁ పద్మసరః కుముదాలయంబులన్
చెడలుమిళిందబృందములు ఁ వీఁపుపితంగిమక్తైతపంబునన్. 2852
మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 61.

క. కనులినీ పూజ యొనర్పఁగ, సమకట్టి దివాకరునకు ఁ సద్భక్తిని ధూ
పము లొసఁగె ననఁగఁ దనరెం, గమలములను దిరుగు తేటిఁగము లయ్యెడలన్.
వాసవదత్తావరిణయము, వ. పీ. ఆ 4 పద్య 24.

ఉ. గూటను గజ్జఁబెట్టినను ఁ గోయని మొట్టలునేయుభంగినిన్
నూటిగ భానుదీధితులు ఁ సోకిన పంకజగర్భనుపుత్ర
తేఁజులు తెక్కులార్చుచును ఁ దీయని పుష్పరసంబుఁ గ్రోలుచున్
బాటలు పాడఁగాఁ దొడఁగె ఁ భాసుర దివ్యసరోవరంబులన్. 2854
పద్మినీపరిణయము, ఆ 4 పద్య 70,

— చక్కెవాకములు. —

చ. కొలకొలఁ గూయుఁ బై నొఱుగుఁ గుత్తుకఁ గుత్తుకఁ జాట్టుఁ బొలుచి
ల్వలక్రియఁ గానరాని గతులన్ మయమైఁ బెనుచున్ జనించున
శ్రులఱుత నెత్తు సోలు నిలుఁచున్ విధిచాతురిఁ గూడియున్ రతిం
దలఁవపు కంటె పాసినచెఱుకల్ దలఁపించుచుఁ గోకదంబతుల్. 2855
మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 62.

—♦ చక్రివాకి—వియోగిని. ♦—

సీ. ఏవిహంగముగన్న ♦ నెలిగించుచునుసారె, కును పైకతంబులఁగూడఁదారుఁ
దారికన్గొని యది ♦ తన జోడుగాకున్న, మెడయెత్తికలయంగ ♦ మింటనరయు
నరసికన్నీటితో ♦ మరలితామరయొక్కి, వదనమెండఁగనరోవారిసద్గు .
నద్దితావఁగనైచు ♦ కట్టిట్టుగన్గొని, ప్రతిబింబ మీక్షించి ♦ బ్రమసియులుకు
గీ. నుతికి యొకలుదడియ వేఁబోక్కుతప్పి, కరుగునరిగిరవంబుతోఁదిరుగుతేంట్లఁ
బొడుచుముక్కుననుతియునుబోవువెదక, సంజల్చియుఁబాసివగనోక్కుచక్రవాకి.
మనుచరిత్రము, ఆ 3 పద్య 15.

—♦ జలచరములు. ♦—

సీ. నీరుమృతపుద్వ ♦ నీరీగె తలకప్ప, తెలిదెమ్మకరివేల్ల ♦ పాలికె నత్త
గుల్ల చుట్టుడుగుల్లకరిమింద నాచుడు, గవ్వ మురుండము ♦ కాకిచిప్ప
నులిగుల్ల యొరబిల్ల ♦ పురుగు గోదురుగప్ప, కప్ప కత్తరి యెండఁకాయ జెలగ
గులకరింతయు నీరుగుట్టు శంఖనఖంబు, పలుకాసినసిమిరి ♦ బంగపురువు
గీ. పెలుక నిర్లుత కోచు తాఁబేలు పిడక, మొసలిశింశుమారముపెద్దఁమొసలిసీగు
పాప నీరెన నీర్బలిప్రాచిపురువు, లాది కొఱగానిజంతువులన్నివిడిచి. 2657
సీ. కొరడు దాసరికొయ్య ♦ కొఱ్ఱిమీ నులన ముచ్చంగి బేడిన జెల్లచారమాను
వాలగు ముకుదొమ్మివల్లికతట్ట పుత్తడికాను పూమేనుకడినెలంబు
పక్కె చిత్తర నీరుపాపెర మలుగుమీ, నరిజె యిల్లెపుచేచు ♦ యాకుజెల్ల
మిసికల్లు రుజా తేలు ♦ మేను తొల్లికతాతి, గొరక మాపురమును ♦ గుంటముక్కు
గీ. మోర పక్కెర దొండునుగూరముక్కు, పుల్లరుజా గెజ్జె గెండయుబొమ్మదాయ
యల్లెద మ్రొప్పుచేపయఁగొల్లదొందు, పరిగెరొయ్యాదియగుమాలఁకట్టునతఁడు.
హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 186, 187.

దేశములు.

సీ. పాంచాల పాండ్య బర్బర కిరా తాభీర, కురు విదేహ విదర్భకుమర గౌళ
గాఁధార మగధ కొంకణ కలింద పులింద, సింధు పొవీ రాంద్ర ♦ చేది చోళ
సాముద్ర సాల్వ కోసల కలింగ కులింగ, వత్స సౌరాష్ట్రాంగ ♦ వంగ మత్స్య
నూరసేన నుగ్గేష్టి ♦ నుహ్న కాళ కరూళ, లాట కన్యకా మాళవ పరాట

గీ. కుంతలావంతి ఘూర్జరః కుమ్మక త్రిగర్వబహుధాన యవన టేంకకణ దశార్జ
పుండ్ర బాష్ణిక ద్రక్షిణ కాంభోజ హూణ, తేకయవసాతికాస్మిరః కేరళములు.

ఉత్తరహరివంశము, ఆ 5 పద్య 144.

సీ. ద్రవిళ విదేహ మాళవ మత్స్య మళయాళ, కొంకణాంగవిదగ్భమరుపులింద
చేది టంకణ వర్సఃసింహళ కల్లాట, మగధ ఘోట కలింగః మద్ర యవన
కుతురు బాష్ణిక పాండ్రః ఘూర్జర నేపాళ, శక నంగ కాంభోజసాల్వలాట
సూరాష్ట్ర నో శాంధ్రః శబర పాండ్య వగూట, కుంతల వేకయావంతి కాశి

గీ. నాట కరహిట పింఛ సంతానా నిరగ, తేక మగుమ్మ సాంచాలః మాగనేన
కోవ లోత్కల కాశ్మీర కుంభావతీ మహాహాస్య నృదేశములుజూచి.

హరివంశతి, ఆ 4 పద్య 14.

—♦ అంధ్రదేశము. ♦—

సీ. కొత్త బియ్యము కాయః గూర లాబ్ధిః సైనింపురూరెలుపంచ దారయావ
వడలు నల్లంబు మింగడట దియ్యనిపెర్లు, కమ్మని సిరివాలు గనగసాలు
చిలు సెన్నపప్పును తలుచుపీడ్యంబులు, కంబల్లు నంబల్లు కంచుకములు
ఇంగువ జిలకఱ్ఱి నెనసినమిరియంబు, మదము వాసననెయ్యి మాటగురును

గీ. అనుచు రణశిల మొప్పుగంధాత్మతముల, నందమింపొందుశిఖలువో య్యారి నడలు
గలిగికాంతలుపురుషులుగలిగిసిరుల, జెలగునయ్యాంధ్ర దేశంబు చెలువుగాంచి.

ఒడయనంబివెలాసము, ఆ 5.

అ. మహినుశోభనకః మకరంబులనుజీవ, నాగ్గజవతేనృమగుచు మధ్య
మస్థబాడబాతి మహితమా నధినా, నాంధ్రదేశశీల లలితయించె. 2662

కా. ఊరూరం దొక మాగ్రుండే యధిపుండ్ర యొప్పుం జిరం బౌతనిన్
మొఱం జాలక లెక్కజెప్పుదురు సామీప్యంబున న్విప్రుండ్రుం
డీవీతిం దగు నందుచామరుతలంబందుండు కాసార మ
ట్లూరాధాద్యయ నాధికారియగు కప్రాగోసగుం డున్నచ
త్పేరేపంబు మీవనర్జనమునన్ విస్తర్భుగూర్చెననున్. 2663

విశ్వగుణాదగ్ధము, తి. బు. చి. తా. పుట 33.

—♦ ఘూర్జరదేశము. ♦—

ఉ. చెక్కులపచ్చబొట్లు మృదుచేలములంగల గూడకట్లు సాం
తెక్కినదివ్యగాత్రములు నింపుజెలంగువికాలశీత్రముల్

జక్కెరలీనుమూపులు కుఠించులు గానగరాని శీవులన్

జక్కెంగల్లి వర్తిలెడు ♦ చానల ఘూర్జరభూమిఁ జూచుచున్. 2664

క. చిలుసెనగపప్పు నూనెయుఁ, గరముగ తీపైన పెరుగు ♦ కడుపైదముతోఁ

దొరసినఖజ్జము లల్లము, గురుతరముగఁ గుడిచి రపుడు ♦ ఘూర్జరభూమిన్. 2665

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 5.

—♦ కళింగదేశము. ♦—

ఉ. పొక్కిలిక్రిందికట్టు పరిపూర్ణములైన కుచద్వయంబును

జిక్కని కప్పకొప్పలును ♦ జేరలమీఱు విశాలనేత్రముల్

జక్కనిహస్త చిద్దుములు ♦ సౌఖ్యము లిచ్చెడు దేహవల్లులున్

మక్కువగల్గు కాంఠలను ♦ మానిని చూడు కళింగధారుణిన్. 2666

సీ గొన్నండలును దేవే ♦ సన్నచంటకములు, లాజిలుగుడ నెల్లంబు కొండ

కంఠపున్నులు చాగుతోనిన చచ్చున్, నీల్పుపోకని పాలు ♦ నిమ్మచప్పు

వేపకొక్కలు, తొలితొలిగి, నా, సపుపూలుగల్గు ♦ బల్లటాలు

నీలమొలకలు, ముగ్గులము, ముగ్గులము, ముగ్గులము, ముగ్గులము ♦ గడునువగలు

సీ బొగ్గుగొర్రె, బొగ్గుగొర్రె, బొగ్గుగొర్రె, బొగ్గుగొర్రె, బొగ్గుగొర్రె, బొగ్గుగొర్రె ♦ సమధవించి. 2667

ఒడయనంబివిలాసము, ఆ 6.

—♦ కన్కణదేశము. ♦—

చ. ప్రితివగలంబున న్వసులుభాసిలు నిందుఁ దలంచిమాడఁగాఁ

బ్రతివనులందుఁ బూగములు ♦ పవ్వనులై విలసిల్లువానితోఁ

బ్రతివనులందున నృసింహాచారిత్రమై సృజియించుచుండు నీ

ప్రతిభ, నిరంతరింబుగను ♦ భాసిలుఁ గన్నడదేశ మంతయున్. 2668

విశ్వగుణాదర్శము, తి. బు. చి. తా. పుట 35.

—♦ మహారాష్ట్రదేశము. ♦—

మాలినీవృక్షము. అతిమధురజలాశ్రయం ♦ బద్భుతాదిప్రకాశం

బలిమరపురసామ్యం ♦ మహారాష్ట్రదేశం

బతులపిభవనంప ♦ న్నాథ్య లిహ్చి గృహస్థుల్

సతతపిబాధపూబా ♦ సంయుతుల్ సద్గుణాధ్యుల్. 2669

విశ్వగుణాదర్శము, తి. బు. చి. తా. పుట 28.

—♦ జిల్లాలు. ♦—

సీ. కుంభకోణము కట్టికోట కట్టోలు బ,భృగి చిత్తూరు నేలంబు కడప
కబడాల బందరు ♦ కనరామధుర తిర్ప్పవల్లియు తిరిచెనాపల్లిమఱియుఁ
గోయముత్తురు మంజ ♦ కుప్పంబు నాఁగఁజెంగల్పట్టు నెల్లూరఁనల్వపటిమ
పజలు గుంటూరు బండ్లదరును రాజమహేంద్రవరము నాఁగవిశాఖఁపట్టనంబు
కీ. ననఁగ శ్రీకాకుళము గంజఁమనఁగఁబరఁగు, న్నిరుపదియురెండుజిల్లాలకిరవుమీలు
రాజకార్యంబులకు నెల్లఁరాజధాని, యాపురపాగ్రిభవము భువిఁననదృశంబు. 2870
చెన్నపురీవిలాసము, మహిమప్రకర. పద్య 2.

—♦ గ్రామములు. ♦—

సీసమాలిక. రాయదుర్గము గుత్తిఁరాయవేలూ రాసె, గొందిమా హరికాసిఁగోలకొండ
ముంగిపైరిణి డిల్లి ♦ ముఖవాయబాబురా, బారుమహ్న మహామూరు మచిలి
బందరు నూరతు ♦ చెంచెరు గోవేరు, శ్రీరంగపట్టంబు ♦ చెంజి కాంచి
బాదయు సారంగఁబాదు దొల్తాబాదు, కప్పర గాగర ♦ గడుగు చిదిలి
కోట కళ్యాణము ♦ గొందానమహముదా, నగరంబు బంగాళ ♦ నరసగోన
పన్నాళ చదరంగఁపట్నంబు గలగల, గజరాజధాని బంఁగాపురంబు
కాంబాగర ప్రియాఁగ ద్వార కామోధ్య, లక్ష్మీశ్వరంబు సోలూపురంబు
మధుర కొల్లాపురి ♦ మగధ మా యావంతి, కాపురాఁపురముల్ఁకాబలగయు
నాదవేని కలింగ ♦ మానూరు వినుకొండ, కొండవీడును నేలకొండపల్లి
పొదిలె తంజాపురం ♦ బుదయగిర్ వై నూరు, మైసూరు పెనుగొండఁమంగళగిరి
బనునపట్నము సీర్పి ♦ భద్రాచలము పాల, వంచ నిజంపురి ♦ వందవాసి
కుంద్రిచ్చి బెల్లముకొండ దేవరకొండ, రాచర్లమునిమధు ♦ రాయపురము
నైదాపురము ధోవ ♦ సాశ్వోక దూపాడు, రాపర్తి మాచెర్ల ♦ రాచవీడు
బనగానివల్లెకంఁధము పోరు మామిళ్ల, ధారాపురము చీని ♦ తాడిపర్తి
నంద్యాల చిరువళ్ళి ♦ నందవరము కందుకూరు రామయపట్నఁమారుబండ
హంసి వియాపాక్ష ♦ మారణి వెంపలి, కాంపిల్యనగరంబు ♦ కందనూరు
కడప సిద్ధవటంబు ♦ గండికోట కనూరు, సింహాద్రి పుట్టూరు ♦ చింతనంట
గయ చెన్నపట్నంబు ♦ గండవరం బోరు, గల్లు దామెనచెర్వు ♦ వెల్లటూరు
కల్లూరు కలువాయి ♦ నెల్లూరు వేలూరు, రామూరు చదుమూరు ♦ రాచకొండ
కచిరికూటాగుళ్ల ♦ గంగేరు శృంగేరు, రామళ్లకోట వఁజ్రజిగిరి సునుము

నూనూరు చోబాడ, బాగురు కొల్లూల, గుడిబండ బళ్ళారి, కొత్త కొట్.
 గుమిలేనిపాళెంబు, గొట్టూరు బళ్ళాపురము పుంగనూరాకురామతెంకి
 మానవ కాతాళ, మామకొండైనూరు, జలపూరు పెదవలి, జల్లెకొట్ట
 కుంభకోణము కొట్కొండ తంజావూరు, పెరవలి దువ్వూరు, బెంగుళూరు
 నోత్తూరు చిత్తూరు, చుణి చిర్రనాపల్లె, రాజవోల్లదావూలు, రాచనగరు
 చిరుతని కాళహస్తి సిమూరు మధ్యాక్ష, నము తిరునామల, నామకొండ
 పాక, కావేరిపాక మోహనగిరి, చదుకూరు మల్లూరు, చాడుకొండ
 పాగొండ వావిలి, నాగోలు తాళ్లూరు, మైలాపురము బెడ్డిమంగళంబు
 రామసముద్రంబు, రామాపురము జట, పోలూరు చెల్లూ, భువనగిరియూ
 చారిపనల్ల బేడ, నరవారి గొండాపురము గోరి మాయూర, మమర వీడు
 నడిగల్లు కొక్కల్లు, కడవకోలయూ రత్నగిరి వెలిగోడు తంగిళ్ళదర్శి
 కంగొంది తనుగొండ, గడవ నెత్తిము దూస్తి, వీవనగాళ్లవళింది, సింగళంబు
 మన్నూరుకోవెల, సొన్నగలు చినింబ, రము వాగెనగరి పురాణపురము
 పడియూరుపాళెంబు, నుడిపి నుబ్రహ్మణ్య, ముజ్జంగి మండుచా, మోనవగలు
 రామనాథపురంబు, మాముగోళ్ళపడండ, భిర్మవరంబును, దాడిగోళ్ళ
 మనగిరే మండము, మారికపురి మంభి, మోరింగ ముజ్జారి, హళికే హల్లి
 రెట్టిపాలి కురంజి, రేవణి నన్నకి, బాగురు గుజ్జరి, పాలువాయి
 రామచంద్రాపుర, మామూరు దెజవాడ, కొండేరు కాంచూరు, కొట్కొండ
 గి మొదలుగాగిల్లు జనపనమ్మలను దుర్గి, నులను వేటిలం బొళ్ళెలంబురులవెలయ
 వర్తికులు వచ్చి గిచ్చటివస్తూరులు, వేరసారంబు లాడెడు, వేర్తి మొని.

హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 358.

— వేగినామ. —

ఉ. వేగిననాడు పల్లవలక్రిత మయ్యది వేగినా డవున్
 వేగులు రావకార్యముల, వేగులు మాటల వేగినా డవున్
 వేగు లనంగవ్యాఘ్రములు, భీకరు లట్టిరు శూరమూరులే
 చాగులు వేగినా డనుచు, సన్నుతిఁ జెందెడు వేగినా డొగిన్. 2672

కుమారస్వసంహము, ఆ 2.

✓ — పాదసంవాహనము. —

క. రామైన గొంత పేల్ నా, రాయణ మీ మనసుకంటె, రహి నిక నెపుడున్
 మీయింత పడవెడలె యని, యాయంగన యతనిపొడమ్మన పట్టెన్. 2673

ఉ. పట్టి యొకింత యొత్తుచునె ♦ పాన్సుకడన్ జెనఁ గూరుచుండి కుళిం
బట్టున నొప్పు నూరువుల ♦ పై నిడి యొత్తి తదంఘ్రి యంతఁ జ
న్మట్టుపయిం ఘటించుచును ♦ గన్నులుచేరుచుకొంచుఁ జెక్కిటన్
గట్టిగ నద్దుకొంచుఁ యన ♦ గాటపుఁగూరిమిఁ తెప్పె మిక్కిలిన్. 2674

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 4 పద్య 115, 116.

—♦ ప్రణయతాడనము. ♦—

ము. గుబాగోసన వాసవారి నురపూజాభాజనంబై తన
ర్చు లతాంతాయుధు కన్నతండిరి శిరమచ్చో వామపాదంబునం
దొలగన్ దోచె లతాంగి యట్లయగు నాఁగుల్ నేరము తేయఁ బే
రలుకం జెందినయట్టి కాంత లుచితఃప్రవాహరముల్ నేర్పురే. 2675

పారిజాతాపహరణము, ఆ 1 పద్య 121.

క. ఘనమంజీరము ఘల్లన, వనజజరుద్రాదివిబుధావరసేవ్యంబై
తనరు హరిశిరమునచ్చొ, పనజేక్షణద్రోచె వామపాదముచేతన్. 2676

రాధికాసాంస్యనము, ఆ 4.

—♦ పాదతాడనము. ♦—

కా. కైలాసాచలసన్నిభం బగుమహా ♦ గంభీరగోరాజముం
గాలక్రోధుండు దండహస్తండు నృపాకారుండు హరిరుండు జం
ఘాలండొక్కండు హూరుఁ డాసురగతిం ♦ గారుణ్యనిర్ముక్తుడై
నేలం గూలగఁ దన్నె బంచితలఁగా ♦ నిర్ఘోతపాదాహతిన్. 2677

కా. ఆలోలాంగక నశ్రుతోయకణబాలాక్షిన్ మహాంభారవన్
బాలారూఢ్యైకావళికవళలో ♦ భవ్యాప్తజిహ్వగ్రనాం
దోశస్వాంతనబీకనత్సనుదయః ♦ ద్విఖాన్వితన్ ఘర్మకీ
లాలాపూర్ణశరీర నామోదపు నుల్లంఘించి తన్నె న్వడిన్. 2678

భాగవతము, స్కం. 1 పద్య 411, 413.

—♦ పా న్ము. ♦—

సీ. జీవదంతపుజగాజీనినఖానుమే, ల్లరుకుటద్దపుబిళ్ళ జెఘకురవలు
వంతసంతనఁ జేసివిప్పుగా దాపిన, హురుమంజుపూనలఁ మెలుఁగుకుచ్చు
లునిచి తీర్చినసొంపుమినునై నకెంపురా, మొనముక్కు లూడెడు ♦ ముద్దుగులుకు
కరుకుఁగొంబనివచ్చుచిలుకలు రహిమించు, లోగరాచులురాల ♦ నెగడుతో

గీ. గలవగలనిండుపచ్చని ♦ జిలుగుప్రతిమ, కఠల నిరవొందు చిత్త ద్వంక ప్పురంపు
మెప్పు మేల్కొట్లుచవి కెలో ♦ మెఱయుహంస, తూలికాతల్పమునఁజేర్చి ♦ తోయజాక్షి.

హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 109.

చ. నిగనిగ లీనుదున్నహరి ♦ నీలపులబట్టెలు గూర్చినట్టి పేన్
బగడపుఁగోళ్ళమీఁద జిగి ♦ వాఁగఁగ దాచిన గొప్పముత్తేపుం
బొగడలపట్టెమంచమునఁ ♦ బొల్పు కళాపురిపట్టుపాన్పునన్
భుగభుగ తాగుగుబ్బుకొను ♦ పూవులపైఁ బవలించి వేడుకన్.

2680

పట్టకృపర్తి చరిత్రము, ఆ 5 పద్య 99.

చ. పగడపుఁగోళ్ళఁజందనపుఁ ♦ బట్టెలఁ జెన్నయి పద్మరాగపు
బొగడల నంటి కెంపుజిగి ♦ బొల్పుగువ్రాఁతల మేలుకట్టుతో
సొగసగు పందిరింగలిగి ♦ శోభిలి మానసభూనిధానమై
భుగభుగ తావులీనుకొను ♦ పూవుల పానుపుమీఁద నున్నెడన్.

2681

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 5 పద్య 93.

నీ. సొగ్గవైన జిగిమించు ♦ పగడపునునుఁగోళ్ళ, బలితంపుతమ్మి కెంపులబరిణలు
మేలినిలంపునున్ ♦ గాలగంబంబాలు, నందమాచంగిరా ♦ పందిరిగయును
క్రొత్తదాముత్తేపు ♦ కైట్టులలుజాలు, జాలువాడెల్ల ♦ చాదినియును
నిద్దంపుట్టన్దమ్మ ♦ లదిసవట్టెలు, పరివై నహంబట్టు ♦ పట్టెడయును
గీ. కుందనపుబొమ్మలునుగల్గి ♦ యందమచురు, నొక్కపువ్వులపాన్పుకై ♦ యొడలుఁజేర్చి
విరహాశరనిధిఁ గరిజేర ♦ వెరవులేక, తరుణి నిట్లనితలఁచు డెం ♦ దమున నతఁడు.

కవిచకోరచంద్రోదయము, ఆ 2.

— ♦ వింశ్లు. ♦ —

గీ. విల్లుపట్టిన నెలపది ♦ నాళ్ళలోన, పీఠకలిగిన తడవిల్లు ♦ వెరుదుల్లు
నెలనువిల్లును మొదలైన ♦ చేగవిండ్లు, చులకఁ గాఁదీనిక బరేంద్ర ♦ నూనుఁడయ్య.

కాళహస్తి మాహాత్మ్యము, ఆ 3 పద్య 35.

— ♦ బొణములు. ♦ —

పీ. పీడుఁగులొకో కావు ♦ పొడలేవుఘనము లు, లాక్ససహస్రంబులో ♦ కావు ధరణి
యడలరు కాలస ♦ రావనశులొకో కావు, పాతాళవివరంబు ♦ బయలుపడరు
భార్గమైన ముక్కంటి ♦ కంటిమృగలొ కావు, జగదపసానంబు ♦ జాడలేదు.
కాలకోటార్పులో ♦ కావు ఘండనూత్ర, మానితాహీనుఁడు ♦ గానఁ బడఁడు

అ. మొదలెఱుంగరాదు ♦ మునుకొనిపుట్టిన, చొప్పుతెలియరాదు ♦ మాడనెచట
ఏని కపిందుగ్రిట్టు ♦ లాజెదల్లడమంది, రింద్రజిత్తుతూపు ♦ లేపుచూప. 2684

భాస్కరరామాయము, యుద్ధ. పద్య 939.

—♦ బా వి. ♦—

మ. అమితానర్ఘ్యనిబద్ధశుద్ధశశికాం ♦ తాయామసోపానపం
గమ మంబుగ్రహణాగతోరుచథికా ♦ క్రాంతస్ఫురత్కుట్టిమం
బమలాంభోరుహషండపాండు కుముదా ♦ చ్ఛామోదనం వాసితం
బమృతప్రియజాభిపూర్ణ మగుచు ♦ న్నాబావి యొప్పుం గడున్. 2685

హంసవింశతి, ఆ 1 పద్య 185.

—♦ ఆయుధనామవిశేషములు. ♦—

సీ. భిండివాలాసికో ♦ దండధల్లూతికి, నారాచగోహాణ ♦ నఖరివస్తి
ముష్టిముద్గరశూల ♦ ముసలభునుండిక, పొసవిప్రకూర్మక ♦ ర్నిటకటారి
కాగరామోదండ ♦ కణయముంతాలెళ, పరశుతోమరచక్ర ♦ పరిఘపట్టు
సములుపంకిణికాది ♦ సబళంబు చివ్వింటె, నెలకట్టె యాదిగా ♦ నిల నుతింప
గీ. దనరుముప్పనిరెండాయు ♦ ధములుమఱియు, జలుతచెయ్యముగండక ♦ తైరతుసాకి
నొరకను సుగాలమును గ్రద్ద ♦ గోట్ల బుట్టె, చారిబాణాధరించున ♦ వీర్వురుచెపుడు.

హంసవింశతి, ఆ 1 పద్య 205.

—♦ ఘటనామవిశేషములు. ♦—

గీ. కాగు మబ్బగముంతయు ♦ గడవ గూన, బాన వెనలయు బుడిగెలు ♦ పగపు చట్టి
కడవముంత కరిగె నుత్త ♦ పిడతగురిగి, కుందె నటికయు మాఁకుడు ♦ బింబేప్రమద.
చ. చెవులపెనంబు గోలమును ♦ జిల్లుల సిబ్బియు దోనితోట్టియుం
గువిచిలుమాత్రమాలయును ♦ గుమ్మెత యందపుఘాపపాత్రొమ్మె
సవరని బూజిపెందోనయు ♦ సానికె యొప్పు కమండలంబు వే
దొవతెవకంబిడుత్త నెర ♦ డుల్చియుం గప్పెరపంటు లాదిగన్. 2688

హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 11, 12.

—♦ భూషణవిశేషములు. ♦—

సీ. కుప్పెరాగడిబిల్లి ♦ కుంకుమ, నేళి, పా; పటబొట్టు కమ్మలు ♦ బావిలీలు
లలిసూర్యచంద్రవంకలు ♦ నూనకము కెంపు, రసలపల్లెదఱులు ♦ రావిరేక

బొగడలు నానుఁగోవులు తీగ మెడనూలు, కుతికంటునరచణఁగుండలేరు
సరిగే ముక్కర బన్న ♦ సరము నుత్తెండాలు, కంకణంబులు తల్లు ♦ కడియములును
గీ. సందిదండలు నొడ్డాణ ♦ మందమైన, ముదిగిలు హంపకంబులు ♦ మ్రోయగజై
లలరుబొప్పిలికాయలుగిలుకుమటై, లాదియగుసామ్రువాల్చియఁగ్యబలమెఱయు.
హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 180.

గీ. రతనంబుకీబ్బడఁరహికోష్ఠగులునులు, శశిపువ్వురాగిడీ ♦ చంద్రవంక
పాపిటబిందీలు ♦ పచ్చబొట్టు హొరంగు, కమ్మలు బవితెలు ♦ గుమ్మటీలు
బొగడలు ముత్తియంపు మెఱుంగుముక్కర, పగడాలపేరులు ♦ జిగివెలుంగు
బాజుబొందులు జిల్లు ♦ పసికీల్కడెంబు పో, పీలు బటువు లుంగ ♦ రాలు చిన్ని
గీ. గంట లొడ్డాణ మందియల్ ♦ గజ్జలంద, మైనమటైలు పిల్లెండ్లు ♦ నాది కాంగ
దొడవులెల్లను మైనిండ ♦ దొడిగిదర్పణమున చననీడజూచియాచందమెంది.
శకుంతలాపరిణయము, ఘ. వేం. ఆ 3.

ద్విపద. కనమించుముత్యాలపాపటబొట్టు, పాజులకమ్మలు ♦ పల్లెరుపూలు
రాజిల్లురత్నాల ♦ రాగిడివెట్టి, కంపులముక్కర ♦ గిలకసరంబు
సాంపుతోపజాల ♦ సోడుహరిములు, బంగారుపటైడ ♦ బన్నసరములు
రంగుపచ్చలయంగ ♦ రంబులుమోయ, నబ్బరంపుయంది ♦ మాచిల్క తాళి
గుబ్బచన్నులవొడి ♦ గునిసియాడంగ, సందిటితాయతుల్ ♦ జల్లుదూగాడ
గండుబొల్లనిసైడి ♦ కంకణంబులును, ఘంటల మొలనూలు ♦ తాల్లిగజ్జెలును
దంటమెట్టెలువింత ♦ దిక్కుకొస్తుచుండ, ... 2691
సారంగధరచరిత్రము, శంభు. ఆ 1.

— ♦ ధాన్యాదులు. ♦ —

నీసమాలిక. బంగారుతీగలు ♦ గంగాజలమ్మలు, చంద్రానిగరాలు ♦ కటకసరులు
నిప్పపూరాజనా ♦ లేనుంగుకొమ్మలు, మల్లెశ్రీగంధులు ♦ మదనగంధు
లేలికరాజనా ♦ లీశ్వరప్రియములు, రావిపూరాజనాల్ ♦ రత్నసరులు
కుసుమపూరాజనా ♦ ల్లుత్తిబల్లుడులు, కష్టారిపటైలు ♦ గంధసరులు
మందిగండలు నాగ ♦ మల్లెలు తీగెమల్లెలు కృష్ణనీలాలు ♦ వెలుపడాలు
మన్నభవాణాలు ♦ మరువంపు మొలకలు, సన్నమణింగెలు ♦ జాన్నుల్రాలు
పొన్నశ్రీరాజనా ♦ ల్లునుంగురాజనములు, ముద్దుపొలిారళ్లు ♦ మున్నసరులు
సన్ననూదులు పచ్చగన్నెల్లు గోదండ, రామము లేళ్లసర్లు ♦ రామసర్లు

చంద్రవంశకులు జీనినరులు కాంభోజులు, వంగాకు బాడములు ♦ పాంగుఁబాగ్రిలు
 జిలకఱ రాజునా ♦ ల్పింతపువ్వులు గోరు, రాజనా ల్పాదపాగ్రి ♦ రాజనాలు
 రామబాణాలు రెక్కాములు వెన్నము, వల్లు బుడములు ♦ దామనాలు
 గొబ్బికాములు జలుగగుత్తులు పాలమీఁగడలు శ్రీరంగాలు ♦ కామదార్లు
 తెక్కపాలలు కాకిఁ తెక్కలు పున్నమం, జరులు సీతాభోగనరులు గౌరి
 కుంకుమలో రణపెండ్లికొడుకులు పిచ్చుక, గోళ్ళుప్రయాగలు ♦ గొజ్జఁబ్రాలు
 గరుడనరు ల్పొత్తుగంటరాజనములు, మోఁదుగలొడిములు ♦ ముడుకనరులు
 పచ్చనరులో రెడ్డిపాలవంకెలు ముఖ, భోగులు పచ్చకర్పూరనరులు
 నివ్వరు లైబ్బన ♦ ల్పీరుకాపులు గాజు, కప్పెర ల్కురువడా ♦ ల్కుంతనరులు
 సాలంక లలుగురాజనములు సంభావు, లవనరదార్లు మోహనపునరులు
 మణినరు ల్మనరులు ♦ మంకెన ల్పగడంపు, తీగెలు మణిప్రాలు ♦ దేవనరులు
 లఱుకబొత్తులు ♦ లక్ష్మీమనోహరా, ల్పగర్తీనేసలు ♦ పామపురులు
 వజ్రపుఁదరుకులు ♦ వాసనరాజనా, ల్పిన్వాజివంకెలు ♦ గవ్వనరులు
 నంపంగిపూపడ్లు ♦ బాజిరాజనములు, గంబూరరాజనా ♦ ల్పాస్మైనరులు
 తమ్మిపూరాజనా ♦ లమ్ముడుకొణిగెలు, జీనువముక్కలు ♦ చిలుకముక్కు
 లేడుకట్టులు వంకె ♦ లినుక రాజనములు, పులిగోళ్లునంకెలు ♦ పొగడనరులు
 గీ. జిలితోగలరాజనములు ♦ నలవరులును, దెల్లనల్లచెన్నంగులు ♦ దీవనరులు
 నాది యగుపేర్లుగలుగుపట్టణనియింట, నుండుశతకోటిపుట్టులొక్కొక్కదినును.

వాంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 128.

సీ. శ్రీరామవంశియుఁ జిటిబలుగుత్తియు, శ్రీకేసరియు శక్తి ♦ శ్రీదంబు
 నీశ్వరపీఠియు ♦ నేనుఁగుకొమ్మును, పోడనంపంగియు ♦ నోడనరియుఁ
 గస్తూరినికరంబు ♦ గర్పూరభోగియు, కావలికాంభోది ♦ కనకగిరియు
 దేవాన్నమెలిమియు ♦ దేవదన్నియకొట్టి, నీరుచంచలియు శృంఘారభోగి

గీ. వంకిప్రాసంగిసంపంగి ♦ వారణాశి, కామధేనువునారేలి ♦ గంద్రిగోలి
 చెదురుమలయంబుబుడమయు ♦ జైలువడంబు, రాచ మెచ్చునుములువంకి ♦ రాజనములు.

శ. సెనిగేయు గోధూమంబును, మిథుములు ముద్దంబు కంతిమెంతియు మిరియం
 బుములు మెదలగు సస్యమఁ, గొనగొని శిశుకరుణాంధకొంటులుపండునో.

వైశ్యపురాణము, ఆ 5.

—♦ వృక్షదోహదము. ♦—

✓
 సీ. సీరెత్తువేళల ♦ సీరెత్తుఁ బొదుపా, దునకుఁ గాలువలు పొందుగ నమర్చి
 త్రవ్వటంబులతఱి ♦ ద్రవ్వటంబులవెట్టుఁ, దగునట్లుకట్టుగుద్దలి గడించి
 యొరుపుఁ జల్లెడువేళ ♦ నెరుపుఁ జల్లుగ తాళి, మానుడై గంపలఁదాన తెచ్చి
 యంట్లాత్తుపదనున ♦ నంట్లాత్తు నెలమిఁగా, న్నించులేఁగొమ్మలు ♦ పంచివంచి
 గీ. నారువోయంగవలయుచో ♦ నారువోయఁ, గొమ్మినాటంగదగు నెడఁగొమ్మినాటు
 నొకటివినువక యంతకంఠకును హెచ్చు, హాళిలోడను శాలీనుఁడవిరతంబు. 2895
 లయగాగ్రహి. ✓

అంగచరిత్రము నెఱుంగ కతఁ డిగలిగి గఱంగి తులసీవనముఁజెంగలువలుం గే
 దంగులును బంపకములుం గురువకంబులు లఘంగములుబాదులునుఁలంగతతులుంగో
 జ్జంగులునుమల్లెలునుఁరంగములఁబాటలములుంగదలికాయముఁదుంగతతులున్ నా
 రంగములునాదిగధఁరంగలుగునట్టిపృథఁయంగమబహుగుమికుఁడుంగములఁజెంచెన్

సీ. నోరంపుఁజనుదోయి ♦ తుగ్గింతల నిడంగఁ, దగుచోట్లుగుద్దంటఁద్రవ్విత్రవ్వ ✓
 వేఁగై నపిఱుఁదుబల్కల్విడిఁజలింపంగను, వడినిట్టునట్టును ♦ నడచి నడచి
 యడుసుతుంపురు చెక్కు-టన్దంబులనుబర్వ, మళ్ళకుమడవల ♦ మార్చిమార్చి
 నడుములేడివియ ♦ నకనకలో గుడువ నిం,పునఁ దగు మోఁపులు ♦ మోసిమోసి
 గీ. చిటుచెనుటఁదీర్చువింతక్రా ♦ మ్మెఱుఁగుతోడఁ, గొమరుమేనొప్పసారెకుఁగొప్ప
 పదల

నేమిటికినైనఁ దామున్న ♦ యేఁగియేఁగి, యెల్లపనులునొనర్చెనింపెనక మెనఁగ.
 కళాపూర్ణోదయము, ఆ 4 పద్య 78, 78, 98.

—♦ వృక్షజాతులు. ♦—

సీసమాలిక. రావి మామిడి కొండఁరావి మేడియు బ్రహ్మ, మేడియు జీడిమామి
 డీయుఁ జింత

పులిచింత మోదుగుములుమోదుగును వెల్ల, పుల్లవెలగ వెట్టిబీళ్ల చిల్ల
 బూరుగ కలుగొట్టు ♦ భూతపాపిరి కుక్క, బూరుగ చిటిగొట్టి ♦ భూతనెరిద
 నేరేడు మఱి యల్ల ♦ నేరేడు పాదిరి, తడగూబ తడఁపేకు ♦ కడపబట్ట
 కడపకొడిసె పాలకొడి సెట్టిలాద్దుగు, చిటుపేకు లాద్దుగు ♦ జీడిపాల
 కలుజావ్వి వావిలి ♦ గండువావిలి యేరు, మద్ది మద్దియును నేలొద్దియొద్ది
 తెల్లకాంచనము తుంబిల మెట్టకాంచన, ముప్పి తెల్లప్పి నీరుప్పి యిప్ప

తొండ్రచందన మేపి ♦ దాసాన మెట్టదాసానము బందుగ ♦ జారజేస
 ముట్టివిరికి తొండ్లి ♦ ముట్టతూ కిచ్చెడ, పెద్దవిరిగి వక్కి ♦ గద్దనెల్లి
 కాకితూ కందుగు ♦ కాసుగు వరగోగు, గోగుబొట్టుకచిక్కి ♦ గోగుకొంప
 గోగుపొగడములు ♦ గోరంటలును బెద్ద, వెలగ సుంకేసరి ♦ వెట్టిచిక్కి
 నారుప మరపొన్న ♦ నారిడును బొన్న, నెల్లి మూలుగబిల్లు ♦ నెమలియడుగు
 కొండగుమ్ముడు రేగు ♦ గొరిమి సంప గెకొండ, సంపెంగ మారేడు ♦ సరళ దేవ
 దారు గుమ్ముడు మోవి ♦ తపసియుఁ గుమ్మర, పోల్కిగుగ్గిల మెట్ట ♦ పోల్కి వేగి
 దేవదా రుసిరికె ♦ తిలకము తెల్లన, గిరి వేచు కరివేచు ♦ తురకవేచు
 వేరుపనస గుత్తి ♦ వెట్టి నారుప రేల, పనస కరకకొమ్మి ♦ పలుకరేణి
 బండచింతయు నల్ల ♦ బలును నురభి చీకి, రేని కూకుడు నెమ్మి ♦ పేరింఖణము
 భూతాంకుశ మశోక ♦ భూర్జపత్రములు, బోళము మంకెనపులనుగంగ
 రేగు తక్కిలి ములు ♦ వేగి భూశర్కర, మొక్కన కొక్కన ♦ మొల్లమాను
 కూసుమంతేరి మంకెన గిరికర్ణిక, పెడమల్ల కొండముక్కిడియుఁ గోల
 ముక్కుదాడిమ బీర ♦ మొగలింగ గోదాడు, నేదాడు, ఖర్జూర ♦ మిఠ నేల
 తాడి బగిన పోక ♦ తాడు కొబ్బెరచెట్టు, పెద్దమాను పతంగి ♦ బెండగలుగు
 గి. కలుదు రిరుకుడు కాలుగ ♦ కాన్ద సన్న, విరిగి సోమింద గున్నంగి ♦ దిరిసెనంబు
 మొదలుగాఁ గల్గు బహువిధభూరుహములు, నిండియుండెడుకానలపిండులరగి.

హంసవిశతి, ఆ 4 పద్య 11.

ద్విపద. చందనఖర్జూర ♦ జంబుజంబీర, మందారబూరుగ ♦ మహిసాలతయు
 మద్దిపాలయుకొడ్డి ♦ మారేడువెలగ, బొద్దిపామరజమ్మి ♦ పులిమేడి మేడి
 పొడిగి పెన్తంగేడు ♦ భూతాంకుశంబు, కడిగిచింతయుకలగట్టురంగారు
 అరటికొమ్మయు పన్న ♦ యల్లనేరేడు, కరకయు వెలగయుఁ ♦ గానుగు తాడి
 ముట్టి జువ్వియు నెమ్మి ♦ మామిడి జీడి, బల్లరక్కసియు రేగుపాలగోరంట
 మోదుగకలువ్వ ♦ మొగిలిసంపెంగ, గేడంగియును వారికేళవారిజము
 దేవదారుపు కలి ♦ దేవకాంచనము, హవిరిరేలము ♦ వ్యంతుపంచాది
 పొలుకురు పుసిరిక ♦ పోకనారింజ, కడుకురుగుమ్మడి ♦ కస్తూరితమ్మ
 చిరుమారుబూరుగు ♦ చిల్లపెన్నంగి, కొడిసెముష్టియుగొండ ♦ గోగువాక్కలివె
 బలునుమల్ మోదుగ ♦ పచ్చారెయారె, వలిచంద్రములుచంద ♦ వాడగన్నెరు
 గలదున్నపొగడపు ♦ న్నాగవృక్షములు, ... 2693

పొంగిగధరచరిత్రము, శంభు, ఆ 2.

—♦ చిట్టచెట్టు. ♦—

నీసమాలిక. జిల్లేడు వెంపలి ♦ జిడ్డువెంపలి పైఁడి, తంకేడు తంకేడి ♦ తగిడి ముస్తా
ములువెంపలి ములుస్తా ♦ గలిజేరు గుంటగల్లేరును దంతిబంధారి నేల
తంకేడు మెట్టి బంధారి దుండుగ బగ్గిస్తూ, దండి భూతులసెట్టువొండి చల్ల
పిల్లిమాడుపు చార ♦ పిల్లధ్వు చిత్రమూలము నల్లతీగె కోళాకుపాన్న
మయ్యాకు పొన్నయు ♦ మొగజీలు తుత్తైర, బంకదుత్తైర హంసపాది గంటె
కామ జిలుగు మెట్టిదామర నెట్టిసె, నగ జంబిరము కాచి ♦ నల్లకాచి
శ్రీతులసియు సంబరేణు నేలుసిరి కీ, శ్వరి నేలవే మూటి ♦ చల్లగడ్డ
సమాదేవి జాట్టుప ♦ చలిపిండి చిటిముటి, పెన్నేరు వివబొద్దిపిండి దొండ
నెనుటాయి గొలిమిడి ♦ నీరుబచ్చలి ప్రబ్బి, వేరు గన్నేరాడు ♦ బీట నేతి
బీట పేరా ముట్టి ♦ పీచరములు గొలిమిడి చేనుపొట్ల యు ♦ పెత్త తిప్ప
తీగె విష్ణుకాంతతీం ద్రెట్టిచిత్రమూలము వొండతీగెముల్లంగి గొల్ల
జీదెడ్డు మట్టేకు ♦ చేగొడ్డ చంద్రకాం, తెట్టినియప్పెంద ♦ యెట్టితుమ్మి
కుప్పి సూర్యకాంత ♦ ముళ్ళడు నరివండు, గాడిదకడవర ♦ కన్నెకోమర
నల్లగంటెనపూలి ♦ తెల్లగంటెన యుత్త, రేణు గుద్దిరి సంబరేణు బండి
గురిగింజ గురివింద ♦ తురతపత్తియుఁ బత్తి, తలదిడ చబ్బంద ♦ నులియచీకె
వెలగ విషమదారి ♦ వెట్టికుంచెన మంచి, కుంచెన కలబంద ♦ గువ్వగుత్తి
మా మెనయును నేలమా మెన యటకమా, మిడి దూల గోవెల ♦ మేకమేయు
గీ. హకు నల్లెరు నులిజెము ♦ డాకుఁ జెముడు, నేలరటకకసిం చెయూఁ ♦ గోలచెముడు.
బొంతచెముడుల్లియునునదామస్త్ర మెదలు, గాఁగలుగునట్టిచిట్టచెట్టఁగాఁచియంత.
హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 10.

—♦ కాయగూరలు. ♦—

గీ. దొండకాయ ములుకకాయ ♦ తొట్లకాయ, జంబికాయయు నెట్టిలంసందకాయ
వెలయునుస్తాకాయయురామములుకకాయ, మేడికాయకావరకాయగూడనింక.
నీ. రామగుమ్మడి యొబ్బరాజగుమ్మడి చార, గుమ్మడి బూడిదగుమ్మడులును
గిండిసొలయు దీగె ♦ కిన్నరసొలయును. బీట సముద్రపుబీట నేతి
బీట పిచ్చుకపొట్ల ♦ పెద్దపొట్టేనుఁగు, దంతపుబొట్టలు ♦ తంబలు వెలి
కాకర పొట్టికాకరలు మేకచెవి చి, వ్వుడుపాలగొలపుల ♦ గోరుదిక్కు

గీ. డులు సుగంధాలుబొంతనంటులునురలు, గంజిపందిట్కపురపొంతకాయతరులు
బూజుపచ్చకురాసానిపుచ్చ జెడ్డదోస నక్కదోసలు వానితోటఁగలవు. 2702

అ. చేమ కంఠ గెనున ధిగిగోరు పెండ్లము, పొసఁగు తెల్లగెనున ధూతగెనున
లల్ల ముల్లీ పసపు ధి ముల్లంగి వెల్లుల్లి, గాజరయును మెదలఁగాఁగఁ గలవు. 2703

చ. గురుగణ బొద్దిచెంచలియు ధి గుచ్చలి చిట్టి తగిల్చి తుమ్మి దు
స్సరి బలుగూటిబొద్ది నెలి ధి చల్మలి పల్లెరు రూకపాతెల్ల వె
ల్వరిగిసె మున్న వెల్ల చెవి ధి పావిలి దొగ్గలి పొన్నగంటి దే
దరి నరవంజిచేత రసఁదాపయు గొండలికొండ పిండియున్. 2704

గీ. పాలవా మింటతక్కలి ధి బచ్చలి కొయి, గూర చక్రివర్తము చిల్కఁకూర గోలి
కూర దుంప బచ్చితోటఁకూరకొలిమి, రాకుసోపు మెంతాకుదుఁక్కాకుగలదు.
హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 129—133.

— ధి ఫలజాతులు. —

సీ. పసన నీతాళలాల్పిననిమ్మ గజనిమ్మ, దూడినిమ్మయు నారఁమాదిఫలము
నారదఖర్జూర ధి నారికేళాదులు, రామఫలంబులు ధి జేమఫలము
లలరారు నొంతకిల్లియుఁ బోకయుఁ బోక, పిప్పలి నేరెడు ధి పెద్దవెలగ
రామావలియు గమఁరక జీడిమామిడి, బాదంగి పెనురేఁగుపాల ఫలము

గీ. చెల్లు పండెడితోటలు ధి చిట్టుగొట్టు, చెఱకు రసదాళిచెఱ కెట్లఁచెఱకు నల్ల
చెఱకుతోటలు కలుజోడ్లు ధి నీర్పి డినును, కారపా కాకుతోటలుఁగల వతనికి.
హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 134.

— ధి ఊర్లుగాయలు. —

సీ. మామిడికాయయు ధి మారేడుగాయయు, గొండముక్కిడికాయ ధి కొమ్మికాయ
గరగుకాయయు వెల్లకాయ యంగుగుకాయ, లుసిరికెకాయలు ధి నున్నెకాయ
లేకరక్కాయయు ధి వాఁకుడుకాయయు, జిజీవేల్లికాయయు ధి జిల్లకాయ
కలబంద గజనిమ్మకాయ నాద్దబకాయ, చిననిమ్మకాయయు ధి జీడికాయ

గీ. కొండనపుఁగొమ్మ మా మెనఁకొమ్మబుడమ, కాయయల్లముమిరియంపుఁ గాయనీట
కాయ కంబాలు కరివేపకాయ లాదియైన యూరుఁగాయలు గలపతనియింట.
హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 135.

— ధి తీగజాతులు. —

సీ. పిల్లనీచర నక్కపీ తెల్లచెవి గొట్టె, పాలలంబును మేఁకపాలలంబు
బుడ్డకానరియట్లు ధి బొంజియొంటిలంబు, మాడుపుగురుగును ధి పుదనకట్టె

నూనెముంతలమును ♦ నానఁబ్రాలమును, గుండగురుగుపాల ♦ పెండలంబు
పొద్దుగాడియు నల్లపూలల మినుక చెం,చలి కందికారయ ♦ గిలకలంబు

గీ. కన్నెకొమరెడ్డుమట్టెమ్మ ♦ వెన్ననెరుగు, లంజెనవరము వెట్టిపూలలము చిట్టి
బొట్టలము గోళ్ళగొండియు ♦ కట్టలంబు, నల్లతీగఁదెయలములు ♦ నశ్వవిడిచి.
హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 43.

—♦ కంపలు. ♦—

సీ. కోరింద నలతుమ్మ ♦ గొటిక కోదారయ, నెరుగు రూపుగ దుతి ♦ వెట్టిరిమ్మ
చిటిగార నుందరి ♦ పీకెత్తిరుమ్మయు, వెల్లదు మృగ్గింద ♦ కల్లితోట్టి
జమ్మి బలును గార ♦ చండ్రపటికి తెల్ల, వుప్పి గొద్దుగ జిడ్డు ♦ బుడ్డతుమ్మ
కలివిరి గుండ్రయు ♦ గచ్చవెన్నంగయు, దుడ్డుమంగయుభూత ♦ తొట్టుకోవే
గీ. మాడ్చు చిటికొక్కి నీకాయ ♦ మండ్ర తొట్టు, నెరుగవారుమపట్లెరు ♦ ములకవేచ
నగిరె నీగ్రోబ్బి మొదలుగా ♦ బూతిగ గల్లు, కంపలన్నియు వేవేగఁగడచి కడచి.
హంసవింశతి, ఆ 4 పద్య 9.

—♦ దీపవేషములు. ♦—

మ. బగతీశోములు కాగడాలు బలుబంజాయాలు మోంబత్తులుం
బగలొత్తు దీపటీలు దీగలిగులుం ♦ బంజు ల్మహాశోములుం
దగ నూనెప్రపథ లాయలాయులును జంజరిశోములున్ మైనపున్
బొగటా ల్నిచ్చెనసంజా లారతులు నగ్నిశోములు స్వెల్లంగవ్. 2710
హంసవింశతి, ఆ 3 పద్య 28.

—♦ విద్యుద్దీపములు. ♦—

సీ. ఒకదీపమార్చిన ♦ నున్నదీపంబులు, నపుడ తమమదాచూటుటయును
దాలవృంతానిలఁచేలాంచలాదిక, వ్యాసారములదీపఁచూటుటయును
నాణినదీపంబులపర్యాయత్నంబున. మఱిమాడఁజూడంగ ♦ మండుటయును
మండియాటియునాటి ♦ మండినదీపంబు, వెలుగుజీకటియుఁ గాఁవించుటయును
గీ. గలుగునట్లుగ పరశక్తి ♦ కలనరాజు, శిల్పములనవ్వటాలకుఁ ♦ జేయుమండఁ
దరుణిమకుత్ర పాద్ముతాతంకభార, సంకటస్థాయివై సారఁజాంకమయ్యె. 2711
శృంగారనైషధము, ఆ 7 పద్య 169.

చ. అనుగవురవ్రోకెకల ♦ నంతటనిల్చువిమాన దివ్యకం
బములపయి స్వెలింగడివిభాసితదర్పణపేటికావ్రదీ

చము లలరారు లేల రవిపర్వంగ దోఁ జనలేక చిక్కు న

ర్యమకిరణాలిఁ బట్టి యిరుళిలప్పురిఁ గారలఁ బెట్టెనోయనన్.

2712

మ. ప్రిజవర్ణింపఁ బ్రితోలికాపణికాపణ్యాపణాటాలక
వ్రజమం దంబరవీధిఁ బాసి నగరిం • బాపించు తా గంగణం
బుజగత్ప్రీతి నిశాముఖంబులఁ బురింబొల్పున్ దివారాత్రీభు
ప్రిజసంధ్యానలవిన్ఫులింగశకలఁ శ్రేణుల్ ప్రిదీపావళుల్.

2713

చెన్నపురివిలాసము, సన్నివేశపరిశ. పద్య 5, 6.

—♦ ధూమవిశేషములు. ♦—

ద్విపద. అతిసుగంధంపుదళాంగమానంగ,వతియు సురభియు నావర్త ధూపంబు
మలయానిలంబును • మహిసాక్షి మణ్డి, కలహంవధూపంబు • గామికామోద
మును మనోహరధూపమును నివ్యధూపమును జనవల్లభామోదధూపంబు.

పండితారాధ్యచరిత్రము, పర్వత. ప్రిక. పుట. 368.

—♦ సుగంధద్రవ్యాదులు. ♦—

గీ. చాదు కీగంధ మగదు కేసరి కదంబ, మత్తరు పునుంగ జవ్యాసిహరిణుదము
బుక్క యత్తరు కోవగంబూర బోలు, చట్టి కలపంబు పన్నీటంబాది పూసి.

గీ. తస్కుటద్దంపుచిద్దపునిల్వటద్దముల్, దంతంపునువ్వనల్ తాపు లొల్కు
నత్తరుఁ బునుంగును • నంబరు గౌళక, మూరముల్ నఖును గంబూరవోవ
జల్లినవరములు • జల్లరసము కదంబును గోవజవ్యాసి • పచ్చిపునుగు
కురువేరు పచ్చకఁపురము పన్నీరుబే, డెము మలాకెలు కుంకుమమును మంచి

గీ. బుక్కకస్తూరిపీఠెలు • చొక్కటంపు, టగరు సంపెంగనూ నెలు • నాదియైన
మెచ్చగల దీప్తలండుంజి • తెచ్చినట్టి, వివిధపరిమళపన్నులల్ • సుకుం దీసి. 2716

హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 140, 352.

—♦ బౌణసంచు. ♦—

కా. తోరాజువ్వ లవాయిగొట్టెము లగావల్ జిచ్చుబుడ్డుల్ గడున్

దారామార్గమునెంటనంటను శతఘ్నల్ (?) బట్టపాకు ల్మహా

దారారామములర కెలంగఁగను విస్తారంబు లై చక్రిముల్

బాణం బాణ సపారబాణములతో • భల్మీతి నింపారఁగన్.

2717

నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1.

—♦ వాద్యవిశేషములు. ♦—

శ్రేణులు తమ్మటలో ♦ వెల్లునిస్సాణములో, బూరగొమ్మలు కంచువీరణములు
మకిలక్రోవులు వీరఁమద్దెలలో గిడుగిల్లు, పేరై నతప్పెటలో ♦ పిల్లఁగ్రోళ్లు
తారలు చిమ్మటఁతారలు శంఖములో, కాహళిలో పసిడిడక్కలును బిడుల
గాలికొమ్మలు డోళ్లుకైవస్సు. రుంజలు, ఛత్రసంఘంబులు ♦ చామరములు
గీ. బోరుకలఁగంగ దిక్కులు ♦ బూరటిల్ల, దనుజవర్గంబు లిరువంకఁదవీళికొలువ
వెడలె నన్నాహ మడరంగ ♦ వీరరవము, కరువుగట్టినచందంబుఁగానఁబడఁగ.
మొల్లం మా యణము, యుద్ధ. ఆ 3 వద్య 28.

సీ. ధక్కలు మురజులు ♦ డంకాలు కాహను, లూరలచాలో దండుబూర లొలయు
దుడుములు డప్పలు ♦ దోరంబురుంజలు, బాబా లొన్నాయాలు ♦ బారు లొలయు
తామలు మరపలుఁదగురామడోళ్లును, డోళ్లును తమ్మటలో ♦ గోళ్లుదాట
భేరులగము లరఁబ్బీబాజలును మడ్డు, డిండిమంబులచాలఁగండుమిగులఁ
గీ. గంచుమద్దెల్ల మఱివీరఁకాహనులును, మెఱయమందరమధిభాఁనురపయోధి
రావమునుమించి మిక్కిలితేవ మెఱయఁ, దరలివచ్చెను పెండ్లికిఁగఱిణిభుఁడు.
నరసభూపాలరాజీయము, ఆ 1.

—♦ వస్త్రసామవిశేషములు. ♦—

ద్విపద. కెంజావలియు జయఁరంజియు సంచు, పుంజంబు మణిపట్టుభూతిలకంబు
శ్రీవన్నియయు మహాజీనియు జీని, భూవజతిలకంబు ♦ సచ్చనిపట్టు
రాయశేఖరమును ♦ రాజవల్లభము, వాయు మేఘము గజఁవాళింబు గండ
ఉడము గాపురసరిఁపట్టునుహంస, పడియవీణావళి ♦ పల్లడదట్టి
వారణాసియుబికునాయి గెందోగరు, గోరేగనయమునుక్షీరోదకంబు
పట్టును రత్నంపు ♦ పుట్టును శంకు, పట్టును మరకతఁపట్టు పొంబట్టు
నెఱపట్టు నెఱపట్టు ♦ నేత్రంబుపట్టు, మరిరపరాజంబుమాండోదరవియు
చంద్రాతపంబును ♦ సాంధ్యరాగంబు, నింద్రరాగంబు మహేంద్రభూపణము
పన్నడంచును ♦ శరధియు మేఘ, వన్నియ రుద్రాక్షవన్నె కాంభోజి
పులిగోరుపట్టును ♦ భూపతిరుద్ర, తిలకంబు సరిపట్టుమలయజసియు
కొలని మేఘము గజఁవళి హయావలియు, వలిపంబు సరిపట్టుతెలుపుదెవ్యాంబు
నంబును నుదయరాగంబు దేవాంబు, రంబు పొత్తియు గుజరాష్ట్రంబుపట్టు
నూ నితప్రప్రనితానములో గలవు, ...
జనవపురాణము, పి. పా. ఆ

గీ. నోకతె మగనికి నాసిండుటాప్ప దనిన, నోకతె మగనికి నాసిండుటాప్పదనుచుఁ
బట్టియాడె నారంభతోఁ బ్రథమరంభ, ప్రియుఁడు నిలుమన్న నిలునకఁ పెద్దరొదగ,
కళాపూర్ణోదయము, ఆ • పద్య 191.

—♦ సవత్సర భావము. ♦—

ఆ సౌమ్య లియ్య వచ్చు సామ్రాజ్యమీనచ్చు, నియ్యరాని ప్రాణమియ్యవచ్చుఁ
దను విభుని చేతఁ తరుణి చేతికి నిచ్చి, తాళవశమె యెట్టికానికైన. 2728;
సీ. నాతి యింతకుమున్నె • నాసామియధరామృతమును దాఁజూఁజులాడ కున్నె
యతియింతకు మున్నె • హరివిష్ణుటరుమున్నె, సుఖకేసరి • గ్రుమ్మకున్నె
రవాణి యింతకుమున్నె • రహాకంఠిటజేరి, పారావత్యసుల్పలకు కున్నె
చాఁచియింతకుమున్నె • శౌరి వైశాన నెడ, తియ్యకయెడ రొత్తు • లియ్య కున్నె
గీ. మున్నె యిది చాఁచి సిగ్గుచే • కున్నఁగాని, కభుఁడు వగఁజేసి చనఁడఁబ్రదికొని.
చేరఁగాఁదీసి యందంద • చేయివేసి, కొమ్మ నటమున్నె తాదిద్దుఁకొనఁకయున్నె.
రాధికాసాంబ్యనము, ఆ 1.

కా. ఏమేమీ వెఱపింతలేకను నిశాఁహేలావ తిట్లాడెనే
యాకట ల్విని మంచి. దంచనియేనే యాధూర్జగ పాటఁడున్
రానియట్ల నెకాని మంచిదని మేలాయెన్ మఱేమాయెనా
భావారత్నము తాను గూడి నున్నె వర్ణింపఁ జాలజే. 2729
సీ. మఱచెనో నాచేతిమణితంబు లన్నియుఁ, బలకనేర్చిననాటి • పంజరింపు
తేలియదా నాచేతి దేశ్యంపుగుజరాతి, విరమెతింగిననాటి • వేడుకోర్లు
యెఱచెనో నాచేత • నిలయంత్రగాత్రంబు, లభ్యసించిననాటియెఱచు వెల్ల
వెడలెనో నాచేత • వెడల్పితాస్త్రంబు, లెఱుగఁబూనిననాటితిరుగములుగు
గీ. గణననెఱుఁచొ మరుసాముకవనములకు, దాను నాచేతఁబడినదెంత్రంపుఁబెల్లు
పరులు గని చేరి నవ్వ దఁబ్బరమురారి, లాలనకపోగి యిప్పు డింకాలతొంగి.
గీ. నిన్నుకుప్పయు నేఁడాల్లు • నెలతెఱాను, గోరి నామిఁదెనేనాకామబాధు
నున్నె నచ్చలుమానకమునుపె బిరుదు, దెచ్చుట కెదిర్చికాట్లాడ • గచ్చిగటాల.
నమఁటికఁగొప్పముందఱుబిగుతుటరము ... , తేయునానాఁడువాచెంతఁజేయువెంత
జాను పెంచిన పోవేలఁకతనదుచెంత, దన్నబడుసామ్య మాదునోచిదిన్నిచిలుక.
| తిందుమట్టెంత తానెంతఁతానెయింత, చేయఁజూచిన నేనెంతఁసేయెరుదు
ప్రసాదినతిలంఠితిరియైన, తోలునాదిననదియెంత • మెఱుగనున్. 2731

- గీ. వారిజాత్మని నాపగ ♦ వారివెంట, ననుప గోరింత యైనను ♦ మనసులేదు
నందుఁ డనుపగఁగని మనఃమందు కట్టు, లొంటితడనేయరా దని ♦ యుంటిఁగాని.
- ఆ. కుట్టఁ దేలుకుట్టఁకున్న కుమ్మరబూచి, తోసిరా జటంచుఁగ్రోచు జెలియ
దానిప్రేలుదీసి ♦ దానికన్నుపొడిచి, నటుల తనియకున్న ♦ నగునె చీలుక. 2733
- ఆ. తగరుకొండమీఁదఁ ♦ దాఁకఁగోరినదారి, నెద్దిదన్నుఁ జెలియ ♦ కింతి పలికె
నెంతమీనువచ్చి ♦ యెంతమీనునుమింగెఁ, గాని త్రుల్లి నెద్దఁగంతమోచు, 2734
- సీ. ఆకుకవిత్వంబు ♦ లల్లి తేనే సరా, చిత్రవంధముల్ ♦ నేయవలదె
గోటిచేతిను వీడె ♦ మీఁజి తేనే సరా, గొంచక రాల్ గఁగఁగించ వలదె
పడినాళి గాఁగముల్ ♦ సూకి తేనే సరా, హితమొప్పు వర్ణంబు ♦ లెత్తివలదె
అలనాఁగ్నిభేదమ్ము ♦ లాకి తేనే సరా, నలునంబుల నంటి ♦ నడువవలదె
- గీ. వింతవింతగఁగలసిన ♦ యంగసరస, యెమ్మెకానిమనోభావ ♦ మెఱుంగవలదె
యేమి నెరనినిన్నుంటె ♦ యెంతి మేటి, నన్నుడిడ నాడ నాకోర ♦ చిన్నిచీలుక.
- గీ. కానిపదరకు మీఁకమీఁద ♦ గానిమోచు, గనఁగవల్దనిశోరిని ♦ కట్టిపెట్టి
బింకములుకూలనఱకాలఁ ♦ జెట్టివేల, రాగకున్ననునాపేరు ♦ రాధగాదు. 2736.

స్నాన పద్య త్రి.

- ఉ. అంగనుఖంబు దుర్గణము ♦ లారయఁ బొందినిమందు మేనికిన్
రంగు నుపోషణంబు నుకంఠంబుగఁ బ్రాయము మల్లివచ్చు న
భ్యంగన మాచరించుటకు ♦ నిర్హింసంబగు నున్మనారిఁ జే
యంగడు నొప్పు నాల్గు గడియల్ జలకంబు యథాధిజ్ఞుఁడై.
- సీ. పుణ్యనిగ్రులతో యఁముల నొండె నుష్ణోద, కముల నొండెను బ్రయఁత్నమునఁజేయ
తానంబు వలయుఁ బ్రోతస్నానమునఁ జేసి, తొమ్మిది చిల్లలఁదొరగు చున్న
యేహ్యంబు పట్టగఁనిమేను శుచి యగు, నంతియ కాదు నాఁప్రాయనంబు
శౌచంబు బలము దుఃస్వప్న నాశంబును దేజంబు రూపు కాఁగియును కృతము
- గీ. నాయు రభివృద్ధియును గల్గునంత మీఁద, సంధ్య నారాధనము చేసి ♦ సకలగోష్ఠి
యగ్నిదేవు నుపాసించుటర్హ విధము, నిజకలాచారరూర్తక ♦ నిరతులకును

చారచర్య, పద్య 9, 10.

- క. శల నివృత్తపండ్లు మొదలుగఁ, బలునులు పట్టించి పుష్పములు నంజనమున్
జెలువొప్పఁ బూని కడు ని, గ్రులహృదముతోడ నుడికఁనధ్యఁబునకున్,

చ అరిగి నమస్త నిర్దమముంబును నవ్యమహాకరాభయన్

బరమపవిత్రమున్ శుకలంపాపహరింబును నైన నీరుం ద

త్పిరమతి విష్ణురూపముగభావన చేసి కృతాపగాహా

త్పిరుడగు పుణ్యపూరుషుండు ధన్యుడగు భుజిత్రయంబున్.

తే. నదులు నదిముల జేయిపులహితము లగును. దేవభాజనంబులన్నియు
గుండుముల చిల్వలములఁగోరి ననము, తాన మాచుగవతెఁ గారింపూడగాదు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4 పద్య 192, 193.

సీ. నదియగును గుంకినఁచుమృత్యుమోక్షమం, బదిగాక నదజలంబుండు స్నాన
మొనరింప నుత్తమంబునుతటాకంబుల, స్నానంబు మధ్యమఁసఁటి మహ్మ
కూపోదకముఁ జేయఁగూడద యథమంబు, సంభవించిన భూతిసహితమగును
జలుపుట కాన్యంబు ఁ జరతున్నోద్యుక్తజలసుధమాధమచర్య దాని

గీ నాచరించుట ఘటసౌఖ్యంమండ్రుబుధలు, ఘటముపై నభిమానించఁగారుభక్తి
యిట్టి సత్కిరీయ లెల్లఁ జీఁపట్టి నిపు, భక్తి నడపుము యాచార్యులకిచ్చేత.

వీలకుంతలేలాలము, ఆ 2.

భోజన పద్ధతి.

క. తలఁ జీర మట్టియును జెప్పలు దొడిగియుఁ జేసినట్టిభోజనముఫలం
బలముచరిత బద్ధిజుఁ డను, రుచిభాగం బని విధించెఁ ఁ బ్రకటఫణితులన్.

గీ. పలుదెలుగుల వంటకంబులఁ బ్రమాదజాత మై యకుచిత్వంగాఁ సంభవించి
నన్వహింపఁగొండుక్రియాఫలంబుఁ, నీలలు వైఁ జల్ల నకుచిత్రంబులగునండ్రు.

భారతము, ఆము ఆ 31 పద్య 177, 178.

ద్విపద. ఫలవత్త్రిశాకాన్నంపానాదు లోఁగి, లలి మనఃపూర్ణంతుఁనైవేద్య మనఁగ
భువి నయనానందంపూరితం బనఁగ, నవి మనం బారఁ గఁన్నార శివాగ్ధ
మతిని నాత్మీయార్థమతి నొక్కమాటు, రతిగూడ వడ్డించి ఁ పొందెనిం గాన్ప
ణముఁ జేసి నాపథానమునఁ బ్రసాది, మమలినమతిఁ గొనుటాదిమార్గంబు
తడఁబడి యటు గాకతత్ప్రసాదంబు, గుడుచునో ఘనమైనఁ ఁ గొంచెంబు నైన
శిష్టాన్న మందు మిశ్రికి మయ్యేనేని, దుష్ట మనర్పితంబునైయుంబు గాన
కుడువఁ జిక్కిన కాయఁగూర లన్నంబు, వడఁకకమజిమిఁదొప్పణించుకొనిన
క్రియఁబడియొన్నాశక్తినిం బనఁగ, రయమునఁ గూలు నశికవార్ధిననుచు.

పండితారాధ్యక్షతము, దీక్షాపత్రం.

- క. దానములు చేసి యట ను, న్మానంబున దేవపితృసంఘభ్యర్చనముల్
పూని యొనరించి పిమ్మట, గాని చనగ వలకు భుక్తికార్యంబునకున్.
- క. కులకాంఠచేతఁ దగుకీర్తియ, నలంకృతం బైన భోజనాగారములో
నెలమిఁ దనుబంతిఁ జాట్టిలఁ, జెలులం దగ భోజనంబున నుగ వలయున్.
- క. పెక్కండు లేకయున్నను, నొక్కఁ డిరువు రైనఁ బంక్తిన్ గొని గుడువక తా
నొక్కండ భుక్తిఁ గొను టది, యొక్కడు నింద్య మని చెప్పిరిధచరితుల్.
- క. ఇష్టఫలసిద్ధి చేతులు, దుష్టి గలుగుఁ గలిమిపెట్టివారయును సుజన్
త్రస్త్వఁడగు భోజనము వి,స్సప్తముగాఁజేయు నేనిం బహుజనములతోన్.
- చ. గొనకొని కొండముచ్చలఁ జఱికోరములన్ తుకళారికానలిన్
బెనుతురు భూపతుల్ విషముపెట్టినయన్నము చూచి యోలిఁ జ
య్యన నవి వెండుకల్ విడువనకులు మాయఁగఁ గూయుచుండఁగా
గని కుటిలవ్రయోగములు గాంచుటకై నృపమంత్రిశేఖరా.
- గీ. మునుపుతియ్యగొరలురుచి గొనుట లెస్స, నడుమనొగరులచేదులఁ నంజ మేలు
పులుసులాస్వాదనము నేయఁవలయుఁ బిదప, భోజనము నేయునప్పుడు భూమిపతులు
- క. అతి మధుర మదీపనకర, మతి లవణము నయనకాంతి యార మాహారం
బతి తిక్తామ్లము ముదిమికి, నతిశయహేతు వనిచెప్పి రాయుచ్చేసుల్.
- గీ. దప్పికుదకంబుమాటుకూడొప్పదుగొన, తీసిధకుఁగూటిమాటుగనీరుఁ గ్రోలఁజనదు
గుల్మ మగు భగంధరమునాఁగురుపు వుట్టు, జెలఁగి యీ రెండు నేరకఁ చేసిరేసి.
- గీ. కుడువఁ దొణఁగుచు నీళ్లను గ్రోలె నేని, దీపనము చెడుఁ దద్దియుఁ దేహమటుగు
భుక్తి మధ్యోదకముఁ గొంతపుష్టి నేయు, బిదప పానీయ మానుట పెద్దమేలు.
- గీ. కడుపు నాలుగు పాళ్లనుగా నెరింగి, రెండు పాళ్లన్నమునను బూరింప వలయుఁ
బాసముననింపఁగానొక పాలువలయు, వాయుచలనకునొక పాలువలయు నెడము.
- గీ. కుడిచినప్పుడు శయనింపఁ గడుపు పెరుఁగు, గదల వెచ్చటఁగూర్చున్నఁ గ
లుగునుఖము, అల్ల నడయాడ నాయువునగ్గలించు, దూరమరిగినమృత్యువుఁ దోన
యరుగు.
- క. కడుపు కడుఁ బిక్కటిల్లినఁ, బొడమును మఱి దప్పిహీనభోజనుఁ డైనన్
బడు గగుఁ గావున సమ మగు, కుడుపున నే తెవులు లేక కొలఁది యొడ లగున్.
- క. కుడుచునతం డైనను జె, ప్పెడువాతం డైన నపుడు డెందము రెండై
కడుఁ గోపముతో నుండినఁ, గుడిచిన యన్నంబు కాలకూటము బోలున్.

క. కుడిచిన పిమ్మటఁ జేతులు, కుడిచి నియతి వార్చి మధనఁ తోయను నియతిన్ విడిచికోని వలయుఁ గన్నులఁ, బొడమఁగ రా దక్షిణోగముల కట్టెనన్.

క. దళముగఁ గోరిలచునుండిన, జలమేమియు నానకున్న జతరము శిఖిదు ర్బలమగు నన్నం బలుగదు, పలుమలు నగు నల్పవారిఁపానము నేయన్.

చారుచర్య, పద్య 30, 38-48.

గీ. అవనినాయక యన్నార్థఁలైననృద్ధ, బాలకుల గర్భిణుల దుఃఖఁభాజనులయుఁ గోర్కీడ్చిక తా నొంటిఁగఁగడిచెనేని, వాఁడుకడుఘోరమగు రాగఁనమునఁగూలు.

ఆ. అన్నకాంక్షులైన యఖిలజనంబులఁ, దనిపిగాని కుడువఁగఁగఁ జనదు మనుపె దా భుజించివెనుక నతిథి కిడు, వాఁడు గూలు యొకఁడును నందు.

గీ. స్నానమును దర్పణంబును సంద్యయును జ. పంజాబు ప్రసాదపూజహోమంబువైశ్య దేవమును మఱి యతిథిపూజావిధంబు, హ నిభుజించుటెల్లనుఁచులముఁగినుట.

గీ. మునుపుమధురాన్నములుచవిఁగొనియేనేని, నడుమలవణామ్లతిక్తముల్ నంజెనేని. పిదపఁగలుకార్ద్రభోజనంబోదవె నేని, బలము నారోగ్యమునుపాలఁగఁగిలియుఁడు.

విష్ణుపురాణము, ఆ 4.

భక్త్యభోజ్యభోజనాదికము.

సీ. పట్టాంశుకములవైఁ బన్నీరు పోగిషింది, చెయ్యార్చి చేపట్టునేయువారు మక్కలించినతాపు మంజిశృపెందెగ, లంగరింబుల బట్టిమొత్తువారు నగరుధూపము వెట్టి యభ్యంతిరంప్రస, గగ నావకాశంబుల బొగవువారు వెండియెడ్డనలవై వెలచి తెచ్చినవైడి, పశ్యెంబు లాయత్రి పఱచువారు

గీ. రంపు మృగగోమ కృత్ నూత్నఁరత్నకంబు, శాది నానావి భావ్యర్థి తాననులు పెట్టువారును నై రిందు బింబవదన, లుభయభాంధవభోజనార్థిగవేళ.

సీ. గోధూమనేవికాగుచ్చంబు లల్లార్చి, అండశర్కరతోఁ గలపి కలపి గుజ్జగాఁ గాంచిన గోక్షీరపూరంబు, జసులిమండెగలవైఁజల్లి చల్లి మిరియంబుతోఁ గూడ మేళవించినతేనె, తోరంపులద్యాలుఁద్రోచి తోఁచి చలుచఁగా వండిన వలిపెంపుఁజాపట్టు, పెసరపప్పులతోడఁబెనఁచి పెనఁచి

గీ. గోపజవ్వానిఁ గన్మూరిఁగొఱఁతపఱుచు, వెన్నపడిదెంబు జొబ్బిలఁవిడిచి విడిచి వారయాత్రికులనుమోదఁవంతులగుచు, వలచిభుజించిరోగిఁబండివంటకములు.

చ. తరుణులు చంచలా లతలు తత్కర భాండ నికాయ మంబు దో త్రగములు, పాలు దేనెలు ఘృతంబులు వాన, లగ్నండ్ల శిండ్ల ర

ర్కలను చాక్షుకుండు వడగండ్లును, శోభన భుక్తి శేఖర జౌ
ల్యరసమయంబు శేరలమిం యైకనకుండునె భోక్తృసమ్యుత్.

2749

గీ. పచ్చతామానికంబుల యల్లెరముల, బచ్చగందనిహార లేర్పడమిఁజూచి
పెట్టరిని పెండ్లి పెద్దలు యెడమువెట్టి, బెట్టుటకు నంగనలకును యల్లెఁ దడవు.

క. అయిదుగ నపు డొక్కొక్కయెడ, మరకతిమణిపాత్రగగన యండల మయ్యెన్.
జరుపడముల పాసెము శశ, ధరుఁ డయ్యెం జాక్కిలయ్యె యాక్షులంబుల్.

సీ. అమృత ర సోపమం యైన కమ్మని యావ, వాల పాయసము జంబాల మయ్యె
మంచు లప్పల మించు యండెంగ మడుపులు, పారలితేట్టువగట్టు నురువులయ్యె

గవ్వరంబుల యొప్పుఁదప్పు వట్టెగఁ జాలు, ఖండ శర్కరలు సైకతములయ్యె
గరుడ పచ్చల చాయఁ గల పచ్చ గందిని, కూరలు శైవ లాంఛనము లయ్యె

గీ. నొలుపుఁ బప్పుల తీరంబు యలరలబడఁగ, బూరియలులడ్లువంబులుఁ పారిలిపాతి
దిమల కాల్యాదనంబు ప్రైవెల్లినూపు, నాజ్య ధారా పివాహ సాహస్రములకు.

ఉ. అదరణ్యులతో నభిన యాజ్యవిపాందుర ఖండ శర్కరా
క్షోద సమన్వితంబుగ విశుద్ధ హిరణ్మయ భాజనంబులం

బైదలు లర్థిమై నిడఁగ యంగుటను ల్బుజియించి రన్నపూ
ర్ణాదర హాస చంద్ర కిరణంబుల బోలెడు పాయసాన్నముల్.

2752

క. నేవించి రొకటి దొలఁగం, వ్రోవక జంబీర రసముతో నూనియతో
నావం బెట్టిన కిటి ము, ద్రావలయము లమృత మధుర యఖండంబుల్.

క. ఆమిష మనామిషముగ న, నామిష మామిషముగాఁ గుహక మార్గ కళా
సార్థ్యంబునఁ జేసిన, తేమనములు మనములం బ్రతిష్ఠించె రుచుల్.

2755

ఉ. అరమ నుధా రస హృదయఁనందలి రొంపు లనంగ మంచునం
బిసికిన పంచదార లనఁ బెరిన మీఁగడతో మనంబులం

బసి గొనఁగ ను వాహరిపు యెక్కుయిటి దధి పిండ ఖండముల్
మెసవరి కంఠదమ్ముముగ యిక్కిలి వేడుక వారయాతికుల్.

2756

గీ. మిసిమి గలపుల్ల పెరుగుతో మిళిత మైన, యావపచ్చళ్లు చవిచూచి రాదరమునఁ
జాణు మనీషూర్ధములు దాఁకియెఱ్ఱదనము, బొగలు బెడలింప నాసికాపుటములందు.

శృంగారవైషధము, ఆ 8 పద్య 108-139.

ఉ. సములరీతి గొన్నెలలఁజాతి బిసంబులభాతి బద్ధుకే
పరములభంగి దాకికల యంగతి దార్పలమాడ్కి బుష్పమర
జయలవిధంబునన్ మణులఁచాడ్పునఁ బెక్కులుగంధలేలపా
కరచిత్రముల్ విచిత్రములు కమ్మనిపైఁదవుఁ బిండివంటలున్.

శైమినిభారతము, ఆ 8 పద్య 199.

గలిగించుఁ గర్పరకలితతాంబూలంబు, కఫవారపైత్త్యంబు ♦ క్రాంచు శబ్ద
రక్తపైత్త్యహరంబు ♦ రతిసౌఖ్యదమునాసి, కాగదసంక్షయ ♦ కారణంబు
గీ. కన్నులకు శైత్యమొసరించుఁగంతమునకు, మధురరుచిజేయుఁబొందించుమంగళములు
దగ్గఱునుజిహ్వాచడదెట్టిదప్పియైన, తిమ్మబడుఁ గప్పరముతోడితమ్మలమున.
ఆ. త్తయము రక్తపైత్త్యగతి వెట్టి స్రవ పాండు, రోగ మక్షిగదమురోమ్మనొప్పి
కడుపునొప్పి గ్రహణి ♦ త్తయ కాస గలిగిన, వారు తమ్మలమ్మ ♦ వలదు చేయ.

చారుచర్య, పద్య 47—55.

చ. కలికి వరాటరా జపుడు ♦ గప్పర వీడెము వెట్టై నవ్వుచు
న్నలు నడపంబు వానికి ఫణాధర వల్లి దృఢాంతిరంబునన్
బలితపుఁ డేలు మైనమునఁ ♦ బన్ని యతం డది నూచి భీతిఁ ద
మ్మల మిల వై చిన న్నగిరి ♦ మూగిన రాజసుమారు లందఱున్. 2808

శృంగారనైషధము, ఆ 6 పద్య 141.

చ. చికిరిసిపోవచ్చురవిచెక్కడపుంబని కీలుఁ జిల్కతో
రకమున్నపైఁడియాకుపదధరంబున నుంచిన పండుటాకు లి
చ్చుపు టాయారము ల్వలయ ♦ నవ్యకరంబునఁ బూని వేడ్క నొ
క్కొకమడు పాయ్య నిచ్చుచు మృదూస్థిల నిట్లనియె న్మరారికిన్. 2809
చంద్రిభానుఁడత్రము, ఆ 1 పద్య 92.

చ. తిన్నఁగఁ దెల్లనాకుఁగడఁతొంగఁ జీలిచి క్రొత్త గోరునన్
నున్నము రాచి చుట్టి నును ♦ చుట్టకదల్ తగుపాటిఁ ద్రుంచి తా
వెన్నెలరాచరాబరణి ♦ పదుమిరక్తిమ నిమ్మనక్కలా
కన్నె యొసంగె నప్పలిమొంగంబయి రాట్పవిపాణిపాణికిన్. 2810
బహుళాశ్వచరిత్రము, ఆ 4.

ఉ. నున్నపుఁగాయకత్తెరయుఁ ♦ తొక్కడకొమ్మను నక్క లాకులు
వ్వన్నగజాలరక్తిక లంపంగము లానిగఁ గూర్చి వేన్నతోఁ
జెన్నగు బొట్టవేదకుడు ♦ చేరిక గా నడపంబుఁ దాల్చితా
నన్నరపాలుఁ డేగఁ దనయందుఁ దగ న్మరిపెంబు దేఱఁగన్. 2811
పట్టకృష్ణ ర్చిచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 95.

గీ. కుందనపుమిహి వెల్ల సంఘందరత్న, సంగళితలీల గాగిలి విస్తార మైన
యడపముననున్నకపురంబుటాకుమడుపు, లందుకొనియిచ్చెమునిచంద్రుఁడవనిపులకు
కౌసల్యాపరిణయము, ఆ 2.

గీ. పండుటాకులకర్పూరం భాగములను, చొక్కమానట్టి మాక్తీకఁచూర్ణమమర
గూర్చి మడుపులపూఁబోటి ఁ గోచభామి, నీరమణి యతనికినిచ్చె ఁ నేర్పుతోడ.
గయోపాఖ్యానము, ఆ 1.

సీ. వినిమోద మేనఁగంగఁపనజాక్షితములంబుఁ, గొని చెంతెనిలుచుండిఁకొమరుమిగులఁ
దనగఁబునకిది ఁ దగునె సాటి యటంచు, ఖండము ల్లావించి ఁ క్రముకములను
తనకత్తముల కిది ఁ యనయంబు తుల్యమై, వంచుకొను తమలఁపాకుల నొగి(?)
దలలఁద్రుంచుచునీనియల దీసి తుదపుచ్చి, ముక్తామణిచూర్ణము వెలయు నిడి
గీ. చంద్రకళలవంగములో ఁ చాలఁ బెట్టి, దిట్టతనమునఁ గట్టిగాఁ ఁ జాట్టివట్టు
లేనిశ్రీమ సౌసంగెను ఁ మేనఁ బులక, లొదవ నత్తటి నతనికి ఁ వొప్పుమిఱు.
రంభానలకూబరవిలాసము, ఆ 5.

—ఁ అభ్యంగసాదికము. —

ఉ. కంపనలీలమై ననరుఁ ఁ గౌ ననియాడఁ గుచద్వయంబు న
ర్తింప లలాటరేఖచెమఁకింపఁగ హారలతాగురుచ్చముల్
తుంపెన లాడఁ గంకణమృదుధ్వని లాళగతిం జెలంగఁగా
నంపెఁగనూనె యంటె నొక ఁ చంద్రనిభానన కంపనైకిన్. 2815

ఉ. తామరదోయిలోఁ దగిలి ఁ చాఁటెదు లేటులఁ బోలఁ బెన్నెఱు
లేవుముఁ జేతుల న్బిడిచి ఁ విప్పి విదిర్చి నఖాంకురంబులం
గోమలలీల దువ్వి లెలి ఁ గొజ్జఁగిని రెడఁజల్లి చల్లి గం
ధామలకంబు వెట్టె నొక ఁ యంగన కాళియనాగభేదికిన్. 2816

మ. చెలిన ల్లాందలు హేమకుంభములగోఁ ఁ జేసేసొసంగ స్వీని
ర్మలదోర్మూలయచుల్ వెలింబొలయఁ దోఁరంబైనచన్దోయినం
దోలయి నేవనలి జాట నిక్కి యరమే ఁ నొయ్యారమై వొలఁగా
జలకం పొర్చె లతంగి యొర్తు యదుపంశస్వామికిఁ నేవ్విడుకన్. 2817
పూరిజాతాపహరణము, ఆ 2 పద్య 9, 10, 11.

ద. లేటు లరనిక్కఁ బూఁతనెఱి ఁ తొవియచిక్క నపాంగ మాలికల్
మెఱుఁగులు గగ్గి నూరుపుల ఁ మేలిమిఁదేఱులు చొక్క హారముల్
కుటుచలు దొగ్గి ముంగురులు ఁ గ్రొంజెమటం బద నెక్క వేలుపుం
జెఱవ యొకర్లు చేదిజగ్గితీపతికిన్ శిరసంపై వేడుకన్.
2818

సీ. భ్రమరకంబులచిక్కు ♦ వాచపేయననిక, భ్రమరకంబులచిక్కు ♦ వాయుననుచు
బృథులకుచంబు లు ♦ బృంపతేయనఁ బృథులకుచవ్రకాళకాళం బటంచు
గరఁగెఁబో వరతిలకం బన నున్నేహ, కలనఁ గరఁగు వరతిలక మనుచు
గడు మొరయింపకేకటకంబులనహ్రియు, గటకములొకభరత్తుగరిమననుచు
గీ. జెలి పలుకుఁగేరడించుచుఁజికిలిగోళ్ళ, సొగసుసోకులఁగళలునించుచుమెలుంగు
ముంగురులు గూడదువ్వచుఁముడికిదార్చి, మజ్జనపువేళ తడవేలమహిపయనుడు.
గీ. సింహగతిమీఱు వనురాజుఁచెంత నొక్క, తోయధరవేణిపాదములొందుడిచిమెల్ల
పెట్ట నొకకన్య హస్తమర్చింపవచ్చె, సలిభవనంబునకుఁబ్రజ్జోత్సవముమెఱయ.

చ. వతియభిషేకవేళఁగరఁభావితకుంభమరంగభృన్మణి
పత్రిములు నిర్దరీనుముఖభాసముఁ గన్గొని నీరు వంచి య
య్యతివలు సిగ్గునం గనలియాస్యము వంచిన నూరకుండై వ
ప్రతివరసంజ్ఞ రత్నపరిపాకము లిట్టివి గావె ధారుణిన్. 2822

ను. ఘనచాంపేయకవాససావివళభృంఁగశ్రేణిఁ జేపట్టి చ
ల్లనిపూఁదేనియ చల్లి తేర్పు మధువేళాలక్ష్మియోనాఁగ సో
గనెలుల్యంపఁగినూనె నిగ్గునడలంఁగాఁ దైపయిన్ దుష్వ శే
ర్పున గంధామలకంబువెట్టై నొకయంభోజాక్షి భూజానికిన్. 2823

చ. కరముల నుజ్జ్వలాభినన ♦ గై రికకుంభము లంటగూర్చి పు
ష్కరములు కంకణప్రకరఁసంభ్రమ మొప్పుఁగ వంచి రాజకుం
జరునకుఁ గుంభినీభరణ ♦ సమృద్ధశాలికిఁ బద్మినీపరం
పర పరమాసురాగమున ♦ మజ్జన మార్చె బయోగృహంబునన్. 2824
వసుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 75—80.

సీ. కంకణగోమేధికచ్ఛాయ దోలుదోల్చ, దేలునూనియనిగ్గు ♦ నీటునెఱపఁ
దరళవత్తోజముక్తాధారబడిబడి, జాభువాచిందెల ♦ బాలుపఱుచుఁ
గమనీయనిశ్వాస ♦ కందళం దెడనెడ, సురటివటునివగాలి ♦ సొగసుదెలుచుఁ
దరుణారుణాంగులీ ♦ కిరణములొ పయిపయి, జెంగల్వతేకుల ♦ చేరుచెఱువ
గీ. మున్నగా నాత్మశృంగారఁముతె లతాంగి, మంగళస్నానవిభవసామగ్రిఁగూర్చ
గమ్మనచిసాళివలపులుఁగుగ్మిరించు, కమ్మజవ్యాది దలయంపెఁగలికియొకతె.
వసుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 108.

క. చెలువకు సంపెఁగనూనెం, దల యంపె నుగంధవాసిఁతములగు చూర్ణం
బుల నలుగు దెట్టై గంధా, మలకం బిడి చమురు దిగిచె ♦ మజ్జన మార్చెన్. ✓

చ. చెలికి మెలుంగుఁచొవడలఁచేఁ దడి యార్చెను ధూపవాసనలో
దలకొలిచెన్ బ్రహ్మసదఁగంకృతి మీఱఁగ వేలువేళమె
చ్చు లరసికిఁగఁజుడఁ సొల్లెమువేల్పుడుఁగొప్ప మూడుమూ
లలదిగొప్ప పెళ్ళుగఁగుల నిల్చిపెం బలుమాటు విప్పుచున్. 2827

ప్రభావతీప్రద్యము, ఆ 4 పద్య 129, 180.

నీ, తలయంటె నొకచూపఁ కలికిగోరులద్యుయకులఁ దేనియల నోలార్చెననఁగ
లేచుయొక్కతె గంధలేపంగు మై నూన్పె, నెలలేక బాదువుడిండ్డీర మనఁగ
నంకలనోర్తు గంధామలకము నించె, నిరులవెన్నెలఁ గడియించె ననఁగ
జలకంబుఁ గావించె నల కంబుగఁజూర్చు, కంఠకుటారిపుల్కడిగె ననఁగ
గీ. మేనితడియొత్తె పపు డోర్పుఁమీననయాన, కనకపుత్రికకొకవన్నెయనిచ్చెననఁగ
నవదుకూలంబునందిచ్చెనాతియొకతె, క్రొమ్మెలుంగునవెలిమొగుల్లార్చెననఁగ.

మచిక్షిణాపరిణయము, ఆ 5 పద్య 139.

మ. వలయవ్రాతము పైకిఁబ్రోచి పదము ఁ లావటంబుగా నూఁది లే
జిలుఁగుం బయ్యెడకొంగుఁ జెక్కి యలఁతం జేమార్పుచు న్నమ్రయై
బెఱుకుంగొను గురు ల్బలంపఁగ సహస్త్రింపిల్ల. నూయం డమిం
దలయంటెం జెలి యొర్తు వేడ్కనాఁగఁటం జొప్పురా దూరికిన్. 2829

చ. కెలన నొకర్తు బంగరపు ఁ గిన్నియఁ జందన మూని నిల్వఁగాఁ
గలయఁగఁ బెన్నెలు ల్బలిమి ఁ గందయు పైఁదలికించి గోరుము
క్కుల దిగదున్న చేఁ దిడిచి ఁ కోమలియొక్క రాంబుజవ్వయీ
లలితనువల్లకంకణకంఠస్థని వీనులవిందు నేయఁగన్. 2830

మ. తగుకుప్పయ్యెడ జూఁగ జన్నఁగవఁచెంత నింఁచుడాలీను కు
చ్చెల కొంగు ల్బదియించి లంబుగలఁ జేసేఁగొంద అందీ నాడలో
కలయజ్వేషధువూస నూర్పు లడఁగఁగా వేడ్కతో నొక్కనె
చ్చెలి కంసాంతకసూతికిన్ జలకమాఁరెన్ గాంగతోయింబలన్. 2831

క. కడకొంగు ముడిచి తలపా, నడ యొకఁజెలి చుట్టై నొక్క ఁ పనిత తనుపునం
దడియొత్తె జలవదుప్పటి, ఁడఁతియొకతె యొనఁగె నానృపాలాగ్రిణికిన్.

ఉ. ఒక్కలతొంగి కైయొనఁగె ఁ నొక్కవధూటి కెరిటివచ్చతా
ముక్కలిసీటవెట్టై నొకఁముద్దియ కుంచెయవై చె చెండుకిల్.

చిక్కడలించె నొక్కకలఁకికుచ తొయ్యలియోర్తు బాహువా
చక్కని బెజ్జపున్ బరణిసందుల ధూపముగొల్పె మెల్పునన్.

2833

సీ. కుటుచకచంబులు ♦ గూడఁగూడఁగదుక్వ, యొజ్జపుగా సిగవైచె ♦ నొకవధూటి
పలురెఱంగుల కదంబపుఁబూవుటెత్తుల, చుట్టెఁ జాట్టగ నొక్కఁనూనగంధి
జీవరత్నంబులు ♦ టెక్కిన సంపెంగ, మొగ్గతాయెతు లొక్కఁముదితచేర్చె
బన్నీటఁ బదవై నఁపైగోవకస్తూతి, తిలక మొయ్యన నొక్కఁతెజవ దీర్చె
గీ. వెలది యొక్క తెకుంకుమకలపమలఁదె, దరుణియొక్క తెగొజ్జఁగింనురటివిసరె
మగువ యొక్క తె జిలుఁగుధూఁత్రుంబుఁ జలికె, నువద యొక్క తె నునుసోగ ♦
యెంటె లిడియె.

క. చెలి యొకతె పచ్చపట్టెల్, బలసిన బిదుపెరిసెనరిగఁపనిపైగానీ
చలువయఱచట్టఁదొడిఁగెన్, సలలితగతి నొకతె కడకఁశలుముడివైచెన్. 2835
గీ. రఘుణి యొక్కతె పీతాంబరపుఁగుళాయి, బెట్టెనంతంబుదబ్బచేఁబెట్టెనొక్క
చెలి నెలుల్ చక్కఁగాఁద్రోఁచెఱలనయోర్తు, కేలనపరంజిగొలునులుఁగొలుకొలిపె.
క. నీలంపుమేను నూత్రపు, గాలకనుంగవయఁ బుష్పఁరాగపుఁదేనుల్
గ్రోలెడి చొక్కఁపుఁదుమ్మెద, తాళియ నొకలేమ చేరెఁద న్నెలకొలిపెన్.
గీ. కట్టికమ్మగోతు ల్పముఁభా యనంగ, నొకతె గొబ్బనఁ గైదండఁయొసఁగ లేచి
నిలుచుటయుఁ బైఁటచెఱఁగులఁజిలుఁగుచంద్ర, కావిపచ్చడమరనికెఁగట్టెనొకతె.
క. షీతినాథుని ముంగల నొక, యతివయఁ దా మంచినలుపుటద్దము నిలిపెన్
లతకూన యొకతె యాదవ, పతినుతునకుఁ గప్పురంపుఁబాగా లొసఁగెన్.

చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 148—158.

సీ. చెలువ మున్నేఁచినయలరుసంపెఁగతేనె, నామయ గతి నోర్తుఁనూనె యంటె
గలికి యొక్కతె మరుఁకైదుపుఁజల్లికూ, కటిగింజ లిడుగతి ♦ నటక లిడియె
గనపబంగరు శలాఁకను బాజు వట్టింతు, పగిది నొక్కతె మేనఁబనుపుఁ బూసె
నెలఁదీవె పాదున ♦ నిలిపి నీ రార్చులా, గున నొక్కలేమ మజ్జన మొనర్చె
గీ. నెలమిఁగుముదినిమా రార్చవలసిజిలుఁగు, జంద్రకలఁజేర్చుగతి నోర్తుఁచలువలొసఁగె
గలికిపురి నెమ్మినిడుసోగఁఁగలులునిపురు, చెలువుననొకర్తుపెన్నెఱుఁల్పిక్కుపుచ్చె.
క. తెలిగను నెలపులుఁగుంబిలు, కలుబొదలన్ మేఁతమరవఁగా పదుమం గొ
న్నెలమొలక నిలిపెనో యనఁ, దిలకము కపురమున నొకతె ♦ దీర్చెం కెరికెన్
చంద్రభానుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 183, 184.

సీ. ఫాలభాగమున పళిబాపటబొట్టు, తళుకుతళుక్కని ధాండవింపఁ
గరసరోజముల బంఁగారు గాజులు రత్న, కంకణమ్ములు గల్లుగల్లు మనఁగఁ
జెటులచే జాతిన ధికిలి కస్తూరిబొట్టు, ఘమఘమత్తావులఁ గుమ్మరింప
మెఱుంగారు కమ్మలు ధిమృదుకపోలములపై, ధళధళ తాంతులుఁదళుకులొత్తఁ
గీ. గొప్పముడి వీడ నుదుట ముంగురులుగూడ, గుబ్బచనుదోయిహారముఁగల్గినిసియాడ
నీటువగమిఱ వన్నెకానికి మిటారి, దమక మెదనంటసంపెఁగఁతైల మంటె.

గీ. చెండ గెలిచిన మెఱుంగు పాఠిండ్లతోడ, బీరములు చూపవచ్చుజంబీరములను
జంచి సారస్య మంతయు ధించినట్లు, నిమ్మపండ్లరసంబుల నెలఁతయంటె.

మ. తరుణీరత్నము బాల కైతకదళోదంచన్న భాగ్యింబులన్
గురులన్ మెల్లనఁజీత పాయ లిడి చిక్కుల్ పాయఁగాఁబ్రాముచున్
గరపంకేరుహరత్నకంకణ ఝణితార్కరంబు తోరంబుగా
వర గంధామలకంబుఁ బెట్టెనునుధావారాశి తొల్పిటికిన్. 2844

ఉ. జాటుపయింటఁ జెక్కి బిగి ధన్యవ నిక్కఁగ బాహుమూలశృం
గారచుచున్ వెలిం బొలియఁగా నగుమోము చెమర్చ రత్నకాం
చీరవముల్ సెలంగ నభిషేక మొనర్చె లతాంగి వానికిన్
మారునిమాటుసాగర కుమారునిఁ బట్టము గట్టెనో యనన్. 2845

సీ. పసమించు మాదరఁపాక పోరువలచే, దడియారనొత్తి కుంతలము లార్చి
సాంబ్రాణిధూపపాఠసన నింది జవ్వాది, చే నంటుచును కురుల్చిక్కు దీర్చి
ఆరవిరి విరిజాజివిరులు జాటిన జాటు, పిగను జంటరుమాల ధిసాగనుపఱిచి
తళుకునిచ్చలపుష్పత్రమృతాల బవంతి, పుట్టంబు హోయలుగాఁ గట్టించి

గీ. కమ్మకస్తూరిచే దిలకమ్మదీర్చి, యుంటివజ్రంపుబావీలి ధిలుంగరాలు
చేసరాలును సరిపెణిగఁ చిలుకతారి, పంకజేక్షణ వాని కళంకరించె. 2846

తారాశశాంకవిజయము, ఆ 3 పద్య 9—13.

చ. నదు మసియాడఁ జన్నగవ ధి నాట్యము సల్పఁగ రత్నహారముల్
దడఁబడి డోలికాకలనఁ దార్కొన వేణిచలింప నెమ్మొగం
బొడలును జెక్కుట్టములు ధి నొయ్యఁ జెమర్చఁగఁ గంకణంబు లే
ర్పడి రవ ముప్పల్లి నొక ధి భామ తలంపెఁ గవీంద్రహారికిన్. 2847

బిల్వణీయము, ఆ 3 పద్య 20.

ఉ. కంకణనిక్యణంబు ఘటఘట్టన మ్రోయఁ గపోలపాలిదా
టంకరుచు ల్వెలుంగ నుడుటం జిటు జెమ్మటగ్రమ్మ హరముల్

కుంకుమ గంధపు స్వలపు ♦ గుబ్బలపై నటియింప నొక్కయే

కాంకనిభాస్య భూపతికి ♦ నంటె నుగంధపు నూనె నత్తటిన్.

2848

కవిరాజమనోరంజనము, ఆ 5.

క. సంపంగినూనె యంటెన్, శంపాంగి కిరీటి కొకతె ♦ చనుదోయి పినా

శింపం గీల్జడ కటి నటి, యింపన్ గిటకిటని కా నొకింత చలింపన్.

2849

క. కలశ స్తని మణికంకణ, కలశస్తనినాద మొలయఁగా నొకతె వడిన్

దలఁ బ్రామి పసిడి కొప్పెర, జలములు చెలు లంది యొసఁగజలకం బొచ్చెన్.

విజయలీలాసము, ఆ 3 పద్య 79, 80.

చ. కురు లరపీడ దివ్యమణికుండల రోచులు గండ భాగ భా

ర్పురముల నోల లాడఁ గుచ్చైల యుగంబున ఘర్మవాకహి ✓

త్కరములు గూడ మధ్యమఘంధం బసియాడ ముదంబుతోడఁ జా

తురిఁ దగు నొక్క పోడి యలఘోయ్యలికిన్ శిరసంటె నూనియన్.

2851

చంద్రికాపరిణయము, ఆ 6 పద్య 15.

నీ. గురుకుచంబులఁ జెనఁగొన్న హారావళుల్పయ్యెదచెలువడి ♦ బయలరాఁగ

నరచందమామతో ♦ సరివచ్చు నిటలంబు, పైఁ గుంతలంబులు ♦ పరుగులెత్త

దిటముచాలక గిటగిటమను కాదీఁగె, యంబరావృతి నసియాదుమండ

శ్రమసముద్భూతఁగిన్యాసానిలము తావి, గొన భృంగములు గుంపుఁగూడి చేరఁ

గీ. జెలఁగి నెమ్మొకమునఁజిలుఁచెమటలూరఁగలితకంకణఝుణఝుణఁ తొరఁమెసఁగ

మానవతియొర్తుసంపెంగఁనూనెయంటె, నతిముదంబునఁబొంగియొయ్యతివకపుడు.

నీ. కపురంబుజవ్వాది ♦ కమ్మకస్తూరి హరి, ద్రయఁగూర్చి నలుఁగిడి ♦ రమణియొకతె

గమ్మనవలచు చొక్కపు మంచిగంధపు, టటకలిచెట్టె వాఁమాక్షియొకతె

సలికాలకుఁదెచ్చి ♦ చలువరావలకపై, నిలిపె మక్కువతోడ ♦ లలనయొకతె

బంగారుబిందెలఁ ♦ బన్నీరు దొరలించి, జలకమార్చెఁ గడంక ♦ నెలఁతయొకతె

గీ. జిలుఁగు దువ్వల్య ♦ కెంగల నలవరించి, కిదిసి తడియొత్తై నొక్కపంకజదళాక్షి

వాఁతచెఱఁగుల చెంగావిఁవలువఁగట్ట, నిచ్చెనొకబాలికామణి ♦ యిందుముఖికి.

చ. నలినదళాంతవృంత పవనంబులచేఁ పడియార్చి పెన్నెలు

ల్లయఁగ దువ్వల్యం గునుమఁగ్గముగాఁ జెలియొర్తుకై శికిం

బలవలువం బయోజముఖి ♦ యాస్యము చూడఁగ నొప్పె నయ్యెడన్

లలితమిలిందబ్బండ పరిలక్షిత పుల్లనద్రోజమో యనన్.

2854

- ఉ. పంకరుహాక్షికి న్నిటలభాగమునం గొనగోరఁ దిన్నఁగాఁ
గుంతుమ లేఖిద్దె నొక ఁ కుంజరయాన సరోపచిత్త మీ
నాంకధనుర్విముక్త దలితాఖిలపాంథశరీర శోణితా
లంకృతవిభ్రానాకుగనులక్షణలక్షితలీల బోల్పగన్. 2855
- క. ఉడురాజబింబవదనకుఁ, గడఁకం గడకన్నులందుఁ ఁ గజ్జెలిమిడె న
య్యెడ నొకపడంతెలువల, రెడు చాతుర్యమున సాగను ఁ రెట్టించంగన్. 2856
- చ. పొలఁతు లమూల్యదివ్యమణి ఁ భూషణ పేటికఁదెచ్చి యందులోఁ
గల మణిభూషణావళులు ఁ గన్గొని కాంచనపద్మపత్త్ర మం
జులమగు లేమ మై సొబగుఁ ఁ జూచి సఖిమణి మేని కాంతితోఁ
దులగన వీవిభూషణతఁతు ల్నిజ మంచు వచించి రయ్యెడన్. 2857
- క. అద్దముఁజూపెను జెలికొక, ముద్దియ సఖి నీదు ముద్దు ఁ మోము నమమనం
గద్దటిశశిఁదెచ్చితి నీ, వద్దికి నిద్రమాడుమనుచు ఁ వచియించుగతిన్. 2858
- ఉ. అంగనయొర్తు పీటయిడె ఁ సంబుజలోచనయొర్తు రాజమా
లిం గడు వేడ్క నం దునిచె ఁ లేమ యొకర్తు సృపాలదత్త ర
త్నాంగద ముఖ్యభూషణము ఁ లందుకొనెం గలకంఠియొర్తుతె
చ్చెన్ గనకన్ధ సారభవఃకీకృతతైలముఁ బైఁడిగిన్నియన్. 2859
- చ. కులుకుమిటారి గబ్బిచనుఁగొండల హారలత ల్పటింపఁగాఁ
గలనినదంబుతోడఁ గరఁకంకణము ల్యూరయంగఁ జూర్ణ కుం
తలములు ఘాలభాగమునఁ ఁ దాండవమాడఁగ సంతసంబుతో
నలికులవేణియొర్తు శిరఁసంపై సృపాలక చక్రస్థికిన్. 2860
- చ. గిటగిటఁ బేదకాసు వడఁకింపుచుఁ గన్తురి వల్లవెట్టై ను
త్కటకటకధ్వనుల్చెలఁగఁ ఁ గామినియొర్తు శిరోరుహంబులం
దటకలివెట్టై గందమున ఁ నంగనయొర్తు కటితటిసట
త్పటయనుచున్ రయంబున నృపాలకమౌళికి సంతసంబుగన్. 2861
- క. తైదండయొనఁగె నపుడొక, పైదలి నడపించె నలిఁభవనంబునకున్
వేదండయాన యొక్కతె, యాదరమున నవ్వసుంధఁరాధీశ్వరునిన్. 2862
- చ. అనుపమరత్నపీఠమున ఁ నద్ధరణీవిభునుంచి, యొక్క మా
నిని మణిపూర్ణకుంభములఁనించిన గొజ్జఁగినిరుముంచి మ
జ్జనమొనరించె నొక్కనవఁసారసలోచన జిల్లుదుప్పటం
బునఁ దగియొత్తెఁ దెన్నెలులు ఁ భూషవరాగ్రణికిన్ రయంబునన్. 2863

క. జలబాస్యయొక్కతె జలఁగుం, జలవలుదెచ్చి యొసఁగె నొక్కసతిగడ్డయిడెన్
గలకంతియొక్కతె కన్తురి, తిలకముఁ గొనగోర దిద్దె ♦ ధీరాగ్రణికిన్. 2864

వాసపదతొ పరిణయము, వ. పీ. ఆ 5 పద్య 36—50.

సీ. చెక్కుటద్దములపైఁ ♦ జెనుటబిందువులారఁ, గన్తురి తిలకంబు ♦ గరఁగిబాఱఁ
గరకంకణంబులు ♦ ఘల్లుఘల్లుని మ్రోయ, నలువంక బసిడి పెన్నెలులుగాయ
స్సనభారమోర్వక ♦ దనుమద్య మసియాడ, నిండుమోహంబునో ♦ నీకపీఠ

గ. గటికటంబున గీల్లడ ♦ నటనమాడ, ఘనతరంపైన నిట్టార్పు ♦ గాడ్డుతోడఁ
దాళిగుంబాపు సంపెంగ ♦ తైలమంతుఁ, దమక పెడనాలహరికి రాధావధూటి.

గీ. చెలుల చేలాగుగొనిలేచి ♦ కలికియిడిన, పాదకలుమెట్టి రాజసౌహృదిమెఱసి
మేటిమగరాలముక్కులి ♦ పీటమీఁది, శౌరి కూర్చుండెవల్లన ♦ సదనమునను.

క. లికుచకుచశౌరికత్తెటి, లికుచరసంబిడియునగరంకేళుచేసో
కొక్కటిగఁజిక్కెడలించుచుఁ, బ్రకటితఃపననీలకేళిపాశంబందున్. 2867

క. కుంకుమునలుఁగిడి నాచెలి, పంకజదళశేఖరి మేనభావములొనన్
తొంకగు ననురాగరసం, పింకఁగ జెలగిసి కేళున ♦ కర్పించె ననన్. 2868

క. గంధామలకము చెట్టెను, గండేభసమానయాన ♦ గని పరికరముల్
గంధలినుంబంది యియ్యఁగ, గంధసతీసపున కపుడు ♦ గరిమెదలిర్పిన్. 2869

గీ. పసిఁడిగిండులచేముంచి ♦ కడఁగులియ్య, జలకమార్చెను తెలువగొజ్జంగిసీట
రమణునకు రాధవిధిసనాఁగ్రూఢ్యమునకుఁ, నెలఁగిపట్టాభిషేకంబుఁజేసెననఁగ.

సీ. మరులార్చెనొకలేమి ♦ మరటినొక్కతెపిన, పరిమళసూనధూఁసములనుంచి
సిగనైచె నొకభామ ♦ నిగనిగతాయెతుల్, గీలించె జంటుంబుచాలుగట్టి
విరులచే నొకరామ ♦ విదళించి పన్నీట, చుడినిచ్చి గోపజన్మానిజమిరెఁ
బటమిచ్చె నొకనాన ♦ యటవిప్పె నలఁగఁగ, నీకతాళలుగట్టి ♦ నెరికగట్టి

గీ. తిలకవలియొక్క కన్తురి ♦ తిలకమునిచె, గంధగజయానయొక్కతెగంధములఁచె
తొడవుతొడవోర్తు రత్నాలతొడవు లిడియె, శౌరికినిబాల నయ్యలంకారవేళ.
రాధకానాంత్యము, ఆ 1.

చ. మరు లలికంబుపై నెనయఁ ♦ గొంగిజెనుటల్ జనియించ ముత్తెపున్
నరులు పెనంగులాడఁగఁ గుంచంబులు నర్తనసేయ నిర్దపున్
మురువున నాసికాగ్రహణి ♦ మోవిని బిందులు ద్రొక్క నేర్పునన్
శిరసునఁ దైల మంటె నొక ♦ కేతకరాసన చంద్రమాళికిన్. 2872

ఉ. అనసూయారంధతులను, వనితామణు లిర్వురును నుత్పర్ణఘటయుగం
 బును గొని గోయము నించుచు, ననుపమగతిఁ జేసి రతిని ♦ కభిషేకంబున్. 2873
 క. తడి యొత్తై నొక్క కోమలి, పడఁతి యొకతె యిచ్చె మృదులఁపరిధానంబుల్
 మృదుమేన నొక్క భామిని, కడఁకం గర్భూరయుత సుగంధం బలఁదెన్.
 ఉ. కన్నులు రెండెకాపు వెదఁకస్మృతి యొక్కటి యున్నదోచెల్
 యెన్నఁడుఁ జూడ మిమ్మ యొక ♦ నించుకకాటుకఁ దె మృటంచు నా
 సన్నత దేవతాళికిని ♦ జందొకిరీట సమేత మాళికిన్
 గన్నియ యొర్తు కన్నులను ♦ గాటుకఁ దీర్చెను సూటిమీఱఁగన్. 2875
 మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 8.

సీ. కస్తూరియును పచ్చఁకర్పూరమును గోవ, జవ్వాసియును మంచి ♦ చందనంబు
 పన్నీటఁ బదనిచ్చి ♦ పంకంబుగాఁ జేసి, యంచుల నటకతి ♦ యమరఁ దెట్టి
 గంగాజలంబులఁగలయ మజ్జన మార్చి, పంచవర్ణాన్నంబు ♦ పడసివైది
 దివ్యాంబరంబుల ♦ దేహంబు తడి యొత్తి, కురులు నున్న గుర్విఁకొప్పు చెట్టి
 గీ. ధాళిధళ మగు బహు పుష్పఁదామకములు, నెరయ కబరిభరంబునఁనిండ దుఱిమి
 నొసల మృగమదతిలకంబు ♦ పాసఁగె నెట్టి, చెందుమణిదర్పణంబునుజేతి కిచ్చి.
 వైశ్యపురాణము, ఆ 8.

ఉ. శరులు డెనంగ లేఁజెమట ♦ జాలునొనంగఁ గురు ల్విడంగఁ గొ
 వ్విరు టరంగఁగఁ దైఁటచెఱఁగింపుగి నోరిపిలంగ గుబ్బచ
 న్నెరుగు లేఱుంగఁ గౌను జవఁమించు టెనంగ నగల్ మెలంగఁగా
 గురుకుచ యొర్తు ల్విఱ్ఱఁపనఁకుం దల యంటె ననేకభంగులన్. 2877
 యామినీపూర్ణతిలకావిలాసము, ఆ 8.

సీ. సూటికాటుకనీయు ♦ మీఱువాల్లన్నుల, పొగపైసకేగంటిమాపు లొలయ
 బలుకెంపు బాజుబంధులు డాల్ మెఱయుముద్దు, గులుకుచంకలు మేలితఘకులీన
 నునుబోటి చనుదోయి ♦ నెన లేని బరువున, నలరి గౌ నల్లలనాడు చుండ
 సన్నంపుమేల్బరుఁపారంగుచీరపై, ముత్తరుల్ నరులతో ♦ నెత్త మాడఁ
 గీ. జుక్కతోఁగూడుచందురుఁసొబగుదెల్పు, ముత్తి యపుఁజేరుచుక్కబల్ ♦ ముంగురులను
 బిందులాడంగనేనఁత్రాల్ శిరముననిడి, యెలమిఁదలయం టెదొరకొక్కయిందుపదన.
 క. నలుఁగిడె మెయి నొక రమణీ, తిలకము జలకంబు లార్చె ♦ తీరుగ నొకరా
 చిలుకలొడికి మిటారము, గులుకం దజిఁఁబుత్తై ముద్దుఁగుమ్మ నృపునకున్. 2879

- క. చెందిరపుం దిలకం బొక, మందగమన యిడె లలాటమధ్యంబున నా
నందమున నొక్క నుందరి, యంద మమర నెదుట నిల్వఁబడ్డము నిలిపెన్ .2880
కవిచకోరచందోదయము. ఆ 1.
- క. తలయంటె నొక్క యలికుం,తల సంపెంగనూనె రఘువంతుండున కిందో
పలఁచిత కనకమయ శయ, పలయ రుంగురుగరవంబు పలనుగఁ జెలంగన్.
- క. నిటలతటవిస్ఫుల్ల బుగ్గు పొలక యగుచు నొక చఱికోరదృశ సము
శ్శటవార్ష న గండపు, టటకలి వెట్టెం బ్రభాకరాస్వయమణికిన్ .2882
- చ. జలక మమచ్చె నొక్క జలఁబాతవిలోచన యొక్కనీలకుం
నిల శనియైతై వారసంసం బడె నొక్కనుధాకరాస్య వి
చ్చుడి పైడిగద్దియ యొసంగె వెలందుక యోర్తు పెన్నెఱుల్
మెలతె యొక్కరుచ్చె నెలమిం గొనగోరుల రామూర్తికిన్. 2883
- సీ. కమనీయనవరత్నఁబుచితకోటిరంబు, శిరమున ఘటియించెఁ డెలవ యొకతె
వికసితమణిబద్ధఁ మకరకుండలములు, వీనులఁ గీలించెఁ వెలది యొకతె
గొనలుపన్నియమిఱుకనక కేయూరముల్, భుజములనెలకొల్పెఁబొలఁతియొకతె
రాణించు తెలితఘ్నఁటాణిమైపుఁబేరు, లురముననొనగూర్చెనువిదయొకతె
- గీ. వీరవిజయానికి మన్నెకుఁమారబిరుద, మైన ఘనగండపెండేరఁమంద మలరఁ
బాదములఁ బాడుకొల్పెను పడఁతియొకతె,నిండువేడుకరఘువంశఁమండనునకు.
రామచంద్రోపాఖ్యానము, వా. వేం. ఆ 2 పద్య 119—122.
- చ. ఒక యిసుకై వివాదము మఱిహోద్ధతి గల్గినఁ జక్రివాను లూ
రక యనిఁ జేయఁ దైటి కొగిఁరాఁ దమ గూడులఁ దొక్కులాడు మా
డికిఁ జివికం గుచంబులు గఱిడిందిరనంబునఁ జిందు లాడఁ బా
యక యొక యింటి తేని తలయంటెను సంపఁగిను నెలో రహిన్. 2885
- సీ. ముంగురుల్ చెదరినొఁముననాడఁ దమ్మిపూ,పై నాడుబంధరఁపారిఁ జెలుప
బిగువైనకంచెలఁ బింపిఘ్నగూయు చ,స్తవపలఁబడ్డ జొక్కవలఁదెలుపఁ
గొన్నుకడియముల్ గలుగల్గుమనిత్రెయ,నుమచాపమార్వీస్వఁసములఁదెలుపఁ
జెక్కిలిదోయినిఁ జెమటజాఱగ శశి, శిలఫలకఘ్రివఁములను దెలుపఁ
- గీ. జిన్నిముక్కెరముక్కునఁ జిందులాడ, మేలిపయ్యెదబాణ ధమ్మిల్లమూడ
లలితచంపక కుసుమత్రైలంబుతోడఁ, జక్కఁగారాణితలయంటెనొక్కప్రాడ.
- గీ. గమగమయటంచుచావులఁగ్రమ్ముకొనఁగఁ,జెలగుకస్తూరియందునఁజిక్కఁబు
మెదిపి యామొడయని నునుఁమేననొక్క,కలువకంటుల మేల్పొందినలఁగులిడియె.

- క. పనితా పల్కలు నలుగుల, పనికోర్వనటంచు నెంతో ♦ బడలితివిగ దే
కనలకయిపు డెటులనిలుతు, పని రాణికి నొక్క మగువ ♦ యటకలి నిడియెన్.
- గీ. ఇరువురను వేలువేలుగ ♦ గరుడుసాల, లోకిఁదోడ్కొనిపోయి తొమ్మిలపసిండి
గద్దియలనుంచి నురుగున ♦ రుద్దికురుల, గీరుచును వైసగొ? గి ♦ నీరుబోసి. 2889
- పీ. నిడుదపెన్నెలులను ♦ దడియొత్తై నొకయింతి, తోడ్కొనై గలతిడి ♦ దుశ్శివనొక తె
విడిలించి కీల్లంటు ♦ వేసెనొక్కచెలంది, ముడియందుఁ బాస్వల ♦ ముడిచెని క తె
నిలుపుటన్దమ్రాల ♦ నిలిపెనొక్కపడంతి, తీలకొని మోమునఁ ♦ దీర్చెనొక తె
యత్తరుజవాటి ♦ నలఁదె నొక్కపడంతి, కొల్లగాఁ ♦ ప్పగుఁ ♦
- గీ. రవణములమేనఁ గీలింపె ♦ రమణి యొక తె, పూలమంటపమి చెను ♦ పుష్పముల
సింగపుంటిటలను వేసె ♦ చెలియయొక తె, కుమవఁగా బెట్టె నల్ల తొమ్మిది
కవిజనచకోరచంద్రోదయము, ఆ 4 పద్య 16. — 173.
- ఉ. సంపెఁగనూనె నంటి పెలుచున్ బసపూనఁగ నల్లు వెట్టై మే
త్కొంపుల నత్తు సొంపు దులకింపఁ బునుంగు చనుంగవం గుబా
లింప మెటుంగు ముంగురులు ♦ లేఁజెనుటం బడ నై నటింప నై
లింపపూసమాన యొక ♦ లేమ మురాసురమగ్న భేడికిన్. 2891
భద్రాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 52.
- ఉ. అంతట నొక్క రాజముఖి ♦ యంతిపురంబున రాజనందను
న్వీంతచోకాటపుంబనుల ♦ వీరికపై నివసింపఁ జేసి తా
సంతన మాతృ నుప్పలిల ♦ సంపఁగి నూనియ నంఁజెఁ దెన్నెలుల్
కంతు నుణంబు లిట్టటు మెఱలంగకయుండఁగ మందుఁ బ్రామెనాన్. 2892
- ఉ. కోమలియొర్తు రామతునకున్ మృదు సుందర మైన మేన గం
ధామలకంబు వెట్టి నొక ♦ యంగనయుం జతురోక్తి రూఢిగం
ధామలకంబు చేతనె నృపాస్మజు నేనభిషిక్తుఁ జేయుదున్
లేమరొ యంచుఁ బల్కి యటులే పచరించె నమంచితంబుగన్. 2893
- ఉ. కుంతలమూల్ నృపాత్మజునకుం దడియార్పఁ గడంగి యొత్తై నీ
మంతిని యొర్తు నేర్పుమెయి ♦ నద్దిన కొంగున నద్దకుండ న
త్యంతము సన్నపువ్వులిపె ♦ మల్లనఁ జొన్నినకేల యామినీ
కాంత ఘనాంతరంబునకుఁ ♦ గొముదిఁ బర్వఁగఁ జేసినట్లుగన్. 2894
- పీ. ఒయ్యార మెలయంగఁనోరగాసిగవై చి, పువ్వుటెత్తులుచుట్టెఁబోలఁతియొక తె
నుదుటఁ జెన్నదలిర్పఁ ♦ గురురుగాఁ గళ్యాణ, తిలకంబలపరిండఁగలికియొక తె

మెలపుతో నలపుతోఁ ♦ గలచంబునెమ్మేనఁ, బొలపంబుగ నలందఁ వెలఁదియొకతె
రతనంబుల హారంగు ♦ జతనంపుటపరంజి, రవణమున్ గయినేనెమ్మనవిదయొకతె
గీ. తలను బాగయ మహతాబునిలుపుటంగిఁ, బచ్చపూవన్నెల షరాయిపావదోయి
చేరుమాలను మెలుఁగుకై ♦ బారుఁబతికి, నకియలుధరింపఁగ నొసంగిరికాతెయొకతె.

రామరాయవిలాసము, ఆ 3 పద్య 143—146.

నీ. కురులు చిక్కులు తీసి ♦ క్రొత్త సంపెఁగనూనెఁ, నలయం బెడలుకలకలికియొరు
పచ్చకపముచాయ ♦ పనుపున మేదించి, నలుఁ గిడె నెమ్మేనునాతి యొర్తు
మంచిగండపుఁ దావి ♦ మించి గుబుల్కొన, నటకలి తల నిడె ♦ నతివ యొర్తు
బంగారు బిందెలఁ ♦ బన్నీరు గొని వచ్చి, జలకంబు లాడించెఁ ♦ జెలువ యొర్తు
గీ. నీరు ముమ్మలైతలచుట్టు ♦ నెఱయఁదిగిప్పి, తడవుమనుమనిదీవించెఁ ♦ బడఁతియొర్తు
రతనములపేఁట దొర దిగి ♦ రాఁగ నెడుట, నిలికె బంగరు పావలునెలఁతయొర్తు.

రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 72.

—♦ పురాలంకారము. ♦—

నీ. ఘనసారచందన ♦ కలితజలంబుల, లలి మణివేదికలలుకువారు
దారాగణోదర ♦ తారమాక్తికములఁ, దెంపార మ్రుగ్గులు ♦ జెట్టువారు
మణిమరీచులు నభోమణిదీధితులఁ గప్ప, నెలమిఁ గేతన తతులెత్తువారు
నుకుమారపిప్పల ♦ చూతెపల్లవములఁ, గడఁగి తోరణములు ♦ గట్టువారు
గీ. సౌధవాతాయనంబుల ♦ సరిసముదవ, మంచి ధూపంబు తెలమి నభవర్చువారు
జారు మంగళ ధీర ఘోషములువెలయ, మించితూర్వములొగినివాఁయించువారు.

భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 2562.

నీ. స్వర్ణపరిచ్ఛద ♦ స్వచ్ఛమడ్యద్వార, లాలితనోపురా ♦ ట్టాలకంబు
ఫలపుష్పమంజరీ ♦ కలితరంభాస్తంభ, పూగపోతాదివిభూషితంబు
ఘనసారికన్తారికాగంధజలబంధు, రాసిక్తవిషణిమాన్త్రాంచితంబు
మానితవంత్తు ♦ మయరంగవల్లీవి, రాజిత ప్రతిగృహప్రాంగణంబు
గీ. శుభసదీజలకుంభసంభోభిరంబు, తండులస్వర్ణలాజాక్షుతిప్రసూన
ఫలబలివారితకలితవిభ్రాజితంబు, నగుచు నర్వతోలంకృతమైనపురము. 2898

భాగవతము, సం. 4 పద్య 315.

గీ. చిన్ని పేగు ల్ ♦ బహుసంఖ్యలకొలంది, చంద్రగూర్వాకల్ప ♦ శతముతోడ
నాటం పొరిచందిననగంబు తెన్నెని, నధికాయమానరంభాతోడ

సవరించి రిందగిరత్నవితానములు పెక్కు, వజ్రకూటపరిభావములతోడ
నిలిపిరి చిత్రరేఖలచాలు తమిమితి, నతుల హేమాకృతిప్రతతితోడఁ

గీ. గట్టి రగణితపుండరీకవ్రజంబు, తగునెడ ననంతకుడుదసంతతులతోడ
వాసవపురస్థితానేక యన్తమహిమ, జూచి హాసవపురివారు యోద్యమంద.

చ. పరిణతదివ్యగంధఫలభారనమత్కదళీపరంపరా
పరివృతకాయమానములఁ యర్చ్యులవలె జూచి పైవయిం
బరిగొనివచ్చు రాజకుక యన్తులచొప్పున నొప్పె నవ్వడ
వ్వరవివణిప్రభూణముల యభూరిహరిన్మణితోరణావళుల్.

2900

చ. పసిడికురుంజులన్ మెలఁగు యంగరుబొమ్మల జూచు దేవతా
ప్రసవనుగంధులన్ ధ్వజపత్రంపరఁ బిల్చివివాహపీటికా
విసరమునంగ నెత్తు ననుమీరపురేందరబాహులాయనన్
లసదహివల్లికావృతఫలక్రముకంబులు నాటి రెల్లెడన్.

2901

చ. హిమనలిలాభిషిక్తయును యహేమపటావృతయం బజీరకుం
కుమరసలిప్తయుం గునుమ యగుంభితయు న్నవధూపధూమనం
భ్రమపరిబ్రంభమాణిభి యర్చ్యులొకయు నై యెసంగె భూ
రమణపురాధిదేవత హిరణ్యయదర్పణదీప్యమానయై.

2902

వసుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 65—87.

సీ. ఎక్కడఁజూచిన యింద్రుల బసిడికుండులు క్రొత్త మెఱుఁగిడి యిలుపువార
లేవంకఁ జూచిన యహిమవారిలోగంధ, సారంబు కలయంపి యజ్ఞవార
లెచ్చోటఁ జూచిన యెలమి గోడలఁ దట్టు, పునుఁగుజవాదియుఁబూయువార
లేదిక్కుఁ జూచిన యింపుగా మణివేది, కలు గమ్మగమ్మరి యనలుకువారు

గీ. ప్రేమఁ గప్రంపు ముగ్ధులు యెట్టువారు, కలువడంబులు మెల్కట్లుగట్టువారు
పచ్చతోరణములు పొందు యపఱువారు, నైరహారాత్రసంధ్రమంబలరజనులు.

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 7 పద్య 58.

సీ. కనుసీయతపసీయ యకళాన్వితము భవ్య, గారుత్మతద్వారతోరణంబు
ఘనగంధజైలభాజనదీపికావృత, మురుతరాగరుధూప యనుచిరంబు
యంత్రీపాంచాలికావ్యజనానిలమనోజ్ఞ, మతిచిత్ర పటవితా యైకనభము
ఘనసారకదళికాకలితహీరస్తంభ, మలఘుగంధ రజస్సమాహితంబు

గీ. క్షత్తిభవరంగవల్లికాఁనురుచిరంబు, మహితపరిపుల్లమల్లికాఁమాలికాని
కాయలామజ్జకోన్నతఁ కాయమానమును నగుచునొప్పె నప్పురిఁజనము పొగడ.

విజయనందనవిలాసము, ఆ 3.

సీ. చంద్రికాలాంతరఁస్తంభజృంభిత మర, కతమణితోరణాఁవృతనభంబు
నాగుల్ఫకీర్త నాఁనానూననూనపగ్గి, తానమానితనిమఁచ్యానతంబు
కాయమానాసమాఁనాయత ముక్తావి, తానాంకి తాఁద్యవఁస్త్యవ్రజంబు
నగరుధూపోద్ధ ధూఁమా శీకజలధరో, దయ నటద్భవనచంద్రికి గణంబు

గీ. రాజబింబానవాకరఁ రాజమాన, రత్నకల్పితమంగళాఁరాత్రికంబు
నగుచుఁ దనరాశెఁ దత్పురాఁభ్యంతరంబు, రాజురాకకు ముదమునఁ జేజరిల్లి.
వాసవదత్తాపరిణయము, ప. వీ. ఆ 5 పద్య 85.

సీ. చంద్రికాలాస్థగిఁతేంద్రనీలద్యుతి, సాంపైనపెన్నెసిఁ గుంపుఁ గాఁగ
దద్దవాక్షస్థితఁదర్పణం బరయంగ, నిగనిగ లేలు నెఁమొగము గాఁగ
గోపురార్పణకాతఁకుంభకుంభమృత, లాలితస్తనయుగఁళంబు గాఁగఁ
గమనీయకమలారిఁ కాంతవితెద్దలు, ఘనతరజఘనయాఁగంబు గాఁగ

గీ. ధ్వజనటముచిత్రవర్ణంపుఁపలంపగాఁగఁ, నోరణస్తంభములుపెనుఁదొడలుగాఁగ
మెట్టుదమ్ములు పదములుఁ పట్టు గాఁగ, నలరిపురలక్ష్మినిక్కిలిఁచెలుపుఁగాంచె.
పద్మినీపరిణయము, ఆ 5 పద్య 10.

సీ. కస్తూరి కన్నీటఁగలయంపి చల్లించి, గోడలు జవ్వాజితోడ నలికి
ముగ్గులు కట్టాణిఁముత్తయంబులఁ బెట్టి, నెలతాలతోడఁ దిన్నియలు వైచి
డంబైన పగడంపుఁగంబము ల్పాటించి, తెల్లకొవ్వెరులఁ బంఁదిప్పు వేసి
తోరంపుఁ బన్నులఁ దోరణంబులు గట్టి, రతనంపు దివ్వెలుఁ జతమపఱిచి

గీ. కలయ బంగరు పని మేలుఁకట్లు కట్టి, వాడవాడలహంబట్టుఁ పడగ లెత్తి
తావులమెఱుంగుఁ గుఱువేళ్ళదడులు కట్టి, వీడుకై నేసి రెలమి నఁవ్వీటి వాడు.
రసికజనమనోరంజనము, ఆ 4 పద్య 81.

—ఁ స్వయంవరము. —

సీ. అఖిల దిగ్దేశ రాఁజాకర్షణక్రియా, మహనీయతర సిద్ధమంత్ర విద్య
యాకార రేఖా సఁకుభ్యుత్థి తానన్య, సాధారణాశ్చర్యఁ జలధి వేల
నేపథ్య హీర ప్రఁభా పూర నిర్మల, వారి బింబిత నిజస్వచ్ఛ కాంతి
సంకల్పభవ దూతఁనదృశ కణ్ఠాకల్ప, కల్పార సౌర భాగత మదాది

గీ. బహు వికోధి మణి పృథ్వాపల్ల వాగ్గి, మల్ల సంగ్రామ ఖరలికామండలాయ
మాన వానా పరిష్కారముహితాత్రి, మనుజపతిపుత్రి యాస్థానమునకువచ్చె.
మహాసర్ధర. చతురత్వం బొప్పఁగానఁపురసలుభయపార్వ్యంబులంబాడుచున్ రాఁ
జతురంత స్వైరయానంధ యయి తరుణి యాస్థానముం జొచ్చి వచ్చెన్
శతపత్నైశ్చీక రాజ్యోచ్చలితధవళరుక్మామరాళీమరాళీ
కృత లీలా లాస్య కేళీకిసలయిత కలాఘోలనం బొప్పు మీజన్. 2809

పీ. దవ్యదవ్యులఁ గన్ను తనివి వోవగఁ జూచి, పరమాద్భుతంబాత్మఁబాడుకొల్పి
సక లాంగకంబులు జాడుకోబులకించి, చే యొకిండుక యొత్తిచిత్త మిడిచి
కదియ నాసా శి ఖాగ్గమునఁ దర్జని మోపి, మూర్ధంబు గంపితంబుగ నొనర్చి
కడఁపొప్పలొరయంగఁగనుఁదమ్ములరమోడ్చి, బొమదోయియొక్కింతఁపాడవునేసి
గీ. లలన సౌందర్య పథా పిఠాసమునకు, నిచ్చ మెచ్చని రా జొక్కఁడేని నరిది
యొప్పుపొద్దెనమున నున్నయభిల వాధి, వలయితాశేష మేదినిశ్వరులయందు.
శృంగారనైషధము, ఆ 5 పద్య 5. 8, 9.

ణ. మానితలీల నల్లన విఠమానము డిగ్గి విమార్శ రత్న సో
సాన పరంచరా సరణి భారతి హస్తము గల నూడి పం
చానన మధ్య కాంచనమయంబగు మంచక మెక్కి చేర్చె న
మృతన వాఘు కంతమున మంగళ నవ్య మహాక దామమున్. 3001
శృంగారనైషధము, ఆ 6 పద్య 3.

సీ. గురు ధూప సంస్కృత్యాగురుధూమ తతి దిబ్బు, ఖంబుల కలకరేఖలను దీర్చె
ఘుస్పృణ చందన గంధమపృణాంబుసిక్తియు, న్వర కంగరాగ విశ్రమమొసంగె
వృత వై జయంత సంభృత వై జయంతిక, ల్లివికి జిత్ర పరిధాన విధిసెఱపె
మణిపల్లెకవృణధ్వజవల్లికారుతుల్, గృహదేవతల కర్త గీరి గజపె
గీ. భోజనాస్వయంవరాద్భుతమహోత్స, వాభిరూపప్రసాదనాభ్యాభితఃపృ
వృత్త సర్వర సగర నాఠీజనపృ, చార లీలా విడంబన సరణి దోఁప. 3002
ఇందుమతీపరిాయము, మ. స్వ. ఆ 5 పద్య 9.

సీ. కన్య నవ్యలపునఁ గలయు నిజం బని, యొక రాజనందనుం డుబ్బ దోణగ
మీనాక్షి గొంతునమెచ్చునన్ననియొక్క, వసుధేంద్రగురుఁడొగింపఱలఁగాంచె
గుంభకుచప్రయఁగూడు నన్నని యొక్క, యినకుమారుఁడుమదిసెనఁగఁ బూసె
సింహామధ్యమ నన్ను జేపట్టు నని యొక్క, కుమరుగాధీశుఁడుత్సవముఁజెంజె

గీ. నారయోఘవతీకాంతంశతయ సోయగ మల కెల్లను రాశియై ♦ కొమరు మిగులు
కఠనఁ గుఠ లాధిపతు లతిఁకుతుక మతుల, నతులవైభవయుతులునైఁయులరునంత.

ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 4 పద్య 118.

—♦ వ్యూభిషేకము. ♦—

సీ. పీఠ్యపంశములగు ♦ వివిధమంత్రింబుల,తోఁగూడ సద్విజృంభోమ పరివృ
తునిఁ జేసికొని రాజు ♦ గోడ్డొని యేఁగి యా,వినుతపీఠంబునఁనునిచి శోభ
నాలంకరణమున ♦ నభిరామ యైన పాం,చాలిఁ దద్యామపాఁశ్చయన సహస
మాసీనఁ గావించి ♦ యగ్నిముఖము నేసి, కొని హోమతంత్రివర్తన మొనర్చె
గీ. నంతనూర్జిత శుభవేళే ♦ యగుడు శంఖ, చక్రగిరుఁ డానఁబుట్టిఁజంఖ మెత్తి
పృథివి కధిపతి పగు మని ♦ పీఠి నాప్య, ధానుసుని నశ్శేషునిఁ ♦ తీసి నధిప.
భాగతము, కాంతి. ఆ 1 పద్య 374.

ఆ. మంత్రీ సంయుతంబు ♦ మంత్రీ నిబద్ధమై, ఫాల మందు హేమ ♦ పట్ట మమర
జల జటాంకు కపిల ♦ శశిఖండుఁ డగుల్ల, పగిది నపుడు రామఁభద్రుఁడొప్పె.
ఆ. మహిత పద్మరాగ ♦ మణికిరీటుఁడు చాల్చి, యుదయదర్శనమండఁలోదయాశ్రి
యనఁగఁ బొలిచెఁ ద్రిజగఁదభ్యుదయస్ఫూర్తి, మూర్తివైభవవర్షిమోద మెనఁగ.
భాస్కరిరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 2853, 2858.

క. పట్టముఁ గట్టిరి యాశ్చపు,పట్టికి నెన్నుదుట భువనఁభగణశ్రీకిన్
నట్టన బ్రహ్మయొసంగిన, నట్టమరీ యనుచు జగము ♦ పరీవృతంపంగన్.

క. స్థంధిలపూజితమును రుచి, దంశితశశిమండలంబు ♦ చారాశనుధా
కాండము నగుశంఖము ముని, మండలవిభుఁ డెత్తి యిచ్చె ♦ మనుజేంద్రునకున్.

గీ. అంశుమంతుండు నమ్మనియనుమతిం బ్రి,యానమేతంబు గాఁ దగుఁసేన వెట్టి
జలజలధార కోటిరఁవలభి బాణ, హర్ష సంపద నభిషేక ♦ మాచరించి. 3009

గీ. శిఖరవిర్గతగంగాంబుఁసిక్తతుహిన, వధరహా యనఁ బొల్పునఁకొక్కిడుమఁజూచి
తాము నారీతిఁ బొల్పుచంఁదమున హర్ష, తోయధారిలఁదొప్పఁగఁదోఁగిరపుడు.

క. కులగురు వైన వసిష్ఠుఁడు, జల మాన్మథువేల నంగి ♦ జలనిధివేలా
వలయితమహి నేలుము నీ,వలఘుమతి యనుఁడుఁ జేసె ♦ నభిషేకంబున్. 3011

క. రా జొకరుఁడు రాజునకున్, రాజితముగఁ దాల్చెఁ బాండుఁరచ్చత్రంబున్
రాజితఁడె కాక యేనిక, తానె యని కొల్వనఁచ్చు ♦ రాజో యనఁగన్,

క. అనితరబంధీకృతరీపు, జనపాలవికాలకీర్తి ♦ చంద్రిక లనఁగా
 మనుజేశ్వరు లిద్దఱు నృప,తనయనకుం జామరములు ♦ దాల్చిరి పీఠిన్. 3013
 క. మేదురవిప్రజనాశీ, ర్వాదంబులఁ బుణ్యగాన ♦ నాదముల మహా
 వాదిత్రీనాదముల జయ, నావంబులఁ దగియె జగము ♦ నాదమయంబై. 3014
 నుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 173—180.

సీ. కనఁ గల్గె నేటికై ♦ నను రాము ననుచుఁ గౌ, నల్యాదిజనము లుత్సాహ మొంద
 రామ నీకీర్తి యాఁరచించంద్ర మపుఁ గాత, మని వసిష్ఠుండు దీప్తన లాసంగఁ
 దమరు నేనిన నుధర్మములు నేఁడు ఫలించె, నని పౌరు లుత్సవఁమ్మున మెలంగ
 నకలదే శాధి నాఁయకులు గానుక లిచ్చి, యలికకీలతహస్తంబై భజింప
 గీ. భరతలక్ష్మణశత్రుఘ్న ♦ పవనతనయ, భానుజాంగదజాంబవత్ప్రముఖధన్య
 లుచితమగునూడిగములు నేఁయుచునుగొలుప, రాముఁడప్పుడుపట్టాభి రాముఁడయ్యె.
 సీ. కమనీయరత్నోర్వికలఁ బూని సితఁఫేన, చందనాంగకుఁ డయ్యెఁసాగరుండు
 ప్రైరుపచ్చల తాళిమీఱ మొల్కల గగు, ర్వాటుఁ గంచుక మూనె ♦ రత్నగర్భ
 వినుగెంపుఁ బతకంబు ♦ గనిపింప నురదీర్ఘి, కాచేల యై మించె ♦ గగనలక్ష్మి
 విమలకోరకమాక్తి ♦ కములఁతో జిగురుఁగెం, బట్టుబుట్టముఁ గట్టె ♦ బహువనాలి
 గీ. కుంభికుంభాగ్రశోణమృత్కుంకుమంబు, దంతరుచివజ్రహారమతో దాల్చెదిశలు
 సీతతోఁగూడి సరిలేని ♦ చెలువు పూని, శిరఃసుస్వామి పట్టాభిషిక్తుఁడైన.
 ఉత్తర రామాయణము, ఆ 1 పద్య 135, 138.

సీ. చాదంతి తనుకాంతిఁ సంపత్తి నెన జెంది, యలరారుచున్న సౌఁధాధికములు
 పకడంపు నునుగెంపు ♦ ప్రవిమలచ్ఛాయల, మహిమ శోభిల్లెడు మందిరములు
 మిన్నుంది చెన్నుంది ♦ మిలమిలల్ దరుకొత్తఁ, చారంబులేని పాఠికారతతులు
 సరిలేని నెఱిఁ బూని ♦ నెరుప మాకారులై, భాసిల్లు చున్నట్టి ♦ పారజనులు
 గీ. మంజుల పద్మ నోప్పెడు ♦ మాక్తికముల, తంగవల్లేక లలరు గృహంగణములు
 తోరమా చూతపల్లవ ♦ తోరణముల, చేత నలరారె నప్పురఁజేష్ఠ మపుడు. 3017
 గీ. ఆట్టితఱి నుత్తమోత్తములైన మాను, లమిత గుణశీలు లైన దుర్గాధిపతులు
 వేడ్కఁ జనుచెరిచియందందుఁ విశ్రమించి, యున్నగురుఁ డంత నెమ్మది నుత్సహించి.
 క. పట్టాభిషిక్తుఁడే సెను, బట్టా యిది యనుచు రామభద్రుగిడు నవ్వం
 గట్టె నొక కంకణము చే, కట్టా యని కైకనోరు ♦ కట్టువడంగన్. 3019
 నిర్వృణ్ణనవిచిత్రానూయణము, ఆ 1.

—♦ సంతర్పణము. ♦—

- సీ. పలుమాటు లోపిక ♦ చిలువంబడినవారు, వెండిచెంబులతోడ ♦ నుండ లోన
మువ్వాటు పిల్పొంది ♦ నెమ్మి వచ్చినవారు, కంచు చెంబులతోడ ♦ గాగ్రలఁజాల
నిసుమాలు పిలువంగ ♦ నెలమివచ్చినవారు, రాగిచెంబులతోడ ♦ రాజిలంగఁ
బిలిచిన మాత్రన ♦ బిర బిర వచ్చు వారితోడి చెంబుల ♦ హత్తి యుండఁ
గీ. బట్టు బట్టు నాదృడు ♦ బట్టి ధావ, భులును మడిగుడ్డ లొగిఁ గల్గి ♦ నులలితముగ
మృత్తి కా భస్మ గం ధాక్ష ♦ తాత్తరుచులు, వెలయనొక్కసంతర్పణ ♦ మలరుచుండె.
క. పిలువంబడక తమంతటఁ, బిలపిల మనీ వచ్చువారు ♦ వెలుపలఁ బలుది
న్నెలపై మఱియును చెన్నన, నిలఁబడఁ గోలాపాలంబు ♦ నింగి న్మట్టైన్. 3021
గీ. మొదటి తెగవారి కరటాఁకు ♦ లొదవెఁగొనలు, గలవి లేనివి రెండవతలమువారి
కంత మట్టాకు లవలఁ బుట్టాకు లలరెఁ, బిలువఁ బడకుండువారికి ♦ విస్త భులెటా.
కుమారవృసింహము, ఆ 2.

—♦ రాజముస్తాబు. ♦—

- సీ. ఆపరంజినిగ్గుచా ♦ యల తళతళ లీను, డండైన మణికిరీటంబుఁ దాల్చి
మగమానికంబుల ♦ తెగల నిగ న్నిగల్, తగు లొందు నరచట్టు ♦ బిగియఁ దొడిగి
పట్టు దట్టిమీఁదఁ ♦ బస మించు పైగొప్ప, వన్నెకెంపుల రుమీ ♦ వంకి చెక్కి
కుదురుగా చూరుమంజి ♦ క్కొత్త ముత్తెంబులు, గట్టిన గొప్ప చా ♦ కట్లు పెట్టి
గీ. వేల్పు రేరాల ముక్కల ♦ వెక్కనముగఁ, బొంగుపఱచిన యుంగర ♦ మ్ములుధరించి
పంతుపైతానిసాలుపుల్ ♦ పైని నైచి, వింత కైచేసే నాధరా ♦ కాంతుఁ డెలమి.
పట్టుక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 8 పద్య 77.
- సీ. సొగసైన సిరిపాపు ♦ జ్జట్టి కస్తూరిబొట్టు, దాల్చి నెమ్మేనఁబంపన మలంది
మెఱపునైశిరి పస ♦ మించు బంగరుభురీ, రంగునిద్దానిబువ్వి ♦ టంగి దొడిగి
మొలగట్టిగట్టిచే ♦ తులను దానత్రా, కళ డెల్పు నవరంజి ♦ కంకణములు
రాజిలముత్తయ ♦ రతనంపుపటుపు లం, గుభులపైఁ బలుచంద ♦ ముఖ వెలుంగ
గీ. నంద మగు మొగమాల్ మస ♦ లందుమీఁద, మేలుకొంటట్టుకాలూరు ♦ మాలుపైని
రంగు వాణంగమిగులహా ♦ రంగు మెఱయ, నిండుగొలుపుం డెఁగన్సుల ♦ పండువుగను.
కవిచకోరచంద్రోదయము, ఆ 1.

—♦ రాజపురప్రవేశము. ♦—

ఉ. లాజలు నక్షత్రంబులు దళితృక్కునుమంబులు మీఁదఁ జల్లి నా
నా జయ వాడులై జనులు ♦ నల్లడ మొక్కుచు వేడ్కఁ జూడఁగా
రాజనిభానన ల్మహిత ♦ రత్న సమాజ విరాజమాన నీ
రాజన రాజనో నెదురుఁరాఁ గడు సొంపున వచ్చి మోసలన్. 3025

క. భీకరతరభేరి ఘంటా కాహళ తూర్వ ఘోషఁబులు సెలఁగ న
స్తోక శీక్రానేకా, నీకంబులు బలిసి కోలువ ♦ నిజ పురి సొచ్చెన్. 3026

భాస్కరరామాయణము, బాల. పద్య 94, 95.

సీ. ఆమలంబు లగు చతురంగ బలంబులు, గరిమ దీపించి నల్లడలఁ గొలువ
హృద్యంబులై బహుఁవాద్య. రవంబులు, మ్రోయ మాగధ గానములు చెలఁగ
వంది బృందములు కైఁవారము ల్లావింపఁ, జేరి పుణ్యస్థ్రీలు సేన లిడఁగఁ
గంకణ ఝుఝుఝుత్కారము ల్పైలరేఁగ, రమణులు వింజామఁగములు వీవఁ
గీ. గతికి కన్నులు వారకాంతలు పసిండి, పశ్యేరంబుల రత్నదీపములు నించి
నిండు వేడ్క నివాళింపఁ నిజపురంబు, మంచి కుభలగ్నమునఁ బ్రవేశించెనపురి.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 5 పద్య 287.

సీ. ఉప వనీ రమ మాదుఁతోర్వతృక్కునుమ రా, జీకై తవంబున ♦ సేన లిడఁగఁ
భాగికారలక్ష్మి వంజ్రపు జాల తఘకుచే, దన మేన మంచిగంధంబుఁ బూయ
భర్తగోపురచరఁత్పారావతద్విజ, శ్రేణి పల్కులనె యాఁకిర్యవంప
రాజమాన్యవిరత్న ♦ రత్న పాద శీలలు, గడు రక్తి కుంకుమ ♦ గాన్క నేయఁ
గీ. శేరి భూభృత్పరంపరలో ♦ కేతనాంకు, కాప్తి బావడ లూన ముక్తా శ్రీధామ
లలితరుచి ధూత చంద్రకలంకలంక, రాజసమునఁ బ్రవేశించె ♦ రాజరాజు.

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 1 పద్య 285.

ద్విపద. దొరలగ్రమునఁ జెల్మిదొరలమెలంగఁ, గరము పెల్లునభటోత్కరముకెలంగ
గడలసామరులు నల్లడలవల్లింప, పడగలవార్యును ♦ పడగమియింప
గములుగూడుకతురంఁగములపై నెక్కి, కొమరుఁబ్రాయపురాచఁకొమరులునడువ
పంతుల నెక్కి మూవంతులు మర్త, దండులపై కుహాఁద్దండత నలరఁ
బసిఁడిబెత్తులవారు ♦ క్షణిని యిర్యంకఁ, బస నెనంగుచు బరాఁబరు లొనరింపఁ
దురగరింభానముఁద్ధాతప్రభూత, ధరణిపరాగంబు ♦ తపసుని గప్ప
భేరులు తుడుములు ♦ పెద్దబూరలును, వీరకాసాలికలు ♦ నిప్పుగా మొజయ

చాలవట్టములు ముత్యాలవెల్లులును, జాలువాయరిగెలుఁ ♦ జామరంబులును
గొనియాడి గీలుదాఁకిన తెంటరాగ, నెనలేని బలుకీవి ♦ యెనఁగనేతెంచి
మణికేతనముల హేమనికేతనముల, గణికారమణుల ముక్తాహారమణుల
జవఘోటకముల ముఁజ్జలహోటకముల, నవతోరణముల ముఁన్నతవారణముల
వనజాలకముల కేవలజాలకముల, ఘనవిలాసముల సుత్యవివిలాసముల
రాజమార్గముల సీరంధ్రదుర్గముల, వాజికాలికల సువర్ణదోరికల
ననమసౌధముల దివివ్యావరోధముల, ప్రసవవాటముల శుంభత్కవాటముల
భద్రరాద్యముల సేఁపధ్యచ్ఛద్యముల, శూద్రనాయకుల నంతుద్రాగాయకుల
నృపతనాధపుల నిర్జిద్రవైభవుల, విపణిపద్ధతుల సంవృతబలోద్ధతుల
శ్రుతినివాదముల విశ్రుతివివోదముల, క్షీతిసురావళుల సంఛితమహాకుల
వివిధవర్ణకులఁ బ్రీతిపీఠనర్తకుల, సవనధామముల యోషాలలామముల
సరిదసీకముల శశ్వత్తటాకముల, వరతపోధనుల భాస్వరవణిగ్జనుల
ననయంబుఁ గడుమనోహరిల నెలసి, తనరాదు తనరాజుధాని సాత్రెంచి
పందిమాగధులు కైవారముల నేయఁ, గ్రంధుగా నర్థకీగణము నర్తింపఁ
గలధాతపాత్రులఁ ♦ గవంపుటార,తులునించి పుణ్యతతుల నివాసించు
నెలరాలమేడల ♦ నిలిచి వాడెంపు, చెలువలు ముత్యాల ♦ సేసలు చల్ల
తోడరి సోరణగండ్ల ♦ త్రోవల రాచ, పడఁతు లీక్షింపుచు ♦ భరిభరి యెనఁగ
నాగమోక్షకుగ ధరామరోతములు, మాఁగి యాకిర్యాదములు వొనరింప
నుడుగక నాగరు ♦ లుడుగరలిడుచుఁ, బొడఁగనశుభతూర్యములుబిట్టుమొరయఁ
గొలుపుకూటముసాచ్చి ♦ కొంతనేపటఁ, గొలుపుండి యెల్లఱ ♦ గొబ్బునఁబనిచి.

సారంగధరచరిత్రము, ఆ 1.

—♦ రాజప్రతివందనము. ♦—

గీ. ఒక్క చే మ్రొక్కు చేట్టోయి ♦ మ్రొక్కునొక్క, కరము సా మ్రొక్కుతలమ్రొ
క్కు ♦ కన్న మ్రొక్కు
నుచితగతిమ్రొక్కిదృక్పాణిఁగవనమార్గ,నియతిఁదగువారిఁగూర్చుండఁదయఁదలంచి.
బహుళ్యచరిత్రము, ఆ 1.

—♦ రాజదర్శనోత్సవము. ♦—

గీ. కలికి చూపులు రత్న ♦ కలికా కలాపంబు, గుబ్బవన్నులు హేమఁకుంభ వితతి
మొలుగుఁ తెక్కులు కొత్త ♦ మించుటద్దంబులు, పాణి యుగ్రములుఁనల్లనములు

వెలది మందస్మితంబులు కమ్మ పువ్వులు, పలుకుటవల్లకీ కలకలములు
పరిపాట లోష్ట బింటుములు తేనియతొలలో, తనుకాంతియొలగంధంపుఁబనుపు
గీ. గాఁగ సౌభాగ్య వివిధ మంగళ పదార్థ, వర్గములుగ్రంథనడచుభావంబుదోచెఁ
జార కాంతలు రాజకుమార దర్శనోత్సవంబున కేతెంచుచున్నయపుడు. 3031
శృంగారవైషధము, ఆ 8 పద్య 86.

నీ. కొఱవెలపై దోచుఁగిరులునాఁజెలువొంది, నొసలివైఁగురులుతుంపెసలుగునియ
హాటకమణిమయఁతాటంకరోచులు, గండభాగంబులగంతు లిడఁగ
స్ఫురితవిద్రుమనిభాధరబింబరుచితోడ, దరహాసచందికిక సరస మాడ
నొండొంటితో రాయునుత్తుంగకుచకుంభ, ములుమొగంబులకునుబుటములెగయ
గీ. బడుగునడుములు వడఁకంగ నడుగు లిడఁగ, రవళిమట్టెలు మణిసూపురములు
మొరయఁ
బొలుచుకచబంధములుభుజంబులనటింపఁ, బయ్యెదలువీడియాడసంభ్రమముతోడ.
భాగవతము, స్కం. 10 ఉత్త. పద్య 687.

చ. చిలుకలకొల్కి కల్కి యొక చేడియ నాటక సాల మేడపై
నిలువున నాడు చుండి ధరిణీపతిఁ జూడఁ దలంచి యంచునన్
నిలిచి రహిం గనుంగొనుచు నెయ్యమునం దనువల్లి యుబ్బి కం
చెల్లె తెగి వడ్డఁ గేతనము చీఱ చెఱంగున మూసెఁ జన్నులన్. 3033

ఉ. కీరమనోజ్ఞవాణి యొక కిన్నరి కిన్నెర మీటి మీటి యొ
య్యారపు లీల నేగి వసుభాధిపుఁ గన్గొనె జిల్లుపయ్యెదన్
హారముఁ జక్కఁ బెట్టెడు కుచాహిత హస్తము వైడి గోళ్ళు హిం
సారతి నేయు దర్శకుని సంపెఁగ ముల్కులుఁ బోలె మించగన్. 3034

చ. పరవశచైతన్య మాడుకొను ప్రాథలఁ గానదు ఘర్మవారిచే
గరఁగి స్రవించు చిత్రీకముగాన దనాదృతపీటిపాటల
ధరమున నున్న మంటిన విధంబును గానదు నవ్వుటాల కా
భరణము గొన్నఁ గాన దొకబాల నృపాలునిఁ జూచి నివ్వెఱన్. 3035

చ. అలికులవేణి యొక్కతె రథతాంతమునం దన యంగవల్లికం
బుఱకలు చొక్కు లేఁజెమరుఁపుట్టఁగ నేగి నరేంద్రుఁ జూడ నా
పులకలు చొక్కు లేఁజెరుఁ బోవక యట్టుల యుండి నట్టి దొఁ
కెలువగు పానిఁ గన్గొనిన చెల్వకుఁ జూపుల హావ కూటముల్. 3036

చ. ఆలకటబంతి జృంభికకు ♦ నడము నేయుచు గడ్డపాలిపై
కలకల దోయుచుం దరగల౯ ప్రిమ దాక్రలు గోలిపాటుచుం
తెలి భుజపీతి నొత్తగిలి ♦ చిల్కను దుప్పయ వాలుగన్నులగ్నే
పల కుదధార చేర నొక ♦ వారలాలాసిని చూచె రానుతున్. 3037

చ. జిలుగుల బెట్టుచుం దొడల ♦ చెందిక పాపడ యంట మై తడిం
దెళ పెళ లేనిచీరగటి ♦ చింకపుర నన్నుల తేచ్చకొందు వే
జలకము లాడియాడి యొకచాన కర్కశతశయై నృపున్
చెలుగడిచూచె లోచుడితిగి నీ కని బాసకు నిచ్చెన్ యనన్. 3038

చ. ఒక శత్రాంబుజ మొక్కగల్ల మొక చొన్నయ్యారత్నన్ లీలవీ
భుజి దోచన్ చలుపారగా నొక పురంధ్రరత్నమిక్షించె రా
జకిశోరింబుల నదీయ లై వెలయభూసాలస్థులం జూచి త్యగి
బకభాగంబు మొలంగి మైతికి శివాభాగంబ యే తెంచెనాన్. 3039

మ. కలయం గూర్చి జెమర్చు సంగముల లగ్నం నైన సన్నంపుమం
జాలకాశేయమునందు మించు కమలస్తోమంబుచే జూచె నొ
క్కల తాతెన్వి చెలంగి పొంగుమది కాంక్షల్ దీర మే నెల్లెగ గ
న్నులు గావించి కుమారు జవ్వనము చెన్నుం జూచు చందంబునన్. 3040
మనుచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 63—70.

నీ. రాగంబుమూర్తమై ♦ రహింకోవజూపుపెంపున బడచ్చాయమున్మృన్ననిగుడ
వీర౯ప్రహితదూతివెన నేగు మని మ్రొక్కుగతి సంఘ్రిగగ్భాజ్జకలికవ్రాల
నీవిం జుట్టిన భోగి ♦ నిట్టూర్పు గమి నుట్టి, సడలెనా నొడ్డాణమెడలి తూలం
గందు నెన్నడుముపైఁగరుణించిచనుదోయి, చిందుపన్నీరునాఁజెమరు దొరుగఁ
గీ. గటికరణి కంపితిపైఁ ♦ గంతుం డనెడి, బిరుదు మావంతుం చేసిన ♦ వీలిజల్లి
పెంపుగను పెన్నెలుల గుంపుప్రిదిలి జాణవచ్చెనొకసతివసుమతీపరునిఁజూడ.

ఉ. డించగఁ బొగ్గెన్ద లే కెన ఘటించిన రత్న విదంచితోసున
ర్ణాంచితమూర్తి యోర్తు ముఖరాంఘ్రిసమార్చిత సత్కలాపయై
యంచలవచ్చు పోయగపు ♦ టంచలదోలుచు మిమ్మచేడెయా
నంచు నుతింపవచ్చె వెన ♦ నాచతురాన్యని మోము గన్గొనన్. 3042

చ. పొలంతి యొకన్తు చెంగటన ♦ పొట్లము చేసె నె పూని వచ్చుచు
స్వలపులదండబాగుణానన్దళమాత్రిమ లాల్చె నిచ్చుపీ

తలవతి కేన కూర్తునని ♦ తప్తపరశ్వధ మెత్తిపైచి మం

జాలవశతంతులేశపరిశుద్ధిజనాధికఁ దెల్పుకైవడిన్.

3043

ఉ. చిత్తటి యోర్పు ముత్తియపుఁ బేరు వలగ్నమునన్ ఘటించితే
లుత్తపుఁ జిన్నుదోయి నొనఁగూర్చి రయంబునఁ జూడ వచ్చె రా
జోత్తము నాత్మహారవిభిఁ నోజ్వలమధ్యవిదారణక్రియా
యత్తములైన చిన్నులఁ బ్రియంబున వేడుచు వచ్చె నో యనన్.

3044

మ. రమణీయజ్జ్వల రత్నకుట్టిమముపై ♦ రత్నాంకభూషానుబం
ధము తోడం బరువెత్తి మేలని పదఁద్వంద్వంబుపై నాహిత
ప్రమదంబై హృదయంబు వేగ విగళఁ త్రావలంబముక్తాభిషే
కము గావింపఁగ వచ్చె నోర్తు వసులోకస్వామి నీక్షింపఁగన్.

3045

సీ. తను ఘనంబుగ నమ్మిఁదరియు నెమ్మికెఁగొప్ప, మాత్యభోగినొసంగి మరలఁబంచె
దను గొంఠయనివచ్చు ♦ సునుజింకఁ గుచముగా, రుడకలాసరదూర్వఁలిడిమరల్పె
దను గల్పలతికగా ♦ దలఁచినాఁలెడుకారి, గరిమ రత్నఁలాలిఁ నెఱపి నిలిపె
దను బద్ధమనియంటఁ జెనఁగునంచకునంఘ్ర, హీరాంగవమృతాళఁమిచ్చియనిచె

గీ. నాత్మపోషితవర్గంబు ♦ లవనిపావ, లోకగమనాంతరాయంబు ♦ గాక యుండ
నవయంబులె తోడయ్యెనతిపకనుచు, నెచ్చెలుల మెచ్చనచ్చెమానినియొకర్తు.

వసుచరిత్రము, ఆ 8 పద్య 11—16.

ఉ. ఆవిభుఁ జూచు కాంతల ముఖావలి సోరణగండ్ల శోభిలం
గా విలసిల్లె సౌధము లఖండిత దిగ్దయధామ చిత్రిత
త్వావన చాటుకీర్తి కృత ♦ తగ్గన భీతి నహస్ర భావి భి
న్నవతరత్వహేమకమలమర సింధు జ లోఘమో యనన్.

3047

ఉ. తోణితలేంద్రుఁ జూడ నొకఁకొమ్మ వడిం బఱతెంచి యాల్లన
ద్యేణి భరంబుతో మొగపు ♦ తీగె వలగ్నము నం దమర్చి యొ
డ్డాణము తీగెగా నిడి మెడన్ వలగొన్నది చాలమిం గొనల్
పాణుల నుండఁ గొను మఱి ♦ బాగుగఁ గానుకఁ బెట్టు కైవడిన్.

3048

కళాపూర్ణోదయము, ఆ 8 పద్య 137, 139.

క. జలకం బాడుచు నొక చెలి, వలుప ధరింపంగ మఱవి ♦ వాకిటి కరిగెన్

తెలికత్తెలు నగఁగఁ గుతూహలమున నలుఁ జూచు వేడ్కఁ యాకర్షింపన్.

3049

గీ. తనదు నెటివేటి జాతినఁ ♦ దరుణియొర్తు, సందిటను బట్టకొనివచ్చిచక్కినిలిచె
నమలి పింఛంబు నలమహీనాథమణికి, మెచ్చు గావింపఁగానుకఁదెచ్చెననఁగ.

షట్చక్రవర్తిచరిత్రము, ఆ 5 పద్య 48—52.

ఉ. జాతిన పువ్వు దండ బడఁ ♦ జక్కఁగఁ జాట్టుక కొంత పాణి పం

కేరుహనీమఁ బూనుకొని ♦ శ్రీరఘరామునిఁ జూచె ముత్తైపున్

సోరణగండ్ల నోర్తు నినుఁ ♦ జూచిన నన్ను మరుండు నొంచఁ ప

త్కూర్చి ను మాంబకంబు లిఁగి నని చూపఁగఁ దెచ్చెనో యనన్. 3051

ఉత్తరరామాయణము, ఆ 6 పద్య 148.

చ. ప్రియదయతోడ నేనె తగు ♦ భామిని నీతనికన్నరీతి సం

భ్రమమునఁ దాసి యొండొరులఁజేర బడుమం టమిమెచ్చ సమృద్ధన్

రమణులు పద్మరాగమణి ♦ రాసులమీఁదికి నెక్కి- నిక్కి- భూ

రమణునిఁ జూచుచుండిరి పుష్కరస్థుణి కే పణిసలంబులన్.

3052

చ. దళముగ నీలరత్నములు ♦ దాచిన విప్రుడు మేడమీఁదిటం

గణికి యొకర్తు భూవిధునిఁ ♦ గన్పొన సోరణగంటి నెంగట

న్నిలిచిన దస్త్రహం బలచె ♦ నిశ్చల కెక్కురురుప్రకాశతం

బొలిచిన నీమేఘమనఁ ♦ బొల్పుగఁ బట్టెఁ రాజబిభిషత్.

3053

ఉ. ఆనవగంధబంధురముఁదొ వదన్వాములెత్తి నింగిసై

దాసిన మేడిలంగి మిఁటారులునిల్చి నృపాలుఁజూడఁగా

భాసిలె బాలచార్దములు ♦ పంకగుహకిర కభ్రమంగుతో

వాసమయంబునందుఁ బ్రిహదీపనపట్టు-లె గానకూచెన్.

3054

చ. తరుణియొకర్డు కేనిఁ దమిఁదప్పకచూచి లిటియరూపమో

పరినిశించి తన్నచట ♦ వ్రాయఁగఁ దద్విభుఁ డండఁకేర న

గ్గురుకుచ నేర్పుతో నృపునఁకు న్నుమచూపము చేత వ్రాసె న

ద్దిగ యదియెంత ప్రాఢ సుధతీమణియో పరికించి చూడఁగన్.

3055

వాసవదత్తాపరిణయము, ఆ 5 పద్య 29—32.

గీ. ఈ లోక నాయకు ♦ నెలమి నాలోకించి, యరుగుదంతము హంసఁదాన రావె

యా పుండరీకాక్షు ♦ నేపారఁ జూచి వస్త్రము తడ వేల శ్రీఁతరుణి రావె

యా రాజశేఖరు ♦ నింపు సొం పలరార, మహిమఁ జూతము సతీమణిరారావె

యా రాజ కందర్బుఁ ♦ జేరి వేడ్కలరఁ గనుం గొండ మిట మోహఁనాంగిరావె

గీ. యీ తరుణ భాను తేజని ♦ ఏత్రి నరసి, యీ తుణమవత్త మంబుజా తాక్షిరాజే
యీ సుధాంకు కు లాగ్రణి ♦ నిచ్చ సెలంగ, గానఁ జోదముకుపలయంగంధిరాజే.

శకుంతలాపరిణయము, ఘ. వేం. ఆ 1.

చ. కడు వడి రత్న కంచుకము ♦ గాంత యొకర్తు ధరింప నొక్క తే
ల్టాడుగులు నూర్చు దోర్లతలతో గుచ కుంభ యుగంబు నిక్క నె
క్కుడు తమి నేగి తద్వలభి ♦ గుంభిత కృత్రిమ పుత్రి కాళితో
నడుచును నిల్చి కాంచె నిజునగ్నత యేర్పడి కుండ నేరికిన్. 3057

ఇందుమతీపరిణయము, నృసిం. ఆ 8 పద్య 35.

— ♦ యువరాజు. ♦ —

గీ. అర్జునచ్చవి యశం ♦ బలరఁ గర్ణాకృష్టి, దర్శించి తెచ్చు వేదండసమితి
తగఁ జైత్రమహిమ యుద్ధతేనరావలంబనలీలఁ గొనివచ్చు ♦ గినివి హరుల
భువనాధికఖ్యాతి ♦ వివిధప్రవాళాగ్రగ్యో నీడ్చి యలయించు ♦ ద్విజకులంబు
రాజతేజమున విభ్రాజిపయనక్తి, డెరిలించి కదలించు ♦ శరభచయము

గీ. బోడికలఁ గూడి తైశవంకిడఁ బగిలి, ధరణిధరినందినంగు కాంతారఘోర
శైలభీకరగహ్వరస్థలులు చొచ్చి, వాలుచుగంటిమి నాభేటకేలి తేగి. 3058

క. తిండాడు వైరివీరుల, జెండాడుట యేమి దొడ్డు ♦ చెండాడు గతిన్
గొండపయిఁ గొండ గూలఁగఁ, గొంకికపాయమున నీటుపోల స్మృతింన్. 3059

గీ. కాకపక్షచ్ఛాయఁ ♦ గంభించునున్నచ్చు, సవరణ బహ్విలింగంబు గాఁగ
వరవిందహేతుఁ జోలు ♦ కురువిందములతాళి, యభినవంబున కాన్తుభిము గాఁగఁ
గటి నున్న లేత చెంకావిరుప్పూరు చు, పుటి మించుహాన్తాణిపట్టు గాఁగ
సురమునఁ గీలించుమనకతమాణిక్యహారవల్లరి వైజయంతి గాఁగ

గీ. భూమి భూమివిపై నిండుఁజ్రేమమనసు, సెనయఁబోయకవిహరించుననువుడలఁచి
యవతరించిన కృష్ణాడో ♦ యనఁగ బాల, తేలి వర్తించునమ్మహిపాలసుతుఁడు.

సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 126, 127, 128.

గీ. ఒక వేళ యవనచోళ కలింగ శక వంగ, ఘోర్గురు ల్లోలువంగఁగొలువొసంగు
నొక వేళ నిగళన్మృతోద్దండి వేదండ, హయ పరంపర నెక్కియాడఁ దివురు
నొక వేళ దండనాయక చమూనాయకుల్, హాళిపై నడువ వాహ్యోలి నెడలు
నొక వేళ రిపు స్వపాళక బాల సాల దుర్గమదుర్గ హరణైక కావ్య మరయు

గీ. మటియు నొక వేళ ధీరసామంతమంతరి, పుంగవులతోడవిభునిఁగ్ముఖముఁజేరి
తెలుపఁదగువార్త లెన్నియుఁజెలియఁజేయు, ననఘగుణిలఁదాబాలుఁడహరహంబు.

శుకసప్తతి, ఆ 1.

సీ. కరము లెత్తిన యంతఁ గమ లాననంబులు, వికశించి పద్మినుల్వేడ్కఁదనరఁ
జే బోరుణంబు విఠ్రాజమానమైన, క్రూర తామను లెల్లఁ గ్రుంగి యొడుగ
సంతతం బొగి వనుసముదాయముల నీగ, రాజు సంతోషించిరాజిలంగ
దృఢదీప్తి చెన్నంద దీపత్య మెడఁబాసి, చక్ర సంతతి సౌఖ్య సరణిఁ దేలఁ
గీ. గుటిల కాశిక సంఘంబుఁగుహలఁజొరంగ, ననుదినములోకబాంధవఃఖ్యాతిమిగుల
దండిగాఁ జూపరులకుఁ గన్పండువగుచు, బరగుచుండెనుదర్శనభాస్కరుండు.

ఓఘవతీపరిణయము, ఆ 5 పద్య 43.

మ. కొనులీల నెల్ల మీఱ నీక జిగిమిఁక్కుల్ గ్రమ్మి రత్నంపుబం
తిని దోడ్చో నతు లాగ్రహస్ఫురణచేఁ జెల్చున్ శలాకావ్రణే
దనయం బన్యుల కెల్ల దుర్లభగతింఁచాఁ జూపునత్రాసతో
పసతామూల్యత రాచపట్టి వణిగాఁభన్ గందుక కీర్తిడలన్. 3063

గీ. ప్రియర సుష మాతిమా తాగ్నిఃశామబాల్య, భూమ హేమంతఋతుమహిళా
మనోజ్ఞ

చారు యావన కుసుమర్మి సంతివేళ, బాలభానుఁడుసమతిఁజొప్పడఁగనొప్పె.

ఇందుమతీపరిణయము, మ. నృ. ఆ 1 పద్య 80, 81.

— మంత్రి. —

సీ. జ్ఞానపరుండు పౌరజానపదాప్తుండు, గార్యజ్ఞుండును వైర్యశౌర్యఘనుండు
నకూరుండును విశుద్ధాత్ముండుఁ బతియెడ, భక్త్యనురాగసంభ్రమము లెసంగ
సమసుఖదుఃఖుండై చెమరు నెత్తురుగాఁగఁ, డలఁచుచు నరయకఠవృషాదఁ
బెట్టిన నలుకమైఁ దిట్టినఁ గలఁక దా, నొందక తేర్చుచోఁ బొందు నెడక

గీ. మెలఁగువాఁడును నిజరంధ్రములకు మాటు, నేయఁ బరరంధ్రములు గనిచివక్కు
వలుపఁ

జాలునిపుఁండు నైనఁజికాలబుద్ధి, గావలయు మంత్రిముఖ్యుండుగౌరవేంద్రి.

భారతము, శాంతి. ఆ 2 పద్య 369.

సీ. ఆరోగ్యవద్దేహుఁడాకార శాలి పం, శక్రమాగత సువిస్తారబుద్ధి
ధీరుఁ డాధ్యుండు గంభీరుఁ డవ్యసని ప్ర, జానంద కరుండు డయాన్వితుండు

నిజ మర్థగోపననిపుణుండు పరమర్థ, భేదన నిపుణుండు ♦ సాద రోక్తి
 కిలుఁ దాచార విశిష్టుండు సర్వవిద్యానిధి ఘనుఁ డుత్తమాస్వయుండు
 ఆ. లీలవాఁడు శూరుఁడాలస్య రహితుఁ డౌ, చిత్త్యపరుఁడు నిఖిల ♦ చిత్తవిదుఁడు
 భర్తవలను గలఁడు ♦ భక్తుండు చెలికాఁడనంగ మంత్రి ముఖ్యుఁడతఁడుచెలసె.
 కేయూరబాహుచరిత్రము, ఆ 1 పద్య 65.

ఉ. దాసులు రాజ్యవర్ధనులు ♦ దత్త్యవిచారు లుదారు లింగిత
 జ్ఞానులు మంత్రీకోవిదులు ♦ సత్య పచన్ములు విద్వితత్త మౌ
 భానులు ధీయులు లృతు రుపాయ సమర్థులు రాజ కార్య సం
 ధానపరాయణు ల్వివయ ♦ తత్పరు లాపురి మంతురై లెంతయున్. 3087
 భాస్కరరామాయణము, బాల. పద్య 26.

మ. ఉపధానిధుఁ ద్రివర్ణోభితు శుభోద్వ్యోగిన్ నియోగిం గృహ
 విపుల స్వాంతు నితాంత కాంతు స్వమనో ♦ విశ్రాంతి నశ్రాంతి జ్ఞా
 నపరున్ దానగురున్ బ్రసిద్ధగుణసంఘతానున్ సమానున్ గరా
 నిపుణున్ మంత్రీగఁ జేసి భూపతి గనున్ ♦ నిర్దిద్రా సౌఖ్యోన్నతిన్. 3088
 సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 160.

మ. చతురోపాయ సమర్థుఁ డప్రతికళాచాతుర్య ధుర్యుండు వి
 శ్రుత కార్యజ్ఞుఁడు రాజ నీతి పద దక్షుం డింగితజ్ఞానుఁ డ
 ద్భుతకైత్రయపారగుండు గుణసంపూర్ణప్రభావుండు పం
 తత భూ పాదరఙ్గియుఁ డొక్కరుఁ డౌమాత్యశ్రేష్ఠుఁ డుండున్ బురిన్. 3089

సీ. నిర్ణయం బా బ్రహ్మ ♦ నిర్ణయంబు స్వమాయ, విష్ణుమాయయుఁజర్యకృష్టచర్య
 వాక్యంబు శీరామ ♦ వాక్యంబు దృప్తి యీ, శ్వర దృప్తిఁదీప్తి భాస్వంతుదీప్తి
 బల్మి భీముని బల్మిపద వింద్రీ పదవి సత్యము వారిశ్చంద్రీసత్యము ప్రతిజ్ఞ
 రామ పృతిజ్ఞ ధైర్యము మేరు నగ ధైర్య, మాజ్ఞ సుగ్రీ వాజ్ఞపృతిజ్ఞ గురుని
 గీ. పృజ్ఞ బలము సుయోధనుబలము కట్టడన భరతు కట్టడి కలిమిధనదు కలిమి
 గాఁగఁబడి మెచ్చనఘటనఘటనపటిమ, నమ్మహామంత్రిరాజ్యభారమ్ముఁదీర్చు.
 హంసవింశతి, ఆ 5 పద్య 280, 282.

—♦ మంత్రాలోచనము. ♦—

గీ. మానవాధీశ యేలోక ♦ మైన నేమి, యార్తు లతి భీతిఁబొందిన ♦ మార్తుఁడెండఁ
 దుగింది వారలఁ విభుఁ డుద్ధరించెనేని, నప్పు డగు క్షత్రి కబ్బంబుఁసార్థకంబు.

క. తనుఁ గొలిచి పోయి పగరను, గని కొలిచిన భటుఁడు మళ్ళఁగావచ్చిన వా
నిని నేలఁదగదు నరపతి, యనువెలుఁగక యేలెనేని ♦ హానిం బొందున్. 3072

గీ. వైరియట్టులు గొలువంగ ♦ వచ్చెనేని, వాని నేలంగఁ దగదు భూపల్లభుండు
శరణుఁజొచ్చిన యెటువంటిశత్రునైనఁ, గాముచితంబు మేదిని ♦ కాంతునకును.

క. తనవ్రతితోడుత సామము, తనకించుక యెక్కుడైనఁ ♦ దగుభేదంబున్
దనకధికునకును దానము, తనకన్ను ను దుర్బలునికి ♦ దండన మొప్పున్. 3074

క. గడెనున్ననృపునితోఁ బగ, వడయుచు మఱి యవలనున్న ♦ పార్థివుతోడం
గడుమైతిచేసెనేనియుఁ, బుడమంతయుఁ బొలియునొగులు ♦ భూపతియంతన్.

క. పరు లంపిన కట్నంబులు, పరిశోధింపక యె నృపతి ♦ పట్టఁగఁదగ దా
పరునికిని సద్గుణంబులు, పరికింపఁగఁగలిగె నేని ♦ బతి మెచ్చుదగున్. 3076

క. బలవంతుని సాధింపఁగఁ, దలఁచిన గడెనున్న చొరల ♦ ధనమిడి కట్టన్
వలయుం బూనినకాగ్యం, బలవడునందాక నృపతి ♦ యతినయవిడుఁడై. 3077

క. ఇలలోని పరీజలనొంపక, కలకొలఁదిని సామ్యు గొనుట ♦ కర్జము లేఁటల్
జలజంబుల మకరందము, పలాదొంగుల వ్రాలి కొల్లొంధంగి నరేంద్రుఁడ. 3078

క. ఓజంబ్రసాదగుణముల, రాజేంద్రుఁడు వెలయ వలయు ♦ రసభావకళా
రాజితమతి యై నత్కవి, రాజు విధంబునను నిఖిలరాజన్యమణి. 3079

గీ. బహుసహాయత సాధనోపాయపటిమ, దేశకాలవిభాగంబు ♦ దీప్తి సిద్ధి
ఘనవిపత్తి పృతీకారగతియు ననెడి, యంగపంచక మవనీకుఁ ♦ డరయవలచె.

గీ. మూఁట విహరించి నాల్గింటి ♦ మూలమరసి, యయిదుపచరించి యాటింటియం
దమెఱిఁగి

యేడువర్జించి ధారుణి ♦ యేలెనేని, యేనిమిదియుఁ గల్గి యవ్విభుఁడెన్నికగును.

గీ. మహితసప్తాంగ విభ్రాజమానదాన, కలనచే సార్వభౌమాంకుఁడలరుచున్న
యపుడు లోకోత్తరఖ్యాతి ♦ నతిశయిల్లి, ధారుణీభార మంతయుఁదాల్చువనిన.

పట్టకప్రవర్తిచరిత్ర, ఆ 8 పద్య 59—70.

—♦ సేనాధిపతి. ♦—

క. మొన దీర్చుచెరవుయంత్రము, లనేకము లొనర్చు నేర్పు ♦ నాయుధముల వి
న్ననువును బోటులకర్ణంబును సేనాపతికి నైజమాలు గావలయున్. 3083

భారతము, కాంతి. ఆ 2 పద్య 380.

—♦ ఎలుకసాని. ♦—

సీ. సవరనిపనివన్నె ♦ జవిక పిక్కటిలంగఁ, గులుకుపాలుబుగు ♦ బులు డెలంగ
ముంజేతులను ముఖాంబుజమన నొకవిత, పాలుపుజెల్పెడుపచ్చబొట్టులెసంగ
గురుమాపుపయ్యెంట ♦ చెఱుగులోనిడుకొన్న, మద్దుఁబల్కులచిన్ని ♦ బుడుతఁడమరఁ
దరతరంబులనుండి ♦ తవయింట వెలయు పు, త్రడిపైఁడిబుట్టుమస్తమున వెలఁగ
గీ. జొమలసందుననామంబు ♦ భూతిపూత, నెన్నొనటఁబుక్కిటవిడెంబుగన్నుగొనలఁ
గాటుకరహింపవచ్చియా ♦ ఘృతలేంద్రు, చరణములకోర గాఁముక్కి ♦ చక్కనిల్చి.
శుకసప్తతి, ఆ 1.

—♦ మంత్రీసాని. ♦—

చ. ఉరిసిన పల్లవెండుకలు ♦ నూడినదంతము లంబకంబులన్
గరిసెడుబాష్పబాలములు ♦ గూనువణంకెడుమస్తకంబుఁ గం
ధరఁ దగు నోలు పాదములు ♦ దర్శనముల్వడిచీరపోగునూ
త్రైవిదిమంబు మంత్రీసానిఁ గని ♦ మించెడువేడ్క నుతించి మ్రొక్కినన్. 3085
హంసవింశతి, ఆ 2 పద్య 34.

—♦ మాతంగస్త్రీ. ♦—

సీ. నునుపుగాదువ్వి తీర్చినకెంపుబాలేందు, పసమీఱునొనటికెంబునుపుబొట్టు
మెడతోలుపావాలు ♦ నిడుదగవ్వలదండ, సన్నంపుఁజికిలిదర్శనపుఁ చేరు
నెడమచేఁ బల్కిక ♦ నిడినబండా రవ్వ, పాణిఁ బట్టిన నాగ ♦ పడిగకోల
కట్టిఁ గానెకట్టుగాఁ ♦ గట్టినచెంగావి, నిద్దంబుగుబ్బల ♦ నీలిఱవికె
గీ. పదయుగంబున గజ్జెలు ♦ బాగు నెఱవఁ, బరశురామునిపైఁ బాట ♦ బాడికొనుచు
సాంపు మీఱంగ నెక్కలో ♦ శోగటంచు, ముంగిటికివచ్చినిలిచెమా ♦ తంగియొకతె.
శుకసప్తతి, ఆ 2.

—♦ వికృతస్వరూపిణి. ♦—

సీ. పల్లచింపిరితల ♦ ఫాలంబునుడియును, ముడిబొమ్మలును జప్పి ♦ ముక్కుదొప్ప
చెవులుఁ బిల్లకనులుఁ ♦ జెక్కిటిపులిపిరి, గొగ్గిపండ్లును ముడి ♦ కొఁలిముఖము
కొంగ మెడయు నిడు ♦ గూనిపీఁపునొలుగు, పోయినరొండియు ♦ బొక్కిటొమ్ము
నింకుడుఁజన్నులు ♦ పంకచేతులుఁ గడు, పలమైన గానుగు ♦ పంటినడుము

గీ. దొడ్డికాళ్ళను నల్లనిచెడ్డయ్యెడలు, గలిగి యత్యంతసీరసాకారమైన
 కలహాకంటక సవ్యపుక్తికాంతః జూచి, భయము జనియింపఁగఱుచీపాలుదేసి,
 హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, ఆ 4 పద్య 168.
 స్వేదక. మెదుక పట్టినతిల ♦ మెడగండమాల, నుదుటిమీఁదటినుడినులిగొన్నబొమలు
 బాష్ట్రముక్కును లొట్ట ♦ పోయినగన్ను, వెట్టిచూపును దెగి ♦ వ్రేలాడుచెవులు
 మిడిపండ్లు వెక్కిరిమిఁచిపుల్పిరియుఁ, బడివేలుచన్నులు ♦ బడబాకినోరు
 రోటుపోయినచెయ్యిటొమ్మకంపరము, వాటుఁగాలునుతోఁగవలెనున్ననడుము
 బద్ధపిక్కలు నంటఁబలిసినతొడలు, మొద్దుపాదంబులు ♦ ముడిగినవేళ్ళుఁ
 గలుకునల్లనిమేను ♦ గలిగిదయ్యంబు, మఱిపింపఁ చను నుచ్చుమల్లించడమునఁ
 గనుఁగొన రోఁతైన ♦ కాలకాశికుని, పనితే హు మ్మనుబంది ♦ వాటులమాతఁ
 గని దానిఁ గదియి దెగ్గల మంది వెఱచి, వెనుకకుఁజరుగు నుర్వీవిభుదేవి. 3088
 హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌర. భాగ. 2.

సీ. పుట్టకాల్ సొట్టకేల్ ♦ పట్టివేలం జెవుల్, పట్టలేకట్టిట్ట ♦ బిట్టగడలు
 మిట్టపండ్లును బెను ♦ లొట్టకన్గయను, బిట్టలై చుట్టలై ♦ నిట్టనిగుడి
 దట్టంపు బలకొంగ ♦ పిట్టచట్టుపలను, గొట్టంగనమకట్టి ♦ నట్టితెల్పు
 రెట్టింప నాదలఁ ♦ బుట్టి చెంపలమీఁద, నట్టాడునీఁకెల ♦ కట్ట చుట్ట
 గీ. లొట్టిపెదవులుదుంపర ♦ లట్టిపడెడు, చట్టికెనయగునోరును ♦ గట్టిలేక
 యిట్టిటులఁ దూలు బలు నడికట్టు వింత, సౌరు గలయదికొంకిరిసానిమఱియు.

సీ. పెంటలోపలపుచ్చ ♦ విత్తులగలిగప్ప, గలగొగ్గిపండ్ల సింఁగారమదర
 విప్పుగల్గిన పేడఁకుప్పలోఁబురువుల, చొప్పునఁ గొప్పున ♦ నుమము లమర
 కప్పచిప్పలఁబొల్పు ♦ కండలూరెడురీతిఁ, జీపికన్నుల పును ♦ లేపుమీఱ
 నగలపేరింటి నుఁన్నపుబొట్టతో దృష్టి, పిడుతలచందాన ♦ వీను లొప్పు
 గీ. గడ్డి బొద్దు వలెను మేను ♦ గానుపింప, బారకట్టల తెఱఁగున ♦ బాహులలర
 జనకయాగంబుఁ జూడవఁచెనులలాట, సాంద్రితరరోమరేఖ యాఁచంద్రోరేఖ.

క. జడకుచ్చును పెడఁపొచ్చును, నడనచ్చును గచ్చులేని ♦ నలుపగు మేనున్
 నిడుదలగు తొడలబెడఁగున్, గడు వలమగు నడుముఁ గలుగు ♦ కలి కిది భరిరా.

క. నిక్కుసాగపిడతగదరా, ముక్కు మొగంబెన్నఁ గోఁతి ♦ ముఖమున కెనయా
 పొక్కిలి తామరభరిరా, యక్కుజపుంబిడకదిమృతార కరంబుల్. 3092

గీ. మోవిపీయూషమూరును ♦ గేవలముగ, గవ్వదర్శెలుపండ్లహాఁకలికిమేను
 మ్రదిమ కోరితఁ కంపలఁగదుమఁబాలు, చెక్కులలరారులోహంపు ♦ నక్కులార.

ఆ. చూపు కాకి చూపు ♦ నేపారుకన్నులు, కిల్లికనులఁ గడుమ ♦ నుల్లసిల్లు
స్వరము గార్దభమును ♦ బరిహసింపఁజాలు, మగువ మొగముడంబు ♦ మంగలఱు.

చంద్రరేఖాః లాపము, ఆ 1.

ఉ. చెడుగులనేటి యొక్క గుమిచేసి విధాత్మఁడు గార్దభంబులన్
బుడమిసృజెండు వానిమెయి ♦ భూరికురూకుము చాలమిం బడం
బడి యొనరించె లొట్టియల ♦ వానికి మిక్కిలి కుస్మరంబు చే
పుడమి నొనర్చె నేర్పుమెయి ♦ భామను రెండును గల్గియుండఁగన్. 3095

చ. చవలునునుండు పెద్దము ♦ పాడుగుణంబులు రూపుదాల్చి యీ
భువనములోనఁ గుఱివృరఁగఁ ♦ బట్టిన భీకరవిగ్రహంబు బాం
ధవనిచయంబు చేతవనుధాన్ధలిగల్గు పికాచభామ తా
భువిఁ జరియించు సంపదల ♦ ముద్దియయక్క నెలంత యెంతయున్. 3096

ఉ. చారునగంబులన్, ధనువు ♦ సంపెఁగవ్రావును, గెంపుఁగూర్చి సిం
గారపుఁ జన్నులన్, బొమలఁఘ్రాణము, వాతెఱఁజేసి బ్రవృతా
వారక వానికర్కశత ♦ వంకరఁ బచ్చన, రక్తకాంతిఁ బెం
పారఁగఁదీసివేసె మెయి ♦ యారను గన్నులఁ గుంతలంబులున్. 3097

చ. ఘనతరమధ్యభారమునఁ ♦ గంభయు నొండెడు నూచకాఘృ పెం
పొనరఁ బిలుందులుం ఘనత ♦ నొందినఁ దాళఁగలేకటంచుచా
వనరుమాగర్భుఁ డెంతయును ♦ వంత మదిం దలపొసి నూత్నలో
చనకుఁ బిలుందులు నిమిగుల ♦ పైకముగా నొనరించె నేర్చునన్. 3098

గీ. కొమ్మగాదది మేటిపెద్దమ్మగాని, నారిగాదది జనులకు ♦ మారిగాని
అట్టికన్నయయును నీవు ♦ ననఁగి పెనఁగి, కవరులేనట్టి మమతలఁ ♦ గలసిరేసి.
అభాగ్యోపాఖ్యానము, పద్య 50—54.

—♦ ఉద్దారము. ♦—

(రాజభటుఁడు.)

నీ. మెలిపెట్టిచుట్టిన ♦ తెలివరంగిముదాను, నైలకేటాడబ్బు ♦ పనులఁజేలఁగు
బంగరుప్రాతలఁపట్టుపాకారు కం, బరు శీరినిమతాని ♦ పాడునొపలు
తనుకాంతిఁగనుపింపఁ ♦ దనరునంగీజోడు, వలిపెంపుకాలావ ♦ వల్లెవాటు
చడుదలలోనదా ♦ బాకత్తి పదలుపా, పోనుట గోరంటఁ ♦ బాలుడుగోళ్ళు

గీ. నడుమనీలున్నచోలుడాఁ బ్రేడఁగునూప, నభయముగ వెంటనరుడఁచునభరువాఁడు
నమరుముపైరు లేజితో ♦ నరుగుడంచె, దారుణాకారుఁడైనయుద్ధాతుఁడొకడు.
శుకనస్తతి, ఆ 2.

—♦ చెలికత్తె. ♦—

చ. ఆరయఁగఁ దల్లి కక్కఁచెలియందుకుఁ దక్కునుగల్గినట్టిరు
ట్టటికమువారికి న్నెరయ ♦ డాచు రహస్యము లీ నిజాంతర
స్మరఁకృతిపర్వసల ♦ మాటలు వీని వినంగ నాప్తులై
పరఁగెడు నెచ్చెలుల్ చెలికిఁ ♦ పాఠము లిచ్చిన నప్పు డీటునే. 3101
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ఆ 3 పద్య 8.

—♦ చెలికాఁడు. ♦—

ఉ. భీకరశాత్రువస్ఫురచ ♦ భేద్యభయంబును దీవ్రుఁఖమున్
వే కడతేర్చు జాలుటకు ♦ నేర్చి ముదంగున కాలవాలమై
చేకొని గాచు నాత్మసఖా ♦ సిద్ధము మిరసమాఖ్యరత్నమున్
శ్రీకరవర్ణయుగ్మము స్మరించిన యున్నతపుష్కరఁ డెవ్వఁడో. 3102
పంచతంత్రము.

గీ. ఆహునునతనమిలుబ్బహి ♦ తార్థకలినుఁ, నీయుగోప్యంబు డాచుఁబో ♦ పించుగుణము
పడువఁ దాపన్ను లేవడివేర నిచ్చు, మిశ్రుఁ డీలకఁగంబు ♦ మెలఁగుచుండ.
భర్తృహరిసుభాషితము, వ. ల. పరో. పద్య 66.

—♦ చెలిమి. ♦—

క. తలలోపలనాలుక పూ, నలలోగారంబు పాలఁజున్లననరుం
నాచె చెలి యెలుంగక వానమలు, గలసి యభేదమునఁ గాఁపుకడనతఁడుండెన్.
సీ. కలఁగిన నేనియుఁ ♦ గవటకృత్యము లేక, కడసాగుగుణముల ♦ కలిమిచెలిమి
ధనమనోనంచకఃస్వము లేశమును లేక, యేపు దీపించిన ♦ యెలమిచెలిమి
యొండొరుమరులలోనోగపారలు లేక, పాపుదాఁపుననైన ♦ బలిమిచెలిమి
పాఠింబుపాఠింబులైనింత లేదలేక, హత్తి నడగుజయం ♦ బలిమిచెలిమి
గీ. కలనికడమికతగువగలో ♦ గలిమిచెలిమి, చూచివారింబుఁ బెరివారిఁజులిమిచెలిమి
నూ శ్లోసంగనిరిపులచే ♦ నులిమిచెలిమి, చెప్ప నిక నేల వారలఁచెలిమిబలిమి
సుదక్షిణాపరిణయము, ఆ 4 పద్య 67.

—♦ మోహలేఖ. ♦—

గీ. అనుచుఁడనఁచేతివారిలఁబొద్దములురెండు, నడిగలిఖియించిఁజెక్కలఁనడుమనుచు
చిల్ల నేనేమి దెల్ప నీచిత్త మిఁకను, తనదుభాగ్యముపోయిఁగొమ్మనుచుననుప.

చ. ఘనకుచపారిపాఁనిను ♦ గమ్మరిచేకొనగోర వాగ్గి య
య్యనువున నెన్న డుండు నకటా యనుచుం దలపోసి పోసి వె
చ్చని కనునీరు పైపయిని ♦ జాఱఁ గరంబుల వానిచేఁ జాఱు
క్కున విదలించి యంత ఘనఁమా యను జీవ మటంచుఁ జింతిలున్. 3107

క. ఇక్కమ్మలోన నేమో, గగిక్కునఁ దా వ్రాసి యొసఁగె ♦ నైకొనుఁ డనుచున్
తెక్కల నిమిడిన పత్తిక, ముక్కున నెడలించి శౌరి ♦ ముంగల నిడియెన్.

కి. పురుషోత్తముఁ డావత్తికి, నిరుగేలవహించి మొదల ♦ నియ్యవటంచున్
మరియుచుఁ గన్నుల నొత్తుక, తఱుచుగఁ దల యూచి చదివెఁ♦దాన్గినుచున్.

చ. సకలగుణాభిరాముఁడగు ♦ శౌరికి రాధ నమస్కరించి మి
న్నక నొక విన్నపంబు నిను ♦ నమ్మి నవన్నియునున్ ఫలించె య
త్తుకు మగఁ డల్లుడంచును విత్తావిత తేరకుతేరవట్టి యా
డికలివి డేల నాకు నెగఁడెన్ పడి మాన్పుము మేలు నీ కగున్. 3110

రాధామాధవసంవాదము, ఆ 2.

ఆ. అనుచుఁ దా లిఖించి ♦ యాపత్తికికను చుట్టు, పరిమళంబు గల్గుఁజెనులకొన్ని
చెలుపు మీఱఁ గూర్చి ♦ చిత్రితరంబుగా, బంతి గట్టె నపుడుఁపొగ్గి మెగయ.
కుబ్జాకృష్ణలీలాసము, ఆ 3.

—♦ భుభలేఖ. ♦—

పీ. శ్రీమత్సదాశివ ♦ శ్రీపాదరాజీవ, మమపాయమానస ♦ శ్యావసుండు
తక్షకవాగేంద్ర ♦ చత్త ఖడ్గతురంగ, భూషణాంబరజాత ♦ తోషణుండు
చంద్రాంగదుండు రాజన్యచూడామణి, శ్రీయశుంధైనభద్రా యువునకు
నాశీర్వదించి వృత్తాంతంబు వ్రాయించి, పఠపిన లిఖిత మేర్పడఁగ వినుము

ఆ. నీకు గూర్మి వెలయ ♦ నాపేర్మినుత నిత్తు, వైభవమున నీవు ♦ వైశ్యపతియు
బ్రాహ్మణోత్తములును ♦ భవదీయజనని యు, నరుగుడెంచి పెండ్లియాడవలయు.
బ్రహ్మాత్మరఖండము, ఆ 4.

—♦ అనపత్యత. ♦—

సీ. తడి యొత్తు చీరతో ♦ దాదికాగిటఁ జేర్చి, చూపంగఁ గన్నారఁజూడ నైతిఁ
దడనియాడక మున్న ♦ తట్టాడుమనిపట్టి, వడఁకంగ పెజ్జిపై ♦ వారిల నైతి
నల్లంత దవ్వుల ♦ నప్ప లప్ప లనంగ, నెదురుగాఁ బరచేర ♦ నైతి నైతి
వియ్యాలచే నిచ్చి ♦ వేడుక నను వారు, తిట్టింప విని దప్పి ♦ దేర నైతి
గీ. నకట మిధ్యా మనోరథం ♦ దైతిఁ గాని, కొడుకులంగని దమవారుగొండ నేయ
నుండ లేదయ్యె సంపదలుబ్బె నేని, లేబరమ కాక బిడ్డలు ♦ లేనిబద్రిదుకు. 3113
ఉత్తరహరివంశము, ఆ 2 పద్య 16.

ద్విపద. పుక్తులులేనట్టి ♦ పురుషభాగ్యంబు, విపినంబులోఁగాయుచున్నలరీతి
కొడుకులు లేనట్టి ♦ కొమరిబడుకు, పూచికాయని యట్టిభూజంబునిధము
పున్నామనరకంబు ♦ బొందకుండంగఁ, దల్లిదండ్రులఁగావఁ ♦ దనయుఁడెక్కర్త.
పలునాటివీరచరిత్రము, పుట 52.

సీ. ముగ్గు లేపాపని ♦ మూగ్గ మాఘాగింబు, జేసి చొక్కనిముక్కు ♦ చిలుకముక్కు
తను వెల్లఁ జల్లగాఁ ♦ దనయుని నక్కునఁ బొదు,దనిచేతులు ♦ మదనచేతు
లనయంబుఁ బుత్త్రుతిన్ననితోక్కుపల్కులా,లింపనిచేవులరాట్టుంపుఁజెవులు
మొనగాళ్ళ నెక్కించుకొని తనూసంభవుఁ, పోమ నూపని కాళ్ళు ♦ పిట్టకాళ్ళు
గీ. కొమరుఁ బిల్వని యలచల్కు ♦ కొండపల్కు, పట్టిఁజూడనిమిషిగ్రుడ్లు ♦ పెట్టుగుగ్గిళ్లు
గాన నిక్కము సంతానహీనుడైన, వాని బద్రి కప్రయోజనమో నుతాంగి.
చంద్రాంగదచరిత్రము, ఆ 1.

క. పేలు నమరు ధర్మమునఁ బుత్త్రు లలాచుముఁ బడయలేమిఁ ♦ దాపససాభా
కులపాపిచ్చిని మగు నా, కలుషపు జీవనముకంటె ♦ గప్తముగలదే. 3116

సీ. కుల వర్గనుండను ♦ కొడుకుఁ గాననియట్టి, లాఘు వాస్తవదునియాలుయనులయము
సిరులకుఁ దొడవైన ♦ పరనుకుఁ బడయని, ఘవకలు సాత్తు జీవనము వనము
పితరుల ఋణముఁ దీర్చెడు సూనుఁ జెందని, దౌర్భాగ్యశీల గోత్రముత్రము
రహి నహపరనుఖిప్రదుఁ బుత్త్రు నెత్తని, వర పుణ్య హీను భవిష్యత్తు వమ్ము
గీ. పలు బలుకు లేని నిఖిలముఖిలమునూచె,యాత్మజాలు లేనివారికోయతివర మణి
తరమె యనపత్యువై వర్ణ్యమరయనతిని, యఖిలమునునట్లుముఖవర్ణహానిఁ జెంద.
రాఘవపాండవీయము, ఆ 1 పద్య 41, 46.

క. వారణవాజివధూవను, వారాత్మకమైన రాజ్యవైభవ మిది దా
శారనుడు లేని కతమునఁ, బాదుముఖి యెన్ను లేని ♦ సన్మము కాదే. 3117

ఉద్భటారాధ్యచరిత్రము, ఆ 2 పద్య 21.

సీ. నుతులఁ గాంచక యున్న ♦ నుతులఁ గాంచఁగ లేదు, దగ పితృణముఁ దీర్చు ♦
నుగుణులందుఁ

గొమరులఁ జెందక ♦ కొమరులఁ జెందరు, వన్నె కెక్కిన భాగ్య ♦ వంతులందుఁ
దన యాన్నతిఁ గనక ♦ తనయాన్నతిఁ గనరు, పుత్రులఁ గనినట్టి పుణ్యులందుఁ
బృథుకులం బొనరక ♦ పృథుకులం బొనరే దా, చంద్రితారకముగాఁ జగతియందు
గీ. నకట కట పుత్రుల హీనుల ♦ కవనియేల, భూష లేల, సంపద లేలయోష లేలఁ
జక్కఁదన మేల చదు చేల ♦ నదన మేల, సకలసౌభాగ్య మేలఁబుష్కరదళాక్ష.

ఉ. తనయు మొగంబుపై మొగము ♦ దార్చి తళతళ లేను చెక్కు మా
గొని సక లాంగముల్ వడి గళగుర్పొడువ న్ననుఁ గన్న యన్న ర
మ్మని పలుమాటుఁ బిల్చుచును ♦ హర్ష పయోనిధి నోల లాడఁ బా
లని యతి మంథభాగ్యుల కిలాస్థలియందున జన్మ మేటికిన్. 3119

క. తనయులఁ గుణ వంతులఁ గాంచి మానవపతుల సకల ♦ సంపద లెన్నన్
వనమునఁ గాచిన వెన్నెల, కెనగా వృథ యగును సుమ్మి ♦ యిందు ని భాష్యా.
రాఘవపాండవయాదవీయము, ఆ 1.

క. ధాత్రిం బున్నామ్నానర, కాత్రాయత యనవె శ్రుతులు ♦ గణ్యచరిత్రం
జుత్తుం గనక నరుండు జగత్తిత్రయము నేలె నేని ♦ గతి గనఁ గలఁదే. 3121
మదక్ష్మీనాపరిణయము, ఆ 2 పద్య 40.

చ. తడబడతొక్కుఁ బల్కు లమృతంబులు చిందగఁ దవ్వనప్పు చి
ట్టడుగులు నందియ ల్మొరయ ♦ నాదల నిద్దపురావరేక ము
ట్టిడుకొన నాడు బాలకుల ♦ నెత్తు కృతార్థుల పుణ్య మెట్టిదో
కొడుకులు లేని వానిబ్రదుకన్ బ్రదుకే పరికించి చూచినన్. 3122

చ. జననిమృదురపీతి దిగఁ జాటి తనుంగని బారచాపుచున్
దనయుండు రాఁగ గ్రక్కున నిధానము వచ్చెను దండ్రవచ్చె జ
క్కిని యపరంజి వచ్చె నను ♦ గాచినయయ్యలు వచ్చినారు మో
హనపుమురారి వచ్చెనని ♦ యక్కునఁ జేర్చని జన్మ మేటికిన్. 3123

సీ. తరియింప నేర్చునే ♦ నిరయకోపానలావరణ వృధాతాపభర పయోధి
కడతేర నేర్చునే ♦ నడలిపోనిపితృణ, గాఢాయసోమశృంఖలచయంబు

స్రోయజ్జాతునె నిరఃపాయ జన్మావధి, క్రమసమర్థిత ఘోరఃకలుషరాశి
యమభవింతునె విలోకన తపఃఫల, మానంద పౌశ్యరఃసానుభవము(?)

గీ. కటకటా పుత్త్రహీనుఁ డేకరణిఁగాంచు, సుభయలోక సుఖంబులెందున్న నేమి
వ్యర్థజీవనుఁ డేలెక్కఁవాఁడుఁగాడు, తగునె యనపత్యవదన సంఘదర్శనరలు.

కా. కేలుం దమ్ములు జాలువాసరిపిఱుల్ ♦ గీలించి బాలాముఖల్
దోలాళయ్యఁ గుమారకున్నిలిపి లాళి లాలి లాలమ్మ లా
లీ లాలీ యవి జోలబాడఁ జెవు లాళిలింపంగ నే పుణ్యముల్
చాలా చేసిరోకో నృపాలకులు సత్సంతాన లాభార్థులై.

3125

గీ. ముద్దులతనయందు ♦ ముందట నాడంగ, వలువదే గృహములుగఁగి ఫలంబుఁ
జెవులలో జోలలు ♦ జలుకుకుమారుని, గనుటగా కన్నులుగల ఫలంబు
పట్టి నాగారాపుష్పప్రయనుచునెత్తెఁ, గాంచునె నేమృతుగఁగి ఫలంబు
మాటికి నవ్యక్తమధుగోక్తముల నుతుల్, పలుకుట పీనులుగల ఫలంబు

గీ. సుతవిహీనుని సామ్రాజ్యఁనుఖము లేల. కామినీమణు లేల భోగంబు లేల
చింతనేయుట గతజలసేతుబంధ, నంబు చందంబు చరమకాళంబు నందు. 3126

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము, క. ప. ఆ 7.

క. తనయవిహీనుఁడు పుణ్యంబున నదికుండైన లోక ♦ పూజితుఁ డైనన్
ఇను నలకొను పురంబున, కను బంధున మేతుఁ డగుచుఁ ♦ గోక లెడలన్. 3127

మత్స్యపురాణము, ఆ 5 పద్య 125.

గీ. పూజితఁ డగుఁగ గాంధీవనిన కాచాగంబు, వైరాగ్యమొదవని ♦ భక్తిరసము
సుకపిష్టమిచ్చి ని ♦ కలకలంబుఁగ, గక్తి మఁగననితో ♦ రంపుఁబాట
సూక్ష్మాస్థమిచ్చుచు ♦ సాంక్షికోకలనంబు, భోగమాననిమహోద్వ్యగలీల
సాంక్షికోకలని ♦ వ్యవసాయగరిమంబు, రంజనం బలరని ♦ రాజనీతి

గీ. కపయ మొనరినపద్మజ ♦ విలసనంబు, విద్య నేరని ధారుణి ♦ విభునికెంత
జగతిసంతతిలేనట్టి ♦ జనులకలిమి, యెలమి వెలయింపఁ జాలువే ♦ నృపవరేణ్య.

నయశోల్లాసము, ఆ 1 పద్య 60.

—♦ పుత్త్రసంతానము. ♦—

క. అరుదినసంతోషణములు, జనితశ్రమతాపదుఃఖ ♦ సంశోషణముల్
తనయులసంభోషణములు, జనకులకుం గర్హయుగళ ♦ సదృశుణముల్. 3128

భాగవతము, స్కం. 7 పద్య 140.

సీ. కాంతా కుచద్యుతా ♦ కాతిన్య సంపద, వెలితి యయ్యును నేడ్చునన్రిల్లు
వినుతాంగి యవలగ్న ♦ తనుతావిలాసంబు, కొదవయయ్యుముదంబుకొనబుగూని
గలకంతకంతి చెఱుక్కుల నిండు నేటలు, పలుచ నయ్యును గుఱాఁకూలు మెఱుగెను.

మృగ నేత్ర తమలతఁజిగిబిగిసాగను తే, క్కునయయ్యుఁబ్రదమంబుకొనెనుగూని.

గీ. యావనోన్మాద జనిత చెఱుక్కు వికార, కలిత లలితవత్తరతి ♦ క'శలంబు (1111.

మొపుదటిఁగియుఘటియించునింపుమిగులఁబురుషునకుఁబుత్తిలీలాభంబెఱవమహి

కవిరాజునునోరంజనుము, ఆ 2.

సీ. సిద్ధాంజనము వేతె ♦ సిద్ధింప వలయునే, పుస్త్రుండు గల్గిన ♦ భూవరేణ్య
సుర మహీజము వేతె ♦ దొరకంగ వలయునే, తనయుండు గల్గిన ♦ మనుజవాధ
యమర రత్నము వేతె ♦ సమకూఱ వలయునే, తనయుండు గల్గిన ♦ ధారుణీశ

దైవ ధేనువు వేతె ♦ దక్కంగ వలయునే, నూనుండు గల్గిన ♦ మానవేంద్ర

గీ. మతుఁడుగల్గినఁబరలోకఁసుఖముఁగాంచు, నాత్మజుఁడుగల్గుల మెల్లఁనతిశయిల్లుఁ
గొఱుకుగల్గినఋణకుద్ధిఁబడయవచ్చుఁ, బరమసుఖకారణములేనూఁభవుఁడనువ్వె.

నిరంకుశోపాఖ్యానము, ఆ 1 పద్య 70.

గీ. మతులు పలు రాచకార్యసంగతులుభోగ, తతులుజేకొన్ననతులుఁబద్యాప్రసంగ
యుతులు దినదిన రంజితోన్నతు లలర్చు, మతులులేనట్టివారికిఁగతులు గలవె.

సత్యభామాపరిణయము, అ 2.

గీ. పుడమిపఁసారభూరుహంబునకుఁ బండుఁ, బ్రకటగార్హస్థ్యధర్మమునకు ఫలంబుఁ
గులకలశతోయరాశికిఁగుముదచాంధ, వోదయంబుగదా యవఁతోదయంబు.

నయనోల్లాసము, ఆ 1 పద్య 62.

—♦ పతివ్రత. ♦—

క. ఒక్కటి గల దైన మనో, వాక్కాయములందు చెట్టఁవారలతోవల
ద్రొక్కక తక్కుక నొక్కఁడె, దిక్కని దక్కిన నదే పతివ్రత తలఁచన్. 3134

రాధామాధవసంవాదము, ఆ 1.

చ. పురుషున కన్న మున్నె మృతిఁబొంది ప్రియాగమనంబె కొరుచుం
బరువడిఁ జూచుచుండు మునుఁభర్తయై బోయిన వెంట నేఁగి తాఁ
దిరముగ నాఁకుఁ జెందును బతివ్రత యట్టి పథాశిరోమణిం

గర్వమవమాన రీతిఁ గనఁగఁ జనుటే దురితంబు భూవరా.

3135

శకుంతలాపరిణయము, ఛ. వేం. ఆ 3.

భార్య.

ద్విపద. సతి లేని గృహ మేల • పౌఖ్యము లేదు. సతి లేని మతులే • సంపద లేల
సతియుఁ గల్గినఁ గల్లు • సకలధర్మములు, సతియుఁ గల్గిన గల్లుఁసకలపుణ్యములు
సతి గల్గినను గల్లు • సత్పుత్రోచయము, సతి గల్గినను గల్లు • సద్గతి తోన.

పారిశ్రామికోపాధ్యక్షము, గౌర. భాగ. 2.

గీ. భార్యయుండిన వనమైనఁ • బట్టనంబు, పత్నిశేకున్న గృహమైనఁబహుళగహన
మగుచుఁ గాన్పించు నరులకు • సంతయేల, నాలులేకున్నపిదపైనఁసదముండెడు.

క. యాగముల నయోగ్యుండగు, భోగములకు బాహ్యుడౌ నుత్పత్త్యోదయలీ
లాగణ్యమైనభార్య. యోగము లేకుండ నరుల • పుచితమె చెప్పుమా.

ఆ. ఎంత దుఃఖమైన • నింటికి వచ్చి యిల్లాలి మొగముఁ జూచినపుడె తలఁగు
నిది యెఱింగి కాద • ఋషులు వసిస్తాడు,లును సభార్యులగుచుఁపినుతిఁగనిరి.

క. ఒడలంటఁ గాన్తుపినుకం, గడచెడు వేన్నీళ్ళ నీయఁ • గలచము బెట్టన్
బడక యువగృహఁ జేరికి, విడె మీయఁగ భార్య కాక • వేటొక తగునే.

గీ. తిథుల యందైనమఱియపఱిత్తికుండనుచు, బ్రాహ్మణార్థంబుఁజెప్పరేపాటివారు
నొకతె రూపసిగాకున్న • నోసియన్న,నోయ నెడుమాత్రమునకైఁసమండవలయు.

కుకనపుతి, ఆ 2.

నీ. భుజియించు వేళ నొప్పుగఁ దల్లి పోలికె, పవళించు వేళ రింభా విధంబు
నాలొచనము నేయువేళ మంత్రోపధంబు, పని చేయుచో దానిఁపగిడియెంత

గుణమున నెన్నంగఁ • గుంభిని పోలిక, ధర్మ ముందున నకుంధతి విధంబు

గలకొమ్మ భార్యగా • గలుగుట ముక్తికి, మార్గంబు మదికి సమృద్ధము వంశ

గీ. వృద్ధి కాధార భూతంబు • వృజిన విసిన,మువకు దావాగ్నివైభవంబునకుఁదాపు
కోరికలపంట యాపదల్లాట్టుజెట్టి, శోభనములసమూలంబు • నువ్వెనాథ.

శకుంతిలాపరిణామము, ఫ. వేం. ఆ 8.

గీ. ఎన్ని కడగండ్లు తొడరియు • నెల్లగకును, నన్నిటిని దోలి కాచెడిదాలుగాదె
యాలతోఁ గూడియండెడు • నాతఁడెన్ని, యిక్కటల్ గుడిచియునుదానె

ఱుగకుండు.

క. అలయు నెడల దగయునునా,కలియును నగు తఱినినాలుఁగాదే సేగులో
తొలఁచును దన నెయ్యనికిం, గలఁగుచు నక్కరణి జాబిఁగైకొన నేలా.

కుద్ధాంధ్రనిర్వచనవైషధము, ఆ 2 పద్య 12, 13.

భర్త.

ద్విపద. ముదమునఁ గులకీలములు మదిఁ గోరి, బ్రదుకుపతిప్రతాపశ్రుంబాలకును
 బతిలేనిరాజ్యసంఘపద లవియేల, పతిలేని సుతులేల • బంధువు లేల
 పతిలేని హితు లేల • బాణింబు లేల, మతిఁ దలపోయ నీమనవేశ్వరుఁడు
 నాకూర్మనిలుకడఁనాలోడునీడ, నాకన్న పెన్నిధి • నా నోము ఫలము
 నామేలిచెలికాఁడు • నా పట్టుగొప్పూఁ, నా మెచ్చులరాజు • నన్నేలు రాజు.
 వారశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. ఆ 1.

కా. వాలుంగంటికి నింటియారఁడు మనోవాంఛాప్రదానకియా
 హేలాలోలుఁడు నీలవేణికిఁ బ్రియుంఁడేప్రార్థిండు నొప్పారెరి
 త్నాలంకారము కాంతకున్ ముగిఁడు సిఁత్యానందసంపాది యిం
 కేలా కాయును జెప్ప నేడడయఁ బాఠితేకుండ తిన్వింగికిన్.

వారశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 3 పద్య 184.

నీ. పనితకు నిష్ప్రదైవము జీవితేకుండు, భామకు ముంగొంగు • పసిడి భర్త
 సుదతికి నజలేని • చుట్టెలు పెనిమిటి, తగుణికిఁ బాణిమిత్రంబు ధన్యుఁడు
 పనిజలోచనకుఁ దెట్టనికోలు దలుతుండు, నాతికి నక లాగ్ధాతఁ ప్రియుఁడు
 కాంతకు మానరక్షకుఁ డింటియాతండు, సతికి నాజడి లేని • హితుఁడుమమఁడు
 గీ కంబుకంఠికి నిత్యశృంగారవిధన, వల్లికకు నాలవాలంబు • పల భుండు
 పల్లవోష్ఠికి పౌభాగ్యభాగ్యలక్ష్మి, గణన మొనరింప నేల యెఱ్ఱయ ముగిఁడు
 శకుంతలాపరిణామము, పి. పి. ఆ 4.

నీ. కులహీనుడైన నశక్కులసంభవుండైనఁ, బతి యిష్టదైవంబు • భామనులకు
 జడుఁ డైన నకలకాస్త్రజ్ఞాననిధియైన, నాత్మనాథుఁడు నేవ్రుంఁడంగనలకు
 సమరభీరుండైన • సాహసాధకుడైన, ధన్యుఁడు పూజ్యుఁడు ప్రేమదామణులకు
 సత్యకించనుడైన • నమితకాంచనుడైనఁ, గాంతుఁడీశ్వరుఁడునీమంతినులకు
 గీ. గామినీనిండ్లకుత్సితాకారుఁ డైనఁ, గీర్తనీయమనోహరిమూర్తి యైన
 నకలసాక్షిగఁ దనహస్తమందినట్టి, యతిఁడె రెండవ శివుఁడు బింబాధరలకు.
 నీమంతినీకళ్యాణము, ఆ 2.

మ. అతిమూర్ఖుం డతిమత్తచిత్తుఁ డతిదుర్వ్యాపారపారంగతుం
 డగొన్నుం డతిలోధికలుఁ డతిలో • గావేశసంపీడితుం

డతివృద్ధుం డతనోపకారి యతఃపేయాకారుఁ డైనన్ భున్
బలికంఠెన్ మఱి యొందు వేల్పు గలఁడే పంకేజపతాక్రికిన్.

నయనోల్లాసము, ఆ 3 పద్య 48.

దంపతులు.

మెలతకు బల్కివై నైనను, మెలతకువైఁ బలికినైనఁ పేలగు టెందుం
గలయది మెలతకుఁ బలికిన్, వలపు సమం బగుట జన్మనాసనవేలియా.

మనఃచక్రము, ఆ 6 పద్య 38

గీ. తలఁపు లొక్కటిగాఁగ నొక్కలపు వలపు. చెలిమి కలిమిని దొలకకకలసి పాలసి
భువిని యీ రోదక న్యాయమునను వెలయు దంపతులుఁడెనినట్టి శతపమతిషము.

తారాశశాంకజయము, ఆ 2 పద్య 185.

అనుకూపదాంపత్యము.

గీ. సగరుఁ డేనివోలె సాదానుమదయంతి, గతి వేర్వేరు నరుఁడతినభాతి
నిను నువర్చులభంగి నింగ్రుని శచి మాడ్కి, బుద్ధురహిణియోజనశ్యవంతు
సావెత్తి విధమునఁ జ్యవను సుకన్యక, యల్లలు నలుదనుయంతిపోల్కి
గువలు శ్రీమతి శీలఁగుంధసంభవుని లోపాముద్ర వైవడిఁ భక్తి తోడ

గీ. రఘుకులాధిరాకాచంద్రుఁరొమచంద్రుఁగి లచియే నుసన్నాహినుండివెలయు దాన
నా నిజేకుండు రాజ్యకాహీనుడైన, నెట్టివాడైనఁగాని నాకెట్లులెన్న.

భాస్కరరామాయణము, సుంద. పద్య 228.

పతిభక్తి.

గీ. కనకవైలంబు తలయంపి గాళయించి, చిదిపిర లేరఁ బోయినవెలుపు గాదె
యిహపరిములిచ్చుపతిభక్తిఁ నడలియతిం, యొండుఁ గమునమోక్షంబునొందజనుల్.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 4 పద్య 87.

ద్విపద. పతిభక్తి సతులకుఁ బరమశీలంబు, పతిభక్తి సతులకుఁ భాగ్యరూపంబు
పతిభక్తి సతులకుఁ పరమభూషణము, పతిభక్తి సతులకుఁ భాగ్యరోషణము

పతిభక్తి సతులకు భయనివారిణము, పతిభక్తి నిఖిలశోభనకారణంబు
పతిభక్తి నాతికిఁ బడయుంగరాని, యశులితపుణ్యంబులపియెందుఁ గలవు.

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరన. భాగ 1.

క. పతిభక్తిగలుగునాకిన్, వ్రతములతో గొడవ యేలఁ వఱులు నుకృతముల్
పతిభక్తి లేనిచెనఁటికి, వ్రతములు చను వేయి యొక్కఁ వ్యభిచారమునన్.
శుకసప్తతి, ఆ 1.

భర్తృసేవ.

సీ. ఆభోగభోగపుష్పా రామమధుమాస, హధికవ్యధాసాదృశాన్వితమ్
హృదయానురాగబద్ధిణుఁ నాఘనలక్ష్మి, దారిద్ర్యవిటఁ కుఁ తారధార
సకలసంపల్లతాఁ నికరాలవాలంబు, శంకాకళంకభుజంగనకులి
బహుభుభవత్రకార్యఁ పద్మవనీపేరి, సంతాపకరటికెఁ సరికిశోర
గీ మభిమతార్థాంకురనుధారఁ సాభిషేచ, నము విపద్భారతిమిరసంఁ తానభాను
మండలము భర్తృసంసేవఁ మానవతికె, మదియదియ కోరఁదగునమృత్యుయదితభక్తి
క. లలితగుణవృత్తి నిర్మల, తలరంజలితరుణియాత్మభవపదసేవా
కలనఁ దొలంగక యెన్నిఁ, దలకొనఁ దగు హరిలతికఁ తరళముఁ బోలెన్.

ఉ. లేటినబుద్ధికిన్ మువఁతీమణి భర్తృహితంబు గాఁ దగన్
వేటొక కార్యచింత మదిఁ బెట్టుక బంధుసహృదృజ్ఞానవలి
నీటివీరవీరముఁ బోయెను సునిందితసద్గుణరత్నరాశియై
చూఱు పట్టు నాకపురిఁ మగ్ధిగభోగము లుత్సుకంబునన్. 8159

గీ. చాన యాబాల్య సాశీల్యశమదమాది, మగుణలత కుపభృమ్మైఁ జగమువొగడ
భర్తృ బాయక తద్భక్తిఁ బరగెనేని, సాధ్వీయనియండుఁ దానిసంజ్ఞలుమిగుల.
శకుంతలాపరిణయ, పి. వీ. ఆ 3 పద్య 135-138.

సీ. కుసుమకోమలలకుఁ గుడ్డ మామిడిపండు, ప్రాణనాయకుపాదఁ పద్మసేవ
శాతోదరుల కఱఁచేతిమాణిక్యంబు, ప్రాణనాయకుపాదఁ పద్మసేవ
కీరవాణులకు ముంగిటి పెన్నిధానంబు, ప్రాణనాయకుపాదఁ పద్మసేవ
కుటిలకుంతలలకుఁ గొంగుబంగారంబు, ప్రాణనాయకుపాదఁ పద్మసేవ
గీ. వలవ దే నోములును నోమఁపనరునోతు, లకు మనోరుపదకమలంబు లెపుడు
ముడముతోడ భజించినఁ నదియెచాలఁ, దలఁచిచూచిననభినుతాగ్ధంబులొసఁగ
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 4 పద్య 174.

భర్తృవియోగిని.

ద్విపద. బలవంతమగువిధి ♦ పొగిజేసుఁ బావ, వలవంతఁ జెందిన ♦ పరవధూమణికి
 భారంబు హారంబు ♦ భాసురగంధ, సారం బసారంబు♦సారకాసార
 తీరంబు దూరంబు ♦ తీవ్రసల్లాప, కీరంబు కూరంబు ♦ కిన్నరమంజ,
 నాదంబు భేదంబు ♦ నవచంద్రికాంత, వేగులు నూదులు♦విరచితోద్యాన
 చూతంబు భూతంబు ♦ నురభికస్తూరి, పూతలు రోతలు♦పూర్ణచంద్రికఱ
 మెఱపులు వెఱపులు ♦ మెత్తనిదూది, పఱుపులు నుఱుపులు ♦ పరభృతసమితి
 కూతలు ఘాతలు ♦ గొదమతుమ్మెదల, మోతలు వేతలు ♦ ముద్దురాయంచ
 మురుపులు పరుపులు♦మోహంపుఁజెలుల, సరసముల్ విరసముల్♦చందనానిలపు
 మెలకువ యలకువ ♦ మేల్మీచెంగావి, జలుగులు సిలుగులు ♦ చివురుఁ జుప్పరపు
 బొంతలు వింతలు ♦ పూఁబొదరిండ్ల, క్రింతలు వంతలు ♦ కమనీయసరసి
 బిసములు నుసములు ♦ పృథుమకరంద, రసములు విసములు ♦ రమ్యహిమాంబు
 పూఁంబు గాదు కఠింబురంబునేదు, వీరుండు మారుఁడీ♦విధమునుగాక. 316;

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, గౌరవ. భా 1.

క. సతి కిహచరసౌఖ్యములకుఁ, బతియొ నిదానంబు చూచె ♦ పరికింపంగా
 బతి నెడఁ బాసి చరించెడు, సతికిన్ వృథగావె సకల♦సౌభాగ్యములున్ 316;

ఉ. కోరిక లెల్లఁ జాలనొడఁగూర్చు ప్రియుం డెడఁబాసినట్టిపం
 కేయహృదయలోచనకుఁ ♦ గీరము వైరము హార మెంతయున్
 భారము మంచికప్పురపుఁ ♦ బల్కులు ముల్కులు పచ్చచెచ్చశృం
 గారవనాంతరాళశశి♦కాంతపువేదులు నూదు లారయన్. 316;

క. ఓ మునిరాజతనూభవ, సోముని నెడఁ బాసియున్నఁ ♦ జూడం దగునే
 యామిని యట్ల తలంపఁగ, భామినియును బొంజనాథుఁ♦బాసినవేళన్. 316;

హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శంక. ఆ 3 పద్య 161, 162.

వి త ం తు వు.

సీ. ఓర్పుమై నుప్పిండి ♦ నుపవాస ముండనీ, మగనాలి సరివోల్పుఁదగదు విధవ
 నడ్చి వేవతాధర్వనము నేయంగనీ, మగనాలి సరివోల్పుఁదగదు విధవ
 ఆశ నానాదివృత్తేశముల్ దొక్కినీ, మగనాలి సరివోల్పుఁదగదు విధవ
 తిరిగి నానాపుణ్యతీర్థంబు లాడనీ, మగనాలి సరివోల్పుఁదగదు విధవ

గీ. నిద్ర మేల్కొంచి లేపాడినియమచరత, సహిమభానుని వీక్షింపకటక మన్న
తగదు వీక్షింప నరునకుఁ దల్లి వదిలె, నత్తి గారిని దప్పించి యన్యధాన. 3168
ఉ. జీవముతోడఁబాసి యశుఁచిత్వముఁ బొందినమేను గంధతో
యావభృథాభిషేకము సఘాసృఘటంబుల నాచరించినన్
బావన మానె యట్ల పతిఁబాసి వితంతుత్వ నొందినట్టి రా
జీవదళాయతాక్షి యశుఁచిత్వము వాయదు వే లెఱంగులన్ 3167

కాశీఖండము, ఆ 2 పద్య 83, 85.

సీ. ఉపవాసములఁ దద్దయును గృహింపక మేను, దిండిచే బోషించుచుండె నేని
మస్తకాంబరముల మా లిస్యభావంబు, నందక వన్నెఁబెట్టయ్యె నేని
దానధర్మముల సర్థంబు వెచ్చింపక, కట్టిడియై కూ డఁపెట్టె నేని
తనపుట్టినింట వంఠనతోడ నిల్వక, పొరుగిండ్ల పాలులు తిరిగె నేని
గీ. సంతతంబును శ్రీహరిస్మరణ లేక, కఱకుఁదినమును దుర్బాసలఱచె నేని
విధవ పెనిమిటితోఁగూడఁవివిధనరక, హావభాగలఁ బడుఁ గడుఁగులుతు లేక.

క. నాలుకయును చాలువులును, నీలరుచింగి గె నేని యెత్తిచరణంబుల్
నేల సరిమోపవేనియు, వాలాయము నది వహించువైధవ్యంబున్. 3169

క. కంతునుఖకేలిఁజేలువి, తంతువుతో నెవ్వఁడే సంతఁడు దన పుణ్యం
బంతయుఁ గోల్పడి కూలు ని, రంతరమును శారవాదులగునరకములన్. 3170

జైమినిభారతము, ఆ 3 పద్య 34-36.

సీ. అనిశంబు దివ సాంత్యమందు హవివ్యంబు, నేకవారము భుజియింప వలయుఁ
దైలంబు దివ్యవస్త్రంబు గంధద్రవ్య, మంజనంబును జంఙివాదికములు
శంఖసింధూరభూషణములు వర్జించి, సంతత మర్థి నిఘోషము యగుచు
మలిసాంబరము విన్పివలనుగా ధౌతాంబరముఁ దాల్చి హరిని దిశరంబు గాఁగ
గీ. మదిఁ దలంపుచు భక్తిఁ దఱత్పదనరోజు, పూజ సేయుచుఁ బురుషనిబిత్తసముని
గాఁ దలంపుచు విధవాదికంబు విడిచి, పృథివి వర్తింపఁగాఁ దగుఁవిధవకాంత.
కృష్ణజన్మఖండము, ఆ 8.

పతివ్రతలకనరధరములు.

సీ. శరమేశ యానురిఁ పైకాచి రాక్షసి, యనుపేళ్లు గల వధూర్యాంగనలకు
వ్యభిచారతత్పరత్వంబు వారికి నెల్లఁ, గల దనురాంశబళకౌర్యనిరత
దనయిచ్చఁబొలియించుఁగనధాన్యములుచల, హృదయభోగపరాత్మకన్యాస్వగలదు

- వైశాచి కౌరవసంధర్మపుత్తులయందు, నిన్నేహ గృహకార్యం నిపుణ గాదు
గీ. కలహాశీల రాక్షసి సయంకంబు లేదు, బొంకు వల్లు నెప్పుడు నిద్రవోవువీర
లజ్జ యిందలు వాడుకుంటుంటువారి, దురిత మొందించి పోదురు సంరకమునకు.
అ. ఎటుక గలిగి పిదప సేనియుఁ బతిభక్తి, గలిగి ధర్మమోపి చలిపి శాంతి
గలిగియున్న మున్నుగలపాపములు వాసి, పురుషుఁడవిడిచిఁ బోవఁగండు.
ఆ. అట్లుఁగాక పతుల యంతిమసమయంబునందుఁ జింత దక్కియనుమరణము
నేసి లేని మగతఃస్థితియైఁ బతిసమేతింబు గాఁగ నన్నితంబినలకు. 3174
క. ద్విజభామినికి నిధర్మము, పృజఁ గాంచినపిదప సయ్యంపత్యము శోకో
ద్విజితయుఁ బతిభక్తియు నై, త్యజించి యనుమరణియితుఁడగుట మహేశా.
అను, ఆ 5 వద్య 222-302.

ప్రథమములు.

- క. ఎట్టి సాధులకును బుద్ధినయిండ్లను, దిక్పాల మనికి తన్ద తగదు
పతులకడన యునికి సతులకు ధర్మపు, సతుల కేమగడయుఁ బతుల చూచె.
క. పతిహీన లయినభామిను, బతిధనవతు లయ్యుఁ గులసంబయ్యును ననలం
కృతి లయ్యెడు మాంగల్యరహిత లయ్యెడుఁ గృపణవృత్తినిదియు మొదలుగాన్.
భారతము, అది. ఆ 4 వద్య 85, 228.
సీ. ఇది గూడిగా సతులెన్నందుఁ బరపురు, సార్థిసుల్ గాఁ జనవనపురుష
నంగమంబునఁ జేసి సకలపాతకములు, నగుఁ బరిగ్రహభూతంబులయినపతుల
కిట్టిమిర్యాద యిమ్మునుష్ఠుల కెల్ల, జేసితి లోకవశిష్ఠి గాఁగ
నని ధర్మ మైనమఃస్థాదమానవలకుఁ, దద్దయు సీతముగా ధర్మమూర్తి
అ. యబ్జభవసమానుఁడగుకేవలకేతుండు, నిలిపె నదియు ధారుణీజనంబు
నందు లోకపూజ్యమై వ్రవర్తిల్లుచునుండె శిష్యసంఘాయుక్తిఁ జేసి. 3178
క. పురుషులచే ధర్మస్థితిఁ, బరిగ్రహించుంగఁ బడినభార్యలకు నిరం
తరము నిజపురుషభక్తియుఁ, బరపురుషవిసర్జనంబుఁ బరిచిత మయ్యెన్. 3179
గీ. ధర్మచేత నిరమోగించుఁబడక సతికి, నెద్దియును జేయఁగాఁదగఁ బెద్దియైన
ధర్మచేత నిరమోగించుఁబడినవానిఁ, జేయ కునికి రోషం బనిఁ చెప్పె మనువు.
ఆదిపర్వము, ఆ 5 వద్య 85-88.
అ. పురుషుకంటె మున్నుపరిలోక మేగిన, సతియ నోచినదియు సతులలోనఁ
బరపహీనయైనఁ బరుషతవ్రతయ్యు, నగముచేతఁ బ్రయోగంబు.

ఆ పడినయామిపలుకు ♦ పత్తు లనేక్షించు, నట్లు పురుషహీనయైనయునతిఁ
జూచి యెల్లవారు ♦ జాలుక నపేక్షించు, రదియుఁ బాప మనక ♦ హీనవాతులు.

అ. సతివిముక్త యయినఁ ♦ బలికిఁ బునర్గార, నంగ్రహించు నేతఁ ♦ కాస్త్రములము
పతివిముక్తఁ డయినసతి కన్యపురుషసంగ్రహము నేత లోకఁగ ద్వితంబు 3182
ఆదిపర్వ, ఆ రి పద్య 253-255.

క. పతిమనను నాఁచికొనియెడు, చతురోపాయంబునీకుఁ ♦ జపలాక్షీ మని
శ్చితమతిఁ జెప్పెద విను మూర్ఖమును ధర్మాన్వితము సఁకిలంబును గాన్. 3283

చ. పతిఁ గడవంగ దైవతము ♦ భామల కెందును లేదు ప్రీతుఁ డై
పతి గయిం చెనేని గులభామిని భానురభూషణాంబరా
న్వితధనధాన్యగౌరవము ♦ విశ్రుతిసంతతియున్ యశంబు స
ద్గతియును గల్గు నొందు మెయిఁ ♦ గల్గు నె యిన్ని తెఱంగు లారయన్. 3184

ఆ. కరము దుఃఖపడినఁగాని యొక్కెంతిసౌ, శ్రింగంబు ధర్మగతియొకఁ ♦ గలుగి నందుఁ
జూడు మబల భర్తృశుశూన్యఫలము సం, తిలనుఖంబు నందఁ ♦ ధర్మ వృద్ధి.

క. కావున విత్యసు సవ్యు, గాభవము పేరమంబు నెరవృత్తియొకఁ బ్రియముం
గావింపుము నీప్రియునెడ, భావ మెఱిగి యతిఁడు దానఁ ప్రైబడిమరఁగున్. 3185

మ. పనజాతుండు గడంగి నీదగుగృహఁబ్దారంబు నేరంగ వ
చ్చె ననంగా విని లెమ్ము సంభ్రమముతోఁ ♦ జెన్నొందునభ్యంతరం
బానకున్ వచ్చిన నాననాదికరణంబుల్ దీర్చఁ దత్తజ్ఞుం
బు నియోగించితి నందు నుండక ప్రియంబుల్ నేయు మీవుం దగన్. 3187

చ. తిరిగి మరారి నాకుఁ గడుఁబడిపుగఁ జెప్పినవల్కు గల్గినం
గువలయు నేత్రి నీమనను ♦ గూడినవారికి నైవ నెత్తఁ జె
వ్వవలదు దాన నొండొక నెఱపంబు ఘటించు రెఱింగి లేని నీ
ననకులు కృష్ణబుద్ధి విఠనం బగు నీదెసఁ దర్పియుక్తిచేన్. 3188

చ. తిరిగి ననుంగు లైనతిగు ♦ బంధుల మిత్రుల భోజనాదివ
శ్కృతముల నాదిరించుచు నశ్కృతిమధిక్తిపేషసంతతో
ద్ధితమతి నై చరింపుము తిదిమహి తేతరవృత్తు లైనవా
రితిన భవత్సహృజ్ఞనమ లైనమ గైకొన కుండు మేర్పడన్. 3189

క. విను ప్రదుగ్మన్నాదిభవ, త్రైవయులగెడ నైన నేకతంబున నేకా
సనమున చుఁడును దూన్యం, బని యెఱుంగుము సతులచరిత్రకృతి దుష్కరమున్.

క. కులపతులును సతులును నిర్మలమతులును నయినయట్టి * మగువలతోడం
జెలిమి యొసరించునది దుర్విలసితపనితాభియుక్తి * విడువుము తరుణి. 3190

ఆరణ్యపర్వము, ఆ 5 పద్య 313-321.

గీ. తాల్యమునఁ దండీయావనఃప్రాప్తి మగఁడు, వార్ధకంబునఁదనయుఁడువామనయన
నరసి నడపన కా కెందుఁనంగలకు, పలసిపట్టులు నేయఁగా * వచ్చునెట్లు. 3191

ఆనుశాసనికపర్వము, ఆ 2 పద్య 22.

సీ. నామకు నత్తుకు * నూర్పల్కచేవపి, తృతిశ్రపూజనములయందు సౌలయ
నిలువడిఁ దలవాకిలెప్పుడు నెలుఁగక, పెలుచ నవ్వక శుద్ధివెలయ విప్ర
భిక్ష యోపిక గల్గి * సెట్టియ నర్గింతు, వలయుకార్యములకు * వెలఁది మగుడఁ
బలివచ్చునప్పుడు * భక్తియు నేడ్కయుఁ, బొదల నాననపాద్యములను సముఖ

ఆ. భావమునను నేవఁవాటింతు కిల్లె, శిగ్గ వదలఁ దిట్టె * జెట్టె గనియు
నాకు వేఱ ప్రియ పాఠనగ శేదు పతిమెచ్చు, వంటకముల చఁగఁవండి యిడుదు.

చ. వరుఁ డొకవెంట నెన్నఁడు ప్రివాసగతుం డను నాటఁ గోలె న
ఘృనమాడు వచ్చునంతకును * బూవులు పూఁతలు మేలేచిర లా
శరణము లెక్కుడుంజవుల * పాకవిశేషము లాదరింప నె
ప్పరునునఁ గొల్చుఁ గూడురున * బంధులకుం దగ నెమ్మి నల్పుడున్. 3192

క. గోవులు మొదలగు తిర్యగ్జీవులనుఖివృత్తు లరసిఁజెల్లెంతు గృహ
శ్రివర్తనంబునకుఁ బతిభావము సంకటపడంగఁ * బలుక నొకటియున్. 3194

గీ. అగ్ని యొం రక్షింతు రఘవాస్య మైన, దాని వెలిపుచ్చ గర్భంబు * దాల్చియున్న
యపుడు నాచవు లెల్లను * నవులఁ జెట్టి, దానికెయ్యది పథ్యముగ్గ * వానిఁగొందు.

క. అని చెప్పి యట్టిచందంబున నడచినసతికి లోకములు ఎందును సౌ
ఖ్యనిరూఢి యొసఁగుఁ బొగ డొందు నరుంధతివోలె నవ్వఁగూటి నరేంద్రా.
ఆనుశాసనికపర్వము, ఆ 4 పద్య 358-362.

సీ. బుగుమతి గాక శుద్ధతయుఁ గర్తవ్యుంఁది, కన్య నిశ్చరము * కర్ణామనకు
నొడయుఁబనిమశ్శ్రియునుదంక్రియునుదంక్రి, తోలుట్టివలఁడుమా * తులుఁడుసోద
రుండును యోగ్యపఁకునిఁ జూచి నారిగో, నెవ్వ రైనను ద్వితిధినివృద్ధులు
పతి యంతకుంఁడియుఁ * బ్రధువు దానికి నట్లు, గాఢన నాతండ్రి * మునుచు

గీ. నతినిమత మూఁది దేవతాపితృసమర్చ, నములు నతిశ్రపూజనము సఘృతసమాచ
రించుదును బతిహితముపాఁటించి నడపు, నని పనివ్రత యిహ వర * స్యామహిత.

- క. పతిహితము గొనక ధర్మము, నతివ నడపు టొప్ప దింకఁనైనను బతికిన్
హితములగువానిఁ జేసిన, నతనిఁ గలయు దనినఁ జనియె యనియునుమరలన్.
- క. లలన యిలువాడి నాధుఁడు, వలచినచవివంటకములు యిడి తనం
గలయఁ దలంచిన మెయిగొని. యెలమిం గయిసేసి హృదయమీ పలయు శివా.
- గీ. పమలయెడ మాటు పలుకక యనవధానుఁ, దైవపతిఁ దలపించి ధర్మార్థకలిత
కృతులు నడపుచు సవతి గల్గిననుబోరి,తంబు లే కొక్కఁడైయున్కిందగవునతికి.
- క. సవతాలికిఁ బతి వలచిన, నవుఁ గాకని యతినియిచ్చుకనుకూపముగాఁ
దివిరి నడచునతి దైవము, శివ యది దగు నెల్లజనముఁచే మ్రొక్కు గొనన్. 3202
- క. తనచేతికి నిచ్చినవ,స్తునికాయము నిల్లురువునఁచొప్పున మగుడం
గొనవచ్చి భార్య పతి దె,న్మునినప్పుడ యిచ్చు టొప్పఁనకపటవృత్తిన్. 3203
- క. పతి దనకు నేమి యిచ్చిన, సతిముదమునఁ బొంద వలయు యాత్మజుఁ దైవన్
మతిఁ గొంకక యేకాంత,స్థితి శేకాసవత సున్ని యెట్టి ప్రమదకున్. 3204
- క. యని యధనుఁడు రూపసి యొప్పునివాఁ డవేకి మూఁఁభావుఁ డరోగుం
డనుగతరోగుఁ డనక యం,గన పతిఁ బాటించ వలయుఁగామధ్వంసీ. 3205
- క. బలి భిక్షము గడపకిడ,నల్లలయును దేవపితృపూజనఁబాలకాలం
బులఁ బతి శుభ మందుటఁ ద,స్ఫలంబు గాఁ గోరు టొప్పిదము సతికి శివా.
- క. గతి పతియ చువ్వె భాగ్యకు, నతనిఁ గడచినట్టిసత్పరాయణము గృహ
యంత కలదే కావునఁ దా,నతనికి భర్త యగు టిచ్చు సఖిలశుభంబున్. 3207
- అన, ఆ 5 పద్య 285-297.
- లే ఒక్కమన్న సతోమన్నఁనొల్లకున్న,గరము నెయ్యుఁడై యున్ననుఁగాకయున్న
మగఁడుప్రియతిముఁడనియుండుఁమానవతికి, నెల్లలోకమఖంబులుఁనెదురుపచ్చి.
- క. నడవడి యొప్పక యుండినఁ,గడు నిర్దనుఁ డయిన పతియొగతియును విను మె
క్కుడు బంధుండుఁబియ్యఁడుం,బడఁకులకుంబగమగురుఁడుఁబర దేవతయున్.
- లే. ఇంతిశిలదోషంబులనిట్టి పతికి, నతివ లెవ్వరు సృతికూలంబయి చఱింబు
రమ్మపోపాపతులు దుశ్శ్రీశము నొంది, కూలి కాంశు గర్భలోకఁభ్రమం గతుల.
- క. నతిపరిచర్యాపరిణత, గతి లోకము మేలుకీడు యనియుండుపతి
ప్రతిభా నినుఁ బోని గణపత్య,లతుశితిమఖకీర్తి శెందు యందుదు రబలా. 3211
- ఉ. నావుడు బత్నికిం బతియనమ్మినబంధుఁడు నిష్టదైవముం
గా వివరించి మజ్జనని యారవ మారగ మున్ను సప్పె నా

కీటధ మత్త గారుఁ గృపఁయేర్పడ నానతి యిచ్చి రిత్త మీ
చే విని ధన్య నైతి విలంపిలై మనంబు మహాతపస్విని.

3212

ఉ. నుత్యము లైన జన్మములు నూలును వేమలు నేసినం దప
స్సత్యశ మక్షిమాదిగుణసంపదతోడ వనైకవామలై
నిత్యసమాధియోగమున • నిల్చిన నేరికి బొండుచ్చునే
పత్యసుకూలైనకులంపాలిక లందెడు పుణ్యలోకముల్.

3213

చ. నతియెడ రెండు లేక కులంభములు తా రతఁ డెట్టి డైన స
న్మృతిఁ జరించుచు టొప్పు ననినం గమనీయచరితుఁడుం గృపా
న్వితుఁడు జితేంద్రియుండు నతినిర్మలధగ్ధయుతుండు నూన్యతో
ర్లితుఁడును రాముఁ డీరఘువంశేభ్యుని నేగతిఁ గొల్చు టొప్పుడే.

3214

క. విను కౌసల్యకుఁ దక్కిన, జనమల కతిభక్తి నొక్క • సరియైనదమం
బనపతి యొకవరి ముట్టిన, పనజాతీలఁ దల్లివొక్క • వడువునఁ జూచున్.

ః. గుణవతి సావిత్రియున, తృణులయరుంధతియుధర్మపరిణత యాహ్
హిణియుఁ గనుట పతికుశ్రా, షుమునన కదా పదా యశస్సాస్థింబుల్.

భాస్కరరామాయణము. ఆయోధ్య, 291-300.

దు. గురు వన్నన్ ధన మన్నఁ బాణ్య మనినన్ • గోత్రోదయం బన్న దే
వర యన్నన్ మన మన్నఁ దుప్తి యనినన్ • వాత్సల్య మన్న నిజీ
శ్వగుఁ డన్నం బరమోపకార మనినన్ • స్నోంబు నన్నం దలో
దరి నీకున్ నివధాధిసాగుఁడె మమి • తథ్యంబు గాఁ జెప్పితిన్.

3217

నీ. పాటించి కొలువుము • భవనవైపంబుల, సవతులఁ గొనియాడు • సఖులఁ బోలే
వారాధనము నేయు • మత్తమామల కెళ్ళు, పరిజనంబులమీఁదఁ • గరుణ గలిగి
యలుగకు కోపించింపవుడు నాగునితోడ, మనిలోన నుప్పుకు • మన్ననలకుఁ
దోడికొడండ్డితోఁగూడి యాడి చరింపు, దాసీజనముఁ బ్రోవు • తల్లికరణి
గీ. బ్రాహ్మణులయందు గురులందు • బంధులందు, భక్తివిశ్వాససౌహార్ద్రపరత నెఱపు
ధన్యపతిదేవతాచార • వరమపుణ్య, ధర్మ మేమర కుండుమిత్రత్వకాన.

3218

శృంగారవైషధము. ఆ 7 పద్య 8, 9.

నీ. పాగిణేకుఁ డారగింపక భుజింపవు భర్త, నిద్రింపకయమున్నునిద్రి వోవు
నాగుండు మేలుకొనకమున్ను మేల్కొండగు, ప్రియము కెన్నఁడు • గనయింపవు

- ధవఁడు ప్రాప్తియై దైవతతపి వాడైయుండుడు, చరికి నెవ్వడు మోటుపలుక వీవు
పురుషునిగికి నల్పమునక సంతోషింతు, మొగ మెత్తినేగవు మగనియొదురఁ
గీ. జెఱుగు మానిన మూన్నాళ్లు మిగ్గుతోడఁ, బలివిలోకకమార్గంబుఁ బరిహరించి
సవిత్వఁ డుదయింప నాల్పాళ్లజలక మాడి, మాడ వెవ్వారిఁ బురుషునిఁ జూచికాని.
మ. పసపుం గుంతుమ కజ్జలంబు నునుగూర్చానెంబు తాంబూలముల్
గునుమంబుల్ కబరీభరంబు చెవియాకుల్ మంగళాలంకృతుల్
విమ వొక్కింతయు లేక తాల్పవలయున్ మినిన్ సదాకాలము
న్యసిం జక్కంగఁ బ్రియుండు వర్జిలుటకై మారీకపత్యాక్షికిన్. 3220.
గీ. రజకితోడను ద్యక్తతో శ్రమణతోడ, విధవతో నాథుతో రాయఁవెలఁదితోడఁ
జెడిపెతోఁ జాలఁ బోరామిసేయఁ జనదు, ప్రాణసంకటములనుబుఁ ణ్యంగవలకు.
సీ. పతి పిల్వఁబంచినఁ బనియేమియనివచ్చి, చెప్పినయొడిగంబుసేయ వలయు
భర్తయావతి లేకపరీకృతిబంధున కైన, నేపదార్థంబును నీగిపెట్టు
జీవితేశ్వరుఁడు డించినయొగిరంబులు, గుత్స నేయక భుక్తిఁ గొనుట తగవు
మఱుమవుఁ డగు నిశేఘఁ బ్రబోధ మొనరింపఁ, గా దనుస్తానభింగమునఁ దప్ప
గీ. నొంటి నెచ్చోటి కరుగుట యుక్తి గాదు, తడుపు గట్టక నీళ్లాడఁదగవు గాదు
కడపమీఁదను మఱిసన్నెకంటి మీఁద, జక్కిమీఁదను గూర్చుండఁజాడగాదు.
క. నాగరికత్వము వాచా, ప్రాగల్భ్యముఁ జూపఁ జనదు మతిముందట సం
భోగక్రీడావిభవో, ద్యోగంబులఁ దక్కు పతికి మత్సలనయనా! 32 2
క. ఇది ధగ్మం బిది యీలువ, ఇది వ్రత మిది సద్వివేకమిది యాచారం
బిది దేవపూజ యధిపతి, యుదితం బాలంబు సేయకుండుట సతికిన్. 3224
క. కాంతుఁడు సంతోషించి, సంతోషింపంగవలయు సతి కతఁ డాత్మన్
సంతాపించినపట్టున, సంతాపింపంగవలయు జలజేక్షణకున్. 3225
సీ. చీకటితప్పుచేసినవరోరుహసేత్ర, గూబయై వసియించుఁ గోటరమున
వింతవానిఁ గటాక్షుపీక్షణంబునఁ జూచు, కిసలయొప్పి వహించుఁగిల్లకన్ను
మగఁడుద నొత్తి న మా రొత్తునలివేణి, వ్యాఘ్రియై జనియించువనములోనఁ
జిలుతిండి తనవారిఁ మొఱుగి యాహరించు, నతివ నూకరజాతియందు బుట్టు
గీ. సధివుఁ గోపించి హుంకారమాచరించు, పడతి మూఁగవు పవతి సౌభాగ్యలక్ష్మిఁ
జూడఁ జాలక మదిలో నసూయ సేయు, భూమ దుర్భగయగు నన్యభవములందు,
ఉ. దూరము వోయి యెండఁ బడి మూపిలి వచ్చిన ప్రాణనాథునిన్
ద్యౌకకపాటగేహులదాఁక నెదుర్కొని తీర్థ మార్చి యా

హారమునెట్టి వీడ్కము సమర్పణచేసి విహారశయ్యపై
నూరువు లొత్తి చిత్తమునకు బొప్పనరించుట ధర్మ మింతికిన్.

3227

గీ. తగవు పాటించి యల్పాబుధుండియిచ్చు, నల్పమల్పంబభాగ్రియుఁ నాత్మజుండు
పార్థితింబైన ధన మసల్పముగ నిచ్చు, (పానానానుని సరియె యే) బంధువులును.

కాశీఖండము, ఆ 2 పద్య 72-82.

సీ. నిలయము వాటించి యిర్మలదేహు యై, శృంగంగ మేపొద్దుఁ జేయ వలయు
సత్వప్రియాలావఁచతురయై పాజేకు, చిత్తంబు ప్రేమరంజింప వలయు
దాక్షిణ్యసంతోష ధర్మమేధాదుల, దైవత మని ప్రియుఁడలఁప వలయు
నాథుఁ డేవస్థతి నడచు నాపద్ధతి, నడచి నద్బంధులనడప వలయు

ఆ. మార్గమునఁ బరికి మజ్జనభోజన, శయనపానరతులు జరప వలయు
విభుఁడు పరితుండైన నెలఁది పాతివ్రత్య, మహిమబుద్ధ్యాజేసి మనుషవలయు.

క. తరుణి దనప్రాణవల్లభు, హరిభావముగా భజించి యతఁడును దానున్
సిరికైనది వర్తించును, హరిలోకమునందు సంతతానందమునన్.

3230

క. ఉపవాసంబాలు వ్రతములుఁ, దపములు వేయేల భర్తృచైవత మని ని
వృచటతఁ గొల్పిన సాధ్వికి, నృపవర ముల్లభము లేదు యిభిలజగములన్.

3231

భాగవతము, స్కం. 7 పద్య 416, 417, 418.

క. నడవడి గొలుగాకున్నను, బడుకైనఁ గురూపియైనఁ బామరుఁడైనన్
జడుఁడైన రోగి యైనను, విడుచుట మరియొక గాదు యిభు నంగనకున్.

3232

భాగవతము, పూర్వ. పద్య 976.

గీ. బాల్యమునఁబ్లిదండ్రులు యాయమున ధ, వుండువార్ధకమునందఁనుండుఁజెప్పి
నట్లుచేయంగఁదగుఁగానియరిసిచూడఁ, దెలివలకు నెందుఁదమయిచ్చఁదిరుగఁజనదు.

జైమినిభారతము, ఆ 2 పద్య 37.

సీ. జీగితేశ్వరుఁ బాపి చిరకాలవసతిగాఁ, బుట్టినింటనె యొన్నిబుద్ధి గాదు
పారుగిండ్ల నిరుగిండ్లఁ బొద్దువోకలనైనఁ, బలమాటు నరుగుట యాటి గాదు
దాసీజనులతోడఁ దఱచుగాఁగూడి త్రిస్తరమాట లాడుట తగవు గాదు
తనకంతయాపులైనను నన్యపురుషసంసర్గంబుఁ జేయుట యాడ గాదు

గీ. జనకగృహమున నైనను మనసు వలపి, కూరవారకుఁ బంపుట యుజుముగాదు
హాస్యకథలందు గీతవాద్యములయందుఁ, నీతినిలెపుట మగ నానీతి గాదు.

సీ. జలక మాహారము శయనసౌఖ్యము భర్తృకంటెను మున్నుగాఁ గాదు సేయ
విభుఁ డారగించినఁ చెనుక తద్భాజనంబునఁ జేయ నన్యంబు భోజనంబు

ప్రియఁ డల్లి తనుజేరఁ ♦ చిల్వ కుండినభూమి,నింపుతోడుతఁబవ్వకింపుటొప్పు
వ్రతములు చేపతొర్చనలు కాంతుఁడు సమృద్ధింపక చేత యెంకిలేనికలుచు
గీ. మప్రియంబులు చేసిన ♦ సధిపుమీదఁ, జిన్న బోవక ముది సంతకసింపవలయు
మంచి దైనను పొ్రజేకుమనిను రాని,పనులు మానుట భద్రంబు ♦ వనితలకును.

కా. ఏభంగిన్ శుచినాకునో పతిమనంబేభంగి రంజింతునో

యేభంగిం గులకీర్తి దాఁ గలుగునో ♦ యేభంగి వర్తింతునో

యేభంగి న్నడి రాక యుండఁ గలదో ♦ యేజాతులందంచు నా

యాభంగి స్మరియించుచుండఁ దగు బుధ్యస్త్రీకి నెక్కాలమున్. 3238

ఉ. కంచెలయం బటిరతిలకంబును బాపట చెందిరంబు ఛా

లాంచలసీమ లేఁ బనుపుటచ్చతబొట్టుఁ జెవాకు గాజులుం

గొంచెపు వీడ్యము నివరులు ♦ కొప్పున నొప్పు నొనర్చ నెప్పుడుం

జంచలనేత్రయిండఁ దగు ♦ సంతతభర్తృఫలాభివృద్ధికిన్. 3237

సీ. జలమాడి మడుఁగువత్ప్రయుఁ గట్టి కైచిసి,కొనికానికవయఁబోఁజనదుప్రియని
మునుపు మేల్కొని భర్తృమోముఁగన్గొనికాని,కాఁ గాదువీక్షింపఁగా నితరుల

గడవమీఁదను సన్నెఁకలున తోటిమీఁదను నున్ని చేతను ♦ దలుఁగు యశము

తడికాళ్లతో వీడుఁదలతోడఁ గర్ణవ,త్రములతో నిద్రపుణ్యంబు దలుఁగు

గీ. సందఁ దలయంటుకొనుట వత్ప్రయులు లేక, మజ్జనము చేత విరియాకుఁమట్టిగించి

తొల్పుటయు నిరులేను ♦ దల పుణుకుట, భర్తగలభామినుల కశుభప్రదములు.

క. వ్రతములు నుపవాసంబులు, మతియింప నిరర్థకములు ♦ మానవతులకున్

బ్రతివాసరమును గేవల, పతిభక్తియ చాలు నివాసుఁ ♦ బరము ఘటింపన్.

చ. తెఱవకు వల్లభుండు పరదేశము వోయిన వన్నె మాని తో

నటిలికి నల్లబూసలును ♦ నచ్చతబొట్టును మట్టెవన్నెగాఁ

గుఱమణుగై నపుట్టమును ♦ గూడఁగ దువ్వనిమైలకొప్పు నై

మఱు గిడి యింటిలోఁ బతిసమాగమనస్మరియింపు టొప్పుగున్. 3240

శకుంతలాపరిణయము, పి. పి. ఆ 4.

✓ సీ. మాటుమాటాడదు ♦ మఱచియైనను గురు,వ్యాపారమున కీ యుహార్యతనయ
యానప్రగతిఁ బూను ♦ మానంపునవతు లే,ట్లైన నీదివ్యరత్నానుజాత

తాఁగయై మేరమీఱు దొకప్పుడును ఘన,కీలఁ బొంగియును నీఁసంధుకస్య

యేకాకృతి వహించునినురాగవృత్తికి, నవరాగవృత్తికియబ్బదన

తే. యచ్చేరుప్రవింతముబ్బరంబరిదియనుచు, విశ్వధాత్రీశ్వరులు మెచ్చువలయవమ్మ
యమ్మ భవదీయచిత్రగుణాతిశయము, వలన మా కల్లవన్నెరా మెలగవమ్మ.

చ. పతికృతధర్మకౌశలము పట్టునఁ దోడగు వారి వారి దా
బిత్తశరణవ్రచిత మదిఁ బెట్టక యీశనివేశితాత్మయా
సతి సతి రాశి కక్కియిన పత్కృతిఁ గైకొను కన్య కన్య కా
శ్వతమతి నిట్లుగా మనని పాపయై వామ నుమమ్మ కోమలీ. 3242

ఉ. తమ్ములఁ బంపుదున్ మణిశతమ్ములఁ బంపుదు రాజహంసహా
తమ్ములఁ బంపుదున్ బరిచి తమ్ములఁ గాననదేవతారిజా
తమ్ములఁ బంపుదున్ ద్రుతగఁ తమ్ముల సే నునుసారజీవప్రా
తమ్ములవత్తు విశ్వవిదితా ముదితా మదితా ప మేటికిన్. 3243

వనుచరితిము, ఆ 8 పద్య 56, 57, 60.

సీ. మఱచి తప్పియు నన్య మహిమ విమర్శింప, జూడ వీ వన్యనిసాబగు వేడ్కఁ
బలిభక్తియెందుఁ గీడ్పడవీవు వేడుదు, తిత్తుప్పియే చైవంతంబు గనిన
నధిపుఁడుహర్షింప వార్షింతు చింతింపఁ, జింతింతు చిక్కినఁ జిక్కు దెపుడు
గడుఁ జన విచ్చినన్ గర్వింపకయుండిన భేద మొందపు డెందమునను

ఆ. నిండుఁగడవరీతినుండు దెపుడునుగం, భీరతకుఁ గలంగి చేరనీక
పతిప్రవాసవేశఁ బాటించుకొనవు నె, మ్రేన గరగరికలు మొలుఁగుఁబోడి.

చ. పగునకు నెద్ది యిం పడ నున్నగనగాఁగఁ దదప్రియం బన
చ్చరితము గాఁగ నెన్నుదు నిస్సమునాకిది మానరాఁబ యీ
శ్వరుఁడును వేదమున్ గురుఁడు సర్వము భర్తయయే దరాజు ను
స్థిరమతిఁ జేయుచున్ విధినిషేధము లెవ్వయుఁ గైకొనం దుదిన్. 3245

క. విను మెయ్యదియు విషిద్ధంబని విడుచుటలేదు విహితఁగుని నేయుట తే
దనుమానింపక యెద్దియుఁ, బెనిమిటియొల్లనిది విడుతుఁ బ్రియ మొనరింతున్.

కళాపూర్ణదయము, ఆ 4 పద్య 120, 185, 186.

చ. అలుకలు దువ్వరాదు సరసాన్నములన్ భుజియింపరాదు మై
కలప మలందరాదు తిలకంబురకంబుగదిద్దరాదు సా
మ్మలు గయినేయరాదు నుమఁకుల్ ధరియింపఁగరాదుసాధ్వియా
నగనదీయతాక్షికిని నాథుఁడు చెంగట లేకయుండినన్. 3247

తార శకాంశజయము, ఆ 2 పద్య 156.

సీ. సర్వస్థలంబుల * సరస మాడంగ రాదు, వలసినప్పుడు గతిగలయ రాదు
 బంధభేదంబుల * పృజ్ఞ మాపంగ రాదు, గళరవంబుల బూని * కలయ రాదు
 కెమ్మొవిమీదను * కెంపు లుంచంగ రాదు, చెలంగ నఖాంకమల్ * చేయ రాదు
 కూర్చి నిష్టగోష్ఠి * కూడియండగ రాదు, సారిది వా క్కొగ్గిమ * చూప రాదు
 గీ. మఱియు సంగీత సాహిత్య * సుహితముఖ్య, విద్యలన్యోన్యమును మాపి విధన మెనయ
 కళలు రంజిల్ల వేడ్కగా * మెలంగ రాదు, ధాత్రి వైదంపతుల కెల్ల * దలిరు బోడి.

ఒడయనంబిలొనము, ఆ 2.

సీ. వంశధన్వనిరూఢి * వదలించె నీవారి, మహితశాస్త్రాధిగ * నుంబు కలెము
 గురుతిరులకు వన్నె * గూరిచె నీశ్యామ, ఘనమమనో * కంసనము చేత
 నినుమదయ * నుం * నెనంగునీపద్మిని, మంజులామోదసా * మగి మెలయ
 ద్విజరాజి * బోపించి * దీపించు నీకొమ్మ భాసురగళదాన * పటిమల బూని
 గీ. యనచు జగ మెల్ల నుల్లాస * సుశీలయిల్లు, సంతతము మెచ్చుచును ముఖ్య * తీ నకుజన్మ
 పద మనఁ దనయ్యనంభోజ * పాణి జీవనమృ జీవన మని యొంచు * మమృ కొమ్మ.

చందికాపరిణయము, ఆ రి పద్య 99.

క. మానమె ధనముం దేహము, మానమె నర్వంబు చూడ * మానవతులకున్
 మానము బోయినచెనుకం, బ్రాణముతో నుండ వలెనె * పద్మదళాక్ష. 3250

రాధికాసాంత్యనము, ఆ 4.

సీ. అపఘప్రాతఃకాలమున లేచి రాత్రి వస్త్రము విచ్చి ధాతవ * స్త్రంబుల గట్టి
 మునుకొని పతిపాద * ములకు నర్మిల మ్రక్క, సురిస మొప్ప * స్తంబు మునర్చ
 యవ్వల గృహకార్య * మరుదారఁ గావించి, నలలితంబువుల మ * జనముఁ జేసి
 సురుచిరపరిశుద్ధ * శుక్లాంబరముల గట్టి, రమణీయశుక్ల * పుష్పములచేత
 గీ. బతినె బూకంప వలయు న * ద్భక్తితోడఁ, బూతిజలముల నర్చి మ * స్నాతుఁజేసి
 ధాతవస్త్ర మొసంగి త * త్పాదయుగళ, మంచితముగఁ దడియ * త్తి యాదరమున

కృష్ణజన్మఖండము, ఆ రి.

సీ. అల బగ్ననాగనింపల * బట్టి మలనట్టి, హరుమీది లేమి * జూసి యలరెనయ్య
 పిబుధసంయమినుడు * న్నని గును సావత్రి, తండ్రీమాలకు జం * దాఁ టెనయ్య
 అవనిరాజ్యజేపుత్ర * యయ్య లోపాముద్రి, యొక తాపసి పరింప * కం దెనయ్య
 ముందు గానమకొన్న * పురుషుఁ గాదని సతీ, తిలక మెచ్చ * తె యయ్యలచె నయ్య
 గీ. అది జనకుండు పిమ్మట * నధిపుఁడవలఁ, దనయి * డునుకానవల్లదా ! * పవిత్రకుర్వి
 నెన్నఁ జేరియు స్వాతంత్ర్య * మున్నదయ్య, కాపసీయాన నెటుదా * టు దాననయ్య.

జీ. నిరుపమదీప్యమంధరవిగ్రహుండ కాని, వికలాతివికలరూపకుండ కాని
సంతతాభిసంత్రితశృంగధూర్ముండ కాని, పరమదరిద్రితాస్పదుండ కాని
సకలకలకలాపకళాతియే కాని, విభృగమూర్ఖతాన్వితుండ కాని
గరుతరచఃఖ్యాతి కలజన్మండ కాని, బహు నీచవిశేషంధివుండ కాని
గీ. మానినీరత్నమలకు నంబావించుతెరువనకు మూహించుజీవశేషశృంగుడుగాంగ
నతండసోగనరధనసమంవితుండవలెండె,యతండప్రాజ్ఞుండునునులీనుండతండెచువ్య

వయనోల్లాసము, ఆ 2 పద్య 95, 96.

- నీ. అభ్యంగమునేసి కుశేతు నుష్టద్రుమల దీప్తం బాగ్మిగానువలయు
బలితి నైపాతీగి యేష్పడె గూడుగూరలు,వేళతోడుత నె కాంబింపవలయు
వినిధపక్వాన్నముల వేళ్ళేగ వండించి, పిరియనకు భుజియింపఁబెట్టవలయు
దద్దుక్షేపమై తనగు నుచ్చిష్టాన్నమింపుతోడుత వారంగింపవలయు
గీ తయ్యవిదలించి వైశింకంకకైబడిచి. పురుషులబలంపఁజేసి తాంబూలమొవగి
యూరువులనుంచిపాంబూలు యొత్తి,పిదపనిరింపఁదనుజంబింబుబుఖికి.
నీ. మండమేలములైన మాటలాడగరాదు, యెదురుమంచము పూన్కి నెక్కరాదు
ముడలవెట్టిక వీసంమును వ్రయింపగరాదు, కోపించెనని వానింనుందరాదు
సామ్రాజ్యవైషమ్యంబు సోలసి పల్కగరాదు, చెలువునైకొనికానికలయరాదు
సంభోగమునఁగాని చును సూచగరాదు, మిలటతో ననగర్జిం గూడరాదు
గీ. తెల్లవాడినపిదపనిరింపరాదు, కుడువరా పధిపతికి మాన్ గూడుగూర
యన్యపురుషులతో హస్తమాడరాదు, మణిపునోనైన నొకశాఁడు మానినులకు.
చ. వర్తిములు నల్ప వల్ల దుపకవాసములంగృహియింపవల్లు సం
తిగమను నిర్ధిలేవలకుం దాంబవల్లదు దేనతాగ్మి
ప్రసాధి నొనర్పఁగావలను సంకయహోయతనా ను సేతికిన్
పతినిజభి కే దానిడిచి పామరయై నరకంబునన్ బడున్.
మ. పరచేశంబు పిఠుండు చన్నపిదపన్ బాగ్మికురాకన్ నిరిం
తరమున్ గోరుచు మేనుమాసి చెవల స్లక్కాకులన్ చేతులం
సోదం గాజులు నల్లపూసలలుతెన్ జూపట్టుచుండంగ నుం
చర యాక్షంతిలబొట్టానుం నెపువోడం బొద్దు గాల్పెదగున్.
నీ. కామనీమణికి మంగళమాత్ర మచాలు, శృంగారముల కల్లం జెలువొసర్ప
ధవళిలోచనకు నైదుపతనంచేచాలు, వైభవంబులకెల్ల వన్నెవెట్ట
నంబుబాసనకు బుష్పస్త్రీ నమచాలు, రాజసంబులకెల్ల దేజమొసంగ
సతికి నాగుండు దృఢస్థితినుడుచుచాలు,భాగ్యులకీర్ములకెల్ల బ్రభమొసగు

గీ. నెన్నిజన్మంబులందుఁ బఁద్యేక్షణలకుఁ, బలిహితంబునకంటె శోభనముగలదె
ఇహపరమలిచ్చున్పొదయేకుఁనుహిమదలియ, కధిపుతో వాదులుడువఁగాఁనర్హమగునె.

రుక్మాంగదచరిత్రము, ఆ 4 ప 82-91.

శిశుపోషణము.

ద్విపద. దొంగిల్లవై నుండిఁ లింగమూర్తికిని, అంగన గావించుఁ నభ్యంగనంబు

మఁ గొల్తుఁ జెల్కొత్తుఁమక్క న్నవలమ, నొక్కొత్తుకడుపాత్తునట పీపునివరు
పెరుంగంగ వలెననిఁ తరుణి వీడ్వొడంగ, చరణముల్గరములుఁ జాగంగఁ దిగుచు
నలుగులు నలుచు నశ్రియి గట్టిపెట్టి, జలములు పీపునఁ జఱచు నందంద
మెగచి బెగడకుండఁ వెన్ను వేరియచును, నొగి మస్తకమున నీకొత్తు దోయిటను
ఁదనంబుఁజొచ్చునో యదకఁబు లనుచు, నడుమ బొట్టన నోటికడ్డఁబు పెట్టి
చెన్నుగాఁ బసపార్చిసేయు మజ్జనము, కన్నులు చెవులునుఁ గాడంగ నూచు
నంగుడు ముల్లొత్తుఁ నందంద వ్రేల, దొంగిల్లఁ గార్చిరుఁ దోనెత్తి పిడుచు
వడతిచేసీదూఁపడచి పెట్టుచును, మడతి యంగుచ్చంబుఁ మన్నింత మెదిపి
కడవనంటిననుట్టిఁ పిడకఁభూతి, యడరఁ బుశునినొసఁజారంగఁ బూయు
నెత్తి కుంగిడుననిఁ యెత్తంగ నెఱచి, యశ్వన్ని పూన్మనఁనక్కన నడుము
కాటుక యుడు నతికన్నగు ననుచు, గాఢుక యిడుముడుకన్నులగలకుఁ
జన్నిచ్చుఁ బక్షులఁ జననీదు మీఁద, నన్నాతి గొండినఁచెన్నయఁ బెట్టి
చెక్కిరిగిటిడుఁ చెలఁగి యేడ్వంగ, నొక్కవేరిలిడిపోయుఁ నొకొన్నిపాలు
యుగ్గులు వేడఁగఁ నువిద సంప్రీతి, నగించు నగించుఁ నట బుజ్జగించు
ముద్దాడు నగియించుఁ ముద్దులు వేడు, నద్దిరో పీ రెవ్వఁరయ్యరోయనుచు
పన్నుగా నుదరించుఁ పాన్పుగాఁజీసి, సన్నజోచఱుచుచుఁ సన్నుతిఁబాడు.

బసవపురాణము, పి. సో ఆ 3.

గీ. అలఁదు నలుంగు బేహమున వేణ్ణిశ్చార్ప, దడియొత్తు మెత్తనిఁ ధవళవస్త్ర
మనఁ గాలివ్రేలిమఁన్నున బొట్టు పెట్టుఁ గన్నవఁ బెట్టుఁ గాటుకఁ కడుపునకును
బెట్టుఁ బొత్తులమీఁదఁ బొట్టుఁ జన్నిచ్చుజో, బొట్టుఁదోలలుపాడుఁమృత్యైపఱచుఁ
దలయంటుఁ జిట్టామఁదమన రక్షాంబు, ముసిడికొలలు మంచఁమన సమర్పుఁ

గీ. ద్రాట నులిగాయఁ గూర్చి పాఠములఁ గట్టు, నుప్పువేఁపాకు పైఁజల్లునిష్కలతిర
దిప్తిపియిడు దృష్టిదోషంబు ♦ దీర వీధిఁ, బ్రేమ మీఱంగ విడ్డలఁజెంచునపుడు.

కాళవాస్తీ మాహాత్మ్యము, ఆ

సీ. తల నంటి మేనఁ బొట్టిలఁగఁ జమరు పూసి, సకలాంగములు దిద్ది ♦ చక్క నొత్తి
జలకముల్ గోర్వెచ్చుజలములచే నార్చి, తడి పోవ కన్దరంధ్రముల నూది
చలువసన్నపుఁబాట్లముల మేనఁ దడియొత్తి, పట్టుపొత్తుల మెత్త ♦ పడక నునిచి
నునుపైనకాటుకకనుఁదమ్ముల ఘటించి, బొములు దీరిచి చుక్క ♦ బొట్టుఁ బెట్టి
గీ. పొదిగిటను జేర్చి పా లిచ్చి ♦ బుజ్జగించి, కంపు రవచెక్కడంపునిధ్దంపుసాంపు
నింపు నుయ్యెలలోన నిధిద్రొంపు మనుచుఁ, బాటఁబాడుచునూచురా ♦ పట్టినపుడు.

తాలాంకనందినీపరిణయము.

స్త్రీశుద్ధాంతవాసము.

(ఘోష)

క. చీగలు గృహములఁ దగుప్రా, కారములును దగినతెలులఁ ♦ గాపులు మఱువే
నారీజనులకు సవ్యగు, దారం బగు చరిత మెకటి ♦ దప్పింపంగన్. 325

క. వ్యసనంబులఁ బరిణయముల, వసమములగు సంగరముల ♦ యాగంబులఁ బో
ల్లసదుత్సవముల మఱుపులు, బిసరుహానయనలకు వలదు ♦ వృక్షులవిచారా. 3263
భాస్కరరామాయణము, యుద్ధ. పద్య 2324, 2325.

స్త్రీవిద్య

చ. ఉవిదలు తాము బాల్యమున ♦ యుక్తముగాఁ బరు పభ్యసించక
యవని మెలంగు చుండిన నశ్వర్థము లౌ పను లాచరించుచుం
బ్రవిమలభావముం గనక ♦ కృష్ణన మూర్ధతపాలుగా రొణో
యవుఁగద విద్య నేరని జానావలి కేటివివేకసంపదల్.

3264

క. రాతిరికి నిండుకెన్నెల, చేతం దమ మెడలి వెలుంగు ♦ చేమఱురీతిన్
నాఁతికి విద్యచేత మ, హాతమముం దొలగి తెలివి ♦ యలరడుగు గదా. 3265

కా. పాతివ్రత్యముచేత నెట్టిఫలముల్ ♦ ప్రాపించునో యెట్టివి
ఖ్యాతం బైతగుపుణ్యముల్ శ్వశుర సేవాసక్తిచేఁ గొల్పనో

అనుబంధము.

పరబ్రహ్మము.

- సీ. అమలమై స్వచ్ఛమై ♦ యాద్యంతహస్యమై, శుభ్రమై ఘనసంహితభ్రమగుచు
నిత్యమై సత్యమై ♦ నిర్మలాకారమై, యందమై యానందాకంద మగుచు
పూర్ణమై దివ్యమై ♦ బోధస్వరూపమై, బుద్ధంబునై స్వతఃస్సిద్ధ మగుచు
సమితమై నిర్వేద్యమై నిరంజనమై పరంజ్యోతియై మహారమ్య మగుచు
- గీ. నద్వయబ్రహ్మచైతన్యమై వెలుంగు, నట్టిబైటను సేమి గంనట్టు బెట్టు
లైన నిబ్బంది తెల్వితేజోనిచే కలిగె నవలసె రజనశర్పగతి ననఘ.
- మ కనకర బొక్క టనేకభూషణములై ♦ గాన్పించుచందంబునన్
ధ్వని దా నొక్కటి వాద్య భేదముల భేదంబైనచందంబునన్
మననాకారవచిత్రదన్యవత బ్రహ్మభాసతేజంబు తా
గనుపట్టు న్నకలంబు నౌచు నిజమౌత్తమీ వివాహోత్సవా.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 2.

- గీ. డెందముచువాక్కునెవ్వని ♦ నందలేపు, కాంతురెవ్వనిదహరపుష్కరమునందు
పరమయోగీంద్రులధిక తాత్పర్యలీల, నట్టి నీకు నమస్కారముఖిలవంద్య !
- సీ. బుద్ధ్యహంకారరూపుని భజింతుము నిన్ను, బంచతన్మాత్రగిరూపా భరింపు
సంచకర్మేంద్రియ ♦ పంచబుద్ధింద్రియాత్మిక ! మనోరూప ! యేమిటకు మమ్ము
క్షీత్యాదిపంచకాంక్షతి ! మమ్మురక్షింపు, విషయాశ్మకా ! మమ్మునిడువనలదు !
బ్రహ్మాండరూప ! మాపాలిపెన్నిధి వీవు, హానిఁ పుముఁ దడఁభయంతిరస్థ !
- గీ. కొలుతు మర్వాక్ష్వరాగూఢపుఁగోరి నిన్ను, విశ్వరూపుని నిన్ను సేవింతు మెపుడు
సవధరింపుము నిత్యసంత్యస్వరూప !, సదసదీశ్వర ! యభయహస్తంబు నూపు !
- సీ. నిగమత్రయంబునీనిశ్వాసపవనంబు, నీమూర్తిభేదంబు ♦ నిఖిలజగము
నీయంబుఁమేదిని ♦ నీమూర్ధమాకాశ, మంతరిక్షమునాభియందుగి నీకుఁ
జంగుగిందు హృదియంబు ♦ చక్షు వృద్ధిహితుండు, తమరుహవాతంబుదరం నీకు
నీవు స్వయంబును ♦ నీయందు నిర్వంబు, ప్రీత్యన్త్యస్తవ్యంబాత మీవు

గీ. మొక్కెడము నీకుననిమహామునులుసురలు, నలికతలముననేవాంజులునుఘటింపి.

+ + + + +

కాశీఖండము, ఆ 2 పద్య 3-7.

సీ. ఏకమై పరమై విశోకమై సత్యమై, లోకమై వ్యాపకాలోక మగుచు
జ్ఞానమై జగదధిష్ఠానమై ముక్తిని, దానమై మాయావిహీన మగుచు
నందమై కేవలానందమై సంతతా, స్పందమై శుభ్రపద్మకంద మగుచు
సారమై చిదచిదాకాశమై యతినిర్వికారమై.....సంసార మగుచు

తే. జలుగు మొలనులకలకలుగుగిరిగొనుచు, మెలగు ప్రకృతినిదగులకమిగిలి వెలుగు
వెలుగు వెలుగుగఁజేయుచుఁగలయ వెలుగుఁ, బరమపరిపూర్ణ నిర్గుణ బ్రహ్మమనఘ.

సీతారామంజనేయసంవాదము, ఆ 2 పద్య 6.

సీ. బ్రహ్మాంబు నిజము పరిపంచంబు సత్యంబు, బ్రహ్మమే జీవుడైన పరగుచుండు
బ్రహ్మవిజ్ఞానంబు పరిభవించ జీవించు, బ్రహ్మమై భాసిల్లు పట్టుమీఱ
నామరూపగుణాదులేమియు లేవు బ్రహ్మాంబున కవి యెల్లముగ్ధకాల
కల్పితంబులు గ్రహకర్మాదులను టెల్లభ్రాంతిచే బాట్టును ప్రాణాలికును

గీ. ఘటకుటీరాదినభములు ఘటముఖములు, చెడిన పూర్వనభంబునఁ జేరుధింసి
జీవము లుపాధిపదలంగఁజెందు బ్రహ్మమందునటంచు ననియె నామయజ్ఞమూర్తి.

సీ. బ్రహ్మాంబునకుగుణాభావంబుఁ జెప్పువో, మేయగుణాభావమేయనదగు
జీవేశ్వరైక్యమే చెప్పిన బ్రహ్మాంబునకుఁ బరాత్పరతచే నికవసించు
నదిగాక నీశునకుపదయాంతములు చెప్ప, నిగమతత్త్వంబునఁ కగు వికలత
సంతియ గాక నిత్యానందమజ్ఞానములు బ్రహ్మమందుసంచలత నొందు

గీ. నామరూపాదికములకు లేమిఁ జెప్పు, పట్టి పాక్రీతనామరూపములు లేవు
దివ్యనామాది నాకృతులైలియబ్రహ్మమునకుఁ గలవంచుఁ జెప్పుటఁముఖ్యమరయ.

భార్గవపురాణము, ఆ 8.

విగ్రహారాధననిరసనము.

గీ. తామ్రమృద్ధారుశిలలు దలఁపుతోన, యీశ్వరుం డని పూజింపనేమి ఫలము
తనమదినయందు నీకుండుతన్ను దాను, తెలియ నేరనివానికిఁ దెరపు లభియ.

శ్రీరామస్తవరాజము, ఆ 1.

ఏకేశ్వరోపాసనము.

- సీ. పరిమళద్రవ్యంబు • బహుళమై వర్తింపఁ, జని కర్దమముఁ బూరికొనినయట్లు
సరిలేని గత్త భూమణములు వర్జించి, గురువెందవరములు • గోరినట్లు
సరసావృథ్యభోజ్యములు వివర్జించి, మించి శాకమున కాశించినట్లు
పన్నెమీతినపట్టు • పన్నెమీతిన పట్టు, కంబళచేలముల్ • గట్టినట్లు
- గీ. ఆభిలగదేకనాథుఁడొవైన నిన్ను, దలంప నొల్లక దేవతాంతరములందు
భక్తిసంపన్నులగునట్టి • పాపరతులు, పొందుదురు ధౌరవంబులు • భువనవంద్య.

మత్స్యపురాణము, ఆ 4 పద్య 144.

స్త్రీపునర్వివాహప్రశంస.

- క. నాపత్నిని గొంపోయిన, పాపాత్ముని తలలు దుగించి • పరునకుఁ బెట్టి
రాపరిణయముం కేయుట, కై పూనితి మరకాలమువ్రాతముభి.
- ఉ. కావున నీవు సాధ్యమొకప్పుని కిచ్చుట గూడ దింక న
దాపుదు కోపమందు మిత్రులొకటి భీషణుఁ డెన్నిభంగులన్
స్థితిభవండు వాని నినుఁకేర్చుట మాకు శుభం బటంచు నా
భూవిభుఁ డానతిచ్చినను • బుచ్చునుగంధి వచించె నొజ్జీక.
- ఆ. అనభు మున్ను రాకజానురుధ్యస్తై, నుతులఁ బడసి యిష్కంఠిని పురుష
పరిణయంబు గొనిన • ధరిలోన నగుదురు, గాదె నీ వెటుంగంపే నీ గొప్ప.
- సీ. అనిన భూపతి పక్షాంతిన నాకమునకు, పతు లెందఱైనను • భార్యయొక్క
శచి బొల్పడదె ముగ్ధులకుల కొక సగ,స్వతి ప్రపవర్తించజేచంద్రగులు
కేక మై శక్తిదాఁచెలవి వర్జించుదే, వదిలట్టుగల కొక్కపద్మగేహ
కులసతి యగుచు సంకోచంబు మానదే, ప్రియముతో నిపు విభీషణునను
- గీ. భార్య వైనను ప్రతనిష్ఠఁబాయకుండు, సతులలో నగగిగణ్యవై • సౌఖ్యసిద్ధి
నొండెవటన్న నాదరి • మొసగ మయిని, పుత్రులిగములు మోడ్చిఘోషానికనియె.
- క. నలినాసనమగమూర్ఖులు, దలంపఁగ నీచిత్తవృత్తి • దవ్వగలేరో
జలజాక్ష యేనుబాయం, గలననుటకు వెంతగానఁగరుణావాంఛ.

నిర్వచనవిదిత్రామము, ఆ 8.

వనవాసనిరసనము.

- సీ. నిలయంబు విడిచికావల కేగినంత నే, చెడదు కామంబు నిశ్శేష మగుచు
గురుజరాభారంబు ధరియించినంత నే, యుడిగిపోవదు కోర్కెధామన మగుచు
గండమాలాదిభక్షకుడైనయంత నే, చనదు లోభంబు నిస్సార మగుచు
సంతతవ్రతజపాసక్తి మన్నంత నే, విడువదు మోహంబు విరళ మగుచు
గీ. నజినపల్కములు గట్టినంతమాత్ర, మదము చెదరదు మత్సరంబెదుగ కుండ
దనఘ ! యటుగావనవాసియైనయంత, భూరినిర్వాణసౌఖ్యంబు బొందవశ మె
గీ. చిత్తశుద్ధిగన్న యుత్తమచరితుండు, నిలయమునవసింపఁగలుగుముక్తి
హీం మెన్నియొట్ల సేరీతినున్ననో, కింతయైనవికృతి సేలఁగాంచు.

మూర్తిత్రయోపాఖ్యానము, ఆ 2.

జాతిభేదము.

- సీ. మహితమేదశ్చర్యమజ్ఞానకములైన, సప్తధాతువు లేక సరణిగాను
సకలజంతువులందు సమకూడియుండఁగా, హెచ్చు తక్కువభాతులేర్పరించు
విధమేమి ధైరవు విపులశాసనమున, మాతృగర్భమున నెక్కుది జనించి
మలయు దేహమునకే మందుఁ డేనియు నుచ్చ, నీచంబు లెంచునే నెమ్మనమున
గీ. నట్లగుట జాతిసంగతులసమాణ, మని తలంపరు జాతిద్వయంబు గలదు
యొకదలొక జాతిమగవాఁలొక్క జాతి, దానప్రేమజాతియెక్కువనలంచుమాడ.

శంకరః జయము, ఆ 4.

భావ్యవదాకరము ! భావసుధాకరము !! పరిమళకుసుమాకరము !!!

పర్వనరత్నాకరము

3, 4, భాగములలో ముద్రింపబడుచున్న పేషయములు.

బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర	వరాహమూర్తి	నసిష్ఠుడు
స్తూతి	దశావతారిములు	వాల్మీకి
వాణీశ్వరసారస్వతీస్తూతి	వామనుడు	వేదవ్యాసుడు
శ్రీవేంకటేశ్వరస్తూతి	మాధవుడు	మార్కండేయుడు
నృసింహస్తూతి	వీరభద్రుడు	అగస్త్యుడు
దత్తాత్రేయస్తూతి	విశ్వరూపము	మనవాళమహాముని
భీమేశ్వరస్తూతి	వేంకటేశ్వరుడు	నన్నులు
మహాదేవిస్తూతి	భీమేశ్వరుడు	చిట్టమడు
గంగాస్తూతి	గామేశ్వరుడు	చిచ్చినారాయణుడు
బ్రహ్మ	విశ్వనాథుడు	అంజనేయుడు
విష్ణువు	నరదరాజులు	సూర్యుడు
ఈశ్వరుడు	వృషభేంద్రుడు	చంద్రుడు
నేమగొయి	గృహ్యము	తెమ్మకుడు
వటసత్రిశాయి	అష్టదిక్పతులు	కలిరాజు
శ్రీకృష్ణశాయి	ఇంద్రుడు	కాముడు
శారంగపాణి	కుబేరుడు	కోటిధుడు
అర్థనారీశ్వరుడు	యముడు	మోహనము
రాముడు	యమకింకరులు	లోభము
కృష్ణుడు	బలిచక్రవర్తి	తాపము
కూర్మవతారిము	క్షేత్రీపాలకుడు	కుంభకర్ణుడు
పరశురాముడు	నారదుడు	వాలి
నృసింహమూర్తి	నిశాచురుడు	మగ్గివుడు

కబంధుఁడు	కుబ్జ	కాశేశ్వరము
హిరణ్యకశ్యపుఁడు	మునికన్యలు	శ్రీవిలుబుత్తూరు
నరకాసురుఁడు	స్వర్గలోకము	వీతికాపురము
సారంగధరుఁడు	వైకుంఠము	సర్వపురము
పాండవులు	కైలాసము	దక్షిణరామ
ధర్మరాజు	సత్యలోకము	పల్నెల
అర్జునుఁడు	ఇహపరలోకతారత	బాబ్బిలి
దశరథుఁడు	మృత్యు	బ్రహ్మసభ
రాజశ్రేష్ఠులు	స్వర్గమునంగలదోషము	ఈశ్వరసభ
దేవతలు	పుణ్యలోకము	ఇంద్రసభ
బ్రహ్మణకవి	నిర్మతిలోకము	రామసభ
పద్మనాయకులు	వరుణలోకము	కృష్ణసభ
లక్ష్మీ	ఈశానలోకము	వరుణసభ
పార్వతి	సూర్యలోకము	కుబేరసభ
విశాలాక్షి	చంద్రలోకము	మయసభ
జగన్మోహిని	బుధలోకము	యమసభ
రతీదేవి	అంగారకలోకము	శ్రీశైలము
అస్ససలు	బృహస్పతిలోకము	అహలబలశైలము
రంభ	శనైశ్చరలోకము	వేంకటాచలము
ఊర్వశి	సరకలోకము	వీరభద్రాచలము
మేనక	అలకాపురము	హిమవత్సరవృతము
మోహిని	సాతాశలోకము	మేరుపర్వతము
అహల్య	కాశీపురము	మందరపర్వతము
చిత్రాంగి	జగన్నాథము	వింధ్యపర్వతము
దేవదేవి	శ్రీరంగము	సింహాచలము
మధురవాణి	కాంచిపురము	బదరీవనము
పూతన	గయ	అగస్తాశ్రమము, నైమి
తాటక	ద్వారకాపురము	శ్రీకృష్ణ

పుణ్యతీర్థములు	సాశ్వతాశ్రమము	సుమనోధూపదీపనైవే
కాశీతీర్థముహిమ	నాగాశ్రమము	ద్యాదులు
మణికర్ణికాప్రభావము	వేదములు	బ్రహ్మప్రతిష్ఠ
కలహంసతీర్థమాహా	సత్యస్వరూపాదులు	విష్ణుప్రతిష్ఠ
తత్త్వము	సత్యము	శివప్రతిష్ఠ
తిరివైవేళవరమాహా	అసత్యము	తరులతాకాదినతిష్ఠలు
తత్త్వము	సజ్జనపద్ధతి	భక్తిమార్గములు
ఓకాంశేశ్వరమాహా	సజ్జనసహవాసము	భక్తులు-భాగవతులు
తత్త్వము	సజ్జనదుష్టసత్కారము	జ్ఞానులు
కేదారలింగేశ్వరతీర్థము	సాధుదర్శనము [ము	విష్ణుకథలు
తిరుమలయాత్ర)	దుష్టసపద్ధతి	విష్ణుకథాశ్రవణము
గంగానది	మూఢసద్ధతి	విష్ణుభక్తి
గోదావరి	దాత	విష్ణుసాదత్తీర్థము
కావేరి	దానధర్మములు	విష్ణునామసంకీర్తనము
సర్వన	అన్నదానము	విష్ణునామప్రభావము
ఆకాశగంగ	పానీయదానము	విష్ణుసంతోషప్రభావము
క్షీరసాగరము	భూదానము	విష్ణుపూజ
విరావరము	గోదానము	విష్ణుభక్తిరహితులు
ఉచ్చైశ్రవణము	సువిర్ణవానము	శ్రీమన్నారాయణకవ
కామధేనువు	కన్యాదానము	చము
కల్పవృక్షము	విద్యాదానము	శివభక్తుడు
పారిజాతము	ఘృతదానము	శివనామసంకీర్తనము
సుధర్మాసనము	గరగదానము	శివకవచము
సౌభకము	తిలదానము	శివభక్తి
శేషసాన్పు	నక్షత్రదానము	శివపూజ
పుష్పకము	ఛత్రాదిదానములు	రామనామము
విమానము	భార్యాదానము	విఘ్నేశ్వరపూజ
రాక్షసవిమానము	వృక్షరోపణము	దేవపూజ

అతిథిపూజ	సంతానవృత్తములు	అధ్వరాశ్వము
బ్రాహ్మణపూజానమ	మంత్రములు	అశ్వమేధము
స్కారములు	చింతామణిమంత్రము	రాజసూయము
దేవపితృపూజాకాలములు	పంచాక్షరి	పురాణవ్రతసంకాలపరీక్షాణము
సూర్యసమస్కారము	అష్టాక్షరి	మహాత్మ్యము
అర్ఘ్యప్రదానము	తారకమంత్రము	బ్రహ్మకల్పము
సంధ్యావందనము	భేదరీముద్ర	సంఖ్యాసేకము
గాయత్రీ	భూచరీముద్ర	చక్షుస్విరాళి
అతిథిసత్కారము	మధ్యమముద్ర	అక్షోహిణీసంఖ్య
శైవవృత్తములు	వజ్రాభిముద్ర	చతుర్ద్యుగాచారవర్తనలు
ఉమామహేశ్వరవ్రతము	శాంభవిముద్ర	
కేదారగారీవృత్తము	జపము	కిలియుగము
శనివారోత్సవము	తపము	కృతయుగము
సోమవారవృత్తము	బొట్టు(ముఖచిహ్నము)	కృతత్రేతద్వాపరములు
ద్వాదశీస్నానము	తులసీమాహాస్మ్యము	శుభశకునాదులు
మాఘస్నానము	విభూతిధారణము	మశ్శకునాదులు
కార్తికమాసము	రుద్రాక్షధారణము	దుర్ముహూర్తము
ఏకాదశీవృత్తము	సాలగామము	మరణమూచనలు
ద్వాదశీవృత్తము	ధ్యానము	లగ్నములు
త్రయోదశీవృత్తము	సమాధి	పుణ్యకాలములు
శనిత్రయోదశి	స్వయంవరము	పుత్రిస్త్రీకారము
బిల్వపంచమీవృత్తము	ఘోషయాత్ర	పుత్రివిశ్మయము
సప్తమీవృత్తము	వైష్ణవయజ్ఞము	భారసాల
అష్టమీవృత్తము	యజ్ఞపథతి	ప్రతాపవాక్యములు
నవమీవృత్తము	యజ్ఞము	రోదనము
దశమీవృత్తము	యజ్ఞశాల	ఉత్సాహము
శివశాత్రీ	ఆత్మయజ్ఞము	రౌద్రము
		కామము

శ్రీధము
 లోభము
 మోహము, మదము,
 మాత్సర్యము
 అజ్ఞానము
 హాస్యము
 భయము
 భయానకము
 కైర్వము
 చింత
 క్రమ
 మూర్ఖము
 దశావస్థలు
 దమము
 శమము
 పశ్చి
 వియోగము
 దౌర్వము
 నూత
 గూఢవనగర్హణము
 శరీరగర్హణము
 గాఢస్థగర్హణము
 లోపగర్హణము
 జోకగర్హణము
 తృప్తగర్హణము
 లోభగర్హణము
 సోరాపానగర్హణము
 పురవగర్హణము

రాజగర్హణము
 వేశ్యాగర్హణము
 వ్యసనములు
 మృగయాసక్తుడు
 జూదరి
 వేశ్యాధర్మము
 ధర్మపంచకము
 ఆశ్రమము
 ఆశ్రమధర్మములు
 నగారకశ్రమము
 కులచిత్తధర్మములు
 వృత్తులు
 బ్రహ్మచర్యాశ్రమము
 గృహస్థాశ్రమము
 వానప్రస్థాశ్రమము
 సన్యాసాశ్రమము
 గృహస్థధర్మములు
 యతిధర్మములు
 యోగిధర్మములు
 మునిజనకృత్విములు
 పౌనవృత్తినివృత్తిధర్మము
 గ్రాహణధర్మము
 క్షత్రియధర్మము
 కైశ్యధర్మము
 శూద్రధర్మము
 బ్రహ్మచారి
 యతి
 యోగి

ముని
 వృద్ధముని
 సిద్ధుడు
 అనధూత
 యోగిని
 మునిశుశ్రూష
 అహింస
 మాంసభక్షణము
 పంచభూతములు
 పింజోత్పత్తిక్రమము
 పౌర్వతీ
 నూయూప్రపంచము
 శీవులు
 మానవజన్మ
 పరోపకారపాఠాలు
 పరోపకారపద్ధతి
 దైవపౌరుషములు
 దైవకృతములు
 గ్రహచారము
 కిన్దపద్ధతి
 పూర్వకర్మఫలము
 అరవడప్పగారులు
 ఐహికము
 ధర్మార్థకామములు
 ఇంద్రియగోలత్వము
 ఇంద్రియనిగ్రహము
 యోగప్రకారము
 యోగము.

వర్ణనరత్నాకరము.

సాంఖ్యయోగము	పుష్పధారణపద్ధతి	గురువ్రత
తామసయోగము	చందనచర్మాపద్ధతి	శిష్యులు
రాజసయోగము	వృక్షపుష్పఫలలక్షణ	రాజకన్యకాగురుడు
సాత్వికయోగము	గోశకుసలక్షణము	రాజస్వస్నము
అధ్యాత్మవిద్య	పక్షిశకుసలక్షణము	రాజనజరులు
యమనియమాదులు	విత్తనములుచల్లుట	ఆసన భేదములు
ఆత్మరక్షణము	గృహలక్షణము	నాడులు
నిర్గుణము	కాలమానస్థితి	చక్రములు
సంగవిరక్తుడు	మేఘవిషయము	కాయసిద్ధి
సమాధి	ఉష్ణమువిషయము	మనోనిశ్చలత
వేదాంతము	మేఘమువిషయము	ఎఱుక
వైరాగ్యము	ఇంద్రియనిర్వపయము	స్వస్నాదులతెలుగు
తిష్ఠోప్వదేశము	బాలగ్రహములు	మరణము
సంచారములు	భాగవాదాఖ్యత	క్షీరసాగరమథనము
సామద్రీకము	భాగవతసంఘము	విప్రభవాపహరణము
(భాగ్యలక్షణములు)	సవరిత్నములు	పరదారాగమసదోష
బ్రహ్మవిజ్ఞాని	నివాసములు	విష్ణుపట్టాభిషేకము
శ్రద్ధాభక్తులు	శోలలు	రామపట్టాభిషేకము
తలిదండ్రులు	మేలుకొల్పులు	భాగవతమహిమము
పితృభక్తి	లాలిపద్యములు	గజేంద్రమోక్షము
మాతృభక్తి	చారిద్యము	ప్రహ్లాదచరిత్ర
ఋణపత్రిము	క్షౌమము	వామనచరిత్ర
(ప్రామిసరీసోటు)	అనావృష్టి	వేణుగానము
దొంగసాక్షి	గ్రహణము	గోపికావస్తాపహరణము
దొంగసన్యాసి	నాబత్తు	
దంతధావనపద్ధతి	కొలాటము	చావతీవస్తాపహరణ
భూషణధారణపద్ధతి	సుపుష్పము	రుక్మిణీకల్యాణము
వస్త్రధారణపద్ధతి	పుష్పగ్రహణము	కృష్ణలీలలు

శ్రీయమర్దనము	దానము	పుణ్యకార్యములు
ఉల్కాఖలబంధము	భేదము	సాపకార్యములు
మృద్భుక్షణము	ఉపేక్ష	సాపకర్మములు
విశ్వరూపదర్శనము	దండనీతి	వాపనిస్తరణము
అజ్ఞానపరాజయము	దండోత్పత్తి	సత్యలోకవాసులు
వసూధినీవరాఖ్యము	శత్రురాజులజయించు	నరకవాసకారణములు
గుణద్రాక్షులు	విధము	ఆయుర్వృద్ధిక్షయకార
యక్షప్రశ్నలు	రాష్ట్రజనులధర్మములు	ణములు
సహుషస్రశ్నలు	రాజనేవాధర్మములు	లక్ష్మీవివాసస్థానములు
భ్రమరగీతలు	లోకనీతులు	లక్ష్మీకటాక్షార్థములు
రావణునిచర్యలు	గంగాప్రభావము	లక్ష్మీకటాక్షానర్థములు
గోవర్ధనోద్ధారణము	గోబ్రాహ్మణప్రభావము	మోక్షార్థములు
వాలిసుగ్రీవులయుద్ధము	గోవులసావనశ్వము	మోక్షసాధనములు
అంగదురాయబాంము	కపిలగోమహానాభావము	తెలుగుభాష
ఖండవదహనము	అప్యవిధనివాహములు	మిశ్రప్రబంధము
లంకాదహనము	బౌరసాదిపుత్రిభేదము	గ్రంథరచనాసమయము
వత్సాసురనధ	సహోదరాదులు	కవితాకన్య
బకాసురనధ	అపాత్రపురుషులు	సరకృతిపతిత్వగర్హణ
రావణవధ	అపేయములు, సభోజ్య	సంస్కృతకవిస్తుతి [ము
తాటకాసురనధ	సంక్తిమాషములు [ములు	ఆంధ్రకవిస్తుతి
వృషభాసురనధ	ప్రైత్తికవిధము	సుకవివర్ణనము
కంసనధ	శ్రాద్ధగ్రీము	చక్రబంధము
శివధనుర్భంగము	తిలోదకప్రచానాదులు	ఖడ్గబంధము
సీతయగ్నిప్రవేశము	ఉపవాసవిధులు	రంధబంధము
భీష్మునకగ్నిసంస్కారము	అచారవిధులు	శంఖబంధము
శ్రీకృష్ణనిర్యాణము	శిష్టాచారములు	నాగ బంధము
రాజనీతులు	శౌచవిధులు	చాపబంధము
సామము	ప్రాయశ్చిత్తములు	ఫలబంధము

పుష్పహాలికాబంధము	సర్వతాత్రాసనీనము	సింహావలోకినముక్తము
గోమూత్రికాబంధము	సర్వలఘుసీనము	గర్జితము
పద్మబంధము	ద్యంధ్వప్రాసకందము	నృత్యమప్రాసము
కంకణబంధము	యతిభేదకందము	లాఙ్ఘనప్రాసము
అష్టదశపద్మబంధము	శబ్దచిత్రసీనము	ఉభయభాషాకందము
తలకట్లకందము	పాదభ్రమకందము	అనులోమము
గుల్లకందము	పాదయమకము	సగర్భకందగీతిము
ఏత్యములకందము	వృత్తాంధగర్భసీనము	గర్భితకందము
ఏకాక్షరకందము	అంధగీర్వాణభాషా	గర్భగీతిము
ఓష్ఠ్యము	పము	చతుష్పదకందము
ఓష్ఠ్యవిరోధ్యవంకరము	సవగ్రహరిత్నవిధాన	నాథులచమసీనము
అచలజిహ్వము	సమ	సంహస్యము
ద్వ్యక్షరికందము	పాదాంతపాదాదిముక్తము	ఫలప్రతితి
ద్విరుక్తికందము	పదగర్జితము	మంగళము
త్రీప్రాసకందము		
ముక్తపదగర్జితము		

ఇట్లొకను వందలకొలది సనేకవిషయములు ముద్రింపఁబడుచున్నవి. మఱియు సనేకచాటుపద్యరత్నంబులును, సమస్యలునుగూడ నిందుఁ జేర్పఁబడుచున్నవి.

తెచ్చేల ! భారతిభాగవతరామాయణాదిసద్గ్రంథములయందును, దక్కిన ప్రబంధంబులన్నిటియందునుగల వర్ణనలు, సీతులు, ధర్మములు, భక్తివైరాగ్యాది సమస్తవిషయంబు లీగ్రంథమువలన నామూలాగ్రముగ గ్రహింపవచ్చును.

మొదట 3-8-0 లు ముద్రితము. 4 భాగము లొకేసారి కొనుపఁగోరుట 6-0-0 లకే పంపఁబడును. పాఠ్యశాలలు ప్రీత్యేకము.

 సరిలక్ష్మణస్వామి.

పితాపురం, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

శ్లోగ్రంథకర్తవలన రచింపఁబడిన యితరగ్రంథములు

విజయవిలాసనాటకము.

ఇది చేమకూర వేంకటకవికృతమగు విజయవిలాసములోని రస
సంతములగు పద్యములఁ జేర్చి రచియింపఁబడిన నాటకము.

జలరాముని సందేశము.

- సీ. మనివేసముధరించి • ముగుదనుగొంపోవుట గన వీరులకును • మగతనంబె
ఒరున కీడలఁచిన • యువిదక్షై కాంక్షింపఁ, బార్థివోత్తమలకుఁ • బాఠుడంటె
వీట నెవ్వరులేని • వేశఁగన్తోని ముగ్ధురీతి నిట్లేగుట • నీతి యగునె
అడ్డువచ్చినసేవ • కావలిఁ గడిమిమై, మట్టుపెట్టుటలు సఁన్వార్తమానె
గీ. అర్జునా త్మత్రయుండ పిఁవగుదువా? త్రప,లేద? యునురులవైనాళఁలేద? నుంత
యేలచచ్చెద వర్పింపు • మింతిఁదెచ్చి, వేడికొమ్మిపై త్తమియింతుఁవేగనిన్ను.

పాథుని వ్రోతుత్తరము.

- సీ. పడఁతులగాంక్షించి • బల్మిఁగొంపోవ నీతమ్ముఁడే నేర్పిన • ధర్మమనుము
తమ్ముఁ జేరిమించిన • తన్వికేల నైకొంట, నృపనత్తములకేదె • నీతియనుము
అనురాగవతియు మేఁనత్తకూతురెగాన, ముగ్ధుఁడనంబనఁ • బోలదనుము
త్తతియిండనొ నేనుఁగాక చాలికుండనొ, చేచాయఁజూచినఁ • జెప్పుననుము
గీ. బావమఱిదివైదయనుంతఁపఱుపునుము, వ్యర్థమాదురాచారంబుఁవదలునుము
బుద్ధిగనకున్న యుద్ధమేఁసిద్ధమనుము, బాగునేయక భద్రచే • వేగచమము.

పెల 10 అణాలు.

భర్తృహరిప్రబోధము.

ఈనాటకమునందు (1) కన్యాశుల్క పరశుల్క నిరసనము (2) స్వయంవరము
(3) గృహస్థవిధులు (3) సంసార వివేచనము (5) గురుతరుచుదేశము (6) జ్యోతి
ర్మిని దుర్మతము (7) వార్ధక్య విచారము (8) భగవత్సేవా విధానము (9) పతి
తాదగ్రములు (10) నిర్వేదము మున్నగు విషయములు గలవు.

భక్త హరిప్రబోధము.

- సీ. కునుమకోష్ఠలముం ♦ గొం! మేలిమియగుఁ, బ్రాణనాథునిపాద ♦ పద్మసేవ
కుటిలకుంతలంపా ♦ లేటినిధాన బగుఁ, బ్రాణనాథునిపాద ♦ పద్మసేవ
కలభాసిణాలపాలి ♦ కల్పవృక్షంబగుఁ, బ్రాణనాథునిపాద ♦ పద్మసేవ
కిరిలయాధరలవాకిట కామరేసువు, పాణినాథునిపాద ♦ పద్మసేవ
- ఆ వె. కరిగకునలముఖ ♦ కలుష హరణంబు, పాణినాథునిపాద ♦ పద్మసేవ
సతుల కతులవితత ♦ సౌఖ్యవహంబగుఁ, బ్రాణనాథునిపాద ♦ పద్మసేవ.
- సీ. పన్నగాధిపుడును ♦ పక్షింబిగఁ డొకవేళ, వసమైతిగవఁజూడ ♦ పద్మగాని
యిభరాజు మత్తసింహేంద్రుండునొకట, శ్యాంబుఁజెందుటఁజూడ ♦ పద్మగాని
నెత్తితోటియు మూర్ఖకిరణంబు లొకవేళ, గలసియుండఁగఁ జూడ ♦ పద్మగాని
కలుషయుఁ బద్మినీ ♦ కాంత డొక్కటమైతి, చేతలంకుటఁజూడ ♦ పద్మగాని
- గీ. యాచకుండునుయాచకుండురియునరియు, పంతువాసికగలహిందు ♦ వైశ్యజనులుఁ
బరిమమైతినుండఁగఁజూడ ♦ పద్మగాని, సవతులందున శ్రియఁజూడ ♦ జగతి నగు నె

పేల 10 అక్షరాలు.

వేశ్యాసహవాసఫలితము.

- సీ. అగ్నిసాక్షిగఁ బెండ్లి ♦ యాడిననతిపిడి, వేశ్యల దరిఁ జేరు ♦ వెట్టులార
సానియింట నె యున్గి ♦ శోభ్యంబు గాఁదల, పోయూచుం డెడుపకుఁప్రాయులఁ
పూర్వార్ధిత్తంబులఁ ♦ బూని, మిఱుంగవెల, యాండ్రొపాలూనరించు ♦ సధములార
కమనీయ డేహంబు ♦ గణికాంగనారతి, సంకటపడఁ జేయు ♦ బాదులార
- గీ. బంధుజనబోధనల రోసి ♦ పగలు తేయి, రోవెలందులఁ గూడెడుకూర్మియలఁ
కులము మర్యాదలను గూల్చుకూళలార, యాలకింపు డేహితము మో ♦ పోంధులగ
మ. ధనమే పాణిము ద్రవ్య సంకహణమే ♦ ధర్మంబు, వశ్యవ్రీపి
డంమే నిష్ఠ, యసత్యమే శ్రీతము, ఒల్ ♦ డంబంబి విజ్ఞాననూ
చునమా రోచెలికట్టి దానికయి యాశం జెండఁగానేలనో
మనమా ! స్వస్థతఁ జెంది యింక మనుమా ♦ మార్భ్యంబుఁ బోనాడుమా.
- మ. అనపత్యంబోవఁ గూడుటొక్కటియు, న ♦ న్యాయంబుగా నింటభా
ర్యమ నేర్పించుటచెందు, రోగచయవా ♦ రాశిందగుల్కంట మూఁ
డును, వారాంగవఁ గోరునారలకు మూఁడుంగాన యోజించి యో
మనమా స్వస్థతఁ జెంది యింక మనుమా ♦ మార్భ్యంబుఁ బోనాడుమా.

పేల 4 అక్షరాలు.

